

د کابل کالنی

۱۳۳۰

د مطبوعاتو د ریاست د داخلی نشراتو د لوی مدیر یت
د لومړی خانگی څخه

عمومی مطبعه

شلمه د کابل کالنۍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله والصلوة على رسول الله .

دادی له نیکه مرغه کابل کالنۍ دخپل نشراتی ژو ند شلم کال په موفقیت سره پای ته ورساوه .

البته محترم لو ستو نیکۍ چه ددې کالنۍ مقالې او مندرجات لولی او طباعتی وضع ئې گوری هغوی به دې حقیقت ته ملتفت شی چه دا شلمه کالنۍ بېخی وطنی او ملی رنگ لری اوز یاته برخه ئې که مضامین دی او که تصاویر هغه ټول زموز دگران هیواد په خصوصیاتو او پیشرفتو نواده لری او ترخه حده پوری زموز د مملکت نننی عمرانې او مدنی نهضت دنیا ته بنی . ددې کالنۍ بل امتیاز دادی چه دتیر کال دوعدی سره سم پر خپل ټا کلی وخت له مطبعی څخه راوو تله او خپره شوه .

بنایی چه د بناغلیو لو ستو نیکو به په یادوی چه دتیرو کالو کالنۍ دخپلو اکی د جشن په ورځو کی نشر بد لې او داسی ترتیبات و چه هره کالنۍ به د کال په منځ کی خپر بدله ؟ خوتېر کال داسی تصمیم و نیول شو چه کابل کالنۍ باید دهر نوی کال په سر کی گرانو لوستو نکوته وړاندی شی . هغه ، چه مؤظفی ادارې دامطلب وزارت خانو ، ولایاتو ، رسمی او ملی مؤسسا توته ولیکه او په دې لاره کی ئې دهغوی همکاری وغو بنقله . له نیکه مرغه ځینو وزارت خانو او مر بوطه دواړو زمونږ مطلوب پر خپل ټا کلی وخت تر سره کړ او لازمه اطلاعات ئې پر خپل موعده زمونږ داستفا دې دپاره را واستول چه له همدې کبله موز له هغوی څخه ممنون یو

اوځینو دواړو هم تر مکررو تحریر ی او تیله یو بی مراجعو وروسته د نشر وړ مطالب څه قدر ناوخته او تر نا کالی وخت وروسته راو لېږل خو بیا هم دعمومی مطبعی د زیار په اثر چه دشپې او ورځې ئې یوست د ۱۳۳۰ کال کالنی پر خپل نا کالی وخت له مطبعی راوو تله او دادی دخپل گران وطن دیوه کال عمر انی . مدنی پیشر فتونه او علمی او ثقافتی نهضت خپلو گرانو وطندارانو ته وړاندی کوو .

ددې کالنی نشر دا حقیقت واضحاً ثابتوی چه واقعاً زموز ترقی غوښتونکی اوفعال حکومت په دېر جدیت اومتانت دا وطن د ترقی او سعادت په لاره بیایې اود ملت د آرامی اود مملکت د تکامل وسائل څنگه چه ئې زمان اومکان ایجابوی راغونډ کړی او هم ئې راغو نډوی .

هیله لرو چه تردې وروسته هم رسمی اوملی مؤسسات دې ته متوجه وی چه که خدای کول په را تلو نکی کال کی به له دې چه پر له پسې مراجعې دوی ته وشی دهغو خدمتو دښودلو په نیت چه وطن دلوز تیا په لاره کی ئې پر غاړه اخیستی دی د کالنی د نشر وړ مطالب پر هغه نا کالی وخت چه ددوی ته اطلاع ور کوله کپزی د مطبوعاتو دمستقل ریاست د داخلی نشراتو لوی مدیریت ته را واستوی .

امید لرو چه په را تلو نکی کلو کی به نور موفقیتو نه هم حاصل کړو اود ظاهری او معنوی ښکلا له امله به دکابل دکالنی دلو ستونکو رضائیت لاس ته راوړو ، اود کالنیو د ترتیب اوتدوین په اثر به دخپل گران وطن د تکامل سیر دخپل مهر بان او ترقی غوښتونکی حکومت دتوجهاتو په سیوری کسی تر پخوا لاسه ونیو . (ومن الله التوفیق)
(دمطبوعاتو دمستقل ریاست د داخلی نشراتو لوی مدیریت)

زمونځي گران او معظم ټولواک اعلیٰ حضرت همایونی محمد ظاهر شاه د افغانستان معارف پالونکی
او وطن روزونکی پادشاه

د افغانستان پاد شاه

دافغانستان معظم پاد شاه او زلمی ټولواک اعلیحضرت محمد ظا هر شاه خلد الله ملک و اطال الله عمره و دواته دی چه همایونی ذات ئی سبز کال دخپل شریف ژوند په (۳۷) مرحله کښې پښه زدې .

همایونی ذات د ۱۲۹۳ هجری کال دمیزان په ۲۲ په کابل کښې خپېز بدلی دی .

وروسته چه دده سن دتعلیم مقتضی شو نوپه مقدماتی او منځنیو ښوونځیو او بالاخر ئی خپل تحصیلات د کابل په عالی ښوونځیو کښې پای ته ورسول کله چه دده شهید پلار اعلیحضرت محمد نادر شاه کبیر دافغانستان په سفارت پاریس ته ولاړ

همایونی ذات هم دهغه فقید شهر یار سره دمهمو تحصیلاتی دپاره فرانس ته تشریف فرما شو دفرانسوی ژبې او علومو تحصیل ئی دهغه مملکت په مختلفو لرو او عالی ښوونځیو او پوهو کور نیو کښې پای ته ورساوه او دوطن دداخلی مسائلو په شا و خوا کښې خصوصی روزنه له خپل بزراگوار پلار څخه وشوه او ملی اخلاق او دوطن په نسبت ئی دلزومه مطابو ادراک او خصائص هم له همغه نومیالی پلار څخه زده کړه .

دافغانستان دلوی شورش تر پښې وروسته (چه دهغه نجات دهما یونی ذات دشهید پلار په حق پالو نسکی لاس څر گند شو) زلمی اعلیحضرت چه

په فرا نسه کښې ؤ او دده تعلیمات پای ته رسېدلې ؤ او دوطن دخدمت دپاره مستعد ؤ د ۱۳۰۹ شمسی کال دمیزان په ۲۰ کابل ته تشریف فرما شو او محض دهغه عشق په اثر چه دافغانستان د عسکری عالم سره ئې درلود او دبزر گوار پلار دقد مونوپه تعقیب د کابل د نظامی عالی تعلیمگاه په عسکری خانگه کښې شامل شو په ۱۳۱۰ شمسی کال ئې دوالاحضرت سردار احمد شاه خان ددر بار وزیر د شهید اعلیحضرت دا کازوی دمعظمی لور سره ازدواج وفرمایه او دهمدغه کال په آخر کښې خو موده دملی دفاع دجلیله وزارت په وکالت او بیادیوهنی وزارت په وکالت مؤطف ؤ . په دې دواړو وزارتو کښې دهمایونی ذات فطری استعداد او ذاتی قابایت دو ظیفی داجرا کولو او وښې ادارې له کبله ښه څرگند شو . په ۱۳۱۲ کال یعنی د شهید شهر یسارتر شهادت وروسته د عقرب په ۱۶ دملت دلویو و کیلانو او دټولو عسکری او کشوری افرادو په غوښته او اتفایق دافغانستان پاچاشو سبز کال ددې زلمی شهر یسار دجلوس (۱۹) کال دی .

د همایونی اعلیحضرت اولاد :

- ۱- شهزاده بیگم بلقیس د خپز بدو نېټه د حمل ۲۸ سنه ۱۳۱۱ ش
 - ۲- والاحضرت شهزاده احمد شاه خان » » د سنبلې ۲۱ » ۱۳۱۳ »
 - ۳- شهزاده بیگم مریم » » د عقرب ۱۰ » ۱۳۱۵ »
 - ۴- والاحضرت شهزاده محمد نادر خان » » د جوزا ۳ » ۱۳۲۰ »
 - ۵- » » شاه محمود خان » » د میزان ۱۲ » ۱۳۲۵ »
 - ۶- » » محمد داؤد خان » » د حمل ۲۵ » ۱۳۲۸ »
- ملقب به پښتون یار

والاحضرت شهزادہ احمد شامجان پسر ارشد ذات شاہانہ

والاحضرت شهزاده محمد نادر جان

والا حضرت شهزاده شاه محمود جان

والا حضرت شہزادہ محمد داود جان پستون یار

صداارت عظمیٰ

صدر اعظم	ج، ع، ج، ل، ا، نشان والا حضرت سپہ سالار سردار شاہ محمود خان غازی
معاون	ع، ج، س، ا، شان علی محمد خان
دولت وزیر	ع، ج، س، ا، میرزا محمد خان
دغاڑی والا حضرت سپہ سالار صدر اعظم د حضور مصاحب	ع، ش، پیر محمد خان امری فرقیہ مشر
»	ع، ش، غلام سعید خان »
»	ح، شیر باز خان امری غنڈ مشر
»	ح، محمد آصف خان امری »
»	ح، غلام دستگیر خان دوہم »
»	ح، محمد عمر خان »
د صداارت عظمیٰ دمجا کما تو عمومی رئیس پہ اولہ رتبہ	ع، ص، یار محمد خان
»	ع، ص، محمد شفیع خان
»	ع، محمد شریف خان (ترہ کمی)
»	ص، عبد اللہ خان
دمجا کما تو دریاست د تمیز دمجا کمی عضو پہ ۵ رتبہ	ص، فیض محمد خان
»	ص، میر غلام محمد خان
»	ع، میر محمد شاہ خان
»	ع، میر محمد شاہ خان

د کابل کالنی

ص ، محمد عمر خان	د مهاکوماتو در ریاست د مرافعی محکمې عضو په ۴ رتبه				
ص ، عبدالعزیز خان	»	»	»	»	»
ص ، محمد صادق خان	»	»	»	»	»
ع ، ص ، غلام مجتبیٰ خان	د تفتیش عمومی رئیس په اوله رتبه				
ع ، عبدالسلام خان	د تفتیش عضو په ۳ رتبه				
ع ، محمد ابراهیم خان	»	»	»	»	»
ع ، محمد امین خان	»	»	»	»	»
ع ، محمد زمان خان	»	»	»	»	»
ع ، میر اعظم شاه خان	»	»	»	»	»
ص ، غوث الدین خان	»	»	»	»	»
ص ، عبدالخالق خان	»	»	»	»	»
ص ، الام دتگیر خان	»	»	»	»	»
ص ، دین محمد خان	»	»	»	»	»
ص ، سید محبوب خان	»	»	»	»	»
ص ، پیر محمد خان	»	»	»	»	»
ص ، گدا احمد خان	د تفتیش عضو په ۵ رتبه				
ص ، عبدالعلی خان	»	»	»	»	»
ص ، صالح محمد خان	د تفتیش د تحریراتو مدیر په ۴ رتبه				
ع ، ص نصر الله خان	د صادرات عظمی د ضبط احوالاتو رئیس په اوله رتبه				
ع ، محمد رفیق خان	دریاست په ۳ رتبه مامور	»	»	»	»
ع ، محمد عثمان خان	د صادرات عظمی د ضبط احوالاتو دریاست په ۳ رتبه مامور				
ص ، حاجی عبدالقادر خان	»	»	»	»	»
ص ، عبدالرؤف خان	»	»	»	»	»
ص ، محمد ابراهیم خان	»	»	»	»	»
ص ، حبیب الله خان	»	»	»	»	»
ص ، عبداللطیف خان	»	»	»	»	»
ص ، عبدالله خان	»	»	»	»	»
ص ، عبدالسلام خان	»	»	»	»	»
ص ، میر محمد عباس خان	»	»	»	»	»
ص ، شیر احمد خان	»	»	»	»	»

ج، ع، ج، ل، ا، نهبان والا حضرت غازى شاه محمود خان سپهسالار او صدر اعظم

صدارت عظمیٰ

دضبط احوالات و دریاست داجرائی مدیریہ ۵ رتبہ	ص ، عبدالستار خان
» » داوراقو مدیریہ ۵ رتبہ	ص ، غلام محمد خان
صدارت عظمیٰ دتجریراتو دلمی خانگی مدیریہ ۳ رتبہ	ع ، عبدالله خان
» » ددوہمی	» » ع ، محمد قاسم خان
دتجریراتو ددوہمی خانگی عضو ۴ رتبہ	ص ، صالح محمد خان
» » » » » »	ص ، حشمت اللہ خان
» » » » » »	ص ، محمد صالح خان
دتجریراتو ددوہمی خانگی دمدیریت کفیل ۵ رتبہ	ص ، غلام جیلانی خان
دمامورینو عمومی مدیر	۲ رتبہ ع ، عبد الغالی خان
دسوانح اودسجلو مدیر	» » ۵ ص ، میر عبدالغالی خان
دمامورینو اداری مدیر	» » ۵ ص ، محمد انور خان
دموثرخانہ مدیر	» » ۴ ص ، محمد ایوب خان
دویریاتو دعالی مجلس دتارلانشا منشی ۲ رتبہ	ع ، ص ، خلیل اللہ خان خلیلی
» » دمدیر ۵ رتبہ	ص ، محمد حسن خان
» » دمدیریت عضو ۵ رتبہ	ص ، حاجی عبداللہ خان رمق
دعارضینو مدیر	۳ رتبہ ع ، میر عبداللہ خان
دعرايضو مدیر	» » ۵ ص ، نظام الدین خان
داوراقو عمومی مدیر	» » ۳ ع ، محمد ابراہیم خان
دتشریفاتو دمدیریت کفیل	۹ رتبہ ص ، محمد علی خان
» داجرائی مدیر	» » ۴ ص ، فضل الحق خان
» دکنترول مدیر	» » ۵ ص ، سیف الدین خان
دسپورٹ دفابریکی مدیر	» » ۵ ص ، سید علی بابا خان
دتعمیراتو نقشہ کش	» » ۵ ص ، محمد عوض خان
دالمیک دریاست اداری رئیس ۱۰ رتبہ	ع ، ص ، محمد فاروق خان سراج
دالمیک دریاست اداری مدیر ۴ رتبہ	ص ، محمد عمر خان
» » داجرائی مدیر » »	ص ، عبدالمجید خان
» » دکنترول مدیر » »	ص ، عبدالحسین خان

د خارجي چارو وزارت

وزیر : ع ، ج ، س ، ا نشان علی محمد خان
 لومړی معین : ع ، ص عبد الصمد خان
 دوهم معین : —

الف - د سیاسي لوی مدیریت :

لوی مدیر : ع ، ص عبدالرحمن خان
 د لومړي څانګې مدیر : ص ، غلام احمد خان
 (نوید)

د دوهمې څانګې مدیر : ع ، محمد یونس خان
 د درېیمې څانګې مدیر : ع ، عبدالرؤف خان
 د څلورمې څانګې مدیر : ع ، فضل احمد خان
 (شیرزاد)

د اقتصادي لوی مدیریت کفیل :
 ص ، عبدالحمید خان (مختومور)
 د اقتصادي د لوی مدیریت معاون :

ب - د بین المللي ریاست :

رئیس : ع ، ص جلال الدین خان (طرزی)
 د یونو لوی مدیر : ع ، عبدالقیوم خان
 د معاون :

د کنفرانسو د لوی مدیر کفیل : ص ، انار احمد خان
 د لوی مدیر معاون : « ، گلاب شاه خان

د هوائی څانګې لوی مدیر :

د لوی مدیر معاون :

د ترجمې او د حقوقو او د معاهداتو لوی مدیر : ع ، محمد نسیم خان
 د ترجمې معاون : ص ، عبدالباقي خان
 د حقوقو او معاهداتو معاون : « ، عبدالهادی خان

د خارجه چارو وزارت

ج - د تشریفاتو ریاست :

رئیس : ع ، ص غلام محمد خان
د تشریفاتو معاون : ص ، غلام محمد خان (قبیل زاد)
اداری معاون : ص ، علی محمد خان

د - دویزې او قونسلگری لوی مدیریت :

لوی مدیر : ع ، محمد شعیب خان
دلومړی خانگی دمدير كښل : ص ، اختر محمد خان
» » معاون :
د دوهمې خانگی » : » عبدالغفور خان
د درېمې » » : » سيد محمد امين خان

ه - د شفر او د مخصوص قلم مدیریت :

مدیر د ۳ رتبې په حیث : ع ، محمد سلیمان خان
د شفر معاون : ص ، محمد یوسف خان
د مخصوص قلم معاون : ص ، محمد طاهر خان

و - د هامورینو او اجرائیې او تنظیماتو مدیریت :

مدیر : ع ، محمد اشرف خان
معاون : ص ، فقیر محمد خان

ز - د اوراقو لوی مدیریت :

لوی مدیر د ۲ رتبې په حیث : ع ، ص عبدالغفار خان
د اجرائیې د خانگی معاون : ص ، ابوبکر خان
د ضبطیې » » معاون : ص ، محمد حیدر خان

ح - د کنترول او محاسبی مدیریت :

د مدیر کښل : ص ، میرسکندر شاه خان
مامور : ص ، محمد علیخان .

د افغانستان سفیران او نور نمایندگان په خارج کښی :

الف - د اعلی حضرت لوی سفارت په انقره کښی :

لوی سفیر : ع ، ج ، س ، ا ، اسد الله خان سراج
د سرکاتب کښل : ص ، عبدالغنی خان

ب - د اعلیٰ حضرت لوی سفارت په تهران کښی :
 لوی سفیر : ع ، ج ، س ، ا عبد الحسین خان (عزیز)
 سر کاتب : ص ، عبدالستار خان
 کاتب : « ، محمد سرور خان

ج - د اعلیٰ حضرت لوی سفارت په ماسکو کښی :
 لوی سفیر : ع ، ج ، سلطان احمد خان
 کاتب : ص ، محمد هاشم خان
 » : « ، محمد یحیی خان

د - د اعلیٰ حضرت لوی سفارت په پاکستان کښی :
 لوی سفیر :
 مستشار :
 سر کاتب : ص ، عبدالرؤف خان
 کاتب : ص ، فتح محمد خان
 » : « ، محمد انور خان
 » : « ، عبدالهادی خان
 مطبوعاتی آتسه : ع ، محمد ابراهیم خان « صفا »
 آتسه : ص ، محمد اسحق خان
 » : « ،
 » : « ،

ه - د اعلیٰ حضرت لوی سفارت په هندوستان کښی :
 لوی سفیر : ع ، ج نجیب الله خان
 مستشار :
 سر کاتب : ص ، عبدالقیوم خان
 کاتب : ص ، غلام صدیق خان
 مطبوعاتی آتسه : ع ، احمد علی خان درانی
 آتسه : ص ، غلام فاروق خان
 کاتب : « ، محمد ایوب خان

دخارجہ چارو وزارت

و - دا علی حضرت لوی سفارت یت لندن کتبی :
 ع ، ج ، ل ، ا نشان والا حضرت غازی
 لوی سفیر

مارشال شاه ولی خان
 : ص سید مسعود خان
 : ع ، ص عبدالرحمن خان (پڑواک)
 : ص ز احمد قیوم خان
 : « ، سکندر خان
 : «
 : « ، محمد شریف خان (اڑیر)
 سرکاتب
 مطبوعاتی آتشی
 آتشی
 »
 کتابت
 »

ز - دا علی حضرت لوی سفارت یت واشنگٹن کتبی
 ع ، ج ، س ، ا والا حضرت سردار محمد نعیم خان
 لوی سفیر

: ع ، ج عبدالحمید خان (عزیز)
 : ص ، نور احمد خان
 : ص ، عبدالحمید خان
 : ص ، عید محمد خان
 : محمد شعیب خان
 : «
 : « ، عبدالحکیم خان « طیبیسی »
 شارژ دافر
 سرکاتب
 کتابت
 آتشی
 »
 »
 »

ح - دا علی حضرت لوی سفارت یت پاریس ، برن او بروکسل کتبی :
 ع ، ج ، س ، ع محمد عمر خان
 لوی سفیر

: ص ، محمد نعیم خان
 : «
 : ص ، محمد رحیم خان
 : « ، سید فاسم خان
 : «
 سرکاتب
 کتابت
 آتشی
 »
 »

ط - دا افغانستان وزارت مختاری یت روم کتبی :
 ع ، ج غلام محمد خان (شیرزاد)
 مختار وزیر
 سرکاتب

ی - د افغانستان لوی سفارت په قاهره کښې :

لوی سفير
مطبوعاتې اتاشه
کاتب
ع ، ج ، عبدالهادی خان (داوی)
ع ، عبدالرشید خان (لطیفی)

ک - د افغانستان وزارت په مختاری په نازکڼ کښې :

مختار وزیر
سر کاتب

ل - د افغانستان وزارت ، مختاری په بغداد او شرق الاردن او سوریه اولبنان کښې :

مختار وزیر
سر کاتب
ص ، محمد یوسف خان

م - د افغانستان وزارت په چکوسلواکیا کښې :

مختار وزیر
سر کاتب
ع ، ج ، محمد عتیق خان
ص ، محمد ایوب خان

ن - د افغانستان نمایندگی په یونو کښې :

نماینده
کاتب
آتاشه
»
»
ص ، سلطان احمد خان
» ، محمد اسماعیل خان
» ، عبدالعزیز خان
» ، محمد امین خان

س - د افغانستان قونسلگری په مشهد کښې :

جنرال قونسل
سر کاتب
کاتب
ع ، ص عبدالرؤف خان
ص ، سلطان محمد خان
ص ، عزیز الله خان

ع - د افغانستان قونسلگری په بمبئی کښې :

قونسل
سر کاتب
کاتب
ص ، سید تاج الدین خان
ص ، عبدالمجید خان
» ، محمد اکبر خان

ف - دافغانستان قونسلگری په نیویارک کښی :
قونسل : ع ، عبدالرازق خان (ضیائی)
کیاتب : ص ، محمد اکبر خان

ض - دافغانستان قونسلگری په پېښور کښی :
قونسل : ص ، محمد فیوم خان
سرکاتب : « ، عبدالمنان خان
کاتب : « ، هزیز احمد خان
» : « ، عبدالحمید خان

ق - دافغانستان قونسل گری په چمن کښی :
واپس قونسل : ص ، محمد اکبر خان (پروانی)
سرکاتب : « ، یابنده محمد خان
کاتب : « ، تاج محمد خان

د داخلي وزارت

ع.ج.س.ع عبدالاحد خان

وزیر ع.ج.س.ع عبدالاحد خان
معین ع. ص عبدالرهاب خان

- ۱ - د مخصوص قلم مدیريت .
مدیر په ۴ رتبه
کاتب په ۱۱ رتبه
- ۲ - د اخذ اطلاعاتو مدیريت .
مدیر په ۴ رتبه ، عبدالباقي خان
سرکاتب په ۸ رتبه
کاتب په ۱۰ رتبه
کاتب په ۱۱ رتبه
- ۳ - اداري رياست .

د مامورينو مدیريت .
عمومي مدير ع ، شاه محمد خان
دلپری خانگه مامور په ۶ رتبه
سرکاتب په ۸ رتبه
» په ۹ رتبه

دوهمه خانگه .
مامور په ۶ رتبه
سرکاتب په ۸ رتبه
سرکاتب په ۹ رتبه
درېمه خانگه .
مامور په ۶ رتبه
مامور په ۸
»
سرکاتب په ۹ رتبه

۵ - خلمر مه خانگه .

مامور په ۶ رتبه
سرکاتب په ۹ رتبه

۴ - دتفتیش ریاست .

رئیس په اوله رتبه ، ع، ص عبدالله خان

۱ - اداری مدیریت .

مدیر په ۴ رتبه ، ص محمد ظاهر خان

سرکاتبان په ۸ رتبه

کاتبان په ۱۰ رتبه

کاتب په ۱۱ »

۲ - دولایاتو داحصائیی دتفتیش مدیریت .

مدیر په ۴ رتبه ، ص محمد ابراهیم خان

معاونان په ۶ رتبه

سرکاتب په ۸ رتبه

کاتبان په ۱۰ رتبه

» په ۱۱ رتبه

۳ - دریاست اعضا .

ع محمد حسن خان

ع محمد صدیق خان

ص عبدالوکیل خان

ص خواجه محمد خان

ص غلام دستگیر خان

ص شاه جان خان

ص میر محمد عثمان خان

ص محمد حسن خان

ص عبدالرحیم
 ص میر عبدالرحیم خان
 ص سید محمد خان
 ص عبدالخالق خان
 ص یار محمد خان
 ص عبدالله خان
 ص محمد اسلم خان
 ص محمد دین خان

۵۰ د نفوسو اود سچلو د ثبت ولود احصائیې عمومی مدیریت .

دمدیر کفیل ص فقیر محمد خان
 دمخصوص قلم سرکاتب په ۹۹ رتبه
 دنفوسو دا حصائیې مدیریت
 دمدریت کفیل ص نورالدین خان
 معاون په ۷۷ رتبه یو تن
 سرکاتب په ۸۸ رتبه ۲ »
 کاتبان په ۴۴ رتبه ۳ »
 رسام په ۵۵ رتبه ۱ »

د ثبت سچل دا حوال مدیریت

دمدیر کفیل علی محمد خان
 معاون په ۷۷ رتبه . . .
 سرکاتبان په ۹۹ رتبه . . . ۲ تن
 کاتبان په ۱۰۰ رتبه ۶ »
 د سچل دا ورافو کاتب په ۱۰۰ رتبه
 د ناقلیو عمومی مدیریت
 مدیر ع خداداد خان
 مامور په ۶۶ رتبه ۱ تن
 سرکاتبان په ۸۸ رتبه ۲ تنه
 کاتبان په ۱۰۰ رتبه ۲ تنه
 سیار مامور په ۶۶ رتبه ۱ »
 مامور په ۷۷ رتبه ۱ »

دهلال احمر عمومی مدیریت .
دمدیریت کفیل ص اختر محمدخان
داجرائی سرکاتب په ۸رتبه ...
داجرائی سرکاتب په ۱۰رتبه ...
داجرائی کاتب په ۱۱رتبه

داوراقو مدیریت

مدیر په ۶رتبه ص عبدالستارخان

داجرائی په خانگه کی ۶رتبه مامور...

۲	تنه	کاتبان په ۱۰رتبه ...
۳	تنه	کاتبان په ۱۱رتبه
۱	تن	دحفظی د خانگی مامور په ۶رتبه
۶	تنه	کاتبان په ۱۰رتبه
۲	»	کاتبان په ۱۱رتبه
۱	تن	دمخزن د خانگی مامور په ۸رتبه
۱	»	کاتب په ۱۰رتبه

دملی مها کما تو خانگه

دمحکمى رئیس په ۳رتبه ع محمد صدیق خان

مامور په ۶رتبه

کاتب په ۱۰رتبه

دسینما عمومی مدیریت

دمدیر کفیل ص محمد ظاهر خان

مامور په ۶رتبه

سرکاتب په ۹رتبه . . .

کاتبان په ۱۰رتبه ۲ تنه

کاتب په ۱۱رتبه

دهوټلو عمومی مدیریت

دمدیر کفیل ص عبدالغفار خان

معاون په ۵ رتبه
داجرایی مدیر په ۵ رتبه

ب: تعدیل په تشکیل کښی

۱ دوزارت داخلی د احصائی ریاست په لاندی ډول په نوی سیستم ثبت سچل احوال اود نفوسو د احصائی په عمومی مدیریت تعدیل شو .

۱ په مرکز کښی د (۵) مادی د تشریح په قرار د تشکیلاتو په بحث کښی دالف په برخه کی

په ولاياتو کښی

د احصائی مدیر په ۵ رتبه

سرکاتب په ۸ رتبه

کاتبان په ۱۰ رتبه ۲ تنه

نوټ: د ټولو ولاياتو د جملې څخه د کابل دولايت د احصائی مدیریت ته برسپره پر دغه

تشکیل یو کاتب په ۱۱ رتبه ورکړ شوی دی

په اعلی حکومتو کښی

د احصائی مامور په ۶ رتبه

سرکاتب په ۸ رتبه

کاتب په ۱۰ رتبه

نوټ: د اعلی حکومتو له جملې څخه یواځی د پروان د اعلی حکومت د احصائی ماموریت ته

بر سپره پردی تشکیل یو کاتب په ۱۱ رتبه ورکړ شوی دی اود لویو اومجلیو حکومتو

اوعلاقدارو د احصائی خانگی په پخوانی ډول پاتی دی

د قطن دلايت د نافلنیو مدیریت اود قندهار دولايت دنهر سراج مدیریت په ۹ رتبه

سرکاتب او په یو ۱۱ رتبه کاتب تعدیل شو اود مزار شریف ولایت ته د یو ۹ رتبی سرکاتب

او یو ۱۱ رتبی کاتب منظوری ورکړه شوي ده

د قندهار دهرات دجنوبی اود مشرقی دولايتو د مخصوص قلم انتهایی مدیر یتونه په یوه

یوه ابتدائی مدیریت او په یوه ۱۱ رتبه کاتب تعدیل شوی دی .

دولایاتو داستخباراتو شانگی په انتهایی ماموریتو اود اعلی حکومتو په ابتدائی

ماموریتو تعدیل شوی دی

دوزارت داوراقو د مدیریت په تشکیل کښی تعدیل وشو

چ په تشکیل کښی تنقیص :

دوزارت داخلی د نافلنیو د عمومی مدیریت اداری مدیریت تنقیص شوی دی

دولایاتو اود اعلی حکومتو د احصائی د تفتیش مدیر یتونه او مامورینو نه تنقیص شوی دی

د قطن دولايت دلمړی اودوهم مساحتی شقو مدیر یتونه تنقیص شوی دی

ع ، ش ، سيد محمد اكبر خان فرقه مشر	داميني عمومي قومانداني:
ص ، محمد صادق خان	عمومي قوماندان
غ ، محمد يونس خان انتهائي ٽوليمشر	د » دامر ضابط
	دشفر مامور
	دلومري خانگي مدير
	دلومري قسم آمریت
	د دوهم » »
	د ۳ » »
غ ، غلام علي خان انتهائي ٽوليمشر	د دوهمي خانگي مدير
	دلومري قسم آمریت
	د دوهم » »
	د ۳ » »
ش ، محمد عظيم خان کنڊک مشر	د دريمي خانگي مدير
	دلومري قسم آمریت
	د دوهم » »
	د ۳ » »
	د ۴ » »
	د انبار آمریت
غ ، غلام سخي خان ٽوليمشر	د خلرمي خانگي مدير
ص ، عبدالله خان	د ديپو آمریت
	د پنځمې خانگي مدير
	دلومري قسم آمریت
	د دوهم » »
	د ديپو آمریت
ش ، محمد رفیق خان کنڊک مشر	د شپښمې خانگي مدير
	دلومري قسم آمریت
	د دوهم » »
	د ۳ » »
	د ۴ » »

ح ، دین محمد خان اول غنډه مشر	ددیوان حرب رئیس
ح ، سید ابراهیم خان ثانوی غنډه مشر	عضو
.	عضو
.	عضو
.	
ش ، میر عباس خان کهنه کشر	دمبايعی د کمیسیون رئیس
غ ، سیدان شاه خان قدمدار ټولیمشر	اعضا
ص ، محمد گل خان د حساب مامور	اعضا
ح ، غلام غوث خان ثانوی غنډه مشر	دمعاینې د کمیسیون رئیس
غ ، خواجه محمود خان قدمدار ټولیمشر	اعضا
ب ، غلام محمد خان د حساب مامور	اعضا
.	د عینیاتو د تفتیش د کمیسیون مدیر
.	آمر
.	عضو
ص ، محمد ایوب خان	د نقدی محاسبې مدیر
غ ، عبدالوهاب خان ابتدائی ټولیمشر	اداری ضابط
ح ، محمد اکبر خان اول غنډه مشر	د پولیسو او د ژاندارمی د مکتبو قوماندان
غ ، محمد هاشم خان قدمدار ټولیمشر	معاون
غ ، عباس علی خان ابتدائی ټولیمشر	د تدریساتو مدیر
.	خارجی معلم
بای صنعتی بالا میر	مشاور او د ژاندارمی معلم
بای مظفر بوا کچی	مشاور او د پولیسو معلم
غ ، محمد عسکر خان ابتدائی ټولیمشر	دلوازمو مدیر
ب ، عطا محمد خان د حساب مامور	د دیو آمر
ش ، دکتور عبدالشکور خان کهنه کشر	د مکتب رویر
ش ، عبدالعزیز خان	د سیاری قطعی قوماندان
.	معاون

د امر ضابط	: ب ، عبدالرحمن خان بلو کشر
د لوازمو مدیر	: ب ، محمد نبی خای
د پیاده قطعی قوماندان	: غ ، محمد یونس خان ټولیمشر
د سپرې قطعی قوماندان	: غ ، خان محمد خان »
د مختارې دقتعی قوماندان	:
د نقلیې دقتعی قوماندان	: ب ، حیات الله خان بلو کشر

په ولایاتو کی دامنېي قوماندانان

د کابل په ولایت کی دامنېي قوماندان	: ح ، عبدالعزیز خان اول غنډه مشر
د ژاندارمی قوماندان	: ش ، عبدالحسین خان کهنه کشر
د پولیسو مدیر	: ش ، عطاء الله خان کهنه کشر
دمجسب مدیر	: ش ، نثار احمد خان کهنه کشر
د اطفایي آمر	: غ ، محمد همایون خان ټولیمشر
د لوگر د لوی حکومت دامنېي قوماندان	: ش ، بابہ صاحب خان کهنه کشر
د دایزنگی د لوی حکومت دامنېي قوماندان	: ش ، محمد اکرم خان کهنه کشر
دقندهار د ولایت دامنېي قوماندان	: ح ، محمد اکبر خان غنډه مشر
د ژاندارمی »	:
د پولیسو مدیر	: ش ، محمد زمان خان کهنه کشر
دمجسب مدیر	: ش ، عبدالمجید خان کهنه کشر
د فلات د لوی حکومت دامنېي قوماندان	: ش ، جنت گل خان کهنه کشر
د گور شک د لوی حکومت دامنېي قوماندان	: غ ، عبدالستار خان قدمدار ټولیمشر
د روزگان » » » »	: غ ، حمید الله خان قدمدار ټولیمشر
دهرات د ولایت دامنېي قوماندان	: ح ، غلام سرور خان ثانی غنډه مشر
د ژاندارمی قوماندان	:
د پولیسو مدیر	: ش ، محمد جمعہ خان کهنه کشر
دمجسب مدیر	: ش ، گلاب شاه خان کهنه کشر
د بادغیساتو د لوی حکومت دامنېي قوماندان	: غ ، محمد حسین خان قدمدار ټولیمشر
د غور د لوی حکومت دامنېي قوماندان	: غ ، امین الله خان »
د غوریانو » » » »	: غ ، عبدالقدوس خان »

دمزار شريف د ولايت دامنيې قوماندان
 د ژاندارمي قوماندان
 حدودی قوماندان
 ديوليسو مدير
 دمحبس مدير
 د سمنگان د لوی حکومت دامنيې قوماندان
 د بلخ » » » »
 د شبرغان » » » »

ح ، محمد خواجه خان ثاني غنډه مشر
 غ ، محمد هاشم خان ابتدائي ټوليمشر
 ح ، محمد اسحق خان اول غنډه مشر
 غ ، عبدالاحد خان قدمدار ټوليمشر
 ش ، غلام حيدر خان کنه کمشر
 غ ، پير محمد خان قدمدار ټوليمشر
 غ ، عبدالاحد خان » »
 غ ، عبدالهادی خان » »

د قطغن د ولايت دامنيې قوماندان
 د ژاندارمي قوماندان
 حدودی قوماندان
 ديوليسو مدير
 دمحبس مدير
 د قندوز د لوی حکومت دامنيې قوماندان
 د تالقانو د لوی حکومت دامنيې قوماندان
 د پلخمری » » » »

ح ، حبيب الله خان ثاني غنډه مشر
 ح ، عبدالرحيم خان ثاني غنډه مشر
 ش ، محمد اکبر خان کنه کمشر
 ش ، سيد داؤد خان کنه کمشر
 غ ، عبدالصير خان قدمدار ټوليمشر
 غ ، حطوان الدين خان قدمدار ټوليمشر
 غ ، آدم خان قدمدار ټوليمشر

د مشرقی ولايت دامنيې قوماندان
 د ژاندارمي قوماندان
 حدودی قوماندان
 ديوليسو مدير
 دمحبس مدير
 د لغمان د لوی حکومت دامنيې قوماندان
 د اسمار او د کنړ د لوی » » » »
 د شنوارو » » » »

ح ، دين محمد خان اول غنډه مشر
 ش ، حیات الله خان کنه کمشر
 ح ، محمد علی خان اول غنډه مشر
 ش ، سيد يعقوب خان کنه کمشر
 غ ، شير محمد خان قدمدار ټوليمشر
 غ ، عبدالجليل خان قدمدار ټوليمشر
 غ ، عبدالاحد خان قدمدار ټوليمشر

د جنوبي ولايت دامنيې قوماندان
 د ژاندارمي قوماندان
 ديوليسو مدير
 دمحبس مدير

ح ، عبدالقادر خان اول غنډه مشر
 ش ، امين الله خان کنه کمشر
 ش ، ولي محمد خان »

دخواست داوی حکومت دامنېي قوماندان غ ، ضياء الحق خان قدمدار ټولېمشر
دارگون « » « » غ ، عبدالقادر خان قدمدار ټولېمشر

دپراون دااعلی حکومت دامنېي قوماندان
معاون اودقوماندان کفیل ش ، امیرمحمد خان کهنه کمشر
دکایپیا داوی حکومت دامنېي قوماندان غ ، شاهمحمد خان قدمدار ټولېمشر

دازنی دااعلی حکومت دامنېي قوماندان: ح ، امیرمحمد خان ثانی غنډه مشر
د قوماندان معاون : ش ، میرحبیب الله خان کهنه کمشر

دفراه دااعلی حکومت دامنېي قوماندان:
د قوماندان معاون او کفیل : ش ، محمد انور خان کهنه کمشر
حدودی قوماندان : ح ، محمد یونس خان ثانی غنډه مشر

دمیمنی دااعلی حکومت دامنېي قوماندان:
د قوماندان معاون او کفیل : ش ، عبدالشکور خان کهنه کمشر
حدودی قوماندان : ح ، عبدالکریم خان ثانی غنډه مشر

دبدخشان دااعلی حکومت دامنېي قوماندان:
د قوماندان معاون او کفیل : ش ، خورشید احمد خان
حدودی قوماندان : ح ، عبدالغنی خان ثانی غنډه مشر

د عدلی وزارت

ع، ج میرسید قاسم خان عدلی وزیر

وزیر ع، ج میرسید قاسم خان
مبین په دوهمه رتبه ع، ص محمد قاسم خان

الف: د تمیز عالی ریاست
رئیس په دوهمه رتبه

ع، ص مولوی عبدالجلیل خان
عمومی مدیر په ۳ رتبه ع، عبدالبصیر خان
انتہائی مدیران په ۴ رتبه ۳ تنه
ابتدائی مدیران په ۵ رتبه ۴ تنه
ابتدائی مامور په ۷ رتبه ۱ تن
انتہائی سرکاتب په ۸ رتبه ۱ تن
ابتدائی سرکاتب په ۹ رتبه ۱ تن
کاتبان په ۱۰ رتبه ۹ تنه
کاتبان په ۱۱ رتبه ۲ تنه
منتظم په ۶ رتبه ۱ تن

ب - د جمعیت العلماء ریاست:

- ۱ - رئیس په ۳ رتبه ۱ تن
- ۲ - غری « ۴ رتبه ۲۰ تنه
- ۳ - « ۵ » ۳ تنه
- ۴ - « ۶ » ۱ تن
- ۵ - منتظم او کتابدار ۱
- ۶ - کاتب په ۱۰ رتبه ۱

د الفلاح دمجلې خانگه:

- ۱ - د جمعیت العلماء منشی او مسئول مدیر د نوموړې مجلې په ۳ رتبه ۱ تنه
- ۲ - اجیر ترجمان
- ۳ - دمجلې معاون په ۵ رتبه ۱ تن

ح : داجرائیسی اود مامورینو مدیریت :

داجرائیسی مدیر به ۴ رتبه : ص ، فیض محمد خان

دمخصوص قلم مدیر به ۴ رتبه ۱ تن

دقتیش مدیر به ۴ رتبه ۱ تن

دقضاتو مدرسه مدیر به ۴ رتبه ۱ تن

معلم به ۱ »

دخونی داعلی حکومت دمرافعی قاضی به ۴ رتبه ۱ تن

» » » دابتدائیسی قاضی به ۶ رتبه ۱ تن

دقندهار دمرافعی دمحکمی قاضی » ۴ رتبه ۱ تن

» دمرکز دابتدائیسی قاضی » ۵ رتبه »

» دهرات دمرافعی دمحکمی قاضی » ۴ رتبه »

» » دمرکز دابتدائیسی دمحکمی قاضی » ۵ رتبه »

» دمرارشریف دمرافعی دمحکمی قاضی » ۴ رتبه »

» » دمرکز دابتدائیسی قاضی » ۵ رتبه »

» دقطغن دولایت دمرافعی دمحکمی قاضی » ۴ رتبه »

» » دمرکز دابتدائیسی قاضی » » »

» دمشرقی دولایت دمرافعی دمحکمی قاضی » ۴ رتبه »

» » دابتدائیسی » » ۵ رتبه »

» دجنوبسی دولایت دمرافعی دمحکمی قاضی » ۴ رتبه »

» دمرکز دابتدائیسی قاضی » ۵ رتبه »

» دمیمنی دمرکز دمرافعی قاضی » ۴ رتبه »

» » دابتدائیسی قاضی » » ۵ رتبه »

» دبدخشان دمرافعی دمحکمی قاضی » ۴ رتبه »

» دبدخشان دمرکز دابتدائیسی دمحکمی قاضی » ۵ رتبه »

د معارف وزارت

وزیر ع ، نج ، دوکتور عبدالمجید خان
اداری معین ع ، ص ، عبدالاحمد خان
تدریسی معین ع ، ص ، دوکتور محمد یوسف خان
دمخصوص قلم معاون
ص ، عبدالله خان

دعموهی تدریساتو ریاست :

درئیس کفیل ع ، ص ، دوکتور علی احمد خان
د معاون کفیل ع ، ص ، حمیدالله خان
د ثانوی تدریساتو مدیریت کفیل
ص ، دوکتور محمد اکرم خان
دمسلکی تدریساتو مدیریت کفیل

ع ، ج ، دوکتور عبدالمجید خان
د معارف وزیر

ص ، دوکتور محمد حیدر خان

ع ، محمد آصف خان (مایل)

دابتدائی تدریساتو عموهی مدیر

د تدریساتو ریاست دمعلمینو او مامورینو

ص ، عبدالاحد خان

دمدیریت کفیل

ص ، دوکتور عبدالرحیم خان

دیونسکو دمدیریت کفیل

ص ، محمد یونس خان

دعمومی تدریساتو دا حصائی مدیر

د دارالتالیف ریاست :

ع ، ص ، دوکتور میرنجم الدین خان

رئیس

ع ، محمد هاشم خان (مجیدی)

د ریاست د معاون کفیل

ص ، پاینده محمد خان (زهیر)

د تالیف اوترجمی مدیر

ع ، محمد کریم خان (صهیمی)

د نشریاتو مدیر

ص ، عبدالباقی خان (طلوع)

د کتاب خانجی دمدیریت کفیل

ص ، عبداللطیف خان (آریان)

د عرفان دمجلجی دمدیر کفیل

د تفتیش ریاست :

ع ، ص ، عبدالشکور خان	درئیس کفیل
ع ، عزیز محمد خان	د تفتیش معاون
ص ، محمود خان (کریمزاده)	د تفتیش مدیر
ص ، خواجہ گلبدین خان	دریاست مفتشین
ص ، قربانعلی خان	

د ثانوی مکاتبو مدیریت :

عز تمند مستر لارسن	د حبیبيسي دلیسی مدیر
عز تمند هوسيو مومل	د استقلال دلیسی مدیر
ع ، حمیدالله خان	د نجات دلیسی د مدیر کفیل
عز تمند پاپلستون	د غازی دلیسی مدیر
ع ، غلام محمد خان	د شیخو دلیسو عمومی معاون
مادام هنش	د شیخو اول لمبر دلیسی مدیر
مادام برینا	د شیخو دوم لمبر دلیسی مدیر
ص ، عبدالعجید خان	د مرکز دلیلی د مدیریت کفیل
ص ، عبدالغفار خان	د نهارى متوسطی مدیر

د مسلکي مکاتبو مدیران :

ع ، ص ، قاری عبدالرسول خان	د عربی دارالمعلمو رئیس
ع ، ص ، دکتور عبدالقیوم خان	د دارالمعلمینو درئیس کفیل
ص ، غلام حسن خان (مجددی)	د متوسطه دارالمعلمین مدیر
	د ابتدائی دارالمعلمین د مدیر کفیل
ص ، سلام الدین خان	د صنائعو د مکتب مدیر
عز تمند داکتر مرگه	د تجارتي دلیسی د مدیریت کفیل
ع ، ص ، عبدالرحیم خان	د کرهني دلیسی مدیر
ص ، محمد آصف خان	د اصول تحریر او محاسبی د مکتب مدیر
ص ، قاری غلام محمد خان	د شمار د مکاتبو د مدیریت کفیل
ص ، غلام سخی خان	د میخانیکي داخلی مدیر معاون
عز تمند تراوتمان	د میخانیکي خارجی مدیر

د تفتیش دریاست عضو :

ص ، محمد ایوب خان	»	»	»
ص ، محمد سلیمان خان	»	»	»
ص ، محمد سرور خان	»	»	»
ص ، عبدالنبی خان	»	»	»
ع ، عبدالاحد خان د اثبات جرم مدیر	»	»	»
ع ، ص احمد علی خان (کهزاد)			دموزی او حفریاتو رئیس :
ع ، میر عبدالرشید خان (بیغم)			د حفظ الصحی اود سپورت دریاست کفیل
ص ، محمد اسلم خان			دلوازمو د عمومی مدیریت کفیل
ص ، صوفی فخرالدین خان			دلوازمو د تحصیل مدیر
ص ، محمد علیخان			د اعاشی او اباتی مدیر
ص ، عبدالعلیخان			د اجرائی د مدیریت کفیل

د تعمیراتو مدیریت :

ص ، محمد اسحاق خان د تعمیراتو مدیر

د تصفیې مدیریت :

ص ، عبدالغفور خان د تصفیې مدیر

د اوراق مدیریت :

ع ، محمد عمر خان مدیر
ص ، محمد امین خان معاون :

د کنترول عمومی مدیریت :

ص ، محمد نبی خان عمومی مدیر
ص ، عبداللطیف خان د بودجی مدیر

د مالی وزارت

وزیر ع، ج، س، محمد نوروز خان
دمخصوص قلم مدیر ص، میر غلام حامد خان
« بهار »

ب - دم حساباتو ریاست :

رئیس ع، ص میرزا میر عزیز الله خان
دکنترول د عمومی مدیریت کفیل
ع، حبیب الله خان
دمملکیتی کنترول ابتدائی مدیر
ص، میرزا غلام سرور خان

تجارتی انتہائی مدیر ص، میرزا
محمد مہدی خان

دمر کزی کنترول ابتدائی مدیر
ص، عتیق الله خان

د بودجی عمومی مدیر ع، محمد ابراهیم خان

د « د ترتیب انتہائی مدیر

د « د موازنی انتہائی مدیر

د خزانو عمومی مدیر

د قرضو عمومی مدیر

د تقاعد عمومی مدیر

ج- اداری رئیس :

د تصفیہ عمومی مدیر

د مامورینو عمومی مدیر

د مالیاتو او محصولاتو عمومی مدیر

د احصائی عمومی مدیر

د گدامونو عمومی مدیر

د اوراقو مدیر

ع، ج، س، محمد نوروز خان

ص، محمد اسمعیل خان

ص، محمد نسیم خان

ع، میرزا فخر الدین خان

ع، « محمد طاہر خان

ع، نور الدین خان

ع، ص غلام محمد خان

ع، محمد احسان خان

ع، مصطفی خان

ع، محمد آصف خان

ع، غلام محی الدین خان

ع، محمد جان خان

ع، حافظ عبدالرحیم خان

• • • • •	د ترجمانی خانگی مدیر
ع ، ص قطب الدین خان	د دفتیش رئیس
ع ، میرضیاء الدین خان	د « معاون
۲۱ تنه	د « اعضا په مختلفو رتبو
ع ، ص عزیز الله خان	د مالیاتو برعایداتو رئیس
ع ، عبدالغفور خان	د کنترول د عمومی مدیریت کفیل
ص ، میرزا محمد انور خان	د شرکتو مدیر
ص ، مختار لوی	د انفرادی تجارت د خانگی مدیر
• • • •	د صنفی خانگی مدیر
ص ، عبدالغفور خان	د تصفیې مدیر
ص ، خان محمد خان	د ترتیب مدیر

ACKU

د ملی اقتصاد وزارت

وزیر ع ، ج میر محمد حیدر خان حسینی
معین ع ، ص غلام نوٹ خان «فغان»
دمخصوص قلم مدیر ع ، محمد صدیق خان

الف: اداری او د گمر ا کاتو ریاست:
اداری از د گمر کاتو رئیس

ع ، ص عبدالرشید خان

د گمر کاتو عمومی مدیر ع ، امیر محمد خان

دگریزی مدیر ص ، حبیب الله خان

دگریزی د مدیریت معاون

ص ، فیض محمد خان

اداری عمومی مدیر ع ، پاینده محمد خان

داوراقو مدیر ص ، حاجی محمد خان

ع ، ج میر محمد حیدر خان چینی

ب: تجارتی ریاست :

د تجارتی رئیس کفیل

تجارتی عمومی مدیر

دمطالعی او د تدقیق مدیر

دمطالعی او د تدقیق د مدیریت غری

» » »

» » »

» » »

د وارداتو اوصادراتو مدیر

د شرکتو مدیر

د احصائی مدیر

د داخلی بازارو مدیر

د ترانسپورت مدیر

د کریڈیت مدیر

ع ، ص ، عبدالوهاب خان

ع ، حبیب الله خان

ع ، سید احمد علی شاه خان

ص ، عبدالرحیم خان

ص ، حاجی محمد حسین خان

ص ، سید کاظم خان

ص ، عبدالغالب خان

ص ، غلام محمد خان

ص ، عبدالکریم خان

ص ، سیدالدین خان بها

ص ، محمد کاظم خان

ج : د صنایعو ریاست :

- د صنایعو درنيس كښل : ع، ص محمد اكبر خان پامير
 د ماشينی صنایعو مدير : ص ، محمد اسمعيل خان
 د لاسی صنایعو مدير : ص ، نظر محمد خان

د - د تفتيش رياست :

- د تفتيش درنيس كښل : ع ، ص نور الحق خان
 د تفتيش عمومي مدير : ع ، عبد القفور خان (رمزی)
 د رسمي دوايرو مدير : ص ، عبدالواحد خان
 د ملي موسسو مدير : ص ، محمد نبی خان

د تفتيش اعضا ء :

- ص ، غلام فاروق خان
 ص ، غلام عليخان (غښتلی)
 ص ، سيد محمد نبی خان
 ص ، مير حلیم الدينخان
 ص ، عبدالصمد خان
 ص ، عبد الستار خان
 ص ، امير محمد خان

ه - د كنترول عمومي مديريت :

- د كنترول عمومي مدير : ع ، غلام حيدر خان
 د كنترول د عمومي مديريت معاون : ص ، عبدالحسين خان

مربوطی خانگی :

- د کابل د گمرک رئيس : ع ، ص عبدالرسول خان
 » » معاون : ع ، غلام دستگیر خان
 » » » : ص . مير غلام احمد خان
 د كنترول عمومي مدير : ع ، عبدالاحد خان

د قندهار دولايت د گمرک رئيس ع ، ص عبدالاحد خان

دہرات دولايت دگمرک رئيس	: ع ، ص احمد قليغچان
دمزار شريف د گمرک عمومي مدير	: ع ، علي احمد خان
دمشرفي د گمرک مدير	: ص ، عبد الشکور خان
دجنوبي د گمرک مدير	: ص ، محمد علي خان
دقطن د گمرک مدير	: ص ، صالح محمد خان
دپنجشان د اعلي حکومت د گمرک مدير	: ص ، سيد عباس خان
دميمني د گمرک مدير	: ص ، صدر الدينغچان
د فرام او چغانسور د گمرک مدير	: ص ، غلام محي الدينغچان
دغزني د اعلي حکومت د گمرک مدير	: ص ، مير محمد کاظم خان
دپروان د اعلي حکومت د گمرک مامور	: ص ، محمد رفيق خان
د دکن د گمرک مدير	: ص ، محمد ابراهيم خان

د تجارتي منازعاتو د فيصلو رياست

دکابل د تجارتي منازعاتو د فيصلو رئيس	: ع ، محمد حسن خان
د هرات » » » »	: ص ، حاجي محمد حسن خان
د قندهار » » » »	: ص ، غلام فاروق خان
د فطن » » » »	: ص ، سيد محمد عمر خان
د بدخشان » » » »	: ص ، عبد لغني خان
د ميمني » » » »	: ص ، سيد کمال خان
دمزار شريف » » » »	:

تجارتی وکالت

د پېهور وکيل التجار	: ع ، ص محمد امين خان
د يادا چنار وکيل التجار	: ص ، عبد المرب خان
د چمن وکيل التجار	: ص ، غلام فلروق خان

اقتصادی آتسه گان

د دہلی پہ لوی سفارت کهي اقتصادي آتسه گان	: ص ، محمد رسول خان
د کراچی » » » »	: ص ، گلپاز خان

د فواید عامی وزارت

د فواید عامی وزیر : ع ، ج محمد اکرم خان (پروتقا)

معین دلمری رتبی په حیث :
اداری رئیس د دوهمې رتبی په حیث :

د معابرو ریاست :
د معابرو رئیس د دوهمې رتبی په حیث

د حفظ اودمرا قبت مدیر
د پنځمې رتبی په حیث : ص ، محمد اسلمه خان

د سرکو مدیر د پنځمې رتبی
په حیث : ص ، غلام جیلانیخان

فنی مدیر د څلرمې رتبی
په حیث : ص ، سید محمد شاه خان

فنی مدیر د څلرمې رتبی
په حیث : ص ، مسجیدی خان

فنی مدیر د څلرمې رتبی
په حیث : ص ، عبدالحمیدخان

فنی مدیر د څلرمې رتبی په حیث : ص ، محمدرضاخان

» » » » » » » »
» » » » » » » »

» » » » » » » »
سر مهندس : ص ، عبدالاحد خان
تزوتمند دلاری

د تعمیراتو ریاست :

د تعمیراتو رئیس د دوهمې رتبی په حیث : ع ، ص عبدالرحیم خان

اداری عمومی مدیر د دریمې رتبی په حیث : ع ، محمد طاهر خان

د مصالحو د پخواو عمومی مدیر د دریمې رتبی په حیث : ع ، محمد اصغر خان

د زارو کابل او د اعلی حضرت شهید دمقبری تعمیر

مدیر د دریمې رتبی په حیث : ع ، سید محمد خان

د پراوردی مدیر د دریمې رتبی په حیث : ص ، خواجه عبدالغفور خان

د شاهي ابرک د تعمیر مدیر د څلرمې رتبی په حیث : ص ، برهان الدینخان

د نوی کابل د تعمیراتو د مدیریت کفیل د خلرمې

رتبه په حیث : ص ، عبد الستار خان
د نوی کابل د باغو نو مدیر د پنځمې رتبه په حیث : ص ، عبدالرحیم خان
فنی مدیر د خلرمې رتبه په حیث : ص ، حاجی محمد خان
» د پنځمې رتبه په حیث : ص ، محمد افضل خان
» د خلرمې رتبه په حیث : ص ، غلام محمد خان

د تفیش عمومي مدیریت :

د تفیش عمومي مدیر د دریمې رتبه په حیث : ع ، عنایت الله خان (حباب)
د سیارې څانګې مدیر د خلرمې رتبه په حیث : ص ، عنایت الله خان (عزیزی)
د تحقیق د څانګې مدیر د خلرمې رتبه په حیث : ص ، عبدالعزیز خان
د مرکز د څانګې مدیر » » » : ص ، سید قاسم خان
» » » : ص ، محمد انور خان
د اجرایی او د مامورینو مدیر د دریمې رتبه په حیث : ع ، عبدالغنی خان
د اوراقو مدیر د پنځمې رتبه په حیث : ص ، محمد اسلم خان

د مصالح د تهیه کولو لوی مدیریت :

د مصالح د تهیه کولو عمومي مدیریت د دریمې رتبه په حیث : ع ، سید ضیاء الدین خان
د مصالح د تهیه کولو د عمومي مدیریت د پنځمې رتبه په حیث : ص ، محمد امین خان

د کنترول عمومي مدیریت :

د کنترول عمومي مدیر د دریمې رتبه په حیث : ع ، گل ایاز خان
د ماضیې د تصفیې مدیر د خلرمې رتبه په حیث : ص ، محمد یوسف خان

میخانیکي مدیریت :

میخانیکي فنی مدیر د دریمې رتبه په حیث : ع ، غلام محمد خان
د میخانیکي عمومي مدیریت د اجرایی کفیل د پنځمې رتبه په حیث : ص ، غلام علی خان

دمتر لوژی مدیریت :

دمتر لوژی د مدیریت کفیل د پنځمې رتبه په حیث : ص ، ار چنداس
د فنډهار د ولایت د فواید عامې مدیر د دریمې رتبه په حیث : ع ، کمال الدین خان
د هرات د ولایت د فواید عامې مدیر د خلرمې رتبه په حیث : ص ، فضل حق خان
د مزار شریف د ولایت د فواید عامې مدیر د خلرمې رتبه په حیث : ص ، عبدالصمد خان

- د قطغن د ولایت د فوآند عامې مدیر د خلر می رتبې په حیث : ص، عبدالرزاق خان
 د جنوبی د ولایت د فوآند عامې مدیر د خلر می رتبې په حیث : ص، امیر محمد خان
 د پروان د اعلیٰ حکومت د فوآند عامې مدیر د خلر می رتبې په حیث : ص، نقیب الله خان
 د میمنې د اعلیٰ حکومت د فوآند عامې مدیر د پنځمې رتبې په حیث : ص، عبدالهادی خان
 د بدخشان د اعلیٰ حکومت د فوآند عامې مدیر د پنځمې رتبې په حیث : ص، صالح محمد خان
 د غزنی د اعلیٰ حکومت د فوآند عامې مدیر د خلر می رتبې په حیث : ص، محمد سرور خان
 د فراه د اعلیٰ حکومت د فوآند عامې مدیر د پنځمې رتبې په حیث : ص، محمد رسول خان
 د کابل د ولایت د معا برو مدیر د خلر می رتبې په حیث : ص، عبدالاحد خان
 د کابل د ولایت د تعمیراتو مدیر د دریمې رتبې په حیث : ع، محمد حسین خان
 د کابل د ولایت د تعمیراتو د اجرائیې مدیر د خلر می رتبې په حیث : ص، محمد علی خان
 د ولایت مشرفی د فوآند عامې مدیر د خلر می رتبې په حیث : ص، حفیظ الله خان
 د وزارت د قلم مخصوص مدیر د خلر می رتبې په حیث : ص، محمد بصیر خان

هغو ښاغلو چه په ۱۳۳۰ کال کی یو درتبه ترفیع کړې ده

الف : - اداری ما مورینو :

دما مورینو مدیر	د خلر می رتبې نه	دریمې	رتبې نه	ع، عبدالغنی خان
د معا برو عمومی مدیر	»	»	»	ع، غلام محمد خان
د بر آوردی مدیر	»	»	»	ع، خواجه عبدالغفور خان
د زاده کابل د تعمیر مدیر	»	»	»	ع، سید محمد خان

ب - فنی مامورین :

د بندواوانهارو فنی مدیر	له خلر می	رتبې نه	دریمې	رتبې نه	ع، عبدالباقی خان
د معا برو فنی مدیر	له پنځمې	»	خلر می	»	ص، مسجدی خان
»	»	»	»	»	ص، محمد رضا خان
»	»	»	»	»	ص، عبدالجمید خان
د تعمیراتو فنی	»	»	»	»	ص، غلام محمد خان
د رنگمالی فنی مدیر	»	»	»	»	ص، محمد علی خان
د معا برو فنی مدیر	»	»	»	»	ص، بسنت سنگ
د فنی بر آوردی	له شپږمې <td>رتبې نه <td>پنځمې رتبې نه <td>ص، عبدالرحمن خان</td> </td></td>	رتبې نه <td>پنځمې رتبې نه <td>ص، عبدالرحمن خان</td> </td>	پنځمې رتبې نه <td>ص، عبدالرحمن خان</td>	ص، عبدالرحمن خان	
د معا برو فنی مدیر	»	»	»	ص، عبدالاحد خان	

د صحتی وزارت

ع، ج دکتور غلام فاروق خان

وزیر

د وزارت دمعین د کفیل په حیث

ع، ص دکتور عبدالظاهر خان

د حفظالصحتی دریاست د کفیل په حیث

ع، دکتور عبدالرحمن خان

د نشراتو دمدير یریت د کفیل په حیث

ص، سید احمد خان (دها تی)

دمجا دلې دمدير په حیث

ص، دکتور حسن علمی خان

د تجهیزاتو او تشکیلاتو دریاست د کفیل په حیث

ع، ص دکتور فقیر محمد خان شفا

داحصا اېبې دمدير په حیث ص، میر آقا خان

ع، ج دکتور غلام فاروق خان

ص، احمد علی خان

ص، دکتور غلام ذکر یا خان

ص، محمد ایوب خان

ص، عبدالغفار خان

ص، حبیب الله خان

ص، محمد شیر گل خان

ص، دکتور عبدالله خان طرزی ۴ رتبه

ع، ص سید محمد اسحق خان ۳ رتبه

ص، صالح محمد خان

ص، میرزا عبدالقدوس خان

ص، عبدالصمد خان دواساز

ص، محمد رفیق خان

ع، دکتور عبدالغنی خان (افضل)

د تشکیلاتو دمدير یریت د کفیل په حیث

د تفتیش دمدير په حیث

د درملو او کي دمدير په حیث

داوراقو دمدير په حیث

د قلم مخصوص دمدير په حیث

د کنترول دمدير د کفیل په حیث

د دندان سازی- در رئیس په حیث

د درملو د دیو در رئیس د کفیل په حیث

د درملو د دیو دریاست د اجرائیې دمدير په حیث

د درملو د دیو دریاست د کنترول دمدير په حیث

د درملو د دیو دریاست د فرما پشاهو دمدير د کفیل په حیث

د درملو د دیو دریاست د اسپریت ایستلو دمدير یریت د کفیل په حیث ص، محمد رفیق خان

د شمار والی د شفا خانو د سرطیب په حیث

د کابل کالنی

ص، دکتور امیر محمد خان	دمجس د شفا خانې دسر طبابت دکفیل په حیث
ص، میر غلام حیدر خان ۵ رتبه	دنسوان دسنا توریوم دسر طبیب په حیث
ص، دکتور محمد اسماعیل خان طاهری	دبا کتور اوژی ددکتور په حیث
ص، سید حبیب الله خان	ددیزنگی ددکتور دمعاون اودصحبی دمدیر دکفیل په حیث
ص، دکتور میر فخرالدین خان ۹ رتبه	دلورگر دصحبی دمدیریت دکفیل په حیث
ص، دکتور محمد ایوب خان	دلغمان دصحبی دماموریت دماموراود دکتور دمعاون په حیث
ص، حفیظ الله خان	دمشرق دشینوارو دصحبی دماموریت دماموراود دکتور دمعاون په حیث
ص، میر محمد شریف خان	دکنړو دصحبی دماموریت دماموراود دکتور دمعاون په حیث
ص، دکتور محمد ایوب خان	دجنوبی ولایت دصحبی دمدیریت دمدیر اودسر طبیب په حیث
ص، دکتور سید ولی خان	په جنوبی کی دخوست د شفا خانې دکتور په جنوبی کی دارگون دصحبی دماموریت دماموراود دکتور دمعاون په حیث
ص، محمد آصف خان	دقراه دصحبی دمدیریت مدیر اودسر طبیب په حیث
ص، دکتور محمد سرور خان	دچغانسور دصحبی دماموریت مامور اوددکتور دمعاون دمیمنی دصحبی دمدیر کفیل اودسر طبیب په حیث
ص، محمد اسماعیل خان	دمیمنی دسپاری شفا خانې دصحبی مامور
ص، دکتور عبدالشکور خان	دصحبی دمدیر کفیل اود بدخشان سر طبیب
ص، حاجی محمد شریف خان	دپروان دصحبی مدیر اوسر طبیب په ۴ رتبه
ص، ناصر علی خان	دکاپیسا دصحبی ماموریت مامور او ددکتور دمعاون
ص، محمد علی خان	دغزنی دصحبی دمدیریت دمدیر کفیل اوددکتور دمعاون
ص، دکتور محمد عمر خان ۴ رتبه	دقندهار دولايت دصحبی دمدیر اودسر طبیب په حیث
ص، زمان الدین خان ۹ رتبه	دقندهار دمستور اتو د شفا خانې ددکتور دمعاون په حیث
ص، زینب بیگم	دقندهار دمستور اتو د شفا خانې دمامور په حیث
ص، عبدالجق خان	داروزگان دمامور صحبی اوددکتور دمعاون په حیث
ص، میر محمد کاظم خان	دگرشک دمامور صحبی اوددکتور دمعاون په حیث
ص، عبدالمطیف خان	دقندهار دقلات دمامور دصحبی اوددکتور دمعاون په حیث
ص، دکتور محمد حسن خان	دهرات دولايت دصحبی دمدیر اودصحبی دمدیریت دسر طبیب په حیث

دهرات دمستورا تو دشفاخانی ددکتور دمعاون په حیث	ص، محمد رفیع خان
دهرات دمستو راتو دشفاخانی ماموره	ص، مستوره میرمن
دهرات دسیاری شفاخانی ددکتور دمعاون په حیث	ص، سید حبیب الله خان په ۹رتبه
دباد غیساتو دصحبی ماموریت دماموراو دکتور دمعاون په حیث	ص، حیات الله خان
دغور اتو دصحبی ماموریت دماموراو دکتور دمعاون په حیث	ص، سید غلام ملی خان
دمزار شریف دصحبی دمدیریت دمدیر اودسرطیب په حیث
دمزار شریف دولايت دمستورا تو دشفاخانی ددکتور دمعاون په حیث
دمزار شریف دمستو راتو دشفاخانی دماموری په حیث	ص، خدیجه میرمن
دمزار شریف دسیاری شفاخانی ددکتور دمعاون په حیث	ص، حبیب الله خان
دمزار شریف دباسخ دصحبی دماموریت مامور او ددکتور	
دمعاون په حیث	ص، سید محمد انور خان
دمزار شریف دشبرخان ددکتور دمعاون اودصحبی	
دمامور په حیث	ص، جلال الدین خان
دسمنگان دصحبی دماموریت دماموراو ددکتور دمعاون په حیث	ص، عبدالقدوس خان
دقطغن دولايت دصحبی دمدیریت دمدیر اودسرطیب په حیث	ص، دکتور عظیم الله خان
	۴ رتبه
دصناعتی بغلان دشفاخانی ددکتور په حیث	ص، دکتور محمد نعیم خان ۴ رتبه
دخان آباد دصحبی دماموریت دماموراو ددکتور دمعاون	
په حیث	ص، محمد امین خان
دطالقا نو دصحبی دماموریت دماموراو ددکتور دمعاون په حیث	ص، عبدالحبیب خان
درستاق دصحبی دماموریت دماموراو ددکتور دمعاون په حیث	ص، میر عبدالله خان
دمشرقی ولایت دصحبی دمدیریت دمدیر اودسرطیب په حیث	ص، دکتور میر محمد علی خان
	• رتبه
دمشرقی دمستورا تو دشفاخانی ددکتور دمعاون په حیث	ص، محمد ابراهیم خان
دمشرقی دمستورا تو دشفاخانی ماموره	میر من میعونه

د مخابراتو وزارت

وزیر: ع، ج، س، ع

غلام یحیی خان (طرزی)

الف:

معین په اوله رتبه

ع، ص، غلام صفدر خان (سکندری)

د تیلیگراف مشاور په ۲ رتبه

ع، ص، علی گل خان

د تیلیگراف مشاور په ۲ رتبه

ع، ص، محمد حسین خان

د پستی مشاور په ۲ رتبه

ع، ص، غلام فاروق خان

ب:

د تفتیش رئیس په ۳ رتبه

ع، ص، محمد سعید خان

د تفتیش معاون په ۴ رتبه

د پستی عمومی مدیر په ۳ رتبه

د پستی عمومی اداری مدیر په ۴ رتبه

» د » وادې مدیر په ۴ رتبه

» د » صادری » په ۵ رتبه

» دموزیوم مدیر په ۴ رتبه

د نوی گابل دمخابراتو مدیر په ۴ رتبه

د تیلیفون عمومی مدیر په ۳ رتبه

د تیلیفون انجنیر په ۳ رتبه

د تیلیفون اداری مدیر په ۵ رتبه

د ورکساب مدیر په ۴ رتبه

ع، ج، س، ع، غلام یحیی خان (طرزی)

ص، عبدالاحد خان

ع، عبدالاحد خان فدائی

ص، رجب علی خان

ص، غلام نبی خان

ص، محمد ابراهیم خان

ص، غوث الدین خان

ص، نیک محمد خان

ع، گل احمد خان

ع، عبدالمجید خان

ص، ملک محمد خان

ص، عبدالاحد خان

ج:

د تیلیگراف عمومی مدیر په ۳ رتبه

» مشاور په ۳ رتبه

ع، محمد امان خان

ع، غلام سرور خان

	دېلكه توت د تېلېگراف خانې مدير	
ع ، عبدالجيب خان	په ۳ رتبه	
ع ، عبدالله خان	د تېلېگراف سيار مدير په ۳ رتبه	
ع ، عبدالنباث خان	د مر كز د تېلېگراف خانې مدير	
ص ، محمد عثمان خان	په ۳ رتبه	
ص ، عبدالله خان	د مر كز د تېلېگراف خانې غړې په ۴ رتبه	
ص ، محمد شريف خان	» » غړې په ۴ رتبه	
ص ، اميرالدين خان	د تېلېگراف ادارې مدير په ۵ رتبه	
ص ، عبدالرزاق خان	د مر كز په تېلېگراف خانې كښې	
	په ۵ رتبه	
ص ، عبدالغفور خان	د مر كز په تېلېگراف خانې كښې	
	په ۵ رتبه	
ص ، عبدالحق خان	دمهتاب فلا په تېلېگراف خانې كښې	
	په ۵ رتبه	
ص ، عبدالحميد خان	دمهتاب فلا په تېلېگراف خانې كښې	
ص ، محمد شعيب خان	په ۵ رتبه	
	د : د	
ع ، عبدالقيوم خان	دچك آفس او خارجي ارتباط په مديت كښې	
	په ۳ رتبه	
ص ، محمد امين خان	دچك آفس ادارې	
	» »	
	په ۵ رتبه	
	د : ه	
ع ، محمد ايوب خان	د اجراييې او د مامورينو عمومي مدير	
	په ۳ رتبه	
ص ، محمد سرور خان	د تحويلخانو د ديويو په مديريت كښې	
	په ۵ رتبه	

و :

د کټرول عمومي مدير په ۳ رتبه	ع ، يعقوب علي خان
داوراؤو مدير په ۵ رتبه	ص ، عبدالرحمن خان
دمزار شريف دمخبر اتو عمومي مدير	
په ۳ رتبه	ع ، سلطان علي خان
دمزار شريف « اداري »	
په ۵ رتبه	ص ، حبيب الله خان
دهرات دمخبر اتو عمومي مدير په ۳ رتبه	ع ، سيد احمد شاه خان
« اداري » په ۴ رتبه	ص ، احمد ضياء خان
« د ټيلېگراف خاني منتظم په ۴ رتبه	ص ، عبدالرحيم خان
د قطن دوليت دمخبر اتو عمومي مدير	
په ۳ رتبه	ع ، غلام دستگير خان
د قطن دوليت دمخبر اتو اداري مدير	
په ۴ رتبه	ص ، عبد او احد خان
د قطن د ټيلېگراف خاني منتظم په ۵ رتبه	ص ، محمد يوسف خان
د قندهار دوليت دمخبر اتو عمومي مدير	
په ۳ رتبه	ع ، محمد حسين خان
د قندهار دوليت دمخبر اتو اداري مدير	
په ۴ رتبه	ص ، محمد يوسف خان
د قندهار دوليت د ټيلېگراف خاني منتظم	
په ۵ رتبه	ص ، غلام محي الدين خان
دمشرفي دوليت دمخبر اتو مدير په ۵ رتبه	ص ، محمد ياسين خان
د جنوبسي دوليت دمخبر اتو مدير په ۵ رتبه	ص ، جمعه گل خان
د غزني داخلي حكومت دمخبر اتو مدير په ۵	ص ، امير محمد خان
ديروان « » په ۵	ص ، عبدالشكور خان
دميمني « » په ۵	ص ، محمد نبي خان
د بدخشان « » په ۵	ص ، محمد اسحق خان
د فراه « » په ۵	ص ، نور الدين خان

د معدنو وزارت

وزیر

ع ، ج محمد نعیم خان

مین

ع ، ص سید عبدالاحد خان

د وزارت د مگر مديريتونه :

د تفتيش فني او داري عمومي مدير

ع ، محمد احسان خان

داستخراج عمومي مدير

ع ، غلام عليخان

داجراني عمومي مدير

ع ، عبدالفتاح خان

د كشافې مدير

ص ، محمد مومنان خان

د كشتورول مدير

ص ، لعل محمد خان

تجارتې مدير

ص ، عبدالوهاب خان

داورافو مدير

ص ، عبدالحكيم خان

د تفتيش اول عضو

ع ، ج محمد نعیم خان

ص ، عبدالحمید خان

ص ، خواجه گلاب شاخان

د « دوهم »

د وزارت نه دباندې د وزارت مربوط مديريتونه :

د مالگي دانتهايي مديريت كفيل

ص ، رمضان علي خان

د انځورې د نه كسار

ص ، عبدالروف خان

د كلفېكان د مالگي

ص ، شير محمد خان

د كرگر د سكر و معدن آمر

ص ، عبدالله خان رحيمي انجنير

داشتېتي د معدن د سكر و اداري مدير

ص ، علي احمد خان

د مزار شريف د مالگي د معدن مدير

ص ، عبدالاحد خان

د بريكت د فابريكې مدير

ص ، محمد انور خان

د مطبوعاتو مستقل ریاست

د دایرة المعارف د عمومی مدیریت کفیل په څلرمه رتبه	ص ، سید احمد شاه خان هاشمی
د دایرة المعارف د عمومی مدیریت غړی په ۶	ص ، سید حمید الله خان
»	ص ، محمد افضل خان
»	ع ، صدیق الله خان رشتین
د پښتو ټولني د عمومی مدیریت په ۳ رتبه	ص ، قیام الدین خان (خادم)
د پښتو ټولني معاون په ۴ رتبه	
»	ص ، غلام احمد خان
»	ص ، نور محمد خان
»	ص ، محمد ابراهیم خان
»	ص ، غلام رحمن خان
»	ص ، عزیز الرحمن خان سیفی
»	ص ، شرف الدین خان
»	ص ، نور محمد خان تره کی
»	ص ، محمد یوسف خان
»	ص ، عبدالغنی خان
»	ص ، محمد یونس خان
»	ص ، نور محمد خان مفتش
»	ص ، محمد ابراهیم خان مشجم
»
»
»

ع ، ص احمد علی خان کهزاد	د تار یخ عمومی مدیر په ۲ رتبه
ص ، محمد ابراهیم خان خلیل	» » » معاون په ۴ رتبه
ص ، غلام جان خان	د کتاب خانې مدیر په ۴ رتبه
ع ، ص برهان الدین خان کشککي	داداری عمومی مدیر په اول رتبه
ص ، شیر احمد خان	دریاست د مرکز د اجرائیسي مدیر په ۴ رتبه
ص ، فد امجد خان	د اوراقو د مدیریت کفیل په ۵ رتبه
ص ، عبداللطیف خان نشاط	د مخصوص قلم د انتھائی مدیریت په ۵ رتبه
ص ، محمد قادر خان	د تلگراف خانې په انتھائی مدیریت کې منتظم په ۶ رتبه
ع ، ص عبدالغفور خان (بر پهنا)	د رادیو د نشراتو عمومی مدیر په اوله رتبه
ص ، نجف علی خان (نباتی)	د صحنې تمثیل انتھائی مدیر
ع ، ص عطاؤ الله خان	د رادیو د تخنیک د عمومی مدیریت مدیر په ۲ رتبه
ص ، عبدالرحیم خان	» » » معاون په ۷ رتبه

د عمومی مطبعی تشکمیلات .

ع ، ص صوفی عبدالجمید خان	د عمومی مطبعی آمر د امری-رتبې په حیث
ع ، یار محمد خان (نظامی)	اداری معاون ۳ د رتبې په حیث
ع ، عبدالغنی خان	دزنسکو گراف مدیر ۳ د رتبې په حیث

داجرائېي مدير د څلرمې رتبې په حيث	: ص ، عبدالوکیل خان
دکتورول مدير د « » « »	: ص ، فیض محمد خان
داجرائېي معاون د پنځمې « »	: ص ، غلام سرور خان
دکتورول معاون د پنځمې رتبې په حيث	: ص ، محمد رحيم خان
دمامورينو شخصيه مدير « » « »	: ص ، گلاب الدين خان
د تصحيح مدير د دريمې رتبې په حيث	: ع ، عبدالصمد خان « جاهد »
د تصحيح معاون د پنځمې رتبې په حيث	: ص ، غلام محي الدين خان
د « » « » « » « »	: ص ، گل محمد خان
د طباعتی مدير « » « »	: ص ، نور احمد خان
دزنسکو گرافي معاون د څلرمې رتبې په حيث	: ص ، داد محمد خان
تخنيکسی مدير د پنځمې رتبې په حيث	: ص ، محمد اکبر خان
طباعتی فنر معاون « » « »	: ص ، محمد شريف خان
د خطاطی مدير « » « »	: ص ، سيد محمد طاهر خان
د سکو کو دمدير کفيل	: ص ، محمد اکبر خان
فنی مشاور	: بن احمد نوري افندي
متخصص	: گوپسکی

د کرهني رياست

.....

ع ، ص ، محمد زمان خان تره کي

د کرهني مستقل رئيس

معين په اوله رتبه

تخنيکي رئيس :

په دوهمه درجه

ع ، ص ، غلام صديق خان

۱ تن

» ۱

» ۱

۲ تنه

» ۴ » انتهايي مدير

» ۶ » مامور

ابتدائي سر کاتب په ۸ درجه

کاتب په ۱۰ درجه

د زراعتي مدافعي رئيس :

په ۲ درجه

ع ، ص ، محمد کريم خان

۱ تن

» ۱

۳ تنه

۱ تن

۱۱ تنه

۱ تن

» ۱

۵ تنه

مدير په ۳ درجه

مامور په ۶ درجه

دمجاولي ماموران په ۷ درجه

سر کاتب په ۸ درجه

اداري سر کاتبان په ۸ درجه

دمجاولي کاتب په ۱۰ درجه

کاتب په ۱۱ درجه

فارغ التحصيلان په ۱۰ درجه

د قرا نطين خانسکته:

۱ تن

» ۱

» ۱

مامور په ۶ رتبه

سر کاتب په ۸

کاتب په ۱۲ رتبه

د تجرير اتو مديريت :

۱ تن

۲ تنه

مدير په ۵ رتبه

کاتبان په ۱۰ »

د زراعتي پلان د تطبيق رئيس په اوله رتبه ع ، ص ، مير محمد يوسف خان

د اجرائيې مديریت :

	مدیر په ۴ رتبه
۱ تن	انتھانی سرکاتب په ۸ درجه
۲ تنه	کاتبان په ۱۱ درجه
۱ تن	» په ۱۰ «
۱ تن	کاتب د تاپست په حيث په ۱۰ درجه
۱ تن	کاتب په ۱۲ درجه

من ، سید محمد مجسن خان

د اجرائيې خانگه :

۱ تن	۶ رتبه مامور
۲ تنه	سرکاتب په ۸ رتبه
۲ تنه	کاتب په ۱۰ «
۱ تن	کاتب د تاپست په حيث په ۱۰ رتبه

د تفتيش عمومي مديریت :

	په ۳ رتبه عمومي مدير
	اعضاء په ۴ رتبه
۳ تنه	ما موران په ۶ «
۴ تنه	سرکاتب په ۸ «
۱ تن	کاتبان په ۱۰ رتبه
۲ تنه	

ع ، غلام مجي الدين خان

د تبليغاتو عمومي مديریت :

	عمومي مدير په ۳ رتبه
۲ تنه	ترجمانان په ۷ «

ع ، محمد زمان خان

د تبليغاتو او د خير نې مديریت :

۱ تن	مدیر په ۴ درجه
۱ تن	سرکاتب په ۸ «
۱ تن	کاتب په ۱۰ «

د پرويا گوند مديریت :

۱ تن	مدیر په ۴ رتبه
۱ تن	» ۶ «
۱ تن	سرکاتب » ۸ «
۱ تن	کاتب » ۱۰ «

د زراعتی احصائی خانگه :

په ۶ رتبه مامور ۱ تن
په ۱۰ » کاتب ۱ تن
د پیلې ماموران په ۹ رتبه ۲ تنه

د شاتو د مچمچيو مدیریت :

په ۶ رتبه مامور ۱ تن
د داخلی فارغ التحصیلان په ۱۰ رتبه ۲ تنه
» » »
په ۱۰ رتبه ۸۶ تنه

د او به کولو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر په ۳ رتبه ۱ تن
انجنیر په ۵ » ۱ تن
سر کاتب په ۸ » ۱ تن
کاتب په ۱۰ » ۱ تن
مسو گراف په ۸ » ۱ تن
په ۱۰ رتبه د مسو گراف معاون ۱ تن
نقشه کش په ۷ رتبه ۱ تن
۴ رتبه مامور ۱ تن
۶ » » ۱ تن
کاتب په ۱۰ رتبه ۱ تن

د مزار شریف د کرهني مدیریت :

مدیر په ۴ رتبه ۱ تن
کاتب په ۱۱ » ۱ تن
مساح په ۱۰ » ۲ تنه
» په ۱۱ » ۲ تنه

د اجرایی سر کاتب په ۸ رتبه ۱ تن

د ملخو د دفع کولو خانگه :

کاتب په ۱۰ رتبه ۱ تن
سر کاتب په ۸ » ۱ تن
» په ۹ » ۱ تن
د مجادلي ماموران په ۹ » ۸ تنه

د ځنګلو خانګه :

مامور په ٦ رتبه ١ تن
معاون په ٩ » ١ تن

د هرات ولایت :

مدیر په ٥ رتبه ١ تن
مامور په ٧ » ١ تن
سرکاتب په ٩ » ١ تن
کاتب په ١٠ » ١ تن
» په ١١ » ١ تن

د املاکو خانګه :

سرکاتب په ٨ رتبه ١ تن
کاتب په ١٠ » ١ تن
» په ١١ » ١ تن
مساح په ١١ » ٢ تنه

د ځنګلو خانګه

سرکاتب په ٨ رتبه ١ تن
کاتب » ١٠ » ١ تن
کاتب » ١١ » ١ تن
دمچادلي مامور په ٧ رتبه ٥ تنه

د اوراقو خانګه

کاتب په ١٠ رتبه ١ تن
» ١١ » ١ تن
کاتب ١ تن

د هرات د بادعیساتو مامورین

مدیر په ٤ رتبه ١ تن
کاتب په ٩ » ١ تن
کاتب » ١٠ » ١ تن

د کابل کالنی

د لښکرګلو کتاب په ۱۱ رتبه ۱ تن
 ماموران په ۱۰ رتبه ۶ تنه

د قندهار عمومي مدیریت

لوی مدیر په ۳ رتبه ۱ تن
 فنی « په ۴ » ۱ تن
 د اجرائیې سرکاتب په ۹ رتبه ۱ تن
 کتاب په ۱۰ رتبه ۱ تن
 « په ۱۱ » ۱ تن

داوراقو خانګه

سرکاتب په ۹ رتبه ۱ تن
 کتاب په ۱۰ رتبه ۱ تن
 « په ۱۱ » ۱ تن
 مساح د کتاب په درجه په ۱۰ رتبه ۳ تنه

د فراه د کرهڼی مدیریت

مدیر په ۵ رتبه ۱ تن
 مامور په ۷ رتبه ۱ تن
 « په ۸ » ۱ تن
 « په ۹ » ۱ تن
 « په ۱۱ » ۴ تنه
 کتاب ۲ تنه

د کابل د ولایت د کرهڼی مدیریت

مدیر په ۴ رتبه ۱ تن
 د اجرائیې سرکاتب په ۸ رتبه ۱ تن
 کتاب په ۱۰ رتبه ۱ تن

داملاکو خانګه

سرکاتب په ۸ رتبه ۱ تن
 کتاب په ۱۰ رتبه ۱ تن
 کتاب په ۱۱ رتبه ۱ تن
 » ۱ تن

د باغو خانسکه

مأمور په ۷ رتبه ۱ تن
سر کتاب په ۸ » ۱ تن
کتاب په ۱۰ رتبه ۱ تن

لوگر

مأمور په ۶ رتبه ۱ تن
کتاب په ۱۰ رتبه ۱ تن

د اوراقو مدیریت

مدیر په ۴ رتبه ص محمد طاهر خان
د اجرائیې سر کتاب په ۸ رتبه ۱ تن
کتاب په ۱۰ » ۱ تن
» ۱۱ » ۱ تن
د حفظیې سر کتاب په ۸ رتبه ۱ تن
کتاب په ۱۱ رتبه ۱ تن
» ۱۰ » ۱ تن

د اجرائیې او د حفظیې کتابیان په ۱۰ رتبه ۲ تن
د تعدویلخانی اداری سر کتاب په ۸ » ۱ تن
کتاب په ۱۰ رتبه ۱ تن

داملاکو مدیریت

انتهاپی مدیر په ۴ رتبه ص محمد اسلم خان
مأمور په ۶ » ۱ تن
سر کتاب په ۸ » ۱ تن
کتاب په ۱۰ » ۱ تن
کتاب په ۱۱ » ۱ تن
داملاکو د خرڅولو سر کتاب په ۸ رتبه ۱ تن
کتاب په ۱۰ رتبه ۱ تن

دولایاتو انتپانی مامور په ۶ رتبه	۱ تن
سرکاتب په ۸ رتبه	۱ تن
کاتب په ۱۰ رتبه	۲ تنه
کاتب په ۱۱ »	۱ تن
د املاکو د تصفیې مامور په ۶ رتبه	۱ تن
سرکاتب په ۸ رتبه	۱ تن
کاتب » ۱۰	۱ تن
د مساحت د پنځو گرو مدیران په ۴ رتبه	۵ تنه
سرکاتبان په ۸ رتبه	۵ تنه
کاتبان په ۱۰ »	۱۰ تنه
طناب کشان په ۱۱ رتبه	۱۰ تنه
مهندس په ۷ رتبه	۱ تن

د څنګو مدیریت

مدیر په ۴ رتبه	۱ تن
سرکاتب په ۸ رتبه	۱ تن
کاتب په ۱۰ »	۱ تن
» په ۱۲ »	۱ تن
فارغ التحصیلان په ۶ »	۱ تن

د نسلیگیری ریاست

رئیس په ۲ رتبه ع ، ص محمد داود خان	
معاون په ۴ »	۱ تن
د بیطارنی مدیر په ۴ رتبه	۱ تن
د بیطارنی ابتدائی سرکاتب په ۹ رتبه	۱ تن
د اورافو د بیطارنی د تقیش کاتبان په ۱۰ رتبه	۶ تنه
کاتب په ۱۱ رتبه	۱ تن
د بیطارنی معاون په ۶ رتبه	۲ تن
مستحضر په ۱۱ »	۵ تنه
ترجمان په ۵ »	۱ تن

١	١	د اجرايي سرکاتب په ٨ رتبه
١	١	کاتب په ١١ رتبه
١	١	د تربيه خانې مامور په ٦ رتبه
١	١	کاتب په ١٠ رتبه
١	١	عمومي منتظم په ٨ رتبه
١	١	د شهيدو د خړخولو نماينده په ٧ رتبه
١	١	مساح د کاتب په درجه په ١٠ رتبه
١	١	سرکاتب په ٩ رتبه
١	١	کاتب په ١١ رتبه

دميمني د کړهڼی مدیریت

١	١	مدیر په ٤ رتبه
١	١	کاتب
١	١	مساح په ١١ رتبه
١	١	کاتب
٤	٤	دمجادای ماموران په ١١ رتبه
١	١	د تخنيک په ٨ رتبه
١	١	د اجرايي اشدائی سرکاتب په ٩ رتبه
١	١	کاتب په ١٠ رتبه
١	١	داملاکو مامور په ٦ رتبه
١	١	کاتب په ١٠ رتبه
١	١	کاتب په ١١ رتبه
١	١	مساح په ١١ رتبه

د پروان د کړهڼی مدیریت :

١	١	مدیر په ٤ رتبه
١	١	د اجرايي سرکاتب په ٨ رتبه
٢	٢	کاتبان په ١٠ رتبه

د غزني د کړهڼی ماموریت :

١	١	مامور په ٦ رتبه
١	١	کاتب په ١٠ رتبه

د بدخشان د کرهڼی مدیریت :

١	١	مدیر په ٤ رتبه
١	١	سر کتاب په ٨ »
١	١	د اجرایی کتاب په ١٠ رتبه
١	١	» » په ١١ »
١	١	مساح په ١٠ رتبه
١	١	د حفظی کتاب په ١١ رتبه
١	١	زراعتی متخصص په ٦ رتبه

دمشرفی د ولایت د کرهڼی مدیریت :

١	١	مدیر په ٤ رتبه
١	١	سر کتاب په ٨ »
٩	٩	د زراعت او داملاکو کتابان په ١٠ رتبه
١	١	کتاب
٢	٢	مساح ٣ کتاب په درجه
١	١	د باغاتو کتاب په ١٠ رتبه
١	١	ابتدائی مامور په ٦ رتبه
١	١	د څنگلو دافتو کتاب په ١٠ رتبه
١	١	د څنگلو دافتو کتاب په ١١ رتبه
١	١	فنی مدیر په ٤ رتبه

د قطن ولایت :

١	١	مدیر په ٤ رتبه
١	١	سر کتاب په ٨ »
١	١	کتاب په ١٠ »
١	١	» » په ١١ »
١	١	مساح ١٠ »
١	١	د زراعتی مدافعې ابتدائی مامور په ٦ رتبه
١	١	سر کتاب په ٩ رتبه
١	١	کتاب په ١٠ »

از اعضای کابینه

ح ، نیاغلی سید شمس الدین خان معزوح
رئیس مستقل قیاسل

ح ، ش ، س ، ح ، نیاغلی محمدصافخان
کمیبل وزارت دفاع ملی

د کړهڼې مستقل ریاست

ټنه	٤	دمجادلي مامور په ٧ رتبه
ټنه	٣	» ٩ »
ټنه	٢	مامور » ٧ »
ټن	١	دعمرائي » ٦ »

دیل خمري او دتالقا نو زراعتي

ټن	١	کاتب په ١٠ رتبه
----	---	-----------------

ددوشي، اندراب، نهرين، خان آباد

امام صاحب قلعه ذال، رستاق، دچایاب

ټنه	٩	اودينگي فلاکاتبان په ١١ رتبه
-----	---	------------------------------

ټن	١	داصلاح کولو مامور په ٦ رتبه
----	---	-----------------------------

ټن	١	سرکاتب په ٨ رتبه
----	---	------------------

ټن	١	کاتب » ١٠ »
----	---	-------------

ټن	١	داجرائي » ١٠ »
----	---	----------------

ټن	١	دتجوير » ١٠ »
----	---	---------------

ټن	١	داوراقوداداري سرکاتب په ٨ رتبه
----	---	--------------------------------

ټن	١	دحفظي کاتب په ١٠ رتبه
----	---	-----------------------

ټن	١	» ١١ »
----	---	--------

ټن	١	دخنگلوا ابتدائي سرکاتب په ٨ رتبه
----	---	----------------------------------

دقندوز فارم :

ټن	١	مدیر په ٥ رتبه
----	---	----------------

ټن	١	داجرائي مامور په ٧ رتبه
----	---	-------------------------

ټن	١	کاتب په ١٠ رتبه
----	---	-----------------

ټنه	٢	کاتبان په ١١ »
-----	---	----------------

ټن	١	فني مامور په ١١ »
----	---	-------------------

ټن	١	دحفظي اول کاتب په ١٠ رتبه
----	---	---------------------------

د کابل ولایت

و ، ج ، عبدالحکیم خان	د کابل والی
ع ، ص ، عبدالوهاب خان	مستوفی
ح ، عبدالعزیز خان	دامنښي قوماندان
ف ، مولوی عبدالخالق خان (صدیقی)	دمرافعي قاضی
» » محمد یوسف خان	داپتدائښي قاضی
ع ، ص ، عبدالرسول خان	دگمرک رئیس
س ، محمد حسین خان	د تعمیراتو د عمومی مدیریت کفیل
ع ، عبدالباقي خان	د تجریراتو عمومی مدیر
» » » » » »	داستخباراتو مدیر
س ، عبدالسمیع خان	داحصائښي مدیر
ش ، عطاؤالله خان (عظیمی)	دیولیسو مدیر
س ، محمد ابراهیم خان	دیولیسو د لومړی قسم د مدیر کفیل
» ، سید بهاؤالدین خان	» » » »
ع ، محمد سرور خان	» » دریم » »
» » » » » »	» » خلم » »
س ، محمد انور خان	د قرارگا د لوازمو د مدیریت کفیل
ش ، عبدالجسین خان	د ژاندارمي د څانګه کفیل
ش ، نثار احمد خان	دا نظباطی مجلس مدیر
س ، محمد کبیر خان	دمعارف د عمومی مدیریت کفیل
س ، محمد نور خان	» » » »
س ، عبدالاحد خان	دمعا برو » »
ح ، خواجه محمد خان	د عسکری مکلفیت مدیر

د قندهار ولایت

ع ، ش ، س ، ع ، عبدالغنی خان	نائب الحکومه او عسکری قوماندان
ع ، ص ، نور محمد خان	مستوفی
ج ، محمد مرید خان	دبراسی د کمپنی مستقل رئیس
» » » » » »	دمرافعي د محکمې قاضی

ف ، غلام ايشان خان	دا ابتدا ئېي دم حكومي قاضي
ع ، ص ، حاجي گل محمد خان	دينار والي رئيس
ح ، محمد اكبر خان	دامنيبي قوماندان
ع ، ص ، محمد اسمعيل خان	دمعارف مدير
ع ، ص ، عبدالاحد خان	دگمرك رئيس
	دمطبوعاتو لوي مدير اود طلوع افغان
ع ، محمد شاه خان (ارشاد)	دجريدې چلونكي
ع ، ص ، غلام فاروق خان	دشخړو دير پكړې رئيس
ع ، سيد احمد شاه خان	داملاكاتو لوي مدير
ع ، خواجه ذكرا لله خان	ددولتي انحصاراتو لوي مدير
ع ، محمد حسن خان	دغابراتو لوي مدير
.	دمالياتو برعايداتو لوي مدير
ص ، عبدالقدوس خان	دتجيراتو مدير
ص ، عبدالقدوس خان	دمخصوص قلم مدير
ص ، محمد عمر خان	دصحيبي مدير اوسر طبيب
ص ، فضل محمد خان (اخكزي)	دقبايلو مدير
ص ، كمال الدين خان	دقواندعامي مدير
ح ، عبدالباقى خان غند مشر	دعسكري مكلفيت مدير
ش ، محمد زمان خان	دپليسو سرمامور
ص ، عبدالاحد خان	داستخباراتو مامور
ع ، ع ، محمد رفيع خان	دگرشك حكمران
ع ، ع ، محمد شريف خان	دقالات »
ع ، ع ، سلطان عزيز خان	داروزگان »
ع ، ا ، عبدالملك خان	دڦند داوولي درجي حكومت حاكم
ع ، ا ، عبدالاحد خان	دارغنداب حاكم
ع ، ا ، محمد بنارس خان	دكشك نخود »
ع ، ا ، محمد نلى خان	دپنجوائى »
ع ، ا ، غلام حيدر خان	دترين »
ع ، ا ، محمد سرور خان	ددراود »

ع ، ا ، محمد آصف خان	دارالاستان حاکم
ع ، ا ، امیر محمد خان	دسویں پولک »
ع ، ا ، عزیز احمد خان	دشا کرین »
ع ، ا ، نظر محمد خان	دشوراپلک »
ع ، ا ، عبدالکریم خان	دنهرسراج »
ع ، ا ، محمد نادر خان	دموسی قلا »
ع ، ا ، محمد علی خان	دگر مسیر »
ع ، ا ، عبدالرشید خان	دنوراد »
ع ، ا ، محمد ایاز خان	ددایه وچوپان »
ع ، ا ، عبدالقدوس خان	دششکلی »
ع ، ا ، محمد انور خان	دچلک »
ع ، ا ، محمد یعقوب خان	داجرستان »
ع ، ا ، محمد علم خان	دشا کرین »
ع ، ا ، حاجی محمد آصف خان	ددهلی »

دهرات ولایت

ع ، ح ، عبدالله خان	ناظر احمد کریمه
ع ، ص ، محمد عثمان خان	مستوفی
ح ، سردار محمد خان	دامنی نو ماہدان
ف ، حافظ احمد علی خان	دمرافعی خانہ
ع ، ص ، محمد کریم خان	دکرہنی دشانگو آمر
ع ، س ، حاجی احمد علی خان	دگمرک رئیس
ع ، سید احمد شاہ خان	دمخبر اتو لوی مدیر
ع ، جلال الدین خان	دمالیات بر عایداتو لوی مدیر
ع ، محراب الدین خان	دپوہنی لوی مدیر
ع ، فضل حق خان	دعواندعامی لوی مدیر
ع ، عبداللطیف خان	دشیریر اتو لوی مدیر
ع ، دکتور محمد آصف خان	دصحتی لوی مدیر
ص ، احمد ضیاء خان	دمخبر اتو اداری مدیر

س ، محمد اعظم خان	دليلی دمککتب دمدير کفيل
بناغلی غلام يحيی خان	دمزار والی رئیس
» عزیز احمد خان	د اطاق تجارت رئیس
ع ، ص ، نور محمد خان	دمنازعاتو د فيصلو »
ص ، عبدالرحيم خان	د تيلگراف مدير

دمزار شريف ولايت

و ، ج ، سيد عبدالله خان	نائب الحکومه
ع ، ص ، محمد سرور خان	مستوفي
ح ، محمد اسحق خان	د حدودو د ژاندارمی د غنله قوماندان
ح ، محمد خواجه خان	دامنيې قوماندان
ف ، مولوی محمد ابراهيم خان کاموی	دمرافهې دمککمهې قاضي
ف ، ضياؤ الدین خان	د ابتدائي دمککمهې قاضي
ع ، محمد محسن خان	دمعارف عمومي مدير
ع ، سلطان علي خان	دمخبراتو عمومي مدير
ع ، علي محمد خان	د گمرک عمومي مدير
ع ، عبدالحميد خان	دماليات برعايداتو عمومي مدير
ح ، عبدالمجيد خان	دمکلفيت مدير
ص ، عبدالرسول خان	د کرهني مدير
ص ، محمد ناصر خان (غرغښت)	دمطبعاتو مدير
ص ، عبدالاحد خان	دمعدن مدير
ص ، غريب الله خان	د احصائيې مدير
ص ، حاجی غلام محمد خان	د تحريراتو مدير
ص ، عبدالصمد خان	د فواید عامی مدير
ص ، محمد آصف خان	د صحیې مدير
ص ، احمد علي خان	دمستوفيت دکشورول مدير
ص ، عبدالاحد خان	ديوليسو مدير
ص ، نبيک محمد خان	د افغانستان د بانک مدير
ص ، سيد جعفر خان	د استخباراتو مامور

ع ، ع ، محمد محبوب خان	د شېرغان لوی حاکم
ع ، ع ، عبداللطيف خان	د بلخ لوی حاکم
ع ، ع ، غلام علي خان	د سمنگان لوی حاکم
ع ، احمد شا خان	د دولتي انحصاراتو مدير
ص ، محمد عمر خان	د دولتي قنلياتو د مديریت کفيل
بناغلي سيد محمد يونس خان	د بناووالي رئيس
بناغلي عبدالکريم خان	د شخړو د پریکړې رئيس
بناغلي قاري	د اطاق تجارت رئيس
بناغلي زندي خان	د مرستون رئيس

د قطن ولایت

و ، ج ، محمد اسمعيل خان	نائب الحکومه
ع ، ص ، سيد محمد خان	مستوفي
ف ، ملا پاينده محمد خان	د مرافعي قاضي
.	د ابتدائي قاضي
ح ، حبيب الله خان	د امثبي قوماندان
ح ، عبدالرحيم خان	د حدود د ژاندارمي د غنډه قوماندان
ع ، عبدالرسول خان	د معارف عمومي مدير
ع ، مير امين الدين خان انصاري	د مطبوعاتو مدير
ع ، غلام دستگير خان	د مخايراتو مدير
ع ، محمد رسول خان (پشتون)	د انحصاراتو مدير
ص ، عبدالرزاق خان	د فواید عامې مدير
ص ، مير سيف الدين خان	د کرهڼې مدير
ص ، محمد عظيم خان	د صحيفې مدير اوسر طبيب
ص ، محمد عثمان خان	د تحريراتو مدير
ص ، محمد همايون خان	د احصائيې مدير
ص ، صالح محمد خان	د کورنۍ مدير
ص ، عبدالمجيد خان	د ماليات برعاينداتو مدير
ص ، سيد عمر خان	د شخړو د پریکړې رئيس

دمشرفی ولایت

ع ، ع ، غلام قادر خان	د تالقان لوی حاکم
ع ، ع ، سراج الدین خان	د قندوز لوی حاکم
ع ، ع ، حبیب الله خان	د پل خمری لوی حاکم

دمشرفی ولایت

و ، ج ، عبدالله خان	نائب الحکومه
ع ، ص محمد عثمانخان	مستوفی
ح ، دین محمد خان	د امنیې قوماندان
ح ، محمد اکبر خان	د ژاندارمی قوماندان
ح ، داد خدا خان	دمکلفیت مدیر
ص ، محمد امان خان	د تحریراتو مدیر
ص ، شیر محمد خان	د مخصوص قلم مدیر
ع ، عبدالغفور خان	د معارف عمومی مدیر
ص ، محمد یوسف خان	د احصائیې مدیر
.	د استخباراتو مدیر
ص ، شمس الدینخان	د کرهڼی او املاکو مدیر
ص ، محمد یاسین خان (حکمت)	د مخابراتو مدیر
ص ، عبدالشکور خان	د ګمرک مدیر
ص ، حفیظ الله خان	د فوآند عامی مدیر
ص ، شاهپور خان (احمدزی)	د قبايلو دعمومی مدیر کفیل
ص ، حب علیشا خان	د مالیات بر عایداتو مدیر
.	د صحیې مدیر
ص ، سلطان محمد خان	د نقلیاتو د مدیر کفیل
ص ، حبیب الله خان (کاموی)	د انطباعاتو مدیر
ص ، عبدالباقي خان (ناوانیوال)	د مطبوعاتو مدیر

د جنوبی ولایت

ع ، ش ، س ، غلام رسول خان	د جنوبی عسکری قوماندان او د تنظیمیې رئیس
ع ، ص پاشده محمد خان	د تنظیمیې دریاست معاون د دوهمې رتبیې یو حیث
ع ، ص غلام رسول خان	مستوفی

ص ، عبدالباقي خان	د تحریر اتو مدیر دخلرمې رتبې په حیث
ص ، غوث الدینخان	د استخباراتو مدیر داوومې رتبې په حیث
ح ، عبدالقادر خان	د امنیې قوماندان لمړۍ څلورمشر
ف ، ملا فضل کریم خان	د مرافعی قاضی د دریمې رتبې په حیث
ع ، عبدالسلام خان	د معارف عمومی مدیر » » »
ع ، محمد اسلم خان	د قبا یلو مدیر » » »
ص ، محمد ایوب خان	د صحیې مدیر دخلرمې رتبې په حیث
ص ، جمعه گل خان	د مخا براتو مدیر د پنځمې رتبې په حیث
ص ، محمد علی خان	د گمرک مدیر دخلرمې رتبې په حیث
ص ، امیر محمد خان	د فوآند عامې مدیر » » »
ص ، عبد الله خان	د کرهڼی مدیر » » »
ص ، حیات الله خان	د نقلیاتو د مدیر کفیل داوومې رتبې په حیث
ص ، شیر محمد خان	د قلم مخصوص د مدیرت کفیل دا تمې رتبې په حیث
ص ، محمد ایوب خان	د مطبوعاتو د مدیرت کفیل د پنځمې رتبې په حیث
ع ، فیض محمد خان	د بهاروالی رئیس د دریمې رتبې په حیث

د میمنې اعلی حکومت

الف :

ع ، ع ، ص سید غلام رسول خان	د میمنې اعلی حاکم
ع ، ص حافظ امیر محمد خان	اعلی سررشته دار
ح ، عبدالکریم خان	د ژاندارمې حدودی قوماندان
ش ، عبدالشکور خان	د امنیې قوماندان
ح ، عبد ارزاق خان	د مکلفیت مدیر د څلورمشر په رتبه
ف ، مولوی عبد الرحمن خان	د مرافعی قاضی
ف ، خیر الله خان	د ابتدائی محکمې قاضی
ص ، محمد یوسف خان	د معارف مدیر
ص ، میر سعید خان (بری من)	د مطبوعاتو د مدیرت وکیل
ص ، صدر الدینخان	د گمرک مدیر
ص ، عبد الهادی خان	د فوآند عامې مدیر

دیمینې اعلیٰ حکومت

ص ، محمد نبي خان	د مخابراتو مدير
ص ، دكتور محمد ظاهر خان	د ملګۍ شفاخاني سرطبيب
ص ، عبدالسلام خان	د ماليات برعايداتو مدير
ص ، محمد اکبر خان	د ګرهنې مدير
	د اندخوی د شاهي بانک مدير
ص ، عبدالرؤف خان	د اندخوی د نمکسار د مدیریت کفیل
ص ، عبدالشکور خان	د میمنې د تجریراتو مامور
ص ، امین الله خان	» د استخباراتو مامور
ص ، سید مقیم خان	» د احصائی مامور
ص ، میرزا سلطان محمد خان	د اندخوی د مالیات برعايداتو مامور
بناغلی محمد رحیم خان (شیدا)	د میمنې د بیاروالی رئیس
» محمد صادق خان	د اندخوی » مامور

ب : دیمینې مربوطه حسابګمان :

ع ، ع محمد رحیم خان	د اندخوی لوی حاکم
ع ، ا عبدالواحد خان	د پښتونکوټ حاکم
ع ، ا محمد مالګ خان	د بلچراغ حاکم
ع ، ا احمد جانخان	د قیصار حاکم
ع ، ا محمد رفیق خان	د شیرین تګاب حاکم

ج : تجارتي موسسې :

بناغلی عبد الاحد خان	د میمنې د تجارت د اطاق رئیس
» سید کمال خان	» د تجارتي منازعاتو د فیصلی رئیس
» قربان بای	د اندخوی د تجارتي اطاق رئیس
» محمد یعقوب خان	د میمنې د اتفاق د شرکت رئیس
» محمد کریم خان	د میمنې د میمنت د شرکت رئیس
» ملا محمد قل خان	د اندخوی د اتحادیې د شرکت رئیس
» غلام نقش بند خان	د میمنې د دیو مدیر

د فراه اعلیٰ حکومت

ع ، ع ، ص سید آغا خان	اعلیٰ حاکم
ع : عبداللطیف خان	اعلیٰ سررشته دار
ف ، سید سیف الرحمن خان	دمرا فعی دمچکمی قاضی
ف ، آقامحمد خان	دابتدائی دمچکمی دقاضی کفیل
ش ، محمد انور خان	دامنپي قوماندان
ص ، عبدالعزیز خان	دمعارف مدیر
ص ، عبدالمنان خان درد مند	دمطبو عاتو مدیر
ص ، نورالدین خان	دمتخا براتو مدیر
ص ، عبدالرحیم خان شکمبا	دکرهڼی مدیر
ص ، محمد سرور خان	دصحیبي مدیر
ع ، محمد حسین خان	دمکلفیت مدیر
ص ، محمد رسول خان	دفوائد عامی مدیر
ص ، عبدالبصیر خان	دنجر براتو مامور
ص ، شمس الحق خان زرغون	داحصائی دماموریت کفیل
ص ، غلام حیدر خان	دگمرک مامور
ص ، شیر علی خان	دخارجہ خانگی مامور
ص : نور احمد خان	دمالیات برعایداتو مامور
ع ، ص محمد نعیم خان	دبنار والی رئیس
بناغلی شاه مرد خان ملیا	ددیو نماینده
ص ، محمد فرخ خان	دحمل نقل مامور
ع ، ا جان محمد خان	دچٹان سور حاکم
ع ، ا حبیب الله خان	دبیکو اه حاکم
.	دانار دری حاکم

د بدخشان اعلیٰ حکومت

.	اعلیٰ حاکم
ع ، عزیز احمد خان	اعلیٰ سررشته دار
ع ، محمد قاسم خان (واچند)	دمطبو عاتو مدیر

ف ، ملا محمد غوث خان	دمرافعي دمحكومي قاضي
ح ، عبدالغني خان	دژاندارمي غنډ مشر
ف ، ملا محمد اکبر خان	داپتدائي دمحكومي قاضي
ح ، دين محمد خان	دعسكري مكلفيت مدير غنډ مشر
ش ، خورشيد احمد خان	دامنبي دقوماندان كښيل
ص ، محمد اسحق خان	دمخبر اتو مدير
ص ، صالح محمد خان	دفوائد عامي مدير
ص ، محمد موسي خان	دمعارف مدير
ص ، حسن علي خان	دكړهني »
ص ، سيد عباس خان	دگور كاتو مامور
ص ، محمد رحيم خان	دتجرير اتو مامور
ص ، عبدالرسول خان	داحصائي مامور
ص ، عبدالشكور خان	دشفاخاني سر طيب
ص ، محمد حسن خان	داستخباراتو مامور
ص ، ميرزا عزيز الله خان	دماليات برعايداتو مامور
ص ، ميرزا محمد اسماعيل خان	داعلي سرشته داري دمجاسبي مامور
ص ، عبدالعزيز خان	دنيار والي رئيس

ديروان اعلى حكومت

ع . ع ، ص مير عبدالعزيز خان	اعلى حاكم
ديروان داعلي حكومت دامنبي دقوماندان كښيل ش امير محمد خان	
ع ، محمد نعيم خان	ديروان داعلي حكومت سررشته دار
ع ، نقيب الله خان	» د فواید عامی مدير
ع ، محمد طاهر خان	» د معارف مدير
ص ، محمد فاضل خان	» د چهار يكارو دليسي »
ص ، ميرزا عبدالرؤف خان	» دمرافعي دمحكومي قاضي په رتبه ف مولوي عبدالرؤف خان
ف ، ملا محمد جان خان	» داپتدائي »
ص ، غلام حسن خان	» دكړهني مدير
ص ، عبدالشكور خان	» دمخبر اتو مدير
ص ، عبدالصمد خان	» د آژانس مامور
ص ، محمد رفيق خان	» دگور كاتو مامور
ص ، شير زمان خان	» دانحصاراتو مامور

د کابل کالنی

د پروان د اعلیٰ حکومت د حمل نقل مامور	ص ، عبدالحکیم خان
» » » د مکلفیت مدیر	ح ، دین محمد خان غنله مشر
» » » د صحیحی مدیر	ص ، حاجی محمد شریف خان
د تجریراتو مامور	ص ، ولی محمد خان
د استخباراتو	ص ، محمد اشرف خان
د احصا ئیې	ص ، عبدالغفور خان
د کاپیسا د لاری حکومت حاکم	ع ، ع جان محمد خان
د کوهستان د ۲ درجې د محلی حکومت حاکم	ع ، ا غلام دستگیر خان
د بگرام	ع ، ا عبدالحفیظ خان
د پنجشیر د ۳	ع ، ا محمد کریم خان
د نجراب د ۴	ع ، ا جانپاز خان
د جبل ابراج د ۴	ع ، ا عبدالوکیل خان
د غور بند د ۳ درجې د محلی حاکم	ع ، ا غلام فاروق خان
د سرخ پارساد	ع ، ا عبدالاحد خان
د بامیانو د ۳	ع ، ا جان محمد خان
د کمرد د ۴	ع ، ا میر محمد یونس خان

د غزنی اعلیٰ حکومت

د اعلیٰ حاکم کفیل	ع ، ش حیات الله خان فرقه مشر
د تجریراتو مامور	ص ، محمد انور خان
د استخباراتو د مامور کفیل	ص ، محمد نعیم خان
د احصا ئیې د ماموریت کفیل	ص ، میر قطب الدین خان
د امنیې قوماندان د غنله مشر په رتبه	ح ، امیر محمد خان
د اعلیٰ سررشته دار په ۲ رتبه	ع ، ص نصر الله خان
د مرافعی د قاضی کفیل	ف ، محمد انور خان
د عسکری مکلفیت مدیر په ۵ رتبه	ش ، امیر محمد خان
د معارف مدیر په ۵ رتبه	ص ، محمد عمر خان
د صحیحی مدیر په ۵ رتبه	ص ، محمد علی خان
د مختار اتو مدیر په ۵ رتبه	ص ، امیر محمد خان
د فواید عامی مدیر په ۵ رتبه	ص ، محمد سرور خان
د معدنو مامور په ۹ رتبه	ص ، محمد عیسی خان
د قبایلو مامور په ۹ رتبه	ص ، خلدایتظر خان
د مطبوعاتو مامور په ۶ رتبه	ص ، عبدالرشید خان

دملی شوری ریاست

الف : رئیسہ ہیئت

رئیس ، ع ، ج عبدالہادی خان « داوی »

دکابل ولایت ددہ سبز و کبیل

امری معین ، ع ، ص عبدالرشید خان

دقندھار دولايت دنہر سراج و کبیل

دوہم معین ، ع ، ص گل بادشاخان « الفت »

دمشرفی دولايت دجلال آباد و کبیل

امری منشی ، ع ، عبدالعظیم خان « صافی »

دمزار شریف دا قچي و کبیل

دوہم منشی ، ع ، محمد کبیر خان « عبرت »

دمزار شریف دخلم و کبیل

ع ، ج عبدالہادی خان « داوی »

ص ، میہ زہا محمد داؤد خان

ددارالانشا دمجلس دتحریراتو مدیر

ص ، محمد طاہر خان کشاورز

دکمیسیونو مدیر

ص ، حافظ محمد انور خان

« تفتیش مدیر

ص ، سید عبدالحکیم خان

دعامورینو »

ص ، علی میرزا خان

داجرائی »

ص ، فیض محمد خان

داورافو »

ب : دمجلس زر لیسکونسکی :

پہاغلی سید سلطان خان (احمدی)

» » حبیب اللہ خان

» » هما یون خان

» » محمد عمر خان

ج . داوومی دوری و کییلان :

دکابل دمر کیز و کبیل

ع ، میر غلام محمد خان (غبار)

ع ، دکتور عبدالرحمن خان (محمودی)

ع ، عبدالمحمدخان	د کابل ولایت د چهاردهی وکیل
ع ، سید احمد خان	» » د کوه دامن
ع ، محمد ایوب خان	» » د یغمان
ع ، محمد انور خان	» » د بگرامیو
ع ، امیر محمد خان	د کابل ولایت د سروبی وکیل
ع ، سید حبیب الله خان	» » د یسکا اولنگک
ع ، شامدارخان	» » د دایزنگی
ع ، علی احمد خان	» » د دایکندی
ع ، سید گلاب شاخان	» » د لوگیر
ع ، خواجه محمد رحیم خان	د کابل ولایت د لوگر د حکومت د کابلنگار وکیل
ع ، سید محمد اکبر خان	» » د لعل اوسرچنگل وکیل
ع ، صاحب جان خان	» » د وردگو
ع ، محمد موسی خان	» » د شهرستان
ع ، نور علم خان	» » د میدان
ع ، سید آفاخان	» » د بهسودو
ع ، تاج گل خان	د فندهار ولایت د زمین داور وکیل
ع ، جلال الدینخان	» » د شنکی
ع ، خدای رحم خان	» » د اروزگان
ع ، درانی خان	» » د دانی چویان
ع ، دوست محمد خان	» » د دهر اود
ع ، سلطان محمدخان	» » د نوزاد
ع ، سید محمد خان	» » د شورا بک
ع ، شاد محمد خان	» » د قلات
ع ، شیر محمد خان	» » د اجرستان
ع ، عبدالروف خان	» » د ارغنداب
ع ، غلام حسن خان	» » د خا کریز
ع ، لعل محمد خان	» » د دهلی
ع ، لعل محمد خان	» » د گزاب
ع ، محمد ابراهیم خان	» » د گرمسیر

ع ، سردار محمد حیدر خان	دقندھار دولايت	دكشك نخود و كپيل	»	»	»
» ، حاجی محمد خان	»	»	»	»	»
» ، محمد شا خان	»	د سيبين بولك و كپيل	»	»	»
» محمد صادق خان	»	د ترين	»	»	»
. . . .	»	د گرشك	»	»	»
» ، محمود خان	»	د ريگستان دپونديو	»	»	»
» ، نصر الله خان	»	د ډنډ	»	»	»
» ، نور محمد خان	»	د پنجواني	»	»	»
» ، خدای رحم خان	»	د ترنگ او جلدك	»	»	»
» ، ولی محمد خان	»	د پشت رو د دپونديو	»	»	»
» ، عبدالسلام خان	»	د قلات دپونديو	»	»	»
» . صلاح الدين خان سلجوقی	د هرات دولايت	د مسر كيز و كپيل	»	»	»
» ، حاجی احمد خان	»	د غوريانو	»	»	»
» : جان محمد خان	»	د برچمن	»	»	»
» ، خدايار خان	»	د چچران	»	»	»
» ، رسول داد خان	»	د شهرك	»	»	»
» محمد علی خان	»	د قادس	»	»	»
» سعد الدين خان	»	د اوبي	»	»	»
» سعيد محمد خان	»	د تولك	»	»	»
» سلطان محمد خان	»	د بادغيساتو	»	»	»
» سيد محمد خان	»	د ادر سکن	»	»	»
» عبدالحيب خان	»	د پښتون زرغون	»	»	»
» عبدالکريم خان	»	د شين ډنډ	»	»	»
» عبدالله خان	»	د كشك	»	»	»
» عبدالملوك خان	»	د مرغاب	»	»	»
» عبدالوهاب خان (بهره)	»	د چلسکي	»	»	»
» عبدالله خان	»	د زنده جان	»	»	»
» ، سيد محمد اعظم خان	»	د گنداري	»	»	»
» محمد افضل خان	»	د کوهستان	»	»	»

ع محمد صدیق خان	و کبیل	دهرات د ولایت د جونید
» محمد علیشا خان	»	» د کلمران
» سید میر حامد خان	»	» د کورخ
» نجیب الله خان	»	» د غور اتو
» دین محمد خان	»	» د پسابند
» خال محمد خان (خسته)	»	» د موار شریف د مرکز
» میرزا احمد مدنی خان	»	» د کشندی
» محراب الدین خان	»	» د بلخ
» محمد اسلم خان	»	» د شبرغان
» محمد حسین خان	»	» د دولت آباد
» عبدالقهار خان	»	» د سنگ چارک
» سید محمد داود خان	»	» د نهر شاهي
» محمد قاسم خان	»	» د سرپل
» عصمت الله خان (شرقي)	»	» د سمنگان
» محمد مراد خان	»	» د شور تپي
» محمد يوسف خان	»	» د قرقین
» اشرف علی خان	»	» د دره صوف
» سید عمر خان		د فطغن د ولایت د مرکز و کبیل
» عبدالاحد خان		د فطغن د ولایت د اندراب و کبیل
» اختر محمد خان	»	» د قلعه زال
» عبدالاول خان	»	» د تالقانو
» میرزا عبدالله خان	»	» د پلخمری
» عبدالحکیم خان	»	» د قندوز
» عبدالغفور خان	»	» د نهرین
» عبدالله خان	»	» د چاه آب
» عبدالوهاب خان	»	» د چال او اشکمش
» علی مراد خان	»	» د حضرت امام
» غلام حیدر خان	»	» د خان آباد
» میر محمد طاهر خان	»	» د فرخار

ع ، میر محمد عمر خان	د فطرن ولایت د خوست او فرننگ وکیل
» ، محمد نبی خان	» ، دینگی فلا »
» ، نجم الدین خان	» ، درستاق »
» ، سخی امین خان	» ، ددوشی »
» ، بسم الله خان	دمشرفی ولایت د لغمان د قرغه نئی وکیل
» ، جلا د خان	» ، د خاص کنړی »
» ، عبدالمعبود خان	» ، د چو کی »
» ، سید فقیر احمد خان	» ، د سر کانیو »
» ، سید قدرت شاخان	» ، د شنوارو »
» ، محمد الله خان	» ، د اسمار دمر کز »
» ، ملک محمد جان خان	» ، د اسمار د کامدیش »
» ، میرزا محمد جان خان	» ، د بیچ ددری »
» ، محمد رفیق خان	» ، د سر درود »
» ، محمد زمان خان	» ، د حصارک غلجانی »
» ، محمد صدیق خان	» ، د کنړ و دمر کز »
» ، میرزا محمد عثمان خان	» ، د روداتو »
» ، محمد عظیم خان	» ، د وایگل »
» ، میرزا بهرام خان	» ، د اچین »
» ، محمد فرخ شاخان	» ، د کامی »
» ، محمد موسی خان	» ، د کوز کنړ و »
» ، محمد نسیم خان	» ، د لغمان »
» ، مشک عالم خان	» ، د لغمان د نورستان »
» ، میراجانخان	» ، د خو گیانو »
» ، ننگهار خان	» ، د مهمندی »
» ، گل اصغر خان	» ، د ننگهاری کوچنیانو »

ع ، سعادت خان	وکیل	دجنوبی دولايت دمرکز دیز
» ، الله میر خان	»	» دخواست دتڼي
» ، خنچو خان	»	» دمیدان دلخایو
» ، درمن جانخان	»	» دجانی خیلو
» ، رزیم خان	»	» دارگون
» ، عمر شاه خان	»	» دموسی خان منگل
» ، عبدالوکیل خان	»	» ددارزو
» ، گلجانخان	»	» دلخایو
» ، محمد ابراهیم خان	»	» دزرمتي
» ، میرزا محمد حسین خان	»	» دشکونیو
» ، عصمت الله خان	»	» دسید کرم
» ، میرحاتم خان	»	» دزدرانو
» ، سیدالله خان	»	» دخواست
» ، نظر محمد خان (نوا)	»	» دمیمنی داعلی حکومت دمرکز
» ، سید ابوالخیر خان	»	» دشیرین تگاب
» ، قاری عبدالرؤف خان	»	» دزراب او گزیوان
» ، میرزا محمد اعظم خان	»	» دپښتونکوټ
» ، محمد کریم خان (نزیهی)	»	» داندخوی
» ، محمد یوسف خان	»	» دقصار
» ، سید محمد خان (دهقان)	»	» دبدخشان داعلی حکومت دمرکز
» ، ادیبه بیگ خان	»	» دواخان
» ، عبدالقدوس خان	»	» دکشم
» ، عبدالعبار خان	»	» داشکاشم
» ، عبدالله بیگ خان	»	» ددرواز
» ، میرزا محمد ایوب خان	»	» دجرم
» ، عبدالقادر خان (بلبنغ)	»	» دفراه داعلی حکومت دمرکز
» ، محمد یاسین خان	»	» داناردی
» ، محمد علی خان	»	» دبکوا
» ، عبدالحمید خان	»	» دچخانسور

		دیروان داعلی حکومت دمرکز وکیل	
ع ، محمد کریم خان	»	د جبل السراج	»
» ، محمد فیروز خان	»	د کوهستان	»
» ، سلطان محمد خان	»	د تیکاب	»
» ، غلام حضرت خان	»	د بسکرام	»
» ، عبدالحکیم خان	»	د سرخ یار سا	»
.		»	»
ع ، عبدالرحمن خان	»	د زجراب	»
» ، محمد کریم خان	»	د پنجشیر	»
» ، عبدالحمید خان	»	د بامیانو	»
» ، محمد یوسف خان	»	د سیستان او کهرد	»
» ، محمد کبیر خان	»	د غور بند	»
» ، سید محمد ودخان	»	دغزنی داعلی حکومت دمرکز	»
» ، شیر احمد خان	»	د قره باغ	»
» ، عبدالرب خان	»	د انډرو	»
» ، حاجی عبدالقیوم خان	»	د مقر	»
» ، محمد جمال خان	»	د واز خوا	»
» ، محمد طاهر خان	»	د چننو	»
» ، محمد شاه خان	»	د کټ واز	»
» ، محمد یونس خان	»	د کټ واز دیوندو	»
» ، نیک محمد خان	»	د بئر نې	»
» ، غلام علی خان	»	د جاغورو	»
» ، محمد نسیم خان	»	د دیوندو	»

داعیانو مجلس

- رئیس ع ، ج ، س ، ع ، فضل احمد خان
 «مجددی»
 اداری معین ع ، س ، عبد الجبار خان
 دویم معین ع ، س ، حافظ عبدالغفار خان
 دمجلس عضو بداوله رتبه
 ع ، س ، محمد اسحق خان
 دمجلس عضو بداوله رتبه
 ع ، س ، محمد امین خان
 دمجلس عضو په ۲ رتبه
 ع ، س ، محمد انور خان
 دمجلس عضو په ۲ رتبه
 ع ، س ، خواجه جان گیل خان
 دمجلس عضو په ۲ رتبه
 ع ، س ، عبدالجکیم خان

- ع ، ج ، س ، ع ، فضل احمد خان «مجددی»
 ع ، ایشان امان الدین خان
 ع ، عبدالغفور خان
 ع ، عبدالجکیم خان
 ع ، معاذالله خان
 ع ، شرف الدین خان
 ع ، جان محمد خان
 ع ، نظر محمد خان
 ع ، محمد میر خان
 ع ، درویزه خان
 ع ، حاجی عبدالجکیم خان
 « ، اخنڈزاده محمد رسول خان

- دمجلس عضو په ۳ رتبه
 » » » ۳ رتبه
 » » » ۳ رتبه
 » » » ۳ رتبه
 » » » ۳ رتبه
 » » » ۳ رتبه
 » » » ۳ رتبه
 » » » ۳ رتبه
 » » »
 » » »

ع ، عبدالستار خان	دمجلس عضو
» ، علی احمد خان	»
» ، محمد اکبر خان	»

دمجلس منشی ۳ رتبه دیوی پورته رتبه
دمعاش دربعی په تزئید ع ، میرزا محمود خان

داعیازو دریاست مری بو طي خانگی :

دتجر پراتو خانگه .

داجرا ئیې خانگه .

دکنترول خانگه .

داورافو خانگه .

د داخلي روزنامو اومجلو ليکونکي :

الف - مرکز :

- داصلاح روزنامه : مدير او ليکونکي ښاغلي عبدالصبور خان (نسيمی)
 د انيس روزنامه : « اودامتياز خاوند ښاغلي محمدنجيم خان (آريا) »
 د آريانا مياشتني مجله : « ښاغلي محمدابراهيم خان (خليل) »
 دکابل پنځلس ورځني مجله : ليکونکي ښاغلي صديق الله خان (رشتين)
 د اقتصاد « » : د انطباعاتو د عمومي مديريت درياست له خوا نشريږي
 د ژوندون « » : مدير علي احمد خان (نعيمي)
 د اردو مياشتني مجله : د عمومي ارکان تجرب درياست له خوا څخه نشريږي
 دروغتيا « » : مدير او ليکونکي ښاغلي دکتور عبدالفتي خان (افضل)
 د پښتون زغ مجله : د راديو دنشرياتو د عمومي مديريت له خوا نشريږي
 د افغانستان دري مياشتني مجله : دنشرياتو درسي څانگي څخه نشريږي
 د پارسي آريانا دائره المعارف : د دائره المعارف دانجمن له خوا نشريږي
 د پښتو « » : د پښتو ټولني له خوا نشريږي
 د برک سبز پنځلس ورځني مجله : ليکونکي ښاغلي عيسي خان (يعقوبي)
 د هېواد دهفته وار جريده : چلونکي ښاغلي صديق الله خان (رشتين)
 د عرفان مجله : « عبداللطيف خان (اريان) »
 د پامير ملي جريده : مسئول مدير احمد مير خان (رويان)
 د اولس ملي جريده : دامتياز خاوند گل پاچا خان (الفت)
 د وطن ملي جريده : اومسئول مدير ښاغلي علي محمد خان شنواري
 د دامتياز خاوند ښاغلي مير غلام محمد خان غبار
 اومسئول مدير ښاغلي مېر محمد صديق خان فرهنگ

ب - ولايات :

- د طلوع افغان دندهار روزنامه : مدير ښاغلي محمد شاه خان (ارشاد)
 د اتفاق اسلام دهرات روزنامه : ښاغلي عبدالعلي خان (شايق) هروي
 د بيدار د مزار شريف روزنامه : مدير ښاغلي محمد ناصر خان (غراغشت)
 د اتحاد د قطغن روزنامه : مدير ښاغلي مير امين الدين خان (انصاري)
 د مشرفي د اتحاد روزنامې : چلونکي عبدالباقي خان (باغواڼيوال)
 د جنوبی وړانگه : چلونکي ښاغلي محمد ايوب خان (مومندي)
 د ميمني ستوري چه په هفته دوه ځلي نشريږي : مدير ښاغلي مېر سعيد خان (بري من)
 د فراه د سيستان هفته گي جريده : چلونکي ښاغلي عبدالمنان (دردمند)
 د بدخشان « » : مدير او ليکونکي ښاغلي محمد قاسم خان (واجد)
 دهرات ادبي مياشتني مجله : مدير محمد ابراهيم خان (رجائي)
 د مزار د بلخ « » : عبدالاحد خان (رقيم)

دارالتحریر شاهي

ع ، ص حافظ نور محمد خان

د شاهانه حضور د سرمنشي کفيل :
ع ، ص حافظ نور محمد خان

د دارالتحریر شاهي مشاور :
ع ، ص سراج الدين خان

لړۍ خانګه .
د دوهمې خانګې عمومي مدير

ع ، عبد القدوس خان

د څلرمې خانګې عمومي مدير

ع ، محمد دلاور خان

د عريضو د خانګې انتھائي مدير

ص ، عبد النبي خان

د دخزانې د خانګې انتھائي مدير

ص ، عبد الباقي خان

د افغانستان بانک

الف- عامل هیئت :-

د افغانستان د بانک عمومی رئیس ع ، ج ، میر محمد حیدر خان حسینی
» » » ع ، ص ، غلام سخی خان حسینی
معاون

ب- دهر کزی خانګو آمرین :-

د اجرائیې او د خزانو عمومی مدیر ع ، صلاح الدین خان طرزی
د ټولو خزانو خزانه دار ع ، ص ، نظر محمد خان
د تفتیش د عمومی مدیریت مدیر او د مامورینو د مدیریت کفیل ع ، محمد حیدر خان نیسان
د قلم مخصوص او د تحریراتو د مدیریت مدیر ص ، حفیظ الله خان منصور
د محاسبې مدیر ص ، صالح محمد خان
د کنترول مدیر ص ، سید احمد علی شاه خان
د خارجه ارتباط مدیر ص ، جنت گیل خان
د اعتباراتو د مدیریت کفیل ص ، محمد کریم خان
د تجارتي مدیر ص ، عبدالصمد خان
د داخلی خزانې مدیر ص ، مانک چند

ج د نمایندګیو آمرین :-

د قندهار د نمایندګی عمومی مدیر ع ، سید اسحق خان غنبري
د مزار شریف » مدیر ص ، نیک محمد خان
د هرات د نمایندګی کفیل ص ، جمعه خان
د اند خوی د نمایندګی مدیر ص ، غلام محمد خان شورش
د افجی د نمایندګی مدیر ص ، حسام الدین خان غوثی
د مشرفی د نمایندګی مدیر ص ، محمد اکرم خان

د افغان ملي بانک

هيئت مديره

رئيس	پناغلي عبدالمجيد خان زابلي
د رياست كښيل	پناغلي خير محمد خان
معاون	پناغلي محمد عمر خان
د تجارتي معاون كښيل	پناغلي محمد ابراهيم خان
د تجارتي عمومي مدير	حكيم چند خان
غړي	پناغلي غلام حيدر خان مختار زاده
»	» حاجي عبدالغاق خان
»	» سيد نعيم خان
»	» عبدالرحيم خان مجيد
»	» عبداللطيف خان
»	» محمد يعقوب خان
»	» محمد عمر خان
»	» محمد سرور خان
»	» دكتور عبدالرؤف خان
»	» سراج الدين خان
»	» محمد شاه خان
»	» محمد امين خان

نظار هيئت:

رئيس	پناغلي محمد موسي خان
معاون	» عبدالاحمد خان
غړي	» غلام سخي خان
»	» محمد ابراهيم خان
منشي	» امين الله خان زمريالي

تشکيلات :-

غړی	آمر	الف-مر کزی خانگی
» ۵ تنه	» ۱	د تحریراتو خانگی
» ۶	» ۱	د مامورینو خانگی
» ۳۳	» ۱	د محاسبی خانگی
» ۲۱	» ۱	د کریدیت خانگی
» ۸	» ۱	د تنظیماتو خانگی
» ۱۰	» ۱	د تجارتي خانگی
» ۱۵	» ۱	د تفتیش خانگی
» ۴۷	» ۱	د کابل د نمایندگی خانگی
» ۸	» ۱	د صحیفې د بیډی خانگی
» ۲۰	» ۱	د اورافو خانگی
» ۳	» ۱	د کلموب خانگی
» ۶	» ۱	د بشاری خانگی
» ۵	» ۱	د تعمیراتو خانگی
		ب دولایاتو خانگی
» ۱۲	» ۱	د قندهار شعبه
» ۱۳	» ۱	د مزارشریف شعبه
» ۱۸	» ۱	د هرات شعبه
» ۶	» ۱	د اندخوی شعبه
» ۶	» ۱	د میمنی شعبه
» ۶	» ۱	د خان آباد شعبه

امور و ائصال عظمی

(الف) مدیریت عمومی مامورین صدارت عظمی دارای دو مدیریت ابتدائی بوده یک مدیریت به عنوان (مدیریت اداری) و دوم آن به عنوان (مدیریت سوانح و ساجل مامورین) است که هر دو مدیریت آن به یک مدیریت عمومی تشکیل و تحت اثر یک نفر مدیر عمومی ایفای وظیفه مینمایند .

تعداد مامورین آن از درجه مدیر عمومی الی مامور رتبه (۱۱) (۱۳) نفر میباشد و شعبات مذکور قرار آتی اجرای وظیفه میکنند :

(اول) مدیریت اداری :

۱- تماماً احکام و اوامر و مکاتیب م - مربوطه مدیریت عمومی مامورین به استثنای مدیریت سوانح باین شعبه تعلق دارد و اوامر اجراء آن ، ذریعه این شعبه اجرا و صادر می گردد .

۲- حاضری تمام مامورین دوائر صدارت عظمی باین شعبه متعلق است که مامور و وظیفه دار طبق هدایت اصول در اجرای حاضری آنها پرداخته و رخصتی های اصولی اوشان را اجرا مینماید .

۳- از ابتدای سال الی ماه اخیر ب مدیریت اداری بدون از تنظیمات اداری و ترتیب کتابهای اندیکاتور و رسیدات و تنظیم دوسیه های مرتبه مکاتیب وارده و صادره آن باستثنای اوامری که به ضنائم مکاتوبها تعلق دارد و روانه شده به تعداد (۲۲۲۲) قطعه میباشد .

(دوم) مدیریت سوانح و ساجل :

۱- برای تمام مامورین دوائر صدارت عظمی اساساً دفاتر سوانح و ساجل ترتیب داده اند و علی الدوام تمام وقوعات تغییر و تبدیل و مقرری و مکافات و مجازات و غیره آنها به دفاتر سوانح معاملات و مرتباً دفاتر مذکور بدوسیه های مخصوصه آن فید و موجود میباشد .

صاحبمنصبانی که در سال ۱۳۳۰ هر وزارت دفاع ملی
به بیکرتبه بالاتر ترفیع نموده اند

ع ، ش محمد گیان فرهمشر
اول قوماندان فرقه مز او شریف

ع ، ش محمد عیسی خسان
فرهمشر ناتی قوماندان فرقه مشرفی

ح ، محمد یوسف خان غنیه مشرابول

ح ، احمد علي خان قندمير اول

ح ، سيد كرم خان قندمير اول

ح ، امين الله خان قندمير اول

ح ، حسین اللہ خان غنیمت ثانی

ح ، محمد سرور خان غنیمت ثانی

ح ، فضل احمد خان غنیمت ثانی

ح ، محمد نذیر خان قند مشر آٹائی

ح ، محمد عیسیٰ خان قند مشر آٹائی

ح ، سید محمد سعید خان قند مشر آٹائی

اجراآت صدارت عظمی

۲- درین شعبه بر علاوه دفاتر سوانح و سچل ، اختصار تماماً سوانح ما مورین مذکور به ترتیب رتب (۱۱) گانه موجود است و بدوسیه های جدا گانه فید هویت و عکس و تمام وقوعات آنها مندرج میباشد .

ریاست عمومی محاکمات ما مورین ملکیه صدارت عظمی

۳- درین مدیریت اختصار سوانح تماماً ما مورین افغانستان از رتبه (۱) الی رتبه (۵) در نظر است که موجود باشد چنانچه یک حصه آن تکمیل و فید دوسیه های مرتبه شده و بقیه آن نیز در شرف تکمیل و تنظیم میباشد .

۴- درین شعبه بر علاوه امور تنظیم دفتر داری و حفظ دوسیه های مرتبه ، سوانح و سچل بل به الماری های مخصوصه اش اجراآت مکاتیب آنها از روی دفاتر اندیکسار آنها از ابتدای سال الی حال به تعداد (۳۷۷) قطعه صورت گرفته است .

الف : محکمه تمیز :

- ۱- فقراتیکه بصورت مجموعی بغرض غورهیت محکمه تمیز واصل گردیده (۱۵) فقره .
- ۲- فقراتیکه نسبت عدم جر یا نانات اصولی محاکم ابتدایه و مرافعه بملاحظه نقایص قانونی جهت تکمیل نوافص به مرجعش ارسال و هدایت داده شده (۱۲) فقره
- ۳- فقراتیکه از محکمه فیصله صادر شده (۲) »
- ۴- یک فقره تحت اجراست (۱) »

ب : محکمه مرافعه :

- ۱- فقراتیکه مجموعاً وارد محکمه مرافعه گردیده (پنج) فقره راجع به (۱۸) نفر که اجراآت آن قرار شرح ذیل است :
- ۱- فقره اول راجع به یک نفر که انفصال و خاتمه یافته (۱) فقره
- ۲- « دوم » به هفت نفر که جدیداً وارد و تحت اجراست (۱) »
- ۳- « سوم » به هفت نفر که نسبت به تعیین مرجع مرافعه خواهی آنها از مقام صدارت استهدا شده (۱) فقره
- ۴- فقره چهارم راجع به سه نفر که نسبت به نقایص اجراآت به مراجعش مسترد شده است (۲) فقره

ج : وظیفه شعبه تجریات مقام ریاست عمومی محاکمات اجرای امور تجریات است .

امور وزارت خارج

ریاست تشریفات :

- اول : صدور اکریمان سفرا و وزرای مختار دول متحابه در کابل بامختصر سوانح آنها ،
- دوم : تقرر قونسلهای خارجی در کابل ، هرات ، قندهار ، و جلال آباد .
- سوم : تقرر سفرا و وزرای مختار افغانی در خارج .
- چهارم : تقرر قونسلهای افغانی در بهیښی و کوټه .
- پنجم : تقرر وکیل التجار افغانی در یشاور .

اول : صدور اکریمان سفرا و وزرای مختار دول متحابه در کابل بامختصر سوانح آنها :

- ۱ - دولت جمهوری ترکیه جلالتماب جمال یشل را بسمت سفیر کبیر و نما ینده فوق العاده بدربار شاهی کابل معرفی و معزی الیه بتاریخ ۷ حمل ۱۳۳۰ وارد کابل کردید و ساعت ۱۱ ر و ز چار شنبه ۲۱ حمل ۱۳۳۰ مطابق ۱۱ اپریل ۱۹۵۱ باتشریفات معموله در قصر دلکش با حضور اعلیحضرت معظم همایونی مشرف و اعتماد نامه تقدیم کردند .

خلص سوانح جلالتماب جمال یشل :

- در سنه ۱۹۰۰ در بغداد متولد .
- » » ۱۹۲۱ از مکتب سیاسی ملکیه فارغ التحصیل و بوزارت مالیه مامور شدند .
- » » ۱۹۲۲ کاتب کمیسیون بودجه در شورای ملی .
- » » ۱۹۲۳ معاون مفتش وزارت مالیه و سیزده سال بحیث مفتش اول در وزارت موصوف اجرای وظیفه نمودند .
- » » ۱۹۳۶ مدیر عمومی کنترول بودجه وزارت مالیه .
- » » ۱۹۳۸ مستشار وزارت مالیه .
- » » ۱۹۴۲ مستشار صدارت عظمی .
- » » ۱۹۴۷ کاتب عمومی ریاست جمهور الی سنه ۱۹۵۱ .

مقرر سفرا ووزرای مختار افغانی در خار ج

غلام محمد خان شیر زاد
وزیر مختار همایونی در ایتالیا

غلام محمد خان شیر زاد
وزیر مختار همایونی در ایتالیا

ورود سفرا و وزرای مختار بدر بار کابل

جلالتماب احمد فتحي العقاد بك سفیر كبری
دولت شاهي مصر بدر بار كابل

جلالتماب جارج روبرت، امیرل سفیر كبری
امریكا بدر بار كابل

جلالتماب دا كتر رفرا نتيك زخيستل
وزير مختار چكوسلوا كيه بدر بار كابل

جلالتماب ای - ار - اسگمن سفیر كبری
برطانیه بدر بار كابل

۲- اضلاع متحده امريکا جلالتماب جارج روبرت ميرل را بسمت سفير کبير و نماينده فوق العاده دولت موصوف بدير بار شاهي کابل بعوض جلالتماب لوئى جى دريفوس معرفى و نام برده بتاريخ روز سه شنبه ۲۸ جوزا وارد کابل و بساعت ۱۱ و نيم قبل از ظهر روز پنجشنبه ۵ سرطان ۱۳۳۰ مطابق ۲۸ جون ۱۹۵۱ در فصر دليکشا بحضور اعليحضرت معظم همايوني شرفيآب و اعتماد نامه تقديم کردند.

مختصر سوانح جلالتماب جارج روبرت ميرل

نامبرده بتاريخ ۱۳ جولائى ۱۸۹۸ به شهر سنت لوئيس (ولايت ميسورى) متولد گرديده و تعليمات ابتدائى خود را نيز به مکتب سنت لوئيس ادامه داده و بعداً شهادتنامه ليسانسه خود را از يو نيورستى کارنل . در سنه ۱۹۲۱ اخذ داشته اند به شق عسکرى داخل شده و از ۱۹۱۷ - ۱۹۱۸ به رتبه غنم مشرى رسیده و بعد از آن بتاريخ ۱۵ دسامبر ۱۹۲۱ به درجه چهار کتات سفارت و وزارت مختارها پذيرفته شدند . و در سال ۱۹۲۲ بوزارت خارجه امريکا داخل گرديدند .

ماموريت شان به هاگک به اول مارچ ۱۹۲۲ و به يورت اوپرنس به ۴ جنورى ۱۹۲۴ و به اول جولائى ۱۹۲۴ مامور درجه ۸ و کاتب وزارت خارجه به يورت اوپرنس مقرر شدند . درجه هفتم ماموريت را به ۸ اگست ۱۹۲۴ و درجه ششم را به ۲ جون ۱۹۲۶ اشغال کردند . به اول نوامبر ۱۹۲۶ کاتب به سفارت امريکا در پاریس و ۲۴ جولائى ۱۹۲۸ به (تى گوسىگاليا) اجراء وظيفه مينمودند . درجه پنجم ماموريت خود را به ۱۹ دسامبر ۱۹۲۵ اشغال و به ۹ اگست ۱۹۳۰ کاتب به (بانامه) و به ۱۸ جون ۱۹۳۱ کاتب بوزارت خارجه امريکا و به ۱۹ - اپريل ۱۹۳۵ کاتب وزارت مختارى امريکا در (پى پنگک) و به ۱۷ ستمبر ۱۹۳۵ کاتب سفارت امريکا در (پى پنگک) اجراء وظيفه داشته اند . به اول اکتوبر ۱۹۳۵ به رتبه ۴ و سر کتات و به ۱۷ اگست ۱۹۲۷ برتبه فونسل رسيدند . و به ۱۰ ستمبر ۱۹۳۷ به حيث فونسل در (آرين) . درجه سوم ماموريت خود را به ۱۶ جون ۱۹۳۸ اشغال و بتاريخ ۲۶ ستمبر ۱۹۴۰ به حيث فونسل موقتي در (امواى) و به ۲۱ اپريل ۱۹۴۱ جنرال فونسل در کلمبکت . به يازده ستمبر ۱۹۴۱ جنرال فونسل در کابل و به ۲۴ مارچ ۱۹۴۲ به حيث کاتب و نماينده شخصى رئيس جمهور به نيودهللى . در ۱۶ مى ۱۹۴۲ کاتب سفارت امريکا در نيودهللى . در ۲۸ فرورى ۱۹۴۵ به حيث کميسار (برتبه وزير مختار) در نيودهللى موفقت به درجه دوم به ۱۶ مى ۱۹۴۵ و بدرجه اول به ۱۷ دسامبر ۱۹۴۵ ، مامور درجه اول را در وزارت خارجه امريکا به ۱۳ نوامبر

۱۹۴۶ گزفته ودر ۱۷ دسامبر ۱۹۴۶ برتبه اول و به حيت شارژ دافر بسفارت امريکا در نيو دهلي در ۳ جولائي ۱۹۴۷ به حيت وزير مختار با کزير و به ۱۵ مي ۱۹۴۷ نماينده فوق العاده وزير مختار به حبشه . و به ۲۱ مي ۱۹۴۹ به حيت سفير کبير و فوق العاده به حبشه .

۳- دولت جمهوري لبنان براي اولين بار جلالتماب دا کتر سليم بيگ حيدر را بسمت وزير مختار بدر بار کابل معرفي و جلالتماب موصوف بتاريخ ۵ سرطان بکابل وارد و بساعت ۱۱ و نيم روز چهار شنبه ۱۸ سرطان ۱۳۳۰ مطابق ۱۱ جولائي ۱۹۵۱ با تشریفات معموله در قصر داکشا بحضور اعلي حضرت همايوني مشرف و اهتمام نامه تقديم نمودند .

مختصر سوانح جلالتماب دا کتر سليم بيگ حيدر
در سال ۱۹۱۱ ميلادي در لبنان متولد شده .

تحصيلات :

دروس ابتدائي : مدرسه ابا بند کتان — بعلبك

دروس اعدادي : مدرسه فرانسوي — بيروت

دروس عالي : پاریس

سوانح نبياغلي احمد فتحی العقاد بک سفیر مصر در کابل :

نبياغلي مذکور دوره تحصيل حقوق را در سال ۱۹۲۲ در قاهره و علوم سياسي و اقتصاد را در سال ۱۹۲۵ در پاریس ختم کردند و در همین سال در رشته سياسي در مصر مطالعه و تحقيق نمودند و در سال ۱۹۲۷ به حيت سکرتر وزارت مختاري مصر در طهران معين و بعداً در شهر روما (در سال ۱۹۲۹) فونسل مقرر شدند و در اینجا تا سال ۱۹۳۶ باقی ماندند و بالاخره وظايف سکرتر اول را اشغال و بعد از آن در انقره و روما و ميلان جنرال فونسل مقرر گردیدند .

در سال ۱۹۳۹ به حيت وظیفه فائمه اعمال در لاهه مقرر و با حکومت هالنند به لندره رفته در سال ۱۹۴۰ از آنجا بقاهره و در تنظيم دفاع مدني بر ضد حملات فضائي و اخطار جنگ بوزارت وقایه سهم گرفت .

در سال ۱۹۴۵ بوزارت خارجه مصر مراجعه و رئيس اداره عمومي شئون بلاد عربي مقرر و بعداً با دارة عمومي کنفرانس ها و معامدات و اداره عمومي شئون سياسي بدرجه وزير مختار مقرر گردید و در خلال این مدت از طرف حکومت مصر در بک عمده کنفرانسهای بين المللي در خارج نمایندگی داشتند چنانچه بک مدت کوتاه در بوداپست اقامت نمودند .

اجرا آت وزارت خارجه

در سال ۱۹۴۹ در بلگراد به حیث وزیر مختار معین شدند و در یوگوسلاویا تا ختم سال ۱۹۵۰ باقی ماندند و سپس به دربار کابل سفیر مقرر گردیدند .

دیپلوماها : دکتور حقوق . سیانس آداب و فلسفه از سوربون . دیپلوم علوم سیاسی و اقتصادی دیپلوم علوم جزائی و جنائی

وظائف دولت : قاضی تحقیق جبل لبنان - رئیس محکمه بیروت - مستشار محکمه استیناف علیا در بیروت .

دولت شاهی مصر جلالتماب احمد فتحي العقاد بیگ را بسمت اولین سفیر کابل و نماینده فوق العاده دولت موصوف بدربار کابل معرفی و معزی الیه بتاريخ ۱۴/۴/۱۳۳۰ وارد کابل و ساعت ۱۱ و نیم روز پنجشنبه ۲۶ - سرطان ۱۲۳۰ مطابق ۱۹ جولائی ۱۹۵۱ با تشریفات معموله در قصر داکشا بحضور ذات اقدس ملوکانه مشرف و تقدیم اعتمادنامه نمودند .

۵ - دولت جمهوری چک و سلواکیه جلالتماب دا کتر فرا تیسک زخیستل را بعوض جلالتماب ایمل هیلرشل بسمت وزیر مختار بدربار شاهی کابل معرفی و جلالتماب موصوف بتاريخ ۱۵/۵/۱۳۳۰ وارد کابل و ساعت ۱۱ و نیم روز چهارشنبه ۲۲ اسد ۱۳۳۰ مطابق ۱۵ اگست ۱۹۵۱ در قصر داکشا با تشریفات معموله بحضور اعلیحضرت معظم همایونی مشرف و تقدیم اعتماد نامه کردند .

مختصر سوانح جلالتماب دا کتر فرا تیسک زخیستل

در سال ۱۹۱۱ عیسوی تواد و تحصیلات خویش را در یو نوریستی چارلز در پراگ و در کمنسکی یونیورستی براتسلاوا به اکمال رسانیده و داکتر حقوق میباشد . قبل از جنگ دوم بحیث ژور نالیست کار کرده و در اثنای جنگ برای آزادی مملکت خود از دست دشمنان بسیار جد و جهد نمود بدین مناسبت برای سه و نیم سال محبوس گردیده بعد از سال ۱۹۴۶ مدیر کار سمت و چونه در پراگ بوده و از سال ۱۹۴۸ بحیث سکرتر نایب صدر اعظم اجرای وظیفه نمود در سال ۱۹۵۰ سکرتر وزیر خارجه مقرر و تا موقع تقرر بوزارت مختاری چک و سلواکیه در افغانستان بدین وظیفه مشغول بود .

۶ - دولت جمهوری اطریش جلالتماب کلیمنس ویلدنر وزیر مختار دولت خویش در ترکیه را برای اولین بار بسمت وزیر مختار بدربار کابل معرفی و جلالتماب موصوف

د کابل کالنی

بتاریخ ۶/۲۲/۱۳۳۰ وارد کابل و بساعت ۱۱ و نیم روز پنجشنبه ۲۷ سنبله ۱۳۳۰ مطابق ۲۰ سپتمبر ۱۹۵۱ در قصر دلکش با حضور ذات اقدس ملوکانه شرفیاب و تقدیم اعتماد نامه نمودند .

۷ - دولت جمهوری اطریش بتاریخ ۱۲۸ اکتوبر ۱۹۵۱ جلالتماب ایرش بلسکا کارول تروی را بعوض جلالتماب کدلیمنس ویلندر بحیث وزیر مختار دولت خویش ذریعه سفارتتکیرای افغانی در ترکیه بدربار شاهی کابل معرفی واگریمان نامبرده ذریعه تیلگرام مورخه ۸/۲۸/۱۳۳۰ صادر گردید .

۸ - دولت شاهی برطانیه جلالتماب ای - ارلنکمن را بعوض جلالتماب ای - جی گاردنر بسمت سفیر کبیر نماینده فوق العاده بدربار شاهی کابل معرفی و جلالتماب مو صوف بتاریخ ۱۰/۲۶/۱۳۳۰ بکابل وارد و بساعت ۱۱ و نیم روز پنجشنبه ۱۱ دلو ۱۳۳۰ مطابق ۳۱ جنوری ۱۹۵۲ در قصر دلکش با تشریفات معموله بحضور ذات شاهانه شرفیاب و تقدیم اعتماد نامه نمودند .

مختصر سوانح جلالتماب ای - ار - لنکمن

آقای لنکمن بتاریخ ۱۹ جون ۱۸۹۸ متولد گردیده .

در محاربه عمومی اول (۱۹۱۴ الی ۱۹۱۸) در خدمت عسکری بوده بعد از محاربه در سنه ۱۹۲۲ در سفارت کبرای برطانیه مقیم بروکسل آتشفه افتخاری بوده و در ۱۹۲۴ الی ۱۹۳۳ ویس قونسل و بعداً سکرتر دوم در ایران بوده در ۱۹۳۳ الی ۱۹۳۷ سکرتر تجارتی در بونیس آیرس و در ۱۹۲۸ الی ۱۹۴۲ سکرتر تجارتی در هلنسکی بوده و در ۱۹۴۲ الی ۱۹۴۴ در وزارت های زمان جنگ کار نموده و در ۱۹۴۴ بحیث سکرتر اول در بغداد بوده و در ۱۹۴۵ بحیث مستشار در آتن و در ۱۹۴۶ بحیث مستشار در انقره در ۱۹۴۷ بحیث مستشار در توکیو تعیین و در ۱۹۴۸ به رتبه وزارت ترفیع نموده بحیث شارژدا فر الی ۱۹۴۹ در انجا اجرای وظیفه کرده است و در ۱۹۵۰ الی ۱۹۵۱ بحیث وزیر تجارت انگلستان در روم بوده است .

۹ - دولت جمهوری اندونیزیا جلالتماب حاجی محمد رشیدی را بعوض جلالتماب جنرال رایزن عبدالقادر بسمت وزیر مختار بدربار کابل معرفی واگریمان مشار الیه بتاریخ ۱۳/۱۱/۱۳۳۰ صادر گردیده .

دوم . تقرر قونسلهای خارجی در کابل . هرات . قندهار و جلال آباد

۱ - دولت شاهنشاهی ایران آقای محمد فهیمی را بحیث جنرال قونسل در ولایت هرات

- معرفی واکزیسکواتور نامبرده بتاريخ ۱۵/۶/۱۳۳۰ صادر شد .
- ۲ - دولت شاهي هالنډ براي اولين بار آفای او - ريختر را بحیث فونسل بسکابل معرفي واکزیسکواتور نامبرده بتاريخ ۲۵/۴/۱۳۳۰ صادر شد .
- ۳ - دولت شاهي برطانيه آفای دلبو - اچ - ولیمز را بحیث فونسل بسکابل معرفي واکزیسکواتور نامبرده بتاريخ ۳۱/۴/۱۳۳۰ صادر شد .
- ۴ - دولت پاکستان آفای میان محمد عبدالله را بعرض خان بهادر ضیاءالدین احمد بحیث وایس فونسل درقندهار معرفي وموافقہ بعمل آمده .
- ۵ - دولت پاکستان آفای مفتی محمد عباس را بعرض سر فراز خان بحیث وایس فونسل در جلال آباد معرفي وموافقہ بعمل آمد .

سوم : تقرر سفرا ووزرای مختار افغانی در خارج

- ۱ - دولت پادشاهی افغانستان ع،ج غلاممحمد خان شیرزاد را بعوض ع،ج محمدعثمان خان بحیث وزیر مختار درروما معرفي واگریمان جلالتماب شان را بتاريخ ۷/۱۰/۱۳۳۰ ازحکومت جمهوری ایتالیا طالب گردیدند . حکومت ایتالیا بتقرر جلالتماب موصوف موافقت نموده وموافقہ شان ازحکومت موصوف بتاريخ ۶/۱۱/۱۳۳۰ موصلت کرد .
- ۲ - دولت پادشاهی افغانستان ع،ج، س ، ا عبدالحسین خان عزیز را بعوض جلالتماب رحیمالله خان بسمت سفیر کبیر ونمایندہ فوق العاده بدربار شاهنشاهی ایران بتاريخ ۹/۱۰/۱۳۳۰ معرفي واگریمان جلالتماب موصوف بتاريخ ۵/۱۱/۱۳۳۰ موصلت کرد .
- ۳ - نسبت فوت اعلیحضرت جارج ششم پادشاه فقید انگلستان دولت پادشاهی افغانستان والاحضرت مارشال شاه ولی خان را بسمت سفیر کبیر و نمایندہ فوق العاده بدربار علیا حضرت الیزابت دومملکه انگلستان معرفي واعتمادنامه جدیداسمی شان صادرشد .
- ۴ - دولت پادشاهی افغانستان ع،ج ، عبدالهادی پخان داوی را بحیث او لین سفیر کبیر ونمایندہ فوق العاده بدر بارشاهی مصر تعیین و معرفي نمود . گریمان معزی الیه بتاريخ ۳۰ دلو ۱۳۳۰ بوزارت امور خارجه موصلت کرد .

چهارم : تقرر قونسلهای افغانی در بمبئی و کویته

- ۱ - دولت پادشاهی افغانستان عالیقدر سید تاج الدین خان را بتاريخ ۲۳/۲/۱۳۳۰ بعوض عالیقدر فضل احمدخان شیرزاد بسمت فونسل افغانی در بمبئی تعیین ومقرر نمود .
- ۲ - دولت پادشاهی افغانستان عالیقدر محمد اکبر خان پروانی را بتاريخ ۲۲/۷/۱۳۳۰ بعوض صدراقتعاب عبدالغفور خان بحیث فونسل افغانی در کویته تعیین ومقرر نمود .

پنجم : تقرر و کيل التجار افغانی در پشاور
۱ - دولت پادشاهی افغانستان عالیقدر محمد امین خان را بتاريخ ۱۵ / ۱۰ / ۱۳۳۰ بعوض عالیقدر محمد جمعه خان صدیقی بحیث وکیل التجار افغانی در پشاور تعیین و مقرر نمود.

شعبه حقوق و معاهدات :

مصده و تصدیقنامه معاهده مودت بین افغانستان و شرق ردن بتاريخ ۲۸ / ۵ / ۳۰
جته تعاطی در عمان ارسال گردید که عنقریب تعاطی خواهد شد .

معاهده مودت بین افغانستان و دولت اردنیة هاشمی بتاريخ ۴ ماه اکتوبر ۱۹۵۰
در عمان امضاء گردید .

بتاریخ ۲ میزان ۱۳۳۰ مصده و پروتوکول معاهده مودت بین افغانستان و حکومت جمهور
سوریا توسط ع ، ج ، س ، ع ، غلام یحیی خان « طرزی » سابق وزیر مختار اعلیحضرت
همایونی در عراق و جلالتاب دکتور ناظم القدس صدراعظم و وزیر امور خارجه سوریا
در شام تعاطی شد .

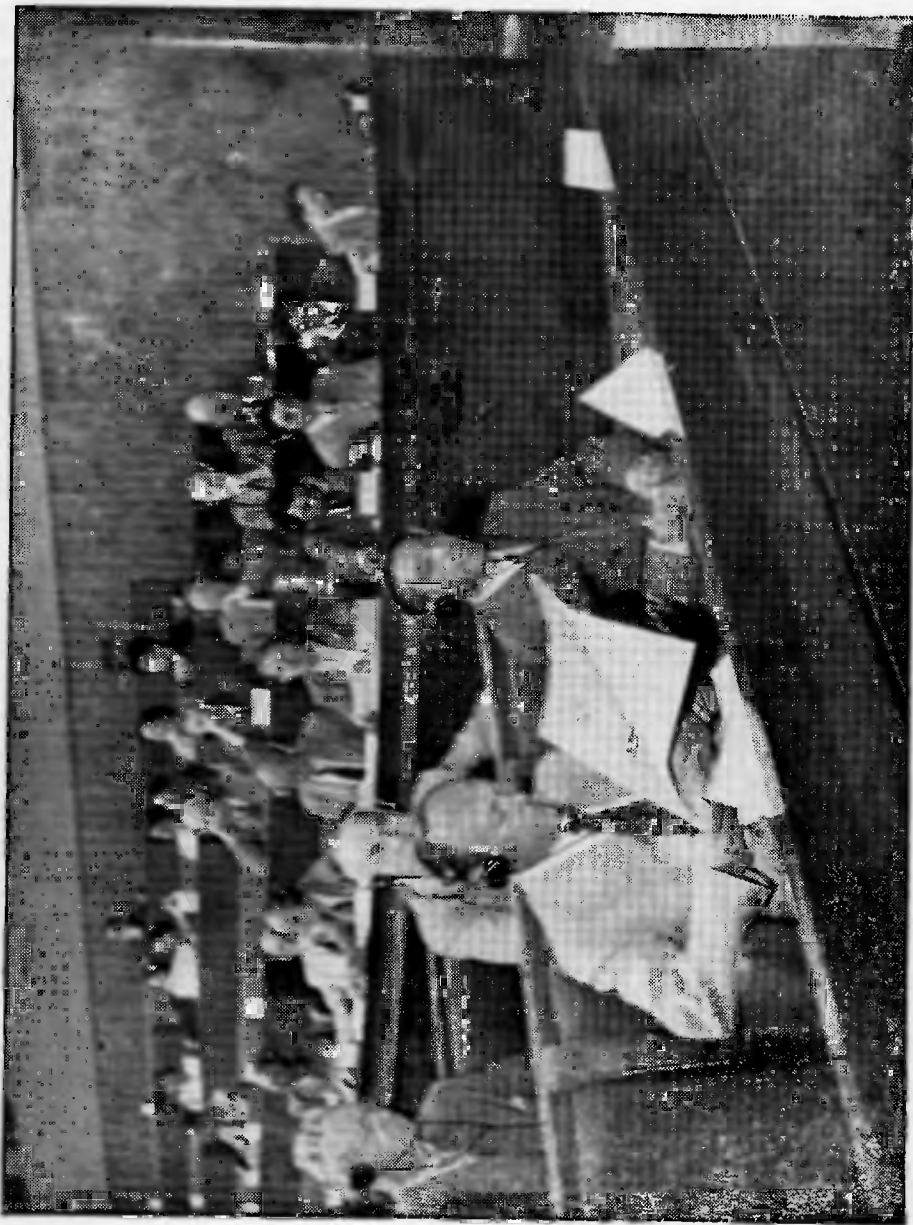
بتاریخ ۸ میزان ۱۳۳۰ مصده و پروتوکول معاهده مودت بین افغانستان و حکومت
جمهوری لبنان توسط ع ، ج ، س ، ع ، غلام یحیی خان « طرزی » سابق وزیر مختار
اعلیحضرت همایونی در عراق و جلالتاب فیلیپ تقلا وزیر امور خارجه لبنان در بیروت
تعاطی شد .

بتاریخ ۸ / ۱۱ / ۳۰ معاهده مودت بین افغانستان و حکومت جمهوری لبنان و هکذا
معاهده مودت بین دولت افغانستان و جمهوری سوریا جته ثبت دفتر یوان ارسال شده است .

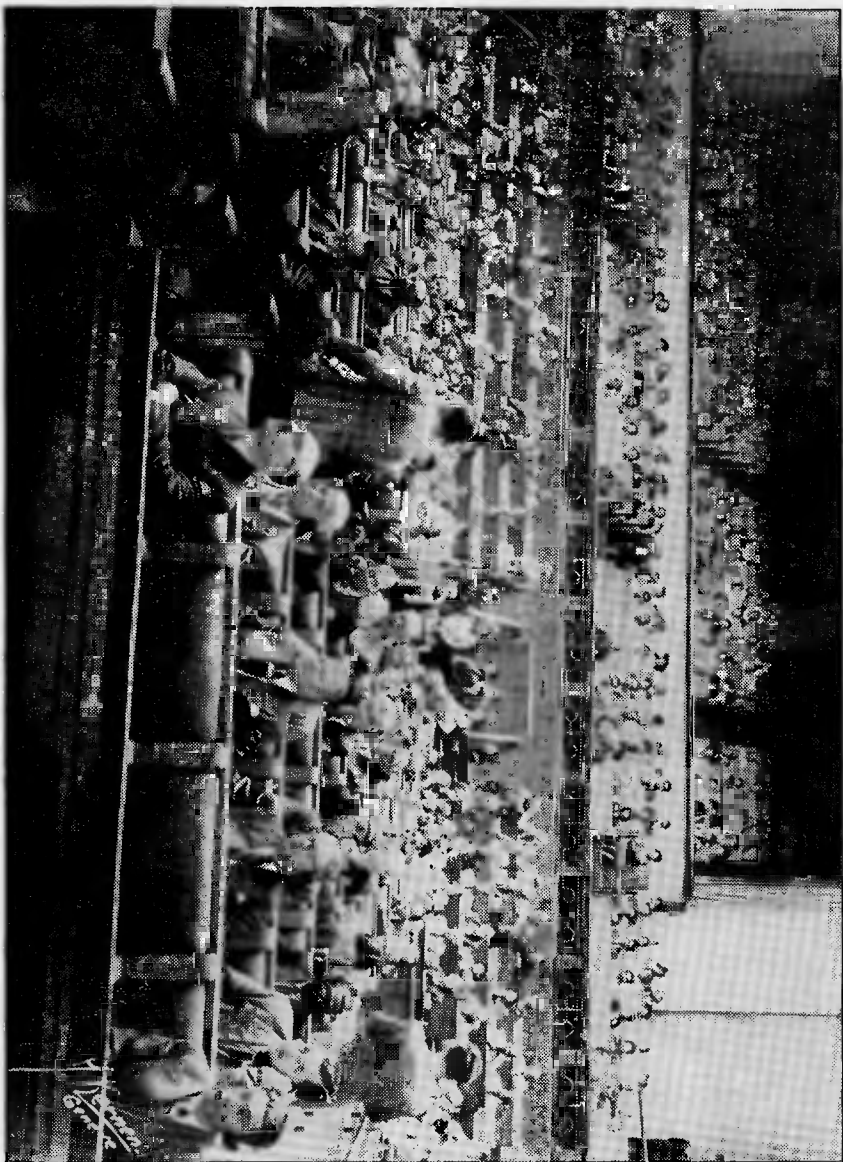
مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر :

۱ - کانونشن های مؤسسه بین المللی کار نمبر ۴ (راجع بسکار شب زنها
تاریخی ۸ نومبر ۱۹۱۹) و نومبر ۱۳ (راجع باستعمال سرب سفید و مرکبات آن
در نقاشی و رنگهالی تاریخی ۱۹ نومبر ۱۹۲۱) و نمبر ۱۴ (راجع باستراحت هفته
کارگران در صنایع تاریخی ۱۷ نومبر ۱۹۲۱) و نمبر ۴۱ (راجع بسکار شب زنها
تجدید نظر شده تاریخی ۱۷ نومبر ۱۹۲۱) و نمبر ۴۵ (راجع باستخدام زنها در کارهای
زیر زمینی تاریخی ۲۱ جون ۱۹۳۵) که از طرف حکومت افغانستان (که عضو مؤسسه
بین المللی کار است) قبلا تصدیق شده بود و می بایستی بحسب قسمت (ب) پاراگراف
۵ ماده ۱۹ اساسنامه مؤسسه بین المللی کار بمنظور تقنین نمودن مقررات آن بصورت

از مناظر سی و چهارمین کنفرانس مؤسسه بین المللی کارو کار گر در جینوا

شیاعلی عبدالباقری خان الطیف مدیر عمومی کارو کار گر و رئیس هیئت افغانی در جو کی اول دیده میشود

يك منظره ديگر از جاسات عمومي كنفرانس كارو كارگر در چينوا

قوانین علیحده یا تشمیل مقررات آن بصورت ضمیمه در اصولنامه حاضره کار و کارگر به مقامات صلاحیت دار تقدیم میشد پس ازغور دریک کومیته صلاحیت دار و تصویب کومیته مذکور باینکه مقررات کانونشن های متذکره بصورت قانون های تلخیصده و یا بضمیمه اصولنامه حاضره کار و کارگر تقنین گردد ازطرف مدیریت عمومی کار و کارگر به مقام صلاحیت دار تقدیم گردیده و بدیهی پس ازتائید مقام صلاحیت دار بفیصله کومیته متذکره قرار مقتضیات اساسنامه مؤسسه بین المللی کار پروژه آن به مجلس تقنینیه (شورای ملی) تقدیم خواهد گردید .

۲ - درابتدای سال جاری هیئتی از مؤسسه بین المللی کار بنام هیئت امداد تخنیککی مؤسسه بین المللی کار مرکب از آقای مقدم عثمانی رئیس شعبه زراعتی و آقای رات ناول عضو مؤسسه بین المللی کار بکابل وارد گردید - هیئت مذکور موظف بودند تا بیک عده ممالک آسیائی منجمله برما - هندوستان - پاکستان - افغانستان که مستلزم امداد تخنیککی از طرف مؤسسه بین المللی کار شمرده شوند وارد وبا دوائر صلاحیت دار ممالک مذکور در تماس شده احتیاجات و تمنیات آنها را برای اخذ امداد تخنیککی از مؤسسه بین المللی کار مطالعه و اگر دول مذکور ب عقد قرارداد هائی راجع باخذ امداد تخنیککی از مؤسسه مذکور مایل باشند با آنها عقد قرارداد بنمایند والا به منظور مطالعه در موضوع وسنجش امکانات تطبیق امدادهای مربوطه عقد قرارداد را بوقت دیگری موکول داشته و بجاالتا پیشنهادهاتی داشته باشند پیشنهادات دول مذکور را گرفته و بدفتر بین المللی کار حاضر آورند . لهذا هیئت مذکور عندالورود بکابل بامدیريت عمومی بین المللی کار و کارگر در تماس شده حسب پروگرامیکه از طرف مدیریت مذکور ترتیب گردید در طرف مدتی که در اینجا اقامت داشتند باسران ورؤسای وزارت ودوائر ذی علاقه از قبیل وزارت اقتصاد ملی وزارت فراغت عامه - وزارت معادن - وزارت معارف - ریاست مستقل زراعت و ریاست بانک ملی ملاقات ها و تبادل افکار و نظریات کرده و پس از ارائه نظریات شان که متضمن ابلاغ پیغام مدیر عمومی دفتر بین المللی کار مبنی براینکه مؤسسه بین المللی کار در برنامه حاضره خود توجه بیشتر خود را بطرف ممالک عقب مانده که زیاده تر نیازمند کمک و توجه باشند معطوف داشته است و استماع نظریات رؤسای مقامات متذکره پیشنهاد ذیل را از طرف حکومت افغانستان بصورت پیشنهاد مکتوبی که بامضای آن ع، ج، میر محمد حیدر خان (حسینی) وزیر اقتصاد ملی صلاحیت داشتند دریافت نمودند .

مدیر عمومی دفتر بین المللی کار - جینوا ؛
جناب !

عطف به تیلگراف و مکتوب شما که فرستادن هیئت مخصوصی را به منظور مذاکره

در مسایل امداد تخنیکي با این حکومت اشعار میداشت احتراماً صمیمی ترین تشکرات خود را راجع به آمدن آقای مقدم عمای و ویکتور رات ناول از دفتر شما بشما ابلاغ می کنیم .

بمرت دارم راجع باین موضوع بشما اطلاع بدهم که هیئت مذکور در اتنای توقف درین کشور توانستند معلومات مفید و نافع بی را درباره عملیات پروگرام توسعه یافته امداد تخنیکي دران قسمت مهمه که به مؤسسه بین المللی کار تعلق میگیرد به حکومت افغانستان بدهند . هیئت مذکور در طی ملاقات ها و مذاکرات ذی اهمیت خود شان که با اعضای مختلفه حکومت و سایر اشخاص ذی علاقه رسمی نمودند در ترتیب و تسوید تقاضاهای معینه که بر حواشیج و ضروریات محسوسه متعلق به سیستم های انکشاف اقتصادی و اجتماعی درین کشور مبنی میباشد تا درجه زیادی امداد نمودند .

بمورد نمی بینم توضیحاتی تقدیم کنم ، تا به مفهوم وسیع ، این خواهشات و تقاضا هارا بر مفاهماتی وضع نماید که با چنان معاونت های تخنیکي که در حاضر بذریعه سروی اقتصادی و بلان صنعتی ، در تحت پروگرام توسعه یافته ملل متحده برای انکشاف اقتصادی فراهم شده است هم آهنگی و انطباق بدهد .

طوریکه علی الفور تقدیر خواهد شد ، تقاضا ها و خواهشات تسلیم شده مربوط به مسایل دارای اهمیت های حیاتی اقتصادی و اجتماعی برای این مملکت بوده و هر نوع توجه را نسبت بقطعیت و فوریت خود نیازمند میباشد .

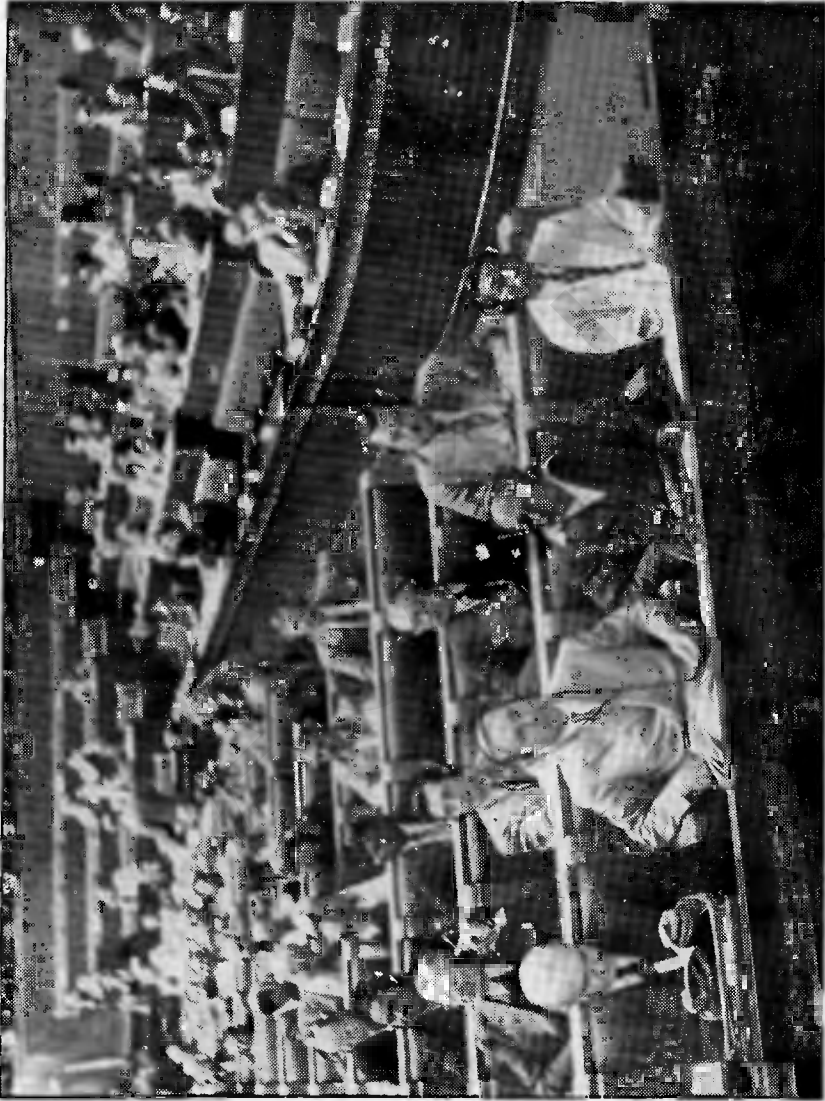
لهذا اعتماد دارم که برای دفتر بین المللی کار ممکن خواهد بود تا ملاحظه و عنایت کامل و به موقع دران باره بنماید ، و میخواهم تقاضا کنم که معاونت های مطلوبه در بین چوکات پروگرام توسعه یافته معاونت تخنیکي انجام و انصرام بپذیرد . فهمیده شده است که چنین موافقه ها که مقرر است بین دفتر بین المللی کار و حکومت افغانستان امضاء شود بحيث متمم به موافقه اساسی که امضای آن با مؤسسه ملل متحده و اجنسی های اختصاصی آن فعلاً در تحت ملاحظه و غور است ترتیب خواهد یافت .

امضای میر محمد حیدر (حسینی) وزیر اقتصادی

تقاضای نمبر (۱) :

ماهیت تقاضا :

معاونت تخنیکي و مشوره ، در اجرای يك سروی و سنجش مقدماتی ، از شرایط و امکانات مین پاور (قوه انسانی) در ساحه های معینه افغانستان ، با در نظر گرفتن مسایل ذیل :

یکی از جلسات عمومی کنفرانس کار و کارگر شغالی لطیفی نماینده افغانستان در قطار اول دیده می شود

الف - معین و معقق نمودن حواشیج و ضروریات و منابع واقعی و بالقوه مین یاور (قوه انسانی) را جهت بکار انداختن سکیم های انکشافی که مقدمتا راجع باشد :

(۱) : پروژه های انکشافی متعدد المرام وادی هیلمند .

(۲) : پروژه های انکشافی زراعتی و صنعتی قطغن .

(۳) : پروژه انکشاف صنعتی کوهستان .

ب : طرح يك پلان مکمل تربیه حرفوی جهت کسب مهارت و تخصص در زمینه های مختلفه بشمول کار توسعه زراعتی - تشکیل و تأسیس کورسهای عملی ساده و بسیط برای کارگرهای صنعتی - تربیه و کارهای سوپروایزری (نظارت و مباشرت) و غیره و غیره .
ج ، معلمین تربیه دهنده و تشکیل سرویس های اداری مربوط به مسایل فوق الذکر .

تعداد متخصصین :

سه نفر متخصصین برای اجراء نمودن سروی و سنجش مین یاور (قوه انسانی) و طرح پلانهای سکیم های تربیه حرفوی که بالعاقبت با سه تیم های متخصصین شامل اشخاص متخصص در مسایل مختلفه اسکان زمین تربیه حرفوی در صنایع و سرویس های اجتماعی ملحق میشوند تعداد صحیح و قطعی آن پس از آنها فاصله خواهد شد . تجهیزات مقدماتی برای واحدهای متحرک جهت نمایش و دیدن و نسترسیون استعمال آلات و افرار ساده و غیره و غیره .

فیلو شپ ها :

يك تعداد کافی فیلو شپ ها برای مامورین افغانی که در شقوق و تشکیلات سوپر و ایزری (مباشرت و نظارت) و تربیه حرفوی تتبع و مطالعه نمایند .

تقاضاء نمبر (۲)

ماهیت و طبیعت تقاضا ،

معاونت تکنیکی و مشوره در اجراء نمودن يك سروی و پیمایش انکشافی با در نظر گرفتن خصوصیات ذیل :

(الف) معرفی نمودن و ترفی دادن میتود های مناسب و موزون کوپراتیوی در زراعت و در صنایع دهاتی به پیمانانه های کوچک ،

(ب) : تسوید و ترتیب قانون مناسب کوپراتیوی و ماشینری اداری .

(ج) : تاسیس يك موسسه مرکزی کوپراتیوی برای کارگرهای زراعتی .

(د) : معرفی نمودن تکنیکها و فنون مترقی تولید و مارکت در صنایع دهاتی موجوده ، یادر صنایع دستی در جایکه عملی باشد ، و کشف امکانات پیشرفت دادن صنایع دهاتی جدید .

تعداد متخصصین :

دو نفر متخصص در تحت فقرات (الف) و (ب) و (ج) بالا
دو نفر متخصص در تحت فقره (د) بالا برای افلاک سال

فیلو شپ ها :

سه نفر فیلوشپ در مطالعه و تربیه در تحت فقرات (الف) و (ب) بالا .

تقاضای نمبر (۳)

ماهیت و طبیعت تقاضا :

معاونت تکنیکی و مشوره در انتظامات علمی و سائنسیک، و در ترقی دادن فوہ تولیدی و کفایتی کار گرد در صنایع نساجی و قندسازی و هکذا در ترقی دادن رفاه و آرامی کار گره‌های مشغول در صنایع مذکور .

تعداد متخصصین :

یک نفر متخصص برای هر یک از شقوق صنایع که از ان ذکر شد و یک متخصص - تخصص یافته در مسائل بهبودی و رفاه کار گره .

فیلوشپ ها :

دو نفر فیلوشپ برای تربیه در متود های تولیدی برای تقریباً شش ماه .

تقاضا نمبر (۴) :

ماهیت و طبیعت تقاضا :

معاونت تکنیکی و مشوره در معرفی و انکشاف قانون مناسب کار و در ایجاد ماشینری موزون اداری در زمینه های مختلفه .

تعداد متخصصین :

یک نفر متخصص با تجربه موزون بین‌المللی برای یکسال

فیلوشپ ها :

دو نفر فیلوشپ .

مفاد مسکتوب پیشنهادی که از طرف وزارت اقتصاد ملی بهیئت مذکور داده شده است از قرار فوق است و از قراریکه از جانب آقای داوید آموریس مدیر عمومی دفتر بین‌المللی

کار اطمینان داده شده است گویا مراتب پیشنهادات متذکره که از طرف هیئت مذکور به مدیر عمومی آن موسسه سپرده شده است در دفتر بین المللی کار تحت غور و مطالعه بوده و با دوائر ذی علاقه دیگر موسسه ملل متحده در باره عملی نمودن مواد آن وعقدیک قرار داد در آن باره با حکومت افغانستان داخل اقدامات میباشند.

۳ - کار نو نشن ها و ریکو ماند یشن های تو صیه ذیل :

(۱) کار نو نشن نمبر ۹۹ راجع به اصول تعیین حداقل معاش در زراعت مصوبه ۱۹۵۱ -

(۲) « ۱۰۰ » « مزد مساوی برای کار گره های ذکور و انات در کارهای

دارای ارزش مساوی مصوبه ۱۹۵۱ -

(۳) ریکامندیشن نمبر ۸۹ راجع اصول تعیین حداقل معاش در زراعت مصوبه ۱۹۵۱ -

(۴) « ۹۰ » « مزد مساوی برای کار گره های ذکور و انات در کارهای

دارای ارزش مساوی مصوبه ۱۹۵۱

(۵) « ۹۱ » « قرار داد های مشترک که

(۶) « ۹۲ » « به حکمیت و مصالحه خوش برضا

که در دوران سی و چهارمین کنفرانس عمومی موسسه بین المللی کار منعقد در چرخوا به ماه جون ۱۹۵۱ بتصویب رسیده بود و حسب اساسنامه موسسه بین المللی کار دول عضو مکلف میباشند کار نو نشن ها و ریکو ماند یشن های مذکور را جهت تصدیق و شامل نمودن مقررات آن در قوانین مملکتی بمقامات صلاحیت دار حکومت خود پیش نموده و از نظریات مقامات صلاحیت دار حکومت خود راجع به تصدیق و عدم تصدیق و در صورت عدم تصدیق موجبات و اسباب که تصدیق آن را متعذر ساخته باشد، و همچنین در صورت تصدیق از صورت تشهیل مقررات آن در قوانین مملکتی به مدیر عمومی دفتر بین المللی کار معلومات بدهند. از طرف مدیریت عمومی بین المللی کار و کار گره بمقامات صلاحیت دار تقدیم و از تقدیم شدن آن بمقامات مذکوره بد دفتر بین المللی کار اطلاع و اطمینان داده شده است .

۴ - در نیمه دوم سال جاری ۱۳۳۰ هیئت مختلطی مرکب از مامورین مربوطه وزارت اقتصاد ملی و مدیریت عمومی بین المللی کار و کار گره به منظور مشاهده احوال کار گره ها و طرز معامله و رفتار کار فرمایان با کار گره و چگونگی تطبیق مقررات اصولنامه کار و کار گره تعیین و این هیئت بدو آ بولایت قطغن اعزام و موسسات صنعتی آنجا را که برای یکصد و کار گره شغل و کار فراهم نموده است مشاهده و باز بولایت قندهار رفته موسسات صنعتی فابریکات و تشبثات سایه را که صد کار گره را مشغول ساخته است معاینه و مشاهده نموده و سپس بمشاهده موسسات و تشبثات مرکز کابل و اطراف آن بمنظور مذکور پرداخته

نتایج مشاهدات و یاد داشت های شان را بوزارت اقتصاد ملی و مدیریت عمومی بین المللی کاروکارگر تسلیم و از مراجع مذکور در اطراف یادداشت های هیئت مذکور به وسوسات مربوطه یاد داشتها و هدایات لازمه داده شده است .

۵ - بیکعده شکایات و مراجعات که از طرف بعضی از کارگرها نسبت بر رفتار خلاف مقررات و مغایر قرار داد های کار فرمایان بعمل آمده بود از طرف مدیریت عمومی بین المللی کاروکارگر غور و رسیده گی شده و نتیجه مطابق مقررات اصولنامه کاروکارگر جهت تطبیق مقررات مذکور به وزارت اقتصاد ملی که مرجع تطبیق اصولنامه مذکور میباشد اطلاع داده شده است .

۶ - برای تلافی و جبران فضا یا و صدماتی که به بعضی از کارگرها در اثنای کار واقع و اطلاع آن مدیریت عمومی بین المللی کاروکارگر رسیده از طرف مدیریت مذکور تعقیبات لازمه بعمل آمده و مؤسسات مربوطه (که کارگر در آن مشغول بوده) بایفای وظایف و وجایب آنها در مقابل کارگر مطابق مقررات اصولنامه کار و کارگر آشنا و مستشعر ساخته شده است .

۷ - راجع به ریکامندیشن نمبر ۸۸ مربوط به تریبه حرفوی بالغان و اشخاص کبیر و اشخاص ناتوان وضعیف که در دوران سی و سومین کنفرانس عمومی مؤسسه بین المللی کار منعقد در چینوا بهام جون ۱۹۵۰ بتصویب رسیده و اعضای مؤسسه مکلف میباشند برحسب اساسنامه مؤسسه ریکامندیشن (توصیه) مذکور را جهت تصدیق و تشمیل مقررات آن در قوانین مملکتی بمقامات صلاحیت دار خود بسپارند - از طرف مدیریت عمومی بین المللی کاروکارگر اقدامات لازمه بعمل آمده یعنی ریکامندیشن مذکور بمقامات صلاحیت دار تقدیم و بدفتر بین المللی کار در آن باره اطلاع واطمینان داده شده است .

۸ - راجع بسکانونشن ها (مقاولات) و ریکوماندیشن ها توصیه ها و سفارشات ذیل :

(۱) کانونشن نمبر ۹۱ راجع برخصتی های بامعاش ایام تعطیل برای دریا نوردان و ملاحان (تجدید نظر شده ۱۹۴۹)

(۲) کانونشن نمبر ۹۲ راجع بفراهمی و سایل و اوازم معیشت عمله و مرتبات کشتی (تجدید نظر شده ۱۹۴۹)

(۳) کانونشن نمبر ۹۳ راجع بمعاش ها ساعات کار در بالای کشتی .

(۴) کانونشن نمبر ۹۴ راجع بققرات کار در قرار داد های عامه .

(۵) کانونشن نمبر ۹۵ راجع بحمایت مزد و معاش .

(۶) کانونشن نمبر ۹۶ راجع به اجنسی های استخدام مامور تادیه معاش (تجدید نظر شده ۱۹۴۹)

- (۷) كانونشن نمبر ۹۷ راجع به هاجرت بغرض استخدام (تجدید نظر شده ۱۹۴۹)
- (۸) كانونشن نمبر ۹۸ راجع باستعمال اصولها و پرنسپ های معامله آتش-تراکی و حق تشکیل آن.
- (۹) ریسکامندیشن نمبر ۸۴ راجع بققرات کارگر در قرار دادهای عامه .
- (۱۰) » » ۸۵ » بحمايت معاش ها و مزد ها
- (۱۱) » » ۸۶ » به هاجرت بغرض استخدام (تجدید نظر شده ۱۹۴۹)
- (۱۲) » » ۸۷ » به رهنمائی حرفوی .

که در دوران سی و دومین کنفرانس عمومی مؤسسه بین المللی کار منعقد در جنوا به ماه جون ۱۹۴۸ بتصویب رسیده و اعضای مؤسسه برحسب اساسنامه مؤسسه مکلف به تقدیم کردن آنها برای تصدیق مقامات صلاحیت دار خود و کسب نظریه و تصمیم مقامات مذکور میباشند - مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر داخل اقدامات و اجراآت شده است .

۹- راجع به كانونشن ها (مقاولات) و ریسکامندیشن ها (توصیه ها و سفارشات) ذیل :

- (۱) كانونشن نمبر ۸۷ راجع به آزادی اتحادیه و حمايت حق تشکیل آن
- (۲) » » ۸۸ » بتشکیل سرویس و مؤسسه استخدام
- (۳) » » ۸۹ » بکار شبانه زنهای مستخدمه در صنایع
- (تجدید نظر شده ۱۹۴۸)
- (۴) » » ۹۰ » بکار شبانه اشخاص جوان یعنی نا بالغ در صنایع
- (تجدید نظر شده ۱۹۴۸)

(۵) ریسکامندیشن نمبر ۸۳ راجع به تشکیل سرویس استخدام .

که در دوران سی و یکمین کنفرانس عمومی مؤسسه بین المللی کار منعقد در سانفرانسسکو به ماه جون ۱۹۴۸ تصویب شده بود و اعضای مؤسسه مکلفیت دارند بر حسب اساسنامه مؤسسه آنها را برای تصدیق مقامات صلاحیت دار خود و کسب نظریه و تصمیم مقامات مذکور تقدیم کنند - مدیریت عمومی بین المللی کار داخل اقدامات شده است .

۱۰ - به مراجعاتی که از طرف نمایندگی دایمی افغانستان در مؤسسه ملل متحد به اثر مراجعه مؤسسه مذکور و شورای اقتصادی و اجتماعی آن مؤسسه در باره یارده مسایل شده است از طرف مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر رسیدگی و غورو بدادن جواب در قسمت های مربوطه حتی الامکان پر داخته شده است . ه-کذا به مراجعات مؤسسه بین المللی کار و مکاتبات آنها در باره مسایل مربوطه در داخل استعداد و صلاحیت موجوده پر داخته شده است .

۱۱- برای قبول دعوت مؤسسه بین المللی کار جهت شمول در سی و چهارمین کنفرانس

عمومی مؤسسه مذکور که بهاد جون ۱۹۵۱ (مطابق تمهه جوزای ۱۳۳۰) منعقد شده بود قدامت بعمل آمده و نماینده افغانستان بکنفرانس مذکور اعزام و شامل ودر مذاکرات و کنفرانس های مذکور و تعميل و تصویب مقاولات و توصیه ها و سفارشهای آن مهطابق بمقررات داخلی کنفرانس و اساسنامه مؤسسه بین المللی کار حصه گرفته - رویداد های کنفرانس و راپورت جریانات آنرا بهر کس حاضر و به دائره مربوطه تسلیم داده است. ۱۲- مکاتباتی که ترطون سال الی اخره ماه داز ۱۳۳۰ متعلق بامور مختلفه اداری و راجع بمسائل مربوط بکار و کارگر و احصائیه کارگر ها بادوائر مربوطه و مؤسسات ملی تعاطی و صادر شده است بالغ بر (۶۰۰) مکتوب شده است .

۱۳- دوائر و نشریه بنامهای (مؤسسه بین المللی کار چیست ؟ چه می کنند ؟ چه گونه کار میکنند ؟) و (مؤسسه بین المللی کار و آسیا) که از نشرات دفتر بین المللی کار میباشد بفارسی ترجمه و ترتیب ودر مطبعه عمومی کابل باهتمام مدیریت عمومی بین المللی کار افغانستان طبع و بعد فراغ طبع يك تعداد آن بدفتر بین المللی کار در جینوا توزیع گردیده و يك تعداد دیگران که مرام و چگونگی مؤسسه مذکور جینوا و علاقه را که در آسیا گرفته است حاوی میباشد بمؤسسات صناعتی و شعبات ملی جهت استفاده لازمه و اطلاع مزد حالات مؤسسه مذکور توزیع شده است .

ریاست امور بین المللی:

الف : مدیریت عمومی یو - ان :

اول : جلسه عمومی اسامبله ششم بتاريخ ۶ نوامبر ۱۹۵۱ در پاریس انعقاد و از طرف دولت شاهي افغانستان عالیقدر جلالتماب المرعالی نشان والاحضرت سردار محمد نعیم خان سفیر کبیر عالیحضرت همایونی در واشنگتن بحیث رئیس هیئت ع . ج . س ، جنرال محمد عمر خان سفیر کبیر عالیحضرت همایونی در پاریس و عالیقدر صداقتماجلال الدین خان طرزی رئیس امور بین المللی وزارت امور خارجه و عالیقدر صداقتماجلال الدین خان یزواک آتشه مطبوعاتی در لندن و آقای دوکتور عبدالرؤف خان و آقای عبدالحکیم خان طبیعی آتشه سفارت کبرای افغانی در واشنگتن بحیث اعضای هیئت شامل شده اند .

دوم :- به مناسبت روز تاسیس ملل متحده ۲۴ - اکتوبر تیلگرام تبریکیه از طرف ع . ج . س ، ا ، وزیر امور خارجه به عنوان سکرتر جنرال یو - ان مخابره و به استقبال روز مذکور از طرف وزارت عالی معارف ، ریاست مستقل مطبوعات و کابل را دیده و نشریاتی بعمل آمده و مقصد و مرام سازمان ملل متحده را توضیح نمودند .

سوم :- به مناسبت روز سالگرة حقوق بشر ۱۰ دسمبر تيلگرام تبريکيه از طرف ع . ج ، س ، ا ، وزير امور خارجه به عنوان آفای توریس بودی مدیر عمومی یونسکو مخایره گردیده نسبت باین روز فرخنده که بشر را به سعادت و خوشبختی و تأمین عدالت و حقوق مساوی راه نما ئی مینماید در را دیو کتابل و تمامی جراید وروز نامه های افغانستان شایعات و نشریاتی قابل ستایش بعمل آمد .

چهارم : نسبت به تشکیل يك مركز تعليمی احصائیه وی بین المللی در کدکته که منظور تاسیس این مرکز عبارت از تهیه کورس ها و تیوری های احصائیه وی میباشد و برای يك عده محدود مشترکین ممالک شرق میانه وبعید تاسیس گردیده ، در اثر دعوت موسسه مذکور از طرف وزارت جلیله معارف پناغلی عبدالعلی خان بحیث نماینده معرفی و تاهنوز موصوف مشغول مشاهده و تدقیق تیوری های احصائیه وی میباشد .

پنجم :- به کدنو نسیمون توریید اشیاى کاد ر آمد تعلیمی تریبه وی و عرفانی حسب موافقه وزارت جلیله معارف افغانستان و هدایت وزارت امور خارجه از طرف جلالتماب عبدالحمید خان شارژ دافرافغانی درواغنگتن بتاريخ ۱۸-اکتوبر ۱۹۵۱- امضاء گردید . ششم :- حسب از دلوشن ۴۱۷ تاریخى اول دسامبر ۱۹۵۰ جنرال اسا مبله عمومی تشکیلات بین المللی اعانه اطفال (یونی سف) فیصله نموده که تا اخیر سال ۱۹۵۳ باید از جانب دول عضو برای حمایت اطفال بین المللی اعانه صورت دا ئمی را بخود بگیرد بنا برآن از حکومت دول عضو یو - ان خواهش شد که به معاونت های خویش مداومت ورزند ، نسبت به درخواست مذکور از طرف وزارت صحیه دولت شاهی افغانستان شش هزار دالر قبول وحسب خواهش نماینده (یونی سف) وموافق وزارت اقتصاد ملی معادل شش هزار دالر متذکره مواد خام افغانی ، استثنای (پشم ، پنبه ، قره قل) قبول شده است .

هفتم :- حسب خواهش سازمان ملل متجده معرفی نمودن و فرستادن متخصصین افغانی بحیث فیلوشپ وسکار شیب برای توسعه معلومات در شقوق مربوطه شان طبق سال گذشته اقدامات لازمه بعمل آمد که قرار آتی توضیح داده میشود .

الف : وزارت اقتصاد ملی :- از طرف وزارت اقتصاد ملی پناغلی عبدالغفور خان بحیث فیلوشپ در شق اقتصاد برای شش ماه در فرانسه قبول گردید .

ب :- وزارت مخایرات : از جانب وزارت مخایرات پناغلی غلام سرور خان فرهاد بحیث فیلو شیب معرفی موصوف برای شش ماه در شق تيلفون در امریکا مشغول تدقیق و مطالعه میباشد .

ج :- شرکت برق :- از طرف شرکت برق پناغلی فدا محمد خان فدا ئی بحیث

فیلموشیپ در شق اقتصاد در ای شش ماه به سویس ، و بناغلی عبدالمجید خان بحیث فیلو شیپ در شق اقتصاد به هولند قبول گردیدند .

مدیریت عمومی کنفرانس ها :

- ۱- در کنفرانس ممالک اسلامی که بتاريخ ۹ فروری ۱۹۵۱ در کراچی (پاکستان) انعقاد یافت ع،ج، سردار فیض محمد خان «زکریا» سابق وزیر معارف بحیث رئیس هیئت افغانی و بناغلی عبدالجلیل خان رئیس تمیز و مولوی شاه محمد خان سابق مدیر مدرسه شرعیه پغمان بحیث عضو شرکت نمودند .
- ۲- در کنفرانس بین المللی دا کومان تاسیون (D. C. Conference) که بتاريخ ۱۵ الی ۲۰ ستمبر ۱۹۵۱ در روما انعقاد یافته یک نفر از اعضای وزارت مختاری افغانی در روم شمولیت ورزید .
- ۳- درسی و چهارمین کنفرانس بین المللی کنار که در ماه جون ۱۹۵۱ در چینوا انعقاد یافت بناغلی عبدالباقی خان «لطیفی» مدیر عمومی کار و کارگر بحیث نماینده افغانستان شمولیت ورزید .
- ۴- در جلسه چهارم کمیته منطقه‌وی صحیح جهان که بتاريخ ۲۰ ستمبر ۱۹۵۱ در رنگون منعقد شده بود ، ص، دکتور غلام حیدر خان ماهر سرطیب سنا تو ریم نسوان بحیث نماینده مشاهد اشتراک نمود .
- ۵- در کنفرانس (B. C. G) که بتاريخ ۲۷ الی ۲۹ ستمبر ۱۹۵۱ در رنگون منعقد گردید دکتور غلام حیدر خان «ماهر» نماینده افغانی شمولیت داشت .
- ۶- در جلسه بیست و هفتم احصائیه بین المللی که بتاريخ ۵ الی ۱۱ ستمبر ۱۹۵۱ در دملی انعقاد یافته بناغلی محمد رسول خان اتشه اقتصادی سفارت کبرای افغانی در نیودهللی بحیث رئیس هیئت و بناغلی عبدالعلی خان متعلم احصائیه بحیث عضو در آن اشتراک کرده بودند .
- ۷- در ششمین کنفرانس بین المللی یونسکو که بتاريخ ۱۶ جون ۱۹۵۱ در پاریس منعقد شد بناغلی عبدالشکور خان رئیس تفتیش وزارت معارف بحیث نماینده افغانی و بناغلی عبدالحکیم خان «ضیائی» بحیث عضو شرکت کردند .
- ۸- در کنفرانس بین المللی کریمت که بتاريخ ۱۸ الی ۲۴ اکتوبر ۱۹۵۱ از طرف بانسکهای ایتالیا در روم دائر گردیده بود بناغلو دکتور عبدالرؤف خان و دکتور عبدالملک خان شامل و حیثیت نمایندگان افغانی را داشتند .

اجراآت وزارت خارجه

- ۹- در اثر خواهش مؤسسه خوراكه و زراعت ملل متحده كه مركز دائمي آن از واشنگتن به روما انتقال نمود، بناغلي محمد علي خان ترجمان وزارت مختاري افغاني در روم بحيث همكار دائمي معرفي گرديد تا در كنفرانسهاي مؤسسه كه در شهر روم انعقاد مي يابد داخل و با مؤسسه دائماً در تماس باشد.
- ۱۰- در كنفرانس مؤسسه خوراكه كه بتاريخ ۱۹ نومبر الي ۷ دسمه ۱۹۵۱ در روما انعقاد يافت بناغلي محمد عليخان عضو وزارت مختاري افغاني در روما شموليت ورزيد.
- ۱۱- در كنفرانس علمای اسلامي كه بتاريخ ۱۴/۱۵، ۱۶ فروري ۱۹۵۲ در كراچي منعقد گرديد بناغلي محمد قدير خان تره كي بحيث رئيس هيئت افغاني و بناغلي عبدالكريم خان «حقاني» معلم فاكولته حقوق و علوم سياسي و بناغلي محمد امين خان «خوگياني» بحيث اعضاء شموليت نمودند.
- ۱۲- در سال جاري راجع به آمدن طياره شركت ايرجيبورني براي حمل و نقل حجاج افغاني الي جده و دو باره عودت به كابل ذريعه طياره اقداماتي بعمل آمده. چنانچه طياره مذكور به كابل آمد و حجاج افغانسي را از كابل نظر باطلاع وزارت داخله كه ترتيبات مسافرت حجاج را به عهد داشتند ۲۴ نفر از كابل و ۲۷۰ نفر از قندهار بوسيله طياره مزبور الي جده نقل داد شدند.
- ۱۳- در اطلاعیه سال گذشته راجع به قايم نمودن سرويس فضائي بين افغانستان و هندوستان ذكر شده بود بر همان اساس تا امضای قرار داد فضائي بين حكومتين براي طياره شركت همامين هندی موفتاً اجازه داده شد تا آمدورفت نمايد چنانچه اولين طياره داكوتای شركت مذكور بتاريخ ۲۰ عقرب ۱۰:۱۰ بميدان هوا بازی كابل فرود آمد و بوسيله سرويس فضائي بين كابل و هندوستان از طريق ايران قندهار و كابل افتتاح گرديد و قرار داد مذكور بتاريخ ۶ دلو ۱۳۳۰ ساعت ۱۱ قبل از ظهر در سالون وزارت مخايرات بين ع، ج غلام محمد خان «شيرزاد» كه بحيث وزير مخايرات عزتقرر داشتند از طرف حكومت هند بناغلي ونگسكماندر روپ چند سفير كمپير هندی بدربار كابل كه صلاحيت امضاء قرار داد به آنها داده شده بود با امضاء رسيد.

امور وزارت داخله

الف - مقرری الی رتبه (۵)

- ۱- ع ، محمد صدیق خان سابق مدیر امنیه بریاست مجاکمات ملکیه مامورین
- ۲- ع ، محمد حسن خان سابق مدیر مامورین بعصوبت ریاست تفتیش
- ۳- ع ، محمد صدیق خان سابق مدیر سرحدی « » « »
- ۴- ص ، شاهجان خان سابق مدیر احصائیه « » « » « »
- ۵- ص ، اختر محمد خان سابق مدیر قوانین بکفالات مدیریت عمومی هلال احمر
- ۶- ص ، عبدالسمع خان سابق کهیسار امام صاحب بحفظرتبه ومعاش مدیریت احصائیه کابل
- ۷- ص ، غلام محمد خان سابق مدیر قلم مخصوص بمدیریت تحریرات مزار شریف
- ۸- ص ، عبدالهادیخان سابق مدیر احصائیه کابل بحفظرتبه بمدیریت احصائیه مشرقی
- ۹- ص ، سید محبوب خان سابق مدیر نهرسراج بحفظرتبه بمدیریت احصائیه قندهار
- ۱۰- ع ، ش ، حیاتخان فرقه مشر غزنی بکفالات حکومت اعلیٰ غزنی
- ۱۱- ع ، ع ، سید آقا خان حاکم کلان قلات ترفیعا بحکومت اعلیٰ فراه
- ۱۲- ع ، ع ، محمد شریف خان سابق معاون ریاست تنظیمیه مشرقی بحکومت کلان قلات
- ۱۳- ع ، ع ، عبدالواحد خان بحکومت درجه اول پشتونکوت میچینه .
- ۱۴- ع ، ع ، میر محمد شریف خان بحکومت درجه اول سنگچارک مزارشرف .

ب - ترفیعات الی رتبه (۳)

- ۱- ع ، ع ، سید آقا خان حاکم کلان قلات از رتبه سوم برتبه دوم
- ۲- ع ، ع ، خواجه محمد خان حاکم کلان غوریان نظر بعدم کچود کرسی بربع تفاوت معاش رتبه دوم
- ۳- ع ، ع ، عبداللطیف خان حاکم کلان بلخ از رتبه چهارم برتبه سوم
- ۴- ع ، ع ، حبیب الله خان حاکم کلان بلخوری از رتبه چهارم برتبه سوم

ج - تبدلات الی رتبه (۵)

- ۱- ع ، شاه محمد خان مدیر عمومی هلال احمر به مدیریت مامورین
- ۲- ص ، فقیر محمد خان مدیر احصائیه وزارت معارف به کفالت مدیریت عمومی احصائیه
- ۳- ص ، بلی محمد خان معاون فاکولته حقوق به کفالت مدیریت ثبت سجل احوال
- ۴- ص ، نورالدین خان عضو تفتیش وزارت اقتصاد ملی به کفالت مدیریت احصائیه نفوس
- ۵- ص ، غریب الله خان مدیر تفتیش احصائیه قندهار به مدیریت احصائیه مزار شریف
- ۶- ص ، عبدالباقی خان عضو محاکمات صدارت عظمی به مدیریت تحریرات ولایت جنوبی
- ۷- ص ، عبدالشکور خان عضو تفتیش وزارت داخله به حفظ رتبه و معاش به حکومت کلان لغمان
- ۸- ص ، محمد حسن خان مدیر قلم مخصوص جنوبی « » « » « » « » ارگون
- د - نسبت به تقاعد مامورین قابل تقاعد در این سال از شعبات مربوطه اقدامات مقتضیه بعمل آمده .
- ه - نسبت به تیب امور سوانح و سجل مامورین طبق مقررات اصول اقدامات اصولی بعمل آمده .
- و - نسبت به انتظام امور حاضری مامورین و توسعه کورسهای پیشو و تحصیلات آن در این سال اقدامات شده .
- ز - در قسمت عمرانات با اساس پروژة تعمیراتی مرکز و مربوطات وزارت داخله در این سال اقدامات مقتضیه بعمل آمده و حدود بیست لک افغانی برای تعمیر نیمکاره مرکز نایب الحکومه گجرات و اعمار حکومتات محلی و علاقه داریهای مربوطه ولایت قندهار و ولایت جنوبی و اعمار بعضی شعبات شق داخله مربوط ولایت مزار شریف و ولایت قظغن تخصیص صادر و مصرف شده .
- ح - راجع به تهیه وسایل حمل و نقل مورد ضرورت مامورین مرکزی و مربوطات وزارت داخله تا جائیکه بودجه اقتصادی مملکت متحمل میشد در این سال اقدامات لازمه بعمل آمده .

۲- ریاست تفتیش :

قسمت اداری :

- ۱- نسبت به تفتیش و تحقیق امور اداری و احصائیه وی در این سال اقدامات بعمل آمده نمایندند هائیکه بغرض تفتیش و تحقیق امور متذکره در مرکز و ولایات و حکومتات اعلی تعیین و اعزام شده عبارت از (۲۴) هیئت بوده .
- ۲- فقرات قابل ارجاع محاکم مامورین پس از غور و خوض لازمه بمحاکم مربوطه راجع

گردیده فقراتیکه در این سال بمحاکم مر جوعه آن رجعت داده شده عبارت از (۱۲) فقره بوده .

۳- فقراتیکه پس از غور لازمه بغرض تطبیق جزا ویا تکمیل نواقص بمراجع ذی‌علاقه در این سال راجع وهدایت داده شده عبارت از (۳۳) فقره بوده .

قسمت احصائیه وی :

۱- بتعداد (۷۱) فقره فقرات تفتیش ام‌ود احصائیه وی سنوات گذشته بعضی مناطق مربوطه ولایت کابل ، قندهار ، هرات ، مزارشریف ، فظن ، حکومت اعلی فرار ، بدخشان ، میمنه ، غزنی ، پروان که فیصله های نسبتی آن در سال ۱۳۳۰ بریاست تفتیش رسیده بالاثر بمراجش اقدامات گردیده .

۲- بتعداد (۸) فقره باثر عرض محکومین ویا مرافعه طلبی شعبه م-ربوطه به محکمه مرافعه ویک فقره به محکمه تمیز راجع شده .

۳- (۲) فقره بغرض طی فیصله محکمه ابتدائیه بمراجع مربوطه آن رجعت داده شده .

۳- مدیریت عمومی ناقلین :

۱- تعلیماتنامه سابقه ناقلین و مهاجرین در این سال تجدید نظر شده و تعلیماتنامه جدیدی بنام ناقلین و مهاجرین و وظائف مدیریت عمومی ناقلین ترتیب گردیده و پس از غور یک هیئت کمیسیون وطنی مراتب و منظوری مقامات صالحه طبع و نشر شده که در این تعلیماتنامه جدید بر علاوه اصلاحات و تعدیلات یک فصل جدیدی بنام وظائف مامورین آزاد و مزیداً در قیمت‌های زمین آبی و للمی تعدیلی وارد و اضافه از آن دفتر های متحدالشکل سه پارچه و دو پارچه و تعهدنامه و تعریفه ناقلین و مهاجرین و جدولهای خانواری و دفترهای احصائیه نیز مرتب و طبع شده .

۲- در سال ۱۳۳۰ یکتعداد زیاد ناقلین و مهاجرین بی بضاعت بمنظوری مقام صلاحیت‌دار بعد از تکمیل تحقیقات نسبتی شان بصفحات شمالی مملکت اعزام و مسکون گردیده و برای آنها زمین و پول مجانی و تقاوی داده شده که بصورت مجموع برای (۲۴۰۰) خانوار مهاجرین ناقلین بولایت فظن ، مزارشریف ، قندهار حکومت اعلی پروان وچهل دختران مربوط ولایت کابل زمین و امداد پولی بعمل آمده که از یکطرف یکتعداد خانواریهای بی بضاعت صاحب زمین و آسوده حال شده و از دیگر طرف آبادی و مفاد قیمت زمین و تزئید مالیه و توسعه زراعت و فراوانی موادغذائی طوریکه منظور است صورت خواهد گرفت .

- ۳- ازدرك تعديل تشكيلي پوليسكه در بودجه ميمانده
 ۴- ازدرك قيمت زمين كه آينده بدست ميايد
 ۵- ازدرك ماليه كه آينده بدست ميايد
- افغانى (۲۷۰۲۹۱)
 افغانى (۶۲۴۰۰۰۰)
 افغانى (۱۲۴۸۰۰)
- جمله ۶۶۳۵۰۹۱ - افغانى

۴- شعبه محاسبات :

فقرا تي كه مراعتاً بشعبه مذکور واصل و حسب ايجاب اصول درين سال فيصله صادر گرديده .

- ۱- محكوميت بجراى تعطيل ملازمت (۴) فقره
 ۲- » به تقيص قدم (۲)
 ۳- » به كسر معاش (۲)
 ۴- » به يرانت (۳)
- ۱۱ - فقره

۵- مديريت عمومي سينما :

بادر نظر بودن اجراآت عمومي كه در مديريت مذکور بعمل آمده در برج قوس
 هند السنه ۱۳۳۰ باثر استيدان مقامات صلاحيت دار يك ماموريت سينما در ولايت
 مزار شريف افتتاح و شروع بكار کرده .

مديريت عمومي سره مياشت (هلال احمر افغانى)

اول : بنا بر لزوم و احتياج فوق العاده كه نسبت بوجود يك دستور العمل ورهنماى صحيح
 برآى تنظيم و ترتيب امور جمعيت افغانى سره مياشت حس ميشد اساسنامه را در سال گذشته
 به عنوان اساسنامه افغانى سره مياشت از طرف يك هيئت ترتيب و بعد تصويب مجلس عالى وزراء
 شرف منظوري و صحنه حضور ذات ملوكانه را حاصل نموده بود ؛ در هند السنه نسبت
 تعديل ماده (۴۰) آن به مجمع عمومي جمعيت (كه صلاحيت تعديل آن را داشته) تقديم
 و بعد تعديل ماده مذکور به تعداد لازمه طبع و ذريعه جرايد مملكت نشر و اشاعه گشته
 يكتعداد آن به مؤسسات رسمي و ملي نیز توزيع گرديده است ، تا هر يك از علاقه مندان
 باعاطفه و خير خواه مملكت به مقررات آن از قبيل مراسم و غايبه جمعيت ، امتيازات
 و معافيتهاى آن ، شرايط شمول به عضويت و تشكيلات جمعيت و طرز اداره آن پي برده
 در مقابل اين مؤسسه خيره و عام المنفعه از هيچ گونه وظايف و مكلفيتهاى وجهاني و اخلافي
 كه قرار احكام ديني و فرامين پادشاهي تائيد و تصريح هم شده دريغ نفرمايند ؛ وهم چون
 جمعيت يك مؤسسه ملي است هر كس ميتواند طبق مقررات اساسنامه در مقدرات اداري
 و احياء آن رول مهم و سهيم بارزى را اجرا نموده بالفعل امور آن را وارسى و پيش ببرد .

به نسبت توجه فوق العاده که اعلیحضرت معظم همایونی به امور اجتماعی مملکت
 بالخاصه به جمعیت هلال احمر دارند بالوسیله فرمان مبارک نمبر ۱۱۶۶ / ۷ میزان ۱۳۳۰ حضور
 اشرف ملوکانه والا حضرت شهزاده محبوب افغان سردار احمد شاه خان فرزند ارشد شان را
 رئیس عالیه جمعیت هلال احمر انتخاب فرموده و والا حضرت شهزاده موصوف باعلاقه مندی
 زیاد به امور مؤسسه و ارسى و رسیدگی میفرمایند؛ چنانچه این مسکلفیت شهزاده و غیره
 رهنمائی ها و ارشادات قیمتدار اعلیحضرت معظم همایونی به فرمان فوق الذکر تصریح
 و در آغاز اساسنامه درج و به طبع رسانیده شده است برای و ارسى و تنظیم امور اداری
 جمعیت هلال احمر فعلاً یک مدیریت عمومی تشکیل گشته که در رأس آن شاعلمی
 اختر مجمل خان سابق مدیر فواین وزارت داخله که یکی از تعلیم یافته های مکتب
 عالی ترکیه (ملکیه) میباشد در برج ثور ۱۳۳۰ تقرر حاصل و بوظائف آن مکلف گشته اند.
 دوم: مؤسسه هلال احمر بوسیله یک اندازه پولیکه به عنوان متفرقه داشت خواست در
 ۱۳۳۰ برای معرفی ساختن جمعیت و تقویه جنبه تبلیغاتی آن چند اقدامی را بصورت تجربی
 و امتحانی از قبیل نمایشات صحیحه تهنیل و تأسیس تورنمنت فوتبال بعمل آورد، در نتیجه تشبثات
 و اقدامات از نقطه نظر معنوی و تبلیغاتی فوق العاده مفید ثابت گشته مؤسسه را به مملکت
 بالخاصه اهالی مرکز (کابل) خوبتر معرفی ساخت؛ و همچنان راجع بهمکاری و مساعدتهای
 دوائر رسمی و ملی فوق آئینده امید مارا تقویه نمود.

سوم: جمعیت هلال احمر افغانی طبق معمول سنوآت گذشته برای تعاون و دستگیری از بیخوابان
 و مساکین و تقویه مؤسسات مدافعه و مجادله بعضی امراض ساریه معاونتها و کمک های شایانی
 نموده چنانچه تنها برای فقراء و مساکین شهر کابل مبلغ پنجمید هزار افغانی معاونت شده
 و هکذا به مؤسسه مجادله ملیریا پنجاه هزار افغانی مساعدت بعمل آمده است.

در مقابل فعلاً مقدار دارائی مؤسسه و اعانه هائیکه به آن داده شده قابل اهمیت
 و تذکار نبوده البته اگر کدام تشبث مهمی از قبیل افتتاح شفاخانه
 و امثال آن بعمل می آید سرمایه و دارائی یکدم از بین خواهد رفت؛ چون فعلاً اساسنامه
 جمعیت افغانی سره میاشت تکمیل و توزیع هم گشته است امید است دوایر رسمی و مؤسسات
 خصوصی و افراد مستعد مملکت از روی وظایف ایمانی، وجدانی و اخلاقی
 بمقررات آن عطف توجه نموده مساعدت ها و همکاری های مادی و معنوی بعمل آرند؛
 تا جمعیت موصوف بتواند که بوقت ظهور مصیبتهای آسمانی و بروز امراض ساریه و غیره
 به مصیبت رسیدگان و محتاجین حتی الامکان معاونت های مادی و جسمانی کرده آنها را
 از فلاکت رهانیده آلام شان را تخفیف دهند.

امور وزارت داخله

چهارم : مؤسسه افغانی سره میاشت نظر به ایجابات محیط و فوه مالی توانسته است که یک قسمت اساسنامه که عبارت از تشکیل مجمع عمومی و مجمع مرکزی باشد در ساحت عمل گذاشته بعضی فیصله‌ها و قرارهای مفیدی را اتخاذ نمایند .

فقراتی که تحت غور و تدقیق مجمع مرکزی بوده و عنقریب در آن باره تصویب مجمع مرکزی صورت گرفته و فیصله قطعی مجمع عمومی بعمل خواهد آمد قرار ذیل اند :

الف : توسیع تشکیل مرکزی و تاسیس شعبات جمعیت در ولایات و حکومتات اعلی .

ب : معرفی جمعیت افغانی سره میاشت به صلیب احمر بین المللی و شمول به عضویت آن طبق شرایط و فور مالیته های آن .

ج : سررشته و تهیه جای مؤسسه که مناسب حال و شئونات مؤسسه بوده و گنجایش بعضی تحویلاتها ، گاراژها و غیره را داشته باشد .

د : تثبیت و تعیین اندازه منابع عایداتی جمعیت (قرار احکام اساسنامه)

ه : تعیین هفته مخصوص جمعیت هلال احمر هفته اول برج میزان قرار داده شده ؛ باید هر سال درین هفته در جائیکه شعبات جمعیت وجود دارند مراسم و محافل به شرف مؤسسه موصوف ترتیب یافته این ترتیبات البته با اثر یک پروگرام درست با همکاری مؤسسات بلدیه و غیره مؤسسات صورت خواهد گرفت .

مدیریت احصائیه نفوس و ثبت سچل احوال :

از آنجا که امور محوایه ریاست احصائیه سابقه وزارت داخله منحصر به تامین افراد قابل خدمت عسکری برای اردو بود و همین مقصد یگانه هم طوریکه می بایست از آن استحصالی نمی شد لذا بتاريخ ۱۹ جوزای ۱۳۳۰ ریاست مذکور لغو و به عوض آن اداره دیگری بنام مدیریت عمومی احصائیه نفوس و ثبت سچل احوال تاسیس و در راس آن شاعلی فقیر محمد خان دیوه گلی مدیر سابقه احصائیه وزارت معارف که دوره ستاز خود را در اداره احصائیه ترکیه تیر کرده شخص با اهلیت و صلاحیت درین شق بود قرار گرفت تا جهت تثبیت واقعات نفوس و اوراق و دفاتر لازمها را بر طبق اوراق و دفاتر یک در ممالک متمدنه روی کار است ترتیب و تعلیماتنامه ها و قوانین متعلق به امور احصائیه و ثبت سچل احوال نفوس را تنظیم و بمقامات مربوطه تقدیم نماید . چنانچه تا مرده از همان تاریخ شروع بکار نموده بدو تشکیلات مدیریت عمومی را بادر نظر گرفتن احتیاج بقسم آتی ساخت .

الف : در مرکز مقام مدیریت عمومی احصائیه و دوشعبه مربوطه آن که عبارت اند از

مدیریت احصائیه نفوس ، مدیریت ثبت سبیل اسوال . نظر به تعلیماتنامه وظائف ومسئولیت های مدیریت عمومی احصائیه در رأس مدیریت عمومی ورأس مدیریت های دوشعبه مذکور تنها اشخاص تعلیم یافته که در شق احصائیه نیز معلومات داشته باشند مقرر میشوند .

ب : در ولایات و دارالحکومه گئی همدیریت های احصائیه وثبت سبیل و در حکومت اعلی ماموریت های احصائیه وثبت سبیل و در حکومت کلان سر کتات های احصائیه و ثبت سبیل و در محالات پایان تر از آن کاتبان احصائیه وثبت سبیل وظیفه مذکور را انجام میدهند . نظر به تعلیماتنامه فوق وظائف مدیریت احصائیه نفوس ومدیریت ثبت سبیل احوال قرار آتی است .

وظائف مدیریت احصائیه :- امور احصائیه های عمومی نفوس مملکت عبارتند از سرشماری کلیه نفوس مملکت وترتیب احصائیه های ترلدات ، وفیات ، ازدواج - طلاق مهاجرت های داخلی وخارجی ، معلولیت ، سواد و بیوه گئی - جرم و امثال آن که در اخیر هر سال بطوریک سالنامه احصائیه نفوس مملکت نشر میگردد .

وظائف مدیریت ثبت سبیل احوال :- مدیریت ثبت سبیل احوال متصدی امور اخذ و ثبت سبیل احوال کافه تبعه افغانستان بودد این امور را از دفاتری بی اساس ، پراگنده و ناقص سابقه که بنام دفاتر اساس نامیده میشود بهرور زمان خلاص و برای هر یک از تبعه افغانستان یک دوسیه مکمل ترتیب و تمام احوال شخصیه آنرا طبق دنیای متمدن بانصب فوتوهای افراد ذکور مملکت ثبت و در مرکز وزارت داخله جمع خواهد نمود .

نا گفته نماند که باروی کار آمدن تشکیل جدید تمام مدیریت و ماموریت های تفتیش احصائیه ولایات افغانستان که مصرف سالنامه آنها در بودجه دولت بالغ بر لک ها افغانی بود از بین رفت .

در ضمن تشکیلات مدیریت عمومی احصائیه او راق و دفاتر احصائیه وثبت سبیل احوال به استناد و اساسات احصائیه مو درن باد و جلد تعلیماتنامه امور دفترداری ووظائف ومسئولیت های مامورین احصائیه وثبت سبیل که همین اکنون مطابق احکام آنها اجراء جاری است مرتب گردیده و پس از استحصال منظوری در مطبعه عمومی بطبع رسانیده شد . نمونه تمام اوراق وصفحات دفاتر مذکور در تعلیماتنامه امور دفترداری وثبت سبیل که در زیر راجع بهر کدام آنها شرح کافی داده شده نصب می باشد .

۳ - ورق سبیل احوال تبعه دولت شاهی افغانستان در اثنای توزیع تذکره جدید از طرف هیئت های معینه خانه پری میشود .

- ۲ - ورق دفتر ثبت سجل احوال درین دفتر علاوه بر شهرت مکمله اتباع ذکور دولت شاهی افغانستان معلومات ذیل نیز قید میگردد .
- ۱ - تعداد عایله .
 - ۲ - معلولیت و امراض ساری .
 - ۳ - ارتکاب بجرم ، افلاس ، و محکومیت به حبس .
 - ۴ - وضعیت خدمت عسکری .
 - ۵ - واقعات صحیحی و اجتماعی .
- ۳ - راپور تولدات : واقعات تولدات از طرف اولیای نوتولد به قریه داران و مامورین ناحیه اخبار گردیده و آنها نیز راپورت های واقعات مذکور را به شعبات احصائیه مر بوطه می سپارند .
- ۴ - راپور وفیات : واقعات فوت از طرف منسوبین متوفی نیز به قریه داران و مامورین ناحیه اخبار گردیده و قریه داران و مامورین مذکور راپور هارا به شعبات احصائیه مر بوطه می سپارند .
- ۵ - راپور ازدواج : راپور های ازدواج که در حین عقد نکاح از طرف قریه داران و مامورین ناحیه بعمل آمده و به شعبات احصائیه مر بوطه سپرده می شود در وطن عزیز ما يك امر بی سابقه بوده در حیات اجتماعی حایز اهمیت بس بزرگی است که هیچ کس نمیتواند از آن انکار ورزد .
- اجرائیه که تا امروز درین مورد بعمل آمده راجع به بدست آوردن احصائیه صحیح همچو واقعات نتیجه امید بخشی داده است . معلومات مندرجه را پور های مذکور که از شعبات احصائیه ولایات به مرکز میرسد بعد از ثبت در دفاتر مخصوصه ترتیب و تصنیف گردیده در آئینه به شکل سالنامه ها انتشار خواهد یافت .
- سالنامه دیگری که اکنون سردست بوده و در آتی فریب منتشر خواهد گردید سالنامه وفیات و تولدات است که وفیات سال ۱۳۲۹، ۱۳۳۰ را به تفریق امراض یعنی علل فوت و تولدات هر دو سال را به تفریق جنسیت ، موسوم ماه نشان میدهد . علاوه بر اوراق فوق ورقه دیگری بنام (ورقه سوالیه احوال شخصی مامورین دولتی) نیز ترتیب و به تمام دوا یر و مؤسسات دولتی توزیع و بعد از خافه یری از طرف هر يك مامورین به مدیریت عمومی احصائیه رسیده است که معلومات مندرجه آن نیز بعد از ترتیب و تصنیف به حال يك سالنامه انتشار خواهد یافت. اگرچه هر يك از اوراق و دفاتر فوق الذکر که اجراءات بر روی آنها جاری است قیمت و اهمیت خاصی بخود داشته و بادر نظر داشتن سیستم و اصول جدید احصائیه و در نتیجه خیلی سنجش و تعمق

وجود آورده شده اما چیزی که میتوان آنرا از همه مهمتر خواند همانا در معرض تطبیقات گذاشته شدن قوانین ثبت سبیل نفوس شماری و نذ کره تابعیت است که پروژه آنها از طرف کارکنان مدیریت عمومی احصائیه (که متشکل از لسانسه های حقوق بوده و در شق احصائیه موردن عمل کار کرده اند) ترتیب و تنظیم گردیده و بعد از طی مراحل اصولی جهت آگاهی مردم توسط روزنامه اصلاح چندی قبل انتشار یافته است .

معینا برای اینکه هیچ يك از مواد قوانین مذکور به پرنسب های حقوق بشرو عنعنات ملی که از دین مقدس اسلام سرچشمه گرفته است جزئی ترین مخالفتی نداشته باشد از نظر حقوق دنیای وطن نیز گذرانیده شده است . باینهم اگر برخی اشخاص بعضی مواد قوانین مذکور را طرف انتقاد خود قرار میدهند و سپس نه از باعث عدم مطابقت آن به محیط و یا عنعنات ملی بلکه از باعث عدم موافقت به مفاد شخصی شان که ضد مفاد عامه است می باشد بهر حال کارکنان مدیریت عمومی احصائیه برای پیشبرد این خدمت عامه از خداوند متعال توفیق خواسته و با تمام قوه و وسایطیکه در دست دارد جهت بدست آوردن ارقام حقیقی راجع به کمیت و کیفیت نفوس که بتواند از روی آن هر گونه احتیاجات مادی و معنوی ملت مرفوع گردد خواهد کوشید .

قوماندانی امنیه

تعدیل در تشکیلات :

قوماندانیت عمومی .

مکاتب ژاندارمه و پولیس .

قطعه سیار .

قوماندانیت های امنیه ولایات .

قوماندانیت های امنیه حکومت اعلی .

قوماندانیت های امنیه حکومت کلان و حکومت سائر .

قوماندانیت های ژاندارمه ولایات .

مدیریت های پولیس ولایت کابل و سائر ولایات .

مدیریت های مجابس ولایات و حکومت اعلی و کلان .

اطفائیه ولایت کابل و سائر .

ترافیک ولایت کابل و سائر .

ضابطه های خصوصی طرق و مؤسسات و گمرکات و چو کسیداران .

از ترفیعات سنوی در قوماندانی عمومی ژاندارم و پولیس وزارت داخله

ح ، دین محمد خان رئیس دیوان
حرب قوماندانی ژاندارم

ح ، محمد اکبر خان قوماندان مکتب
ژاندارمه

ح ، غلام غوث خان غندمشر ثانی
رئیس کمسیون معاينه

ح . سید ابراهیم خان غندمشر ثانی
عضو اول دیوان حرب

ح ، دین محمد خان قوماندان امنیہ
مشرقی

ح ، محمد یونس خان دقتری مدیر
شعبہ اول قوماندانی امنیہ

ح ، محمد اکبر خان قوماندان
امنیه قندھار

ح ، حبیب اللہ خان قوماندان
امنیه قطغن

د کابل کالونی

تنظیم سیستم حساب عینیات صحیح و بیطاریه در قوماندانی عمومی امنیت .
اکمال ادویه و مالزومه لابراتوار و شفاخانه و توزیع آن به قطعات .
در تشکیلات ولایت مزار شریف

» » » قطغن .

» » » مشرفی .

» » » حکومت اعلیٰ خرابه .

تنظیم سیستم عینیات حربیه در قوماندانی عمومی امنیت .
اکمال و توزیع وسایط در قطعات آتیه :

در تشکیلات قوماندانی عمومی امنیت موتر استیشن و اکون و جیب .

» » ولایت و قوماندانی امنیت و مدیریت پولیس و اطفا تبه کابل موتر جیب ولاری .

» » امنیت ولایت قندهار موتر ولاری .

» » » هرات موتر جیب ولاری .

» » » مزار شریف موتر ولاری .

» » امنیت قطغن جیب ولاری .

» » » مشرفی » »

» » » پروان » »

» » » غزنی » »

احضار اصول اخذ و توحید راپور های احصائیه های آتیه :

واقعات اداری و انسداد جرایم .

واقعات وقوع جرایم .

واقعات حقوقی .

فیصله های مجاکم .

مجبوسین .

موقوفین .

متابعین .

ترفیعات

از کسند کمشری به غنڈ مشری ثانی :

نیاز گل خان ولد غیاث الدین خان ، غلام غوث خان ولد محمد کریم خان

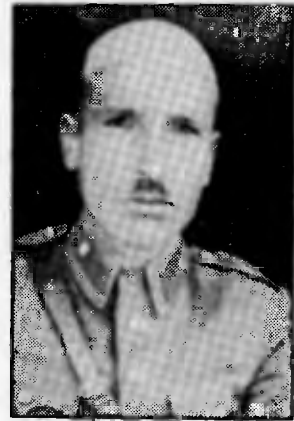
ح ۲ امير محمد خان قوماندان
امشيه غزني

ح غلام سرور خان قوماندان
امشيه هرات

ح محمد عبدالکريم خان قوماندان
غند زاندارم حدودی مېمېنه

ح محمد يونس خان غند مشر
ثانی زاندارمه فراه

از تولیمشری ابتدائی به تولیمشری قدمدار :

سید کریم خان ولد میر غلام حسین خان ، محمد حسن خان ولد محمد حسین خان ،
عبدالحسین خان ولد عبدالامون خان ، عبدالواحد خان ولد محمد شریف خان ، عبدالاحمد خان
ولد شاه رسول خان ، محمد صدیق خان ولد سید احمد خان .

از بلو کمشری اول به تولیمشری ابتدائی :

عزیز محمد خان ولد غلام محمد خان ، عبدالعزیز خان ولد محمد شریف خان ، عبدالصمد خان
ولد محمد سلیمان خان ، نیک محمد خان ولد علی احمد خان ، عبدالعزیز خان ولد جلال خان ،
جمعه گل خان ولد احمد جان خان ، نورالحق خان ولد نیک محمد خان ، سید امان الله خان
ولد سید یاد شاه خان ، عبدالحمید خان ولد رمضان خان ، محمد عمر خان ولد عبدالوکیل خان ،
عبدالغنی خان ولد اولیافل خان ، محمد انور خان ولد داد محمد خان ، محمد حسین خان
ولد قچقار خان ، عبدالغیاث خان ولد عبدالغفار خان ، گگیل حیدر خان ولد میر حیدر خان ،
سید عبدالجلیم خان ولد سید عبدالغنی خان ، محمد حوس خان ولد خان حوس خان .

از بلو کمشری ثانی به بلو کمشری اول :

نصرالدین خان ولد رحیم الدین خان ، عبدالصمد خان ولد عبدالمجید خان ، محمد امانخان
ولد سید علی خان ، محمد درویش خان ولد زینت الله خان ، رحیم الله خان ولد محمد سرور خان ،
سلطان احمد خان ولد سید محمد خان ، حفیظ الله خان ولد عبداللہ خان ، نور احمد خان
ولد سید احمد خان ، فضل احمد خان ولد صالح محمد خان .

از بلو کمشری ثالث به بلو کمشری ثانی :

عبدالجمیل خان ولد محمد موسی خان ، عبدالظاهر خان ولد عبدالواحد خان ،
عبداللطیف خان ولد عبدالعلی خان ، عبدالقیوم خان ولد عبدالشکور خان ، عبدالمجید خان
ولد سلطانعلی خان ، فضل عظیم خان ولد عبدالجی خان ، محمد امین خان ولد محمد اکبر خان ،
عبدالغفور خان ولد محمد اکبر خان ، عبدالحسین خان ولد فقیر محمد خان ، محمد جاہد خان
ولد عبدالحبیب خان ، عبدالحق خان ولد ابوبکر خان ، محمد کریم خان ولد محمد علم خان ،
غلام مجی الدین خان ولد محمد امین خان .

از وکیل ضابطی به بلو کمشری ثالث :

امین الله خان ولد عصت الله خان ، محمد یعقوب خان ولد محمد یار خان ، محمد یاسین خان
ولد مهر الله خان ، عبدالمهدی خان ولد ایشان قل خان ، محمد سلیمان خان ولد سردار خان ،

اختر منیر خان ولد نور دل خان ، محمد خان ولد خیر الدین خان ، جمال الدین خان ولد جلال الدین خان ،
محمد آصف خان ولد محمد حسین خان ، عبدالجمید خان ولد عبدالغفور خان ، عبدالغیاث خان
ولد میر باز خان ، گل رحیم خان ولد گل رسول خان ، سلطان جان خان ولد سید رسول خان ،
عبدالاحمد خان ولد خورشید احمد خان ، عبدالعزیز خان ولد میر مست خان ، محمد صدیق خان
ولد محمد عمر خان ، بسم الله خان ولد فیروز خان ، محمد عمر خان ولد عبدالسلام خان ،
محمد یوسف خان ولد محمد افضل خان ، نور علی خان ولد فتح محمد خان ، نیک پادشاه خان
ولد زمان شاه خان ، عبدالحفیظ خان ولد رحمت الله خان ، غلام حضرت خان ولد غلام محی الدین خان ،
محمد علم خان ولد محمد جان خان ، نور احمد خان ولد سید احمد خان ، محمود خان ولد
حاجی بوستان خان ، محمد یار خان ولد الله رسا خان ، بسم الله خان ولد اصحاب خان ،
عبدالقیوم خان ولد محمد صدیق خان ، بسم الله خان ولد صاحب خان ، سخی داد خان
ولد میرزا خدایقل خان ، محمد یونس خان ولد عبدالعثمان خان ، غلام محمد خان ولد
علی احمد خان ، ولی محمد خان ولد عبدالاحمد خان ، عبدالرحیم خان ولد نور احمد خان .
انتصاب خورد ضابطان ژاندارمه و مامورین پولیس فارغ التحصیل

فارغ التحصیلان دوره (۶) ژاندارمه .

فارغ التحصیلان دوره (۳) مامورین پولیس .

امور وزارت عدلیه

ماموریت محاکمات :

فقرا تبکیه بماموریت محاکمات وزارت عدلیه بغرض اجراء اصولی در هذمه السنه (۱۳۳۰) ارجاع و خاتمه یافته قرار ذیل است :

(۱) فقره مدیریت کنترول و اجرائیه که موضوع بائر تفتیش ریاست صدارت عظمی تحت محاکمه آمد و باین ماموریت بغرض اجراء محاکمه اصولی سپرده شده در نتیجه تحت ریاست ف، مولوی فضل الرحمن خان و عضویت ف، مولوی خمارالدین خان و ف، غلام رسول خان قرار فیصله نمبر ۴ / ۲۸ حمل / ۳۰ چارنفر محمد یوسف خان مدیر کنترول و پاینده محمد خان مامور و فقیر محمد خان سرکاتب مدیسریت مذکور و محمد اسمعیل خان مامور اجرائیه به اخطار محکوم شده اند و محمد گل خان سرکاتب سابقه تفتیش و رمضانعلی خان کاتب اجرائیه بری الذمه شده اند .

(۲) موضوع ملا صالح محمد خان قاضی سابق محکمه نهرسراج که بائر تفتیش عمومی امور مربوطه اش تحت محاکمه آمده در نتیجه محاکمه تحت ریاست ف، مولوی فضل الرحمن خان و عضویت غلام رسول خان قرار فیصله نمبر ۳۰ / ۲ / ۱ / ۵ بوظیفه قضاء مذکور خاتمه داده شده و به برطرفی محکوم گردیده و بحکم فیصله مذکور قناعت نموده .

(۳) موضوع ملا محمد مجسن خان قاضی محکمه گرشک قندهار که بائر تفتیش عمومی وزارت تحت محاکمه آمده در نتیجه محاکمه تحت ریاست ف، مولوی فضل الرحمن خان و عضویت ف، عبدالرحمن خان و ف، غلام رسول خان قرار فیصله نمبر ۶ / ۲۵ / جوزا / ۳۰ به برطرفی از وظیفه قضاء محکوم و بوظیفه مذکور خاتمه داده شده و قاضی مذکور بحکم فیصله مذکور قناعت نسکرده است .

(۴) فقره ملا دوست محمد خان مفتی محکمه دانه قندهار که بائر تفتیش عمومی تحت محاکمه آمد و در نتیجه محاکمه تحت ریاست ف، مولوی فضل الرحمن خان و عضویت مولوی خمارالدین خان و قاضی غلام رسول خان قرار فیصله نمبر ۳۰ / ۲ / ۵ / ۷ به برطرفی از وظیفه افتا محکوم و بوظیفه اش خاتمه داده شده و مفتی مذکور بحکم فیصله مذکور قناعت نموده مرافعه طلب نشده است .

(۵) فقره ملا پیغمبر قل خان مفتی محکمه تنگاب شیرین بائر گفتگو با قاضی همان محکمه قرار فیصله نمبر ... مجلس مشوره حکومت اعلی میمنه به تعطیل ملازمت دو ساله

محکوم ومفتی مذکور قناعت نکرده وموضوع مراغهتاً بوزارت عدلیه دائر تحت ریاست رئیس تمیز و عضویت مولوی خمارالدین خان و عبدالرحمن خان قرار فیصله نمبر ۳۰/۷/۱۶/۸ ایام تعطیل ملازمت گذشته او بجاش کافی دانسته شده ودرآینده بشمولیت وظیفه افتاء او نظریه داده شد .

(۶) موضوع ملا عبدالنبی خان قاضی محکمه و اخان باثر مراغه خواهی وزارت که بفیصله ابتدائیه نسبتی مذکور قناعت نکرده موضوع بماموریت محاکمات اینوزارت مراغهتاً دائر و تحت ریاست رئیس تمیز و عضویت ف ، قاضی عبدالرحمن خان وف ، مولوی خمارالدین خان قرار فیصله نمبر ۹ بری الذمه شده .

(۷) موضوع ملافتح محمد خان قاضی محکمه بهسود که باثر تفتیش عمومی وزارت تحت محاکمه گرفته شده ودر نتیجه هیئت تحقیق و تدقیق وزارت بعدم مسئولیت وعدم لزوم محاکمه او ابراز رای فرمودند .

(۸) موضوع ملا آقامحمد خان قاضی خاصکنر که فیصله نمبر ۳۰/۹/۹/۱۱ ولایت مشرقی راجع بعدم مسئولیت او حکم نموده و بشمولیت آینده او بوظیفه فضا ابراز نظریه نمود وزارت عدلیه نیز بتائید حکم فیصله مذکور ابراز رای فرموده .

ریاست عالی تمیز :

الف : سجل قضات محاکم ابتدائیه و مراغه به ترتیبیکه سجل های محررین ومفتی های محاکم ابتدائیه از طرف قضات محاکم بحیث آمر درجه اول خانه پری و بحیث آمر مافوق تر از جانب قاضی مراغه تکمیل گردیده و سجل های قضات ابتدائیه نظر بارتباط موضوع بحیث آمر درجه اول از طرف قاضی مراغه خانه پری و بحیث آمر مافوق تر از طرف رئیس تمیز تکمیل گردیده و سجل قضات مراغه از طرف رئیس تمیز خانه پری و بحیث آمر مافوق تر از طرف وزارت عدلیه ترتیب میگردد باین ریاست مربوط گردیده چنانچه درسال جاری بهمین ترتیب در سجلات متذکره اجراءات بعمل آمده است وعلاوتاً ذریعه متحدالعمل ها به قضات محاکم خبر داده شده « طوریکه ریاست عالی تمیز در سایر مسایل تمیز بین الحق والباطل را وظیفه ایمانی و وجدانی خود میداند ، در سجل ها هم از روی انصاف و عدالت تمیز آفدا مات خواهد کرد » بنأ قضات مذکور آگاه بسوده بحسن اجراءات خودهارا مستحق اخذ سجل های خوب گردانند :

۲ :- در اجراءات ریاست عالی تمیز تحول بازرزی رونماء وباساس آن بعکس سابق درآینده دعاوی به خود ریاست تمیز تحت دوران گرفته نشده فقط ریاست عالی تمیز بدقت

- ۲۔ ف ، مولوی احمد علی خان فاضلی محکمہ مرافعہ ولایت ہرات از رتبہ چہارم ترفیعاً برتبہ سوم
- ۳۔ ف ، مولوی محمد ابراہیم خان فاضلی محکمہ مرافعہ ولایت مزار شریف از رتبہ چہارم ترفیعاً برتبہ سوم
- ب : قضات محاکم عدلیہ کہ در موقع ترفیعات سال جاری استحقاق ترفیع پیدا کر رہے در اثر ورق عرض وزارت حسب احکام نمبر ۸۱۹ / ۴۷۰ مورخہ اول میزان ۳۰ مقام منیع صدارت نظمی یکرتبہ ترفیع شان منظور گردیدہ :-
- ۱۔ ف ، ملا علی احمد خان فاضلی محکمہ میدان رتبہ ۹ ترفیعاً برتبہ ۸
- ۲۔ » » حبيب الله خان » » پغمان » ۱۱ » ۱۰
- ۳۔ » » عبدالکریم خان فاضلی محکمہ رستاق رتبہ ۸ ترفیعاً برتبہ ۷ فعلاً بقضای ابتدائیہ مرکز فراہ تبدیل گردیدہ .
- ۴۔ ف ، ملا محمد عشرت خان فاضلی محکمہ خان آباد رتبہ ۱۱ ترفیعاً برتبہ ۱۰
- ۵۔ ف ، ملا محمد نظر خان فاضلی محکمہ اشکمش رتبہ ۱۱ ترفیعاً برتبہ ۱۰ فعلاً نامبرده بقضای محکمہ واخان تبدیل گردیدہ .
- ۶۔ ف ، ملا خواجہ محمد حسن خان فاضلی محکمہ حضرت امام صاحب رتبہ ۱۱ ترفیعاً برتبہ ۱۰ فعلاً نامبرده بقضای محکمہ غور بند تبدیل گردیدہ .
- ۷۔ ف ، ملا عبدالعزیز خان فاضلی محکمہ دوشی رتبہ ۱۱ ترفیعاً برتبہ ۱۰ فعلاً نامبرده بقضای محکمہ درہ صوف تبدیل گردیدہ .
- ۸۔ ف ، ملا محمد عالم خان فاضلی محکمہ ابتدائیہ مشرقی رتبہ ۸ ترفیعاً برتبہ ۷
- ۹۔ ف ، ملا عبدالغیاث خان فاضلی محکمہ درہ پیچ مشرقی رتبہ ۱۱ ترفیعاً برتبہ ۱۰ فعلاً نامبرده بقضای محکمہ حضرت امام صاحب تبدیل گردیدہ .
- ۱۰۔ ف ، ملا سیف الرحمن خان فاضلی محکمہ خاص کہ مشرقی رتبہ ۱۱ ترفیعاً برتبہ ۱۰ فعلاً نامبرده بقضای محکمہ کامہ مشرقی تبدیل گردیدہ .
- ۱۱۔ ف ، ملا عبدالرؤف خان فاضلی محکمہ کامدیش مشرقی رتبہ ۱۱ ترفیعاً برتبہ ۱۰ فعلاً نامبرده بقضای محکمہ لچین شنوار تبدیل گردیدہ .
- ۱۲۔ ف ، ملا گلا نور خان فاضلی محکمہ اسپیرہ جنوبی رتبہ ۹ ترفیعاً برتبہ ۸ فعلاً نامبرده بقضای محکمہ اشکاشم تبدیل گردیدہ .
- ۱۳۔ ف ، ملا عبدالرؤف خان فاضلی محکمہ مرافعہ پروان رتبہ ۶ ترفیعاً برتبہ ۵
- ۱۴۔ ف ، ملا حضرت گل خان فاضلی محکمہ کمہرد پروان رتبہ ۱۱ ترفیعاً برتبہ ۱۰

- ۱۵- ف ، ملا غلام حیدر خان قاضی محکمه جبل السراج پروان رتبه ۱۱ ترفیعا برتبه ۱۰ فعلانا مبرده بقضای محکمه بگرام تبدیل گردیده .
- ۱۶- ف ، ملا عبدالجلیل خان قاضی محکمه شرن غزنی رتبه ۹ ترفیعا برتبه ۸ فعلانا مبرده بقضای محکمه جرم بدخشان تبدیل گردیده .
- ۱۷- ف ، ملا سید عبدالله خان قاضی محکمه چخانسور فراه رتبه ۱۱ ترفیعا برتبه ۱۰
- ۱۸- ف ، ملا فضل الرحمن خان قاضی محکمه اناردره فراه رتبه ۱۱ ترفیعا برتبه ۱۰
- ۱۹- ف ، ملا عبدالصمد خان قاضی محکمه شنوار مشرقی رتبه ۶ ترفیعا برتبه ۵
- ۲۰- ف ، ملا عبدالسلام خان قاضی محکمه بامیان پروان رتبه ۹ ترفیعا برتبه ۸
- ۲۱- ف ، ملا فضل حق خان قاضی محکمه ده سبز کابل رتبه ۹ ترفیعا برتبه ۸
- ۲۲- ف ، ملا غلام نبی خان قاضی محکمه غوربند پروان رتبه ۹ ترفیعا برتبه ۸ فعلانا مبرده بقضای محکمه جبل السراج تبدیل گردیده .
- ۴ جدی ۳۰ مقام منبع صدارت عظمی تبدیل و تقرر آنها به محاکم موضوعات ذیل منظور گردیده .
- ۱- ف ، ملا بسم الله خان قاضی محکمه نهرین رتبه ۹ بعین رتبه تبدیل به محکمه چچهران هرات بعوض که بود .
- ۲- ف ، ملا محمد نادر شاه خان قاضی سابقه اشکاشم رتبه ۸ بعین رتبه که بجمله منتظرین بود بقضای محکمه شین دندهرات .
- ۳- ف ، ملا سید هاشم خان قاضی سابقه تولک رتبه ۹ بعین رتبه که به جمله منتظرین بود بقضای محکمه وسا بند هرات
- ۴- ف ، ملا عبدالعزیز خان قاضی محکمه دوشی رتبه ۱۱ که در موقع ترفیعات برتبه ۱۰ ترفیع نموده برتبه مذکور تبدیل به محکمه دره صوف .
- ۵- ف ، ملا عبدالوحد خان قاضی سابقه غررات رتبه ۷ که به منتظرین بود برتبه مذکور بقضای محکمه حکومت کابلان قندوز .
- ۶- ف ، ملا سید احمد خان قاضی محکمه حکومت کابلان چفته السرای رتبه ۸ بعین رتبه تبدیل به محکمه رستاق قطغن .
- ۷- ف ، ملا عبدالغفور خان قاضی محکمه بگرام پروان رتبه ۹ بعین رتبه تبدیل به محکمه اشکمش قطغن .
- ۸- ف ، ملا عبدالشاه خان قاضی محکمه جرم بدخشان رتبه ۱۱ بعین رتبه تبدیل به محکمه نهرین قطغن .

- ۹- ف ، ملا عبدالغیاث خان قاضی محکمہ درہ پیچ مشرقی کہ از رتبہ ۱۱ برتبہ ۱۰ ترفیع نموده بود برتبہ مذکور تبدیل بہ محکمہ حضرت امام صاحب .
- ۱۰- ف ، ملا غلام جیلانی خان قاضی محکمہ اشکاشم بدخشان رتبہ ۱۱ برتبہ مذکور تبدیل بہ محکمہ خوست و فرنگک قطغن .
- ۱۱- ف ، ملا عبدالسلام خان قاضی محکمہ حکومت کلان قندوز رتبہ ۷ بعین رتبہ اش تبدیل بہ محکمہ حکومت کلان چائنہ السرای مشرقی .
- ۱۲- ف ملا گلا نورخان قاضی محکمہ اسپیرد جنوبی کہ از رتبہ ۹ برتبہ ۸ ترفیع نمود برتبہ مذکور تبدیل بہ محکمہ اشکاشم بدخشان
- ۱۳- « محمد نظر خان » « اشکمش قطغن کہ از رتبہ ۱۱۴ برتبہ ۱۰ ترفیع نمود برتبہ مذکور تبدیل بہ محکمہ واخان »
- ۱۴- « غلام نبی خان » « غوربند پروان کہ از رتبہ ۹ برتبہ ۸ ترفیع نمود بعین رتبہ تبدیل بہ محکمہ جبل السراج پروان
- ۱۵- « غلام حیدر خان » « جبل السراج » کہ از رتبہ ۱۱ برتبہ ۱۰ ترفیع نمود برتبہ مذکور تبدیل بہ محکمہ بگرام پروان
- ۱۶- « خواجہ محمد حسن خان » « حضرت امام صاحب قطغن کہ از رتبہ ۱۱ برتبہ ۱۰ ترفیع نمود برتبہ مذکور تبدیل بہ محکمہ غوربند
- ۱۷- « غلام محمد خان » « پنجشیر پروان رتبہ ۹ بعین رتبہ تبدیل بہ محکمہ نجراب عوض کہ بود
- ۱۸- « صاحبشاه خان » « کامہ شرفی رتبہ ۹ » « » « پنجشیر
- ۱۹- « فضل الرحمن خان » « درہ صوف رتبہ ۸ » « » « کتواغزنی
- ۲۰- « غلام حیدر خان » « مہمند رہ رتبہ ۸ » « » « شرن غزنی
- ۲۱- ف ، ملا محمد زمانخان قاضی محکمہ واخان بدخشان رتبہ ۱۱ بعین رتبہ تبدیل بہ محکمہ درہ پیچ مشرقی .
- ۲۲- ف ، ملا محمد طاہر خان قاضی محکمہ چوکی مشرقی رتبہ ۱۱ بعین رتبہ تبدیل بہ محکمہ شیوہ کوزکنر مشرقی .
- ۲۳- ف ، ملا محمد سلیمانخان قاضی محکمہ کوزکنر مشرقی رتبہ ۱۰ بعین رتبہ تبدیل بہ محکمہ کامدیش مشرقی .
- ۲۴- ف ، ملا عبدالرؤف خان قاضی محکمہ کامدیش مشرقی رتبہ ۱۰ بعین رتبہ تبدیل بہ محکمہ اچین شنوار مشرقی .

- ۲۵- ف ، ملا محمد رسول خان قاضی محکمه اچین مشرفی رتبه ۹ بعین رتبه اش تبدیل
محکمه سر کالنی مشرفی .
- ۲۶- ف ، ملا زینت خان قاضی محکمه سر کالنی مشرفی رتبه ۱۱ بعین رتبه تبدیل
به محکمه مهمندره مشرفی .
- ۲۷- ف ، ملا محمد اسمعیل خان قاضی محکمه خوست و فرسنگ قطغن رتبه ۱۱ بعین
رتبه تبدیل به محکمه چوکی مشرفی .
- ۲۸- ف ، ملا سیف الرحمن خان قاضی محکمه کنر خاص مشرفی رتبه ۱۱ که برتبه ۱۰
ترقیع نموده بود بعین رتبه مذکور تبدیل به محکمه کامه مشرفی .
- ۲۹- ف ، ملا محمد سلیمان خان قاضی محکمه فرغه ئی لغمان رتبه ۸ بعین رتبه تبدیل
به محکمه خوگیانی مشرفی .
- ۳۰- ف ، مهتاب گل خان قاضی محکمه خوگیانی مشرفی رتبه ۷ بعین رتبه تبدیل
به محکمه فرغه ئی مشرفی .
- ۳۱- ف ، ملا عبدالقیوم خان قاضی محکمه شین دند، رات رتبه ۹ بعین رتبه تبدیل
به محکمه کنر خاص مشرفی .
- ۳۲- ف ، حسام الدین خان قاضی محکمه کنر غزنی رتبه ۸ بعین رتبه تبدیل
به محکمه اسپیره جنوبی .
- ۳۳- ف ، ملا عبدالکریم خان قاضی محکمه رستاق قطغن رتبه ۸ که برتبه ۷ ترفیع
نموده برتبه مذکور تبدیل به محکمه ابتدائیه مرکز فراه .
- ۳۴- ف ، ملا عبدالجلیل خان قاضی محکمه شرن غزنی که از رتبه ۹ برتبه ۸ ترفیع
نموده تبدیل به محکمه جرم بدخشان .

امور وزارت معارف

وزارت معارف تحت رهنمائی وار شادات مدبرانه وزیر جوان فاضل خود دو کتور عبدالعجید خان امسال قدمهای متین و مؤثری را در راه پیشرفت و تعمیم معارف کشور برداشته که حقیقت مذکور از مطالعه اجرا آت دوایر مربوطه این وزارت بخوبی آشکار و هویدا میشود .

تشکیلات وزارت معارف کماکان به اساس همان تشکیل سال (۱۳۲۹) برقرار است تغیر مهمی در آن رخ نداده . اینک رؤس مطالب اجرا آت دوایر مربوطه وزارت معارف بطور خلاصه عرضه میگردد .

ریاست تدریسات عمومی

تمام مبانی و اساساتیکه برای تعمیم معارف و تعلیم و تربیه اولاد مملکت لازم است از طرف ریاست تدریسات عمومی تدقیق و تثبیت میشود از یکطرف راههای صحیح و اصول مفید تعلیم و تربیت جستجو و از طرف دیگر توسط شعبات مختلفه این ریاست در محل تطبیق و اجرا گراشته میشود .

ریاست تدریسات در دوران سال ۱۳۳۰ برای نشر علم و معارف و تعمیم و اصلاح مکاتب و مدارس در تمام نواحی و نقاط دور و نزدیک مملکت پرداخته بر حسب گنجایش بود جوی و اعتبار مالی که از جانب دولت اعطا شده بود در توسعه و اصلاح مکاتب در تعمیم معارف و تنویر و انکشاف توده و تجدید و تعدیل پروگرامها و تعلیماتنامه ها و سایر اصلاحات ممکنه بر حسب آتی توسط شعبات مربوطه پرداخته است :

۱ - مدیریت عمومی تدریسات ابتدائی

تدریسات ابتدائی سال ۱۳۳۰ را در قسمت تعمیم معارف بدو فعالیت عمده آغاز کرده است .

۱ - کورسهای اکابر

۲ - مکاتب دهاتی

۱ - کورس اکابر : باسواد شدن توده زمین را برای نشر مدنیت و انکشاف قواء نهفته یک مملکت مساعد میسازد و در راه پیشرفت قوم اولین چیزیکه بدان احتیاج خس

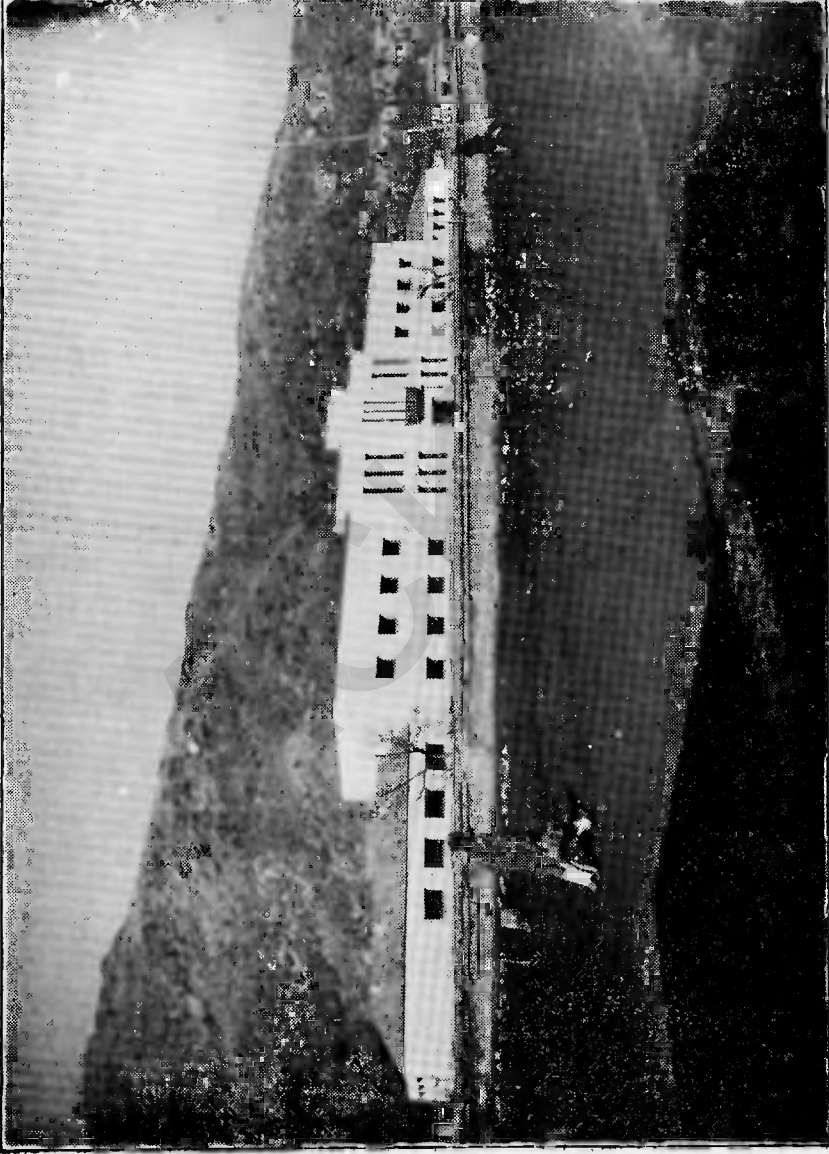
میشود خطر سواد است وزارت معارف بمقصد تعمیم خط و سواد و مجادله علیه بی سوادی در شروع سال ۱۳۳۰ جنبش محسوسی درین زمینه ایجاد کرد و یک هیئت امر یسکانی را که در راه مجادله بی سوادی از چندین سال باینطرف در ممالک مختلفه تجربه و کار کرده بودند دعوت نمود تا در وضع اصول آسان و مفید تری در تعلیم کلان سالان با وزارت معارف معاونت نمایند این کمیته مجادله بر علیه بی سوادی در سال ۱۹۲۳ در شهر نیویورک رو یسکار آمده است. رئیس جمعیت داکتر لایاک مرد معرب و باتجربه ایست که پیش از تاسیس این کمیته هم نظر بعلاقه که درین رشته دارد به تعلیم و تدریس کلان سالان و جستجوی راه های جدید و آسان اشتغال ورزیده است. داکتر لایاک رئیس کمیته مجادله بر علیه بی سوادی شخصیت علمی بین المللی داشته و در مدت بیشتر از بیست سال که درین رشته بنام نوعیت مصروف این خدمت است باستناد نشریات مجله نیویورک منطبعه نیویورک شصت ملیون نفر از ممالک مختلفه را خواننده و نویسنده ساخته است این معلم آفاقی در ۶۳ مملکت زحمت مسافرت را بخود قبول نموده و در پیش از دو صد لسان و لهجه اصول تعلیم کلان سالان را تدوین و ترتیب نموده است و پنج سال قبل به ایران نیز دعوت شده و برای تعلیم اکابر بزبان فارسی لوایح و کتابهایی ترتیب و تدوین نموده که کتب مذکور طبع و طرف استفاده قرار یافته است کذا چندی قبل در مصر نیز سفری نموده و برای تدریس زبان عربی اصولی وضع و کتبی تدوین نمود.

این هیئت بتاريخ ۳ حمل ۱۳۳۰ بوزارت معارف یسکار آغاز نموده و باهمکاری مدیریت تدریسات ابتدائی به ترتیب لوحه ها و کتب درسی برداختند از یکطرف لوایح و کتب ترتیب میشد و از طرف دیگر کورسی دروزارت معارف تاسیس گردید تا اصول و طرز تدریس داکتر موصوف را در تعلیم اکابر معلمین مکتاتب بیاموزند.

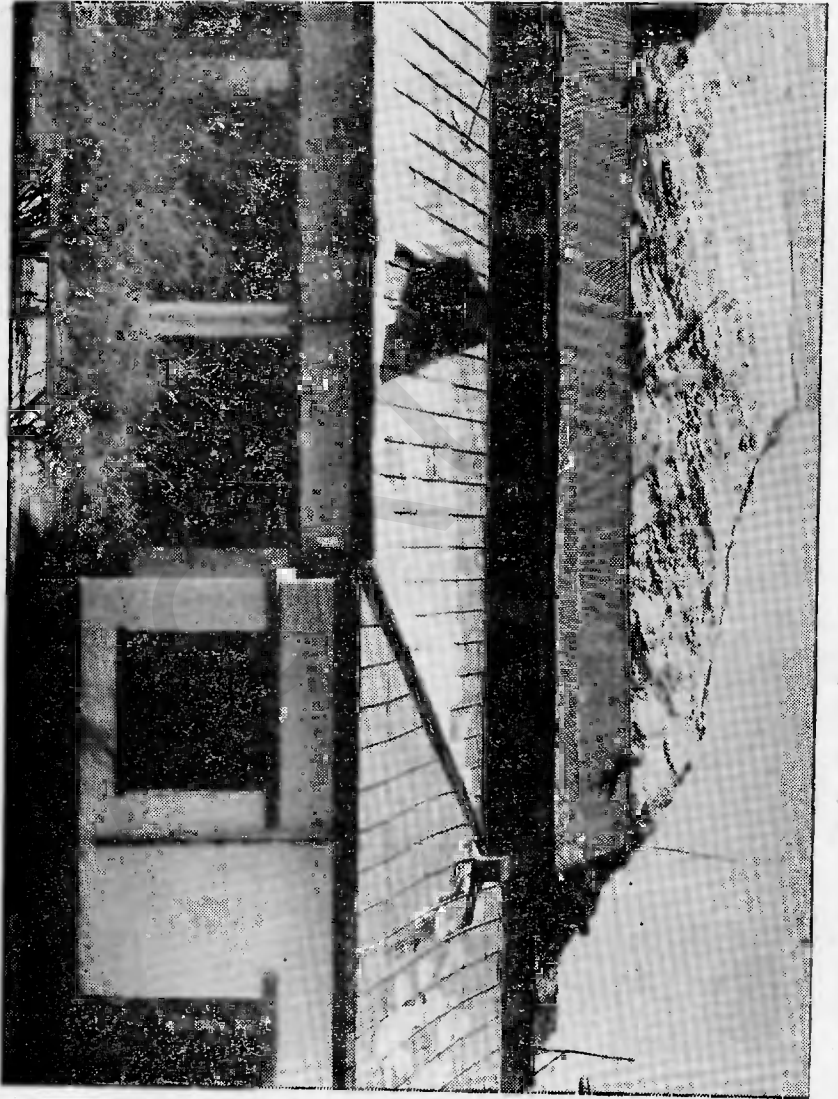
درین کورس سی نفر از معلمین مکتاتب ابتدائی هفت نفر از معلمین کورسهای اکابر وزارت جلیله دفاع ملی مدیر کورسهای ریاست مطبوعات، سر معلم موسسه خیریه نسوان و یکعده از اشخاص علاقمند شامل شده و در سهائیکه ترتیب میشد یک سواد آن برای طبع به مطبعه ارسال میشد و یک سواد آن در کورسها طرف استفاده قرار میگرفت و یک عده از اشخاص بی سواد نیز بغرض تطبیق دروس در کورس پذیرفته شدند.

هیئت مذکور در مدت یکماه اقامت خود لوحه های درسی و کتاب اول تعلیم کلان سالان را بزبان فارسی و همچنان لوحه ها و کتاب اول تعلیم کلان سالان را به پستو تدوین و ترتیب نمودند که کتاب و لوحه های فارسی آن در روزهای اخیر اقامت دوکتور در کابل از طبع فارغ و در کورس طرف استفاده قرار یافت در ظرف همین یکماه پنجاه نفر از معلمین را با اصول و متد خود تعلیم داده و برای تدریس کورسهای

از عمارات سال ۱۳۳۰ وزارت معارف

تعمیر جدید ایستگاه نجات

الحديقة لبيت الاستقلال

الحديقة لبيت الاستقلال

اکابر آماده ساختند کتاب اول این اصول دارای شش لوحه و ۴ صفحه است کتاب دوم آن که قرار هدایت دوکتور بعد از عزیمت هیئت تدوین و ترتیب شده دارای (۱۴۰) صفحه است در طرز تدریس اصول تحلیلی و صوتی تعقیب شده است و به بسیار سهولت اشخاص بی سواد خواننده و نویسنده میشوند .

بعد از تهیه وسایل به ماه جوزا اول کورسهای اکابر برای مردمان در مکتب حبیبیه افتتاح شد و باندازه مراجعین ۵ کورس بمعلمی پنج نفر از معلمینیکه تحت اثر داکتر بابک اصول تدریس را آموخته بودند افتتاح گردید وقت کورسها بعد از ظهر بوده و نیم ساعت بعد از ختم وقت رسمی دوایر شروع شده الی دو ساعت دوام میکنند .

برای اینکه طبقه نسوان نیز ازین طرز تدریس آسان استفاده نموده و باسواد شوند در ماه میزان در موسسه خیریه نسوان برای زنها و دوشیزه ها نیز به افتتاح کورسها پرداخته شد و در اینجا نیز به افتتاح چهار کورس توفیق حاصل آمد .

علاوتاً وزارت دفاع ملی بغرض تجربه در جمله کورسهای اکابر خود چند کورس تجربوی باصول داکتر لابلک در فوایر کنز تاسیس کردند تا اگر اصول داکتر لابلک از اصولیکه فعلاً در کورسهای اکابر وزارت معزی الیها تطبیق میشود آسان تر باشد تعداد این کورسها را اضافه نمایند .

همچنان فوایداندارمه و پولیس نیز برای باسواد ساختن افراد خود برای افتتاح این کورسها ترتیباتی اتخاذ نمودند .

وزارت معارف در نظر دارد به تناسب اعتبار مالی که در سال جدید برای این مقصد بوزارت معارف اعطاء میشود این کورسها را بولایات نیز تعمیم نماید .

داکتر لابلک بعد از انجام وظایف علمی خود بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر دلکش مشرف شدند و با اعطای نشان درجه اول معارف از حضور مبارک همایونی مفتخر گردیدند که در یک مجلس مر کتب از ارا کین وزارت معارف بتاريخ ۲۸ حمل ۱۳۰۱ نشان مذکور از طرف ع . ج . وزیر معارف بر سینه او آویخته شد .

ب- مکاتب دهاتی :

این نوع مکاتب که قدم دیگری برای تعمیم خط و سواد است عبارت از آن نوع موسسات تحصیل ابتدائی است که بمقصد تعلیم و تربیه اطفال دهاتی از طرف وزارت معارف در جاهائیکه تا پنج کیلومتر نزدیک آن مکاتب شش صنفی نباشد افتتاح میشود طلباب در داخل شدن بمکاتب دهاتی و خارج شدن از آن مخیرند .

دورهٔ تعلیم این مکاتب سه سال است و اطفالیکه مکاتب دهاتی را تمام کنند اگر خودشان خواسته باشند به صنوف چهارم مکاتب رسمی پذیرفته میشوند .
در مکاتب دهاتی یک نفر معلم میباشد که به هر سه صنف خط و سواد معلومات ضروری دینی و حیاتی را می آموزاند .

کتاب زوازم تحصیل ذیل به طلاب مکاتب دهاتی داده میشود .

- ۱- در صنف اول :- کتاب اول دهاتی یک جلد برای یک نفر - پارچه بغدادی یک نسخه برای هر نفر / تخته چوبی یکدانه برای یک نفر - گِل سفید برای مشق یک کیلو گرام برای هر نفر قلم کلان برای مشق بروی تخته چوبی برای هر نفر ۹ دانه .
 - ۲- صنف دوم :- کتاب دوم دهاتی یک جلد برای هر نفر ، گِل سفید برای مشق یک کیلو گرام ، قلم نئی کلان برای مشق بروی تخته چوبی ۹ دانه .
 - ۳- در صنف سوم :- کتاب سوم دهاتی یک جلد برای هر نفر - گِل سفید برای مشق یک کیلو گرام ، قلم نئی کلان برای مشق تخته چوبی ۹ دانه .
- نوت :- از نخته مشق و پارچه بغدادی که در صنف اول برای طلاب داده میشود در صنف دوم و سوم نیز استفاده می کنند .

در سال ۱۳۳۰ تعداد مکاتب دهاتی نسبت به سال گذشته به پیمانده وسیعتری پیشرفت کرده و تا جائیکه معلومات حاصل است نتیجه بسیار خوب و اطمینان بخشی هم از آن حاصل شده است . مکاتب دهاتی به نقاط ذیل در سال ۱۳۳۰ تاسیس و افتتاح شده است .

- ۱- مکتب دهاتی قره باغ در ولایت هرات .
- ۲- مکتب دهاتی گنج در ولایت هرات .
- ۳- مکتب دهاتی درهٔ تخت در ولایت هرات .
- ۴- مکتب دهاتی دوآب در ولایت هرات .
- ۵- مکتب دهاتی قریه در ولایت هرات .
- ۶- مکتب دهاتی ناوه در ولایت هرات .
- ۷- مکتب دهاتی تحت پرچمن در ولایت هرات .
- ۸- مکتب دهاتی سرشکان در ولایت هرات .
- ۹- مکتب دهاتی تسکینه میرزا دولت یار در ولایت هرات .
- ۱۰- مکتب دهاتی کاشی در ولایت هرات .
- ۱۱- مکتب دهاتی رباط سنگی در ولایت هرات .
- ۱۲- مکتب دهاتی مرکز مرغاب در ولایت هرات ،
- ۱۳- مکتب دهاتی قریه اسحق زائی در ولایت هرات .

- ۱۴- مکتب دهاتی بیکه درخت در ولایت هرات .
- ۱۵- مکتب دهاتی جوی سلطان در ولایت هرات .
- ۱۶- مکتب دهاتی باغچه در ولایت هرات .
- ۱۷- مکتب دهاتی تخت کپسار در ولایت
- ۱۸- مکتب دهاتی شنوار در ولایت مشرقی .
- ۱۹- مکتب دهاتی سروبی در ولایت مشرقی .
- ۲۰- مکتب دهاتی بن در ولایت مشرقی .
- ۲۱- مکتب دهاتی هده سرخود در ولایت مشرقی .
- ۲۲- مکتب دهاتی یچیز شنوار در ولایت مشرقی .
- ۲۳- مکتب دهاتی عبدالخیل در ولایت مشرقی .
- ۲۴- مکتب دهاتی خیل در ولایت مشرقی .
- ۲۵- مکتب دهاتی نرنگ کنرها در ولایت مشرقی .
- ۲۶- مکتب دهاتی سقلام بیج کنرها در ولایت مشرقی .
- ۲۷- مکتب دهاتی چبه دره کنرها در ولایت مشرقی .
- ۲۸- مکتب دهاتی سرکانی کنرها در ولایت مشرقی .
- ۲۹- مکتب دهاتی مندئی شنوار در ولایت مشرقی .
- ۳۰- مکتب دهاتی تیکل اسمار در ولایت مشرقی .
- ۳۱- مکتب دهاتی نیسان سنگر اسمار در ولایت مشرقی .
- ۳۲- مکتب دهاتی اگام خوگیانی در ولایت مشرقی .
- ۳۳- مکتب دهاتی مامند شنوار در ولایت مشرقی .
- ۳۴- مکتب دهاتی ده بالای شنوار در ولایت مشرقی .
- ۳۵- مکتب دهاتی زاده خوگیانی در ولایت مشرقی
- ۳۶- مکتب دهاتی حصارک غلرائی در ولایت مشرقی
- ۳۷- مکتب دهاتی فورجد - جزاوتی در حکومت اعلی میمنه
- ۳۸- مکتب دهاتی قریه ناموس در حکومت اعلی میمنه
- ۳۹- مکتب دهاتی اسلام در حکومت اعلی میمنه
- ۴۰- مکتب دهاتی بلچراغ در حکومت اعلی میمنه
- ۴۱- مکتب دهاتی شیوکی تیگرمان در حکومت اعلی میمنه

بر علاوه مکاتب دهاتی فوق برای افتتاح يك عده مکاتب دهاتی دیگر نیز ترتیبات مقدماتی گرفته شده است که در شروع سال آینده افتتاح میشود .

تاسیس مکاتب جدیدشش صنفی :

گرچه تعداد مکاتب شش صنفی در نقاطیکه شرائط تاسیس آن موجود است تقریباً بیک پیمانه کافی رسیده است و وزارت معارف فعلاً در اصلاح وصحت تعلیم و اداره آن توجه بیشتر دارد .

با آنهم در نقاطیکه شوق وعلاقه از طرف اهالی اراز شد بتاسیس مکاتب بنیادین در سال ۱۳۳۰ پرداخته شد .

۱ - مکتبده یحیی - اهالی ده یحیی برای تاسیس يك باب مکتب شش صنفی درخواستی در اواخر سال ۱۳۲۹ بوزارت معارف داده بودند وزارت معارف بعد از آنکه شرائط تاسیس مکتب را در حصه مذکور موجود یافت منظوری بودجه وامرتاسیس آنرا از مقامات صلاحیت دار گرفته و در اوائل سال ۱۳۳۰ مکتب مذکور را در موضعیکه اهالی میخواهند افتتاح نمود و فعلاً باندازه ۸۵ نفر از اطفال قریه در صنف اول آن مصروف تحصیل هستند .

۲ - مکتب حسن خیل در ولایت جنوبی .
حسب پیشنهاد ریاست تنظیمیه جنوبی در اوائل سال ۱۳۳۰ وزارت معارف يك مکتب ابتدائیه شش صنفی به حصه حسن خیل جنوبی افتتاح کرد .

۳ - مکتب ابتدائیه شهرنو مربوط لیسه حبیبیه .
چون تعداد مراجعین بمکتب حبیبیه خیلی زیاد بود و عمارت موجوده با وجود وسعت زیاد تنگی میکرد برای چاره جوئی ازین پیش آمد وهم برای سهولت باشندگان نقاط دور شهرنو و شهر آراء وغیره يك مکتب ابتدائی در شهرنو تاسیس شد تا شاگردان آن بعد از ختم دوره ابتدائیه بصنف بلند مکتب حبیبیه شامل شوند .

۴ - مکتب مستورات پلخمری :
اهالی پلخمری برای تعلیم و تربیت دختران شان در اواخر سال ۱۳۲۹ افتتاح یکباب مکتب مستورات را در حصه پلخمری خواهش کردند وزارت معارف بعد از استحصال منظوری و ترتیب بودجه آن با اوائل سال ۱۳۳۰ يك مکتب شش صنفی مستورات را در حصه پلخمری افتتاح نمود .

ج پروگرام ها لوائح و تعلیماتنامه ها :

چون در سال ۱۳۲۹ پروگرام های مکاتب ابتدائی تجدید نظر شده و تعدیلات لازمه در آن عملی شده بود در سال ۱۳۳۰ تغییر مهمی در پروگرامهای درسی رخ نداد در حصه

لوايح و تعليماتنامه ها اصولنامه امتحان در مكاتب ابتدائي تجديد نظر و جديد آ تدوين و ترتيب شد و در آن عوض امتحان ماهانه امتحان سه ماهه و شش ماهه قبول شد و تغييراتي در اصول امتحان مكاتب ابتدائي بعمل آمد كه ذيلاً بغير استفاده عموم نشر ميشود .

۱ - بالعموم در مكاتب ابتدائي براي ترفيع از يك صنف به صنف بالاتر نمره هائيكه در اثنای درس و نمره هائيكه در امتحان ها داده ميشود به ترتيب ذيل طرف اعتبار قرار داده ميشود .

الف - در ظرف يكسال تعليمي از صنوف ابتدائي سه امتحان گرفته ميشود :

۱ - امتحان سه ماهه اين امتحان بعد از انقضاء سه ماه از آغاز درس ذريعه معلم مضمون اخذ ميشود و در ظرف سه روز تمام ميشود .

۲ - امتحان شش ماهه اين امتحان در آخرمه ششم تعليمي اخذ ميگردد و در ظرف يك هفته بانمام ميرسد درين امتحان از طرف اداره مكاتب علاوه از معلم يك نفر مميضم تعيين ميگردد .

۳ - امتحان سالانه اين امتحان در اختتام سال تعليمي تحت انضباط و نظارت اداره و مديريت معارف اخذ ميگردد امتحان سالانه براي اينكه مديريت معارف هم بجزر يانات آن رسيدگي بتواند (۱۵) روز دوام ميکند درين امتحان علاوه بر مميضمينيكه از جمله معلمين مكاتب از طرف اداره معين ميشود وزارت و مديريت هاي معارف هم به اعزام مفتشين و تعيين بعضي اشخاص عالم و با صلاحيت امتحانها را كنترول ميکند .

ب - بمقصد اينكه فعاليت شاگردان هميشه تحت كنترول باشد معلمين مكاتب ابتدائي خواه معلم اصول صنفی باشد خواه معلم مضمونی بايد در نزد خود كتابچه هائيكه اوراق آن از طرف اداره مكاتب مهر و نشانی شده باشد در آن كتابچه اسمای شاگردان را با شهرت مكمله بصورت صحيح تحرير نمايد چون معلمين همه روزه در مضامين درسي خود از شاگردان راجع به دروس خوانندگي شان سوالاتي مينمايند و جواباتي ميگيرند براي اين جوابات نمره در نزد خویش تعيين نموده و اين نمره را در مقابل اسم شاگردان در كتابچه خود قيد كنند ترتيب ايراد سوالات و اخذ جوابات بايد طوري باشد كه در طول هر ماه اقل يك مرتبه براي هر معلم نوبت اصابت نموده بتواند با اين صورت در اخير ماه بمقابل اسم شاگرد نمره كه نماينده كار و فعاليت شاگرد است در كتابچه معلم درج و قيد ميگردد اين نمره هارا در حين امتحان سه ماهه و شش ماهه بنظر اعتبار بگيرد .

تصوره كتابچه در شروع سال از طرف اداره مكاتب براي معلمين داده ميشود .

۲ - نتيجه امتحان سه ماهه و شش ماهه را معلمين متصل بعد از ختم امتحان در داخل جدول با اداره بسيار د و اداره مكاتب بعد از قيد در كتاب نتايج ذريعه اطلاعنامه نتايج

امتحان را در ظرف يك هفته بعد از ختم امتحان به اولیای طلاب اطلاع نمود و بعد از استحضاری اولیای طلاب دوباره اطلاعنامه را جمع و با داره نگاهدارد .

۳ - نتیجه امتحان سه ماهه و شش ماهه شاگردان در هر مضمون جدا جدا جمع و بر دو تقسیم شود. نمره محاصل شده با نمره امتحان سالانه همان مضمون جمع و اوسط اخذ شود این نمره که نتیجه تمام نمره های یکساله شاگرد است نمره موفقیت شاگرد در امتحان سالانه شناخته شود .

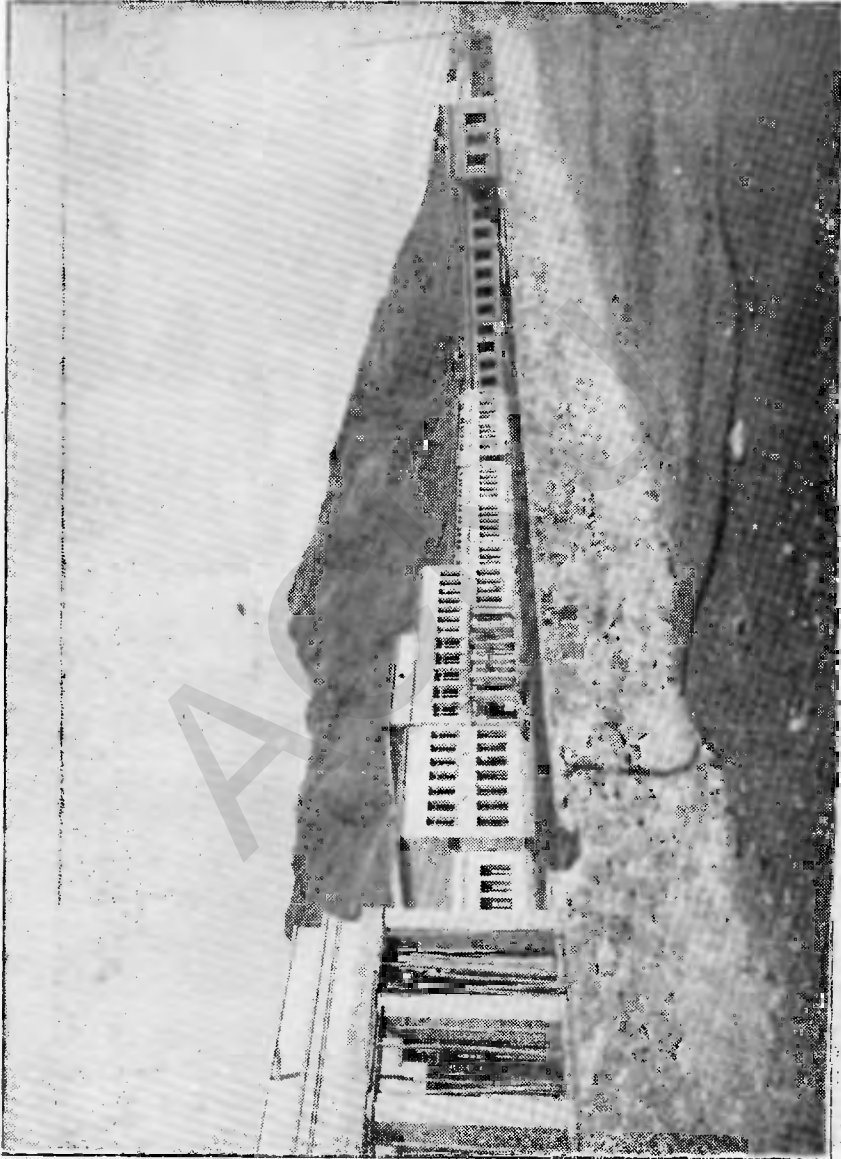
۴ - امتحان سالانه صنف اول مکاتب ابتدائی که بذریعه معلمین مکتب گرفته میشود با استثنای حساب و خط شفاهی میباشد در دیگر صنوف امتحان مضمون املاء انشاء خط و ریاضی در هر سه امتحان بصورت تحریری و مکتوبی شفاهی است جواب امتحانات بالای آن کاغذهای سفیدیکه بهمرو نشانی مکتب مزین است مرقوم میگردد .

این او راق امتحان متعاقب از امتحان توسط معلم مضمون و معیّن تدریس میشود در اثنای تدقیق اغلاط اصلاح و اشاره و بالای پارچه امتحان نمره استحقاق هر شاگرد نگاشته میشود .

۵ - امتحان تریه بدنی از طلاب به این ترتیب اخذ میشود که معلم طلاب را مجموعه معاینه نموده و برای هر شاگرد نظر به فعالیت های ورزشی که در طول سال نموده است يك نمره قابل میشود و نمره حاصله هر قدر که از نصف معیار معینه اضافه باشد بمجموع نمرات شاگرد اضافه میشود و از مکتوبی صرف نظر میشود مثلاً يك شاگرد اگر از ده نمره هفت نمره حاصل کند تنها دو نمره آن به مجموعه اضافه میشود و اگر از پنج نمره کمتر بگیرد ناکام یا مشروط محسوب نمیشوند .

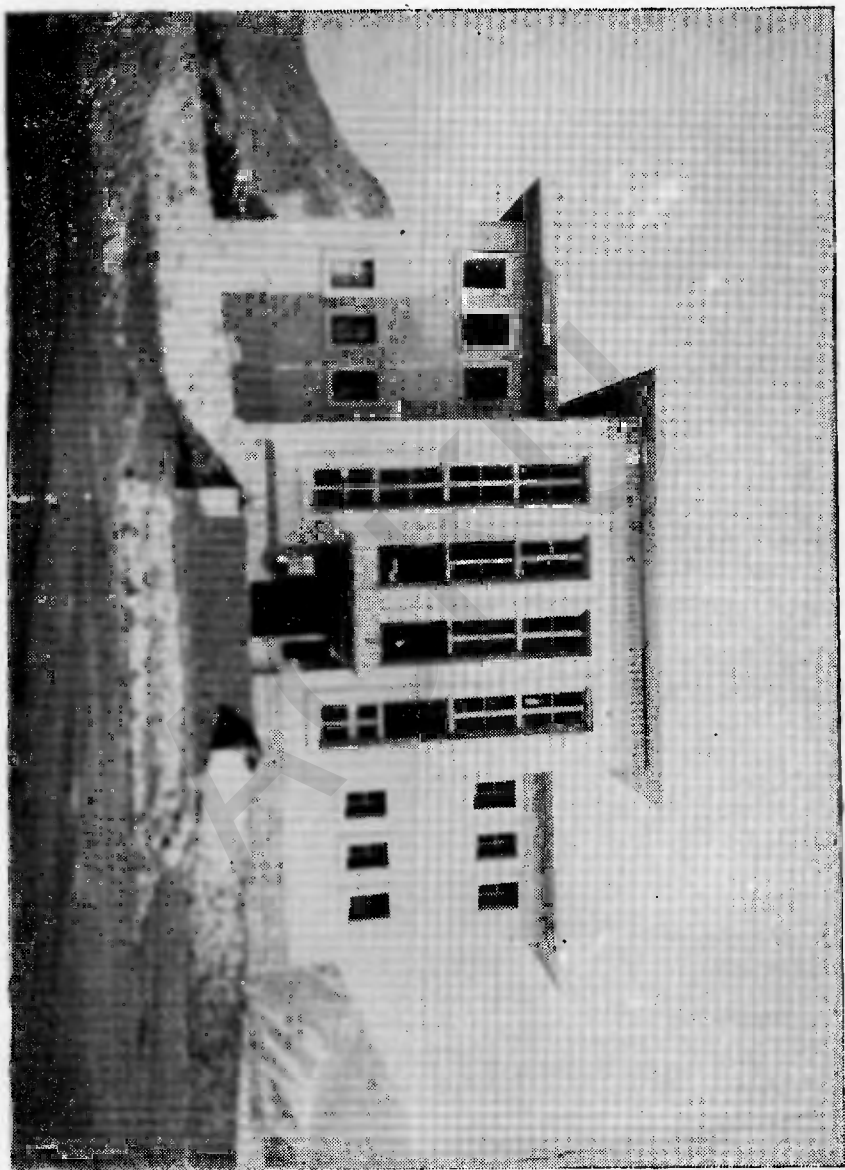
۶ - در اخذ امتحانات شخص معلم متعین بوده و يك الی دو نفر معین علاوه از متعین نیز تعیین میگردد معیّن و مفتشین وزارت و مدیریت معارف که برای معاینه امتحان فرستاده میشوند حق سوال را از معلم داشته و در نمره استحقاق شاگرد و باطله آن اظهار نظر به کرده میتوانند مدیریت معارف معلمین يك مکتب را بحیث معیّن بمکتب دیگر انتخاب کرده میتوانند و امتحانات بمحضرمعیّن گرفته میشود معلم و معیّن مشترکانه نمره شاگرد را تعیین کنند .

۷ - نمره کامیا بنی از امتحانات سه و نیم از ده قبول شده است اما اگر يك متعلم در مجموعه نمرات نصف مجموعه را پوره نکند ناکام مطابقت شمرده میشود اگر يك متعلم در يك مضمون کمتر از سه و نیم گرفته و نصف مجموعه را تکمیل کرده باشد مشروط شناخته میشود در هفته اول سال جدید تعلیمی مجدداً امتحان گرفته میشود اگر در این امتحان کامیاب شد بصنف بالاتر ترفیع میکند والا ناکام میباشد .

تعمیر جدید ایسه غازی

رہنما جدید فا کولتھ علی آباد

۸- طالب العلمیکه در دو مضمون کامیاب شده نتواند به امتحان مشروطی قبول نمیشود و در صنف خود ناکام میماند.

۹- در گرفتن اوسط نمره ها از کسور کمتر از نصف صرف نظر میشود و اگر نیم و یا از نیم بیشتر باشد بحساب یک گرفته میشود.

۱۰- درجات در نمره های امتحان و شهادتنامه دوره ابتدائی قرار آتی است.

۱۰۹۰۱-۱۰۸۷ عالی ۶ و ۵ اوسط ۳ و ۴ ضعیف.

۱۱- برای اینسکه يك متعلم حق شمول را در امتحان سالانه پیدا کند باید هفتاد و پنج فیصد از ایام تعلیمی را بدروس حاضر شده باشد و اگر متعلمین لیاقت داشته بنا بر معذرت ۷۵ فی صد حضوری نداشته صرف پنججاه فی صد از ایام تعلیم را بدروس حاضر شده باشد چنین متعلم بتصویب مجلس معلمین شامل امتحان شده میتواند.

۱۲- اگر کدام شاگردی بعلمت ناخوشی یا کدام معذوریت مشروع دیگری در امتحان شامل شده نتواند اگر در مدتی که هنوز امتحان دوام دارد آمده بتواند در یک روزیکه از طرف سر معلم معین گردد جدا گانه و مطابق مقررات امتحان از وی امتحان گرفته میشود هر گاه در آن وقت هم آمده نتواند امتحانش در آغاز سال تعلیمی گرفته میشود. اشخاصیکه بدون داشتن کدام عذر معقول با امتحان حاضر نشوند یا نایند در صنف خود ناکام شناخته میشوند.

۱۳- اگر ثابت شود که يك متعلم در امتحان نقل کرده است ناکام مطلق شناخته میشود. تعلیماتنامه تدریسات ابتدائی نیز تجدید نظر شده مگر از مقامات صلاحیت دار تا حال گزارش نیافته و تصویب نه شده است.

همچنان لایحه تفتیش برای مکاتب دهاتی تدوین گردیده مگر مراتب اصولی خود را تا حال طی نکرده است.

د- کتب و دروس :-

يك تعداد کتب درس که طبع آن تمام شده بود و میبایست جدیداً طبع شود نظر ثانی شده بعد از اصلاحات لازمه بدوایر مربوطه سیر ده شده در اوایل سال ۱۳۳۰ برای اینسکه شاگردان ابتدائی زود تر صاحب خط و سواد شوند و شکایاتی که از سنگینی مقررات درس در دوره ابتدائی متواتر میرسد رسیدگی بعمل آید موضوع تدریس دوزبان در صنف اول که از چندی مورد تدقیق بوده و از طرف هیئت یونسکو و مجالس وزارت معارف تذکر داده شده بود پیشنهادی به شورای عالی معارف تقدیم و تصویبی درین زمینه بعمل

آمد که بغرض اطلاع خوانندگان سالنامه اصل پیشنهاد و تصویب تاریخی ۲۶ / ۲ / ۳۰ شورای عالی معارف را ذیلا تقدیم میکنیم .

پیشنهاد :

احتراما بغرض شورای عالی معارف میرساند .

از چندی در اطراف سنگینی پروگرام در مکاتب ابتدائی شکایاتی شنیده میشود که طلاب صنوف ابتدائی قوای اخذ دروس را به ترتیب موجود ندارد در نتیجه تدقیق و مشاهدات یسکی از نکات عمده که در صنوف ابتدائی کار تدریس را مشکل ساخته موجودیت دوزبان در صنف اول بنظر رسید که شاگرد در صنف اول بزبان فارسی و پشتو یکچاه شروع میکنند و علاوه در مضمون دینیات بعضی سوره ها واذکار نماز را به عربی که زبان سوم است یاد میگیرند این فشار در صنف اول باعث تشویش قوه ذهنی و دلگیری شاگرد گشته و اغلبا بصورت طبیعی پیشرفت کرده نمیتوانند. در یک مجلس عمومی که مدیران معارف و لایات هم در آن شامل بودند و برای رفع نقایص موجوده تصویباتی نموده اند در ماده نهم چنین تصویب کرده اند :

مقصد از تدریس در دوره اول ابتدائی باسواد شدن طلاب است اما برای رسیدن باین مقصد تا حال درس به دو لسان فارسی و پشتو از صنف اول شروع میشود و قوه شاگرد و معلم بدوحصه تقسیم شده در نتیجه طلبه سواد خوان نمیشوند. پس بهتر است در دوره اول ابتدائی (صنوف ۱/۲/۳) تنها لسان مادری تدریس شود یعنی در مکاتب منطقه پشتوزبان فارسی از صنف چهارم و در مکاتب فارسی زبان پشتو از صنف چهارم شروع شود .

کذا هیئتیکه از طرف یونسکو برای اصلاحات در معارف ما به افغانستان آمده و مکاتب مرکز و ولایات را معاینه کردند در راپوریکه نوشته اند به تدریس دو لسان در صنف اول اعتراضات جدی نموده و در چندین جای راپور خود ذکر کرده اند که تدریس دوزبان مشکلات طاقت فرسائی را بشاگردان تحمیل کرده است و پیشنهاد کرده اند که لسان دوم از صنف چهارم شروع شود بنأ بعد از غور در زمینه چنین پیشنهاد میکنیم که در صنوف اول، دوم و سوم تنها یک زبان که زبان مادری طلاب همان مکتب گفته شود تدریس شود و زبان دوم از صنف چهارم شروع شود یعنی در مکاتب پشتوزبان پشتو از صنف اول و فارسی از صنف چهارم و هکذا در مکاتب مناطق فارسی زبان از صنف اول و پشتو از صنف چهارم شروع شود باین ترتیب فشار از دماغ شاگردان کم شده هم هر دوزبان را بدرستی یاد میگیرند و هم برای آموختن سایر مضامین قوه و آمادگی ذهنی و دماغی داشته میباشند . بنا علیه پیشنهاد خود را بشورای عالی معارف تقدیم نمودیم تا در آن باره اظهار رأی فرمایند .

تصویب شورای عالی معارف : -

پیشنهاد وزارت معارف درباره آغاز تدریس زبان فارسی در مناطق ینتوزبان از صنف چهارم ابتدائی و برعکس شروع زبان ینتو از سال چهارم ابتدائی در مناطق فارسی زبان در جلسه تاریخی ۲۶ ثور ۱۳۳۰ شورای عالی معارف مورد بحث قرار گرفت .

چون دلائل وزارت معارف مبتنی بر پایه علمی و از جنبه تعلیم و تربیت درست و متین است لهذا موافقت میشود که از سال تعلیمی جدید از صنف اول تا اخیر سال سوم در مناطق فارسی زبان تنها زبان فارسی و از همان تاریخ در مناطق ینتو زبان سه سال اول ابتدائی فقط ینتو تدریس شود. از ابتدای سال چهارم ابتدائی در مناطق ینتوزبان فارسی بحیث زبان دوم و برعکس در مناطق فارسی زبان از آغاز سال چهارم ابتدائی ینتو بحیث زبان دوم تدریس خواهد شد .

بر روی این فیصله در سال ۱۳۳۰ که در مناطق گرمسیر از ۱۵ سنبله و در مناطق سردسیر از ۱۵ حوت شروع میشود در دوره اول ابتدائی که عبارت از صنوف ۱ و ۲ و ۳ باشد. تدریسات بیک زبان فارسی یا ینتو شروع شد و به تدریس زبان دوم ملی از صنف چهارم آغاز گردید باین ترتیب امید است سویه اطفال در خط و سواد بلند رفته و به فرا گرفتن هر دو لسان موفق شوند .

یک پروژه مهم دیگر اصلاحی را که وزارت معارف در سال ۱۳۳۰ راجع به تدریسات ابتدائی روی دست گرفت همانا مفکوره داخل نمودن صنائع محلی در پروگرام مکاتب ابتدائی است چه تمام فارغ التحصیلان مکاتب ابتدائی مکاتب عالی و مسلکی شامل نمیشوند و یک عده شان بعد از فراغت دوره ابتدائی داخل صحنه حیات شده و به مشاغل حیاتی میپردازند از این رو وزارت معارف خواست تا پروگرام مکاتب ابتدائی را یک اندازه حیاتی بسازد و شاگردان مکاتب در شش سال دوره تحصیل ابدی از پیشه پندری و وسایل معیشت آینده دور نباشد برای اجرای این مقصد ترتیباتی گرفته شده است که در سال آینده در بعضی مکاتب صنائع محلی در پروگرام ترتیب خواهد شد .

۲ - مدیریت تدریسات ثانوی

از آنجا که وظیفه مهم شعبات تدریسات ترتیب ، تنظیم ، تعدیل ، تجدید نظر در حصه پروگرامها و بررسی از جریان تمام امور تدریسات تعلیم و تربیه مکاتب است از اینرو مدیریت تدریسات ثانوی از بدو تاسیس خودالی امروز از یک طرف برای مضامین جدیدیکه نسبت به ضرورت در پروگرام افزود گردیده مفردات و تقسیم ساعات و از جانب دیگر برای مضامینیکه در پروگرام تدریسی مکاتب شامل بود. اما مفردات پروگرام تا حال

برای آنها بصورت درست تثبیت نگردیده بود توسط علما و متخصصین اساس نامه و مفردات تعیین و ترتیب نموده است از آنجمله ترتیب ، تدوین و ترمیم مفردات پرو گرام مضامین عقاید / عربی / پشتو / فارسی / انگلیسی / ریاضیات و غیره بوده است .

مضمون عقاید :

قبلا مضمون دینیات در پرو گرام تصنف یازده شامل و درصنف دوازده مضمون دینیات خواننده نمیشد چون در صنف دوازده از جانب دیگر ساعات منطق و روحیات تخصیص داده شده بود لهذا ضروری بود تا مضمون عقاید نیز تدریس شود از اینرو درصنف دوازده هفتادوساعت مضمون عقاید تین و مفردات پرو گرام آن توسط اشخاص ذیصلاحیت ترتیب و بعد از ملاحظه جمعیت العلما و وزارت جلیبه عدلیه و تعویب انجمن معارف بمکاتب جهت تطبیق ارسال گردید .

مضمون عربی :

مضمون عربی از چندین سال بدینطرف در پرو گرام دوره متوسطه مکاتب موجود و از سالهای متعددی باین طرف درصورت تدریس آن در مکاتب و در نزد معلمین موظف اختلافات زیاد موجود بود بعضی ها از تدریس مضمون عربی محض صرف و نحو را دانسته و سالهای زیاد بدین متوال تدریس نمودند بودند برخی دیگر در هفته دو ساعت مضمون عربی در هر صنف دوره رشدیه قرائت و تکلم لسان عربی را در نظر گرفته و مفرداتی نزد خود تثبیت نموده بودند برای آنکه اولاً غایب تدریس مضمون عربی درصنف دوره رشدیه تثبیت وهم مفردات آن تعیین گردد ریاست تدریسات در مجالس متعدد مسئله تدریس لسان عربی تحت مذاکره قرار داده و در نتیجه چنین فیصله بعمل آمد که مضمون عربی در سه سال دوره رشدیه بحیث معاون و مدد لسان فارسی و پشتو تدریس شود نظریه این مصوب تدریسات ثانوی مفرداتی توسط اشخاص ذیصلاحیت برای آن ترتیب و بمکاتب ریاست دارالتالیف اطلاع شد تا برای تالیف و طبع کتب آن نیز اقدامات لازمه بعمل آید .

لسان انگلیسی :

چون از یکطرف در مکاتب که قبلا لسان انگلیسی تدریس میشد سلسله های مختلف کتب درسی لسان موجود بود و از جانب دیگر مفردات پرو گرام برای این مضمون طوریکه شاید و باید طرح نگردیده بود لهذا مدیریت تدریسات ثانوی مجالسی را که در آن یک تعداد معلمین داخلی مضمون انگلیسی و معلمین خارجی لسان و ادبیات انگلیسی شرکت ورزیده بودند دائر و چنین فیصله بعمل آمد :

- ۱ - در تمام مکاتب يك سلسله واحد كه عبارت از سلسله (مايكل ويست) بايد تدریس شود .
- ۲ - از سلسله آكسفورد كه در بعض مكاتب تدریس میشود بفرض توحيد طرز تدریس صرف نظر شود .
- ۳ - در سلسله (مايكل ويست) از كتب سيليمتري صرف نظر گردد چون در صورت موجوديت معلم لایق احتیاج به سيليمتري نميباشد و اگر معلم لایق موجود نباشد تکميل شده نمیتواند .
- ۴ - کتابهای سيليمتري كه عبارت از قصه ها باشد همراه ریدرها بصنوف خوانده شود .
- ۵ - برای گرامر (Progressive Grammar by Wren) شروع صنف نهم برای طلاب داده میشود . تادر ضمن درس از كتب مذکور استفاده کنند .

رسم هندسی :

در پرو گرام ریاضیات صنف یازده و دوازده لیسه رسم هندسی داخل بود اما در بعضی از مکاتب تدریس و در برخی دیگر از آن صرف نظر شده بود برای آنکه بالای عموم شاگردان صنف یازده و دوازده رسم هندسی تطبیق و وسایل تطبیق آن نزد آنها موجود باشد مدیریت تدریسات ثانوی چنین فیصله بعمل آورد که :

پرو گرام رسم هندسی در تمام صنوف مکاتب تطبیق گردد و هشت قلم سامان ضرورت این مضمون در بست لرازم نوزیم طلاب افزود گردد این تجویز سرازسال تعلیمی ۱۳۳۰ در تمام لیسه ها عملی گردید .

ساعات عملی مضامین ساینس :

چون در تقسیم ساعات هفته وار صنوف دوره اعدادیه وقت کافی برای ساعات عملی و تطبیقات مضامین فیزیک / کیمیا و بیالوژی موجود نبود ریاست تدریسات فیصله نی بعمل آورد که طلاب دوره اعدادیه هفته سه روز بعد از ظهر به مکاتب مر بوطه خود حاضر گردیده توسط معلمین فیزیک / کیمیا / بیالوژی بطبیقات دروس نظری پردازند و ساعات بعد از ظهر در زمره مکلفیت معلمین محسوب گردد این فیصله در (۴) لیسه مرکز درسال تعلیمی ۲۹ و ۳۰ در محل اجرا قرار داده شد .

حسن خط :

در تقسیم اوقات سابقه لیسه ها برای صنوف دوره دوم ابتدا نی ساعات حسن خط تعیین نگردیده بود اما هفته يك ساعت در صنوف مذکور برای معلومات مدنی تخصیص یافته بود چون مدیریت عمومی تدریسات ابتدائی قبلا فیصله نی اتخاذ و مضمون معلومات

مدنی را از صنف دوره ابتدائی حذف نموده بود بنابراین تجویزی بعمل آمد که عوض ساعات معلومات مدنی حسن خط در صنف ۴ - ۵ - ۶ - که تا آن وقت تعین نسگر دیده بود تخصیص داده شود .

مضا مین پښتو و فارسی :

به سلسله تجدید نظر و بازدید مفردات پروگرام مضامین مختلفه لیسسه ها شعبات تدریسات چندین مجالس دایر نموده از متخصصین مسلک تقاضا نمود تا نظریات شانرا درباره مفردات پروگرام جدیدیکه باید طرح گردد تحریر و باین مدیریت تقدیم بدارند در باره پښتو مجلسیکه بتاريخ ۱۸/۲/۳۰ منعقد گردید و در آن معلمین پښتوی لیسسه های مرکز و اعضای ریاست دارالتالیف تشریف داشتند نظریات ذیل قائم شد :

که برای مناطق پښتو زبان و برای مناطق فارسی زبان مفردات جدا گانه بقسمتیکه اولی باساس متود زبان مادری و ثانی باساس متود آموختن لسان ترتیب شود پروگرام موجوده تاموقعیکه مفردات جدید تهیه گردد قابل تعدیل نیست در بساره ادا منه آن متفق الرای هستیم زیرا پروگرام موجوده به اندازه نمیباشد که از آن چیزی کاسته شود زیرا تعلیم و تعلم چندین ساله آنان و وسایل متعدد موجوده برای متعلمین آنقدر استعداد بخشیده که از عهده تعلیم کتب موجوده بر آید کتب موجوده نیز تاموقع تدوین کتب جدید عندالضرورت کافی است ولی تدوین کتب جدید در هر دو منطقه باید زود تر عملی گردد و عملی شدن آن نیز توسط معلمین باشد چه نشود که باز مثل کتب سابق موضوعات پراکنده و دور از سویه و ذوق متعلم باشد پس مدیریت تدریسات ثانوی از حضرات معلمین صاحبان تقاضا نمود که بر اساس تجرب به چندین ساله خود تجدید نظر در پروگرام موجوده نموده و پیشنهادات خود را به شعبه تدریسات تقدیم دارند تا در مجالس بزرگتری که در آن از اهل مطبوعات اشخاص ذیصلاحیت دیگر هم شرکت ورزند مسئله تحت غور قرار گیرد .

در باره مفردات پروگرام فارسی هم عینا همین ترتیبات اخذ گردیده است که بعد از تجدید نظر در باره آن توسط معلمین مجرب مسئله در مجلس مهم تر که در آن ادبیا و نویسندگان مهم شرکت ورزند تحت غور و تدقیق قرار گیرد .

تدریس مضامین بزبان مادری :

ریاست تدریسات عمومی در بندو تاسیس خود در صدد آن افتاده است تا مضامین را که در لیسسه های مرکز توسط معلمین خارجی تدریس میشد حتی الا مکان به متخصصین

و معلمین باصلاحیت داخلی تفویض نمایند و نسبت به همکاری و معاونت فارغ التحصیلان پوهنتون کابل و یونیورسیتی های خارج ناپیک اندازه در اقدام خود موفق میباشیم ابتدا در باره لیسه احمدشاه بابا و میرویس بابا این تصمیم تدریس مضامین بلسان مادری عملی و بعدها در لیسه های مرکز حتی الامکان در ساحه عمل گذارده شده است مثلاً در سال ۱۳۲۹ و ۱۳۳۰ با بعضی از معلمین خارجی نسبت به بی کفایتی آنها تجدید نظر فرار بعمل نیامد و یا اینکه فسخ قرار داده شده بعضی این معلمین تمام مضامین برای معلمین ذیصلاحیت داخلی داده شد بدین ترتیب در اغلب از لیسه ها تمام مضامین تاصنف نهم بطور عموم بلسان مادری و در دوره اعدادی بعضی از مضامین توسط متخصصین داخلی تدریس میگردد طبیعی است که نتیجه این تحولات قسمیکه در امتحانات اخیر سال ۱۳۲۹ و ۱۳۳۰ بملاحظه رسیده خیلی ها مثبت بوده .

نظر به تجاویز فوق الذکر در باره تدریس تدریجی تمام مضامین بلسان مادری و برداشتن قدم های اول برای عملی نمودن آن ریاست تدریسات شروع تدریس لسان خارجه را از صنف چهارم ابتدائی که از چندین سال باینطرف در لیسه های مرکز و بعضی از لیسه های اطراف مورج بود ضرورت ندانسته در مجالسیکه مدیران خارجی لیسه های مرکز و مشاورین یونسکو و هکذا اعضای انجمن علمی معارف حضور بهم رسانیده بودند پیشنهادی در باره انتقال تدریجی تدریس لسان خارجه از صنف چهارم به صنف هفت تقدیم نمود اعضای مجلس بعد از غور و تعمق زیاد در باره این مسئله عرفانی بس مهم پیشنهاد مدیریت تدریسات را منظور و چنین تصویب نمودند که در سال تعلیمی ۲۹ و ۱۳۳۰ در صنف چهارم و هکذا در سال تعلیمی ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ در صنف پنجم لیسه های مرکز و اطراف لسان خارجه خوانده نشود که به این قرار شروع لسان خارجه در سال تعلیمی ۱۳۳۱ و ۱۳۳۲ بصنف هفتم انتقال خواهد یافت لیسه هائیکه معلمین دارند مضامین را بزبان ملی در صنف هفت هشت و نه تدریس کنند هر وقت وزارت معارف وفا کولته ها معلمین جدیدی به لیسه ها معرفی نماید آنها عوض معلمین خارجی در صنف دوره اول متوسطه تدریس خواهند نمود در اثر تجویز فوق ریاست تدریسات هفته (۵) ساعت لسان خارجه را بصنف ۴ بالای مضامین فارسی ریاضی و خط در منطقه فارسی زبان و در منطقه پشتو زبان در ساعات مضمون پشتو ریاضی و خط افزود نمود (مراجعه شود به فیصله های شورای عالی معارف) در باره تقسیم ساعات لسان خارجه در صنف پنجم و ششم در این اواخر مدیریت تدریسات ثانوی فیصله می اتخاذ نموده است که عنقریب به انجمن علمی معارف تقدیم و هدایت حاصل خواهد نمود .

مضمون تاریخ

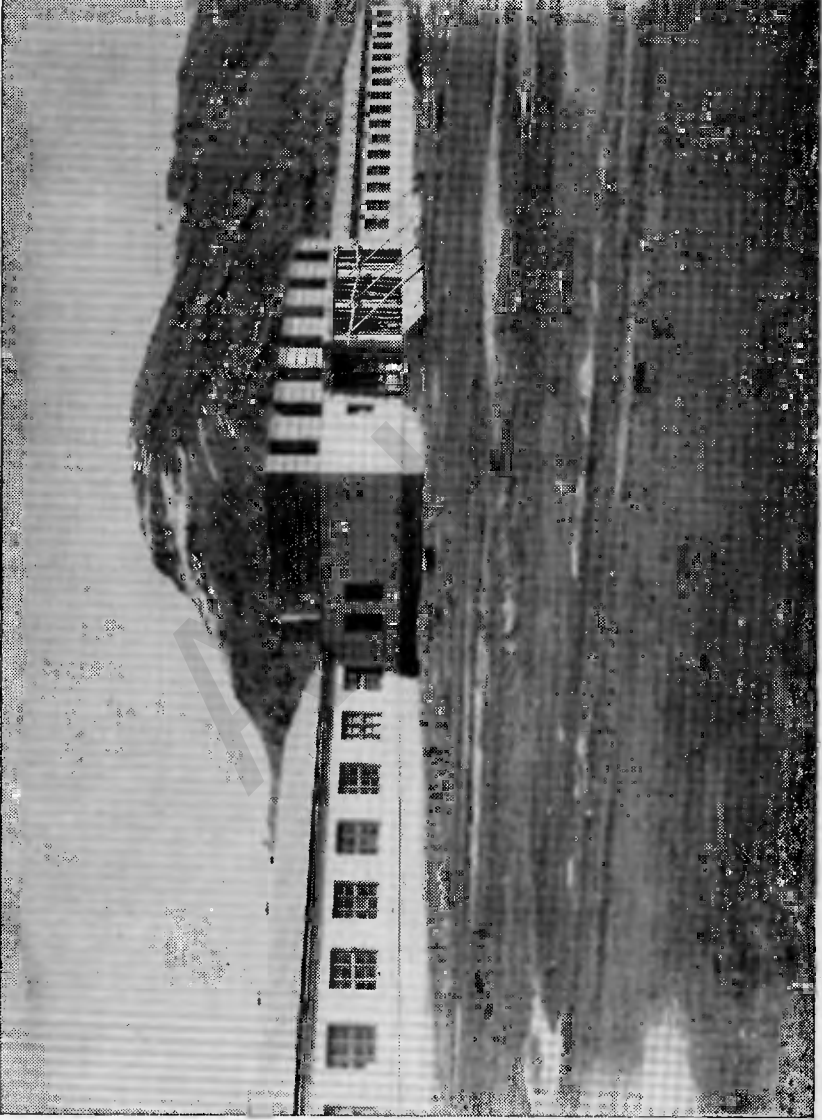
مفردات پروگرامیکه برای مضمون تاریخ طرح گردیده بود خیلی ثقیل بود که تطبیق آن علی الخصوص در صفوف رشدی واعدادی خیلی دشوار بنظر میخورد از آنرو ریاست تدریسات برای رفع این نقیصه و تخفیف مفردات پروگرام تاریخ مجا لسی دایرو در آن از متخصصین ومعلمین تاریخ تقاضا شد تا نظریات خود را ارائه نمایند در نتیجه چنین فیصله بعمل آمد که چون در دوره اء ادی پروگرام دوره رشدی قریبا بصورت منصلت تکرار میشد باید این تکرار از بین رفته وبالعموم تاثیر واقعات تاریخی بالای جامعه های بشر بیشتر تحت غور فرار گیرد وازطرفی اهمیت بیش از پیش بتاریخ ممالک همجوار وعلی الخصوص بتاریخ خود افغانستان داده شود پس تحت شرائط فوق الذکر تجدید نظر در مفردات پروگرام تاریخ بعمل وبالخاصه از صنف نهم به بعد تعدیلی در مفردات بعمل آمد واز مفردات سابق خیلی کاسته شد .

مضمون جغرافیه

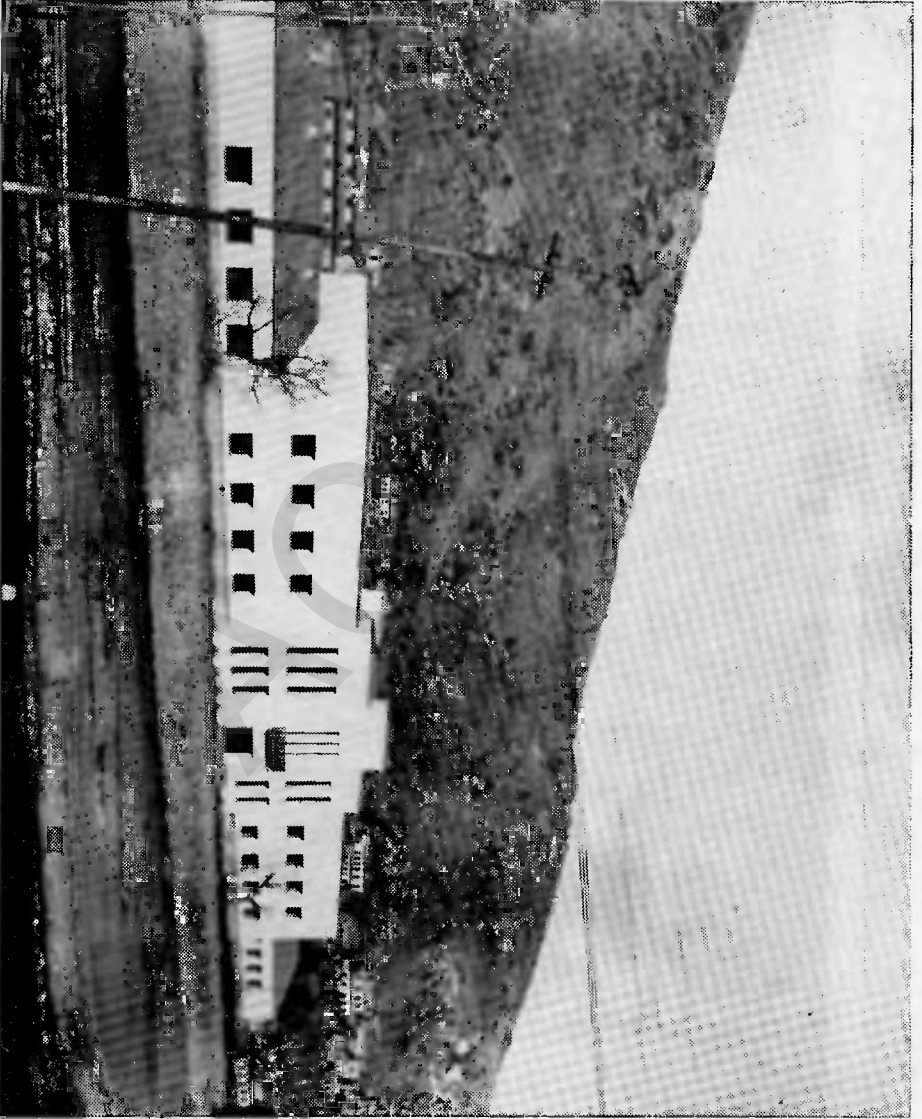
در مفردات پروگرام جغرافیه هم تجدید نظر لازمه وحتمی بنظر میخورد علی الخصوص در مفردات که بکتاب مرتبه صنف هفت وهشت تحریر یافته بود از یکطرف از توزیع کتاب صنف هفتم که دارای اغلاط زیاد بود به شاگردان صرف نظر شد ودر باره کتاب صنف هشتم که هنوز باقی است اگرچه دارای اغلاط زیاد نیست اما مفردات آن بی اندازه زیاد است در زمینه از ریاست دار التالیف تقاضا شد . است تا به تجدید کتاب مذکور بعد از تخلیص آن صرف مساعی بعمل آید از جانب دیگر در باره مفردات پروگرام مضمون جغرافیه دوره رشدیه واعدادیه مدیریت تدریسات ثانوی مفرداتی تثبیت نموده است عنقریب به مجلس علمی معارف تقدیم میشود .

امتحانات مکاتب

مدیریت تدریسات ثانوی چه در اخیر سال تعلیمی ۱۳۲۹ وچه در ۱۳۳۰ از امتحانات مکاتب مربوطه وارسی نموده جریان امتحانات را کنترل و مراقبت جدیانه نموده است در امتحانات سالانه هر دو سال از اشخاص صاحب مسلك و متخصصین توسط دعوت نامه ها تقاضا شد تا بقسم نگران های عمومی وممیزی در مکاتب مربوطه ثانوی تشریف برده جریان امتحانات را مراقبت نمایند وازعموم آنها تقاضا گردیده بود تا نظریات خود را در باره درسهای شاگردان و امتحان در کتب معاینه هر مکتب تحریر دارند وضمناً راپوری بمدیوریت تدریسات تقدیم نمایند چون در سال تعلیمی ۱۳۲۹ تجدید نظر در لوایح سابقه امتحانات

عمارت نيمكاره مکتب عالی تخنيک

مباني الجامعة لجامعة عالي نجات

بمعل آمده بود لایحه جدید در مورد اجرا گذاشته شده بود لهادمدیریت تدریسات مراقبت وغوربیشتری را در حین امتحان این دو سال بعمل آورد تا قانون ولوایح جدید بدون هیچیک استثنای اجرا و عملی گردد .

لسوائح امتحان .

تعلیماتنامه مکاتب ثانوی که در سال ۱۳۱۹ ترتیب و در لوایح و اساسنامه های سابقه تغییراتی را وارد نموده بود تا اخیر سال ۱۳۲۸ در مورد اجرا قرار گرفته بود ولی در طول این مدت تعدیلاتی چند در مقررات امتحان وارد و بلسکه ضمایمی نیز در آن افزود گردیده بود که بعداً عملی گردید و برخی دیگر در اثر او امر ما بعد طرف استعمال قرار گرفته نتوانسته بود از آنرو تجدید نظر در لوایح موجوده امتحان حتمی و ضروری بنظر می آمد مدیریت ثانوی بهمکاری اراکین محترم انجمن علمی معارف با در نظر گرفتن نظریات مدیران خارجی لیسه های مرکز در باره لایحه امتحانات غوری بعمل آورده در مجالس متعدد ترتیبات جدیدی اتخاذ نمود لوایح جدیدیکه بعد از تصویب انجمن علمی معارف به شورای عالی معارف تقدیم و مطرح بحث قرار یافت در نتیجه بعد از تعدیلات و تغییرات جزئی لوایح مرتبه تصویب و منظور گردیده ریاست تدریسات لوایح و مقررات جدید امتحان را فوراً توسط رادیو و روزنامه ها به تمام اهل معارف ابلاغ و نقل آنرا بولایت و مکاتب مرکز ارسال نموده سر از امتحان سالانه ۱۳۲۹ در مورد اجرا قرار گیرد خصوصیات لایحه اینست :

(۱) به امتحان صنوف نهم لیسه ها چون تکمیل دوره رشده میباشند اهمیت بیشتر را قایل و مراقبت زیاد تر در خواست گردیده است .

(۲) سوالات صنوف نهم و صنوف دوازده (صنف یازده مستورات) توسط شعبات تدریسات وزارت معارف ترتیب میگرددند از این باعث بود که در عقرب ۱۳۳۰ ریاست تدریسات عمومی انعقاد و ترتیب مجالس از متخصصین و اعضاء انجمن معارف نموده و سوالات صنوف متذکره را ترتیب و انتخاب نمودند .

(۳) امتحانات صنوف نهائی لیسه ها باید تحت مراقبت مستقیم وزارت معارف در مرکز و مدیریت های معارف در ولایات بعمل آید و بنا کامیهای صنوف دوازده ذکور و صنوف یازده نسوان چنانس دوم داده میشود .

مدیریت تدریسات ثانوی با اساس مقررات جدید و برای واری بیشتر از امتحانات مکاتب مربوطه در امتحان سالانه ۱۳۲۹ و ۱۳۳۰ اولاً وقت امتحانات دوره ابتدائی و صنوف هفت الی یازده (از هفت الی ده مکاتب نسوان) و از صنوف دوازده (یازده نسوان) را از

هم مجزا نموده و برای هر دو علمی الخصوص برای صنوف نهم و صنوف دوازده تعداد مراقبین معیّن بیشتری را تعیین و بمکاتب اعزام نمود چون امتحانات جداگانه صنف ۱۲ مکاتب ذکور و صنوف یازده نسوان که نسبت بسالهای ماقبل وقت امتحان را تجدید مینمود ترتیبات جدیدی را ایجاب مینمود مدیریت تدریسات پس از آنکه امتحانات را تا صنف یازدهم تشکیل نمود از تاریخ ۱۶ قوس درسسه ۱۳۲۹ عمارت لیسه حبیبیه و به ۱۳۳۰ عمارت لیسه استقلال را برای گذشتاندن امتحان صنوف ۱۲ لیسه های ذکور مرکز مدرسه علوم شرعیه دهبی دارالمعلمین و عمارت دارالمعلمین ها را برای صنوف نهائی لیسه زراعت و دارالمعلمین ها و عمارت لیسه ملالی را برای صنوف ۱۱ نسوان تخصیص داده در جریان امتحان علاوه بر معلمین مضامین و هیئت های اداری مکاتب از علماء و متخصصین دیگر نیز دعوت بعمل آمده بود تا در امتحانات نهائی بقسم معیّن و ممتاز سهم بگیرند از آن بود که از تاریخ ۱۶ قوس الی ۳ جدی در دوسسه ۲۹ و ۱۳۳۰ بیشتر از (هشتصد) نفر متخصصین و معلمین در امتحانات مکاتب ذکور و (نود) نفر در چانس اول و دوم در لیسه ملالی شرکت ورزیدند که خلص نتیجه امتحان علیحدّه ملاحظه میشود.

در سال ۱۳۲۹ و چه در سال تعلیمی ۱۳۳۰ در امتحانات مکاتب نسوان نیز معیّنین و متخصصین مسئول سهم گرفته وزارت معارف قسمیکه شاید و باید از سوبه متعلمات بیشتر معلومات حاصل نموده است صنوف ۱۱ نسوان که صنف نهائی شمرده میشود متعلمات این صنف مانند صنف ۱۲ ذکور دارای چانس دوم میباشد که از ۱۵ حوت شروع امتحانات شان بعمل می آید و علیحدّه ملاحظه میرسد.

مدیریت تدریسات ثانوی که مراتب تطبیق دستور العمل امتحان بوده تطبیق اصول را همیشه در نظر دارد چنانچه پس از امتحانات بیک تعداد اشخاصیکه از ترتیب امتحان شان شکایاتی داشتند طبق محتویات لایحه جدید در اطراف ادعای آنها بررسی نموده پس از معلومات بقناعات همچو اشخاص پرداخته شده است.

توزیع شاد تنامه ها .

قرار معمول همه ساله در سال ۱۳۲۹ و سال ۱۳۳۰ ریاست تدریسات عمومی در مجلسیکه در آن جلالتماب وزیر معارف و اراکین وزارت معارف و مدیران لیسه ها و مکاتب مسلکی مرکز حضور بهم رسانیده بودند به توزیع شهادتنامه های فارغ التحصیلان ۱۳۲۸ و ۱۳۲۹ لیسه ها و مکاتب مسلکی پرداخته است .

اعزام طلاب بسخارج .

وزارت معارف که احتیاج مبرم بمتخصصین مسلکی و معلمین لایق دارند بسال ۱۳۲۹

و ۱۳۳۰ مانند سالهای گذشته فیصله بعمل آورد تا بکوتاهتعداد فارغ التحصیلان بکلیوریا را برای نیل بدین مقصود اعزام خارج نماید پس مدیریت تدریسات ثانوی باساس سال گذشته بتاریخ ۲۹/۱۲/۱۳۲۹ پیشنهادی بهمجلس وزارت تقدیم وراجع بان تعداد شاگردانیکه باید در سال ۱۳۳۰ بخارج اعزام گردند ودرباره شقوق آنها طالب هدایت شد درزمینه فیصله گردید که از فارغ التحصیلان سال ۱۳۲۹ مکاتب ثانوی و مسلکی برای شقوق ذیل اعزام گردد:

علوم شرعیه — فلسفه — ابنو لوژی — زولوجی — عمومی — کیمیا — زراعتی — تربیه حیوانات — تجارت و اقتصاد امور طباعتی .

بتعداد (۷) نفر برای شقوق متذکره تعیین گردیدند . و از جمله فارغ التحصیلان سال ۱۳۳۰ درین اواخر باساس پلان سابقه که مقصد از تکمیل و تهیه معلمین لایق برای مکاتب مسلکی و ثانوی میباشد برای شقوق ذیل نفر در سال ۱۳۳۱ — از طرف وزارت معارف اعزام خواهند شد — علوم شرعیه — تاریخ و جغرافیه ، ژئومتری ، تعلیم و تربیه ترمیم موثر ، جریان خفیف ، مهندسی برای تکمیل دوسیه و اعزام طلاب فوق الذکسر در معالک مختلف مدیریت تدریسات با ریاست محترم پرهنتون و وزارت مالیه و مدیریت عمومی کنترول وزارت معارف مفاهمه بعمل آورده است مدیریت تدریسات ثانوی چه در سال ۱۳۲۹ و چه در سال ۱۳۳۰ راپورهای واصله (۴۸) نفر متعلمین و متعلمات مربوط وزارت معارف را درخارج تحت غور و مداغه قرار داده درباره ادامه تحصیل ویا باز بوطن خواستن آنها نیکه ایانت تعلیمی خوبی ازخود نشان داده اند هدیات لازمه سفارت خانه ها اعطانموده است و بر علاوه شعبه تدریسات درباره راپور واصله محصلینیکه بیول شخصی بعد از استیذان وزارت معارف درخارج مشغول تحصیل اند غور لازمه بعمل آورده ودرباره تادیه اسعار مقابل پرل افغانی اولیای آنها اقامات لازمه بعمل آورده است .

مصارف اولاد نمایندگان درخارج :

در اثر پیشنهاد وزارت معارف و منظوری مقام صلاحیتدار اولاد نمایندگان افغانی درخارج از سال ۱۳۲۶ تا اخیر سال ۱۳۲۹ در مشرق فی نفر دو یوند و در غرب فی نفر پنج یوند بقسم مصارف تعلیمی در حین شمول درسیکی از مکاتب آنجا حاصل میداشتند مدیریت تدریسات ثانوی پس از غور لازمه درباره راپور تعلیمی چنین اولاد نمایندگان منظوری مدد مصارف آنها را حاصل و باشعبات مربوطه برای تادیه آن داخل مفاهمه میگردد در سال ۱۳۲۹ مدیریت تدریسات درباره (هفتاد) نفر اولاد نمایندگان در مکاتب مربوطه آنها در (ده) مملکت توسط سفارتخانه ها داخل مفاهمه گردیده بود ولی در سال ۱۳۳۰

این مصرف را مجلس شورا یعلی از بسودجه وزارت معارف تنقیص و فرار فرمان ۶۰۲ تاریخی ۳۰/۸/۲۷ مقام منبع صدارت عظمی بعد از این از تادیبه مصارف اولاد نمایندگان در خارج صرف نظر شد .

لایحه حق الزحمه معلمین :

از چندین سال باینطرف مقرراتی برای اجرای حق الزحمه معلمینیکه علاوه بر ساعات مکلفیت خود تدریس مینمودند و یا مامورینیکه در حین وقت رسمی و یا غیر آن در مکاتب معارف ساعات درسی میگرفتند مرعی الاجرا بود اما نسبت به بلند رفتن سوبه حیات چون مقدار حق الزحمه کم بود لهذا کمتر اشخاص یافت میشد که تدریس حق الزحمه را قبول نمایند اگرچه در سال ۱۳۲۷ ریاست تدریسات ثانوی تجدید نظری به لایحه حق الزحمه نموده بود اما بساز هم قناعات معلمین و مامورین حاصل شده نتوانست بنا بر این ریاست تدریسات عمومی بموافقت انجمن معارف در باره حق الزحمه معلمین غور بیشتری بعمل آورده و لایحه جدیدی ترتیب داده بعد از ملاحظه مجلس و وزارت معارف پیشنهاد در اینباره بمجلس محترم وزراء تقدیریم نمود مجلس عالی وزراء لایحه حق الزحمه مرتبه وزارت معارف را تصویب و موافقت خود را توسط فرمان (۵۶۸) ۲۹/۳/۱۰ مقام منبع صدارت عظاما در وزارت معارف ابلاغ نموده اند .

خصوصیات لایحه جدید این است :

- ۱) چون تادیبه پول حق الزحمه یکنفر معلم و یا یکنفر مامور در حقیقت در مقابل ۴۰ و یا ۵۰ دقیقه مصروفیت او در صنف نیست بلکه در بدل زحمت کشتی قلبی او میباشد که برای تیاری و تهیه درس و یا اصلاح پارچه ها که علی العموم خارج وقت رسمی مامور و یا معلم صورت میگردد پرداخته میشود لهذا به اساس این پرنسب تعیین حق الزحمه ساعات درسی نسبت به سوبه صنوفیکه در آن تدریس میشود بوده نه نسبت به سوبه علمی مدرس .
- ۲) برای ساعات درسی دوره صنوف ابتدائی هزارم حصه معاش یک نفر مامور و معلم و بدوره رشديه فی ساعت (۱۵) افغانی و در صنوف اعدادی فی ساعت درسی (۱۸) افغانی تعیین گردیده است .
- ۳) ساعات مکلفیت درایسه ها و مکاتب متوسط از ۲۴ الی ۲۶ و در مکاتب ابتدائی از ۲۶ الی ۲۸ تعیین شده است .
- ۴) از باعثنیکه مصروفیت اداری مدیران معاونین و سر معلمین مکاتب زیاد میباشد ساعات درسی مکلفیت شان عوض ده ساعت سابق ۶ ساعت قرار داده شد در صوتیکه بیک نفر

مدیر یا معاون مکتب از نقطه نظر تخصص و اهلیت بتدریس آن احتیاج حس شود وزارت معارف میتواند تا ۶ ساعت دیگر حق الزحمه اجازه بدهد که در وقت رسمی تدریس نماید .
۵) مامورینی که در وزارت خانه ها موسسات ملی رسمی و وظائف اداری دارند و عندالضرورت برای آنها ساعات تعلیمی داده میشود تا در ساعات حق الزحمه و بیشتر از آن بدون حق الزحمه تدریس کرده میتوانند .

چون در بعضی از مکاتب مجاسوبی ساعات حق الزحمه معلمین مشکلاتی عاید نموده لهذا مدیریت تدریسات ثانوی پیشنهادی بمقام وزارت تقدیم و فیصله بعمل آمد که مدیریت های مکاتب موظف اند تا در تقسیم اوقات ساعات حق الزحمه و ساعات مکلفیت معلمین را جداگانه تعیین نمایند تا در حین مجاسبه و اجرای حق الزحمه به مشکلات برنخورند .
هرگاه معلم در ساعات حق الزحمه رسیده نتواند طبعاً مستحق حق الزحمه نمیکردند و اگر به ساعات مکلفیت خورسد اداره مکتب طبق قانون حاضری مامورین به اورفتار خواهد کرد که باین ترتیب مشکلات مجاسبه ای ساعات حق الزحمه از بین برده شد .

بازدید و بررسی از مکاتب :
مدیریت تدریسات ثانوی بوقته های لازمه توسط اعضاء خود همیشه از جریان او ضاع تدریسات مکاتب و ارسی نموده در باره تطبیق پروگرام اوامر و هدایات صادر نموده در حصه حسن جریان درس با معلمین و هیئت اداری مکاتب تشریک مساعی را بکار برده است . مدیر تدریسات و اعضاء چه در سال ۱۳۲۹ و چه در سال ۱۳۳۰ / چندین مرتبه از مکاتب مربوطه مرکز بازدید نموده اند . مکاتب ولایات چون ماهوار راپوری نسبت باوضاع و پیشبرد درس مدیریت تدریسات تقدیم میدارند همیشه راپورهای مذکور را از طرف اعضاء تدریسات ملاحظه و اگر نواقصی بوده جهت اصلاح به مکاتب مربوطه ابلاغ گردیده است .

اجراآت درباره امور متفرقه

وارسی نسبت باوضاع تحویلخانه ها :

در بعضی از لیسه های مرکز مانند لیسه حبیبیه و لیسه غازی قراریکه ملاحظه گردید یک تعداد کتب خارج پروگرام موجود بود که از سالهای متمادی باینطرف بدون استفاده افتاده بود در اثر پیشنهاد مدیریت تدریسات ثانوی مجلس وزارت معارف فیصله بعمل آورد که چون کتب مذکور کسبه بالغ بر ۴ هزار جلد میشد و با پروگرام امروزه مطابقت نداشت در لیسه حبیبیه و غازی مجاناً برای طلاب توزیع و بخرج تحویلدار مجری گردد بدین ترتیب یک نوع روشنی بحساب تحویلداران انداخته شد .

غور دربارهٔ لابراتوارها و کتابخانه های مکاتب :

در کتابخانه های لیسهٔ استقلال ، حبیبیه ، غازی و لیسهٔ ملالی از نقطهٔ نظر کنترولی و انواع کتب موجود است یکی آنها تیبیکه توسط پول وزارت معارف خریداری و بدسترس طلاب گذاشته شده است و دیگر کتبی که توسط سفارت امریکا و سفارت فرانسه و سفارت انگلستان و حکومت های مربوطه آنها به مکاتب ذی علاقه اهداء گردیده است دربارهٔ کتب اول الذکر هیچیک مشکلات کنترولی موجود نبود چنانکه کتب مذکور با ادارهٔ مکاتب رسید فوراً بجمع تحویلداران قید شده اگر کسبام جلد آن تلف میشود البته شخص مسئول آن تاوان آنرا میبرد اما دربارهٔ کتبی که سفارتخانه ها و برتش کونسل به مکاتب مربوطه ثانوی اهداء میکنند ابتداء این نوع کتب نیز بجمع تحویلداران قید گردیده بود بعدها بدون امر وزارت هیچ یک جلد آن بطلاب هدیه و یا انعام داده نمیشد چون مدیر های خارجی لیسه ها ادعا داشتند که این کتب از جانب معالک آنها از باعث آن اهداء گردیده است تا آزادانه بدسترس شاگردان گذاشته شود هر گاه چند جلد آن تلف هم شود آنها تعهد نمودند که توسط وزارت معارف و یا مؤسسات معالک خود کتب تلف شده را جیره نمایند و هم سالانه تعداد بیشتری از کتب برای مکاتب مربوطه خود درخواست نمایند در اثر درخواست مدیران لیسه های فوق الذکر ریاست تدریسات چندین مرتبه این مسئله را بجهت مجلس محترم وزارت معارف رویت داد و در نتیجه چنین فبصله بعمل آمد کتبی که توسط سفارتخانه های امریکا ، فرانسه و انگلستان به مکاتب تیبیکه در آن مدیر های خارجی موجودند اهدا میشود بجمع تحویلداران قید نگردد و مدیران خارجی و یا کسبام نفر معلم خارجی که از طرف مدیر مکاتب موظف شده باشد است آنها را ترتیب نموده و خود آنها به محافظت کتب پردازند تنها یک نقل است کتب موجود کتابخانه و از کتب جدیدی که میرسد ترتیب و بریاست تدریسات و دائرهٔ کنترول ارسال گردد هر گاه از کتبی که توسط سفارتخانه ها اهداء شده است بجمع تحویلدار قید باشد از جمع آنها خلاص و به مدیران مکاتب تحویل داده شود .

ریاست تدریسات دربارهٔ تکمیل لابراتوار های کیمیا ، بیولوژی و فیزیک مکاتب مسلکی و ثانوی جدیت زیادی را بخرج داده است تا زمینهٔ برای تجربه و دروس عملی مضامین ساینتیفیک که خیلی مهم است مساعد گردد از آن است که منظور تخصیص های جداگانه برای تکمیل لابراتوار های هر مکاتب حاصل و به مکاتب اجازهٔ مصرف آنرا صادر نموده است و برای مکاتب تیبیکه هنوز دارای سامان مکفی نبوده است درین اواخر لابراتوار مکمل قورید گردیده است که یکی آن برای لیسهٔ ملالی که فاکواتهٔ نسوان

نیز از آن استفاده نماید تخصیص داده شده است و از سامان دولابراتوار متبانی تکمیل نوافس تمام لیسه های مرکز مدنظر گرفته شده است ...

مفاهمه باریاست تالیف وترجمه :

ریاست تدریسات عمومی از بد و تاسیس خود تا حال نه تنها نظریات معلمین را درباره مفردات پروگرام درخواست نموده و در اثر هدایت آنها خط مشی خود را تعیین نموده است بلکه درباره کتب مطبوع و خاصاً آنهاست که مطابق مفردات پروگرام تالیف نگردیده است نظریه معلمین و متخصصین را تقاضا نموده است پس از غور درباره او را قیسه که باین ترتیب با اداره تدریسات ثانوی توصل ورزیده است مدیریت تدریسات باریاست دارالتالیف داخل مفاهمه گردیده است .

مفاهمه بامدیريت مامورین :

مدیریت تدریسات ثانوی از همکاری و مفاهمه بامدیريت معلمین هیچ وقت مضایقه ننموده است و درباره کمبود معلمین خارجی و داخلی وجه درباره تغییر و تبدیل آنها و هکذا درباره استخدام و تعیین معاشات مستخدمین خارجی همیشه بامدیريت مامورین تشریح مساعی نموده است :

کورس پستو :

غوررسی از کورسهای پستوی مکاتب مربوطه ثانوی چون یکی از وظایف مدیریت تدریسات میباشد بنابراین حین توصل رایورهای خواندگسی معلمین مکاتب بعد از غور درباره آنها اقدامات لازمه بعمل آمده است از برای اینکه بیشتر از امور درسی کورسهای پستو و ارسی شود در اثر پیشنهاد مدیریت تدریسات مجلس محترم معارف در سال ۱۳۲۹ یک نفر مفتش جهت نگرانی کورسهای پستو تعیین نمود .

اخراج و شمول طلاب :

اگرچه شمول و اخراج طلاب در مکاتب مربوطه به ریاست تفتیش میباشد اما مدیریت تدریسات ثانوی بعد از مفاهمه به آن ریاست چنین فیصله بعمل آورده است که درباره طلاب جدیدالشمول و اخراج شاگردان و تبدیلی آنهاست که مربوط دوره اول و دوم ثانوی میباشد باید نظریه این مدیریت را خواهان شوند از آنرو در عرصه همین دو سال اخیر در باره بیشتر از (۱۰۰) نفر متعلمین صنف ۷ الی ۱۲ مدیریت ثانوی اقدامات لازمه بعمل آورده است درباره شمول اخراج و تبدیلی آنها با اداره مکاتب و ریاست تفتیش داخل مفاهمه گردیده است .

تبدیلی لیسه بمتوسطه :

ازچندی باینطرف بعضی از مدیرت های معارف درخواست تبدیلی متوسطه های مربوطه را بلیسه نموده بودند تا حال ازسه ولایت مزارشریف ، قطغن و پروان عرایضی باین مدیرت تو وصل ورزیده است که عریضه اولیه به مجلس محترم معارف تقدیم و در نتیجه فیصله گردید که سر از سال تعلیمی ۱۳۳۰ در مرکز مزارشریف مکتب متوسطه آن بلیسه تبدیل شود و صنف دهم تاسیس گردد سر معلم آن اسم مدیر را گرفته و ازطرف دیگر بمدیرت تدریسات ثانوی هدایت داده شد تا در تدارک لابراتوارها و کتابخانه مکتب براینده پیشنهاد قطغن و پروان هم تحت غور می باشد .

آتخان ترتیب جدید صنوف ۱۲ :

دراثر امتحان سالانه ۱۳۲۹ بوزارت معارف ثابت شد که بواسطه فقدان معلم لایق و صحیح صنوف ۱۲ اجتماعی طوریکه باید نتیجه نداده بناه از شروع سال تعلیمی ۲۹ و ۱۳۳۰ شعبه اجتماعیات لغو و شعبه فیلو ساینس افتتاح شد که در آن قوه زیاد تری مضامین مهمه انداخته شده است قسمیکه در امتحان صنوف ۱۲ در قوس ۱۳۳۰ به ملاحظه رسید و از راپورها تیکه تا حال بشعبه تدریسات توصل ورزیده معلوم میشود که تجویز جدید وزارت معارف نتیجه خوبی بار آورده است .

استفاده از فلمهای تعلیمی :

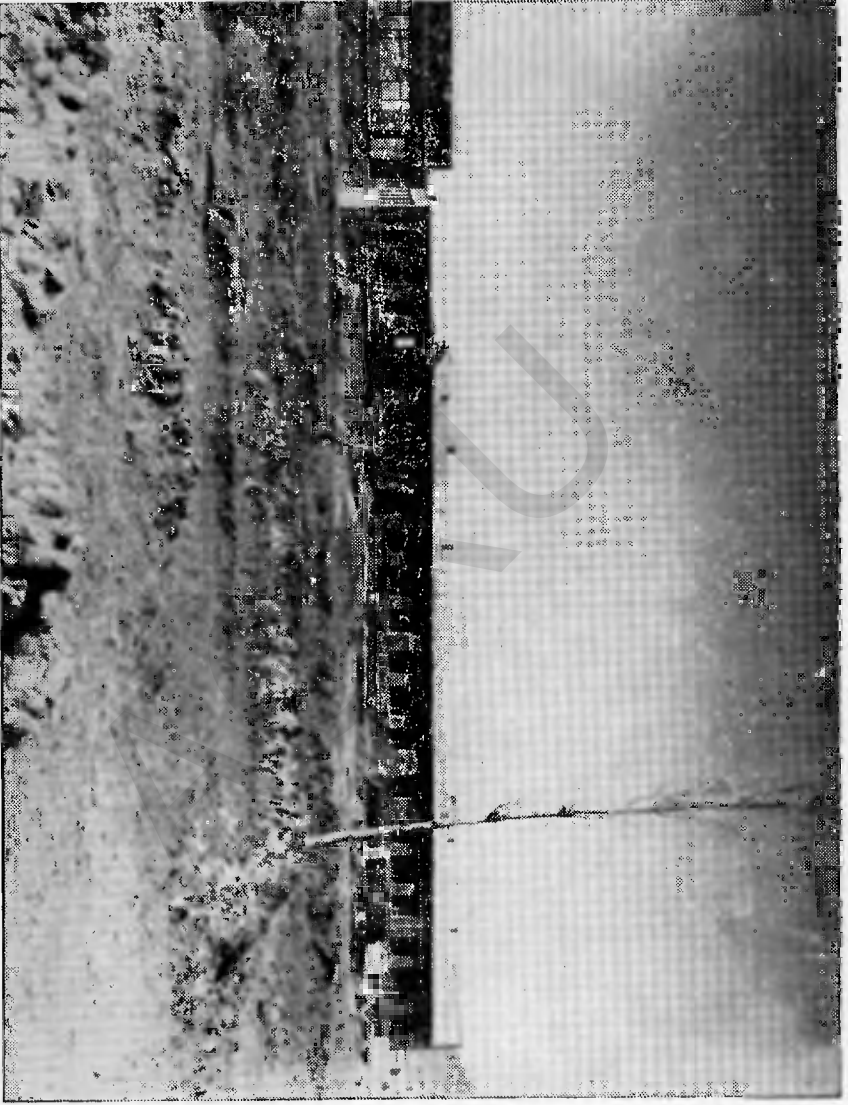
ار برای آنکه معلمین مکاتب بتوانند از فلمهای علمی که یک حصه بزرگ در سهای نظری آنها را دلچسپ و مفید تر ثابت می نماید ریاست تدریسات از یکطرف بتورید پرو جکتور ها و فلمهای تعلیمی اقدامات لازمه بعمل آورد از جانب دیگر شعبه تدریسات ثانوی باشعبه یونو و یونسکو داخل مفاهمه گردیده و تقاضای کمک را نموده است تا حال شعبه تدریسات ثانوی بیشتر از صد رول فلمهای تعلیمی سی و دو میلیمتر و ۱۶ میلیمتر را تهیه و در معرض استفاده مکاتب گذاشته است و در سال تعلیمی ۱۳۳۰ بسا از مکاتب مسلکی و ثانوی یکتعداد زیاد از این فلمها را بطلاب نشان داده اند از جمله سه پرو جکتور هائیکه برای این منظور تورید گردیده است یکی آن فورا در سال ۱۳۲۹ بلیسه ملالی که اطاق بزرگی برای کنفرانسها و نشان دادن فلمها دارا می باشد داده شد و در سال تعلیمی ۳۰ بدختران هر دوره فلمهای خیلی مفید و دلچسپ نمایش داده شد .

الحاقیه حبیبیه و ملالی :

چون هجوم جدید الشمولان در لیسه حبیبیه و ملالی زیاد است و طلاب از حصه دور دست

فوتوی عمارت نیمکاره مطبوعه وزارت معارف
۱۳۰۲

عمارت نیکار همکیت ابتدائیه نسوان در کازته ۴

شهر نوبه مشكل رسیده میتوانستند از انرو وزارت معارف بکتاب مکتب ابتدائی بچه ها را بنام ابتدائی حبیبیه و یک باب ابتدائی نسوان را بنام ابتدائی ملالی در شیرپور افتتاح کرد که در سال ۱۳۳۰ هر کدام دارای سه شعبه بوده .

در باره مکتب لیلی ونهاری :

چند سال قبل وزیر اقتصاد آنوقت پیشنهاد تاسیس چند باب مکتب را بوزارت معارف نمود که تا صنف نهم درس خوانده بمکتب عالی صناعتی شامل شوند قرار معلوم یلانهای بزرگ بر روی کار بود وزارت معارف مکلفیت خود را در این باره اجرا کرده و ه باب مکتب را تاسیس ولی حینیکه فارغ التحصیلان لیلیه خلم قندهار هرات ولیلیه مرکز و متوسطه نهاری را بورارت اقتصاد بعد از فراغ صنف نهم تقدیم نمود متاسفانه یلانهای موضوعه صناعتی تطبیق شده نتوانست و مکتب عالی صناعتی افتتاح نشد وزارت معارف مجبور گردید که لیلیه های خلم قندهار و هرات را تدریجا لغو کرده فارغ التحصیلان مذکور را بکابل احضار و بلیلیه مرکز شامل نمود بدین ترتیب مکتب متوسطه لیلیه مرکز میدل بیك لیسه گردید که این امر بذات خود خیلی قابل اهمیت است .

اول اینککه لیلیه مرکز بزرگترین موسسه لیلیه معارف افغانستان میباشد و از نقطه نظر تعداد متعلمین با هر کدام از لیسه های بزرگ مرکز همسری مینماید . دوم آنککه در لیسه لیلیه مرکز از بسا نقاط دوردست افغانستان طلاب پذیرفته شده است که از ماه قوس ۱۳۳۱ فارغ التحصیلان آن مانند سایر فارغ التحصیلان لیسه ها یا بخارج اعزام میشوند و یا در فاکولته های داخل به تحصیلات عالی میپردازند . سوم اینککه این لیسه مانند دارالمعلمین متوسطه که آنهم بعد از این فارغ التحصیل بکلوریا میدهد در هیچ يك دوره خود از معلمین خارجی برای تدریس بجز در مضمون لسان استفاده ننموده است و تمام مضامین به فارغ التحصیلان فاکولته های داخل مفوض گردیده است که از عهده آن بخوبی بر آمده اند .

بست ها و کتب جدید :

الف - بست های سامان و لوازم تحصیل مکتب ذکور و نسوان که تجدید نظر را ایجاب میکرد در این عرصه دو سال اصلاح و ترمیم شد بعضی کتب درسی خارجی توسط اجرائیه لوازم فرمایش داده شده مانند کتب لیسه های مرکز سلسله (مایکل ویست) اطلس ها که بعضاً وارد شده بعضاً تاسال آینده تعلیمی خواهد رسید .
ب - در متوسطه ها و لیسه ها بنام کتبخانه پولی در بودجه منظور بود با اساس کتبخانه های لیسه های مرکز دارالمعلمین ها ترتیب شد و بمکتب مرکز بوطه هدایت گردید که

بتنظیم کتابخانه ها وقت نمایند کتابخانه لېسه ملالی بصورت خوبی تنظیم گردید در این عرصه دوسال تعداد کتب آن دوچند گردیده است وبتعداد زیاد مجله های خیاطی و بافت برای پیشبرد سویه طالبات توریید گردیده است .

مکاتب نسوان

درباره لېسه های نسوان سابقا غوری بعمل آمده بود اما پروگرام معینی تطبیق نمیشد و سیستم آن واضح نبود ریاست تدریسات عمومی اهمیت مکاتب نسوان را در نظر گرفته در زمینه غور مزیدی نمود اقداماتی که در اینباره شده است ذیلا ایضاح میشود .

۱) باساس پروگرامهای ممالک دیگر بادر نظر گرفتن احتیاجات محیطی مایروگرام سه شعبه آن از قبیل تدبیر منزل شعبه دارالمعلمات ابتدائی وشعبه کامل لېسه نر تیب گردیده بعد از ملاحظه شورای عالی معارف بتطبیق کامل آن اقدام خوا هیم کرد .

۲) باساس این فیصله پروگرام صنوف هفت الی نه لېسه های نسوان مانند لېسه ذکور خواهد بود بعد از فراغ صنف نهم حسب تعداد فارغ التحصیلات وخواهش متعلمات یاشعبه کامل لېسه شامل شده صنف ۱۰-۱۱-۱۲ را مانند لېسه های ذکور طی نموده بقا کولته نسوان شامل خواهند شد یا تحت پروگرام معینی دارالمعلمات ابتدائی را که تا صنف ۱۱ داشته خواهد بود تمام کرده بحیث معلم مکاتب ابتدائی نسوان مقرر خواهند شد .

شعبه تدبیر منزل : صنف ۱۱و۱۰ خواهد داشت که مضامین عمده آن در صنف ۱۰و۱۱ تریه اطفال حفظ الصبحه تدبیر منزل میباشد فارغ التحصیلات این شعبه در حیات فـامیلی داخل شده و مادرهای خوبی خواهند بود .

۳) تا آخر سال تعلیمی ۲۸ و ۲۹ در دوره متوسطه و ثانوی لېسه ملالی سه لسان خارجه انگلیسی - آلمانی و فرانسوی بحیث لسان تدریس وبر علاوه بسا از مضامین توسط معلمات خارجی که بدین سه لسان آشنا بودند تدریس میشد در ادامه چنین ترتیب که در حقیقت منطقی هم نبود مشکلات زیادی را وزارت معارف مواجه میگردد چه از یکطرف مجبور بود معلمات خارجی زیاد استخدام نماید تا سلسله های جداگانه هر سه لسان را پیش برده بتوانند واز جانب دیگر آمریت نسوان مجبور میشد بنسبت مشکلات لسان بیک تعداد خیلی کم متعلمات هم صنف جداگانه تشکیل نماید که این همه تعداد در لسان وتعدد در شعبات خساره مادی ومعنوی را بار می آورد ، ریاست تدریسات عمومی پس از غور لازمه در باره این مسئله مهم پیشنهادی در باره داخل نمودن زبان مادری بحیث لسان تدریسی در لېسه نسوان به مجلس علمی معارف تقدیم و فیصله خیلی مهمی حاصل نمود که

درس سال تعلیمی ۱۳۲۹ و ۱۳۳۰ تعلیمات لیسه نسوان کاملاً بزبان مادری تدوین گردد و تمام مضامین بجز لسان خارجه به محصلات فاکولته نسوان که در آن واحد معلمات آن لیسه میباشد تفویض گردد و از جانب دیگر حتی الامکان کوشش شود تا از نقطه نظر تدوین لسان خارجه در هر لیسه وحدت لسان موجود گردد و در اثر این فیصله بس مهم تدریسات ثانوی بکمک آمریت نسوان ترتیبات جدیدی در لیسه ملالی اتخاذ و شعبات مختلفه یک صنف را حتی الامکان یکجا نموده و تعلیمات را در تمام صنوف بزبان فارسی جاری گردانید و به معلمات خارجی که بعد از اتخاذ این تجویز بیکار ماندند توسط شعبه مأمورین و معلمین فسخ قرارداد بعمل آورد.

از فراز دایور های تعلیمی و فسمیکه از امتحانات سنوی این مکتب در این اول خـر ظاهر شد در اثر بزل مساعی محصلات فاکولته نسوان و معلمین معلمات دیگر لیسه ملالی نتیجه سال تعلیمی ۲۹ و ۳۰ نسبت بسالهای ما قبل خیلی هـا مثبت بوده و سویه علمی طالبات رو به بهبودی میباشد.

۴) برای اینکه لیسه ها مشخص گردند اسم ملالی بلیسه شهرنو واسم زرغونه بلیسه بوستان سرای تبدیل یافت.

۵) برای اینکه دختران بتوانند از فیلمهای تعلیمی استفاده کنند پروجکتور و اطاق مخصوص آن تهیه گردیده و بیکار افتاد.

۶) برای کتابخانه لیسه ملالی کتب جدید از سویس و فرانسه خواسته شد که حصه بزرگ آن توصلی ورزیده است.

۷) بستهای تعلیمی لیسه نسوان خصوصاً در حصه مسلکی هر دو لیسه تثبیت شده است.

۸) درباره لباس و تقسیم وظایف و تطبیق دروس و کنترول دروس بمکاتب جداگانه هدایت مفیدی صادر شده است.

۹) در حصه معلمین کمبود فعلاً در لیسه ملالی و زرغونه از معلمین لایق ذکور انتخاب و بیکار گماشته شده اند.

مناسبات با شعبه عرفانی یونو:

در دفاتر مرکزی یونو مقیم نیو یارک دفتری بنام شعبه عرفانی یونو که از شعبه یونسکو مجزا میباشد موجود است و علی الخصوص درباره معرفی نمودن یونو و فعالیتهای موسسات مختلفه آن بدل مساعی مینماید در اثر درخواست و پلینام آگار مدیر عمومی این شعبه عرفانی مدیریت تدریسات ثانوی بحیث نماینده افغانی برای قائم نمودن ارتباط بین وزارت معارف افغانستان و شعبه فوق الذکر در اواخر سال ۱۳۲۹ معرفی گردید در عرصه

تقریبا یکسال بیشتر از سه هزار یامفلت ری-کلام و نشریات در باره معرفی نمودن موسسات مختلفه یونو و فعالیتهای آنجا بشعبه تدریسات ثانوی واصل و بدسترس قارئین و علاقه مندان گذاشته شده است .

در موقع سالگړه یونو (۲۴ اکتوبر) مطابق ۳۰ میزان ۱۳۳۰ حسب مرام ترقیخواهی و صلح دوستی ملت و حکومت افغانستان وزارت معارف تمام مکاتب را بعد از ساعت ده بجه مرخص نمود و در اثر در خواست مدیریت تدریسات ثانوی سه مرکز (سینما یامیر — دارالمعلمین ها و لیسه ملالی) تعیین گردیده بود که در آنجا تشکیل جمعیتهایی بعمل آمده در حالیکه هزاران طلبه و طالبات مطابق تذکار فوق اجتماع نموده بودند این روز را با مسرت فوق العاده و کشفرا نسهای نهایت جذاب و مفصلی خوش آمد گشتند و تمام آن آثاری که زاده افکار صلح جویانه دوایر مربوط ملل متحده است بهمه گان توزیع و مرام پاك این مجمع از جانب ذوات متعددی گوشزد و از طرف جمعیتهای مذکور بامراق خاصی تأیید و تصدیق گردید بعداً فلمهای حاکی از اقدامات ملل متحده نشان داده شد در هر سه مرکز موصوف تا اخیر روز شوق و شغف فوق التصوری حکم فرمائی داشت و باستقبال این روز تاریخی طلاب مرکز عموما از ساعت ده روز مرخص و گویا روز موصوف مثل روزهای جشن و سرور تقدیر گردید .

فیصله های شورای عالی معارف

سال گذشته از تاسیس شورای عالی معارف یعنی مجلسی که برای غور و تدقیق در باره کلیه مسایل عرفانی و اخذ تصمیمات و وضع قوانین که برای پیشرفت معارف لازم میباشد اجراءات بعمل آورد و در باره باره از فعالیتهای آن در چند ماه اخیر سال گذشته باطلاع قارئین سالنامه کابل رسانیده بودیم اینک به تعقیب آن تصاویری را که در سال جاری ریاست تدریسات عمومیه در شورای عالی معارف گذشتانده بطور خاص از آنها تذکر می دهیم .

- (۱) تصویب پروگرام مضامین ابتدائی که از طرف تدریسات ابتدائی بعمل آمده .
- (۲) اعزام معصلین بخارج جهت شعبات مختلفه وزارت معارف .
- (۳) تشکیل کمیسیون ملی یونسکو .
- (۴) لایحه معاشات مسلکی مکاتب مسلکی .
- (۵) شروع تدریس لسان دوم ملی از صنف چهارم ابتدائی بتفصیلی است که در حصره را یور مدیریت تدریسات ابتدائی آمده است

۶) شروع تدریس لسان خارجه از صنف هفتم که اینک اصل پیشنهاد و تصویب شورای عالی معارف را بقارئین گرام سالنامه کابل عرضه میداریم .

قبلترین درلیسه های مرکز علاوه بر مضامین دوره ابتدائیه لسان خارجه نیز در صنف چهارم شروع میگردد علت این کار آن بود که چون تعداد معلمین افغانی برای تدریس مضامین ریاضیات و ساینس در صنف دوره متوسطه و اعدادی کفایت نمیکرد و اغلب مضامین توسط معلمین خارجی تدریس میشد پس لسان خارجه از صنف چهارم شروع میگردد تا آنکه چینی که شاگردها بصنف هفتم رسید ذخیره از لغات و اصطلاحات لسان خارجه حاصل و در یاد گرفتن مضامین ریاضیات و ساینس که توسط معلمین خارجی بعمل می آمد دچار مشکلات نگردد اما نسبت به دلایل که ذیلا تذکار میگردد قطع نظر از آنکه نتیجه مطلوب از تدریس لسان خارجی در صنف ابتدائی بدست نیامده بار سنگینی نیز بردوش نو آموزان تحمیل گردیده بود .

الف) در مناطق پشتو زبان زبان فارسی بصنف چهارم و در مناطق فارسی زبان لسان پشتو در صنف مذکور شروع میشود علاوه بر این دوزبان بطلاب درس تلاوت قرآن کریم و بعضی محفوظات عربی اعطاء میگردد و چون یکی از اسانهای دوگانه کشور برای طلاب مناطق مذکور یک اسان نو و نا آشنا میباشد لهذا تحمیل یک زبان خارجی بر علاوه فارسی و پشتو و عربی فشار زیادی بالای طلاب خورد سال وارد خواهد ساخت .

ب) شاگردان باید اولتر از همه بزبان مادری بزبان دوم کشور آشنا شوند البته بعد از آنکه در زبان مادری قوت افاده و استفاده را کسب نمودند و ذخیره کافی لغات و قواعد حاصل کردند باید بغرا گرفتن زبان دیگری مصروف شوند عقیده ما اینست که از تمام وقتی که در مکاتب ابتدائی در اختیار داریم برای تقویه زبان مادری شاگرد استفاده نمائیم .

ج) در مکاتبی که لسان خارجه در صنف ابتدائیه شروع میشود تحصیلات دوره ثانوی منحصر بطلاب همان مکتب میباشد اما طوریکه معلوم است تحصیلات دوره های بلندتر باید بر اساس انتخات صحیح دوره های یا یا نتر صورت بگیرد اجراء این پرنسبب حاضرأ درلیسه های چهارگانه صورت پذیر نیست چونکه طلاب فارغ سایر مکاتب ابتدائی زبان خارجه را نمیدانند و چون درین طلاب مکاتب ابتدائی نیز شاگردان باذکات زیاد اند لهذا بهتر خواهد بود که بعوض اغبیای دوره ابتدائی لیسه ها باذکای مکاتب ابتدائی موقع تحصیلات عالیتر اعطاء شود و این امر ایجاب میکند که پروگرام تمام مکاتب ابتدائی بشمول ابتدائیه های ضمیمه لیسه ها دارای وحدت پروگرام شوند و زبان خارجه از صنف ابتدائی لیسه های مذکور خارج گردد .

د) در صورتیکه این منظور عملی میشود نه تنها برای طلاب مکاتب ابتدائیه مرکز بلکه برای طلاب ذکی مکاتب ابتدائیه اطراف نیز چانس شمول در لیسه های مرکزی و کسب تحصیلات عالیتر اهداء خواهد شد .

ه) حاضراً در پروگرام مکاتب ابتدائیه ضمیمه لیسه ها و سایر مکاتب ابتدائیه از یک طرف و در بین مکاتب ثانوی مرکز و ولایات از طرف دیگر وحدت پروگرام موجود نیست چنانچه در لیسه دارالعلمین و لیسه لیلیه مرکز و متوسطهای اطراف زبان در صنف هفتم و در لیسه های چهارگانه از صنف چهارم شروع میشود برای ایجاد هم رنگی در بین مکاتب هم نوع لازم میشود که زبان خارجه از ابتدائیه لیسه ها بدوره متوسطه انتقال داده میشود .

و) در وقتیکه لیسه های مرکز تشکیل گردید برای تدریس مضامین ریاضی و ساینس معلم داخلی نداشتیم و مجبور بودیم بمعلمین اجنبی رجوع نماییم چنانچه در آغاز امر حتی از صنف اول بعد اغلب مضامین توسط خارجیها تطبیق میشد برای آنکه شاگردان قدرت افاده و استفاده را کسب کنند مجبور بودند تدریس لسان خارجه را هر چه زود تر شروع کنند چنانچه در سابق لسان خارجه بصنف اول شروع میشد اینک بمعلمین فارغ التحصیل داخل و خارج تا اندازه احتیاجات لیسه ها را تکافو میکنند و ما میتوانیم بدون مشکلات زیاد الی صنف نهم تدریس مضامین را بزبان کشور اجرا کنیم تدریس بلسان خارجه اصلاً مخالف شئون ملی یک مملکت است و ما آرزو داریم هر چه زودتر زبانهای ملی خود را جانشین زبانهای بیگانه بسازیم این منظور حاضر در لیسه نجات حبیبیه و غازی تا اندازه عملی شده و نتایج بس اطمینان بخشی اعطاء نموده است امیدواریم در آینده قریب تا اندازه که معلم با کفایت دردسترس ما باشد این مرام را در تمام لیسه ها و بتمام دوره ها تطبیق نموده و زبانهای ملی را بحیث (میدیم انسترکشن) قرار دهیم پس بر اساس این منظور زبانهای کشور مقام اولیتر را احراز نموده و با ادامه لسان خارجه در دوره های ابتدائیه ضرورتی نخواهد ماند و نقصی که ازین رهگذر در فرا گرفتن السنه خارجه عاید میشود میتوانیم آنرا در دوره ثانوی تلافی نماییم .

ز) هیئت علمی یونسکو نیز نظریات وزارت معارف را درین مورد تأیید نموده و رایوریکه تقدیم کرده اند این مطلب را جداً توصیه و سفارش میکنند لهذا برای رفع این مشکل مجالسیکه در آن انجمن علمی معارف و مدیران خارجی لیسه های مرکزی و نماینده یونسکو سهم داشتند دائر و بالاخره بتاريخ ۲۹/۱۲/۳۳ چنین فیصله بعمل آوردند (۱) سر از امسال در صنف چهارم لیسه ها لسان خارجه خوانده نشود و زبان خارجه تدریجاً بصنف هفتم انتقال یابد درینصورت در سال ۱۳۳۳ شروع لسان خارجه بصنف هفتم خواهد رسید .

۲) لیسه هائیکه معلمین داخلی دارند موظف اند مضامین را بزبان ملی تدریس کنند هر وقت وزارت معارف وفا کولته‌ها معلمین جدیدی بلیسه‌ها معرفی نمایند آنها عوض معلمین خارجی درصنوف متوسطه و ثانوی تدریس خواهند کرد .

۳) هر وقت لسان خارجه بصنف ۷ رسید یعنی درسال ۱۳۳۳ وزارت معارف در تزئید ساعات لسان خارجه در دوره صنوف ۷ - ۸ و ۹ در مجلس جداگانه اقدام بعمل خواهد آورد مراتب قرار فوق بمجلس شورای عالی معارف تقدیم و بتاریخ ۲۶ ر ۲ ر ۳۰ ذیلا فیصله بعمل آمد .

پیشنهاد وزارت معارف درباره انتقال تدریجی زبان خارجه از صنف چهارم ابتدایی بصنف پنجم لیسه‌ها جلسه مورخه ۲۶ ثور ۱۳۳۰ شورای عالی معارف مطرح مذاکره قرار گرفته و چنین تصویر میشود .

۱) نظریه وزارت معارف در مورد انتقال تدریجی (یعنی از سال تعلیمی ۳۹ و ۳۰ اطمینان سه سال) زبان خارجه از صنف چهارم بصنف هفتم درست است حسب آن اقدام بعمل آید .
۲) زبان خارجه برای فرا گرفتن علوم متنوعه در دوران تحصیل شاگرد و بعد از آن موثرترین عامل است پس مطابق پیشنهاد وزارت معارف از آغاز سال هفتم الی اخیر صنف ۱۲ زبان خارجه باید بصورت متمرکز (Jilati) یعنی تعداد ساعات زیاد و توسط معلم صلاحیتدار حتی المقننور اهل زبان تدریس گردد .

۳) تا وقتیکه معلم داخلی برای مضامین ساینس در دوره ثانوی یعنی از شروع صنف دهم بدسترس نباشد مضمون مورد بحث بزبان خارجی و توسط معلم اجنبی تدریس شود و هرگاه معلم باصلاحیت داخلی تهیه شود در آن صورت مضمون ساینس بزبان ملی تدریس خواهد شد .

۴) چون رابطه تعلیمات دوره کامل ثانوی با تحصیلات عالی امریست بدیهی لهذا از جلالتهاب وزیر صاحب معارف که امر مستقیم یوهنتون نیز میباشد تقاضا میشود تا موضوع اصلاحات اساسی فاکولته‌های موجوده را از قبیل تکمیل کتب کتابخانه‌ها لوازم لابراتوارها استخدام استادان و نکات مهم دیگر بریاست یوهنتون ابلاغ و مقرر فرمایند برای بحث مسئله مجالسی ترتیب دهند و نتایج را بعرض مقامات صالحه برسانند تا فاکولته‌های کشور معنا معادل فاکولته‌های معالک مترقی گردند .

مدیریت تدریسات مسلکی

تدریسات مسلکی در جریان سال ۲۹ و ۳۰ با اصلاحات و اقدامات ذیل توفیق حاصل نموده است :

مکتب میخانیکي .

برای تکمیل کار تدریسی مکتب یک نفر مدیر تخنیکي و پنج نفر معلم المانی برای شعبات آتی استخدام شده اند جریانهای قوی جریانهای ضعیف تکنالوژی بسته کار و ترمیم موتر .

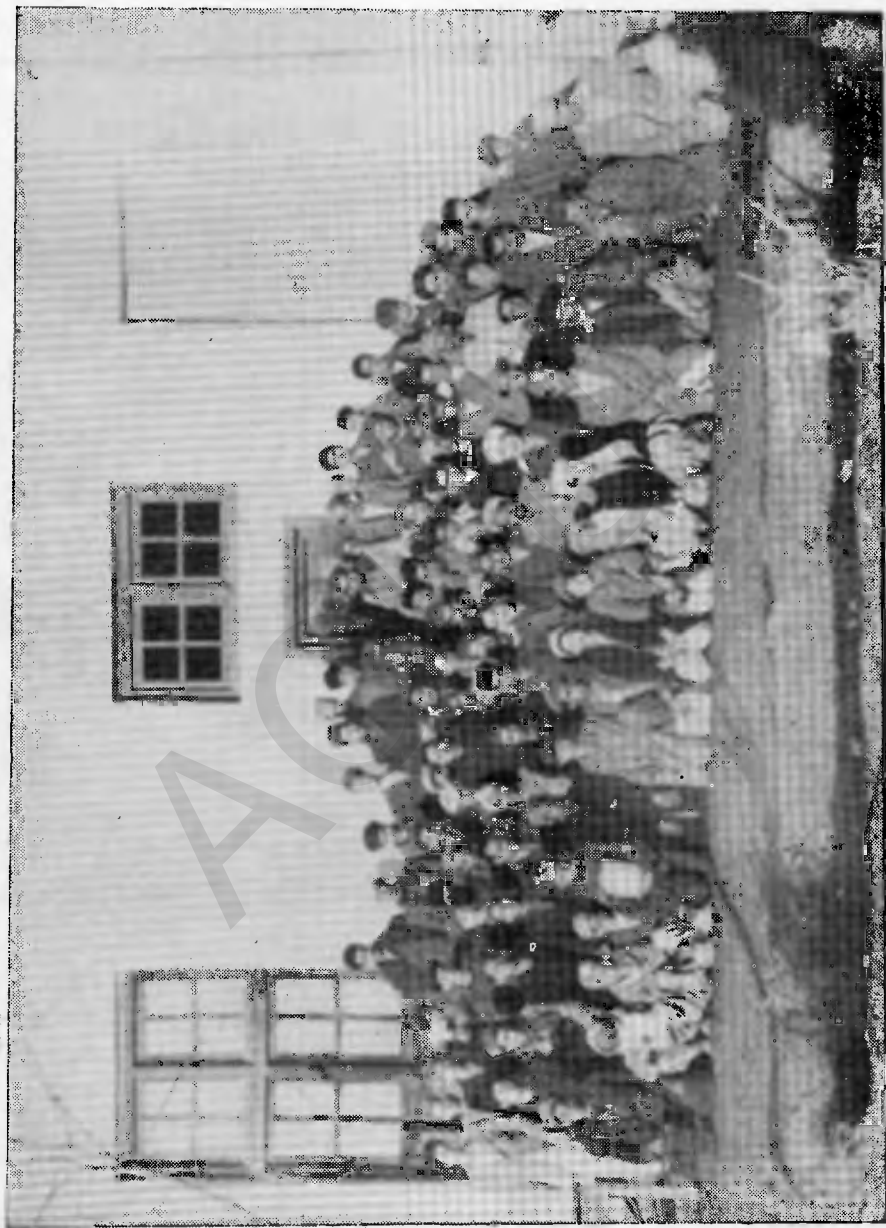
علاوه بر آن کارگاه های ذیل خریداری و بسکار انداخته شد کارگاه جریان قوی برای تعلیم اصول ترمیم نصب و مرافقت آلات و ماشین های برقی کارگاه قالب گیری و کارگاه ریخته گری که با سامان مذکور مکتب میخانیکي دارای اولین ریخته گری اصول کشور خواهد شد کارگاه ترمیم موتر - کارگاه ذیل دوانی .

برای خریداری کارگاه جریان ضعیف فرمایشات لازمه صادر گردیده است چون کار تدریسی و سامان تعلیمی تا اندازه تکمیل گردیده حرفه های تخنیکي مکتب بصورت ذیل تثبیت یافته بسته کاری ماشین افزار ساز - آهنگر - بسته کار فل - ترمیم کار موتر برقی کارگر تیل فون - حلبی ساز - قالب برور ریخته گر - نجار مدل ساز - میخانیک آلات دقیق . پروگرام مکتب در گذشته نظر به که بود معلم و سامان افتضائی بود و شاگردان نمیتوانستند بعلمت نواقص مذکور بحرفه و مسلک خویش طوریکه شاید و باید تسلط و احاطه حاصل کنند در ظرف سال گذشته بکمک معلمین تازه وارد موفق شدیم پروگرام شعبات مختلفه را از روی نصاب تعلیمی مکتب شبه آن در خارج مبنی با اساسات علمی مرتب نمائیم پروگرام جدید مضامین زایده را حذف نموده و بر روی سه سال تمرکز می یابد بدین وجه از یک طرف کیفیت و ماهیت درسی اصلاح گردید و از طرف دیگر مدت یک سال تمام در وقت تحصیل شاگرد صرفه گردید برای بلند بردن سویه متعلمین یک صنف مخصوص تعلیمات (استادی حرفه) ایجاد گردید شاگردانیکه دوره سه ساله را طی نموده صاحب استعداد و شایق بادامه تحصیل و افزایش معلومات خود میباشد درین صنف پذیرفته شده مدت یکسال تحت پروگرام نظری و عملی خاصی زیر تعلیم گرفته میشوند در پایان سال شاگردانیکه در امتحان کامیاب میشوند موفق باخذ تصدیق نامه استادی حرفه گردیده از حقوق و امتیازات بیشتری برخوردار میشوند .

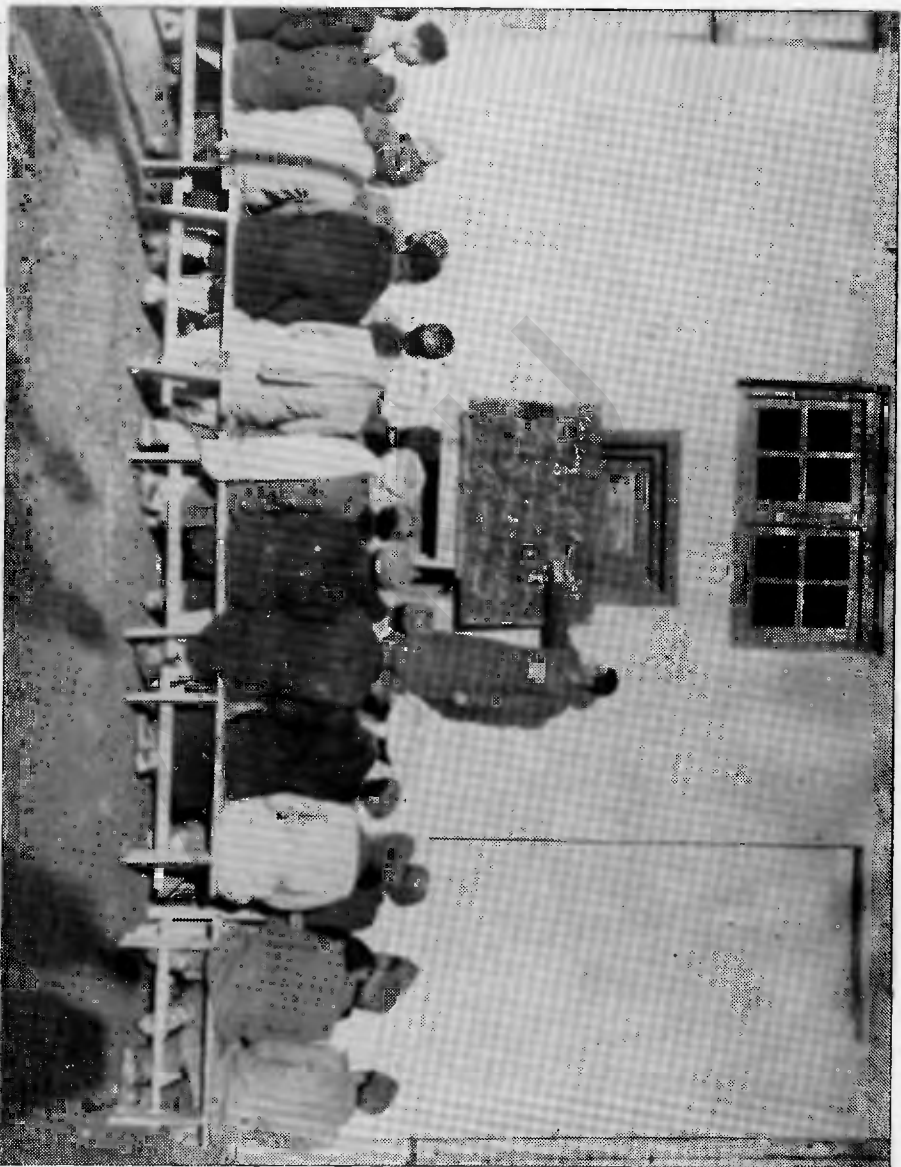
حصول تصدیق نامه استادی فن منوط بشرايط ذیل است .

قدرت اجرای کارها وابسته به حرفه مربوطه باستقلال کامل اجرای محاسبات مربوطه بدون کمک دیگران قدرت خواندن رسمهای تکنیکي و طرح بعضی رسم های بسیط مربوط به کارگاه بصورت مستقلانه - شناسائی کامل تمام مواد کار موارد استعمال و طرز

از مناظر کورس های اکابر دو کابل

طلاب کورس اکابر بامدیر ومعلمین کورس

معلمین و شاگردان کورس اکا، مشغول درس دینہ پیشوائی

بکار بردن آنها معرفت اصول سنجش قیمت مواد ساخته شده طرق صرفه مواد - شناسائی طرز اداره يك کارگاه استعداد در رهنمائی طلاب و یا گروههای کارگران مخصوصاً مراقبت اخلاقی داوطلبان کورس ماستری حائز اهمیت است و برای اشخاص که ازین رهگذر اعتماد و اطمینان کامل را حائز نمیشود موقع شمول کورس داده نمیشود .

در طرز انتخاب طلاب مکتب اصلاحاتی بعمل آمده و اغلباً شاگردانیکه بشوق تکنیکی شوق و تمایل داشتند قبول گردیدند - علاوه بر آن برای آنکه طلاب و لایاتی نیز از تحصیلات مکتب مستفید شوند برای بار اول عمده از طلاب و لایات در مکتب پذیرفته شده در نظر است برای سالهای مابعد نیز برای طلاب و لایات موقع داده شود اباتره و اشاعه این شاگردان بلیسه لیلیه مرکزی بعمل می آید .

برای تربیه معلمین افغانی نیز بلانی زیر نظر گرفته شد امید داریم در آینده نزدیک از استخدام معلمین خارجی برای مکتب میخانیککی بی نیاز گردیم - فارغ التحصیلان دوساله آن (۶۴) نفر میشوند .

مکتب تخنیک عالی کابل

ایجاد چنین يك مکتب از آمال دیرین کشور بوده با طرح نقشه مکتب عالی تخنیککی این آرزو به مرحله عملی نزدیکتر گردید .

در سال ۱۳۲۸ وزارت معارف تصمیم گرفت به کمک مؤسسات ذی علاقه امریکائی مکتب تکنیککی بی پایه و ستندرد مکاتب مشابه آن در خارج بوجود آرد بعد از فراهم آوری مقدمات کار مستر سودر برگ را مامور نمود که در امریکا باجماع علمی و ارباب تخصص تماس حاصل پروگرام و خط مشی آنرا طرح و ضمناً از مؤسسات خیره ذی علاقه آن کشور کتب - ماشین و باقی سامان و لوازم لابراتوار بطریق امداد و اعانه حاصل و فراهم کند . نامبرده در ظرف دوسال توقف خویش در آنجا بترتیب پروگرامها و خطوط اساسی تعلیمی مکتب موصوف و جمع آوری سامان و لوازم لابراتوار بقیمت بیشتر از صد هزار دالر توفیق حاصل و در اخیر سال ۱۳۲۹ بکابل مراجعت نمود علاوه بر سامانیکه از راه کمک دستیاب گردید وزارت معارف مبالغه هنگفتی جهت خریداری سامان کمبود و استخدام معلمین اعتبار داده مکتب را در اوایل سال ۳۰ رسماً افتتاح نمود .

مکتب عالی تخنیککی کابل متشکل از سه قسمت است .

الف) : قسمت عالی که دارای شعب مختلفه انجینیری بوده هدف آن تربیه نفر بی پایه و ستندرد دارالفنون های تخنیککی میباشد چون سامان کافی فعلاً در دسترس نیست تشکیل

این قسمت به آینده مجول گردیده است امیدواریم بعد از تکمیل سامان و ایجاد لابراتوارهای لازمه این قسمت را نیز متدرجاً روی کار بیاوریم .

ب) : قسمت متوسط که هسته اصلی این مؤسسه را تشکیل می‌کند هدف آن تربیه نظری و عملی شاگردان بیایه تکنیکم ها و مکاتب متوسطه تکنیکی خارج میباشند این قسمت دارای شعب ذیل میباشد .

انجینیری موتوری - انجینیری میکانکی - انجینیری برق - انجینیری ماشینهای حرارتی
انجینیری مواصلات (بسی سیم رادیو - تلهفون) انجینیری کیمیا - انجینیری نساجی
انجینیری تعمیرات .

وزارت معارف تاسیس تمام این شعبات را طوریکدم بغا برعدم وسایل کافی فقدان اعتبار یولی و از همه بیشتر ندا شتن تجارب لازمه برای اداره چنین یک مکتب بزرگت ممکن ندانسته در نظر دارد درین مورد قدم بقدم جلو برود و شعبات مختلفه را متدرجاً تاجائیکه وسایل اجازه میدهد یکایک افتتاح نماید . در سال ۱۳۳۰ شعبات برق و موتو آنرا روی کار آوردیم و در سال آینده شعبه انجینیری تعمیرات را بر آن اضافه خواهیم نمود حاضرأ سامان گرد آورده بیهم بسکابل میرسد و لابراتوار ها و کتابخانه مکتب در حال انکشاف میباشد در سال ۳۰ از جمله کنار تدریسی (۵) نفر از امریکا استخدام گردید و در حدود شصت نفر از شاگردان ولایاتی ایسه لیلیه مرکزی به تکنیکم سپرده شد در سال آینده در نظراست تعداد شاگردان را به (۸۰) نفر ارتقا داده و برای ابته اعاشه آنها لیلیه جدا گانه روی کار آوریم .

زبان تدریسی فعلاً انگلیسی است . در آینده وقتیکه معلمین افغانی زمام تدریس را در دست بگیرند زبانهای خود کشور جانشین زبان اجنبی خواهد شد .

چون شرط قبول مکتب فراغت از صنف نهم متوسطه ها قرار گرفته است و معلوماً تیکه متعلمین در جریان سه سال دوره اول متوسطه در لسان انگلیسی کسب نموده اند برای افاده و استفاده کفایت نمیکنند لهذا برای آنکه متعلم قدرت فهمیدن و فهماندن در زبان انگلیسی پیدا نماید کورس جدیدی بنام کورس انگلیسی معجل تشکیل گردید این کورس مبتنی با اساسات نوین طرز تعلیم لسانهای اجنبی بوده از وسایل تازه مثل آله ضبط صدا استفاده مینماید که در ظرف هشت هفته متعلم را قابل به تفهیم و تفهیم بنماید . طوریکه در جریان سال مشاهده شد نتیجه کورس نهایت اطمینان بخش است به اندازیکه وزارت معارف آنرا در مکاتب دیگر مثل مکتب حبیبیه در نظر گرفته است .

دارالمعلمین :

درسال ۲۸ و ۲۹ وزارت معارف راجع به تربیه معلم درتصمیم مهم و نافع اتخاذ نمود :
 الف) : برای تربیه آموزگاران ابتدائی دارالمعلمین نه صنفی را کافی ندا نسته
 دوره تحصیل آنرا بیازده سال ارتقا بخشید این تصویب درجریان سال ۲۹ و ۳۰ براساس
 پروگرام تازه که برای دارالمعلمین یازده ساله وضع گردید درمحل اجراء قرار گرفت
 خطوط اساسی این پروگرام آنست که درسه سال اول بعدازدوره ابتدائی نصاب متوسطه
 های عادی باختلافات جزئی تطبیق گردیده تنها درعوض لسان خارجه به تقویه خط وسواد
 توجه بیشتری مبذول میگردد . دو سال اخیر برای تدریس مضامین مسلکی و تطبیقات
 شاگردان درمکتب ابتدائی تجربوی اختصاص می یابد باین حساب قبول شاگرد در دو سال
 اخیر منحصراً بشاملین دوره اول متوسطه خود دارالمعلمین نیست بلکه برای فارغ التحصیلان
 بالاستعداد سائر متوسطه های مرکز و ولایات نیز راه شعول باز می ماند .

درپایان سال ۱۳۳۰ (۴۰) نفر از صنف نهائی دارالمعلمین یازده صنفی فراغت حاصل
 وبانروی علمی وآمادگی بیشتر درمکتب ابتدائی مقرر و مصروف گردیده اند .

ب) : سابق برین تربیه معلمین دوره اول ثانوی یعنی صنف ۷ - ۸ و ۹ از دارالمعلمین
 ۱۲ ساله صورت گرفته فارغ التحصیلان این مکتب بلافاصله بتدریس به مکتب متوسطه
 مامور میشدند چون تحصیلات معادل به کلموریا برای تدریس درمکتب متوسطه کافی
 نبود وزارت معارف تصمیم گرفت که من بعد معلمین دوره اول متوسطه هارا نیز
 ازفارغ التحصیلان فاکولته سیانس و ادبیات مقرر نمایند بدین ترتیب دارالمعلمین متوسطه
 منحل ودرجریان سال ۲۹ و ۳۰ بیک لیسه لیلیه که در آن طلاب تمام ولایات کشور شامل
 میباشند مبدل گردید . این لیسه احضاربه فاکولته های سیانس و ادبیات را تشکیل نموده
 جزء اعظم دانشجویان آن از بین فارغ التحصیلان همین مکتب انتخاب میشوند در دوام
 دو سال گذشته بتعداد (۱۳) نفر فارغ وبفا کولته های مذکور معرفی گردیدند . ۷ نفر
 معلم شدند .

علاوه برای تغییرات و تبدلات درجریان سالهای ۲۹ و ۱۳۳۰ بتدریسات هر دو مکتب
 فوق الذکر توجه و عنایت بیشتری مبذول گردید طوری که امتحانات سالانه اخیر نشان داد
 سویه تعلیمی آنها بصورت مخصوصی ترقی کرده است .

دشپی دارالمعلمین و کورسهای لسان :

از کورسهای دشپی دارالمعلمین که منظور آن بلند بردن سویه آموزگاران
 فارغ التحصیلان دارالمعلمین ۹ صنفی سابق بیایه تحصیلات دارالمعلمین ۱۱ صنفی میباشد .

(۱۱) نفر از شعبهٔ سیانس و (۹) نفر از شعبهٔ اجتماعی فراغت حاصل نمودند علاوه بران
(۱۳) نفر بکسب تصدیقنامهٔ زبان انگلیسی و یک تعداد نفر باحراز تصدیقنامهٔ کورس
زبان روسی توفیق یافتند .

مکتب تجارتی :

درسال گذشته برای این مکتب دو نفر معلم آلمانی استخدام گردیدند مکتب متوسطهٔ
نهاری که قبل براین جداگانه اداره میشد بحیث احضاریه مکتب تجارت بدان منضم گردید
دریروگرام هر دو مکتب تجدید نظر واصلاحاتی بعمل آمد تا تدریسات مکتب به هدف و مرام
اصلی آن نزدیکتر گردد .

برای تدریس ماشین نویسی در جریان سال یکسده ماشینهای تحریر فارسی و لاتینی
ازسودن خریداری و وارد گردید علاوه برآن برای تطبیق سیستم اعمی (ده انگشتی) بر
برماشینهای فارسی تحقیقات و تتبعات بعمل آمد .

برای تاسیس یک لابراتوار تکنالوژی و یک اداره نمونه داد وستد بانسکی که برای
کسب تجارت عملی طلاب خیلی نافع میباشد مقدمات کار فراهم گردیده در نظر است
در شروع سال آینده تعلیمی درس ماشین نویسی و تطبیقات طلاب در ادارهٔ مدل هر دو
بجریان افتد .

بجهت تربیه معلمین مکتب تجارت درجزه یلان عمومی وزارت معارف برای تهیه معلمین
مسلکی عدهٔ بخارج اعزام گردیدند .

مدرسهٔ علوم شرعیه :

این مکتب مهم و نافع درجریان سال ۲۹ و ۳۰ باعطای دو دوره فارغ التحصیل توفیق
یافت سه نفر آن برای تحصیل علوم عربی به مصر اعزام و باقی (۵۰) نفر بقا کولته الهیات
که حسب تصویب وزارت معارف یارسال تاسیس یافت معرفی وشامل گردیدند در ظرف
سال دومعلم مصری تازه استخدام گردیده باقی جریان مدرسه نورمال واطمینان بخش بود .

مکتب زراعت :

در ظرف سال ۲۹ و ۳۰ یک نفر معلم زراعت از آلمان استخدام و لابراتوارهای
نباتات کیمیای امراض زراعتی از خارج خریداری و وارد گردید باوصف مجاهدتهای
بیشمار وزارت معارف متأسفانه این مکتب مهم بعلت فقدان معلمین دائمی افغانی مشکلات
استخدام معلم های لایق خارجی وعدم آشنائی آنها باقلیم و خاک کشور ما عدم اعتبار پولی
برای ایجاد فارم بزرگ زراعتی و تجربه خانهای تربیه حیوانات وغیره مؤسسات که

جز ولاينفك يك مکتب زراعت مدرن میباشد هنوز هم بجریان اساسی فائز نگردیده است .
معهذا بهمکاری متخصصین ریاست زراعت تا اندازه که مقدور بود تدریسات جریان
داشت تعداد شاگردانیکه در دو سال اخیر از صنف نهائی این مکتب فراغت حاصل و در
ریاست زراعت داخل کار گردیدند . (۶۷) نفر بالغ میشود . برای تحصیل رشته معلمی
زراعت در سال ۲۹ و ۳۰ (پنج) نفر به مالک مختلفه امریکا و اروپا اعزام گردیدند .

دارالعلومها :

تدریسات دارالعلوم عربیه مرکز و دارالعلومهای عربیه ولایات بصورت عادی جریان
داشت در سال ۲۹ و ۳۰ بتعداد (۲۲) نفر عالم متبحر در علوم دینی و عربی از آنها فراغت
حاصل و بوزارت عدلیه و معارف بکار گماشته شدند .

مکتب اصول تحریر :

برای تقویه سواد و خط در پروگرام این مکتب تعدیلاتی بعمل آمد و مضمون ماشین نویسی
در جزو نصاب داخل شد برای استفاده بیشتر تدریسات مکتب بصورت دو و قته یعنی قبل
از ظهر و بعد از ظهر جریان یافت در جریان سال ۲۹ و ۳۰ (۷۰) نفر از مکتب اصول تحریر
فراغت حاصل و بدو ایر دولتی شامل کار شدند .

کورس مجسمه سازی و تزئینات :

این کورس زیر اثر پروفیسور کروسی مجسمه ساز ایطالوی دائر گردیده ده نفر
از فارغ التحصیلان سابق شعبه رسامی مکتب صنایع در آن مصروف کار گردیدند طلاب
مذکور بعد از اتمام دوره دوساله تحصیلی در پایان سال ۱۳۳۰ فراغت حاصل و در مکاتب
مرکز حیث معلم شامل کار گردیدند .

۴- مدیریت یونسکو

سال گذشته از ورود یکنفر مشاور فنی از طرف یونسکو به افغانستان سخن رانده
و گفته بودیم که مشاور موصوف موسوم به ادمن سیده جهت کمک در تطبیق نقاطی که
در راپور هیئت تریبوی یونسکو ذکر شده و بعقیده وزارت معارف قابل اجرا در مملکت
شناخته میشود فرستاده شده است و ضمناً چنین تذکار داده بودیم که مشاور فنی مدت
شش ماه در افغانستان اقامت خواهد کرد . در اثر درخواست وزارت معارف اقامت مشاور
فنی از طرف سازمان تریبوی برای شش ماه دیگر تمدید یافت . وزارت معارف نظر
به احتیاجات فعلی از مشاور فنی خواستگار ترتیب پروژه های گردید که برای پیشرفت معارف
ضروری شناخته میشود . و این پروژه ها عبارت است از :

- ۱- پروژه راجع به تربیه و تشکيل مسلكى معلمين ومفتشين .
 - ۲- پروژه درباره چوكات پيداگوژيكي وادارى معارف افغانستان .
 - ۳- پروژه راجع به اصلاحات تعليم اساسى وتعليم تخنيكى .
 - ۴- يكعهده پروژه هاى ديگر كه ذكر آن باعث تطويل خواهد گرديد .
- اين پروژه ها فعلاً موردغور وزارت معارف قرار گرفته است وعندهالموقع بهمنصه اجرا گذاشته خواهد شد . مشاور مذکور بعد ازانقضای مدت معينه بتاريخ ۱۱ جنوری ۱۹۵۲ مطابق ۱۹ جدی ۱۳۳۰ عازم وطن خود گرديد ،

تاسيس كميسيون ملي يونسكو در افغانستان

نظر به ماده هفت اساسنامه يونسكو ممالك عضو سازمان مسكلفند براى پيشبرد مقاصد يونسكو در ممالك منسوبه خویش كميسيونى بنام كميسيون ملي يونسكو تاسيس كنند . حين شمول افغانستان به سازمان عرفانى علمى و تهذيبى ملل متحده كميته موقتي يونسكو در مركز وزارت تاسيس گرديد ونيز مديريتى بنام مديريت يونسكو روى كار آمد « اول جولائى ۱۹۴۸ » سپس وزارت معارف در صدد احداث كميسيون ملي يونسكو در افغانستان برآمده ولايحه ترتيب كرد .

لايحه مذکور در مجلس وزراء تصويب و در اثر صدور فرمان صدارت عظمى مجلسى در مركز وزارت بتاريخ ۲۰ جدی ۱۳۲۹ منعقد و درباره تشکيل كميسيون ملي مذاکره وغور بعمل آمد در نتیجه ع ، ص دوكتور مجذانس خان رئيس پوهنتون بحیث رئيس كميسيون ملي ودوكتور عبدالرحيم خان منشى كميسيون ملي تعين گرديدند مديريت يونسكو دفتر كميسيون ملي شناخته شد . كميسيون ملي مركب ازدوازهده عضو است كه اسماءى شان در ذيل درج ميگردد .

ع ، ج ، س ، ا وزير صاحب امور خارجه . ع ، ج ، وزير صاحب معارف ، ج وزير صاحب اقتصاد ، ج ، رئيس مطبوعات ، ع ، ص رئيس صاحب پوهنتون . ع ، ص رئيس صاحب تدريسات عمومى معارف ، ع ، ص معين صاحب تدريسى معارف . ع ، ص رئيس صاحب شورا . ع ، ص احمدعليخان كهزاد . شياغلى عبدالحميد خان زابلى ، ع ، ص دوكتور ميرنجم الدين خان . ص دوكتور مجنداكرم خان . شياغلى دوكتور عبدالظاهر خان .

چون كارهاى محوله كميسيون ملي متنوع است وحل اين مسايل تقاضاى طرح كميسيون هاى فرعى اختصاصى را مينمود لذا چنين تصويب بعمل آمد كه كميسيون هاى اختصاصى فرعى در زمينه هاى مختلفه علمى آرتى تربوى وتخنيكى بوجود بيابد تا اين

زمان تنها کمیسیون فرعی تخنیکي که وجودش از ۵۵هه ضرورتش شمرده میشد احداث گردیده است و درین کمیسیون فرعی اشخاص فنی وزارت و موسسات ملی که به مسایل تخنیکي دسترس دارند شامل میباشد اسمای اعضای کمیسیون فرعی تخنیکي حسب آتی است .

بناغلی دوکتور محمدحیدر خان مدیر تدریسات مسلکی وزارت معارف به حیث رئیس بناغلی عبدالشکور خان رئیس تفتیش وزارت معارف . بناغلی سید عبدالاحد خان معین وزارت معدن . بناغلی عبدالعزیز خان مدیر عمومی تخنیکي وزارت مخبرات . بناغلی احمد علی شاه خان مدیر تحقیق و مطالعات وزارت اقتصاد ملی : بناغلی دوکتور انور علیخان نماینده ریاست صناعتی بانک ملی . بناغلی عبدالصمد خان انجنیر نماینده شرکت برق . عزتمند مستر سودربرگک مدیر موسسه تخنیکي . عزتمند مستر تروتمن مدیر مکتب میخانیکي . کمیسیون های فرعی دیگر نیز عنقریب تاسیس خواهند شد .

شمول افغانستان در ششمین کنفرانس عمومی یونسکو و دومین

کنفرانس منطقه‌ای کمیسیون های ملی ممالک حوزه جنوب شرق آسیا

۱- ششمین کنفرانس عمومی یونسکو در پاریس بتاريخ ۱۸ جون ۱۹۵۱ دایر و بتاريخ ۱۱ جولائی ۱۹۵۱ خاتمه یافت هیئت افغانی درین کنفرانس مرکب بود از ع ، ص عبدالشکور خان رئیس تفتیش وزارت معارف به حیث رئیس هیئت و بناغلی عبدالحکیم خان ضیائی رئیس سابق تدریسات ثانوی عضو هیئت . حسب معمول و مطابق ماده هشت اساسنامه یونسکو هیئت افغانی رایور فعالیت عرفانی مملکت مرتبه رئیس صاحب کمیسیون ملی را به کنفرانس ارائه داشت نکات مهمی که درین کنفرانس مطرح مذاکره قرار گرفت به شرح ذیل بیان میشود :

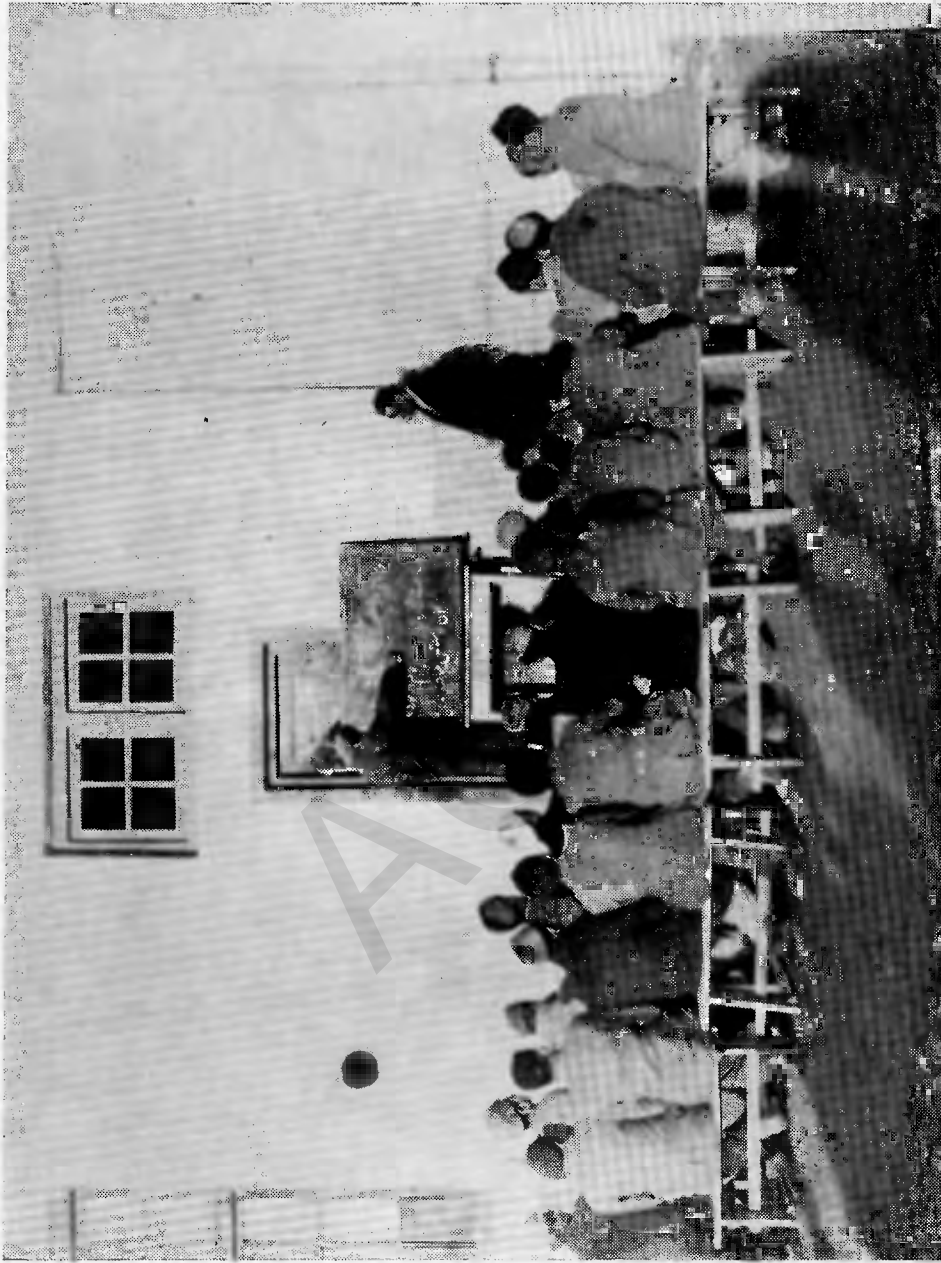
تعیین جای وقت اجلاس هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو پذیرفته شدن پنج عضو جدید . لاوس / کامبوج / ویتنام / جاپان و آلمان که به این ترتیب ممالک عضو یونسکو بالغ به ۶۴ گردید . دوساله شدن جلسات کنفرانس عمومی یونسکو که بعد از کنفرانس هفتم هر دوسال صورت خواهد گرفت ، اتخاذ تصمیم جدید برای پیشبرد تعلیم اساسی که بدون ازدیاد سهمیه دول از داخل بودجه یونسکو کارسازی خواهد شد . هیئت افغانی از سازمان موصوف و عده کمک های زیادی از قبیل اعطای سامان لابراتوار / سامان فلم گیری و پروژکتور / فلم های تریوی / لوازم تحصیل / تابلوهای علم الاشیاء / بیالوژی تاریخی / جغرافیائی / کتب درسی و تکمالوژی و غیره بدست آورد علاوه به وساطت دارالفنون پاریس یک تعداد کتب در موضوع اجتماعیات و سیانس به دارالفنون افغانستان

بطور تحفه داده و در اخیر هیئت افغانی بالای موضوع ذیل که کمک عرفانی یونسکو متناسب به سهمیه هر کشور نبوده بلکه احتیاجات مملکت و لوسهمیه آن کوچک باشد مد نظر گرفته شود یا فشاری نمود این موضوع از طرف دارالانشاء یادداشت گردید .

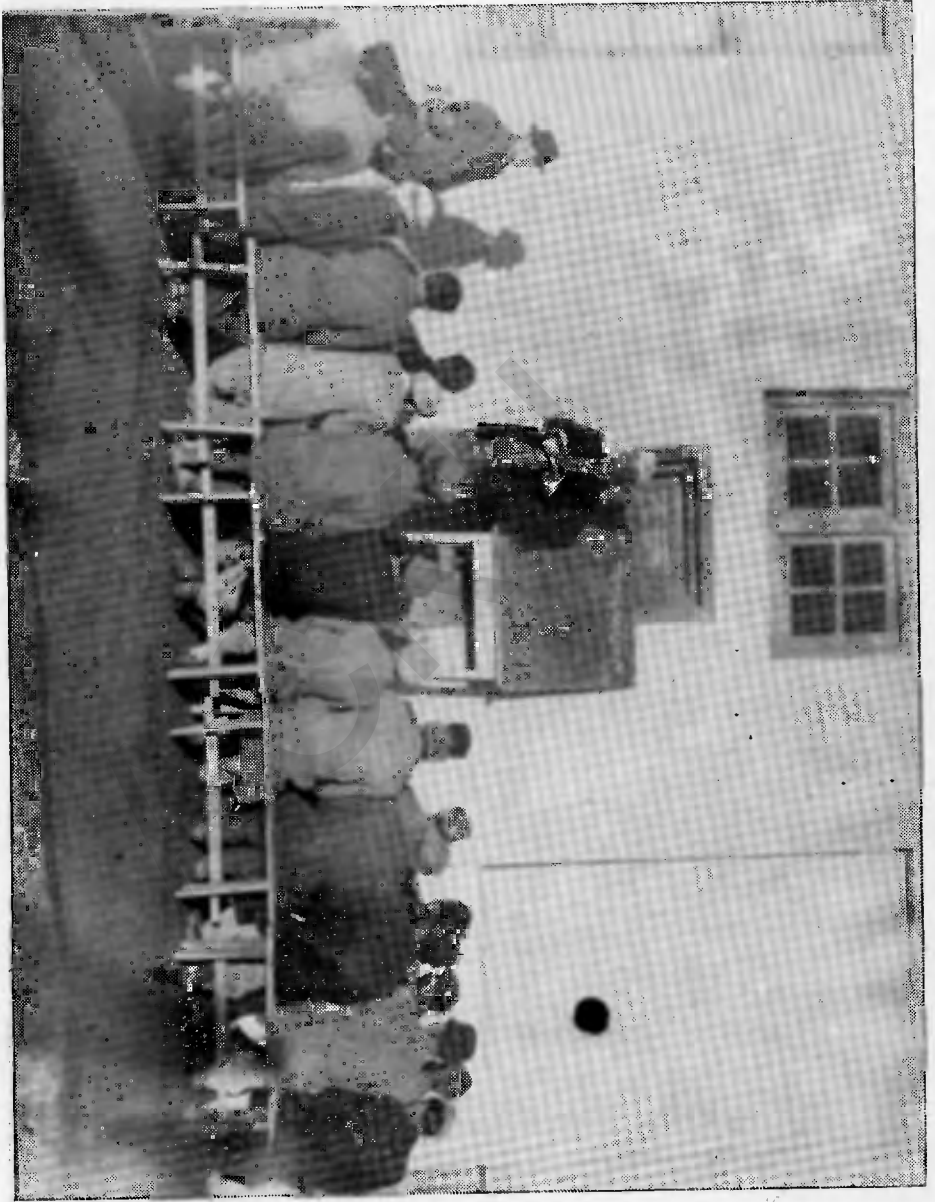
دومین کنفرانس منطقوی کمیسیونهای ملی ممالک حوزه جنوب شرق آسیا بهصوابدید یونسکو که میبخواهد همکاری عرفانی را در بین ممالک يك حوزه معین بطور نزدیک فراهم آورد تا حال دو کنفرانس منطقوی کمیسیونهای ملی دایر گردیده است کنفرانس اولی در امریکای لاتین و دومین در بانککنگ برای ممالک حوزه جنوب شرق آسیا که در آن دوازده مملکت نماینده فرستاده بودند. بنا بر دعوت یونسکو و ع ، ص دکتور محمد انس خان رئیس پوهنتون و رئیس کمیسیون ملی یونسکو به یول سازمان مذکور درین کنفرانس شرکت جستند کنفرانس مذکور بتاريخ ۲۶ نومبر ۱۹۵۱ دایر گردیده والی ۱۱ دسامبر ۱۹۵۱ ادامه داشت درین کنفرانس مفکوره همکاری نزدیک ممالک حوزه جنوب شرق آسیا در زمینه عرفانی تأیید و تشدید گردید . مقصد این کنفرانس تقویه کمیسیون های ملی و بکار انداختن آنها طبق هدایات کنفرانس عمومی بوده و درین مسایل از یک طرف پیشنهادات یونسکو به کنفرانس مطرح بحث قرار داده شد و از طرف دیگر نظریات ممالک اعضا درباره طرز آینه همکاری با یونسکو تدقیق گردیده به اساس آن راپورهای که ممالک اعضا باید در آینه در نظر بگیرد تصویب گردید .

تصاویر مذکور مربوط به اصلاح کمیسیون ملی احداث مراکز محلی و بالخاصه مسئله تربیه اساسی تعلیمات درباره حقوق بشر پروگرام عمومی کمکهای تخنیککی و غیره بوده است مطابق پلان امداد تخنیککی یونسکو برای سال ۵۲ چهار متخصص و شش فیلوشیپ بادهزار دالر برای افغانستان تخصیص داده شده .

شمول افغانستان در موسسه جدید التامیس شرق قریب و میانه در دارالفنون کولمبیا قارتین محترم مطلع خواهند بود که در دارالفنون کولمبیا موسسه شرق قریب و شرق میانه تاسیس گردیده است و از طرف مدیر موسسه مذکور از نماینده افغانستان در یونو خواهش شد تا افغانستان نیز در این شامل و در تبادل کتب مجلات و آثار علمی و تبادل علماء جهت معرفی مملکت با ایشان همکاری کنند . در اثر پیشنهاد وزارت معارف و صدور فرمان صدارت عظمی شمول افغانستان در موسسه مذکور تصویب شد و به شعبات مربوطه وزارت معارف ابلاغ گردید تا در ثانی در فرستادن چنین اطلاعات مفیده به موسسه مذکور بذل توجه فرمایند .

يك منظره از طلاب كورس اكابر در داخل صنف تعليمي

بسیگی از متعلمین کورس اکابر در مقابل متعلمین دیسگر مسئول قرائت کتاب دیده میشود

اعطاء يك فيلوشپ از طرف يونسكو برای افغانستان

نظر به پروگرام مصوبه خود چندماه قبل يونسكو برای افغانستان يك فيلوشپ فايل شد که به اثر آن وزارت معارف دوسيه سه نفر از مربيون خویش را به سازمان موصوف فرستاد تا از بين آنها يك نفر را برای استفاده فيلوشپ فوق انتخاب نمايند عنقریب جواب آن مواصلت خواهد کرد .

الحاق افغانستان در کنوانسيون معافيت گمرکي جهت توريد سامان تعليمي به سومين کنفرانس يونسكو پروژده طرح کنوانسيون معافيت گمرکي برای توريد سامان بصري و سمعي که دارای جنبه عرفاني باشد مطرح مذاکره قرار گرفت و چنين تصويب بعمل آمده بود که موافقه مذکور ترتيب و درايکسکسکس جهت امضاء گذاشته شود و نماينده افغانستان عبدالحميدخان عزيز در ۱۸ اکتوبر ۱۹۵۱ مطابق ۱۴ ميزان ۱۳۳۱ از طرف افغانستان به کنوانسيون فوق امضاء نموده اند .

ورود يسکنفر متخصص مکاتيب تخنيکي در کابل

موافقه امداد تخنيکي بين وزارت معارف و يونسكو بتاريخ ۹ می ۱۹۵۱ به امضاء رسيد نظر به پروگرام امداد تخنيکي و به اثر درخواست وزارت معارف اخير آيسکنفر متخصص به يرسول سازمان موصوف وارد کابل شد تا در ترتيب و تعديل پروگرام و اصلاح مکاتيب تخنيکي وزارت معارف که کمک نمايند متخصص موصوف موسوم به آفای سدراند يك سال در کابل اقامت داشته مکاتيب مسلکي مرکز و اطراف را معاينه خواهند کرد در ثباني از اجرا آن تذکار خواهيم داد .

علاوتاً مدیریت يونسكو بیکعده يسالات سازمان جواب تهیه کرده و فرستاده است که مهمترين شان حسب آتی است .

- ۱- تحقيق درباره احصائيه کتابخانه های مملکت .
- ۲- تحقيق درباره محصلين و محصلات که به پول مملکت جهت اخذ تحصيلات عالی به خارج رفته و یا ميروند .

۳- را يور راجع به زبان تدريسی در مکاتيب (Vercular Language) .

۴- را يور راجع به کتب درسی تاريخ و جغرافيه و غيره

۵- را يور راجع به قرارداد حفريات که فيما بين وممالک ديگر به امضاء رسیده است .

(۵) مدیریت ماهورين و معلمين :

(۱) طلاب فارغ التحصيلان دارالمعلمين ابتدائی که در سالهای تعليمی ۲۹ و ۳۰ به مدیریت

مأمورین معرفی شده اند عبارت از ۱۳۸ نفر می باشد شعبه معلمین مدیریت مأمورین تمام آنها را قرار امر و تصاویر مقام وزارت بحیث معلم به مکاتب مرکز و ولایات عوض که بود معرفی و مقرر و مکاتب آنها را به اوقات معینه به مرجعش فرستاده است .

(۲) تعداد فارغ التحصیلان دار المعلمین متوسطه که در سالهای تعلیمی ۲۹ و ۳۰ به مدیریت مأمورین و معلمین معرفی شده عبارت از ۸۵ نفر میباشد و از آنجمله ۳۰ نفر آنها در مکاتب مربوطه بحیث معلم مقرر و باقی آنها جهت تحصیلات عالی قرار تصاویر مقام وزارت به یو هنتون معرفی شده اند تا تحصیلات عالیتری را فرا گیرند .

(۳) سه صد و پنجاه نفر مأمورین و معلمین مربوطه این مدیریت که سچل خوب گرفته بودند بعد از غور و منظوری مقام وزارت ترفیع و اوامر لازمه به مراجع آن صادر گردید .

(۴) نظر به تجویز ریاست تدریسات عمومی این مدیریت یک جلد کتاب ثبت تصاویر مجلس را جمع به تغییرات و تبدلات مأمورین و معلمین وغیره انداخته شد که در آن مختصراً از عمل تبدیلی و گزارشات مجلس درج میگردد .

(۵) در سالهای ۲۹ و ۳۰ این مدیریت موفق شده است که قرار پیشنهادات مکاتب مسلکی لیسه ها و منظوری مقام صلاحیتدار جهت پیشبرد تعلیمات بایک تعداد معلمین خارجی قرارداد و بایک تعداد معلمین خارجی که موعد فسخ قرارداد آنها بسر رسیده بود فسخ قرار داد نماید چنانچه در سالهای ۲۹ و ۳۰ با ۳۱ نفر معلمین خارجی قرار احتیاج مکاتب مربوطه قرار داد دوساله و سه ساله عقد نموده و بایست نفر معلمین خارجی که ایام قرارداد آنها بسر رسیده بود فسخ قرارداد نموده است .

(۷) در دوران سال جاری این مدیریت یک تعداد معلمین را که دوره مسافرت شان در مکاتب مرکز و ولایات تکمیل شده بود قرار تصاویر مجلس وزارت به تبدیلی آنها اقدامات کرده است .

(۸) در سال ۱۳۳۰ حسب صوابدید و تصاویر مجلس وزارت معارف در حدود ۳۳ نفر مفتشین و ۸۵ نفر معاونین و مأمورهای معارف و ۲۷ نفر مدیرهای لیسه ها و مکاتب مسلکی و بعضی مدیرهای ولایات و ۸۳ نفر غیره مأمورین اداری مکاتب مرکز و معارف ولایات تبدیل و مقرر شده اند .

علاوتاً در سال جاری از روی کتاب اندراج معلمین و مأمورینیکه نظر به ایجابات و اصول تقاعد به تقاعد سوق داد میشدند به آنها تقاعد داده و با اصول تقاعد را بالای ایشان مرعی داشته است .

مأمورین و معلمینیکه نظر به رایور ریاست تفتیش مستحق بخشش تقدیر نامه و یابرتکس آن مستوجب اختطار کسر معاش وغیره دیده می شدند عملی گردید .

اشخاصیکه در همداسنه در مرکز وزارت ترفیع کرده اند از این قراراند .

- ۱- ع ، عبدالشکور خان رئیس تفتیش برتبه سوم .
 - ۲- ع ، میر عبدالرشید خان بیتم رئیس سیورت برتبه سوم .
 - ۳- ع ، محمد کریم خان مدیر نشریات برتبه سوم .
 - ۴- ع ، خواجہ گلبدینخان مفتش ریاست تفتیش برتبه سوم .
 - ۵- ص ، میر محمد اسلم خان مامور عتبقہ بامیان برتبه پنجم .
 - ۶- ص ، محمد نادر خان عضو دار التالیف برتبه پنجم .
- اشخاصیکہ حایز دریافت تفاوت ربع معاش گردیدہ اند .
- ۱- ع ، امیرالدینخان ماموررتبه (۳) مدیر قلم مخصوص تفاوت ربع معاش بین رتبه ۲ و ۳ .
 - ۲- ع ، محمد آصف خان مامور رتبه (۴) مدیر تدریسات ابتدائی تفاوت ربع معاش بین رتبه ۳ و ۴ .
 - ۳- ص ، عبدالاحمد خان مامور رتبه (۵) وکیل اثبات جرم تفاوت ربع معاش بین رتبه ۴ و ۵ .
 - ۴- ص ، محمد اسحق خان مامور رتبه (۴) مدیر تعمیرات تفاوت معاش بین رتبه ۳ و ۴ .
 - ۵- ص ، عبداللہ خان مامور رتبه () معاون قلم مخصوص تفاوت ربع معاش بین رتبه ۶ و ۵ .
 - ۶- ص ، سلطان محمد خان ماموررتبه (۶) مامور تعمیرات تفاوت ربع معاش بین رتبه ۶ و ۵ .

ریاست دار التالیف

۱- مدیریت تالیف و ترجمہ

قبل از اینکہ اجراءات مدیریت تالیف و ترجمہ را بصورت مختصر ارانہ نمائیم بہتر است صورت اجراءات آنرا بہ عنوان ذیل تقسیم و بعد دربارہ ہر یک از عنوانین متذکرہ چیزی بگوئیم :

اجراءات این مدیریت را بہ عنوان ذیل تقسیم می نمائیم .

- ۱- تالیفات و تراجم کتب ابتدائی درسی .
 - ۲- تالیفات و تراجم کتب متوسطہ ثانوی .
 - ۳- تالیفات و تراجم معاون درس و کتب مطالعہ .
 - ۴- امور متعلق بہ تالیفات و تراجم کتب .
 - ۵- امور متعلقہ اداری .
 - ۶- تصحیحات کتب برای طبع ثانوی .
- الف - تالیفات و تراجم کتب ابتدائی .
- طوریکہ قبلا ہم متذکر شدہ بودیم مفردات پروگرام کتب ابتدائی نظر بہ ایجابات

تربیوی و تعلیمی خوز و فیکری میخواست و لازم بود تا مطابق کتب با سوبه اطفال صورت بگیرد همان بود که نظر به ملا حظات پیدا گوژیکی در اکثر از مضامین دوره ابتدائی اصلاحاتی بعمل آمده و مفردات پروگرام آن از طرف شورای عالی معارف گزارش و بعد از غور و مذاکره در اطراف موضوعات کتب و منظوری آن به تصدیق انجمن عالی معارف ریاست تدریسات عمومی به دارالتالیف سپرده شد مدیریت تالیف و ترجمه مفردات پروگرام هر یک مضامین دوره ابتدائی مصوبه انجمن شورای عالی معارف را بصورت فوری به اشخاص ذی صلاحیت با مقررات موضوعه این گونه کتب جهت تالیف کتب یکی بعد دیگر سپرده و از آنها تالیف و تدوین فوری کتب را خواستار شد تا اینکه از کتب متذکره کتب آتی تالیف و بعد از ملاحظه کمیسیون های معینه و واریسی خود ریاست پس از مقابله نسخه های اصل و فرع و مقایسه آن از نقطه نظر سوبه علمی اطفال و سن و سال و غیره امور متعلق به آن جهت طبع به مطبعه سپرده شد که برخی آن بدسترس استفاده و افاده در همین سال گذاشته شد و باره از آن تحت صحافت است کتبیکه این مرحله را پیوده قرار آتی است .

- ۱- کتاب الفبای ینتو — به متود جدید یک جلد .
- ۲- کتاب دهاتی صنف اول ینتو یک جلد .
- ۳- کتاب دهاتی صنف دوم ینتو یک جلد .
- ۴- کتاب دهاتی صنف سوم ینتو یک جلد .
- ۵- کتاب دهاتی صنف دوم فارسی یک جلد .
- ۶- کتاب دهاتی صنف سوم فارسی یک جلد .
- ۷- تکمیل کار کتاب تاریخ فارسی و ینتو وی صنف چهارم با تمام نقشه ها و صورت تصحیح مقابله دیدن یروف های ینتو از دوره ابتدائی .
- ۸- تکمیل کار تاریخ فارسی و ینتو صنف پنجم با تمام نقشه، تصحیح و دیدن یروف های ینتو از دوره ابتدائی .
- ۹- تکمیل کار تاریخ فارسی و ینتو صنف ششم « » « » « »
- ۱۰- جغرافیه صنف چهارم که تالیف گردیده لیکن تا هنوز به شعبه نشریات جهت طبع سپرده نشده .
- ۱۱- جغرافیه صنف پنجم فارسی و ینتو که جهت طبع به شعبه نشریات سپرده شد .
- ۱۲- تکمیل کار جغرافیه فارسی و ینتو صنف ششم، تصحیح، مقابله، دیدن یروف های ینتو از دوره ابتدائی .

- ۱۳ - تکمیل کار طبیعی فارسی و پهن‌توی صنف چهارم و تصحیح، مقابله و دیدن پروف پهن‌توی آن ازدوره ابتدائی .
- ۱۴ - تکمیل کار طبیعی فارسی و پهن‌توی صنف پنجم و تصحیح و مقابله و دیدن پروف های پهن‌توی آن ازدوره ابتدائی .
- ۱۵ - تکمیل کار فارسی و پهن‌توی صنف ششم با تصحیح و مقابله و دیدن پروف های پهن‌توی آن ازدوره ابتدائی .
- ۱۶ - تکمیل کار دینیات فارسی و پهن‌توی صنف چهارم با تصحیح و مقابله و دیدن پروف پهن‌توی آن ازدوره ابتدائی .
- ۱۷ - تکمیل کار دینیات فارسی و پهن‌توی صنف پنجم با تصحیح و مقابله و دیدن پروف های پهن‌توی آن ازدوره ابتدائی .
- ۱۸ - تکمیل کار دینیات فارسی و پهن‌توی صنف ششم با تصحیح و مقابله آن ازدوره ابتدائی
- ۱۹ از کتب ابتدائی تنها کتب حساب آن باقی مانده که مفردات پروگرام آن تحت ترتیب است .

ب تالیفات و تراجم کتب متوسطه :

کتب متوسطه تماما طبع گردیده فقط جغرافیه و هندسه آن تحت تالیف است که عنقریب از تالیف فارغ و بطبع فرستاده میشود درین دوره تا جائیکه تعدیل پروگرام ها بریاست دارالتالیف رسیده کتب آن تحت تالیف و تدوین گرفته شده از کتب عربی این دوره یکی آن آماده طبع و دیگر آن تحت تالیف است .
در دوره ثانوی کتبی که تا حال تهیه و بطبع سپرده شده :

(صنف ده)

- ۱ - پهن‌توی صنف ده آماده طبع است .
- ۲ - فارسی صنف ده ذریعه نشریات طبع و بدسترس استفاده گذارده شده .
- ۳ - الجبر صنف ده آماده طبع است چون در مطبعه نسبت نبودن رموزات طبع شده نمیتوانست لذا توسط مدیریت نشریات ذریعه گستتیر برقی آنها طبع خواهد شد .
- ۴ - دینیات و پهن‌تو و تاریخ صنف ده طبع گردیده .
- ۵ - کیمیای صنف دهم بعد از ملاحظه ب مدیریت نشریات فرستاد شد البته ذریعه دستگاہ گستتیر بطبع خواهند رسانید .
- ۶ - جیولوجی و هندسه و جغرافیای آن تحت تالیف است که شاید تا آخر سال توسط مطبعه و یا بماشین گستتیر طبع خواهد شد .

(صنف - ۱۱)

- ۱ - فیزیک، جزوایه وهندسه آن تحت تالیف است شاید تا اخیر سال توسط مطبعه ویا ماشین گسترش طبع شود .
- ۲ - دینیات پهنو و تاریخ آن از طبع بر آمده .
- ۳ - کیمیای آن تحت تدقیق است بعد از مطالعه کمیسیون وساختن رسم‌ها به مدیریت نشریات سپرده خواهد شد .
- ۴ - بیالوژی آنرا به مدیریت نشریات جهت طبع فرستاده ایم .
- ۵ - الجبر از رهگذر مشکلات مطبعه به نشریات سپرده میشود تا ذریعه گسترش طبع برسانند .

۶ - دسکریتیف آنرا مدیریت نشریات ذریعه دستگاره گسترش طبع کرده .

صنف دو اوزه .

- ۱ - فیزیک آنرا مدیریت نشریات ذریعه گسترش برقی به طبع رسانده .
- ۲ - الجبر آن را نیز مدیریت نشریات ذریعه گسترش خود طبع خواهد کرد .
- ۳ - هندسه وجغرافیه ودینیات آن تحت تالیف است و شاید تا اخیر سال طبع شود .
- ۴ - بیالوژی آن از طبع بر آمده .
- ۵ - پهنو و تاریخ آن نیز از طبع بر آمده .
- ۶ - کیمیای آن ذریعه گسترش مدیریت نشریات طبع خواهد شد .
- ۷ - تریکو نومتری به نشریات جهت طبع ذریعه گسترش فرستاده خواهد شد .

ج تالیفات و تراجم معاون درس .

ریاست دارالتالیف و مدیریت تالیف و ترجمه آن برای پیشبرد سویه تعلیمی وانکشاف ذهنی منسو بین معارف وتوده نه تنها به کتب درسی اکتفا ورزیده ، بلکه در تهیه کتبیکه معاون دروس ومضامین مختلفه ومعد تنویر افکار وانکشاف از هان طلاب ویا توده میگردد هم تشبث نمود یک تعداد کتب معاون درس ومطالعه رابه هر دو زبان فارسی وپهنو تالیف و ترجمه نموده که است مختصر آن قرار آتی است .

- ۱ - توز نند گنی ترجمه از کتب معتبر بیالوژی وحیات
- ۲ - شرح مواقف ترجمه از عربی عقاید
- ۳ - خاطرات سید جمال الدین افغانی (ترجمه از عربی) تاریخ واجتماعی
- ۴ - طرز تدریس تاریخ ترجمه از انگلیسی تاریخ وپیدا گوژی (اصول تدریس)

- ۵ - روحیات طفل ترجمه از انگلیسی تعلیم و تربیه
- ۶ - درصنف باطلاب خوردتر از ۱۳ سال (ترجمه از نشرات یونسکو) تعلیم و تربیه
- ۷ - تربیه و تربیه معلمین (ترجمه از نشرات یونسکو) تعلیم و تربیه
- ۸ - تاریخ افغانستان جلد اول ترجمه از انگلیسی تاریخ
- ۹ - تاریخ افغانستان جلد دوم ترجمه از انگلیسی تاریخ
- ۱۰ - فزایک عمومی ترجمه از فرانسوی ساینس
- ۱۱ - نظریات تدریس راجع به لملی متحده ترجمه از نشرات یونسکو تعلیم و تربیه
- ۱۲ - تاثیر وطن بر اطفال ترجمه از نشرات یونسکو تعلیم و تربیه
- ۱۳ - ادارات ارتباط علمی ترجمه از نشرات یونسکو تعلیم و تربیه
- ۱۴ - نظریات ساینس ترجمه از نشرات یونسکو ساینس
- ۱۵ - تشکیلات تربیوی ترجمه از نشرات یونسکو تعلیم و تربیه
- ۱۶ - مته متکس فارمپلنز ترجمه از نشرات انگلیسی ریاضی
- ۱۷ - الجبر متوسط ترجمه از نشرات انگلیسی ریاضی
- ۱۸ - فزیک نیو پر کتیکل ترجمه از نشرات انگلیسی ساینس
- ۱۹ - کیمیای عضوی ترجمه از نشرات انگلیسی ساینس
- ۲۰ - منطق صوری ترجمه از نشرات انگلیسی منطق
- ۲۱ - مبادی علم منطق ترجمه از عربی منطق
- ۲۲ - مبادی فلسفه ترجمه از عربی فلسفه
- ۲۳ - فلسفه غرب ترجمه از انگلیسی فلسفه
- ۲۴ - علم الکلام تالیف عقاید و علوم دینی
- ۲۵ - تصحیح رادیو تخنیک (تصحیح و ترجمه) ساینس
- ۲۶ - سیاست الشرعیه ترجمه از عربی حقوق و قوانین
- ۲۷ - مختصر منطق ترجمه از عربی منطق
- ۲۸ - معدن العزت و مخزن الالفت تالیف به پنهتو علوم دینی
- ۲۹ - قانون فول پرانت ترجمه از نشرات یونسکو تعلیم و تربیه
- ۳۰ - کنفرانس متخصصین دو قسمت ترجمه از نشرات یونسکو اجتماعی و تعلیم و تربیه
- ۳۱ - لیدی سیل ترجمه از آلمانی تاریخ
- ۳۲ - فاموس قبایل ترجمه از انگلیسی تاریخ و انساب
- بر علاوه این کتب ریاست در تجسس کتب دیگر نیز میباشد تا این ذخیره فکری و معنوی را زیاد و غنی بسازد.

د - امور متعلق به تالیفات و تراجم :

یک کتاب تا موقعیکه طبع و از صحافت فارغ میشود مرا حل آتی را پیمود نیست . بعد از اینکه یک نسخه از مفردات پروگرام با مقررات موضوعه تالیف و به مولف سپرده شد و کتاب تالیف شده بعد از یک مدت معین به دارالتالیف رسید کتاب مذکور با مفردات آن از نقطه نظر سویه طلاب و تطابق آن به مفردات و شیوه تحریر و القای مطلب از طرف مولف در کمیسیون دیده میشود بعد از ملاحظه کمیسیون و تصویب ما هیت کتاب (رسم ها و اشکال و نقشه های مربوطه از هر مضمونیکه باشد تحت واریسی مدیریت تالیف و ترجمه درست شده و از آن نسخه دیگر پاکنویس شده و بعد از مقابله با نسخه اولی مدیریت نشریات جهت اقدامات طبع سپرده میشود .

ه - امور اداری .

- اجرا آت مسکاتیب وارده و صادره که از داخل و خارج صورت میگیرد .
- ۱ - جواب تمام مسکاتیب و فرمایشات سازمان ملل متحد و منابع فرهنگی دنیا که بعضا را سا و بعضا بسلسله وزارت امور خارجه و با سفارت های افغانی مقیم خارج میرسد .
 - ۳ - ترتیب پیشنهادات مدیریت به مجلس عالی وزارت و تنظیم مجالس علمی و اداری خود ریاست .
 - ۴ - تثبیت تصاویر و رویداد های علمی و اداری ریاست .
 - ۵ - پرداخت حق الزحمه مولفین و مترجمین و شمولیت در حصه سنجش کتب تالیف شده و غیره .
 - ۶ - جوابات علمی و فرهنگی به مسکاتیب وارده خارجی .
 - ۷ - تهیه لوازم اداری و قرطاسیه و واریسی امور عمرانی اداره .
 - ۸ - واریسی کتب تالیف و یا ترجمه شده و سپردن آن بنشریات .
 - ۹ - حل و فصل درخواست های بعضی از دول خارجی راجع به ارسال کتب / مجلات و مسایل عرفانی .

ر - تصحیحات کتب برای طبع ثانی .

۱ - در قسمت ابتدائی .

- الف - فارسی صنف ۴ ابتدائی که بعد از ملاحظه ثانی و بعضی اصلاحات اغلاط طباعتی و تعدیل برخی از موضوعات به طبع ثانی سپرده شده .
- ب - فارسی صنف پنجم که بعد از ملاحظه ثانی اصلاحات اغلاط طباعتی و تعدیل برخی از موضوعات به طبع ثانی سپرده شده .

در قسمت ثنوی :

کتاب فارسی صنف هشتم

کتاب فارسی صنف هفتم

اخلاق صنف هفتم

یہتو برای صنف (۱۲ - ۱۱)

۲ - مدیریت نشریات

کتاب خواہ درسی یا غیر درسی زمانیکہ در مدیریت تالیف و ترجمہ ذریعہ مولفین و مترجمین تالیف و ترجمہ گردید و حق الزحمہ مولفین پرداختہ شد جهت طبع و نشر بہ این ادارہ فرستادہ میشود مراقبت و بازرسی از امور طباعتی تا زمانیکہ کتاب مذکور از طبع فارغ و بہ دسترس استفادہ قرار گیرد از جملہ وظایف اولیہ این ادارہ است .

کتاب بدو صورت طبع و نشر میشود .

الف - کتبیکہ در مطبعہ عمومی بہ چاپ حرفی / سنگی / آفسیت وغیرہ طبع میشود .
ب - کتبیکہ بہ علت عدم رموز اشارات در مطبعہ عمومی طبع آن امکان نداشتہ باشد مانند ریاضیات کیمیا وغیرہ ذریعہ دستگاہ گسٹنر و گسٹورنت خود مدیریت نشریات طبع میشود . چون امسال نظر بہ فیصلہ شورای عالی معارف در پروگرام ابتدائی متوسطہ ثانوی تعدیل و یا تغییری وارد شد بنابراین ریاست دارالتالیف نظر بہ ایجاب پروگرام جدید یک سلسلہ کتب را تعدیل یا تالیف کردہ کہ اجراءات مدیریت نشریات را درین حصہ قرار آئی خلاصہ میکنیم :

اول - کتاب ہائیکہ در مطبعہ عمومی چاپ شدہ .

الف - کتبیکہ بطبع حرفی رسیدہ .

۱- بیالوژی صنف ۱۲ در (۱۷۷) صفحہ شامل (۵۹) قطعہ تصاویر کہ پروف های آن چندین مرتبہ اصلاح و جریان امور طباعت آن مراقبت شدہ .

فارسی صنف هشتم شامل (۱۵۵) صفحہ کہ کار آن در مطبعہ مراقبت و پروف های آن اصلاح شدہ .

۳- معلومات طبیعی صنف چهارم دارای (۴۷) صفحہ و (۲۵) تصاویر کہ تصاویر آن ذریعہ رسامہا تحت مراقبت این مدیریت ترتیب و پروف های آن اصلاح و کار طباعت آن مراقبت شدہ .

۴ - معلومات طبیعی صنف چهارم بہ پشتو شامل (۵۲) صفحہ و (۲۵) تصاویریکہ تصاویر آن تحت مراقبت ماتیبہ و پروف های آن (بہ استثنای پروف آخری) تصحیح شدہ .

۵ - معلومات طبیعی صنف پنج ابتدائی بفارسی حاوی (۴۲) صفحہ و (۱۶) قطعہ تصاویر کہ تصاویر آنرا تہیہ و ترتیب و پروف هایش را اصلاح کردہ ایم .

- ۵ - کتاب اول کورس‌های اکابر به فارسی » (۴۷) صفحه که پروف های آن اصلاح و کار طباعت آن مراقبت شده .
- ۶ - کتاب اول کورس های اکابر به پشتو » (۵۰) » » » » » » » » » » اصلاح و کار طباعت آن مراقبت شده .
- ج - کتابها که در مطبعه عمومی تحت طبع بوده عنقریب از طبع فارغ خواهد شد .
- ۱- تاریخ ادبیات برای صنف ۱۲ شامل (۵۷۶) صفحه .
- ۲- روحیات برای صنف ۱۲ شامل (۳۵۱) صفحه و (۳۹) تصاویر .
- ۳- بالوژی برای صنف یازده شامل () صفحه و (۹۵) تصاویر .
- ۴- فارسی صنف چهارم پنجم ابتدائی شامل (۷۷) صفحه و () تصاویر و فارسی چهارم شامل (۳۷) صفحه
- ۵- جغرافیه صنف چهارم ابتدائی شامل (۳۵) صفحه و (۹) نقشه ها، که نقشه‌های مذکور تحت نگرانی این مدیریت ذریعه رسامها ترسیم و ترتیب شده .
- ۶- جغرافیه صنف چهارم ابتدائی به پشتو شامل (۴۴) صفحه و (۹) نقشه های مذکور تحت نگرانی این مدیریت ذریعه رسامها ترسیم و ترتیب شده .
- ۷ - جغرافیه صنف پنجم ابتدائی به فارسی شامل (۳۷) صفحه و (۱۱) نقشه که نقشه های مذکور تحت نگرانی این مدیریت ذریعه رسامها ترسیم و ترتیب شده .
- ۸ - جغرافیه صنف پنجم ابتدائی به پشتو که شامل (۳۷) صفحه و (۱۱) نقشه که نقشه های مذکور در مدیریت نشریات ترتیب داده شده .
- ۹ - جغرافیه صنف ششم ابتدائی به فارسی شامل (۴۶) صفحه و (۱۰) نقشه که نقشه های مذکور در مدیریت نشریات ترتیب داده شده .
- ۱۰ - جغرافیه صنف ششم ابتدائی پشتو شامل (۵۳) صفحه و (۱۰) نقشه که نقشه های مذکور در مدیریت نشریات ترتیب داده شده .
- د - کتابهایی که طبع آن ذریعه دستگاه گسستنرو گسستنرو مدیریت نشریات انجام یافته .
- ۱ - کتاب دفتر داری شامل (۹۷) صفحه .
- ۲ - کتاب فزیک صنف ۱۲ شامل (۱۶۱) صفحه و (۱۹۴) تصاویر .
- ۳ - کتاب دسکریتیف صنف ۱۱ شامل (۴۲) صفحه و () ترسیمات هندسی .
- ۵ - کتابهای که در دستگاه گسستنر زیر طبع است .
- ۱۰ - کیمیای صنف دهم شامل (۱۱۲) صفحه و (۱۳۷) تصاویر .

۲ - هندسه صنف هشتم شامل (۸۰) صفحه و (۱۵۶) ترسیمات هندسی .
۳ - الجبر صنف دهم شامل () و () گرافها .
خلاصه اینکه امسال بتعداد (۲۳) جلد کتاب از مطبعه عمومی و دستگاره گسترتر و گسترورنت خود مدیریت نشریات از طبع فارغ و به تعداد (۱۳) جلد دیگر که تحت طبع است به همین زودی ها از طبع فارغ خواهد شد و پروفهای تمام این کتب تصحیح نقشه ها و نصاب آن تکمیل و امور طباعتشان تماما ذریعه این اداره و ارسای و مراقبت شده .

سائر فعالیت های این اداره را قرار ذیل خلاصه میکنیم

- ۱ - تفریق شعبه جدیدی در مطبعه عمومی برای طبع کتب درسی .
- ۲ - طبع لوایح و جداول برای ادارات معارف ذریعه گسترتر .
- ۳ - سنجش صفحات مقننه کتب تالیف شده .
- ۴ - اخذ امتحان کاتبها .
- ۵ - تهیه سامان و اوزم دستگاره گسترتر و گسترورنت و سنجش مصارف آن .
- ۶ - اشتراك در امتحان های مكاتب .
- ۷ - سائر امور اداری .
- ۱ - تفریق شعبه جدیدی در مطبعه .

چون طبع کتب ابتدائی به حروف (۱۸) و (۱۲) خوب خوانا نبوده و برای طلاب صنوف ابتدائی مشکلات تولید میکرد لذا شورای عالی معارف فیصله نمود تا کتب دوره ابتدائی به حروف (۲۴) و (۳۶) طبع شود بنابراین در اثر مراقبت اداره نشریات و همکاری مطبعه عمومی حروف جدید (۲۴) و (۳۶) ریخته شده و هم حروف (۱۲) و (۱۸) که تماما از کار رفته بود تجدید شد بملاحظه اینکه از امور طبع کتب درسی بدرستی و ارسای شده بتواند تفریق حروف چینی را که به مصرف وزارت معارف در آنجا (تارسیدن مطبعه معارف) در شعبات متفرقه کار میکردند در يك شعبه بنام شعبه معارف جمع نموده و جریان کار آن مستقیما زیر مراقبت قرار داده شد .

۲ طبع لوایح و جداول برای ادارات معارف ذریعه گسترتر .
يك تعداد زیاد اوراق را از سائر دوائر وزارت معارف به قسم همکاری ذریعه ماشین گسترتر خود بطبع رسانیده ایم که تعداد آن بطور تخمین پنج هزار ورق میشود .
۳ - سنجش صفحات مقننه کتب تالیف شده .

کتابهای که در مدیریت تالیف و ترجمه یا تالیف شده برای اینکه حق المرحه موافق تادیه شود مدیریت مذکور همچو کتب را به این اداره ارسال میکنند تا سنجیده شود

که چند صفحه مقننه (صفحه ۲۲۵ کلمه چهار حرفی) میشود تعداد همچو کتب تخمیناً به (۴۵) جلد میرسد .

۴ - امتحان کتابها .

کتابهای که جدیداً بوزارت معارف مقرر میشود و یا مراحل کتابت خود را تا داخل شدن در چوکات ماموریت رسمی می بینند امتحان های شان در مدیریت نشریات گرفته میشود چنانچه امسال تقریباً از (۳۰) نفر امتحان اخذ شده .

۵ - تهیه لوازم و سامان دستگاه گسستنر و گسستو پرنر .

سابقاً گنجه طبع کتبی که رموز و اشارات آن در مطبعه وجود ندارد در خود مدیریت نشریات طبع میشود تهیه لوازم ماشین مذکور از قبیل رنگ استنسل کاغذ فلم عکاسی و غیره از وظایف این اداره بوده است و هم ترتیب اسناد مصرف سامان مذکور بفرس مجرائی خرج ماشین کار نیز کار این اداره می باشد .

۶ - اشتراك در امتحان های مكاتب .

حسب الايجاب نظریه او امر مقام وزارت جهت واریسی از امور امتحانات سه ماهه شش ماهه و سالانه مكاتب مدیر و مامور این اداره شمولیت ورزیده اند .

۷ - سایر امور اداری .

در بابی امور اداری میتوان از کارهای دفتر داری از قبیل وارده و صادره مکاتیب اجراءات آنها و پیشنهادات و غیره را نام برد .

مدیریت کتابخانه

جریان امور مدیریت کتابخانه نیز با سایر جریانات امور مربوطه جریان داشت اما نکاتی که در امتداد جریان این سال تبارز میکند حسب آتی است :

اول برای اینکه کتابخانه معارف علاوه بر مستفید ساختن مربوطین خویش به سایر ذوق مندان علم و معلومات نیز مساعده کرده و ازین راه بامطبوعات کشور در تریه و تنویر اذهان عامه همکاری قریب تری نموده باشد فیصله از انجمن معارف بدست آورد که با اساس آن مامورین سایر وزارت خانه ها به تضمین رسمی و اشخاص غیر رسمی به تضمین نقدی از کتب کتابخانه استفاده بتوانند و موضوع برای آگاهی به علاقه مندان روز نامه ها ابلاغ گردید چنانچه این اقدام مزده علاقه مندان واقع شده و شماره این قبیل اشخاص در مدت یکماه شروع این معامله به (دو صد) شماره بالغ گردیده است .

دوم - مدیریت کتابخانه تصمیم گرفت مجله های داخله و خارجه را که بعضاً بصورت اشتراك و بعضاً مجانی میرسد علاوه بر اینکه در قرائت خانه کتابخانه طرف استفاده باشد

برای مطالعه منزل نیز بدسترس ذوقمندان بگزارد و برای اینکه از استهلاک آنها جلوگیری گردد همپشتی شده و بهشکله مندان توزیع گردیده است چنانچه شماره کتاب رسیدات مجلات از ۲۳ برج جوزا تا برج همدی به یک هزار و چند صد بالغ گردیده است .
سوم - توزیع یک...مقدار مجلات خارجه ساینسی واجتماعی است به کتب خانه های مربوطه معارف در مرکز کتب ازان جمله :

۱ - به تعداد	۳۳	شماره به فا کولته حقوق
۲ - به تعداد	۶۰	شماره به فا کولته ادبیات
۳ - به تعداد	۳۵	شماره به فا کولته طب
۴ - - - - -	۳۴	- - - سیانس
۵ - - - - -	۸۵	- - - لیسه حبیبیه
۶ - - - - -	۳۳	- - - لیسه استقلال
۷ - - - - -	۷۶	- - - لیسه غازی
۸ - - - - -	۳۰	- - - لیسه نجات
۹ - - - - -	۱۳	- - - لیسه تجارتی
۱۰ - - - - -	۵۲	- - - لیسه دارالعلمین
۱۱ - - - - -	۱۲	- - - لیسه لیلیه مرکز
۱۲ - - - - -	۵	- - - لیسه زراعت داده شده است تا در قرائت

خانه های خویش طرف استفاده طلبه قرار دهند .

چهارم - یکعده کتب کتا بخانه در حادثه حریق سالهای گذشته نقص دیده و ترمیم طلب دیده می شوند و علاوه بران کتبی که روزمره هم طرف استفاده قرار میگیرند بعد از چندی ترمیم میخواستند که باین ترتیب کتبی که در همین دوسه سال مورد مطالعه بوده اند نیز اکثراً قابل ترمیم اند و کتا یکعده کتب قیمتی خریداری امسال و سالهای گذشته از اسننه مختلفه که خریداری شده و اصلاً وقایه نداشتند برای حفظ ما تقدم ازخرابی اوراق آنها در وقت استعمال و ثابته نمودن آنها لازمی بود . پس امور صحافت مدیریت کتا بخانه مورد دقت واقع شده و به اساس پیشنهاد مدیریت کتا بخانه انجمن معارف اداره کار صحاف های وزارت را به مدیریت کتا بخانه سپرده تا مدیریت کتا بخانه علاوه بر تکمیل امور صحافت دوائر مربوطه در کار های صحافت متعلقه کتا بخانه نیز از آنها استفاده شود اما پس از یک مدت تجربه معلوم گردید که دو نفر صحاف وزارت نظر به مصروفیت های عیدیه متفرقه بامور کتا بخانه بصحافت های خارجه وزارت قرار داد گردد .

باساس آن مدیریت کتابخانه داخل اقدامات جدی است .
پنجم :- چیزیکه در فطار مديرجات فوق مدیریت کتابخانه را بیشتر دچار تسکلیف ساخته و وقت بیشتری را که باید برای امور ضروری صرف میشد گرفته است اقدامات رسمی است نسبت به تحصیل کتب از نرد اشخاص .
زیرا از مدت های میدی يك عده معتناهای کتب کتابخانه نرد اشخاص بوده و حتی عده اضافه تر از نردشان حصول گردیده است .

ششم :- فقره دیگریکه برای علاقه مندان خالصی از دانشجوی نیست فکر تنظیم وتصنیف کتب کتابخانه است به سیستم های جدید دنیا چنانچه درین باره یسکی از مستخدمین معارف که درشق لایبریری هم شهادتنامه دارد مفاهمه بعمل آمده است .
وترتیبات مقدماتی آنها گرفته شده است . وچون این فکر مصادف به حلول ایام تعطیل مکاتب ورفتن معلم مذکور بوطن خویش بود اضافه تر اقدامی نموده نتوانستیم .
امیدواریم حین مراجعت دوباره او این مرام عملی گردد .

هفتم :- کتب السنه مختلفه که امسال از بودجه معینه خریداری گردیده بالغ به (۱۲۲) جلد مطبوع و (شش) جلد نلوی . که از جمله کتب مطبوع (۴۶) جلد عربی- (۴۰۰) جلد آلمانی (۴۶) جلد فرانسوی و (۱۱) جلد انگلیسی است .
گرچه بودن همه کتب مذکور در کتابخانه لازم دیده می شد اما کتب عربی آن ثروت خیلی قیمت دار است که به سرمایه کتب دینی کتابخانه افزود گردیده .

و بر علاوه راجع به خرید یکصد جلد کتب فارسی جدید و سه صد جلد کتب جرمنی مفیده دیگر از خارج اقدامات جاری است و بصورت مجموعه سی تعداد کتب خریداری شده هدیه هاء که امسال بکتاب کتابخانه معارف افزوده شد به (۱۸۲۷) جلد بالغ میگردد .

مابقی امور مربوطه اجرائییه از قبیل حواله جات نقدی جنسی وتوزیع کتب وغیره طور معمول جریان داشت . وشماره اشخاصیکه تاکنون امسال از کتابخانه کتاب اخذ داشتند قرار مشاهده رسیدات کتابدارها به د و هزار و هفت صد و شصت و هشت شماره بالغ گردیده است .

مدیریت مجله عرفان ؛

مدیریت مجله عرفان در سال ۱۳۳۰ یکدوره مجلات سه ماهه عرفان را که عبارت از شماره های اول ، دوم ، سوم چهارم باشد در اوقات معین نشر نموده است وچون هر شماره مذکور علاوه از فوتوها و ضمایم دیگر بیش از يك صد و پنجاه صفحه نشر شده

است فعالیت و جدیت بیشتر را لازم داشت مهمترین اجرا آت سال ۱۳۳۰ این مدیریت فرار ذیل است .

- ۱- تهیه مضامین برای هر شماره توسط نگارندگان مجله .
- ۲- ملاحظه و تصحیح و کنترل مضامین وارده از حیث مضمون و عبارت فارسی و غیره .
- ۳- صاف نویسی و آماده نمودن مقالات وارده برای طبع .
- ۴- تحریر سرمقاله ها و مقالات و تبصره ها و اخبار سه ماهه و غیره که مخصوصاً از طرف اداره صورت میگیرد .
- ۵- تهیه فوتو ها و مناظر و عکس ها اینکه در مجله نشر یافته است .
- ۶- مراقبت و نگه داری امور مجله مذکور در مطبعه .
- ۷- تصحیح پرورهای طبع شده در مطبعه و تنظیم و ترتیب صفحات و مضامین و فوتو ها و غیره .
- ۸- اجرا و تصفیه امور حسابی مربوطه بتحویلی و ج و اشتراک مشترکین و تبادلیه ولایات و غیره .
- ۹- تصفیه و اجرای امور تحویلی و جمع و خرج تحویلدار مجله .
- ۱۰- توزیع و ارسال مجلات به مراکز و ولایات و خارجه از هر شماره .
- ۱۱- اجرای حق الزحمه مقالات وارده و توزیع آن برای نویسندگان .
- ۱۲- تحریر جوابات اعتراضات چراید در باره امور معارف .

ریاست تفتیش

اجرا آت مهمه این ریاست در سال جاری قرار ذیل است :

- (۱) راهبرهای حاضری و تدریسی عموم مکاتب مراکز و ولایات که بضم مکاتیب رسمی توصل کرده است تحت فور و بررسی قرار داده شده در جدول معینه ثبت گردید و اگر در حاضری کدام مکاتب نقصانی مشاهده رسیده فوراً بحکومت و اداره مربوطه آن توصیه و هدایت لازمه داده شد .
- (۲) سوانح تمام طلاب صنوف ثانوی و متوسط مکاتب مراکز و بدوسیه های مربوطه آن بصورت منتظم گذاشته شد .
- (۳) امور اداری و تدریسی مکاتیب که در جریان سال جاری توسط مفتشین این ریاست معاینه و تفتیش گردیده فرار آتی است .

- ۱- مکتب اصول تحریر .
 - ۲- مدرسه علوم شرعیه .
 - ۳- مکتب لیلیه مرکز .
 - ۴- لیلیه زراعت .
 - ۵- مکتب قبایل .
 - ۶- مکتب تجارتی .
 - ۷- مکتب نهاری .
 - ۸- معارف ولایت مزار شریف .
 - ۹- » » قندهار .
 - ۱۰- » » مشرفی .
 - ۱۱- » » فراه .
 - ۱۲- لیسه استقلال .
 - ۱۳- لیسه حبیبیه .
 - ۱۴- مکتب میدان مربوطه ولایت کابل .
 - ۱۵- تحقیق پارچه های امتحان و نتایج سه ماهه ششماهه و سالانه تمام طلاب لیسه حبیبیه .
 - ۱۶- معاینه امور تدریس و اداری مکاتب هزاره جات .
 - ۱۷- کشتورل حاضری و غیر حاضری طلاب ناکام چند ساله مکتب نهاری و مکتب اصول تحریر و دیگر لیلیه ها .
 - ۱۸- تفتیش های متفرقه .
- (۴) نگرانی امتحانات لیسه ها مکاتب مسلکی مرکز و مربوطه ولایت کابل از قبیل سپین کلی، تنکی میدان، چهار آسیاب، چهل ستون، شیوکی، بگرامی، ده خدا داد.
- (۵) انتخاب طلاب برای مکاتب مسلکی که سابقاً از طرف مدیریت های معارف ولایات بعمل می آمد و اکثر این قبیل طلاب حینیکه بسکی از مکتب های مسلکی معرفی میشدند بعضی ها برای اینککه واپس بخانه بروند خود را گول انداخته و برخی از آنها ذاتاً مستعد تعلیم مکاتب دیده نمیشد واپس به مرجع آن رجعت داده میشد این مسئله باعث تکلیف شعبات مربوطه گردیده بود بدین ملحوظ در اخیر برج میزان امسال از طرف ریاست ورده عرض به مجلس وزارت تقدیم گردید تا در باره طلاب جدید الشمول مکاتب مسلکی تجویز بهتری اتخاذ فرمایند .

در نتیجه مجلس وزارت فیصله نمود که هیئت های جداگانه امسال به ولایات جهت انتخاب طلاب برای مکاتب مسلکی اعزام گردد . پس برای اجرای این امر شایع محمد خان کریمزاده مدیر تفتیش و عبدالواحد خان معاون دارالمعلمین بطرف قندهار و هرات محمد اعظم خان مفتش و محمد آصف خان معاون لیلیه مرکز بجانب مزار شریف و میمنه گلبدین خان مفتش و میر محمود خان مفتش مکاتب شهر بجانب قطن و بدخشان فرستاده شدند . بهمدیریت های مزارف ولایت کابل ، مشرقی ، جنوبی و هزاره جات راجع به انتخاب این نوع طلاب هدایات جداگانه داده شد . این طلاب از طرف مدیریت معارف ولایات در ۱۵ حوت به کابل اعزام میشوند .

احصائیه طلابیکه به مکاتب مسلکی شامل میشوند قرار ذیل است .

دارالمعلمین متوسطه	(۵۰)	نفر
دارالمعلمین مسلکی	(۹۰)	نفر
مکتب اصول تحریر	(۴۵)	نفر
مکتب لیلیه مرکز	(۴۰)	نفر
لیسه زراعت	(۵۷)	نفر
مدرسه علوم شرعیه	(۷۵)	نفر

(۶) قرار فیصله انجمن معارف که بمنظوری مجلس عالی وزراء و حضور ملوکانه رسیده ۲۴ نفر ناکام یکساله لیلیه مرکز خارج ساخته شد که از آنجمله از ده نفر آن بقرار لایحه اخراج مصارف تعلیمی گرفته شد و نیز پنجاه هفت نفر ناکام ها و غیر حاضران دائمی مکتب تجربوی قرار لایحه بدون مصارف تعلیمی خارج گردید .

(۷) بهمدیریت های معارف ولایات متحد المال ارساں شد که ۲۵۰ طلبه از فارغ التحصیلان صنوف شش مکاتب ابتدائی درحین ورود هیئت حربی شونجی قرار تقسیم معینه به آنها نفر بدهند و شرط عمده در انتخاب این جور متعلمین اینست که طلاب نمره دوم و چهارم انتخاب کرده شود .

(۸) ترتیب است متعلمین ناکام دوساله و رویت دادن آن به انجمن معارف و اجراءات

مطابق به فیصله مجلس وزارت .

(۹) واری در حصه معافی پشک طلاب مکتب ، تبدیلی طلاب از یک مکتب به مکتب

دیگر . اخراج طلبه جواز برای متعلمین و نقل مکانی طلاب و غیره .

ریاست سپورت و حفظ الصحه

۱ - سپورت :

فعالیت‌های سپورتنی مانند سال‌های گذشته در دوران سال جاری دوام داشته و خلاصه آن خدمت فارتین گرام تقدیم می‌گردد .

مسابقات سپورتنی این ریاست از اول حمل شروع و تا ۱۵ برج عقرب بدو گروپ یعنی سپورتهای انفرادی و اجتماعی بصورت لیک و ناک اوت مرتب گردیده بود دوام داشت و تمام تیم های مکاتب و فاکولته‌ها به مسابقات مختلفه از قبیل فت بال ، هاکی . والی بال ، باسکتبال هندبال ، انداخت گلوله ، نیزه ، دسک ، خیز بلند - خیز دراز ، خیز قدم دار ، دویدن یک صد متر ، دو صد متر ، چهار صد متر : چهار صد ریلی ، چهار در چهار صد ریلی ، هشت صد متر ، یک هزار و پنجاه متر : سه هزار متر ، ده هزار متر اشتراک ور زیدند .

(۱) فوتبال : مسابقه فت بال از اوائل ماه حمل امسال در میدان لیسه استقلال در تحت نگرانی ریفری های لایق بصورت لیک آغاز و همه روزه به استثنای ایام تعطیل دوام داشت تمام تیمهای مکاتب درین مسابقه شامل و از آن جمله تیم لیسه حبیبیه ، استقلال و نجات شطارت و لیاقت زیاد از خود نشان داده و عده زیاد تماشاچیان درین روزها گرد آمده و با گرم جوشی و کف زدنهای زیاد از طرف آنها بدرقه میشد . تیم غالب درختم مسابقه نمره اخذ مینمود . در نتیجه این مسابقات لیسه حبیبیه اول لیسه استقلال حایز درجه دوم گردید میدالها و کپهای لازمه از طرف ریاست سپورت اعطا گردید .

۲ - هاکی : مسابقه های هاکی در تحت نگرانی دونفر ریفری فنی در میدان لیسه نجات بادلیجسی و گرم جوشی تماشاچیان دوام داشت و بعد از فضاوت و سنجش نمرات تیم لیسه دار المعلمین بدرجه اول و تیم لیسه غازی بدرجه دوم موفق و میدالها و کپهای لازمه از طرف شعبه مربوطه به آنها اعطا گردید .

۳ - والی بال : مسابقه های والی بال در میدانهای لیسه حبیبیه تحت نگرانی مفتش ریاست سپورت آغاز و در بین تیم های مختلفه تیم مکتب اصول تحریر و لیسه زراعت لیاقت فوق العاده نسبت به سایر لیسه ها از خود نشان دادند . در نتیجه تیم مکتب اصول تحریر بدرجه اول و تیم لیسه زراعت بدرجه دوم موفق شدند و جوایز لازمه به آنها داده شد .

۴ - هندبال - در مسابقات هندبال که در تورنمنت های بهاری و خزانگی بعمل آمده است در تورنمنت بهاری تیم لیسه نجات و در تورنمنت خزانگی تیم لیسه استقلال بدرجه اول موفق شده اند .

۵ - باسکتبال : در بازی باسکتبال تیم لیسه حبیبیه که چند سال قبل اول بود در هندالسنه نیز حایز نمره اول گردیده و قهرمان باسکتبال شیلد معارف بشناخته شد .

اجرا آت سال ۳۰ شفاخانه معارف

- ۱ - معاینه و معالجه مراجعین یومیه متعلمین که تا کنون بیشتر از ۱۵۹۰ نفر معاینه و معالجه گردیده اند .
- ۲ - در جریان سال جاری آبله کو بی اطفال جدیده الشمول بعمل آمد و نیز عندالایجاب آبله کو بی منسوبین مکاتب لیلیه صورت گرفته است .
- ۳ - تطبیق بودر دی دی تی بمکاتب لیلیه .
- ۴ - طبق معمول همه ساله در بهار سال جاری عموم متعلمین و متعلمات مکاتب مرکز و نواحی قریب شهر به نسبت حفظ ما تقدم از مدرقه و اکسین مختلط آن عرض تزیق گردیدند .
- ۵ - از جمله اجراآت قابل ذکر شفاخانه معارف همانا افتتاح یولیکلینیک دندان است که در خلال سال جاری صورت گرفته و همه روزه بعد از ظهر از طرف منسوبین ریاست انجمن دکتوران دندان در خود شفاخانه معارف دایر و ازین رهکندر خدمت خوبی برای سلامتی دندانپای مراجعین خویش انجام داده است .

ریاست موزه

- رؤس اجراآت ریاست موزه در سال جاری قرار ذیل است .
- ۱ - در سال گذشته زاجم به حفریات لشکری بازار و آثاریکه در نتیجه این حفریات بدست آمده بود معلومات مفصل دادیم . امسال نیز طبق معمول حفریات دوره پنجم لشکرگاه توسط هیئت باستان شناسی فرانسی و اعضای ریاست موزه بعمل آمد یعنی آثار مربوطه دوره غزنویها کشف و به موزه کابل نقل داده شد .
 - ۲ - حفریات نوع سروی دوره قبل التاریخ افغانستان توسط هیئت حفریات فرانسی در حصه خاکریز مربوط ولایت قندهار کشف و بعضی از آثار موقع مذکور تحت تدقیق و مطالعه گرفته شده .
 - ۳ - نسبت ورود آقای سعید نفیسی استاد دانشگاه طهران در موزه کابل یک اطاق سامان مکشوفه لشکرگاه مربوط دوره غزنویها افتتاح گردید .
 - ۴ - ترتیب است تمام کتب قلمی موزه کابل توسط آقای سعید نفیسی نظر به صوابدید مقامات صلاحیت دار .
 - ۵ - ورود بعضی سفرای خارجی از قبیل (سفیر امریکا ایران و هیئت های ملل متحده و سیورت مین های ایرانی و هندی و بعضی رجال بزرگ پهنوستان جهت بازدید آثار موجوده موزیم کابل .

- ۶ - ورود اکثر طلاب مکاتب و لیسه های مرکز (حبیبیه غازی نجات استقلال حربی ینونجی) جهت تطبیق دروس تاریخی آنها به موزه کابل .
- ۷ - تبدیل کردن کپریل عمارت موزیم خانه به آهن پوش نسبت به پاره خرابی آن .
- ۸ - عزیمت آقای کهزاد رئیس موزه خانه کابل بغرض معاینه و ملاحظه شعبات کلتوری تهذیبی به امریکا به حسب دعوت دولت مذکور .
- ۹ - عزل و نصب بعضی اعضاء بر تبه های مختلف بریاست موزیم .
- ۱۰ - خریداری بعضی کتب قلمی و لوحه های تاریخی که قابل نگهداشت موزیم بود .
- ۱۱ - موجودی و تحویلی موزه باستانی .
- ۱۲ - افتتاح اطاق سامان قبل النار یخ از اثر اشیاء مکشوفه سیستان افغانی توسط هیئت تاریخ طبیعی امریکا .

مدیریت قلم مخصوص

این مدیریت فی الحقیقه وسیله رابطه بین مقام وزارت و سایر ادارات میباشد . مکاتیب و مراسلات رسمی و عادی که برای شخص وزیر معارف میرسد و یا عرائضی که تقدیم میگردد بوسیله این مدیریت بحضور وزیر معارف پیش میشود و جواب های آن پس مراجعش از سال میگردد و هدایات وزیر معارف را به کلبه دوایر میرساند . وهم اوراق عرض را که به مقام صدارت پیش شدنی است وظیفه این مدیریت است که همه آنها را ترتیب و بروز کار به وزیر معارف تقدیم و باز دوباره آنها را به مراجع مربوطه آن بسپارد .

کذا سرشته کنفرانس های علمی و یا ملاقات های رسمی و غیر رسمی که خارجی ها با وزیر معارف میکنند بوسیله این مدیریت تأمین و تسهیل میگردد .

نتایج تفتیش خواه به ذریعه ریاست تفتیش بعمل آمده یادر ولایات بواسطه مامورین مجلی صورت گرفته باشد بعد از طی مراتب اصولی بایست به مجلس وزارت فرات و نتیجه داده شود وظیفه این مدیریت است تا اوراق مذکور را ترتیب و به مجلس تقدیم و فیصله مجلس را به کتاب مخصوص قید و نتیجه آنرا به دوایر مربوطه بسپارد و همچنان کسانی که به این فیصله قانع نبود تمیز بخواهند ترتیب اوراق و صورت دعوای شان از جمله کار های این مدیریت میباشد .

این است که امسال مدیریت قلم مخصوص در سر رشته وظایف متذکره اجرا آت فوق را بعمل آورده است .

مدیریت لوازم :

تهیه و توزیع کتب لوازم تحصیل فرطاسیه و تمام سامان تعلیم و تدریس بعموم مکاتب و معارف مملکت و طبقه مهم این شعبه بوده در طول سال ۱۳۳۰ به اجرا آت ذیل موفق شده است .

فرمایش ماشین های طباعتی .

از چند سال به اینطرف وزارت معارف در نظر داشت برای سرعت طبیع و تهیه کتب و لوازم و پروگرام ها و مجلات خویش ماشین های طباعتی تهیه و یک مطبعه مکمل و مستقل را دارا گردد به اساس همین مفکوره در سال گذشته ع ص دکتور محمد یوسف خان معین تدریسی وزارت معارف عازم اروپا شده و بعد از یک سلسله مطالعات مفصل و مقافهمه با موسسات ممالک اروپا از قبیل جرمنی سوئزرلیند چکوسلواکیه انگلستان بالاخره موفق شد کتباتک و شرائط تهیه و خریداری (۷) پایه ماشین های طباعتی کار آمد را با خود بیاورند و بعد از غور و مطالعه و اخذ نظریه از متخصصین فنی و اجازه مقامات صالحه در برج حوت ۱۳۲۹ فرمایش ماشین های ذیل صادر گردید .

- (۱) ماشین طبیع حروفی نوع شتورم فوکل ۲ پایه
- (۲) » » » » پیدار کر یک پایه
- (۳) » خطکشی نوع ول یک پایه
- (۴) » برش مقواء یک پایه
- (۵) » » کاغذ یک پایه
- (۶) ماشین اوتا پرنٹ برای آفسیت یک پایه

برغلاوه یک اندازه کافی از مواد کار آمد کلمیسه سازی عکاسی زنگو گرافی نیز خریداری شده و نظریه فعالیتی که در مورد موافقت نامه و ارسال ماشین ها و شرائط تادیه آن بعمل آمده با وجود مشکلات و دستگیری نکردن حمل و نقل و غیره باز هم به فضل خداوند در مدتی خیل کوتاهی بعد از افتتاح لیتراف کربت ماشین های مذکور بطرف کابل ارسال شده که از آن جمله یک پایه ماشین طبیع حروفی بایک مقدار سامان کار آمد مطبعه از قبیل منقل های برقی برای جوشاندن سرش خط کش های فلزی حروف ریخته گنی وارد کابل شده و ماشین های برش مقواء و برش کاغذ و اوتا پرنٹ بطرف کراچی و ماشین های شتورم فوکل سامان عکاسی و زنگو گرافی و غیره بطرف پشاور روانه شده که عنقریب بکابل خواهد رسید .

نوت .

در تذکر فوق تنها از ماشین ها و قلمها مهم یاد آوری شده ولی بر علاوه ماشین های بزرگ ماشین ها و آلات خورد زیادی از قبیل ماشین های برقی کمره هافلم ها پنسل های رسامی مواد کلیشه ها و استوانه ها رنگ رسامی وغیره نیز خریداری شده که بطور یسکه مطبعه مذکور در حالیکه یک دستگاه خورد طباعتی را تشکیل خواهد داد ولی از نقطه اهمیت خود عصری ترین و مکملترین مطبعه خواهد بود که به کمال خوبی هر نوع احتیاج معارف را بخوبی رفع میتواند .

ب - تهیه و تدارک انواع کاغذ مقواء .

برای تهیه مواد کار آمد مطبعه از قبیل کاغذ وغیره بیش از پیش داخل اقدامات شده وبعد از تماس و مفاهمه با کمیانی های تهیه کننده کاغذ در خارج مذاکره و مفاهمه با مطبعه عمومی از نقطه نظر قیمت و شرایط تهیه به تناسب قوه مالی و قدرت بود جوی بصورت فرمایش یک اندازه کاغذ موافقه حاصل و عنقریب فرمایش قطعی آن توسط نماینده تجارتی دولت هالیند به کمیته تولید کننده کاغذ صادر خواهد شد .

ج - توزیع لوازم تحصیل .

چون سال تعلیمی مناطق مختلف مملکت نظر به اختلاف آب و هوا مشکلات جدا گانه فرق دارد لذا مدیریت لوازم در دو موقع سال مکلف است بر مرکز و ولایات قرطاسیه و لوازم تحصیل مطابق است های معین توزیع و ارسال بدارد .

اول برای معارف مناطق گرم سیر که در تابستان رخصت میباشد از یانزده جو زا الی یانزده سنبله .

دوم برای مناطق سرد که در زمستان رخصت میباشد از اول قوس الی اخیر حوت . عموماً کتب و لوازم تحصیل باید دو ماه قبل از آغاز سال تعلیمی جدید به ولایات ارسال بگردد تا معارف ولایات بتوانند در موقع معین سامان را به محاللات برسانند و به طلبه توزیع گردد و بنا بر همین اصل است که مدیریت لوازم باید همیشه سامان کار آمد یکسال مابعد را قبل از حلول سال تهیه و بدسترس خود داشته باشد تا بتوانند در موقع معین آنرا توزیع بدادند .

با وصف مشکلات که در تهیه و تدارک همچو سامان که از یید اوار داخل مملکت هم نمیباشد مدیریت لوازم از سامان تهیه کرده گی قبل از آغاز سال تعلیمی مناطق گرم سیر سامان کار آمد را بمناطق مذکور و کمبود سامان کار آمد مناطق سرد سیر را در طول سال جاری بمناطق سرد سیر توزیع و ارسال نموده به این ترتیب .

(۱) کافندسفيدعوض کتا بچه	(۳۰۶۴۱۷) تخته	(۱۴) قلم نوک آهني	(۵۱۰۵) دانه
(۲) پينسل ياک	(۳۵۲۶۴) دانه	(۱۵) سيخ بافت	(۴۷۴۷) *
(۳) پينسل سيام	(۴۵۶۳۸) *	(۱۶) جراب	(۸۰۷) *
(۴) تخته مشق	(۴۲۷۰) *	(۱۷) کرشنيل	(۷۴۷) *
(۵) دوات کاشي	(۵۸۳۰۸) *	(۱۸) انگشتا نسه	(۲۶۷۳) *
(۶) تباشير	(۴۵۷۴۲۵) *	(۱۹) کسلوله ابريشم	(۲۳۰۴) *
(۷) قلم نسي	(۲۷۷۸۵۰) *	(۲۰) صحن چار رنگک	(۲۳۰۴) متر
(۸) سيماهي	(۳۵۸) کيلوگرام	(۲۱) کرباس	(۲۷۴۳) *
(۹) نوک فلم	(۵۱۰۵) دانسه	(۲۲) سوزن	(۱۸۹۵۶) دانه
(۱۰) کتیب اداري	(۹۹۸۴) جلد	(۲۳) سوزن لحاف دوزي	(۵۹۳۴) *
(۱۱) اصل ومينوت	(۲۰۷۸۷۸) قطعه	(۲۴) هون	(۱۳۷) سير
(۱۲) پاکت	(۱۰۳۲۵۶) *	(۲۵) گوت نسيخ	(۶۴۴۹) دانه
(۱۳) رنگک بلوبلک	(۲۴۱۵) بو تل	(۲۶) تار کچين	(۶۴۹۶) خورد

نوت .

قرطاسيه مخصوص کارآمد معارف از قبيل بارچه امتحان مضمون وارنتايج امتحان جلب طلبه تبديلي طلبه اطلاع نامه کارهای سوانح وغيره باندازه (۴۷۵۰۰۰۰) ورق .
 قلمت کارآمد سال تعليمي مناطق گرم سير که بود مناطق سرد سير بوده که در طول سال ارسال و توزيع شده در حالیکه از سامان فوق يک اندازه در تجويلخانه هر ولايت و هر مکتب موجود میباشد - بعضی قلمت از قبيل گيل سفيد قلم سليت قطی پرکار تخته مشق وغيره چون در بعضی اوقات ضرورت دوساله داده ميشود و در تجويلخانهها موجود میباشد و از مرکز داده نميشود .

نوت :-

سامان ولوازم کارآمد سال آينده تعليمي مناطق گرم سير با کمپني های خارجی ومؤسسات داخلی داخل مفاهمه شده نمونه وشرایط تاديه از کمپني های انگليسي امریکائي هاليندی واصل وبعداز غور و مطالعه در قيمت وشرایط تاديه وجنسيت سامان چنين فيصله بعمل آمد که باهر کمپني که نمونه آن خوب وقيمت آن ارزان وشرایط تاديه آن مناسب باشد قرار داد بعمل بیاید که عنقریب فرمایش تهيه آن نیز صادر خواهد شد وهم سامانیکه در طول سال تهيه شده قرار ذیل است :

(۱) سامان قرطاسیه از قبیل رنگ تابه ، تابه مهر ، فیته ماشین تایپ وغیره (۶۵) صندوق .

(۲) کتایبچه رسم (۷۴۶۹) جلد

(۶۹۰) درجن

(۳) دوات شیشه یك خانه

(۲۰۰۴) قطی

(۲۹۰) »

(۱۰۰) »

(۴۹۸) دانه

(۵۰۰) دانه

(۲۸۳۰۷) دانه

(۱۷۲۴) دانه

(۳۶۸۰) درجن

(۷۹۴۴۰۰) دانه

(۲۴۸۰۵۰) تخته

(۴) قلم یاستل

(۵) گیرا

(۶) الین

(۷) زنگ سر میزی

(۸) میز قلم

(۹) قطی یرکار حلبی

(۱۰) خط کش یك فت

(۱۱) قلم دونه رنگ

(۱۲) تباشیر سفید

(۱۳) کاغذ سفید

(۱۴) قرطاسیه مخصوص کار آمد معارف از قبیل پارچه امتحان نتایج امتحان

جلب طلبه اطلاع نامه لایحه استحقاق پارچه تبدیلی طلاب به اندازه (۸۲۳۲۲۸۸) ورق تهیه گردیده است .

د - اسعار خارجه در سال ۱۳۳۰ بحساب هذالسنه و سنوات ماضی وزارت مختاری ها و سفارت خانه ها و فونسل گری ها وغیره نماینده های تجارتی افغانی مقیم دول خارج از قبیل لندن ، پاریس ، امریکا ، بغداد ونشنل بانک لندن ، ترکیه ، ایران ، کراچی ، دهلی ، فونسلگری بمبئی و وکالت تجارتی پشاور بود ونیز اسعار خارجه عوض قیمت مال و مصرف محصلین و سفریه معلمین خارجی وغیره در وجه سفارتخانه ها و وزارت مختاریها پرداخته شده .

(۲) مدیریت اعاشه و اباته .

وظیفه این شعبه تهیه و تدارک سامان و اشیای کار آمد مکاتب لیلیه و دیگر مکاتب از قبیل مواد خورا که ملبوسات و مفروشات و مجروفات و اوازم آن ظرف و وسامان طبع تادیه سفر خرچها ارسال تخصیص پولهای کرایه مکاتب سفریه اضافه خرچی طلبات اشخاص وغیره بوده و بطور کلی در هذالسنه در تهیه و توزیع سامان بشرح ذیل اجراءات نموده است .

(۱) تهیه خورا که :

۱- آرد و برنج کار آمد مصارف نوماه سه هزار نفر طلاب لیلیه بعد از مفاهمه موافقه

به امر مقام صدارت عظمی از ریاست کوپراتیف خریداری و پول قیمت آن بدفعات تادیه و طبق حواله جات متعدد آرد و برنج اخذ و صورت حساب ماهوار آن بمرض مجرائسی بمدریت عمومی کنترل ارسال گردیده و هم نظر به قلت برنج در تجریلخانه های کوپراتیف هیشتی به قطن اعزام و تحت نظر شخص نایب الحکومه قطعاً به اندازه سه هزار سیر برنج از آنجا خریداری گردید و بطور کلی در سال جاری به اندازه (نهمصد و بیست و هشت خروار) و (دو صد خروار) برنج تهیه و توزیع گردیده است. و هم برای سال آینده راجع به یک هزار خروار برنج با ریاست کوپراتیف مفاهمه و موافقه بعمل آمده و قیمت آنرا طور پیشه کی تادیه شهه .

ب - گوشت گوسفند کار آمد مکاتب لیلیه با قصایان بازار قرار داد و بعد از طی مراتب اصولی قرار دادها در طول سال به اندازه یک هزار سیر گوشت بمکاتب توزیع و نرخ آن نظر به نرخ بلدی به طور اوسط هشت فیصد کمتر با قرار دادها موافقه و تادیه گردیده است.

ج - ترکاری: ترکاری کار آمد نیز با یک نفر قرار داد و بعد از طی مراتب اصولی نظر به نرخ در فی هزار یکصد و چهار افغانی کمتر موافقه بعمل آمده و تادیه گردیده همچنان سفیدکاری ظروف شستن البسه یختن نان در بدل آرد قرار دادهای جداگانه بعمل آمده مطابق قرار داد پولهای اجوره آن بمکاتب تخصیص و تادیه گردیده .

روغن زرد کار آمد به اندازه (۵۵۷۰) سیر از قرار فی سیر یکصد و سی افغانی باشرکت هزاره جات قرار داد عقد و قیمت آن تادیه و روغن بعد از تجزیه توصیفی و مقداری به اصول فنی روغن زرد خالص اخذ و بمکاتب توزیع گردیده و هم برای عقد قرارداد سفیدکاری ظروف شستن البسه یختن نان تهیه ترکاری بمکاتب اطلاع و هم راجع به تهیه گوشت و ادویه خالص بمدریت مسلخ مفاهمه و مذاکره جاری است .

تهیه ملبوسات :

برای سه هزار طلاب لیلیه دریشی ، کلاه ، بوت ، جراب ، دستمال دست ، دستمال روی ، صابون پیرهن وزیر جامه که همه سال تادیه میگردد و در سال گذشته تهیه شده بود مطابق است معینه بطلاب توزیع و هم برای تمام طلاب جدید الشمول و قطفه حمام روی جائی کمیل رخت خواب و غیره بتناسب معین مدت استعمال و استهلاك دارد تادیه و هم برای آیینده مواد فوق را بعد از مذاکره و مفاهمه و عقد قرار دادها با طی مراتب اصولی آن که صرف مساعی زیادی بکار دارد تهیه و تدارک دیده که قسماً در تجویلخانهها موجود و بعضی تا آغاز سال تعلیمی جدید آماده خواهد شد .

۳- مفروشات و ظروف :

چوپ ظروف و اثاث ، ایسه اطاق‌های طعام‌خوری لیمبه‌ها و اشیای کار آمد در سخانه‌ها قسماً استهلاك داشته و همه ساله که بود آن تکمیل و از جانب دیگر همه ساله يك تعداد طلاب جدید شامل مکاتب میگردد بنابراین در سال جاری که بود سامان مفروشات از قبیل چیرکت ، چوکی ، و میز طلبه ، میز پهلوی چیرکت میز و چوکی اطاق طعام و هم ظرف و اطاق نان خوری و کارخانه طبخای تکمیل گردید .

۴- مجروفات و لوازم آن :

برای معارف فرام نظر به پیدانشدن آهن چادر و دیگر اسباب بخاری و پخت‌آریها و نل‌ها از مرکز تهیه و ارسال گردید . و بر علاوه برای مکاتب مرکز بخاری و نل و غیره از قبیل چوب سوخت تهیه گردید .

مدیریت تعمیرات :

این مدیریت در سال جاری به تعمیر يك تعداد عمارات جدید و ترمیم يك دسته تعمیرات سابقه موفق شده که ذیلا وضاحت داده می‌شود .

الف - تعمیراتی که جدیداً ساخته شده .

۱- تعمیر مطبوعه جدید وزارت معارف پهلوی عمارت مکتب نجات (قسمت بیشتر آن تکمیل و يك حصه کم آن باقی مانده) .

۲- تعمیر جدید ایسه غازی در کارته ۴ تقریباً به پایه تکمیل رسیده و يك قسمت جزئی کار آن باقی مانده .

۳- در مرکز وزارت معارف بالای تعمیر مدیریت تقشیش تعمیر جدیدی علاوه شده (کار آن بسکلی اتمام یافته) .

۴- تعمیر جدید الحاقیه ایسه غازی در کابل به پایه تکمیل رسیده .

۵- تعمیر منزل نشیمن مدیر ایسه استقلال قسمت کسلی کار آن پایان یافته .

۶- اطاق ریخته گری در مکتب میخانیک جدیداً تعمیر شده .

۷- دو تعمیر الحاقیه بر ایسه زرغونه آباد گردیده .

۸- عمارت ۹ صنفی نسوان واقع کارته (۴) کار آن به پایان رسیده .

۹- تعمیر دیوار احاطه ایسه نسوان شهرنو که عنقریب کار آن تمام خواهد شد .

۱۰- تعمیر دیوار احاطه ایسه نجات .

۱۱- تعمیر چاه های دارالمعلمین بصورت ارد .

۱۲- تعمیر جدید ایسه استقلال (بصورت کسلی تکمیل گردیده) .

- ۱۳- تعمیر اطاق فان خوری برای مکتب قبايل .
- ب - تعمیراتی که قابل ترمیم دیده میشوند و ترمیم گردیدند .
- ۱- مکاتب شهر که اکثر آفابل ترمیم بود قسمت بزرگ آن ترمیم گردید .
- ۲- در تعمیر مرکز وزارت معارف ترمیمات لازمه بعمل آمد .
- ۳- کار ترمیم تعمیر لیسه زرغونه تکمیل شد .
- ۴- ترمیم تعمیرات لیسه حبیبیه ، نجات ، واستقلال .
- ۵- ترمیم تعمیر مکتب قبايل .
- ۶- ترمیم تعمیر موزیم وتجديد آهن پوش آن .

اجراآت مهمه سال ۱۳۳۰ ریاست پوهنتون

امتحانات فاکولته طب عموماً در برج عقرب شروع و در ۱۵ قوس ختم می شود کسانیکه در يك و یا چندین مضمون در امتحان اول ناکام می مانند یعنی نمره ۱۰/۵ را پوره کرده نمی توانند بدوره دوم که بین ۱۰-۱۱ الی اخیر حوت است امتحان خود را میگردانند و اگر متعلمی در يك مضمون هم نمره ۵ را حاصل کرده نتوانند مجبوراند که صنف گذشته خود را تعقیب نمایند .

طلاب فارغ التحصیلان بکلوریا طور مدخل يك سال را در صنف PCB که در آن صنف فزیک ، کیمیا ، بیولوژی ، حیوانی تدریس می شود میگردانند بعد از اخذ تصدیقنامه PCB میتوانند داخل صنف اول طب گردند در فاکولته طب ۵ سال که عبارت از پنج صنف باشد قرار ذیل تدریس می شود ، صنف PCB فزیک ، کیمیا ، بیولوژی نباتی را در فاکولته ساینس خوانده در فاکولته طب فقط بیولوژی حیوانی را نظری و تطبیقی درس میگیرند . صنف اول سیمو لوژی در هفته ۲ ساعت

- نظری يك ساعت
- » عملی دو (۳ ساعت)
- » نظری دو
- » عملی چهار (۶ ساعت)
- » نظری يك
- » عملی يك (۲ »)
- کیمیای حیوانی در هفته ۳ ساعت
- » نظری سه
- » عملی دو (۵ ساعت)
- تشریح در هفته

صنف دوم - سیمولوژی در هفته ۲ ساعت

- نظری يك ساعت
- هیسو لوژی در هفته ۳ ساعت (عملی دو »
- نظری يك
- فیزیولوژی در هفته ۵ » (عملی چهار »
- نظری دو ساعت
- کیمیای حیاتی در هفته ۴ و نیم » (عملی دو نیم »
- نظری دو ساعت
- باکترولوژی در هفته ۴ ساعت (عملی دو »
- نظری چهار
- تشریح در هفته ۱۴ ساعت (عملی ۵ »

صنف سوم قبل از ظهر در شفاخانه های مربوطه تطبیقات عملی می نمایند از طرف بعد از ظهر قرار ذیل امراض داخله در هفته ۵ و نیم ساعت .

- نظری چهار ساعت
- خارماک و لوژی در هفته ۶ ساعت (عملی دو »
- امراض جراحی در هفته ۴ و نیم ساعت
- انatomy پاناکولوژی در هفته ۲ »

علاوه بر اجراءات فوق که در سال جاری صورت گرفته يك لا پراتوارمکمل بکتورولوژی در فاکولته طب تاسیس گردیده که در آن معاینه میکروسکوپی و مریضان شفاخانه های علی آباد وغیره می شود که از نقطه نظر طب اهمیت خاصی دارد .
و هنوز هم ریاست فاکولته در نظر دارد که در سال آینده انکشافات جدید در امور تدریسی فاکولته بنماید و ممکن است در تکمیل علمی طلاب مساعی بسلیغ بیکار برد .

صنف چهارم - قبل از ظهر در شفاخانه های مربوطه تطبیقات عملی می نمایند و از طرف بعد از ظهر قرار ذیل است :

- امراض داخله در هفته ۵ و نیم ساعت
- » ساری » ۳ »
- » جلدی » ۲ و نیم »
- » گوش و گلو » ۱ و نیم »
- » چشم » ۱ و نیم »

صنف پنجم - قبل از ظهر در شفاخانه های مربوطه تطبیقات عملی می نمایند و بعد از ظهر قرار ذیل درس دارند :

امراض عقلی و عصبی در هفته ۳	ساعت
» نسائی و قباله »	۲
» طب عدلی »	۲ و نیم
» اطفال »	۱
» حفظ الصبحه »	۱
» طب عملی »	۱
» تشریح توپوگرافی »	۱
» دندان »	۱
» انستیز یو لوژی »	۱

علاوه بر درس هایی که قبلاً ذکر رفت در هفته يك ساعت بروزهای دوشنبه از طرف يك نفر پروفیسر یا دوكتور كانیفرانس مربوطه طب داده می شود که در آن كانیفرانس تمام داکتر ها و طلاب شامل اند بعد از امتحان اخیر صنف پنجم و کامیابی از برج قوس الی شش ماه هرفارغ التحصیل مجبور است ستائز نمایند و يك امتحان در کلینیک بالابراتوار را کامیابانه گذشتانده مستحق دیپلوم داکتری میگردند .

مرام کانسکورهای فا کولتة طب

چون هدف اساسی فا کولتة طب بلند برسدن سویه معلومات طبیی محصلین طب است ازین رو به محض تربیت نمودن يك تعداد از طبییانیکه تنها موفق باخذ دکتوری طبیی میشوند اکتفانه ورزیده و خواسته است ترتیبی پیش گیرد که محصلین طب پس از اكمال دوره تحصیل شان مجبور به مطالعه معلومات جدیده و انکشاف علمی باشند مخصوصاً از علم طب که روز بروز تداوی و تشخیص با اصول جدیدتر صورت گرفته و همچنین عملیات های جراحی وغیره باتسکینک های عصری تری اجرا می گردد .

مثلاً امروز يك طبیب حق ندارد بدون استفاده از آلات و ماشین های دقیق تشخیص و معاینات و تجربه های لیورلاتوار مریض را تحت تشخیص و معالجه قرار دهد باید از منابع علمی و کشفیات جدیده و وسائلیکه تا حد امکان در دسترس او است استفاده کنند و به اصول جدید به معالجه مریض پردازد .

برای این منظور فاکولته طب از تاریخ ۱۳۲۷ باینطرف يك سلسله امتحانات بشام كانكورا قرار گذاشته است تا فارغ التحصيلان طب پس از فراغ تحصیل دوره فاکولته شان خود را آماده كانكور گردانند باین ترتیب ساحة معلومات خویش را وسیع تر ساخته به تکنیک های جدید آشنا گردند از طرفی هم چون تشخیص و معاینات صحیح بدون همکاری لبرالاتوار ناممکن است ازین رو موسسه فاکولته طب توجه مخصوصی به لبرالاتوارها داشته و کوشش نموده است اشخاص ورزیده وقابل اعتماد را بحیث آمر لبراتور تعیین کند - چنانچه موظفین لبراتورها به کمال جدیت و فعالیت قابل وصفی معروف توسعه ساحة تطبیقات هستند و در عرصه بسیار کم تدقیقات متعدده اجرا نموده اند ترتیب كانكورها قرار ذیل است :

۱ - يك محصل پس از فراغ تحصیل فاکولته معلومات نسبتاً وسیع تری فراهم نموده آماده كانكور استان گردد . این امتحان شامل يك سوال تحریری ، يك سوال تقریری و مشاهدات کلینیکی میباشد سوالها قبلاً از طرف استاد ترتیب می گردد مشمولین كانكور در صورت موفقیت بحیث استان رسمی شناخته شده در یکی از شقوق تعیین وهم کار پروفیسر می باشد .

سه سال پس از كانكور استان میتواند داوطلب كانكور شف گردد . که البته این امتحان معلومات مکمل تر را در یکی از رشته هائیکه برای استان تعیین شده متقاضیست كانكور شف عبارت است از يك سوال تحریری ، تطبیقات ویا مشاهده کلینیکی و تدریس يك موضوعیکه از طرف استادان تعیین میگردد ومدت ۴۵ دقیقه را در بر بگیرد تدریس بحضور استادان ، دکتور ها و محصلین صورت میگردد . در این امتحان مخصوصاً اصول تدریس وطریق افاده مورد نظر میباشد .

مشمولین این امتحان در صورت موافقت بحیث آمر تدریس شناخته میشوند که شف سرویس می نامند . چون شف از نقطه نظر لباقت علمی طرف اطمینان میباشد اجازه تدریس را در فاکولته نیز دارد . علاوهً جهت اخذ معلومات مزید بخارج اعزام میشود .

سه سال بعد از تقرر وایفای وظیفه شف داوطلبان آماده امتحان متسر كانفرانس می گردند که امتحان آن عبارت از تدریس در مدت يك ساعت وچهل و پنج دقیقه در حضور استادان ودوکتوران وطلاب و يك تطبیقات عملی بالای مریض است بلندتر از متسر كانفرانس البته پروفیسوری است . باین ترتیب يك فارغ التحصیل فاکولته مکلف است تامدت تقریباً ده سال دیگر مصروف تحصیل و انکشاف عملی باشد هر روز معلومات تازه اخذ نماید تا بتواند امتیاز تدریس را در فاکولته حاصل نموده خود را بر تبه رفیع استادی نزدیک

سازد یعنی استادیکه حقیقتاً متضمن معلومات کافی باشد و بتواند در آینده نزدیکی ما را از احتیاج به یروفیسران خارجی بی نیاز سازد .

شروع کانکور ها از سال ۱۳۲۷ گردیده که از آن تاریخ تنها يك نفر شامل کانکور اسپستانی گردید . در سال ۱۳۲۸ هفت نفر از دکوتوران آماده گذشتانین کانکور اسپستانی گردیدند که تنها پنج نفر موفق شدند .

درس سال ۱۳۲۹ : داوطلب کانکور مترکانفرانس يك نفر بود که موفق شد .

داوطلب کانکور شرف کلینیک چهار نفر بودند که دونفر آن موفق گردیدند .

« اسپستان یازده نفر اند که ده نفر آن موفق شدند . »

ریاست فاکولته حقوق و علوم سیاسی

الف- شعبه تدریسی :

۱ - بتاريخ ۳۰/۵/۵۰ در اثر پیشنهاد شعبه تدریسی مجلس استادان فاکولته حقوق چنین فیصله نمودند که باید تمام استادان فاکولته حقوق بعد ازین تاریخ تمام نوتهای درسی خود را با اداره نشریات بسیارند تادرگستدر چاپ گردیده و بطلب توزیع گردد تصویب فوق برای این اتجاز گردیده تا از یکطرف دروس طلب بصورت صحیح واطمینان بخش پیشرفته وازطرف دیگر استادان فاکولته وقت کافی داشته باشند که در موضوعات متعلق به مضامین شان تشریحات لازمه بدهند . زیرا در صورتیکه استادان شخصاً دروس خودهارا بطلب دیکته نمایندالبته تمام وقت ایشان در نوت ددان صرف شده و برای تشریحات لازمه در اطراف نوت وقت کافی موجود شده نمیتواند .

۲ - نظر به موافقه و منظوروی مقامات صالحه برای اینکه طلب از دروس فاکولته بصورت بهتر و اساسیتری مستفید شوند در سال جاری فاکولته حقوق پس از اخذ موافقه از مقامات صالحه به سفارت کبرای افغانی در ترکیه راجع به استخدام پنج نفر معلمین داخل مفاهمه گردیده اند چنانچه قبل از ختم سال تدریسی موجوده فاکولته دونفر استاد استخدام شده و بصوب کابل اعزام گردیدند که ایشان عبارت اند از پروفیسر عاطف اک کوچ که در وسط سال جاری وارد کابل شده و بتدریس آغاز کردند و عزتمند پروفیسر اورهان اوکوز که در برج جدی به مرکز حاضر شد چون این وقت مصادف با وقت مذاکره امتحانات سالانه بود مشارالیه شروع درس را موکول بسال آینده نمود .

۳ - در برج عقرب سال جاری حسب پیشنهاد فاکولته و صواب دید مقامات صلاحیت دار فاکولته علوم شرعیه که زده نفر طلبه دارند نیز مربوط فاکولته حقوق گردیده .

ب - مدیریت نشریات :

۱ - مدیریت نشریات طبق تصویب مجلس استادان که در فوق ذکر شد از تاریخ ۳۰/۵/۵۰ الی ۱۵ برج قوس یعنی در ظرف پنج ماه توانست در حدود (۵۱۸۴۰) صحیفه دروس فاکولته را توسط گسترده چاپ و بدسترس طلاب بگذارد ،

۲ - بر علاوه درین اواخر مدیریت نشریات توانست که مجله حقوق را که از شش سال پیش ظرف در اخیر هر سه ماه اشاعه می یافت از ماه عقرب بصورت ماهانه نشر و آنرا در دسترس طلاب و سایر دوستان علم و دانش بگذارد .

ج - شعبه اجرائیه :

۱ - اجرائیه که از طرف شعبه اجرائیه در سال جاری بعمل آمده عبارت از تعمیر سه باب طاق درسی مطابق نقشه اصولی است که یک گوشه عمارت سابقه تعمیر و الحاق گردیده علاوه اطافهای عمارت فاکولته که ترمیم طلب بود از طرف داخل و خارج ترمیم گردیده .

۲ - چون عمارت موجوده میرز عمومی نداشت لذا ریاست نظر بضرورت شش باب میرز در گوشه عمارت تعمیر نمود .

د - مدیریت کورس مالی و اداری

۱ - بعد از اینکه امتحان سالانه کورس مالی و اداری بتاریخ اول عقرب ختم شد داوطلبان جدید پس از اخذ تعهد و مقررات موضوعه شامل کورس گردیدند .

۲ - برای اینکه متعلمینیکه ازین کورس فارغ التحصیل می شوند تا اندازه امکان لسان خارجی را دانسته و تکلم بتوانند مدیریت کورس مالی و اداری بعد از استیذان و موافقه مقام ریاست فاکولته حقوق لسان انگلیسی را که در سالهای گذشته در پروگرام درس شامل نبود شامل پروگرام نموده و هم چنین در صنف اول که سابق تاریخ عمومی درس داده می شد عوض آن تاریخ مدنیت را شامل نمودند .

۳ - کورس مالی و اداری در اثر همکاری مقامات صالحه و مخصوصاً ریاست فاکولته حقوق توانست یک تعداد جوانان را بصفت فارغ التحصیل دوره چهارم بدو اثر مربوطه شان معرفی نماید که تعداد این فارغ التحصیلان در هذمه السنه به ۱۲ نفر بالغ می شد .

فا کولته ادبیات

۱ - مقرری های جدید :

بناغلی عبدالاحمد خان جاوید دیپلوم حقوق و ادبیات دانشگاه طهران که در سال ۱۳۳۰ - واپس بکابل عودت نمودند بتاریخ ۲۴ سنبله ۱۳۳۰ همین سال بحیث استاد متون فارسی و کتب کلاسیک فارسی این پوهنچی مقرر شدند .

۲- ترفیعات :

شباغلی امین میرزا خان استاد فلسفه عربی و اجتماعیات پوهنخی ادبیات نظر باستحقاق لایحه ترفیعات ازرتبه (۵) برتبه (۴) ترفیع نمودند .

۳- نوازش و تقدیر خدمات عرفانی :

مکافات و نوازش یکی ازسایقها ومشوقهای تربیوی بوده محصولات علمی وادبی شرق وغربهمه نتیجه تقدیر ومکافات بوده که ازطرف بزرگان وجوامع بعمل آمده بهمین لحاظ فاکولته یکی ازشخصیتهای برجسته ادبی این کشور صوفی عبدالحق خان بیتابرا که متجاوز ازچهل سال عمر گرانهای شانرا وقف تدریس ادبیات فرمودند نویسندگان وشعراپروریدند درمطبوعات وطنسهم بارزی داشته اندرزهامتین وغزلیات سحرانگیزشان دراعماق قلوبخواص وعوام وطنانداز است مستحق آن دیدند که پواس خدمات وتبجیرشان درادب فارسی برتبه (ملک الشعرائی) مشرف شوند چنانچه ورقه منظوری شانرا بحضور ملوکانه تقدیم وامیداست درآئیه قریب طرف نوازش وتقدیر قرار گیرند .

۴- افتتاح شعبه تاریخ وجغرافیه :

پوهنخی ادبیات که یک موسسه خیلی جوان است پیوسته میکوشد تا مراحل ابتدائی خودرا طی نموده شرائط توسعه وانکشاف را فراهم آورد وباین وسیله بتواند تمام شعب مربوطه خودرا بهنجوی که در تعلیمات نامه موسسه تثبیت یافته یکی بعد دیگری بکشاید وزمینیه وسیع تری برای تربیه اذواق واستعدادهای متنوع کاندیدها تهیه نماید البته دراین صورت نتایج تربیوی بیشتر تثبیت ودر راه رفیع حوایج عرفانی این خطه مفیدتاب می شود . براساس این مفکوره پوهنخی ادبیات توانست از شروع سال تعلیمی ۱۳۳۰ شعبه تاریخ وجغرافیه را افتتاح نماید . سال اول این شعبه پروگرامهای شانرا موفقانه فرا گرفته بسال دوم ارتقا جستند .

۵- استخدام معلم دائمی انگلیسی :

برای ازدیاد ذخائر علمی وادبی زبان فارسی باید از منابع دیگر استفاده شود وحصول این مطلب لازم میدارد که نویسندگان جوان به یکی ازالسنه خارجی که ازحیث وفور ذخائر علمی وادبی شهرت بینالمللی داشته باشد معسرفت کامل داشته باشند از زبانهای خارجی که در پوهنخی ادبیات تدریس می شود یکی زبان انگلیسی است وبرای تقویه آن ازجانبی تعداد ساعات هفته وار آن افزوده شده وازطرفی هم معلم خارجی از امریکا استخدام شد تا شاگردان کورسهای عالی زبانرا که شامل تمام رموز وباریکی های زبان میباشدند به کمک اهل زبان پیش برند .

تبصره : برای سال آینده فاکولته در نظر دارد که یک نفر دیگر نیز برای تدریس زبان انگلیسی استخدام نماید و باین وسیله زمینه را مهیا سازد تا محصلین فاکولته های دیگر مضمون انگلیسی شان را در این پوهنځی تعقیب نمایند .

۶- فارغ التحصیلان :

در پایان سال تعلیمی ۱۳۳۰ پوهنځی ادبیات چهارمین دوره فارغ التحصیلان را که عبارت از (۱۹) نفر لیسانسه ادبیات اند بخدمت عرفانی وطن عرضه نمود :

۷- نشرات پوهنځی :

شعبه نشرات فاکولته تا اندازه وسائل طباعتی و غیره را تهیه نموده بعد از وصول بودجه که بتاریخ اول برج جدی ۱۳۳۹ موصلت نمود مطابق نظریه هیئت تدریس از همه اولتر بحفظ مؤلفات و تراجم و پیشبرد دروس که هدف و غایه نخستین تاسیس شعبه نشرات است پرداخته علاوه بر امور متفرقه نشرات ذیل را به بیان آورد .

الف : در مطبعه عمومی کابل :

سه جلد کتاب تربیه (ترجمه از ترکی بفارسی) مترجم افندی هاشم شایق استاد پوهنځی در خود فاکولته ذریعه ماشین گسترده .

۱- اساسات علم و تربیه مؤلف رئیس پوهنځی برای سال دوم

» » » » » » ۲- علم بیان فارسی

» » » » » » ۳- علم بدیع فارسی

» » » » » » ۴- علم عروض فارسی

» » » » » » ۵- فیلوژی یا علم لسان بزبان انگلیسی مولوی محمد علیخان برای سال دوم

سوم ، چهارم

» » » » » » ۶- تاریخ مدنیت افغانستان و ممالک همجوار انگلیسی برای سال دوم

سوم ، چهارم

» » » » » » ۷- چهارم مقاله عروضی سمرقندی برای سال اول

دوم ، سوم

» » » » » » ۸- علم صرف فارسی مؤلف استاد بیتاب برای سال اول

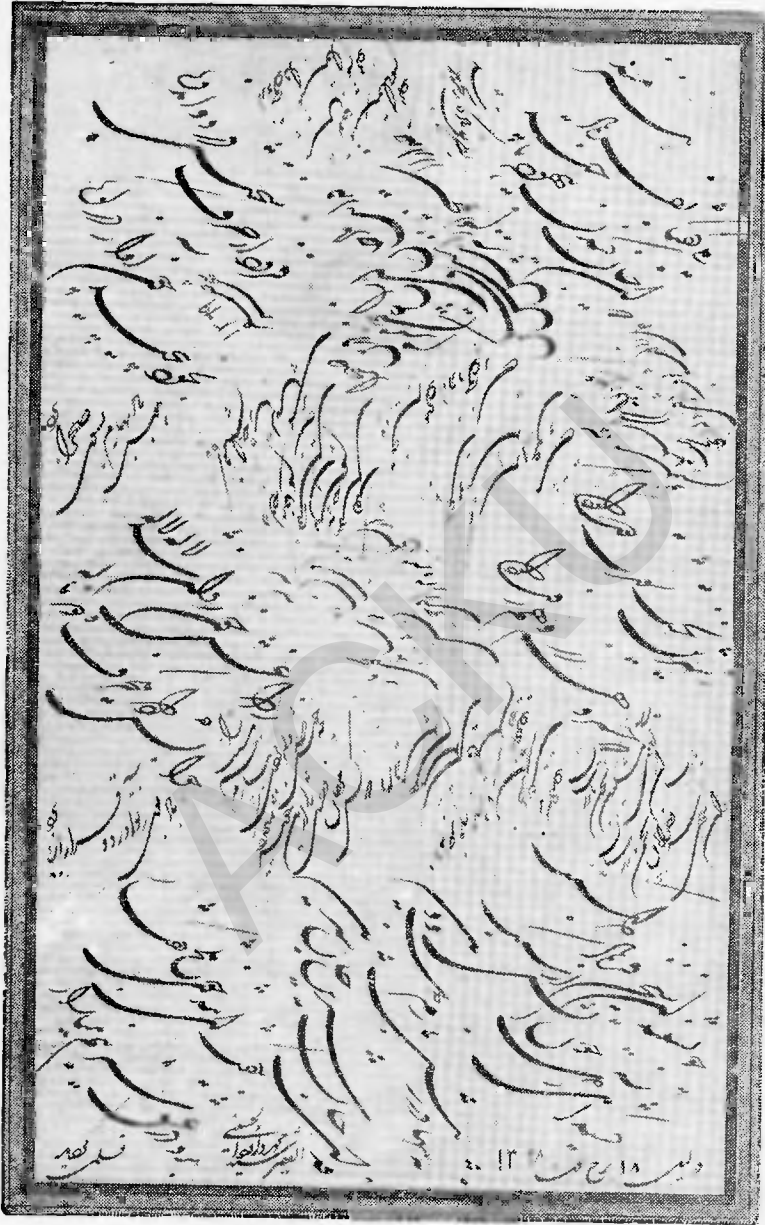
» » » » » » ۹- علم نحو فارسی

» » » » » » ۱۰- دایک افلاتون تکست انگلیسی برای چهار سال فاکولته

» » » » » » ۱۱- اساسات فلسفه برای سال سوم فاکولته :

ریاست فاکولته سیانسی

استخدام يك پروفیسر نباتات (مستر فولک) که شخص لایق بوده و تجربه چندین ساله

نمونه خط شکست از خامه فاضل محترم سید محمد داود خان
الحسینی خطاط معروف وطن

امور وزارت معارف

دارد و در یونیورسیتی ایفای وظیفه مینمود و وظیفه مدیریت انستی توی نباتات را طبق قرارداد بایشان تفویض گردیده است تجدید قرارداد پروفیسر بونر که خدمات قابل قدر در مرور قرارداد اول خود نموده شعبه کیمیا را رونق جدیدی داده شق انجنیر هارا هم پیشبرده رنگگ قلم برای دواثر ترکیب و در معرض استفاده قرار داده چنانچه وزارت معارف از آن خریداری نموده و بصورت خوبی استفاده کرده اند .

خریداری یک تعداد کتب از خارج (۱۳۲) جلد و (۳۰۵) جلد از کابل دستیاب نموده که قیمت آنها بالغ به پنجمصد پوند و بیست هزار افغانی میشود . بدینصورت کتابخانه فاکولته تفویض گردیده است . قرار خواهشات معلمین چنانچه معمول است هر انستی تو کتابهای مربوطه خود را در انستیتیوی خودها حفظ و رسید عاریت در کتابخانه مرکزی گذاشته اند . و بعضی سامان و ادویه از هند خریداری شده است .

اعزام بناغلی انجنیر عبدالغفار خان بصورت فیلوشیپ به انگلستان برای تحصیل دکتری در ماه سنبله هذمه السنه توسط پوهنتون صورت گرفته است دروس محوله مذکور تا زمان بازگشت به بناغلی دکتر عبدالعظیم خان بناغلی دا کترانس خان، و بناغلی دا کتر ابوبکر خان - محول گردیده است .

در نظر است که تباشیر فاکولتهها و مسکاتیرا انستی توی کیمیا تهیه نموده و بدسترس آنها بسنارد .

امور وزارت مالیه

وزارت مالیه مرجع امور مالی و دارائی دولت بوده تهیه بودجه‌های واردات و مصارفات برای تدویر خدمات عامه و جستجوی منابع مالی و ایجاد ترتیبات برای تسهیل و ازن بودجه، تحصیل حقوق دولت و تادیات بودجه و کنترل و تفتیش آن در حدود قوانین و اصول موضوعه مملکتی از وظایف اولیه وزارت مالیه محسوب میگردد این وظایف در هر موقع و مخصوصاً هنگام ظهور بحرانهای اقتصادی جهانی فوق العاده خطیر و مهم است بحرانهایی که از دستگذاستن امور اقتصادی و بلند رفتن قیمتها تغییر نرخ پول بعد از مجاربه جهانی ظهور نموده و ممالک عالم را متاثر گردانید در مملکت عزیز ما نیز در امور مالی دولت و حیات ملت خالصی از تاثیر نبود ولی با وجود تمام این عوامل و بسا چیزهای دیگر وزارت مالیه بمعاضدت خداوند وظیفه خود را تا جائیکه درخور توان آن بود ایفا نموده و انجام داد است . اینک اجرا آن مهمه این وزارت در سال ۱۳۳۰ ذیلا شرح داده میشود .

ریاست محاسبات

ریاست محاسبات یکی از ریاست‌های وزارت مالیه بوده و بطور کلی در راس عموم شعبات مالی و حسابی مملکت قرار داشته ترتیب بودجه و توازن آن با عواید دولت و تدقیق تکالیف بودجه و تقدیمی آن به مقامات صالحه و صدور منظوری بودجه پس از طی مراتب اصولی بوزارت‌ها و دوایر مستقره گرفتن حسابات واردات و مصارفات و دارائی‌های نقدی و جنسی ترتیب حساب قطعیه، اخذ بیلانس از اداراتیکه به سیستم تجارته از طرف دولت دایر است و همچنان صدور دستاویز و لوایح حسابی در مورد تحصیل حقوق دولت و محافظت نقود و اجناس در خزائن و تجویخانه‌های دولتی و اتخاذ تصمیمات در مورد دفتر داری از وظایف ریاست محاسبات دانسته میشود اجرا آن شعبات مذکور در اثنای سال ۱۳۳۰ به تفصیل آتی است :

اول - اجرا آن مدیریت عمومی کنترل در سال ۱۳۳۰ .

۱ - ترتیب دفاتر قطعیه واردات و باقیات و معاشات و مصارفات بر حسب اصول اساسی از وظائف عمده وزارت مالیه بوده و محاسبات مذکور بشرح ذیل ترتیب و برای مطالعه به مقامات عالیه تقدیم گردیده است .

الف حسابات قطعیه سال ۱۳۲۴ که با بودجه سنه ۱۳۲۸ بشورا تقدیم شده است حسب

ذیل است .

- (۱) حسابات عمومی قطعیه واردات و باقیات (۱) جلد
- (۲) حسابات قطعیه واردات و باقیات (۱) »
- (۳) » » معاشات و مصارفات (۱) »
- (۴) اختصار قطعیه عمومیه (۱) »
- (ب) حساب قطعیه سال ۱۳۱۵ با بودجه سال ۱۳۲۹ که به شورا تقدیم گردیده .
- (۱) حساب عمومی قطعیه واردات و باقیات (۱) جلد
- (۲) تابلوی عمومی قطعیه واردات و باقیات (۱) »
- (۳) » » معاشات و مصارفات (۱) »
- (۴) اختصار حساب قطعیه عمومی (۱) »
- (ج) حسابات قطعیه سال ۱۳۲۶ که با بودجه سال ۱۳۳۰ بریاست شورا اطلاع شده و باید و مصارفات دولت در سال ۱۳۲۶ قرار آتی بوده .
- (۱) حساب قطعیه واردات و باقیات (۱) جلد
- (۲) » » معاشات و مصارفات (۱) »
- (۳) اختصار حساب قطعیه عمومی (۱) »
- باقیات بودجوی .

ضمن حساباتی که از دوایر حسابیه به وزارت مالیه رسیده و میرسد یک مبلغ کزافی بترك باقیات بودجوی قید بوده این بقایا از انواع مصارفات عادی و غیرعادی بودجه امثال مصارفات تعمیر قراطسیه و غیره بوده که ادارات در حصه تیکه داران تحویلداران و غیره حواله میدهند برای اینکه محاسبات این بقایا تصفیه و از تراکم آن برای آینده جلوگیری شود علاوه بر اینکه در تسریع به تصفیه آن به ادارات مربوطه توسط متحدالامال تاکید گردیده باقیات مذکور از دوایر حسابیه مطالبه شده تا به خود وزارت طرف مطالعه قرار گرفته در تصفیه آن اقدامات مقتضی اتخاذ گردد .

اموال تحویلیخانه های دولتی .

حصول معلومات در اموال تحویلیخانه های دولتی و کار گرفتن از اموال قابل استفاده و لایلاسامان و اجناس داغمه و غیر کار آمد و بالاخره تصفیه حسابات تحویلداران و جمع دهان یکی از موضوعات قابل الذکر است برای اجرای این مامول تصمیم گرفته شده هیئت های از وزارت مالیه اعزام و تحویلیخانه های ادارات مرکز و ولایات توسط هیئت مختلط وزارت مالیه و ادارات مربوطه موجودی و در ختم موجودی لوایح آن را به دوایر

حسابیه آن تفویض بدارند تا دواير مذکور در حساب تطبیق و هر گاه تفرقاتی ظاهر گردد تحت بازخواست فرار داده مزید بر آن يك نسخه از است موجودی را به مرکز از سال و اموال قابل لیلایم را بر حسب اصولنامه مخصوص آن لیلایم نمایند تصویب مذکور از مقامات صلاحیت دار نیز منظور و متعاقباً هیئتهای مذکور نیز اعزام گردیده و مشغول انجام آن میباشند .

حصول تا بلو ها .

تا بلو هائی که در اثنای سال ۱۳۳۰ از دواير حسابی وزارت و مستوفیت و سر رشته داری ها اخذ و تا بلو هائی که نواقص حسابی داشته در تصحیح آن به تا بلو های آینده هدايات لازمه را به مراجعش صادر نموده است .

تا بلو های بودجه معاشات و مصارفات (۳۷۲) جلد

تا بلو های واردات و باقیات » (۳۰۱)

تا بلو های جنسی » (۹)

تا بلو هائی که به وزارت واصل و در شعبات ذیعلافه تدقیق و رسیدگی شده حسب ذیل است .

مجموع	۱۳۲۸	۱۳۲۷	۱۳	۲۶
-------	------	------	----	----

تا بلوهای واردات و باقیات (۳۱۲) جلد (۷۲) جلد (۲۰) جلد (۳۹۴) جلد

تا بلوهای معاشات و مصارفات (۴۵۶) » (۷۲) » (۱۲) » (۵۴۰) »

جنسی از سنوات مختلف » (۴۹)

» (۹۷۳)

متخصص مالی :

ریفورم و تشکیلات امور مالی مانند بسا امور اجتماعی به ایجابات و مقتضیات زمان یکی از موضوعات طبیعی و لازمی بوده متخصص مالی که چند سال قبل برای امور مالی استخدام شده بود برای ادارات مالی و حسابات مملکت تشکیلات و دفاتر معین وضع نموده بود که تا این اواخر سیستم مذکور به عموم ادارات دولتی بطور متحدالشکل تحت اجراء و تطبیق بود چون درین اواخر از یکطرف معاملات دولت کسب و وسعت و انبساط نموده و از دیگر طرف بعضی ادارات مانند وزارت دفاع ملی و موسسات صحی علمی اباد خواسته اند طرز مذکور را تغییر داده به سیستم دیگری کار نمایند بنابراین وزارت مالیه در نظر گرفته تا متخصص جدیدی استخدام و در سیستم فعلی تجدید نظر و اصلاحات لازمه را روی دست بگیرد چنانچه درین زمینه قبلاً بانمایندگان افغانی در خارج به تماس آمده و اخیراً

توسط شعب ذی‌علاقه برای انجام این اصول به موسسه امداد تخنیک‌کی ملل متحد مراجعه نمود که درین اواخر از طرف موسسه موصوف عز‌تمند (کولمان) متخصص مالی و اداری اعزام و در اوایل دلو بهر کسز وارد و بکار شروع نموده است طبیعی است پیشنهاداتی که از طرف متخصص مذکور بعمل آید تحت مطالعه فرار گرفته و بادر نظر گرفتن اوضاع و معاملات محیط زیر تطبیق گرفته خواهد شد.

هدرگ استخراج بطرول

در عصر موجوده بطرول یکی از مواد مهمه حیاتی به شمار می‌رود بنسب ایران دولت از وقتی بود که حفرچای های بطرول را در مناطق لازمه مملکت در نظر گرفته بود اخیراً در اثر تشبثات وزارت مالیه و معلوماتی که وزارت بدست آورده دارائی دیپو قرار ذیل برای اجرای این منظور تخصیص شده است.

(۱) در سال ۱۳۳۰ به توسط وزارت مالیه داده شده ۱۲۰۰۰۰۰/۰۰ - افغانی

(۲) به ذریعه وزارت مالیه داده شده ۹۰۰۰۰۰۰/۰ -

بطرول تخصیص داده شده ۱۱۶۸۶۲۸۳۹/۹۱ -

تقویه نقلیات

امور نقلیات در گذشته ذریعه شرکت حمل و نقل مرکز ولایات اجراء می‌گردد در اواخر ۱۳۲۹ به مقصد اینکه امور نقلیات کشور مرکزی داشته باشد ریاست نقلیات دولتی به سیستم تجارتی تشکیل و برای اجراءات امور ریاست مذکور در حدود یک کرور افغانی قرضه از بانک حاصل و مزید بر آن مبلغ هشتاد لک افغانی دارائی شعبه تصفیه حمل و نقل حکومتی بدسترس ریاست مذکور گذاشته شد که منجمه پول قرضه بانک یک حصه آن از فروش لاری های سابق حمل و نقل حکومتی جبران و تادیه شده در سال ۱۳۳۰ اداره موتر های عمومی و متعاقباً نقلیات بستی که بیشتر از این بصورت قرارداد و توسط شرکت ها اجراء می‌گردد بر ریاست مذکور مریوط گردیده امیدوار است اداره نقلیات دولتی بتواند با آنهمه تقویه های که شده است مصدر خدمات بزرگی گردد.

معامله شرکت انحصار موتر و اداره حمل و نقل

شرکت انحصار موتر از معامله خرید و فروش موتر مبلغی در حدود متجاوز از بیست و سه لک افغانی از مدیریت عمومی حمل و نقل مطالبه نموده و مدیریت حمل و نقل در این باره به

وزارت مالیه مراجعه و در نتیجه فقره مذکور که بوزارت مالیه مطرح گردید طلبات شرکت انحصار از نقطه نظر حسابی ثابت به نظر نرسیده دلایل لازمه به شرکت مذکور ارائه و نتیجه موضوع بر حسب منظوری مقامات صلاحیت دار به یک هیئت حاکم مجول گردیده است .

دارائی رفاه عامه

مجلس رفاه عامه که در سنوات اخیر تاسیس و هدف آن فراهم آوری تسهیلات در امور حیاتی ملت بود چون در این اواخر ضرورت دوام آن دیده نمیشد بناءً آعلیه در سال ۱۳۳۰ منحل و دارائی مجلس موصوفه را وزارت مالیه قبض حساب نموده است تا ضمن ۶ واید عامه به خزانه دولت تجویب و در امور عامه بمصرف برسد .

دیپوی ادویه

دیپوی ادویه که در سنوات قبل برای توریذ و فروش ادویه شفاخانه ها از طرف وزارت صحیه تاسیس شده بود نتیجه عملیات و محاسبه آن رضایت بخش نبوده اخیراً هیئتی مشتمل بر اشخاص فنی و حسابی از وزارتین مالیه و صحیه مامور گردیدند تا جریانات امور را در دیپو مشاهده و نظریات خود را ارائه نمایند چنانچه هیئت مذکور امور دیپو را ملاحظه و نظریات خود را به وزارت تقدیم نمود که در اثر آن ترتیبات جدیدی برای امور دیپو اتخاذ و به موقع اجرا گذارده شده .

انحصارات

توریذ موتر و شکر و بطرول به از طرف دولت بطور امتیاز به شرکت قند و شکر داده شده بود چون میعاد امتیاز آن سپری گردیده دولت چنانچه در نظر داشت تصمیم گرفت که انحصارات توسط دولت تدویر و منافعیکه ازین رهگذر عاید میشود مستقیماً به خزانه دولت تجویب و بخدمات عامه مصرف شود بروی این منظور ریاست انحصارات دولتی به سرمایه چهل ملیون افغانی تشکیل و از آغاز سال ۱۳۳۰ به فعالیت شروع کرده عجلتاً انحصار مواد ذیل بریاست مذکور تفویض شده است .

بطرول و شکر - دخانیات - روده - توریذ موتر - نصادرهن . و پولهاییکه از مدرک سرمایه و باقرضه تا حالا بدستوس آن گذاشته شده حسب ذیل است .

الف طور فرضه :

- (۱) ازد افغانستان بانکک ۵۰۰۰۰۰۰۰/۰۰ افغانی
- (۲) از خزانه تقاعد ۶۰۰۰۰۰۰/۰۰ »
- ب - طور سرمایه داده شده که عوض فرضه بپردازند .
- (۱) نقد ۱۷۰۰۰۰۰۰/۰۰ افغانی
- (۲) از درک طلب حکومت ذمت شرکت ۲۰۰۰۰۰۰۰/۰۰ افغانی
- پرداخته شده . ۳۰۰۰۰۰۰/۰۰ افغانی

عواید اطاق تجارت

اطاق تجارت که ضمن دواير وزارت اقتصاد ملی وجود دارد عواید و بودجه مصارف آن بطور خصوصی و خارج از بودجه رسمی مجاسبه نبوده چون برخی از عواید اطاق تجارت از نوع مالیه و محصول دولتی محسوب میگردد بناء علیه و تزارت مالیه درین باب يك سلسله مخابراتی با وزارت اقتصاد ملی نموده و اخیراً در اثر مفاهمه متخصیصین مالی درین مورد پیشنهادی به مقامات عالییه تقدیم نموده است که البته پس از اخذ هدایت بموقع اجراء گذاشته خواهد شد .

مسئله طلبات دولت از شرکت انحصار

خرید و فروش قند و شکر و بطور اول از سال ۱۳۱۷ الی ۱۳۲۶ ده سال بطور امتیاز از طرف دولت به شرکت قند و شکر واگذار و متعاقباً در سال ۱۳۲۷ این امتیاز برای سه سال دیگر تمدید شده و در اواخر ۱۳۲۹ ریاست انحصارات از دولت تاسیس گردید و به امتیاز شرکت خاتمه داده شده و راجع به تصفیه معاملات گذشته وزارت مالیه با شرکت در تماس آمده است طلبات دولت که از طرف هیئت حکومت بملاحظه بیلاس ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ و مجاسبات سنوات مذکور شرکت ترتیب و بوزارت مالیه تفویض گردیده بود بول ذمت شرکت را در حدود ۹۴۹۸۳۶۶/۲۰ - افغانی و نموده و ضمناً یاد آوری کرده بودند که شرکت در معاملات ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ يك مبلغ کلی خود را متضرر نشان داده مجرائی آنرا به تمسك تصویب مجلس رفاه عامه که از مجلس عالی و وزراء گذارش یافته به طلبات دولت که در نزد دولت مدیون میباشد مطالبه و معلومات این خساره را نیز به تکمیل بیلاس ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ موکول مینماید از طرف دیگر باقی صحیح ذمت شرکت بعد از رسیدگی از طرف مدیریت کنترول ۱۱۰۲۴۷۸۵/۳۸ - افغانی نشان داده شده بود درین وقت چون ریاست انحصارات تشکیلی و شرکت امور انحصار را بریاست مذکور تسلیم میداد در موقع دوره تسلیم

خساره ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ قندسازی و ۱۳۲۹ بطرول را در حدود يك كروور چهارده لك افغانی وانموده و مزید بر آن مبلغ يك كروور ده لك افغانی درك پول های واپسی طلب شرکت ذمت حکومت هندو پاكستان و ذمت اشخاص را بریاست انحصارات تحمیل مینمودند که این موضوع از طرف مقامات صالحه بیک کمیسیون که مشتمل بر متخصصین مالی و اقتصادی و حقوق نمایندگان وزارت مالیه و شرکت بوده تفویض و رآن آنها خواسته شد کمیسیون متذکره در نتیجه مباحثات طولانی در فیصله موضوع به نفی ادعای شرکت اظهار عقیده می نمودند مجدداً موضوع از مقامات عالییه استهدا گردید که تکراراً هیئت ثالثی برای این کار تعیین و در تغیه باقیات شرکت نیز هدایت حاصل گردیده که نسبت به عدم تکمیل بیلانس های ۱۳۲۸ و ۱۳۲۹ و مراجعه شرکت تاکنون ملتوی مانده .

از آنجا که بیلانس ۱۳۲۷ شرکت درین اواخر تکمیل گردید بنا بران هیئت حکومتی برای رسیدگی آن اعزام گردید پس از رسیدگی و ملاحظه بیلانس و معاینات شرکت هیئت مذکور نتایج مشاهدات خود را دایر بر طلبات حکومت ذمت شرکت بوزارت اقتصاد اضلاع و در حین زمان نماینده وزارت مالیه شامل هیئت مذکور نقل راپورت را بوزارت مالیه تقدیم نموده که نظر به راپورت مذکور طلبات حکومت ذمت شرکت بالغ بر ۲۱۳۴۵۰۸۱۶ - افغانی و ۱۰۹۱۰/۴ کیندار و ۳۴۲۸ تخته بوری بوده و بر علاوه آن مبلغ (۳۸۳۳۲۹۷) افغانی هم از مدارك استهلاك قابل توجه است چون شرکت خساره خود را بطوریکه در فوق ذکر گردیده از سال ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ قندوشکر را در حدود هشتاد لك افغانی وانمود کرده بملاحظه بیلانس ۱۳۲۷ شرکت نماینده وزارت مالیه چهل و چهار لك افغانی مفاد تحریر داشته است این خساره نیز به عاتق اینک که حساب ۱۳۲۸ و ۱۳۲۹ شرکت تکمیل نبوده یقینی گفته نمیشود باوصاف آن هر گاه تا تکمیل حساب خساره نام نهادند مذکور ملتوی گذاشته شود باز هم يك مبلغ کلی شرکت به دولت مدیون است که باید آنرا بپردازد چنانچه این موضوع مشروحاً بمقام صدارت عظمی معروض و از حضور والا حضرت تحت ۱۳۷۱/۳ دلو احکام شرف صدور یافته که ریاست قند و شکر در ترتیب بیلانس ۱۳۲۸ و ۱۳۲۹ خود تسریع نمایند در باب طلبات وزارت مالیه که از سابق بذمت شرکت ثابت است هر گاه طلبات مذکور را تادیه میدارد فیها و الا در صورت معطلی الی زمان ترتیب بیلانس بشرطی معطل میشود که اگر بعد از ترتیب بیلانس ثابت شد که طلبات وزارت مالیه را بی جهت معطل نموده بود البته طلبات وزارت مالیه طبق مقررات بانکی باتسک پوایی اخذ خواهد شد .

که تفصیل ورقه عرض و احکام واصله بشرکت ابلاغ گردیده .

فراهم آوری اعانه برای ترمیم مسجد مبارک

حضرت نبوی صلعم

قرار اطلاعاتیکه از منابع نشراتی عالم اسلام در اواخر ۱۳۲۹ انتشار یافته بود حصه از مسجد مبارک حضرت خاتم المسلمین (ص) در اثر مرور زمان شکست نموده و محتاج به ترمیم گردیده بود ملل اسلامی بنا بر عیایق نا کسستنی دینی برای تعمیر و ترمیم آن در جمع آوری اعانه تصمیماتی اتخاذ نمودند حکومت متبوعه مانیز به مجرد وصول این خبر اسف آور ترمیم مسجد مبارک آن سرور عالم (ص) را یکی از فرایض و وجائب اسلامی و مذهبی دانسته علاوه بر اینکه توسط دستگاہ نشر آتی رادیو و جراید اطلاع مذکور را نشر و ملت را به اشتراک درین اعانه مقدس دعوت فرمود کمیسیون را نیز تحت ریاست بیاعلی وزیر مالیه تشکیل و مأمور نمود تا در جمع آوری اعانه و تمرکز آتی بیک حساب و بالاخره اهدای آن باستان مقدس آنحضرت (ص) ترتیبات لازمه اتخاذ نماید اعضای کمیسیون مذکور به منظوری مقام عالی سدارت عظمی قرار آتی بودند بیاعلی میرسید قاسم خان وزیر عسده (۲) بیاعلی میر عزیز اللہ خان رئیس محاسبات بیاعلی شاه محمد خان مدیر عمومی هلال احمر (۴) بیاعلی محمد زمان خان معاون بلدیہ (۵) بیاعلی محمد یونس خان و کیبل شورای ملی (۶) بیاعلی عبداللطیف خان رئیس حجاری

به اساس احکام وزارت مالیه در تشکیل کمیسیون ها و طبع تکت اعانه و ارسال آن بولایت اقدامات جدیدانه بعمل آمد و در اثر این اقدامات یک اندازه پول جمع آوری گردید امداد عین زمان وزارت مختاری عربستان سعودی یاداشتی مبنی بر اینکه مصرف اصلاح و ترمیم مسجد نبوی صلعم را اعلیحضرت عربستان سعودی بدوش خود گرفت از قبول اعانه معذرت خواسته و ضمناً تذکر داده که صندوق اعانه قفل و اعانه های جمع شده به صاحبان آن اعاده شود .

بنا بر این جمع آوری اعانه متوقف و از دیگر جانب چون اعاده اعانه ها به صاحبان آن از نقطه نظر اینکه اغلبا اشخاص اعانه دهنده نامعلوم بوده مشکلات داشت بنا بر این از طرف کمیسیون فیصله شد تا از اعانه های جمع شده برای حجاج افغانی در مکه مکرمه جای بود و با ش تعمیر و رفاه و آسایش حجاج در مواقع ادای فریضه حج تامین گردد و این نظریه از طرف حکومت نیز منظور گردیده و بوزارت خارجه ابلاغ شده است تا درین مورد اقدامات لازمه را اتخاذ نمایند عواید جمع شده حساب مذکور تا کثون بالغ بر ۱۴۹۹۹۷۱ افغانی میشود .

نتایج پروژه فاکولته طبی و موسسات صحی

علی آباد

در سال ۱۳۲۵ برای امور تعلیمی و اداری فاکولته طبی و مؤسسات صحی پروژه از طرف پروفیسران فرانسوی ترتیب و برای پیشبرد امور تعلیمی و اداری مذکور بطور موقت تجزیوی از طرف دولت منظور و موقوفه اجراء گذشته شد. بود برای اینکه وزارت مالیه از معاملات مالی و حسابی مؤسسات مذکور مستحضر باشد اخیراً از طرف وزارت مالیه برای رسیدگی محاسبات مذکور هیئتی اعزام گردیده و به موجب راپور یک هیئت مذکور داده بود امور حسابی فاکولته رضایت بخش نبوده و بالتبقیه در اثر پیشنهاد وزارت مالیه و منظور مقامات صلاحیت دار هیئت دیگری مرکب از اشخاص فنی و حسابی برای مشاهده امور مذکور تعیین گردیده چنانچه هیئت مذکور موضوع تعلیمی و اداری و امور مالی و حسابی مؤسسات مذکور را ملاحظه و راپور خود را بمقامات عالیہ قلمبند نموده است.

دارائی موسسه خیریه و تعهدات و موسسین آن:

پیشبینی وزارت مالیه :

از اطلاعاتیکه درین اواخر در روزنامهها و جراید انتشار یافته چنین استنباط میگردد که موسسه خیریه یک شورای عالی را برای امور موسسه مذکور بنیاد نهاده و اعضای شورای نامبرده را بتاريخ ۱۷ جدی ۱۳۳۰ دعوت نمودند تا تشکیل جلسه داده و در تاسیس یک باب مکتب که مصارف آن از عواید سرمایه موسسه تامین خواهد شد تصمیماتی اتخاذ نمایند از آنجا که عواید سرمایه موسسه در موقع تاسیس شعبه خیریه که مصارف سال ۱۳۱۹ بوده برای ایجاد دارالمساکین - دارالایتام ، شفاخانه ها معاونت به ادارات عرفانی و تاسیس مکتب بود و در روی همان مفکوره اعانه جاتی از طرف شرکتها مشترکین و تجار غیره - بروی صادرات پوست فرقه اصل و دو بر قبول ضمن محصول گمرکی از طرف اداره گمرکات اخذ و مزید به آن تسهیلاتی در معافی مالیه مدارک خیریه از مالیات بر عایدات از طرف دولت منظور گردیده چنانچه بوجود آمدن موسسه مرستون و روزتون و افتتاح مکتبهای لیلیه و نهاری و معاونت به ادارات معارفی در زمانیکه ع، ج و الاحضرت سردار محمدنعم خان عهده وزارت معارف را داشته و هم چنان ع، ج نجیب الله خان و مابعد بر اساس همان مرام اولیه موسسه خیریه بوده اما تصمیمی را که اکنون یک کتاب مکتب میخواهند افتتاح نمایند و تمام عواید حاصله به مصرف مکتب جدید التاسیس برسد

حاصل آن عمل برخلاف آرزوی عموم و باعث از بین رفتن مؤسسات مرستون و مکتب‌های لیلیه ونهاری میشود زیرا ابقا و ادامه مرستون و مکتب‌های لیلیه ونهاری که در جهان است در صورت قطع معاونت و امداد موسسه خیریه که برای همین مقصد تاسیس گردیده غیر ممکن دیده میشود .

در صورتیکه مصارف موسسه و مکتب مذکور را دولت ضمن بودجه خود قبول نماید مدارک و منابع عایداتی برای جبران و تلافی مصارف آن وجود نداشته دولت به وضع مالیه جدیدی مراجعه میشود . بنا بر آن درین مورد ورقه عرض به مجلس عالی وزراء ترتیب نموده است تا از موضوع مستحضر و چاره سنجی بفرمایند .

عوارضیکه ضمن محصول گمرکی اخذ و بحساب شعبات آن تحویل میشود ضمن محصولات گمرکی در بعضی اموال و ارداتی و صادراتی عوارض بنام اعانه و محصول برای شعباتی از قبیل اطاق تجارت و موسسه خیریه و عرفانی و غیره از طرف مامورین گمرکی اخذ و وقتاً فوقتاً به حساب شعبات مذکور تحویل داده میشود چون عایدات مذکور اساساً از جمله محصولات دولت تلقی میشود بناءً علییه وزارت مالیه احصائیه عواید مذکور را در طول سنوات اخیر از گمرک معلوم نموده ورقه عرضی در آن مورد ترتیب نموده است تا به مقامات عالیه تقدیم و در آن باره ترتیبات لازمه اتخاذ شود عایدات که مذکور از گمرک کتابل معلومات گرفته شده بر حسب ذیل است :

- ۱) اعانه موسسه خیریه در پوست قره قلی جلد ۲۵ پول عواید آن ۱۰۵ / ۱۲۶۱۷۷۹ - افغانی
 ۲) مالیات اطاق تجارت .

الف - از انواع پوست قره قلی اصل و دوبر در جلد

ده پول الی پنجاه پول ۸۶۳۱۳۹۱ / ۳۵ - افغانی

ب - عواید جواز نامه تجارت عبارت از (۱۵۰۰)

الی ۴۰ افغانی به هشت درجه ۱۸۰۱۰۰۵ / ۲۹ » ۱۰۸۵۲۱۲۵ / ۱۲ »

ج - تکس کمیشن از قرار فی سیر ۱۰ پول ۴۱۹۷۲۸ / ۵۰ »

۳) اعانه اطفال فیصد محصول ۲۰ پول

شروع اخذ آن از سرطان ۱۳۲۷ ۱۲۳۵۶۹۸ / ۵۹ »

۴) اعانه هائیکه علاوه بر قلمت فوق

توسط شعبات خیریه و سهم نساجی قبل

از محصول از طرف مؤسسات مذکور

اخذ و احصائیه آن معلوم نمیشود .

الف - از پوست باب سایرہ مستثنی ازہر عمل .
اصل ودوبرفی جلد ۲۵ / ۱ - افغانی از طرف موسسہ خیریه بانگہ ک بناء اعنانه
عرفانی اخذ میشود .

موسسات تجارتي دولتي

موسسات که از نقطه نظر اجتماعي وغيره از طرف دولت تاسيس کي رديده وامور آن
بعصورت تجارتي دایر است عبارت از موسسات ذیل میباشد :

(۱) مدیریت عمومی هونلها .

(۲) ... سینما .

(۳) ریاست صناعتی مجاہس .

(۴) مدیریت عمومی مضبغه .

(۵) مکتب تجارتي صنایع معارف .

(۶) ریاست دیوی عمومی ادویه .

(۷) مدیریت اسپریت کشی .

(۸) ریاست نقلیات دولتی .

امور مالی وحسابی این موسسات مانند دیگر ادارات از طرف بانک شعبه که مخصوصاً
برای ادارات مذکور بوزارت مالیه موجود است رسیده گی میشود .

تزیید در قیمت سرای لب دریا

سرای موتر خانه معروف بسرای عبدالرحمن خان که قبلاً بطور مزایده در معرض
فروش قرار داده شده بود قیمت آن در حدود ۳۰ لک افغانی تقرر گرفته و در اثر
اقدامیکه از وزارت مالیه در این مورد بعمل آمد در نتیجه قیمت سرای مذکور
به شصت لک افغانی صعود نموده و باینصورت مبلغ سی لک افغانی بیشتر عاید خزانه
دولت شد .

شعبه کنترل مرکزی

مدیریت کنترل مرکزی که موظف به ترتیب وتدقیق امور وارداتی ومصارفاتی
مرکز وزارت مالیه است در سال ۱۳۳۰ امور مجوله خود را ایفا نموده وتابلوی ۱۱ ماهه
واردات ومصارفات مرکز وزارت را بمرجعش سپرده است بااساس این تابلوها معاشات

ومصارفات اجراء شده از شعبه مذکور واردات که تحصیل گردیده بشرح ذیل است .

- ۱- معاشات ومصارفاتی که تاکنون تادیه شده، ۶۵۵۵۷۸۲۰/۷۱ - افغانی
 - ۲- وارداتی که تحصیل و تحویل خزانه شده تا برج قوس (۶۶۷۵۹۷۵۵/۸۶) - افغانی
- حساباتیکه ترتیب گردیده و حاوی معاملات فوق و اموال تجویلخانهای جنسی است (۴۵) جلد .

۳- از گذشته يك مبلغ هنگفتی ذمت اشخاص و دواير از قبیل حمل و نقل و ریاست کور ایتف و غیره باقی بوده در فیصله این باقیات سعی و کوشش فراوانی بعمل آمده که در نتیجه يك مبلغ گزافی از باقیات گذشته تصفیه و تحویل خزانه گردیده که جزء بعضی اقلام کلمی آن بر حسب ذیل تصفیه شده :

- اول - باقی گذشته ذمت بلدیہ ۱۱۸۹۹۸۳/۵۵ - افغانی
- ۲ - » » » حمل و نقل ۹۰۸۰۴۲/۲۰ - »
- ۳ - » » » اذدرک آرد امریکائی ذمت ارزاق ۱۱۰۰۰۰۰/۰ - افغانی
- ۴ - » » » فابریکات ۹۰۰۱۳۵/۳۹ - افغانی

بر علاوه آن حسابات باقی نقدی تجویلداران فیصله و در قسمت جنسی تجویلخانها نیز هیئت موجودی مشغول کار میباشند که بزودی نتیجه آن معلوم و حساب آن فیصله میشود.

مدیریت عمومی بودجه:

برای اینکه بودجه واردات و دواير حتی الامکن در اوائل سال بوزارتها و دواير مستقله توزیع و ترسیل شود بودجه های ۱۳۳۰ دوات در برج دلو ۱۳۲۹ ترتیب و به مجلس عالی وزراء ارائه شد در مجلس عالی وزراء در طول تقریباً چهار ماه بودجه های مذکور تحت تدقیق قرارداد شده و در برج جوزا ۱۳۳۰ به شورای ملی تقدیم گردیده کمیسیون شورای ملی نیز این بودجه ها را با انواع فصول و مراد تحت مطالعه گرفته و برای دادن توضیحات لازمه نماینده های وزارت مالیه و ادارات ذی علاقه را احضار فرمودند که این مطالعات و تدقیقات بودجه به شورای ملی تقریباً مدت هفت ماه را احتوا کرده و بالنتیجه در اواخر قوس بودجه ها منظور و بوزارت مالیه واصل گردیده و متعاقباً بوزارتها و ادارات مربوطه صادر گردیده ضمناً تخصیصات و ضمانتیکه در بودجه سال ۱۳۳۰ از مدیریت بودجه صادر گردیده بشرح ذیل است :

- (۱) صدور تخصیصات بودجوی بوزارت خانه ها و ولایات (۶۰۰۰) قطعه
- (۲) صدور ضمانت بوزارت خانه ها و ولایات (۲۸۰۷) »
- (۳) صدور بودجه و هدایات اصولی (۲۰۹۰) »

موضوع تزئید معاشات مامورین دولت

صعود قیمت مواد حیاتی در سنوات اخیر دولت را وادار نمود تا در معاشات مامورین و مستخدمین ادارات لشکری و کشوری تزئیدات بعمل آرد چنانچه در سال ۱۳۲۸ او لاین مرتبه در رایور وزارت پیشنهاد ورا پورولوا یج برای این منظور ترتیب و اوراق مرتبه بیک کمیسیون محول گردیده تا در اطراف آن غور نماید کمیسیون مذکور در اطراف موضوع مطالعات نموده و به علمی که منابع عایداتی آن صورت ثابت نداشته و اشکالاتی در آن پیش بینی میشد به تعویق افتاده در سال ۱۳۲۸ مکرر این موضوع مطرح بحث فرار یافته و با تجدید نظر بیاد داشت های سابق و ترتیب احصائیه و لوا یج جدید صورت تزئیدات مذکور تثبیت و مدارک وارداتی آن از طرف وزارت اقتصاد ملی بصورت رایور تهیه و به مجلس عالی وزراء تقدیم گردید منابع جبران کننده تزئید معاشات مدارک ذیل را پیش بینی نموده بودند .

(۱) واردات و تولیدات شکر به ۱۳۰۰۰ تن رسانیده شود فروش آنرا سهم کویونی به سستم آزاد تبدیل و در بیک کیلو شش افغانی محصول وضع گردد پیشبینی عواید مذکور ۷۸ ملیون افغانی .

(۲) بتمام روغنیت موزر و تیل خاک باستنه ای تیل دیزل فیگلن

- ۱ - بیک افغانی مالیه وضع و پیشبینی عواید مذکور ۶ ملیون افغانی .
 - ۳ - وضع مالیه جدید بالای نمک از قرار فی سیر بیک افغانی عواید آن ۴ ملیون افغانی ،
 - ۴ - عواید انحصار تمباکو و نصور و مچو و خ فیصد ۱۲ عواید انحصارات ۲۱ - ملیون افغانی
 - ۵ - بهر موزر تیز رفتاری بیکه وارد میشو د فی عراده پنج هزار افغانی و بهر تر جیب فی عراده دوهزار افغانی محصول جدید وضع گردد عواید آن ها ۲ - ملیون »
 - ۶ - باستنه ای ادویه دو کتوری و روغنیت موزر بنرخ مستقل در محصول گمر کی افزودی بعمل آید عواید آن بطور تخمینی ۱۰ - ملیون »
 - ۷ - بهر تیکه ماشی نخنی که در مملکت تولید میگردد فی متر ۲۵ پول مالیه وضع گردد عایدات آن ۳ - ملیون »
- از انجا که مدارک متذکره ثابت نبوده و از دیگر جا نب بلند بردن قیمت شکر به (۶۹) افغانی توسط انحصارات دولتی و اینکه وقفه واردات شکر از خارج دولت را به مشکلات دیگر مواجه خواهد نمود وزارت مالیه به پیشنهاد مذکور موافقت نه نموده مقابلتاً پیشنهادها شد نظر به مفاهمه که وزارت مالیه با مستر کبیرت متخصص مالیه و اقتصاد نموده متخصص مذکور عواید دولت را از رهگذر محصول گمر کی ناچیز دانسته و نظر به داده است که

د کابل کالنی

- (۲) کسانیکه از یک ګډون افغانستانی (۲۰۰) صد افغانستانی معاش دارند (۷۵) فیصد
 (۳) » (۲۰۱) الی (۳۰۰) افغانستانی ماغانه معاش دارند (۵۰) »
 (۴) » (۳۰۱) » (۴۰۰) » » » (۲۵) »
 (۵) » (۴۰۱) » (۵۰۰) » » » (۲۰) »
 (۶) » (۵۰۱) افغانستانی به بالا ماغانه » » (۱۵) »

ب - منابع عایدات:

- ۱- افرودی نرخ مستقل ګمرکات در قیمت اموال وارداتی
 بطور پیمش بینی (۱۷۰۰۰۰۰۰) افغانستانی
 ۲- تولیدات نخنی تاسیس ۵۰۰ ګمک فی متر ۲۵ بول
 مجموع واردات آن (۳۰۰۰۰۰۰۰) افغانستانی
 ۳- بالای تولیدات نخ تاسیس وطنی قابل فروش قرار فی
 یوند یک افغانستانی (۵۰۰۰۰۰۰۰) افغانستانی
 ۴- ازدیاد در قیمت تیل خاک از قرار فی ګیلن یک افغانستانی (۱۴۰۰۰۰۰۰) »
 ۵- افرودی فی ګیلن دوا افغانستانی در تیل بطرول باغید فروش
 آن بطور آزاد (۸۰۰۰۰۰۰۰) »
 ۶- ترئید فی سیر دوا افغانستانی بقیمت نمک پیداوار معادن (۸۰۰۰۰۰۰۰) »
 ۷- وضع فی ګیلن دوا افغانستانی مالیه در روغن نبات کسار آمد
 موثر به استثنای دیزل (۱۲۰۰۰۰۰۰) »
 ۸- مفاد فیصد ۱۲ سرمایه انحصارات (۱۷۰۰۰۰۰۰۰) »
 ۹- فروش شکر (۶۵۰۰۰۰۰۰۰) »
 ۱۰- افرودی نرخ مستقل پشم سفید
 فی سیر ۲/۸۰- افغانستانی (۸۰۶۴۰۰۰) »
 ۱۱- افرودی نرخ مستقل پشم فی سیر ۱/۵۰- افغانستانی (۶۴۸۰۰۰۰) »
 ۱۲- افرودی نرخ مستقل پخته فی سیر (۲) افغانستانی (۱۷۲۸۰۰۰۰) »

مدیریت عمومی خزاین

جمع آوری تمام عایدات دولت در یک مرکز و اجرای تادیات توسط این مرکز-کسز
 اساس معاملات خزانه را تشکیل و حرکت انتقال و توزیع بول را از خزاین ولایات به مرکز
 و از مرکز بولایات اجرا نموده در عین زمان چون یک قسمت مصارفات دولتی ذریعه

اسعار خارجه صورت ميگيرد كه تهيئه اسعار را نموده و در ترتيب بروات اسعار كار آمد دواير رسمي نيز اقدام كرد و چون انتقال پول از خزائن وابسته به عايدات موجوده در خزائن ميباشد لهذا در نظر گرفتن موجودی خزائن نيز از وظايف مديریت مذکور بوده و علاوه برين طبع و نشر شيكو كبات و وايق و ترتيب حساب قضيحه تمام خزائن افغانستان نيز از وظايف اين مديریت ميباشد و اجراء آن سال ۱۳۳۰ مذکور قرار آني است .

موضوع كنترول اسعار

وزارت مالیه برای اينكه نرخ اسعار خارجه استقرار حاصل نموده و ارباب تجارت از نقطه نظر كنترول ماليات بر عايدات نرخ ثابت را بدفاتر تجارتي خود معامله نمايند تحت نمبر (۸۷۸) اول سرطان ۱۳۳۰ پيش نهادی بشوراء عالی بانك ارائه نموده پيش نهاد مذکور مبنی برين موضوع مجوله از فروش اموال صادراتی مملكت بهره-ار اسعاریكه تجار حاصل مينمايند در صورتيكه خود شان مال وارداتی خريداري و وارد نمايند خوب و شرعايسكه در خريد و تزويد اموال خارجي مبادرت نكند مكلف شوند تا اسعار خود را بالای بانك بفروش رسانند و بالعقابل تجاریكه اموال صادراتی نداشته و اموال خارجي را وارد ميكند د افغانستان بانك از مدرك اسعاریكه از تجار صادراتی تهيئه مينمايند بطور فروش بچار مذکور اسعار بدهند كه با تطبيق اين عمل از يك طرف كنترول نرخ اسعار تأمين و از ديگر جانب از خريد و فروش اسعار مذکور مفاد هم عايد بانك گردیده و علاوه بر امور كنترول ماليات بر عايدات كه در همچو موارد اغلباً فی مابين ادارات مربوطه و تجار متعارض فيه واقع ميگردد مفيد واقع ميشود چنانچه اين ترتيب در بانك های كنترول كنده اسعار دول متمنه نيز معمول و متداول بوده د افغانستان بانك نيز تا يك مدتی كه وضع اسعار خوبتر بيد آن طريقي را بكار برده است اين پيش نهاد وزارت مالیه مورد توجه شوراء عالی بانك واقع گردیده و تحت مطالعه است .

ضرابخانه

امور ضرابخانه كه بنا بر كميت استعمال ماشين ها و باره مشكلات ديگر از چندين سال باينطرف متوقف بود درين او اخر برای خريداري ماشين های جديد ميلفي در بودجه تكليف و پس از منظره پولي مذکور از مقامات عاليه راجع به خريداري ماشين مذکور بوسيله ناغلي صوفي عبدالجهدخان رئيس از ارباب اقدامات بعمل آمد كه در نتيجه رئيس موصوف از كمپني های مختلفه ماشين های مطلوب را خريداري نموده اند در سنوات ۱۳۲۹ الی ۱۳۳۰ تدريجاً ماشين ها وارد

گردید برای اینکه معاشات و مصارفات اداری مذکور امثال سنوات ما قبل تحصیل بودجه دولت نشده و فایزیکه مذکور تدویر و مقصد غایی یعنی ضرب سکوکات ازان گرفته شود عجلتاً وزارت مالیه بر حسب اعتبار و منظوری که از مقامات عالییه حاصل نموده برای مسکوک پنجاه پولی یک مقدار کافی نسکلی قرارداد عقد و منجمله قرار داد ثلث قیمت نسکلی های فلزی مذکور را بوسیله دافغانستان بانک به (ایرول) بانک جرمنی انتقال داده است تا به کمپنی مر بوطه تادیه نمایند و بعون الله تعالی عنقریب فلز مسکوک و ارد و ضرب مسکوکات فلزی و غیره بطور اساسی آغاز خواهد شد و حاضرأ هم کار ضرابخانه برای ضرب ۲۵ پولی جاری شده .

صکوک

طبع تسکتهای صکوک و اوراق بهادار از سنوات گذشته باین طرف توسط مطبعه عمومی بعمل میامد چون مطبعه عمومی بنا بر کثرت امور طباعتی و مشکلات دیگری که موجود بود برای این امر مساعد نبود وزارت مالیه درصدد برآمد که برای امور صکوک مطبعه جداگانه دایر و طبع صکوکات را توسط آن در دست اجرا بگیرد بر روی این منظوری از یک طرف چندسال قبل به مطبعه صکوک یر داخت و از جانب دیگری به بنیاعلی صوفی عبدالجمیدخان رئیس مطبعه که برای انجام این امر و پاره امور دیگر به اروپا رفته بودند دستور داد که دایر به خریداری و توریید ماشین های آن با کمپنی های آنجا در تماس شده در خریداری آن اقدام نمایند بالاتر ماشین های مذکور بقیمت تقریباً دو میلیون افغانی خریداری و یک تعداد آن در گذشته و یک تعداد آن در ۱۳۳۰ وارد گردید و متصلاً به نصب و بسته کاری ماشین ها اقدام شد تا اینکه کار نصب کاری آن نزد یک باتمام و عنقریب برای کار حاضر می شود .

موضوع زرشوئی

قبل از سال ۱۳۲۵ برای امور زر شوئی در بعضی مناطق قطغن و بدخشان یک اداره بنام مدیریت زرشوئی موجود بود که بوسیله اداره مذکور به افرادی که در آنجا پیشه زر شوئی داشتند معاونت و مقابلتاً طلای مستحصله آنها که بوسایل ساده و مختصر بدست می آور دند بقیمت مناسب خریداری و بخرانه حکومت تجویل داده میشد برای اینکه ممکن است به آزادی فروش طلا از طرف افراد مولده آن در مناطق استحصالی رونق و ترقی پیدا خواهد شد در سال ۱۳۲۵ از خرید طلای زر شویان دولت منصرف گردیده و تا کنون

این موضوع مسکوت عنه مانده اخیراً برای اینکه اجراء این عمل منتسج چه نتیجه شده وزارت مالیه از يك طرف این مسئله را از ولایت قطغن استیضاح و از دیگر طرف برای استحصال این ماده مهم و قیمت بهای به خریداری ماشین و آلات لازمه آن اقدام نمود بغافل از صوفی عبدالحمیدخان در ایام اقامت خود در اروپا با بعضی کمیته‌ها درین مورد مفاهمه نموده و کشتاک‌های ماشینی زرشوئی را از کمیته‌ها گرفته اند به صدارت عظمی پیشنهادی تقدیم نموده و این پیشنهاد طرف توجه و الاحضرت واقع و هدایت فرموده اند که بشاغلی صوفی عبدالحمید بولایت قطغن اعزام شوند تا مناطق زرشوئی را ملاحظه نمایند و نیز به کمیته‌ها تیکه قبلاً به آنها مفاهمه بعمل آمده ابلاغ شود تا یک نفر از مطلعین این امر را برای دوویسه ماه برحسب مقرراتی که ممکن شده بتواند به افغانستان اعزام کنند تا جانب مناطق زرشوئی رفته نظریات خود را ارایه نماید و بعداً در تهیه ماشین و آلات مطلوبه اقدام شود بقاسی هدایت و الاحضرت مراتب به سفارت کبرای افغانی در لندن ابلاغ گردید تا درین مورد با کمیته (م ما کونت هور) مفاهمه نماید .

۵ - ترتیب دفتر خرید اسعار خارجه و غیره تادیبات تکت پولی ها که معاملات سالانه آن دو جلد دفتر مقایسه و یک جلد دفتر انفرادی و یک جلد دفتر مصارفات و یک جلد کتاب رسیدات را لازم دارد معامله آن از ابتدای هذمه اسنه الی ۱۵ قوس دوام داشت .

۶ - تابلوهای ماملوار واردات و مصارفات وزارت‌ها و دوایر مستقل که بوزارت مالیه فرستاده میشود ابتدا درین شعبه بحسابات خزاین تطبیقات و تصحیح میگردد که این تابلوها از (۲۲) مرجع و از هر مرجع سالانه (۲۴) جلد تابلو گرفته میشود که طور مجموعی سالانه ۵۲۸ جلد تابلو باین شعبه میرسد .

۷ - معاملات پولهای ارسالی ولایات بمرکز بموجب کاپی‌های علیحده نمایندگی های بانک ولایات که بوزارت مالیه واصل و کاپی های مذکور طور رسمی به بانک راجع و نظر به آویز های کریدت بانک بحساب مربوطه خزاین شامل گردیده و بعد از محاسبه دفتر مربوطه از وصول پول مذکور بولایات اطمینان داده شده و دوباره پول مذکور بحساب مربوطه انتقال و آویز های دیت آن بحساب معینه محاسبه میگردد .

۸ - پولهای ارسالی مرکز بولایات که توسط چک‌های صادره جدا گانه از حساب مربوطه صورت گرفته

۹ - پولهای تبادلوی مرکز ولایات که ذریعه بانک مرکز بعد محاسبه و ثبت دفتر

انتقال داده شده

۱۰ - پولهای تبادلوی گرفت خزاین ولایات بعد از تطبیق پارچه های دوم

د کابل کالنی

و تصحیح اول بحساب مصارف معامله و ظهر نویسی و از حساب ایثو زارت که نزد بانك است تادیه گردیده

۱۲۰۰ - قطعه

آویز های دیت آن که از طرف بانك واصل و بحساب مربوطه معامله و جز و آن تطبیق شده نصب سننات

۱۱ - لوايح موجودی جنسی و ثابق و صكوكات خز این مجالات و مرکز و ولایات و حكومات اعلمی که در پایان هر برج به امضاء هیئت بین شعبه رسید و در حسابات مخصوص آن قید و معامله میشود از ابتدای سال الهی آخر عقرب ۱۴۱۰ ورق که در حسابات ثبت و اجرا گردیده .

۱۲ - راپور های طبع و ثابق و تكت های پوستی که یومیه در مطابعه صكوك در محضر هیئت معتمد طبع میشود با امضاء هیئت وزارت باین شعبه واصل و در دفتر معینه آن ثبت میشود و معاملات سالانه آن يك جلد

۱۳ - تابلوهای جنسی و ثابق و جنسی کسب داری و غیره از دوایر مربوطه رسیده تدقیق و واریسی گردیده

۱۴ - صكوكات کنار آمد ولایات حكومات اعلمی و تقا فوقه ذریعه این شعبه تهیه و ارسال میگردد

۱۵ - حسابات جنسی نشانات ذریعه این شعبه ترتیب و اجرا آن میگردد

۱۶ - تابلوهای نقسی خزاین که از ولایات و حكومات اعلمی رسیده، نواقصی که در آن بملاحظه پیوسته راجع به اجرای آن هدايات لازمه داده شده .

۱۷ - لوايح موجودی نقسی مانعوار خزاین ملاحظه و جمع آوری گردیده به اداران بحساب ثبت موجودی خزاین ثبت و راجع بکسب و ودی آن بولایات مخایره گردیده که ارسال گردد .

کنترول مقیمه بودجه وزارت خانها و دوایر مستقله

آغاز محاربه عمومی در ۱۳۱۹ منسابع مالی دولت رامتاثر نموده و دولت ناچار گردیده تا زمان دوام محاربه و رفع بحران های ناشی از جنگ در بودجه های دوایر صرف اقتضا را که مستلزم هیچو مواقع است مراعات نماید برای تامین این مسقید در بودجه های وزارت خانها و دوایر مستقله سیستم مقیمه را که به توازن دارائی مملکت صورت میگیرد ایجاد کرده منسای این سیستم متسکی به این امر است که مجموعه منظوری بودجه های ادارات اضافه بوده و صرفیات بودجه کمتر از آن بساخل شرایط تعیین مبلغ مقیمه اجازه

داده میشود و برای اینکه در اثر وضع قید مذکور امور دوایر دچار سکنه و معطلی نشود صلاحیت تغییر فصول و مواد مندرجه بودجه در تحت مقررات جداگانه بوزارت داده میشود چنانچه ترتیب مذکور تاکنون ادامه دارد اما بطوریکه در اثر ترتیب حسابات قطعیه سنوات ماقبل بظهور پیوسته کنترل صرفیات بر وی مقیده طور مرغوب نشده بناء علیه در سال ۱۳۲۹ و ۱۳۳۰ ریاست محاسبات در صدور دارائی وقتی برای حواله جات بودجوی دوایر موضوع مقیده را مطرح نظر قرار داده دارائی دوایر را وقتاً فوقتاً در روی مقیده شان صادر و به این ترتیب در کنترل مقیده تو فیک حاصل نموده است .

هیئت نظار دافغانستان بانك

نظر بماده (۳۲) اساس نامه دافغانستان بانك انتخاب هیئت نظار دافغانستان بانك از اختیارات مجلس عمومی شرکاء بوده و مطابق ماده (۳۳) اساس نامه نماینده سهام حکومت در مجلس عمومی شرکاء بعهد وزیر مالیه و دو وزیر دیگر کابینه یا خارج کابینه که حسب پیشنهاد وزیر مالیه و تصویب مجلس وزراء انتخاب میشوند میباشد و همچنان قرار ماده (۵۲) اساس نامه تعداد هیئت نظار حسب پیشنهاد وزارت مالیه ذوات ذیل نظربه تصویب مجلس عالی وزراء که از صحنه ذات اشرف ملوکانه گذارش یافته بوظیفه نظارت امور دافغانستان بانك تعیین و موظف شده اند .

- ۱) شاعلی میر عزیز الله خان رئیس محاسبات وزارت مالیه بحیث رئیس هیئت نظار و عضو شورای عالی دافغانستان بانك .
- ۲) شاعلی میرزا فخرالدینخان مدیر عمومی خزاین وزارت مالیه بحیث عضو هیئت نظار
- ۳) « محمد حسن خان مدیر عمومی تصفیه ها » « » « » « »
- ۴) « عبدالغفورخان کفیل مدیریت عمومی کنترل ریاست مالیات بر عایدات بحیث هیئت نظار
- ۵) « یعقوب علی خان مدیر عمومی کنترل وزارت مخاربات بحیث عضو هیئت نظار
- ۶) « گل ایازخان مدیر کنترل وزارت فوائد عامه » « » « »

مدیریت عمومی قروض

این مدیریت وظیفه دارد که جهت رشد و انکشاف منابع و ذرایع اقتصادی تقویه و تنزید استحصالات با وزارت خانهها و دوایر یکه وظیفه دار پیش برد این امور هستند از ناحیه تدارك و توزیع پول تشریک مساعی نماید .

الف - درین سال برای اینکه تخفیف در استقراض دولت پیش شده و تعداد حساب قرضه و حساب خاتمه داده شود بوسایل ممکنه تشبث ورزیده شد به این طریق که :

(۱) - يك قسمت از بودجهای قروضی دواير حذف و فوه قرضه دولت من حيث الجموع متوجه پیشبرد پروژه وادی هلمند و ارغنداب قرارداد شده تا اگر خدا بخواهد زودتر این پروژه تکمیل و متمرکز گردد باین اقدام مبلغ ذیل از استقراض دولت کاسته شده و ضروریات ما به احتیاج شعبات مذکور از داخل بودجه مملکتی تامین و به تشتت کارات وزارت ها و دواير ذیل خاتمه داده شده .

(جمله شد ۱۸۸۸۳۳۱۱/۰۰)
افغانی	}	۱ - وزارت معادن (۶۰۰۰۰۰۰/۰۰) افغانی
		۲ - وزارت داخله (۴۶۱۹۹۲۲/۰۰)
		۳ - ریاست مستقل زراعت (۴۲۰۷۲۵۱/۰۰)
		۴ - وزارت فوائد عامه (۳۰۰۰۰۰۰/۰۰)
		۵ - لیسه زراعت معارف (۳۲۷۸۳۲/۰۰)
		۶ - وزارت صحیه و مالیه (۳۲۸۳۰۶/۰۰)

(۲) - چون وجهه مالیات بر عایدات برای ادای قروض تخصیص یافته بود ولی متعاقباً فیصد (۱۵) آن قرار اصولنامه ترفیع و تقاعد برای خزینه تقاعد اختصاص داده شد و این اختصاص در حصه (و) اصل (۶) اصولنامه ترفیع و تقاعد گنجانیده شده بود چون وضع خزانه تقاعد خیلی خوب و امید افزا به ملاحظه میرسید لذا مدیریت عمومی قروض پیشنهادی به مجلس عالی وزراء برای الغاء حصه (و) اصل (۶) اصول مذکور تقدیم کرده و (۱۵) فیصد دیگر مالیات بر عایدات را نیز برای تادیات قروض تخصیص خواست که از طرف دولت منظور گردیده و این اقدام نیز تخفیف مزیدی در تقلیل قرضه و تقویه بنیه مالی دولت واقع میگردد .

ب) - چون يك قسمت از اراضی اهالی وادی ارغنداب در کاسه بند آمده و این اراضی رقبه تقریباً (۴۹۸۷) جریب زمین را احتوا کرده است برای اینکه طبق اصول استملاک قیمت اراضی مذکور نقد و یا بصورت زمین تبادل شود به اهالی و نمایندگان آن مقاضات بعمل آورده شده و نتیجه هذا فرار گرفت که قیمت اراضی و مایملک اهالی بدین طریق نقد و جنس بشرح ذیل تادیه گردد :

۱ - عوض اراضی و باغ آباد که بدرجات ثلاثه تعیین شده اند قیمت آن نقداً با اهالی پرداخته شود .

۲ - عوض اراضی لامزروع اهالی در مقابل يك جریب يك ربع جریب از اراضی نوآبادیکه جدیداً تحت آبیاری می آید زمین داده شود .

الف - در قسمت اخذ و رسیدگی محاسبات کار کرد گسی مورسین کنود سن نیز درین سال پیشرفت قابل ملاحظه صورت گرفته و نظر به ملاحظه راپور های شعبه محاسبات

کمیته مورین سنچش و رسیدگی قسمت عمده آن تمام شده و حالا صرف بحث بر بعضی قلمات مختلفه که از طرف شعبه محاسبه و محاسبین اجبر بغرض تحقیق و تحصیل قناعت بیرون نویس شده جاری است و امید است که بزودی بقناعت رسیده و محاسبه قرار داد اولی کمیته مذکور خاتمه یابد .

ب - نظر به اطلاع و اطمینانیکه از شعبات مربوطه بدست آمده در سال جاری بهره برداری از پروژه وادی هلمند تازه شروع شده و حاصلات ابتدائی آن که بذریعه کارکنان کمیته مورین کنودسن و ریاست بهره برداری نهر بغرا برداشته شده در حدود شش صد تن گندم تخمین میشود .

۳ - چون بندارغنداب درین سال رو بتمامی بوده و تقریباً در بهار سال آینده برای تذخیر آب مستعد میشود لذا برای تقسیم و توزیع منصفانه آب مذکور و استفاده نهائی معقول و لازمی افتاد تا تصمیمی گرفته و پروژه تقسیم آب و طرز استفاده آن سنچیده شود لذا در ماه جدی دروزارت مجلسی از طرف کمیسیون منتخبه دایر و برین موضوع غور شد بعد از غور و مذاکره یاره یادداشت ها گرفته و بریاست بررسی و نایب الحکومه گسی قندهار دستور داده شد تا معلومات های مورد ضرورت را برای مجلس آینده که در اول حوت بوزارت مالیه منعقد شدنی است آماده کرده ارسال دارند .

۴ - چون بند ارغنداب نزدیک به پایه اكمال است لذا برای تاسیس يك دستگاه هائیدروالکتریک و سرویس عمومی اقتصادی وادی مذکور يك اعتبار کفافی و جدید در حدود دو میلیون و دو صد هزار دالر جدیداً داده شد تا ازحالا به تهیه مقدمات آن پرداخته شود .

درین سال به تعداد (۲۱۳) تابلو های وارده از طرف شعبه محاسبه سنچش نهائی و درین قسمت طور رعایت سرعت عمل شده که حالا محاسبات جدیدالورود تحت سنچش قرار میگردد نتایج بسرعت جهت تصحیح (اگر نواقص اعتراض باشد) به مرجع مربوطه اعلام میشود .

مدیریت عمومی تقاعد

الف - اوضاع دارائی مدیریت مذکور :

۱ - پولهای وارداتی سال ۱۳۲۹ که ازمدرك فیصد دو و غیر حاضری و اضافه ریضی و ربع معاش و ککالت و قیمت ورقه هویت مامورین و مالیات برعایدات بدست آمده (۹۷۸۸۷۳۲/۸۹) افغانی

د کابل کالغی

- ۲ - از درك قرضه ریاست ادویه که واپس بخزانه
تجویل شده
» (۱۷۱۲۴۵۰/۴۳)
۳ - اسهام کیسه عمرانی که خریده شده
» (۱۰۰۰۰۰۰۰/۰۰)
۴ - به کیسه عمرانی فیصد دو نیم قرضه داده شده
» (۲۲۵۰۰۰۰۰/۰۰)
۵ - ریاست ادویه از فرار فیصد (۴) قرضه داده شده
» (۱۳۰۰۰۰۰۰/۰۰)

ب - خلاصه بودجه معاشات و مصارفات سال ۱۳۳۰ :

- ۱ - معاشات و مصارفات اداری مرکز ولایات (۱۹۲۸۴۴/۵۹) افغانی
۲ - معاشات متقاعدین و معلولین و ورثه ایتم
عسکری و ملکی
» (۱۱۶۶۹۵۲/۴۵)
۳ - برای متقاعدین و ورثه ایتم متقاعدین قطع علاقه
نموده گی عسکری و ملکی
» (۴۰۰۰۰۰۰/۰۰)
۴ - برای متقاعدین و معلولین و ورثه ایتم متقاعدین عسکری و ملکی که بعد از ترتیب
بودجه واقع میشود
افغانی (۳۵۰۰۰۰۰/۰۰)
۵ - طلبات ماضیه استحقاق سال ۱۳۲۴ الی ۱۳۲۹
متقاعدین که بسال ۱۳۳۰ اجرا میشود
» (۲۰۰۰۰۰۰/۰۰)
۶ - قیمت زمین صاحب منصبان و مامورین و منسوبین عسکری مطابق اصول و احکامات
برای آنها در ۱۳۲۵ الی ۱۳۳۰ داده شده
افغانی (۱۱۶۵۷۲۴/۴۵)
افغانی (۳۴۷۵۵۲۱/۴۹)

ریاست اداری

مدیریت عمومی مامورین : در وزارت مالیه هفته دو مرتبه مجلس انضباطی و حسابی
دایر میگردد .

- الف - تصویب مجلس انضباطی که به مجلس فیصله و به مراجعش خبر داده شده (۱۹۶) تصویب
ب - تصویب حسابی « » « » « » « » « » (۲۱) تصویب
مامورینسکه بیک رتبه بالاتر و یا ربع معاش یا گرفتن کفالت یک رتبه بالاتر نایل شده
و یا به تقاعد ارجاع و یا مستعفی شده و یا مقرر و یا تبدیل شده اند .

۱- مامورینیکه ترفیع نمودہ اند :

- از رتبه ۷ بر رتبه ۶ (۳۳) نفر
» (۱۲) ۷ » ۸ »
» (۲۸) ۸ » ۹ »
» (۲۹) ۹ » ۱۰ »
» (۴۵) ۱۰ » ۱۰ »
» (۱۳) ۱۱ » ۱۲ »
» (۳) ۱۲ » ۱۳ »
» (۲۹) مساحین

۲- مامورینیکه به گرفتن رتبع معاش نایل شده اند :

- رتبه (۴) (۱) نفر
» (۵) (۵) »
» (۷) (۶) »

۳- مامورینیکه به کفالت یکرتبه بالا نایل شده اند :

- از رتبه (۱۰) به رتبه (۹) (۲) نفر

۴- مامورینیکه به تقاعدسوق داده شده اند :

- رتبه (۴) (۶) نفر
» (۳) (۵) »
» (۱) (۶) »
» (۱) (۷) »

۵- مامورینیکه استعفاء نموده اند :

- رتبه (۵) (۱) نفر
» (۱) (۶) »

۶- مامورینیکه جدیداً بدوایر مالی مقرر گردیده اند :

- رتبه (۳) (۱) نفر
» (۴) (۴) »
» (۴) (۷) »
» (۴) (۸) »
» (۵) (۹) »

رتبه (۱۰) (۱۶) نفر

» (۴) (۱۱) »

» (۱۱) (۱۲) »

» (۳) (۱۳) »

» مساحین (۱۲)

۷- مامورینیکه از يك وظیفه بدیگر وظیفه تبدیل شده اند :

رتبه (۳) (۸) نفر

» (۲) (۴) »

» (۲۲) (۵) »

» (۱۰) (۶) »

» (۲۳) (۷) »

» (۴) (۸) »

» (۹) (۱۹) »

» (۴) (۱۰) »

یول باقیات که توسط شعبه تحصیلی مدیریت مامورین تحصیل گردیده ازینقرار است :

الف - مبلغ تحصیل شده که تحویل بانک گردیده ۵۱۶۱۵۱/۷ - افغانی

ب - مبلغ تصفیه شده ۲۶۲۹۸۹۲/۹۲ - »

جمله (۳۱۴۵۶۰۴۳/۹۹) افغانی

ج - فیصله هائی که از طرف محاکمات بعمل آمده حسب ذیل است .

۱- مامورینیکه بجزای قانونی محکوم گردیده اند (۴) نفر

۲- برائت حاصل نموده اند (۱) »

د - اشخاصیکه مرافعه خود را بوزارت مالیه طی و در عدم قناعت بریاست محاکمات

صدارت عظمی تمیز طلب شده اند .

۱- مامورین (۵) نفر

۲- کسبه (۲) نفر (قصاب مسلخ)

ه - فضایی اشخاصیکه در تحت تدقیق و جلب است (۲) نفر

مدیریت غله :

الف - غله خورا که انسانی و حیوانی و عسکری و ژاندارمه و پولیس م-رکز کابل و محکومات اعلی تماماً از طرف مدیریت عمومی خریداری غله طبق مقررات سنوات ماضیه

تهیه و بعد از تصویب مجلس عالی وزراء و منظوری حضور ملوکانه بدسترس آنها گذاشته شده .
 ب - مدیریت عمومی خریداری غله در سال ۱۳۳۰ علاوه بر گددام هائی که در سال های گذشته ساخته شده برای تعمیر گددام های عصری و بخته کساری و نیم کاره قرار ذیل بول
 مصرف تعمیر را تادیه کرده است که از بعضی مواضع تکمیل شده و باقی مانده آنها هم
 در شرف تکمیل است .

۱ - اندر (۲) پشت رود (۴) قهره باغ (۴) ده راؤد (۵) ارغستان (۶) خاکریز
 (۷) کشک نخود (۸) دهله (۹) موسی قلعه (۱۰) گرم سیر (۱۱) نهر سراج (۱۲) مرکز
 هرات (۱۳) سمنگان (۱۴) شب - رغان (۱۵) بلخ (۱۶) سنک چارک (۱۷) دولت آباد
 (۱۸) دره صوف (۱۹) کشنده (۲۰) نهر شاهی (۲۱) خلم (۲۲) خان آباد (۲۳) امام صاحب
 (۲۴) نهرین (۲۵) چال اشکمش (۲۶) روستاق (۲۷) بهلان (۲۸) قلعه زال (۲۹) یشگی قلعه
 (۳۰) اندراب (۳۱) دوشی (۳۲) فرخار (۳۳) چاه آب (۳۴) خوست فریشنگ (۳۵) کنرها
 (۳۶) شنوار (۳۷) لغمان (۳۸) سرخرود (۳۹) خوگیانی (۴۰) رودات (۴۱) فرغی
 (۴۲) کامه (۴۳) سرکانی (۴۴) دره بیج (۴۵) الینگار (۴۶) الیشنگ (۴۷) چوکی
 (۴۸) مهمند دره (۴۹) کچ عزیز خان (۵۰) کوزکنر (۵۱) چیلبار (۵۲) بری کوت
 (۵۳) شیوه (۵۴) خوست (۵۵) چاجی (۵۶) ارگون (۵۷) مرکز فراه (۵۸) جوین
 (۵۹) مینه (۶۰) بدخشان .

ج - برای تادیه بوری های جدید که برای حمل و نقل طور بارها مه داده شده و تصفیه
 حسابات بوریهای سابقه که در نود گروپ داران ولاری داران میباشد ترتیبات لازم گرفته شده .
 د - سنگ های وزنی که قبلاً تهیه شده بود تکمیل و در بعضی گددامها توزیع
 و باقی مانده آنها هم در تمام گددامها روانه شده .

ه - برای خریداری دوباب سیلوی بیست هزار تنه که یکی آن در کابل و دیگری آن
 در بلخ برای نصب و بکار انداخته شود اقدامات لازم بعمل آمده و موضوع تحت مذاکره
 و مفاهمه قرار داده شده . که بعد از فیصله خریداری جهت تحفظ ذخایر غله بصورت فنی
 برای سالیان دراز نصب خواهد شد .

و - برای اینکه در تولید غله معطلی واقع نشود رساندن يك مقدار غله از ولایات
 بالاری دارها قرارداد شد که بسرعت لازمه نقل داده شود .

ط - غله حاصلات املاک سرکاری که قبلاً بفروش رسانیده میشد در سال ۱۳۳۰ برای
 که بود خورا که انسانی و حیوانی و عسکری از شعبات ریاست زراعت خریداری شده که
 بعضی آن در گددام های مربوطه وزارت مالیه تحویل و برخی در شرف تحویل است .

مدیریت عمومی مالیات و محصولات :

اجراآت مدیریت عمومی مالیات و محصولات را میتوان بدودسته ازم جدا نمود یکی اینکه دایر به بهبود اوضاع مالی دولت و به هم رسانیدن اصلاح ور فارم اساسی در امور مالیات و محصولات دولتی بوسیله تعمیم سیستم های نافع که پرنسپ های علمی بنا یافته و حاوی عدالت اجتماعی و توافق به احوال اقتصادی و آرامی ملت و شرایط تسهیلات معاملات بوده است دیگر اجراآت عادی اداره در قسمت اول آنچه از موضوعات مهمه که در سال ۱۳۳۰ مدیریت عمومی مالیات و محصولات را بخود مشغول ساخته ازین قرار است :

۱- تشبثات و مظلعات دایر به اصلاحات امور مالیه جمعی اراضی و هدا یاتیکه بدوایر ذی علاقه داده شد .

۲- ادامه ترتیب شمار و تحصیل محصول مواشی بر روی حقیقت هست و بود مال بجای ترتیبی که بصورت بست گرفته میشد و فاقد عدالت اجتماعی بوده و امکان سوخت ساخت داشت نتیجه معنوی این اقدام صریح بوده و فزاید مالی آن افزودی در سال (۱۳۲۹) درعاید محصول مواشی دولت بار آورده و معاملات سال ۱۳۳۰ آن هنوز در پسرینان بوده است .

۳- نظریات حسابی که به مراجع ذی علاقه عندالمرآجه داده شده است (۱۳۵) دوسیه .

۴- تدقیق و دادن معلومات متعلق معلومات حسابات ماضیه بدوایر و اشخاص ذی علاقه عندالمرآجه آنها (۱۰۰) دوسیه .

۵- فضایای گفتگوئی حسابی که از طرف اداره تدقیق و راپور آن به مجلس تقدیم و بعد از تصویب انجمن حسابی وزارت مالیه بر آن اجراآت شده است (۴۰) دوسیه .

۶- تدقیق تابلوهای تحصیلی و بیرون نویسی مطالب قابل مطالعه و تعقیب اجراآت .
آن بدوایر ذی علاقه (۵۹) دوسیه

(۷) معلو ماتیکه از وزارت خانها و دوایر مستقل راجع به سایر امور متعلق تحصیل واردات و تصفیه حسابات ولایات از دوایر ذی علاقه خواسته شده و هدایت لازمه راجع به تحصیل و قطع حساب واردات سنوی و یا باقیات سنوات ماضیه داده شده است . (۳۲۰) دوسیه

(۸) او مریکه راجع به مضاب مختلف بدوایر ذی علاقه صادر شده است (۴۷۹) »

(۹) اقداماتیکه در قسمت مراقبت از جریانات مسایل وارداتسی بعمل

آمده است .

الف - در موضوع محصول مواشی	(۳۱۰) دوسیه
ب - « « « « گهرک	(۳۰۰) «
ج - « « « « معدن	(۳۰) دوسیه
د - « « « « صکوک	(۵۰) «
ه - « « « « مالیات بر عایدات	(۳۶) «
و - « « « « اصنافی	(۲۰) «
ط - « « « « باقی مدارک وارداتی	(۷۰) «
ح - راپورهای متعلق تمام انلام واردات گرفته شده است	(۱۰۰) «
ظ - لوابیح تزیید و تنقیص احصائیه واردات سنوی دولت تنظیم یافته است	(۵۰) «

مدیریت عمومی احصائیه !

دروطن عزیز ما بمساحه اراضی مقیاس واحد مروج و معمول زوده در قسمت واحدا اساسی آن جریب و در برخی قلبه و حبه فضاظ و در جا هائی بغا و بین چشمه سار جنگل و تخم ریز و بیسکال خانه واری وغیره و جرد داشته که نسبت به همین مثل احصائیه درست و صحیح مساحه اراضی موجود نموده وهم چنین در احصائیه اشجار بواسطه روی کار بودن طرق مختلف که در بعضی حصص اساساً احصائیه اشجار گرفته شده و در قسمت اشجار مقیاس جریب بست وغیره وجود داشته که به این طریق وانواع احصائیه اشجار هم بصورت درست معلوم شده نتوانسته بنا بر همین جهت و عمل حکومت برای بدست آور دن احصائیه صحیح مساحت اراضی بمقیاس واحد جریب (یک جریب معادل به) (۱۹۵۳/۲۸۶) متر مربع واحصائیه اشجار به انواع آن داخل اهدامات اساسی گردیده بروی این منظور در سال ۱۳۱۹ مکتب مساحت تاسیس نمود که مکتب مذکور در سال ۱۳۲۳ و ۱۳۲۴ یک تعداد فارغ التحصیلان فنی درین شق بجامعه تقسیم و فارغ التحصیلان مذکور شروع بکار نموده اند که تا سال ۱۳۲۵ اراضی مربوطات حکومت اعلی فراه و حکومت کلان دایز نگگی را ساخته و نقشه برداری نموده اند رسال ۱۳۲۶ برای انتظام بهتر این کار مدیریت مساحت تشکیل و تعلیمات نامه برای اجرای این عمل تدوین و قسمتی از حکومت سروبی بکرامی تماماً حکومت کشم تاختم سال ۱۳۲۹ مساحه و نقشه برداری و اشجار آن احصائیه گردید با اینکه این شعبه یک موسسه جدید التاسیس و جران بوده معینا در سال ۱۳۳۰ وبا وصف کمی مساحین و بعضی مشکلات دیگر توانسته است نسبت بسالهای گذشته بسا چه عمل و کار و انتظام امور بیشتر موفقیت حاصل و به یک پیمان و وسیع مساحه و نقشه برداری اراضی و احصائیه اشجار موفق گردد چنانچه درین سال ۱۳/۱۱/۹۸۲۲۸۳ جریب زمین ۱۶۹۲۸۶ اشجار معمر (۲۲۱۹۹۴) اصله اشجار غیر معمر مساحه و نقشه برداری و احصائیه گردیده

که باین ترتیب نسبت بسال گذشته (۲۵۹) فیصد در احصائیه جریب بیشتر مساحه و نقشه برداری و تسکت تعرفه اراضی باهالی توزیع شده است و علاوه تا باصلاح امور گذشته داخل اقدامات و فعالیت گردیده است که ذیلا توضیح می‌گردد .

الف - نقاطیکه که در سال ۱۳۳۰ بقرض احصائیه مساحه و نقشه برداری و اشجار آن شمار شده است .

۱ - حکومت ینگگی قلعه که اراضی آن بتفریق اراضی اعلی اوسط ادناچمن جنگل للمی، دشتی، کوهی و بانئی مساحه و نقشه برداری گردیده و احصائیه اشجار آن گرفته شده است و مجموع جریبی انواع اراضی مذکور بانواع اشجار آن ذیلا توضیح میشود .
(۴۵۰۹۲۴) جریب شانزده بسوه (۸) بسواسه زمین و هفت حجر آسیا و ۲۱۶۳۶ اصله اشجار مئمر و (۲۳۳۶۲) اصله اشجار غیر مئمر .

۲ - علاقه داری در قد - اراضی مذکور به انواع ذیل مساحه و نقشه برداری شده و بمبموش تعداد جریب و احصائیه اشجار آن قرار آتی است .

زمین (۸۸۸۴۰) جریب ۱۱ بسوه ۱۵ بسواسه اشجار مئمر ۲۸۳۰ - اصله اشجار غیر مئمر ۲۴۰۷ اصله .

۳ - اراضی دشت ارچی مربوطه علاقه داری خرا چه غار نقشه و جریب گر دیده است هر چند این قسمت بوسیله مساحین غیر فنی از طرف ولایت مربوطه جریب شده بود اما جریب آن طوری اساسی و فنی نبوده و اندازه جریب سابق آن ۷۱۳۰۰ جریب ۱۵ بسواسه بدون احصائیه اشجار بوده و در نقشه برداری مساحت جدید اندازه جریبی و احصائیه اشجار آن قرار آتی قید است زمین ۱۱۶۹۴۸ جریب ۱۹ بسوه ۷ بسواسه آسیاب ۴ حجر اشجار مئمر ۱۱۷۶۹ اصله اشجار غیر مئمر ۴۷۱۰ اصله چهارم علاقه داری ینگگی قلعه تماماً و یک حصه از علاقه داری چال مربوطه حکومت اشکمش تعلق حکومتی کلان تالقان مساحه و نقشه برداری گردیده است که این جا هم قبل بصورت جریبی طبق دشت ارچی قید بوده و تعداد جریبی سابق آن ۶۷۷۵ جریب و شش بسوه ۱۴ بسواسه و مساحه و نقشه برداری تعداد جدید جریبی و احصائیه اشجار آن بصورت آتی قید شده است :

زمین ۱۱۴۰۸ جریب و ده بسوه ۹ بسواسه آسیاب ۵۳ حجر یا یکوب ۵ پایه اشجار مئمر ۶۹۵۸۵ اصله اشجار غیر مئمر ۱۷۳۹۶۷ اصله .

۵ - حکومتی حضرت امام صاحب که مساحه و نقشه برداری شده تقریباً چهار صد هزار جریب زمین و احصائیه اشجار آن روی دست است .

۶ - چون بند ارغنداب در شرف تکمیل است باید اراضی تحت بند مذکور مساحه و نقشه برداری گردد بناً بتاریخ ۹ میزان ۱۳۳۰ دو گروپ مساحین و بتاریخ ۲/۹/۱۳۳۰

سه گروپ مساحین که هر گروپ آن مرکب از سه مامور و یک نفر مستخدم میباشد به منظور اجرا این امر اعزام شده تعداد گروپ های دیگر الی ۱۳۳۰ / ۹ / ۹ به اندازه ۸۶۳ / ۱ / ۱۰ جریب اراضی مساحت و نقشه برداری و ۱۴۲۲۶ اصله اشجار مئمر و ۱۱۷۸ اصله اشجار غیر مئمر قید احصائیه گردیده است .

ب - نقاطیکه در سال ۱۳۳۰ به منظور خریداری و فروش و فوره مساحه و نقشه برداری گردیده است و اراضی و املاک کاسه بند ارغنداب تماما مساحت و نقشه برداری گردیده از کاسه بند کچکی قسمتی تمام و برخی هنوز تحت عمل است از دا پوریکه به مساحت و نقشه برداری و فوره قسمت کبار شده گی آن رسیده قرار آتی است ، زمین ۱۳۲۹۹ جریب و ۱۴ بسوه ۲ بسواسه و ۱۷ حجر اسیاب و ۵ پایه یا یکسوب و ۲۰۰۲ خاناه و ۴۹۲۴۰ اصله اشجار مئمر و ۶۳۷۰ اشجار غیر مئمر ، ۲ - در بعضی نقاط دیگر مانند غزنی و میمنه و غیره که ضرورت بمساحین داشته اند مساحین اعزام گردیدند .

ج - ترتیب و تنظیم نقشه ها و جداول مدیریت مساحت .

در سال ۱۳۳۰ مدیریت مساحت گذشته از آنکه بمساحت و نقشه برداری متذکره فوق داخل عملیات و منتج بتیجه گردیده به تنظیم و تدویر نقشه ها و جداول جریمی هم قسدم بزرگی برداشته است و برای اجرای امور آینده مملکت پروژه های سودمند ترتیب و از افکار متخصصین تضمینکی یونوهم در آن باره مستفید گردیده است .

مدیریت عمومی تصفیة بقایا

در سال ۱۳۳۰ من جمله افلام باقیات بیست و دو نیم فیصد تحصیل گردیده و درین باره وزارت مالیه فیصله نموده که بامدیوران کنترول وزارت ها و ریاسات مسنقل داخل مذاکره گردیده بزودی ممکنه این باقی هم فیصله گردد راجع به باقیات اسعاری مملکت باوزارت خارجه در تماس بوده که صورت حسابات نمایندگی های دولت در خارج هر چه زودتر جهت مجرائی بو وزارت مالیه فرستاده شود مهالغ با لاتر از یک هزار افغانی که زمه گی اشخاص باقی مانده میباشد ذریعه ورق ها ترتیب و توسط مدیریت مامورین بمجلس وزانت مالیه تقدیم گردیده تا بول مذکور مجول تحصیل و لایت کابل گردیده یکمقدار برای افغانی که زمه گی بانک ملی و شرکت ها باقی مانده نیز داخل اقدامات هستیم راجع به باقی اسلحه و یراق زمان انقلاب که باید تصفیة آخرین را بخود بگیرد بریاست عالی شورای ملی پیشنهاد گردیده در جمله مصارفات دولت بهر اندازه که تاده افغانی باقی بوده

به نسبت رفاهیت قوم و ملت از طرف حکومت معاف قرار داده شده است و بالا تر از آن نایک هزار افغانی برای اینکه در قطع حسابات دولت از سرعت کار گرفته شده باشد توسط شعبات مربوطه تحت تحصیل گرفته شده کلیه اوراق بر آورد تعمیرات حکومت از قید سنجش بر آمده به حسابات مربوطه اجرا و ازین درک هم یک قسمت مهم حساب فیصله شد و در حصه باقیات جنسی جزوی وزارت مالیه در صدد مطالعه است .

ریاست تفتیش:

بر علاوه شخص رئیس و اعضای اداره ریاست تفتیش دارای بیست و یک نفر اعضای بر تبه های مختلف بوده وظیفه و تکلیف که توسط ریاست موصوف اجرا گردیده حسب ذیل است .

الف - تفتیش حسابات سال های مختلفه مدیریت های کنترول که در سال ۱۳۳۰ توسط اعضای تفتیش انجام داده شده ذیلاً توضیح میگردد .

- ۱ - تفتیش حسابات سال ۱۳۲۸ کنترول وزارت مخبرات
- ۲ - « « « « مکتب صنایع تجارتي
- ۳ - « « « « وزارت فواید عامه
- ۴ - « « « « وزارت معدن
- ۵ - « « « « ریاست زراعت
- ۶ - « « « « مطبوعات
- ۷ - « « « « «
- ۸ - « « « « شورای ملی
- ۹ - « « « « اعیان
- ۱۰ - « « « « امور ریاست پوهنتون
- ۱۱ - « « « « ریاست مسلخ سابق
- ۱۲ - « « « « ریاست زراعت
- ۱۳ - « « « « تربیه خانه علی آباد
- ۱۴ - « « « « حساب مستوفیت بندبار
- ۱۵ - « « « « مجلس اعیان

ب - وظائف متفرقه که توسط اعضای مذکور بالا انجام رسیده قرار ذیل است:

- ۱ - موجودی خزانه صکوک
- ۲ - موجودی باز دید نمکسار اند خوی
- ۳ - جهت اظهار نظر نسبت پیمانہ کار ریاست کنترول تعمیرات نوی کابل و شعبه قروض فواید عامه که در بودجه سنه جاری تنقیص گردیده .

- ۴ - بصفت نماینده در فقره هیئت نظار انحصارات دولتی .
- ۵ - جهت واریسی حسابات و مطالب گفتگوئی
- ۶ - جهت تحقیق فقره پول کمبود خزانه امام صاحب و معاملات مواشی و غیره .
- ۷ - نسبت تحقیق فقره چک ساختگی ریاست زراعت .
- ۸ - « » فقره معطلی یکقطعه برات دربانک ملی .
- ۹ - جهت تحقیق آرد مخلوط خاک کوپراتیف تعاونی مامورین .
- ۱۰ - نسبت مجزا نمودن شعبه کنترل فاکولته سیانس از کنترل مرکزی .
- ۱۱ - موجودی تجویلخانه های ولایت فطن و بدخشان .
- ۱۲ - « » « » قندهار ، هرات ، فراه .
- ۱۳ - « » « » مطبوعات
- ۱۴ - جهت تحقیق فقره کمبود پول خزانه دایزنگی .
- ۱۵ - جهت تحقیق امور اداری ریاست صنایع مجا بس طور نماینده
- ج- مقاماتی که فعالاً اعضای ریاست تفتیش مصروف تفتیش حسابات شان بوده و تاحال نتایج آنرا بمقام ریاست نرسیده اند .
- ۱- امور کنترولی صدارت عظمی .
- ۲- امور کنترول وزارت داخله .
- ۳- « » « » معارف .
- ۴- « » « » اقتصاد ملی
- ۵- « » « » صحیه .
- ۶- « » « » ریاست دیوی ادویه سناتوریم نسوان مربوط صحیه .
- ۷- « » « » وزارت فواید عامه .
- ۸- « » « » دربار
- ۹- « » « » ریاست مستقل زراعت .
- ۱۰- « » « » ریاست پوهنتون .
- ۱۱- « » « » مدیریت عمومی حمل و نقل سابق .
- ۱۲- « » « » ریاست گمرک و مسلخ سابق .
- ۱۳- « » « » صنایع مجا بس .
- ۱۴- « » « » موجودی تجویلخانه های ولایت فطن و بدخشان .
- ۱۵- مکتب نهاری ولایت اقتصاد مربوط وزارت معارف .
- ۱۶- امور کنترول شش ساله دوایر مرکزی مستوفیت قندهار .
- ۱۷- « » « » تحقیق و علم آوری نسبت املاک کشم .

ریاست مالیات بر عایدات

مدیریت عمومی تشخیصیه :

(۱) مدیریت شعبه اول .

الف- ترتیب احصائیه شرکتها ومؤسسات مربوطه مرکز .
ب - حصول مالیات بر عایدات شرکتهای مرکز ولایات که در مرکز به حساب جاری گرفته شده .

ج - بیرون نویسی شعبه که از اثر مشاهده بیلانس و وارسی از شرکتها گرفته شده .
(۱) بیرون نویسی که از اثر مشاهده بیلانس قبل از تطبیق جزو وحساب به شعبه گرفته شده .
(۲) نتیجه فیصله بیرون نویسی که در اثر علم رسی هیئت بقناعت شرکت پول آن حصول و چیزی تحت تحصیل است .

(۳) مدیریت شعبه دوم :

الف- وارسی و سنجش محاسبات باقی مانده سال ۱۳۲۶ - ۲۷ - ۱۳۲۸

جلد	۸۸	حساب مساوی	۴۴	۱۳۲۶	وارسی حسابات سال	(۱)
»	۲۰۰	»	۱۰۰	۱۳۲۷	»	(۲)
»	۳۷۲	»	۱۸۶	۱۳۲۸	»	(۳)
»	۲	»	۱	۱۳۲۹	»	(۴)

(ب) ترتیب احصائیه برای اظهار نامه وحسابات تجار وعیره مؤدیان ۱۵ جلد
(ج) اظهارنامه تجار تی ومقاد اسهام ومعاشات وغیره سال ۱۳۲۹ که گرفته شده و به صورت مترقی مالیه سنجش وتشخیص گردیده ۲۵۶۷ قطعه
(د) ترتیب اوراق بیرون نویسی حسابات فیصله شده ۳۳۱
(ه) یولهاییکه از درک مالیه و بیرون نویسی در سال ۳۰ تعرفه داده شده .

اول (۱) مالیه سال ۱۳۲۶

(۲) » » ۱۳۲۷

(۲) » » ۱۳۲۸

(۴) » » ۱۳۲۹

دوم- بیرون نویسی .

الف- بیرون نویسی سال ۱۳۲۶

ب - » » » ۱۳۲۷

ج - » » » ۱۳۲۸

سوم درک مالیه اسهام ومعاشات وغیره .

سوم) شعبه سوم :

الف - است باقیات سال ۲۵-۲۶-۲۷-۲۸- اضافه از حسابات است مرتب که به قوماندانی جهت تحصیل خبر داده شده حاوی (۱۰۲۲) نفر است هم چنین به تعداد نفر تعرفه تحویلی پول اشخاص باقیده نیز تحریر و به قوماندانی ارسال شده .

ب) مالیه صنفی های چهارگانه بزاز ، سیمسار ، پنجاره ، جلاب ، دلال که به تفصیل ماده (ب) به تحویلی قوماندانی تفویض شده به تعداد (۱۹۷) نفر به تحصیل رسیده ، رسیدهای تحویلی به دفاتر مربوطه مناسبه و معامله شده .

ج) تماماً اصناف منطقه بلدیہ کابل بر حسب پروژه مالیات مترقی تحت اخذ مالیه قرار گرفته به ملاحظه معلومات اصناف مامورین این شعبه بریاست بلدیہ معرفی وار سال گردیده اند از تمام ناحیه ها است عموم اصناف هکنذا است ابارتمان ها و دکا کین و سرای . لاری و گادی سایر عراده های کرائی مرتب گردیده مالیه اصناف و عراده بصورت است و سایر عواید آن طبق پروژه مالیه مترقی اخذ میشود .

د) بغرض درجه بندی اصناف متذکره ماده (ج) از مقام ذی صلاحیت هیئتی مشتمل از معاون و اعضای اطاق تجارت و رئیس مالیات تعیین گردیده تماماً اصناف منطقه بلدیہ را معاینه و پس از مشاهده درجه بندی نموده اند امور ترتیب اوراق که بالغ به هزار نفر میشود به این شعبه عملی شده .

مدیریت عمومی تفتیش :

حساباتیکه بعد از طی ترتیب و کنترل به دایره تفتیش واریسی گردیده .

۱ - حساب انفرادی که بتعدادی (۲۳۸) حساب تحت بازرسی قرار داده شده .

۲ - اعزام هیئت تفتیش که جهت واریسی امور اداره دوایر مالیات بر عایدات ابولایات و حکومت اعلی صورت گرفته که از سال ۱۳۲۵ الی ۱۳۲۸ واریسی نموده اند و کارهای تفتیش تمام و نتایج را حاضر نموده غرض طی دوران اصولی برای رؤیت و تصویب مجالس مشوره تقدیم نموده اند .

الف - ولایت مزار شریف تا هنوز تفتیش درین ولایت ادامه داشته و قرار معلومات

عنقریب خاتمه می یابد .

- ب - ولایت قندهار : تفتیش ولایت مذکور تمام و اوراق نتیجه را به مجلس مشوره ولایت تقدیم داشته .
- ج - حکومت اعلیٰ فراه : تفتیش ولایت مذکور تمام و اوراق نتیجه را به مجلس مشوره ولایت تقدیم داشته .
- د - حکومت اعلیٰ غزنی : تفتیش ولایت مذکور تمام و اوراق نتیجه را به مجلس مشوره ولایت تقدیم داشته .

مدیریت عمومی کنترول :

- ۱ - واردات حصولی مالیات بر عایدات مسیح پول تقاعد ارجمل الی اخیر دلو ۱۳۴۰ باپول فیصد پانزده تقاعد (۷۴/۴۶۳۹۰۴۹۹ - افغانی) .
- ۲ - تابلو هائیکه تا آخر برج عقرب ترتیب داده شده هشت ماهه .
- ۳ - پروژة مترانی که از مقامات صلاحیت دار منظور گ گردیده و به ولایات و حکومت اعلیٰ طور متعهدالعمال خبر داده شده و تحت اجراء میباشد .
- ۴ - نظر به اینکه حسابات تجار حساب حقیقی نبوده و مقادیر بطور صحیح به حساب خود معامله نمیکنند در موضوع داخل اقدامات جدی گردیده .
- ۵ - در خصوص افرادیکه در داخل مملکت تجارت پیداوار داخلی و بعضی اموال خارجی را مینمایند و از مالیه دهی برکنار اند نیز اقدام گردیده .
- ۶ - قراریکه در هنده السنه مغایر سنوات گذشته پروژة مالیه مترانی تحت تطبیق گرفته شده که موسسات خصوصی تجار و غیره که به پروژة مذکور آشنا نمیشدند پیشنهاد عفو جرایم اصولی به مقام صلاحیت دار تقدیم گردیده و بعد از منظوری معافسی جرایم مذکور الی آخر سال مراتب مذکور اعلان شده ؛
- ۷ - چون از ابتداء تاسیس مالیات بر عایدات احصائیه صحیح عواید ترتیب نگردیده در موضوع داخل اقدامات و تاجائی هم تابلو های عواید مذکوره ولایات از ابتدای تاسیس مالیات بر عایدات اخذ گردیده موقعیکه این تابلوها کاملاً ترتیب و تنظیم گردد طرف استفاده قرار داده خواهد شد .

- ۸ - برای اینکه از وضع گرفت مالیات بر عایدات ولایات و ریاست مالیات بر عایدات وافقیت داشته باشد اقدامات مقتضیه را عندالموقع اتخاذ نموده بتواند بولایات دست داده شده تا اوراق مالیاتی که از یک لک افغانی تجاوز می کنند به مرکز بفرستند .
- ۹ - موضوع استهلاك ماشین و تعمیر اثنائیه مؤسسات شرکت ها که کسب کد مقررات تاکنون موجود نبوده و این مسئله اغلباً فیما بین ادارات مالیه و مؤسسات متنازع فیہ واقع میشود با وزارت اقتصاد ملی از یک وقت است که مکاتبه جریان دارد که تصفیه و فیصله این مسئله در جمله اصلاحات مهمه مالیات بر عایدات محسوب خواهد شد .
- ۱۰ - برای اینکه امور ادارات مالیات بحسن صورت تدویر شده باشد با ادارات مالیات دستور صادر شده تا در حین تسلیمی اظهار نامه های تجار محاسبات شان را نیز گرفته و برای تجار رسید بدهد و حسابات را به نوبت معینه تحت تدقیق گرفته و مالیه تفاوت را اصولاً اخذ و تحصیل بدارند که این موضوع بذات خود از یکطرف تصفیه حسابات را تسریع نموده و از جانب دیگر شکایات تجار را که مبنی بر عدم فیصله محاسبات شان باشد رفع نموده اجراءات دوائر مالیات را نیز تحت کنترول قرار میدهد .
- ۱۱ - در انفصال باقیات گذشته اقدام جدی بعمل آمده و اوراق باقی به شعب مربوطه ارجاع و از آنجا به قوماندانی امنیه ارسال شده است .
- ۱۲ - در تنظیم دفاتر مالیه مرکز ریاست با وجود اینکه واردات این شعبه متجاوز از چهار کرور افغانی است توجه لازمه بعمل آمده و دفاتر ذیل ترتیب شده است .
- (۱) - انفرادی جمع واردات و حصولی مالیات ۲ - جلد
- (۲) - دفتر واردات و باقیات ۸ - »
- ۱۳ - از آنجا که خرید و فروش اسعار خارجی در امور تجارت موضوع مهمی بوده و در اخذ مالیه نیز تاثیر کلمی دارد لایحه که برای خرید و فروش اسعار از طرف دافغانستان بانک تنظیم گردیده یک یک نسخه آن از طرف دافغانستان بانک مطالبه و بدسترس دوائر مالیاتی گذاشته شده تا در موقع تطبیق محاسبات تجار از آن استفاده نمایند .
- ۱۴ - نسبت مالیه ادویه فروشان که قبلاً از کمیسیون منظوری گرفته شده و بولایات خبر داده شده بود اخیراً مالیه آن بتناسب سرمایه و تخمین مفاد بصورت بست تعیین و به ادارات مالیات دستور داده شده تا بروفق آن مالیه آنها را تحصیل بدارند .
- ۱۵ - راجع به پول ذخیره احتیاطی شرکت ها که فی مابین ریاست مالیات بر عایدات و شرکتها اغلباً متنازع فیہ واقع می گردید بعد از غور یک کمیسیون موضوع به مقامات صالحه تقدیم و امر صادر گردید تا کمیسیون دیگر مختلط از نماینده شرکت برق و غیره

شرکتها تشکیل و دران مورد اظهار فکر نمایند چنانچه مراتب بدوایر مربوطه اطلاع گردید و بعد از اجتماع و بحث فیصله بعمل خواهد آمد .

۱۶ - همانطوریکه پروژه مالی متری طرز مالی و اخذ آنرا کاملاً تغییر داده دفاتر احصائیه نیز به مقتضای مالی دهی تجدید بوده بنابراین دفتر مذکور وضع و نمونه آنرا بولایات و حکومت صادر و هدایات داده شده تادفاتر خود را به اساس آن تنظیم نمایند .

۱۷ - در گذشته برای اظهار نامه های تجار و مؤدیات مالی کد نام جدول مخصوصی وضع نگردیده بود چون در پروژه مالی متری عواید اشخاص از مدار کیسه که در پروژه ذکر گردیده تحت مالی می آید برای اینکه از یکطرف مودیان بفهمند که از عواید کد نام مدرک مالی میدهند و این عواید خود را بچه ترتیب به اظهار نامه های خود قید و تحریر نمایند و از جانب دیگر بدانند که در عدم ارائه اظهار نامه در تادیه جریمه چه مکلفیتی دارند اظهار نامه جدید نمونه تهیه و به ولایات دستور داده شده تا ترتیب اظهار نامه ها را متحدالشکل تسلیم و مالی آنها را طبق پروژه تشخیص و بخزائن دولت تحویل نمایند .

مدیریت تصفیه :

۱ - واری تجاری که دفاتر و اسناد موجوده شان تطبیق و اوراق بیرون نویس آن ترتیب و اکثرأ به مدیریت عمومی کنترل و تسلیم داده شده و باقی تحت فهرست بوده که آنهم تسلیم داده میشود که واری و تطبیقات نمایند ۱۵۹ و حساب تزئید مالیات بر عایدات با اثر تطبیقات تجار بر علاوه مالی اظهار نامه ۲۳۸۳۸۰/۴۶ - افغانی
۲ - تحویل مالیات متفرقه در تفاوت مفاد رخت قلمداد دیو و غیره که با اثر جلب های متواتر تجار حاضر و به تحویل رسیده ۱۰۵۱۱/۱۷ - افغانی

۳ - اشخاصیکه اسم شان به دفتر احصائیه تجار انفرادی داخل و به اثر جلب های متعدد حاضر و در نتیجه تحقیقات اصولی عدم تجارت شان ثابت و اوراق تحقیقات آنها بعد از ثبت دفتر احصائیه به مدیریت عمومی کنترل تسلیم داده شده ۱۵ - حساب
۴ - بک عمده تجاری که اسامی شان بدفاتر احصائیه سال ۱۳۲۲ الی ۱۳۲۵ تجار انفرادی مرتبه شعبات تشخیصیه سابقه شامل بوده مگر اظهار نامه و مالی نداده بودند و تجارت و عدم تجارت شان روشن نبوده و خود آنها با وجود جلب های متعدد احضار نشده اند و از انرو لست نام نویس آنها بدو کاپی شامل یکی بریاست گمرک و دیگری بشعبه اسعار بانک ذریعه دوفر مامورین تصفیه ارسال شده از ملاحظه دفاتر شان معلومات و به اوراق مذکوره تفصیل محصل دهی و اسعاری و با عدم تجارت شان را توضیح نمایند همانا

نتیجه را حاضر و بدفتر احصائیه ثبت و تطبیقاً است های جداگانه بدو تفریق ذیل ترتیب گردید که به باوراق و اسناد اصولی آن به مدیریت عمومی کنترول تسلیم داده میشود که واریسی نمایند .

توضیحات ماده (۴) .

الف : اشخاصی که به اثر تحقیقات تجارت شان ظاهر شده تفصیل محمول گمرکی اسعار و مقادیر دخت قلمداد دیو و مال باقی مانده سال ما قبل آن در ظرف (۲۲) ورق شامل و معامله شد که مدیریت عمومی کنترول واریسی وراجع به مالیه آن ابراز نظریه بنمایند که بدفتر احصائیه عملی و به تحصیل مستوفیت قلمداد و حساب آنها خاتمه داده شود . ۳۰۱ - حساب

(ب) اشخاصیکه عدم تجارت شان ثابت شده در ظرف (۱۴) ورق شامل گردیده تا بعد از ملاحظه و تصدیق و نظریه کنترول بدفتر احصائیه معامله و حساب شان فیصله شود . ۲۰۶ - حساب
۵ - اسامی و محصول دهی سال ۱۲۲۲ یکمده اشخاص قلمداد گمرکات و لایات که بدفتر احصائیه مربوط شامل بوده و تفصیل مالیه شان با اثر عدم احضار آنها نشده بود و ازینکه اشخاص مذکور مساکن ولایاتی بودند که در آنجا دوایر مالیات برعایدات موجود بودند ازین حیث است نام نویس و محصول دهی و مالیه و جریمه آنها ترتیب بوید و دوایر مالیاتی مواضع مذکور ارسال شد که بدفتر احصائیه خودها شامل نموده در جلب و تحصیل مالیات ذمت شان که اگر بمرکز حاضر میشوند برای شان تکلیف است اقدام نمایند ۹۹ - حساب

۶ - نظر به قلمداد دایره کنترول مالیات برعایدات درک باقی ذمت اشخاص که شهرت مکمله نداشته و تا حال تحصیل نشده بود نظریه ملاحظه دفتر احصائیه سال های گذشته ۲۲ الی ۲۵ شهرت مکمله آنها معلوم نبوده در آن جمله اشخاصیکه پول ذمت خود هارا فعلاً تجویل بانك نموده و رسید حاضر نموده بودند با قلمت تکراری بدایره کنترول رجعت داده شد که آنها قناعت نموده بداد وضع قلمت متذکره است باقی مانده که دارای شهرت مکمله بودند ترتیب و از شعبه مربوطه ولایت کابل بانك های تعرفه تجویل پول مذکور عنوانی بانك شاهی تحریر و بمستوفیت ولایت کابل و از ساکنین ولایت مشرفی شامل است علیحده نموده .

امور وزارت اقتصاد

البته مطالبین گرام مسبوق و مطلع اند که اساساً وظیفه وزارت اقتصاد ملی در تشکیلات دولتی کشور برقرار نمودن توازن اقتصادی و ایجاد ثروت و سرمایه های ملی در مملکت بوده و برای نیل این منظور وزارت اقتصاد مکلف و موظف است تا طرق و وسائل ممکنه آنرا با بیکار انداختن منابع اقتصادی ایجاد صنایع ممکنه تنظیم و تحسین تجارت مهیا و ازین راه برغایه و هدف حقیقی خود که در عین حال وظیفه اجتماعی آنست فائق و فائز گردد! مسلماً هر قدر وقت بگذرد و هر قدر مدت سپری شود جریان عمومی کار در این وزارت بر همین اساس متکی و استوار بوده و هر قدر میبکشد برداشته شود و یا هر قدر فکری که برای برداشتن قدم های آینده از همان متصدیان امور را بخود معطوف و مشغول گرداند برای نزد یک شدن بهمین هدف بوده و باری این مکلفیت ها را ایفا و این آرزوهای اجتماعی کشور را بر آورده و یا به آن قرین و راه تعقیب آنرا مطابق آرزوهای اجتماعی و مدنی تدریجی کشور که مبنی بر اقدامات امروزه آن است هموار و معضلات موجوده را با اساس مساعدتهای متوفعه آینده مرفوع میگرداند! بر همین اساس و حس همین مکلفیت اجتماعی و وظیفه وی بوده است که وزارت اقتصاد ملی سال گذشته را برای خود تقریباً یک سال احضاری از لحاظ تهیه و طرح پروژه ها و برنامه های مختلفه اقتصادی، صنعتی، تجارتی و تقویه بنیه مالی کشور خوانده به همکاری شعبات تجارتی و صنعتی خود مشغول مطالعات لازمه در این راه ها گردیده و جسته جسته اقداماتی نیز در این باره بعمل آورده است. که جریان مقدّماتی آن در خلال سال ۱۳۳۰ روی صفحات جرائد و مطبوعات مملکت منعکس شده است. ولی برای اینکه این اقدامات و یا گزارشات عمومی کار وزارت اقتصاد ملی را به اساس وظایف محوله هر شعبه بهتر و واضح تر معرفی کنیم آنرا به تقسیم شعبات مربوطه وزارت اقتصاد ملی در ذیل خلاصه مینماییم:

ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی.

طوری که در مقدمه و تمهید این مبحث اشاره شد در سال ۱۳۳۰ نقش ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی در موضوع تاسیس، ایجاد و تقویه صنایع کشور نسبتاً بارز و حساس بوده ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی توانسته است احتیاجات مبرم و لایسلی کشور را از احاطه ایجاد بعضی از صنایع خفیه و تحسین و تقویه صنایع متداوله مملکت من حیث العموم مطالعه کرده و آنرا بدو دسته طبقه بندی نماید یکی صنایع موجوده به حال حاضر

از قبیل صنایع نساجی برق قند و شکر صنایع قالین بافی صنایع دباغی و صنایع دستی و انفرادی «شامل نساجی» و غیره .
دوم صنایع جدید و نو تاسیس از قبیل صنعت سازی پبله وری رنگ آمیزی سگرت سازی، شیشه سازی، کاغذ سازی شمع ریزی و امثال آن که ضرورت تاسیس و ایجاد این صنایع از لحاظ احتیاج و مصرف یومی و لابدی کشور محسوب بوده و شرایط تاسیس حتی وسائل و وسائط آن هم در حال حاضر در خود مملکت میسر است و معینا در قسمت اول «که عبارت از صنایع موجوده میباشد و توسعه و تعمیم آن مطابق احتیاج مرسوم حقیقی دانسته میشود» به ترتیب ذیل اقدام نموده است :

الف: صنایع موجود کشور و فکر توسعه و انکشاف آن .

۱ - توسعه و انکشاف برق .

چون از لحاظ ایجاد صنایع جدید و ضرورت تدویر ماشین آلات صنعتی توسعه و تقویه قوه برق در سرتاسر مملکت و مخصوصا مراکز عمده صنعتی مملکت امر حتی و لابدی دانسته میشود ریاست صنعتی وزارت اقتصاد ملی عملی شدن فوری پلانهای ایجاد برق و توسعه انکشاف آنرا برای سال ۱۳۳۰ در نظر گرفته و سال گذشته علاوه بر اینکه با همکاری ریاست عمومی برق و ریاست صنعتی بانک ملی مطالعات عمومی در باره تاسیس و به کار انداختن فابریکات برق در اکثر نقاط مملکت بعمل آورده و هیئت های مطالعاتی از طرف شرکت برق و ریاست صنعتی بانک ملی به ولایات فرستاده شده در راه عملی شدن کار بند برق سروبی که یکی از دستگاهاهای عمده تولید برق مملکت محسوب شده « فابریکه مذکور علاوه بر اینکه تمام احتیاج تنویری مرکز کابل و شش گروهی را تکافو مینماید تنویر قسمت زیاد فابریکات جدید صنایع مرکز کابل و ولایات مشرفی را نیز کفایت خواهد نمود» همکاری نموده و با مہیا ساختن وسائل تسهیلات لازمه در سرعت کار آن « که به شدت هر چه تمام جریان داشته و تقریبا نصف کار آن امسال به اختتام رسیده» سهم گرفته و راجع به تاسیس فابریکه برق در مزار شریف « که از لحاظ دارا بودن آبهای کافی و مساعدت محیطی تاسیس آن ممکن و بل در این موقع که صنایع ضروریه دارد آهسته آهسته در مملکت ایجاد و تاسیس شده و ولایت مزار شریف نیز از آن سهم بگیرد لازمی دیده میشود» اقدامات مقدماتی بعمل آورده .

۲ صنایع نساجی .

با اهمیتیکه صنایع نساجی در مملکت دارد از یک طرف احتیاج مہر مولابدی افراد ملت به پوشاک و از جانب دیگر از دست رفتن مبالغ زیاد اسعار خارجی در خرید و تنویر

یوشاکی افراد ملت فکر توسعه وانسکشاف صنائع نساجی را در کشور تقویه مینمایند
امسال ریاست صنعتی وزارت اقتصاد ملی با همکاری ریاست صنعتی بانک ملی شرکت
نساجی وغیره در اطراف تاسیس فابریکه نساجی جدید در گل بهار افزایش دستگا های
بافت ودوک های نخ ریزی فابریکه های نساجی بلخمری جبل السراج و همچنان تقویه
موسسات مذکور وهکذا طرح پروژه های جدید تاسیس فابریکه های نساجی در مزار
شریف قندهار ومشرقی اقدامات موثره نموده وسائل لازمه را فراهم ومطالعات مزیدی
درین باره بعمل آورده ودر باره توسعه صنائع نساجی ولایت مزار شریف مینه قندهار
ومشرقی به اقدامات ذیل متشبث گردیده است .

الف - تاسیس فابریکه نساجی ولایت مزار شریف .

در سال ۱۳۳۰ پروژه تاسیس فابریکه نساجی مزار شریف را که درجات اقتصادی
مردم آن ولایت زیاد داشته و علاوتاً يك قسمت زیاد تو ریدات مواد نساجی را در
مملکت تقلیل میدهد (وازیں لحاظ مبالغ هنگفتی از سرمایه ملی به اسعار خارجه در
داخل کشور ذخیره میشود) تکمیل و آنرا به مقامات صالحه تقدیم نموده و منظوری
تاسیس آنرا حاصل وتاسیس این فابریکه به شرکت های پنجگانه مزار شریف تفویض
گردیده . چنانچه سرمایه لازمه آن هم از طرف شرکت های مذکور در خلال سال ۱۳۳۰
جمع و تقرب کار فابریکه مذکور شروع خواهد شد .

ب - پروژه تقویه وتنظیم صنائع دستی نساجی (از حالت انفرادی ومشتت به صورت
مؤسسات اجتماعی) در ولایت مشرقی ترتیب وبه غرض منظوری به مقامات مربوطه سپرده
شده است و برای اینکه درین پروژه اهالی مشرقی سهم بارزی داشته از يك طرف صنائع
نساجی ولایت مذکور (گفتیم به صورت مشتت وپرا گنده وبدون کدام اساس ونظام
صنعتی درین اهالی متداول است) صورت منظمی به خود گرفته صنعت گران آن تقویه
شوند واز جانب دیگر روح صنعت دستی در آنجا تنبیه گردد صنعت گران ولایت مذکور
را دعوت نموده است تا در تاسیس يك شرکت بافندگی دستی سهم گرفته باتورید دستگا های
بافت صنعت نساجی را در ولایت موصوف تقویه نماید وباین عمل از يك طرف اهالی
بی بضاعت ولایت را حمایت واز جانب دیگر بافندگان موجوده آنجا را بکار بیندازند
چنانچه برای عملی نمودن این نظریه چندتن از افراد حساس ونوع پرور ولایت مذکور
حاضر شده اند تا این پروژه را از اول سال ۱۳۳۱ عملی کنند .

ج - راجع به تزئید وتحسین صنائع نساجی پشمی وانسکشاف مزید آن در مملکت
از متخصصین صنعتی داخلی ومستخدمین خارجی وهمچنان متخصصین امداد تخنیککی و نو

ترفعیات سنوی در وزارت اقتصاد

ع ، ص محمدحسین خان رئیس
فصله تجارت

ع ، ص محمد اکبر خان پامیر
رئیس صنایع

ع ، ص حبیب الله خان مدیر عمومی
تجارتی

ع ، عبد الرشید خان مدیر عمومی
گمرکها وزارت اقتصاد

استفاده شده وضع فابریکه های صنایع نساجی یشمی در مرکز و اطراف مطابعه گر دیده و نظریات ایشان زیر غور قرار گرفته است تا با فراهم نمودن و سائل لازمه را جمع به بهبودی صنایع نساجی یشمی و توسعه و تعمیم آن اقدامات موثری بعمل آید .

د - پروژه دیگر یکه در سال ۱۳۳۰ از طرف ریاست صناعتی وزارت اقتصاد ملی بفرض توسعه و تعمیم صنایع نساجی ترتیب شده پروژه صنایع نساجی در میانه میباید شد که در سال ۱۳۳۰ تکمیل و به شرکت اند خوی و میانه سپرده خواهد شد تا برای به وجود آوردن مؤسسه نساجی در ولایت مذکور اقدام نماید .

ه - همچنان برای اینک صنایع نساجی و پنبه یاکی در ولایت فندهار نیز بوجود آمده و از این رهگذر تسهیلاتی برای اهالی ولایت مذکور فراهم شود در سال ۱۳۳۰ پروژه تشکیل و تاسیس یک مؤسسه صناعتی دیگر در ولایت مذکور از طرف ریاست صناعتی ترتیب و به تکمیل رسیده و به مقامات صلاحیت دار جهت منظوری تقدیم شده است که این شرکت در قدم اول درباره تاسیس و تدویر فابریکه نساجی و پنبه یاکی اقدام نموده و در ثانی عنداللزوم در خصوص تاسیس بعضی فابریکه های ضروری دیگر نیز اقدام خواهد کرد .

۳ صنایع قند شکر :

در سال ۱۳۳۰ ریاست صناعتی وزارت اقتصاد ملی موضوع تولید شکر را نیز در مملکت مورد توجه مزید قرار داده همکاری های لازمه با فابریکه موجوده قند و شکر بعمل آورده و همچنان برای اینک یک فابریکه دیگر تولید شکر و لوظرفیت تولید آن کمتر از فابریکه موجوده باشد در مملکت تاسیس شده و با تولید شکر مزید حتی الامکان مصارف شکر مملکت در داخل کشور تهیه شود مطالعاتی در این باره بعمل آورده و اخیراً پروژه تاسیس یک فابریکه شکر سازی را از نی شکر در مشرقی روی دست گرفت چنانچه شرکت ستوری بکار انداختن این فابریکه را متعهد شده توقع میرود در فرصت کوتاهی فابریکه مذکور در ولایت مشرقی دائر و از این لحاظ علاوه بر اینک مصرف شکر اهالی مذکور در خود ولایت تهیه شود صادراتی نیز از آن در دیگر ولایات مملکت بعمل آید و ممد اصلاح وضع اقتصادی ولایت مشرقی گردد .

صنایع قالین بافی .

از آنجائیکه صنایع قالین بافی در نقش اقتصادی مملکت دول عمده داشته و عده زیادی از صنعتگران انفرادی کشور و مخصوصاً صفحات شمال و شمال

د کابل کالنی

غیر بی افغانستان باین صنعت آشنا و از سالیان م دیدی باین طرف پیشه با ارزش و باهات ایشان را همین صنایع قالین بافی تشکیل داده و یکی از مواد عمده صادراتی مملکت میباشد که سالانه متجاوز از (۱۵۰۰۰) تن قالین به خارج صادر میشود و رقم عمده عواید اسعاری مملکت را تشکیل میدهد لهذا تحسین و بهبودی این صنایع اربحاط رنگد بافت و غیره مورد توجه ریاست صنعتی وزارت اقتصاد ملی قرار گرفته به همکاری صنعتگران قالین صفحات شمال مطالعاتی در این باره بعمل آورده و نظریات اصلاحی خود را بصورت یک پروژة مقدماتی ترتیب و آنرا به مقامات عالی تقدیم نمود؛ تا با تاسیس یک شرکت صنایع دستی که سهم زیاد در اصلاح صنعت قالین داشته باشد درین باره اقداماتی بعمل آید چنانچه پس از مذاکره و ارائه نظریات به باشنده گان ولایت میمنه و اندخوی عمده از اشخاص پیشنهاد تاسیس یک شرکت صنعتی دستی را بغرض عملی نمودن این نظریه وزارت اقتصاد ملی تقدیم نمودند و از طرف شعبه صنعتی حسن استقبال شده اقدامات مقدماتی آن آغاز و باموسسات بانک ملی و غیره در تماس آمدند. انتظار میرود تاسیس این شرکت علاوه بر اینکه صنعت قالین کشور را تبارز داده و آنرا بهتر و مرغوب تر سازد و ازین طرف بر مقدار صادرات آن بیفزاید و از جانب دیگر بافندگان و صاحبان این حرفه صنعت را از هر جهت تقویه و در کار و پیشه شان کشتاش و بهبودی فراهم سازد.

صنایع دباغی :

صنعت چرم گیری و دباغی که از سالیان م دیدی باین طرف در افغانستان بصورت محلی وجود دارد و در این اواخر فابریکه بزرگ چرم گیری بصورت بهتر و مناسب تری بوجود آمده و باعث امیدواری آینده این صنعت گردیده است. امسال برای اینکه از یک طرف صنعت دباغی و چرم گیری از حالت محلی و ابتدائی بشکل صنعتی تحول کنند و از جانب دیگر مصرف چرم محتاج الیه کشور حتی الامکان در داخل مملکت تهیه شود، علاوه بر اینکه ذریعه متخصصین داخلی و مستخدمین خارجی وزارت اقتصاد ملی احتیاجات موجوده فابریکه چرم گیری مورد مطالعه و تحقیق قرار داده شد متخصصین امداد تخنیک ملی متوجه نیز این فابریکه را از نزدیک مطالعه و نظریات خود را به شعبه صنعتی وزارت اقتصاد ملی سپرده اند و نظر به تقاضای فابریکه در نظر گرفته شده تا از لحاظ تهیه اسعار باین فابریکه کمک شود که بتواند ماشین آلات ضروری فابریکه را توریید و سالهای آینده بیک پیمانه وسیع به تولیدات فابریکه بیفزاید. هکذا وضع موجوده بعضی از صنعت گران انفرادی

دباغی و چرم گری نیز در سال ۱۳۳۰ مطالعه شده و نظریاتی راجع به تقویة آنها مطابق چوکات اصولنامه تشویق صنایع بوجود آمده است .

صنایع دستی :

ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی علاوه بر اینکه چند شرکت صنعتی دستی در مینه مشرفی - قندهار - مزار شریف - وغیره بفرش تشویق و تنظیم صنایع معموله و متداوله دستی تاسیس نموده و با پروژه تاسیس آنرا طرح و ترتیب داده است - صنعت گران انفرادی دستی را از راه اصولنامه تشویق صنایع به صنعت و پیشه شان تشویق و تهبیح نموده و سائل پیشبرد کار آنها را حتی الامکان مهیا و مطالعاتی در شقوق مختلفه صنایع دستی کشور بعمل آورده انتظار میرود در سالهای آینده هر يك آنرا در حال مساعد شدن وضع عمومی بالترتیب مورد تطبیق و عمل قرار بدهد و نتایج مطلوبی از آن برای انكشاف تحسین و تنظیم صنایع دستی انفرادی کشور بدست آورد .

ایجاد و تاسیس صنایع جدید :

ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی در سال ۱۳۳۰ وظیفه خود را دایر بر فکر تاسیس و ایجاد بعضی از صنایع ضروریه تا اندازه ایفاء نموده به معاونت متخصصین خارجی مربوط وزارت اقتصاد ملی ، ریاست صنعتی بانک ملی و سایر شعبات ذی علاقه پروژه ها و بلا نهایی چندی را که در دوران سالهای قبل تهیه شده بود و بکار انداختن آن از لحاظ محیطی کشور متقاضی مطالعاتی بیشتر و عمیق تری دیده میشود مورد غور و تعمق قرار داده و برای اینکه مطابق تقاضای کار هر پروژه اقدامات مقدماتی آن - آغاز گردد از مطالعات و تحقیقات مزید کمیسیونهای فنی استفاده کرده، مشورتها و نظریات متخصصین را مجدداً مطالعه و کار مقدماتی برخی از آنها را نظر به احتیاج و ضرورت فوری روی دست گرفته و همچنان راجع به تاسیس و ایجاد بعضی از مؤسسات و فابریکات جدید (که تاسیس و تشکیل آن از لحاظ ارزش اقتصادی آن برای مملکت حتمی دانسته میشود) اقدامات مقدماتی را آغاز و پروژه های آنرا طرح و ترتیب داده و در ترتیب آن از نظریات فنی و مطالعات اقتصادی دایر به ارزش مالی وغیره آنها از متخصصین و اهل خبره و نظر استفاده کرده است . که منجمله از پروژه های سابقه پروژه تاسیس فابریکه سمٹ سازی در نواحی کابل و از پروژه های جدید پروژه تاسیس فابریکه شیشه سازی - کاغذسازی - سگرت سازی - شمع ریزی - پیله وری و رنگ آمیزی در مملکت میباشد که هر يك آنرا ذیلاً به مطالعه فارین گرام میرسانیم :

۱ - پروژه تاسیس فابریکه سمنت سازی :

از آنجائیکه تهیه و تدارک سمنت از لحاظ مصارف روز افزون و ارزش گزاف وارداتی آن برای افغانستان در داخل مملکت نهایت حتمی بوده و یک مقدار زیاد سرمایه ملی را صرفه و برای مصارف ضروری تر کشور ذخیره مینماید پروژه تاسیس فابریکه مذکور امسال مورد توجه جدی ریاست صنعتی وزارت اقتصاد ملی قرار گرفته آنرا به متخصصین و مشاورین خارجی وزارت اقتصاد ملی و غیره سپرده و ایشان در اطراف مصارف ماشین های فابریکه امکانات ، تاسیس ، معیار تولید و ارزش اقتصادی آن مطالعات عمیق تری نموده و هکذا در اطراف پیشنهاد بعضی از کمیانی های خارجی که تاسیس این فابریکه را به سرمایه مشترک پیشنهاد کرده بودند مطالعاتی بعمل آورده و صورت پیشنهاد کمیانی های داو طلب را با پروژه کارهای مقدماتی فابریکه مذکور به مقامات عالییه تقدیم نموده است ، انتظار میرود در سال ۱۳۳۱ به کار تاسیس فابریکه مذکور اقدام شود .

۲ - پروژه تاسیس فابریکه کاغذ سازی :

طوریکه قبلاً تذکر داده شد در سال ۱۳۳۰ ریاست صنعتی وزارت اقتصاد ملی در اطراف امکان تاسیس فابریکه کاغذ سازی مطالعاتی نموده به مشوره و همکاری متخصصین مربوطه پیشنهاداتی درین مورد به شعبات ذی علاقه تقدیم نمود و از طرف شعبات متذکره نیز وعده مساعدت گرفته . پروژه مقدماتی تاسیس فابریکه کاغذ سازی را در داخل مملکت با طرح خطوط اساسی آن روی دست گرفت که اگر ریاست موصوف در سالهای آینده به امکان تاسیس فابریکه مذکور مواجه گردد البته از لحاظ اهمیت این مواد ضروری اقدام مفید و مهمی خواهد بود .

۳ - هکذا در سال ۱۳۳۰ در زمره موسسات جدیدیکه فکر تاسیس و تشکیل آن ریاست صنعتی وزارت اقتصاد ملی را به خود متوجه گردانیده یکنی فابریکه شیشه سازی میباشد چنانچه در اطراف امکان تاسیس این فابریکه نیز مطالعاتی بعمل آمده و نظریات متخصصین فنی را در آن باره حاصل کرده اند ، انتظار می رود مطالعات درین باره به سالهای ۱۳۳۱ و ۱۳۳۲ منتج به نتایج مطلوب گردیده و زمینه تاسیس فابریکه مذکور فراهم شود .

۴ - پروژه دیگریکه امسال در اطراف آن مطالعات به عمل آمده پروژه تاسیس فابریکه سگرت سازی می باشد چنانچه مطالعات فنی به معاونت و همکاری متخصصین مربوط در باره امکان تاسیس آن بعمل آمده مصارف تاسیس امکان اندازه تولید ، مصارف داخلی و قیمت ارزش توریداتی آن تحت سنجش گرفته شده ، پروژه مقدماتی آن ترتیب و جهت غور مزید به شعبات ذی علاقه تقدیم گردیده البته در امر تاسیس این فابریکه در صورتیکه

پروژه آن از طرف متخصصین تثبیت می شود همکاری و مساعدتهای کامل شعبات ذی علاقه و مخصوصاً ریاست زراعت از لحاظ زرع تمباکو و غیره لایبی می باشد .

۵ - امسال ریاست صنعتی در امر تاسیسیکه شرکت کوچک رنگ آمیزی نخ و کپولوه کردن نخ های گده بصورت فنی در قند هار مساعدت و کمک های لازمه نموده و با فراهم نمودن وسایل لازمه بیکی از صنعت گران قندهار موقع داده تاشرکتی را بنام شرکت « حسین هوتکی لمیتد » تاسیس ونخهای گده رانرنگ و بصورت فنی کپولوه کرده به قیمت نازلتر از نرخ های خارجی در بازار کابل وقندهار عرضه نماید . چنانچه نمونه کاران هم در نندارتون سال ۱۳۳۰ به مشاهده رسیده است .

۶ - اقدام دیگریکه ریاست صنعتی وزارت اقتصاد ملی در خلال سال ۱۳۳۰ به آن متشبث شد حصول و منظوری تاسیس یک شرکت پبله وری در ولایت شمال مملکت بود . چه ولایت مذکور از لحاظ دارا بودن پبله و معمول بودن صنعت پبله وری دارای اهمیت زیادی بوده توسعه و تعمیم این صنعت مفید در خور توجه مزید دیده میشدند لذا تاسیس شرکت مذکور منظور و نظر به پیشنهاد شرکت قند و شکر بفلان عملی نمودن پروژه آن به شرکت مذکور سپرده شد تا با رقابت آزاد صنعت پبله وری رادر ولایت مذکور تنظیم و راجع به توسعه و استفاده مزید ازان اقدامات موثری بنماید .

۷ - هکذا ریاست صنعتی وزارت اقتصاد ملی زمینه تاسیس یک دستگاه کوچک شمع ریزی رادر کابل فراهم نموده مساعدت کرد تا فیکر تاسیس و روی کار آوردن دستگاه مذکور تقویه گردد ، چنانچه تاسیس و به کار انداختن فوری آن را نظر به پیشنهاد داوطلبانۀ شرکت ستوری به شرکت مذکور سپرده است ، انتظار مبرود شرکت مذکور درین باره اقدام فوری وجدی بنماید .

ج - وظیفه دیگریکه امسال ریاست صنعتی را به خود مشغول و متوجه گردانیده بود مسئله تحقیق و مطالعه در اطراف کار و کارگران صنعتی کشور بوده به همکاری مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر وزارت خارجه احصائیه های مکمل کار و کارگران را تهیه و از تطبیق اصولنامه کار و کارگر از موسسات صنعتی مراقبت نموده . در اواخر سال ۱۳۳۰ یک هیئت مختلط متشکل از مامورین وزارت اقتصاد و مدیریت عمومی کار و کارگر وزارت امور خارجه را بغرض تحقیق و تجسس در اطراف وضع کار گران و کارفرمایان و تطبیق اصولنامه موضوعه کارگر در سرتاسر افغانستان اعزام نمود که هیئت مذکور فابریکات صنعتی را از نزدیک مشاهده و صورت مطالعات خود را بر ریاست صنعتی سپردند و باین صورت موفق شد تا دوسیه های مربوطه کار و کارگران کشور را از لحاظ احصائیه کار گران تطبیق اصولنامه کار و کارگر در افغانستان و امثال آن ترتیب و تکمیل نماید .

ریاست تجارتي :

وظیفه ریاست تجارتي تنظیم تجارت و مراقبت بازار های عرضه مال التجاره تر تیب و طرح بلانهای تجارتي مطالعات در اطراف امکان توسعه تجارت مملکت و عقد قرارداد های تجارتي با ممالک اساس ، تحکیم روابط تجارتي با ممالک همسایه و ممالکیکه در امور تجارتي و بازرگانی انترست نزدیکسی با افغانستان دارند و امثال آن میباشد و امسال برای انجام پاره از این وظائف به اقدامات ذیل متشبت شده و نتایج مطلوبه از اقدامات خود بدست آورده است :

۱) در قسمت فرار داد های تجارتي با ممالک همسایه و ممالکیکه افغانستان انترست تجارتي به آنها دارد به اساس موافقه متقابله و عقد قرارداد تجارتي با اتحادی جما هیـر شوروی قرارداد مذکور را تکمیل و در سال گذشته اکثر مواد قرارداد را از قبیل پشم پوست بزی و گوسفندی و پنبه و غیره به اتحاد شوروی تحویل و در مقابل آن مواد موافقه شده را برای افغانستان حصول و در مقابل این اموال برای تجار و موسسات افغانی لیترا ف کریدیت های تجارتي درد افغانستان بانک کشوده است . و یک مقدار پشم بحساب ریاست انحصارات و دیوی تعاونی خریداری و آنرا جهت تسلیم به اتحاد شوروی در مراکز تحویلی و غیره فرستاده است . هکذا قرارداد های تجارتي موسسات و تجار انفرادی را در خصوص اصدار کنبجده ، زغر ، کشمش و بادام به روسیه و بالعکس توريد اموال وارداتی از قبیل کلبوش ، رخت ، آهن چادر و چیننی باب را از شوروی به افغانستان مطالعه و تسهیلات در آن پاره فراهم کرده است .

۲) هکذا در سلسله مطالعات و انکشافات تجارتي پروژه فرار داد تجارتي را با المان غربی روی دست گرفته و در اطراف آن مطالعات لازمه بعمل آورده و در نتیجه صورت مطالعات و خلص پروژه مذکور را به ملاحظه مجلس عالی وزراء رسا نیده . چنانچه پروژه قرارداد مذکور از طرف مجلس عالی وزراء نیز تصویب و صلاحیت امضاء آن به شاغلی دوکتور عبدالرؤف خان نماینده تجارتي افغانستان در المان غربی داده شده تا آنرا از طرف حکومت افغانستان امضاء نماید .

۳) هم چنین پروژه قرارداد تجارتي فی مابین افغانستان و ایران را (که مذاکرات مقدماتی آن قبلاً بین مملکتین شروع شده بود) تکمیل و انتظار میرود که در آینده قریبی از طرف نمایندگان صلاحیت دار دولتین امضاء و باین وسیله باب جدیدی در روابط تجارتي این دو کشور همسایه باز شده استفاده های متوقعه مزیدی از آن بعمل آید .

۴) به همین صورت در سال ۱۳۳۰ قرارداد تجارتي که قبلاً بین افغانستان و هندوستان

منعقد گردیده بود مراتب قانونی خود را طی وبه سلسله وزارت امور خارجه به حکومت هند ارسال گردیده است ، انتظار میرود نظر به پیشنهاد فقرات و مواد قرارداد شده مذکور تسهیلات و کفایتی در امور بازرگانی و روابط تجارتي مملکتین بدید آید .

ه (در قسمت فراهم نمودن تسهیلات بتورید سامان ضروریه و عرضه اموال طرف ضرورت در بازار های عرضه و تقاضا امسال ریاست تجارتي لایسنس يك مقدار زیاد اموال طرف ضرورت دوائر رسمی موسسات تجارتي و تجار انفرادی مملکت را از قبیل رخت باب نخي ، نپرونیوپ ، سمث ، وغیره از ممالک تولید کننده حاصل و راجع به توریید آن اقدام شده است .

۶ (امسال ریاست تجارتي برای اینکه جریان امور تجارتي کشور بر اساس قوانین و نظامات بین المللی و مقتضیات کنونی مطابق گذشته و پرنسپ های اساسی تری در تجارت بوجود آمده و بر اساس آن رونق مقتضی بر امور تجارتي مملکت داده شود پروژه قانون عمومی تجارتي مملکت را روی دست گرفته در اطراف آن مطالعات مزیدی نموده و بعد از تسکیمیل آنرا بفرض طی مراحل اصولی بمقامات عالییه تقدیم نمود که مجلس عالی وزراء نیز هیئت دیگری را مرکب از متخصصین اقتصادی ، حقوقی وغیره برای غور مزید تری در این باره انتخاب نموده اند تا آنها هم به سهم خود پروژه مذکور را مجدداً از نقطه نظر تاملات بین المللی و مقتضیات محیطی مطالعه و سپس بر رای طی مراتب قانونی به شعبات مربوطه بشارند .

۷ (از آنجا که موضوع امر ترس خط فاصل و سرحد مشترک بین هندوستان و پاکستان بوده مال التجاره صادراتی و وارداتی افغانی بالعموم از این نقطه عبور و یا در این محل تمرکز مینماید و برای انتظام امور و فراهم نمودن تسهیلات تجارتي تأسیس يك وكالت تجارتي در این جا حتمی و لازمی دیده میشد لهذا ریاست تجارتي وزارت اقتصاد ملی پیشنهاد تشکیل يك وكالت تجاری را در امر ترس به مقامات صلاحیت دار تقدیم نموده اجازه تأسیس و تشکیل آنرا حاصل کرد ، که عنقریب راجع به تشکیل اداره مذکور اقدام خواهد شد . البته تا جائیکه پیش بینی شده است تشکیل این اداره در امر ترس در امور تجارتي افغانستان من حیث العموم تسهیلات زیادی را از قبیل تسهیلات ترانسپورتی تسهیلات گمرکی مساعدت های ترانزیتی و تهیه راپورهای لازمه در باره نرخ امتعه وغیره فراهم نموده و به حال تجارت افغانستان باهند مقید ثابت خواهد گردید .

۸ (در قسمت پیدا کردن بازار جدید تجارتي برای افغانستان و برقرار نمودن روابط تجارتي و بازرگانی این کشور با سایر ممالک که انترست روابط تجارتي و بازرگانی را

با افغانستان دارند امسال از طرف ریاست تجارتی به هم کاری اطلاق تجارت یک هیئت مرکب از اشخاص صاحب صلاحیت معین گردید تا به اندونیزیا سیلون و برما رفته مطالعاتی در خصوص انکشاف و برقرار نمودن روابط تجارتی افغانستان با ممالک مذکور بنمایند و ضمناً وضعیت بازارهای مذکور را از لحاظ عرضه مال التجاره افغانی مطالعه کنند.

۹) هکذا امسال پروژه لایحه ثبت اسهام که از طرف بانک ملی ترتیب شده بود مورد غور و مداخله متخصصین و شعبات مربوطه ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی قرار گرفته بعد از ملاحظه انجمن وزارت و ارائه نظریات بغرض غور و مطالعه مزید و طی مراحل اصولی به مقامات عالیه تقدیم شده است.

۱۰) در سال ۱۳۳۰ ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی بغرض فراهم نمودن تسهیلات تجارتی برای تجار افغانی و موسسات تجارتی و هکذا مطالعات مزید در اطراف تجارت صادراتی افغانستان و تجارت وارداتی ممالک همسایه در افغانستان دوفتر نماینده را به حیث آتشه های اقتصادی به سفارت کبرای افغانی در کراچی و دهلی جدید مقرر نمود تا از یک طرف تسهیلاتی در امور تجارتی فراهم نموده مشکلات و احیاناً موافق و وارده را از راه های تجارتی مملکت حتی الامکان مرفوع سازند و از جانب دیگر با اساس مساعدتهای محیطی مطالعات مزیدی دائر بر توسعه و تنظیم امور تجارتی و مال التجاره صادراتی افغانستان در ممالک مذکور بنمایند و حتی الامکان روابط تجارتی را تقویه بخشند.

۱۱) به همین صورت امسال ریاست تجارتی بغرض برقرار شدن روابط مزید تجارتی، میسر شدن مطالعات مزید درباره بازارهای جدید عرضه مال التجاره صادراتی افغانستان و بالعکس مطالعه در باره مال التجاره وارداتی بیشتر و مناسبتر برای بازارهای داخل مملکت، تقاضا و خواهش عده از تجار خارجی را برای آمدن در افغانستان و اقسام به معامله تجارتی و غیره درین مملکت پذیرفته و اجازه ورود به آنها داده گشته منجمله در شلال سال ۱۳۳۰، ۶۵۰ نفر تجار خارجی اجازه ورود ۶۴۵ نفر اجازه تجارت و معامله را در افغانستان حاصل کرده اند.

۱۲) برای اینکه در شق تجارت و حمل و نقل بعضی از اموال تجارتی از سرویس های فضائی استفاده شده و تسهیلاتی درین باره فراهم گردد، مذاکراتی (راجع به تأسیس سرویس های هوایی) با کمیته های عمده سرویس هوایی ممالک خارجی بعمل آمده و پیشنهادات شان را دایر به تأسیس سرویس های مذکور اخذ و در اطراف آن مطالعات لازمه صورت گرفته است چنانچه در اواخر سال ۱۳۳۰ نماینده با صلاحیت برخی از کمیته های مذکور به افغانستان نیز دعوت شده اند تا از نزدیک با کمیته های داخلی مذاکره و مقابله

تربیه افکار

برای پرورش افکار توده و تبلیغ اسلماط، دینی و اخلاقی جهت سلامت معنوی و تقویت احساسات و جذبات روحی جامعه و تقریب مدنیت صحیح با اسلاطیت حقیقی سازمانی بنام مدیریت عمومی تربیه افکار مربوط ریاست مستقل مطبوعات تاسیس گردید. این مدیریت

از تاریخ ۲۲ سرطان سال ۱۳۴۰ شروع بکار نموده است. استیجاب یاریه فضیلت و تقوی، توحید اراده و ایصال ملت با اندازه ممکنه - ایجاد حس اصلاحی اجتماعی، دولم احیاء شعور وحدت ملی، مبارزه تبلیغی و معنوی باخرافات و مژ خرافاتی که برنگت مدنیت فاسده یا دیانت مبتدعه بروز نماید. مجمل انتظاراتی هستند که ازین سازمان برده میشود زیرامادر عمری زندگانی میکنیم که تشمت افکار و انحطاط سویره اخلاقی به تمام توان و قوای نمائی خود روزافزون شده اگر سدراهی از تلقینات دینی و تربیه روحی پیشروی این سیلاب مداهش

سیداعلی رشاد

پیش بینی نشود رفته رفته چاره کار رادشوار

می سازد، نجات از خطرهای این جهان پر آشوب بدون همسستی و یکنواختی و هم نوائی قوای معنوی با وسائل مادی مستحیل معلوم میشود - تشریک مساعی پیرو برنا و تعقیب یک هدف عالی ملی توأم با روح ایمان و پابندی بمقررات اسلامی از ضروریات حیاتنی این ملت باستانی است درین این توده بسا عرف و عاداتی برنگت دین مروج دیده میشوند که دین مقدس اسلام به مراحل از آن ها گریزان میباشد همچنان عده از حیوانان بدرجه دم ایاخته تقلید ور کورانة اجانب بنظر میرسند که بین مدنیت فاسده و مدنیت صحیحه فرقی نمیکنند و ارامغان های مذهب و تباہ کن جامعه بشری را هرچه زودتر بنام مدنیت و طایفه ایسات عصر استقبال مینمایند - از طرف دیگر برخی از متصوفین روحانیت و تظاهر دینی را وسیله استفاده مادی قرار دادند - از اظهار حقایق دین مقدس اسلام که بیگانه جلمی و بیمد مدنیت

صحیحیه است غفلت می ورزند این اداره برای رفع وازالهمچو نواقص فکری و تربیوی بروی کار آمده است تا به همکاری یکدسته از منورین ودانشمدان رساله‌ها و مضامینی را در دائره صلاحیت ووظیفه خود بمعرض اشاعه گذاشته به یک سلسه تبلیغات مفیده ادامه بدهد. ترتیب خطبه‌های نماز جمعه که علاوه از حمد و صلوة و سلام و قرائت یک آیه از قرآن کریم و یا حدیث شریف بزبان عربی به ترجمه و توضیحاتی بزبان ملی بغرض تفهیم مستمعین نیز مشتمل میباشد از طرف این اداره آناز یافته بموقفیت خوبی ادا مه دارد باثر پیشنهاد مدیریت موصوفه فیصله بعمل آمده است که ترتیب کنفرانس‌ها در مرکز و ولایات وسائر مواضع اجتماعی از طرف این مدیریت بعمل آورده شود. تا تمرکز آمال و تبلیغات به تو حیله و هم آهنگی ملی انجام یافته قوم به هدف حقیقی سوق داده شوند. البته این اداره به تشویقات حکومت و همکاری منورین کسب قوت و وسعت خواهد نمود تا در تمام شؤون حیات اجتماعی، تجارتی، زراعتی، ملاحتی، اداره امور حفظا لصحه و تدبیر منزل، آداب معاشرت دینی اخلاقی، مدنی و باقی معلومات انفسی و آفاقی کنفرانس‌ها خطابا به تهیه و ایراد نماید. این کنفرانس‌ها جمع شده هر سال یک کتاب ضخیم و مفیدی را تشکیل خواهد داده احصال همکاری علما، وطن که یکی از اسباب نجات است تا حدممکنه بوسیله این اداره بعمل آورده خواهد شد تا در تحت یک پروگرام برای اعتلاء کلمة الله و خدمت دین صلاهی عام داد، شوند.

عناوین و مقررات کارهای اساسی مدیریت موصوفه که مراتب اصولی خود را طی نموده قرار ذیل است:

- ۱- تربیه مفکوره وحدت ملی
- ۲- تربیه مفکوره اشتراک منافع ملی
- ۳- تربیه موصوف شدن به سجایای انفرادی
- ۴- « « « « اجتماعی
- ۵- جلوگیری از نفوذ مفکوره‌های سوؤ افراط و تفریط در امور اجتماعی مربوط به مملکت
- ۶- نزدیک ساختن قوم بقبول هر گونه پیش آمدهای مدنی که مخالف مذهب و شؤونات ملی نباشد
- ۷- انزجار از هر گونه تقابل و عرف و عاداتیکه در بین توده مروج بوده به ضرر دینی یا دنیوی شان تمام میشود
- ۸- متوجه ساختن تمام قوای طبقات مختلفه افغانستان به تعقیب یک مرام مقدس و عالی که عبارت از بهره یابی ملت از مزایای مذهبی و مدنی است؛
- ۹- دور ساختن یرده‌های سیاه و تاریک غیر معقول خود ساخته مفرضین و معاندین

تربیه افکار

اسلام از پیشروی آفتاب حقیقت اسلام تاجوانان افغان تمدن را در تئین و علماء مذہبی تئین را مساعد تمدن صحیح بشناسند .

۱۰- از بین برداشتن فاصله بین جوانان و مقتدیان دینی و نزدیکی ایشان:

۱۱- جدا ساختن حریت صحیحیه از حریت فاسده:

۱۲- بیان وظیفه فرد در جمعیت و حقوق آن

۱۳- « » « » « » « »

۱۴ « » رویه مسلمان با ائمه، با مملکت، با بنی نوع، با همسایه ، با اهل ذمه ، با دول مجارب با دول مصالح و معاهد بانفس خود با مال خود .

۱۵ - تعیین صلاحیت خطابت و اعطای تصدیق استحقاق تبلیغ برای کسانی که از طرف مراجع مربوطه بصورت یک شغل رسمی باین وظیفه دوام میدهند .

۱۶ - مجاهد در راه مزید تحکیم دین .

۱۷- « » برای تحکیم مبانی استقلال ملی و مجادله بر علیه هر گونه اقدامات سوء دشمنان وطن

ذرائع عمومی نظریات مدیریت عمومی تربیه افکار :-

اگرچه در حد ذات خود تمام وسائل نشراتی از قبیل را دیو ، جرائد ، سینما ، صحف و غیره ، مجله ها و غیره منابعمی میباشند که باید باسناد تربیه افکار توده نشریات خود را مبتنی نمایند زیرا مقصد اصلی و اساسی از همه این منابع تنویر افکار ملت و تبلیغ حقایق دینی و ملی است که مراد تربیه افکار عین این آرزو دانسته میشود مگر باهم فعلا دائره کار خود را محدود و مختصر گرفته تبلیغات این دائره به ذرائع ذیل بسط معروض نشر و اشاعه گذاشته میشود .

الف- کنفرانس ها :

۱- ترتیب کنفرانس ها در مرکز و ولایات در ماه دوم و سه از طرف این اداره بعمل آمده نظریات مطلوبه اشاعه میشود .

۲- بروز های مراسم مذهبی از قبیل اعیاد ، مولود ، عاشورا ، و غیره کنفرانس ها ایراد خواهد شد .

۳- بروز های مراسم ملی از قبیل جشن استقلال ، جشن نجات وطن ، میلۀ نهال شانی و غیره در مرکز و ولایات کنفرانس ایراد خواهد گردید .

ب- خطبه های مساجد جامع :

این خطبه ها با ملاحظه ایجابات و تناسب موضوعات از حیث وقت و محیط فی ماه چهار نسخه از طرف مدیریت عمومی تربیه افکار ترتیب و بطبع رسانده می شوند سپس بقسم

را یگان در مناطق پښتو زبان بزبان ملی پښتو ودرمناطق فارسی زبان بزبان فارسی ارسال می گردند تا به خطیب های مساجد جامع توزیع گردیده بروز های جمعه قرائت نمایند خطبه های موصوفه که سویه فهم عوام توده دران مراعات می شود و بوقا ائع روز تماس می کنند طرف توجه نماز گذران واقع شده بصورت خو پتری ازان استفاده می نمایند - ورکن مهم خطبه که موعظه و توصیه است دران عملی می شود - توضیحاتی که دراین خطبه ها داده می شود تماماً دینی بوده مطالب دیگری دران متصور نمی باشد خطبه های نماز عید نیز از این اداره تا لیف و عندالوقوع بمراجعش تقدیم می شود . چون بفضل خدا ونسی توده افغان علی الاکثر به نماز های جمعه بمساجد جامع خود حاضر میشوند تبلیغات خطبه خیلی طرف استفاده قرار می گیرد .

ج - تبلیغات زبانی هیئت های مبلغین سیار .

۱ - تبلیغات زبانی از خود مزایای مخصوصی دارد که تاثیر آنرا بیشتر میسازد اهمیت اینگونه تبلیغات چه از نقطه نظر تاثیر وجه از لحاظ افهام و تفهیم مخصوصاً در بین جمعیتی که تعداد نویسنده و خواننده آنها کمتر باشد نسبت به تبلیغات قلمی از قبیل نشر مضامین در جرائد و مجله ها خیلی زیاد میباشد بنابراین مدیریت میکوشد که در این راه قدمی برداشته یکدسته از علماء را برای انجام این مرام گماشته به تبلیغ در مجامع موظف نماید - این مبلغین حیثیت عشویت و نمایندگی دائره تربیه افکار را داشته تسهیلاتی برای ایشان از قبیل تهیه رسائیل تبلیغی و غیره فراهم خواهد شد تا تبلیغات بشکل متحدی در تمام اطراف مملکت انجام یافته ذهنیت های قوم با هم نزدیک شوند .

۲ - برای حصول موفقیت در تبلیغات زبانی دستیاب شدن تعداد مبلغین صحیح که از یکطرف دارای معلومات کافی بعلوم دینی بوده به علوم و جریانات عصری نیز آشنائی داشته باشند و از طرف دیگر به فن تبلیغ و مقررات علم خطابه آگاه باشند حتمی و ضروری است لذا در اساس نامه این مدیریت تاسیس کورس خطابه زیر نظر گرفته شده است تا در این کورس جماعه برای آموختن اصول خطابه و متعلقات این فن تحت تربیه گرفته شوند - فعلاً نیز تا حد امکان از مبلغین موجوده که تجارب متمادی در تبلیغ داشته بروحیات قوم آشنائی دارند کار گرفته خواهد شد .

د - نشر مضامین در رادیو و جرائد داخلی وطن که وقتاً فوقتاً بدسلسله تربیه افکار انتشار می یابد .

تشکیل موظفین مدیریت نمودی تربیه افکار .

اگرچه برای شروع کار و عملی ساختن آرزو فعلا يك نفر مامور رتبه (۳) و چهار نفر اعضاء رتبه ۴-۵ و دونفر کاتب باین اداره منظور گردیده است اما از حیث ایجاب وظیفه ممکن است درآتیة تریبی درتشکیلات این اداره ومنظوری اشخاص بانداز کفایت توسعه بعمل آورده شود تا بتوانند ازراه کنفرانس ، صحنه های تمثیل سینما ، نشریات جرائد ومجله ها وتبلیغات زبانی بوظائف مجوله خود واریسی نمایند.

تالیقات :

۱- تالیف مجموعه از کنفرانس ها وخطابه ها ئیکه ازطرف اداره تربیه افکار ایراد می گردند زیرنظر است تا بصورت مجله ها و کدلیکسیون جمع وترتیب شوند .

۲- همچنان اداره تربیه افکار موظف است که برخی ازرسائل تبلیغی را تالیف نموده بدسترس مبلغین بگذارد .

۳- تالیف رساله را بنام اصول خطابه نیز اداره روی دست گرفته بمعروض اشاعه میگذارد .

۴- رساله دیگری را بنام هدایات مهدی (ص) نیز زیر نظر دارد تا بزودی ممکنه انجام داده توزیع نماید .

۵- عنداللزوم ازاین اداره نشر يك مجله نیز عملی خواهد شد تا موضوعات دینی ، اخلاقی ، اجتماعی را بصورت مجله ممتاز جداگانه نشر نموده بهدف اصلی ناود ازراه نزدیکی پیشرفت نماید و نقطه اعتدال رددردمه مسائل روز روشن ساخته از خطرهای دوطرفه افراط وتفریط جلوگیری نماید .

مرام عالی این شعبه به ذوق ملی وعلائق خمل ناپذیر دینی دانشمندان مساعد بوده تا جائیکه ازمرحله تجربوی ونشریات ابتدائی آن حدس زده میشود دبه حسن ظن عمومی بد رفته گردیده است تقدس مرام ازیکطرف واستعد ادقوی فطری قوم که به پیشرفت امورملی واستحکام پایه دینی خوددارند ازطرف دیگر به حوصله علاقه مندان این مفکرره می افزاید مردم این سرزمین عقیده دارند که پابندی بمسلك مقدس اسلام وسیعی

نمودن درراء اعتلاء وترقی این سرزمین اسلامی علاوه از مزایا ومجاسن دنیوی وهم چشمی باملل ودول مترقی به نفع دائمی وباقی اخروی ایشان تمام میشود لذا بجه تبلیغاتیکه برنگک دین ودیانت آغاز گردیده ومرام خودرا تقویة روح دینی وانمود کرده باشد اهمیت زیادی میدهد وپشتیبانی این مرام دینی را اجر باقی خود می

شناسند این عقیده صحیحه را هنگامه های آشوب و فتنه های دنیای موجوده خو به سر تقویه میکنند زیرا از این همه پیشرفت های غیر قابل الانکار مادی و این همه اضطراب و پریشانی بشر بصورت واضح فهمیده میشود که بشریت به تریبه روحی احتیاج داشته تکامل مادی بدون تریبه روحی پریشانی های بشری را دور ساخته نمیتواند متأسفانه در سائر دنیا به پیمانہ و اندازه نیکه به پیشرفت های مادی اهمیت داده میشود به تریبه روحی و تصفیہ اخلاقی پرداخته نمیشود اما خرشبختانه در این مملکت تاریخی ومهد آدم سازی باین جنبه توجه کامله بعمل آمده برای تریبه روحی زنده گسی دوباره بخشیده شده است تا مردان وزنان این وطن طوریکه در دوار تاریخی گذشته خود دائمًا سعادت خود را در زیر سایه وحدت قوای مادی و روحی خواسته اند در این عصر نیز این فضیلت معقول ومقبول خود را از دست نداده به تظاهرات و نمایشات مادی فضا ئل اخلاقی ومقام معنوی خود را از دست ندهند این آرزو قابل هیچگونه خدشه و تردیدی نیست ولی چیزیکه قابل مزین ترجه است مو فقیهت عملی شدن آن میباشد زیرا گراف صعود ونزول آن وجدانی وباطنی است آثار ونتایج عملی آن نیز مربوط به ذوق افراد ملت و ایجاد علاقه به استفادہ از این تبلیغات میباشد امید توی است که این آرزو به خیر و سعادت دائمی توده انجام یابد واز خطر های ناگوار تشتت افکار در امور اساسی و افراط وتفریط در شئون دینی وعصری تا حدی جلو گیری نماید هوا خواهان سعادت قوم واعتدال پسندان ملت تما ما بدون هیچگونه فرق شغل رسمی و ملی از حیث مرام اصلی و اساسی نمائنده های این سا زمان بوده وظیفه سنگین پرورش افکار را بدوشیات اداره محدود بی وسیله ووبی سرمایه نمیگذارند - زیرا ایشان میدانند که مرام مقدس این سازمان بجان کشیدن شبها روزی چند تن محدود بسر رسیده نمیتواند و برای سعادت این توده بهترین راهی به جز از استحکام پایه های روح دیانات حقیقی و وحدت ملی بنظر نمیرسد .

شاغلی محمد زمان طاهری متخصص زراعت :

نباتات صنعتی در افغانستان

نباتات صنعتی آن گونه نباتاتی اند که محصولات آنها بیشتر از اینکه مورد استفاده مستقیم انسان ها قرار گیرند بدرائع مخصوص تکنیکی تحولات مخصوصی را متحمل میگردند. این شق تکنیکی را که ذریعه آن مواد اولیه معدنی و زراعتی حمل تحولات می نماید بنام صنایع یادمی کنند و نباتات را که محصولات شان راسا مورد استفاده نبوده و بایست قبل از مورد

استفاده قرار گرفتن تحولات تکنیکی لازمه را متحمل گردد بنام نباتات صنعتی یاد میکنند مثل بنیه که قبل از آنکه مورد استفاده قرار بگیرد باید ذریعه ماشین های مخصوص به صورت تار و بعد ذریعه ماشین های دیگر بصورت تکه در آورده شده متعاقبا رنگ آمیزی شده و بعد بدسترس انسان جهت استفاده قرار داده می شود و یا الیلبوی قندی که راسا مورد استفاده نبوده بلکه در فرایند قند سازی حمل تغییرات لازمه نموده به شکر تبدیل و بعد قابل استفاده می شود. همچنین

نباتات دیگر را که ازان ها تریل کشیده می شود و یا عطر و یا ادویه ازان ها استخراج می شود نیز بنام نباتات صنعتی یاد میکنند.

قدرت و توان مالی و استعداد و وسعت اقتصادی یک مملکت بالای دو اساس یاد و عراده متین اقتصادی استوار است : تولید مواد اولیه، و قوه متحول مواد اولیه. فن و تکنیکه مواد اولیه زراعتی را بنام زراعت و فن و تکنیکه تحولات مواد اولیه زراعتی را بنام

صنایع زراعتی و نباتاتی را که محصولات شان حمل تجولات صنعتی را می نمایند بنام نباتات صنعتی یاد میکنند .

امروز صنایع بدرجه در دنیای متمدن وسعت پذیرفته است که می توان عصر حاضر را عصر صنعتی نامید . تقریباً هیچ ماده نیست که صنعت موجود، در تولید و پانجولات آن دخالت نداشته باشد. در اعصار ماضی که انسان به عطف و حمايه طبيعت و سازگاری های محیط خیللی نیازمند بود انسان صحرائی و جنگلی را ساز آ آنچه دست طبیعت برایش تقدیم میداشت استفاده می نمود وهم از صنعت بهره نداشت بدون آ آنکه در محصولات طبیعی تجولاتی را از دامع و اختراع خویش وارد آورد همانطور بحالت طبیعی مورد استفاده خویش قرار میداد . میوه های خودرو و علف های جنگلی را خام میخورد و از پوست سباع و برگ و ریشه های خشن نباتات جنگلی بدن خود را از سرما حفاظت می نمود . لاکن در حین وقت انسان بطرف زنده گی مدنی که زاده توجه و تجارب است روان بوده برای اولین دفعه درک نمود که يك نبات ذریعه انتشار دانه های خویش به چندین نبات متشابهه تبدیل میگردد . فائده خود را در این عمل دیده تخم آن نباتی را که بخیال خویش مفید می پنداشت در زمین کاشته و برای این مطلوب زمین را ذریعه پارچه سنگینک و یا تکه چوب و یا استخوان نرم نموده گریا اولین مفکوره قلبه را در میان آورد .

چون طبیعت برای انتشار و توسعه زندگی شرایط لازمه را فراهم نموده است لذا با اینکه نباتی در زمین روئیده و دانه و میوه بدهد مشکلات زیادی برای انسان نبوده منتها دانه یا تخم آنرا در زمین نرم و مساعد زیر خاک می نمود وبعد نبات خود بخود نمو کرده و برای استفاده از آن ، انسان بجز دراز کردن دست زحمت دیگری نداشت لیکن حیات مدنی در طرز معاشرت انسان تجولات عمیقی را وارد نمود و انسان زراعتی و فلاحتی بانسان صنعتی و تجارتی تبدیل شد . نه ایستیکه دست از دامان وسیع و فیاض زراعت در کشید بلکه برای زنده گی بهتر و وسیع تر به توسعه صنایع که زاده اختراع و تشبث انسانی است گرائید . مثلاً به عرض اینکه گندم را خام بخورد آنرا میوه کرده و مایه بآن زده خمیرش نمود وبعد حرارت داده در لذت و سهولت استحاله اش افزود و یا اینکه شیر را که در ابتدا همچنان بدون تغیر دادن آن می نوشید به پنیر و ماست و غیره تبدیل نموده و بقسم بهتر و مفید تر بسکار برد .

همچنان ایلاف نباتات و بشم حیوانات را ریشیده و بهم بافت داده زیب تن نمود طوری که می توان گفت انسان در همان مراحل اولین حیات مدنی خویش قوه مدر که

و مخترعه خود را بسکار انداخته اولین قدم های صنعتی را در میدان وسیع تنازع حیاتی بر داشت صنعت باقوه مدرک و مخترعه انسان دوش بدوش روان بوده و متناسب به پیشرفت های بشری قدم نموده است و امروز بنجر رسیده است که اکثر مواد طبیعی را بصورت مصنوعی نیار میکنند لکن با این همه اهمیتی که امروز صنایع در زندگی انسان پیدا کرده است چیز کاملاً مطلق العنانی نیست و با فلاح از تسلط کلی دارد زیرا صنعت که صرف فن تجرلات است بدون مواد اولیه و یا مواد خام چیز ناممکنی خواهد بود و در عین حال می توان گفت لازم و ملزوم یکدیگر میباشند. در بین فلاح و صناعت تفاریقی که موجود است قرار ذیل است :

(۱) فلاح بستگی کاملی بازمین و خاک دارد . این موضوع نه تنها در زراعت بلکه در حیوان داری هم قابل تطبیق است زیرا منظور از حیوان داری هم تبدیل مواد نباتی است به محصولات حیوانی زمین و جنس خاک دخالت زیادی در طرز کار و اقدامات فلاح دارد و باید اصول کار و سرمایه را به آن مطابقت داد.

(۲) کار های صنعتی مرفع معینی ندارد و متوالی و متواتر پشت هم صورت میگیرد مثلا ساختن یک میز یا ماشین را می توان در هر فصل شروع کرد و مرتباً می توان روی آن کار کرد تا تمام شود ، بعد از آن هم میز و یا ماشین دیگری را شروع کرد و یا چندین میز و یا ماشین را با هم شروع کرد و با هم تمام کرد لیکن عمل آوردن گندم چنین نیست موقع شروع کار را طبیعت معین می نماید ، قبل از مین آب میدهند ناچار پس ازان باید چند روزی صبر کرد تا زمین تر شود و به شخم آن پردازند چند شخم لازم است که از یک با دیگری چندی فاصله دارد زیرا زمین باید عمل آید . همینکه بذر زیر خاک رفت روزها و هفته ها میگذرد که در مزرعه عملی انجام نمیگیرد . بالاخره بدست آمدن محصول هم در دست فلاح نیست باید صبر و حوصله داشته باشد زیرا نمی تواند در اثر ازدیاد عدد کارگران قرار دلخواه خویش منت رسیدن محصول را کوتاه سازد .

(۳) کار های فلاحی گاهی قطع می شود و گاهی ادامه می یابد و کارهای متفاوت در مواقع مختلف صورت میگیرد و مانند کورت دادن ، تخم زدن ، را کول نمودن ، بذر افشاندن ، ماله زدن ، خیشاوه کردن ، درویدن و غیره .

در صنعت کارگر همیشه به کار معین مشغول می شود و از این راه در کارش تخصص پیدا میکنند و در زراعت هر کارگری بهر کاری و مشغول علیجده مشغول می شود و از

این جهت متخصص نمی شود . در صنعت همه کارها باهم صورت میگیرد و در فلاح همه بعد از دیگری انجام می یابد .

۴) کارهای صنعتی در کارخانه یعنی در جای معین صورت میگیرد و از این جهت بررسی به آن آسان است و از کارگر وقوه ماشین کاملاً استفاده می شود، در صورتیکه کارهای فلاحی جای ثابتی ندارد، جای کار مرتباً تغییر می نماید، گاهی در صحرا، وقتی در قله، مدتی در طولیده و مواعی در انبار است .

نباتات زراعتی در مزرعه عمل می آید و نمی توان آنها را ببرجا که انسان میخواهد برد یعنی آنها نزد فلاح نمی آیند، فلاح باید نزد آنها برود . روی همین اصل اسباب و ادوات و ماشین و آلات فلاحی مرتباً در حرکت می باشد، در صورتیکه آلات صنعتی و کارخانجات صنعتی همیشه ثابت و در جای معین گذاشته می شود به همین جهت بزرگی ماشین های فلاحی از حد معین تجاوز نمیکنند، چنانچه موتورهای کوچک در فلاح استعمال می شود و موتورهای قوی و کلان مخصوص کارخانجات و امور صنعتی می باشد در صنایع همیشه ماشین و آلات در کار است لیکن در فلاح غالباً چندین ماه بیکار میباشد، از این جهت از منافع آن کاسته می شود .

۵) یکی از مختصات صنعت کوتاه کردن وقت بدست آوردن محصول صنعتی یعنی تسریع در کار است که در فلاح غیر ممکن است البته محصول هرچه زودتر بدست آید از سرمایه بهتر استفاده می شود .

۶) زمین در فلاح نه تنها جای نباتات زراعتی است بلکه ضمناً مواد غذایی هم بان میدهد بنابراین افزایش محصول از حدی که گذشت بدون افزایش زمین زراعتی ممکن نیست در یک کارخانه هر قدر بیشتر سرمایه بکاربرند بهمان میزان هم محصول برداشت می شود . لیکن در فلاح این طور نیست یعنی افزایش سرمایه و پرستاری مزرعه تا میزان معین بهمان نسبت محصول را بالا برده نفع میدهد از آنکه تجاوز کرد دیگر به نسبت افزایش سرمایه و کار محصول بالا نمی رود بلکه خیلی کمتر از آن افزایش بعمل می آید بطوریکه دیگر افزودن سرمایه و کار به صرفه مقرون نیست یعنی افزایش محصول گران تمام می شود .

۷) در صنعت ممکن است بدانیم از فلان قدر پشم فلان قدر پارچه تهیه می توان نمود لیکن زارع باید امیدوار باشد که باران و آفتاب کمک کنند و آفت نیاید، تنگرس نزد تمام محصول بدست آورد، یعنی نه از حیث مقدار و نه از حیث جنس می تواند قبلاً وضعیت محصول آتیه را پیش بینی کنند علاوه بر این زارع نمی تواند بدلتخواه خود

هر محصولی را که میخواهد به عمل آورد زیرا آب و هوا و جنس خاک مانع آن است دهی قابل پرورش پنبه و دهی مستعد درخت کجاری و یا حیوان داری است نه اینرا و نه آنرا می توان همه جا عملی ساخت .

در حالیکه زراعت مولده است ، صنعت متحواه آن موادی است که زراعت تولید می نماید تولیدات مختلف زراعتی دو قسم است : تولید مواد حیوانی و تولید مواد نباتی . باز این دو نوع تولیدات به دو شق منقسم می شوند : مواد حیوانی صنعتی و مواد حیوانی غیر صنعتی ، مواد نباتی صنعتی و مواد نباتی غیر صنعتی ، در این جامطلوب مواد نباتی صنعتی و یا به عبارت ساده تر نباتات صنعتی است و ما به تشریح آن نباتات صنعتی می پردازیم که در افغانستان زرع می شود و یا امکان زرع آن متصور است این نباتات صنعتی قرار ذیل اند :

۱) نباتات صنعتی نسجی (پنبه ، کتان ، سند)

۲) نباتات صنعتی قندی (لبلبوی قند ، نیشکر)

۳) نباتات صنعتی تیلی (زغر ، کنگجد ، شرشم)

۴) نباتات صنعتی طبی (ترخ ، شیرین بیان ، تریاک و غیره)

ما بالای هر یک از نباتات فوق در ذیل معلومات مختصر میدهم :

۱ پنبه : زراعت پنبه از مدت های مدیدی متداول بوده ۴۰۰ سال قبل از میلاد

زرع پنبه در باختر (بلخ) معمول بوده است .

چون زراعت پنبه مقتضی آب و هوای نسبتاً گرم است در قطغن ، میمنه ، مزار شریف هرات ، فراء و چخانسور ، قندهار و مشرفی نتیجه خوب میاهد . فعلاً نسبت به همه ولایات در قطغن زیاده تر زرع آن معمول است ، زیرا اراضی وسیع و حاصلخیز و انهار دائمی و هوای گرم آن برای زراعت پنبه شرایط مستعد را فراهم نموده است . امروز زراعت پنبه در ولایت قطغن اهمیت و وسعت زیادی را اختیار نموده است و هنوز اهمیت آن روز افزون است . قبل از سنه ۱۳۱۴ زراعت پنبه در افغانستان خیلی کم معمول بوده اکثر انواع وطنی ناقص و کم حاصل و دیررس کاشته می شد که در قطغن آنها را بنام قوندی و سیاد جگیت یاد می کردند و از فی جریب زیادتر از بیست سیر حاصل نمی گرفتند . در سنه ۱۳۱۵ حکومت تصمیم گرفت که از یکطرف برای تقویه تجارت و از طرف دیگر برای فراهم آوری ماده اولیه برای فابریکات خریش (فابریکه جبل السراج ، پل خمیری) زراعت پنبه را توسعه بخشد . لهذا در اثر تبلیغ و تشویق

دکابل کمالنی

حکومت و مساعی شرکت جدید التاسیه پنجه زرع این نبات مهم صناعتی در ولایت قطغن دفعه اولاً توسعه بی سابقه پذیرفت ، چنانچه در سنه ۱۳۱۴ (۳۵۰۰ تن) بوره و در سنوات مابعد قوس صعودی خود را قرار ذیل پیموده است :

در سنه ۱۳۱۵	۸۵۵۲ تن
» » ۱۳۱۶	۱۲۹۱۴ تن
» » ۱۳۱۷	۱۸۶۴۸ تن
» » ۱۳۱۸	۲۲۶۹۱ تن
» » ۱۳۱۹	۲۶۷۲۱ تن
» » ۱۳۲۰	۲۲۰۰۰ تن
» » ۱۳۲۱	۱۰۱۰۸ تن
» » ۱۳۲۲	۶۱۵۰ تن
» » ۱۳۲۳	۱۱۰۰۰ تن
» » ۱۳۲۴	۶۳۰۰ تن
» » ۱۳۲۵	زرع پنجه نسبت به قلت گندم
» » ۱۳۲۶	و خشک سالی در ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ معطل بوده است .
» » ۱۳۲۷	۵۰۰۰ تن
» » ۱۳۲۸	۷۰۰۰ تن
» » ۱۳۲۹	۱۱۰۰۰ تن
» » ۱۳۳۰

روی هم رفته بطور متوسط حاصلات پنجه قطغن در تمام نقاط پنجه خیز آن (تندوز ، حضرت امام صاحب ، تالقان ، قلعه زال ، ینگی قلعه ، خواجه غار ، خان آباد) در حدود ۳۰۰۰۰۰۰ سیر (سی لک سیر) = ۲۲۰۰۰ تن میباشد بشرطیکه موانع فوق العاده از قبیل خشک سالی های سنه ۱۳۲۶ و سنه ۱۳۲۷ موجب تقلیل و تجدید و یا تعطیل تا مه زرع آنرا فراهم ننمایند .

اوسط حاصل فی جریب ۳۰ سیر است لاکسن بعضی نقاطی است که حاصل آن ادنی میباشد مثلاً در بعضی نقاط خان آباد که زمین آن دارای زاه آب و غیر مساعد برای پنجه است حاصل فی جریب از ۱۷ سیر تجاوز نمیکند و برعکس آن در نقاط حاصلخیز و مساعد مثل اراضی حضرت امام صاحب و تالقان که از یکطرف زمین برای زرع مساعدت دارد و از طرف دیگر اهالی (خصوصاً فرغانه ای ها) از زرع اصولی پنجه مساعی

و توجه مخصوصی را مرعی میدارند حاصل فی جریب ۸۰ تا ۱۰۰ سیر فی جریب نیز می شود .
 زمین مزروعی پنبه در قطغن روی همرفته از ۲۰۰۰۰۰ تا ۲۵۰۰۰۰ جریب می شود
 لاکن زراعت پنبه در قطغن تنها يك زراعت معمول وسطی نبوده است از سنه ۱۳۱۶
 به بعد از طرف ریاست زراعت و هم از طرف شرکت پنبه در توسعه اراضی مزروعی
 پنبه و از دیاد حاصل فی جریب مساعی زیادی بخرج برده شده است ، خصوصاً از طرف
 ریاست زراعت که اقدامات آن با اساس اخذ کدام گونه منافع نبوده و هر چه بعمل
 آورده است از راه تعاون تکنیککی و بمطلوب اصلاح جنس و بلند بردن حاصل فی جریب
 پنبه بوده است . رولی که فارم قندوز در اصلاح جنسیت پنبه و تلقین و تعلیم و تبلیغ
 اصول فنی زرع و بالاخر در توریید انواع پنبه دانه های خارجی (امریکائی ، مصری)
 و تزئید و توزیع آن در بین زارعین بازی کرده است مهم و قابل قدر است .
 پوشیده نباید گذاشت که در زراعت پنبه اصلاح جنسیت و دریافت اصول زرع فنی
 نسبت به توسعه بخشیدن اراضی مخصوص پنبه خیلی ها مهم تر و زیاده تر قابل دقت است
 ما بایست کوشش کنیم که حاصل فی جریبی و جنسیت و خواس ممیزه و تجاربی پنبه را
 بلند بریم زود رسی ، در حاصلخیزی ، درازی تار ، مقاومت و قابلیت رسیدگی از خواس
 ممیزه و برجسته پنبه است که اگر با آن اصول فنی و اصلاح تدریجی ذریعه عمل سلکشن
 افزون شود گویا شرایط عمده فنی زرع پنبه فراهم شده میباشد .
 از همین جهات است که ریاست زراعت در سنوات سنه ۱۳۱۸ ، سنه ۱۳۱۹ و سنه ۱۳۲۰
 و باز در سنوات سنه ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ با استخدام متخصصین زرع پنبه از مصر پرداخته
 و در فارم قندوز در زراعت انواع پنبه های مصری و امریکائی و دریافت بهترین
 اصول زرع تجارب مفیدی بعمل آوردند .
 موضوع آبیاری اصول و قله های عمیق و تقویه زمین نیز از مهمات است که بایست
 تحت تجارب فنی قرار داده شوند . از همین جهت ها است که از طرف شبه امدادیه
 تکنیککی یونو نیز در این اواخر يك نفر متخصص مستراکنسن بمطارب اصلاح
 زرع پنبه و وارد افغانستان شده و در فارم قندوز اکنون مشغول به تجارب است .
 چون انواع پنبه امریکائی (اپلانند) که فعلاً زراعت آن در قطغن معمول است
 نسبتاً دیررس بوده و به سردی های زمیزان و عقرب مقامت ندارد . لذا
 چین های اخیر پنبه از سمیکه غوزه از سردی متاثر شده بازمی شوند صورت نمی پذیرد .
 بناء علیه کوشش با این است که کدام نوع زود رس تجاربه و بعد زرع آن در بین اهالی
 شروع داده شود .

قراریکه متخصص پنبه اظهار میدارد می توانیم ه از راه اصلاح اصول زرع و اصلاح جنس حاصلات پنبه را از ۳۰ سیر فی جریب به ۱۰۰ سیر فی جریب برسانیم یعنی حاصل فی جریبی و یا عبارت دیگر عاید دهقان راسه چند بلند بریم و همچنین صادرات خود را سه چند بلند برده و از راه فنی پنبه اقتصادیات مملکت را که خیلی ها با اصلاحات تکنیکی احتیاج دارد تقویه نمائیم .

نباتات نسجی دیگر نیز در افغانستان نتیجه خوب داده میتواند لاکن تا اکتون تنها همین پنبه است که دارای اهمیت صنعتی و تجارنی میباشد .

در داخل مملکت از یکطرف اهالی ذریعه همان دستگاہ های چوبی قدیمی که دارند به تهیه تسکه های متنوعه از قبیل کر باس و تسکه های راه دار جبل السراجی و آنچه و غیره می پردازند علاوه بر آن یک مقدار زیاد پنبه وطنی در فابریکه های پلخمیری و جبل السراج برای ساختن تسکه های متنوعه بمصرف میرسد فابریکه پلخمیری دارای ۵۵۰ دستگاہ است که در ۲۴ ساعت کار ۳۵۰۰۰ گز تسکه از آن گرفته می شود از فابریکه نساجی جبل السراج فی روز ۱۵۰۰۰ گز تسکه تهیه می شود .

نبات دیگر نسجی کتان یا زغیر است *Bnumusitassimum* که در صفحات شمال مملکت به مقدار زیاد زرع می شود ، لیکن زرع آن صرف به مطلوب کشیدن تیل است و نوع مخصوص کشیدن تار (کتان نسجی) صرف بقسم تجربه در فارم قندوز زرع شده و از نقطه نظر نمو و غیره نتایج محصوله اطمینان بخش بوده است .

یک نوع سند *Hemp* در مشرفی زرع می شود که از آن الیاف خشن برای بافت پارچه های درشت بدست می آورند .

در نورستان و در دره کشر از هـ و سالیک تا چغه سرای و حتی جلال آباد بته های آن دیده میشود میوه های آن خورد افشان و هزار دانه آن تقریباً ۲۰۵ گرام وزن دارد . یعنی نسبت بدیگر انواع خیلی دانه های ریز دارد . دانه ها در وقت بخته گی خود بخود میریزند و بر نقطه انفصال شکل کوچکی به شکل نعل اسپ دیده میشود که مخصوص انواع خورد است بر گگ، های سند افغانستان نیز کوچک اند و بر گچه هایی که تشکیل بر گگ را میدهند بیضوی و دراز اند . نبات قد کوتاه دارد و بسیار بته میزند و در میان گره های کوتاهی دارد . عموماً در مشرفی در بین مزارع پنبه و جواری بالای پلوان ها و اطراف کرد ها کاشته می شود . این نوع خودروی سند که در مشرفی است بنام سند هندی رقم نورستانی یاد میشود . (*Cannal isindica Karfist nica*) اصل شاه دانه که تخم آن بنام مخصوص دانه بنگ (بنگ دانه) یاد میشود و از دانه آن روغن پوز مواد بر گگ آن

چرس می سازند درهرات و فیض آباد وغیره زرع می شود لاکن زرع آن چون ممنوع است به مقدار بسیار کم و در خفیه بعمل می آید و این نوع مراد از بته بنگک *Cinnabis Sativa* میباشد. (۲) نباتات صنعتی تیلی : اجمیت نباتاتیکه، از آنها تیل کشیده میشود برای افغانستان

خیلی زیاد است. اگرچه زراعت این نباتات محدود به حوائج داخلی اهالی است و تجارت آن بخارج توسعه نیافته است با اینهمه از مهمات مسائل زراعتی و تجارتی است و باید که به توسعه زرع این نباتات بس قیمتی که تنمیه شان ایجاب نور و حرارت رامی نماید برای تنویه اقتصاد و تجارت مملکت یک آن اول تر پرداخته شود، زیرا ممالک آفتابی برای نموی نباتات تیلی و شکری که مراد از مواد هیدرو کار بونی است خیلی مساعدت دارد، مواد مرکبه آب با مجلولات جزئی دیگری از قبیل نمکهای پتاسی با کار بن گناز ذغال هوا تحت اثر روشنی آفتاب امتزاج پذیرفته و بصورت مواد قندی، تیلی، نشاسته می تبدیل میگردد. ذریعه همین نباتات تیلی و شکری و نشاسته می است که ما می توانیم از انرژی آفتاب بی مانند مملکت خود استفاده نهائی نمائیم. اگر ما ممالک گرم و آفتابی را بنام ممالک هیدرو کار بونی یاد کنیم چندان از حقیقت انحراف ورزیده نخواهیم برد. اینست موضوع فنی که از نقطه نظر زراعتی و هم اقتصادی قابل دقت است نباتات تیلی مهم در افغانستان شرشم، زغر، تربک، کچد، آفتاب پرست خردل، بید انجیر و خشخاش است.

شرشم *Cocza* : از نباتات تیلی معروف مملکت ماست که در دیگر ممالک در روغن

دادن ماشین ها بکار برده می شود و در افغانستان برای روشنی دردهات از آن استفاده بعمل می آید. شرشم *Brassica Campestris-Oleifera* در مشرق و اراضی شمال مشرق نایاب ارتفاع ۳۰۰۰ متر میروید (کابل، غزنی، بامیان چاریسکار و ایبک) در آنندیه بسیار کم بکار میرود و خصوصاً ماهی و کچالو و نمیره را در آن بکار میگیرند. از نقطه نظر اقسام شرشم افغانستان به سه گروپ منقسم است

(۱) قسم پامیر *B.C. pamirica*

(۲) قسم افغانی *B.C. Afghanica*

(۳) قسم کابلی *B.C. Kabulica*

لاکن نسبت با بنگکه در اکثر نقاط مملکت اکثرون روشنی برق تهیه شده است و هم تیل خاک بمقدار لزوم یافت میشود استفاده از شرشم بقسم تیل تنویر محدود تر شده میرود و زرع آن نیز روبه تحدید میباشد. لهذا زراعت آن نبات صنعتی تیلی در صورتی توسعه خواهد پذیرفت که در داخل منابع استفاده های صنعتی و در خارج بازارهای فروش با منعت برای آن پیدا کنیم.

زغر: Flax = Bnumusittassi-mum زغر عمده ترين نباتات تيلي مملکت بحساب

ميرود زيرا موارد استفاده ازان درخوراکه زياده تر است در ولايات و حصص مختلف شمال و غرب مملکت (قطغن ، بدخشان ، ميمنه ، مزار شريف ، هرات) کشت شده و روغن آنرا نيز در خورا که به عوض روغن حيواني (خصوصاً در قطغن ، ميمنه و مزار شريف) بکار ميبرند اين نوع زغر که ازان صرف تيل گرفته مي شرد و در مملکت مازرع آن معمول است مراد از Brassica juncea است و ممکن است از هند داخل افغانستان شده باشد .

نوع ديگري است که از دانه آن تيل و از ساقه هاي آن تر کشيد ، ميشود (کتان)

لاکن زراعت آن در مملکت ما معمول نيست . از روي تجارتيکه در فارم تجارتي قند و ز بعمل آمده است زراعت زغر تاري (کتان) نيز در قطغن نتيجه خوب مدهد و اگر زراعت بقسم نبات صنايعتي نسجي توسعه داده شود ممکن نسبت به پنبه حاصل فراوان تر وهم تکه هاي بهتر ازان بدست آورده شود زيرا تکه هاي کتاني عـلاوه بر اينکه مي توان آنها را برنگ هاي خوشتر و قشنگ تر به ميدان آورد درشت و شونست به پنبه زياده تر مقاومت دارد و در اثر عمليات گازران که على العموم تکه ها را برسنگ ميزند بزودي فرسوده نخواهد شد و هم قيمت تکه هاي کتاني نسبت به تکه هاي پنبه ئي بلند تر است لپذا از مسائل مهمه يکي اينستکه چطور زرع کتان را مي توان فروع داده و توسعه بخشيد و چطو ماحصل آنرا در صنايع بکار برد .

کـنجـد : Sesamum Indicum = Sesame نيز از نباتات تيلي معروف

مملکت ماست و عموماً در اراضي پست تا بارتفاع ۱۹۰۰ متر زراعت مي شود و از ۱۹۰۰ متر نمي توان بلندتر به زرع آن مباردت و زويد زيرا سردی را نمي پسندد کشت زارهاي مهم آن در هرات ، مزار شريف ، قطغن ، فراه و قندهار است يعني در نقاط گرم و ارتفاع ۱۰۰۰ متر خوبتر نتيجه ميدهد .

روغن کنجد نسبت بروغن زغر و پشروش قيمت دارتر است و بصرف خورا که نيز ميرسد در شيريني و بالای نان و کلهچه نيز آنرا ميزنند .

کوکنار = خشخاش ؛ Graindepavot از خشخاش بسيار کم روغن ميکشند

و آنچه استخراج ميکنند بمطالوب طبابت ميباشد . جص عمده زراعت کوکنار در افغانستان هرات بالامرغاب ، ميمنه ، فيض آباد و جرم بدخشان و مزار شريف و مشرفي است حدنهاي

زراعت آن ۱۲ ۲۹۰۰ متر (بامیان) است. کوکنار در افغانستان از جنس کوکنار معالک جنوبی بوده غوزه‌های آن بی‌موی و قسمت فوقانی آن دارای ۸ یا ۱۴ رخ می‌باشد مدت پخته شدن آن نیز نسبت به کوکنار معالک شمال بسیار کوتاه است (۹۰ تا ۹۵ روز) کوکنار افغانستان از نقطه نظر رنگ و شکل و برگ و چهار رقم تفریق می‌گردد (۱) رقم گل سفید، (۲) رقم گل سفید باداغهای قرمز، (۳) رقم گل قرمز باداغهای قرمز تیره، (۴) رقم گل سرخ باداغهای قرمز که در حدود کابل یافت می‌شود.

کوکنار از نقطه نظر نبات صناعتی طبی یکی از نباتات مهم مملکت ماست ساحه زرع آن خیلی وسیع است (قطغن، مزار شریف، میمنه، جرم، فیض آباد، هرات، مشرقی) تریاک قبلاً یکی از اقلام مهم صادراتی مملکت ما بود لیکن از چند سال است که برای جلوگیری از استفاده‌های سوء ر جلر گیری از استعمال غیر مشروع زراعت آن بکلی منعی قرار داده شده است کوکنار افغانستان از بهترین کوکنارها است و از ۱۰ تا ۱۲ فیصد تریاک دارد آفتاب پرست یا آفتاب گردان *Helianthus Annuus* نیز از نبات روغنی معروف است و با وجودیکه در اکثر نقاط مملکت عزیز ما می‌روید (کابل، قطغن، مزار شریف، قندهار، فراه، میمنه، هرات، مشرقی) و به بسیار خوبی نمو میکند و حتی در مشرقی صورت درخت (مشجر) را اختیار میکند زرع آن صرف بقسم نبات زمینی بوده و از دانه آن تیل کشیده نمی‌شود.

اصل آفتاب پرست از امریکای جنوبی است تخم آن در روسیه، خام و یا نیم بریان خورد می‌شود برای طپور دانه، خیلی خوب است. آفتاب پرست که در نواحی کابل تجربه شده است تا ۳۵ فیصد روغن داده است و ممکن است در نقاط گرم‌تر (قطغن، مزار شریف، هرات، فراه، جلال آباد) زیاد تر روغن بدهد روغن دانه آفتاب پرست در غذا و روغن شتایی و هم در نقاشی و صابون سازی بکار می‌رود و پس از کشیدن روغن کنجاره آن را حیوانات با برگی‌های نبات خوراکی خوبی است دیده می‌شود که این نبات که باسانی و در اکثر اراضی مملکت ما می‌روید یکی از مفیدترین نباتات است و توسعه زرع و استفاده از محصولات آن از نقطه نظر اقتصاد زراعتی خیلی قابل توجه است زیرا در استفاده از آن بجز بکار انداختن چند عدد ماشین تیل کشی مشکل دیگری پیش رو نمی‌باشد. پیدانجیر *Ricinus Communis* = *Ricin*: نیز از نباتات تیل‌سی و طبی معروف است و تیل آن را بقسم مسهل خفیف و نرم بکار می‌برند. در اکثر نقاط مملکت بقسم زمینی و بعضی اوقات خود رو دیده می‌شود. ساحه زرع آن نیز مانند ساحه زرع

آفتاب پرست وسیع است (کابل، قطغن، مینه، مزار شریف هرات فراه، نندهار، مشرقی) در مشرقی و فراه آنچنان نمو میکند که شکل و شجر را اختیار می نماید در افغانستان انواع بید انجیر انواع خورد دانه است *R. S. nguium* و *Kinuspeiscum* و استفاده که می شود از روغن آنست که بقسم تیل چراغ بکار می برند برای دیگر چیز از آن استفاد نمی شود لکن موضوع خیلی مهم آن است که چند ماشین ساده خرید و تیل بید انجیر را که در طبابت بمقدار زیاد مصرف می شود در خود وطن حاصل کرده و پول خود را در خارج بمصرف نرسانیم.

(۳) نباتات صنعتی قندی: قند از مواد هیدروکاربونی مهمی است که هر کس برای صحت

و معادله ترکیب غذایی خویش بایست یک مقدار از آن مصرف نماید اگر چه ما یک مقدار آنرا بصورت گلوکوز *Glucose* از بیوه جات شیرین (انگور سیب و غیره) می گیریم لکن امروز یک مقدار زیاد آن بصورت قند ابله و نیشکر و ساکروز *Sacharose* در چای و شیر و غیره بصرف رسانیده می شود بدرجه که امروز محصولات شکر در دنیا حوالی روز افزون انسان را پوره کرده نمی تواند و هر مملکت کوشش بان دارد که آنرا در فابریکه های خود مملکت حاصل دارد زیرا توریست آن از خارج به قیمت گران تمام می شود. از این جا است که ما هم بایست کوشش نمائیم که قند ضروری اهالی را بهمان مقداری که قوانین صحتی و معیار حیات امروزی ایجاب میکند در خود افغانستان از بنا تا تهیه کنیم معوی آن در خود مملکت امکان پذیر است حاصل نموده و در این حصه خود بخود متکی باشیم خوشبختانه در این مورد نیز آب و هوای مملکت ما شرایط مساعدی را فراهم نموده است و زراعت نیشکر و خصوصاً ابله بوی مخصوص قند در یک حصه وسیع مملکت قطغن، هرات، مزار شریف ممکن است.

نیشکر اگر چه فعلاً در مشرقی زرع می شود لکن آب و هوای نندهار و قطغن نیز برای آن مساعد معلوم می شود قند ناتصفیه شده که ذریعه اهالی از نیشکر کشیده می شود بنام گز در مشرقی و کابل مصرف دارد بایست در مشرقی زراعت نیشکر توسعه مزید داده شده و هم فابریکه برای تهیه قند صاف در مشرقی نصب گردد لکن برای حصول قند بهتر اینست که از ابله بوی قندی مثلنیکه در اکثر نقاط دنیا متداول است استفاده شود ابله بوی قندی که تخم آن در ابتدا از جرمنی و چکوسلواکیا و بعد از دنمارک خریداری شده است در قطغن خصوصاً حصه بغلان نتیجه خوبی میدهد قبل از جنگ در سنوات ۱۳۱۲ تا ۱۳۱۵ در نقاط مختلف قطغن (بغلان، خان آباد، قندوز حضرت امام، تالسقان)

تخم لبلبوی قندی تحت اثر متخصصین بکسم تجربه زرع شده چون نتیجه مطلوب به بدست آمده وثابت گردید که آب هوای قطن برای توسعه زرع لبلبوی قندی مساعدت دارد دره ۱۳۱ یک هیئت فنی از متخصصین فنی داخلی در ایران فرستاده شد تا کارخانه جات قندسازی آن مملکت را معاینه نموده و راهپورت خود را درباره خریداری و نصب یک فابریکه بزرگی قندسازی و درباره توسعه زرع لبلبو بریاست شرکت اسهامی که در آن وقت رشته این کار را در دست داشت تقدیم دارند در اثر راهپورت و معاینات متخصصین در باره خریداری یک فابریکه قند اقدامات بعمل آمده و جای نصب آن هم در بغلان انتخاب گردید کار توريد ماشین ها و تعمیر فابریکه و نصب ماشین ها مدتی را در بر گرفته و بالاخر فابریکه در قریب ۱۳۱۹ به کار آغاز نمود.

بغلان از لحاظ وسعت اراضی زراعتی و استعداد آن و از لحاظ وفور آب که توسعه زرع لبلبو ایجاب آنرا می نماید و از لحاظ اینکه به بهلوی راه عمومی که پلخمیری را بخان آباد وصل میکنند واقع میباشد بهترین محل برای نصب فابریکه بوده است چون فابریکه فی سال از ۷۰۰۰۰۰ تا ۸۰۰۰۰۰ تن لبلبو رایمی تواند بسکار انداخته و از ۱۰۰۰۰ تا ۱۱۰۰۰۰ تن شکر برای مملکت بدهد در ابتدا در نظر بود تا در حدود ۳۰۰۰۰ جریب زمین راهر ساله تحت زراعت لبلبو بیاورند و چون هر قطعه زمین مخصوص لبلبو بایستی نسبت قانون تناوب زراعتی آورده شده بعد از هر دو سال لبلبو زرع شود لهذا کوشش نموده شد تا ۹۰۰۰۰ جریب زمین قابل زرع در بغلان آماده و تهیه گردد. در اوایل مشکلات چندی روی کار آمد زیرا مردم عدی بزراع لبلبو نبودند لکن چون زارعین بکسم ناقل از دیگر نقاط آورده شده و برای هر فامیل دهقان قرار چک بست ۱۲ جریب زمین با ۳۳۰۰ افغانی بکسم تقاوی داده شد زراعت لبلبو رو به توسعه گذاشت و آن اراضی که قبلاً مزروع دشتی و خار و مسکن مارو گذرد به بصورت اراضی زراعتی تبدیل شده و امید تهیه لبلبو به تازگی کافی برای کار فابریکه حاصل گردید. هم الاسف چیزیکه کمبود است و ایجاب میکند که در آن اصلاحات فنی وارد شود حاصل فی جریب لبلبو است که فی جریب در حدود دوتن برده و بمقابل حاصل اراضی اروپا و غیره سه چند و چهار چند کمتر میباشد.

از طرف دیگر تخم های خارجی که در بغلان زرع می نمود اگر تجدید نشوند لبلبوی محصوله آن فیعدی خود را نگاه کرده نمی تواند. بالاخر بایست متذکر شد که چون زمین برای همیشه همان قوت و حاصلخیزی خود را که در ابتدا دارد حفظه

نمی‌توانند و فیصدی قند لبلبو با استعداد و فوه زمین ارتباط مستقیمی دارد هر سال بالتدریج از مقدار قند لبلبو کاسته می‌شود، چنانچه در سالهای اول فیصد قند لبلبوهای بغلان در بین ۱۷ و ۱۸ بوده است لکن بعد از آن چون زمین ذریعه یارو تقویه نشده است فیصدی مذکور روبه تغلیل گذاشته و به حال حاضر در حدود چهارده و نیم فیصد می‌باشد. لهنذا بایست برای اینکه محصول بوره فابریکه را که فعلا صرف در اطراف ۵۰۰۰ تن سالانه است و تنها ربع حوائج اهالی را تکافو میکند بلند بریم و برای حصول این مقصد بایست موضوعات ذیل تحت دقت گرفته شده و حل گردد:

(۱) یکدام ذرایع می‌توانیم حاصل فی جریبی زمین (اگره فعلا در حدود ۲ تن می‌باشد بلند بریم؟

(۲) یکدام ذرایع جنسیت لبلبو یعنی فیصدی قند آنرا زیاده ساخته می‌توانیم.

(۳) یکدام صورت تخم لبلبوی ضروری خورد را که هر سال برای توریید آن از خارج پول می‌دهیم در خورد مملکت تهیه کرده می‌توانیم؟

این سه موضوع از طرف شعبه مربوطه ریاست مسئول زراعت تحت مذاقه قرار داده شده و از چندی است متخصصین برای حصول مقاصد سه گانه فوق در فارم بغلان مشغول تجارب می‌باشند و در اثر تجارب متخصصین ثابت گردیده است که اگر ما زمین مخصوص لبلبو را به عوض قلبه های سطحی ذریعه قلبه های ارو پسانی طور عمیق قلبه نمائیم و از طرف دیگر به عوض اینکه تخم را در پلوان زرع کنیم بی‌کردهای خورد یعنی بر زمین هموار زرع نمائیم حاصل فی جریبی لبلبو دوچند و بلکه سه چند خواهد شد.

از طرف دیگر مسئله تقویه زمین ذریعه تطبیق یاروهای کیمیاوی نیز تحت تجربه است و اگر اقتضا دیات ما اجازه توریید آنرا از خارج بدهد البته از تطبیق آن نتیجه خوبی در بلند بردن حاصل فی جریبی و بلند بردن فیصدی قند بایست خواهد آمد.

موضوع حاصل نمودن تخم اصلاح شده در خود مملکت نیز از مسائل مهم فنی بوده در ابتدا لازم است که تخم از ممالکی که آب و هوای آن مشابه آب و هوای مملکت ما باشد خواسته شده زرع و تحت عملیات فنی از قبیل انتخاب و غیره قرار داد شود.

درباره قلبه های عمیق که اثرات آن در بلند بردن حاصل و اصلاح جنسیت و اقتصاد مصرف و اقتصاد وقت زیاد است کوشش شد، است که اراضی مخصوص لبلبو در بغلان ذریعه تراکتور هانبله کرده شوند چنانچه فعلاً دیعد از این تراکتور ها ذریعه ریاست زراعت باماشین های خیشاوه و تخم افشان وارد و غیره منضعات آن از امریکا خریداری شده و برای اینکه تراکتور های مذکور بر اراضی لبلبوی بغلان بسکار انداخته شوند

نباتات صناعتی در افغانستان

تر تیبات لازمه گرفته شده است اندازه زمین در روعی و مقدار ابلبوی حاصل شده و فیصدی قند و مقدار شکر حاصل شده در چند سال اخیر قرار ذیل معلومات داده می شود:

اندازه زمین مزروعی	مقدار ابلبوی	فیصدی قند	مقدار شکر حاصل شده
۵۸۰۰ جریب	۸۳۷۷ تن	۱۶.۹۴	(۱۹۶۶ تن)
۱۰۰۲۰ جریب	۲۸۸۲۹ تن	۱۶.۱۹	(۳۵۸۱ تن)
۱۱۰۰۰ جریب	۲۲۱۶۵ تن	۱۶.۲۹	(۲۹۴۴ تن)
۲۰۲۶۶ جریب	۳۰۵۳۵ تن	۱۶.۰۳	(۳۸۸۳ تن)
۱۹۱۵۲ جریب	۳۷۶۵۴ تن	۱۴.۴۷	(۴۳۶۴ تن)
۲۰۳۲۱ جریب	۳۶۵۹۹ تن	۱۴.۷۳	(۴۳۰۵ تن)
۲۳۶۲۶ جریب	۲۵۰۵۱ تن	۱۴.۵۳	(۲۷۷۴ تن)
.	.	.	بنا بر خشک سازی و قلت
.	.	.	از زاق زرع ابلبو و کار
.	.	.	فا بر یکه معطل بوده است
۲۴۰۰۰ جریب	۳۱۹۰۰ تن	۱۵.۴۵	(۳۸۴۱ تن)
۲۰۰۰۰ جریب	۳۴۵۴۹ تن	۱۶.۵۱	(۴۵۸۱ تن)
	۳۵۰۰۰	۱۵.۲۹۱	۴۲۴۲

نباتات صناعتی طبی: نباتات صناعتی طبی آن قسم نباتاتی اند که از آنها در اثر تسخولات مواد طبی مخصوصی استخراج می شود از قبیل ترخ *Artemisia* که از آن سانتونین *a tonine* و کوکو کینار که از آن کودین *Codeine* و کچله که از آن سترکشین *Strychnine* کشیده می شود.

ترخ از جمله نباتات طی معروف است و نواع متعددی دارد و حرف هممان اقسا می که مربوط به ارتمیز یا مارتمیز *Artemisia maritima* می باشد و فیصد سانتونین شان کمتر از یک فیصد نیست در صنایع بکار می رود. ترخهای افغانستان قرار یکه تحت تحقیقات و تجزیه قرار داده شده اند تا اکنون تماما کمتر از یک فیصد سانتونین نشان داده اند و در صنایع نمی توان از آن استفاده نمود.

کو کینار افغانستان *apaversonniferum* نیز معروف بوده و در حدود ۱۱ فیصد تریاک دارد عنکب *Assafetidae* که در بامیان و کپهر و دره شکاری پیدا می شود ذریعه اهالی جمع آوری شده و بخارج نقل داده و بفروش رسانیده می شود.

شیرین بویه یا شیرین بیان : که از آن ادویه ملین و منطف کشیده می شود نیز در نقاط مختلف مملکت موجود است و اهالی آن را جمع نموده بخارج می فروروشند شیرین بویه *Glycyrrhiza glabra* تحقیقات فنی را ایجاد میکند تا همان نوع مطلوب در یافت و مورد استفاده قرار داده شود .

نباتات طبی دیگری نیز از قبیل شیرخشت *C. teneaster* و استرا گلوس *Astagarus* و شاتره *Fumaria* و زرشک *Berberis* و اسفرزه *Plant. gotschalda* و بوی مادران *Tanaisle* و داتوره *Datura* و اسیند *Harmalaruta* و هیوسیناموس *Iyocynamus* و غیره نیز یافت می شوند که است مفصل شان در اینجا باعث طول موضوع می شود .

بالاخر بیشتر از این که به موضوع نباتات صنعتی افغانستان خانمه بدهیم متذکر می شوم که در جمله نباتات جنگل نیز بعضی انواع دارای اهمیت صنعتی میباشند . از بعضی از آنها چوب برای ساخت اثاث الیبت و سامان گرفته می شود و از بعضی تیل مخصوصی بنام تیل ترپانتین *Terebenthine* اخذ می شود .

نباتات جنگلی معروفی که در مملکت ما از روپ آنها در تعمیرات و ساختن سامان (فرنیچر) استفاده می شود مراد از آن چه *Cedrus de data* و نشتر *Pinus excelsa* و بجز *Abies webliana* و غیره است .

از جلعوز *Pinus girardian* برای سوخت و هم از میوه آن بقسم خو را که استفاده می شود و علاوه بر آن تیلی بنام ترپانتین از آن گرفته می شود .

اولهت *Juniperus Communis* و بلوط *Quercus alba* برای سوخت است چوب چارمغز *Juglans regia* و پنجه چنار *Platanus orientalis* و عرعر *Populus nigra* و سفیدار *Populus alba* و بیده *Populus euphratica* و ریمه *Betula utilis* در تعمیرات استفاده می شود . این بود مختصری بالای نباتات صنعتی افغانستان که بنا بر طوالت موضوع از تشریح مزید صرف نظر شده و امید است همین قدر هم برای معلومات عمومی قارئین کفایت بخش باشد .
انتها

تاریخچه مختصر مؤسسه نسوان

اساس این مؤسسه در سال ۱۳۲۵ بمقصد بلند بردن سویه اجتماعی طبقه نسوان مملکت بسرپرستی علیاحضرت ملکه معظمه و به تحت ریاست والا حضرت قمرخانم صبیبه والا حضرت افخم صدراعظم در کابل گذاشته شد و مصارف تاسیس از پول اعانه تجارتا مبن گردیده بدوا یک مجلس مشورتی نسوان مشتمل چندین خانمهای منور و پایتخت تشکیل یافت و شاملین این مجلس اساس معاونت باطلبات بی بضاعت را بطوریکه البسه و سایر ما یحتاج شان از پول اعانه ولی ذریعه خدمات داو طلبانه خانمهای خیرانندیش تهیه شود گذاشته و بر علاوه برخی کورسهای سوادخوانی و کارهای دستی برای خانمهای شهرافتتاح گردید و خانمهای بی بضاعت برای کار کردن در بدل اجرت به مرکز موسسه جمع و اساس یک شعبه تجارتی به نفع خانههای بی بضاعت گذاشته شد که از یک طرف برای خانمهای بی بضاعت کار تهیه و از طرف دیگر حامل کارهای دستی شان را به مشتریان داخلی و خارجی عرضه مینمود . چون این اقدام امتحانی از لحاظ حسن استقبال خانمهای حساس و منجمله مغذرات خاندان جلیل سلطنتی که به خدمات مؤسسه و اعطای اعانه داو طلبانه اشترک ورزیدند قرین کامیابی گردید در سال ۱۳۲۶ حسب پیش نهاد رئیس قمرخانم حکومت این موسسه را تحت حمایت خود قبول فرموده نصف مصارف اداری آن را از بودجه دولت منظور نمود و مضافه دیگر را شعبه خیریه بانک ملی بعهده گرفت و از آن پس مؤسسه (انجمن نسوان) در تحت سرپرستی علیاحضرت ملکه معظمه با تشکیلات اساسی از قبیل شعبات تعلیمی (کورسهای سوادخوانی و کورسهای امور خانه) شعبات معاونت اجتماعی از قبیل شعبه تجارتی که کارهای دستی خانمهای بی بضاعت را به مشتریان عرضه میدارد و شعبه فرمایشات که البسه را بفرمایش برای خانمها تهیه میکنند و شعبه قراردادی که تهیه البسه عساکر و مکاتب و غیره را بعهده گرفته و ذریعه خانمهای بی بضاعت به مقابل اجرت تدارک مینماید و شعبات تنویر افکار از قبیل سینما و کتابخانه و باغ عمومی و کنفرانس ها و کورد کستان و غیره تدریجا روبرو انبکشاف گذاشت و تا اکنون روی یک پروگرام اساسی کارهای آن جریان دارد و روی هم رفته این مؤسسه در بیداری طبقه نسوان مملکت و مخصوصا تقویه حسن تعاون اجتماعی در بین خانمها موثر واقع شده که اینک تشکیلات و راهپور کارهای پنج ساله شعبات مختلفه موسسه ذیلا بطور مختصر معرفی و شرح داده میشود .

شعبات موسسه :

الف : - شقوق تلمیمی :

- ۱- کورسهای سرادخوانی
- ۲- کورسهای امرر خانه

ب :- شقوق معاونت اجتماعی :

- ۱- شعبه تجارتنی
- ۲- شعبه فر مایشها
- ۳- شعبه قراردادی
- ج- شقوق تنویر افکار

- ۱- شعبه سینما
- ۲- شعبه کتابخانه
- ۳- شعبه باغ عمومی نسوان
- د- شعبات اداری

- ۱- شعبه تجریرات ومامورین واوراق
- ۲- شعبه اجرائی
- ۳- شعبه کنترول

اینک تشکیلات فعلی موسسه راهم جهت اطلاع علاقه مندان ذکر مینمائیم :

- (۱) سرپرست عمومی - علیا حضرت منکة معظمه
- (۲) رئیسہ افتخاری -
- (۳) وکیلہ ریاست اداری - (مجتز مه زینب ع سراج)
- (۴) معاونتہ اداری - (میرمن شفیقه عظیمی)
- (۵) مدیرتہ کورسهای سواد خوانی (میرمن رقیه ابر بکر)
- (۶) مدیرتہ تجریرات (میرمن حلیمه هاشم)
- (۷) مدیرتہ فرمایشها (میرمن ملیحه سراج)
- (۸) مدیرتہ قراردادی (میرمن حمیده)
- (۹) مدیرتہ تجارتنی (میرمن رابعه)
- (۱۰) مدیرتہ کورسهای کار دستنی (میرمن صدیقه)

اسمای اعضای محترمه مشورتی مؤسسه نسوان

- ۱ - عصمت ماب محترمه خانم والا حضرت سردار محمد داؤد خان
- ۲ - عصمت ماب محترمه خانم وزیر صاحب دولت
- ۳ - عصمت ماب محترمه خانم وزیر صاحب مخابرات
- ۴ - عصمت ماب محترمه خانم عبدالله خان
- ۵ - عصمت ماب محترمه خانم غلام حیدر خان اعتمادی
- ۶ - عصمت ماب محترمه خانم وزیر صاحب معارف
- ۷ - عصمت ماب محترمه خانم بیاعلی محمد معارف خان فوریہ مشر کفیل وزارت دفاع ملی
- ۸ - عصمت ماب محترمه خانم حبیب اللہ خان طرزی
- ۹ - عصمت ماب محترمه خانم غلام محمد خان رئیس تشریفات وزارت امور خارجه
- ۱۰ - عصمت ماب محترمه خانم رئیس صاحب امور بین المللی وزارت امور خارجه
- ۱۱ - عصمت ماب محترمه خانم دوکتور عبدالقیوم خان رسول
- ۱۲ - عصمت ماب محترمه خانم بیاعلی غلام غوث خان معین وزارت اقتصاد ملی
- ۱۳ - عصمت ماب محترمه خانم بیاعلی عزیز الرحمن خان آمر مکاتب نسوان .
- ۱۴ - عصمت ماب محترمه خانم عبدالواحد خان سراج .
- ۱۵ - عصمت ماب محترمه خانم محمد فاروق خان سراج .
- ۱۶ - عصمت ماب محترمه ہمشیرہ خلیل اللہ خان عنایت سراج .
- ۱۷ - عصمت ماب محترمه خانم عبدالغفور خان سراج .
- ۱۸ - عصمت ماب محترمه خانم عطاء اللہ خان ناصر ضیائی .
- ۱۹ - عصمت ماب محترمه خانم بیاعلی میر غلام محمد خان غبار .
- ۲۰ - عصمت ماب محترمه خانم بیاعلی مختار زاده .
- ۲۱ - عصمت ماب محترمه ہمشیرہ عبدالرؤف خان ناصر ضیائی .
- ۲۲ - عصمت ماب محترمه خانم محمد یونس خان .
- ۲۳ - عصمت ماب محترمه خانم محمد حسین خان مدیرہ شفاخانہ مستورات
- ۲۴ - عصمت ماب محترمه مدیرہ مرستون .
- ۲۵ - عصمت ماب محترمه خانم بیاعلی سلجوقی .
- ۲۶ - عصمت ماب محترمه مستورہ افغان .
- ۲۷ - عصمت ماب محترمه خانم غلام یحیی خان طرزی .
- ۲۸ - عصمت ماب محترمه خانم وزیر صاحب معدن .

هیئت نظار مؤسسه

- رئیس : ښاغلی مبرزو محمدخان وزیر دولت .
عضو : ښاغلی علی محمد خان وزیر امور خارجه و معاون صدارت عظمی .
» ښاغلی میرسید فاسم خان وزیر عدلیه .
» ښاغلی عبدالهادی خان داوی رئیس شورای ملی .
» ښاغلی عبدالعزیز خان زابلی رئیس بانک ملی .
هیئت نظار بنوبه خود در پیشرفت و ترقی مؤسسه سعی و مجاهدت خواری بعمل آورده اند .

اجراآت پنجساله مدیریت کورسهای سوادخوانی

در سال ۱۳۲۵ بعد از توزیع البسه طلاب بی بضاعت مکاتب نسوان مؤسسه نسوان تجویز نمود که بر علاوه کورسهای دوخت و بافت و غیره کورسهای سواد خوانی مقتوح بدارد تا باینوسیله خدمتی بجامعه نموده بتواند در برج دلو سال مذکور موفق به عملی کردن تجویز خویش شده و عده زیاد خانمها و مخصوصاً دختر هائیکه سنشان از مرفع شمول مکتب گذشته و بی سواد مانده آرزوی خواندن و نوشتن را داشتند بصورت مجانی پذیرفته شدند ابتدا کورسهای مزبور بیک پروگرام مختصر و بعد در سال ۲۹ و ۲۸ بدیروگرام صحیح و اساسی تر تحت تطبیق گرفته شدند مشمولین کورسهای مذکور تدریس حقیقی خود را نسبت متعلمه های مکاتب نسوان بفاصله زود تر طی و سویهشان بسیار خوب در هر امتحان که بصنف بالاتر رفته اند هیئت تعلیمی وزارت معارف حضور رسانیده از تدریس موفقانه شان هیئت موصوف تصدیق کرده اند کورسهای مذکور در ایام زمستان نسبت به عدم پوشاکه زمستانی مرخص میباشند اگر چه مؤسسه نسوان از ابتدای تاسیس کورسها به متعلمه های بی بضاعت و ناتوان سواد خوانی و کورسهای دوخت و غیره سالانه بر علاوه بوت و جراب و چادر یک مقدار تکه جهت البسه شان توزیع نموده است و برای معالجه شان داکتر مقرر و دوا و لوازم تدریسی رایگان داده شده است و معاملات لایق استخدام کرده و بهر قسم تسهیلات درسی آنها توجه مخصوص را مینماید مؤسسه نسوان تصمیم دارد که در راه پیش برد سویه و مخصوصاً باسواد نمودن یک عده نسوان جوان یک راه اساسی تری را طرف تطبیق بگذارد و تاکنون فیصله قطعی در این باره تصویب نشده است برای اینکه طالبات بعیبها و خرافاتی که اثرات وخیمه دارد بفهمند در هر یازده روز یک بار کنفرانسهای اجتماعی صحی تربیوی اقتصادی دائر گردیده هر خانم اجازه

شعول را برای سمع و یا ایراد کسفرانس دارد تا باین وسیله بدردهای اجتماع بی خویش دانسته و از خرافات پسنندی اجتناب ورزیده در مواظبت و تربیه اطفال عطف توجه داشته و باصول معیشت و امور خانه و اقتصاد خانگی خویش مطلع باشند و علاوه بر آن در هر یازده روز از فلکهای تربیوی که از داخل و خارج بدست می آید برای ایشان نمایش داده میشود موسسه نسوان توجه زیاد خود را جانب متعلمه ها معطوف داشته در راه پیش برد این مرام از هیچگونه مصارف خود داری نمیکنند. موسسه نسوان نظریه دارد که اگر خدا بخواهد به تعداد کورسهای سوادخوانی افزوده و عندالوجع دراضراف نیز به افتتاح کورسهای سوادخوانی و دوخت و غیره اقدام ورزد.

گراف شاملین کورس های سوادخوانی در ظرف پنجسال قوس صعودی خود را می بیناید و در سال جاری عمده آنها (بشمول غیر حاضرین) به (۶۰۰) نفر طالبات میرسد.

تشکیلات اداری کورسهای سوادخوانی :

- (۱) مدیره یک نفر (میرمن رفیقا بوبکر).
- (۲) سر معلم یک نفر (صالح محمدخان ناطق).
- (۳) کتابخانه یک نفر (آمنه بیگم).
- (۴) معلمات (۱۱) نفر.
- (۵) معلمات کنتراتی (۵) نفر.

انواع شعبه سواد خوانی و نظایر آن :

- فارغ التحصیلات دودوره (۲۶) نفر.
- تعداد طلبه که البسه اخذ کرده اند (۱۰۰۰) نفر.
- تعدادی که معالجه شده و دوا گرفته اند (۵۰۰) نفر.
- تعداد فارغ التحصیلات که بعد از فراغت بماموریت رسمی پذیرفته شده اند (۱۳) نفر.

تأسیس و تشکیل کورسهای سواد خوانی :

موسسه خیریه نسوان در اوایل تشکیلاتش این مسئله را درک نموده بود تا از روی همکاری به هدشیره های خویش که بواسطه تجاوز سن از مکاتب رسمی بیروم میمانند مخصوصاً در باسواد ساختن و تربیه آنها خدمتی انجام دهد چنانچه شعبات کورسهای سوادخوانی و کارهای دستی را بهمین نظریه افتتاح نمود دوره تحصیلات این کورسها در بدایت تشکیل محدود و ثانی سنسال تعیین گردید درشوق سوادخوانی قسمتی از مضامین ابتدایی از قبیل قرآن کریم، دینیات، فارسی، خط، حساب، جغرافیه تاریخ تدریس میشد

در سنه ۱۳۲۷ نظر به وسعت کار شعبه سوادخوانی و کارهای دستی هر کدام تحت مدیریت جداگانه قرار گرفت .

برعلاوه در اثر خواهش بعضی از مدیران های شهری و ذوق و احساسات تعلقداران آنها و دیگر خواهان ما که از دوام تحصیلات مکتب معذورانند و بکلاس اکابر میل شمولیت داشتند مؤسسه نسوان لازم دانست که بر طبق اصول داکتر لایک (که به طریقه های ساده و دلچسپ و مرغوب به مدت کوتاهی نویسنده گی و خوانندگی را به کلان سالان می آموزاند) به تاسیس و افتتاح کورسهای اکابر نسوان پردازد .

اینک از ۱۳ برج میزان الی ۱۵ عقرب سال جاری در ظرف یکماه به افتتاح چهار کورس اکابر چهل نفری موفق گردید . و یکصدسته معلمات برجسته مکتب و لیسه های نسوان از خود موسسه را بتدریس آن موافق اصول داکتر لایک تریبه نموده به کسار انداخت کتاب ، لوحه ، پنسل ، کاغذ از ظرف وزارت جمله معارف همکاری گردید قراریکه مشاهده میشود نظر بذوق و دلچسپی متعلمات و دواظت آنها درین مدت کوتاه اقتدار خوانندگی و نویسنده گی آنها خیلی اطمینان بخش و قابل تعجید بوده سرعت باسواد شدن و فعالیت معلمات و شاگردان موفقیت انجمن خیریه نسوان را نشان میدهد .

موسسه نسوان از هر گونه مشکلات وارده در افتتاح کورسهای اکابر هراس نداشته بر ثبات و با فشاری خویش بردوام و وسعت کورسها بذل مساعی می گمارد متاسفانه چون موسم سرما حلول نمود و هم بنا بر بعد مسافه منزل شاگردان و سردی هوا و تاخیر مراجعین افتتاح دیگر کورسها عقب افتاد ممکن است اگر خدا بخراهد در سال آینده به توسیع و تزئید کورسهای اکابر نسوان اقداماتی بعمل آید .

شعبه کتبا بخانه، سینما و انجمن عمومی

در جریان سال ۲۷ بتاسی از نظریه حکومت بهیخواه مؤسسه نسوان تاجاییکه توانسته در پیشرفت امور توسعه شعبات و بکار انداختن وسائل و تنویر افکار نسوان توجه لازم را معطوف ساخته است . و نواتصیبه که در امور آن بمشاهد رسیده حتی الامکان در اصلاح آن از هیچگونه اقدامات خود داری نکرده است و هم در سال ۲۷ - اولین بار کتبا بخانه در انجمن نسوان افتتاح و بدو یک تعداد کتب از ریاست مطبوعات طوراعانه بکتابخانه مذکور اهدا و پس از آن بدفعات یک تعداد کتب در سال ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ از ایران خریداری و حسب مقررات موضوعه در معرض مطالعه ذوقندان گذاشته شده است این شعبه نخست بصورت یک ماموریت بوده و در سال ۲۹ به مدیریت تبدیل و شق سینما

و کلوب باغ عمومی زنانه نیز به آن مربوط گردید. تعداد کتب موجوده کتابخانه به ۲۰۰۰ جلد رسیده و تعداد مطالعه کنندگان تا کنون به ۱۰۰۰ نفر بالغ شده است.

شق سینما :

مؤسسه نسوان به منظور تنویر افکار و استفاده بعضی از خانمها تجویز نمود که سینما را طور امتحانی و موقتی بیک سالون کوچک موجوده (۲۰۰) نفری در مرکز مؤسسه نسوان افتتاح نماید بنابراین در عملی کردن این مرام در برج جوزا سال ۲۹ - اقدام کرده و سینمای امتحانی را افتتاح نمود و قیمت تکت در ابتدا (۷) افغانی بوده و فعلاً به (۵) افغانی تنزیل داده شده چونکه سالون سینما کوچک میباشد لهذا درجه بندی تکت ها در آن ناممکن دیده میشود از آن جهت درجه بندی نشده است چون مؤسسه نسوان وسائل و اقتدار قرارداد مستقیم خرید فلمها را نسبت به مشکلات مادی هنوز حائز نمیشد و بازر مفاهمه که با سینمای کابل بعمل آمده سینمای کابل فلمهای خوب ترین وارد نموده گئی خویش را باخذ اجرت بسیار جزئی طور کمک بمرسسه میدهند که در معرض نمایش خانمها گذاشته میشود ولی مؤسسه نسوان ساختمان بیک سینمای نو را در مرکز جدید مؤسسه بصورت عصری در شهر نو در قطار سائر عبارات خویش که تحت کار است شروع کرده و راجع بفرمایش ماشین جدید در شارح اخل اقدامات شده تا وقتیکه ساختمان عمارت تکمیل شود ماشین جدید هم وارد شده و سینمای مذکور افتتاح میگردد و علاوه بر مؤسسه برای تنویر افکار متعلمه های خویش از فلمهای تریبوی ذریعه بیک ماشین خرید در هر پانزده روز بصورت مجانی نمایش میدهند.

تشکیلات اداری سینما و کتابخانه :

- (۱) مدیره بیک نفر کمبود (میرمن شفیقه خانم معاونه انجمن نسوان علاوه بر کار معاونی خویش بکفالت مدیریت مذکور اجرای وظیفه میدارد)
 - (۲) کتابخانه بیک نفر (پینله علیه غوثی)
 - تعداد تماشا کنندگان از روز تاسیس (۳۰۰۰۰) نفر .
 - (۳) : تعداد نمایش فلمهای تریبوی برای متعلمات (۴۸) فلم .
- باغ زنانه :

اگرچه چندسال قبل بیک باغ بنام باغ عمرمی زنانه مخصوص نسوان در کابل وجود داشت که خانمها و اطفال در آنجا بغرض تفریح می رفتند لیکن ترتیبات آن حائز مرام تریبوی نبود بنابراین در سنه ۱۳۲۶ باغ مذکور که مربوط بلدییه بود باثر مفاهمه به مؤسسه نسوان

تعداد معلومات این کورس با وجود بودجه مختصر به هشتاد نفر بالغ میشد که ازان جمله چهارده نفر آن با موفقیت تامه کامیاب و بعد از اخذ شهادتنامه برش بعضی از آنها نظر با احتیاج مدیریت فرمایشها در خود مدیریت شامل وظیفه و برخی به کورسهای سوان خوانی موسسه جهت استفاده مزید شامل شدند .

ناگفته نمی گذاریم که معلومات مذکور در حین آموختن تعلیم يك اندازه خیاطی مشتریان را در بدل اجرت اجراء وهم از تکه های موسسه يك اندازه لباسهای ساده که فراخور درخت معلومات باشد دوخته به نفع موسسه در معرض فروش گذاشته اند در سال (۱۳۲۹) مدیریت فرمایشات با وجودی که خیاطی های زیاد مشتریان باجرت دوخته میشد يك اندازه تکه و سامان از پول موسسه خریداری و يك تعداد زیاد لباسهای زنانه و دخترانه و بچه گانه و طفلانه و غیره سامان ضروریه را بر علاوه فرمایشها از طرف خود بصورت بسیار فشنگک و مرغوب تهیه کرده و در معرض فروش گذاشته است .

خوانندگان گرامی نمونه های فشنگک آنرا در نندارتون مشاهده کرده خواهند بود تهیه و فروش سامان مذکور هم برفع احتیاج ضرورتندان وهم بمفاد شعبه تمام شده است . بازم مدیریت فرمایشات تعقیب خدمت را به نسوان مملکت فرونگذاشته و با وجود عدم تشکیلات لازمه يك کورس آشپزی افتتاح و ذوقندان را جهت شمول به آن دعوت کرد . این کورس نیز باجدیت تمام از يك طرف طالبات را به آموختن اقسام طبخای های داخلی و خارجی آشنا و از جانب دیگر شوق فروش خود را بامشتریان محترم توسعه داده اقسام شیرینی ها و ترشی و مربا و کلمچه های رنگ رنگ و غیره را برای استفاده مراجعین تقدیم کرده است .

مدیریت فرمایشات در عرصه کم توانست از يك طرف به طبقه عامه خدمت و از جانب دیگر مفاد کافیه برای موسسه حاصل نماید . در سال (۱۳۳۰) مدیریت فرمایشات بزر اثر (محترمه ملیحه سراج) مدیره فرمایشها نسبت بسالهای سابق قدمهای بیشتری برداشته خیاطی های عايندار و فروش های آن باجدیت جاری و کورس برش و آشپزی با تشکیلات ممکنه در دسترس ذوقندان گذاشته شده و کارهای اداری آن از هر حیث توسعه یافت . بهرحال امید است نظر به پروژه های آینده خود خدمت های قابل فدری به جامعه بالخصوص طبقه نسوان کشور بتواند خلص کارها و تعداد مامورین شعبه فرمایشها ذیلاً بفرض رسانیده میشود :

تعداد البسه زنانه و غیره که از ابتدای تاسیس شعبه فرمایشها تا حال باجرت دوخته شده بالغ بر سه هزار و پنجاه صد پارچه میباشد تعداد مالهاییکه قرارداد شده بصورت

فرار دادی دوخته شده بالغ بر دو هزار پارچه میباشد و تعداد سامانیکه از تکه مسوسه دوخته شده بالغ بر هفتصد پارچه میباشد .

مامورین شعبه :

مدیره يك نفر محترمه ملیحه سراج .

ماموره يك نفر محترمه هاجره روغ .

عضو برتبه مامور (انتهای) سه نفر محترمه مملکت محمود .

محترمه صابره عظیمی .

محترمه عزیزه بیگم .

محترمه حمیرا خانم .

محترمه آمنه بیگم .

محترمه عالیه بیگم .

عضو برتبه یازده سه نفر

کارگر غیر رسمی چهار نفر .

شعبه کورسهای کارهای دستی

شعبه کورسهای امور دستی در سال ۱۳۲۵ - در موسسه نسوان تاسیس گردیده و یک تعداد زیاد خانمها و دخترهای بالغه که از مهارت دوخت و بافت و غیره بی نصیب نبودند در شق درخت و بافت و گل دوزی و برش و غیره شمولیت ورزیده و تحت اثر معلمه های جدی استفاده لازمه نمودند چنانچه در ابتداء میعاد دوام این کورسها چهل روز تعیین شده بود سه چهار دفعه بعد از چهل روز امتحان مختصر گرفته شده و تصدیقنامه داده میشود . لیکن در سنه ۱۳۲۷ - که موسسه نسوان تحت حمایت حکومت فرار گرفت ریاست چنین لازم دید که میعاد تعلیم شاگردان باین کورسها یک و نیم سال تعیین شود .

که ازان مدت تاکنون مدت تعلیم شاگردان یک و نیم سال میباشد چنانچه ازان وقت تا حال سه بار بعد از اخذ امتحان از مدیریت مذکور شاگردان فارغ التحصیل گردیده اند . مقصد اصلی تاسیس این شعبه مفاد معنوی است بطبقه نسوان قابضی از طبقه اناث که بدوخت و بافت و برش امور خانه و غیره قابلیت نداشته باشند درین جا شامل گردیده و طور رایگان تحت تربیه و تعلیم گرفته شوند بعد از فراغت بتوانند برای جامعه خدمتی بنمایند مفاد مادی آن خیلی جزئی میباشد .

تشکیل آن مدیریت قرار آتی است :

(۱) : مدیره يك نفر (میرمن صدیقه اعتمادی) .

قراردادی دوخته شده بالغ بر دوهزار پارچه میباشد و تعداد سامانیکه از تکه م و سه دوخته شده بالغ بر هفتصد پارچه میباشد .
مامورین شعبه :

- مدیره يك نفر محترمه ملیحه سراج .
- ماموره يك نفر محترمه هاجره روغ .
- عضو برتبه مامور (انتهائی) سه نفر محترمه مملکت محمود .
- محترمه صابره عظیمی .
- محترمه عزیزه بیگم .
- محترمه حمیرا خانم .
- محترمه آمنه بیگم .
- محترمه عالیہ بیگم .

عضو برتبه یازده سه نفر

کارگر غیر رسمی چهار نفر .

شعبه کورسهای کارهای دستی

شعبه کورسهای امور دستی در سال ۱۳۲۵ - در موسسه نسوان تاسیس گردید و يك تعداد زیاد خانمها و دخترهای بالغه که از مهارت دوخت و بافت و غیره بسی نصیب بودند در شق درخت و بافت و گل دوزی و برش و غیره شمولیت ورزیده و تحت اثر معلمه های جدی استفاده لازم نمودند چنانچه در ابتداء میعاد دوام این کورسها چهل روز تعیین شده بود سه چهار دفعه بعد از چهل روز امتحان مختصر گرفته شده و تصدیقنامه داده میشود . لیکن در سه ۱۳۲۷ - که موسسه نسوان تحت حمایت حکومت قرار گرفت ریاست چنین لازم دید که میعاد تعلیم شاگردان باین کورسها يك و نیم سال تعیین شود .

که ازان مدت تاکنون مدت تعلیم شاگردان يك و نیم سال میباشد چنانچه ازان وقت تا حال سه بار بعد از اخذ امتحان از مدیریت مذکور شاگردان فارغ التحصیل گردیده اند . مقصد اصلی تاسیس این شعبه مفاد معنوی است بطبقه نسوان قابضی از طبقه اناث که بدوخت و بافت و برش امور خانه و غیره قابلیت نداشته باشند درین جا شامل گردیده و طور رایگان تحت تربیه و تعلیم گرفته شوند بعد از فراغت بتوانند برای جامعه خدمتی بنمایند مفاد مادی آن خیلی جزئی میباشد .

تشکیل آن مدیریت قرار آتی است :

(۱) : مدیره يك نفر (میرمن صدیقه اعتمادی) .

- (۲) : کتابچه يك نفر (بیغله ماه گل) .
 - (۳) : معلمه بافت دونفر (بیغله عزیزه و بیغله شیرین گل) .
 - (۴) : معلمه گل‌دوزی و کج دوزی (میرمن مهتاب) ، (بیغله زینب) .
 - (۵) : معلمه برش ضفلا نه يك نفر (میرمن ستاره) .
- تعداد شاگردان کورس موجوده و فارغ التحصیلات سابقه فرار ذیل است :
- (۱) : تعداد داخله موجوده (۱۵۰) نفر .
 - (۲) : تعداد فارغ التحصیلات سنه ۱۳۲۵ - (۱۶۰) نفر بسه دفعه .
 - (۳) : تعداد فارغ التحصیلات سنه ۱۳۲۸ - (۱۰۰) نفر .
 - (۴) : تعداد فارغ التحصیلات سنه ۱۳۲۹ - (۴۲) نفر .
 - (۵) : تعداد فارغ التحصیلات سنه ۱۳۳۰ (۲۳) نفر .

مدیریت تجارتي :

خوانندگان محترم مسبق خواهند بود که در سال ۱۳۲۵، موسسه نسوان بعد از يك دوره توزیع البسه برای طلاب مکاتب و تاسیس کورس ها جهت بسکاک انداختن يك تعداد خانمها که بدوخت های نفیس مثل فندهاری دوزی و افغنی دوزی و هزاره دوزی و کج دوزی و گل‌دوزی ، شبکه دوزی ، تات دوزی ، تسکه دوزی، وغیره وغیره يك اندازه مهارت داشته و از حیث عدم وسائل نمی توانستند باصول کتلاک ونمونه درست بدوخت آنها اقدام بدارند و جهت کمک به آنها و بلند بردن سويه دوخت همچو خانم ها شعبه تجارتي افتتاح گردید این شعبه سال بسال بر علاوه بلند بردن سويه دهنری تسکه و تار و ابریشم و هون و غیره مواد را از بازار آزاد دستياب کرد و يك مفاد قناعت بخش را نیز برای کمک مصارف شعبات تعلیمی و خیریه وغیره بموسسه تقدیم نموده است این شعبه نسبت به اکثر شعبات موفقیت شایانی را حاصل کرده است چنانچه این خانمهای تحت اثر شعبه مربوطه و هدایت آن ومطابق نمونه و کتلاک شعبه تجارتي دوخت های نفیس کرده و در مقابل حق الزحمه معقول اخذ نموده اند در هر سال محصولات آنها در نندارتون برای استفاده و مشاهده هموطنان عزیز عرضه گردیده است مصنوعات ایشان هر سال قبل از آغاز نندارتون به معرض نمایش اعضای مشورتي و افتخاری موسسه قرار داد شده است و خانمهای محترمه تصدیق و تمجید نموده اند . امید است در آتی نیز وسائل زیاد برای پیشرفت این شعبه پیدا گردد و مهارت آنها را در این فنون مهمه بیشتر نمود.

مامورین اداری این شعبه :

- ۱- مدیره يك نفر رابعه خانم .
- ۲- کاتبه يك نفر مریم خانم .
- اجراآت این شعبه از ابتدای تاسیس تاکنون .
- ۱- اجناسی که دوخته شده و بفروش رسیده (۴۰۰۰) قلم .
- ۲- تعداد اجرت کاران از ابتدا تا کنون (۹۰۰) نفر .
- ۳- مبلغ اجری که از ابتدا تا کنون بکارگران داده شده (۶۰۰۰۰) افغانی .
- ۴- اوراق نقدی و جنسی کارهای مذکور (۸۰۰۰) قطعه .
- ۵- فرمایشهای مردم که اجرا گردید (۱۰۰۰) قلم .

مدیریت قرار دادی :

- مدیریت قراردادی انجمن خیریه نسوان نظریه صوابدید مقامات ذیصلاحیت بتاريخ ۲۹ فوس ۲۹ بروی تشکیل ذیل تاسیس گردید .
- ۱- مدیره - ۱ نفر (میرمن حمیده) .
 - ۲- سرکاتبه - ۱ نفر (میرمن رقیه) .
 - ۳- کاتبه و کاتب - ۲ نفر (بیغله رابعه) و بیاغلی عبدالفتاح .
 - ۴- باشی خیاطی - ۱ نفر (بیاغلی شیراحمد) .
 - ۵- کارگر - ۳۰ نفر .
- عامل مهمی که موجب تاسیس این مدیریت گردیده همانا فکرمعاونت و بکارانداختن يك تعداد زنان بی بضاعت و تکمیل احتیاجات دوا بر رسمی دانسته میشود .
- انجمن خیریه نسوان توانست که از یکطرف بوسیله این شعبه به تعداد (۵۰۰) خانم بی بضاعت و پریشان شهر را بصورت اجیر استخدام و آنهارا با اجرت معقولی بکاربندازد .
- واظرف دیگر بادواثریکه احتیاجات شان بیک بیمانه بزرگتر بوده و اجرای آن بیک مدت کوتاه ایجاب میشد همکاری نموده که ازین رهگذر دوا بر مذکور به استفاده های آتی نائل گردیده اند :
- ۱- احتیاجات شان بوقت کم تکمیل گردید .
 - ۲- احتیاجات شان به فیات نازلتر تمام شد .
 - ۳- معاملات ایشان از دکانها و قرار دادی های متعدد بیک موسسه رسمی و خیریه مربوط گردید .

اینک معلومات آتی بمقصد تصریح این همکاری ها ارائه می گردد :

درسال ۲۷ مدیریت قراردادی که جدیداً بیکار آغاز نموده به اعمال (۱۶۰۰۰) پارچه و درسال ۲۸ و ۲۹ (۳۲۰۰۰) پارچه و درسال ۳۰ به اعمال (۲۰۸۹۷۶) پارچه رخت از قبیل دریشی خواب ، دریشی بهاری و زمستانی سائری ، بالاپوش افراد ، روی جانی پوش بالش و غیره از این قبیل اجناس موفق گردیده و اجرتیکه درین مدت به کارگران داده شده مبلغ (۱۲۵۰۰۰) افغانی می باشد از احصائی مذکور برمی آید که اجراآت این شعبه سال بسال روبه توسعه بوده و در سال جاری که هنوز اختتام نیافته (اوائل ماه جدی) اجرای کار و فعالیت چندین مثل بلندتر می باشد. امید است که این مدیریت پس از چند سال دیگر تماماً احتیاجات دوائر مرکزی را تکمیل نموده و از این رهگذر پیشرفت کاملی نماید .

مدیریت تجربیات، مامورین و اوراق

خوانندگان گرامی شاید از ابتدای تاسیس موسسه نسوان که به منظور پیشرفت سویه اناث ملحوظ نظر قرار داده شده مطلع خواهند بود . این موسسه در سال ۱۳۲۵ - آغاز گردیده و بتدریج حتی المقدمور چندین کورس تعلیمی در هر مسلك که ضرورت دیده شده افتتاح کرده و آن را افزوده است که هر يك از آن بنوبه خود تاسیس و نانیج کار خود را به جامعه تقدیم نموده اند ولی در ضمن تاسیس کورس ها و سائر شعبات مربوطه انجمن لازم دیده که باسم تجربیات و مامورین نیز يك اداره تشکیل و اجراآت آنهم توسط مامورین انانیه صورت بگیرد . روی همین منظور در ابتداء شعبه باسم تجربیات مفتوح و در رأس آن يك نفر سرکاتبه مقرر و حسب مطلوب در اجرای امور شعبه مذکور داخل اقدامات گردید و قتماً که موسسه در ظرف هر سال در امور مربوطه پیشرفت و ترقی نمود طبعاً اجراآت اداره تجربیات هم وسیع تر و تشکیلات آن بزرگتر لازم می گردید از همین لحاظ در سال ۲۶ - این شعبه از سر کاتبه به ماموریت تبدیل ولی در اواخر سال مذکور بهمین ترتیب اقدامات لازمه را مرعی و در سال ۲۷ - که موسسه نسوان به پیشرفت بیشتر نائل و طرف اطمینان و تحت حمایت حکومت متبوعه قرار گرفت در اجراآت و تقرر مامورین مربوطه انانیه آنهم توسعه بعمل آمد و تشکیل این شعبه هم از حیث زیادت کار و ایندکسه يك تعداد از نفری انانیه خوبتر بتوانند در امور اداری و اجراآت قانونی طبق سائرس دوائر مملکتی بیکار آفتیده مهارت حاصل و از امور این موسسه بهتر رسیدگی نمایند شعبه مذکور بمدیریت توسعه یافته و بنام مدیریت تجربیات و مامورین مسمی و در رأس اداره

مدیریت مذکور هم يك نفر مدیره بایک فففسر کاتبه موظف ساخته شدند و بعد از چندی دوسر کاتبه نیز مقدر گردیدند که ایفای وظیفه می نمایند در سال ۱۳۳۰ از حیث اینکه ارسال و مرسول دوائر ریاست با سایر دوائر مملکتی افزون گردیده لازم دیده شد که شعبه اوراق نیز تاسیس گردد، و این شعبه هم تحت اثر مدیریت تحریرات تشکیل و فعلاً اجرا آت. مذکور حسب مقررات در جریان است. علاوه بر آن اشخاصی که فعلاً مصروف کار می باشند ماشین تایپ بدسترس شان گذاشته شده چنانچه ماموره های مدیریت موصوف دؤمدت کمی به فن تایپستی مهارت حاصل و تمام اجرا آت خود ها را بوسیله ماشین تایپ تحت عمل قرار داده اند.

امور مدیریت مامورین و تحریرات و اوراق توسط مامورین انانیه اجرا میگردد و در آینده نیز امید است که بیاری خدای بزرگ این شعبه از حیث کار و اجرا آت به پیشرفت های مزیدی نائل گردد و خانم هائی که درین شق اجرا آت ادلزی را بعهد دارند قدم اولی را در آغاز آن بهتر برداشته اند و موفقیت کاملی نصیب شان گردید. تشکیل اداری شعبه قرار آتی است :

- (۱) مدیره يك نفر (میرمن حلیمه هاشمی) .
 - (۲) سر کاتبه يك نفر (بیغله عالیبه رسولی) .
 - (۳) کاتبه اوراق يك نفر (بیغله آمنه نوروز) .
 - (۴) کاتبه حاضر یك نفر (بیغله حبیبه)
- اجرا آتیکه از ابتدای تاسیس این موسسه در شعبه تحریرات تحت اثر (میرمن حلیمه) مدیره تحریرات صورت گرفته قرار ذیل است .
- ۱- مکاتیبیکه بداخل و خارج موسسه و دوائر دولتی از ابتدای تاسیس صادر و اجرا آت گردیده (۱۲۰۰۰) قطعه.
 - ۲- مقرری عزل و نصب ما مورین (۲۰۰) فقره .
 - ۳- نومه مخصوصه شعبه اوراق از تاریخ تاسیس (۱۳۳۰) تقریباً (۱۵۰۰)
 - ۴- ترتیب حاضر ی مامورین از ابتدای تاسیس سنه (۱۳۳۰) تا کنون (۲۵) جلد
 - (۵) مامور هائی که باین شعبه تایپستی می نمایند (۴) نفر .
- صورت خلص عائدات و معارفات از ابتدای تشکیل انجمن خیریة نسوان الی اخیر ۱۳۲۹ بقرار تفصیلات ذیل توضیحات داده میشود :-

انفء ۱۳۲۵ واردات عمومی از درك اعانه ها مبلغ ۰/۲۵۰۰۰۰ - افغانی

صورت مصارف - مشمول توزیع البسه طلاب بی بضاعت

و قرطاسیه تعلیمی طلاب مذکور.

مبلغ ۰/۰ ۲۴۶۸۶۰»

جمله درسر مایه ۱۳۲۶ آورده شد ۰/۰ ۳۱۴۰»

ب - ۱۳۲۶ واردات عمومی درك اعانه‌ها ۰/۰ ۲۶۵۹۴۰ ×
 عائدات شعبات ۰/۰ ۲۱۴۶۵۰۵۹ »
 باقی ۰/۰ ۳۱۴۰۰۱۳۲۵ »

مصارف:

۱- معاشات مامورین ۱۱۸۹۵۸ افغانی
 ۲- مصارف متفرقه و قرطاسیه
 بشمول مصارف خریه ۹۸۰۹۶ »

باقی ب سرمایه ۱۳۲۷

افزوده شد ۰/۰ ۷۲۶۹۱۱۳۲۶ افغانی

ج ۱۳۲۷ ۱- درك اعانه حكومت متبوعه ۰/۰ ۲۵۰۰۰۰/۰
 ۲- درك بانك ملی از صندوق خریه ۰/۰ ۲۰۰۰۰۰/۰ + ۴۰۰۰۰۰۰
 ۳- درك عائدات شعبات ۰/۰ ۵۵۴۰۸/۵۰
 ۴- باقی ۱۳۲۶ ۰/۰ ۷۲۶۹۱/۵۹
 جمله ۰/۰ ۵۲۸۱۰۰/۵۹»

مصرف

۱- معاشات مامورین و مستخدمین ۱۹۵۴۷۵
 ۲- مصارف متفرقه و قرطاسیه
 و کرایه ها بشمول مصارف خریه ۰/۰ ۱۲۴۸۶۰/۹
 باقی ب سرمایه ۵۳۱۸ افزود شد ۰/۰ ۲۰۷۷۶۵

د ۱۳۲۸ درك اعانه حكومت متبوعه مبلغ ۰/۰ ۲۰۰۰۰۰/۰ +
 درك اعانه بانك ملی از صندوق خریه ۰/۰ ۲۰۰۰۰۰/۰ » + ۲۰۰۰۰۰۰/۰

عائدات شعبات داخلی ۰/۰ ۸۴۲۱۳/۵۰ »
 باقی ۱۳۲۸ ۰/۰ ۲۰۷۷۶۵/۵۰ »
 ۰/۰ ۲۹۴۹۷۹/۰ »

+ ۰/۰ ۶۹۱۹۷۹/۰

د کابل کالنی

مصرف معاشات مامورین و مستخدمین ۱۴۳۲۳۷/۹۳
 مصرف متفرقه و قرطاسیه و کرایه
 بشمول مصرف خیریه ۱۸۴۸۱۸/۶۳

» ۳۲۸۰۰۶/۰۶

پرداخت حمایه اطفال سرمایه ۱۳۲۹ ایراد شد

» ۱۶۳۰۰۰

» ۰۲۶۹۲۲/۴۴

س : ۱۳۲۹ از درک اعانه حکومت متبوعه مبلغ ۲۰۰۰۰۰/۰
 از درک اعانه بانک ملی از صندوق خیریه ۲۰۰۰۰۰/۰

» ۴۰۰۰۰۰۰/۰

عائدات شعبات داخلی ۱۳۱۴۳۲/۰
 باقی ۱۳۲۸ ۰۲۶۹۲۲/۴۴

» ۶۰۸۳۰۴

» ۱۰۰۸۳۰۴

مصارف ۱- معاشات مامورین و مستخدمین ۱۶۹۸۳۳/۳۰
 مصارف متفرقه و کرایه و قرطاسیه
 بشمول مصارف خیریه ۱۳۱۴۳۲/۳۳

» ۳۰۱۲۶۰/۶۳

» ۷۰۷۰۸۸

باقی سرمایه ۱۳۳۰ ایراد شد

» ۷۰۷۰۸۸/۸۱

طوری که دیده میشود از ۱۳۲۷ که واردات موسسه در قسمت امدادها و اعانه ها شکل ثابت تر بخود گرفته و بالمقابل نائبات شعبات موسسه از شقوق تجار تی و غیره در اثر مجاهدت کارکنان آن بعمل آمده روز افزون بوده و موسسه توانسته است مصارف توسعه شعبات و خدمات اجتماعی خویش را بدون مطالبه امداد مزید تکافو نماید .

و هم حکومت متبوعه جهت تعمیرات اساسی مرکز موسسه و شعبات تعلیمی و تالار بزرگت کشفوانس های آن از یکطرف در بهترین حصه شهر نو متجاوز از چهار جریب زمین طور اهانه از وزارت جلیله معارف اعطاء و بر علاوه تاکنون در حدود مبلغ بیست لک افغانی جهت تعمیرات مذکور از پول دیو منظوری داده ممکن است در حدود همین مبلغ در سال ۱۳۳۱ نیز طرف ضرورت واقع و آنهم از طرف حکومت متبوعه با اساس فیصله که بعمل آمده برای تکمیل عمارات مذکور عنایت گردد .

راپورتاژ مصور :

سید عزیز الله :

فابریکه قندسازی بغلان

در پرج ثور سال ۱۳۱۷ شرکت قندسازی شروع بکار کرده بعد از نشر اعلامان فروش اسهام و انتخاب هیئت مدیره و تشکیلات اداری اساس نامه تحت پنجاه و هفت ماده

ترتیب و بعد از امضای هیئت مدیره بفرض استحصال منظوری بوزارت اقتصاد ملی تقدیم و منظوری آن را حاصل کردند درین سال از سرمایه سی ملیون افغانی هجده ملیون جمع شده و فیصد هفتاد و پنج اسهام شرکت قندسازی را بانک ملی خریداری نمود .

در سال ۱۳۱۸ و ۱۳۱۹ بانک ملیون و سه صد و هشتاد و دو هزار افغانی دیگر نیز سهم فروخته شد فعلاً مجموع سرمایه شرکت قندسازی (۸۲۸۶۸۲۰۰)

اینک صورت اجرا آت چندین ساله

آنرا جهت اطلاع خوانندگان عزیز بدو حصه

تقسیم و خلاصه آنرا عرض میکنیم .

شاید مطالعین گرامی مسیوق باشند که بغلان موجوده چندسال قبل یک دشت چپه زار

و خرابه بی نفوس بود و تا واضح تر بگوئیم از نیستان ها و زمین های تا هموار تشکیل

یافته بود . ولی چون زمین های وسیعی در حدود شصت هزار جریب به اطراف و نواحی آن

وجود داشت که بعد از اصلاح نهر آب فراوان در آن موجود میشد . قشلاقهای چهار دور آن

داری نفوس کافی بود لهذا از هر حیث موقعیت آنجا به انتخاب مهندسین و متخصصین

و اولیای حکومت و بانک ملی برای نصب ماشین هوزون و مناسب قرار داده شد .

مسلم است که در چنین دشت های خاره که از مرکز کابل و دیگر ولایات مدنی دور افتاده است در ابتدا پلان و پروژه یک شهر مدنی و صنعتی را عملی ساختن چه مشکلات و تکالیف پیش رو دارد. ولی در حصه فابریکه قندسازی حکومت ترقی خواه و اولیای بانک ملی مساعدت های بسیاری نمودند و بعامورین شرکت قندسازی موقع دادند تا در مقابل تمام مشکلات بار و روح قوی اقدامات موثری در انجام پروژه و پلان مرتبه بنمایند، مدیریت صنعتی بانک ملی امور پلان را به پنج حصه منقسم نمود.

- ۱- توريد ماشین ها و آلات فابریکه .
- ۲- نصب و بسته کاری آن .
- ۳- سرشته حمل و نقل .
- ۴- انتظام حمل و نقل لبلبو .
- ۵- تهیه عمه و اشخاص صادق و جدی برای پیشرفت کار .

بعد از سختی های فوق شرکت بحضور بزرگان و موسفیدان پلان شروع بکار نموده قبل از همه بکار تعمیر آغاز کردند بافتت نفوس برای انجام این امر کار آسایانی نبود و انجام این کار مشکلات و تکالیف زیادی را ایجاب می نمود .

در قسمت تهیه عمه و الا حضرت محمد هاشم خان سابق صدراعظم توجه و مساعدت و معاونت نمودند و این مسئله مشکل حل و روزانه دوهزار نفر عمه کار می کردند .
در ظرف دو سال و دوماه تمام امور عمرانی مذکور انجام و بتاريخ ۳۰ برج عقرب ۱۳۱۹ فابریکه پلان بدست والا حضرت محمد هاشم خان افتتاح گردید .
در سال ۱۳۱۸ جنگک اروپا شروع گردید و در سال ۱۳۲۰ بامور اقتصادی مملکت اثر این جنگک واضحا احساس گردید .

از یکطرف جهت توريد مازوت مورد سوخت فابریکه و دیگر سامان و لوازم آن دچار مشکلات گردیدند و از جانب دیگر از قلت بطرول و کمی موتر و سامان آن در امور ترانسپورت فابریکه قند سکتگی وارد گردید و در فصل معین ۱۳۲۰ که باید ابلبورا از فاصله ۲ الی ۲.۶ میل بوسیله موتر بفابریکه میرسانیدند به اندازه کافی ابلبورا بطرول و موتر وجود نداشت . درین وقت باز دست مساعدت حکومت جانب شرکت قند دراز شد و مال مواشی از قبیل شتر، اسب و مرکب بتعداد کافی تهیه و طرف استفاده قرار گرفت و از همان زمان الی فصل چهارم (سال ۱۳۲۲) حمل و نقل لبلبو ذریعه شتر بعمل می آمد .

عمارات فابریکه قندسازی در بغلان صنعتی

صحن فابریکه قند و عمارات مربوطه آن

دور نمای عمارات فابریکه و ذخایر ایلپو

ذخایر ابلبو در جوار سیلو های پهلوئی قاپریکه

گوشه از عمارت شرکت قند سازی

باید متذکر شویم که درین وقت مشکلات شرکت فند سازی علاوه شد، زیرا از یکطرف نفر بیشتر برای اجراء این کار موظف گردیدند و از جانب دیگر نسبت به کرایه مو تر پول زیاد مصرف میشد. ولی چیزیکه شرکت فند سازی را باین اجراءات و ادار می کرد همانا این مفکوره بود که میدانست این پول [تقریباً دوازده لک افغانی] به کیسه کسبه و افراد همین مملکت ریخته به نزدیک نعل شتر خدمت به سزائی می کرد.

مشکلات دیگری که از تجربه سالهای اول به شرکت واضح گردیده بود همانا موضوع تیل مازوت و یابزبان دیگر [فرنسل آیل] بود. این روغن سالهای اول به هر سال از هفتصد الی یک هزار دو صت مصرف شده بود. درینجا سنجدیده شد که آینه ممکن است زرع لبلبو زیاد و به تدارک دوهزارتن نفت ضرورت پیش شود. بعد از آنکه مشکلاتی در سال ۱۳۲۱ و مخصوصاً خطراتی در سال ۱۳۲۲ نسبت خریداری واخذ لایسنس و تئورید مواد مذکور بشرکت مواجه شد و اشکالات زیادی در سال ۱۳۲۳ احساس میشد لهذا شرکت فند سازی و شعبه صناعتی بانک ملی تصمیم گرفت که فابریکه بغلان را آینه شده بواسطه ذغال سنگ معدن کر کر بکار اندازد.

دراثر همین مفکوره پیشنهاد مفصلی بحکومت تقدیم و منظوری و معاونت های معنوی آنرا حاصل کردند. در اینجا که مراد سوخت فابریکه از نفت به ذغال سنگ مملکت خود مان تبدیل شد به ماشین و سامان مخصوص ضرورت حس گردید. درین موقع باریک هیچ ممکن نبود که سامان مورد ضرورت فابریکه از خارج تهیه گردد، خوشبختانه مدیریت عمومی صناعتی بانک ملی به جدیت تمام به مشوره متخصصین سکودا از فابریکه های حکومتی و ملی مرکز کابل ماشین و سامان لازم را تدارک و ذریعه ما مورین شرکت فند سازی بفابریکه بغلان رسانیدند.

تهیه تخم لبلبو :

مسلم است که صنعت فند سازی به همان اندازه که به توریید سامان و آلات فنی نیازمند است به همان پیمانانه به ترقی زراعت و تهیه مواد خام یعنی لبلبو نیز احتیاج شدید دارد. چه در مملکتی که صنعت فند سازی وجود نداشته باشد لبلبو و تخم لبلبو هم به پیمانانه لازمه دستگیری نمیکنند. و چون این صناعت رواج پیدا کرد طبعاً به تخم لبلبو هم احتیاج حس میشود که اگر به اندازه لازمه طرف استفاده قراردادده نشود لطمه بزرگی به کار عاید می کنند. از اوایل کار الی سال ۱۳۱۹ انتظام زراعت لبلبورا نیز شرکت فند سازی وظیفه خود قراردادده جهت زرع لبلبو در سال ۱۳۱۸

هشتاد تن تخم لېلیو از مملکت چکوسلواکیه و در سال ۱۳۱۹ (۱۲۰ تن) از مملکت جرمن و امریکا و در سال سوم ۱۳۲۰ شست تن تخم از امریکا وارد کرد. که به زارعین رایگان تقسیم شد. در سال ۱۳۱۹ فارم زراعتی از طرف حکومت در بغلان تشکیل و امور زراعتی را تحت اجرا گرفته یک حصه تسلیف شرکت را کم کردند بعداً در فارم زراعتی شرکت قندسازی برای تخم گیری در داخل وطن با اقدامات امتحانی شروع کردند.

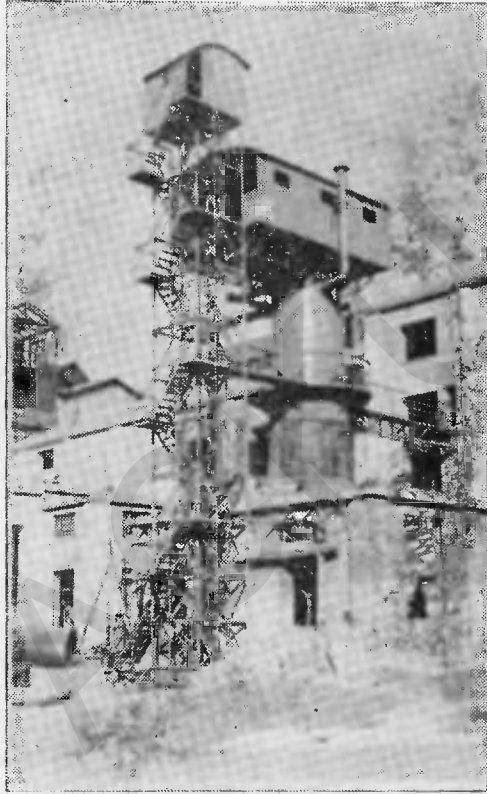
اولاً در سمنگان به نظریه متخصصین زراعتی امتحان بعمل آمد. در سال ۱۳۲۱ تخم لېلیو در آنجا زرع و برای قلمه شانی ۱۳۲۲ نگهداشته شد. در سال ۱۳۲۲ از بذر و قلمه مذکور به اندازه (۲۰) تن تخم لېلیو بدست آمد. برای سال ۱۳۲۳ پنجصد جریب زمین را در سمنگان برای تخم گیری مخصوص فرار داد، و قلمه لېلیو از حاصلات ۱۳۲۳ از طرف شرکت داده شد تا در سال ۱۳۲۳ به کار انداخته شود. و بهمه فرته امید می رفت که از جمله هزار جریب زمین یکصد و شصت تن تخم لېلیو حاصل گرفته شود که برای سه سال آینده کفایت خواهد کرد. در سال ۱۳۲۲ برای سال ۲۳ بیست تن تخم لېلیو در سمنگان موجود بوده شستاد تن دیگر از امریکا خریداری و در اواخر سال ۱۳۲۲ ذریعه ریاست زراعت به بغلان نقل داده شد.

در آن وقت شرکت قندسازی تصور نمود که از تخم لېلیو داخل وطن احتیاج خود را رفع کرده میتوانیم و باین طریق اجرا آن مهم منافع شرکت قند و هم نفع طبقه زارع مدنظر بود. و یک احتیاج مهم و بزرگ فابریکه از خارج رفع گردید.

این بود که لاصه اجرا آن و فعالیت های فابریکه، قند سازی در سالهای اول، اما در شق زراعت لېلیو در آن وقت هنوز مشکلات و نواقص زیاد در پیش داشتند و برای تکامل امور و فایز شدن بر مشکلات قدمهای سریع برداشته میشد و نظریه داشتند که باید فابریکه قند سازی نود روز گردش نماید و برای سیر و گردش نود روزه آن شصت هزار تن لېلیو مورد ضرورت بود ولی زمین های موجود آن وقت بغلان در حدود شصت هزار جریب بوده و در هر سال از طرف ریاست تنظیمه آن ولا پانزده الی بیست جریب زمین برای زراعت لېلیو انتخاب میشد در آن وقت از تجربه چهار سال اول معلوم میشد که از زمینهای مذکور در سال اضافه از سی هزار تن لېلیو حاصل گرفته میشود. از سال ۱۳۲۱ الی سال ۱۳۲۳ شرکت قند باشعه صنعتی بانک ملی و ریاست تنظیمه قطعن مذاکره نمود که زمین های جدید برای زرع لېلیو بدست بیارند. چنانچه در اثر مفاصمه و کوشش های مداوم ریاست تنظیمه باین نتیجه رسید که نهر اجمیر را وسعت داده و تحت زراعت آورده برای زمین های خشک آب به آب رسانده و جهت خشک کردن باتلاقها اقداماتی نماید.

تراانسپورت تغهاله لیلو درخارج عمارت فابریکه که جهت خورا که حیوانات
طرف استفاده قرار داده میشود .

لفت نقل چونه به داش پخت چونه

برای حفرنهر گورگان که زمین های وسیع و مستعد برای زرع لبلبو در تحت آن می باشد اقداماتی بعمل آمد . این اقدام نیک در آن وقت شرکت قندسازی را نوید بخشید و یقین نمودند که آهسته آهسته این نواقص زراعتی رفیع و فابریکه به تکامل خود میرسد و نیمه احتیاج افغانستان عزیز را از شکر خارج مرفوع ساخته آن را مستغنی میسازد.

برای پیشبرد امور و تنظیم کارها در مرکز و ولایات اقدامات ذیل بعمل آمد :

اول در مرکز و ولایات حتی در حکومتی های محلی تمام افغانستان یک نمایندگی بنام نمایندگی قند سازی باز گردید تا اهالی هر منطقه به سهولت بتوانند شکر خریداری کنند و هکذا مالکان موتور و مسافری در هر محل از نمایندگی ها بطور وروغنیات موثر را بقیمت معینه خریداری نمایند . دوم احتیاجات تمام افغانسان را از شکر و بطورول سنجیده برای تهیه آن اقدامات لازمه بعمل آمد . قبل از جنگ اروپا از نقطه نظر تجارتی از دوران سرمایه کار گرفته مصارف یک ساله بتدریج خریداری و به مراجعش رسانیده و بصورت آزاد برای فروش بدسترس اهالی گذاشته میشد . در وسط سال ۱۳۱۹ که جنگ دنیا دوره یک ساله را طی کرد و به اقتصاد افغانستان طبعاً تا ثیر بارزی نمود شرکت قندسازی درصدد چاره برآمده و برای ذخیره قند و شکر و بطورول ترجه زیاد میدول داشت . شرکت قندسازی از اول سال ۱۳۳۰ شروع به کار نمود ولی مشکلات زیاد از قبیل قلت سرمایه و فقدان وسایل لازمه مانع عزم شرکت گردید . باوسف آن شرکت فعالیت نموده با اولیای امور بانك ملی مشور نمود و عندالزوم ذریعه ریاست بانك ملی باوزارت اقتصاد و اولیای امور حکومت نیز مشوره نموده هدایات لازمه حاصل کرد . حکومت مهربان که به کار و فعالیت این موسسه دلچسپی داشته و دارد از یکطرف پنجاه لک افغانی اعتبار قرضه را برای قندسازی بد افغانستان بانك اعطا فرمود و از جانب دیگر بانك ملی در کرایت اعتبار قرضه قند سازی وسعت و تسهیلات را رویکار آورد و شرکت قندسازی توانست خدمتی را که از آن ترفیع می رفت انجام دهد . قرار یاد داشتهای شرکت قند سازی در آن سال اهالی افغانستان باوجود مشکلات دنیا از حیث تیل بطورول و نندوشکر احتیاجی احساس نکردند در برج ۱۳۲۰ فروش بطورول درهند تحت کنترل حکومت آمد و قیود رایج به لایسنس و صدور آن گذاشته شد . درجوزای سال ۲۱ شکر نیز در هند زیر کنترل حکومت درآمد ، بعد از آن مشکلات زیاد برای شرکت قندسازی پیش شد ولی باهمه مشکلات به کار خود دوام داد . درینجا احصایه شش ساله قند و شکر را به خوانندگان عزیز تقدیم میکنیم . تا به این امر اطلاع

د کابل کالونی

حاصل کنند که در زمان قبل از جنگ عمومی فروش آزاد بوده و در زمان جنگ دوره بحرانی اقتصاد از صرفه جویی کار گرفته شده است .
سال- فروشات قند و شکر به تعداد صندوق و بولک

۱۳۱۷	قند	۶۳۱۱۷	صندوق شکر	۱۰۱۷۱۲	بولک
»	»	»	»	»	»
۱۳۱۸	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
۱۳۱۹	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
۱۳۲۰	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
۱۳۲۱	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»
۱۳۲۲	»	»	»	»	»

خوانندگان گرامی از احصائیه فوق به این نتیجه می رسند که کسنترون فروش قند و شکر از سال ۱۳۱۷ شروع و دوره بحرانی شرکت نیز از همین سال آغاز شده است. شرکت قندسازی درباره معاملات بطرول و روغنیات موثر و غیره الی سال ۱۹ احتیاجات خود را از خارج تهیه نموده و یک قرار دادی با کمپنی برماشل داشت در سال ۱۹ برای حفظ ما تقدم نماینده از طرف شرکت قندسازی به کراچی رفته قرار دادی با کمپنی برماشل و کمپنی ستنردرایل برای مدت طولی عقد و در عین حال سامان های لازمه تانک و پمپ و اسباب و لوازم آنرا جهت رفع احتیاج خریداری نموده الی وسط سال ۱۳۲۰ بطرول کارآمد افغانستان بدون چون و چرا از کمپنی مذکور وارد میشد در برج سنبله ۱۳۲۰ که بطرول تحت کسنترون حکومت آمد حسب پیشنهاد بانک ملی و مساعدت و زارت امور خارجه مقار معینی بنام احصائیه ماهوار و سالانه از طرف حکومت هند برای حکومت افغانستان منظور گردید . اینک احصائیه فروش بطرول و موبل آیل . قرار ذیل تقدیم است !

سال	مقدار فروش بطرول	مقدار فروش موبل آیل .
۱۳۱۷	۱۷۲۹۶۹۳ کیلن	۸۸۹۳۹ کیلن
»	»	»
۱۳۱۸	۲۰۶۲۱۱۸	۹۷۷۸۳
»	»	»
۱۳۱۹	۲۲۶۱۶۰۹	۱۳۰۱۵۲
»	»	»
۱۳۲۰	۱۶۱۸۵۹۷	۱۲۰۷۸۱
»	»	»
۱۳۲۱	۷۶۰۴۳۵	۱۰۳۴۵۲

بر علاوه احصائیه فوق قرار تشریحات ذیل خلاصه بیلانس های پنج ساله که عبارت از سال ۱۳۱۷ الی سال ۱۳۲۱ است تقدیم میشود .

فابریکه قند سازی بغلان

سال	مغاد به سنجش فیصد بروی سرمایه	تادیه فیصدی برای شوکاء	باقیمانده فیصد
۱۳۱۷	۲۰/۲۹	۱۱/۰	۹/۲۹
۱۳۱۸	۱۵/۱۹	۱۲/۰	۳/۱۹
۱۳۱۹	۱۸/۶۶	۱۲	۶/۶۶
۱۳۲۰	۲۱/۱	۱۲	۹۱/۱
۱۳۲۱	۸/۵	۱۲	۳/۹۰

پول باقی مانده، منافع مطابق با اساس نامه و امتیازنامه برای توسعه صنعت قند سازی بنام ذخیره جمع شده بود ولی باید اظهار کرد که چون بیلاس هر ساله شرکت قند سازی به ملاحظه هیئت تفتیش حکومت میرسد بیلاس مرتبه ریاست قند سازی را که هیئت تفتیش حکومت ملاحظه نمود بعضی از درکات آن را حق حکومت قرار داد.

ج : وضع بحرانی شرکت قند سازی از سال ۱۳۲۰ آغاز و در سال ۱۳۲۱ نا ثیرات زیادی وارد کرد. از یکطرف پول سرمایه جمع شده که بیست و هشت ملیون و شش صد هزار افغانی بود اکثر آن بقیعت ماشین و تعمیرات بغلان و اثاثیه تانک و بمب و جایداد منقوله شرکت بصرف رسید و پول جزوی برای دوران تجارت باقی ماند. از طرف دیگر برای ذخایر قند و شکر بصورت کافی و بطورول و موبیل آیل یک اندازه پول لازم بود.

زیرا خدمت مملکت و رفع ضرورت ملت از حیث قند و شکر و چلش موثر امر لازمی و قابل اهمیت شناخته شد، پس ناچار شرکت قند سازی از قرضه کنار گرفت. از جانب دیگر فروش تحت کنترل درآمد و اموال ذخیره شده در اثر چنین سکتگی در تجارت منافع کم بدست می آید گذشته از آن از منافع که در بالا بنام قرضه ذکر نمودیم تکت پولی هم تادیه میگردید بنا بر آن منافع بسیار جزوی باقی می ماند. از طرف دیگر انضباط و کنترل شکر تمام افغانسان امور حسابی را وسیعتر ساخت و بودجه مصارفات بلند رفت. این بحران اگر دوام می کرد ممکن بود منافع بکلی سلب و منتها مصارفات را تکافو می نمود.

باز هم در آن وقت نسبت به وضعیت دنیا بایست ذخیره شکر اضافه تر می شد. چنانچه تا یک اندازه همین طور هم شد ریاست بانک ملی در هر ماه چهار صد تن شکر لایسنس داشتند که باید از هند خریداری می کردند.

باید عرض شود که شرکت قند سازی از جایداد غیر منقوله برای رفع حواجی خویش و خدمت به مملکت در قلات و سپین بولدک و گرشک و دوراهی منزل باغ قند هار و فراه و جلال آباد و گردیز و بغلان یک یک نمایندگی عصری را بعد از خریدن زمین تعمیر نموده که

د کابل کالنی

امروز مامورین موظف این وظیفه با سامان و اسباب تحویلی خود در آنجا ها ره‌ایش میکنند و به هر یک نمایندگی اطاق دفتر و تحویل خانه شکر و تحویلخانه موبل آیل موجود و باندازه لازمه تانک و پمپ بطرول در آن حدود نصب است . چند سال قبل یک تعمیر فشننگک و زیبا دره‌رات ساخته شده و گاراج و سیم در سنه ۱۳۲۲ قندهار تهیه و تعمیرات لازمه آن اصلاح و فعلا مدیریت قند سازی قند هار و ماموریت بطرول مرکزی و ماموریت فروش شکر در آنجا توقف دارند چندی قبل بیست و هشت هزار بوری شکر در آنجا گدام بود و هم در سال ۲۲ تعمیر موجوده شرکت قند سازی و انحصار موتر و شرکت سرویس با تمام گدام ها و ملحقیات آن خریداری شده یک‌حصه آن برای انحصار موتر و شرکت سرویس بکرایه داده شده باقی عمارات و گدماها کارآمد خود شرکت است .

برای اینکه خوانندگان عزیز فهمیده بتوانند که در یک سال چه اندازه پول را به خریداری و مصرف شکر شرکت قند سازی بخارج صرف کرده اینک فرارذیل می‌نگاریم: مجموع شکر خریداری هندیه نین پشاور: مجموع پول قیمت کلمدار به افغانی ۳۵۸۷/۰ تن مساوی (۳۵۴۰۶) بوری - خریداری به کلمدار

(۱۸۵۵۶۷۴/۰/۰) کلمدار ۷۴۲۲۶۹۹/۰ - افغانی

مصارف کرایه و محصول و غیره - میزان عمومی

۲۶۸۷۱۰۴ - افغانی ۱۰۹۸۰۳ - افغانی

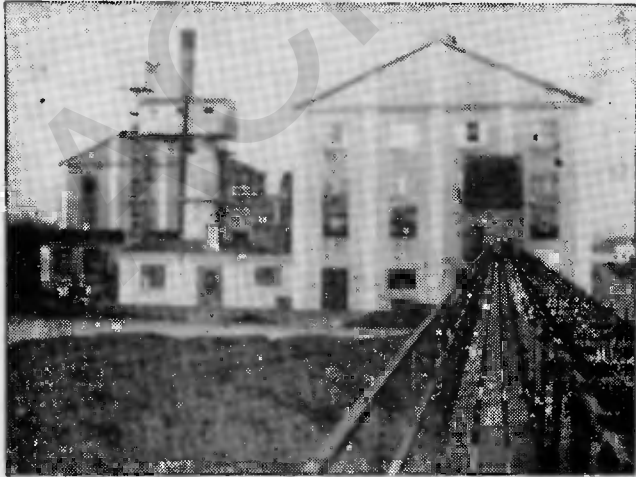
بر علاوه شکر یک مقدار قند خشتی از خریداری سال ۱۳۱۸ بنظریه او لیای امور حکومت در سمت مزار شریف اندخوی و غیره نواحی ذخیره شده بود در سنه ۱۳۲۳ مقدار ۵۷۴۹ سیر در مرکز کابل و ولایات از قند خشتی بفروش رسیده که گویا بدوران جنگ پنج ساله قند و شکر در افغانستان باندازه که از طرف حکومت احصائیه معینه داده شده بود بسهوات برای هر شخص رسید و همه استفاده کردند . درینجا باید اعتراف کنیم که در قسمت ترانسپورت ریاست حمل و نقل شکر را از خارج بداخل حمل نموده و از مرکز بهر نقطه افغانستان مطابق هدایت حکومت مهربان رسانیدند و درین مورد شرکت قند سازی معاونت و همکاری خود را دریغ نمودند .

شق بطرول :

شرکت قند سازی در توریه بطرول و روغنیات موتر و انتظام تانک ها و تهیه یرزه جات و سامان پمپ ها اقدامات موثری نموده ، بطرول را همواره از خارج بداخل وارد کرده و بهر منطقه رسانیده فروشات را بقرار حواله های مدیریت عمومی حمل و نقل تحت کنترل گرفته و به هدایت حکومت اجراء می نمود و ذخیره روغنیات لازمه را پیش بینی

ذخایر لبلبو در جوار فابریکه

دش چونه فابریکه و ترانسپورت تغالاه لبلبو

دانش چونه فابریکه اول قسمت غربی آن

مزرعه لیلجو در سمنگان برای تخم گیری

نموده همچنان پول فروشات نمایندگی های مربوطه بمراجعهش تجویب داده شده که از رهگذر معامله پطرول و روغنیاات موتر هیچ يك معطلی در كار كه موجب شكایت اشخاص شود وارد نشده در سال ۱۳۲۳ راجع به توريد تیل خاك با كمپانی های پطرول خارجه كه معامله داران شركت قند بودند اقدامات صورت گرفته و كمپنی های مذكوره هم در نتیجه اقدامات شركت قند قانع گردیدند كه تیل خاك را هم به مثل پطرول ذریعه هیئتهای خود قند سازی معامله و قرار داد بدارند وقتیکه اقدامات مذکور صورت گرفت حكومت ارتباط آنرا بشركت قند سازی لازم دید و بوزارت اقتصاد ملی هدایت لازمه داده شد وزارت موصوف موضوع را به مجلس عالی شورا پیشنهاد نمود موضوع ارتباط تیل مذکور مراتب خود را از هر دو مجلس عالی طور مثبت طی نموده فرمان منظوری آن صادر شد .

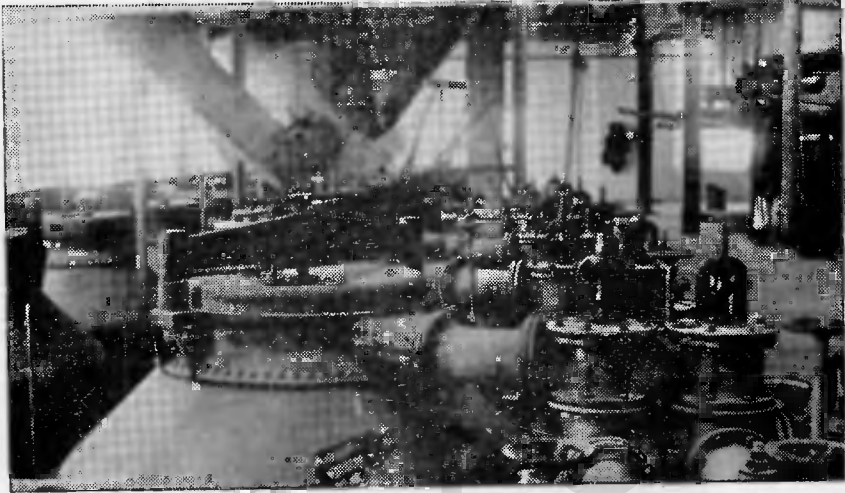
از كمپنی های بر ماشا استندرد و يكم آئل كه معامله دار پطرول بود ضرورت های خود را خریداری کرده و اكثر حصه آنرا در تانك های لاری و برخی را در پیرل و پیپ بوطن وارد نمودند و بتمام نمایندگی های فروش پطرول ذریعه تانك و پیپ زمینی و پیچهای خورد و كلان برای فروش و استفاده اهالی گزاشتند تا مانند پطرول و روغنیاات موتر بامقاد فی صد دوازده بفروش برسانند كه از يكطرف به عموم اهالی افغانستان خدمت نماید و از جانب دیگر تجارت موسسه قند سازی وسعت یابد شركت قند سازی در سال ۱۳۲۴ نتوانست كه تعمیر نمایندگی پطرول چهاربیکار را تكمیل و برای تانك پلخمری دوچریب زمینی از بلدیعه آنجا خریداری و تانك سابق را با يك تانك پنجهزار گیلته جدید در زمین جدید دفن و بكار انداخت وهم در اندخوی زمینی خریداری نموده و به تدارك و خریداری مصالح لازمه برای آغاز كار تعمیر داخل اقدامات گردید كه تا اكنون از تعمیر آن استفاده مینمایند .

شركت قندسازی تمام محاسبات مركز را یومیه و اطراف را عندالورود واریسی کرده و در ولایاتی كه نفر كنترول عملجیده داده شده بود شعبات مؤظف بیلاس های خود را در خود ولایات ترتیب و بعد از كنترول چینیکه بمركز می رسد اصل بیلاس را مدیریت عمومی كنترول واریسی کرده داخل بیلاس عمومی خود می كردد .
مشكلات فابریكه :

قبل از آغاز دوره پنجم كمپاین فابریكه بغلان ، شاغلی محمدعتیق خان رفیق در بغلان به مشوره و همكاری یككفر خارجی (مدیر تخنیککی سكودا) و باقی نقری كمپنی سكودا كه مؤظف به این كار بودند بعد از امتحان مختصر و با اتفاق مامورین شركت قندسازی بتاریخ ۲۰۴ عقرب سال ۱۳۲۳ فابریكه را بسوخت ذغال معدن كركر بكار

انداخته والی ۲۰ دلو تاوقفه چند روزه بصورت اطمینان بخش کار کردند اما این امر قابل تذکر است که از یکطرف دوره کمپاین بواسطه کوره بخار و داس های سوخت ذغال از وقت معینه خود یک ماه تاخیر را ایجاب می نمود و از طرف دیگر خلاف عادت زمستان سال ۱۳۲۳ شدت برودت را اختیار و بعد از نزول چند بار باری وقفه های مختصری از رسیدن مواد خام در جریان فابریکه رخ داد به تعقیب آن سردی و برودت شدید تر گردید حتی جوی ها و حوض های فابریکه منجمد و یخ بندی شد و چند روز مسلسل و مرتب فابریکه به کلی توقف نمود . بعد از خوبی هوا و شکستن یخ بندی ها رسیدن لبلبو کار باز جریان یافت و دوباره فابریکه گرم شد و شروع به کار و فعالیت کرد . این شدت خنک و سردی هوا تنها سبب وقفه نشده بلکه در حمل و نقل لبلبو و تهیه آذوقه و مصرف محروقات و بدست آوردن آذوقه و محروقاتیکه متراکم از ذخیره مورد ضرورت بود حتی در کار زارعین و مامورین و عمله نیز صدمه رسانید و بالاخره حیوانات و مال مواشی که برای حمل و نقل لبلبو جمع شده بودند از یا افتاد و یک تعداد زیاد آن ها سقط کردند و قریب بود یک مقدار زیاد لبلبو در حدود هشت الی ده هزار تن بواسطه مشکلات رسانیدن و نابود شدن مال مواشی در بیرون نزد زارعین مانند شرکت قندسازی پول قیمت آن را بازار عین بپردازد .

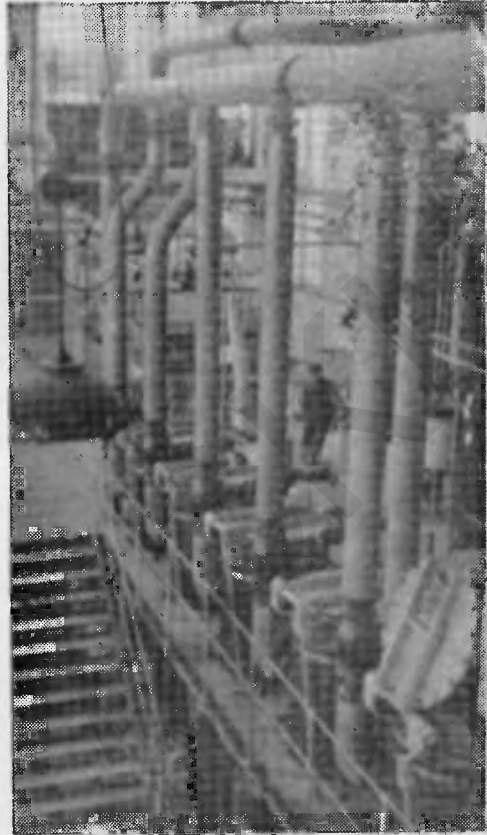
درین وقت رئیس تنظیمیه با اتفاق شایع علی محمد عتیق خان باارباب و وکلای کرایه کشان و مامورین و دریوران جرگه کردند و این خساره بزرگت را که به مفاد عمومی صدمه می زد طوریکه لازم بود ذهن نشین مردم نموده و آنها را بیک اتحاد برای معاونت باین کار رهبری کردند و بالاخره جرگه مذکور تصمیم گرفت که مقدار باقی مانده لبلبو بهر وسیله شود بفابریکه رسانیده شود و از آن کار بگیرند و هم بامدیر تخنیک نماینده کمپنی سکودا مستخدم شرکت قندسازی مشوره های فنی بعمل آمد تا از روی فن لبلبوهای یخ زده طوری استهلاک شود که به اشین های کلان لطمه عاید نکند و هم از گرمی آینده که سبب خرابی لبلبو می گردد جلوگیری بعمل آید سپس با اتفاق عموم مفکرین این فن در کشیدن لبلبو از زمین ، و پر کردن در بوجی ها و حمل بموترواشتر و بالاخره خالی کردن درسیلوها برای این همه کارها که بسرعت اجراء شود به هزار نفر مرد کار ضرورت احساس شد و باین تعداد عمله در موقع جریان کار میسر نمی شد لذا توسط مامورین شرکت و حکومت و زارعین و دهاقین و کماک و معاونت همدیگر اقدام به کار نمودند مدیریت حمل و نقل هم بر حسب امر حکومت یک تعداد موترا از کابل به بغلان فرستاد تا لبلبورا به فابریکه برساند . همان بود که در اثر فعالیت عمومی در ظرف ده روز تقریباً ده هزار تن

دستگاه دیفوزیون که از خلال لبلبو شیره آن را میکشد

داش مخصوص تواید بتار فابریکه قند

دستگاه کالیزاتورها یعنی گرم کننده
شربت در داخل فابریکه

لبلبو بفابریکه رساننده شد و در ماشین استهلاك گردید با وجود آنکه هردانه لبلبو از شدت سرما در زمین با گگل غوری چسبیده و یخ بسته بود که بپزد دهقان باخراج آن موفق شده نمی توانست لهذا ذریعه اقسام آله های دهقانی همین مقدار لبلبو که امکان تلف شدن آن میرفت بدست آمده و ثمره سعی همگانی از سه ملیون افغانی خساره شرکت قند سازی را بر کتف ساخت .

اینک مصارف مواد سوخت کتار آمد فابریکه بغلان را در سته ۱۳۲۲ و ۱۳۲۳ با هم تطبیق داده و آن را ذیلاً متذکر میشویم .

۱ - تزئید حاصل شکر سنه ۱۳۲۳ نسبت به سنه ۱۳۲۲ (۵۳۵۴) بوری مساوی ۴۲۲ تن .
 ۲ - تفاوت قیمت مازوت یعنی تیل سوخت نسبت به ذغال سنگ معدن کرکر که برای استهلاك ۳۶۶۵۶ تن لبلبو فیصد ۴۹۲ ، ۳ کیلو مصرف تیل گرفته شود ۳۳۲ ، ۱۴۰۸ تن مصرف تیل را نشان میدهد که فی کیلو تخمین ۱۵۵ افغانی میباشد و در آن اصل قیمت ۱۳۲۲ و حمل و نقل و تلفات نیز شامل است مجموع قیمت تیل بدو ملیون یکصد و هشتاد و دو هزار و نه صد و یک افغانی و هشتاد و هفت پول بالیغ می گردد در مقابل ذغال سنگ بمصرف رسیده است ۳۷۵۳ تن و ۶۴۰ کیلو میباشد . فی خروار ۵۰ / ۸۱ افغانی که قیمت آن جمله (۵۴۱۴۳۸) افغانی میباشد و با مبلغ ۸۵ / ۳۰۲۷۶۸۷ افغانی کرایه حمل و نقل مقرای مصرف شده ذغال مذکور جمعاً به ۸۵ / ۸۴۴۰۳۶ افغانی بالیغ میشود ازین حساب بخوبی معلوم میشود که مصرف ذغال نسبت به مصرف تیل ۱۳۳۸۸۳۵ افغانی کمتر شده و هکذا این تفاوت تیل به نرخ و کرایه سنه ۱۳۲۲ سنجیده شده هر گاه نرخ های ۱۳۲۱ و سنه ۱۳۲۰ سنجش شود ممکن است در حدود شش لک افغانی تفاوت کند مصارفی که در اصلاح ماشین جهت تبدیل از سوخت تیل به ذغال بعمل آمده قرار آتی است .

۱ - ساختن پرزه جات جدید به ماشین خانه حربی کابل با کرایه رسانیدن آن الی بغلان تخمین (۱۸۰۰۰۰) افغانی .

۲ - قیمت موتر و ماشین که از فابریکه های حکومتی باموسسه های ملی طور تبادلیه با پرداخت قیمت گرفته شده که بعد از جنگ یا جنس یا قیمت آن پرداخته شده سه لک افغانی طور تخمین در اینجا باید اضافه کنیم که در همین سال نسبت به سالهای قبل از خنک شدید مواد شکری لبلبو کمتر به مشاهده رسید سبب آن دو چیز میباشد : اول اهالی و دهاقین بغلان در زرع لبلبو نسبت به مفاد عمومی مملکت مفاد شخصی خود را بیشتر در نظر گرفتند و لبلبورا آب بسیار دادند تا خوبتر نمو کنند درین صورت بدیهیست قند خود را تا یک اندازه کم می کنند دوم آن خنک و سردی زیاد سال ۱۳۲۳ بود که در اثر آن لبلبورا یخ زد و لبلبو کفینده دیده شد لهذا ازین نقطه نظر لبلبو نیز قند خود را کمی زایل ساخت .

درین سال باوصف این دوعلت مصارف مواد فابریکه و آذوقه نیز نسبت به سابق بنرخ بلند تهیه شده بود و قیمت لبلبوم در سال ۱۳۲۳ بلند رفته رویهمرفته باوجود تفاوت مصرف کم ذغال بازهم شرکت نتوانست که شکر محصول ۱۳۲۳ را نسبت به سابق نازلتر تمام کند بلکه اذروی تخمین نسبت بقیمت تمام شد ۱۳۲۲ - سال ۱۳۲۳ فی کیلو چندپول شکر اضافه تر تمام شد .

باوصف این مشکلات خوشبختانه بیکه از افتادن ذغال سنگ در فابریکه بملان مهمترین اقدام موفقیت آمیز است که در وطن ما صورت گرفت و در هر سال دوملیون افغانی بار می آورد یعنی این پول گزاف مملکت به جیب اجنبی در بدل مواد سوخت نمی ریزد .

در سالهای اول ریاست تنظیمیه ولایت پلخمرین باتفاق شعبه صناعتی بانک ملی و شرکت قندسازی برای خشک کردن باطلاق ها و سرخندانن جنگل ها و کشیدن جر های کلان از جنگل ها الی دریا وهمچنان وسعت نهر اجمیر و تحت آبیاری گرفتن زمین های خاره تحت نهر مذکور و حفر نهر جدید گورگان پلانی طرح و بعد از منظوری مقامات صلاحیت دار یک مقدار پول را شرکت نساجی و یک اندازه پول شرکت قند بریاست تنظیمیه تقدیم نمودند و اهالی هم وعده معاونت دادند . کارهای لازمه آغاز شد در سال ۱۳۲۳ از جنگل های خشک شده که لبلبو در آن ها زرع گردیده بود و زمین های نوآباد نهر اجمیر که جدیداً تحت آبیاری و زراعت قرار گرفته بودند در حدود سه هزار جریب زمین جدید بدست آمد از اندامات مذکور فوائد آبی استحصال گردید :

اول خشک شدن جنگل و جبهزار ها پشه را که یکی از مضرترین و بزرگترین موانع محسوب میشد دفع کرد و فیصه نود نفر در پلخمری و بملان نجات یافتند .

دوم از زمین ها و بوجود آمدن نهر اجمیر که زرع لبلبو بعمل آمد در سنه ۱۳۲۳ نسبت به سال ۱۳۲۲ در حدود ده هزار تن لبلبو ماده خام کار آمد فابریکه قندسازی زیادتر حاصل گردید که شکر آنرا یک هزار و دو صد تن تخمین کردند .

سوم این زمین های جدیدالزرع در آینده بشرکت قندسازی خدمتی نموده وهم بکعبه زارعین غریب کار را مشغول ساخته حیات مادی شان را تامین میکنند .

نهر گورگان :

س - ر بند این نهر از بند برق پلخمری جدا میگردد .

این نهر تخمیناً بیست و یک هزار جریب زمین را آبیاری میکند در سال ۱۳۲۲ شرکت قندسازی بکنیم لک افغانی را برای معارف ابتدائی نهر مذکور از قبیل قیمت

بیل و کدال و سامان و معاشات مامورین بریاست تنظیمیه تقدیم و در ماه قوس سنه مذکور کار آن جاری گردید و تعداد زیادی از اهالی قطنن طور مساعدت درین کار حصه گرفتند .

امور مهندسی آن از قبیل نقشه و نگرانی ذریعه یک مدیریت تحت ریاست رئیس تنظیمیه اجرا میشد و در وسط کار تا سه کنگ افغانی دیگر برای قیمت مصالح و سامان و اجرت کار مامورین و غیره از شرکت قند سازی پرداخته شده قرار معلوم بتاریخ ۲۶ جوزای آن سال کار آن ختم و از آب نهر مذکور زمین های اعلی غوری برای زرع لبلبو در سنه ۱۳۲۴ قابل استفاده گردید .

در سال ۱۳۱۹ که فابریکه بغلان جدیداً روی کار آمد شیخ عبداللہ خان برای تحصیل فن شیمی و امور زراعتی فابریکه قند سازی بمصرف شرکت قند بامریکا اعزام شد و در ماه قوس سال ۱۳۲۳ بعد از دوره تحصیل وارد وطن گردید و عندالورود در حین جریان فابریکه به بغلان رهسپار شد و در آنجا روزهای اخیر کمیائین را کار کرد و برای آینه یک کورس تعلیم شیمی و زراعت روی کار آمد و چند نفر از بسته کاران فابریکه زیر تعلیم گرفته شدند و کورس مذکور را شیخ عبداللہ خان تعلیم میداد و هم کنترول زراعت لبلبو که در سالهای اول یک نفر رئیس آن را اداره میکرد در آنوقت به شیخ عبداللہ خان سپرده شد . و هکذا برای زرع تخم لبلبو نیز چند نفر متعلم زیر اثر عبداللہ خان مذکور داده شد تا زراعت تخم لبلبو را از روی فن به آنها تعلیم داده و عملی کنند .

فابریکه بغلان از سال ۱۳۱۹ الی سال ۱۳۲۶ فابریکه در بالا خدمت خوانندگان عزیز تحریر نمودیم و در آتی احصائیه های آنرا از ابتدای آغاز فابریکه تا اکنون می نویسیم با فعالیت خویش ادامه داد و تا سال ۱۳۲۶ هیچ سستی بزرگی در کار آن عاید نشد تا توقف فابریکه را سبب شود . ولی در سال ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷ در صفحات شمال مملکت بجران و تخطی غله عاید گردید . دفعتاً زارعین از زرع لبلبو منصرف شده مزارع خویش را تماماً غله کاشت کردند ، ولی باید متذکر شویم که اهالی حسب الامر مقامات صالحه حکومت بزراع غله بزمین های خویش اقدام نمودند و به نسبت عدم مواد خام یعنی لبلبوی فابریکه بغلان برای دو سال توقف نمود . و بعضی از شعبات آن در موقع توقف فابریکه خواستند بعضی از برزه جات فابریکه را از مالک مختلف اروپائی تهیه و تدارک نمایند . در سال ۱۳۲۸ حسب معمول باز زارعین بزراع لبلبو آغاز کردند و فابریکه در موقع معین شروع بکار کرد .

د کابل کالنی

فعالیت های فابریکه قندسازی در سال ۱۳۲۹ .

در ابتدای سال ۱۳۲۹ انحصارات بطرول وشکر از ریاست قندسازی منفک وفابریکه قندسازی بغلان بنام یک فابریکه مستقل صنعتی باقی ماند ومازند سالهای گذشته بیکار وفعالیت خود آغاز کرد وریاست موجوده آن که در کابل موقعیت دارد بحال تصفیه است وآینده بیکابل یک نمایندگی فابریکه قندسازی رویکار خواهد آمد .

۱- ریاست فابریکه بغلان برای رفاهیت وآسودگی مامورین و مستخدمین فابریکه بیلان ساختمان وتعمیر منازل نصری را جهت رهائش مامورین ومستخدمین فابریکه مرتب نموده وآبدی تعمیرات آن که بصورت مجموعی عبارت از شصت دربند خانه نشین میباشد به شدت جریان دارد وامید است تا اخیر سال ۱۳۳۰ تعمیرات آن تکمیل و به معرض استفاده قرار داده شود .

۲- برای اینکه دهفین حاصلات لباوی خود را به سهولت وآسانی بفابریکه انتقال داده بتوانند ریاست قند سازی بیلان یک کارخانه کراچی سازی دایر نموده است کراچی های ساخت کارخانه مذکور به قیمت تمام شد بزارعین فروخته میشود . زارعین علاوه بر حمل ونقل ل لبلبو برای نقل دادن غله باب حتی انبار ونیمه ضروریات نیز از کراچی ها کار میگیرند واستفاده مینمایند .

۳- برای اینکه زارعین لبلبو سامان زراعتی کارآمد خود را بقیمت نازل وبسهولت دست آورد بتوانند ریاست قند سازی بغلان یک کارخانه کتمن سازی وآلات زراعتی که در آن هر نوع لوازم زراعتی ساخته میشود تاسیس نموده است آهن وغیره ضروریات این کارخانه بصورت عمده از بازار کابل وپاکستان فرمایش از خارج تهیه گردیده وآلات واسباب زراعتی ساخته میشود وبقیمت مناسب سامان مذکور بالای زارعین بفروش میرسد .

۴- از آغاز کار تا سال ۱۳۲۹ فابریکه قند سازی بغلان دارای یک توربین برق بوده وباهمین یک توربین عملیات چالان شان فابریکه را انجام میدادند . در حالیکه تمام فابریکات خصوصاً فابریکه قند سازی دو توربین بصورت حتمی میباشند در موقع چالانی فابریکه یک توربین بیکار افتاده وتوربین دیگر فالتو در فابریکه نصب میباشد وقتی که در یک توربین کدام خرابی پیش میآید فوراً توربین دیگر را بیکار می اندازند درین صورت فابریکه از یک طرف از بیم وهراس برکنار میباشد واز جانب دیگر بیکار سکتگی رخ نمیدهد .

فابریکه قند سازی بغلان

در سال ۱۳۲۹ نسبت خریداری و فرمایش يك عدد توربین با کمپنی های چکسلواکیه سویت زلیند و امریکاشرکت قند داخل مفاعله گردید در نتیجه پیشنهادی که از يك کمپنی سویت زلیند موصلت ورزید چون در قیمت و جنسیت خیلی مساعد بنظر خورد و علاوه آن توربین مذکور را در ظرف يك سال تکمیل و به افغانستان ارسال مباداشند لهذا مورد قبول واقع گردیده و فرمایش آن را بقیمت ۴۰۹۰۰/۰۰ دالر رسانیده بندر کراچی به کمپنی مذکور صادر نمودند. ساختمان و موضع نصب توربین در فابریکه بغلان جاری بوده و امید نظمی می رود که در کمپان سال آینده توربین جدید را نصب بدارند. بانصب این توربین خطراتیکه در حین چالان شدن فابریکه بتوربین اولی در وقت کار متوجه میشوند اکنون برطرف شده است چه اگر توربین سابقه در چالانی های گذشته خراب میگردید مجبوراً فابریکه نیز متوقف و بشرکت خساره گزافی متوجه میشد.

۵- در سالهای گذشته برای تولید برق جهت تر میعات فابریکه که بعد از چالانی صورت میگیرد يك پایه ماشین دیزل خریداری شده بود مقرر دیزل مذکور در اثر استعمال چندین سال خراب و فرسوده شده در سال ۱۳۲۹ فرمایش موتور دیزل ۶۷ ونیم کیلوواته را به کمپنی دیزل کور پوریش امریکائی بقیمت ۹۰۰۰ دالر صادر و اکنون موتور مذکور واصل و در فابریکه بغلان از آن کار میگیرند.

۶- از ابتدای چالانی فابریکه تا اکنون مجلس و تفاله خلال لبلبر بدون اینکه از آن طور لازم کار بگیرند بهدر میرفت. مجلس فابریکه را بطور رایسگان بوزارت معدن جهت مخلوط نمودن خاکه ذغال سنگ، می دادند و تفاله خلال باریا ریختند. همیشه در حالیکه به ممالک دیگر از تفاله خلال و مجلس الکنرا، اسپریت و غیره ساخته از آن کار میگیرند.

از همین نقطه نظر در سال ۱۳۳۰ به هیئت خریداری بانک ملی که به اروپا اعزام شدند نسبت خریداری و فرمایش ماشین الکنول سازی از طرف ریاست بانک ملی هدایت لازمه داده شده و قرار معلوم نسبت به خریداری ماشین مذکور که بصورت يك کارخانه بوده و ملحق بفابریکه بغلان میگردد با کمپنی های مربوطه مذاکرات لازمه بعمل آمده است و امید است که در سال آینده فابریکه مذکور را توریید و بساختن الکنول از مجلس موفق گردیده يك اندازه احتیاجات طبی مملکت را ازین راه رفع نمایند.

۷- در سال گذشته برای زارعین لبلبر و فرار دادی هائیکر سائیدن لبلبر را قبولدار شده بودند فی تن پنج متر صحن بلذمری بقیمت فسی متر چهار افغانستانی ونیم چارک شکر بقیمت فی سیر چهل افغانی نادیه میگردید و شرکت باین وسیله به دهاتین زارعین

لېلو که برخت پوښاکه وشکر احتیاج داشتند کمک می‌کرد و نظر باینکه نرخ صحن و شکر در بازار بلند رفت زارعین استفاده خوبی از تکه وشکر می‌کردند. اما در سال جاری شرکت تصمیم گرفته تا از نقطه نظر کوپرانیف به زارعین معاونت بیشتری بعمل آید چنانچه هیئت مدیره قند سازی تصویب نمودند تا برای کمپاین سال ۳۰ مبلغ زیادی را بصورت عمده از بازار کابل، شرکت نساجی و غیره شرکت های تجارتنسی پارچه های متنوع وغیره پوښاکه باب از قبیل کرتی، واسکت وغیره خورا که باب زارعین مثل چای وامثال آن خریداری کرده واجناس مذکور را نظر بقیمت خریده به شش فیصد خساره به زارعین توزیع بدارند یعنی شش فیصد کمتر از نرخ خرید بازار بالای زارعین بفروش میرسد.

۸- اکثر زمین های غوری موثر رو نبوده و لیلوی آن توسط شتر از مزارع حمل و نقل میشد این وضع به اشتر داران و زمین داران تسکلیف زیادی پیش کرده بود خصوصاً در موقع بارندگی تلاوه از تسکلیف حمل و نقل خطر از بین رفتن شتر و قتیکه زمین ها گل و لای میشد نیز بود لذا برای رفع همین مشکلات چهار ده خط سرك های فراخی کشیده شده است و بوجود آمدن این سرك ها در مسائل حمل و نقل لېلو سهولت فوق العاده پیش کرده و دهاقین ازین نقطه نظر نهایت خورسند میباشند.

۹- در سالهای گذشته حمل و نقل ذغال سنگ کبار آمد فابریکه قند سازی بغلان ذریعه موثرهای لاری از معدن کرکالی بغلان صنعتی صورت میگرفت برای اجراء این امر چون بطول زیادی همه ساله مصرف میشد و مسلم است که بطول در بدل اسعار خریداری میشود لهذا در سال ۱۳۲۹ سرشته انتقال مقدار چهار هزار تن ذغال سنگ کبار آمد فابریکه بغلان از معدن کرکالی فابریکه ذریعه اشتر قرارداد شده. چنانچه تا اکنون يك مقدار زیاد ذغال سنگ را بفابریکه بغلان رسانیده اند.

در سال ۱۳۲۸ که فابریکه هنوز شروع بکار نکرده بود به نسبت نبودن بعض پرزه های فابریکه، شرکت قند سازی به مشکلات زیادی مواجه بود مثلاً:

- ۱- تور بین قیمت — ۳۳۸۶۶ دالر
- ۲- موثر دیزل » — ۱۱۲۱۰ » (جمعه ۲۷۹۰۷۰ دالر
- ۳- بایلر هوس » — ۱۵۵۷۶۰ »

از يك طرف این سه قلم سامان به قیمت گزاف بدست میامد و از جانب دیگر کمپنی اسکودا از فروش سامان های فوق خود داری کرد. مجبوراً در سال ۲۸ از خرید این سامان صرف نظر شد و تنها ارسالی سامان و پرزه جات حیاتی کمپاین سال ۱۳۲۸ را قبولدار شدند کمپنی اسکودا که سامان و پرزه جات مذکور جهت استفاده کمپاین سال

۱۳۲۸ بدسترس فابریکه گذاشت بعداً برای ترتیب است پرزه جات دیگر کار آمد کمپاین باین فیصله موفق شدند که يك هیئت به شعول نماینده کمپنی سکودا و آقای دیمل مدیر تخنیکسی آباك و شاعلی محمد نظیم خان انجنیر رهسپار فابریکه بغلان شوند و اوضاع اساسی و عمومی تمام ماشین های فابریکه را معاینه نموده قلمات کمبود آنرا کنترول و پرزه جاتیرا که از جمله نوازم حیاتی کمپاین محسوب می شود از است عمومی مجزا ساخته نظریات خویشرا نسبت صدور فرمایش مذکور شامل پروتوکول ساخته بهرگز اطلاع نمایند .

قرباریکه پروتوکول مذکور موصلت ورزید ۳۷۶ قلم سامان پرزه جات مندرجه است عمومی را فرمایش داده و چند قلم اضافی دیگر در جمله ضروریات پرزه جات حیاتی کمپاین سال ۱۳۲۸ محسوب و منجمله هفده قلم آن را ضرورت کمپاین سال ۱۹۵۰ نشان داده توضیح کردند که سامان را برای مواد منفذ گیر سامان شیشه ئی و آلات کار ترمیم خانه تا آخر ماه مارچ ۱۹۴۹ ترسیل و با فیمانده از است مذکور يك اندازه پرزه جات از کمپنی های امریکاً و يك اندازه از کمپنی های سویس و يك اندازه از کمپنی های هندوستان خواسته شد . و در همان سال برای شروع کمپاین سال ۱۳۲۸ موصلت کرد .

درین وقت مشکلات دیگر عاید گردید که آن عدم تخم لبلبو بود در مورد تخم لبلبو به کمپنی های امریکاً مکاتبه شد ولی در نتیجه معذرت خواستند . بالاخره یکصد تن تخم لبلبو را به قیمت ۷۵۰۰۰۰ دالر رسانیده بندر کراچی از کمپنی دانش دمارک خریداری و به کمک ریاست زراعت به بغلان فرستاده شد و برای دهاقین توزیع گردید .

مشکلات راجع به نفر فنی در سال ۱۳۲۸ :

همچنانکه اسکودا نسبت پرزه جات معذرت خواست اشخاص فنی نیز برای رفع مشکلات فابریکه قند نداد . بزحمات زیاد خود شرکت قند سازی اشخاص فنی ذیل را بدست آورده و بفابریکه قند سازی ارسال نمود .

۱ - مدیر تخنیکسی يك نفر چکوسلواکی که چندین بار در موقع کمپاین خدمت کرده بود و درین حصه شخص آزموده و کاردان بود به معاش ماهوار ۸۰۰ دالر ، باخانه نشیمن معه موبل در خود بغلان فابریکه .

۲ - آقای وانیاسر ماشین کار از چکوسلواکیه به معاش ماهوار ۱۱۲ پوند سترلنگک .

- ۳ - آقای درآسل ، برقی از پوک سلواکیه به معاش ماهوار ۹۲ پوند .
 ۴ - آقای اومیلی فراری جرمن در اتریش متخصص پخت شکر به معاش ماهوار ۷۰ پوند استرلینګ .

۵ - آقای گنس تبعه اتریش متخصص کوره بنغاز به معاش ماهوار ۷۰ پوند استرلینګ از جمله اشتاس فنی فوق فرار داد فراول که بهین مدیر تخنیکمی بود دوساله بود که فعلاً قرارداد او بسر رسیده و به عوضش شخص فنی دیگر موظف میباشد .
 در مورد فابریکه بغلان از هر طرف و از هر نقطه نظر سخن به میان آوردیم ولی چیز مهمی را که بحضور خوانندگان محترم اظهار نکردیم تنها مسئله دلچسپ قیمت خریداری فابریکه قندسازی میباشد . که اینک قرارداد آتی عرض مینمایم :
 فابریکه قندسازی ما که در بغلان میباشد از مملکت چکوسلواکیه به قیمت یک ایک و دو هزار پوند رسائیده بندر کراچی خریداری شده .

احساسیه حاصلات شرکت قند سازی را که در بالا به خوانندگان گرامی وعده دادیم اینک از شروع فابریکه یعنی سال ۱۳۱۹ الی سال ۱۳۲۹ حظه عبارت از ده سال شود بهت اطلاع مطالعهین محترم قرار آتی تنظیم می‌داریم :

۱ - در سال ۱۳۹۱ - ۵۸۰۰ جریب زمین زراعت گردید که ۸۳۷۷۰۸ تن از آن لبلبو حاصل گرفته شد ۲۳ ونیم روز فابریکه گرش نمود و مقدار ۱۰۹۶۰۵ تن مساوی ۱۲۱۶۰ بوری شکر بدست آمد .

۲ - در سال ۱۳۲۰ - ۱۰۰۲۰ جریب زمین تحت زراعت لبلبو گرفته شد و حاصلات عبارت بود از ۲۸۲۹۹۰ تن لبلبو . ۴۶ ونیم روز را ایام گردش فابریکه در بر گرفت و ۳۵۸۰۰۹ تن مساوی ۳۹۷۸۸ بوری شکر حاصلات شکر آن بدست آمد .

۳ - در سال ۱۳۲۱ - ۱۲۰۰۰ جریب زمین لبلبو کاشته شد و ۲۳۱۶۵ تن لبلبو حاصل گرفته شد . ۳۲ روز فابریکه گرش کرد و حاصلات شکر آن ۲۹۴۴۰۵ تن مساوی ۳۲۷۱۷ بوری گردید .

در سال ۱۳۲۲ - ۲۰۱۶۶ جریب زمین لبلو زراعت شد و حاصل آن به ۳۰۵۲۵۰۶ تن رسید . گردش فابریکه ۴۰ روز دوام کرد و ۳۸۸۳ تن مساوی ۴۳۱۴۵ بوری شکر حاصل داد .

درسال ۱۳۲۳ (۱۹۱۵۲) جریب زمین زراعت شد و از زمین های مذکور ۳۷۶۵۴،۷ تن حاصلات بدست آمد . فابریکه ۸۲ روز پیوسته گردش نمود و مقدار ۴۳۶۴،۹ تن مساوی به ۴۸۴۹۹ بوری شکر حاصل گرفته شد .

درسال ۱۳۲۴ (۲۰۳۲۱) جریب زمین لبلبو زراعت شد و حاصلات لبلبوی مذکور به ۳۶۵۹۹،۷ تن رسید . فابریکه ۵۸ روز گردش کرد و مقدار ۴۳۰۵،۵ تن مساوی ۴۷۸۳۹ بوری شکر بدست آمد .

درسال ۱۳۲۵ (۱۹۹۱۲) جریب زمین لبلبو کاشته شد و باندازه ۲۵۰۵۱۰۸۴۶ تن لبلبو از آن حاصل گرفته شد . دوران گردش فابریکه مدت ۴۱ روز بود و مقدار ۲۷۷۳،۸۹۰ تن مساوی ۳۰۸۲۱ بوری حاصل داد .

درسال ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷ فابریکه تعطیل شد که سبب آنرا در فوق عرض نمودیم . درسال ۱۳۲۸ (۲۱۶۵۱) جریب زمین لبلبو زراعت شد و ۳۰۶۹۷،۹۱۶ تن لبلبو حاصل گرفته شد . فابریکه مدت ۴۱ و نیم روز گردش نمود و حاصلات شکر آن ۳۸۶۷،۴۷۰ تن مساوی به ۴۲۶۸۳ بوری رسید .

درسال ۱۳۲۹ - ۱۸۷۰۰ جریب زمین لبلبو کاشته شد . و مقدار ۳۳۷۰۹،۷۴۵ تن از آن حاصل برداشته شد .

فابریکه ۴۷ و نیم روز گردش کرد و مقدار ۴۶۱۰،۳۱۳ تن مساوی ۵۰۹۰۱ بوری بوره بدست آمد .
(خاتمه)

شاهنامه‌ها و شاهنامه در قیام بلخی

نویسنده: شیخ علی احمد جاوید (فارغ التحصیل کراتی ادبیات ۷۷
ولسائیه حقوق و علوم سیاسی از دانشگاه تهران ۲۶۸۷)

شیخ علی احمد جاوید

درین مقاله موضوع بحث شاهنامه در قیام بلخی است و برای ورود بمطالعات و روشها در اطراف حال و احوال این شاعر ارجمند مختصر شرحی از کیفیت تکوین و تدوین شاهنامه داده شده است. اگر عقاید مختلف و تعبیرهای گوناگون دانشمندان این فن را ذکر می‌کردیم سخن بطرازی می‌کشید. تا کنون سعی شده است تا عناصر آخرین تحقیقات خاور شناسان و عامای معاصر در دسترس خوانندگان گرامی بگذاریم البته در بعض موارد از اظهار نظر شخصی هم خود داری نشده است. چون مطالب این مقاله بسیار

فشرده است برای تسدقیق و تنجیح بیشتر مراجع و مأخذ مفصلی در پایان آن داده ایم.

شعر حماسی یا رزمی و با اصطلاح فرنگی‌ان (Epic) نوعی از اشعار و صفی است که اعمال پهلوانی و مردانگیها و افتخارات و بزرگیهای قوم یا فردی را در راه تحصیل استقلال و دفاع از دشمنان و وطن دوستی با مظاهر مختلف زندگی آنان بصورت داستان نمایش می‌دهد شعر حماسی بانواع مختلف قسمت میشود و مورد بحث ما منظومهای حماسی طبیعی و ملی است و آن عبارت از داستانهای شفاهی و مدونیت که از تالیف افکار و علائق و عاطف یک ملت در طول قرنها و اعصار برای بیان وجه عظمت و نبوغ قوم بوجود آمده. این نوع حماسه مدتها پس از حوادثی که از آنها سخن میگویند پدید

متمنی است پیش از مطالعه اغلاط مهم زیر را تصحیح بفرمائید :

صفحه	سطر	غ	ص
۳۰۹	۲۰	بنا	بنا
»	۲۵	هزاردرش	هزارارش
۳۱۰	۲۳	بسیشا	بسننا
»	۲۲	امثایسندان	امشاسپندان
»	۲۵	التبناك	ابستاك
۳۱۲	۶	وا اینتکه میگویند خدا مر کب از (خود و آ) است و معنی لم یلد و ام یولد را از آن میگگیرند با موازین علمی مطابقت ندارد	
۳۱۲	۱۰	کت	کت
»	۱۱	کد خدا معانی دیگری نیز دارد	
۳۱۳	۷۰۶	ادبیات	ایبات
»	۱۷	واضح	اصح
۳۱۴	۶	زمان	زبان
۳۱۵	۳	گروهی از طریق قیام های سیاسی و نظامی و دسته ای از راه جنبش های دینی و مذهبی وعده ای از طریق نهضت های فیکری و اجتماعی این مبارزه را دنبال کردند .	
۳۱۶	۱	ماخذ	ماخذ معتبر
۳۱۷	۱۳	ناسنجی	ناسخی
۳۱۹	۱۷	صراحتاً	صراحة
۳۱۹	۲۰	پری چهره	پریچهره
۳۲۰	۵	موبد	باما
»	۲۵	این	آیین
۳۲۱	۲۵	تمیز	تمیز
۳۲۲	۱۷	تغیرات	تعبیرات
۳۲۲	۱۹	مجلات	جملات

می‌آید همچنین لازمه يك منظومه حماسی تنها جنگ و خونریزی نیست بلکه منظومه حماسی کامل آنست که درعین توصیف پهلوانیها و مردانگیها برای قوم نما یفته عقاید، آراء و تمدن اونیز باشد و بیشتر این حماسه‌ها در نخستین عهد زندگی که هنوز مردم دارای معتقدات ساده و ابتدائی هستند بوجود میاید و ابتدا همان خاطرات، روایات و سرگذشت نیاکان آنهاست که سینه بسینه و دهان بدهان نقل میشود درین نوع حماسه برخی از وقائیکه زمانی حقیقت خارجی داشته است با اساطیر مذهبی و داستانها و افسانههای ملی و اعمال غیر عادی آمیخته میشود زمان و مکان در شعر حماسی صورت ابهام دارد هرچه زمان و مکان روشنتر باشد تاریخ نزدیکتر میشود و ارزش حماسی آن کمتر از ارزش تاریخی آن میگردد و شاهنامه نوع بارز از آنهاست .

قدیمترین شاهنامه و روایات ملی :

شاهنامه عبارتست از داستانها و افسانههای ملی یعنی قصه‌ها و اساطیری که از قدیم سینه بسینه از اسلاف باخلاف مانده و در میان آنقوم زبان بزبان نقل میشود و بمرور زمان شاخ و برگهایی پیدا کرده و بتدریج این شاخ و برگها بدان ضمیمه شده است منشاء اصلی و قدیم شاهنامه و داستانهای ملی ما عبارتست از انسانهای قدیم آریائی ، هند و آریائی و روایات سینه بسینه قدیم ، مندرجات اوستا ، قصص و داستانهای ملی و مجلی .

از مقایسه وداو (۱) اوستا با یکدیگر برمیاید که پیش از جدایی اقوام آریائی یعنی

(۱) اوستا ، سنسکریت و ویداسه شیکل متوازی از یک زبان میباشند آخرین نظر دانشمندان محقق اینستکه زمان زردشت از ۱۱۰۰ پیش از مسیح پائین تر نیست ، اوستا بشکلهای و ستا ؟ ایستا ؟ بستاق ؟ ابستاغ و غیره ضبط شده است برخی معنی آن را آسیا بنیان ؟ بعضی کیمک و بنا و غده اعتماد مینامند و آخرین معنی که مورد موافقت جمهور از خاور شناسان است آنرا از معبر وید بمعنی دانستن مشتق میدانند و مراد از آن معرفت و خردمندی است (و با کلمه ویدا هم ریشه است اما لفظ زند از آرتتی بمعنی گزارش و ترجمه است و مراد از زند کتب پهلویست که نخستین بار اوستا بدان زبان ترجمه شده است در عهد ساسانیان و بازند مخفف پات زند بمعنی دوباره گزارش یا ترجمه و برگردانیدن زند است بزبان و خط پهلوی اشکانی (یا بقولی دری) بدون هزاردرش زبان و خطی که کتاب مزدیسنا بدان تالیف شده زبان اوستا نامیده شد و خطیکه اوستا بدان نوشته شده باید خط اوستائی نامید و نویسندگان آنرا دین دبیره ؟ دین دفریه و دفتریه نوشته اند و ما امر ز دین دبیره مگر ایم و این خط باغلب احتمال در زمان ساسانیان

درایامیکه قوم واحد بودند پهلوانان مشترکی داشته اند مانند بیم (هندی بیم) فارسی جدیدم یا جمشید ؟ نر میتونه (هندی - تری تنه) فارسی جدید فریدون ، کوی هوسرو (هندی سوسروس) فارسی جدید کیخسرو و دیگران که بعد از مهاجرت تغییراتی در روایات قدیم پدید آمد که اینگونه روایات بعضاً جنبه اساطیری محض داشت و مبتنی بر تصورات و اوهام بود برخی دیگر فقط در سرزمین خاص بوجود آمدند و قسمتی مبتنی بر اصل تاریخی

✽ اختراع شده است چه تا آن عهد متون اوستا سینه بسینه نقل میشده و با خطوط مختلف هر عصری یادداشت میشد این بود که خط دین دبیره از طرف موبدان و فضیای عهد ساسانی اختراع شد و حروفی بر حروف موجود پهلوی الحاق کردند و اوستا را بدان خط نوشتند. این خط دارای ۴۴ حرف باشد و بعد است و امروز که ملتزین خطیست که در دنیا وجود دارد و از راست بچپ نوشته میشود از روایات باستانی پهلوی و فارسی و عربی بر میاید که نسخه اصلی اوستا در ۲۱ نسل در ۱۲۰۰ فرگرد (فصل) بر تخته های زرین با پوست گاو نوشته بودند و نسخه دیگر در دژ یشتر استخر بود که هر دورا اسکندر و همراهانش از بین بردند نخست کوشش رسمی برای جمع آوری نسخه های اوستا در زمان پادشاهی بلاس اشکانی صورت گرفت و پس از آن اردشیر بابکان و پسرش شاهپور است اکتونبی شامل پنج جزو یا کتابت ۱- یسینا ۲- ویسپرد ۳- وندیداد ۴- یشتها مخرده اوستا ۱- یسنا مهمترین قسمت اوستاست و معنی آن ستایش و نیایش و نماز و جشن است در سنسکریت یجته در پهلوی یزشن و امروز جشن شده که در هنگام مراسم مذهبی سروده میشد و دارای ۷۲ فصل است . کهنترین قسمت اوستا یعنی گاتها در یسنا جای داده شده (گاتها در سنسکریت گاس در پهلوی و گناه در فارسی) .

۲- ویسپرد : ازدو کلمه اوستائی و یسپ رتویعنی ی (دهمرد) یا هه سه سروران از ملحقات یسیناست .

۳- وندیداد : نام اوستائی آن (وی دوداته) و مرکب از سه کلمه وی - ضد دئو - دیووداته - داد و قانون مجموعاً قانون ضد (علیه) دیو در مراسم دینی خوانده نمیشود و مندرجات آن مختلف است .

۴- یشت یا یسینا همیشه هم ریشه است ولی یسنا برای ستایش بطور عموم آمده شیتها بویژه برای ستایش آفریدگار و نیایش امثایسندان (روحانیون جاودانی) .

۵- خرده اوستا : در پهلوی خرتک التباک و در فارسی خرده اوستا و در زمان شاهپور دوم (۳۱۰ - ۳۷۹) این کتاب را یکی از موبدان زردشتی تدوین کرد .

بودند منتهی با گذشت روزگار و تسلسل روایات و سینه بسینه گشتن صورت قصه و داستان پیدا کرد مؤلفان اوستا بران اساطیر و قصص آگهی داشتند. و در تدوین اوستا از آن روایات بهر ترتیبی گوناگون استفاده شده است بدین ترتیب باین نتیجه میرسیم که روایات کهن ما نخستین بار در اوستاد تدوین گشت. پس اوستا نخستین و کهن‌ترین کتابست که داستانهای ملی و حماسی در آن تدوین شده است و بهجرات میتوان گفت اوستا کهن‌ترین شاهنامهٔ ماست.

پس از یشتیها و سایر قطعات داستانی اوستا نخستین کتابی که برای گرد آوردن قسمتی از روایات ملی نگاشته شد ایاتسکار زریران یعنی یادگار زریران است که در شرح احوال زریر پهلوان برادر گشتاسب است که در حدود سال ۵۰۰ میلادی یا کمی دیرتر نوشته شده و قدیمترین داستان پهلوانی و اصیل است و کاملاً سبک حماسی دارد. در زمان ساسانیان خاصه در اواخر عهد آنان کتب بسیاری بزبان پهلوی در باب تاریخ و داستانها و قصص و روایات مذهبی وجود داشته که عدای از آنها فقط بوسیلهٔ مترجمان و مؤلفان عربی به ما رسیده است و بعضی از آنها منقرض و جرد دارد که یکی ازین کتب قصص داستان بهرام چوین است که بنا بر نقل ابوالفرج محمد بن اسحاق بغدادی معروف باین ندیم (متوفی ۳۸۵) در الفهرست جیله بن سالم کاتب هشام بن عبدالملک در سال ۱۲۵ آن را به عربی ترجمه کرد و دیگر کارنامهٔ اردشیر بابکیان است که داستان نیمهٔ حماسی است و در حدود ۶۰۰ میلادی تالیف شده و متن آن وجود دارد و از آن ترجمه های گوناگون شده است همچنین در الفهرست کتاب تاریخی دیگری بنام رستم و اسفندیار نام برده شده است که همو جیله بن مسلم ترجمه کرده و همچنین ابو منصور علی ابن احمد طوسی صاحب لغت فرس آنرا در ذیل لغت (وسناذ) یاد کرده و همچنین مسعودی در مروج الذهب از کتاب سلسکین (سکزین؟ سکزین) اسم برده است و گذشته ازینها کتب و آثار دیگری نیز به پهلوی بوده که در الفهرست به آنها اشاره شده است.

خدای ناعم یا خوتای ناهک: مهمترین اثر تاریخی و داستان قرن سوم و چهارم

میلادی است که مطالب آن بدون شك در قسمت اعظم از تواریخ مهم اسلامی متعلق بسده های سوم و چهارم بطور مستقیم و در تواریخ قرون بعد مع الواسطه نقل شده است مورخان صدر اسلام بیک تاریخ بزرگی که بزبان پهلوی وجود داشته بود و در قرن هشتم میلادی بوسیلهٔ عبدالله بن المقفع و بعض مترجمان دیگر به عربی ترجمه شده اشاراتی میکنند

اصل این کتاب بطن غائب همین خداینامه است و از ترجمه این کتاب در توار بیخ معتبر مانند ابی جعفر محمد بن جریر طبری و مجمل التواریخ و القصص تاریخ سیستان - آثار الباقیه ابو ریحان البیرونی - غیون الاخبار ابو محمد عبدالله بن مسلم متوفی ۲۷۶ نقلهایی شده است. از مقایسه آنها با روایات کهن دیگر و باشاهنامه میتوان گفت که این کتاب همان خداینامه است و ترجمه آن بزبان نازی سیرالملوک است و در فارسی برای احترام از لفظ خدای - شاهنامه - معمول شد. خوتای پهلوی در فارسی خدای شده است و اصلاً معنی شاه است و دوره اسلامی هنوز این معمول بود مثلاً شاه بخارا و گوزگانانرا بخارا خدای و گوزگانان خدای میگفتند و همچنین جد سامانیان را سامان خدا میگفتند و در کلمات ده خدا کند خدا و نا خدا هنوز باقیمانده است (ده که اصل دهیو بمعنی شهر بزرگ بود و کند که با کده؟ و کت و کت در فارسی و کوته در پهلوی هم ریشه است بمعنی خانه پس کند خدا؟ مرد خانه یا صاحب خانه و کدبانو؟ زن خانه یا صاحب خانه است یکی از معانی ناو در فارسی کشتی است که ترکیب آن با خدا باین شکل بوده (او خدای که بعد نا خدا شده است) دیگر از کلمه خدای خوانند؟ - خدیو و خدیش (بمعنی کدبانو) خوانند؟ آخوند و خواجه خدا یگان (۱) و غیره است. در شاهنامه هم چند بار خدای بمعنی شاه آمده.

سوی خانه ز آل زابل خدای

برون رفت مهرباب کابل خدای

دقیقی گوید :-

که دیوان بدندی بیشش بیای

مگر شاه ارجاسب توران خدای

که بعدها خدا مطلقاً برب جل و جلاله و خداوند و خدایگان برای شاه گفتند که مکرر در نظم و نثر دیده شده است بنا بر نقل ابوالحسن نظام الدین احمد بن عمر سعد قندی مشهور به نظامی عروضی در مقاله دوم چهارمقاله امیر الشعراء برهانی فرزند خود امیر الشعراء معزی باین بسططان ملکشاه سپرد. من رفتم و فرزند من آمد خلف صدق - اورا بخدا و خداوند سپردم که تمام این قطعه در ابواب الالباب عوفی چنین نقل شده است :

(۱) گان در خدایگان از یساوند لیاقت است چنانچه در را یگان آنچه لایق راه است بمعنی مفت است و در شا یگان (گندشته از اصلاح علم قافییه و گنج معروف خسرو پر ویز) معنی آنچه لایق شاه است

گرد ستم از چهره ایام ستردم	یکچند باقبال تو ای شاه جهانگیر
نزد ملك العرش بتوقیع تو بردم	ظفرای نیکوکاری و منشور سعادت
در خدمت در گاه تو صدسال شمردم	آمد چهل و شش ز قضا مدت عمرم
و ندر سفر از علت ده روزه بمردم	بگذاشتم این خدمت دیرینه بفرزند
او را بخدا و بخدا و ندم سپردم	من رفتم و فرزند من آمد خلف صدق

(طبق تحقیق آقای اقبال این قطعه از ادبیات مختار زوزنی است که بیت آخر آنرا در قطعه برهانی بعلمت شهرت تضمین کرده است) در ادبیات بالافرق خدا و خداوند بخوبی آشکار می‌شود. نامك همان نامه است کهلماتیکه در فارسی امروزهای غیر ملفوظ دارد در پهلوی ك داشت پس خوتای نامك معادل است باشاهنامه و این کتاب در تاریخ وسیر ملوك بود از گیومرث (کیه مرتن) بفارسی (زنده میرا) که نخستین شاه بود آغاز میشود و دران قصص و روایات و داستانهای ملی و مذهبی و حقایق گرد آمده بود و منشاء داستانهای آن او ستاست و داستانهای قدیم بود. متن (۱) پهلوی خداینامه در

(۱) پهلوی منسوبست بقبیله ویا سرزمین پرتوه (پارتها) و آن سرزمین خراسانست که صحنه داستانهای قدیم است پرتوی بقاعدت تقایب و تبدیل حرروف پهلوی گردید زبان علمی و ادبی عهد اشکانیان بود زبان وخط پهلوی را بنوعست میکنند.

۱- زبان وخط پهلوی شمال غربی که زبان مردم خراسان قدیم بود و آنرا پهلوی اشکانی یا پارتی و بعضی پهلوی کلدانی می‌گویند واضح اصطلاحات پهلوی شمالی است و آثاریکه از ان دردست است عبارت از منظومه درخت اسوریک و دوقباله ملك و باغ که بروی پوست آهو نوشته شده و از اورامان کردستان بدست آمده و تاریخ آن به ۱۲۰ سال پیش از مسیح میرسد. و زبان فارسی دری یا زبان دری دنباله همین پهلویست بعضی دا عقیده براینست که پهلوی اشکانی همان زبان دریست که دنباله زبان اوستاست.

۲- پهلوی جنوبی یا ساسانی که زبان جنوب و جنوب غربی ایرانست و کتیبه های ساسانی و کتب پهلوی که باقیمانده همه باین زبانست ولی پهلوی شمالی تفاوت لهجه ئی دارد و این پهلوی دنباله زبان فرس قدیم یا پارسی باستان (خط میخی) است و از بقایای این لهجه گویشهای مختلف ایران امروزست مانند لری و غیره. دین کرت (اعمال دین) و بندش (افرینش) از کتب معروف این زبانست. آثاری مانند کلیله و دمنه و خداینامه و هزار داستان اصل پهلوی آن از میان رفته و ترجمه اش باقیست یادگار زیران و کارنامه اردشیر هنوز موجود است و مخصوصاً از دومی ترجمه های مختلفی بفارسی شده است خط پهلوی دارای ۲۵ حرف باصدا و بیصدا است و بسیار مشکل تر از فارسی و خط عربی است.

اوائل عهد اسلامی از میان رفت از مکتب تواریخ مختلف برمیاید که غیر از عبدالله ابن مقفع ترجمان و مهندبان دیگری نیز بودند مانند محمد بن الجهم البرمکی و زاویه ابن شاهویه و محمد بن بهرام بن مطیار و بهرام الهروی المجوسی وغیره و بمقیده نلد که کتب و روایات و داستانهای مدون دیگری نیز بر بان پهلوی در میان بود که گویا بزبان نازی نقل شده که هر کدام کتاب جدید و مستقل و مجتوی مطالب تازه بود .

شاهنامه منشور و منظوم زمان دری : پس از شکستهای سیاسی و نظم می عراق و خراسان

و مخصوصاً زمانیکه خلافت بدست بنی امیه افتاد قوم عرب بویژه بنی امیه و بری استوار داشتن ریاست در خانواده خود فخر فروشی را شعار خود و دیگر تازیان کردند و اخبار و اشعار درباره قبائل عرب و نیا کان آنها جعل شد و عرب که درصد اسلام بردم زیر دست از رومی و ایرانی و قبطی وغیره مهربانی نشان میدادند و صحبت از برادری و برابری بود علی الرغم آن زمان خود را شریف و سید و دیگران را بنده و غلام می بنداشتند و بموالی آزار و اذیت میرسانیدند حتی در جنگله موالی را پیاده به جنگ می بردند و پیش جنگ (طلایه) می ساختند و از فنائیم مجروم میداشتند موالی جمع مولا از کلمات اضداد است بمعنی سرود و غلام و اعراب بممل تابعه موالی میگفتند (و نظائر اینها این پیش آمد تازیان برای مردم غیر عرب بسیار ناگوار بود مخصوصاً انوامیکه گذشته و تاریخ پر افتخار داشتند و از لحاظ مدنیت و فرهنگ از عرب مترقی تر بودند) و آنها باستناد آیه مبارک (نعد کم شعوا باوقبایل کی تعلمون و یا جعلنا کم شعوباً و قبائل اتعارفوا) دست به نهضتی زدند که معروف به نهضت شعوبیه است و میگفتند اگر ما شعب و قبایل تقسیم شده ایم نه برای اینستکه بر یکی دیگری فضیلت داریم بل برای اینستکه از هم دیگر شناخته شویم و در دین اسلام سید هاشمی با غلام حبشی تفاوت ندارد (ان اگر مکم عند الله اتقکم) و گفتند که افتخار تنها باخلاق و تقوی است نه بتراد و نسب و گرومی ازین بالاتر گفتند و باحجت و برهان مدلل داشتند که تنها فخر عرب بمحمد صلی الله علیه وسلم است و نه خرد عرب مردم زبون و نادان و وحشی بودند و عجمان چه رومی چه هندی چه ترکی چه سریانی و چه قبطی از حیث قدامت و تربیت و تمدن و علم و آداب و مردمی بمراتب از عرب مترقی تر و جلوتر و با افتخار سزاوار تر بوده اند چنانچه یکی از متعصبان اسمعیل بن یسار متوفی ۱۰۱ نخستین از شعرای غیر عرب است که زبان بمفاخر اجداد کشور و دیگر بشار بن برد شاعر اعمی متوفی ۱۶۷ از شاهزاد های تخارستان است که مفاخر و مائر اجداد خود را بروی اعراب میکشید و مقصود این دوو دیگران شناساندن مفاخر قومی و اعاده استقلال ملی بود چنانچه قیامهای مختلف طاهریان، صفاریان و سامانیان همه

ازینجا سرچشمه میگرفت، از یکطرف شعرای شعوبی بسیار شدند و از طرف دیگر شعرو ادب بیهان مفاخر ملی و تجریک قوم. بقیام بر اعراب مشغول شدند و گروهی از طریق نهضت سیاسی واجتماعی این مبارزه را دنبال کردند چنانچه انتقال خلافت از امویان بعباسیان توسط بومسلم خراسانی بوسلمه و آل برمک و فضل بن سهل هم دنباله این جنبش ملی بود و یکی از اعوام بزرگ احیاء زبان فارسی و بوجود آمدن شاهنامه ها و امثال آن در خراسان نتیجه تأثیر شعوبیه و عکس العمل رفتار تازیان بود و باین ترتیب مردم با فتخا رات گذشته و زبان و ملیت و آنچه بدانها پیوسته است علاقه پیدا کردند و دست بتأیید تواریخ و تدوین شاهنامه و نظم و روایات و داستانهای ملی زدند. صحنه تمام این نهضت ها و قیام ها و جنبش ها همه خراسان و سیستان بود که در راه حفظ مراسم و آداب ملی و زبان و عقاید خود فداکاریها کردند.

شاهنامه های منشور :

چنانکه بر بالا اشاره رفت داستانهای ما همیشه سینه بسینه نقل می شد و شکل روایات شفاهی داشت و در موقع کتابت و تدوین آنها یگانه ماخذ همین ادبیات شفاهی بود و در منظومه های حماسی در هر کجا اشارات مکرر نسبت بوجود روایات شفاهی در خراسان شده است و بیشتر روایان دهگانه (دهاقین) اصیل و نجیب بودند که فردوسی در جاهای متعدد بانها اشاره کرده است. و روایات اینها مرجع و منبع شاهنامه های منشور یا منظومه های حماسی است بدین ترتیب شاهنامه های متعددی که شرح داستانها و اخبار و سیر الملوك بود پدید آمد و یا داستانهایی که بامساعی پهلوانهای بزرگ بوجود آمده بودند نگاشته آمد مانند گرشاسبنامه و فرامرزنامه و نظائر آنها. در بعضی کتب قدیم عربی و فارسی مانند غرر اخبار ملوك الفرس ثمالی و ترجمه بلعمی و مجمل التواریخ و تاریخ سیستان و قابوسنامه و مقدمه قدیم شاهنامه و آثار الباقیه سخن از شاهنامه هائی بمنزله فارسی رفته است که یکی از آنها شاهنامه ابوالؤید بلخی است.

شاهنامه ابوالؤید بلخی :

ابوالؤید بلخی از شعرا و نویسندگان معروف قرن چهارم است و نخستین سراینده داستان یوسف و زلیخاست کتابی بنام عجائب البلدان دارد اگر دست خورده نمی بود که یکی از بزرگترین نمونه های نثر قدیم بود تاریخ سیستان فصولی از کتاب گرشاسبنامه او نقل کرده است که بفارسی کهنه و فصیح است. و اثر معروف آن شاهنامه ایست که

درمیان شاهنامه های منثور فارسی بسیار شهرت و اهمیت دارد و چند بار از آن در مآخذ سخن رفته است. این شاهنامه را در آغاز قرن چهارم کرده بود در مقدمه یوسف زیلخای که بخطا فردوسی نسبت داده اند اشارتی به منظومه یوسف زیلخا اوست چنانکه گوید :

مرا این قصه را پارسی کرده اند
بدو در معانی بگسترده اند

یکمی بوالمؤید که از بلخ بود
بدانش همی خویشان را ستود

صاحب مجمع الفصحاء او را با بوالمؤید رونقی بخارانی اشتباه کرده است .

شاهنامه ابوعلی بلخی :

اسم این شاهنامه و مؤلف آن فعلاً فقط از یک مآخذ برای ما معلوم است و آن کتاب آثار الباقیه ابوریحان بیرونی است چنانکه در صفحه ۹۹ شرحی بروایت از ابو محسن آذرخور مهندس ذکر میکنند گویند :

« ولی ابوعلی محمد بن احمد بلخی شاعر در شاهنامه این حکایت را در ابتدای انسان بطور دیگری غیر از آنچه ما ذکر کردیم آورده ... از زمان حیاة و چگونگی احوال اطلاعی نداریم و چنانکه از گفتار ابوریحان مستفاد میشود شاهنامه این مرد کتاب متقن و معتبر و مستند باسناد مهم بوده .

شاهنامه ابو منصور محمد بن عبدالرزاق :

اما معروفترین و مهمترین شاهنامه های فارسی یا شاهنامه علی الاطلاق همانا شاهنامه بزرگی بود، که در نیمه اول قرن چهارم در شهر طوس بفرمان و زیر نظر سپهسالار آنجا ابومنصور محمد بن عبدالرزاق بن عبدالله بن فرخ طوسی و برای او تالیف شده است و در اندک زمان انتشار یافت دقیقی و بعد فردوسی بنظم آن همت گماشتند این امر بدست چهار نفر وزیر که هر چهار زردشتی بودند انجام گرفت .

- ۱- ساح (ساح) پیر خراسان ازهرات .
- ۲- یزدان داد پسرشاپور از سیستان .
- ۳- ماهوی خورشید پسر بهرام از نسا پور .
- ۴- شادان پسر برزین از طوس .

اصل این شاهنامه از میان رفته است و مقدمه آن که از طرف ابومنصور المعمری ۳۳۶ هجری قمری بنام ابومنصور محمد بن عبدالرزاق نوشته شده در دست است مدتها مقدمه شاهنامه منظوم فردوسی بود که بعد از زمان بایسنقر مرزا آن مقدمه را برداشتند

و مقدمه دیگری را که معروف به مقدمه بایستقری است و با مر بایستقمر درزا پسر شاه-رخ تیموری در حدود ۸۲۹ هجری نگاشته بود بجای آن گذاشته که پر از خطاهای تاریخی است و معروف به مقدمه جدید میباشد .

شاهنامه های مظلوم :

ثعالبی در کتاب غرر اخبار ملوک الفرس و سیر هم دومرتبه از منظومه مسعودی مروزی نام میبرد و بان مزدوجه میگوید یعنی مثنوی و مطهر بن طاهر المقدسی نیز در کتاب الباء و التاریخ دومرتبه از مسعودی قاضی صاحب منظومه ای بفارسی در تالار بیخ پادشاهان گذشته نام برده و او سه بیت از منظومه او نیز بطور نمونه بدست داده است و مسلم که این دونفر همان مسعودی مروزی است مرتبه اول در سلطنت گیومرث میگوید :

« وقد اتال المسعودی فی قصیده العجبره بالفارسیة . (محبر) »

نخستین گیومرث آمد بشاهی گرفتش بگیتی درون پیش گاهی
چوسنی سال بگیتی پادشاه بود (کی) فرمایش بهر جانی روا بود
بقول مرحوم بهار ظاهر آ مصرع دوم از بیت اول تحریف شده است و وزن این قصیده هزج مسدس است مفاعیلین مفاعیل و گیومرث را باید بتشدید خواند اما ناسنجی آنرا بدون تشدید خواندم و از بحر متقارب سالم پنداشته و مصرع دوم را دستکاری کرده است (مرتبه دوم در آخر فصل تاریخ باز اسبم از مسعودی می برد . یقول المسعودی فی آخر قصیده بالفارسیه :

سبری شد زمان خسروانا چو کام خویش رانندند در جهاننا

چون تالیف کتاب الباء و التاریخ بتسریح خود موافق در سنه ۳۵۵ بود پس تالیف منظومه مسعودی قبل ازین تاریخ یعنی قبل از ۳۵۵ خواهد بود گرچه در هیچیک از دو ماخذ ثعالبی و مقدسی اطلاق لفظ شاهنامه بر منظومه مسعودی نشده است ظاهراً چون شرح تاریخ پادشاهان است مانیز آنرا در ردیف شاهنامه‌ها آوردیم .

شاهنامه دیقی بلخی :

ابومنصور و یا بقول ابوریحان که اصح احوال است ابونعلی محمد بن احمد دیقی بلخی از گویندگان نامی قرن چهارم است . تاریخ تولد او معلوم نیست و تاریخ فوت آنرا در حدود ۳۶۷ می نویسند .

مولد او را عوفی طوس و امین رازی و صاحب آتشکده سمرقند و بعض بخارا و بنقل

صاحب مجمع الفسحاء بلخ است بدون تردید طوسی نیست اگر طوسی میبرد لا اقل دریک مورد فردوسی اورا همشهری وهموطن اسم میبرد و یاتذکره نویسان دومواف شاهنامه ومنظومه های حماسی را ازیک شهر مینوشتند . بهر ترتیب دلائل بلخی بودن او بیشتر است تخلص خود را گویا از دقیق بمعنی آرد گرفته است چنانکه دقیقی در عربی بمعنی آرد فروش و آسیابان بر اشخاص متعدد اطلاق شده مانند ابو جعفر دقیقی - ابو بکر دقیقی وغیره و اینکه عوفی میگویید (اورا بسبب دقت معنی والفاظ) دقیقی گویند قول ناصواب است اولاً مناسبات بعد الوقوع است و پیش ازینکه شعر خالی نگرفته ومعنی دقیق نیروورنده چطور میشود باو دقیقی گفت ثانیاً مستلزم تمجلات نجوی است زیرا دقیق خود صفت و نسبت بدان بی اشکال نیست چه بکلامه صفت بلحاظ معنی وصفی در عربی و فارسی نسبت نمیدهند و اگر بادقت نسبت دهند دقتی شریک نه دقیقی .

ممدوحین :

دقیقی از شعرای بلند مرتبه و ارجمند زبان فارسی است و قطعات متفرقی که از او ماندند نهایت قدرت طبع و قوت اسلوب اورا نشان می دهد . دقیقی دوتن از امرای سامانی را ستوده یکی امیر سدید ابوصالح منصور بن نوح (۳۶۵ - ۳۵۰) که عرفی در ابابالاباب قطعه از وی در مدح این امیر آورده دیگر امیر رضی نوح بن منصور (۳۸۷ - ۳۶۵) که قطعه دیگری از او بنام نوح در همان کتاب نقل شده و بقول صاحب هفت اقلیم گویا بامر همین امیر بنظم شاهنامه مبادرت جسته است دیگر از امرائیکه دقیقی اورا مدح کرده است ابوالحسن علی بن الیاس اغاجی است که خود نیز شاعر بود و یکی دیگر امیر ابوالمظفر چغانی است از سلسله آل محتاج که به تفسیح نظامی عروضی فرخی اول بدر بار او روی آورده و قصیده داغنگاه را برای او پرداخت و قصیده :

(با کاروان حله بر قدم زسیستان
 با حله تنیده زدل بافته زجان) را بنام او انشاء کرده بود دیگر میرا بواسعد نامی است که در مدح وی قصیده ها دارد .

مذهب :

برخی از نویسندگان ویرا مسلم و گروهی دیگر اورا زردشتی دانسته اند اینک در زیر دلائل طرفین را یاد میکنم

دلائل اسلام : الف : نام او و پدرانش (در صورت صحت نقل) همچنین کنیه او بعربی - دال بر اسلام دلایست .

ب : برخی اشعار وی دلالت بر مسلم بودن او دارد مثلاً :

شفیع باش بر شه مرا برین زلت چو مصطفی بردادار بر روشنان را (لغت فرس)
ج : فردوسی صریحاً برای او طلب آرزوش می‌کند .

خدایا بخشا گناه و را بیغزای در حشر جاه و را
که در واقع معنی غفرالله ذنوبه و رفع الله درجه بود بعید مینماید که در حق یک نفر
زردشتی چنین بگوید . اما دلائل بالا را چنین رد نمی‌کنند اولاً زرتشتیان در صدر
اسلام گاهی اسم و کنیه عربی برای خود اتخاذ می کردند و بیشتر از روی تقبه دیگران
نام عربی و فارسی هر دو داشتند و غالباً با اسم عربی معروف شده اند چنانکه ابن مقفع - روزبه
نام داشت و بعید الله معروف گردید و ثانیاً ذکر مصطفی و غیره بدون هیچگونه ابراز
عقیده و تعظیم و یا تکذیب چگونه میتواند مورد دآوری يك محقق قرار گیرد ؟ و درست
مثل آنست که يك شاعر مسلمان در شعر اسم زردشت و یا دیگران را به کار برد و همچنین
اگر کلمه دین را بکار برده چون کلمه مشترک بین آریائی و سامی است و بقول
اصلاً آریائی است پس اگر او دین گفته شاید مراد او بهدین یعنی دین مزدلینا باشد
یعنی مؤمن به آئین زردشتی .

دلائل زردشتی بودن : الف - دقیقی اشعار دارد که در آنها تمایل خود را صراحتاً
ابراز می‌کند .

پری چهره بت عیار دلبر
نیگار سرو قد ما منظر
یکمی زردشت وارم آرزویست
که بیشت زند را بر خوانم از بر
اندر خزان گوید :

برخیز و بر افروز هـ لا قبله زردشت
بنشین و بر افکن شکم فاقم بر پشت
بس کن که زردشت بگردید و دگر بار
ناچار کشد رو بسوی قبله زردشت
از همه مهتر غزل مشهور است در وصف (اردی بهشت) زیر :

برافکنند ایصنم ابر بهشتی
زمین را خلعت اردی بهشتی
که در تخلص گوید :

دقیقی چهار خصلت برگزیده است
لب یاقوت رنگ و ناله چنگ
بگیتی از همه خوبسی و زشتی
می چون رنگ و کیش زردشتی

ب : انتخاب گشتاسب نامه از میان همه بخشهای شاهنامه که ظهور زردشت و انتشار
دین نو او و جنگهای را که گشتاسب شاه و پهلوان او برای نشر این دین تازه متحمل
شده است (و قسمت عمده ای آن هم ترجمه کتاب پهلوی آریا نگار زیران است که
هنوز دردست میباشد) برای شروع بنظم کتاب و یاد کردن آئین باستانی عبارات خوب

نیز مؤید زردشتی بودن اوست خاصه این تکریم را خود می‌کنند نه از قول دیگر و بقول نولد که مجسمه های خشک و بی پیرایه نخستین پادشاهان کما تر می‌توانست احساسات شاعر را برانگیزد خلاصه پس از غور و تعمق در دلائل فوق آشکار می‌شود که لا اقل دقیقی اگر (ظاهراً) مسلمان بود باطناً با آیین زردشتی تمایل داشته است.

پس : تاویل کرد موبد از مذهب نفوشا آن زردشت کو بود استاد پیش دانا
یا « « « « « زردشت آنکه برده است استاد پیش دانا

این بیت در لغت فرس آمده در معنی نفوشا که گوید مذهب گیر آنست و همین بیت دقیقی را مثال آورده اما محققان معاصر نفوشا و نفوشاک را از ماده نیوشیدن و نفوشیدن گرفته اند که ظاهراً بیکی از فرق مانویان اطلاق می‌شده و تازیان آنرا سماعین ترجمه کرده اند بعضی عقیده دارند که کلمه نفوشا ظاهراً مجرد کلمه مغرشا از همان کلمه ایست که در زمان یونانی مانوس که با کلمات ماژ در فرانسه - مانو و مانو در اوستا و موغ در پهلوی و مغ در فارسی همه از یک ریشه است و کلمات مغان و مغزبه و موربد (مغ بد) همه از یک خاندان است پس نفوشا بمعنی مغ است در اینجا که با ما می‌گوید نشانه اینست که پیروان مذهب زردشتی هستیم.

گشتاسب نامه :

دقیقی : آنچه مسلم توان داشت اینست که دقیقی بنظم شاهنامه همت بسته و میل داشته که آنرا برشته نظم کسر ولی بواسطه مرگش ناقص مانده است اشعار فردوسی برین مطلب صریحاً دلالت می‌کند و مقدار این ابیات بنص فردوسی که گوید .
ز کشتاسب وار جاسب بیتی هزار
بیش از هزار بیت نیست و اصرار هم دارد عرفی مقدار آنرا بیست هزار بیت و بقول دیگر ده هزار بیت و حمدالله متوفی سه هزار بیت شعرده است فردوسی بر حسب خوابی که می‌گیرد دیدم دقیقی خواهش کرد تا کار او را دنبال کنم .

چنان دید گوینده يك شب بخواب	که يك جام می داشتی چون گلاب
دقیقی ز جایی پدید آمدی	بدان جام می داستانها زدی
بفردوسی آواز دادی که می	مخرد جز باین کاؤس و کی
که شاهی گزیدی بگیتی که بخت	بدوناز و تاج د بهیم و تخت
شهنشاه محمود گبرنده شهر	ز گنجش بهر کس رسانیده بهر
ازین باره من بیش گفتم سخن	اگر باز یابی بخیلی مکن
ز کشتاسب وار جاسب بیتی هزار	دگفتم سر آمد مرا روزگار

گه‌ران مایه نر د شه‌شه رسد روان من از خاک برمه رسد
 در پایان گیشناسنامه می گوید : - که وی اشعار دقیقی را برای اثبات برتری و فضیلت
 در شاهنامه ذکر کرده و نظم آنرا سست خوانده است .

کنون ای سخن گوی بیدار مرد یکی سوی گفتار خود بار گرد
 دقیقی رسانید اینجا سخن زمانه بر آورد نمرش به بن
 ربودش روان از سرای سپنج از آن پس که بنمود بسیار رنج
 بگیتی نمادست از او یادگار دگر این سخنهای ناپایدار
 نماند او که بردی بر نامه را براندی بر اوسر بر خامه را
 ز فردوسی اکنون سخن یاد گیر سخنهای پاکیزه و دلپذیر
 چو این نامه افتاد در دست من بهامی گراینده شد شست من
 نگه کردم و این نظم سست آمدم بسی بیت ناتندرست آمدم
 من این را نوشتم که تا شهریار بدانند سخن گفتن نابکار
 دو گهر بداین بادو گهر فروش کمنون شاه دارد بگفتار گوش
 بتصدیق همه دانشمندان و سخن سنجان اینجا فردوسی دور از انصاف سخن رانده و اگر
 سخن دقیقی بنامه فردوسی نیست بهر آنکه بهتر از آنست که فردوسی اشاره میکند
 و چنانکه دقیقی خود استاد است و جای دیگر فردوسی او را مدح گفته و سرور سخنوران
 خوانده است و راهنمای خود خطاب میکند .

گرفتم بگوینده بر آفرین که پیوند را راه داد اندرین
 اگر چه بیوست جز اندکی زبزم و زرزم از هزاران یکی
 هم اوشد گوینده را رهبر که شاهسی نشاند بر گاه بر
 ستاینده شهریاران بدی به مدح افسر نامداران بدی
 این موارد را میتوان چنین توجیه کرد که شاید بعضی از مردمان آن عصر دقیقی را
 بر فردوسی ترجیح مینهادند و این بیت را برای آن گفته است :

نگه کردم این نظم سست آمدم بسی بیت ناتندرست آمدم
 و یا اینکه بوی نسبت تقلید یا انتحال (نوعی از سرفات شعراست) می‌دادند و فردوسی
 برای شناساندن پایه شعر و مایه طبع خویش اشعار دقیقی را در شاهنامه خود
 آورده است تا خوب تمیز شود بعضی حدس میزنند که فردوسی برای فرار از تعصب
 مردم عصر اظهار عقیبات نسبت بزادش گناتسب نامه دقیقی را که گوینده انمرده
 و از خشم آنها در امان بود در شاهنامه آورده است تاریخ شروع گشتاسب نامه درست معلوم

نیست ولی مسلماً بعد از سال ۳۶۵ است که جلوس نوح بن منصور بوده و دقیقی در آغاز سلطنت او بنظم شاهنامه شروع کرد و در حدود ۳۶۸ به دست غلام خود کشته شد چنانکه فردوسی گوید .

یسکایک از بخت بر کشته شد - بدست یکی بنده بر کشته شد .

سبک دقیقی و مقایسه آن با فردوسی :

دقیقی یکی از استادان مسلم دوره سامانی و در ردیف اساتید شعر فارسی قرار دارد شاعر بسیار خوش لفظ و شیرین سخن و فصیح و تندرست است قصائد دقیقی در نهایت استحکام و دارای ابیات متین و جزیل است و توان گفت در درجه اول از شعر سامانی قرار گرفته و گذشته از جودت لفظ و براءت سبک بعضی ازان قصائد آن معانی فلسفی و فکری خوب را حاویست مانند این قطعه - زدو چیز گیرند مملکت را - یسکی بر نیانی د گرز عفرانی تا آخر - که در زبان فارسی بدان حسن سبک و نوت بلاغت و پر مغزی کمتر قطعه ای هست . فصاحت و قدرت او در بیان افکار و نقل معانی از نثر بنظم همچنین انسجام و استحکام و منات سخن وی در آثارش پیداست سبک دقیقی در انشاء مضامین حماسی از سبکهای عالی شعر فارسی است و با آنکه در قصیده و غزل استاد است در ساختن کشتا سبانه از عهده اظهار مهارت خویش بر نیامده و مهمترین سبب و علت این امر متابعت سخت دقیقی است از متن اصلی کتابیکه در برابر خود داشت و دخالت در متن را روانمیدانست و بهمین مناسبت مجالس رزم و بزم و وصف و حکایت او بنهایت کوتاه است و همین دقت و امانت در نقل باعث شد که بسیاری از تغییرات زبان پهلوی که گویا اثر خامه مؤبدان و دهقانان زردشتی مذهب بود که شاهنامه ابو منصور را می نگاشته و ما بالا بدان اشاره کردیم در شاهنامه او راه یابد حتی مجلاتی در یادگار زیران است که عیناً در شاهنامه دقیقی وجود دارد و موقعیکه ما شاهنامه او را با فردوسی می سنجم درست بدین می ماند که دقیقی در پی ایجاد تعبیرات لطیف و کنایات نثر و ابراز مثلهای مناسب نبوده و مقصود حقیقی او نظم داستان بود در حالیکه فردوسی داستان سرائی را وسیله تهذیب اخلاق و تربیت نفس و احیاء و ابقای تاریخ ملی قرار داده است زبان فردوسی با زبان دقیقی فرق دارد و کلمات سنگین در شعر دقیقی دیده میشود که کمتر لغات عربی به کار برده و بیش از ۳۶ کلمه در تمام منظومه او نیست و البته تعمدی نداشته - این مقدار کلمات معمول زبان امروز بود دقیقی بیشتر پهلوانان را بیک نوع وصف میکنند تنوعی در توصیف رزم و بزم ندارند و در موضوع واحد ترکیب و کلمات مکرر می آورد مجالس رزم و بزم او بسیار معمولی ساده و کوتاه است

بهر صورت یکی از بزرگترین آثار حماسی ماست خاصه با انتخاب بهترین او زان شعری برای مضامین حماسی و نشان دادن راه نظم روایات ملی پیشقدم فردوسی در کار بزرگک اوشده است و یکی از مجاسن و مزایای شاهنامه او اینست که هرگز از ترکیبات بدیع فارسی هست که برخی آن تاداران روزگار سابقه نداشته است و مایه حفظ عده کثیری از مفردات کهن زمان دری شده است که در قرون بعد میان شاعران فارسی زبان متروک و مهجور ماند علاوه برین دقیقی توانست با نقل بعض از تراکیب پهلوی بشعر فارسی را بطه میان شعر دری و زبان پهلوی راتا درجه ای محفوظ دارد و عین این کیف را با قوت و اهمیت بیشتری در ویس و رامین فخرالدین اسعد گزگانی که در نیمه اول قرن پنجم هجری بمعهد طغرل سلجوقی میزیست میتوان ملاحظه کرد در پایان گفتار میتوان بی پروا گفت که پس از شاهنامه استاد طوسی از حیث متانت سبک و زیبایی اسلوب شاهنامه دقیقی از تمام منظومه هائی که درین موضوع پرداخته اند بهتر و عالیتر است و ابیات لطیف و پسندیده بسیار دارد و مخصوصاً ظهور زردشت و گرویدن گشتاسب را بسیار نیکو و مهیج سروده و شاید گفت بهترین قسمت های منظومه اوست که ما آنرا نقل میکنیم و دران درخت را برای زردشت استعاره آورده است .

چو یکچند گاهی برآمد برین	درختی پدید آمد اندرز مین
از ایوان گشتاسب تا پیش کاخ	درختی گشن بیخ و بسیار شاخ
همه برگه اویند و بارش خورد	کسی کوچنان برخوردار کسی مرد
خجسته پی و نام او زرد هشت	که آهر من بد کنش را بسکنت
بشاه جهان گفت پیغمبرم	ترا سوی یزدان همی رهبرم
بگشتاسب گفت ای جهان گدخدای	ر سولم بنزد ینک تو از خدای
یکی مجمر آتش بیاورد باز	بگفت از بهشت اور یندم فراز
جهان افرین گفت بنذر این	نیگه کن بدین آسمان وزمین
که بی خاک و آبش بر آورده ام	نگه کن باو تاش چون کرده ام
نگر تا تواند چنین کرد کس	مگر من که هستم جهاندار و بس
گرایدون که دانی که من کردم این	مرا خواند بسا یدجهان آفرین
ز گوینده پندیر به دین اوی	بیا موز از او راه و آئین اوی
نگر تا چه گوید بران کار کن	خردیر گزین این جهان خوار کن
بیا موز آئین دین بهی	که بی دین نه خوبست شاهنشی

چو بشنید از او شاه به دین به پذیرفت ازو دین وائین به
نبرده برادرش فرخ زریر که جاژنده پیل آوریدی بزیر
پدرش ان شه پیر گشته بیلخ که گیتی بدلش اندرون بود تلخ
سران بزرگک از همه کوشو ران پزشگان داناو گند آوران
همه سوی شاه زمین آمدند بیستند کستی بدین آمدند

درنگارش این مقاله از ماخذ زیر استفاده شده .

- ۱- تذکرهای متداول
- ۲- حماسه سرایی در ایران تالیف دکتر صفا
- ۳- سبک شناسی مرحوم بهار
- ۴- هزاره فردوسی
- ۵- حماسه های ملی ایران تالیف تولد که المانی
- ۶- مزد یسناو تاثیر آن در ادبیات فارسی تالیف دکتر محمد معین
- ۷- شاهنامه جلد ششم برو خیم
- ۸- متن پهلوی یاد گار زریران و کارنامه اردشیر بابکان
- ۹- بیست مقاله مرحوم علامه قزوینی
- ۱۰- مجلات کاوه و مجلات مهر (از سلسله مقالات آقای تقی زاده و آقای همایی)
- ۱۱- یادداشت های درسی و غیره .

نویسنده: پیشوا

لیدران امروزی پیتونستان

اینجا مطلب از لیدران امروزی پیتونستان اشخاصی اند که از سرزمین پیتونستان برخاسته و امروز برای تشکیل و آزادی پیتونستان آزاد مجاهدت میورزند ، و در خدمت بقوم پیتون و کشور خود سهم بارزی دارند ، اعم از اینکه در پیتونستان آزاد بسر می برند و یا در پیتونستان محکوم در زندان های تاریک حکومت دو مییونی یا کستان دچار و متحمل زحمات و تکالیف زیاد هستند .

بنده بنا بر خواهش مدیریت عمومی نشرات داخلی ریاست مستقل مطبوعات بمعرفی مختصرشان می پردازم ، ولی اولاً باید دو نکته را در نظر گرفت :

اول : بنده اشخاصی را معرفی میکنم که بایشان شناسی دارم و یا اسم شان را شنیده ام و بیش از حال شان واقف هستم . شاید اشخاص دیگری هم باشند و یا بعد از این پیدا شوند که قابل تذکر و معرفی محسوب گردند ولی طبیعی بنده که تعی شناسم نزد خوانندگان معدودم نیست ، به این جهت مختصرترین شرحی که ممکن است در اختیار شما بگذارم .
دوم : معرفی ذواتیکه درین مقاله تذکار یافته بطور اختصار بوده شامل تمام جزئیات حیات شان نیست ، چه ، اکثر شان در زندانهای پاکستان مجبوس هستند که نمیتوان کاملاً از وقایع حیات شان واقف شد لذا این معرفی شان را یک تذکر مختصر باید دانست و بس :

فقیر صاحب ایپی

جناب میرزا علی خان مشهور به فقیر ایپی (۱) پسر مرحوم ارسلاخان قوم توری خیل یکی از مجاهدین بزرگ پنتونست که از ابتدای جوانی زندگی خود را وقف نگهداشتن و تأمین آزادی پنتونهای پنتونستان نموده و با عزم متین و ارادهٔ محکم توانسته است به تمام مشکلات

و تکالیفی که از طرف امپراطوری بریتانیا سد راه اومی شد غالب آید فقیر ایپی در حدود ۱۲۸۴ هـ در خیبرستان وزیرستان تولد یافته بعد از تحصیل علوم متداوله در پنتونستان و هند متوجه، عشق تأمین آزادی پنتونهای پنتونستان وی را واداشت که بایک عسای فقیری خود با امپراطوری بزرگ انگلیسها اعلان جهاد کند. عزم این فقیر چنان تزلزل ناپذیر بود که بهاریهای مسلسل و صرف پول بیشمار امپراطوری بریتانیا نتوانست در آن اندک خلل پیدا کند. حتی او نه تنها برای پنتونها آزادی میخواست بلکه هندوستان را نیز نمیخواست در حلقهٔ استعمار انگلیس باشد او در آنوقت فرموده است «من فقط معاون و همبردار آن جماعتی هستم که هندوستان را

از غلامی انگلیس آزاد نماید، بفرز من جماعتی که میخواهد انگلستان همیشه بر هندوستان قابض باشد بدرجهٔ انتها قابل مذمت است (۲)» فقیر در راه خداجهاد میبرد و آنانی که برکت خدایمیروند مغلوب نمی شوند او نیز مغلوب نشد تا اینکه زمانه انگلیسها را منجمور ساخت پائی را که تلز گلیتم خود دراز کنزده

(۱) ایپی نام قریه ایست در وزیرستان. (۲) رساله پادشاه خان و آزاد پتوانستان.

بودند پس ک... و تاه کښند - و بظاهر چنان وانمود نمایند که وار دیگر گلیم استعمار گسترانیده نخواهد شد و لسی افسوس تماماً چیا نیکه، عقل چهل وزیر داشتند دا نستند که زیر این کاسه نیم کاسه دیگری وجود است. البته بظاهر انگلیس‌های خود را از سرحد پښتونستان کوتاه کرده و رفتند مگر شاگردان مخلصی را از خود بجا گذاشتند که در مقابل پښتونها دول خطرناکتری را بازی میکنند. چه، انگلیسها هر قدر فریب و پول بیکار می‌برند پښتونها آنها را کافر گفته فریفته نمیشوند - ولی شاگردان صادق انگلیس‌ها در پرده اسلامیت میخواهند همان رول استادان خود را بازی کنند. لکن پښتون امروز دیگر آن پښتون ساده نیست که به چنین منافقتها بازی بخورد و ما میتوانیم به اثبات این مبدعاً شخصیت‌های بزرگ پښتون مانند فخر افغان خان عبدالغفار خان و خان عبدالصمد خان و غیره را بشهادت بیاوریم که فقیر صاحب این نیز از ان شخصیت‌های برجسته هستند که انگلیس‌ها و شاگردان شان آنها را بخوبی می‌شناسند و چون قوم به جا هده و خدمت فقیر ایبی ایمان دارند او را مشر خود قبول کرده و دو سال پیش او را بحیث رئیس حکومت ایالتی دوزیرستان خانگه پښتونستان انتخاب کردند. جناب فقیر صاحب رویه حکومت خویش را در مواد آتی خلاصه کرده :

« بعاونت خدا و بهرکت روحانیت حضرت رسول مقبول (ص) و همکاری قوم غبور سراز روز ۲۶ جدی ۱۳۲۸ که یک روز ملی و تاریخی ماست تمام امور اداری، سیاسی، تعلیمی و لشکری حکومت محلی وزیرستان مطابق پروگرام ذیل اجرا می‌شود :

۱ - از حکومت پاکستان مطالبه میکنیم که تمامیت و استقلال پښتونستان (خاک ۷ میلیون افغان) را از راه صلاح و امن اعتراف کند و از امروز تمام مامورین و ایجنٹ‌های ملکی و لشکری را امر کنند بصورت فوری از تمام نقاط خاک پښتونستان برون روند. اگر چنین نکنند مسئولیت عواقب و خیمیکه در اثر این لجاجت پاکستان واقع شدنی است هم نزد خدا و هم نزد موسسه ملل متحد بدوش پاکستان خواهد بود.

۲ - چون وسائل نشراتی مانا تمس است از دولت برادر خود افغانستان که همواره با پښتونستان همدردی صمیمی دارند خواهش میکنیم اطلاعات و پروگرام ما را مر بوط به پښتونستان در جرائد و رادیوی افغانستان نشر کنند.

۳ - از موسسه ملل و مراکز عدالت پسند دنیا خواهش داریم پښتونستان را بحیث یک مملکت و ملت آزاد و یک عضو حساس بشناسند و حکومت پاکستان را مجبور سازند تا تمامیت و آزادی خاک پښتونستان اعتراف کنند. »

زندگی خصوصی فقیر صاحب خیلی ساده و فقیرانه است. در لباس، خوراک و رهائش

بتمام معنی ساده گی را خوش دارند و از تکلفات دوری می جویند . متأهل هستند اولاد ندارند . پیش از صبح صادق بیدار می شوند تا طلوع آفتاب به عبادت خدا می پردازند سپس بخدمت خلق مشغول می گردند . بعد از ساعت ۱۲ کمی استراحت می کنند ، مگر وقت استراحت وی خیلی کوتاه بوده مکرراً بامور اداری و تنظیمیه می پردازند . اکثرآ روزه داشته و در ۲۴ ساعت یکمرتبه غذا می خورند .

منزل اولی شان در علاقه « دور » بوده بعد از اعلان جهاد به قایل قوای امپریالیستی انگلیس به « گرویک » که محل معرظ و از سه طرف ذریعه کوهای بلند احاطه شده وهم مغار ، های مخصوص جهت دفاع به بارد مان هوایی دارد تشریف بردانند . فقیر صاحب نه تنها بین افغانها شهرت دارد بلکه بیگانه گانیکه از سرزمین پنهونها شنیده اند اورا نیز می شناسند . مجله « پیام غـرب » که در برلین بزبان فارسی نشر میشد در یکی از شماره های سال ۱۳۱۸ فقیر صاحب ایپی را چنین معرفی میکند :

« فقیر ایپی نام کسیست که طوایف وزیرستان را در شمال غربی هندوستان بر علیه دولت انگلیس شورانیده است . این شخص یکی از شجاعترین انقلابیون بوده و دارای اراده بس محکم و راسخ است در اثر مساعی فقیر ایپی صلح و آرامشی که انگلیسها در شمال غرب هند بوجود آورده بودند بیک آشوب و طغیانی مبدل گشته ، طوایف وزیرستان با مسرت و هیجان تابع اراده این شخص می باشند ... » جای دیگر می نویسد : « ... نفوذ و قدرت و بسط حوزه فرمانروایی این شخص انگلستان را بوحشت انداخته و هیچگونه وسیله برای دفاع از منافع خود درین نواحی در دست ندارد . در صورتیکه فقیر ایپی میتواند بیک فرمان تمام پروان خود را بجهاد ادا داشته و بارواند کردن آنان بکوهستانهای پربسیج و خم و مرتفع آن سرزمین منجر طغیان و آشفتگی سختی در این نواحی بشود . »

همچنین در جریده انگلیسی «الستریند و اسکلی آف اندیا» بقلم یکی از نامه نگاران آن جریده تحت عنوان « او برای پتانها کشرر جدا گانه میخواهد » در اطراف شخصیت فقیر صاحب ایپی مقاله مفصل و دلچسپی نوشته اند که اینها برای مزید شناسائی فقیر صاحب به نشر ترجمه یک حصه آن پرداخته می شود :

« نام حاجی میرزا علیخان اغلباً آنقدرها ترجمه خوانندگانرا جلب نخواهد کرد ولی اگر اسم فقیر ایپی را بزبان آریم یقین کنید که تمام افسران اردوی سابق بریطانیا اگر زنده باشند در بستر خویش و اگر مرده باشند در قبر به تپش درآیند . کلمه ایپی بذات خود بیک معنی سحر آمیز و افسانه ئی پیدا کرده است و خاطرات تلخ و شیرین سپاهیان بریطانیا را که تقدیر به آن گوشه عجیب و غریب آنها را کشانیده بود تازه میسازد . ایالت سرحد شمال غربی باتنگه های

صخرائی و دره‌های هولناک و قلل پراز بسرف خود يك فشنگي درست و ساده دارد و البته خطره و عدم اطمینان همیشه موجود است .

برطانیائیا لحظه درین سرزمین سکون و آرام نداشتند و در هر کج و کناز کوهستانها پیش آمدها رخ میداد .

حاجی مرزا علی خان یعنی فقیر ایبی خار بغل امپرا طوری انگلیس بشمار میرفت . برای بیش از دو سال یعنی از اوائل ۱۹۳۵ تا ۱۹۳۷ دسته‌های قوای بریطانیا و هند محاربه بی سرو پائی بمقابل همین يك نفر داشتند و در نتیجه یسکنیم ملیون پوند از مالیات بریطانیا بهدر صرف شد . بریطانیا ئیاها از فقیر می ترسیدند و از او بدشان می آمد مگر مهارت او در جنگهای (گوریلا) مورد ستایش همگان بود . درین زد و خورد ها فقیر ایبی بیش از ۷۰۰ یا ۸۰۰ نفر قبا ئلی باختیار خود نمیداشت در حالیکه قوای امپراطوری طبق تخمینات رسمی بین سی و چهل هزار نفر بکار می انداخت .

بارها پناه گاهای کوهستانی فقیر ایبی بوسیله طیارات درهم پاشیده می شد و دهکده ها و قلعه هائی که دران اقامت میکرد بخاکستر مبدل میگردد و بارها مرگ او را اتلان میکردند و حتی می گفتند که در منظر عام او را بدار آویخته اند . ممکن است سایه او را بدار زده باشند ، چرا که فراغت آنها طولانی نمی بود و پیش از آنکه رفع خستگی کنند فقیر ایبی از گوشه دیگری سر بالا میکرد و با آنها خسارات بیشتر وارد میکرد . همچنین چندین بار از مرگ رهائی یافته است .

از بیست سال باینطرف این شخص بصورت پناهنده زندگی میکند و همیشه در طی این مدت از جائی بجائی در حال حرکت است در ابتدا انگلیس ها بدنبالش سرگردان بو دند ، و اکنون پاکستانیا تشنه خون او هستند ،

او يك شخص بسیار نور مال و دارای يك قیافه عادی است ، قامت فقیر بیش از شش فوت نیست ، چهره اش گندم گون ، اندامش لاغر و سیمای مهربان دارد . چشمان سیاه و براق اورامی گویند قوه هینو تیککی دارد و طوریکه قصه می کنند باریکه يك افسر زیرك انگلیس او را در يك گوشه وادی کرم محاصره کرده بود بهمین قوه هینو تیزم طوری خود را نجات داد که گوئی زمین چاک شد و فقیر از ان دام رسته باشد

فقیر ایبی تقریباً پنجاه سال قبل در يك خانواده توری خیل قوم وزیر تواد یافته است . وزیري مهمترین قوی ترین قوم پهنون است و شهرت را در مردی و رزم آرائی بسزائی دارد و وزیري ها کوچی هستند رمه های بز و گوسفند خود شان را از چراگاه بچراگاه می برند از عادات و رسوم وزیري ها دو چیز است که آنها را از دیگر اقوام پهنون مشخص و متمایز می سازد

یکی این است که وزیری‌ها انتقام خون را از شخص قاتل می‌گیرند، نه از هر عضو فامیل که اتفاقاً بدست آید. دیگری آنست که اگر یک فرد یا یک خانواده قبیله دچار افلاس و بدبختی گردد قبیله موظف است که آنها را دست‌گیری نماید. این رواج سبب تشویق جوانان وزیری شده و از آواره گردی جلوگیری می‌کند. از خاطرات ایام طفولت اولین چیزیکه فقیر بیاد دارد تفنگش میباشد و می‌گوید: «وقتی که ۷ساله بودم پدرم بمن تفنگ ۷ و ۷ دانه کبارتوس داد و سنگی را بایک دستمال سفید پیچانیده بالای توده‌های سنگ‌ها گذاشت و بمن امر داد که آنرا تشنه بزخم‌فیر من بخطر رفت، پدرم بامشست بگردنم زد و باقهر و غضب از من پرسید (مگر بچه من نیستی؟) پیش از آنکه پدرم یک مشت دیگر بفرم بگردنم مادر مرا نجات داده و مرا با خود برد. مادرم مرا تشنه زدن آموخت و بعد از یکی دو روز با پدرم اعلان مسابقه دادم درین مسابقه فامیلی هر یک مایست کبارتوس داشتیم در یست فیر پدرم نشانه راسه بار و من فقط یکبار خطا کردم پدرم آنقدر مسرور بود که همان روز برایم یک قمیص جدید خرید از آن وقت تا کنون یکروز هم بی تفنگ نبرده‌ام» شصت فقیر کاملاً ساخته ز حمت خودش است و قتی که پدرش وفات کرد، میرزا علی دوازده ساله بود و دو برادر کوچک تر رسه خواهر و مادرش بار گردن او شدند. خواندن و نوشتن یاد گرفت. قرآن آموخت و ملاشد مگر تقدیر او را بسلاح کشانیده در یک جهاد بمقابل قوای برطانیای قبیله او را پیشوای خود قرار دادند. ازین واقعه و انتخاب بجایست سال میگذرد و از همان روز بعد فقیر ایچی زعیم و سالار قوای مسلح قومی بمقابل دشمنان قوم بوده است. فقیر میگوید: «از کرده خود بمقابل انگلیس‌ها پشیمان نیستم، انگلیس‌ها می‌خواستند که وجب و جب و قدم قدم در اراضی ما پیش آیند و ما را غلام خود سازند. در انگلستان مرا بچیت جن و بلامی شناسند مگر من بالای آدم خور نیستم، من بقرآن عقیده دارم و از خون ریزی خوشم نمی‌آید!»

اگر او میخواست امروز یک شخص متمول می‌بود انگلیس‌ها حاضر بودند مبالغه هنگفتی به وی بدهند اما او که آزادی خود را از هر چیز دیگر بر بها ترمی دانست هرگز به چنین کاری حاضر نمی‌شد و ترجیح داد که فقیر و نادار وای آزاد باشد.

اگرچه برطانیای چار سال است هندوستان را تخلیه کرده مگر بعقیده فقیر ایچی برطانیای هنوز هم بر نیستم قاره هند چشم دارند و می‌خواهند توسط پاکستان نیم قاره و مخصوصاً ایالت سرحد شمال غربی را اداره کنند.

فقیر عقیده دارد که برطانیای درباره قوم پختون خطا و ظلم بزرگی را اجراء کرده و یک حصه بزرگ مملکت آنها را به پاکستان اعطا کرده است این اراضی کوهستانی

بعد از امضای معاهده که سر مور تیمر دیزرند در سال ۱۸۹۴ ع عقد نمود یک شکل خلاء وزمین بی صاحب را بخود گرفت فقیرایی اصرار دارد: «که این اراضی متعلق به برطانیا نبوده بنابراین حق آنرا هم نداشت که آن را به دیگری ببخشد»

ازینجا است که سرویلیم بارتن در کتاب موسوم بسرحد شمال غربی هند میگوید: «پاکستان یعنی اراضی قبائلی یا کشور اقوام آزاد سرحد که بین سرحد اداری انگلیس و خط دیورند واقع است فقط بصورت تیوری ویا فرضی تحت حمایت برطانیاست این اراضی هیچگاه اشغال نشده و قبائلی ها حکومت ما را هیچ وقت قبول نکرده اند» حقیقتاً از نقطه نظر تاریخ دست فقیرایی باناست. چه پس از آنکه نیم قاره هند به عجله تقسیم شد این اراضی به پاکستان سپرده شد و فقط از اهالی اراضی محکوم درین باره رای گرفته شد و در ریفرنده تقریباً پنجاه فیصد اهالی از رای دادن خود داری کردند. اهالی مناطق محکوم پښتون بودند. در اراضی آزاد کدام ریفرنده یاری اهالی گرفته نشده و حتی درین باره بانها مشوره هم بعمل نیامده است.

به اساس همین حقایق تاریخی فقیرایی دعوی یک پښتونستان آزاد را دارد. تجارب اخیر نشان میدهد که تعیین سرحدات دول جدید از قبیل لهستان یوگوسلاویا وچکوسلواکی بدون مشوره اهالی سرحدی دائم منتج به عدم رضایت و شورش مردم آن سامان گردیده است. هیچ جای تردید نیست که مسئله المانهای «زودتن» یکی از عوامل قوی جنگ عمومی اخیر بود مانند المانهای زودتن پښتونها میگویند که آنها جبراً و قهراً بر سینه خط فرضی از قبیل هم خون وهم نژادشان در افغانستان جدا ساخته شده اند. طبیعی پښتونهای محکوم و غیر محکوم از حیث زبان و نژاد یک چیز هستند و میخواهند که متحد باشند و از خود یک دولتی تشکیل دهند و هسته ادعای پښتونستان همین چیز است. پاکستان نه تنها بعضی مسئولیت های برضانبه راعهده دار شده بلکه بعضی درد سر برطانیاراهم به ارث گرفت مسئله قبائل یسکی از بزرگترین سر دردی برطانیا بشمار میرفت. انگلیسها تمام و سائل و مراتب را برای رام ساختن اینها به خرج داد تا آنها را تحت اداره حکومت هند درآورد مگر نکام ماندند و قبائلی ها به استقلال و حیات سخت سر خود ادامه دادند. در صورتیکه برطانیا با تمام قوا و وسائل خود نا کام مانده ایابا کستان به کنترل آنها موفق خواهد شد؟ از چندی به اینطرف وضعیت وخیم شده است و ادعای استقلال طلبی فقیر در افغانستان پښتیبانی می شود. پښتونها افغانستان را وطن پدری و مرکز ملی خود می دانند و نظر ایشان بد کابل است که بانها رهنمائی کرده و کمک بدهند نه بکراچی. بجز نت میتوان گفت که تمام اسباب و علل یک زد و خورد

بین‌المللی درین منطقه موجود است. مسئله پښتونستان به همین زودی ها یك شكل و خیمي بخود خواهد گرفت. زیرا این تحریک تحت ارای فقیر ایپی کسب شدت اختیار کرده می‌رود تاثیر نفوذ فقیر ایپی باید سروری بندهاشنه نشود او یك مرد بسیار شجاع و وطنخواه و زعیم عسکر یست و باید مغرب زمین مملومات فرسوده خرد را که در باره او دارند تجدید نظر نمایند اودزد رهین و گریزان از قانون نیست او یك ایدیل بزرگ دارد و می‌خواهد که قومش مانند قرن‌های گذشته زندگی آزاد و برو مند داشته باشد. پاکستان باید قوه و قدرت نظامی فقیر ایپی را درست درك کرده و اعتراف نماید. فقیر تفنگک و کساک و کساک و فراوانی دارد و برای جنگ کوهستانی ماشیندار هم دارد. برای ساختن تفنگک و تفنگچه و کساک و کساک کارخانه‌های محلی دارد و عساکر او در جنگ گریلا از هیچ عسکر جهان پس نمی‌مانند اگر بین فقیر ایپی و پاکستان جنگی در بگردد افغانستان هم خواهد جنگید و چون افغانستان با روسیه شوروی سرحدات مشترک دارد دیموکراسی‌های غربی از اوضاع چشم پرشی کرده نمی‌توانند. این است آخرین جملات که فقیر ایپی می‌گوید: «زود ما پښتونستان یك چیز موجود و حقیقی است خواب و خیال نیست اگر بر سایل صلح جوانه آمل و آر زوهای ما بر آورده شود چه بهتر و الا پښتون بزور شمشیر باستانی خود پښتونستان را تشکیل خواهد کرد و هیچ قواء او را ازین منصرف کرده نمی‌توانند»

اینك يك مشکل دیگر به مشکلات سازمان ملل متحده افزوده می‌شود.

خان عبدالغفار خان

این شخصیت برجسته پنتونستان که فعلاً مجرم اینک میخواید پنتونستان آزاد تشکیل شود با دوازده هزار پیر و آن خود در زندان حکومت پاکستان بسر میبرد در سال (۱۸۹۰ع) در قریه «اوتمانری» که با فاصله ۲۲ میل از پشاور در وادی حاصلیخیز «اشنغر» واقع است بدینا آمد. تحصیلات خود را در زندگی پدر مرحومشان «بهرامخان» در مکتب عالی «میشن های سکول» پپالان رسانید. سپس میخواست شامل مسلک عسکری

خان عبدالغفار خان

گردد ولی روزی دید که یک افسر نالایق و کم رتبه انگلیس بایک افسر لایق و بلند رتبه هندی طوری وضعیت خشن و حقارت آمیزی میگرد تو گوئی آن انگلیس «آقا» و این هندی «بنده» او بود. مشاهده این وضعیت خان عبدالغفار خان را از عیزم خود متصرف گردانید.

بعد از آن به تبلیغات اصلاحی شروع کرد و برخلاف رسوم مزخرف از قبیل انتقام خون بخون، دختر فروشی، فضول خرچی و غیره که در قوم پنتون رواج داشت به مجادله

پرداخت. اولاً باتفاق حاجی عبدالواحد صاحب ترونکیزئی مجادله خود را بر ضد بی سوادى دردهات آغاز کرد. دیری نگذشت که این مجادله شان نظر مامورین حکومت انگلیس را جلب نمود. خان عبدالغفار خان مجبوس گردید و حاجی صاحب ترونکیزئی بعلاقه مومند در پینتونستان آزاد رفت و از آنجا برخلاف حکومت تأمیر یالستی انگلیسها اعلان جهاد نمود. وقتیکه خان عبدالغفار خان از حبس رهائی یافت در قریه « اوتمازئی » یک مدرسه آزاد را تاسیس نمود و در سال ۱۹۲۰ ع در اثر تحریک خلافت بکابل آمد و متعاقباً در سال ۱۹۳۱ انجمنی بنام « انجمن الاصلاح الافغانه » که بعد بنام « انجمن نوجوانان » یاد گردید تشکیل نمود و در هجدهمین سال بار دوم انگلیسها او را سه سال با تحصیل اعمال شاقه در حبس نگهداشت. درین حبس رویه نظامانه که با خان عبدالغفار خان می شد بصحت و تندرستی او صدمه دائمی وارد کرد.

در سال ۱۹۲۹ ع انجمن نوجوانان را بحزب « خدائی خدمتگزار » تبدیل کرد و این تحریک وی بسرعت برق در تمام حصص پینتونستان محکوم منتشر گردید. ولی چون بیرون این حزب بنام جهاد و بیاد خون شهداء راه آزادی پیراهنهای سرخ می پوشیدند و بعدین بوجه در ابتداء بنام « سرخ پوشان » شهرت داد شدند، انگلیسها آنها را متهم به بالشویک بودن نمودند و در سال ۱۹۳۰ ع خان عبدالغفار خان مرتبه سوم بزنندان برنده شد.

خلص یر و گرام و مرام حزب خدائی خدمتگاران این است :

- ۱- هر شخص بالغ بدون امتیاز عضو این حزب شده می تواند.
- ۲- شخص فرقه پرست درین حزب شامل شده نمی تواند.
- ۳- هر فرد خدائی خدمتگزار از تسکة وطنی خواهد پوشید.
- ۴- برای خدمت خلق همیشه حاضر و مهیا خواهد بود.
- ۵- بخرچ خود دردهات دوره خواهد کرد.
- ۶- همه اعضا باهم برادرانه معامله خواهند کرد.
- ۷- امر حزب را بحد امکان تعمیل خواهند نمود.

سو گند :

- ۱- من شخص خود را برای خدائی خدمتگاری بصدافت تقدیم میکنم.
- ۲- من در خدائی خدمتگاری از چنان حزبی اجتناب میکنم که از ان بحزب ما نقصان عائد گردد.

۳- من با ایمان کامل بجان ومال برای خدمت قوم و آزادی وطن کمار خواهم کرد .
قاضی عطاءالله خان که یکی از لیدران مشهور پښتونستانست را جمع به آغاز تحریک
خدائی خدمتگاری گوید :

« وقتی که خان عبدالغفار خان بتحریک خدائی خدمتگاری آغاز نمود صوبه
سرحد در آنوقت بسکلی کدام راهی نداشت وقوم پښتون را مامورین بریتانیا خیلی ذلیلانه
تحت فشار گرفته بودند . پاچا خان کوچه بکواچه ، ده بده میگشت و پښتونها را بیدار
می ساخت - زحمات ومصیبتهائی که خدائی خدمتگاران در پهلوی او دیده اند هیچکدام
آن از نظر او پرشیده نمانده است . »

خان عبدالغفار خان را جمع بتحریک خدائی خدمتگاری می فرمایند :

« تحریک خدائی خدمتگار چند به خدمت بی او ث بنی نوع انسان را در بر داشته
به میدان در آمده است . تحریک مذکور یک تحریک مذهبی ، اخلاقی وسیاسیست فقط
شخص این حزب شده می تواند که بدون امتیاز واستثناء خدمت کند ، از بدیها خود را
حفظ نماید ، از ریاکاری و مکر خود را دورنگهدارد ، در راه خدا و خدمت بندگانش او جان
ومال خود را قربان کند ، از کبر وغرور پرهیز نماید ، انصاف پسند باشد ، زحمت
بکشد ، از حرام خوری اجتناب کند و راست بگوید ! »

پس از ۱۹۳۰ ع بدون چند ماه تا سال ۱۹۳۷ ع یعنی هفت سال در زندانهای مختلف
هند در قید انگلیسها بود . در زندان نیز از تحریک خود دست برنداشت . مگر چون
از یکطرف در مقابل دشمن قوی خود قوت مساوی و یا پشتیبان قوی نداشت و از طرف
دیگر انگلیسها حزب او را بنام بالشویک متهم ساخته بود ، برای رفع این هردو در سال
اول حبس (۱۹۳۱ ع) بتمام جمعیتهای اسلامی آنوقت هند نمایندگان خود را فرستاد تا
از جمعیت وی در مقابل انگلیسها حمایه کنند ولی از هیچ یک سیاستمدار مسلمان هند
صدای همکاری و تعاون را نشنید . لذا مجبور گردید بحزب کانگرس کهن قویترین
حزب هند بشمار می رفت دست استناد را دراز کند . همان بود که از طرف لیدران
حزب کانگرس پاخوشی زیاد استقبال گردید و در ماه اگست ۱۹۳۱ ع حزب خدائی
خدمتگار بحزب کانگرس تعلق گرفت و خان عبدالغفار خان باین تدبیر توانست خود
و حزب خود را از تله که و امجا نجات دهد .

وقتی که جنگ جرمنی شروع گردید و کانگرس تصمیم عدم تعاون با انگلیسها را
اعلان کرد در جمله دیگر لیدران کانگرس خان عبدالغفار خان نیز از طرف انگلیسها
محبوس گردید و سه سال در زندان بود . در سال ۱۹۴۷ ع که انگلیسها مجبور بترك

هند گردیدند و تقسیم پاکستان و هندوستان بمیان آمد ، خان عبد الغفار خان و دیگر همکاران وی صدای « پهنوستان آزاد » را بلند کردند و نه خواستند قوم غیور پهنون زیر یوغ شاگردان مکتب امیر یا لیستی برود . این صدا تنها از وی نبود بلکه از صدای هفت ملیون پهنانه نمایندگی میکرد . انگلیسها بصدای شان گوش ندادند و حکومت پاکستان به پیروی استادان خود ، این لیدر حق طلب پهنون را باز بجنس انداخت و تا ایندم زجر و شکنجه حکومت متجاوز پاکستان را در زندان میکشد . یک نویسنده مشهور زبان اردو « رحمان صدیق » که قریب یکسال با خان عبدالغفار خان در محبس بود و رساله بنام « پادشاه خان و آزاد پتانستان » تألیف کرده را جمع به شخصیت خان عبدالغفار خان نکات دلچسپی دارد که اینجا برای معرفی بهتر این لیدر پهنوستان عیناً بترجمه آن می پردازم .

رحمان صدیق مؤلف رساله متذکره می نویسد :

« ملاقات اول من با پادشاه خان در آن وقتی واقع شد که او را به هری جیل (در محبس هری) آوردند . در اکتوبر سال ۱۹۲۷ ع پادشاه خان مطابق فیصله خود برای رفتن « مردان » تهیه میدید . حکومت گورنر انگلیس خلاف این فیصله بود . نوبه به پادشاه خان داده شد که شا به « مردان » رفته نمی توانید والا پولیس شما را گرفتار خواهد کرد . اوشخصی نبود که چنین او امر را قبول کند . گفت که این فیصله فیصله اطفال نیست .

هیچ قوه او را ممانعت کرده نمی تواند . لهذا بایک تعداد زیاد بجانب منزل مقصود حرکت کرد . در بین راه پولیس مانند سیل خروشان راه او را مسدود و پادشاه خان را گرفتار کرد . خدائی خدمتگاران او را احاطه کرده گفتند که : « اول ما را حبس کنید بعد ازان را هتمای ما را » .

پولیس پادشاه خان را بطرف خود کش میکرد و مردم طرف خود در این گیرودار پولیس به سوت بازی شروع کرد . دوتار قهرغه پادشاه خان شکست و بدن او خراش و ضربات سخت رسید . به همین وضعیت پادشاه خان به محبس تسلیم داده شد .

پادشاه خان با چهره گردالود ، پیراهن پاره و پر خون و چشمان سرخ بدین طریق تمام شب را بسر برد و چشم برهم نگذاشت . تمام شب بالای بالین او نشستم در عالم بیخودی با خود میگفت : « با سر خپوشان بیچاره چه پیش خواهد آمد ؟ » کم کم روبره بهبودی گذاشت . من قریب یکسال و چیزی بالاتر در صحبت او بودم . در این مدت در احوال او خیلی دقیق شدم . از تعلیمات سیاسی اخلاقی و مذهبی او استفاده ها کردم

حیات عملی او را از نزدیک مطالعه نمودم . بالاخر باین نتیجه رسیدم که واقعا این افغان صاف و ساده صوبه سرحد مالک يك قوه ارادی خیلی قوی میباشد . عزم او غیر قابل تزلزل و افکار او خیلی متین است . او در هر کار خوب فکر میکند . وقتیکه راهی را برای خود انتخاب میکنند مانند يك سپاهی شجاع دران راه پیش میرود . شدت گرمی و زور سردی ، گرسنگی ، عطش ، بزدلی ، خوف ، رنج و ملال ، جبر و ستم و حشپهای جنگل ، خارهای مغیلان در اراده او تزلزل واقع کرده نمی تواند . مشعل صداقت را در دست گرفته در شب تار پیش میرود . در روشنی روز جذبات قلبی حقیقی او او را راهنمایی میکند . حیات سیاسی او از زمان رولت ایست آغاز میگردد .

وقتیکه تمام هندوستان از آتش انگلیسها شعله ور بود ، وقتیکه نو جوانان مملکت میخواستند عروس حریت را دربر بگیرند . پادشاه خان و تمام خاندان او يك جا گرفتار گردیدند . بعد از رهایی در تحریک خلافت جد و جهد نمود سپس در زمان تحریک هجرت قیادت مهاجرین را بدست گرفته به افغانستان رفت . بعد از رجعت در قصبه خود اتمان زائی مدرسه آزاد تاسیس کرد چنانچه طلبه مدرسه مذکور طرفداران حقیقی آزادی ثابت شدند .

در سال ۱۹۲۹ حزب خدائی خدمتگاران را تشکیل نمود . بسبب سرخ بودن پیراهنهای خدائی خدمتگاران حکومت آنها را بالشویک نام داد . در سال ۱۹۳۰ اثر اعلان عدم اطاعت که از طرف کانگریس نشر میگردد تصوبه سرحد رسید . در اینچنانیز سیلاب آزادی جوش میزد ، در روز ۲۳ اپریل سال ۱۹۳۰ جوانان بیگانه زیر گلوله باری گرفته شدند . پادشاه خان از این واقعه متأثر گردیده طرف پشاور حرکت کرد . حکومت در بین راه او را باز گرفتار و حبس نمود . هم چنین در تحریکات سالهای ۱۹۳۱ و ۳۲ سهم درخشان دارد . و در تحریک سال ۱۹۴۲ صوبه سرحد را راهنمایی میکرد . وی در مجس حیات نهایت ساده بسر میبرد . حکومت مانند دیگر مجوسین قرار عادت خود برایشان نیز جبر و تشدد روا می دارد . در مجس ایت آبا در يك اطاق تاریک مجوس نگهداشته میشود چنانچه این قسم اطاق ها را مرغانه کبوتران می نامند .

عادات : هر وقتیکه شما بملاقات او بروید او را مشغول کار خواهید یافت . یا او را مشغول زمین داری خواهید دید یا او را خواهید دید که در تعمیر خشت میدهد . یا نشسته برای مجله « پهنون » مقاله و مضمون می نویسد (فعلا این مجله هم توقیف است) بیکار نشستن به نزد او علامت حیوانیت مطلق است . طبیعت او ساده پسند و ظریف است . او

باچه ها بچه و با جوانان جوان است .

القاب : اورا بطور عمومی « پادشاه خان » میگویند . پندتونها اورا بلقب (فخر افغان) یاد میکنند . جوامع لال نهرو بر او « فخر هند » لقب نهاد . مولانا آزاد « فخر آسیا » گفت . در ابتدا اورا « گاندهی سرحد » نیز می گفتند . بنام « ملنگ بابا » هم یاد میشود .

افکار : ۱ - راجع بمذاهب : - خان عبدالغفار خان چنین اظهار نظر می فرمایند :
« خداوند کریم در هر قوم و هر مملکت بندهای نیک خود را برای هدایت فرستاده است . هر هادی نیک همان تعلیمی را میدهد که خدایه او امر کرده است . مقصد از مذهب محبت و تسلیم به یگانگی خدای محبت رسول و شریعت خدا و رسول اورا تعمیل کردن است . »
۲ - راجع بتعلیم کتب مقدس میفر ما یند : « اگر بغور مطالعه کرده شود کتاب مقدس هر مذهب صداقت ، راستی ، محبت ، شرافت ، و انصاف ، را تعلیم میدهد . تعلیم کتابهای مقدس بانسانها خدمت بنوع انسان را یاد میدهد . »

۳ - راجع بقتل و غارت بنام مذهب گوید :

« چقدر جای افسوس است که مردم مذهب را تغییر داده ، بنام مذهب فتنه و فساد برپا کرده . هیچ يك از مذاهب دنیا این را اجازه نمیدهند که بنام مذهب اطفال به قتل رسانیده شوند ، زنهای باعفت بی عصمت گردد ، بازار قتل و غارت گری گرم باشد . در حقیقت هیچ يك از مذاهب این قسم بی تیزی و براهی را اجازه نمیدهد . »
۴ - در خصوص هند : میفر ما یند :

« هندوستان مملکت بزرگ نیست ، در این مملکت چهل کرور (چهار صد ملیون) انسان حیات بسر میبرند . در این مملکت هندو مسلمان و فرق خورد خورد دیگر زنده گانی میکنند ، این مملکت از همه است . نه هندو به تنهایی بر آن حق دارد و نه مسلمان بلکه هر دو مشترک بر آن حق دارند . اگر در دماغ هندو این سودا است که مسلمان را خاتمه بدهد سودای غلطیست ، زیرا ده کرور (صد ملیون) انسان را خاتمه بخشیدن کار آسانی نیست . و اگر مسلمان بدین خیال باشد که هندو را تباہ کند او هم بوهم مبتلاست . حقیقت اینست که این مملکت در بین هندو و مسلمان مشترک است پس حالا فیصله این مسئله بدست اهالی خود مملکت است . چون همد یگر خود را تباہ و موجو کرده نمی توا نند می باید فکری کنند که به محبت و اخلاص حیات بسر بردن بهتر است یا بجنگ و جدل ، نفرت و کدورت ؟ »

۵ - راجع بانگلیسها : نظریه دارند :

« به اندازه که دیده میشود تمام این فسادهای موجوده به ایام انگلیسها بعمل می آید انگلیسها این دوقوم را باهم بجنگ می اندازند تا اینها بزبان خود بگویند که (او) یعنی انگلیس از هندوستان خارج نشود. من وقتیکه باو ایسرای ملاقات کردم نامبرده گفت که : «ما از هندوستان میرویم» من گفتم : یقین کرده نمی توانم ورنه در مملکت فساد شروع نمی گردید . و ایسرای گفت : «تمام این فسادها بنسبت اینگ است .» من گفتم که : سبب بدامنی صوبه سرحد فقط انگلیس است . »

۷ - راجع به پنتونستان :

« کار کانگرس فقط این بود که انگلیس را از هند خارج نماید - وقتیکه انگلیس رفت، کار کانگرس خاتمه یافت حکومت صوبه سرحد باید به پنتونها تسلیم گردد هم چنین حکومت پنجاب به پنجابیها و حکومت بنگال به بنگالیها . در پنتونستان چنین حکومتی تأسیس خواهد گردید که انتظام آن تماماً بعوام متعلق بوده و حکومت از عوام خواهد بود . »

بیغام خان عبدالغفار خان

رحمان صدیق ترجمه یک بیغام خان عبدالغفار خان را نیز در رساله خود آورده که خالی از دلچسپی نیست. وی می نویسد : « سردریاب - ۲۶ می - فخر افغان بیانیة طولیلی بزمان پنتو بنام پنتونها داده است خلاصه بیغام مذکور قرار ذیل ترجمه و نشر میشود ، پادشاه خان پنتونها را خطاب کرده می نویسد :

« قوم پنتون بخوبی میدانند که من همیشه مخالف وزارت های بی اختیار بوده ام . اما بعد از بهار امسال بمن معلوم شد که فرنگی در سرحد حتی وزارت بی اختیار پنتونها را نیز پسند ندارد و برای این مسئله فرنگی با «جی حضور گویان خود» متحد شده یک جشن موحشی تیاری دیده است . و او میخواهد پنتونها را بهم انداخته خودش تماشایی باشد. پنتونها از فعالیت های زندگانی من بخوبی مطلع هستند و میدانند که من همیشه به آن کاری اقدام میکنم که برای قوم فائده برساند و انگلیس از آن ناراضی می باشد . حالا من باز عزم کرده ام که از این توطئه و سازش انگلیسها قوم را مطلع نما یسم . بنا برین به اطراف و نواحی سفر میکنم . من در این مسافرت خود میخواهم به قوم خاطر نشان نمایم که ما ۱۷ سال تمام برای آزادی قربانیها داده ایم . و درخت آزادی را بخون خود آبیاری کرده ایم . حالا این درخت بزرگ شده و به ثمر رسیده است

حالا پښتونها باید جرگه کرده متحد گردند و متفقا میوه درخت آزادی را نوشجان فرمایند. نشود که میوه آن بسبب خانه جنگی ها و سازشهای دشمن نصیب دشمن ماشود و ما محروم بمانیم.

من به لیدر های مسلم لیگ گفته بودم که مملکت آزاد میشود و انگلیس بستر خود را جمع میکنند، بیایید باهم متحد شده راجع به مستقبل چاره بسنجیم و باهم اتفاق کرده چنان پروگرامی بسازیم که بهبود و فائده قوم در آن باشد. و ایسرای نیز بمن همین را گفته بود که اگر شما باهم متفق شده یکدوم فیصله برسید بهتر خواهد بود. و هر قدر شما زودتر باهم مفاهمه نمایند ماهمان قدر زودتر از مملکت شما خارج میشوند. اما افسوس است که قوای مخالف آزادی بهیچ قسم برای اتحاد و اتفاق حاضر دیده نمی شوند در این مملکت هر قدر نفرسی که موجود است خواه او سبز پوش است و یا نیلی پوش من همه را برا در خود میدانم. لهنجا به آنها میگوریم که ای برادران! شما چرا دیوانه شده اید؟ انگلیسها خارج میشوند این وقت فتنه و فساد نیست.

من به برادران خود وانشجا «میگوریم» که اگر گورنر بگوش آنها چیزی بگوید بیاد داشته باشند که گورنر دوست آنها نیست بلکه دشمن است. خود او میرود اما بحیار مضطرب و پریشان است. میخواهد شما را باهم جنگ انداخته بر باد و پریشان نماید. این گورنر همان کسیست که در سال ۱۹۴۰ در پشاور دپتی که شتر برد و از شقیدن نام پښتون متنفر و بیزار بود. وقتی که کدام یک از سرخوشها را میدید هوش و حواس خود را می باخت. این ملک پښتونها است و بر آن پښتونها حکومت خواهد کرد. بنا برین من شما میگویم که ای قوم من! از پارتی گورنر جدا شده طرف من بیایید و به محاذ متحد پښتونها شامل شوید، فائده و خوبی خود را فکر کشید. شما می بینید که نیلی پوشها وقتی که یک پښتون را می بینند چشمان خود را پایان می اندازند اما وقتی که و ایسرای فرنگی سرحد می آید چنان مسرور میشوند که یک مسلمان در روز عید. به پیش فرنگی خم میشوند تعظیم میکنند و به پیش روی او می رقصند.

هر سرحدی که برای مشوره بدلهلی به نزد مستر جینا میرفت گورنر برای آور دن او از مجلس موتر خود را میفرستاد و او را به بنگله خود می برد. بعد از مذاکرات با گورنر و گرفتن هدایات بدلهلی به نزد مستر جینا رهسپار میگردید. ای پښتونها! هوشیار شوید. دشمن میخواهد که به پیمانہ وسیعی فساد رونما گردد تا که در مملکت آنقدر بر پادی قتل و غارت واقع شود که مردم خود به تنگ آمده به نزد انگلیسها الحاح نمایند و بگویند که «بابا فرنگی جان! از برای خدا شما هیچ جانورید»

این سخن قابل غور است که در سرحد سکها سوتختی ها را محض باین غرض میکشند تا در علاقه جاتی که اکثریت بدست هندو و شکهاست مسلمانان را بقتل برسانند. زندهای پنجاب و چند بقدر مرد پنجابی از پنجاب سرحد آمده در اینجا دو علاقه جلت گور نری یعنی در اینجا سیمها پرویا گند مسلم لیگ را میکشند. برای اینکه تا وقتی که در سرحد وزارت قومی است تسمیس یا کاشان (پنجابستان) غیر ممکن است. چون از شنیدن این سخنان خیلی متأثر میگردد خصوصا وقتیکه بقوم من نقصان میرسد. شما قوم امن هستید شما پیشنهاد میکنم که از صبر کنار بگریزد و بی هیچ قسم مشغول نشوید. زیرا اگر دو این وقت از صبر و همت کنار گرفته نشود تمام کار روایه های ما غرق و مخو خواهد گردید برای قوم! پرغام من بشما ایست که کنار کار نگیرید فقط این برد که انگلیسها را از هند بکشند و وقتیکه انگلیس میرد کنار کار نگیرید تمام میشرد حالا اوضاع تغییر یافته است و حکومت صوابه سرحد به پنهوستانها محول خواهد گردید و حکومت پنجاب و پنجابیه و حکومت بنگال با یکدیگر میماند. در آخر بخدمت تان عرض میکنم که وقت خیلی نازک است اگر کسی حقیقتا بديل درد قوم را ندارد پس برای او فرض است که از کارهای بد خود فلما بشرمد.

خان کترو خان صاحب

ایردان پنهوستان خان عبدالغفار خان و هم یکی از ابرار مهم جدائی خدمتگاران هستند که فعلا به پنجاب پنهوستان آزاد میخواهند از طرف حکومت پاکستان زندانی شده اند. خان کترو خان صاحب مدرس ۱۷۸۳ میلادی، بنس و ضلع او تها نری ضلع چهار سده که از پیشاور تقدر به ۲۰ میل دور است بدنیبا آمده بدسوشان بهرام خان به این که از خوانین بود ولی بتعلیم و تربیه اولاد دلچسپی مخصوص داشت و در کترو خان را به مکتب سپردند به کترو خان به از آنکه در یونیورسیتی پنجاب امتحان میتر پسکولیشن را داد یکساله به به به می هند کسالتی «گرا نت میدیکل» درس خوانده

و قتیکه خواست برای تکمیل دا کتری - بانگلستان برود قشومش مخالف این کار بودند ولی توجه پدر منورش تـ و انست به آرزوی خود برسد. یازده سال در انگلستان تحصیل کرد . سال ۱۹۱۱ م در حالیکه برادرش خان عبدالغفار خان در قید انگلیسها بود وی بلندن در «سنت تھامس هسپتال» امتحان «ایم - آر - سی» را داده بمجاز جنگک در فرانسه فرستاده شد .

او در انگلستان بایک خانم انگلیسی ازدواج کرد ، در سال ۱۹۲۰ م رهسپار وطن گردید و در وقتی بخانه خود رسید که پدر ، برادر و دیگر اءیره قوم را در زندان و شکنجه استعماری - انگلیسها دید . این وضعیت روح وی را متأثر ساخت و در مبارزه پر ضد انگلیسها شامل گردید . انگلیسها چندین مرتبه به وی اخطار دادند و چندین دفعه او را بزندان بردند ، مگر او از مبارزه دست نکشید تا در حزب خدائی خدمتگاران شامل و در راه مبارزه آزادی تمام هندوستان یکی از همکاران کانیگر س بشمار رفت وهم از روزیکه داخل حزب شد زندگی بی اوبسکلی عوض گردید . بجای حیات لوکس زندگی ساده و طبیعی را اختیار کرد .

دا کتر خود را بطبیعت سپرده است و (ط - وریسکه مینویسند) سیاست رایک بازی میدانند که نه بردن آن بردن ونه باختن آن باختن است ، وهم مذهب و سیاست را از هم جدا میدانند . دا کتر خان زندگی رانیز یک بازیچه داجسپ میدانند . و بسیار خوش طبع و زنده دل است حتی با بچه های کوچک نیز بخنده و گرمچوشی صحبت میکند .

و قتیکه صدر اعظم پنتونستان محکوم بود نیز حیات ساده خود را از دست نداده بر خلاف صدر اعظم های سابق که از محیط دوری می جستند و کمتر با مردم تماس میسر دند دا کتر خان صاحب همیشه با توده بدون تکلیف در تماس و اختلاط بود . چنانچه گویند یسر روز پیر مردی وی را از گریبان گرفت و گفت « از و قتیکه تو صدر اعظم هستی برای قوم چه خدمت کرده ئی ؟ » او با وضع ساده جواب داد : « همین خدمت که مرا از گریبان میگیری ، زیرا در حکومتهای سابق چنین جرئت نداشتی . » دا کتر خان بارو حیات قوم خوب آشنا است هیچگاه در مقابل قوم از تشدد کار نگرفته و برخلاف رفتار صدر اعظم های سابق با مردم میسکه می خواستند اغتشاش کنند و یا بخانه های شان هجوم ببرند از قوه پولیس کنار می گرفتند و یا گاز اشک آور را استعمال می کردند . ولی دا کتر خان ازین یکی هم کار نمی گرفت . مثلاً روزیکه اهالی پتھر یک مسلم لیگ و انگلیسها بمعارت او هجوم بردند و خواستند سنگباران کنند دا کتر خان تنها از خانه برآمد و گفت :

« عزیزان من ! درین عمارت خواهران و مادران شما هستند اختیار دارید آنرا سنگباران می‌کنید یا نه ؟ » همه مردم دست گرفتند . همچنین وقتی مردم بدفتر او هجوم بردند او از قوهٔ پولیس کنار نگرفت تنها بایک چوب دست برآمد ، اهالی بتجریک مسلم لیگ در نهایت قهر و غضب پیش می‌آمدند چون نزدیک شدند داکتر خان با چوب دست خطی بزمین بین خود و آنها کشید و گفت : « هر کس ازین خط بگذرد دیوث است - بگوئید هر اعتراضیکه دارید من بجواب حاضر م . » چون مردم همه پنهون بودند همینکه کلمهٔ « دیوث » را شنیدند توقف کردند و مانند یک جرگهٔ قومی بمذاکرات شروع نمودند .

داکتر خان صاحب یسکی از دیمو کراسی طلبان و عدالت پسندان حقیقی بوده و برای عادل بودن وی این یک دلیل کافی است که در وقت صدارتش بسز او عبیدالله خان در تحریک خلاف قانون گرفتار گردید . مردم هر قدر خواش نمودند عبیدالله خان را عفو کند داکتر خان صاحب در جواب شان گفت : « بین یسرمن و دیگر محبوبین هیچ فرق نیست . طوریکه قانون بادگران معامله می‌کند بایسرم نیز همان رویه خواهد شد ! »

در ۳۲ اپریل سال ۱۹۳۰ ع وقتیکه تجربهٔ عدم تعاون بانگلیسها شروع و بین خدائی خدمتگاران و قوای امپریالیستی زدو خورد واقع گردید داکتر خان صاحب بحیث یک داکتر وطن خواه وظیفهٔ خود را انجام میداد و تمام زخمی‌ها را وارسی می‌کرد ، زمانیکه او بمعالجهٔ زخمی‌های مجاهدین ملی می‌پرداخت در آن صوبه هیچ داکتر جرئت نمی‌کرد اظهار وجود کند و یا بچنین فداکاری تن دردمه تنها داکتر خان صاحب با جدیت خستگی ناپذیر شب و روز بتداوی زخمی‌های ملیون مشغول بود . تا اینکه حکومت استعماری او را بحیث یک باغی با برادرش خان عبدالغفار خان بزندان (هزاری باغ) سیر دند .

در سال ۱۹۳۵ ع بحیث رئیس اسامبلهٔ بختونستان محکوم انتخاب گردید و تا سال ۱۹۳۸ ع وظیفهٔ خود را بانتهای جدیت انجام داد . در تحریک انقلابی سال ۱۹۴۲ ع پس از گرفتاری خان عبدالغفار خان سهم‌بزرگی داشت و مانند یک عسکر شجاع بمقابل انگلیسها می‌جنگید .

در انتخابات سال ۱۹۴۵ ع بحیث صدراعظم انتخاب گردید و در ۱۹۴۶ ع با اثر اختیارات خصوصی گورنر جنرال پاکستان بر طرف شد . سپس بصورت حزبی بخدمت قوم پرداخت . در ماه اگست همان سال که حکومت غیر قانونی مستر قیوم روی کار آمد داکتر خان صاحب و برادرش خان عبدالغفار خان و دیگر لیدران خدائی خدمتگاران را باز ازامات غلط متهم ساخته و بزندان‌های تاریک پاکستان سیر ده شدند که تا حال بجرم آزادیخواهی در زندان بسر می‌برند .

دا کتر خانصاحب در خصوص پښتونستان آزاد چنین نظریه دارد : « پښتون غلامی کس را قبول کرده نمی تواند، انگلیسها ملاکین سندی و پنجابی، را باهم متفق ساخته قوم پښتون را میخواهند غلام آنها بسازند - اما پښتون از زندگی غلامی مرگ را مر جح میدانند قوم پښتون آزادی را بزور بازوی خود حاصل کرده، گرسنه و برهنه خواهند زیست ولی غلام مملکت غیر نخواهند گردید . بعد از رفتن انگلیس يك انقلاب اقتصادی خواهد آمد و آن انقلاب انقلاب حزبی خواهد بود، جلو گیری آن نه از دست کابانگرس ، نه لیگک و نه احزاب و پارتیهای دیگر پوره خواهد بود . »

خان عبدالصمدخان (۱)

یکمی از ایدران نامدار پښتونستان جنوبی (بلوچستان) بوده که تمام حیات وی در مجادله بر ضد قوای امپریالیستی انگلیس بغرض آزادی قوم پښتون و استقلال خاک پښتونستان گذشته است و هم در تمام مجاهداتی که برای آزادی هند و خلاف انگلیسها از طرف ایدران کانگرس و خدائی خدمتگاران و غیره مجاهدین بعمل می آمد سهم بارزی داشت . خان عبدالصمدخان در علاقه « گلستان » پښتونستان جنوبی بدنی آمده و از قبیله مشهور (اچکزئی) است .

زندگی سیاسی وی از سال ۱۳۰۶ ه آغاز گردید و آن وقتی بود که در افغانستان انقلاب داخلی برپا بود ، لذا اولاً خواست يك تعداد زیاد رضا کاران را با افغانستان بفرستد و عملاً در نجات افغانستان سهم بگیرد ، چینی که انگلیسها ازین تصمیم وی آگه شدند فوراً خان عبدالصمدخان و دیگر رفقای شان را گرفتار و بزندادان بردند . انگلیسها خواستند او را بضمانت رها کنند ولی او از ضمانت شدیداً انکار ورزید . ۹ ماه حبس بامشقت را گذرانید . زمانیکه انقلاب افغانستان خاتمه یافت خان صاحب رها گردید و سپس حزبی را بنام (انجمن وطن) تشکیل نمود که در آن اکثر آزادی خواهان بلوچستان شامل گردیدند و مرام مهم آن حزب استقلال وطن و آزادی قوم پښتون بود ، و این انجمن ارتباط مستقیم با حزب خدائی خدمتگاران داشت .

در سال ۱۳۰۸ ه ش که احزاب کانگرس هند ، و خدائی خدمتگاران پښتونستان، عدم تعاون با انگلیسها را اعلان نمودند خانصاحب هم بایروان خود در آن تحریک شرکت کردند - و انگلیسها طوری که ایدران کانگرس و خدائی خدمتگاران را بزندادانها

(۱) متأسفانه عکس خانصاحب بدست نیامد .

سپردند خان عبدالصمد خان نیز بارفقای شان بارثانی بزندان استعمار یون برده شد . چون در زندان با ایشان رویه خلی و حشیا نه اتخاذ گردیده و هیچ صای حق طلبی شان شنیده نمی شد دست بمبارزه عدم تشدد زده و با اصطلاح هند (بهوک هرتال) یعنی (مظاهره نان نخوردن) را شروع کردند و بیست و سه روز جز آب هیچ غذائی را نخوردند . باین ترتیب بانگلیسها ثابت نمود که پښتونها هیچگاه و بهیچ ترتیب از آزادی خود صرف نظر کرده نمیتوانند . بعد از سه سال حبس بامشقت از زندان رها گردیده ولی بمجاهد و مبارزه خود در راه آزادی دوام داد .

در سال ۱۳۱۵ هـ برای تأسیس یک مطبعه ملی اقدام کرد تا بتواند افکار آزادیخواهی خویش را بقوم برساند و در سال ۱۳۱۷ هـ بشر یک جریده بنام (استقلال) بسه پښتو وارد و پرداخت .

در سال ۱۳۱۸ هـ زعیم بزرگ حزب خدائیی خدمتگاران خان عبدالغفار خان را به پښتونستان جنوبی دعوت نمود ، و با اتفاق هم در بلوچستان بغرض تحریک پښتونستان به گردش شروع کردند . وقتیکه به مقام « اوسته محمد » جرگه مهمی را منعقد ساخته بودند مسلم لیگهای با تحریک انگلیسها بر آنها هجوم بردند و زد و خوردی هم بین آنها واقع گردید .

در سال ۱۳۲۱ هـ که حزب کانگریس مطابقه مشهور خود (Quit India) هند را بگزار (اعلان کردند انگلیسها به تشدد خود افزودند . هر جا آزادیخواه بود دستگیر کردند و در آنجمله خان عبدالصمد خان و دیگر رفقاییش نیز مکرراً بزندان انداخته شدند ، و بعد از دو سال حبس بامشقت رها گردیدند (۱) ولی باز هم از مبارزه خود در راه آزادی پښتونستان دست نکشیدند .

در سال ۱۳۲۶ هـ که هند بدو تقسیم هندوستان و پاکستان منقسم گردید خان عبدالصمد خان و پیروانش برخلاف رای گیری در پښتونستان محکوم سخت مقاومت نمودند ولی چون انگلیسها هر طوریکه میشد مصمم بودند تا اشا گردان مکتب امپریالیستی خود یعنی حکمرانان پاکستان را در پښتونستان محکوم جانشین خود سازند . لذا بصورت اجباری رای گیری غیر قانونی را شروع و تجمیل کردند . خان عبدالصمد خان و دیگر آزادی خواهان پښتونستان جنوبی هر قدر با فشاری نمودند و گفتند : « پښتونستان آزاد میخوایم » ولی استعمار یون بصدای حق شان گوش ندادند و با فشاری مجاهدین سودی نبخشید . تا بالاخر طوریکه

(۱) : آزاد پښتون جریده پښتونستان جنوبی شماره ۹ سال ۱۳۲۹ هـ .

جمعیت خدای ملی خدمتگاران و غیره آزاد یخواهان پښتونستان مرکزی (پشاور) از رای دادن خود داری کردند خان عبدالصمد خان و بیروان شان نیز ازان رای گیری غیر قانونی برکنار رفتند و در انتخابات حصه نگرفتند. پس از آنکه پاکستان بسزور انگلیسها تشکیل گ. ردید و مقدرات پښتونستان محکوم بقوت برچه از طرف انگلیسها بحکومت پاکستان سپرده شد بازهم خان عبدالصمد خان و دیگر آزاد یخواهان عدم رضائیت خود را اعلان و به مجاهده خود به مقابل غاصب جدید یعنی حکومت دومینیون پاکستان دوام دادند و از مطالبه حقه خود « پښتونستان آزاد » دست نبرداشتند. و این ایام روز هائی بود که ملت و حکومت افغانستان در اثر علاقه نژادی، مذهبی، کلتوری و زبانی بداد پښتونستان محکوم رسیده ادعای حقه باشندگان آنجا را تأیید نمود. و قتیکه از خان عبدالصمد خان پرسیدند که « اگر افغانستان از معاونت اخلاقی پښتونستان خود داری کند آنوقت راجع به تشکیل پښتونستان چه نظر به دارند ؟ » خان عبدالصمد خان جواب داد : « تشکیل و آزادی پښتونستان وظیفه باشندگان خود پښتونستان است اگر افغانستان و یا دیگر ممالک انصاف پسند جهان با ما کمک اخلاقی کنند البته زود تر به مقصد خواهیم رسید. وای در صورت عدم تعاون گرچه راه ما دراز میشود مگر تا یک کفر پښتون در پښتونستان زنده باشد از مرام مقدس آزادی دست نخواهیم برداشت و تا جان داریم در راه استقلال خاک عزیز پښتونستان خوراهیم کوشید ! » در کفرانسیبیکه در پشاور منعقد شده بود نیز راجع به پښتونستان گفته است که : « پښتونهاییکه خود را از غلامی انگلیسها نجات دادند هیچگاه حلقه های غلامی ایگی ها را قول کرده نمیتوانند ! » و این هم از بیانات اوست که فرموده : « ما پښتونها در پاکستان مانده نمی توانیم پاکستان برای ما مضر است (۱) » .

همان بود که در سال ۱۳۲۷ هجری این لیدر آزاد یخواه پښتونستان جنوبی نیز مانند گریلیدران پښتونستان محکوم از طرف حکومت متجاوز و استعماری پاکستان بزندان تاریک و پرمشقت آنجا برده شد و هنوز هم بجرم آزاد یخواهی و ادعای حق مشروع در زندان پاکستان بسر می برند .

(۱) : رساله پادشاه خان و پښانستان آزاد .

قاضی عطاء اللہ خان

قاضی عطاء اللہ خان یکی از لیدران بسیار عالم و فداکار امرۆزی پښتونستان هستند. وی اصلاً انوریه فاکال پښتونستان مرکزی (پشاور) میباشند ، و «قاضی» لقب خاندانی شان است .

قاضی صاحب از وقتیکه خان عبدالغفار خان (انجمن اصلاح الافاضه) را تأسیس نمود که بعد از آن به «جمعیت نوجوانان» سپس بحزب «خدای خدمتگاران» تید وصل گردید ، همکار خیلی جدی و فعال خان عبدالغفار خان بوده ، در هرگز نه مشکلات و زحمات با او شریک و در اکثر زندانها با او یکجا زندانی شده اند . قاضی صاحب یک شخص عالم و مؤرخ است حتی در زندانها

قاضی عطاء اللہ خان

نیز فارغ نه نشسته و بنوشتن تاریخ پښتون و مورخ پښتون بوده . انجمن چنانچه در ۱۹۳۱ ع در سنتر جیل بنارس و باز در ۱۹۴۲ ع در سنتر جیل پشاور کتابی بنام (دین و تاریخ) بزبان پښتو تالیف کرد و تا کنون دو جلد آن جلده اول صدر (۳۱۰) صفحه و جلده دوم آن در (۳۱۳) صفحه در پشاور بچاپ سنگی طبع و منتشر گردیده که مطالب بس دقیق و مهم تاریخی در موضوع معرفی پښتونها دارد . و فعلاً که بجرم آزادیخواهی در زندان حکومت مستبد پاکستان بسر می برند نیز مشغول نوشتن جلد سوم آن کتاب می باشند .

قاضی صاحب قانون دان ماهر هستند و دوره های مختلف روزیات و کالیترات طی کرده و وقتی هم وزیر معارف و وزیر مالیه پښتونستان حکومت پښتونستان که بطرفی کای آمدند حکومت پښتونستان را با پاکستان الو نیز در جمله دیگر لیدران و آزادیخواهان قوم پښتون هدای آزادی خواهی را بلند کردند و می گفتند : «امروز جانشینان انگلیس میخوانند بعد از غلامی انگلیس ما را تحت نفوذ ملاکین سندی و پنجابی که تمام عمر سر خود را بر آستان انگلیسها مالیده اند بیارند اما من و اصحاب می گویم که پښتون مردن را

قبول دارد ليک بهیچ اسم و رسم و بهیچ قیمت غلامی ملاکین پنجابی و سنندی را قبول نخواهد کرد (۱) » .

به مجرد بلند شدن این صدا حکومت دومینیونی و مستبد گراچی قاضی صاحب را بادیگر آزادی خراهان و لیدران خدای خدایان بجرم اینکه (پیدونستان آزاد) می خواستند ، بزندان بردند و تا اکنون بدوخت کدام جرم چار سوال است که حص پامشقت را برداشت می کنند .

تبصره : متأسفانه معلومات حیات خصوصی قاضی صاحب به دست نیامده .

محمد ایوب خان

یکی از فداکاران موجوده پنتونستان پناغلی محمد ایوب خان اچکزنی رئیس شوری مجلی پنتونستان جنوبی در علاقه «توبه» می باشند .

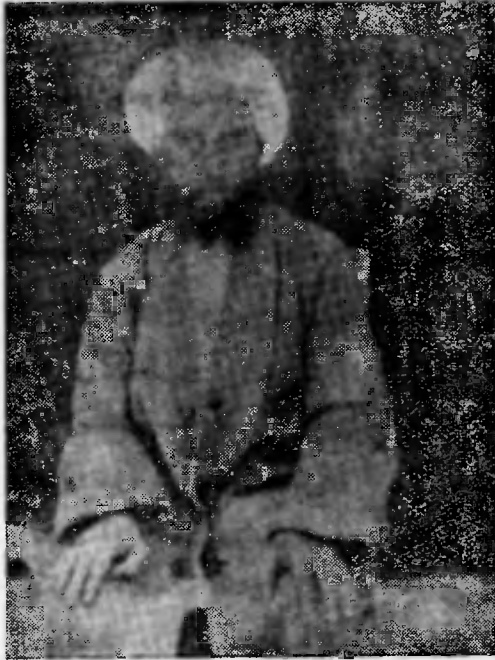
وی پسر جناب محمد یعقوب خان اچکزنی بوده و در سال ۱۹۰۹ عیسوی در علاقه «گلستان» پنتونستان جنوبی پنا آمد . هنوز سنش بهیست فرسید بود که فکر آزادی وطن در مغز او بیدار گردید و او را عضویت (انجمن وطن) که قبلاً توسط خان عبدالصمد خان تشکیل شده بود کشانید ، و عزویت آنرا قبول کرد . ولی چون این فکر محمد ایوب خان

بافکر امیر یالیسی و استعماری مخالف بود . در «پناغلی محمد ایوب خان» حکومت متجاوز اجنبی او را در سال ۱۹۲۹ ع در جمله دیگر ر لغضلی انجمن وطن از گلستان بزندان برد و پس از دو سال حبس پامشقت او را از وطنش اخراج کردند .

(۱) : رساله پادشاه خان و آزاد پناستان

مگر او هر جا بود مرام مقدس خود را تعقیب کرد و با جدیت زیاد بمخالفت متجاوز کمر همت بست اگر چه در لاهور، دهلی و ایاجی دیگر بود باز هم بمجاهدۀ خود دوام میداد. در سال ۱۹۴۰ ع زیر قیادت خان عبدالصمد خان باکانگرس هند که صدای آزادی اذدام استعماری را بلند کرده بود هم نوا گردید، و در تمام مجاهدات با خان عبدالصمد خان یکنجا بوده و در اکثر تکلیفیکه بخان عبدالصمد خان عاید می گردید وی نیز سهم بارز داشت و در بسیار زندانهای استعماری با خان موصوف زندانی شده است. زمانیکه انگلیسها پاکستان را ساختند و زمام آنرا بشاگردان مخلص خود سپردند، محمدایوب خان یسکی از جمله فداکاران بارز مبارزۀ آزادی پهنوستان بشمار می رفت. وقتیکه خان عبدالصمد خان برای آخرین مرتبه در زندان استعماری حکومت پاکستان زندانی گردید شاعلی محمدایوب خان بعوض او رئیس انجمن وطن انتخاب شد و بمبارزه علیه استعمار حکومت پاکستان دوام داد تا که حکومت متجاوز پاکستان حزب انجمن وطن را غیرقانونی اعلان و جریدۀ شان (استقلال) را توقیف کرد و هم امر گزفتاری اعضای آنرا بعمل خود صادر نمود. چون اضافه بر آن در اثر ظلم و استبداد زیاد حکومت مستبد پاکستان، در آنجا زمینها را برای پیش برد مرام مقدس خود مساعد ندیدند لذا در سال ۱۳۲۹ هـ ش با پنج رفیق دیگر خود شاعلی ارباب عبدالقادر خان، شاعلی اختر محمدخان، شاعلی حیات الله خان، شاعلی محمد اعظم خان، و شاعلی عبدالباقی خان سوی مملکت برادر خود افغانستان روی آوردند و بعد در اول میزبان سال مذکور بین سرحد قندهار و پهنوستان محکوم در علاقۀ توبه مرکز ایالتی پهنوستان جنوبی را تعیین و شوری محلی پهنوستان آزاد را تشکیل دادند و بیرق گلمگون پهنوستان را بلند کردند، و هم به نشر یک اخبار بنام (آزاد پهنون) بزبان پهنو وارد و آغاز نمودند، سپس هزاران هزار آزاد یخواهان پهنوستانی دوروی گرد آمدند و برای آزادی پهنوستان محکوم و تشکیل یک پهنوستان واحد و آزاد سوگندها یاد کردند که اکنون هم این فداکاران پهنوستان جنوبی در راه آزادی قوم و پهنوستان محکوم برخلاف تجاوز حکومت پاکستان بمبارزۀ شدید دوام میدهند.

مولانا حاجی نوردل بخان

مولانا حاجی نوردل خان پوټیس
 حالیه شورۍ ایالتی در تیرای
 پښتونستان آزاد یسکی از مجاهدین
 سابقه دار قوم ایزدی بود نه حیات
 ایشان عبارت از یک سلسله مجاهدات
 بمقابل اموریالیست های انگلیسی
 و حکومت متجاوز پاکستان است
 قبله گاه شان میرحوم شردل خان
 و قوم شان ایزدی نمبر خیل و سکونت
 شان در (باغ) که یک مرکز خیلی
 مشهور و تاریخی جرگه های قوم
 ایزدی است می باشد
 تحصیلات علمیه و سیاسی در
 پښتونستان و هندوستان تکمیل نموده
 خصوصاً در طب قدیم بطولی دارند.
 پس از فراغ تحصیل بخدمت در راه

بناغلی مولانا حاجی نوردل خان

بیداری قوم مجاهدت ورزیده و ازین راه

بمبارزه با متجاوزین پرداخته چندین بار بقرض حفظ آزادی قوم و استقلال خاک پښتونستان
 باقوای متجاوزان سمرقانیستی انگلیسها جنگیده و تجاوزات آنها را رد کرده اند
 در جنگ استقلال افغانستان بطرفداری افغانهاست و صرف مساعی نموده و در تمام قبائل
 پښتونستان آزاد بیرقهای ملی افغانستان آن زمان را تقسیم میکردند و مردم را بمخالفت
 حکومت استعماری اجنبی برانگیخته بهمیجان می آوردند که چند عرصه بعد از آن بیرقها
 اکنون هم در خانه مولانا صاحب محفوظ است.
 و باینر همان مجاهدت اسلامی و ملی ایشان است که امروز تمام اقوام ایزدی به آنها
 اعتماد کامل پیدا کرده و مولانا را بحیث رئیس شورۍ ایالتی تیرا در پښتونستان آزاد
 انتخاب نموده اند
 مولانا اکنون بسن تخمیناً ۵۵ سالگی در راه تشکیل، تقویه و تحکیم پښتونستان
 آزاد درعلاقه تیرا جدیت و فعالیت دارند.

جنابانصاحب

اسم اصلی شان محمد شعیب خان
 پسر مجاهد مشهور مرحوم ملا صاحب
 باجوره بوده ودر ۱۳۳۳ هجری
 قمری در قریه گل آباد چارمنگک
 باجور متولد گردیده اند. تعلیمات
 ابتدائی را در خانه و علوم متداوله را
 در غازی آباد علاقه صافی بزبانهای
 پشهو، فارسی، عربی و اردو تکمیل
 کردند خصوصاً در طب و نازی
 معلومات زیاد بدست آوردند. پس
 از فراغ تحصیل در مبارزه که برخلاف
 قوه استعماری انگلیسها روی کار
 بود شامل گردیدند و در جهاد و نراهای
 مشهور شهبند، گریه، لیکنندی،
 گنداب و غیره به عیبت برادر

بنام علی محمد شعیب خان پسر مشهور جنابانصاحب
 بزبانگش گیل صاحب میرزا محمد شخصاً حاضرین میدان فداکاری بودند
 در وقت تقسیم هند جناب گل صاحب مرحوم صدیقی آوادنی پنهونستان را از باجور
 بلند کردند و بعد از وفات او بنام علی جان صاحب تحریک پنهونستان را به شدت تعقیب نمودند
 تا اینکه قوم اورا بحیث رئیس شوری محلی باجور پنهونستان آراک انتخاب کردند
 و تا حال مشغول خدمت پنهونستان هستند.

حاجی محمدحسن خان

جناب حاجی محمد حسن خان مومند پسر سردار خان ونواسه اکرم خان بسال ۱۲۷۶ هـ ش در قریه گرداب مومند متولد گردیده تعلیمات دینی را در خانه تکمیل کرده اند.

اوشان در اکثر غزاة به مخالفت انکلیسها شرکت ورزیده اند خصوصاً در جنگه استقلال افغانستان بقیادت پدر مرحوم شان بامجاهدین افغان مساعدتهای زیاد نموده اند.

در سال ۱۳۰۵ هـ که قبله گاه شان فوت گردید بجای پدر اداره امور قومی را بدست گرفتند. در زمان اعلیحضرت شهید بسکابل آمدند از حضور شاه فقید عضو مجلس اعیان تعیین گردیدند و قریباً ۱۴ سال و دو ماه در کابل عضویت مجلس اعیان را داشتند، تا اینکه هنگامه

پشتونستان که یکی از آرزوهای قلبی حاجی صاحب بود گرم گردید و در اثر خواهش قوم به پشتونستان آزاد رفته آنجا بعیث رئیس شوری محلی مومند انتخاب شدند و تا شون باجدیت تلم مشغول خدمت پشتونستان هستند.

یلمکی از مجاهدین منور پنتونستان آزاد است که فعلا نگارندگی مجله مشهور

«لوی پنتون» را بعهده دارند.

شاغلی سیال پسر جناب حاجی میانجاخان
غازی وشهید سال ۱۳۳۰ هـ قلمی دو
کود خیل مومند بدنیا آمده اند .
تحصیلات شان طور خصوصیت و بزبان
پنتو نویسنده مقتدر وشاعر توانا میباشد .
اردو وفارسی را خوب میدانند و به انگلیسی
وعربی کم کم آشنا هستند . در پنتو آثار
خوب دارند . که بعضی آن بطبع نیز رسید .
ایشان علاوه بر نویسندگی با پدر مرحوم
وغازی خود در تمام مبارزه ها و غمها
شرکت داشته و بارها با قوه استعماری
اجنبی جنگیده اند . وطوری که میگویند
خاندان میراجان خان به غازیها مشهور اند
وازشدهاء ، این خاندان فریبا يك مقبره
تشکیل گردیده است . شاغلی سیال طوری که با علم و ایجاب علاقه مند هستند به آزادی و
تشکیل پنتونستان عشق مخصوص دارند و درین راه بهر قدری کاری و فخر بانی حاضر
بوده و فعلا از راه قلم میخواهند برای این مراسم مهم و مقدس ملی خدمت کنند و جدید
ایشان را از نشر آثار شان میتوان سراغ کرد . در سال های ۱۹۳۵ و ۱۹۴۲ ع اخباری
بنام «مومند» انتشار میدادند - ولی وقتی که تحریک پنتونستان آغاز یافت از همه اولتر
دور ساله یلمکی بنام «پنتونستان جو دو» و دیگری بنام «پنتونستان و گیتی» نشر کردند
سپس در سال ۱۳۲۶ هـ يك مطبعه سنگی را در کوداخیل پنتونستان آزاد تاسیس نموده
مجله بنام (لوی پنتون) نشر کردند که اکنون بچاپ حروفی طبع میگردد .

در سال ۱۳۲۹ هـ میراجان خان بنما یندگی پښتونستان شمالی بدعوت جرگه تمام پښتونهای هند بدلهلی رفتند و در این سفر کشورهای اسلامی ایران، عراق، عرب سعودی و تمام مراکز هندوستان را دیدن نمودند. و اکنون «در پښتونستان آزاد» علاقه مومند داخل فعالیت می باشند و درین راه خط مشی خود را به یک بیت خلاصه کرده اند:

یا به کرو جوړ پښتونستان پښتنی ژوند به اګور
یا به د خپله لاسه لځانته گورستان جوړه شو

ظهر الدینخان (رمضانی)

یکی از جوانان فداکار پښتونستان وسطی است که فعلا بحیث رئیس شوری ملی ایالتی وزیرستان انتخاب گردیده و هم مؤسس جریده «آزاد پښتونستان» می باشند.

شاهلی رمضانی پسر رمضان خان مجاهد مشهور وزیرستان قریبا سی و پنج سال پیش در قریه سلطانه علاقه میدان مسعود متولد گردیده و تحصیلات خود را در مکتب حبیبیه افغانستان تار شنبه تکمیل کرده اند. بعد از تحصیل به پښتونستان آزاد برگشته و تحت قیادت بدر بزرگوار خویش در اکثر ازغزوات که با انگلیسها صورت گرفته عمل شرکت ورزیده خصوصاً در جنگ استقلال افغانستان مساعدتها و فداکاری های زیاد نموده که پادشاه آن دولت افغانستان رتبه افتخاری فرقه مشری بیامو شایع و رتبه کنهیک مشری بخود شان داده است. و فعلا یک سال می شود این جوان فداکار از طرف قوم بحیث رئیس شوری ملی و وزیرستان انتخاب شده اند و در راه خدمت پښتونستان بحیث مشغول اند.

شاهلی رمضانی در پښتون نویسنده خوب هستند و اکنون جریده آزاد پښتونستان زیر نگرانی و اداره ایشان در پښتونستان آژند بهائین گسترز طبع و نشر میگردد و هر چه همیشه که از طرف جرگه تمام پښتونهای هند دعوت شده بود شاهلی رمضانی نیز او کلمات از حکومت ایالتی پښتونستان وسطی رفته بودند.

شباغلی رشتیا :

افغانستان و مؤسسه ملل متحده

مؤسسه ملل متحده که اسم مخفف آن (یو - ان) یا (یونو) میباشد اساساً آن در

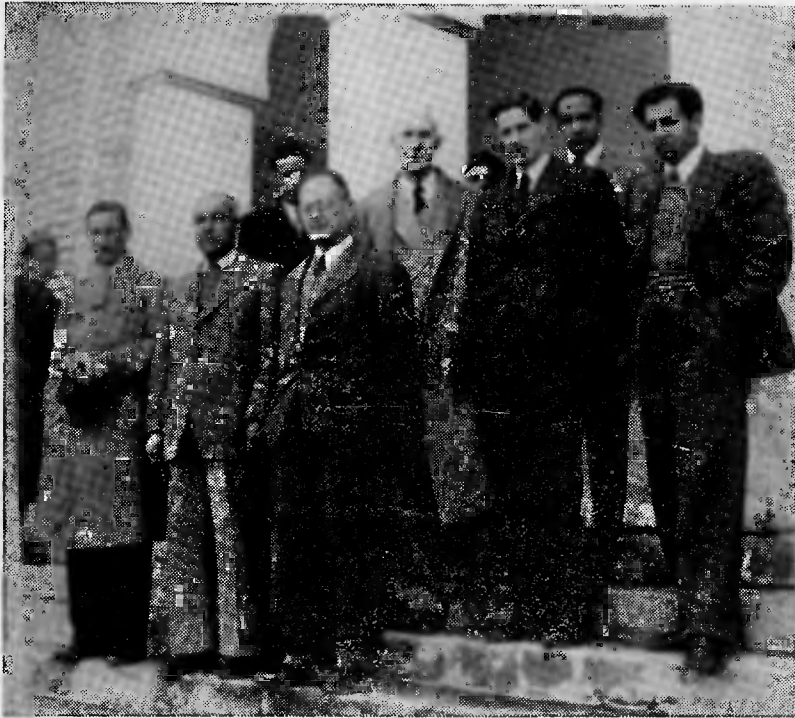

پس از جنگ بین المللی دوم از طرف متحدین زمین جنگ به سوی تجارت حاصله باز
(مجمع مللی) سابق طرح و به مجرد ختم
جنگ در سان فرانسسکو افتتاح گردید
تا ولتر متحدین زمان جنگ و بعد از آن سائر
ممالک وابستگای ممالک مجبور و مغلوب جنگ
در آن شامل و استقامت آن را که بنظم
منشور سانفرانسسکو یا در میشود لهضم
کردند . تفاوت های اساسی که بین این
مؤسسه و مجمع ملل سابق وجود دارد دو چیز
است اول اینکه درین مؤسسه برخلاف مجمع
سابق برای دول بزرگ صلاحیت های بیشتر
در حل و فصل قضایای بین المللی قائل
شده اند یعنی معاوات مطلق که در مجمع
ملل سابق بین اعضای خورد و بزرگ مدنظر
بود درین مؤسسه از بین رفته و به دول

بزرگ که اقتدار مخصوصی نداشته است که این
این البته با وصف دلائل عملی که مؤسسه این از لحاظ تجارت گذشته ارائه میکنند باز
نقطه نظر بر نسبت به الحاح در نظر دولت کوچک قابل اعتراض میباشد و تجربه چندین سال
اخیر نیز این اعتراضات تأکید کرده است .
دوم اینکه درین مؤسسه برخلاف مجمع سابق که اساساً آن بیشتر به مسائل
سیاسی دقیقه اهمیت قائل شده و مسائل اقتصادی و اجتماعی و غیره را در جمله فروغ غیر مهم
قرار داده بود به اجتماع های اجتماعی و اقتصادی و عرفانی - تهذیبی - صحیح و امثالهم پهلو

به پهلوی جنبه سیاسی اهمیت اساسی قائل شده و چنین در نظر گرفته شده است که تا تمام جنبه های حیات بشری یکجا مورد توجه قرار داده نشود انتظار حل و فصل قضایای سیاسی دنیا امکان پذیر نخواهد بود که این قسمت البته در نظر عموم ملل جماعات بشری یکسان قابل قبول و مورد تأیید میباشد و روی همین اساس است که در پهلوی مجلس امنیه شورای اجتماعی و اقتصادی، نیز در تشکیلات یو - ان روی کار و این شورا بهمکاری بسا مؤسسات مستقره دیگر از قبیل شعبه زراعت و مواد خوراکیه - شعبه صحتی - شعبه عرفانی (یونسکو) شعبه کار و کارگر - شعبه هواپیمائی کشوری - بانک بین المللی و صندوق ذخیره بین الملل - شعبه حمایت اطفال - مؤسسه یناه گزینان - شورای قیومت و بالاخره اداره امداد تخنیک با ممالک پس مانده در ساحات مختلفه حیات اجتماعی و اقتصادی برای بلند بردن سطح زندگی ملت ها و اینکه باهم از لحاظ مادی و معنوی قرابت و شباهت نزدیک تر و بیشتر پیدا نمایند مشغول فعالیت شده و روز بروز بصورت عالم شمول قدم های جدیدی را بروی این منظور مهم برمیدارد. افغانستان عزیز ما که از یک طرف اساساً یک مملکت صلح دوست و طرفدار امن و سلام گویی و ترقی سطح حیات و تعاون و توافق بین عایله بزرگ بشری میباشد و از طرف دیگر برای تلافی پسمانده گی های خویش از قافله تمدن آرزوی نهائی جهت پیشرفت سریع خود دارد - از همان اول وقتیکه اساسات این مؤسسه جدید جهانی گزاشته شد همان طوریکه سابقاً در جامعه ملل شامل شده بود در سال (۱۳۲۶) الحاق خویشرا به مؤسسه یو - ان ابلاغ و خوشبختانه با توافق آرای تمام ملل عضو آن مؤسسه به عضویت پذیرفته شد و از آن پس یکی بعد دیگری در سایر شعبات عام المنفعه آن اشتراک ورزیده از یک طرف همیشه آراء مثبت خویش را در پیشرفت مادی و معنوی این دستگاه بزرگ تقدیم و از طرف دیگر در صدد برآمد تا از تشکیلات تعاونی آن برای انکشاف آتی خویش استفاده نماید چنانچه از (۴) سال باینطرف که افغانستان جز و ملل متحده گردیده در هر دو ساحه حتی المقدور صرف مساعی نموده است و خوشبختانه نقش و رول او همواره در تمام قضایای سیاسی و اجتماعی و غیره یک رول مثبت و خالصانه و بدون تمایلات خصوصیه بوده است که این قسمت ها طرف تقدیر همه گان واقع گردیده از طرف دیگر با وجود محدودیت وسائل عملی و عدم آشنائی کامل بر اساسات پربینج این دستگاه تا حد امکان در جلب امداد های مادی و معنوی از دستگاه موصوف نیز اقدامات نموده چنانچه از دو سال باینطرف اقدامات مذکور شکل منظم و مربوطی بخود گرفته و شعبات مختلفه تعاونی - یو - ان در یک مرکز واحد فعالیت های امدادی خویشرا به افغانستان تمرکز داده اند که مرکز مزبور بنام (نمایندگان امداد

نخستین هیئت امداد تخنیککی یونو که بغرض مطالعات امداد تخنیککی
وارن افغانستان شدند

معرفی هیئت صف اول از راست به چپ
۱- بیاغلی پروفیسر لاتیپور رئیس هیئت (۲) نقرسوم بیاغلی والٹر انجینیر معدن
وسنائع صف دوم از راست به چپ ۳- بیاغلی کرک متخصص زراعت
دوم بیاغلی کاستین متخصص اقتصاد

دومین هیئت امداد تخنیکي ملل متحده
تحت ریاست ښاغلي همنسن

معرفی هیئت :-

صف نشسته : ازراست بچپ : (۱) ښاغلي همنسن رئیس هیئت (۲) مادام لیبن ،
معاونه و سکرتر هیئت ، (۳) پیغله مریم تاپیست و کتاب هیئت ، (۴) ښاغلي چنگیز
متخصص اقتصاد صف دوم استاده ازچپ بهراست : (۱) ښاغلي دیو ، متخصص زراعت ،
(۲) ښاغلي گیزل متخصص زراعت و امراض حیوانی ، (۳) ښاغلي والتر انجنیر معادن
و صنایع (این شخص در هیئت مطالعاتی قبلا فیزوارد افغانستان شایه بود) . (۴) ښاغلي جانسن
متخصص زراعت و تربیه حیوانات

تخنیکي ملل متحده در افغانستان (یاد میشرد وازیکنیم سال باین طرف در کابل قائم شده اعضای آن ذریعه ریاست ارتباطیه حکومت با دوائر و مؤسسات مختلفه مملکت از قبیل شقوق معارف - زراعت - صحبه - اقتصاد - صنایع و معادن وغیره در راه اصلاح و پیشرفت شئون مختلفه حیات اجتماعی مملکت مؤثرانه همکاری مینمایند و امید است در اثر این همکاری های مؤسسه یو - ان بزودی تحولی محسوس در تمام ساحه های حیات ملی بمیان آید و مملکت ما از برکت آن به مارج بهتر ترقی و تکامل ارتقاء نماید . اینک دریایان این مقدمه از یکطرف معرفی مختصر تشکیلات و اجرا آت شعبات امداد تخنیکي یونو را جهت آگاهی هم وطنان عزیز و اطلاع مزید دوائر مملکتی و از طرف دیگر در ذیل آن راپور همکاری های این شعبات را که از ابتداء تا اکنون در شقوق مختلفه نموده اند به مطالعه خواننده گان گرام خود میرسانیم و قبل از ختم لازم میدانیم مراتب رضاء مندی خویش را از این معاونت های مؤسسه موصوف ابرازوضماً توجه دوائر و مؤسسات ذی علاقه را برای اخذ و جلب امداد های مزید از شعبات تعاونی مؤسسه ملل متحده که هنوز امکانات خیلی وسیعی را به مقابل ما ارائه میکند معطوف داریم .

امداد تخنیکي یونو چیست و چگونه بدست می آید ؟

مقدمه - اساسیه عمومی ملل متحده در جلسه چهارم خود در سال ۱۹۴۹ در تصمیم ۳۰۴ (چهارم) یک تصمیم ۲۲۷ (نهم) شورای اقتصادی و اجتماعی را تصویب نمود و پیشنهادی را که نسبت به یک پروگرام توسعه یافته امداد تخنیکي برای معالک غیر مترقیه دران بعمل آمده بود تصویب نمود تحت آن پروگرام امداد تخنیکي از طرف ملل متحده ، مؤسسه بین المللی کار و کارگر ، مؤسسه خورا که و زراعت ملل متحده - مؤسسه ثقافتی علمی و کلتوری ملل متحده - مؤسسه بین المللی هوانوردی ملکی و مؤسسه صحیحی دنیا که دائره امداد تخنیکي را بنیاء و تشکیل کرده اند و بانک بین المللی برای تعمیر مجدد و تکامل و صندوق ذخیره بین المللی که آنها نیز به آن تعاون مینمایند به معالک غیر مترقی امداد تخنیکي بعمل آورده میشود .

این رساله از طرف دائره امداد تخنیکي به این امید ترتیب شده که از طرف مامورین حکومت مخصوصاً و همچنین دیگران که بایر و گرام مذکور سر و کار دارند عموماً در حل مشکلات و دریافت اصول اسلوبهای امداد مذکور طرف استفاده واقع خواهد شد .

فهرست مندرجات - معرفی .

۱ - ما خذ و منشأ پروگرام توسعه یافته .

الف () : منشور ملل متحده . (ب) تصمیحات ابتدائی اسامبله عمومی . (ج) رفاه اجتماعی . (د) تکامل تدریجی اقتصادی . (ه) اداره عامه . (و) پروگرام های نمایندگی اختصاصی (ز) پروگرام توسعه یافته برای امداد تخنیکي .

۲ - مقاصد واسلوپهای پروگرام توسعه یافته .

الف () : مقاصد مقدم . (ب) ممالکي که در پروگرام سهم می گیرند . (ج) اعانتها با پروگرام . (د) موسساتیکه امداد بعمل می آورند . (ه) اقدام از برای امداد . (و) تعهدات موسسات امداد دهنده . (ز) تعهدات حکومت در خواست کنند .

۳ - تشکیلات پروگرام (ماشینری) : الف () امور مالی (ب) دائره امداد تخنیکي (ج) کمیسیون امداد تخنیکي .

۴ - امداد تخنیکي چطور طلب و چطور بعمل آورده میشود ؟

الف : زمینه های امداد . (ب) مشورت متخصصین و امداد . (ج) تربیه نفر فنی . (د) توسعه و اشاعه اطلاعات تخنیکي . (ه) تجهیزات و لوازمي که در زمینه پروژه های امداد تخنیکي به آن ضرورت پیدا میشود . (و) تقویم در خواست ها . (ز) اطلاعاتیکه برای در خواست ها از طرف موسسات خواهش میشود . (ح) قرار دادها . (ط) انتخاب پروژه ها .

۵ - روابط بادیگر پروگرام ها . (۶) - خاتمه .

معرفی - در نظر امضاء کنندگان منشور ملل متحده در سانفرانسسکو ، در سال ۱۹۴۴ دنیا نسبت به امضاء کنندگان میثاق ملل سابق یعنی ۲۵ سال قبل خیلی بهم نزدیک و ملل آن بطور واضحتر بهم مربوط معلوم میشد در عرصه بین این دو تاریخ این امر بخوبی آشکار گردید که امنیت دنیا را تنها روی توحید مساعی اقتصادی میتوان تأمین کرد و از همین جهت بطور معنی داری در دیباچه منشور ملل متحده این جمله جاداده شد که باید « موسسه ملل متحده با بسکار انداختن تشکیلات بین المللی برای ارتقای اقتصادی و پیشرفت اجتماعی تمامی ملل صرف مساعی نماید » .

در سالهای بعد از ختم محاربه عمومی موسسه ملل متحده و نمایندگی های اختصاصی که رابطه نزدیک باهم دارند کوششهای زیادی را به پیمانته بین المللی که گاهی نظیر آن برای بلند بردن معیار حیات قبلاً بعمل نیامده بود وقف نموده اند - بواسطه این کوشش اصول و فنون جدید تخنیکي در زراعت - صنعت - صحت و مواصلات اشاعه و توسعه یافته و هزاران نفر متخصصین تخنیک و متعلمین مبادله شده است .

باهم در عين زمان اينگونه يك شناسائي و وقوف عمومي نسبت به تفاوت سطح حيات اقتصادي در حصص مختلف عالم كه امروز معلوم و محسوس شده است هيچگاه بعمل نيامده بود چه اين تفاوت طوري است كه سويه زندگي در بسياري حصص آسيا و افريقا تنها نصف سطح حيات امريكاي شمالي و اروپاي غربي ميباشد. توسعه ارتباطات فضائي اين تماين را بشكل بارزي جلو گر ساخته است و در مناطق زياد دنيا حكومت ملليكه تازه استقلال حاصل کرده باين مطالبه مصرانه عوام مواجه گرديده اند كه فاصله بين معيار حيات مناطق مترقيه و مناطق غير مترقي اساساً كم کرده شود.

حكومات و موسسات بين المللي كه پروگرام توسعه يافته را براي امداد تخنيكي در سال ۱۹۴۸ و ۴۹ طرح نموده اند از تجربه خود دانسته بودند كه در بلند بردن معيار حيات مناطق غير مترقيه هيچ پيشرفت سريعي را با طريقه هاي ناقص نميتوان انتظار داشت مثلاً در معالكت پرفوس اصول بهتر صحي كه شرح وفيات را تقليل بدهد چندان موثر نخواهد بود تا وقتي كه به اصول فني براي ازدياد حاصلات زراعتي و صنعتي همراه نباشد برعكس ترقی حاصلات برنج اگر متخصصين زراعت و صحت عامه با همديگر كار كنند امكان دارد بالمقابل افزوني ملاريار بارمي آورد بنا بران تصميم ۱۹۴۹ شوراي اقتصادي و اجتماعي و اسامبله عمومي موجب آن گرديد كه يك پروگرام توسعه يافته امداد تخنيكي براي مناطق غير مترقيه ترتيب شود كه اين امداد نه تنها از خود موسسه ملل متحده بلكه از پنج نمايندگي هاي اختصاصي (موسسه بين المللي كار و كارگر - موسسه خوراك و زراعت ملل متحده - موسسه ثقافتي علمي و كلتوري ملل متحده - موسسه بين المللي هوانوردي ملكي و موسسه صحي دنيا) با يك سلسله وسيع صلاحيت هاي متفقانه تخنيكي بايد گرفته شود - اين تصميمات يك اداره امداد تخنيكي را بوجود آورد كه توسط آن كوشش هاي اينها و ديگر نمايندگي هاي بين المللي كه در تسكامل اقتصادي مشغول اند ارقبيل بانك بين المللي براي تعمير مجدد و تسكامل و صندوق ذخيره بين الملل از نزديك همپايه شده توانستند - اين تشكيلات طوريكه در اوراق آتسي اظهار شده موسسه ملل متحده را به اختن پلانهاي مربوط و بدست گرفتن وظيفه مشترك قادر ميسازد و از تلف شدن و تكرر شدن مساعي نجات ميدهد.

لاكن پروگرام توسعه يافته امداد تخنيكي گرچه موسسات بين المللي را در تهييه نمودن مشورت متخصصين امدادي و تسهيلات تربوي در يك زمينه خيلي وسيع قادر ميسازد با آنها مقصد آن صرف همينقدر خواهد بود كه حكومات را در خواهش شان براي كمك كردن بخودشان كمك بدهد پس بدون پيشقدمي حكومات امداد گيرنده هيچ امداد بعمل آورده نميشود

زیرا که تصمیم مذکور عاقلانه اصرار دارد که امداد تنها بجواب درخواست از طرف حکومت باید داده شود - از طرف دیگر موسسات بین‌المللی نه تنها برای سرمایه بلکه برای جستجو و موجود کردن متخصصین و تخنیک دانان و برای تهیه تسهیلات مهمان‌داری جهت اعزام شاگردان اجرای پروگرامهای تربیوی معتاج به تعاون حکومت سهم گیرنده میباشند - البته يك مملکت تحت این پروگرام میتواند هم امداد بدهد و هم حاصل کند یقیناً انتظار برده میشود که اکثریت ممالک غیر مترقیه که امداد تخنیککی حاصل میکنند زمینه هائی را پیدا خواهند کرد که خود آنها بتوانند بامشورت های اختصاصی تا تسهیلات تربیوی برای منفعت دیگر ممالک که درخواست امداد می کنند معاونت نماید امداد تخنیککی بذات خود بدون وسائل مالی برای استفاده از تخنیکهای جدید در بسیاری زمینه ها ارزش کمی را ارائه خواهد کرد برای اینکار از طرف خود پروگرام توسعه یافته هیچ سرمایه دردسترس نمیباشد اما بعضی حکومت که خواستگار امداد تخنیککی شده اند در عین زمان امداد مالی از بانک بین‌المللی و دیگر منابع حاصل کرده اند و هم از بعضی متخصصین از موسسات بین‌المللی مشوره های فنی را نسبت به اسلوبهای تهیه سرمایه برای پروژه های خود حاصل و سرمایه را از منابع دیگر بدست آورده اند اینهم واضح است که کوششهای متخصصین بین‌المللی به غیر اینکه آنها را حصه يك پلان عمومی تکامل اقتصادی در داخل مملکت سازند گاهلاً متور شده نمیتواند ازان سبب است که تصمیمات موسسه ملل متحد از حکومت گیرنده مطالبه میکنند که چنان يك دستگام ماشینری حکومتی اطمینان بخشی را مرتب نماید که منابع تخنیککی - طبیعی و مالی خود آنها ذریعه آن در تکامل اقتصادی تجهیز، تعدیل و مورد استفاده قرار گیرد و نیز برای همان دلیل چندین حکومت از موسسات بین‌المللی درخواست نموده اند که قبل از آنکه برای امداد متخصصین یا تسهیلات تربیوی درخواست بعمل بیایند هیئت های مختلط متضمن اکتشاف و سیاحت برای مسافرت به ممالک آنها فرستاده شود تا منابع اقتصادی را مطالعه و پلانهای تکامل آنها طرح نمایند .

اهمیت تربیت فنی را درین پروگرام نباید مطالعه قیاس کرد چه اصول و فن تخنیک متخصصین خارجی هر قدر قیمت داده باشد باز هم اکثراً باید با اقلیم و ساختمان اجتماعی یا اقتصادی ممالک غیر مترقیه توافق داده شود کامیابی و نتیجه پایدار پروژه های منفرد اغلباً در دست لیدران تخنیک دانان و مامورین خود آن ممالک میباشد که اگرچه آنها تحت این پروگرام از مشورت متخصص خارجی و از تربیت در خارج مستفید میباشند ولی مزیت معلومات فطری از ضروریات محلی مخصوص خود آنها است .

پروگرام توسعه یافته امداد تخنیکي برای تکامل تدریجی اقتصادی ممالک غیرمترقیه به هیچ صورت یگانه پروگرام نوع خود نمیباشد برعلاوه امداد تخنیکي که از بودجه های منظم موسسات سهم بعمل آورده میشود چندین پروگرام ناحیوی و دو جانبی دیگر بهمین صورت امداد قیمتداری به ممالک تقدیم می کنند - در بعضی حصص دنیا وهمچنین در مطبوعات بین المللی این پروگرام توسعه یافته با پروگرام (نقطه ۴) حکومت اتازونی یکی تلقی شده است بیانیة مستر ترومن تاریخی - ۲ جنوری ۱۹۴۹ که از (یک پروگرام جسورانه) وعده میدهد واقعا شورای اقتصادی و اجتماعی و اسامبله عمومی ملل متحده را در تنظیم این پروگرام توسعه یافته امداد تخنیکي حوصله افزایی کرده است اعانت بزرگ اتازونی باین پروگرام از سرمایه (نقطه ۴) بعمل آمده است لکن این دو پروگرام در عملیات و اداره کاملاً از هم جدا میباشند - تحت پروگرام (نقطه ۴) امداد مستقیماً از طرف یک حکومت بدیگران بعمل آورده میشود برعکس تحت پروگرام توسعه یافته اعانه های اختیاری ژان ازینچاه ملت مترقی و نامترقی جمعاً در یک سرمایه عمومی گذاشته شده که بوسیله آن امداد از طرف موسسات بین المللی به ممالکیکه بر طبق اصولی که از جانب شورای اقتصادی و اجتماعی وضع گردیده درخواست مینمایند بعمل آورده میشود رؤسا و متخصصینیکه این پروگرام توسعه یافته را اجراء میکنند مامورین بین المللی میباشند که نزد موسسات بین المللی که در هیئت های نظارت آنها ممالک غیرمترقیه نیز شرکت دارند مسئول اند .

امید میرود که این رساله در فهمیدن اصول و اسلوبهای بعمل آوردن امداد پروگرام توسعه یافته به حکومتات که در آن سهم میگیرند و تشریک مساعی صمیمی آنها با موسسات بین المللی برای کامیابی آن لازمی میباشد - معاونت خواهد کرد از طرف موسسات سهم و آنهایکه به آن خدمت مینمایند باید اظهار کرد آنها مفتخرانه طبق عقیده خود آرزوی امکانات بایکی از تجربهای خیلی قیمتی در همکاری بین المللی که تا حال سردست گرفته شده اشتراک و همکاری دارند .

اول - ماخذ و منشاء پروگرام توسعه یافته .

الف - منشور ملل متحده :

ملل متحده تحت ماده (۵۵) منشور خود (بلند بردن معیار حیات - تهیه کار و شرائط پیشرفت اقتصادی و اجتماعی و تکامل تدریجی) را تعهد کرده است - مسئولیت و جوابدهی برای این حصه کار ملل متحده ماده (۶۰) منشور به اسامبله عمومی که مشتمل بر نمایندگان تمام ملل عضو میباشد استقرار یافته و تحت اختیار اسامبله عمومی به شورای

اقتصادی واجتماعی که مشتمل بر نمایندگان ۱۸ ملت عضو میباشد که از طرف اسامبله عمومی انتخاب میشود سیرده شده است .

ب - تصمیمات ابتدائی اسامبله عمومی :

اسامبله عمومی از جنبه تعهدات مندرجه فصل (۹) منشور ملل در چهار دوره اجلاسیه اولین خود چندین تصمیمات را تصویب کرده است چنانچه در ماه دسمبر ۱۹۴۶ (بااعتراف به اینکه اعضاء ملل متحده تاحال بطور مساوی مترقی نمیباشند) (تصمیم ۵۲ - اول) از شورای اقتصادی واجتماعی درخواست نمود که (مسئله مهیا کردن ذرائع و وسائل موثر را با همکاری بانمایندگیهای اختصاصی برای تهیه متخصصین در زمینه های اقتصادی اجتماعی و کلتوری به ملل عضو که این امداد را خواهان باشند مطالعه کنند)

ج - رفاه اجتماعی :

اسامبله عمومی در همان اجلاس با تصمیم ۵۸ (۱) تخصیص بودجه را برای تشکیلات سرویس های مشاورتی رفاه اجتماعی تصویب نمود .

در اجلاس چهارم خود اسامبله تصمیم (۳۱۶ چهار) را قبول کرد که بموجب آن تشکیلات یا سرویس های مذکور بر روی يك اساس دائمی برقرار گردیده در اجلاس پنجم خود اسامبله توسعه این سرویس ها را در زمینه های اجتماعی برای تمامی حكومات عضو و غیر عضو که درخواست کنند و احتیاج خود را برای همچو مشوره ها نشان بدهند تأیید نمود .

در تحت عنوان خدمات اجتماعی موسسه ملل متحده کارها و خدمات ذیل را انجام میدهد تهیه مشاورین و متخصصین (فیلوشپ) و (سکالرشپ) ترتیب پروژه های نمایشی نشریات فنی و تخنیکي و فلمها تشکیل مجالس تربیوی :

د - انکشاف اقتصادی :

در ماه دسمبر ۱۹۴۸ اسامبله عمومی با تصمیم ۲۰۰ (۳) با فہمیدن اینکه کمبودی اشخاص متخصص و فقدان موسسات تخنیکي از جمله عواملی است که مانع تکامل تدریجی مناطق غیر مترقیه میشود سرمایه را تخصیص کرد که منشی عمومی را با همکاری نمایندگان گپهای اختصاصی به اجرا آت ذیل قادر می سازد .

۱- تهیه يك دسته متخصصین بین المللی جهت مسافرت به ممالکیکه حكومات آن درخواست مشورت را درباره تکامل تدریجی اقتصادی کرده اند .
۲- مهیا کردن عضو فیلوشیپها و سکالرشیپها برای قریت متخصصین ممالک غیر مترقیه در ممالک خارج .

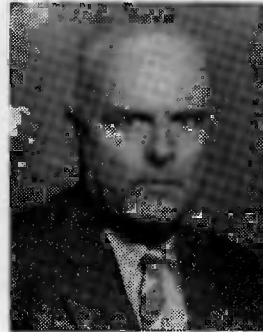
گروپ هیئت امداد تخنیکي که فعلاً در افغانستان
مصروف کار اند

بناغلی فلپ ، چی پک رئیس دائمی هیئت یونو

بناغلی دولایف منخصص
و مشاور استخراج بکارول

بناغلی ایسکر
منخصص اقتصادی

بناغلی کوروازیه
اندیشیر صنایع

بناغلی فرامکن منحص
احصائیه

بناغلی سدرابنده شاور عرفانی ونماینده یونسکو

- ۳- انتظام تربیه اشخاص تخنیکي - مجلی در داخل خود ممالک غیر مرفیه و .
۴- امداد به حکومت در حاصل کردن اشخاص فنی و تجهیزات و لوازم .
اسامبله عمومی از شورای اقتصادی و اجتماعی درخواست کرد که در هر اجلاس خود نسبت به عملیاتی که تحت این تصمیم بعمل آورده شده تجدید نظر کنند .

(۵) اداره عامه :

در اجلاس سوم خود اسامبله عمومی با (تصمیم ۲۴۶) (۳) یک پروگرام بین المللی را برای تربیه در شرق اداره عامه برای منفعت ممالک نسبت به ضرورت بزرگ آنها برای رسائی به اصول رفتار و اسلوبهای اداره عصری مرتب کرد .

(و) پروگرامهای نمایندگی های اختصاصی .

نمایندگی های اختصاصی که به مشارکت نزدیکی با ملل متحده کار میکنند نیز بر طبق قانون اساسنامه های خود و بموجب تصمیمات مجالس حا کمه خویش امداد تخنیکي بعمل آورده و می آورند سابقه دارترین آنها با موسسه بین المللی کار و کارگر ریکارد طولی را از تجربه در مشورت دادن بر مسائل حل طلب کار و کارگر و سایر امور اجتماعی دارا میباشد از جمله نمایندگی های دیگری که در دوران و بعد از ختم محاربه دوم بوجود آمده یکی موسسه بین المللی خورا که و زراعت اف - ای - او میباشد که در اکثر حصص دنیا در تغذیه - زراعت - ماهیگیری و رفاه قضبات و قریه ها مشورت و امداد داده است - موسسه ثقافتی علمی و کلتوری ملل متحده (یونسکو) در مبارزه بر علیه بیسوادی و قائم کردن تشکیلات باسرویس های ثقافتی معاونت نموده - موسسه بین المللی هوانوردی ملکی (ای - سی - او) جهت رفیع احتیاجات مردم دنیا در حمل و نقل هوایی واجد شرائط سلامتی - نظم و اقتصاد کار کرده است - موسسه صحی دنیا بر طبق قانون خود حکومت را در استحکام سرویس های صحی آنها امداد رسانده و معاونت تخنیکي نموده دکتورها و پرستار ها تربیه کرده و برای کنترل امراض طریق های جدیدی نمایش داده است - بانک بین المللی برای تعمیر مجدد و تکامل تدریجی برای دادن مشورت راجع به تکامل تدریجی هیئت های تخنیکي فرستاده و صندوق ذخیره بین المللی متخصصین خود را برای دادن مشورت راجع به مصلحت های پولی و بانسکداری به چندین مملکت غیر مرفی فرستاده است .

(ز) پروگرام توسعه یافته امداد تخنیکي .

کار مفیدی که تحت تصمیمات ابتدائی فوق از سرمایه های تخصیص شده بودجه های

منظم ملل متحده و نمایندگی های اختصاصی به پیمانانه محدود به انجام رسیده بود در نتیجه يك تصمیم شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحده (تصمیم ۲۲۲) (۹) (که در ماه اگست ۱۹۴۹ پذیرفته شد) توسعه زیاد پیدا کرد آن تصمیم از طرف اسمبله عمومی در ماه دسمبر ۱۹۴۹ (با تصمیم ۳۰۴) (۴) تصویب شد - این تصویب نه تنها مقاصد پروگرام را شرح میدهد بلکه اصول و ماشینری و تشکیلاتی را که بوسیله آن تصمیم مزبور عملی شدن است نیز بیان میکنند - این تصویب در حقیقت آله اساسی پروگرام توسعه یافته امداد تخنیکي میباشد که از طرف تمام علاقمندان به آن پروگرام با توجه با یاد تحت مطالعه گرفته شود .

۲- مقاصد و اساسات پروگرام توسعه یافته .

الف) مقصد مقدم - مقصود از پروگرام توسعه یافته امداد به ممالک غیر مترقیه میباشد برای استحکام اقتصاد ملی آنها بوسیله انکشاف صنایع و زراعت با رعایت تحکیم و بنیان استقلال اقتصادی و سیاسی ایشان مطابق روح منشور ملل و برای تأمین سویه بلند اقتصادی و رفاه اجتماعی جهت تمام جمعیت آنها (۱) .

ب - ممالکی که در آن پروگرام سهم میگیرند تمام حکومتات خواه در ملل متحده موسسه بین المللی کار و کارگر موسسه خوراکی و زراعت ملل متحده - موسسه ثقافتی علمی و کلتوری ملل متحده - موسسه بین المللی هوا نوردی ملکی یا موسسه صحتی دنیا عضویت دارند برای شرکت در آن پروگرام دعوت شده اند از یک طرف حکومتات سهم بوسیله اعانه های خود و تهیه متخصصین لایق برای نمایندگی های ملل متحده جهت کار در دیگر ممالک و تسهیلات مهمان داری برای فیلولوشیپ سکالرشیپ و تاسیس کورسهای تریوی کمک میکنند از طرف دیگر حکومتات ممالک غیر مترقیه میتوانند از ملل متحده یا نمایندگی های اختصاصی از جمله متخصصین و تسهیلات فوق الذکر طلاب امداد نمایند .

(ج) اعانه ها :

جهت تهیه وجوه (فینانسان) این پروگرام به تمام حکومتات فوق الذکر دعوت داده شده است که اعانه های اختیاری بیک حساب مخصوص که از طرف منشی عمومی ملل متحده قائم شده و از بودجه های عمومی ملل متحده و نمایندگی های اختصاصی آن جدا میباشد تقدیم نمایند .

(د) موسساتی که امداد بعمل می آورند :

صرف پول از حساب مخصوص مذکور موسسه ملل متحده را به اجرای امداد تخنیکي

(۱) ضمیمه اول الحاقیه اول از تصمیم ۲۲۲ (۹) شورای اقتصادی و اجتماعی (اصول عمومی) فقره اول .

فادر میسازد خواه این امداد مستقیماً از طرف خود ملل متحده صورت بگیرد یا به وساطت آن از طرف مؤسسه بین‌المللی کار و کارگر مؤسسه خورا که وزارت ملل متحده مؤسسه ثقافتی علمی و کلتوری ملل متحده مؤسسه بین‌المللی هوا نوردی ملکی و مؤسسه صحی دنیا و همراه این مؤسسات خواه بصورت مشترک و خواه علیحده بانك بین‌المللی تعمیر مجدد و تکامل تریچوی صندوق ذخیره بین‌الملل که امداد تخنیککی نیز بعمل می‌آورند رفاقت نزدیکی دارند مگر از حساب مخصوص مذکور معاونت مالی با آنها بعمل نمی‌آید .

(ه) اقدام به امداد :

امداد تنها به موافقه و به اثر درخواست يك حکومت که بیکي یا بچند مؤسسه مربوط ملل متحده بعمل بیاید داده میشود در خواست ها از کشور هائیکه حکومت خود مختار ندارند بوساطت حکومت‌ها دارد کنند به عمل می‌آید و درخواست های کشور هائی که تحت قیمومت میباشند از طرف اولیای امور اداری آن صادر میشود .

(و) تعهدات مؤسسات :

تعهدات مؤسسات که تحت تصمیمات فوق‌الذکر مؤسسه ملل متحده با اجرای آن مامور میباشند از قرار ذیل است .

(۱) مؤسسات تنها در صورت موافقه و با اثر در خواست حکومت میتوانند امداد بعمل بیاورند .

۲- امداد تنها بر رای یا بوساطت حکومت بعمل آورده میشود و باید جهت رفع ضروریات مملکت مربوطه طرح شده باشد .

۳- این امداد به هیچقسمت وسیله مداخله اقتصادی و سیاسی در امور داخلی مملکت مربوطه نباید باشد .

۴- متخصصین که تهیه میشوند نه تنها از حیث لیاقت حرفوی انتخاب شوند بلکه بیشتر از حیث ادراک همدردانه آنها نسبت به سوابق کلتوری و احتیاجات معین مملکتی که در آنجا کار کردنی میباشد باید انتخاب گردند . آنها در فعالیت های سیاسی یا تجارتنی نباید مشغول شوند .

۵- مؤسسات معمولاً تمام مصارف را غیر از آنچه در پول رانج مجلی بعمل می‌آید تأدیه میکنند از قبیل مشاخره متخصصین مصارف مسافرت آنها تا بجای کار و مصارف فیلوشیپ و سکالرشیپ در خارج .

(ز) تعهدات حکومت در خواست کنندگان :

از حکومتیکه تحت پروگرام توسعه یافته درخواست امداد میکنند توقع میشود که،
 (۱) بمشوره های تخنیکي که حاصل میکنند غور ودقت کامل وفوري بنمايند .
 (۲) اگر لازم باشد يك ماشينري (دستگاه) تنظيماتي وارتباطي را بوجود
 بياورند که توسط آن امداد تخنیکي عملي شده بتواند .

۳ - مساعي لايقطع خود را که برای تکامل تدریجي اقتصادي ضروري است و برای دادن
 معاونت مالي دائمي به پروژ هائيکه بدر خواست آنها شروع شده است مبذول دارند .

۴ - معمولاً به عهده گرفتن افلا آن حصه مصارف خدمات تخنیکي که در پول رائج
 خود شان تاديه شده ميتواند از قبيل مدد معاش محلي - حمل ونقل و امور دفتر داري که
 برای متخصصين آماد گردد .

۵ - اطلاع دادن بموسسات (در صورتیکه مطالبه شود) از تمام امداد هائيکه آنها
 در همين زمينه از ديگر منابع مطالبه يا حاصل نموده اند .

۶ - دراوقات مناسب نشر نتايج امدادي که بعمل آمده و تجربه که ازان بدست آمده
 ويا تهیه مواد برای همچو نشریات تا برای ديگر ممالک و برای موسسات بين المللي طرف
 استفاده قرار گيرد وهم جهت نشر پروگرام در داخل مملکت اقدامات نمايند .

۳- ماشينري (دستگاه) پرو رام .

الف - جنبه مالي در ماه جون ۱۹۵۰ منشي عمومي ملل متحده کنفرانسي دعوت کرد
 که دران تمام حكومات عضو ملل متحده يا عضو يك يا چند نمايندگي اختصاص آن که دران
 پروگرام توسعه یافته همكاري میکنند شرکت ورزيده بودند درين کنفرانس يك مبلغ
 متجاوز از معادل بيست مليون دولار اتا زوني از پنجاه ملت برای عمليات پروگرام مذکور
 از اول ماه جولائي ۱۹۵۰ الي ۳۱ ماه دسمبر ۱۹۵۱ تعهد گرديد بعد از اين کنفرانس
 ديگر ممالک نیز اعانهای مزیدی را وعده داده اند - اين اعانه ها وسيله بدست آوردن
 خدمات از حكومات سهيم وهم وسيله توسعه دادن كار های كار كنان منظم ملل متحده
 و نمايندگي های اختصاصی آن گرديده داجع به استعمال اعانه های انفرادی از طرف يك
 نمايندگي مخصوص يا دريك مملکت معين يا برای يك پروژه مخصوص هيچ قيد و شرط
 گذاشته نشده است .

برطبق تصميم ۲۲۲ (۹) از شورای اقتصادي واجتماعي که از طرف اسامبله عمومی
 و کنفرانس امداد تخنیکي تصويب شده بوده مليون دالر اولين اخذ گر ديده وهفتاد
 فيصد از ده مليون دالر ديگر برای موسساتیکه دران سرمايه سهيم ميباشند بطور خود
 بخودي از قرار تناسب ذيل آماده میشود .

ملل متحده	۲۳ فیصد
موسسه بین‌المللی کارو کارگر	۱۱ »
موسسه خورا که وزارت	۲۹ »
موسسه ثقافتی علمی و کلتوری ملل متحده	۱۴ »
موسسه بین‌المللی هو انوردی ملکي	۱ »
موسسه صحی دنيا	۲۲ »

جمع ۱۰۰ »

بقیه آن بادیگر مبالغ وصول شده از طرف دائره امداد تخنیکي بین موسسات تقسیم میشود این ترتیبات در ظرف دوره مالی از ماه آجولائی ۱۹۵۰ الی ماه دسمبر ۱۹۵۱ مرعی الاجرا میباشد که بعد ازان از طرف شورای اقتصادی و اجتماعی بر آنها تجدید نظر خواهد شد (قرارخبرهای جدید برای سال ۱۹۵۲ نیز همین مبلغ بیست ملیون دالر منظور شده است) اعانه هادریک صورت حساب مخصوص که از طرف منشی عمومی ملل متحده باز شده است تادیه میگردد ازین حساب مخصوص هیچ حصه به بانک بین‌المللی تعمیر مجدد ونسکا مل تدریجی یا به صندوق ذخیره بین‌المللی داده نمیشود زیرا آنها استعداد تهیه و جوه لازمه فعالیت های امداد تخنیکي مربوطه خود را از منابع خودشان دارا میباشد .

ب - دائره امداد تخنیکي . نمایندگی های اختصاصی گرچه هر يك از آنها فرار دادی با ملل متحده دارند باهم موسساتی میباشدند که اساسنامه ها و عضویت های علیجده از خود دارند معینا مجلس انتظامی موسسه بین‌المللی کارو کارگر موسسه خورا که وزارت ملل متحده موسسه ثقافتی علمی و کلتوری ملل متحده موسسه صحی دنيا و موسسه بین‌المللی هوا نوردی ملکي همه آنها سهم گرفتن موسسات خود را درین پروگرام توسعه یافته تصویب کرده اند برای تامین تشریک مساعی متقابله بین‌المللی و نمایندگی های اختصاصی در اداره کردن این پروگرام يك دائره امداد تخنیکي بدارالانشأ اجرائیه علیجده تحت تصمیم ۲۲۲ (۹) شورای اقتصادی و اجتماعی بوجود آمده است .

این دائره شامل رؤسای اجرائیه موسسه ملل متحده موسسه بین‌المللی کار و کارگر موسسه خورا که وزارت ملل متحده موسسه ثقافتی علمی و کلتوری ملل متحده موسسه صحی دنيا و موسسه بین‌المللی هوا نوردی ملکي ویا نمایندگان رؤسای مذکور میباشد منشی عمومی ملل متحده یا نماینده اودرین اداره ریاست میکند بانك بین‌المللی تعمیر مجدد ونسکا مل تدریجی صندوق ذخیره بین‌المللی موسسه بین‌المللی پناه گزینان و اتحادیه ارتباطات تلگرافی بین‌المللی نیز در مجالس آن نماینده دارند موسسه های اخیر الذکر

گرچه در پرو گرام توسعه یافته سهم نمیگیرند و اعضای رسمی آن دائره نمایانند لیکن برای پیشبرد منظور این پرو گرام قول همکاری ممکنه خود را داده اند از دیگر شعبات ملل متحده از قبیل نمایندگی ملل متحده برای نجات و تهیه کسار برای پناه گزینان فلسطین در شرق قریب به اوقات مناسب توسط مشاهدین نمایندگی بعمل می آید تمام درخواستهای امداد تخنیکي که بموسسه های عضو این دائره میرسد از طرف موسسه مذکور بدائره موصوفه اشعار میگردد این دائره بر پرو گرام ها تجرید نظر میکنند و برای عملیات مشترکه بین موسسات ترتیبات میگردد پروژه های بزرگ را تصدیق میکنند برای هم معیار ساختن عملیات ترتیبات میگردد در موافق ازوم مرجع مسئولیت عملیات را تعیین میکنند و آن مقدار سرمایه را که تحت تصمیم ۲۲۲ (۹) شورای اقتصادی واجتماعی تخصیص نیافته باشد تخصیص میدهند از مذکور بجای بط (لیرون) عمومی سعی و عمل دیگر موسسه های بیگانه را که عملیات با حیوی و دیگر پروژه های امداد تخنیکي را عملی میکنند با عملیات نمایندگی های سهیم مربوطه خود ضمیمه نموده ازین راه نیز به امر مربوطه نمایندگی کمک میرساند.

ج کمیسیون امداد تخنیکي :

نظارت عمومی این پرو گرام از طرف حکومت عضو بواسطت (کمیسیون امداد تخنیکي T.O.A.C) که مشتمل بر نماینده های حکومت عضو شورای اقتصادی واجتماعی میباشد بعمل می آید.

کمیسیون امداد تخنیکي را پور های منظم شامل اطلاعات راجع به مصارف سرمایه را از دائره امداد تخنیکي دریافت میکنند بر موضوع پیشرفت پرو گرام افلا دو بار در سال تجدید نظر می نمایند این کمیسیون تفسیرات تصمیم ۲۲۲ (۹) را به عهده دارد و بر مسائلیکه از طرف دائره امداد تخنیکي به آن فرستاده میشود قضاوت میکند این کمیسیون از پیشرفت پرو گرام ها تفتیش انتقادی بعمل می آورد و راجع به نتیجه همچو تفتیشات خویش به شورای اقتصادی واجتماعی معلومات میدهد.

۴ - امداد تخنیکي چطور طلب و چطور بعمل آورده میشود ؟

الف - زمینیه های امداد: اساساً تمام پروژه ها نیکه به انکشاف مهم مادی ممالک غیر مترقیه موثر میباشد مستحق امداد تخنیکي شمرده میشوند.

اما بعضی زمینیه های مهمتری که دران امداد تخنیکي از طرف موسسه های سهیم دائره امداد تخنیکي بعمل آورده میشود حسب ذیل است :

۱ - امداد های خود موسسه ملل متحده :

انكشاف عمومي اقتصادي ، سروی های انكشافي عمومي ، انكشاف بوسيله اشتراك تمام منابع يك منطقه یا ناحیه شامل جنبه های اقتصادي و تخنيكي و تشكیلاتی و اداری . تشكیلات و انتظامات جامعوی برای انكشاف اقتصادي .

انكشاف صنعتي . مطالعه امکانات برای تاسیس صنایع جدید .

انكشاف قوه (برق) ، مطالعه منابع آبی - كنترول منابع آبی جهت تولید قوه وهم كنترول سیلابها . نقشه برداری ، ترتیب یلانهها - تعمیرات و بكار انداختن دستگاهها - ساختمان و بكار انداختن دستگاه تولید قوه - انتقال و توزیع آن برای مصارف صنعتي و شهری و قصبات .

مطالعه منابع معدني شامل تخنيك های طبقات الارض و جغرافیای طبیعی و ژئوفيزيك و دیگر تخنيك های مربوط به محل و صنایع استخراجی - كان كنی و كارخانه سازی . تخنيك و عمل های مربوط فلزات . صنایع ساختمان مصنوعات ، كفايت حاصلات و توزیع محصولات آن ، امور مربوط به تشكیلات اداره صنایع .

حمل و نقل . - قوه و موثریت و سائل حمل و نقل مطابق ضروریات و امکانات - حمل و نقل بنریعه سرك - حمل و نقل ذریعه ریل (قطار آهن) حمل و نقل دریایی داخلی و حمل و نقل بوسیله كشتی .

مالیات عامه و سیاست اهالی مالیاتی - اداره و نظارت مالی - بودجه و رایور های مالی اداره عایدات و سیاست آن - نظارت قروض عامه و تشكیلات ما شینری مالی برای پروژه های انكشافي - احصائیه ها - عملیات احصائیوی (جمع آوری ترتیب و تقدیم احصائیه) در ضمن انكشاف اقتصادي در زمینه های مختلفه از قبیل كارسر شماری (احصائیه نفوسی) و تجارت - حاصلات - عایدات ملی احصائیه های حمل و نقل و احصائیه های نرخ ها .

اداره عامه - تشكیلات و ارتباط ذات البینی شعبات اداری مرکزی و محلی - مطابق هم معیار ساختن عملیات اداری .

انتخاب و تربیه كبار كنان رفاه اجتماعی و انكشاف آن - سیاست رفاه اجتماعی تحقیقات در زمینه های اجتماعی بچيك معاونت در وضع سیاست (پالیسی) تحقیق معیار حیات - بنیه یا ساختمان اجتماعی طرز تلقی عوام را كه به مسایل انكشافي موثر باشد و غیره و شعبات (سرویس) های رفاه عامه تشكیلات اداره و عملیات سرویس ها ، تربیت عمده و كبار كنان . مسئله نفوس و مهاجرت در ضمن انكشاف اقتصادي و اجتماعی تهیه خانه ها - تكامل انكشاف مربوطه به جمعیت های نفوس - نقشه كردن قصبات و شهر ها اقدامات برای

تدبیر در مسائل حل طلب اجتماعی از قبیل جنایت کاران ، معتادین ادویه - حالت اقلیمی ونفوس اصلی و آنها نیکه جسمنا ناقص میباشد ورفاه جمعیت ، خانواده ، و طفل .
۲ - امداد های موسسه بین المللی کارو کارگر .

وابطه سیاست انکشاف اقتصادی با عایدات کار گر و تهیه کار (استخدام کارگران) استخدام تربیت ومهاجرت (انتقال کارگران به نقاط کار) روابط صنعتی به شمول دستگام حل منازعات صنعتی ، تامینات صنایع - حفظ الصحه - شغل وحرفه انفاذ قوانین کار - شمول نظارت و تفتیش کارو کارگر مسائل راجع به تهیه کار برای زنها وکسارگران خورد سال تکامل وانکشاف احصائیه های کار و کارگر .

ضمانت اجتماعی : سیاست اجرت ها - طریقه تادیه اجرت و دستگام تعیین حدا قبل اجرت کوپریشن (اتحادیه های) صنایع دستی تهیه کار - اجرت وشرايط برای کار در شق زراعت - مسائل کارگران دریائی - مسایل کارو کارگر در بعضی صنایع معینه مسائل کارو کارگر ومسائل اجتماعی جمعیت های بومی .

۳ - امداد های موسسه خورا که وزراعت ملل متحده . زراعت (شامل ایبازی تدابیر مربوط به خاک - تجهیزات فارم - رفیع حاصلات - کنترول حشرات - نسل گیری وامراض حیوانات - موسسات تحقیقات زراعتی) - احداث جنگل و حاصلات جنگل (شامل محافظت و ذخیره کردن عرضه و استعمال چوب جنگلی در صنایع)
پرورش ماهی : - تغذیه (به اشتراک مساعی ومعاونت موسسه صحی دنیا) وموسسات

وسرویس های قصبه ها (شامل توسعه سرویس های مذکور، صنایع دهاتی ، حسن روابط باهمی - تشکیلات تعاونی یعنی کوپراتیف ها - سرویس های اقتصادی واجتماعی (شامل فرض - بیمه وفروش در شق زراعت جنگل ها وپرورش ماهی) .
۴ - امداد های موسسه ثقافتی - علمی وکلتوری ملل متحده .

تعلیم وتربیه تخنیککی - تعلیم وتربیه ابتدائی - تعلیم وتربیه اساسی وبالغان - سامان لازمه تعلیم وتربیه وارتهاط آن به احتیاجات تخنیککی - مطابع - فلم و رادیو - تربیه معلمین - تحقیقات وتربیه علمی - سروی (مطالعات) منابع طبیعی باتشریک مساعی خود موسسه ملل متحده ونمایندگی های اختصاصی مربوط به محافظت کلتورهای مجلی .
۵ - امداد های موسسه بین المللی هوانوردی ملکی .

تشدیل شعبات هوانوردی ملکی ملی - سرویس اقتصادی و تخنیککی برای معلوم کردن ضروریات هوانوردی ملکی ونقشه تعمیر ونصب لوازم هوانوردی ومیدان های طیاره - تشکیلات مربوط به کنترول ترافیک هوایی - ارتباطات هوانوردی ومعاونتهای

راديو برای هوانوردی - عملیات پرواز ، متروپولیتوری مربوط به هوانوردی و دیگر سرویس های فرعی که برای هوانوردی ملکی لازم باشد تشکیلات حمل و نقل هوانایی و اداره آن تربیه در تمام شعبات و شاخه های هوانوردی ملکی .

۶ - امداد های موسسه صحتی دنیا : -

ملاریا و امراض ساری و سل و دیگر امراض قابل انتقال (طاعون - هیضه حمای لسه دار - بخار عفونی - تب زرد - کوکره - برس - وغیره) - تعلیم و تربیه حرفوی و تخنیککی - امداد برای موسسات تعلیم و تربیه - فلوشپ - و تبادلہ معلومات علمی ، اداره حفظ الصحه عامه ، حفظ الصحه اطفال (قرب و جوار) - پرستاری - حفظ الصحه مادر و طفل حفظ الصحه اجتماعی و حرفه ئی - تعلیم و تربیه راجع به حفظ الصحه عامه - تغذیه - حفظ الصحه دماغی احصائیه صحتی - ساختن ادویه دافع حشرات و مکروبها .

۷ - امداد های بانک بین المللی برای تعمیر مجدد و تکامل تدریجی : -

ترتیب پروگرام های طویل المده انکشافی شامل تعیین درجه تقدم در بیکار انداختن سرمایه - تدابیر اقتصادی مللی و اداری که جهت رسیدن به هدف پروگرام ضروری میباشد - سیاست های مالی و اقتصادی مربوط به تکامل تدریجی مجهز ساختن سرمایه محلی و برآه انداختن آن در کار تولیدات - مشورت دادن درباره دیگر مسایل مهمه انکشافی .

۸ - امداد های صندوق ذخیره بین المللی .

الف : مسائل حل طلب یولی و بانکی - مسائل بیلانس (موازنه) پرداخت (پول) - سیاست و عملیات مبادله (اکسچنج) بشمول شرح تبادلہ - قیود و انتظامات موسسه وغیره - موضوعات مالی و مالیات عامه راجع به امور فوق الذکر - احصائیه های مالی و یولی - جنبه های قانونی اداری و اقتصادی امور فوق . باید در نظر گرفت که در بعضی زمینه های کار از جنبه های مختلف از طرف چندین موسسه مشترک کما بهمه گرفته میشود . چون يك موسسه برای امداد در همچو يك زمینه درخواستی را دریافت میکنند در فرصت مناسب برای غور بردخواست مذکور از طرف دیگر موسسات مربوط ذریعه مشورت های غیر رسمی یا بذریعه دایره امداد تخنیککی ترتیبات گرفته میشود .

(ب) اول : مشورت های متخصصین و امداد هیئتهای مشترک متضمن اکتشاف و سیاحت -

بعضی حکومت برای مسافرت بکدسته از متخصصین مربوط موسسات سهیم برای جنبه های مهم اقتصادی مملکت و معاونت کردن بایشان در تعیین حق تقدم در اقدامات انکشاف اقتصادی درخواست کرده اند .

دوم : - نماینده های مقیم در بعضی معالککی که ضروریات شان بامداد معلوم و یا

متنوع می‌باشد با موافقه حکومت آنها نماینده های مقیم برای نمایندگی مشترک از بعضی یا تمامی موسسات امداد دهنده مربوط یونو مقرر شده است - ازجمله فرائض این نماینده مقیم یکی مشورت دادن و معاونت کردن است با حکومت در ترتیب درخواستها بنام هریکی از موسسه ها نظر به معلوماتیکه نسبت به وسائل موسسه های مذکور دارد و از طرف دیگر نماینده مقیم موصوف وظیفه دار است با متخصصینی که از طرف موسسات مملکت مذکور می آیند کمک نمایند که بصورت صحیح و با هم آهنگی اجرای وظیفه نمایند .

سوم - متخصصین - عمومی ترین شکل امداد تخنیکي که از طرف ممالک درخواست و از طرف موسسات امداد دهنده قبول میشود عبارت از اعزام متخصصین است. متخصصین جهت مشورت دادن و معاونت کردن در زمینه های عمومی و یا معین درخواست شده میتواند و متخصصین مذکور هم عملی را تریه می کنند و هم میتوان از آنها تقاضا کرد که يك حصه مخصوص و علیحده کار را تحت اجراء بگیرند آنها یا از جمله اعضای عادی عملی (پرستل) موسسات امداد دهنده میباشند و یا اغلب اوقات از تمام دنیا مخصوصاً استخدام میشوند .

(ج) تربیت :- فیلوشیپ و سکا ارشیپ .

امتیاز شاگردی (فیلوشیپ) و حقوق فارغ التحصیلی (سکا ارشیپ) در موضوعاتی که به انکشاف اقتصادی معاونت میکنند از طرف موسسات بدسترس مردمان ممالک غیر مترقیه گذاشته میشود - هر موسسه برای اعطای امتیاز شاگردی روشی از خود دارد نقل قواعد شاگردی و حقوق فارغ التحصیلی آن موسسات از مراکز آنها بدست می آید امتیاز شاگردی و حقوق فارغ التحصیلی که تحت پروگرام توسعه یافته اعطا میشود یا در جزء يك پروژه متضمن دیگر شکل های امداد تخنیکي یا بر اساسهای انفرادی تا جائیکه انکشاف اقتصادی يك مملکت بطور معین آنها را ایجاب نماید اعطا می گردد کاندیدها برای امتیاز شاگردی و حقوق فارغ التحصیلی از طرف حکومت آنها نامزد و معرفی و از طرف موسسات منتخب میشوند . بعلاوه آن فیلوشیپ ها و سکا ارشیپ ها که تحت پروگرام توسعه یافته منظور شده است اکثری از موسسات امداد کننده تحت پروگرامهای عادی در زمینه های دیگر فیلوشیپ و سکا ارشیپ میدهند .

(دوم) - موسسات تربیوی وسی می نارا ها (آموزشگاه ها) :-

تربیت کلیه اعضای يك اداره اعم از اداری - فنی و اصنافی در زمینه های مختلف طرف علاقمندی موسسات باطریقه های تربیت دسته‌ئی مخصوصاً در داخل خود ممالک غیر مترقیه در غده گرفته میشود - اینگونه طریقه ها شامل موسسه ها و مدارس موفقی

تربیتی میباشد یا تنها برای عملی فنی يك مملکت تاسیس می گردد و یا برای يك عده ممالک در يك ناحیه یا يك منطقه بوجود آورده میشود .

(د) - انكشاف و اشاعه اطلاعات تخنيكي :

اول آموزشگاه های مخصوص (سی می ناز) یا آموزشگاه های مخصوص متخصصین در بعضی موارد بوجود آوردن يك زمينه معين که برای پیشبرد انكشاف اقتصادی یار فاه اجتماعی یا تطبیق آن به مسایل مخصوصه ممالک پسمانده مفید میباشد و بذریعه آن متخصصین در دادن مشوره های فنی افتدار حاصل وهم زمينه تعلیم و تربیه و اشاعه معلومات فراهم می گردد چنانچه دسته های کوچک مشتمل بر متخصصین که در زمينه های مخصوصه مربوط خود شان باین ذریعه تربیه و آماده شده اند برای ارفع اینگونه ضروریات وسیله مفیدی ثابت گردیده اند .

دوم () - تحقیقات علمی و صنعتی و دستگاه های هدایت و رهنمائی در جائیکه معرفت مزید ضروری است یا جائیکه اختیار و قبول کردن بعضی از طریقها برای ضروریات مخصوص ممالک پسمانده لازم میباشد بعضا برای تهیه تسهیل اجرای بعضی نمایش ها از کار های تحقیقاتی ضروری بشمول نصب کردن و بکار انداختن دستگاه های نمونه جهت هدایت و رهنمائی مفید ثابت میشود .

سوم () - پروژه های نمایش : - طریقہ های معين و اصول تخنيكي که در نتیجه اقدامات متذکره فوق یا بادیگر و سائل ذریعه عملیات حقیقی نشان دهنده میشود و برای تعیین مقصد دائر شده میباشد جهت تربیت و اشاعه معلومات تخنيكي استعمال میگردد .
چهارم () : مبادله معلومات تخنيكي :- در سسات سهیم معمولاً استفسارات را در زمينه های طرف علاقمندی خود مربوط بمسائل تخنيكي جواب میدهند و بعضی از آنها بجهت مغازه های فروش رساله ها فهرست های کتب و آثار نویسندگان - فلمها و وسایل دیگر اشاعه و به انتشار اطلاعات تخنيكي خدمت مینمایند - کشف رانسها برای تبادل نظریات و تجارب بین اشخاصیکه در يك زمينه کار میکنند تاجائیکه موضوع مربوط به انكشاف اقتصادی میباشد دائر میگردد .

(ه) تجهیزات و لوازم : برای فراهم کردن امداد تخنيكي از انواعی که در فوق تذکار یافته به بعضی تجهیزات و لوازم ضرورت می افتد - در چنین حالات - تجهیزات از طرف موسسات تنها بجهت يك جزء پروژه های امداد تخنيكي بامصارف خود موسسات مذکور در دسترس ممالک گذاشته میشود زیرا که دانهائی محدود این پروگرام مصارف بزرگ را برای این قلم اجازه نمیدهد - تجهیزات لازمه مخصوصاً موقعی در دسترس ممالک

گذاشته میشود که بمنظور نمایش ضرورت به آن محسوس گردد تجهیزاتیکه از طرف يك
موسسه خریداری شده مال آن موسسه میباشد مگر اینکه تحت شرایط موافقه شده طرفین
در موقع تکمیل پروژه بحکومت مذکور واگذار میشود .
(و) تقدیم در خواست ها : - درخواستها برای امداد تخنیکي از طرف حکومت به
رئیس اجرائیه موسسه مربوطه باید تقدیم شود - روسای اجرائیه موسسات از قرار ذیل میباشد:
(اول) منشی عمومی ملل متحده نیویارک اتازونی . مللیکه نمایندگی های دائمی
در ملل متحده دارند اکثرأ مناسبتر میبینند درخواستهای خود را توسط نمایندگی های
خودشان ارائه کنند . امدادی که از خود موسسه ملل متحده در تحت فارمول و مقررات
معینه درخواست میشود باید طبق مقررات مربوطه به کمیسیون ناحیوی مربوطه ملل متحده
داده شود حسب ذیل :

کمیسیون اقتصادی برای اروپا (پالی دی ناسیون) جینوا (سویس) .
کمیسیون اقتصادی برای آسیا و شرق دور (راجاد منرن) بنکاک (تایلند)
کمیسیون امریکای لاتین (پرو وید نشیا ۸۷۱ منزل هفتم سننیا گو - چلی) .
دوم : رئیس عمومی شعبه بین المللی کارو کارگر - جینوا (سویس) .
سوم : رئیس عمومی موسسه خورا که وزارت ملل متحده ۱۲۰۱ کنسکتی کت -
ایونیو - این دلیو - واشنگتن ، دی سی ممالک متحده امریکا (بعد از اول ماه مارچ
۱۹۵۱ پالی ترمی و کراکلا - روم (ایتالیا) .
چهارم - رئیس عمومی موسسه ثقافتی - علمی و کلتوری ملل متحده - یونسکو هاوس
۱۹ ایونیو کلابر پاریس ۶ (فرانسه)
پنجم - منشی عمومی موسسه بین المللی هوا نوردی ملکی . انتر نیشنل ایوی ایشن
بلدننگ مونتریل کیوبک (کانادا) .

ششم - رئیس عمومی موسسه صحتی دنیا پالی دی ناسیون جینوا - سوئز ایند .
درخواستها برای امداد از موسسه صحتی دنیا - باید بوساطت شعبات ناحیه وی ذیل بعنوان رئیس
عمومی آن موسسه فرستاده شود . شعبه ناحیوی برای ایالات امریکائی ۲۰۰۱ کنسکتی
کت ایو - این - دلیو - واشنگتن - دی سی (ممالک متحده امریکا)
شعبه ناحیوی برای شرق مدیترانه صندوق پستی نمبر ۱۵۱۷ اسکندریه - (مصر)
شعبه ناحیوی برای شرق دور (پتیاله هوس هاردنگ ایونیو) دهلی جدید (هند) .
شعبه ناحیوی برای غرب بحرالکاهل صندوق پستی ۲۲۴۷ کولون - (هانگانگ) .
هفتم : رئیس بانک بین المللی برای تعمیر جدید و تکامل تد ریجی ۱۸۱۸۰ - ایچ

سیریت - این - د بلیو و واشنگتن ۶ دی - دی (ممالک متحده امریکا) .
 هشتم - رئیس نظارت صندوق ذخیره بین المللی ۱۸۱۸ اچ - ستریت - این - د بلیو
 و واشنگتن ۶ - دی سی (ممالک متحده امریکا) .

در موقع پیدا شدن شبهه نسبت به اینکه بکدام یکی از موسسه ها باید مراجعه شود
 درخواستها به منشی عمومی ملل متحد فرستاده شده میتواند و او آن درخواست را به
 نمایندگی مربوط خواهد فرستاد همچنین در خواسته های جامع که ربط مزید به يك موسسه
 داشته باشد به منشی عمومی ارسال میگردد همین قسم در خواسته های متضمن پروژدهای تکامل
 ناحیه وی رانیز منشی عمومی می پذیرد . همچنین با منشی اجرائیه دائره امداد تخنیکي
 میتوان قبلا راجع به موسسه مناسب برای قبول درخواست مشورت کرد چون در هر حال
 از تمام درخواستهایی که واصل میشود بان دائره اطلاع داده میشود حکومت میتواند متیقن
 باشند که درخواستهای شان و او بنام هر موسسه که ارسال شده باشد از طرف نمایندگی مناسبتر
 که در این پرو گرام سهم میگيرند نیز طرف رسیدگی قرار خواهد گرفت .

(ز) اطلاعاتیکه برای غور بردرخ . واستها از طرف موسسه ها خواهش میشود برای
 اینکه موسسات بر درخواستهای دقت و رسیدگی و اقدام نمایند شامل مطالب ذیل میباشد :
 اول - نوعیت و منظور پروژه که امداد تخنیکي برای آن ضرورت است (مثلا اینکه
 يك پرو گرام محافظت خاک های زراعتی در - يك ایالت (مملکت) برای زراعتی ساختن
 (. . .) ایگر اراضی با اطلاقی تحت غور و مورد نظر است .
 دوم - تفصیل راجع به امدادیکه برای آن پروژه از منابع دیگر حاصل و یا درخواست
 شده باشد .

سوم - اندازه اقداماتی که حکومت در راه پروژه مذکور کر دنی باشد اگر چه این
 قسمت همیشه ممکن نمیشد که اظهار شود ولی وقتی در دسترس و موجود باشد مفید است
 اندازه تخصیصه مالی یا تعداد و نوعیت عمله و فعله را که بان پروژه تخصیص داده میشود
 در تحت این عنوان میتوان اظهار کرد .

چهارم - اگر درخواست متخصصین باشد تعداد و درجه ایافت، مدت مسافرت پیش بینی
 شده آنها باید تعیین گردد - نیز شرح داده شود که آنها بکدام لسانها بطور بهتر کار
 کردنی میباشدند .

پنجم - اگر موضوع درخواست فیلوشیپ باشد تعداد زمیخه مطالعه و مدت دوام باید
 اظهار شود و نیز اینکه کدام ممالک برای مطالعات شان ترجیح داده میشود واضح گردد .
 (فقره چهارم (ج) فوق نیز ملاحظه شود) اگر برای سامان و تجهیزات درخواست میشود

باید تصریح شود که آن تجهیزات برای یک نفر متخصص که خدمات او نیز مطابقت یافته شده است ضروری می باشد و وقتی برای حکومت راجع به نوعیت صحیح امداد که باید درخواست کنند شک پیدا شود موسسات یک مامور یا هیئت اکتشافی برای مشورت دادن در باب ترتیب درخواستها میفرستند .

ح - قراردادهای - قبل از بعمل آوردن امداد از طرف یک موسسه بیک حکومت درخواست کنند. یک قرارداد بین آنها امضاء میشود در صورتیکه یک حکومت درخواستهای متعدد بیک موسسه بکنند اول یک قرارداد اساسی دارای تعهدات عمومی از هر دو طرف به امضاء میرسد که با قراردادهای مختص در ضمیمه وی متضمن خدمات معین تخنیککی تهیه شدنی است تعقیب میشود. در ممالکی که یک سلسله وسیع امداد تخنیککی انجام شدنی میباشد یک قرارداد عمومی اساسی بین رئیس دائره امداد تخنیککی و کتات تمام اعضاء آن دائره یعنی موسسات بین المللی مربوط و حکومت مذکور امضاء میگردد آن قرارداد اساسی سپس با قراردادهای انفرادی که بین هر یک از موسسات و حکومت منعقد شود به آن ضمیمه میشود .

(و) انتخاب پروژهها - در موقع غور بر درخواستهای حکومت عادی رهنمای دائره امداد تخنیککی و موسسات عضو آن همان اساساتی میباشد که در ضمیمه اول تحت عنوان انتخاب پروژهها در تصمیم ۲۲۲ (نهم) شورای اقتصادی و اجتماعی معین گردیده است . چهارم - روابط با دیگر پروگرامها : جهت جلوگیری از تکرار و تضایع مساعی دائره امداد تخنیککی رابطه خود را با موسسات حکومتی و ناحیوی در زمینه امداد تخنیککی حفظ خواهد کرد از آن جمله با :-

موسسه ایالات امریکا (کمیسیون انتظامی امداد تخنیککی) شورای همکاری تخنیک در آسیای جنوبی و جنوب شرقی و کمیسیون امداد تخنیککی جنوب صحرای - کمیسیون بحر الکاھل جنوبی - کمیسیون کار بیابان .

دائره مذکور اطلاعات مربوط به پروژه های دو جانبه امداد تخنیککی را که بین دو حکومت موافقه شده باشد نیز می پذیرد .

ششم خاتمه .

طرز و ترتیب اجرای امداد تخنیککی که در فوق شرح آن داده شد از طرف دائره امداد تخنیککی و موسسات ذی علاقه از روی اساسات موضوعه در تصمیم ۲۲۲ (نهم) شورای اقتصادی و اجتماعی وضع گردیده است . اما البته در طرز و ترتیب مذکور با اثر تجربه و هدایات مابعد که از طرف کمیسیون امداد تخنیککی و شورای اقتصادی و اجتماعی داده میشود تعویلات بعمل می آید و در آن صورت به حکومت اطلاع داده میشود .

در خاتمه بخاطر باید داشت که مهمترین عامل کامیابی این پروگرام عبارت از اشتراك نزدیک و توافق نظر بين حكومت و موسسات مربوطه میباشد - توقع میشود که این رساله در تأمین چنان يك توافق نظر معاونت خواهد کرد - بعلاوه نمایندگان موسسات سهیم و منشی اجرائیه دائره امداد تخنیکي همیشه در تفاهم کردن معلومات مزید زاجع به پروگرام مذکور با کمال مسرت آماده خواهد بود .

کسارهای هیئت امداد تخنیکي یونو در افغانستان

۱ - در اواخر سال ۱۹۴۹ حکومت افغانستان مطابق تصمیم نامهٔ نمبر ۲۰۰ مجمع عمومی از منشی ملل متحده برای انکشاف اقتصادی مطالبهٔ امداد کرد . با اثر این درخواست، يك هیئت مقدماتی در تحت اثر نماینده منشی عمومی ملل متحده مرکب از دونفر اعضای شعبهٔ اقتصادی و يك نفر متخصص از جانب مؤسسهٔ غذا و زراعت ، در مارچ سال ۱۹۵۰ از افغانستان دیدن نمودند .

هیئت مذکور چنین استنباط نمود که حکومت افغانستان قبلاً يك تمداد پروژه های توسعه وی اقتصادی را مربوط به زمینہ های مختلفه در نظر گرفته است . ولی چیزیکه ضرورت فوری را ایجاد مینماید همانا از امداد تخنیکي است که باید مطابق پلان جدید اقتصادی به پیمانہ عملی روی کار آید .

فلهذا ، يك تمداد از زمینہ هاییکه در آن همچہ امدادها مخصوصاً ظرف ضرورت حس میشود وانمود گرددیده و به تاسی از سفارشهای مذکور ، در ، يك هیئت دیگر ملل متحده برای مدت چهار ماه به افغانستان وارد و راجع به شقوق اداری وضع پلان اقتصادی ، توسعهٔ امورشناخیم وساحات مناسب برای برمه کاری تیل مشوردهای لازمه به حکومت دادند . در مسئلهٔ تعمیم معارف ، به جواب يك درخواست حکومت افغانستان يك هیئت تریوی یونسکو که تحت پروگرام عادی نمایندگی مذکور تشکیل گردیده در سال ۱۹۴۹ به افغانستان وارد گردید و هیئت مذکور نسبت به سیستم تریوی تمام مملکت مطالعات عمومی نموده و سفارشهای لازمه را برای توسعهٔ آن وانمود کردند .

چو کات و پیمانۂ امداد های تخنیکي در افغانستان در تحت پروگرام توسعه یافته ، حسب سفارشهای این هیئت های مقدماتی بصورت مفصل تعیین گردید .

۲ - در ماه سپتامبر سال ۱۹۵۰ ، با اثر سفارشهای رئیس هیئت یونو ، حکومت افغانستان درخواست نمود تارباست نمایندگی امداد تخنیکي یونو در افغانستان قایم و راجع

به مسایل عمومی انکشافات اقتصادی به حکومت مشوره داده و در عین زمان نسبت به درخواست های مزید امداد تخنیکي از یونو دیگر نماینده گان اختصاصی آن با حکومت معاونت نماید. از نقطه نظر يك تعداد درخواست های متعدد برای جلب امداد در زمینه های مختلفه که از طرف حکومت افغانستان توسط مؤسسات عضو و دیگر پروگرامهای اساسی نسبت به تقاضای امداد مزید واصل گردیده بود، اداره مرکزی تعاون تخنیکي در جلسه هفتمین خویش در ماه نوامبر سال ۱۹۵۰ موافقه نمود تا يك نماینده گي دائمی امداد تخنیکي یونورا در افغانستان ترمز کرداده و نمایندگی مذکور برای تماس نزدیک با مؤسسات عضو یونو داخل عمل گردد. ولهذا نماینده دائمی وظایف خودش را در کابل از ماه مارچ ۱۹۵۱ بایشتراف اشغال نمود.

در ضمن سایر مسایل، از مشار الیه درخواست شده است تا حکومت افغانستان را راجع به موضوعات عمومی اقتصادی مشوره داده و در ترتیب پروگرام قطعی امداد های مزید با حکومت کمک نماید.

علاوۀ آن، نماینده مذکور با نماینده مخصوص حکومت جهت همکاری هیئت امداد تخنیکي یونو ارتباط قائم نموده است تا فعالیت های متخصصینی را که بذریعۀ مؤسسات مختلفه عضو تهیه شده باشند هم آهنگی بخشد.

۳ - به تاسی از تقاضای حکومت افغانستان که متکی به سفارشهای هیئت امداد تخنیکي مقدماتی یونو بوده است از طرف ملل متحد، امداد های تخنیکي مطابق به حوزه های ضروریات حیاتی اقتصادیات آتی مملکت تهیه میشود.

الف - علاوه بر نماینده گي مرکزی، که نماینده مذکور ضمناً از جانب تمام مؤسسات عضو نماینده گي مینماید، یک نفر مشاور اقتصادی به تاریخ ۶ ماه مارچ ۱۹۵۱ برای مدت یکسال به افغانستان وارد گردیده و نامبرده راجع به درجهان توسعه همان منابعی که در دسترس باشد به حکومت مشوره میدهد.

مشاور مذکور حاضراً با حکومت در باب برخی از مسایل اختصاصی اقتصادی شامل کار بوده و در عین زمان به ترتیب پلان های توسعه ای که پروژه های اقتصادی را برای تمام وزارت خانه ها تثبیت مینماید مصروف است.

ب - مشاور مخابراتی به تاریخ ۵ نوامبر سال ۱۹۵۰ برای مدت سه ماه وارد افغانستان گردیده و از نامبرده مسائل آتی مطالبه گردیده بود.

۱ - اعطای نظریه در باب پروژه مستر جی. سی. گیل که نامبرده در سنوات ۱۹۴۶ و ۴۷ برای انبساط پلان توسعه ای سیستم مخابراتی بسیسیم در تمام افغانستان پیشنهاداتی داده بود.

۲ - مشوره راجع به اصلاح وعصری ساختن مخابرات بیسیم بین المللی و داخلی موجوده مملکت .

این وظیفه انجام گردیده و بعد با اثر تقاضای وزارت مخابرات ، مدت وظیفه داری متخصص مذکور بغرض اینکه نامبرده راجع به هیئت فنی خریداری های وزارت مخابرات در اروپا نظریه داده و خریداری سامان اطمینان بخش ثابت گردد ، الی تاریخ ۳۰ سپتامبر ۱۹۵۱ تمدید گردید .

کار های هیئت در ماه سپتامبر تکمیل گردیده وزارت موصوف فعلاً مصروف خریداری لوازم مذکور میباشد .

دو رائر سفارشیهای متخصص مربوطه که مبنی بر استعمال طاقت زیاد (های فریکونسی) بیسیم برای مخابرات در مسافت های دور دست داخل مملکت پیشنهاد داده بود يك نفر متخصص دیگر در این زمینه مطالبه شده و نامبرده هم در ماه نوامبر به کابل مواصلت نموده مشغول تحقیقات و مطالعات میباشد .

ج - يك نفر مشاور برای تیل بتاریخ ۲ نوامبر ۱۹۵۱ به کابل وارد گردید تا راجع به مسائل برمه کاری تیل مشوره بدهد . نامبرده پس از دو ماه اقامت در افغانستان به اداره مرکزی ملل متحد مراجعت نمود تا طرق و ذرائع استعانت را در این پروژه برای خود معلوم نماید . متخصص مذکور پس از دوره اروپا و مطالعات در این موضوع در ماه دسامبر ۱۹۵۱ به افغانستان مراجعت و با وزارت معادن راجع به پیشبرد پروژه مذکور در تماس میباشد .

د - يك نفر متخصص احصائیه به تاریخ ۱۲ جولائی ۱۹۵۱ برای مدت شش ماه به افغانستان وارد گردیده و حکومت را به نسبت توسعه امور احصائیوی کمک خواهد نمود . فعلاً نامبرده برای اصلاح امور مربوط به احصائیه و تدوین مسائل احصائیوی که به حیث اساس برای پروگرام انکشافی افغانستان لازم است مشغول استحصالی ذرائع ممکنه اختصاصی میباشد .

ه - يك نفر متخصص اداری برای اصلاح تشکیلات اداری حکومت و رابطه مخصوص آن به امور مالیاتی و کنترل بود جوی درخواست گردیده و امید است که عنقریب به افغانستان وارد گردد .

و - يك نفر انجنیر صنایع برای دادن مشوره ها به نسبت پروژه های مختلفه صنعتی جدیداً استخدام گردیده و انجنیر مذکور اخیراً وارد افغانستان شده مشغول مطالعات مقدماتی میباشد .

ز - پروژه آب شناسی که از طرف حکومت برای کشف منابع آبهای تحت الارضی تقاضا شده بود منظور گردیده است اولین عضو تیم مذکور که به افغانستان واصل شود همانا عبارت از یک نفر متخصص طبقات الارضی خواهد بود تادر همان مواضعیکه حکومت آرزوی اکتشافات را داشته باشد مطالعات نماید . اگر در اثر سفرهای این متخصص ، آب های تحت الارضی مطابق به اساسات اقتصادی قابل استحصال بنظر برسد درانصورت هیئت برمه کارها باسامان لازم به افغانستان وارد گردیده و به تجربیات برمه کاری و تربیه عمده افغانی برای اینکار اقدام خواهد نمود .

ح - علاوه بر یک تعداد فیلوشیپ وسکارشپ مطالبه شده و به تعدادی فخره تعیینات درزمینه های ذیل بعمل آمده : - اداری ، مخبرات ، انکشافات پترول . استخراج ذغال وتاسیس مراکز ترمیم برای سامان الکتریکی .
یک تعداد فیلوشیپ های دیگر هم ، ممکن است قبل از اختتام سل ۱۹۵۱ تثیت گردد .

۴ الف - هیئت کنترول ملیریا مربوط موسسه صحنی جهان که کار آنها در سال ۱۹۴۹ شروع شده بود بکار خود ها دوباره ادامه داده اند یک راپور مفصل تحت عنوان ضمیمه نمبر (۱) ملفوفد است .

ب - انجنیر صحنی که با هیئت مجادله ملیریا کارمینمود وظیفه جدیدی را به ما اکتوبر ۱۹۵۱ بمعده گرفت نامبرده حاضراً در دارالعلمین کابل راجع به موضوعات صحنی خطاب به ما ایراد و با وزارت صحنه در باب ترتیب نقشه های صحنی شفاخانه های کابل معاونت مینماید . وهم مشارالیه به نسبت پروگرام مجادله مرض محرقه که برای تابستان سال آینده مدنظر است باوزارت موصوف داخل همکاری میباشد .

یک راپور مفصل از کار های نامبرده به حیث ضمیمه نمبر II در لف هذا وجود دارد .

ج - یک نفر مشاور صحنی در ماه نوامبر ۱۹۵۱ برای وزارت صحنه وارد وحاضراً شروع بکار نموده است .

۵ الف - هیئت مختلط مؤسسه صحنی جهان یونیسیف (شعبه حمایت اطفال ومادران) درزانشگاه روزنتون کابل به وظیفه خویش در امور سیرولوژی ومعاینات لابراتواری کلینیکی ادامه داده اند .

لابراتوار مذکور حاضراً به نسبت سیرولوژی سیفلیس ، معاینه های خون (ملیریا ، تب های نوبتی وغیره وتشریح خون) تجزیه ادرار ومصفوعات مصروفیت دارد .

بناغلی سکو فیه متخصص
تیل کمو نیکیشن منجارات

بناغلی کولمان
متخصص مالی واداری

این فعالیت ها نه تنها مربوط به هیئت مذکور بوده بلکه بدسترس هر يك از دوكتور های كابل و شفاخانه ها نیز گذاشته شده است .

بین ۶ دسامبر ۱۹۵۰ و اکتوبر ۱۹۵۱ ، به تعدادی ۲۲۲۰ معاینه خون بعمل آمده است . این وظیفه از طرف داکتر سوین کوسچانسن مراقبت میشود .

ب - يك هیئت متخصصین مرکب از داکتر وی لیسن ، داکتر ای گدوهس روفینیون به انجام امور مربوط به امور زائشگاه و امور صحتی اطفال مصروفیت دارند . نتایج این امور به جلوگیری از امراض و حفظ الصحه منتج و هم احتیاط های قبل الولادت برای مادر های بار دار و مرکز استشاره های صحتی برای اطفال سالم منظور نهائی مؤسسه میباشد .

دو عدد کلینیک قبل الولادت در استعمال ایشان قرار دارد . یکی آن در پولی کلینیک مرکزی و دیگری آن در زائشگاه بلدییه مرکز . استشاره های صحتی برای اطفال در پولی کلینیک اطفال در روزنون واقع جاده میوند فایم گردیده است . کمبود کارکنان لازمہ فنی (مخصوصاً نملہ فنی برای مواظبت زنها) از قبیل داکترها ، فایله ها ، پرستاره ها و دیگر عملہ امور اجتماعی - در راه پیشرفت و توسعه پروگرام ها تولید موانع مینماید . لهذا تریبه نمودن کارکنان یکی از تکنیکات اساسی بوده ضرورت فوری ووظایف مهمه را وانمود میسازد . پرستاره هارا میتوان در زائشگاه بلدییه تحت تریبه گرفت و اولین گروپ آنها را در اثنای دوالی سه هفته بکارهای متعلقه واگماشت . در اثنای ایام بهار امیداست قسمت های جدید در زائشگاه برای پذیرفتن مریضان آماده گردیده و هم زائشگاه مذکور با سامان و آلات ضروریه برای تشخیص امراض مجهز گردد . علاوه بر یک شعبه مخصوص برای معالجه عقامت در زائشگاه مذکور افتتاح خواهد شد . فایله ها تعلیمات مخصوصه را در امور فایله گی ، مواظبت اطفال مریض و حفظ الصحه ، مراقبت فامیل و اطفال سالم حاصل خواهند نمود . این تعلیمات در پولی کلینیک اطفال ، در مراکز صحتی اطفال و در شعبه جدید اطفال در شفاخانه مستورات که امید است چند ماه بعد آماده شود صورت خواهد گرفت . معاینه زنها ی بار دار و اطفال در منازل شان به اینقسم انتظام خواهد شد که پرستاره ها و فایله ها با مریضان مذکور رابطه قریب داشته و آنها را در اطراف مسائل صحتی و شرائط اجتماعی اهالی معلومات و آگاهی بخشند . برای این پروگرام تریبوی عملہ بین المللی مزیدی تقاضا گردیده است .

۶- باثر مفاهمه که بین مؤسسه ملل متحده و هیئت یونسکو بعمل آمده و در فقره الف متذکره فوق از آن تذکار رفته است حکومت افغانستان استخدام دوفتر متخصصین تربیوی را از یونسکو تقاضا نموده است. یکنفر از آنها برای مصالحه اصول و تکمیل سفارشیهای هیئت تربیوی یونسکو با حکومت معاونت نموده و نفردومی با تیم متخصصینیکه توسط مؤسسه ملل متحده برای توسعه پروگرام اقتصادی آماده گردیده است کار مینماید. و در عین زمان شخص مذکور در تاسیس کلاسهای مطالعاتی، آموزشگاهها و کورسهای تربیوی صنایع ماشینی، زراعتی، صحتی و غیره برای اهالی افغانی-ی کار خواهد نمود.

الف - نفر اول این متخصصین بقرار پروگرام منظم یونسکو آماده و بتاريخ ۲۶ دسمبر ۱۹۵۰ برای شرمه وارد افغانستان شده و وظیفه مذکور عبارت از ترتیب و تکمیل پروگرام های تربیوی مزید بوده است.

در اخیر اولین دوره وظیفه داری او از نامبرده خواش گردیده بود تا برای شش ماه دیگر وظیفه خودش را بفرش کار در پروژه های اختصاصی تعلیمی وزارت معارف ادامه بدهد.

متخصص دومی، جدیداً استخدام و در ماه نوامبر به افغانستان وارد گردید. علاوه بر تعاون بانوعیت امورییکه در فوق از آن تذکار رفته، مشارالیه راجع به طرز بکار انداختن مؤسسات تربیوی حکومت و دیگر مسائلییکه حکومت به انکشاف آن باساس پروژه های انکشافی خویش ضرورت حس میکنند کمک خواهد نمود. راپورتیکه داکتر سیدی راجع به کار خویش در اثنای سال ترتیب داده است به حیت ضمیمه نمبر سوم ملفوف است.

۷- از شعبه بین المللی کار و کارگر جدیداً درخواست شده است تا در پلان بکار انداختن قوای انسانی معاونت نموده و راجع به ترقی دادن صنایع دستی و روابط صنعتی مشوره بدهد. انتخاب مامورین آن به امضای قرارداد اساسی جدید که فعلاً در دست حکومت میباشد و اجرای موافقه ضمیمه ئی باشعبه بین المللی کار منوط میباشد. ۸- به شعبه بین المللی سرویس فضائی کشوری، برای استخدام متخصص بفرش سنجش امکانات تاسیس سرویس هوائی بین ولایات عمده مملکت، حکومت افغانستان درخواست داده است. این تقاضای حکومت طرف تصویب و افعیم گردیده و استخدام متخصص به امضای قرارداد اساسی و موافقه ضمیمه ئی باشعبه بین المللی سرویس فضائی که حاضرأ در دست حکومت میباشد معطل است.

۹- امداد تخنیکي که از طرف شعبه غذا و زراعت به حکومت افغانستان تهیه شده است باین اساس بوده که هیئت مقدماتی یونو که در سال ۱۹۵۰ از مملکت افغانستان بازدید نمودند نماینده گان شعبه غذا و زراعت بین المللی نیز در آن اشتراک نمود، بودند. در زمینه غذا و زراعت، تولید محصولات و تولیدات و در عین زمان افزودن صنایع تولیدی، حیوانات اهلی و دیگر فصول صنعتی مورد ضرورت شدید بوده است. و همچنان معاونت در تعلیم اشخاص فنی، در قسمت تشکیلات سرویس های زراعتی در ریاست زراعت طرف احتیاج محسوس میگردد.

دراثای سال ۱۹۵۱ فعالیت های ذیل به منصفه ظهور پیوسته است:

الف - آمر هیئت، راجع به مسایل عمومی و هم آهنگی کارهای متخصصین مختلفه امداد تخنیکي باریاست زراعت همکاری نموده است.

ب - متخصص ینبه موسم زمستان را در قندوز گذشتانده و مزارع امتحانی را که برای ینبه در قندوز - قلعه زال - حضرت امام - خواجه غار، تالقان و بلخ تخصیص داده شده بود مراقبت نموده است.

توسط استعمال یکسکوع کچ بیل، و طرز بهتر آبیاری و جمع آوری حاصل، نامبرده موفق گردیده است که شش مرتبه بیشتر از حاصل مروج آن حاصل بردارد. کچ بیل های عمومی باغی که بصورت وسیع در استحصال ینبه بکار انداخته شده بود قبلترین در ساحات مذکور ناشناس بوده با اثر معاونت فابریکه قندسازی به تعداد یکصد عدد از این کچ بیل های باغی ساخته شده و در اراضی تجربی ینبه مورد استعمال قرار داده شده است.

ج - داکتر جی. جی آلتون متخصص بیطاری، در اواخر نوامبر سال ۱۹۵۰ مخصوصاً برای کمک باریاست زراعت در قسمت مجادله بر علیه طاعون حیوانی وارد کابل گردیده و در ماه دسامبر تعارب لازمه بذریعه دوانوع واکسین حیوانی بعمل آمده و در نتیجه چنین به مشاهده پیوست که یکسکوع از دوانوع واکسین های مذکور نظر به شرایط محلی مناسبتر بوده است. و متعاقباً زمینهای تجربی در هرات نیز در اثنای ماه جنوری ۱۹۵۱ تحت عمل واقع گردیده و این تجارب امتحانی، نتایج مقدماتی را که از نواحی کابل بدست آمده برد تائید نمود. استعمال عمومی این واکسین که از وجود بزها استحصال گردیده بود از ولایت هرات آغاز گردید. چه مرض مذکور در آنجا وجود داشته و در عین زمان برای جلوگیری از انتشار مرض مذکور مسامی لازمه مبذول شده است. دروادی های هرات به تعداد ۳۰۱۱۴

د کابل کالنی

عدد حیوانات در ماه مارچ واکسیناسیون گردیده و در نین حال سدقرا طین در مقابل انتشار مرض مذکور ایجاد گردید .

در این موقع چنین به ظهور پیوست که مرض مذکور در قسمت های شمالی شرفی یعنی در امتداد سمت مزار شریف بنای شیوع را گذاشته است و لهذا تیم مذکور که در هرات مصروف اجراءات بودند طرف ولایت مزار شریف رهسپار گردیده و نظیر همان عملیات را در نواحی شیرخان - سرپل - سنگک - چهارک واقعه بعمل آورده و به تعداد ۲۸۵۳۲ عدد حیوان را در این ساحات تا اواخر ماه می واکسیناسیون نمودند .

دراثنای این مرحله ثانوی یک نفر از متخصص دیگر بیطاری اداره غذا، وزارت یعنی دوکتور ام، ان گروو برای روی دست گرفتن اداره عملیات وارد گردیده و داکتر آلتون در لابراتوار بیطاری در کابل مراجعت نمود .

بدبختانه داکتر گروو در اواخر این مسافرت خود مریض گردیده و مجبور به مراجعت گردید .

تاحال نسبت به شیوع مرض در این دونا حیه کدام راپوری حاصل نگردیده است. باین مریضی که برای دوکتور گروو حادث گردید، عملیات مجادلوی برضد امراض حیوانی تا اواخر ماه اگست گذشته بعمل نیامده و بعد از آن يك هیئت دیگر تحت نگرانی داکتر آلتون در قسمت های مرکزی افغانستان که در آنجاها مرض مذکور وجود داشت آغاز به کار نمودند . چنانچه در اثنای ماه های سپتامبر و اکتوبر در حدود ۱۸۰۰۰ عدد حیوان در حصص چخچران، امل و پنجاب هزارمجات تلقیح گردیدند که مجموع واکسیناسیون هر سه هیئت مذکور در حدود ۷۶۰۰۰ تخمین میشود. ولی از جهت اینکه در این نواحی هنوز مرض موجود میباشد . در نظر است که این قسمت ها در بهار سال ۱۹۵۲ مجدداً تحت عملیات قرار داده شود. واکسین هائیکه توسط هیئت ها مورد استعمال قرار داده شده ذریعه متخصص بیطاری وظیفه دار شعبه غذا و زراعت در خود موضع تیار شده است . معیناً در قریع می رود که يك پایه ماشین که توسط شعبه غذا و زراعت ملل متحده برای استحصال ماده خشک واکسین ضد حیوانی تهیه و از نوع بهترین است در ماه دسامبر سال ۱۹۵۱ به کابل وارد گردیده و در لابراتوار بیطاری نصب و درآینده تماماً واکسین های ضد طاعون حیوانی از آن استحصال گردد .

یک نفر بیطار شعبه غذا و زراعت ملل متحده برای اجراءات در نواحی مربوطه به عوض داکتر گروو قبلاً به افغانستان وارد گردیده و امید است که در آتی امور مربوطه

به مجادله ضد امراض حیوانی بیشتر از پیش توسعه پیدا نماید. در اثر واریسهای لازمه معلوم گردید که امراض طیور در اکثر نقاط افغانستان ضیاع بزرگی را تولید مینماید. وهم چنین بنظر رسید که مرض مذکور از نوع امراض طاعونی میباشد. در مقابل این مرض توسط دکتر التون در لابراتوار کابل یک مقدار واکسین ساخته شده و بصورت وسیع از واکسین مذکور کار و نتایج خوبی گرفته شده است. علاوه بر این راجع به ساختمان و استعمال واکسین مذکور به عدله مربوطه هدیایات لازم داده شده است. چنانچه حالاً اشخاص مذکور بدرستی کار کرده میتوانند.

در لابراتوار بیطاری کابل، از ریم ابله های گوسفند برای ساختن واکسین ترتیباتی بعمل آمده وهم برای تولید واکسین از مواد رقیق هم مانند مذکور در مقابل این مرض مساعی لازمه مبذول گردیده است. لهذا حاضرأ پیش از وقت است تا راجع به اینکه آیا از کار مذکور نتیجه اطمینان بخش بدست میاید یا خیر چیزی ابراز مفکوره شود معیناً در پیشبرد کار مذکور عجله بخرج داده شده و چنین استنباط میشود که مواد مذکور در مقابل اتلاف بزرگ گوسفند این مملکت یک اندازه ضمانت را تأمین خواهد کرد.

د - از تاریخ اخیر ماه جون الی ماه نوامبر یک هیئت غذا و زراعت ملل متحده متشکل از دکتر دلبوسم دراور (سویسی) مستر دی هارتمن، و مستر دلبیوفس استر یائی استعمال طرز عصری اداره مزارع را به دهاقین داخل افغانستان تعلیم دادند. مقصد عمده از این اقدامات این بوده است تا طرز استعمال سایت (یک نوع داس مخصوصاً) که تا حال در افغانستان مروج نبوده است و بلکه تمام امور مربوط به رفع فصول زراعتی ذریعه یک قسم داس کوچک اجراء میشد به آنها تعلیم نماید.

پس از انجام اولین نمائش برای مامورین رسمی ریاست زراعت، پلانهای لازمه برای کارهای آینده ترتیب داده شده و نمایشهای مذکور اولتتر در قریب و جوار کابل و متعاقباً در صفحات ولایت قطغن ادامه داده شد و بعد در وقت مراجعت شان به کابل یعنی در اوائل ماه سپتامبر تیم مذکور از هم تفریق گردیده و دکتر ساهوار نمایشهای خود را در سمت مشرقی و مستر هارتمن با مستر فس دوره نمایشهای خویش را در ولایات قندهار، فراه و هرات، میمنه و مزار شریف انجام دادند.

نمایشهای مذکور بطریق ذیل ابراز داد شده اند :-
پس از دادن توضیحات مختصر در اطراف داس مخصوص، هیئت مذکور به نشان دادن صورت استعمال آله مذکور در یک مزرعه گندم و یارشقه اقدام نمودند. در

اول مرحله دهاقین ازراه تنقید پیش آمده ولسی پسانتر در اثر ملا حظه سرعت و سهوات کبار ، معمولاً خود شان برای امتحان وپیشبرد آن صرف همت نموده ودر مدت خیلی کم عملیات مذکوررا به قسم حیرت آوری یاد گرفتند . بعدازان راجع به طرز نگهداری و تیز کاری داس مذکور هدایت لازمه داده شده و به توزیع دیگر آله های علف چینی برای دیگر دهاقینی که دراستعمال آن دلچسپی داشتند پرداخته شد . عموماً دراثنای مدت مذکور پنجاه هفت نمایش در تمام قسمت های مهمه ساحات زراعتی بعمل آمده و به تعداد پنجمصد عدد آله علف بری که توسط اتحادیه صنایع سامان زراعتی اطیش تهیه گردیده بود دربین دهاقین توزیع گردید .

۵ - پروفیسورای - برتونی متخصص گوسفند در ماه جولائی ۱۹۵۱ در افغانستان شروع بکار نمود و بعد از مطالعات در اطراف صنایع قره قل ساحات شمال ، راجع به طرز اصلاح صنعت مذکور سفارشهای لازم را پیش کرد .

چون مسئله علوفه زمستان (حتی الامکان) یکی از قضایای مهمه ایست که برای صنعت مذکور رونما میگردد، پس بایست قبل ازحلول زمستان راجع به حل این قضیه ترتیباتی اتخاذ میگردد چنانچه روی این منظور تشکیل اتحادیه مالدارای منظور شد پروژه های نمایش در مواضع مختلفه ساحات مذکور برای استحصال علف های نباتی و تندرین سبزه های طبیعی و علف های فاضله از علف چر تا بستان و زرع گندم زمستانی برای چراگاه و ساختن بیده ها وغیره عملی شده است . وهم برای بدست آوردن بیده از علف های خود روی بهار سال آینده کار گرفته خواهد شد .

و همچنان توصیه شده است که یک شرکت اتحادیه برای استحصال و جمع آوری آذوقه زمستانی ، ترتیبات بگیرد . به اساس سفارشهای مستر برتونی ، امید است که کهنجاره پنبه دانه که فعلاً در قندوز موجود بوده و ازان کار گرفته نمی شود برای تغذیه زمستانی گوسفندها در ساحات قره قل مورد استعمال قرار یابد .

علاوتاً برای مجادله در مقابل جراثیم گیاه که حاضرأ علت عمده اتلاف این صنعت بشمار میرود نیز ترتیبات ممکنه گرفته شده است . وهم تهیه پو دردی . دی تی و دیگر لوازم برای ساختمان خم ها (برای شستن گیاه) درخواست شده است .

پرو غرام طویل المده برای پروژه نسل گیری نیز مدنظر بوده و این پرو غرام نه تنها برای اصلاح جنس گوسفند قره قل مملکت بلکه برای اصلاح دیگر انواع و سفند نیز کار خواهد داد .

وظایف مشاور فنی یونسکو در افغانستان و موفقیت‌های حکومت

افغانستان در مسائل مربوط به معارف با کمک مشاوران مذکور راپورتیکه به حکومت افغانستان از طرف هیئت تربیوی یونسکو در سال ۱۹۴۹ تقدیم گردیده بود محتوی تمام امور مربوط به وزارت معارف بوده است. متعاقباً در سال ۱۹۵۰ از یونسکو مطالبه شده بود تا یک نفر متخصص که وزارت معارف را در باب مطالعه طرق و ذرایع متبته برای انجام مسائل مهمه مندرجه پیشنهادات مذکور مساعدت کرده بتواند و تحولات لازمه را در آن آورده بتواند بفرستند.

راجع به مطالعه ذرائعیکه توسط هیئت تربیوی سال ۱۹۴۹ یونسکو سفارش داده شده و عملاً بایستی به آن اقدام شود متخصص مذکور با همکاری کامل شعبات وزارت و کمیته ملی یونسکو، پلان سه گانه ذیل را ترتیب داد.

۱- تربیه معلمین و مفتشین :

- تعلیماتنامه راجع به تشکیل موسسه پیدا گوژی (فن تعلیم و تربیه) .
- پروگرامها ، شیدول ها و هدایات لازمه برای مامورین مربوط مؤسسه مذکور .
- تعلیماتنامه راجع به ترتیب یک سیستم موقتی برای تربیه معلمین با تعیین یک دوره تجربی برای تعلیمات عملی مخصوص آنهایکه در آینده معلم مقرر میشوند .
- تعلیماتنامه برای ترتیب انتخابات مفتشین ابتدائی و ثانوی .
- پیشنهادات راجع به ترتیب معاشات معلمین .
- طرز تربیه هیئت معلمین و اساس سیستم تربیوی بایست با اساس قوانینیکه تشکیلات اداره عرفانی افغانستان را از نقطه نظر پیدا گوژی و اداره تاسیس مینماید مبتنی باشد .
- پیشنهادات راجع به قوانین قرار ذیل است :

۲- محیط اجرا آت معلمین .

- قانون اساسی که وجود یک نظامنامه را راجع به معارف ملی تشکیل مینماید (پروگرامها ، شیدول ها ، متود ها و یا دیگر پلانهای متنوعه تعلیمی ، تشکیل مکاتب و مکاتب عالی و غیره) .
- هدایات برای معلمین راجع به طرز تعلیم موضوعات مختلفه که شامل پروگرام مکاتب ابتدائی میباشد .
- هدایات برای مفتشین در باب طرز و موضوع تفتیش ها .

تصویب نامه راجع به تحولات در دواير مر کزی و ناحیوی معارف (عایدات . مامورین و فن اداری) .

بالاخره ضروری بنظر میرسید تا برای اداره معارفی عامه مسامی لازمه بخرج داده شود یعنی :

۳- تربیه اساسی (بچه ها ، دخترها ، اطفال کوچک و بالغ) . معلومات در فنونیکه ترفیات اقتصادی و اجتماعی مملکت به آن ارتباط دارد .

ترتیب یلان با کمک یونسکو . مؤ سسه غذا و زراعت و موسسه صحی جهان در باب تربیه اساسی .

یلان راجع به توسعه معلومات زراعتی .

یلان راجع به ترفی معلومات فنی .

یلان در باب تاسیس مراکز نوآموزی که مربوط به مکاتب ابتدائی دهاتی میباشد .

یلان راجع به تاسیس دارالمعلمین ها برای تربیه معلمات .

علاوه بر این ها . باید دیگر وسائلیکه معلمین را بصورت صحیح به وظایف شان سوق بدهد ضمیمه شود یعنی تاسیس نشریه های ماهوار برای معلمین . تهیه سامان و ادوات برای لابراتوارها . تشکیل کمیسیونهای تالیف کتب توسعه تعلیمات تماشائی ، معلومات در باب ملل متعده .

این مقررات که بعضی تحت مباحثه بوده و برخی عملاً زیر اجراء گرفته شده به مسائل اداری و فنی پیشنهادات هیئت تربیوی یونسکو که حکومت پیشرفت آن را در اثنای ماههای آینده قبول کرده است مربوط میباشد .

در باب اكمال فوری مسائل مذکور متخصص یونسکو از اشتراك در اصلاحات آتی که تحت اجرا گرفته شده اظهار امتنان مینماید :

اصلاحات در مکتب زراعتی قرار ذیل : منظوری اعتبارات لازمه برای استخدام سه نفر پروفیسور جدید که ذریعه یونسکو انتخاب مینگردند . تاسیس فارم نمونه فی مربوط به مکتب مذکور با استحصالی اراضی و حیوانات لازمه اصلاح پر و غرا مها و اصول تعلیم .

توسعه مکتب میخانیککی توسط خریداری ماشینهای ترمیم برای شعبه ترمیم موترها . روی دست گرفتن کار ساختمان یک شعبه ذوب . قبول طلبه در مکتب مذکور از شاگردان اطراف فی بصورت لیلی و به مصرف حکومت .

همکاری مکتب عالی دارالمعلمین دو پرگرام مربوط به تعلیمات اساسی توسط تاسیس یک کورس صحی جلو گیری از امراض مسری و تعاونی مقدماتی به مبتلایان آن .

تاسیس کورس های سواد خوانی . یعنی پنج کورس برای کلان سالان (۲۲۰ نفر)

گروپ یونیسیف و مؤسسہ صحی جهان

بناغلی دا کیترا بی بی سر یواسٹا متخصص صحت عامہ
و تضرع عالی مؤسسہ صحی جهان

بناغلی دا کیترا وی اس پیر نجب مشاور
عالی مؤسسہ صحی جهان در شق یونیسیف

بناغلی جوزف ، آن لینوا انجنیر
صحت عامہ مؤسسہ صحی جهان

نياغلی دا کسترال، سی،
سمت بیتولوجست مامور
لابراتوار صحت عامه
مؤسسه صحتی جهان

نياغلی دا کستیر دیر آمر هیئت
مجادله ملاریا مربوط
مؤسسه صحتی
جهان

نياغلی دا کستیر ایمونس
آمر طبی امراض اطفال
مربوط مؤسسه
صحتی جهان

بیغله دا کستیر آنا، ماریا گمید
متخصص نسائی مربوط مؤسسه
صحتی جهان

بیغله مل، لوسی روفتیان
پرستاره صحت عامه مربوط
مؤسسه صحتی جهان

عنه كورس اكاډمي (۱۵۰ نفر) دلو كورس ازمنتخبين عسكري (۳۰۰ نفر) يك كورس
برای عمله شركت برق (۴۰ نفر) - يك كورس درقریه روستائی (تجارب) توزيع تعدادی
پنجهزار جلد كتاب اكاډمي كه مخصوصا ذریعه وزارت تالیف شده و دیگر لوازم تعلیمی .
انتشار يك مجموعه كتب ثانوی راجع به حفظ الصحه موضوعات تد ریسى و دینی .
التواى آغاز تعلیم به لسان ثانوی ملی از سال اول به سوهین سال تد ریسى . سه سال

اول برای تعلیم به لسان مادری تخصیص داده شد .
تاسیس دوره های ستاز برای تربیه معلمین دوره ثانوی ، معلمین دهر هفته دروس
و تجارب خوب شدن در درپروریم ثانوی که باید بهطور پروقیس برکار ایشانند
آماده میگردند . و در انجمن مطالعات محویش آنها به خیف معلمین (ستازیر) تعیین گردیده
و برای دوره یکسال در تحت اثر یک نفر پروقیس با تخر به کار کرده و از تد ریس
خود مشاوه اخذ مینمایند .

- تاسیس يك كستابخانه فلم های تربیوی در وزارت معارف .
- تاسیس يك شعبه تربیوی در مکتب عالی مستورات برای تهیه معلمین انانیه .
- ترتیب معاشات مربیون مطابق پلان عمومی ترتیب معاشات تماما مامورین رسمی .
در معاشات معلمین از ۳۰ فیصد الی ۷۵ فیصد افزودی بعمل آمده است .
- تاسیس ۲۳ باب مکتب ابتدائی در ابتدای ماه مارچ ۱۹۵۱ - ۴۰۰ باب مکتب دیگر
در ساخات قند هار در ماه اکتو بر ۱۹۵۱ .

تذکره راجع به فعالیت های مجادلی ضد ملیریا

از طرف مؤسسه صحنی جهائی - در افغانستان
مانند سایر حصص گیتی . مرض ملاریا در افغانستان نیز یکی از قضایای مهمه صحنی
بشمار میرود . اگر چه تخمین نمودن تلفات مستقیم و یا غیر مستقیم مرض مذکور در داخل
مملکت مشکل است معینا اندازه تلفات مذکور خوفناک بشمار میرود . مطابق راپورتیکه
در باب مسایل ملاریا از طرف متخصص مؤسسه صحنی جهان که در سال ۱۹۴۹ از این مملکت
بازدید نموده و ترتیب داده و در راپورت مذکور مواضع ملاریائی و اثرات آن توضیح
شده است چنین استنباط میشود که در افغانستان لاقلا از ۳ الی ۴ میلیون نفر در هر سال به
مرض ملاریا مبتلا میشوند .

حکومت افغانستان در اثر احساس وخامت اوضاع مرض ملاریا و احتیاج مبرمیکه برای
مجادله بر ضد مرض مذکور با طرق و وسائل خصری حس نمود به مؤسسه صحنی جهان رجوع

وخواهش نمود تاحکومت را برای موفقیت درمجادله حقیقی مرض ملاریا معاونت نموده ومامورین مجلی وعماله تعاونی را درتخنیک عصری ومختلف امورمجادلهوی مذکور تربیه نماید .

فعالیت های مؤسسه صبحی جهان که باساس مطالبه حکومت افغانستان صورت گرفته است بصورت اختصار به تفریق سال، ذیلاتذکار میشود :

سال ۱۹۴۹ - .

یسکنفر ازمختصصین مؤسسه صبحی جهان درائثنای ماه می وجون سال ۱۹۴۹ برای ترتیب را پورمقدماتی قضایای ملاریا درافغانستان ومعلوم کردن مرکز ساحه ملاریائی ازانعام ولایات افغانستان دیدن نمود تا بعد ازان توسط هیئتی که ازطرف مؤسسه صبحی جهان فرستاده میشود برای کنترول ومجادله ضدملاریا اقدامات شود . این متخصص بسه مجردیکه ازدوره سفرخویش درماه جولائی ۱۹۴۹ مراجعت نمود راپورمفصلی ازمشاهدات خویش باسفار شهای لازمه ترتیب وتقدیم نمود .

متعاقبا یک تیم دیگر مؤسسه صبحی جهان مرکب ازدونفر درماه جولائی ۱۹۴۹ به افغانستان وارد گردیده راهنمایی برای مجادله ضدملاریا درنواحی افغان (قسمت شرقی جلال آباد) ترتیب دادند . این منطقه از نقطه نظر زراعتی دارای اهمیت بسزائی بوده ویکمی ازساحات حاصل خیز برنج بشمار میرود .

یک گروپ سیزده قریه ئی شامل ۱۴۰۰۰ نفوس به صفت منطقه مثبت برای پودر یاشی دی . دی . تی انتخاب وعماله مجادله ضد ملیریادر اینجا وظیفه خودرا تمام نمودند . نتیجه این اقدامات، فی الحقیقت یک نوع تلقین درماتیکی را در تعداد مصابین مرض بروز داده وهمچنان درامراض تلخوی ومکروبات خونی اطفال مصاب بین ۲ الی ۹ ساله قوس نزول قابل ملاحظه بمشاهده رسید . وهمچنان راجع به اطفالیکه جدیداً مصاب گردیده بودند موثریت ذرایع مذکور ثابت گردید .

تفحصات دقیق راجع به امور حشره شناسی : درائثنای این عملیات راهنما باین نتیجه واصل گردید که پشه ها سبب انتقال مکروب ملیریا از یک شخص بشخص دیگر می شوند .

دونوع از پشه های مجلی بصورت قطعی به حیث ناقل مکروب این مرض شهرت داشتند مختصصین مؤسسه صبحی جهان موظف بودند که فیل از اعطای نظریه قطعی در اینباره چندین هزار ازین پشه هارا تشریح نمایند ودر تاریخ این مملکت این دفعه اول بوده است که این پشه ها به حیث حاملین انتشار ملاریا شناخته شده اند این هیئت راهنما به فعالیت های خویش درماه اکتوبر ۱۹۴۹ خاتمه دادند .

سال ۱۹۵۰ - .

دراثر نتایجیکه از فعالیت های سال ۱۹۴۹ بدست آمده بود، پلان مجادلوی ضد ملاریا در سال ۱۹۵۰ از طرف مؤسسه صحتی جهان (اداره ناحیوی جنوب شرق ایشیا) با اساس درخواست حکومت افغانستان به پیمانہ وسیع تری روی دست گرفته شد. یعنی یک تیم بین المللی مرکب از یککنفر متخصص ملاریا و یککنفر متخصص حشره شناسی بایککنفر انجینیر صحتی ومفتش عالی ملاریا بامواد لازمه از قبیل دی. دی. تی بمبه های پودر پاش و موتر های نقلیه از طرف مؤسسه صحتی جهان مجهز گردیده بودند، عملیات خود را در ماه جون سال ۱۹۵۰ در ساحات قندوز و خان آباد آغاز نمودند. در اثنای سال اول اجراآت خویش این هیئت از ماه جون الی اواخر اکتوبر سال ۱۹۵۰ مصروف فعالیت بوده است و در این مدت کوتاه مطالعات مفید ملاریا ئی وحشره شناسی انجام پذیر گردید. بشه هائیکه عامل انتشار ملاریا در این نواحی بودند تشخیص وهم موسم انتقال ملیریا توسط معاینات خون ماهوار اطفال تعیین گردید.

به تعداد هفتاد قریه شامل ۴۵۰۰۰ نفوس وبه اندازه ۱۷۵ مربع میل مساحه توسط عملیات پودرپاشی دی. دی. تی. که به حیث منطقه مصاب تلقی گردیده بود در بین تاریخهای ۲۰ جون الی ۱۵ اگست، دران از اصابات مرض جلوی گیری بعمل آمد. تعداد اطاق هابه ۵۰۰۰۰ وسطح مجموعی ارضی که دران پودرپاشی شده است به سه ملیون مربع متر بالغ میگردد.

نتایج پودرپاشی کاملاً رضایت بخش بوده است چنانچه سرایت مرض در قریه هائیکه دران پودر پاشی شده است خیلی جزئی بوده واهالی قریه از اینککه برای بار اول در حیات خود مقتدر شد، اند که حاصلات خود را بدون وقوع مریضی رفع کرده اند - کایت مینمودند.

علاوه بر این بیست نفر مامورین فنی ودواسازها در قسمت ملیریا، حشره شناسی و دیگر فنون مجادله ضد ملاریا معلومات کافی حاصل نمودند.

دیگر فعالیت های هیئت مؤسسه صحتی جهان در اثنای ماهای زمستان امسال عبارت از

معاونت های ذیل بوده است :

الف - مامور گردانیدن هیئت های مجادلوی ضد حمای لیکه دار در کابل وفندهار واجرای عملیات شان خانه بخانه .

ب - افتتاح یک کورس برای تربیه مفتشین صحتی .

عملیات مربوط به مجادله ضد حمای لکه دار کاملاً مفید بوده است . یعنی نه تنها تب مذکور از نواحی قندهار که در اینجا همه ساله انتشار یافته و حیات یک تعداد از اهالی را مواجه به خطر میساخت مـر فـوع گـر دید بلکه اصـابـت ایـن مرض در کابل هم عملاً به حد زیاد تقلیل یافت. مخارج این عملیات بسیار جرئی بوده است . در قندهار و هم در کابل یک تعداد اهالی یعنی تخمیناً دو لک نفر با خانهای شان از اصابت این مرض برکنار ماندند .

کورس تعلیمی برای طبقه مفتشین صحی :

یک صنف تعلیمی مرکب از ۳۲ نفر مفتشین صحی از تاریخ ۷ فروری الی ۱۰ ماه اپریل ۱۹۵۱ تدریس گردیدند این اولین کورس تعلیمی بود که توسط وزارت صحیه آغاز گردیده و قبلاً سابقه نداشت . نتایج این تعلیم خیلی دلچسپ و تشویق دهنده بوده و طرز تعلیم آن در اختتام کورس برای وزارت صحیه افغانستان و مدیر عمومی اداری تجربی به خوبی راوانمود ساخت .

سال ۱۹۵۱ :

پروگرام دومی مؤسسه صحی جهان راجع به مجادله ضد ملاریا بتاريخ ۳ ماه می ۱۹۵۱ دوباره روی دست گرفته شد. سه نفر از متخصصین مؤسسه صحی جهان یعنی داکتر ال. اس. دهبیر (هندی) متخصص ملاریا لیدر هیئت. مستر جی. ان. لاناوا انجنیر صحی (هایتی) مستراس سنندا رامن (هندی) حشره شناس . با اساس پروژه مؤسسه صحی جهان با شعبه مرکزی در قندهار انجام وظایف نمودند .

مساحه عملیات امسال در حدود ۶۱۰ مربع میل با ۲۶۹ قریه و ۱۳۰۰۰۰ نفر میباشد. که تقریباً مساوی دوچند پروگرام مجادلوئی سال ماقبل است .

دراثنای ماه می و جون . تعداد ۱۳۲ قریه حاوی ۸۴۰۰۰ نفر اهالی بود رباشی شده است برعلاوه - تمام اینها عملیات ضد ملاریائی در تعداد ۳۹ قریه دیگر بعمل آمده و متجاوز از دو هزار طفل بین - سنین ۲ الی ۹ ساله از نقطه نظر بزرگی تلخه و کشف میکروب در خونهای شان ، مورد معاینه قرار گرفتند .

همچنان خون ۲۱۰ نفر طفل (که سن شان از یکسال کمتر بوده است) از بین جماعات مختلفه اهالی نمونه گیری و جمع شده است :

عملیات مربوط به حشره شناسی پیشرفت خوبی نموده ، وهم تشریح پشه ها و میکروبات و تجسسات معاینوی اطفال بصورت وسیع و رضایت بخش انتظام گردیده است .. هیئت های

فنی همکار افغانی بصورت کامل در تمام عملیات مجادلوی عصری اشتراك نمودند و امید است که از اشخاص ملی این مملکت عملیه تربیه یافته بدست آمده و امور مجادلوی ضد ملاریا در این مملکت پس از ختم وظایف هیئت مؤسسه صحتی جهان به پیمانیه بزرگتری انجام بدهند .

تذکره راجع به فعالیت های انجمن صحتی

بر حسب درخواست وزارت صحتیه حکومت افغانستان ، مؤسسه صحتی جهان قبول کرده است تا انجمن صحتی را که از سابق به مؤسسه مذکور برای مجادله مرض ملیریا ارتباط داشته اجازه بدهد تا الی اواخر سال ۱۹۵۲ برای انجام امور ذیل به افغانستان اقامت اختیار نماید :-

- ۱- افتتاح يك كورس تربیوی در دارالمعلمین .
 - ۲- معاونت به ریاست بلدییه کابل راجع به موضوعات صحتی و مسائل ضمنی آن و تشکیک اداره مفتشین صحتی و دیگر پلانهای مربوطه .
 - ۳- دادن خطابه هادر موضوعات صحتی در فاکولته طب .
 - ۴- معاونت در تعلیمات مؤسسه ملاریا، در کابل .
 - ۵- کمک برای توسعه تاسیسات ستاندارد صحتی برای جماعات دهاتی و شهری .
 - ۶- معاونت به حکومت برای انکشاف امور مربوط به مجادله ضد حمای لکه داره .
 - ۷- نقشه، طرح و اجرای امور مربوط به تهیه آب و تاسیسات صحتی برای مؤسسات رسمی مانند شفاخانهای مستورات و علی آباد و دیگر شعبات ملی .
- چنانچه به تعقیب انجام عملیات یودر پاشی دی . دی . تی که ذریعه هیئت مجادله ملاریا در صفحات شمال قطن انجام یافته است مسترجی ان لانوا انجمن صحتی در کابل مراجعت نموده تا وظیفه جدید خود ش را تحت اجرا بگیرد .

طی این سالها در جهت رفاه و آسایش شهروندان و ایجاد اشتغال برای جوانان و توسعه اقتصادی کشور، استفاده از انرژی برق در تمام بخشها و صنایع کشور، به سرعت در حال گسترش است.

فابریکه تولید برق سربو

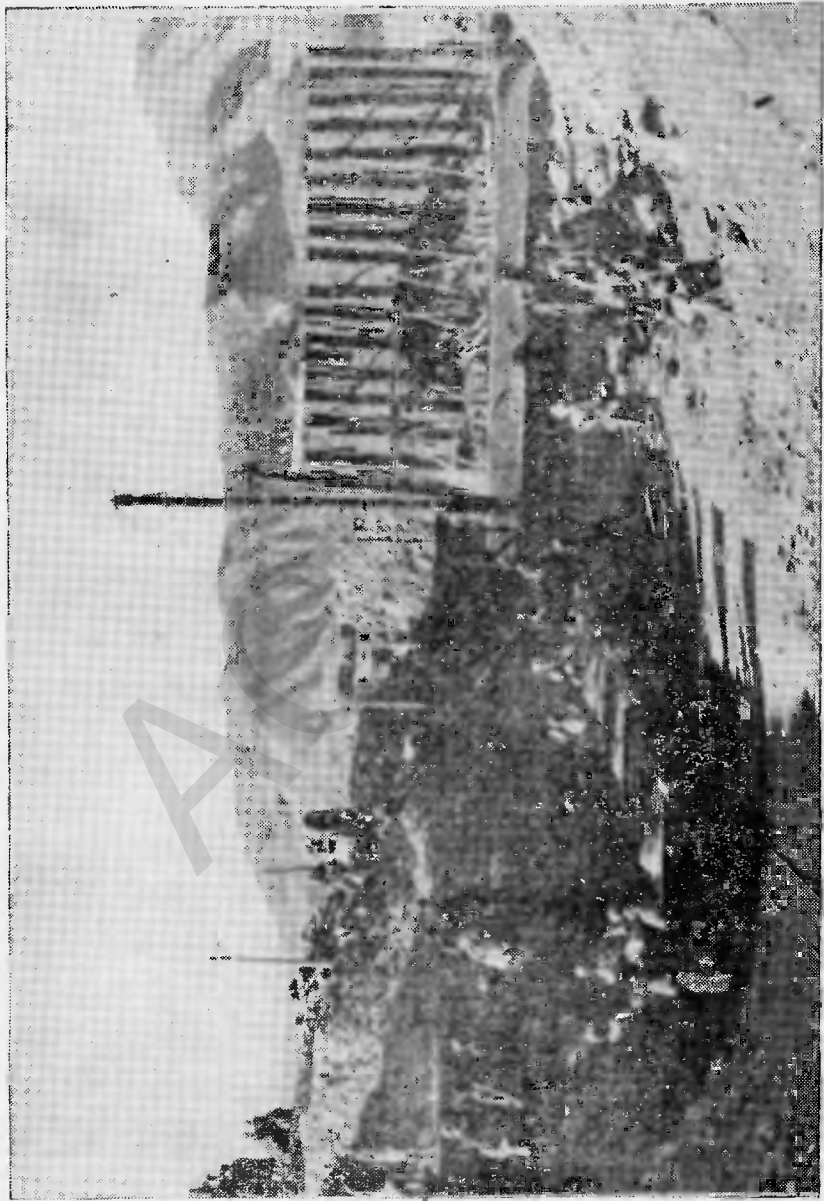

بدیهیست که قوه یا انرژی برق یکی از مهمترین و باارزشترین قوه محرکه بوده و در تمام صنایع انرژی و قوه هائیکه در تدویر و چرخش ماشین آلات حصه میگیرد قرار دارد و عامل مهم ایجاد صنایع و اندوختی بشمار میرود.

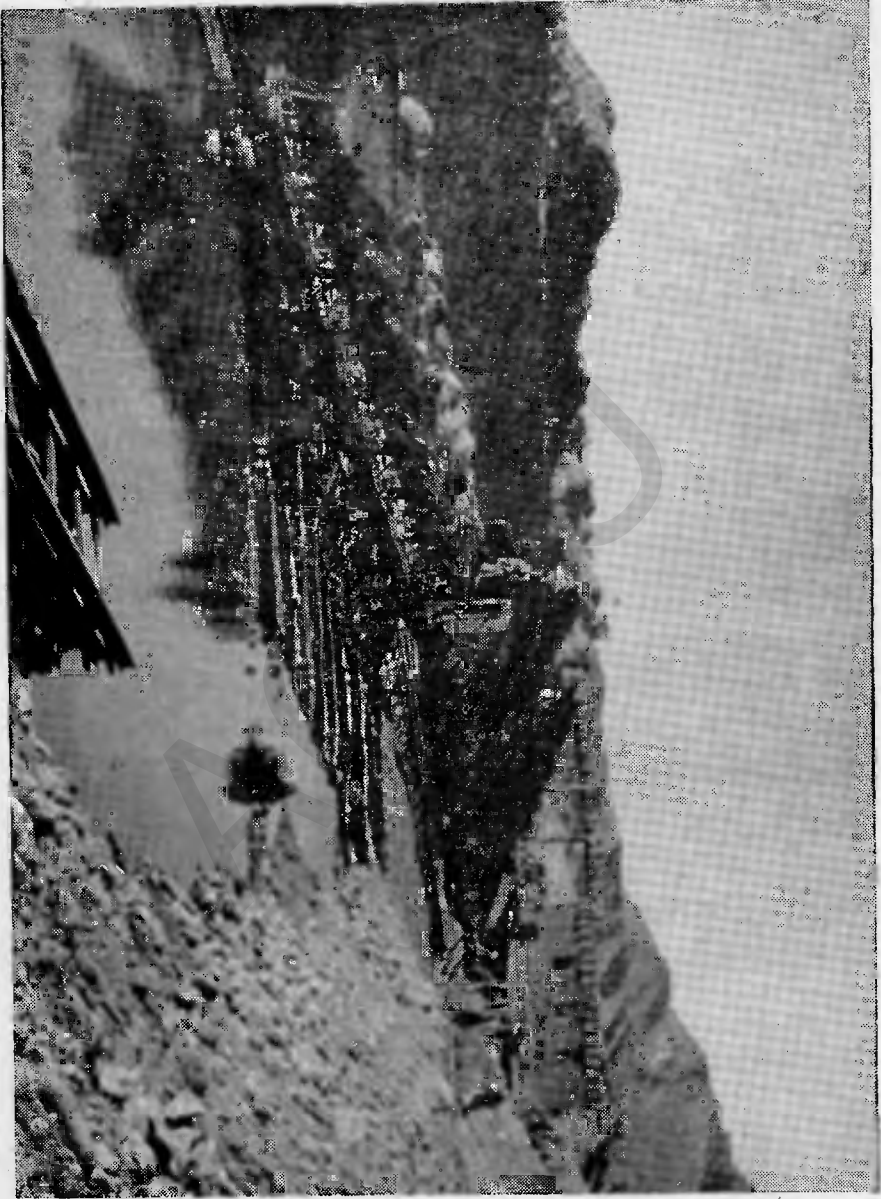
بشار همین منظور است که امروز همه فابریکه های صنعتی، آلات و ماشین های فنی و همه وسایل تکنیکی امثال رادیو، تلیگراف، تلیفون، ریلهای زمینی و تحت الارضی، دستگاها، واپارات های صحی و طباعتی همه و همه توسط انرژی برق بکار افتاده

و با طرز و سیستم بهتر و سهلتر از آن استفاده بعملی که میاید بدون مبالغه تمدن امروزه بر روی انرژی برق استوار بوده و اولین سابق پیشرفت و انکشاف آن محسوب میگردد و امروز در تمام دنیا حتی الامکان از این انرژی استفاده و صنایع خود را توسط آن بکار می افند زنده و بر روی این اصل ممالک و دولیکه دارای آبشار های طبیعی و یا دریا های آنها از نقاط مرتفع منبع میگیرد از این آبشار ها و دریا ها در تأسیس و بکار انداختن فابریکه های تولید برق هیدرولیک (برق آبی) استفاده و از این راه منافع زیادی بدست میاورند - یعنی ممالکیکه وضعیت طبیعی مملکت آنها برای احداث فابریکه های تولید برق هیدرولیک مساعد نبوده و از نقطه نظر اقتصادی تأسیس فابریکه ها را مقتضی نمیبینند از مملکت همجواری خود که دارای منابع تولید برق آبی و یا دیزلی باشد برق حاصل و محصول آنرا طبق شرایط و قرارداد تادیه میکنند - زیرا تأسیس فابریکه های هیدرولیک نه تنها وضعیت طبیعی مملکت را از نقطه نظر واجد بودن آبشار و منابع آبی مساعد الزام مینماید بلکه پول و مصرف زیاد و در عین حال زحمت و فعالیت مرتب را نیز ایجاب

از فعالیت های فابریکه برق سروبی در سال ۳۰

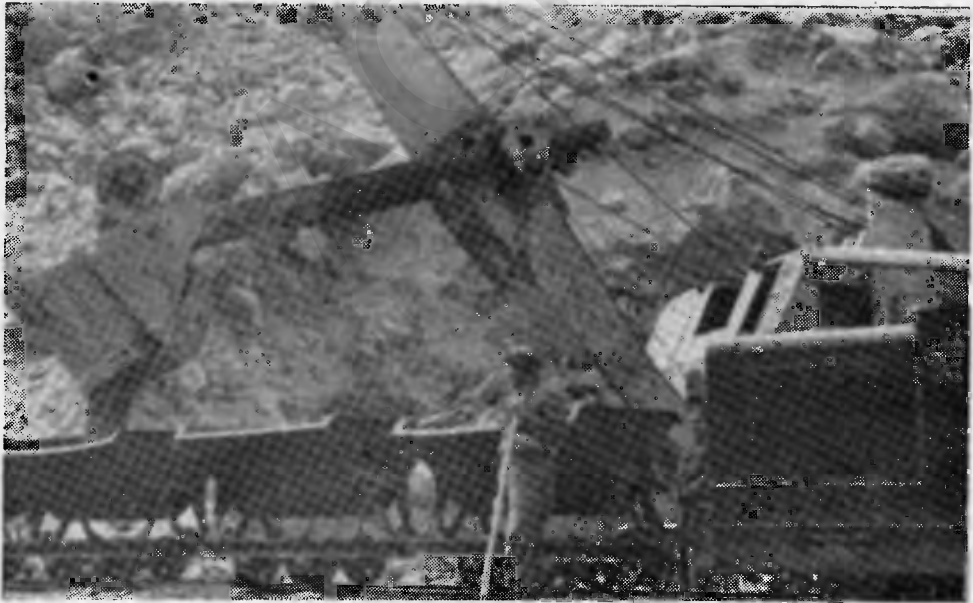
فابریکه تولید برق سروبی در وقت قالب گیری و کالنگریت ریختن بتن برق ۷۰۰ کیلوواته

بناك كرسن و كانكريت نمون برق ۷۰۰ كيلوواته فابريكه سروي

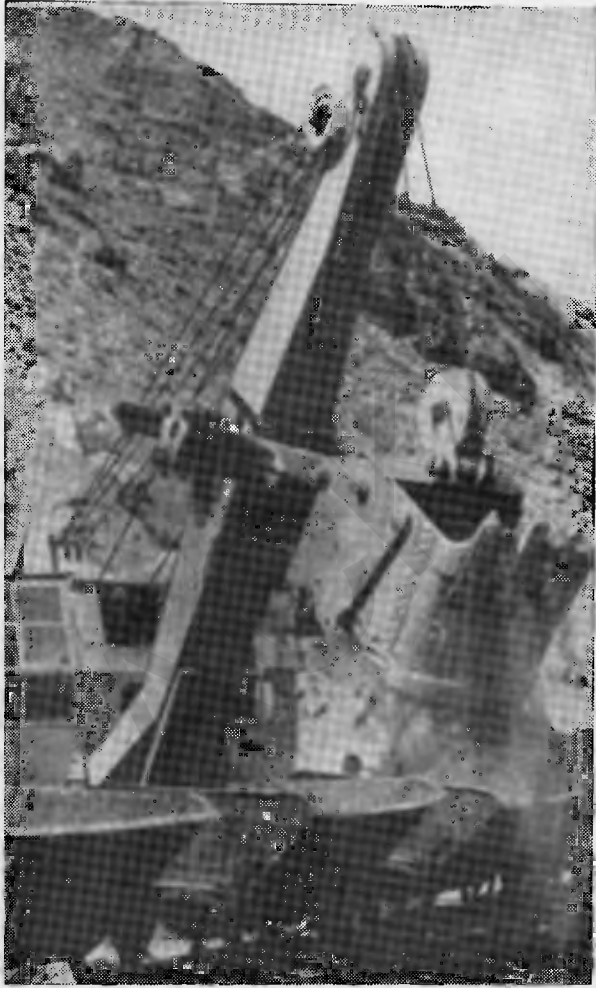
ماشین بگر در حال که خاک را از کجاوه به واگون ها میریزد

ماشین بگر در حال فعالیت

چرخه قبل در حال فعالیت عمرانی فابریکه سروبی

ماشین (بکر) در حال اینکه خاک تراپی و آگون مین یزد

این فوتو در حالی گرفته شده که کارکشان تونل ۱۳۰ متر
از دو جانب با هم تقاطع نموده و بین تونل را نشان میدهد

میکنند و ازین جهت فابریکه های تولید برق هیدرولیک نسبت به سایر دستگا های مولده برق دارای اهمیت بزرگی بوده و معالیکه منابع تولید برق آبی را مالکند در پیشبرد و جلوگیری صنایع و تاسیس فابریکه ها و دیگر چرخهای فنی و تخنیککی خود مقام ارجمند را حایز و رولهای مهم را در خدمات مدنی بعهدہ دارند و اگر نیک ملتفت بودہ و بانظر دقت بوسایل حیاتی دنیای مدنی امروزی نگریسته شود انرژی برق جزء وسایط زندگی محسوب میشود و از بزرگترین تا کوچکترین اشیا و اسباب حیاتی دخالت و حصہ دارد و این دخالت و نفوذ از ماشینهای بزرگ کوهکنی تا اوتو، جاروب و ماشینهای ریش تراشی ارتباط بهم میرساند.

اگر کوههای مرتفع و شامخ سرسبز و تپهها و دره های متعدد مشجر و دشتهها و صحراهای خشک و بایر معالیک شاداب و قابل زراعت و استفاده است همه از فیض انرژی و قوه برق است بنائ طوریکه گفتیم قوه و انرژی برق اولین و نخستین عامل تمدن و ترقی امروزه به شمار رفته و دراستحکام بنیان اقتصادی و احیای صنایع مقام ارجمند را حایز میباشد.

مملکت عزیز ما افغانستان که از نقطه نظر جغرافیائی یک مملکت کوهستانی بوده و دارای آبشارها و منابع آبی زیادی میباشد برای تاسیس و بکار انداختن فابریکه های تولید برق هیدرولیک و استفاده ازین ثروت طبیعی و خدا داد قابلیت و استعداد کافی را دارا میباشد و اگر سرمایه و پول کافی هم موجود بوده و قسمی که لازم است ازین عطیة خداداد کار گرفته شود از یک طرف تمام احتیاجات تنویر و تسخین رفع و از دیگر جانب در وجود آمدن فابریکه ها و دستگا های صنعتی که در تنویر و چرخهای اقتصادی و مالی واجد اهمیت است مساعدت و کمک شایانی مینماید.

علی ای حال - اکنون برگردیم به پروبلیم فابریکه تولید برق سروبی و اهمیت و رول آن در تقویة بنیان اقتصادی مملکت.

بغرض پیشرفت و انکشاف وضع اقتصادی و تعمیر فابریکه برق آبی افغانستان تقریباً از بیست سال باینطرف تتبعات و تجسسات علمی بیک بیمانه وسیع آغاز و اقدامات جدی بعمل آمد.

در پهلوی فابریکه های کوچک تولید برق در خلال سال های ۱۳۱۷ الی ۱۳۳۰ فابریکه های تولید برق پلخمری و وردک تعمیر و عرض وجود نمود - که فابریکه تولید برق پلخمری برای احتیاجات صنایع نساجی بکار و دستگا تولید برق وردک برای تأمینات قوه برقی کابل تخصیص داده شد.

دلائلای تعمیر فابریکه تولید برق وردک این اصل و حقیقت واضح بود که قوه و انرژی یا بهبارة دیگر محصولات این فابریکه برای فرصت محدود و معین احتیاجات

د کابل کالنی

را تضمین نموده و بتأسی پیشرفت و انکشاف مؤسسات و دستگا های صنعتی و بلند رفتن مصرف و تقاضای روز افزون برق بایست منابع و دستگا های جدید تولید برق تعمیر و بیکار انداخته شود .

بر روی این اصل ویرنسیپ در سالهای ۱۳۱۸ الی ۱۳۱۹ تحقیقات و مطالعات علمی برای وجود آوزدن و عمران فابریکه های تولید برق و اینکه کدام موضع برای احداث فابریکه برق قابلیت و استعداد دارد آغاز و این نظریات و تنبغات بیشتر در اطراف دریای کابل که بادر یای پنجشیر بهم اتصال و دارای سر کوب مناسب و آب زیادی را واجداست تمرکز و بالاخره برای عملی شدن این مفکوره و تعمیر فابریکه تولید برق حصه فوقانی و قسمت تجناتی سروبی که بفاصله هفتاد کیلو متر دوراز کابل واقع است انتخاب و تعیین گردیده در پروژه اولی بر ای تأسیس فابریکه تولید برق احداث یک بند بار تفاع ۳۱ متر که دارای سه جنریتر و هر واحد آن واجد ۸۰۰۰ کلوپوات و مجموعاً بیست و چهار هزار کلوپوات میشود پیش بینی شده بود .

در طی ماه های زمستان که مصرف برق کابل بلند و آب دریای کابل روبه تقلیل میرود برای اصلاحات و تأمینات برقی تنویر و تسخین و دستگا های صنعتی در ماه های زمستان بیشتر تقاضا بعمل می آمد .

در اثر تفحصات سال ۱۳۲۸ این امر ثابت شد که دریای کابل در قسمت پایانی دریای سروبی سر کوب خوبی داشته و توسط احداث یک تونل میتوان آب دریا را برای تأسیس فابریکه تولید برق که از نقطه نظر اقتصادی قابلیت خاصی دارد مورد استفاده فرار داد .

کارخانه تولید برق به حصص ذیل مشتمل گردیده :

۱- بند - که قطر کاسه آن به (۱۲۴۰۰۰۰) متر مربع بالغ میشود

۲- تونل

۳- فوربی

۴- پاپ لین

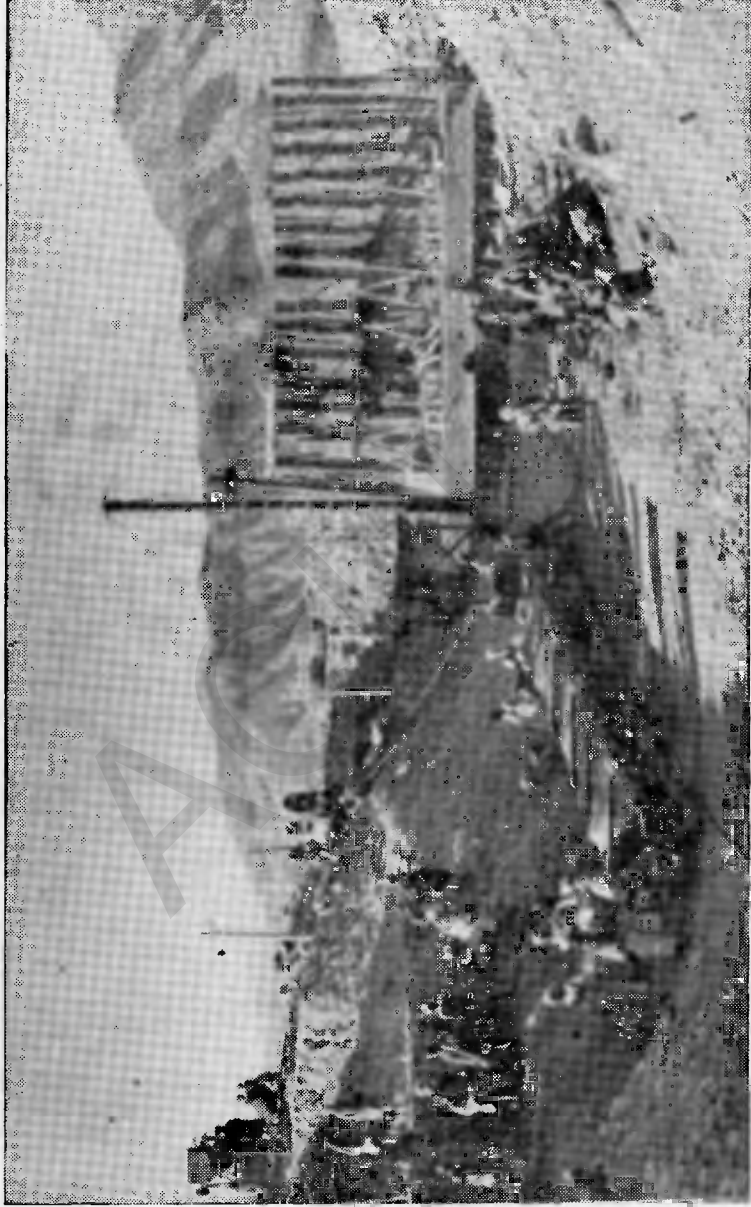
۵- کارخانه برق باملحقات آن که آب آن مجددآ به دریای کابل میریزد

۶- سویچ بود فابریکه برق .

۷- لین برق سروبی که از سروبی بکابل امتداد می یابد

۸- سب سٹیشن عمومی کابل

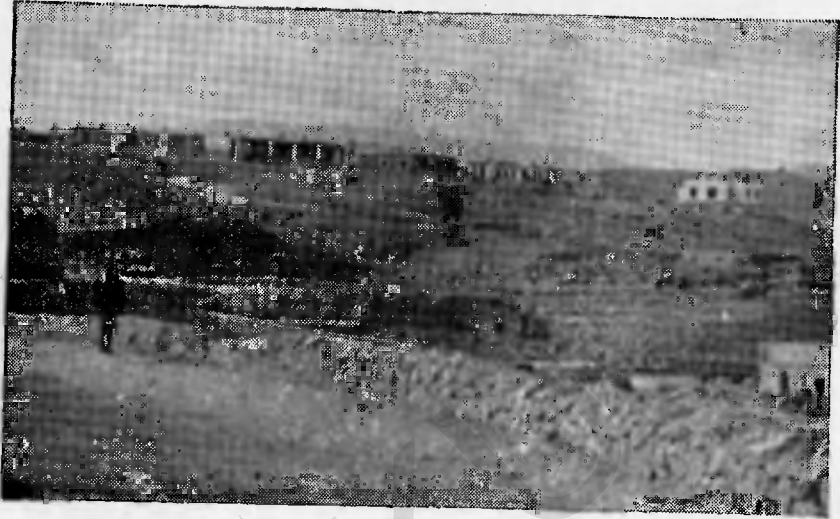
اصل بند برق مجموعاً باندازه بیست متر از سطحی دریا ارتفاع داشته و در قسمت تجناتی یک تکه و دارای سه دروازه میباشد که هر واحد آن ۱۸ متر عرض و دوازده متر

فابریکہ ۷۵۰ کیلواتا یجبیرہ موقعی سروبی بصورت نیم کارہ

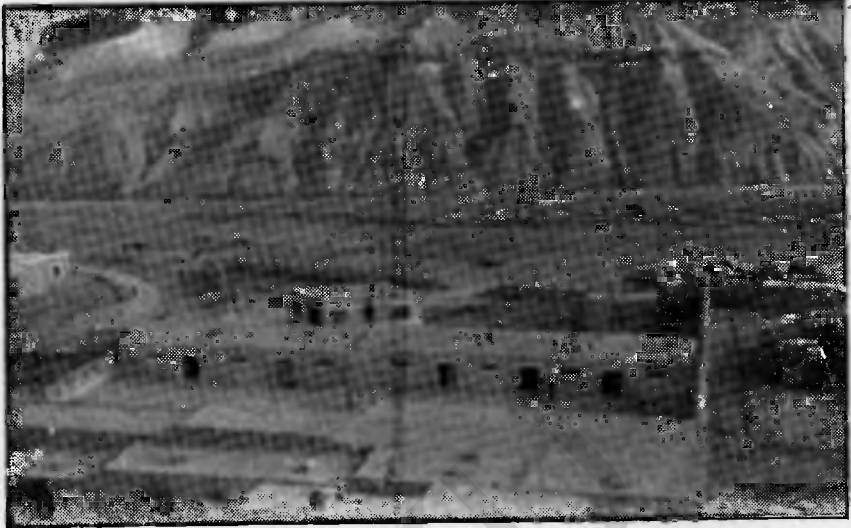
این عکس در ابتدای کار توسط ۱۸۰ هنر از دو طرف با هم تماس کرده گرفته شده
و بین توپل را نشان میدهد

يك منظره از دور نمای دفاتر مامورین افغانی و مقام ریاست سروبی

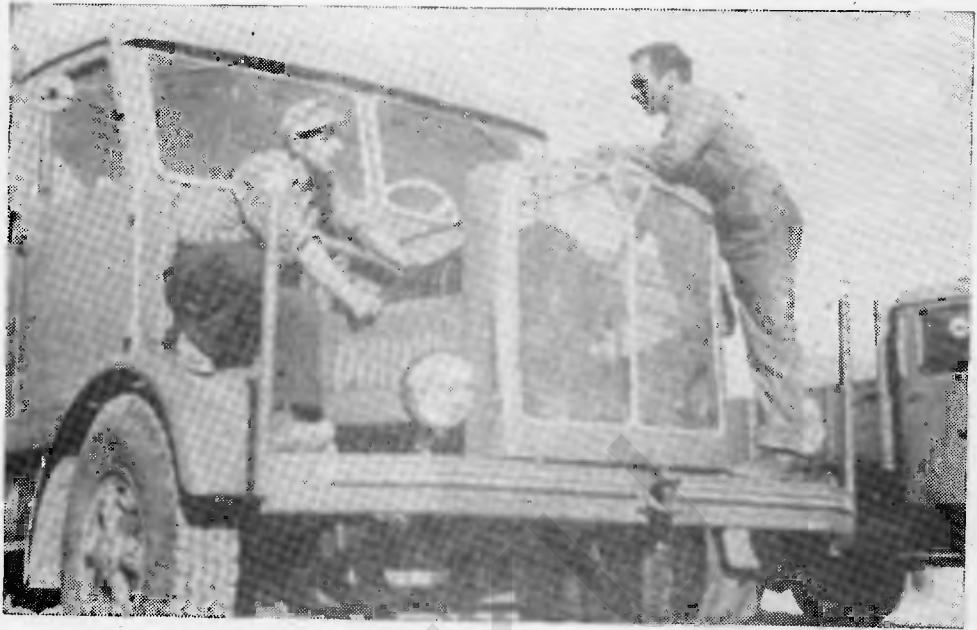
يك حصه از منازل رهایش مامورین افغانی در سروبی

پك حصه از گندام های کوپراتیف سروبی

پك حصه از منازل رهایش مستخدمین خارجی سروبی

موتور دیزلی که برای نقل خاک و ریگ و مصالح سهولت آیش کرده است

از چپ براست بیاغلی - دکتر سلطان احمدخان ریزی - دکتر جراحی و بیاغلی
شتین هارت - دکتر امراض داخله شفاخانه سروبی

بسیکچه از نهایش گاه عمله و کنار گر فابریکه سروبی

گوشه از تجویلخانه و آتشیخانه عمله و کنار گر فابریکه سروبی

عماراتی که جدیداً برای رهایس مستخدمین خارجی در سرودی تعمیر شده

دکتوران موظف درشفاخانه سروبی مصروف ملاحظه تذکره یکی از مریضان دیده میشوند

ارتفاع و دوطبقه بیش بینی شده است و این دروازه ها فی ثانیه ۵۰۰۰ متر مکعب آب را خارج کرده میتوانند اگر دروازه های بند در اثنای طغیان آب کاملاً باز شود فی ثانیه بیشتر از ۴۲۰۰ متر مکعب آب را میتواند جریان دهد در حالیکه این جریان کدام خطر را به بند وارد کرده نمیتواند .

از اینککه مجرای آب دریای کابل از محل تاسیس بند تغییر یافته و برای تعمیر تهداب بند تسهیلات فراهم آید دو تونل در ساحل چپ دریا بیش بینی و در نظر گرفته شده است که عجلتاً کار آن بشدت جاری و در ظرف سه هفته امور متباقی آن ختم و کار تهداب بند آغاز میشود و هنگامی برای حفظ ماتقدم از نفوذ آب در تهداب دو بند خامه اولین آن در حله فوقانی دریا با ارتفاع ۱۲ متر و دومین آن با ارتفاع ۷ متر در حله تحتانی دریا از بگک و سنگک تعمیر آن در نظر گرفته شده است .

آبیکه فابریکه تولید برق را بسکار میاندازد توسط يك تونل که ۳۶۵۰ متر طول و شش متر قطر دارد در بین کوه امتداد و صورت میگیرد .

چون از شروع تونل تا محل فابریکه چهار کیلومتر فاصله موجود است برای اینکه از چهار قسمت کار آغاز و جریان یافته باشد يك کسکینچه تونل نیز بیش بینی و در نظر گرفته شده .

احداث تونل متذکره امید است در ظرف دو سال تکمیل و مستعد کار گردد . قابل دلچسپی و انترست ساختمان فور بی است که در ختم تونل و در قسمت فوقانی فابریکه بنا و دارای ۲۸ متر قطر و ۴۰ متر عمق میباشد و مقصد از احداث این فور بی جلوگیری از آمدن و جزر آب است که در اثنای چالانی و پرچای توربینها تا ۱۴ متر بالا و پائین آمده و فشار آب را موازنه مینماید .

از ذخیره آب توسط بند و حصول سرکوب که ذریعه تونل بجریان میافتد مقدار ثانوی آب به ترتیب آتیست :

۱- مقدار ۳۰ متر مکعب به سرکوب ۵۰ ر ۵۲ متر

۲- مقدار ۵۵ متر مکعب به سرکوب ۲۰ ر ۴۸ متر

ارتباط فور بی و کارخانه توسط يك تونل که در بین کوه احداث و دیوار های داخلی آن ذریعه تخته های آهنی پوشانیده میشود صورت گرفته و قطر تونل ۴۵۰ متر میباشد

کارخانه برق که تقریباً بفاصله چهار کیلومتر بطرف راست ساحل پایان تر واقع است مرکب از دوسیت ماشین های مولده برق یا توربین هائیست که آب آنرا توسط

د کابل کالنی

دولوه فولادی بکار میاندازد این دوسیت توربین‌ها هر یک عبارت از یک یک توربین نوع فرانسیس است که مستقیماً با جنریترها اتصال دارد .

هر توربین به ترتیب ذیل تعبیه میشود:-

۱- سرکوب حقیقی ۰۹ ر ۳۰۹ متر

۲- مقدار آب ۰۲ ر ۲۹۹ متر

۳- قوه مولده ۱۸۶۰۰ فوه اسپ

۴- قوه که هر یک جنریترها تولید مینمایند عبارت از ۱۱۰۰۰ کلیوات و به ولتج ۶۰۰۰ ولت میباشد قوه وانر ژنی فابریکه تولید برق سروبی که بفاصله هفتاد کیلومتر بکابل متصل میکنند تقسیمات برق آن طوری سنجش و دریلان گرفته شده است که قوه مولده جنریترها با وجود این فاصله بدون تلفات توسط لین کاملاً برسد .

بارعایت پلانهای آینده توسعهی برق از دریای کابل و با در نظر گرفتن وسعت و فراخی اصلاحات شبکه شهری که بایک تخمین حدسی یک لک و پنجاه هزار کلیوات بالغ خواهد شد قوه لین یکصد هزار ولت برای انتقال برق تعین شده است یعنی اگر در آینده بعد از تکمیل فابریکه تولید برق سروبی فابریکه های جدید تولید برق بطور کاسکات (مترادف) تعمیر شود و اصلاحات شبکه شهری نیز صورت گیرد توسط همین لین یکصد هزار ولت میتوان قوه را بکابل انتقال داد .

قوه که از تعمیر نخستین دستگاہ مولده برق که در سال ۱۳۳۳ تکمیل خواهد شد بدست می آید به ترتیب ذیل است :

۱- حدود متوسط قوه توربین بظاقت ۳۱ هزار فوه اسپ

۲- قوه جنریترها ۲۲۰۰۰ کلیوات

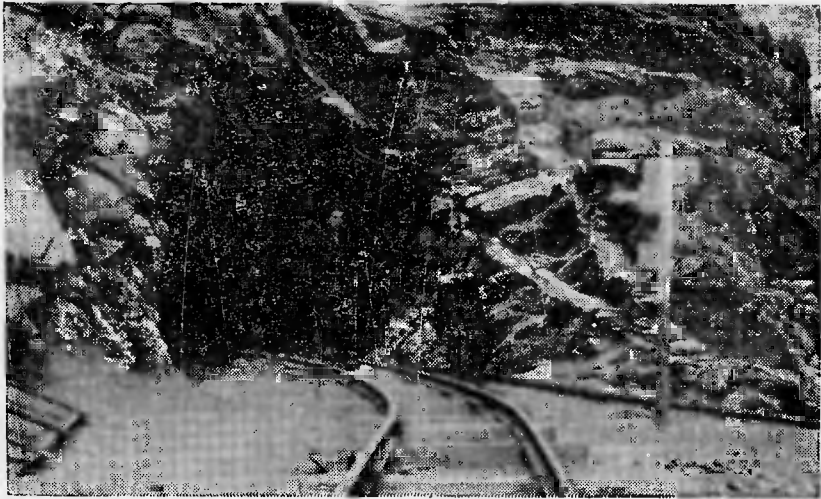
۳- تولیدات مجموعی سالانه ۱۴۸۰۰۰۰۰۰ کلیوات هاور

جریان کار فابریکه تولید برق سروبی مطابق مقتضیات مملکت پیش رفته و صورت میگیرد .

ماشینها و آلات دستگاہا و آبا راتهای فنی امثال کومریسور بجه های آبکشی ، فابریکه ترمیم و خردادی وغیره که برای تعمیر فابریکه بکار انداخته شده حتی الامکان کوشش و اهتمام بعمل آمده که ذریعه برق صورت و از مصرف تیل جلوگیری شود و برای این مقصد یک دستگاہ برقی آبی موقتی بظاقت ۸۰۰ اسپ تحت تعمیر و عملاً فریب تکمیل و قابل استفاده میگردد .

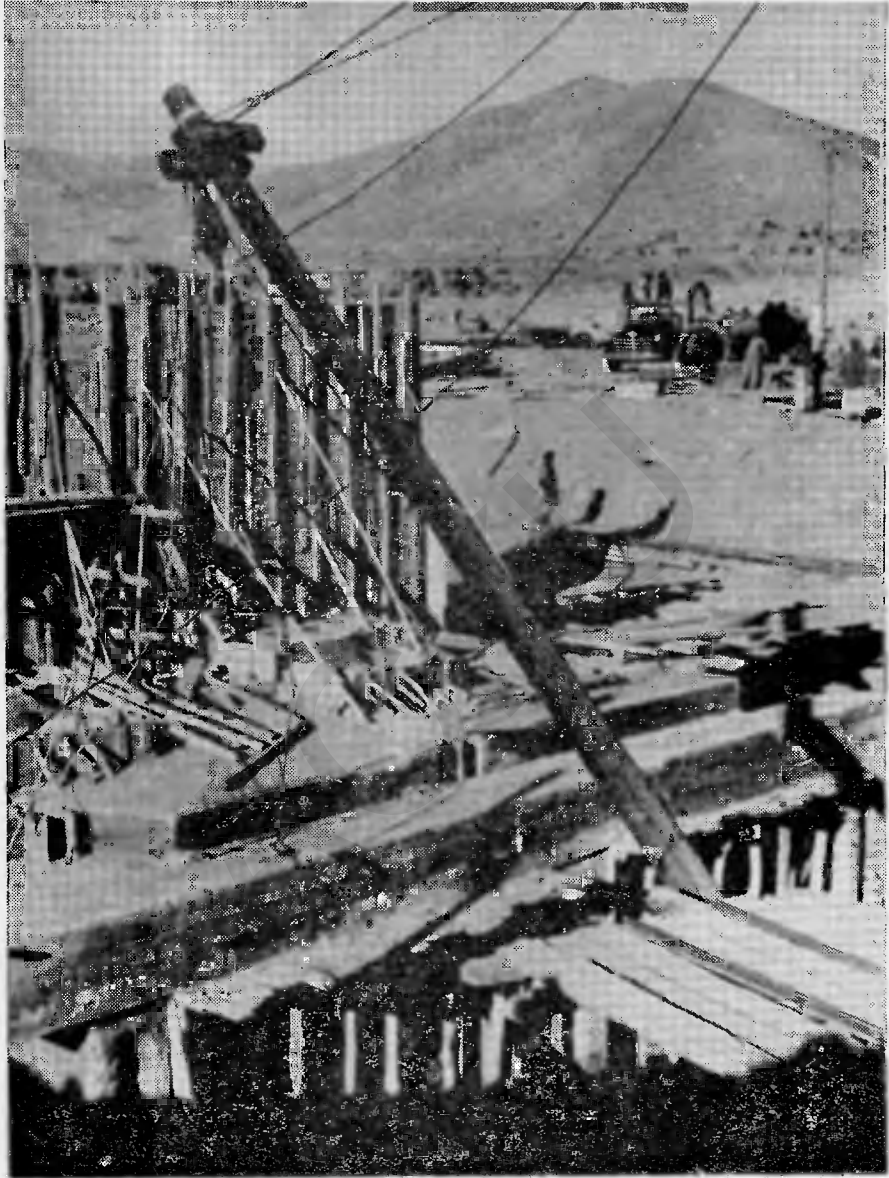
يك حصه از تعمير رهايشگاه‌هاى مامورين بالاي تپه سر روى

تونل بزرگ ۳۶۰۰ متر و خط‌هاى واگسون که در بين تونل امتداد یافته .

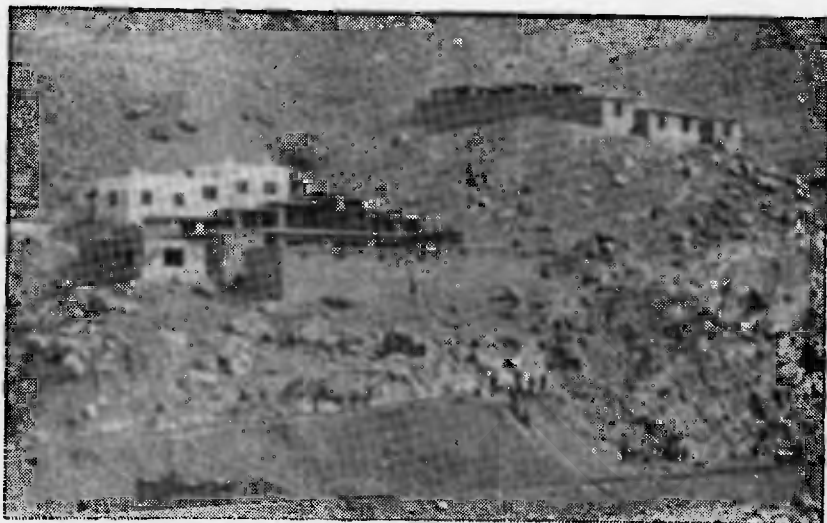
دخول اطاق شفاخانه در حالیکه داکتر «رمزی»
تذکرهٔ مریض را معاینه میکنند.

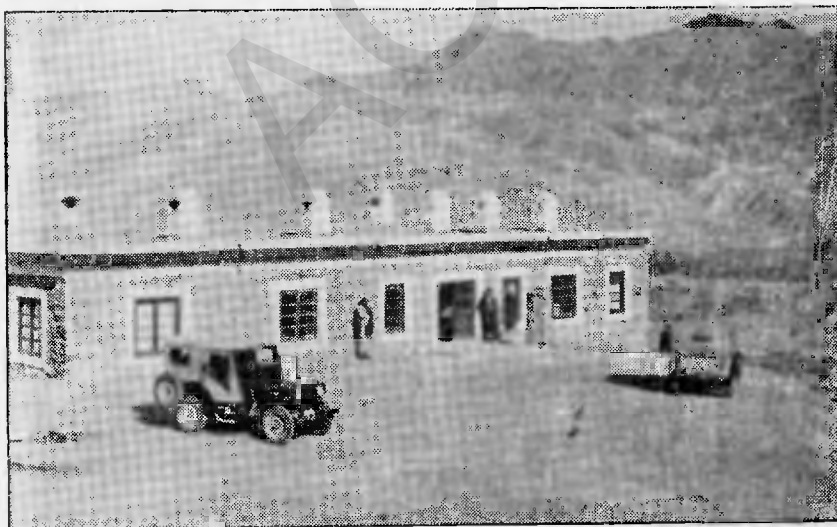
جره نقیل در حال کار

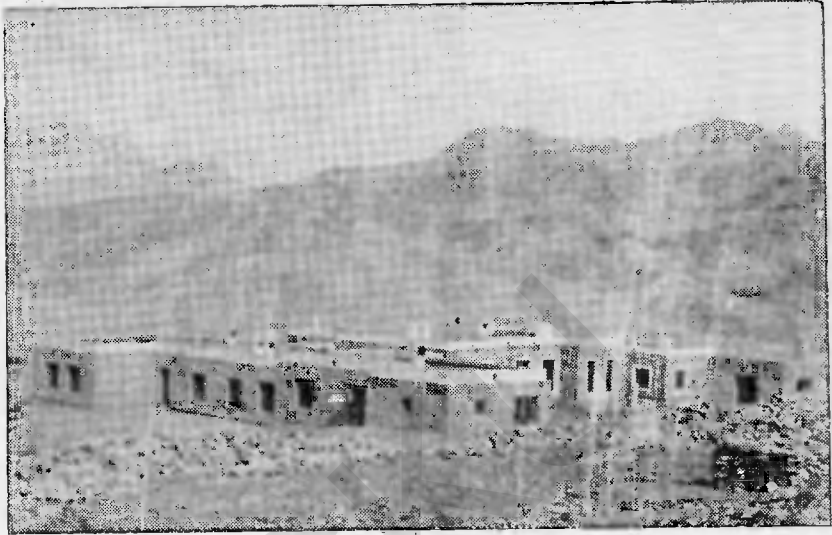
داخل آشپزخانه کنار گران و حمله سروبی

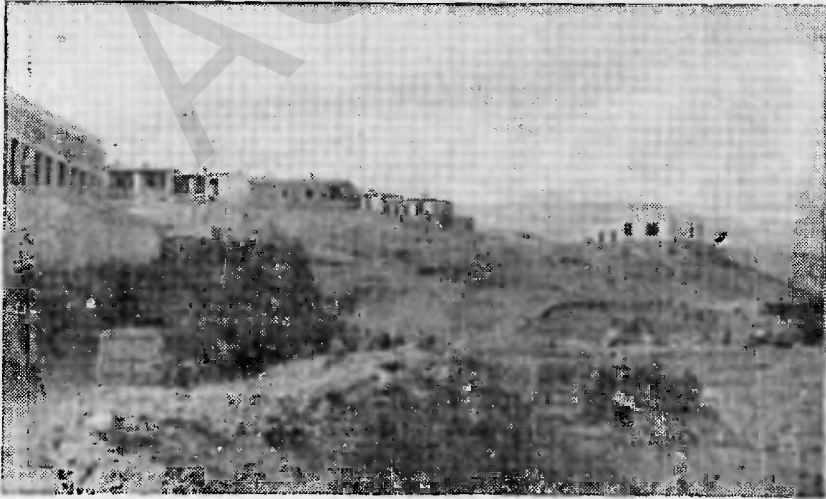
دو حصه از رہايشگنا های کارگران سرربی

دفتر سرمهندسیت ریاست سرربی

يك حصه ديگر از منازل رهايش مستخدمين افغانى سروبي

يك حصه از دفاتر مامورين افغانى در سروبي

ماشین (بکر) در حال خاک برداشتن

این دستگاه نه تنها ماشینها و وسائط تکنیکی را بیکار میاندازد بلکه برای تنویر منطقه کار سروبی نیز از آن کار گرفته میشود و ساختمان این دستگاه موقتی برق از نقطه نظر اقتصادی مفید و نسبت به خریداری تیل ارزاتر و اینکه اگر در اثر مناسبات جاریه دنیا تورید تیل معطل شود در جریان کار فابریکه سخته و التوا بهم نرسد و بعد از تکمیل فابریکه میتوان از جنریتر و سامان آن برای تنویریکی از نقاط مملکت استفاده نموده و کار گرفت و هکذا برای حفظ مانعاً دود دستگاه دیزل فالتو نیز بقوه (۳۵۰) کالیوات پیش‌بینی و در نظر گرفته شده .

بغرض اینکه در کار سرنگ یرانی سروبی که بیک پیمانانه و وسیع برای احداث تونل و غیره ضرورت حس میشود و قهرونداده و از تهیه و تدارک دی‌نامیت خارج و مشکلاتی که ازین ناحیه متصور است بینایز شده باشیم یک دستگاه تهیه هوای مایع (یعنی مواد انفلاقیه) تحت تعمیر میباشد .

این بود معلوماً تیکه راجع به چگونگی فابریکه تولید برق سروبی توضیح و بعرض رسانده شد و اینرا نیز باید تذکر و تصریح کرد که تعمیر فابریکه تولید برق سروبی یکی از آن اقدامات و تشبثات مفید و منفعت بخش است که با تکمیل تعمیر آن در رشته‌های اقتصادی مملکت انکشاف و پیشرفت مهمی صورت خواهد گرفت چه طوری که در نظر گرفته شده یک قسمت زیاد قوه این فابریکه را شرکت نساجی برای تدویر و چرخاندن دستگاهای نساجی استهلاک و بیکار خواهند برد و هکذا دیگر فابریکات صنعتی و تریلیبوسهای برقی و او توبوسهای شهری و غیره نیز ذریعه آن بیکار و مخصوصاً برای تسخین و جلو گیری از قطع اشجار (که روز تاروز موجب یا بیان رفتن ر طوبت و عدم نزول باران است) خدمت شایانی را انجام خواهد داد .

مهمترین مخترعات در سال

گذشته

شعاعی شاع

بشر درین دورهٔ نبوغ سیاسی و خیرت عمومی کوشش دارد تا زندگی را بعد از چند سال زحمت و مشقت مجدداً از هر جنبه و پهلوی آن اصلاح نموده صعاب و مشکلات حیاتی را بقوهٔ دانش و کمال علمی خود از بین بردارد اگرچه تا هنوز آفتاب سعادت عمومی و صلح همگانی در تمام آفاق عالم طوری که آرزوی بهیچواهان بشریت است نور افشانی نه نموده و فعلاً هم يك تعداد معضلات و عقده های لم یثجل در شرق و غرب جهان سرکردگان سیاسی و موسسه های جهانی را سخت بخود متوجه ساخته است مگر باز هم انسان ها در ساحةٔ سیانس و مبدان دانش و اختراع به مبتکرات نوینی موفقیت حاصل کرده و برای تأمین حیات مرفه و آرام

خویش توانستند وسایل بهتر و موجودات جدیدی را معرفی نمایند. مسلماً تا بحال در آستانهٔ سیانس اتمی قرار داریم - بجهت استفاده از انرژی هذکور و تعمیم دانش هسته ای مخصوص صلح بيك موافقه عمومی کامیابی حاصل نشده است و هنوز هم حصه مهمه فعالیت های اتمی برای موارد حربی تخصیص یافته معهدا مخترعات جدیدی دره نی در صحنه های حیات مدنی هنگامهٔ عجیبی در دنیا تولید کرده و افق آیندهٔ زندگی به استفاده از این قوا خیلی زیبا و نوید بخش جلوه میکنند.

درین دورهٔ اتموم زندگی مقتضیات نوین و ایجابات جدیدی میخواهد ، حیات امروز رنگ دیگری بخود گرفته و ساینس حاضره سریعتر و جدی تر وسایل مهمهٔ حیاتی را بما

معرفی میکنند . کم کم خوابهای شیرین علما وساینس دانان گذشته اینک در مرحله تعبیر و عملی شدن وارد گردیده و آرزو های ایشان نزدیک است بر آورده شود . هنری فورد برای پیشبرد تصورات میخانیککی خود ایجاد ماشینهایی را تمنی مینمود که خوشبختانه فابریکه های بعد از جنگ عمومی دوم بسهولت آنها را بمیدان می کشند ، برادران رایت که اولین بار تقریباً سی سال قبل طیاره مختصر ومقصر خود را بر روی میدان ریگی (کیتی هاك) فرود آوردند تاچه اندازه مایل بودند که این ماشین جدید خود را بیخطر سازند و حرکت آن را سریعتر گردانند اما حالا آمال ایشان باروی کار آمدن ماشین های جدید وخارقه آسای طیران باوضع مصونتر و بهتری صبغه عملی اختیار کرده است باری اگر مجله های سیانسی پنجاه سال قبل را مطالعه کنید و کولکسیون های جراند گذشته را از نظر بگزرانید داستان های شیرین ونظاریات عجیب وغریبی را که پیش نظر متصورین آنها جزء خواب وخیال محسوب میشدند حالا در میدان عمل مشاهده میگردد . مثلاً درنیف قرن گذشته در مورد نظریه نسبی آینشتین معرفت و اطلاعاتی نداشتند وبیش از همه روی کار آمدن عراده های بی اسپ افکار ساینست ها را بخود جلب کرده بود معینا خیلی مصر بودند تا برای پرواز در هوا آله های سببتر از هوا تهیه کنند تا آنکه بالاخره ایجاد ماشین های محرکه مطلوب گذشتهگان را امروز بسهولت انجام میدهد . در عشره اول قرن بیستم آواز به بعضی ازاعجاز علمی مرد را بتحیر افگنده ومجلات سیانسی مخصوصاً مجله (پاپولر میکانیکس) تحت عنوان (هفت خارقه دنیای عصری) در ۱۹۱۲ مضمونسی نشر کرد و در آن از (تلگراف ، تیلفون ، طیاره ، را دیوم ، مواد ضد عفونسی وسوموم ، تجزیه طیفی ، اکسریز) نام برد . پس از جنگ عمومی اول پیشرفت های وارده در فن طیاره واتوموبیل سازی صفحات متعدده مجله مذکور را اشغال نمود و بعضا نسبت به رادیو ، سینما هم صحبت شده و اشاراتی را جمیع به تیلوویزیون بعمل می آمد . در اوائل ۱۹۴۱ متخصصین تازه وارد شده صحفه سیانس که در اطراف نظریه آینشتین معلوماتی گرد آورده بودند چون از قوای مخفی ومکنون درقلب ذره یورانیم ۲۳۵ خبر میشدند تعجب وحیرت آنها بعراتب می افزود ، تا آنکه نوبت طیارات جنگی جرمنی نوع جیت فرا رسید وبعد از آن راکت طبقه ستراتوسفر ، آله انتقامی نمبر دوم به میان آمد وچهار سال بعد در اطراف انرژی اتمی صحبت های مفصل صورت گرفت .

بهر صورت موجبات امروز اگرچه فوق العاده مهیج وحیرت افزا دانسته میشوند ولی در عین حال شکل تکاملی مخترعات گذشته را نشان میدهند مثلاً همان پارساوت

مجهر با پروانه ۱۹۱۸ با (هویسی کوپتر) تجربوی امروزی از یک خاندان محسوب میشود و مناسبت بنی اعمام در بین شان موجود است . در گذشته به نجاران فرمایش می دادند که چگونه خانه های چوبی زیر زمینی برای آنها اعمار نمایند و امروز هم تقریباً بهمان اساس خانه های خصوصی و انفرادی بحیث مأمّن از بمب اتوم برای خود ها درست میکنند روی همرفته حیات امروزی اولاد آدم اگر چه شکل متکاملتری را نسبت به گذشته اختیار کرده اما در عین حال مشکلات و درد سر شدیدی را هم موجب شده است . برای اینکه زحمات زندگی و سختی های حیات حاضر در نسل انسانی تا حدی از بین برود علما و متخصصین جهان و موسسه های مهمه سیانسی عالم شب و روز مصروف مطالعه و تتبع بوده نتیجه و خلاصه تحقیقات سیانسی خود را بشکل مخترعات جدید فنی تقدیم میدارند که اینک حسب معول یک تعداد مخترعات سال ۱۳۳۰ را از بعضی مجلات سیانسی و منابع موثقه گرد آورده بخوانندگان محترم سالنامه تقدیم میداریم :

شعاع سرخ برای آکسیجن

طیاره عصری چون بطرف طبقه سترا تو سفر پرواز می نماید ضرورت زیادی به ماسکهای آکسیجن و اطاق فشار احساس میشود . زحمت بزرگی که تا بحال وجود داشته و رفع نشده عبارت است از تولید هوای مصنوع انسانی . یکی از اولین علامات های پوکسیا (عدم کفایت آکسیجن) همانا یک قسم سرگیجی است . درین اواخر در مکتب قوای هوایی طبابت هوانوردی یک آله جدیدی ذریعه متخصصین معرفی گردیده است که مشکل مذکور را رفع می نماید و طیاره را نیز آنرا که بمقامات بلند پرواز می کنند آکسیجن در نل های خون بدنش به آن نقطه میرسد که نقطه خطر دانسته میشود آنگاه آله مذکور او را از خطر نجات داده و گرم نیگه می دارد . آله مذکور به غضروف نیم شفاف گوش پیلوت نصب میشود و عبارت است از چراغ حباب مانند که از آن شعاع سرخ و ما تحت سرخ میتابد و از راه نرمه و ش شعاع مذکور یک حجره فوتوی الیکتریکی را روشن می نماید .

و فتیکه اشباع اوکسیجن خون پیلوت از حد نورمال ۹۸ فی صد کمتر گردد خون او تاریکتر و سرخی آن تیره تر میگردد درینصورت روشنی کمتر از راه نرمه گوش اوفلتر شده داخل خونس میگردد و جریان کمتر ذریعه حجره فوتو الیکتریکی صورت میگیرد . یک چراغ سرخ تنبیهی به گوش مربوط بوده و زمانی که پیلوت باید ذخیره آکسیجن خود را اصلاح نماید او را تنبیه می نماید و یا او را متوجه میسازد که باید به ارتفاع محفوظ تر و پایاتر فرود آید .

دقیقترین سنجش وقت

انجیرهای ماشینهای خیلی دقیق و حساس رادار و دیگر ادوات الکترونی مجبورند تا کوچکترین فاصله وقت را که به اندازه ملیونم حصه يك ثانیه باشد هم بسنجند و درین امر موفقیت هم حاصل کرده اند ولی بیش از چهار ماه نمیگذرد که در مجلس علمی لائبراتور ساینس هسته ئی ملی بروکھیون متخصصین به این امر موافقت کرده اند که ملیونم حصه يك ثانیه در ساینس جدید هنوز هم بحيث يك فاصله نسبتاً زیاد تر زمان دانسته میشود و آله هائیکه برای تجارب اتمومی مورد استفاده قرار داده می شوند باید بدرجه حساس باشند تا فاصله زمانی را سریعتر از اندازه متذکره هم معلوم کرده بتوانند.

تجارب اسلحه اتمومی چنان دقیق بوده و در عین حال به تعیین معیارهای کوچکتر و کوچکتر وقت ضرورت دارد که باید دوده ملیونم حصه يك ثانیه را بتوانند حساب کنند انجیرها برای موفقیت به این مطلوب خیلی مشکل و پربلیج در بین اسلحه اتمومی به اقدامات و تبعات ساینسیکی مبادرت ورزیده اند.

متخصصین برای افهام این مطلب و تعیین کلمه جهت وقت مذکور يك لفظ قدیمی را انتخاب کرده و به اصطلاح لائبراتورهای خود کلمه شیک Shik را تعیین نموده اند. مفهوم کلمه مذکور عبارت است از يك صد ملیونم حصه يك ثانیه.

تیوب های طیار

در یکی از روزهای ۱۹۲۵ دروادی بیک کریک واقع در غرب ورجینیا باد تشدی وزیدن گرفت و (ویلارد کستر) را مجبور ساخت تا بیک طویلۀ پناه ببرد. ویلارد کستر ملاحظه کرد که در خلال چند لحظه سقف طویلۀ بهوا بلند شد کستر میدانست که بال يك طیاره بواسطه حرکت در بین هوا حیثیت لغت و زینۀ را پیدا می کنند لذا بتعجب افتید که چه قوه سقف را بهوا بلند کرد. ۲۶ سال قبل دماغ هیج انجیری علت این امر را ظاهراً کشف نتوانست. کستر دفتراً چنین دانست که هوا چون از روی يك صفحه ساکن عبور کنند و حرکت نماید خود هوا حیثیت لغت را حاصل می نماید و آن را بلند میکند. بنابراین کستر مصروف تحقیق و تتبع شده پرنسیپ (تیوب و توری) را روی کار آورد. بالاخره پس از تجربه های زیاد او متیقن شد که میتواند طیاره بسازد

که کار هلیکوپتر را از آن گرفته و در عین حال سرعت آن مانند طیاره عادی بال دار

باشد. بهر دو طرف
بندنه طیاره
تیلر کوب بالهای
سیخندار معوج را
بشکل نیم دایره
نصب نمود بهر دو
طرف بدنه حصه
زیر تیوب های
مذکور تیوب های
و تئوری ۶ فت

عربض را نصف
میکند. عقب هر يك بال انجن
جدا گمانه نصب کرد که پروانه نحاشی آن کلز پیش بردن هوا انجام میدهد. این طیاره
بنام (کستر چینل وننگ) موسوم گردیده است. هوا از بین بالهای لاشکلی کش
شدم و به این طریق طیاره جدید کستر برهنگان میگذرد. عیناً طوری یک ربع یک فرین
پیش سقف طولیه ویست و رجینیا در لائر ورزش باد به هوا بلند گردیده است. این طیاره
اخیراً ویلارد کستر در میدان هوایی پوتسدام آلمان (کونی) اظهار نمودند
که ابتکار او تأثیر فوق العاده در هوا بازی وارد کرده و گفت اگر ماشین مذکور را
ذریعه یک میله محکم به بندند که از پیش رفتن آن مانع شود باز هم انجن آن میتوانند
از ۸۰۰ الی ۱۰۰۰ پوند برآ بلند کنند. این طیاره (کستر چینل وننگ) را خیلی
ابتدائی وانمود میکنند. این مودل هلی جدید موضوع صنوع هوایی است. بهر جهت زیاد توجه
پرواز بهماق قوه و بریدن بار زیاد بهاصله های زیاد تواند نظر داشت که کستر گفت اگر
طیاره او به انجن جیت مجهز گردد در آن صورت در صنعت طیاره سازی تحول و انقلاب
زیادی رو میدهد. این طیاره با یک سقف ۶۲ فوتی و طول ۲۰ فوتی و عرض ۱۰ فوتی است.
کستر مانند دیگر مخترعین میخواهد برآ بلم ها و مشکلات تازه را زودتر حل کند.
اگرچه تا هنوز بعضی ها در باره طیاره جدید او مشتبه میباشند ولی باز هم
(موسسه تیلو کرافت) مودل این طیاره را در دفتر خود قید کرده و راجع به آن تحقیق مینمایند.

طریقه جدید تنفس دادن مصنوعی

اینک ملیون ها افراد امریکائی مصروف فرا گرفتن میتودهای جدید تنفس دادن مصنوعی میباشدند. قوای عسکری، بحری و فضائی امریکا، صلیب احمر امریکا، پسران و دختران سکوتی امریکا همه به این مسئله اتفاق کرده اند تا میتود شافر را در تنفس دادن مصنوعی ترک گفته و در عوض اصول تولید فشار به پشت و بازو بلند کردن را توصیه نمایند و حال آنکه میتود شافر یا تولید فشار روبرو من و متعادل بیش از دو نسل است که در امریکا رواج دارد. اگرچه در اصول شافر هیچ نقصی بملاحظه نمرسد ولی یک نفر معلم دنمارکی که در حفظ استحکام طبیعی وجود تخصص دارد و به اسم (هولجر نیلسن) موسوم است چنین نظریه میدهد که تولید فشار مناسب در دنده های پایا تر پشت موجب میگردد تا شش ها بهمان مقدار هوا را بخود بگیرد که یک شخص در حال طبیعی آن را تنفس می نماید. نیلسن میگوید که اگر شش شخص مصدوم و معروض بمحادثه تنفس عمیق بقواند، مانتهد شخصی که در مقابل یک روزنه کشاده شش های خود را از هوا پر میکنند در آن صورت برای خارج کردن آب یا گازها از شش های او چانس بهتری فراهم شده میتواند مهمترین اصول جدید نیلسن عبارت انداز:

۱) سر شخص معروض به

حادثه را پایان کرده

روی دستهایش بگزا بند

۲) خود را بالای

مصدوم به زانو خم کنیند

(یک زانو یا هر دو زانو)

پایانگشته که پلان دست

فشار وارد کنیند در

حالی که انگشتان

اصول جدید تنفس دادن مصنوعی

دیگرتان باز باشد این فشار بطرف پایان باشد بقسمی که شش ها را خالی کنند. آهسته

فشار را کم کنیند و پشت را گزارد. آرنج های او را بلند نمایند این وضعیت شش ها را توسعه داده

و موجب میشود تا هوای بخود کش کنند. این عمل را در یک دقیقه ۱۲ مرتبه تکرار نمایند.

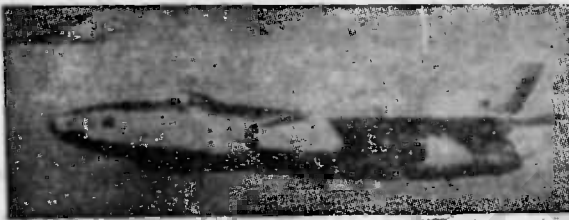
۳- اگر مصدوم به تنفس کردن شروع کرد این حرکت را با وضع تنفس او توافق دهید.

بهر صورت پیدا کردن اشخاصی که به این میتود جدید طبق قوانین آن عمل ورزند

کار آسانی نبوده و بهمین مناسبت در اتانزونی اشخاص با تجربه و تخصص در این اصول کم بوده و آنها اهمیت زیاد دانند ولی مسئله که قابل تذکار میباشد این است که می‌تواند بیسین نسبت به مبتود شافر خیلی‌ها موفق میباشد.

بمب افگن جدید روسی

اخیراً در منطقه شرق جرمنی و در حصص تحت کنترول روسیه يك تعداد طیارات بمب افگن جدید مشغول مبارزه و مانوره دیده شدند طیارات مذکور بنام توپولیف نو نمبر ۱۰۰ Tapolev Ta-۱۰۰ یاد شده و طوری که میگویند از جدیدترین و مهمترین بمب افگن های روسیه میباشد.

این طیاره پیشرفت صنعت طیاره سازی را در روسیه بخوبی واضح میسازد و آخرین نمونه های آن با تروجیت های دیزاین جرمن - روسیه مجهز دانسته میشود.

بمب افگن جدید روسیه که دارای دوجیت میباشد

مهمترین عمل جراحی در شریان اورطی

یکی از مهمترین عملیات جراحی که پیشرفت این فن را بصورت خارقه آسا نشان میدهد همانا اوپریشنی است که چندماه قبل در یکی از شفاخانه های لوس انجلس امریکا روداد. در موضع پارک رایدس پسری به اسم ریچارد روسل نمیتوانست که مانند دیگر بزرگسالان بدود زیرا نقص و کمزوری در قلبش واقع شده بود. دکتر خانگی او مرضش را ضیقی شریان اورطی تشخیص کرد. حالا از عمر ریچارد روسل بیست سال میگذرد و با گلموریا سیایرس دوشیزه ۱۹ ساله که او را دوست دارد خیال کرد قانوناً از دواج نماید ولی او را از ازدواج مانع شده گفتند برای صحتش و مخصوصاً عارضه فوق ازدواج نقص دارد. بالاخره برای نجات ازین عارضه به عملیات حاضر شد او را در شفاخانه مذکور روی میز عملیات قرار دادند. بر فراز میز عملیات کهره تیلویزیون آویزان بود. جراح (جان سی جون) میکروفونی را بگردن خود مقابل دهان بسته کرده و گوشکی را هم بگوش خود گزارد. وقتی که دکتر خانگی ریچارد روسل را در دور کرد مادر ریچارد روسل، پدران امر، و محبوبه اش در اطراف فریب اطاق عملیات ذریعه تیلو یزیون ملون جریان عمل را ملاحظه میکردند و هم چنان به تعداد ۶۵۰ نفر اشخاصی که در سالون تمارت

(لاس انجیلس شراین) جمع شده بودند عملیات را ذریعۀ تیلویزیون معاینه می نمودند و چون موسسه سی، بی، سی صورت او پایش را ریلی میگرد بنابر آن اطباء دیگری بشمول داکتر قدیم خانگی روسل به اسم والتر هگس در شیکاگو جریان مذکور را مشاهده نمودند و در نیویارک هم این امر را تحت دقت و ملاحظه قرار دادند.

داکتر جون پوش شریان اورطی را بلند کرد و گیره های جراحی را بحصه بالائی و پایانی موضع ضیق شریان گزارده و آن را قطع کرد - قطر داخلی شریان اورطی (در شریان نادی نیم انچ میباشد) آنقدر ضیق بود که یک چوب گوگرد بمشکل داخل آن میشد. داکتر جون انجامهای مقطوعه شریان اورطی را بهم دوخت و جراحات را مسدود نمود.

جراح دیگری به اسم جارج اچ همفریز از نیویارک یعنی فاصله سه هزار میل دور به گوش راست داکتر جون چنین گفت: « این عملیات از نیویارک خیلی اعلی معلوم شد » و از شیکاگو داکتر هگس اظهار داشت: « خیلی بخوبی عملیات انجام یافت من بوضاحت آنرا معاینه و تعقیب توانستم » مادر روسل بیان کرد « گمان نمی کردم عملیات را معاینه بتوانم ولی خیلی خوشم که بخوبی ملاحظه کردم ». عملیات مذکور موفقیت بزرگ است در جراحی. روسل بعد از آنکه از مشاخانه برآمد به فکر عروسی افتاد و بر علاوه این را هم ابراز داشت: « اینک بعد از عملیات احساس می نمایم که باهاهم گرم میباشد »

لباس پلاستیکی

در واشنگتن دی، سی اخیراً لباس پلاستیکی جدیدی طرف استفاده قرار داده میشود که نه آب از آن نفوذ کرده میتواند و نه سردی به آن اثر دارد بر علاوه این لباس پوشنده خودی بر روی آب تنگه میدارد.

ماده قابل احتراق گیل کننده

آتش

از هنگام حادثه کیتی هاک ترس تولید طریق در تانک مواد سوخت بیلوتها و صانعین طیارات را سخت بخود متوجه ساخته است لذا برای خاموش ساختن آتش بوسایل و آلات مختلفه فنی مورد سل شده ابتکارات زیادی نمودند مگر هیچ یک فائزانه نبود تا آنکه موسسه برطانوی بنام رایل ایر کرافت در قارن بورو به تجربه

جدیدی موفقیت حاصل کرد به این طریق که تولید یک حریق طبق پلان منظم در خاموش ساختن حریق مؤثر است یعنی یک حریق برای انطفای حریق باید تولید شود. دو نفر متخصص کیمیای انگلیسی به اسم گلندیونگک و مکلیینان چهار سال قبل خواستند قابلیت احتراق بنجار کبوسولین و کپروسین را باهم مقابله نمایند. آنها اولاً مکسچرهای کپروسین را تحت تجربه قرار دادند و ملاحظه نمودند که قوه احتراق آن نسبت به آنچه که تصور میکردند سست تر است. لذا چنین تصمیم گرفتند که احتراق اتفاقی را قبل از آنکه کدام خرابی را موجب شود خاموش سازند. این دو نفر ساینست یک ظرف را بیک اندازه معینه گرفته در بین آن مایع گسل کننده آتش (کاربن تیترا کلوراید) را انداخته و در داخل آن چارج احتراقی کوچک را گذاشتند. این ظرف که حیثیت بمبی را دارد بیک سوچ حساسی مربوط میباشد که در بین تانک مواد سوخت انفلاق را تولید میکند. بنجارهای خطرناک تانک ذریعه جرقه الیکتریک محترق میشود در همان لحظه اول فشار متوسع موج به سوچ ظرف مایع فوق اصابت می نماید و بمب داخل ظرف منفلق میشود و محتویات خود را در تانک مواد سوخت منتشر میسازد و از تولید احتراق جدید مانع میشود.

حالا مکتشفین مذکور متیقن گشته اند که این بمب جدید ایشان برای خاموش ساختن حریق در مصانیه که مواد محترقه و گازها تهیه میشود خیلی مفید بوده و اینک کوشش دارند تا در تانک های طیارات هم بیک طریق بلاخطری از آن استفاده نمایند و ممکن است در ظرف همین یک سال این آله را بحیث خاموش کننده آتش در طیارات عسکری برطانیه نصب کنند.

کشف یک افسانه همالیا یا شادی چهار انگشتی

تحت عنوان (آدم برفی کر به المنظر) سه ماه قبل در اخبار لندن تایمز مضمونی نشر شده و در آن چنین مذکور بود که (ایریک شیتون) کاشف انگلیسی در ششمین هیئت اکتشافی انگلیسی جانب مونت ایورست روان شده و درین سفر خود را بیک افسانه همالیا و آشکار نمود. او چهار روز کامل را جهت صعود بر بزرگترین یخچال مینلونگستی صرف کرد. او در روی یک طبقه نازک برف علامت پای یک مخلوق عجیب و خارق العاده را که دارای چهار انگشت یا بود ملاحظه نمود. رهنمای شیتون که سین تسننگ نام داشت و از مردمان بومی همانجا بود چون علامت یا وانگشت ییخ مانند را ملاحظه کرد گفت این علامت پای حیوان نیست که به اسم (بی تس) موسوم بوده و حیوان مذکور همان غول عظیم الجثه میباشد که سی سال قبل هیئت اعزامیه همالیه آن را مشاهده کرده اند.

طبق بیانیه یکی از اهالی بومی
خوف زده و ترسیده از حیوان این آدم
برقی کر به المنتظر نیم آدم و نیم حیوان است
میگفتند این حیوان در گری های پای
خود هم انگشت دارد که به کمک آن
در سر بالائی بخوبی بالا میشود و گاه گاهی
کوهان هم داشته میباشد و چون بطرف
رئایان میدود موهایش پرزوی چشم ها
می افتد. حیوان از گوشت انسان تغذیه
می نماید. ماده آن مانند نر خطرناک است
ولی چون به تعجیل میدود سینه های خود را
از بس کشال است بدوشانه خود می اندازد
و همین وقت بمهولت گرفته میشود. بعد
از او این افسانه انسان برقی دیگر تا ۱۶

شادی کر به المنتظر نوع لانگور

سال این داستان خاموش مانده و کسی

راجع به آن چیزی نگفت تا آنکه باز یک نفر انگلیسی علامت پای برهنه یک اتسلین را
در ارتفاعات وادی سالورین علیا در حدود (در پای سیاه تبت) ملاحظه کرد سپس یک نفر
دیگر از مسافران همالیه عین همین علامت را مشاهده نمود او جمال خود را مأمور ساخت
تا این علامت را تعقیب کنند مردمان بومی اگر چه از مشاهده علامت پای این حیوان
بجیرت افتیده و ترسیدند ولی باز هم میدانستند که بهر طرفی که نوك انگشتان یا متمایل
است سمت حرکت حیوان بوده و اگر علامت را تعقیب کنند خود را به حیوان میرسانند
علمای انگلستان در لندن از مشاهده فوتوی علامت یا چنین حدس زدند که حیوان مذکور
یکی از انواع خرس است بنام (ار سوس ارکتوس ایسا بلینوس) بعضی ها گفتند
علامت مذکور عبارت است از علامت پوتهای کوه نوردان که روی برف های همالیه حرکت
میکنند. بهر صورت حقیقت اصلاً معلوم نشد تا آنکه اخیراً کاشف مذکور شیتون این
معماراً بصورت قطع حل کرد. او گفت جمالش سین تینسنگ در موضع تیانگجو چی رفت
تا غول مذکور را ملاحظه کند بالاخره او را پیدا کرد. حیوان مذکور ۵ فوت ۶ اینچ
بلندی دارد. موهای بدنش بصورت سرخ رنگ است ولی در چهره موندارد. در موزیم
تاریخ طبیعی لندن تشریحات سین تینسنگ مورد تحقیق و مطالعه قرار گرفت و بیانات
او را خیلی آشنا یافتند و با تفحص مزید معلوم کردند که حیوان مذکور یک قسم شادی
نوع لانگور است که دارای چهار انگشت یا بوده و در برف های نشیبی های همالیه
نزدیکی کاتماندویا تبت نیپال زندگانی میکنند. علماء گفتند اهالی خوف زده تبت شادی
مذکور را نیم انسان و نیم حیوان دانسته و بیچ غول عظیم الجثه میدانند.

لابراتوار جهانی

علما و متخصصین دوازده ملت اروپائی در سالون کنفرانس یونسکو در پاریس برای یک مقصد مهم ساینسی در اخیر ماه نوامبر ۱۹۵۱ اجتماع نمودند. مقصد آنها از این اجتماع آن بود تا موسسه برای پیشرفت مطالعات در مورد تحقیقات هسته ای تأسیس نمایند. علمای مذکور از اخفاء اسرار مراکز تحقیقات انرژی اتومی در اتازونی متأثر بوده و اینک آرزو دارند تا لابراتوار جهانی خود را هرچه زودتر روی کار آورند. اکثر ممالک اروپائی غربی، یوگوسلاویا درین لابراتوار اشتراک خواهند ورزید و برطانیه کمک خود را از راه موسسه جدید بنام (لیور پول سنکرو سایکلو ترون) به آن اهداء خواهد کرد و دنمارک تسهیلات زیادی از راه یونیورسیتی کوپنهاگن روی کار خواهد آورد. اتازونی و عده امداد داده است.

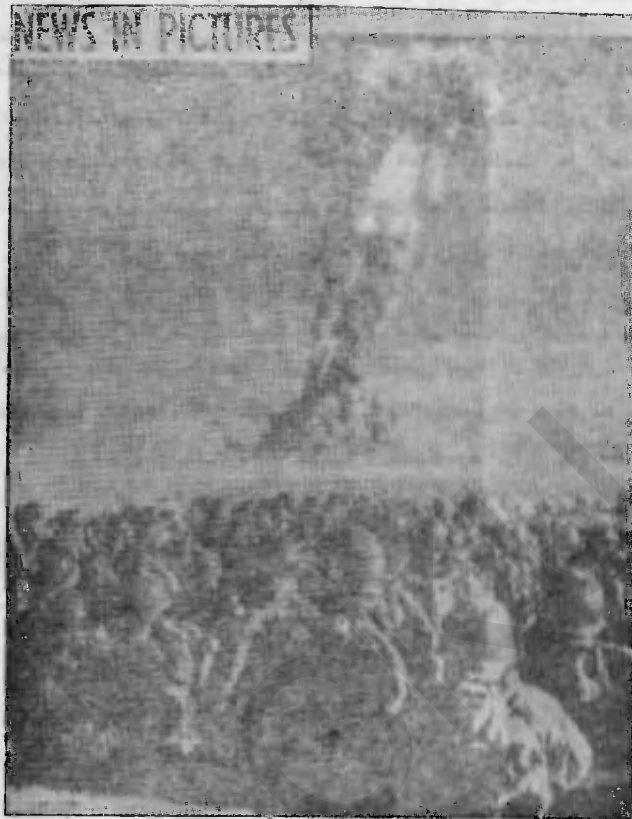
بزرگترین کشتی طیار برطانوی

درین فو تو
 کلا نترین کشتی
 طیار برطانیه را
 ملاحظه میکنید که
 ۱۴۰ تن ظرفیت
 دارد و دارای ده
 انجن نوع برنس
 میباشد. این
 کشتی طیار با
 کشتی طیار
 اتازونی از نوع
 سی A۱۲۴ قابل
 مقابله بوده بتعداد
 ۲۰۰ نفر تسکیر
 به فاصله ۳۵۰۰
 میل بیست پرواز
 در حالیکه فی ساعت
 ۳۸۰ میل طیران داشته
 باشد نقل می دهد.

بزرگترین کشتی طیار برطانوی

امتحان بمب اتومی بحضور عسا کر

در موضع

فرانچمنس فلیت

واقیع نیویارک

بمب نومره ۲۱

اتومی ذریعه طیاره

بی ۲۹ برای

اولین مرتبه بحیث

امتحان تعیینی و

تاکنیکی در حالیکه

عسا کر از فاصله

۷ میل دور آنرا

ملاحظه میکردند

افکننده شد در

فوتوی پهلو بمب

مذکور را در حال

انفلاق و عسا کر را

در حال معاينه آن

مشاهده میکنید

انفلاق تاکنیکی بمب نومبر ۲۱ اتومی

پاسپورت برای عالم های دیگر

یکی از علمای دانسته انجمن بین السیارات برطانی (بریتش انترناتیونی سوسایتی) برای تشویق و تقویه و حمایت از کشفیات و مواصلات بین السیارات مساعی و جهود زیادی نموده و میگوید منجمین فردا برای اینکه تحقیقات خود را در عوالم علویه و سیارات دیگر بخوبی انجام بدهند بر علاوه اینکه بیک راکت قوی که دارای سه سٹیج باشد ضرورت دارند بیک چیز دیگری هم جداً احتیاج پیدا میکنند و باید این ماده محتاج الیهای ایشان قبل از آنکه درین فضای وسیع طیران کنند نزد آنها موجود و آماده باشد.

در آخرین ماه سال ۱۹۵۱ مختصص مذکور بایک نوع تشریفات بسیار مختصری در

محضر دوستان و رفقای خود یک کتابچه پویش آبی قشنگ را که حواشی آن مذهب و
 طلاکاری بود بنام پاسپورت نجمی برطانوی (بریتش ستیلر پاسپورت) حاضر ساخت و گفت این
 پاسپورت حیثیت پاسپورت تمام دنیا را دربر میآورد. اندازه آن عیناً مانند پاسپورت
 معمولی برطانوی دانسته میشود. درین پاسپورت بر علاوه اطلاعات و معلوماتی هم مرقوم
 میگردد که یک مسافر عوالم دیگر به دانستن آنها ضرورت دارد. از روی دقیقترین حسابات جدید مدت
 مسافرت به سیارات دیگر هم در آن ثبت شده است. یک لست دیگر اندازه سرعت را که آله طیران
 در هنگام فرود آمدن به دیگر سیاره و نجات از قوه جاذبه آن باید اتخاذ کند نشان میدهد.
 بعد از آنکه نمونه و عکس این نوع پاسپورت اشاعه یافت صدها نفر در اطراف آن
 صحبت کرده و آرزوی خریداری پاسپورت مذکور را نمودند و گفتند ما حاضریم بوسیله
 این پاسپورت تجارت یک دنیا را به دنیای دیگر بدست بگیریم ولی سوسائیتی مذکور بجواب
 داوطلبان و خواهش کنندگان پاسپورت بین السیارات متذکر شدند که این امر یک نوع
 خدعه بوده و تا بحال آنها حاضر نشیده اند تا پاسپورت مسافرت بین میدان هولوئی لیورپول
 الی مریخ را بفروش برسانند ولی بعد از آنکه مردم را از این معنی منصرف ساختند دلمی سوسائیتی
 مذکور به ادامه تحقیقات و مطالعات خود جهت این مسافرت مشغول شده در صدد تهیه یک کاپ هم
 موثرهای راکت و ادویه ضد عفونی و دیگر ضرورت های ریاضی و غیره دنیای نجومی برآمیزند.

تعمین موقعیت جهازها در شب

درین اواخر (لوئیز زربی) باشند
 او هیو بعد از مطالعات و تحقیقات عمیق
 هفده ساله توانست آله اختراع کند که ذریعه
 آن موقعیت جهازها در آثای شب بخوبی
 معلوم و بصحت قید گردد.

چنانچه اعلان اخیر زربی میرساند که
 بحر به آتازونی برای خرید آله جدید اختراع
 او شوق و هوس زیادی از خود نشان داده
 است. این آله بنام (آله تعین موقعیت
 سماوی زربی) یاد میشود. این اختراع
 در کلی آله زاویه یابی میباشد که اولاً
 موقعیت دو ستاره را در فضا ذریعه آن معلوم

میکنند. درین آله معیارها و آله های منجم معروف زربی به آله جدید اختراعش

سجش کسه هر گنهام پیمانہ های معینی داردموجود میباشد . بواسطه بیکارماننداختن معیار های مذکور موفقیتهت چهارزا در اثنای شب بصحت کامل که یک میل هه خطا نمیکند مضموم می نمایند ، او میگوید این آله خیلی سریع بوده و عینا بصورت ادوات رادیونی موقیتهت چهارزا را تعین میکنند و حال آنکه استعمال ادوات رادیو در وقت جنگ مشکلات و موانع زیادی ندارد .

قلب و شش های میخانیککی

برای اینکه در اثنای عملیات جراحی بستانبارد فیروز و جدی حیات شخص مشغور در عمل را به بخور بی نصیانت و حفاظه نمایند اینک درین اواخر در پاریس در یک اجتماع جراحی بین المللی یکی از علما و متخصصین

ها اینند به اسم (یعقوب جونگلوود) شش ها و قلب مصنوعی خود را که جدیداً اختراع کرده است در معرض نمایش قرار داد چنانچه در این فوتو مخترع مذکور را در وسط ملاحظه میکنید . قرار معلوم اختراع مذکور خیلی مهم بوده و فواید زیادی از آن حاصل میشود .

اتحادیه باران مصنوعی

ازر صه زیادی است که حکومت اتازونی برای تولید باران مصنوعی داخل فعالیت بوده و مخصوصاً برای پیشبرد مقاصد تجر بوی حمایت و پشتیبانی خود را به پیمانہ زیادی توسعه داده است . نخست علما و متخصصین کمپنی معروف جنرال الیکتریک درصد دهمیه اهر مصنوعی برآمدند تا آنکه بالاخره در هفته اول ماه اکتوبر ۱۹۴۱ معاون وزیر داخله اتازونی (ریچارد سپرلس) اعلان نمود که حکومت درین مورد موفقیتهت گام حاصل کرده کسترول خود را بر اهر مصنوعی قائم کرده است .

بعد ها لبرهای مصنوعی بالای شمال شرق واشنگتن و شمال ایداهو طور تجربه تشکیل داده شد و طوری که کیفیت کارمند کور را به مواضع جنگل زار و نقاط کوهستانی به اندازه زیادی بسط و توسعه خواهند داد. در بن باره موسسه انکشاف منابع آبی مصروف انعقاد کیترات ها و موافقات میباشد.

اگرچه نخست در ۱۹۴۸ ریچارد سیرلس در اریزونا را جمع به تولید باران های مصنوعی مصروف مطالعه و تحقیقات بود ولی آن وقت به موفقیت های معینه نرسیده بودند تا آنکه جدیداً کامیابی درخشانی درین زمینه رو داده و اینک در اریزونا مواضع بی آب به این طریق آبیاری میشود.

موسسه بونیوال اراده دارد تا ۵۰۰۰۰ دار را امسال برای تهیه باران مصنوعی بصرف برساند اگر این پروژه طوری که آرزو دارند صورت عمل اختیار کنند آب اضافگی به دریای کولومبیا فرستاده شده و از آن برای تولید قوای برقی استفاده خواهند کرد، این قوای جدید برای رفع قلت الومینم ظرف استفاده قرار داده خواهد شد زیرا حصه زیاد الومینم در اثر بیکار افتادن قوای برقی آبی تحصیل میشود.

بومب و قوت صلاح

در هفته دوم ماه

نبروا مبر ۱۹۵۱

یک خاتم معمره

را که دانه سرطان

بزرگی در حلق

خود داشت بیکمی

از اضافهای طبقه

اولی شفاخانه

ویکتوریاها سمیتل

آوردند فوراً یک

ماشین بزرگی را

که پوش سربی

کلفت مانند یک

آله مخلوط کننده

ماشین کوبالک بمب کانا دانی

گهت داشت بالای سرش آویزان نمودند. بعد از اندک جدا روزنه کوچکی از ماشین مذکور باز شد و پس از چند دقیقه دوباره مسدود گردید. به این طریق مریض برای اولین مرتبه ذریعه نخستین دوره (کوبالت بمب) که طریق جدید علاج سرطان است تحت معالجه قرار داده شد. کوبالت بمب جدیدترین ساینسی طب است که سلاح مؤثر و قاطعی بمقابل سرطان محسوب میشود. این مخترع کانادا اختراع کرده اند و این بمب قویترین منبع رادیو اکتیو است که تا بحال برای مقاصد جراح روی کنار آورده دانسته میشود. اینک علما و متخصصین کوشش می نمایند تا تهیه این نوع آله را بیشتر گردانیده و آنرا درشفاخانه های دیگر تعمیم نمایند. کوبالت بمب از قویترین ماشین دارای بزرگترین رادיום دنیا (که یکی درشفاخانه روزوات واقع منهاتان و دیگری در بلجیم است) به اندازه بیست و پنج مرتبه قویتر بوده و ساختمان ظاهری آن هم به اندازه مکمل و نیکوست که به ساحت اندکی را در جسد مریض سهولت و خوبی کامل تحت تاثیر خود قرار میدهد. بر علاوه قیمت این ماشین جدید اختراع هم از قیمت ماشین دارای رادיום مراتب ارزانتر تمام میشود مثلاً دو حالیکه کوبالت بمب به قیمت ۱۷۲۰۰ دلار تمام میشود ماشین دارای رادיום بیست و پنج میلیون دلار ارزش خواهد داشت که به این حساب فرق فاحشی بین آنها بملاحظه میرسد.

کشف هویت جسد مومیائی شده مقتول

۱۷۰۰ سال قبل قتل جنایت آمیزی هرو داد به این قسم که در سر ده ساله را از پاهای گرفته و سرش را بیک سنگ سنگی محکم کرده و چنگه اش بر شکستانه انداختیم راستش از حلقه بر آورده و در لوب یا پایش قطع بزوگی تولید کرده بودند و در هر دو پایش از حدران شکسته و زانوی چشم هم بجای شده بود. در این حقیقت مقتول هیتج اهل می از طرف حریف قاتل بعمل میامده جسد را با پستی

جسد مومیائی شده که ۱۷ قرن کامل بهمین حال بوده ۴۱۵

و فشننگی تمام بقسمی مومیائی کرده بودند که گویا بخانهدان درجه اول تعلق داشت او را بهترین پارچه کستانی بیجانیده و روی آن را بایک ماده سرش مانند اندوده بودند .
 نامش را بر روی بندیچی که در روی سینه اش بسته بودند نوشته کردند و در نزدیکی شهر قدیمی مصر (تیس) مراسم تدفین او را محترمانه بجا آوردند اینک پس از ۱۷ قرن جسد مومیائی شده مذکور را که بخوبی حفظ گردیده است بموزیم برطانوی شهر ویکتوریا و آلبرت کولمبیا نقل دادند و از عرضه سی سال است که جسد در بین بکس چوبی روی بستری که از کرسنل های نفتالین پوشانده شده حفظ گردیده است . در اثر توالی ایام پارچه های مستعمله و غیره رنگ خود را کاملاً باخته و بواسطه کرم خورده شده و تار و پود خود از دست داده بود بواسطه عمل مومیائی چهره و سر مقتول سینه شده بود . نوشته روی سینه بنام (دیانا) ترجمه گردید و متعلمین شهر ویکتوریا بقتن حاصل کردند که این جسد عبارت از جسد یک دختر جوان و مقبولی بود . مگر متخصصین موزیم ویکتوریا به این تشخیص اصلاً متقاعدنداشتند . در اثر توصیه و مساعی (مادام ارنافون لایبیل پیرس ورف) سر کرده سوسائتی انترپولوجی موزیم بالاخره در همین اواخر جسد را تحت شعاع ایکس قرار داده و با استفاده از آن بمطالعات عمیقتر و اساسیتر شروع کردند .

اشعه قوی ایکس تحولات وارده در استخوان و اشعه خفیف ایکس وضعیت جلد را که بخت چرم دباغی شده معلوم میشود نشان دادند . در بعضی شعاع ایکس وضعیت تهیگاه و خلقه لنگن خاصره را معلوم کردند و فهمیدند که جسد متعلق بیک پسر بوده و در سن دختر نمیباشد . در بریتش موزیم لندن داکتر تیبی سبکیت تصاویر تهیه شده از شعاع ایکس را مطالعه کرده و یقین حاصل کرد که جسد بقتل رسیده و نام اصلی آن هم (دیانا) نمیباشد . سبکیت نوشته روی بندیچ سینه جسد را بدقت خوانده و نام را ترجمه کرد و واضح ساخت که نام مقتول عبارت است از (پنچیتس) پسر (هیتس) و واقعاً بیکگی لازم خاندان های اشراف تعلق داشته و بواسطه بیکگی از رفعا بقتل رسیده است . مراسم تدفین در قرن ۳ میلادی اغلباً واقع شده .

در همین روزهای اخیر بعد از کشف اطلاع فوق جسد مومیائی شده پنچیتس بر واق خارجی نمایشگاه فنون چینی در موزیم نقل داده شد . راجع به این جسد تمام لفظی را که همزنگب شده اند عبارت ازین است که نام اصلی را بر روی تابوت نوشته کرده و علامت هویت را تبدیل دهند .

تحت‌البحری جدیدشکاری در عمق بحر

در اندک روزهای اخیر نوامبر ۱۹۵۱ تحت‌البحری مودل نومی را بنام کچی، آی به آب انداختند. این تحت‌البحری که در نوعیت خود خیلی جدید و مهم میباشد ۷۵۰ تن ظرفیت دارد و در داخل آن تمام لوازم و ضروریات اولیه را که برای تحت‌البحری از جمله احتیاجات اولیه دانسته میشود آماده کرده اند. در حصاره کماتی تحت‌البحری مذکور اطاق مخصوصی وجود دارد در پین آن بکس مخصوصی گزارده اند که کاشف صداها بوده و عملاً تحت‌البحری از داشتن این آله ناگزیر دانسته میشوند. در اوقات

تحت‌البحری جدیدشکاری
بسیارک تحت‌البحری مذکور میتواند که برای دو ماه کامل در اعماق بحر توقف نماید
و در خلال این مدت اصلاً بروی آب برنیاید. در دریا های ژرف ایمن تحت‌البحری
شکار خود را بهسبب انتظار برده و بعد از پیدایش الکترونیک آن هارا
از بین میبرد و از اقدامات حربی مانع میشود.

بزرگترین توپ های آتش

جنوب غرب اتازونی سرزمین راکتها، بمبهای اتمی و نعلبکی های طیار محسوب میشود
و طی درین اواخر یعنی در هفته سوم ماه نوامبر ۱۹۵۱ یک خارقه عجیب و مخیر سیانسی را
در فضا مورد آزمون قرار دادند که عبارت بود از توپ های آتشین سبز مانند . طوری
به متذکر شدند نظر این آله هارا قبلاً اصلاً مشاهده نکرده اند. اهالی جنوب غرب
امریکا در خلال ۱۳ روز هشت عدد توپ بزرگ آتشین را در طبقات فضا معاینه کردند
و خیلی متحیر شدند.

طبقه گفتار (داکتر لنگون لاپاز) رئیس موسسه میتیورتیکس در یونیورسیتی نیومکسیکو از جمله تمام احجار سماوی که در خلال یکسال بالای یک ساحه معین نمودار میشوند این توپ های آتشین آسمانی وضع استثنائی بخود داشتند و نمیتوان آن هارا بادیگران مقابله نمود. من نمیدانم درباره آنها چه بگویم ویاچه نظریه بدهم بهتر است که از علمای موظف به ساختمان بمبواتوم درباره توپ های آتشین معلومات خواست و نظریات متخصصین (نیوادا) را درین باره طالب گردید.

داکتر لاپاز میگوید احجار آسمانی در طبقات پست فضا بصورت تگرگک حمله نمی آورند و بر علاوه رنگ سبز هم در احجار آسمانی یک امر غیرعادی و خلاف معمول محسوب میشود. سنگ های آسمانی چون بزمن نزدیک میشوند مانند طیارات جیت یک نوع صدا از خود بیرون میسازند و حال آنکه اغلب مشاهدین ملاحظه کردند که این توپ های عجیب آتشین کاملاً بیصدا بودند و بعضی از آنها چون بزمن اصابت کردند چنان بارقه و روشنی عجیبی از خود نشان دادند که تصور میرفت شب یکباره روز گردیده است و همینکه پارتی های تحقیق کننده نزدیک موضع اصابت رفتند تا بقایای این توپ های عجیب آتشین را ملاحظه کنند اثری از آنها یافت نتوانستند.

این موضوع همه افراد جنوب غرب اتازونی را سخت بخود متوجه ساخته و درباره آن بائرس ودهشت صحبت می نمایند.

دیگر موضوع نعلبکی های طیار که از کرات سماوی مریخ ویا مشتری جدا میگردند آن همه اهمیت خود را ازدست داده و بیش ازین مردم به این فکر نیستند که آنها مولود موجودات سماوی میباشند اینک کم کم ساحه گردش و ظهور توپ های آتشین توسعه پیدا کرده تا حدود نیوجرسی و نیویارک هم مردم توانستند کرات مذکور در فضا ملاحظه نمایند.

رادار زیر آب

انجنیر وینی امروس پلان اختراع آله را طرح نموده است که امواج فریکونسی بلند از آن بیرون میشود و در اثر اصابت این امواج به اهداف و مراجعت مجدد آن وضعیت انعکاس صدا فاصله هدف را بخود معلوم میکنند. با ایجاد این آله میخواستند موتور کشتی های غرق شده، گیرهای ماهیگیری و دیگر ادوات و سامان مفروقه و مورد استفاده را از آب بیرون کنند.

انجنیر روس چون آله جدید الاختراع خود را روی کار آورد آن را بیک کشتی ماهیگیری نصب کرد و قدری دور از ساحل ایلاسکا بتجربه و امتحان پرداخت. این آله خیلی کامیاب ثابت شده و نتیجه موفقانه داد.

درین اواخر چون درجهیل و اشننگتن رادار خود را زیر آب بکار انداخت و تجربه خود را بحضور علماء انجام داد و حیرت آنها را از این امر مهم موجب گردید. آله‌های مختلفهٔ بحری و ادوات اکتشافی که تا بحال مورد امتحان و عمل قرار داده میشدند هیچ کدام از حیث صحت و اهمیت به اندازهٔ این آله نرسیدند. رادار جدید زیر آب را برای معلوم کردن نقب‌های بحری، مواضع تحت‌البحری و دیگر دامهای زیر آب خیلی مهم و مؤثر دانستند.

ماشین جدید روس ۱۵۰ پوند وزن دارد و در آن کرسطل نمک روشل انرژی برق را بصورت ضربان تبدیل میکنند (و حال آنکه قبلاً رادار اینطور نبوده و فرس یکونوسی رادیو را بکار میبرد) نبض صدا بیک ستون ضیق توجه شده و ذریعه یک ترا انسیمیتر زیر آب بزایوه ۳۶۰ درجه نقل داده میشود. انعکاسات صدا از هدف‌های زیر آب پس به ترا انسیمیتر آمده و بعد به یک پردهٔ شعاع کثود نشر و به حیث یک نقشه روشن معلوم گردیده و ذریعه آن فاصله و طرف جهاز تثبیت می‌یابد و هدف‌های متحرک را بحیث یک

پرده عادی رادار نمودار می‌سازد. یک تیوب دیگر شعاع کثود که فاصله را اندازه می‌گیرد بر علاوه آن خاصیت و موثرت حقیقی هدف را نیز معلوم میکنند. در بازگشت انعکاس صدا به صدای قابل‌سمع تحول داده شده و یک اوپرا تور با تجربه ذریعه لود سپیکر آن را بخوبی استماع کرده و به سهولت هدف را می‌شناسد. برای هر نوع علامت صدا آله ریکاردگیری اتوماتیکی نصب کرده‌اند و از روی بکار آفتیدن این آله و تبدیل آواز آن در لود سپیکر هدف را تعیین و تثبیت می‌نمایند. مخترع متیقن است که این آله جدیدالاختراعش تأثیر بزرگ و مهمی در امور

سوق الجبشی وارد میکنند و مراحل تکامل خود را هنوز هم بی‌عده می‌رود. اودرموسسه حاصلات الیکترونی (سیتل انتروکس کوریوریشن) بحیث انجنیر مهم کار کرده و در جنگ عمومی دوم در بین عساکر برطانیه خدمات زیادی را انجام داده است.

طیارات جنگی

روسیه

منابع امریکائی

چنین اطلاع دادند که

در مورد طیارات جنگی

روسیه معلومات ما

ناقص است ولی باز

هم تا جائیکه اطلاع

حاصل شده و متخصصین

حر بی اتانروسی ،

فرانس ، برطانیه ،

سویتزرلیند و جرمنی

بیان میکنند

و نظریات آنها

در کتاب طیاره

تمام دنیا و مجله عصر

هوا بازی نشر شده

طیارات جنگی و بمب

افکن ذیل در روسیه

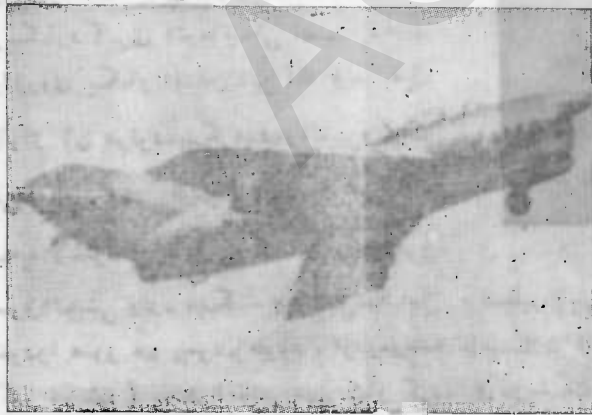
موجودند .

طیاره جنگی نوع
یا کولیف

بمب افکن نوع
ایلیوشن

طیاره جنگی نوع لاج گین

طیاره جنگی نوع میکویان

طیاره نوع یا کولیف نمبر ۹ : این طیاره يك ماشینه بوده فی ساعت ۴۴۲ میل پرواز داشته و ارتفاع متوسط طیارانش به ۴۰۰۰۰ فوت میرسد و تا بلندی ۳۶۰۰۰ فوت پرواز می کند ساحت پروازش ۸۰۰ میل بوده و اسلحه اش يك توپ هب فرنگک ۲۰ میلیمتری و دو ماشین گن ۱۲۰۷ میلیمتری میباشد .

طیاره نوع میکویان نمبر ۱۵ : طیاره جنگی دارای يك ماشین جیت است سرعت رفتار آن فی ساعت ۶۸۰ میل بوده و به ارتفاع ۷ الی ۸ هزار فوت بصورت متوسط پرواز نموده و تا ۴۲۰۰۰ فوت هم بلند رفته میتواند . ساحت پرواز آن معلوم نیست سلاح آن عبارت است از يك توپ ۳۲ میلیمتری و دو توپ ۲۳ میلیمتری .

طیاره نوع لالوج کین نمبر ۱۷ : سرعت رفتار آن فی ساعت ۶۵۰ ، ۶۲۵ میل بوده بصورت متوسط در ارتفاع ۶۶۰۰ فوت طیران داشته و به بلندی ۴۵۰۰۰ فوت هم گاهی پرواز می نماید سلاح آن دو توپ ۲۰ و ۳۲ میلیمتری یا ۳۷ میلیمتری میباشد . ساحت پرواز آن ۲۰۰۰ میل بوده و برای سرعت های فوق العاده در عقب خود ماشین راکت دارد و رادار طیاره جنگی شبانه در حصه بینی طیاره نصب است .

طیاره نوع یا کولیف نمبر ۲۵ : این طیاره جدید ترین طیاره جنگی قوای سرخ بوده و خصوصیات آن تا بجال روشن نشده است . طیاره موصوف به طرز طیاره میکویان نمبر ۱۵ و لالوج کین نمبر ۱۷ ساخته شده و دیگر جزئیات آن آشکار نگردیده است . طیاره نوع یا کولیف نمبر ۱۵ : این طیاره بقوه راکت طیران می نماید و تا هنوز در مراحل تجربه قرار دارد . سرعت رفتار آن فی ساعت ۸۵۰ میل بوده و به ارتفاع ۱۶۰۰۰ فوت پرواز می نماید . اسلحه آن معلوم نیست احتمال دارد که چهار توپ در حدود بینی یا راکت خود داشته باشد .

طیاره لالوج کین نمبر ۱۵ : طیاره جنگی شبانه است که دو ماشین جیت و پیلوت و عامل رادار هم دارد . سرعت رفتار آن تقریباً ۵۷۰ میل فی ساعت بوده و اندازه متوسط ارتفاع پرواز و حد انتهائی بلند پروازیش معلوم نیست . ساحت پروازش تقریباً ۲۲۰۰ میل بوده و اسلحه آن عبارت است از دو توپ ۳۲ میلیمتری در حدود بینی طیاره ، ماشین گن ۱۲ میلیمتری این طیاره مقام مهمی داشته و طیاره نمره اول جنگی روسیه محسوب میشود .

بمب افکن ها :

ویویم نمبر ۱۰ : درین طیاره ۳ نفر مسی نشینند و دو ماشین جیت (نظیر طیاره کانیرای برطانوی) دارد . سرعت رفتارش فی ساعت ۵۳۰ میل بوده و ساحت پروازش

د کابل کالنی

معلوم نیست بمب‌ها را بوزن ۶۵۰۰ پوند باخود حمل می‌نمایند. اسلحه آن عبارت است از دو توپ ۳۰ میلیمتری در حدود بینی طیاره و دو توپ ۲۰ میلیمتری در دم طیاره.

ایلیوشین نمبر ۲۶ : برای ۳ یا ۴ نفر درین طیاره موضع تهیه دیده شده و دو ماشین جیت بمب افکن متوسط دارد ، سرعت رفتار آن فی ساعت ۶۰۰ میل و ساحه پرواز آن تقریباً ۲۰۰۰ میل است . اندازه و وزن بمب آن معلوم نیست . بحریه قوای سرخ

میتوانند کتله تاریکو را ذریقه آن حمل نمایند . سلاح آن عبارت است از دو توپ ۳۷ میلیمتری در حدود بینی ، دو توپ ۱۲ میلیمتری ، ماشین گن هادریک طرف پیش روی و حصه دم . توپولیف نمبر ۴ : عیناً کاپی بی نمبر ۲۹ اتازونی دانسته میشود . سرعت رفتار

آن فی ساعت ۴۰۰ میل و ساحه پرواز آن از ۴۰۰۰ الی ۵۰۰۰ میل بوده و وزن بمب آن به ۱۰۰۰۰ پوند میرسد . سلاح آن چهار توپ از ۱۰ الی ۲۰ میلیمتری میباشد .

توپولیف نمبر ۷ : این طیاره روسیه گویا جزایست برای طیاره بی ۳۶ اتازونی . دارای ۶ انجن بزرگ است که هر یک تر بو پراپ بوده و فی ساعت ۶۰۰ میل پرواز کرده ساحه طیاره آن ۴۰۰۰ میل دانسته میشود و به ارتفاع ۱۰۰۰۰ الی ۱۵۰۰۰ هزار فوت بلند میشود .

طیارات جدید عسکری

اخیراً طیارات بمب افکن جدید عسکری از نوع بمب افکن بی ۴۷ در امریکای کار

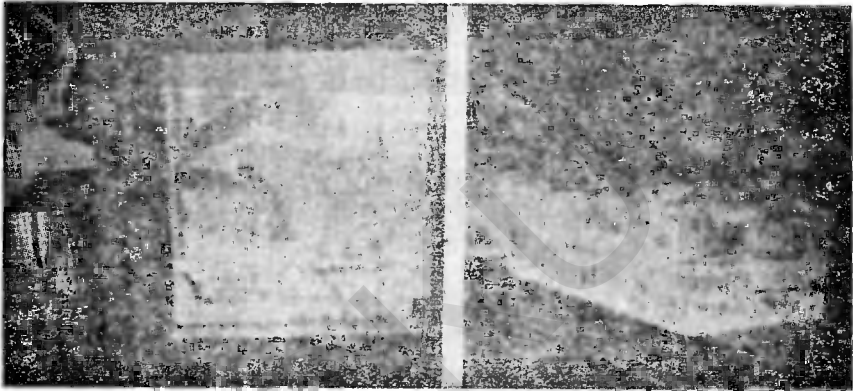

بمب افکن‌های جدید عسکری

آمده که دارای جیت طیاره جنگی نوع سابرمیباشد . ادوات و سامان دقیقه الیکترونی هم در بین آن نصب کرده‌اند در این فو تو بمب افکن‌های جدید عسکری را ملاحظه می‌نمایند .

جدیدترین تحقیقات طبیی برای مجادله بامرض

مکتشفین و مبدعین طبیی در فاکولتای طبیی همسرمت واقع لندن شب و روز مصروف کشاورشها و تنبغات سایسی میباشد. دکتورهای مصر، عراق، هند، ایران و امریکای جنوبی درین موسسه جدیدترین آلات مجادله بامرض را مورد آزمون و تجربه قرار میدهند طوری که ملاحظه می نمائید درعکس چپ دریک قفسه پوش دار که از آن بخار متصاعد است یکی از آزمایش کنندگان دست های خود را روی عناصر خطرناک

قفسه پوش دار جهت امتحان بخارها

ظرف شفاف برای امتحان ویتامین

رادیو اکتیف میگذارد و به آن صدمه و اذیتی هم نمی رسد ز حال آنکه درعکس دست راست دکتوری دربین یک ظرف آب شفاف اندازه و مقدار ویتامین بی ۱۲ (ویتامینی که برای تشکیل خون مهم و اساسی است) را تعیین می نماید. این صدمه درمابعات و انداج جسد انسان وجود دارد.

نمایش موتور بوت ها

در نمایشگاه سالانه موتور بوت ها در نیویارک با تعداد ۲۲۲ عدد موتور بوت و هزارها نوع ادوات جدید مخصوص قایق ها و غیره مورد امتحان و نمایش قرار داده شد. درین نمایش کوچکترین قایق که هدف بحری نامیده میشود و ۸ فوت طول دارد و قیمت ۳۵۰۰۰ دلار دستگیری می کرد با قایق ها و بوت های بزرگ که به طول ۴۸ فوت و قیمت ۷۶۰۰۰

دار طرف توجه قرار گرفتند . این موتور بوت را دوانجن دیزل بقوة ۲۰۰ اسب فی ساعت ۲۰ الی ۳۲ میل پیش میبرد .

موتور بوت ویلرس بقوة ۲۰۰ اسب قایق های جدید کوچک

در ارتفاع ۷۷۰۰۰ فـت

صبح ۱۵ - اگست ۱۹۵۱ ولیم بارتون برجهین که در کمپنی دوگلاس ایر کرافت بحیث پیلوت باتجربه در پرواز های امتحانی کار میکنند در طیاره نوع بیسی ۲۹ نشسته و در موضع (موروک درای لیک) کلمفورنیا از میدان هوایی ایستورد بر هوا شد در زیر سینه این طیاره بمب افکن راکت دوگلاس که مانند شپش سفید بود و بنام دوگلاس سکای راکت معروف و چهار موتور راکت داشت آورده زان بود . چون پیلوت طیاره به اسم جارج ژینسن طیاره را به ارتفاع ۲۰۰۰۰ فـت بلند برد عمله مذکور تانک های طیاره راکت را که چهار و پنج گیلن مایسج آکسیجن با خود داشتند بسکار انداختند و چون به ارتفاع ۲۵۰۰۰ فـت صعود نمودند سه نفر بسدن قوی برجهین را ذریعه گیر ارتفاع قوی در بدنه سکای راکت داخل کردند . در ارتفاع ۳۵۰۰۰ فـت پیلوت ژینسن غلامت به کار افتیدن راکت را از روی اعداد ۱ ، ۲ ، ۳ ، ۴ ، ۵ ابلاغ کرد و راکت مذکور از طیاره خطا داده شد و طیاره بمب افکن بیسی ۲۹ جانب چپ را گرفت و آنطرف دور خورد . برجهین اگر چه دستکش بدست نداشت باز هم بادست عریان بسرعت کامل چهار سوچ را تحت اختیار خود قرار داد ، هر سوچ يك اطاق راکت را آتش میداد و بجرکت می آورد . برجهین میگوید هر سوچ را که بسکار می انداختم يك نوع صدای مخصوصی از راکت می شنیدم ، اذدم راکت يك خط و اثر بخار سفید و غلیظ نمودار میشد .

دو ثانیه بعد از خطا دادن راکت از طیاره بر زمین احساس کرد که از سرعت صدا بیشتر حرکت دارد. همین که بر زمین ملاحظه کرد که بدنه راکت زاویه ۵۰ درجه را پیش گرفته فوراً آله ارتفاع سنج و آله تعیین سرعت رفتار را ملاحظه کرد و میزان حرارت داخل راکت را با اندازه فشار از نظر گزرانید. فهمید که سرعت رفتار از ۱۰۰۰ میل فی ساعت بیشتر بوده و یک تن ماده سوخت در یک دقیقه محترق می گردد. تدریجاً راکت مذکور ریسکارد های ارتفاعات بلند را شکستانده میرفت مثلاً از ارتفاع ۵۹۴۴۶ فوت که ریسکارد طیاره جیت است گذشت و بعداً ارتفاع ۷۲۳۹۵ فوت که با لون کیتان اورول ریسکارد قایم کرده بود رسید و ریسکارد او را فسخ کرد. بالاخره راکت مذکور از ۷۷۰۰ فوت که تقریباً ۶۵ میل از ارتفاع شود هم بلندتر رفت. تا بحال به این ارتفاع نوع بشر نرسیده است سرعتش هم از هزار میل فی ساعت بیشتر بود. بر زمین برای لحظه به اطراف خود نظر افکند آسمان بنظر او تاریک نیلگون آمد و لسی آتشی آنقدر تاریک که قبلاً اعلان کرده بودند. ارغوانی هم نبود. رنگ نیلگون آسمان زیبا معلوم میشد.

پیلوت بر زمین

بعد به فرود آمدن شروع کرد در وهله اول این راکت سفید مانند یک سنگ آسمانی معلوم میشد سرعت فوق العاده راکت تدریجاً کم شده میرفت با تغییر درجات از ۴۰ به ۳۰ سرعت هم تغییر می یافت تا آنکه به سرعت رفتار صوت رسید. و هنگامیکه بر زمین نشست سرعتش فی ساعت ۱۸۰ میل بود. بر زمین ازین امر تأسف نمود که چرا راکت را بلندتر و سریعتر پرواز نداد زیرا حسب بیاناتش میتوانست از آنها بالاتر برود. دو گلاس توقع دارد که راکت جدید بنام (اکس ۳) خود را به ارتفاع ۲۰ میل فوق زمین برساند.

ریسکارد پرواز

یک طیاره آمریکائی نوع آر بی ۴۵ اس که از نوع بمب افکن سبک بوده و دارای

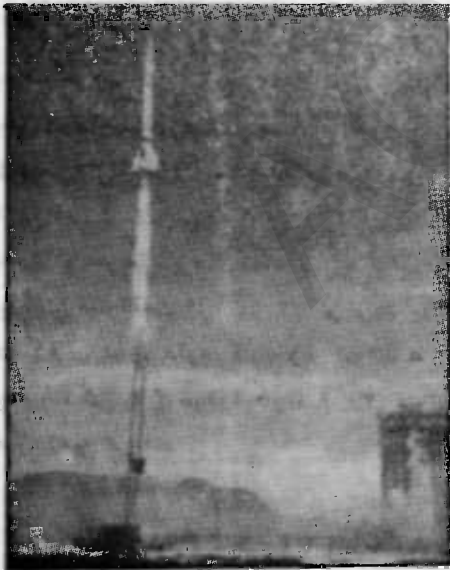
چهار ماشین جیت میباشد و بصورت معمولی فی ساعت ۵۵۰ میل پرواز دارد در ۱۰ اکتوبر ۱۹۵۱ از میدان هوایی فورت ورت بطرف بار کمدیل که از همدرگر ۲۰۰ میل فاصله دارد پرواز نمود و این فاصله را در ۱۳ دقیقه و پنجاه ثانیه طی کرد و سرعت متوسط این طیاره فی ساعت ۸۸۶ میل بوده و طوری که گفتند این سرعت ازین نوع طیاره بی سابقه بوده و بحیث یک ریکارڈ جدید در دفتر معینه آن ثبت گردید .

ماشین موج دماغ

ماشین موج دماغ که حسب اصطلاح علمی بنام (الیکتروانسیفالوگراف) یاد میشود حالا عمومیت پیدا کرده و دکتورها در موارد لازمه از آن استفاده می نمایند ، مخصوصاً در حالات حاد و شدید ضرورت به این آله جدید الاختراع جدی میشود . دو نفر دکتور متخصص اعصاب شهر کلیرولیند چنین اطلاع میدهند که این ماشین نسبت بهمه اقدامات و تشحیقات دیگر فنی مفیدتر بوده و نقاط معینه نقص و خرابی را در اثر کشیدن دکلن علامت مشخصه و نمونه های موج دماغ تثبیت می نماید . دکتور های مذکور چنین تصویبیه می نمایند که این ماشین را باید توسعه بخشند و مخصوصاً در مورد انجنیران پراه ریل بیوت های طیاره ، درایورهای بس و امثال آنها این ماشین را باید بیشتر بکار برند .

راکت جدید بحری

اخیراً به نمونه سلاح انتقامی نمبر ۲ جرمنی که در ۱۹۴۶ روی کار آمده بود در امریکا راکت جدید بحری تهیه کرده اند راکت مذکور را جدیداً طرف امتحان قرار دادند این راکت به ارتفاع ۱۳۵ میل و سرعت ۴۱۰۰ میل فی ساعت در نیو مکسیکو بکار انداخته شد درعکس پهلو راکت مذکور را در حال پرواز ملاحظه میکنید .

راکت جدید بحری

بکس حامل یخ و طعام

داکتر بیترشلو و موبوم متخصص آله کافی سازی سیمکس باشنده شهر نیویارک یک بکس قابل حمل یخ را که در ضیافت های نسبتاً کوچک خارج شهر و میله ها، از آن میتوانست استفاده کنند اختراع کرده است. این بکس از دو طرف کاسه مانند فولاد بی لکه که هر کدام به اندازه سه کوارت ظرفیت دارد مرکب میباشد. اطراف هر یک از این کاسه ها را کارک پلاستیکی پوشانده است. یخ در بین ظرف بالائی گزاردده میشود و فولاد سردی و برودت را به کاسه دیگر فولادی برای سرد کردن مواد غذایی نقل میدهد و مواد غذایی در آن سرد میگردد.

بکس حامل یخ و طعام

رادیوی جیبی در خدمت طب

مجله صدای امریکا می نویسد برای احضار طبیب خانگی در مواقع جدی و مهم بعضاً

رادیو جیبی در خدمت طب

خانواده های امریکا به مشکلات مواجه میشوند زیرا طبیب ممکن در منزل خود نبوده و از او اطلاع پیدا نمی توانستند و حالک مرض ابتر میگردد اخیراً در شهر نیویارک مؤسس بنام

طریق گزاردن رادیو جیبی در جیب

رادیوی جیبی

« احضار بوسیله هوا » ذریعه روی کار آوردن رادیو های کوچک جیبی طبیب خانزادگی خود را اگر بقاصه چهل میلی شهر نیویارک هم باشد احضار می نمایند . مؤسسه متدیکال کور بهر یک از مشتریان خود یک دستگاه رادیو جیبی که وزنش ۱۶۵ گرام است میدهد . این رادیو همیشه در جیب مشتری میباشد و گاهگاهی آن را باز کرده و گوش میدهد همیشه شماره خود را

شنید فوراً بهر کز موسسه تیلیفونی میدهد و تیلیفون بسرعت اسم و آدرس بیمار را به او خبر داده و طبیب فوراً بسراغ مریض میرود. دستگاه گیرنده در هر دقیقه ۶۰ شماره را میگیرد و موسسه احضار وقتی طبیبی را احضار میکنند در مدت

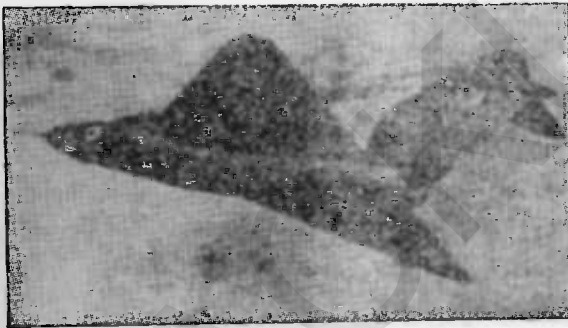
ذریعه فشار دکمه و گزاردن آن در گوش شماره خود را معلوم میکنند

تیلیفون مشترک بهر کز موسسه احضار

یکساعت بصورت متناوب شصت مرتبه نام او را در رادیو تکرار میکنند و همیشه طبیب احضار شد فوراً مرکز فرستنده نام او را حذف میکند . طرز احضار طبیب از طرف بیمار این است که فوراً نام طبیب را بهر کز موسسه تیلیفون کرده و از موسسه خواهش میکنند که طبیب را اطلاع بدهند و موسسه هم بطریق فوق شماره طبیب مورد ضرورت را تکراراً نشر میکند تا او را بیابد . اکنون اطباء امریکا به این ذریعه خوبتر و زودتر خود را به سرفوت مریض میرسانند . مخترع این دستگاه شرمین نام دارند . اکنون برعلاوه اطباء ، مهندسين ، مخبرين جرائد وغيره به مؤسسه رادیوی جیبی مشترک گردیده اند . حالا اطباء بازن و اطفال خود بفراغت بال برای تفریح و هوا خوری از منزل بیرون میروند و دیگر احتیاج حس نمی کنند تا پای تیلیفون بشینند زیرا بوسیله هوا در هر جائیکه باشند از احضار خود اطلاع می یابند .

مثلث طیار

در هفته سوم ماه جنوری ۱۹۵۲ برای اولین مرتبه اها لی برطانیه طیاره جدیدی را در فضا مشاهده کردند که بنام جی ۱ نمره یاد میشود. این طیاره جدید قوای فضائی شاهی را پیش قدم عصر جدیدی میدانند و آن را بنام طیارات دلتا یاد میکنند. اگر چه از نظریه روی کار آوردن طیارات مذکور که به اصطلاح (دلتا ونگک) یاد میشود چندسال میگذرد و لی مو فقیه متخصصین به مرحله عمل و قطعیت نرسیده بود. باری برای اولین مرتبه در ۱۹۴۸ دلتا ونگک را مورد آزمون قرار دادند و معلوم کردند که هنوز دربال، بدنه، تانک تیل و دیگر حصص طیاره باید اصلاحات لازمه بعمل آورد، شود لازم دانستند تا یک پیلوت اتوماتیکی الکترونیک برای حفظ تعادل و موازنه طیاره در آن نصب نمایند ولی باز هم برای مثلث طیار نوع جی ۱ ام نمره یک دم کوچک دلتا مانند که

از شاهور طیار بلندتر است تهیه دیدند. این بمب افکن جیت دار فردا بادقت و صراحت کامل توانی را ذریعه راجار شمرده و وقت بلند شدن طیارات

مثلث طیار

متافع را در ارتفاعات لازمه بخوبی کامل کشف میکنند. این طیاره فی ساعت بیشتر از ۱۰۰۰ میل پرواز داشته و دو ماشین جیت آن فوق العاده قوی و مستحکم میباشد.

جیب زیر آب

اخیراً جیب های ویلی جدیدی تهیه کردند که در زیر آب رفتار کرده و کوشش دارند تا تعداد این نوع جیب را بیشتر سازند. جیب مذکور تیوب هائی دارد که در زیر آب بخوبی حرکت میتواند. سمیت های آن نرم و پلاستیکی بوده و سیرنگ های آن

اصلاح کامل یافته وانجن

آن ۷۲ قوه اسپ دارد -

بدنه این جیب از جیب های

معمولی پنج انچ دراز

و دو انچ عرضتر میباشد .

جیب زیر آب

میترو برای سنجش معیار تشنگی

برای اینکه معیار حقیقی تشنگی را بخود معلوم نمایند متخصصین و علماء از مدتهای مدیدی به این طرف مصروف تحقیقات و مطالعات بود و آرزو داشتند آله روی کار آورده شود تا به این مطلوب مهم بخوبی بتوانند موفقیت حاصل کنند آنها میخواستند که تنها مقدار آبی را که حیوانات ضرورت دارند تعیین کنند بلکه وقت صحیح خواش و سرعت نوشیدن آن را هم تثبیت نمایند .

در ماه اکتوبر ۱۹۰۵ در امریکا چنین اعلان شد که دو نفر متخصص روحيات بنام ژر ، هری هل و ایلویوت ستیلر در یونیورسیتی جان هاپکنس آله جدیدی اختراع کرده اند که توسط آن پر ابلم تشنگی انسان و گرسنگی آن را بخوبی حل میتوانند این آله عبارت است از میترو الکترونیک مشروب

آله جدید مشروب سنج این میتر هر مرتبه که یک حیوان زبانه خود را به آن می زند و آب می نوشد مقدار آب مشروب را تعیین می نمایند . میترو مشروب

سنج ساده، کم مصرف و خیلی دقیق میباشد. مثلاً هر دفعه که يك موش زبان خود را به مایع آن میزند يك جریان ایلکترونك مكمل تولید میکند این جریان قلم های مخصوص را که بنام (کیمو گراف) یاد میشود بحرکت می آورد و هر حرکت زبان در صفحه مخصوص گراف يك علامت را نقش می نماید بعد علما تعداد علامات را شمار کرده از روی آن اندازه تشنگی و سرعت شرب آب را میدانند. متخصصین هاپکنس میگویند يك موش در يك ثانیه از شش الی هفت مرتبه زبان خود را در آب میزند. در ظرف ۲۴ ساعت آن ها تقریباً بیست دقیقه را برای صرف آب میگذرانند. اگر به آب شکر مزوج کرده باشند موش ها مقدار زیاد آب را صرف میکنند و اگر در آب ویتامین ها را بیامیزند کمتر صرف می نمایند.

لباس جدید عسکری که گلوله در

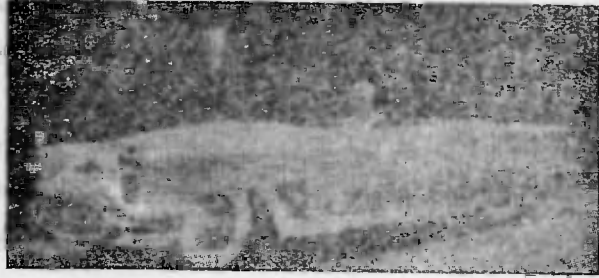
آن کار نمیکند

اخیراً برای عساکر از نیلون و پلاستیک لباس جدیدی تهیه کرده اند که آنها را در مقابل خمپاره ها حفظ کرده و تاثیری به آنها رسانده نمیتواند. خود پلاستیکی آنها از خود فولادی بهتر و مرجعتر دانسته میشود. این لباس را (بولمیت پروف) می نامند.

موتورهای جدید بیولک

اخیراً در آمریکا بیولک جدید نوع اکس بی ۳۰۰ را مورد امتحان قرار دادند انچه این بیولک به اندازة

لباس جدید ضد گلوله

۳۰۰ اسب قوه داشته و فی ساعت ۱۵۰ میل را طی می کند بدنه بیولک مذکور از آلومینیم ساخته

بیولک جدید فی ساعت ۱۵۰ میل رفتار دارد

شده است.

نموده درباره تأسیس سرویس های هوایی بصورت مشترك و مختلط اقدامات بعمل آید .
 ۱۳) امسال به اثر ابراز فعالیت وجدیت شعبات مربوطه ریاست تجارتی و ریاست فیصله
 منازعات تجارتی حتی الامکان قسمت زیادی از مناقشات و منازعات تجارتی نیز طلب
 (که فی مابین موسسات و تجار انفرادی در امور تجارت شان رخ داده بود) به فیصله های
 معقول و مطلوبی منتهی گردیده است .

۱۴) هکذا امسال ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی برای فراهم آوردن تسهیلات
 ممکنه در برابر مشکلاتی که من حیث بوجود آمدن قانون کنترل اسعار در هند به اموال
 لایسنسی تجار افغانی وارد گردیده بود داخل اقدامات لازمه شده و در نتیجه این اقدامات
 تا اندازه تسهیلات فراهم شده است .

۱۵) در سال ۱۳۳۰ ریاست تجارتی بطور عموم در باره رفع مشکلات و معضلاتی که
 وقتاً فوقتاً از طرف حکومت پاکستان در برابر مسائل تجارت خارجی افغانستان و مخصوصاً
 معاملات ترانزیت بظهور رسیده به سلسله وزارت امور خارجه به اقدامات لازمه پرداخته
 و تاجائیکه ممکن بود برفتم برخی از مشکلات موفق شده است در حالیکه هنوز هم
 مشکلات زیادی بنا بر عدم همکاری حکومت پاکستان در راه تجارت ترانزیت افغانستان
 به حال سابق باقی می باشد .

۱۶) هکذا ریاست تجارتی در باره وصول يك مبلغ گزافی که قبل از تقسیم هندوستان
 از دوك محصول واپسی شکر ، تاپیر و غیره نزد حکومت هند بر طانوی باقی مانده بود
 اقدامات جدی نموده بالاخر به اثر مراجعات مکرر و لاینقطع و هم چنان ارائه اسناد
 و دلائل مثبتة تجارتی اقدامات مذکور را به نتیجه رسانیده است .

۱۷) برای اینکه بنیه مالی کشور تقویه شده و حتی الامکان بر عواید دولتی افزایش
 بعمل آید و دولت بتواند مصارف ضروریه مملکت را تا اندازه از مدارك تجارتی تکافو
 نماید انحصار و امتیاز فروش موتر را از شرکته انحصار موتر اخذ و بر ریاست انحصارات
 دولتی سیرده شده و هم چنان امتیاز فروش قند ، شکر و دخانیات ، روده ، بطرول و نصول
 به ریاست مذکور تفویض شده است .

اخیراً بغرض انتظام و انکشاف امور ترانسپورت در مملکت بین موسسه افغانی بانک ملی
 و شنکر کمپنی المانی راجع به تشکیل يك شرکت حمل و نقل مشترك اقداماتی بعمل آمده
 است تا امور ترانسپورت در داخل مملکت اصلاح و انکشاف یابد البته در صورتیکه چنین
 يك شرکتی تشکیل میشود امور حمل و نقل مخصوصاً انتقال مال التجاره صاد راتی

و وارداتی کشور تحت نظام ودسیلین مطلوبی آمده و از لحاظ کرائیه و غیره نیز تسهیلاتی مهیا خواهد شد .

۱۸- برای اینکه در امور سرویس‌های شهری و سرویس‌های اطرافی و همچنین کلیه امور ترانسپورتی مملکت بهبودی فراهم شده و انتظامی بوجود آید معاونت‌های زیادی به ریاست شرکت سرویس کابل ریاست نقلیات دولتی و دیگر موسسات (از قبیل خواستن دستگاہ‌های ترمیم موتر و دستگاہ‌های ترمیم تیرو تیوپ و فرمایش موترهای جدید سرویس شهری و امثال آن) داده شده و همچنان برای اینکه از لحاظ موقعیت جغرافیائی و کوهستانی بودن مملکت مطالعاتی در خصوص ساختمان‌های موترها، شبکه در افغانستان کار میکند بعمل آید به کمپنی‌های موترسازی امریکاء و غیره مراجعه شده و کتلاک‌های کمپنی‌های موتر انگلیسی و امریکائی و ایتالیائی و غیره خواسته شده که بالاخر در اثر مراجعات شعبات مربوطه ریاست تجارتی (آقای جان بل) نماینده کمپنی انتر نیشنل بکابل آمده و مطالعاتی در این باره نمود و فیصله شد تا بعد از این بعضی از فرمایشات افغانستان از موترهای مدل انتر نیشنل قوی صادر گردد تا آن نوع موترها در این جا کار کنند که از لحاظ ساختمان ماشین و غیره مقاومت زیاد داشته باشد .

۱۹- علاوه بر اینکه امسال شعبات مربوطه ریاست تجارتی همکاری و معاونت‌های اخلاقی و اداری در امور سرویس‌های شهری با موسسات مربوطه نموده اند برای فراهم شدن تسهیلات بیشتر تشکیل یک ریاست سرویس دیگری را نیز بنام شرکت (دمیوند سرویس) منظور و اساس نامه آنرا ترتیب و به شرکت مذکور سپرده اند .

۲۰- هکذا برای اینکه از یک طرف در امور ترانسپورت مال التجاره و غیره تسهیلاتی فراهم گردد و از جانب دیگر بازار سیاه بطرول که باعث بلند رفتن کرائیه حمل و نقل میشود تا اندازه رفع گردد پیشنهاد دادن بطرول را بصورت کویان به موتر داران انفرادی بار بردار نیز به مقامات مربوطه تقدیم نموده است انتظار میرود به سال ۱۳۳۱ در صورت مساعد شدن نوریات بطرول به موترهای لاری نیز بطرول داده شود .

۲۱- همچنان برای اینکه در امور ترانسپورت ولایت قندهار نیز انتظام و بهبودی رخ داده باعث فراهم آوردن تسهیلات حمل و نقل مال التجاره و غیره گردد پروژه تاسیس یک اتحادیه حمل و نقل در قندهار روی دست گرفته شده اساس نامه آن ترتیب و برای طی مراحل اصول بمقامات مربوطه سپرده شده است .

۲۲- در خلال سال جاری بنا بر درخواست و مطالبه عمده از شرکا و پیشنهاد شرکت‌های آتی شرکت امید هرات و شرکت ریاست هرات و شرکت رخت اند خوی شرکت صادراتی

د کابل کالنی

میوه کابل و شرکت انحصار موتر لغو و تصفیه معاملات سابق شرکت های مذکور روی دست گرفته شده .

۲۳- در سال ۱۳۳۰ برای اینکه معلوماتی در امور نمایش های صناعتی دست داده و پیش از پیش در این زمینه مطالعاتی بعمل آید درباره بعضی از این نمایش گاه معلوماتی گرد آورده شده و ضمناً بنا بر درخواست حکومت هند زمینه شمول افغانستان در نمایش گاه صناعتی بین المللی بمبئی از طرف ریاست تجارنی و صناعتی وزارت اقتصاد ملی مساعد گردیده و ذریعه اطاق تجارت در نمایش گاه مذکور شمولیت بعمل آمده است .

۲۴- در سال ۱۳۳۰ شعبات مربوطه ریاست تجارنی بغرض فراهم شدن همکاری مزید در امور امداد تخنیکي ملل متحده به افغانستان من حیث بوجود آمدن وسائل ارتباطی هیئت باموسسات و دوائر مربوطه ، جلب و دعوت متخصصین تخنیکي و دیگر تسهیلات امور اداری بایست مذکور که امکان در تماس بوده و تمامه قوس سال ۱۳۳۰ اداره جدا گانه تحت ریاست شایسته سید قاسم خان رشتیاء بغرض معاونت و همکاری بایست مذکور تشکیل شده (و کلیه امور مربوطه هیئت یونو را ریاست تجارنی انجام داده است .

۲۵- برای اینکه بیافانس حقیقی تجارت مملکت از رهگذر اسعار خارجی حسب مطلوب تثبیت و تدقیق شده و معاملات تجارنی افغانستان با اسعار خارجه فهمیده شده بتواند ضمناً در ترتیب و تنظیم احصائیه های تجارت خارجی مملکت سهولت مزیدی فراهم گردد امسال ترتیب احصائیه گمرکات و غیره را علی الرغم سابق که کلیه اسعار خارجی مثل دالر کلمدار یوند و غیره به آفغانی تسعیر شده و به دفاتر احصائیه وی معامله میگردد به اسعار خارجی و دفاتر قید و به تمام گمرکات و شعبات مربوطه سفارش شده است تا بعد از این علاوه بر اینکه عواید تجارتی و اقتصادی مملکت را به پول مروجه مملکت قید دفاتر احصائیه مینمایند با اسعار خارجه نیز قید کنند و کذا اصلاحات دیگری نیز در امور احصائیه از لحاظ تفریق ممالک و اظهارنامه نرخ نامه های از (اموال صادراتی) در دفاتر احصائیه بوجود آمده .

۲۶- کذا برای اینکه سهر سعودی و نزول قیمت خرید و فروش مال التجاره صادراتی و وارداتی افغانستان در بازارهای داخل و خارج مورد تثبیت قرار داده شود ترتیب و تهیه قیمت های وسطی اموال مذکور در کلمبه بازار های داخلی و خارجی روی دست گرفته شده و شعبات احصائیه وی ریاست تجارنی در نظر دارد که در این باره پیش از پیش ابراز مساعی نمایند ،

۲۷- اقدام دیگری که به کمک شعبات احصائیه ریاست تجارنی روی دست گرفته شده

مسئله تثبیت هزینه زنده گانی و مواد اولیه حیاتی (از قبیل خو را که پو شاکه ، کرایه منزل، تنویر و تسخین می باشد که از سال ۱۳۲۷ تا ۱۳۳۰ تثبیت گردیده .

۲۸- امسال برای اینکه کامیابی در مورد کنترل بر خسی از مواد وارداتی در با زارها و همچنان موضوع تجدید واردات دست دهد شعبه بازار های داخلی ریاست تجارتی تقویه شده از یک طرف است قیمت اجناس روی بازار را به کمک دکانداران و اعضای اطاق تجارت تثبیت نموده و از جانب دیگر اقدامات جدی تری نسبت به تجدید و تحریم تورید اشیای ممنوع ورود بعمل آمده و راجع به جلوگیری از عرضه اشیای موعده استهلاک و فروش آن مطابق است معینه بسر رسیده بود اقدام شده است .

۲۹ در سال ۱۳۳۰ راجع به تهیه و کنترل کلو ش که یکی از اشیاء طرف ضرورت اکثر از اهالی مملکت میباشد و در موسم سرما بیم احتکار گران فروشی و غیره آن موجود است اقدام شده تا اینکه عرضه آن در بازارها بیشتر ساخته شده است باین صورت که از یک طرف تنظیم تورید کافی آن بعمل آمده و از جانب دیگر فروش و عرضه آن در بازارها تحت کنترل گرفته شده است .

۳۰ امسال ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی بکمک شعبات نشراتی و اطلاعاتی خود یک سلسله معلومات عکس ها و غیره را که معرف وضع اقتصادی تجارتی و صنعتی مملکت بود بنمایندگان افغانی در خارج (و همچنان بنا بر مطالبه و تقاضای شعبات نشراتی مملکت به آنها) فرستاده سعی کرده است حتی الامکان افغانستان را از نقطه نظر وضع اقتصادی تجارتی صنعتی و به مالیکی که بدانستن آن ابراز علاقه نموده اند معرفی نماید ریاست اداری و گمرکات :

ریاست اداری و گمرکات وزارت اقتصاد ملی که وظیفه آن از لحاظ شقوق اداری تنظیم و تنسیق امور اداره ترتیب سچل و سوانح مامورین ترفیع و تقاعد مامورین فراهم نمودن وسائل پیشرفت کارهای اداری در شقوق گمرکی فراهم نمودن تسهیلات گمرکی رفع مشکلات وارده گمرکی تعین تطبیق نرخهای مستقل در اموال محصول، وضع پروژہ های گمرکی، مطالعات در اطراف مسائل گمرکی بین المللی، مراقبت از بندر های گریزی و جلوگیری از امور قاچاق و غیره میباشد در حالیکه در خلال سال ۱۳۳۰ معمولاً در انجام وظائف محوله پرداخته در شقوق اداری و گمرکی به اقدامات ذیل متشبث شده است :

الف شقی گمرکی

۱- اخیراً ریاست گمرکات وزارت اقتصاد ملی برای اینکه حتی الامکان در شقوق صادرات

و توريد امور صادراتی کشور عوامل و وسائل بوجود آمده تجار صادرکننده مملکت بتوانند با فراهم شدن تسهیلات لازمه، بیش از پیش به توسعه و تقویه مواد صادراتی مملکت پیر دازند به سلسله فراهم نمودن وسائل محصول صنایع و با راجامه های مال التجاره صادراتی را که قبل برین از تجار صادرکننده اخذ میشد بکلی معاف قرار داده است.

۲- همچنان برای اینکه ریاست گمرکات وزارت اقتصاد ملی در امور سرسبزی مملکت بالتوبه سهمی داشته باشد پیشنهاد معافی محصول گمرکی پرزجات فالتوی آسباها برقی و غیره را به مقامات صلاحیت دار تقدیم و منظوری معافی آنرا گرفته تا از این رهگذر سهولتی در امور آب یاری و غیره فراهم شود.

۳- هکذا برای اینکه تسهیلاتی در امور تجارت داخلی و ارسال و مرسل اموال تجارتنی (از یک منطقه به منطقه دیگر) پدید آمده و در این باره اقدامات مؤثر و مفیدی مریی گردد و تجار داخلی بتوانند اموال ارسالی خود را در داخل مملکت به کمال سهولت از یک جا بجای دیگر انتقال داده از آن منتفع گردند فیود ضمانتی که قبلاً در برابر این گونه اموال موجود بود بکلی رفع و بالعکس به گمرکات مملکت سفارش شده است تا به محض ملاحظه جوازنامه تجارتنی و صنعتی این نوع تجار سند ارسال اموال ایشان داده شود.

۴- در سلسله مطالعات و ترتیب لوائح و مقررات گمرکی امسال که سیون مطالعاتی ریاست گمرکهای وزارت اقتصاد ملی در اطراف تعرفه های موجوده گمرکی و ترتیب قانون جدید گمرکی و فاق چاق مطالعاتی نموده و در باره مواد متذکره پروژهای ترتیب و آنرا تحت غور و مداقه قرار داده اند.

۵- به همین صورت که سیون مذکور امسال پروژهای لائحه جمالی گمرکی را به غرض تنظیم و تنسیق امور جمالی ترتیب و جهت منظوری به مقامات صالحه تقدیم نموده.

۶- برای اینکه تسهیلاتی برای سیاحین مستخدمین و مامورین دیپلوماسی ممالک خارجه حین عودت شان به اوطاق شان منجبت بردن بعضی مواد پیداوار و صنایع افغانستان بحیث تحفه و تعرف فراهم شده و از این لحاظ دچار زحمت و تکلیف نه شوند امسال از طرف ریاست گمرکهای وزارت اقتصاد ملی مقرراتی مبنی بر جواز صدور این نوع اموال ترتیب و به صورت لائحه (جواز صدور) جهت ملاحظه و منظوری به مقامات صالحه تقدیم شده است.

۷ امسال برای اینکه در تقویه بنیه مالی مملکت حتی الامکان از راه گمرکی کمکی بادوات شده و گمرکهای کشور نیز در این مساعدت لایبسی سهم باشند در نرخ مستقل گمرکی سندی از اموال افزائش جزئی بعمل آمده و در مقابل محصول صدور

بعضی از اموال صادراتی یا بکملی معاف و یا در آن تقلیلی منظور گردیده است .
 در سلسله تقویه و انکشاف امور گمرکی منجمه گمرک تور غندی مربوط هرات که
 یکی از گمرکات سرحدی بوده و تمام مال التجاره وارداتی و صادراتی سرحد مذکور
 در آنجا متمرکز و اجراءات امور گمرکی در این محل بحیث گمرک مبداء صورت میگیرد
 و ازین رو برقرار شدن نظم و نسق مطلوب گمرک مذکور متقاضی جدیت و فعالیت بیشتر
 و صلاحیت متزاید تری دیده میشد لهذا تسهیلات آن از ماموریت به مدیریت تقویه و یک
 مدیر باصلاحیت در آن در نظر گرفته شده است .

۹ - بهمین صورت امسال ریاست گمرکها تشکیل گمرک اسلام قلعه مربوط ولایت
 هرات را که در خط سرحد افغانستان و ایران واقع بوده و از لحاظ انکشاف مرادوات تجارته
 مملکتین کار آن نیز نسبت به سالهای قبل مضاعف گردیده است) از ماموریت به
 مدیریت تقویه نموده است .

۱۰ - از آنجائیکه خان آباد (مرکز تجارته ولایت قطغن بوده و ازین رو حجم کار
 درینجا زیاد و معاملات تجارتهی درین نقطه بیش از بغلان صورت میگیرد و بنا بر دوری
 گمرک در بغلان تجار این سامان دچار زحمت و تکلیف بوده لهذا امسال ریاست گمرکهای
 وزارت اقتصاد ملی بغرض فراهم شدن تسهیلات و رفع تکالیف طبقه تجار اداره گمرک
 ولایت قطغن را از بغلان به خان آباد انتقال داده با این اقدام تسهیلات متوقعه را در امور
 تجارتهی ولایت مذکور بار آورده است .

۱۱ - بهمین صورت ماموریت گمرک کوچ کاشف را که در نواحی سرروبی قرارداد داشت
 بغرض فراهم شدن تسهیلات لازمه در اجرای امور گمرکی ماشین آلات صنعتی فابریکه
 برق سرروبی به سرروبی انتقال داده و ضمناً تسهیلات آنرا نیز از ماموریت ابتدائی
 به ماموریت انتهائی تقویه نمود تا صلاحیت بیشتری در کار آن داده شده و ازین رهگذر
 نیز تسهیلاتی در امور گمرکی کارخانه برق سرروبی از لحاظ توریید ماشین آلات صنعتی
 وغیره میسر شود .

۱۲ - همچنان در سال ۱۳۳۰ از طرف ریاست گمرکها از لحاظ عموم راجع به مراکز
 گمرکی مرکز و ولایات من حیث موقعیت گمرکی ، تاثیرات بنادر گریزی وغیره
 مطالعاتی بعمل آمده و نظریات درین باره بصورت پیشنهادات ترتیب و به مقامات مربوطه
 تقدیم شده است .

۱۳ - در خلال سال ۱۳۳۰ به کمک مامورین و کشف های گریزی مربوط ریاست
 گمرکهای وزارت اقتصاد ملی مراقبت جدی و موثر درباره امور قاچاق بعمل آمده

د کابل کابزی

و با ترتیبیاتی که اتخاذ شده است حتی الامکان از تشبثات قاچاق به ران جلو گیری شده و اقدامات شان در هر محل به ناکامی مواجه گردیده است ، چنانچه از جمله اقداماتی که به آن متشبث شده اند (۹۶) فقره آن از طرف اف... راد موظف کشف و مطابق لایحه مجوزہ با عاملین آن عمل شده است .

۱۴ - به سلسله اقداماتی که بغرض جلو گیری از اعمال قاچاق و گریزی مرعی گردیده یکی انتقال گمرک مرکز حکومت کلان لاهوگر از دوبندی به پل علم می باشد زیرا این نقطه از لحاظ راه قاچاق و مساعدت محلی در امر جلو گیری از عمل قاچاق و گریزی عامل عمده و مهمی محسوب میشود .

ب - اینک برای مزید معلومات مطالعین گرام صورت عوائد گمرکی سال ۱۳۳۰ مملکت را با مقایسه سال ۱۳۲۹ ذیلاً تقدیم مینمائیم :-

در عوائد گمرکی مملکت در سال ۱۳۳۰ نسبت بسال ۱۳۲۹ روی هم رفته ۱۱ فیصد افزودی بعمل آمده است .

۱ - گمرک کابل عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت بسال ۱۳۲۹ (۵) فیصد کسر داشت که کسر مذکور نسبت به معطلی صدور پوست قره قل بود .

۲ - گمرک هرات : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۸۴) فیصد تزئید است .

۳ - گمرک قندهار : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۱۲) فیصد تزئید است .

۴ - گمرک مزار شریف : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۱۰۰) فیصد تزئید است .

۵ - گمرک مشرفی : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۷۳) فیصد تزئید است .

۶ - گمرک قطغن : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۴۵) فیصد تزئید است .

۷ - گمرک فراه : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۹) فیصد تزئید است .

۸ - گمرک میمنه : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۷) فیصد تزئید است .

۹ - گمرک بدخشان : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۲۲) فیصد تزئید است .

- ۱۰ - گمرک غزنوی : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۷) فیصد تزئید است .
- ۱۱ - گمرک جنوبی : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۱۸) فیصد کسر است .
- ۱۲ - گمرک اندخوی : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۲۵) فیصد تزئید است .
- ۱۳ - گمرک پروان : در عایدات سال ۱۳۳۰ نسبت به سال ۱۳۲۹ گمرک مذکور (۳۰) فیصد تزئید است .

ریاست اداری :

ریاست اداری وزارت اقتصاد ملی که معمولاً این سال را در انجام وظائف محوله اداری سپری نموده است در سلسله ترفیع - تبدیلی و مقرری های اداری به اقدامات ذیل پرداخته است .

ترفیعات سال ۱۳۳۰ :

ع ، ص ، عبدالغفور خان سراج رئیس اداری و گمرکات	بر تبه دوم .
ص ، سید کاظم خان مدیر ترانسپورت	بر تبه چهارم .
ص ، غلام محمد خان مدیر شرکت ها	» »
ص ، سعدالدین خان بها مدیر بازار های داخلی	» »
ص ، سید کاظم خان عضو مدیریت تدقیق و مطالعات	» پنجم
- مقرری ها و تبدیلی ها :
- الف مقرری ها در مرکز وزارت :

- ج ، سید قاسم خان رشتیا به معاونی ریاست هیئت امداد تخنیک یونی .
- ع ، ص ، عبدالغفور خان سراج - بر ریاست اداری و گمرکات .
- ع ، عبدالرشید خان به مدیریت عمومی گمرکات :
- ع ، پاینده محمد خان به مدیریت عمومی اداری .
- ع ، سید احمد شاه خان به مدیریت عمومی تدقیق و مطالعات .

در مر بوطات :

- ع ، ص ، محمد امین خان بوکالت تجاری پشاور .
- ص ، عبدالله خان بوکالت تجاری پاره چنار .
- ص ، محمدرسول خان آتشه اقتصادی سفارت کبیرای دهلی .
- ص ، گل باز خان آتشه اقتصادی سفارت کبیرای کراچی .

ب - تبدیلی ها در مرکز وزارت :

ص ، محمد اسمعیل خان به مدیریت صنایع ماشینی .

در مرکز بوطات :

ع ، عبدالاحد خان ریاست گمرک قندهار .

ع ، علی احمد خان به مدیریت عمومی گمرک مزار شریف .

ع ، محمد حسن خان ریاست فیصله منازعات تجارتی .

ع ، غلام دستگیر خان به معاونی گمرک کابل .

ص ، محمد ابراهیم خان به مدیریت گمرک دکه .

ریاست تفتیش :

ریاست تفتیش وزارت اقتصاد ملی که وظیفه آن در تشکیلات اداری معمولاً مراقبت

از مجاری امور اداری تشبث و کنجکاوی در طرز امور مجوله شعبات مربوطه ، مراقبت

و تفتیش مؤسسات تجارتی ، اقتصادی - صنعتی و طرز تطبیق و بکار بردن صلاحیت های

اداری مامورین موظف و تهیه نمودن راپورهای تفتیش و دادن نظریات مبنی بر میتد های

اداری و غیره میباشد و عنداللزوم واقضاً به تفتیش و تحقیق درین موارد می پردازد امسال

نیز در حالیکه به کلمه این وظائف پرداخته و نظریات و مطالعات خود را از نگاه

کنجکاوی و تجسس بغرض اصلاح کار و رهنمونی در انجام وظائف مجوله به شعبات

مربوط سپرده است مقراتیکه در خلال سال ۱۳۳۰ ریاست تفتیش وزارت اقتصاد ملی را

بخود مشغول و منهدم گردانیده رویه گرفته به (۵۰) فقره میرسد که عبارت از تفتیش

گمرکات مرکز و ولایات متعلق قندهار مزار شریف و مشرفی از لحاظ طرز اجراءات گمرکی

تفتیش تحویلخانه های گمرک ، مشاهده دفاتر حسابی گمرکها ، تفتیش و مراقبت

مؤسسات تجارتی از لحاظ تصفیه قضایای لاتسنسی رخت سنوات گذشته و طرز اداره مؤسسات

تفتیش و تحقیق درباره معاملات قراردادی مؤسسه کوپراتیف مامورین با سایر مؤسسات ،

مراقبت و تحقیق در اطراف اشترک مامورین وزارت اقتصاد ملی به خزانه تقاعد مامورین ، رسیدگی

و تحقیق در اطراف اعانه حمایت اطفال از ممر قبولی و معاونت ادارات گمرکی مملکت

و امثال آن میباشد که بالعموم جنبه اداری داشته و بشا بر ضیق صفحات از تفصیل و تشریح

مفصل آن خود داری شد . در ختم این گزارش باید تکرار نمود کلمه امسال وزارت

اقتصاد ملی طوریکه در مقدمه این راپور مختصر تذکر داده شد قسمت زیاد وقت خود را

به همکاری شعبات مربوطه مصروف تهیه و ترتیب برخی از پیلانهای اقتصادی و مطالعات

در اطراف طرز بکار انداختن و استفاده از پیلانهای مذکور (که وظیفه اساسی این

وزارت را تشکیل میدهد) نموده توقع دارد در سالهای آینده ازین مطالعات اقدامات

مقدماتی خود بامهیا شدن و مساعد گردیدن وسایل پیشرفت کار استفاده های مطلوبی

برای کشور بدست آرد . (من الله التوفیق)

د کابل کالنی

۳- کتابخانه مطبوعات قبلا شروع شده بود پوشش و دسترکاری و دیوار احاطه آن امسال گر دید .

۴- تعمیر قهوه خانه ، کار مذکور قبلا شروع و واحد منزل دوم رسیده بود کار باقی مانده و دیوار های منزل دوم و گارد رهای سمتی آن امسال اجرا و کار شده از عدم تخصیصیه کارش يك اندازه معطل است .

۵- تعمیر سینما ، کار تعمیر آن قبلا اجرا و فرش روی خانه و مسطح آن باقی مانده برای اجرای آن اقدامات بعمل آمده و کار مسطح آن تحت اجرا گرفته شده .

۶- تعمیر گهرک اسپین بوند ، کار مذکور قبلا شروع و بجد کرسی رسیده و معطل بود در امسال تهیه مصالح و غیره آن تکمیل و شروع بکار شده است .

۷- حکومتی از غنایاب ، کار تعمیر مذکور معطل بود امسال شروع بکار و بجد پوشش رسیده امید است برای سال آینده تکمیل شود .

۸- مکتب کشک نخود ، کار مذکور در سابق قریب بکرسی رسیده بود و امسال کار آن جاری و تعمیر بجد پوشش رسیده و دیوار احاطه آن تقریبا تکمیل است .

دوم - تعمیرات تکمیل شده حکومت اعلی بدخشان

۱- تعمیر سر رشته داری .

طول	۲۸/۶۰	متر
عرض	۱/۱۰	»
ارتفاع	۳/۸۰	»

۱۴۲/۳۶/۰۸ متر مکعب

۲- تعمیر مدیریت زراعت .

طول	۲۶/۰۰	متر
عرض	۷/۵۰	»
ارتفاع دو منزله	۱/۰۰	»

۱۱۰/۲۵/۰۰ متر مکعب

۳- تعمیر گدام عمومی .

کنیدن زمین طول	۲۰/۰۰	متر عرض	۱۶/۰۰	متر ارتفاع	۱/۰۰	متر
گاه گیل کاری	۴۰/۰۰	»	۱۲/۰۰	»	۱/۱۰	»
سنگک پوشش روباه خانه	۴۰/۰۰	»	۱۲/۰۰	»	۶/۰۰	»
سنگک کاری طول	۱۲۵/۰۰	»	۱/۰۰	»	۱/۰۰	»
خشت کاری خاصه	۶۲/۰۰	»	۱/۰۰	»	۱/۰۰	»

از ترفیحات سنوی در وزارت فوائد عامه

ع، خواجہ عبدالفتاح خان
مدیر بر آوری

ع، عبدالباقیخان مدیر فنی
اداره بندو انہار

ع، غلام محمد خان
مدیر فنی میخانیک

ع ، غلام حیدر خان
مدیر عمومی ریاست معابر

ع ، عبدالفتی خان
مدیر مامورین

غوره گیل بام طول ۴۴/۰۰ متر عرض ۲۰/۰۰ متر ارتفاع ۹۰/۰۰ متر
 خشکی بام » ۴۴/۰۰ » ۲۰/۰۰ » ۱۵/۰۰ »
 کاه گل کاری بام » ۴۴/۰۰ » ۲۱/۰۰ » ۱۰/۰۰ »
 ۴- تعمیر خزانه عمومی .

کاه گل کاری بام » ۱۷/۰۰ » ۷/۰۰ » ۵/۰۰ »
 خشکی کاری سنج خامه » ۴/۰۰ » ۳/۰۰ » ۱۶/۰۰ »
 کاه گل کاری دیوار » ۲۴/۰۰ » ۶/۰۰ » ۵/۰۰ »
 سوم - حکومت اعلى میجنه .

۱- تمدید جاده جدید ظاهر شاهي به طول جاده ۵۰۰/۰۰ متر عرض معه دو کان ۴۰/۰۰ متر
 ۲- از (۲۰۰) باب دو کانی که تحت ساختمان است (۱۴۸) باب ساخته شده در بین جاده
 بعرض ۲/۵۰ متر گلدان نقشه شده و ۹/۹۰ متر سرك رفت آمد دارد و در دو
 بغل ۴ متر پیاده رو نقشه شده است .
 چهارم - ولایت جنوبی .

۱- تعمیر چند اطاق مکتب متوسط بجد پوشش رسیده و هکذا نصب یک تعداد کله کینه های
 آن صورت گرفته است .
 ۲- تعمیر مدیریت مخبرات ، از قبیل رنگه مالی ، وانگاف و هکذا شریفه بام و نصب
 کله کین وغیره آن در هذالسنه جاری و تمام شده است .
 پنجم - ولایت قطغن .

۱- تعمیر گدام نهرین، سنگ کاری غرفه که بروی زمین تخت شده ۴۱۴/۶۵ متر مکعب
 ۲- تعمیر گدام قندوز، بواسطه عدم موجودیت سنگ در عوض سنگ
 خشکی کاری غرفه شده . ۲۹۰/۵۰ متر مکعب
 ۳- تعمیر گدام پلغری ، سنگ کاری ۲۰۰/۰۰ »
 ۴- تعمیر مستوفیت ، سنگ کاری غرفه ۲۶۷/۵۰ »
 ششم - ولایت مزار شریف .

۱- تعمیر گدام حکومتی خلم .
 خشکی کاری خام ۷/۰۰ متر مکعب
 خشکی کاری بخته ۱۵۲/۰۰ »
 پرانه خاک ۵۴/۰۰ »
 ۲- تعمیر گدام حکومتی دره صوف .
 خشکی کاری خام ۱۳۶/۰۰ متر مکعب
 خشکی کاری بخته ۱۷۶/۰۰ »
 ۲۶۳/۰۰ متر مکعب

د کابل کالنی

- کښانه کښکاري ۳۷۸/۰۰ »
 روښکاري اړخه ۰۰۰/۰۰ »
 د تعمير کښانه سکونت کښان بلخ .
 خشتکاري پخته
 د تعمير کښانه سکونتي نوات آباد .
 خشتکاري پخته ۵۳/۰۰ متر مکعب)
 خشتکاري خام ۱۳۶/۰۰ »
 د تعمير کښانه سکونتي سنجکچهارک .
 خشتکاري پخته ۸۰/۰۰ متر مکعب)
 خام ۴۲/۰۰ »
 د تعمير کښانه آچه ، خشتکاري پخته
 کښان ته داب
 د تعمير کښانه اساسي که مطابق نقش کار مذکور پو شش سوم رسیده است .
 کښان ته داب ۱۰۶/۰۰ متر مکعب
 سنگ کاري پخته ۶۵۰/۰۰ »
 خشتکاري پخته ۱۴۵۲/۰۰ »
 پراخه خاک اطاقها ۴۰۰/۰۰ »
 د تعمير کښانه مستورات .
 سنگ کاري پخته ۱۱۵/۰۰ متر مکعب)
 خشتکاري پخته ۱۵۰/۰۰ »
 پراخه خاک اطاقها ۴۸/۰۰ »
 د تعمير کښانه مکتب ايسه خشتکاري پخته ۱۰۲/۰۰)
 خشتکاري خام ۲۳/۰۰ »
 پلاستر چونه و ريگ
 د تعمير کښانه نهارت متر اوژي .
 کښان ته داب ۲۶/۰۰ »
 سنگ کاري پخته ۲۶/۰۰ »
 خشتکاري پخته ۵۶/۰۰ »
 پلاستر چونه و ريگ ۳۳۷/۰۰ متر مربع)
 سفیده کاري ۳۳۷/۰۰ »
 ۱۱- تعمير کښانه مکتب نمره (۳)
 سنگ کاري ۷۸/۰۰ متر مکعب)
 خشتکاري پخته ۱۰۰/۰۰ »
 پلاستر چونه و ريگ ۳۵۰/۰۰ متر مربع

۱۲- شفاخانه ملکی، حفر چاه ۰۰/۰۰ — ۵۴/۰۰ متر مربع
 کاشی کاری تشناب ۱۹/۰۰ (متر مربع) ۳۹۴/۰۰ متر مربع
 رنگمالی میزها چپر کتھا وغیرہ ۳۷۵/۰۰ »
 جملہ ۴۷۹۹/۰۰ مرکب متر و ۲۶۳۶/۰۰ متر مربع

۱۳ مواضع وسامانیکہ ترمیم کاری گردیدہ اند .

- ۱- عمارت ہائش مدیریت احصائیہ .
- ۲- عمارت رہائش مدیریت مختا برات .
- ۳- عمارت رہائش مدیریت گمرکات .
- ۴- » » محکمہ مرافعہ .
- ۵- » » مستوفیت .
- ۶- » » دارالحکومگی .
- ۷- » » مکتبہ نسوان .
- ۸- عمارت رہائش مکتبہ نومرہ (۳) .
- ۹- » » » » (۴)
- ۱۰- حر مسرای دارالحکومگی
- ۱۱- چوکی رویہ چرمی از چوب ارچہ یکنفری (۱۰۰) پایہ
- ۱۲- میز کاتبی از چوب ارچہ (۱۵) »
- ۱۳- » اروپائی تحریر (۲) »
- ۱۴- میز چای خوری (۲۰) »
- ۱۵- میز ظروف (۱) »

ہفتم حکومت اعلیٰ فراء .

تعمیراتیکہ درین دو سال تکمیل گردیدہ است .

- ۱- مکتبہ متوسطہ .
- ۲- مکتبہ ابتدائی فریہ دار آباد .
- ۳- مکتبہ ابتدائی فریہ توشک .
- ۴- تعمیر » استیشن مترو لوژی .
- ۵- تعمیر خامکاری اسطبل حیوانات زراعتی

ہشتم . حکومت اعلیٰ پروان .

- ۱- تعمیر مکتبہ بازارک پنجشیر (۹) صنفی بصورت پختہ کاری

د کابل کالونی

۲ - تعمیر مکتب اشتر گرام کوهستا نوی. صنفی بصورت پخته کاری

نهم درمر کیز . مدیریت تعمیرات نوی کابل

۱ - تعمیر چهل ستون . تهداب کنی ۱۰۰ / ۰۰ متر مکعب

سنگکار پخته » ۵۶۰ / ۲۵
 خشتکاری پخته » ۳۸۹ / ۴۶
 کانسکریت » ۲ / ۳۱

پلاستر کاری ذریعه چونه وریک ۱۷۹۴ / ۰۰ مربع متر

۲۲ / ۵۰

کرنیز ازسنگ الیک

مصرف کمان ازسنگ

چهلستون مصرف پایه ازسنگ ۱۱۹۰ / ۰۰ دانه

چهلستون » ۲۱۰ / ۰۰

پیزاره تخته نبی ازسنگ چهلستون ۱۷۵ / ۹۰

ویران کاری

خشت کاری ۵۰۰۰ / ۰۰ متر مکعب (۵۶۵ / ۲۵ متر مکعب
 سنگکاری ۶۴ / ۲۵

نچاری دروازه های روی کار ۶۷ / ۰۰ متر مربع

فیچی پوش طول

دستک هموار پوش

فرش ارچه نبی

» ۲۲ / ۰۰
 » ۶۴۸ / ۰۰
 » ۳۶۰ / ۰۰

۱۲۹۵ / ۰۰ متر مربع

۲ - تعمیر تجویلخانه مدیریت میخانیکسی . واقع آغا علی شمس

تهداب کنی

سنگ کاری پخته

خشت کاری پخته

۹۱ / ۸۰ متر مکعب (۴۶۹ / ۵۷ متر مکعب
 » ۱۶۷ / ۴۰
 » ۲۱۰ / ۳۷

پلاستر کاری ذریعه چونه وریک ۵۵۸ / ۲۰ مربع متر
 فیچی پوش طول ۱۲۳ / ۰۰ مربع متر
 » ۶۸۱ / ۲۰

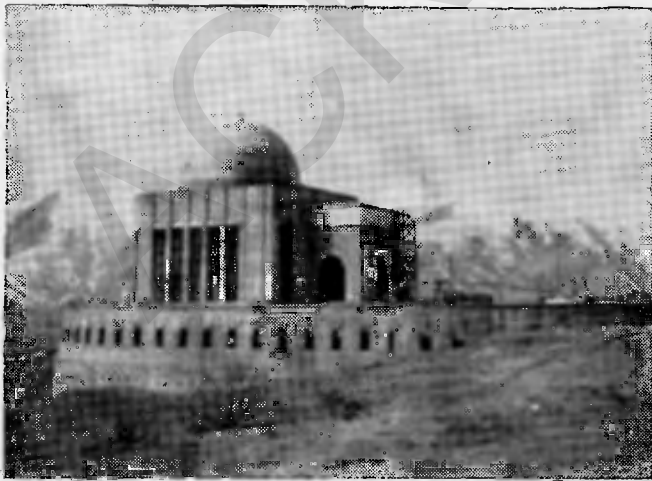
از عمرانات سال ۱۳۳۰ فواید عامه

ساختمان مقبره اعلیحضرت شهید و حمت الله علیه

مقبره نیم کاره اعلیٰ حضرت شهید و سعید در تپه مرانجان

گوشه از مقبره اعلیٰ حضرت شهید در تپه مرانجان

سوم - تعمیر اطاق ماشین . مدیریت میخانیککی و امدع آغاعلی شمس
تهدات کنی
سنگکاری پخته
خشتکاری پخته
۱۶۹/۲۰ متر مکعب
۲۶/۸۰
۶۰/۸۰
۱۰۶/۸۰ مربع

جمله ۲۱۹۲/۶۴ مکعب متر و ۳۶۲۴/۷۰ متر مربع

ب - بند وانهار ولایت قندهار .

۱ - نهر مرغه که ددر سبزی وشادابی اسپین بولدک خدمت هایانی را انجام داده
و آب مشروب بسیار خوب بدسترس اهالی میگذارد در سالهای سابق تحت کار گزرفته
شده وبعد از مناصفه کار شده گمی کار نهر مذکور بنا بر فقدان انجنیر و بودجه معطل
مانده بود که در اوائل سال جاری کار مذکور شروع و تا اکنون جریان دارد امید
میرود که کار مذکور در سال آینده صورت انجام را بخود گزرفته و طرف استفا ده
قرار بگیرد کار شده گمی نهر مذکور در سال جاری قرار ذیل است

الف - اصل طول کار باقی مانده که در امسال شروع شده است ۶۵۰۰/۰۰ متر

۲ - کار اجرا شده شیله اول زود مانده طول ۹۰/۰۰ متر

بلول دولینه ۱۸۰/۰ دانه

/۰۰

۳ - کار اجرا شده شیله دوم طول ۱۸/۰۰ متر

بلول دولینه

۱۸۰/۰۰ دانه

۴ - کار پخته کاری نهر که اجرا شده پوشش آن باقی مانده ۸۰۰/۰۰۰

۵ - کار کندن کاری که در حصه آسیای نهر مرغه رسیده ۶۰۰۰/۰۰۰

۶ - کار باقی مانده که تا هنوز نهر جدید کشیده نشده ۲۵۹۲/۰۰

ولایت قطنن :

۱ - سر بند نهر ارچی و مقدار کار شده گمی هذمه السنه ۱۳۳۰ نهر مذکور .

طول ۵۰۰/۰۰ متر مکعب

عرض اوسطی ۴/۰

ارتفاع ۶/۰۰۰

حجم ۴۲۰۰۰/۷۰۰

د کابل کالنی

۲ - سر بند نهر شا روان حضرت امام صاحب که از فشار آب دریای آمو خراب شده بود باشاندن (۲۰۰۰) دانه سترسیمی در بین دریای آمو در هنده اینه اصلاح شده است . سوم - حکومت اعلی غزنی .

بند سراج غزنی که از تاریخ (۲۴) سنبله الی (۲۷) قوس ۱۳۳۰ کار آن جریان داشته است اندازه کار شده گی نهر مذکور در مدت سه ماه هدا سنه قرار آتی است .

۱ - حفر تهداب بند در موضع دریا خانه بعوق ۷/۰۰ متر
حجم کار ۲۲۴۱ /۰۰ متر مکعب

۲ - انداختن کانکریت در تهداب
حجم کار ۲۹۳/۰۰

۳ - برکاری پیشروی دیوار شرقی از خاک مربوط
حجم کار ۳۳۴۰/۰۰

۴ - سرنگ برانی تهداب غربی بند
حجم کار ۳۸۰/۰۰ فیرسرننگ یک ونیم فوت

الف : ریاست معابر :

اول ولایت مزار شریف در سرک کلفت تاحال ۲۰۵۲۰۰۰۰ مربع متر کار یخته کاری تکمیل یافته است .

۲ - پلچک های سرک کلفت ۳ عدد ساخته و تکمیل شده است :

۳ - پل نهر دوات آباد واقع سرک کلفت به طول ۱۷۰۱۰ متر و عرض ۱۰۸۰ متر و ارتفاع ۳/۶۰ متر به پایه تکمیل رسیده است .

۴ - سرک بین تنگلی خلم که در اثر وقوع سیلاب خراب و مسدود شده بود به طول ۲۳۵ متر عرض ۶ متر و ارتفاع ۳ متر تکمیل گردیده است .

۵ - ریگک اندازی سرک عمومی از حصه زنجیر گاه الی ابدو کوتل طول ۱۲ میل عرض ۴ متر

۶ - « « « « « گورتار الی دروازه نادرشاهی « ۸ - « « « « «

۷ - « « « « « چغندک الی پل امام بسکری « ۹ - « « « « «

۸ - « « « « « عرب مزاری امام صاحب سرک جدید چمتال « ۱۲ - « « « « «

جمله طول ۴۱ میل و عرض ۴ متر

گدوشته از تعمیر استیدیم و عمارت آن واقع چمن

استیدیم معروف - کابل چمن

گدوشه از میدان گلف چمن بگرامی

گدوشه از میدان و عمارت گلف در بگرامی

دوم : حڪومتی اعلى غزنی :

- ۱ - پل ۹ برجچه :
{	۲۰ - متر مکعب	کنندن زمين ۱۰۰
	» » - ۴۰۵۰	سنگ کاري خام
	» » - ۱۰۹۰۲۰	» » پخته
- ۲ : پل چهار برجچه :
[	۶۰۵۰ - متر مکعب	کنندن زمين
	» » - ۱۲۰۰۰	سنگ کاري خام
- ۳ : پل کشک :
(	۱۳۰۰۰ - متر مکعب	کنندن زمين
	» » - ۳۲۰۰۰	سنگ کاري خام
	» » - ۷۴۰۵۵	» » پخته
- ۴ : پل ستاني :-
(	۸۰۰۰ - متر مکعب	کنندن زمين
	» » - ۷۰۰۰	سنگ کاري خام
	» » - ۴۵۰۱۰	» » پخته
- ۵ : پلچک کشک : سنگ کاري خام :-
» » - ۴۰۰۰	
- ۶ : پل خارخسه :
[	۱۲۰۰۰ - متر مکعب	کنندن زمين
	» » - ۳۴۰۵۸	سنگ کاري پخته
- ۷ : پل ناني :-
[	۱۶۰۰۰ - متر مکعب	کنندن زمين
	» » - ۴۳۰۰۰	سنگ کاري پخته
- ۸ : پل کنک :-
[	۷۵۰۰۰ - متر مکعب	کنندن زمين
	» » - ۱۸۰۰۰	سنگ کاري خام
	» » - ۱۸۸۰۰۰	» » پخته
	» » - ۲۲۰۰۰	خشت کاري پخته

جمله ۷۴۴،۰۴۳ متر مکعب

د کابل کیلانی

ب . ریاست تعمیرات :-

اول : مدیریت تعمیرات کابل قدیم :-

۱ - تعمیر مقبره اعلی حضرت شهید :-

سنجک پارچه پخته کار شده ۱۰۶۸۰۰۰۰ - متر مکعب
(خشت پخته » » ۶۲۳۰۰۰۰ -)

سنجک بیخ دره سیاه توسط مصالح سمنت نصب شده ۱۴۰۰۰۰ - متر مربع
(سنجک سالنک سرخ » » ۲۵۲۴۰۰۰ -)
سنجک گزک سیاه » » کار شده ۴۰۴۲۰۰۰ - »
سنجک وردک » » ۳۳۶۰۰۰ - »
سنجک مرمر سفید » » ۸۴۰۰۰۰ -)

۲ : تعمیر استادیم :-

خشت کاری پخته ۴۶۰۰۰۰۰ - متر مکعب
(سنجک کاری » » ۳۵۰۰۰۰۰ -)

۳ : تعمیر میدان گلف :-

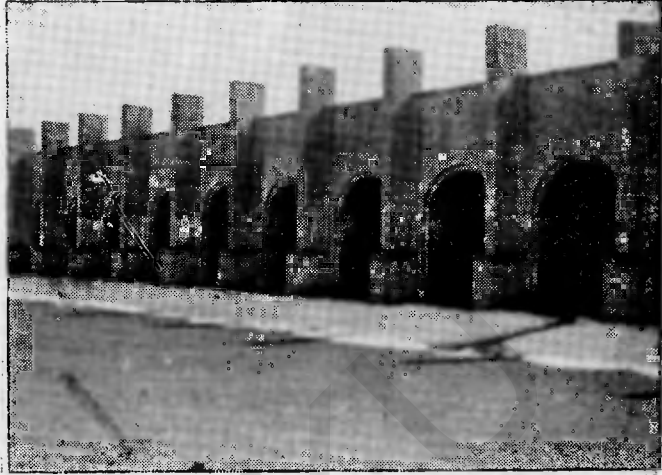
خشت کاری پخته ۱۲۰۰۰۰۰ - متر مکعب
(سنجک کاری » » ۱۴۴۳۰۰۰ -)
سنجک فرش فروغی ۱۰۰۰۰۰۰ - متر مربع
سنجک خشتی زینه ۱۶۰ - دانه

جمله ۲۶۵۷۳۰۰۰ - متر مکعب و ۷۹۸۲۰۰۰ - متر مربع

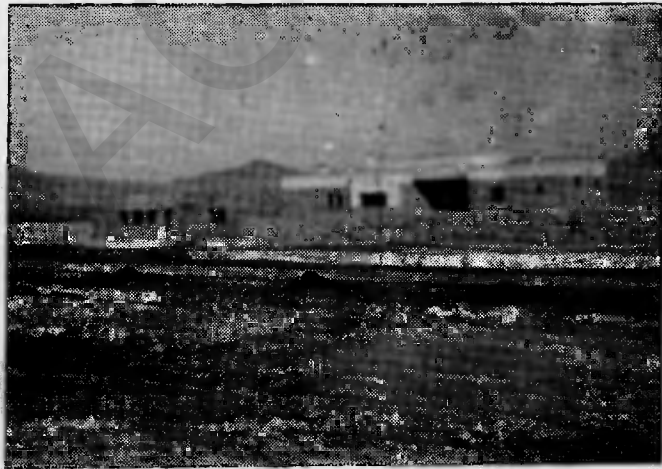
۱ : تعمیر سرویس جراحی :-

سنجک کاری پخته ۱۰۰۰۰۳۹ - متر مکعب
(خشت کاری » » ۲۷۰۰۰۹۸ -)
سنجک کاری خام » » ۱۳۰۰۰۵۰ - متر مکعب
(کمانکریت سمت » » ۲۸۰۰۰۹ -)
شفته صحن خانه » » ۱۶۴۰۰۰ -)

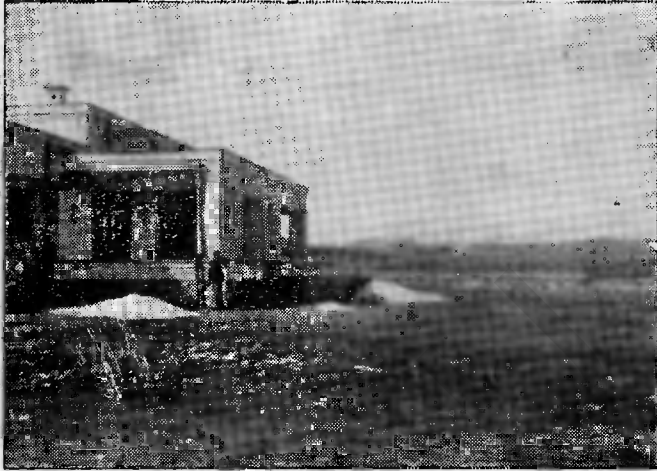
پلاستر چونه و ریپک ۱۸۳۰۰۱۰ - متر مربع
(پوشش آخته شده زوباه خانه » » ۳۳۹۰۰۰۰ -)
فرش خشت سمتی صحن خانه » » ۱۵۵۵۰۰۰۰ -)
سنجک خشتی از خود موضع کار شده ۵۰۰ - دانه

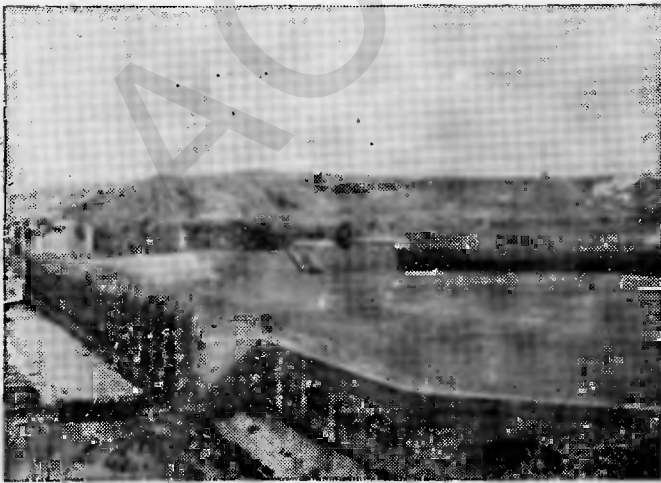
تعمیر استبدیم سپورت چمن

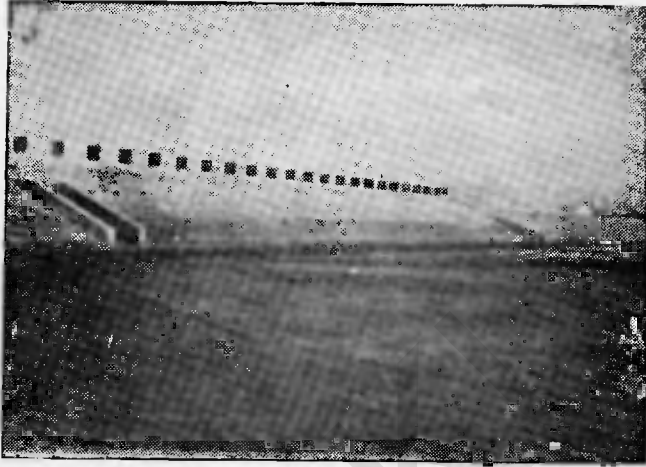
تعمیر میدان گلف واقع چمن بگرامی

تعمیر میدان گلف واقع چمن بگرامی

گوشه از عمارت استیدیم چمن

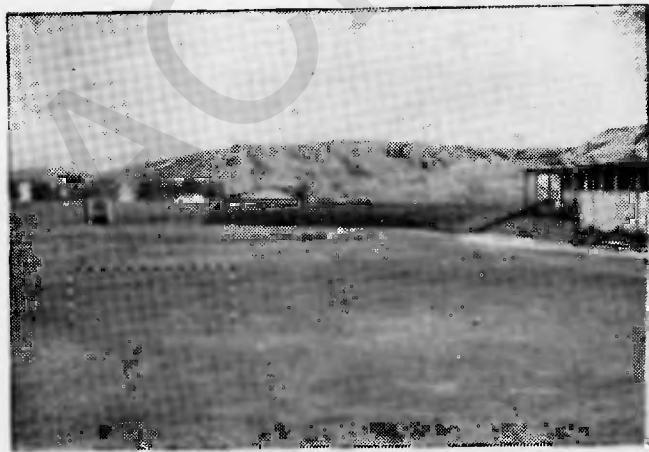
تعمیر استیدیم چون

گوشه از تعمیر استیدیم سیورت

میدان کشف چمن بگرامی

گوشه از عمارت استبداد چمن بگرامی

۲ : تعمیر فاکولاه نمبر ۲ واقع علی آباد :-

	۵۵۴۲۰۰۰ - متر مربع	پلستر کاری
	۴۵۰۳۲ - متر مکعب	خشت کاری پخته
	» » - ۷۱۰۶۲	شفته صحن خانہ
۵۱۲۰۶۳ - متر مکعب	» » - ۱۰۸۰۴۰	فرش پارچہ سنگ
	» » - ۱۶۱۰۴۵	سنگ کاری پخته
	» » - ۱۲۵۰۸۴	کانکریٹ سمٹ
	۲۱۱۵ - دانہ	سنگ خشتی

۳ : تعمیر مکتب میخانیکگی :-

	۳۴۲۰۰۰ - متر مکعب	خشت کاری پخته
	» » - ۵۲۰۰۰۰	سنگ کاری »
	» » - ۱۴۶۰۰۰۰	پر کاری خاک
	» » - ۱۰۰۰۰۰۰	خشت کاری خام
	» » - ۴۱۰۰۰۰	کانکریٹ
	۵۰۰۰۰۰ - متر مربع	پلستر کاری
	» » - ۵۰۰۰۰۰	پوشش وغورہ گیل
۵۰۸۲۰۰۰ - متر مربع	» » - ۳۲۰۰۰۰۰	گاہ گیل کاری
	» » - ۳۸۲۰۰۰۰	مسطح
	» » - ۲۰۰۰۰۰۰	کلمکین رویکار و دروازہ
	» » - ۳۰۰۰۰۰۰	خشت بندی و فرش

جملہ ۳۶۶۹۰۵۹ - متر مکعب و ۱۴۲۵۷۰۱۰ - متر مربع

سوم : حکومتی اعلیٰ غزنی :-

۲۴۴۰۰۰ - متر مکعب	۱ - تعمیر گدام جفتو : سنگ کاری پخته
» » - ۳۹۸۰۰۰	۲ - » » : خشت کاری پخته

۳ - تعمیر گدام قرہ باغ :-

۷۹۲۰۰۰ - متر مکعب	سنگ کاری پخته
۱۰۹۰۰۰ - متر مکعب	خشت کاری »

د کابل کالونی

۴ - تعمیر سررشته داری اعلیٰ غزنی -

[۵۵۳،۰۴۷ - متر مکعب	۳۳۰،۰۰۰ - متر مکعب	خشت کاری خام
	» » - ۲۲۳،۰۴۷	سنگ کاری خام
	۴۲۰،۰۰۰ - متر مربع	پوشش غوره گیل
	» » - ۷۶۵،۰۰۰	کاه گیل بین خانه
] ۱۵۹۰،۰۰۰ - متر مربع	» » - ۳۰۰،۰۰۰	سیمگل کاری
	» » - ۱۰۵،۰۰۰	فرش خشت بخته

۵ : تعمیر شفاخانه :-

[۱۹۴،۰۳۰ - متر مکعب	۴۸،۰۹۰ - متر مکعب	سنگ کاری بخته
	» » - ۳۴۸،۰۰۰	خشت کاری
	۱۴۶،۰۰۰ - متر مربع	پوشش غوره گیل
	» » - ۱۱،۰۵۰	» بخته سنگ
] ۱۴۶۹،۰۵۰ - متر مربع	» » - ۷۶۰،۰۰۰	کاه گیل کاری بام
	» » - ۳۵۰،۰۰۰	پلستر چونه وریک

۶ : تعمیر مکتب خواجه عمری :-

(۲۵۰،۰۶۰ - متر مکعب	۵۰،۰۰۰ - متر مکعب	خشت کاری خام
	» » - ۲۰۵،۰۶۰	سنگ کاری خام

۷ : تعمیر گددام مرکز : خشت کاری بخته ۴،۰۰۰ - متر مکعب

۸ : تعمیر مخابرات : خشت کاری پایه ۸،۰۰۰ - »

کاه گیل بام ۳۷۰،۰۰۰ - متر مربع

جمله ۲۵۵۴،۰۵۹ - متر مکعب و ۳۴۲۹،۰۵۰ - متر مربع

امور وزارت صحیه

۱ - منظوری يك شفا خانه سیار به حكومتی اعلیٰ بد خشان ونعین واعزام نهران مد نظر اعلیٰ

۲ - تجدید قرارداد بادكتور طالب بيك دكتور امراض داخله ومجترمه منور خانم دكتورس نسائیه تبعه تركیه برای دوسال دیگر صورت گرفته است .

۳ - قرار داد عزتمند مانسو ومادام مانسو دكتورودكتورس دند انسازی تبعه فرانسه برای يكسال دیگر تجدید شده است .

۴ - باعزتمند موسیو بوده پروتیز دندان برای يكسال دیگر قرارداد تجدید شده است .
۵ - دكتور بك بك نفر از تبعه المان جهت اكسریز استخدام و وارد كابل شده كه بعد نصب اكسریز از نزد او فن اكسریز تحصیل خواهد شد .

مدیریت مجادله ریاست حفظ الصحیه

قراریكه تطبیق یو در دی دی طی مخصوصا در قندهار وشهر كابل درسالهای گذشته طوعومی بذرایع هیئت های مختلف برای حفظ مانقدهم وجدوگیزی از مرض حمای لیکه دار صورت گرفت وزارت صحیه ازین عملیات وتطبیق بودر یاشی مذکور تجربه حاصل نمود وبفضل ومرحمت خداوندی وزحمتمكشی های مامورین بودر یاشی این مرض خبیث در كابل وقندهار ازسیر استیلانی خود مانده ولله الحمد با نتیجه خوبی داد بخابراین در هندا سته نیز وزارت صحیه از حیث اینکه رفت وآمد زیادی درین دوشهر بزرگك یعنی شهر قندهار وكابل بوده وخوف شیوع مرض حمای لیکه دار بصورت استیلانی میرفت بازهم تطبیق بودر دی دی تی را در قندهار وكابل بصورت عمومی در ۱۳۳۰ لزوم دیده وبه همین اساس يك هیئت منظم به تحت ریاست دكتور هوشمند كه یكی از دكتوران تجربه یافته ریاست مجادله ریاست وبامقدار کافی بودر دی دی تی بان صوب روان شد تا عساکر وزاندارمه ویلیس ومجابس وغیره اهالی شهر قندهار بودر یاشی نمایند و هكند در شهر كابل نیز بودر یاشی مذکور به يك پیمانیه وسیع به تحت نگرانی دكتور اینوا عضو موسسه صحی جهان به ذریعه چندین گروه كه مشتمل به اثاث وذکور باشند مشغول بودر یاشی گردیدند وباین حساب قراریكه از راه پورهای واصله قندهار وكابل از طرف هیئت های صحی رسیده است شیوع مرض حمای لیکه دار به ندرت به ملاحظه رسیده وچنانچه با این دوشهر بزرگك ویر نفوس مملکت تعداد مصابین در زمستان امسال از شش نفر تجاوز نكرده است واینك مختصرا از تطبیقاتی كه در كابل وقندهار بعمل آمده است قرار آتی تذکر میدهم .

د کابل کالنی

الف تطبیقات بودریاشی در شهر کابل :

۱ - تعداد عمومی خانه ها	۱۱۸۲۷ خانه
۲ - تعداد عمومی افرادی که بودر زده شده اند ۱۹۶۴۵۷ نفر	
۳ - تعداد عمومی البسه و مفروشات و سایر پارچه باب مستعمله ۱۴۷۴۰۰ تکه	
۴ - تعداد عمومی مساجد	۱۱۵ مسجد
۵ - تعداد عمومی دکاکین	۳۹۱۰ دکان
۶ - سرای ها	۶۷ سرای
۷ - حمام ها	۳۱ حمام
۸ - مقدار مصرف شده عمومی بودر دی تی ۱۰ فیصد ۲۷۲۹۰ یوند	
۹ - مقدار مصرف شده بودر دی تی ۷۵ فیصد ۹۰ یوند	
۱۰ - مقدار مصرف شده عمومی بودر دی تی و اکسین حمای لکه دار یکسندویازده سی سی	
ب - تطبیقات بودر دی تی در شهر قندهار :	
اول - تعداد عمومی خانه ها :	
دوم - تعداد عمومی افرادی که بودر زده شده اند :	
سوم - تعداد عمومی البسه و مفروشات و سایر پارچه باب مستعمله :	
چهارم - تعداد عمومی مساجد	
پنجم - تعداد دکاکین	
ششم - تعداد سرای ها	
هفتم - تعداد حمام ها	
هشتم - تعداد مقدار مصرف شده عمومی بودر دی تی ۱۰ فیصد	
نهم	» » » »
دهم	» » » »
	واکسین حمای لکه دار

این بود خلص اجرا آت بودر یا شی شهر و ناگفته نماند که به علاوه مجادله حمای لکه دار وزارت صبحیه در تانمین و فراهم نمودن وسائل ممکنه در تاسیس و به کار انداختن لابراتوار ها و تهیه پرسونل فنی جهت مجادله سفلیس و امراض زهر وی و توپر کلوز نیز پروژه های بزرگی را روی دست گرفته و موافقه هائی فیز راجع به ارسال هیئت های تجربه وی و پرسونل های فنی از موسسه صبحی جهان به کار انداختن مجادله بر علیه

امور وزارت صحتیه

امراض جلدی و زهرروی و توپر کلموز و سفلیس نیز مابین وزارت صحتیه و موسسه صحتی جهان به حمل آمده است چنانچه در حال بعضی از دکتوران موسسه صحتی جهان به وزارت صحتیه حاضر و شروع به کار نموده اند و هنگامذا وزارت صحتیه نیز بعضی از دکتوران مربوطه خود را برای تحصیل معلومات بیشتر و تخصص در شق توپر کلموز و ملریا و غیره به ممالک یورپ و امریکا اعزام نموده و در آینده نیز اعزام خواهد نمود و علاوه بر وزارت صحتیه با ریاست مجادله ملاریا در اجرای مجادله مناطق ملریایی در تمام طول سال همکاری بوده و از هیچ گونه مساعدت خودداری نکرده است این بود روح مطلب راجع به مجادله حمای لکه دار ولایت قند هار و مرکز کابل و تکمیل پروژه های لابراتواری جهت امراض توپر کلموز و سفلیس و غیره انشاء الله به توجه و همکاری تشکیلات صحتی دنیا (W.H.O) بسیار تر ازین پروژه های وزارت صحتیه صورت عملی خواهد گرفت .

مدیریت مجادله

اینک احصایه اجراآت سال ۱۳۳۰ مدیریت مجادله را مختصراً جهت ملاحظه

قارئین محترم شرح میدهیم .

الف : ادویه و پودر دی دی تی و اکسین های حمای لکه دار و چیچک و مجرقه و کولرا

و سنگ دیوانه که به موسسات صحتی ذی علاقه توزیع شده است :

ولایات	واکسین حمای لکه دار	واکسین مجرقه	واکسین چیچک	واکسین سنگ دیوانه	واکسین کارارا
قند هار	»	» ۳۰۰۰ نفر	» ۶۰۰۰ نفر	» ۰۰۰	» ۲۰۰ نفر
هرات	»	» ۱۱۰۰۰ سی سی	» ۹۰۰ نفر	» ۳۱ نفر	» ۲۰۰ نفر
مزار شریف	»	» ۱۱۰۰۰ سی سی	» ۴۵ نفر	» ۰۰	» ۰
قطغن	»	» ۱۰۵۰۰ سی سی	» ۴۰ نفر	» ۳۰ نفر	» ۰۰۰
مشرقی	»	» ۱۱۰۰۰ سی سی	» ۳۰ نفر	» ۰	» ۱۰۰ نفر
جنوبی	»	» ۴۰۰۰ نفر	» ۳۲ »	» ۰	» ۲۰۰ نفر
حکومتی اعلی بدخشان	»	» ۴۰۰۰ نفر	» ۱۰ »	» ۰	» ۰
حکومتی اعلی پروان	»	» ۲۰۰۰ »	» ۴۰ »	» ۰	» ۰
میمنه	»	» ۴۰۰۰ »	» ۲۰ »	» ۰	» ۰
دایزنگی	»	» ۱۰۰ »	» ۱۶ »	» ۰	» ۰
غزنی	»	» ۱۰۰ »	» ۳۰ »	» ۰	» ۱۰۰ نفر
حکومتی اعلی فراه	»	» ۱۰۰ »	» ۲۵ »	» ۰	» ۱۰۰ »
حکومت کلان لوگر	»	» ۱۶ »	» »	» ۰	» »

علاوتاً مدیریت مجادله سیستم تصدیق واكسینا سیون را به مسافریك كه عازم خارج بوده اند در هدم السنه به سیستم بین المللی در آورده و يك تعداد زیاد ازان به طبع و برای مسافرین مذکور پس از زدن واكسینهای چهارگانه كه عبارت از واكسین كوارا و چیچك و تیفوئید و تیفوس باشد با آنها داده شده است وهم پولیسكلینك امراض زهروی را به همكاری موسسه صبحی جهان و تحت نگرانی داكترها راجنا عضو موسسه صبحی جهان درین روزهای نزدیک برای مراجعین مریضان و مریضه های زهروی در ایارتعانهای واقع باغبان كوچه افتتاح نموده است وبر علاوه برای معاینات خون وغیره يك كورس منظم لابراتوار تحت اثر داكتور سمث نمایندگه یو نوسیف افتتاح ودران يك عده معاونین دكتوران شامل ومشغول درس میباشد و نیز جهت واریسی ذنهای حامله دار يك كورس قابله گمی منظم تر وعصری تر در تحت تربیه داكتر گبید متخصص امراض نسائی كه از طرف یونوسیف اعزام شده افتتاح گردیده است وظلمه نیز شامل ومشغول درس میباشد .

ج - مدیریت تشكیلات وزارت صعبه

- ۱ - ملبوسات ولوازم خواب شفاخانه ها كه از چندی قبل تهیه وبه كادانداخته شده بود دوره استعمال خود را تمام کرده ومدریت های صعبه در اثر نبودن ملبوسات ولوازم جدید بمشكلات مواجه بودند لذا ملبوسات ولوازم خواب شانرا تجدید ودر مرگت تهیه وبه مراجعش ارسال نموده است .
- ۲ - این های برق تعمیر شفاخانه سناتوریم اسوان كه از ابتدای تعمیر تمهید شده وخطر بزرگت حریق در آنها متصور بود تمهید گردید .
- ۳ - يك تعداد تعمیرات شفاخانه های اطراف وزارت صعبه كه از چندی نیسكاره مانده بود برای اینكه كارهای تعمیرات تسكیل ومورد استفاده قرار بگسیزند يك مقدار پول برای هر شفاخانه ارسال کرده است .
- ۴ - مدیریت های صعبه ومأموریت های صعبه كورف های اصولی برای گرفتن درجه حرارت مریضان بستری خودها نداشتهند واركانغذ های سفید عادی استفاده میگردند ومدریت تشكیلات برای اینكه مدیریت های صعبه ومأموریت های صعبه ازین مشكلات فارغ شوند برای هر شفاخانه به مقدار كافی درمرکز وزارت به گسترش مدیریت تشریفات طبع نموده ونیز يك مقدار به اسم هر شفاخانه نسخه های سفید طبع وارسال نموده است .
- ۵ - برای اینكه اهالی از مشكلات احتیاج دكتوران دندان فارغ شوند دكتوران رامانند سائر دكتوران بطور نوبت از طرف شب تعیین نموده است كه اسمای شان جهت آگاهی یوما قیوما در اصلاح والنس شایع بدانند .

۶- برای وسعت و پیشبرد امور صحتی در مملکت یسک پروتوکل بین وزارت صحتیه و ریاست بانک ملی امضاء و فیصله شده است شفاخانه های موجود پلا-خمری و قندز را که بین ریاست بانک ملی و وزارت صحتیه مشترکاً تعمیر گردیده بود بمبانک ملی واگذار و در مقابل بانک تعهد نمود که به تعداد کافی در بستره های شفاخانهها افزود نماید و کما فی السابق مریضان را بنپذیرد و علاوه بر آن یسک پروتوکلینیک که دارای ۱۰ اطاق باشد برای وزارت صحتیه در آن دو منطقه تعمیر و بدسترس وزارت صحتیه بگذارند .

۷- وزارت صحتیه برای اینکه برای مجلویین وزارت دفاع ملی سهولت پیش شود و مجلویین عملیاتی در مرکز سرگردان نگرند در هر ولایت چند بستره را بصورت مخصوص تعیین نموده است چنانچه امسال مریضان عملیاتی را پذیرفته اند که بعد از عملیات صحت یافتند و آنها را پس بوزارت دفاع ملی تقدیم داشته است .

۸- نظر به ازدیاد مراجعین در حکومت اعلی بدخشان وزارت صحتیه به تعداد ده بستره علاوه به بستره های سابقه آن افزود و تمام لوازم آنرا در مرکز تهیه و ارسال نموده است چنانچه در بین سال ۳۰ به کار افتاده و مریضان را پذیرفته است .

۹- قبلاً شفاخانه حکومت کلان شنوار در منازل کراچی موقعیت داشته و عمارت جداگانه رادا را نبود وزارت صحتیه یک در بند حویلی در آنجا خریداری و شفاخانه را نقل داده است .

۱۰- برای تعمیر شفاخانه مستورات ولایت قندهار وزارت صحتیه باندازد سیب زده و چهارده جریب زمین در ولایت مو صوف خریداری و نقشه آنرا تکمیل نموده و بخواست خداوند تعمیر آن در سال ۱۳۳۱ شروع خواهد شد .

۱۱- برای رفع مشکلات شفاخانه سناتوریم نسوان و مراجعین و کم بودن تعداد بستره آن وزارت صحتیه حسب لزوم علاوه به تعداد بستره های سابقه آن ده بستره دیگر با لوازم آن نیز افزود نمود که بکار افتاده است .

مدیریت بین المللی

۱- برای دکتورانیکه از طرف موسسه صحتی جهان و یونیسف جهت تمیعات در اطراف امور صحتی مملکت به تاریخ های مختلف وارد افغانستان گردیده اند از طرف وزارت صحتیه نسبت به وسائل حمل و نقل آنها از پشاور الی کابل و جای رهایش آنها در مرکز و باقی مسائل مایحتاج ضروری به آنها از هیچگونه معاونت اخلاقی و مادی دریغ نشده و تا زمان اقامت ایشان هر گونه سهولت را فراهم ساخته است اسمای دکتوران مو صوف باشقوفیکه در آن معلومات حاصل نموده اند ذیلاً خلاصه میگردد .

اول قرار موافقه باسا زمان صحی جهان دکتور کرستن سن وارد کابل گردیده و درلا براتوار فاکولته طبی مصروف فعالیت گردید .
دوم دکتور دید ولینوا در شق مجادله درمقابل مرض ملریا به حیث انجمن صحی وحمای لکه دار داخل فعالیت بود .

سوم - مستر سندرامن که باتیم مجادله ملریا مصروف فعالیت است .
چهارم - دکتور گیدبه حیث قابل از طرف سازمان صحی وارد گردیده و بهزایشگاه داخل کار میباشد .

پنجم - دکتور دیوس دجنگل والا در امور یونسیف وغیره با وزارت صحیه داخل مذاکره میباشد .

ششم - مستردی پوشان سکرتر موسسه یونسیف که وارد افغانستان گردیده و به اداره یونسیف در کابل اجرای فعالیت میکنند .

۷ - رونیون بحیث پرستار .

۸ - هیئت امداد تخنیککی یونو .

۹ - مس اولیو تارسیاد .

۱۰ - دکتور کوتی بروبه حیث پرو فیسر فاکولته طبی .

۱۱ - پارانجیب مشاور پرو ژه حمایه اطفال وما دران و امراض زهروی ها وارد

کابل گردید

۱۲ - دکتور سمت عوض دکتو کوستن سن .

۲ - راجم به کنفرانس های طبی که درممالک مختلف دائر میشود و از طرف ممالک نماینده صحی برای استماع کنفرانس مذکور فرستاده میشود چنانچه در کنفرانس صحی که استمبر در رنگون منعقد میشود به اثر وصول تیلگرام مورخه هشت جولائی سازمان صحی جهان ص دکتور میر غلام حیدرخان ماهر به حیث نماینده وزارت صحیه انتخاب و بانصوب اعزام گردیده و در جلسه مذکور شمولیت ورزید .

۱ - در جریان سال جاری عس دکتور عبدالظاهر خان معین وزارت صحیه جهت شمول به مجلس چهارم موسسه صحی جهان در چینوا و نیز دکتور عبدالقیوم خان رسول به صفت عضو اعزام گردیدند

۲ - طبق پروگرام همه ساله یک تعداد فیلوشپ از طرف وزارت صحیه به ممالک خارج فرستاده میشوند .

د کابل کتابتې

- ۱- درنده السنه دکتورانیکه به بحث فیلوشپ به خارج اعزام گردیده اند اسمای آنها باشقی که دران معلومات حاصل میدارند ذیلاً خلاصه میگردد .
اول- س دکتور عبدالغنی خان افضل به بحث فیلوشپ سیارجت بازدید مرکز صحتی بعضی مهالك اردن و آسیای دوس دکتور عطاء محمد خان به بحث فیلوشپ سیارجت اخذ تخصص اطفال عازم دهنی گردیده و از نجا به لندن میرود .
دوس- س دکتور حسن علیخان به بحث فیلوشپ سیارجت اخذ تخصص توبرکلوز عازم لندن و سکاډی نیویا گردیده است .
چهار- س دکتور غلام رضا خان هوشمند و غلام سخی معلم کیمیا جت شمول به کورس علمیا عازم دهنی گردیده .
پنج- س دکتور اعل محمد خان دکتور وزارت جلیله حریبه به بحث فیلوشپ در شق اکسیر عازم فرانسه گردیده است .
۳- د رائر درخواستی های مدیریت بین المللی درین اواخر موسسه یو نیسیف مبلغ ۵۵ هزار دولار برای حمایه اطفال و مادران تخصیص داده و پراسله مورخه ۱۹ اکتوبر ۱۹۵۱ خود اضمینان داده است .
۴- بر حسب مکاتبه که با سازمان صحتی جهان در خصوص پروگرام حمایه اطفال و مادران و امراض زهروی بعمل آمده مبلغ هشتاد هزار دالر تخصیص داده اند .
۵- مبلغ شش هزار دالر اعانه که افغانستان برای اطفال یو نیسیف و بوانار گردیده بود و شعبه مذکور پول اعانه متذکره را مواد خام نژا افغانستان خواهش نموده بودند بعد از استیذان مقامات صلاحیت دار معادل دولار مذکور را مواد خام منظور نمودند که به اساس آن به وزارت اقتصاد ملی داخل مکاتبه شده و در نتیجه موسسه مذکور مبلغ متذکره را قابلین و فایده قبولدار شده اند .
۶- بر حسب موافقه صحتی جهان و وزارت صحتی دکتور سوری استاد به بحث مشاور صحتی وزارت صحتی تعیین گردید و مدیریت بین المللی همیشه با نام برده در تماس بوده و برخی موضوعات را با مشوره مذکور در محل اجراء فرار میدهد .
۷- برای اطفال خورد سال مملکت که قبلاً یک اندازه شیر خشک تولید گردیده بود و به ع راز اصول فنی به برای اطفال سال توزیع شده که در نتیجه نتیجه توزیع شیر بر وارده مسفیست ثابت گردیده از آن رو و یک اندازه مکتفی صحتی عبارت از ه تن باشد علاوه بران در خواست شده به شرف ورود می باشد .

۸ - برای حفظ ماتقدم از حمله مرض حمای لکه دار يك مقدار كافی پودر دی دی تی عبارت از يك صد درم پودر تخنیکل که توسط بنیاد ملی معین صاحب وزارت صحتیه به خارج فرمایش داده شده که يك مقدار آن خریداری و به کابل وارد گردیده و مورد تطبیق قرار گرفته است و متباقی آن در شرف ورود میباشد چنانچه از پودر متذکره تا حال برخی مناطق مملکت یودرپاشی گردیده و به علاوه به تعداد دوصد شصت پیرل دی دی تی ده فیصد از یونیسف بصورت اعانه داده شده که در مجادلات مصرف گردیده قرارداد متممه نسبت به قراردادیکه بین سازمان صحتی جهان و حکومت افغانستان راجع به معاونت مشاورتی تخنیککی در تحت بودجه عادی سازمان صحتی جهان به دو قسمت ترتیب گردیده مشتمل است بر مسائل آتی :

معاونت در توسعه و ادامه عملیات مجادله وی ضد ملاریا در مناطق مختلف ملریائی مملکت که شهر کابل هم در آن شامل است تا حکومتات مجلسی درین باره معاونت نمایند و پروگرام ضد ملریا را در تمام مملکت عملی سازند .

همچنان تاسیس يك موسسه ملریا در کابل تا بتواند به صورت مرکز تدقیقات و تجربیات و تربیه اجرای فعالیت نماید و اشخاص را برای کنترل ملاریا تربیه نمایند .
تاسیس يك کورس تربیه در دارالمعلمین مرکز .

معاونت بلدیها در امور مربوطه حفظ الصحه عامه و امور صحتی مجبطنی و تاسیس مفتشین صحتی و سروی های صحتی معاونت حکومت نسبت به توسعه مجادله ضد حمای لکه دار برای سالهای آینده به تهیه ذخایر آب صحتی برای موسسات حکومتی مثل شفاخانه های مستورات و علی آباد و دیگر عمارات عمومی .

تاسیس مکتب فابله کمی بلدییه به همکاری تیم سازمان صحتی جهان ،
لیکچر های صحتی و ترویج اصول صحتی .

ه - مدیریت نشریات :

مدیریت نشریات در ظرف سال ۱۳۳۰ که امی السابق بوظیفه نشر و تبلیغ مضامین صحتی مجله روغتیا پرداخته و سالانه به تعداد هزار نسخه مجله روغتیا و ۹۵۰ نسخه روغتیا زیری برای مردم توزیع نموده است در عین زمان مضامین صحتی که از نقطه جلوگیری و قایه امراض مهم به نظر میخورد وقتاً فوقتاً در رادیو نشر و تبلیغ گردیده است مدیریت نشریات به طبع گستره اوراق کورف نسخه کتابهای وارده صادره کتاب ثبت پیشنهادات مجلس جداول که برای تطبیق پودر دی دی تی استعمال میشود و غیره اوراق

که در حدود يك لک صفحه میشود اقدام وبه شعبات مربوطه توزیع و تقسیم نموده است و علاوه بران مدیریت نشریات برای کتابخانه به يك تعداد مجلات خارجی اشتراك نموده و فتناً فوقتاً مجلات مذکور آمده و آنرا به کتابخانه نشریات به جمع نفر مسئول قید نموده و نیز از طرف موسسه صحتی جهان يك تعداد کتابهای امراض که جدیداً به طبع رسیده برای این شعبه ارسال شده که فعلاً در کتابخانه نشریات موجود است .

مدیریت نشریات بر علاوه به نشر مجله روغتیا و روغتیا زبیری برای بلند بردن سوبه صحتی کشور و برای اینکه مردم از سرایت امراض و طرز جلوگیری آن معلومات حاصل نمایند بوسیله فلم های صحتی در مجامع مکاتب و شفاخانه ها فلم های صحتی که بدسترس خود دارد نشان داده آنانرا که سواد ندارند بدین وسیله از سرایت امراض باخبر ساخته از جلوگیری و وقایه امراض معلومات داده است . مدیریت نشریات حتی الوسع کوشیده است در راه تبلیغ و پروپاگند صحتی از هیچ گونه سعی و مجاهدت خود داری نکند و فعالیت آن پیوسته دوام دارد .

و - ریاست دندانسازی صحیه :

۱ - در ابتدای افتتاح ریاست انجمن دکتوران دندان تنها يك کورس بنام کورس پروتیز موجود بود . قبل از سال ۱۳۲۹ موضوع را مدنظر گرفته و درس طب و پروتیز را به معاونی ستاژیرها نیز در آورده بودیم و در اوائل سال ۱۳۲۹ پیشنهادی به مقام وزارت صحیه و معارف تقدیم و دران خواستار شدیم که کورس پروتیز را بنام کورس طب و پروتیز دندان شامل سازیم و در نتیجه بعد از ملاحظه پروگرام ها فیصله عالی مجلس انضباط وزارت معارف نظریه این ریاست را قبول داشته و به مکاتب ۵۶۹ - ۴۵۴ مورخه ۳۰/۱۱/۴ از منظوری کورس طب و پروتیز دندان به این ریاست اطلاع داده اند .

چنانچه سواد فیصله و منظوری مجلس مذکور را نیز بوزارت جلبلیه صحیه فرستاده شده است .
۲ بر علاوه کورس های ذکور يك کورس در شق اناث نیز افتتاح گردیده است .

۳ - در اواخر ماه داو هذمه السنه يك عده معاونین کافی در شق طب و پروتیز دندان فارغ التحصیل شده که از عهد تمام کار های فن دندان بصورت خوب خواهند بر آمده و بعد از اخذ دیپلوم در اخیر برج حوت هذمه السنه به دسترس وزارت عالی صحتی گذاشته شده و قرار نظریه آن وزارت به اطراف اعزام خواهند شد .

۴ - نسبت به ضرورت و همکاری به شفاخانه های ذیل به معاونین موظف امر داده شده

است که قرار پروگرام معینه بر علاوه موسسات که در خود ریاست موجود است نیز اجرای وظیفه نمایند .

- ۱ - شفاخانه مجلس عمومی . ۲ - شفاخانه گذرگاه . ۳ - شفاخانه وزارت معارف .
- ۴ - شفاخانه مرستون .

ح - ریاست دیپوی ادویه

الف - مدیریت اجرائیه :

از آنجائیکه ساحهٔ تداوی وسیعی موسسات صحتی مملکت یوماً و فیوماً ر و به تزیاند است ریاست دیپوی عمومی ادویه مجبور گردید که برای تجویلخانه های ادویه و سامان لازمه که برای شفاخانه های مملکت و جهت استفادهٔ مراجعین از خارج توریید می گردد اطاقهای کافی اعمار بدارد لهذا ریاست دیپوی حسب نظریه وزارت صحتیه جفاً داخل اقدام شده و منزل تحتانی تعمیر مذکور را اعمار نمود .

۲ - راجع به افتتاح ادویه فروشی مزار شریف و دوافروشی جدید التاسیس شهر جلال آباد بامقامات ذی صلاحیت مذاکره شد و امر افتتاح دوباب دوا فروشی مذکور را حاصل و یک مقدار ادویه لازمه با پرسونل فنی آن به مراجع مربوطه ارسال و دوافروشی های مذکور افتتاح و به کار انداخته شد .

۳ - راجع بدست آوردن مقدار ۱۳ هزار سیر تلسک از کپی شنوار مشرقی داخل اقدامات شده تلسک مذکور را به مراتب و به ذریعهٔ حملات با مرکز دیپوی ذریعهٔ آسیای دستی یودر نموده و به تجویلخانه ها تهیه کرده تا به مواقع لازمه به مصارف یودر باشی حمای لیکه دار رسانیده شود .

ب - مدیریت فرمایشات : مدیریت فرمایشات دیپوی در ظرف سال ۱۳۳۰ کارهای مهمی ذیل را انجام داده است :

۱ - برای توریید ادویه شفاخانه ها و لابراتوارها و سامان جراحی و لابراتواری و غیره شفاخانه ها و موسسات صحتی مملکت یک لیک و پنجاه هزار دالر و ده هزار یوند استرلینگک به خارج نقل داده و ادویه و سامان معادل آنرا وارد نموده و حال آنکه در سالهای دیگر حجم این فرمایش از شصت الی هفتاد هزار دالر تجاوز نمی کرد .

۲ - خریداری یک مقدار زیاد انٹی بیوتنیک ها خصوصاً ادویه اورومایسین و کلورو مایسین تیرا مایسین سترپتومایسین که بصورت مجموعی تقریباً سه قلم اخرا الذکر دوهزار و پنجاه ریال و یک قلم اخرا الذکر به اندازهٔ ۳۰ هزار گرام خریداری شده و به وطن

عزیز وارد گردیده و به شفاخانه های وزارت صجیه از طریق دوا فروشی ها برای مردم توزیع گردیده است .

۳ - توریید بعضی ادویه هرومون های جدید قیمتی تر از هدایت وزارت صجیه از قبیل کروتین وغیره که در طب حاضر اهمیت حیاتی دارد .

۴ - تهیه وتوریید چند قلم ادویه شد تویر کلوز از قبیل یاس و کشد کانتی بین که به قرار توصیه وسوابدید وزارت صجیه وارد گردیده و به استفاده عام گذاشته شده است .

۵ - تهیه وتوریید یک مقدار کافی ادویه سلفا، و اشکال مختلفه دواسازی آن که نسبت به حجم توریید سالهای گذشته فرق زیادی را دارا بوده است .

ط - مؤسسه با کسفر لوژی :

- ۱ - شعبه لابراتوار معاینات سرو لوژی و بسکترولوژی وزارت صجیه ۵۰۰ نفر
- ۲ - « فنی سکت دیوانه که مریضان را تداوی نموده ۷۶ »
- ۳ - « کولیرا، که وا کسین استحصالی نموده ۵۰۰۰۰۰ »
- ۴ - « مجرقه ۶۰۰۰۰۰ »
- ۵ - « چیچک ۴۰۰۰۰ »

د کابل کالنی

- (۷) موافقه سرویس مستقیم بسته های فضائی بین بمبئی - کابل .
- (۸) » پوسه سر بسته از آلمان شرقی به کابل .
- (۹) » » » از بناد به کابل .
- (۱۰) » پذیرفتن مخابرات اخباری به تخفیف محصول پنجاه فیصدی بین افغانستان و هند .
- (۱۱) ارسال تسکتهای جدید پستی بدفتر اتحادیه بین المللی پستی برن ، و توزیع آن ذریعه دفتر موصوف به ممالک خارجه .
- (۱۲) ارسال تسکتهای جدید پستی بیکه پستی های تسکت فروشی ممالک خارجه .
- (۱۳) اقدام خریداری سیم مسی و جستی و انسلیترها و پرزه ها و سامان فالتوی تیلفون .
- (۱۴) خریداری چراغها و سامان فالتوی تیلگراف بیسیم و غیره .

د : مدیریت عمومی تیلفون :

- (۱) توسعه دستگاہ اتوماتیک تیلفون .
- (۲) نصب یک دستگاہ سنترال بطری مرکز از دوسو چوبود عوض دستگاہ اوکل بطری در مرکز ولایت فتنه مار و بدو قسمت شهر به انداره کفایت ضرورت .
- (۳) تجدید پایه های لین عمومی تیلفون از بلخه ری الی خان آباد و از خان آباد الی چنار گنجشکان که حد بخشی حکومت اعلی بدخشان و ولایات فظن است بقاصله (۶۰) کروه که بذریعه ماموزین مخابراتی مربوطه آن صورت گرفت و به پایه تکمیل نیز رسیده است .
- (۴) برای سهولت و آرامی اهالی دو تیلفونخانه شهری که عبارت از غرفه گمرک و جاده میوند باشد نیز علاوه بر دیگر غرفه ها که در حصص شهر منظور و بیکار انداخته شده برای اینکه ضرورت مندان مخابره خود را اجرا نموده باشند بیکار افتیده است .

ریاست تفتیش :

ریاست تفتیش وزارت مخابرات در سال ۱۳۳۰ اجراءات و تفتیش های اصلاحاتی و جزائی را ضبط به شعب مخابرات انجام داده که عبارت از (۱۴۶) فقره می باشد .

مامور نیسکه به تر فیعات سنو به در وزارت مخابرات حائز رتبه بالاتر گردیده اند

ع، عبدالله خان مدبر
سیار تیلیگراف به رتبه ۳

ع، ص، محمد حسین خان
مشاور تیلیگراف برتبه ۲

ع، ص، علی گال خان
مشاور تیلیگراف برتبه ۲

ع . عبدالمجید خان
مدیر تبلیغات خانہ پیکہ تون

ع . غلام فاروق خان مشاور پست

ع . ایگول احمد خان مدیر
صومبی تبلیغون

امور وزارت معادن

وزارت معادن در جریان سال ۱۳۳۰ تمام قوه محدود مالی و اداری خویش را در استخراج ذغال سنگ معادن ایشیته و کر کر وهم بلند بردن واردات معادن نمک تالقان و اندخوی و گلفسکان و باقی نمک سارها معطوف ساخته بود و ضمناً مذاکرات مقدماتی امور اکتشافی و استخراجی بطرول را در ساحه شبرغان و سرریل با اداره مسرگری یونر در امریکه و نماینده گی آن در کابل ادامه و به پایان رسانیده عایدات تاریخی هذه السنه که (ده) ماهه طور یقینی و دو ماهه طور تخمین بدست آمده به تطبیق سال ۱۳۲۹ قرار ذیل است :

(۱) ذغال معدن ایشیته :

در سال ۱۳۲۹ :

مقدار ذغال استخراج شده ۵۸۷۲ تن معادل ۸۰ / ۱۰۴۲۲ خروار .

مقداری که به فابریکه رسیده = ۵ / ۴۴۴۲ تن معادل ۷۹۱۹ خروار .

ذغال فروش شده سال تمام ۱۳۲۹ مساوی ۷۸۴۶ خروار قیمت (۱۲۵۵۳۶۰) افغانی .

در سال ۱۳۳۰ :

۱- مقدار ذغال استخراج شده نه ماهه مطابق رایوت های واصله = ۵۴۹۸ / ۱۶۰ تن

معادل = (۹۷۵۸ / ۹۵) خروار .

۲- مقدار استخراج شده ذغال در سه ماه اخیر سال طور تخمین = ۵۴۹۸ / ۱۰۰۰ تن

معادل = ۱۷۷۵ / ۰ خروار .

مجموع ۶۴۹۸ تن معادل ۱۱۵۳۳ / ۹۵ خروار .

۳- مقدار ذغال که از معدن ایشیته الی ۶ برج حوت ذریعه (۱۲۸۶) لاری در فابریکه

بریکت رسیده = ۵۸۵۷ تن معادل = ۱۰۳۹۶ خروار .

۴- تادیه شده از فابریکه الی ۶ حوت = ۶۲۲۵ تن معادل = ۱۱۰۴۷ خروار .

قیمت فروش (۳۴۳۰۵۶۰) افغانی .

نظر به سال ۱۳۲۹ عمل فروش ذغال ایشیته در سال ۳۰ بصورت مضاعف صورت گرفته .

(۲) ذغال معدن کمر کر :

درسال ۱۳۲۹ :

۱- مقدار ذغال استخراج شده و تادیه شده = $۷ / ۴۲۲۲$ تن معادل ۷۵۱۷ خروار .

قیمت ($۹۲۰۸۳۲ / ۵۰$) افغانی .

درسال ۱۳۳۰ :

۱- مقدار ذغال استخراج شده ده ماهه تا اخیر بسرج جلدی طبق رایج‌ور های

واصله = ۶۲۲۲ تن معادل $۴ / ۱۱۰۴۴$ خروار .

۲- مقدار ذغال استخراج شده دوماهه تا اخیر سال طور تخمین = ۸۰۰۰ تن معادل

۱۴۲۰ خروار .

مجموع ۷۰۲۲ تن معادل ۱۲۴۶۴ خروار .

تادیه شده شرکت نساجی از برج حمل تافوس = ۲۰۳۹ تن معادل ۱۶۱۹ خروار .

قیمت = (۴۵۲۳۷۵) افغانی .

تادیه شده شرکت قند از برج سرطان تا اخیر فوس = $۳۵۲۵ / ۵$ تن معادل ۳۶۱۹ خروار

قیمت (۷۸۲۱۲۵) افغانی .

مجموع تادیه دو قلم فوق تا اخیر فوس = ۹۸۷۶ خروار به قیمت = ۱۲۳۴۵۰۰ - افغانی

به شرکت های مذکور بر حسب قرارداد تادیه خواهد شد مقدار باقی مانده (۴۱۲۴)

خروار به قیمت (۵۱۵۵۰۰) افغانی .

(نظر به سال ۱۳۲۹ عمده فروشی معدن ذغال کمر کر درسال ۱۳۳۰ نیز بصورت مضاعف

صورت گرفته .)

(۳) نمک تالقان :

(سال ۱۳۲۹)

مقدار نمک استخراج شده سال تمام = ۱۰۱۶۷۷۶ سیر بفروش رسیده مقدار فوق -

قیمت = ۲۵۱۳۱۴۵ - افغانی

سال ۱۳۳۰ -

۱- مقدار نمک استخراج شده و بفروش رسیده تا اخیر جلدی ده ماهه طور یقین

= ۹۶۲۰۳۹۰ سیر به قیمت ($۳۶۹۱۵۹۶ / ۹۰$) افغانی

۲- مقدار نمک استخراج قابل فروش دو ماهه اخیر سال طور تخمین -

۱۵۰۲۹۰ سیر به قیمت ($۶۷۶۳۰۵ / ۰۰$) افغانی

۱۱۱۲۳۳۹ سیر به قیمت ($۴۳۶۷۸۰۱ / ۹۰$) افغانی

عایدات سال ۱۳۳۰ فروش نمک تالقان نسبت به سال ۱۳۲۹ تقریباً در حدود دو چند میرسد

از ترفیحات سنوی دو وزارت معادن

غ ، غلام علی خان
مدیر عمومی استخراج

غ ، عبد القادر خان مدیر عمومی
اجرائیہ و مامورین

غ ، محمد احسان خان
مدیر عمومی تفتیش

نمک اند خوی :

استحصالی نمک در نمکساران خوی موسمی بوده از ماه سنبله شروع و به اوایل ماه
عقرب خاتمه می یابد .

در سال ۱۳۲۹ :-

استخراج (۲۰۰۰۰۰) تخته معادل ۱۱۷۹۹۲۰ سیر
مقدار نمک فروش شده سال تمام (۱۱۷۹۹۲۰) قیمت (۳۱۵۰۳۸۷) افغانی

سال ۱۳۳۰ :-

۱- استخراج ۲۰۶۰۲۰ تخته معادل ۱۲۱۵۴۳۶ سیر
مقدار نمک فروش شده تا اخیر جدی ده ماهه طسور یقین ۹۳۵۹۴۵/۸ سیر
بقیمت (۳۹۲۱۳۴۷/۸۱) افغانی

۲- مقدار نمک قابل فروش دوماهه طور تخمین ۱۷۹۶۴۶ سیر بقیمت (۸۰۸۴۰۷/۰۰) افغانی

» ۱۱۱۵۵۹۱/۸ سیر بقیمت (۴۷۲۹۷۵۴/۷۱)

عایدات سال ۱۳۳۰ فروش نمکساران خوی نسبت به سال ۱۳۲۹ در تزیید و قابل ملاحظه
می باشد .

۵- نمک معدن کلفگان :

در سال ۱۳۲۹ :-

مقدار نمک استخراج سال تمام = ۲۴۵۵۵۱/۱۲ سیر

مقدار فروش شده = ۶۰۲۹۱۶/۶ - افغانی

۱- مقدار استخراج شده و فروش شده ده ماهه طسور یقینی - ۱۷۹۲۹۱ سیر
بقیمت (۷۱۹۰۵۶) افغانی

۲- مقدار نمک قابل فروش در دوماهه اخیر سال طور تخمین = ۱۸۹۸۲ سیر به قیمت

(۸۴۶۱۶) افغانی

۱۹۸۲۷۳ سیر بقیمت ۸۰۳ ۶۷۲ - افغانی

عمل سال تمام ۱۳۳۰ معدن نمک کلفگان نظر به عمل سال ۱۳۲۹ در تزیید است .

معدن نمک خلم هر بوط ولایت مزار شریف :

در سال ۱۳۲۹ :-

مقدار نمک استخراج شده و فروش شده سال تمام = ۶۸۷۳۴ سیر بقیمت = ۲۵۹۸۸۶ - افغانی

د کابل کالنی

در سال ۱۳۳۰ :-

۱- مقدار نمک استخراج شده و فروش شده تا اخیر سنبله ششم ماهه طور یقین = ۴۳۷۷۹ سیر به قیمت ۲۰۲۷۹۱ - افغانی

۲- مقدار قابل فروش درشش ماه اخیر سال طور تخمین = ۱۸۵۳۴ سیر بقیمت (۱۰۶۵۶۶) افغانی

۶۲۳۱۳ سیر بقیمت (۳۰۹۳۵۷) افغانی

عمل سال تمام مزار شریف نظر به عمل سال ۲۹ نیز در تزیید میباشد .

واردات سال تمام معادن متفرقه :

سال ۱۳۲۹ :-

واردات سال تمام ۲۱۱۵۷۴۵/۶۰ - افغانی

»	»	»	»
»	»	»	»
»	»	»	»
»	»	»	»

جمله مساوی ۲۳۹۸۴۰۵/۶۰ - افغانی

در سال ۱۳۳۰ :-

۱- واردات نمک سار غور یان هرات که اهالی آنجا قیمت نمک را بالای محصولات خودها قبول و در جمله محصولات مستقیماً به حساب وزارت مالیه پر داخه می شود = ۲۱۱۵۷۴۵/۶۰ - افغانی

۲- واردات شوره زارهای ولایت قندهار که سالانه به اجاره داده شده = ۲۰۴۰۰۰ - افغانی

۳- واردات شوره زارهای ملک دین خیل مقرر که اجاره داد شده = ۳۲۵۵۰ - افغانی

۴- واردات شوره زارهای اشتر شهر غور بشند که به اجاره داده شده = ۴۳۲۰۰ - افغانی

۵- واردات گیل سفید ایرانی عمل اجاره یکسأ له = ۱۵۳۱۰ - افغانی

۶- » » سرخ و سیاه فروغی » » = ۴۰۰۰ - افغانی

۷- » » سرشوی » » = ۴۰۰۰ - افغانی

جمله (۲۴۱۸۸۰۵/۶۰) افغانی

سال ۱۳۳۰

واردات :-

مرکز = ۵۸۸۴۶۳۲ افغانی [۱۰۹۱۲۱۳۰ - افغانی]
ولایات = ۱۰۰۲۷۵۰۳ - »

بودجه مرکز و ولایات در حدود = ۵۹۱۲۱۳۵ - افغانی

مغاد = ۱۰۰۰۰۰۰۰ - افغانی

خلص بیملانس سال ۱۳۲۹ و سال ۱۳۳۰

سال ۱۳۲۹

واردات :-

مرکز = ۳۵۶۶۳۳۶ - افغانی [۱۰۶۲۰۴۰۰ - افغانی]
ولایات = ۷۰۹۳۹۰۴ - »

بودجه مرکز و ولایات = ۴۵۹۷۹۹۶ - افغانی

مغاد = ۶۰۲۲۴۰۵ - افغانی

نوت :- مبلغ دوازده لک افغانی از درک واردات ۲۸ و ۲۹ نیز در سال ۱۳۳۰ بحساب وزارت مالیه تسلیم داده شده گر چه این مبلغ در واردات سال ۱۳۳۰ از نقطه نظر اقتصادی و حسابی کدام رولیرا بازی نمیکنند لاکن از نقطه نظر دارائی وزارت مالیه که سابقاً نداشتند و در موازنه نگرفته بودند . در حساب شان افزود میگردد .

اجرا آت مقدماتی وزارت معادن در موضوع استخراج پطرویل

در افغانستان

یکی از مسایل عمده و انکشاف ثروت ملی مملکت را که وزارت معادن در سال ۱۳۳۰ در دست اجراء گرفته و مرحله اول آنرا طی نمود همانا قضیه مهم تفحصات و استخراج پطرویل در مملکت می باشد چنانچه بموجب تدابیر صحیح و مجرب حکومت والا حضرت سپهسالار غازی صدر اعظم بفرش استفاده از این منابع سرشار و پر ثروت مملکت از اداره امداد تخنیک ملل متحده که افغانستان هم در آن عضویت دارد طلب کمک و همکاری بعمل آمد در اثر آن در تیرستان سال ۱۳۲۹ بر حسب همکاری ملل متحده بدو اداره مرکزی یونو آقای دوکتور ترامپ هولندی جیا لو جست مشاور یونو را برای موعد سه ماه بکابل

مقرر کړد و متخصص مذکور بهداز مطالعه جمله را پورت های جبالوچی و کشفیاتی بطرول درماه عقرب و اوائل قوس ۱۳۲۹ برای موعده (۴۰) روز به اتفاق دوکتور سلطان احمدخان یوئل بطرولیم جبالوچست وزارت معادن برای مطالعات جبالوچی قطغن - ولایت مزارشریف میمنه - ورقات همجواری سرک هرات - فراه و بازگشت از قندهار به کابل عزیمت نمودند در ختم کار دوکتور موصوف را پورت و پیشنهادات مشروحي بوزارت معادن تقدیم نمود .

۱- را پورت مذکور شرح میدهد که از نقطه نظر علم جیولوجی در شمال افغانستان شش مرکز قابل تفحصات و تجسسات بطرول موجود است و مراکز مذکور را ذیل میباشند :

(۱) قلعه نو هرات .

(۲) شبرغان .

(۳) میمنه .

(۴) قندوز .

(۵) تالقان .

(۶) جنوب دریای آمو .

و برای آغاز بکار مرکز دوم که شبرغان و سرپل و حدود و نواحی آن میباشد مد نظر گرفته شود .

پس از آن آقای مستردولویو بحیث مشاور از طرف نمایندگی یونو مقیم کابل بوزارت معادن معرفی گردید آقای موصوف بهداز مطالعات موضوع استخراج در شبرغان ، سرپل و مذاکرات با مقام وزارت معادن عازم امریکا شد نه تا راجع به خریداری سامان و استخدام نفر فنی ضرورت کار برمه کاری اقدامات لازمه بنماید و نظریه حکومت افغانستان را راجع به استخدام متخصصین و غیره امور مدنظر داشته باشند مستر دولویو در اخیر ماه برج جدی ۱۳۳۰ - از امریکا برگشته و چهار پیشنهاد مفصل شرکتیهای چهارگانه استخراج بطرول که خواهان فرار داد اجاره امور استخراج و نگرانی خرید و ترانسپورت سامان برمه کاری چاه اول بود با خود به کابل آورد و بفرص مطالعه بوزارت معادن تسلیم نمود - در عین حال وزارت معادن صورت پیشنهادات مذکور را با مسایل اداری شرکت استخراج بطرول که به سرمایه حکومت طور تجارتی بجریان خواهند افتاد و غیره مسایل مربوطه آن بصورت ورقه عرض به مجلس عالی وزراء عرض و احکام واصل شد که شرکت استخراج بطرول به مشوره متخصصین یونو تشکیل وهم موضوع انتخاب یکی از شرکت های چهارگانه اجاره دار استخراج بطرول در کمیسیون منتخبه وزراء مذاکره و تحت غور قرار گیرد .

ضمناً در این اواخر متخصصین بطرول و مالی و قانونی یونو مقیم کابل به طرح قوانین اداری شرکت استخراج بطرول موظف میباشند که شاید بزودی مسایل مذکور تمام و ما عنقریب عملاً شروع بکار کرده بتوانیم .

برای اینکه يك عده نفر افغانی برای امور برمه کاری تربیه شوند وزارت معادن به تعداد (۲۰) نفر طلاب فارغ التحصیل مکتب میخانیککی معارف را بر حسب موافقه نامه های علیجده انتخاب و به کمپنی مورینسن قبل از سه ماه از سال داشته است که به جدیت تحصیل نموده و تعلیم عملی و بسته کاری را فرا میگیرند .

بر حسب تشریحات فوق در اثر همکاری ملل متحده و اقدامات وزارت معادن امسال به فیصله های فوق مقدماتی نایل شده و مرحله اول اقدامات خویش را در مورد استخراج بطرول خاتمه داد برای سال آینده سامان و لوازم آن فرما پیش داده میشود و عملاً بکار آغاز میگردد اما ناگفته نماند که چون رسیدن سامان و آغاز برمه کاری بعد انتخاب شرکت اجاره دار برمه کاری و عقد فرار داد های لازمه افلا مدت شش الی هشت ماه را دربر خواهد گرفت در این موعده شرکت استخراج بطرول کوشش مینماید تا ساختن تعمیرات لازمه، کشیدن راه از سربل الی موضع معدن و غیره ترتیبات مقدماتی را در دست اجراء بگیرد .

وزارت معادن عقیده مند است اگر رضای خداوند بزرگ در این راه باشد به توجه و نبات پاك پادشاه محبوب ما و حكومت والا حضرت سیمپسا لارغازی صدر اعظم در این اقدام مهم و عمده خویش کامیاب گردیده و يك نهضت جدید اقتصادی را ایجاد کرده بتواند .

امور ریاست مطبوعات

در سال گذشته ریاست مستقل مطبوعات در اجراءات و هم در تشکیلات خود اصلاحات و ترقیات بیشتری را حائز گردید و چون اجراءات صحیح به محور تشکیلات صحیح دور میخورد لهذا این ریاست نیز اولاً به تشکیلات خود متوجه گردیده تعدیلات و تزییفات ذیل را در آن بعمل آورد.

تشکیل مدیریت عمومی نشرات داخلی :

این مدیریت عمومی که در سال گذشته در تشکیلات ریاست مطبوعات داخل گردیده و به اجراءات خود شروع نموده است تشویق و تعمیم انتشارات مفید را در داخل مملکت بعهده داشته از یکطرف حقائق و معلومات راجع به کشور و فعالیت ها و معرفی دستگانه های آنرا از مؤسسات و مواضع مربوطه آن بدست آورده و با تتبعات مزید تکمیل و در منصفه اشاعه میگذارد و از طرف دیگر بغرض تنویر افئان عامه معلومات مفیده عصری را از مأخذ و مدارك جدید علمی و مطبوعات خارجی بدست آورده بغرض استفاده مردم بر طبق احتیاجات محیطی بوسیله جراید، رساله ها، و کتب، رادیو، و نامه ها و وسایل و سایر نشر در معرض اشاعه میگذارد این مدیریت عمومی دارای سه شعبه است.

شعبه اول :

این شعبه از یکطرف معلومات مختلفه راجع به کشور را بغرض معرفی شیون مختلفه مملکت جمع آوری و آنرا بوسیله سالنامه کنابل نشر نموده و از طرف دیگر بغرض تقویه و تشویق جراید و مجلات داخلی مواد و موضوعات قابل نشر را فراهم نموده و آنرا به ادارات جراید ارسال میدارد و برای اینکه از فعالیت های دوائر و مؤسسات بزرگ معلومات بیشتری را بدست آورد و از طرف خود يك يك نشرات مطبوعاتی برای آنها معرفی و به اختیار آنها میگذارد تا بین آنها و مطبوعات و جراید وسیله ارتباط باشند کذا نشر نام معلومات راجع به فعالیت های حکومت و موضوعاتی که اعلام آنرا دوائر مربوطه لازم بشمارند توسط این شعبه صورت میگیرد و جراید و مجلات کشور عموماً توسط این شعبه تقویه و پشتیبانی شده و وسایل و ضروفیات آنها فراهم میشود اقداماتی که این شعبه در سال گذشته بعمل آورده است بصورت عمومی عبارت است از تسریع در نشر سالنامه

از تبدلات و مقرری های سال ۱۳۳۰ در ریاست مستقل مطبوعات

ع ، ص صوفی عبدالجمید خان
آمر مدیریت عمومی مطابع

ع ، ص عبدالنصیر خان برشنا
آمر مدیریت عمومی نشرات رادیو

ع ، ص مولانا برهان الدین خان
کشتکشی مدیریت عمومی اداری

ص، محمد شاه خان ارشاد
مدیر روز نامه طلوع افغان

ص، محمد نجیم خان آریبا
مدیر روز نامه هفتی انیس

ص، عبدالمصور خان نسمی
مدیر روز نامه اصلاح

تشویق کتب تألیف و ترجمه شده در کشور و اقدام به نشر آنها و کذا اقدام به روزنامه شدن جراید اتحاد مشرقی، اتحاد بدخشان، ویرانگه، و بیدار هفته دوباره نشر شدن ستوری و کذا بیش بینی عمومی برای روزنامه شدن تمام جراید ولایات .

شعبه دوم :

این شعبه که در سال گذشته آغاز بکار نمود . ۴ نشریه مستقل را نسبت به حقائق مربوط به پهنوستان اشاعه داده است .

شعبه سوم :

این شعبه که بنام شعبه تطبیق قانون نیز یاد میشود مؤلف به تطبیق مقررات قانون مطبوعات بوده و طبق این قانون نامه جراید ملی را تشویق و حمایت مینماید صدور اجازه نامه های مطبوعاتی برای مطابع، جراید - سینما، صحنه و نامه نگاری توسط این شعبه صورت میگیرد این شعبه برای بار اول در سال گذشته مطابق قانون مطبوعات اجازه نامه های مطبوعاتی برای جراید و مطابع ملی صادر نمود، و کذا به تأسیس نمایندگی آژانس اسوشی ایتدپرس و آژانس پرس ترست آف اندیا و نمایندگی لائف و تایم موافقه نموده چنانچه اکنون نمایندگان آنها بوظائف خود آغاز کرده اند که این شعبه کار تجدید نظر را بر قانون مطبوعات نیز آغاز نموده و با مطالعات جدید در قوانین سایر معالک در صدد تهیه یک پروژه جدید قانونی برآمده است .

مدیریت عمومی نشرات خارجی :

این شعبه وظایف معرفی افغانستان و آمال حقه و بی آرایش آنرا در خارج بعهدہ داشته، و از شعبات ذیل مرکب میباشد .

شعبه اول :

این شعبه به مراجع و مؤسسات فرهنگی دنیا تماس داشته و معلومات را که آنها نسبت به مسایل مربوط به افغانستان خواهان باشند به ایشان عرضه میدارد و در نمایندگی های سیاسی افغانی در خارج اتاشه های مطبوعاتی تعیین میکند چنانچه سال گذشته علاوه بر کراچی در دلهلی و قاهره نیز یک یک اتاشه مطبوعاتی تعیین نمود لذا نمایندگی های خود را در خارج از اطلاعات مربوط به کشور مطلع نگاه میدارد و بین مؤسسات علمی و فرهنگی دنیا و مؤسسات فرهنگی داخلی ارتباط قائم مینماید و برای نامه نگاران جراید خارجی و سیاحین بیرونی در داخل کشور تسهیلات فراهم مینماید و به مجلات و جراید خارجی که نسبت به مسایل افغانستان اظهار علاقه مندی نمایند معلومات لازم تهیه و ارسال مینماید . و توسط اتاشه هائی مطبوعاتی خود در نمایندگی های افغانی در خارج علاوه بر نشر بولتن های یومیه به نشرات مستقلی نسبت به معرفی افغانستان می پردازد چنانچه اتاشه مطبوعاتی سفارت کبیرای افغانی در لندن در ظرف سال گذشته موفق به نشر ۴ رساله جداگانه معکس گردیده است .

شعبه دوم نشرات خارجی :

این شعبه تمام نشرات جراید خارجی را که راجع به مسایل مربوط به افغانستان باشد و یا به مسایل مهم بین‌المللی ربط مهمی داشته باشد توسط مؤسسات کنتراکت فروشی بدست آورده و آنرا بعد از ترجمه در معرض استفاده شعبات ذی‌علاقه می‌گذارد .

شعبه سوم نشرات خارجی :

این شعبه مجله افغانستان را بزبان های انگلیسی و فرانسوی نشر می‌کند بر علاوه توسط این شعبه به بر نامه هائی السنه خارجی جراید و رادیوی کشور مساعدت میشود و توسط این شعبه یومیه یک ورق بولتن بزبان انگلیسی و فرانسوی بغرض استفاده خارجی های مقیم کابل نشر میشود و بر علاوه توزیع در کابل توسط پوسته هوائی آنرا بخارج هم ارسال می‌کند گویا این شعبه نشراتی را که ریاست مطبوعات به السنه خارجی در داخل کشور بعمل می‌آورد انجام میدهد .

مدیریت عمومی تربیه افکار :

این اداره نیز سال گذشته در تشکیلات ریاست مطبوعات جدیداً بوجود آمده این شعبه بوسیله تبلیغ شفاهی، کنفرانس ها موعظه ها و مقالات و رساله های جدا گانه اساسات اخلاقی و فضایل معنوی را بجامعه گشرد و به این وسیله از یکطرف در راه تربیه معنوی جامعه ایقاعی وظیفه مینماید و از طرف دیگر معایب اخلاقی و عدل آنرا جستجو نموده و با آن بوسیله تبلیغ معقول و مؤثر مبارزه می‌کند و بصورت منظم برای تمام خطبای مساجد جامع خطبه های منسجم و مؤثر بزبان های پهنه و فارسی در هر هفته تهیه و ارسال مینماید و این امر را سال گذشته بخوبی اجرا نموده و رضایت حضرات علما و اهالی را حاصل داشته است .

یادداشت عمومی :

علاوه بر این تشکیلات و اجراات جدید آنچه در زمره موفقیت های مهم ریاست مطبوعات در سال گذشته شمرده شده میتواند از این فرار است .

افتتاح پروگرام انگلیسی در رادیو کابل .

افتتاح پروگرام بلوچی در رادیو کابل .

هر شبه ساختن پروگرام اردو در رادیو کابل .

هر شبه ساختن پروگرام پهنه وستان در رادیو کابل .

اقدام به خریداری دستگاه موج کوتاه برای رادیو کابل

افتتاح نشرات صبح در رادیو کابل .

افتتاح نشرات چاشت در رادیو کابل ،

اقدام به تکمیل مقبره حضرت سید جمال الدین افغانی که کار آن از یول اعانه توسط ریاست مطبوعات آغاز یافته و بمناسبت تمام شدن یول چندی معطل مانده بود در سال گذشته یول ضرورت کارهای باقیمانده آن در بودجه ریاست مطبوعات تدارک گر دیده و به تسریع تکمیل آن آغاز گردیده .

اقدام به منظم ساختن تشکیلات بنه توتولنه و نشر آثار مهم زبان ملی توسط این مدیریت عمومی چنانچه نشرات آن در سال گذشته آثار مهمی را در بر میگیرد و علاوه بر آنکه در صفحات مجله کابل نیز افزودی بعمل آمده است .

اقدام به هفته وار ساختن مجله پانزده روزه ژوندون .

اقدام به ورود ماشین های جدید برای مطبعه عمومی و جلب کمک امداد تخنیککی یونو برای آن علاوه بر آن ریاست مطبوعات در نظر گرفته است مساعدت های لازم را از یرو گرام امداد تخنیککی یونو دریافت نماید چنانچه نمایندگان هیئت تخنیککی یونو در سال گذشته وعده داده اند سه نفر متخصص بدسترس ریاست مطبوعات بگذارند از آن جمله یک نفر برای مطابع ، یک نفر برای صحافت و عکاسی جراید و یک نفر برای تخنیک را دیو علاوه بر آن قبول کردن دو نفر را بحیث فیلوشب برای ریاست مطبوعات نیز وعده داده اند علاوه بر آن ریاست مطبوعات تجاویز جدا گانه نیز در نظر گرفته است که توسط یونسکو برای تقویه کتابخانه های مملکت و سیستم کتبا بخانه ها وسائر وسائل تنویر افکار معاونت های بعمل بیاید .

مدیریت عمومی نشرات خارجی این ریاست در نظر گرفته است در فرانسه و بزبان فرانسه نیز برای معرفی افغانستان نشراتی بفرض استفاده ممالک اروپائی بعمل آورد و جهت استفاده ممالک امریکای جنوبی رساله راجع به افغانستان بزبان هسپانویلی ترتیب نماید .

اجراآت شعبه اول مدیریت عمومی نشرات داخلی :

الف :- موادیکه بنرض نشر به دوائر نشراتی فرستاده شده است :

۱ - مقاله - شعر ورومان	۱۰۳۰	اثر -
۲ - فتوهای اشخاص و مناظر	۷۶۳	قاعه -
۳ - اعلامیه ها	۲۵۰	شقه -
۴ - آثار مطبوع	۹۱	نسخه -
	جمله	۵۱۲۵ صفحه -

ب :- طبع سالنامه کابل .

ج :- تسهیلات برای جرائدیکه روزنامه و یا هفته دوم مرتبه شده اند :

۱ - بیدار (مزار شریف)

۲ - اتحاد (بغلان)

۳ - اتحاد مشرقی (جلال آباد) .

د :- جریده ستوری هفته وار به هفته دوبار ترقی دادرشد .

ه :- ارائه یک صد و چهل موضوع در مورد امور مهمه به مجلس مسالکی واخذ تصویب آن .

و :- اصدار (۲۰۰) قطعه هدایت نامه بدوائر مطبوعاتی .

ز :- نمره مکاتیب وارده و صادره (۲۸۰۰)

ح :- تهیه بیست جلد کتاب فارسی و پښتو (تالیف و ترجمه) که مراتب مقدماتی آن

طی شده برای اخذ جائزه مطبوعاتی آماده ساخته شده اند .

ط :- تجدید نظر در مورد جوایز مطبوعاتی و تثبیت آن به ترتیب ذیل :

۱ - جائزه آریانا که از حضور اعلیحضرت همایونی بر طبق گذشته همه ساله برای بهترین

اثر سال داده میشود :

۲ - جائزه اول خوشحال خان برای کتاب جایزه درجه اول تالیف ۷۰۰۰ افغانی

۳ - « دوم » « » « » « دوم » ۵۰۰۰ »

۴ - « سوم » « » « » « سوم » ۳۰۰۰ »

۵ - « اول ابن سینا برای » « » « اول ترجمه » ۵۰۰۰ »

۶ - « دوم » « » « » « دوم » ۳۰۰۰ »

۷ - « سوم » « » « » « سوم » ۲۰۰۰ »

اجراآت شعبه دوم نشرات داخلی

شعبه دوم رساله های ذیل را طبع ، تصحیح نشر و توزیع کرده است :

۱ - اختلاف بین افغانستان و پاکستان از نقطه نظر سر جارج کنتنگهم .

۲ - منظره افغانستان .

- ۳ - امیر عبدالرحمن خان و خط دیورند .
- ۴ - حدود نفوذ سگها .
- ۵ - دعوی امیر دوست محمد خان با انگلیس ها در مورد قبایل .
- ۶ - سیاست خارجی پاکستان .
- ۷ - امیر شیرعلیخان در مقابل سیاست انگلیس ها .
- ۸ - سیاست متوقف و احتراز از اشتباهات یک نیم قرن .
- ۹ - سیاست لارد کرزن .
- ۱۰ - معاهده دیورند چه وقت و چه گونه بامضا رسید .
- ۱۱ - ماه می .
- ۱۲ - افغانستان در مجاورت هند .
- ۱۳ - عناصر ملیت پنهتوستان .
- ۱۴ - در تچس خط سرحدی .
- ۱۵ - سیاست بیشری و افارور دیالسی .
- ۱۶ - سکان اود ابا سبند دی خواجگه .
- ۱۸ - اعلان ریچارد اودنی .
- ۱۹ - نظری به پنهتوستان .
- ۲۰ - زمان شاه ، دستگاہ فعالیت استعماری .
- ۲۱ - دپنهتوستان د ۱۳۲۹ کال واقعات .
- ۲۲ - پنهتو او پنهتنواله .
- ۲۳ - امیر امان الله خان و مسایل سرحدی .
- ۲۴ - دپنهتنو بندیانو به وینو لیکل شوی لیک .
- ۲۵ - آزاده گان .
- ۲۶ - دپنهتوستان ورخ .

- ۲۷ - د افغانستان او پاکستان مخالفت .
- ۲۸ - مسئله پښتونستان .
- ۲۹ - شیر شاه سوری یا مملکت روح افغانیت .
- ۳۰ - خطابه انجمن نسوان .
- ۳۱ - نطق اعلیٰ حضرت همایونی .
- ۳۲ - ولایات شرقی افغانستان .
- ۳۳ - پښتونستان .
- ۳۴ - لیدران امروزی پښتونستان .
- ۳۵ - ولایات شرقی افغانستان .
- ۱۶ - سرحد و افغانستان .
- ۳۷ - د پښتونستان شتمنی .
- ۳۸ - د شینوارو ، ایریلو ستور پخیلو تاریخي جرگه .
- ۳۹ - تصویر روز پښتونستان .
- ۴۰ - ریفرندم سرحد .

اجراآت شعبه سوم نشرات داخلی :

الف - به جرائدیکه طبق اصولنامه مطبوعات اجازه نشر داده شده است :

- (۱) جریده وطن در کابل .
- (۲) » نداء خلق در کابل .
- (۳) » انگار » .
- (۴) » ولس » .
- (۵) » پیام افغان » .

- (۶) » آتوم درمیمنه .
- (۷) » بامیردرکابل .
- (۸) » صدای ملت درهرات .
- ب- به مجلاتی که حسب اصولنامه مطبوعات اجازه قانونی داده شده است :
- (۹) » مجله برگ سبز ،
- (۱۰) » اقتصاد
- (۱۱) » حقوق .
- (۱۲) » عرفان .
- ج- به مطابعی که اجازه تدویر داده شده :
- (۱۳) » مطبعه ملی .
- (۱۴) » بانک ملی .
- (۱۵) » دانش .
- (۱۶) ماشین گسترتر مؤسسه فندسازی .
- (۱۷) » » بانک ملی .
- (۱۸) » » دافغانستان بانک .
- (۱۹) » » وزارت معدن .
- (۲۰) » » » عدلیه .
- (۲۱) » » شرکت نساجی .
- (۲۲) » » شرکت پخته قندز .

صی، عطاء اللہ خان کھیل
مدیریت عمومی نشرات خارجی

ع محمد مجس خان قیروز
مدیر عامی د باختر آژانس

ع ، علی احمد خان نعیمی
مدیر نامه هفتگی ژوندون

۳ - (۴۳) نفر نامه نگار که بقرار تشریحات ذیل وارد کابل گردیده اند تسهیلات مسافرت فراهم و معاونت‌های اخلاقی باوشان نموده اند :

ایرانی	امریکائی	سوئدی	هندی	فرانسوی	سوئسی المانی
۴ نفر	۱۴ نفر	۱ نفر	۸ نفر	۳ نفر	۲ نفر
انگلیسی	استرالیائی	لهستانی			
۶ نفر	۲ نفر	۱ نفر			

۴ - ترتیبات مقدماتی برای قبول نامه نگارهای خارجی در کابل در سال ۱۳۳۰ شروع و فعلاً در کابل نماینده مجله عروة الوثقی طبع - پاریس - موسسه ایسوشیوئیتد پرس لایف و تایم امریکائی موجود بوده نماینده بی تی آی هندی هم در شرف ورود می باشد .

مدیریت عمومی نشرات کابل رادیو :

رادیو کابل موسسه نیست که با ورود سال جاری پایه عرصه دو از دهمین سال حیات خویش گزاشته است این موسسه از بدو تاسیس خویش تاکنون سعی ورزیده است ، رضایت شنوندگان عزیز خود را با شنوایندن موزیک و خواندن های وطنی و ملی و موزیک و خواندن های مانگ خارجه و هکذا بانشر مضامین مفید دینی ، سیاسی ، علمی ، تربوی ، صحتی ، اجتماعی ، دیالوگک ها و رادیو درام ها (بزبان های پشتو و فارسی) خبر های داخله و خارجه تا اندازه زیاد حاصل نماید .

طوری که خوانندگان گرام ما اطلاع دارند ، رادیو کابل همه وقت میخواست به توسعه پروگرام نشرات خود اقدام نماید . اما معاذیر تخنیککی که ناشی از اثرات ناگوار جنگ دوم جهان بود اجازه نمیداد تا رادیو کابل باین مرام خویش نایل آید . رفته رفته این معاذیر در سال گذشته تا اندازه مرفوع گردید و به رادیو اجازه داد تا قدمی در راه وصول به مرام خویش بردارد .

چنانچه در سال گذشته ابتدا پروگرام یک ساعته را از طرف صبح در ماه عقرب و بعد ها پروگرام یک ساعته دیگر را از طرف چاشت در ماه قوس روی کار آورد و نشریات خود را توسعه داد .

قدم وسیع دیگری که در سال گذشته از طرف رادیو کابل برداشته شد همانا قدمی بود که در راه نشر پروگرام انگلیسی در موج کوتاه برای دنیای خارج و پروگرام زبان بلوچی برای برادران بلوچی خویش برداشت خدمتی که رادیو کابل بانشر این دو پروگرام تازه خود در زمینه تنویر توده و معرفی افغانستان عزیز به دنیای خارج نموده و مینماید خیلی ها بارز و محتاج به تذکار نیست . این دو پروگرام در ماه جوزا روی کار آمد .

علاوتاً رادیو کابل در سال گذشته پروگرام های مخصوص پښتونستان واردوی خود را نیز توسعه بخشید به این ترتیب که این دو پروگرام که در ابتدای سال یک شب بعد برای برادران پښتونستانی و ساکنین نیم قاره هند نشر میشد در ماه جوزا به ۵-۷ رشبه تعدیل یافت .

رادیو کابل آرزومند است در آینده خدمات بیشتری به وطنداران و مسکک عزیز خویش انجام بدهد .

اینک در ذیل از صورت ساعات نشرانی رادیو کابل تذکر میرود :

مجموع نشرات رادیو کابل	۱۸۵۵ ساعت .
تلاوت قرآن کریم	۱۸ ساعت و ۳۰ دقیقه
پروگرام اردو	۱۲۱ » و ۴۰ دقیقه
» پښتونستان	۱۸۲ » و ۳۰ دقیقه
» انگلیسی	۶۷ » و ۳۰ دقیقه
» اجمال حوادث هفته	۶۰ » و ۵۰ دقیقه
» خبرها بزبان فارسی	۱۱۳ » و ۵۰ دقیقه
» » » پښتو	۱۴۴ » و ۱۵ دقیقه
رادیو درام	۱۲ درام ۸ ساعت

مضمون های مختلف از قبیل موعظه ، مضامین سیاسی ، صحی ، اجتماعی ، تربیوی ، افسانه اطفال وغیره . (۱۶۶ ساعت و ۳۰ دقیقه) در این قدر مدت اضافه از ۸۰۰ مضمون نشر شده است .

اعلانات	۶۰ ساعت و ۵۰ دقیقه
درس پښتو	۳۰ ساعت و ۵۰ دقیقه

ساعات باقیمانده به شنواندن خواندن های ملی ، وطنی ، کلاسیک ، نعمات و ریکاردهای هندی ، عربی ، ترکی ، غربی و ریکارد های که در خود کابل رادیو گرفته شده بایک تعداد از ریکارد های ممالک مختلفه دیگر صرف شده است .

وظیفه مدیریت عمومی نشرات رادیو که در راس آن امر اداره بحیث مامور رتبه ۲ قرار دارد قرار ذیل می باشد :

۱- تمام نشرات که رادیو کابل به السنه فارسی ، پښتو ، اردو ، انگلیسی ، بلوچی صورت میگیرد از ساز و آواز تا مضامین دینی واجتماعی ، سیاسی وغیره توسط این مدیریت تهیه و آماده میگردد .

۲- اداره این نشرات علاوه بر آمر عمومی که مسئول اداره تمام امور نشراتی می باشد برای نشرات پشتو، فارسی، اردو و امور اداری و -وزیک دارای تشکیلات ذیل می باشد.

الف : ۱- یکنفر معاون امور نشرات فارسی به رتبه مدیر انتهائی .

۲- یکنفر معاون امور نشرات پشتو به رتبه مدیر انتهائی .

۳- یکنفر مهمتم نشرات اردو که مسئول پروگرام اردوی نشرات کابل رادیو می باشد .

۴- یکنفر مهمتم نشرات انگلیسی که مسئول پروگرام انگلیسی نشرات کابل رادیو می باشد .

۵- یکنفر مهمتم نشرات بلوچی که مسئول پروگرام بلوچی کابل رادیو می باشد .

ب :- دوایر دیگری که جزو این مدیریت می باشد قرار ذیل است .

۱- ماموریت تجربیات که در راس آن آمر اداره بحیث مامور رتبه ۵ قرار دارد وظیفه آن پاک نویس و تائپ کردن مقالات درامه ها و اعلانات رادیو و سنجش کلمات اعلانات و مضامین مجله پشتون ژغ ، جواب دادن تمام مکاتیب و مراسلات وارده همچنان صادر نمودن مکاتیب جوابیه و هدایات این مدیریت عمومی به شعبات دوائر موسسات و وزارت مربوطه داخل و خارج و حفظ و ترتیب نمودن تمام مقالات که رادیو پس از نشر حفظ و ترتیب می شوند .

۲- ماموریت اجرائیه امور دفترداری نقصدنی و جنسی این مدیریت را از قبیل اجرای معاشات مامورین و مستخدمین کلیه مصارفات کابل رادیو اخذ حق الاشاعه اعلانات رادیو را انجام میدهد .

مدیریت عمومی تخنیککی رادیو :

۱- علاوه بر پروگرام هر شبه که (۴) ساعت بود در پروگرام از طرف صبح و ظهر هم دو ساعت زیاده شد و جمله پروگرام روز و شب (۶) ساعت گردید گردش ماشین ها هم برای اینکه بیش از پروگرام آماده می شوند بیشتر گردید .

۲- مدت کار یک قسم چراغ های بزرگ برود کاست ختم گردید لذا مدیریت تخنیککی رادیو بعوض آنها چراغ های جدید بدست آورده است و برای سال ۱۳۳۱ نیز کار خواهد داد .

۳- برای پایه های یکصد متره برود کاست واقع بیکه توت سامان و چرانهای سرخ رنگ در او اواخر سال وارد شده ولی بواسطه برودت هوا نصب آن فوراً صورت نگرفت و در سال ۱۳۳۱ نصب خواهد شد تا از طرف شب تصادف طیاره هارا به پایه های برود کاست محافظت نماید .

۴- ماشین دیزل رزف مولد برق برود کاست بیکه توت بواسطه نبودن سامان فالتو خاموش بود بنا بر آن مدیریت تخنیکسی رادیو سامان فالتوی طرف ضرورت را وارد نمود تا ذریعه آن ماشین مذکور اصلاح و در وقت نبودن برق عمومی از آن استفاده شود .

۵- يك اندازه سامان فالتو در سنه ۱۳۲۸ در جرمنی فرمایش داده شده بود در سال ۱۳۳۰ توريد تعدادی که امکان داشت صورت گرفت تا عوض ادوات از کار رفته از آنها کار گرفته شود .

۶- قرار فیصله مجلس بین المللی راجع به تعیین فریکونسی های رادیو دیگر یون که باید در آینده فریکونسی موجوده (۶۶۴) کیلو سایکل به (۶۶۰) کیلو سایکل تبدیل شود اسباب وسامان لازمه از جرمنی بدست آورده شد تا به وقت مناسب ذریعه سامانهای مذکور فریکونسی موجوده به (۶۶۰) کیلو سایکل تبدیل شود .

۷- امیلغایر های ۲۵ واته و ۷۵ واته رادیو برای رادیوهای اطراف و مرکز طور نمونه وارد شده تا بعد از امتحان بفرمایش زیادتر اقدام شود .

۸- استودیوی موجوده که در سال ۱۳۱۹ ساخته شده بود بواسطه جنگ عمومی نا تکمیل ماند و سرویس انعکاس آواز آن ذریعه متخصص خارجه ساخته نشده بود و هم تنها دارای دو اطاق دو میکرافون بود که برای اجرای پروگرام امروزی کیفیت نمیگردد فعالیتی که درباره اصلاح و تکمیل استودیو بعمل آمد از نقطه نظر اقتصاد قابل تذکار میباشد زیرا بدون استخدام خارجی شخص مدیر عمومی و مامورین فنی آن بدست خود آن را حسب ذیل اجرا کردند .

الف - از طرف مدیر عمومی نقشه ترتیب و به جرمنی فرمائش داده شد که مطابق آن سامان ضروری ساخته و ارسال دارند چنانچه يك اندازه سامان مذکور در سال ۱۳۳۰ رسیده و مابقی آن از امریکا میرسد و اشیاء رسیده گئی عبارتند از :

میز کنترول که دو اطاق است و یورا همراه (۴) میکروفون برای موزیک و يك اطاق نطافی را همراه يك میکرافون و يك میکروفون اطاق کنترول را علاوه بران دو عدد گرامفونها به اسپید ۱/۴ و ۷۸ و ۳۳ گردش فی دقیقه و تیپ ریکارد و وایر ریکارد و آواز رنگ سادت و آواز بعضی نطاقهای برود کاستهای خارجه را اداره میکنند .

- ۲- برای اطاقهای استودیو لودسیبکرها آورده شده که در صورت ضرورت میتوانند آواز پروگرام را به اطاقهای دیگر پروگرام ندارند و یا اطاق انتظار بشنوند .
- ۳- برای تمام اطاقهای استودیو ساعت های برقی بدست آورده شده تا عمل پروگرام در هر اطاقیکه باشند وقت خود ها را بدانند .
- ۴- برای اینکه فریکونسی برق کابل (۶۰) سیکل میباشد و بعضی ماشین هاییکه جدید بکار انداخته می شوند (۵۰) سیکل هستند یک ماشین فریکونسی چنجر بقره یک کیلوات ۲۲۰ ولت رسیده تا به ماشین های مخلوبه تطبیق شود .
- ۵- یک سیت ماشین ریکارد روارد ساخته شد تا ریکاردهای خام را به اسپید ۱/۴ ۳۳ و ۷۸ گردش فی دقیقه ذریعه آن بر نمایند .
- ۶- تیپ ریکارد جهت استدیو وارد شده که تیپ آن آواز موزیک و غیره را پروتیکرار و برود کاست نماید .
- ۷- اشیاء فالتو برای ماشین وانسترومنت های موجوده تا حد امکان و اشیائیکه برای استدیو لازم میباشد در امریکاه فرمایش داده شده که تاکنون نرسیده و عبارت از اشیاء ذیل میباشد :
- ب - گرامفون های مخصوص استدیو به اسپید ۱/۴ ۳۳ و ۷۸ گردش فی دقیقه با گو یا هاییکه سوزن وریمی دارند دو عدد .
- ۲- گرامفون مخصوص بر تابل به اسپید ۱/۴ ۳۳ و ۷۸ گردش فی دقیقه با امپلفایر یک عدد .
- ۳- پایه مخصوص مکرافون برای استدیوی بزرگ یک عدد .
- ۴- امپلفایر ۵۰ واته بارادیو برای استیشن ها و آخذه جدید به اطراف و مرکز چهاردانه .
- ۵- لوازم موتر جنریتر بطرولی مولد برق برای رادیوی آخذه فرآه که بعد از رسیدن آنها در فرآه هم رادیو بکار انداخته خواهد شد بقدر کفاف .
- ۶- تیپ ریکارد که یک ساعت مسلسل کار میکنند با ۵ رول تیپ یک ساعته یک عدد .
- ۷- سامان فالتوئی که یک ریکارد داغه موجوده را تکمیل می سازد و از آن بصورت کامل استفاده می کنند بقدر لزوم .
- ۸- سوزن های مخصوص پرکاری آواز ریکارد در بقدر لزوم که ریکارد خام آن برای کاپی نمودن بر ریکاردهای پخته موزون است به تعداد مکفی خریداری شده .
- ۹- انسترومنتی که آخذه های فریکونسی بلند را قبول میکنند یک عدد .
- ج - در تعمیر استودیوی موجوده کارهای ذیل انجام یافته :
- ۱- بواسطه اینکه ساختمان استودیوی مذکور ذریعه مرکز گرمی در زمستان حرارت داده می شود نسبت به جنگگ جهانی دوم لوازم آن وارد شده نتوانست لذا اطاقهای

- خورد ذریعه برق و اطاقهای بزرگ ذریعه بخاری های آهنی مروچی گ- رم میشد .
اطاق مذکور علاوه بر اینکه خوب گرم نمی شد دود هم پیدامیکرد بنابراین از طرف
خارج عمارت دوعدد دود رو های مخصوص خشتی به اصول فنی ساخته شده است .
- ۲- فرار نقشه و هدایت مدیریت عمومی تخنیک کی رادیو ذریعه نجا رهای داخلی يك اطاق
نطاقی و يك اطاق خورد موزیک و يك سمت اطاق بزرگ موزیک از شیر تس پوش
(تخته سه ورقه نازک) و کلاس وله (یخته ترکیبی شیشه که به آتش نمی سوزد)
ساخته شده و مابقیه آن در سال ۱۳۳۱ تکمیل خواهد شد .
- ۳- درستدویرو علاوه بر وظیفه دائمی ریکارد ها به اسید ۶۳ و ۷۸ فی دقیقه پر کاری
شده و اکثر پرو گرام ها ذریعه ریکارد ها و وایر ریکارد اجراء شده .
- ۴- در شهر هرات که قبلا رادیوی آخذ و لود اسپیکر های عمومی شهر ذریعه برق شهری
پرو گرام کابل رادیو را نشر میکرد بواسطه خرابی برق آنجا چندی معطل بود
يك موتور جنر یتر بطرولی بقوه سه کیلووات امپیر جدید در منتظمیت رادیوی هرات
بسکار انداخته شد که لود اسپیکر های جاده های شهر هرات به بسیار خوب
کار میکنند .

مدیریت عمومی آژانس باختر

الف - شعبه داخلی :

- ۱ - مغایره خبرهای داخلی و خارجی ذریعه تلگراف بتمام روزنامهها و جراید ولایات
مملکت .
- ۲ - ارسال خبرهای داخلی به روزنامه ها ، جراید و مجلات مرکز و کابل رادیو
همه روزه و همه شبه .
- ۳ - اخذ تمام خبرهای داخلی در مرکز توسط نمایندگان باختر و در اطراف از نزد
نمایندگان باختر توسط تیلفون و تلگراف در شب و روز .

ب - شعبه خارجی :

- ۱ - اخذ و تعقیب تمام خبرهای خارجی از سرویس های مختلف دنیا به السنه مختلف
ذریعه رادیو ها .
- ۲ - ترجمه تمام خبرهایی که توسط آخذ های تلگرافی گرفته شده و روزمره به این
شعبه سپرده میشود .

۳ - تایپ و ترتیب خبرهای مذکور و آماده ساختن آن جهت ارسال به جراید مرکز و ولایات و کابل رادیو برای انتشار که بصورت متوسط ماهانه (۴۵۰۰) شقه با (۱۲۰۰) خبر بالغ میگردد .

ج - شعبه تلگرافخانه :

۱ - اخذ خبر های خارجی تلگرافی بطور مورش توسط بیکار انداختن سه پایه ماشین آخذه که برای ۲۴ ساعت مسلسل ازالسنة مختلف وازتمام سرویس های تلگرافی دنیا خبر اخذ می کنند .

برعلاوه خبرهای تمام سرویس های مهمه خارجی اخذ و به مقامات لازمه ارسال شده است .

ح - شعبه دارالترجمه پشتو :

۱ - ترجمه تمام خبر های داخله از فارسی به پشتو و از پشتو به فارسی و ارسال آن به جراید مرکز و کابل رادیو .

۲ - ترجمه تمام خبر های خارجی به پشتو و ارسال روز سه مرتبه به جراید مرکز و کابل رادیو .

مدیریت عمومی آریانا دائره المعارف :

۱ - مدیریت عمومی آریانا دائره المعارف طبق سنوات گذشته مواد مطلوبه آریانا دائره المعارف را از ماخذ معتبره (فارسی ، عربی ، انگلیسی ، فرانسوی و غیره) توسط متخصصین و اهل فن و ارباب صلاحیت و اعضای شعبه در حدود سه هزار صفحه معقنه در هذمه السنه فراهم ساخته است .

۲ - يك مقدار كافی مضامین و موادی را که به ردیف الف مربوط است تحقیق و تصفیه نموده و از ملاحظه ارباب صلاحیت و موسسات مربوطه گذشتانده و تصاویر و گراور های متعلقه آنرا مهیا کرده و برای طبع آماده ساخته است که عندالموقع به مطبعه فرستاده شده و تحت طبع گرفته خواهد شد .

۳ - مضامینی را که سابق تهیه گردیده بود با ماخذ جدید مقابله و قسمتی از موضوعات را به واقعات روز وفق داده و معلومات تازه بران افزوده است .

۴ - برخی مضامین را که تقریباً ده سال قبل تهیه شده بود و با معلومات و تقاضای امروز موافقت نداشت از ماخذ جدیدتر دوباره تهیه نموده .

۵ - در خلال این سال به حدود سه و نیم هزار صفحه موضوعات حرف (ب) تایپ شده و برای ملاحظه و تصحیح و تصفیه آماده شده .

۶ - سه جزو دائرة المعارف را (هشتم، نهم، دهم) فنی جزء دوصد صفحه دارای تصاویر و گراورها و فارموله های علمی طبع و نشر نموده و بداخل و خارج کشور توزیع کرده است .

۷ - جلد دوم آریانا دائرة المعارف را در هزار صفحه بافتو تو ها و گراورها طبع و برخی را به موسسات فرهنگی داخل کشور و ممالک خارجه توزیع و عده بی جهت فروش در بازارهای سیرده شده .

۸ - از مضامین متعلق به افغانستان که مسایل داخلی کشور است اغلبا تهیه و ملاحظه و تصحیح گردیده و برای طبع آماده شده .

۹ - يك مقدار از مضامین گزینتر که بر ردیف (ب) مربوط و باید طبع شود مانند اعلام جغرافیائی دیگر دائرة المعارف ها ترتیب و تصفیه و برای طبع تر دیف و آماده گردیده .

انجمن تاریخ

کارهائی را که انجمن تاریخ در ظرف سال ۱۳۳۰ انجام داده است .
وظیفه انجمن تاریخ فی الواقع انکشاف مسائل تاریخی و تهذیبی و فرهنگی است و طوریکه مطالعین محترم مسبقا در اعضا موجوده انجمن تاریخ درین را بهمکاری علاقه مندان باذوق و همکاران افتخاری خود به نشر مقالات متبیه بی و کتب و رسائل بدینقرار موفق آمده :

۱ - نشر مجله ماه وار تاریخی و ادبی آریانا که بدون وقفه در هر ماه به مطابع لعیین محترم مقالات و آثار تاریخی و علمی و ادبی و کتب نافع را با تصاویر لازمه تقدیم کرده ، و در هذالسنه نهمین سال دوره مطبوعاتی خود را پایان رسانده در اول دلو ۱۳۳۰ موفقاته قدم به سال دهم گذاشته است .

۲ - کتاب (افغانستان در قرن ۱۹) تالیف شیخ علی سید قاسم خان رشتیا در سنه گذشته در مجله نشر و جداگانه هم طبع شده است کتاب مذکور یکی از آثار مهمه تاریخی دوره سلطنت محمد زائیا در افغانستان است که در هذالسنه به مطابع ذوق مندان گذاشته شده و نظر با اهمیت کتاب نسخه های زیاد آن باندک وقت بفروش رسیده است .

۳ - (اکبرنامه) که بیشتر دلاوریها و وطن پرستی های مجاهد نامی وطن سردار محمد اکبر خان غازی پسر رشید و نامور امیر دوست محمد خان را نشان میدهد که یکی از داستانهای حماسی تاریخی است و شاعر مقتدر کشمیر (حمید) آن را بصورت سلیس و روان برشته نظم کشیده و در سنه گذشته در مجله آریانا نشر و طبع علیحده آن صورت

گرفت تجسبه این کتب را بناغلی علی احمد خان نعمی و تصحیح شعر و حل لغاتش را محمد ابراهیم خلیل انجام داده اند این کتاب برای استفاده ذوقندان در معرض فروش گذاشته شده است .

۴ - کتاب (درزویای تاریخ معاصر افغانستان) کتابی است مربوط به تاریخ دوره محمدزائیهها و سدوزائیهها ، تالیف بناغلی احمد علی خان کهزاد مدیر عمومی انجمن که از اسناد و مکاتیب خطی زمامداران و مجاهدین ملی آن عهد مرتب شده و در تاریخ وطن اثر مهم و باثبات است ، و از سنه ۱۳۲۹ در مجله آریانا شروع به نشر آن شده و علیحده نیز طبع میشود .

در سنه ۱۳۳۰ نشر و طبع این اثر ادامه دارد و انشاء الله تعالی عنقریب اختتام پذیرفته علاقه مندان تاریخ وطن را مأخذ و هدیه مهمی میباشد .

۵ - نوای معارک ، مؤلف این کتاب عظامحمد نام داشته و کتاب مذکور پیشتر تاریخ دوره محمدزائیهها ارتباط دارد و راجع به جنگ اول افغان و انگلیس و شرر شهای ملی و واقعات مهم دیگر و تملقات سنده و بلوچستان به سلطنت های افغانی معلومات میدهد . این اثر در سنه ۱۳۲۹ در مجله آریانا نشر شده علیحده هم طبع میشود در طی سال ۱۳۳۰ هم طبع و نشر آن جریان داشت .

۶ - نشر رساله موسوم به (یکمرد بزرگ) م - و لفته محمد ابراهیم خلیل مدیر مجله آریانا حاوی شرح و آثار شیخ عبدالمدین احمد انصاری معروف به حاجی صاحب پای منار که عالم عارف و سالک باسوز و شیخ مجذوب و مؤلف و مصنف اسرار و عرفان و زاده خاک و آب افغانستان است و از شماره اول نور ۱۳۳۰ شروع و بشماره برج عقرب سنه مذکوره مجله آریانا اختتام یافته .

۷ - کتاب مسی به (یرده شیخان سخنگوی) تالیف بیقله مهاگه رحمانی مشعر باحوال و اثرات شاعران وطن و بسی گمنامان طبقه نسوان که آثار منظوم دارند و از اول فوس ۱۲۳۰ بمجله نمبر ۱۰۷ آریانا نشر و علیحده هم تحت طبع گرفته شده است .

۸ - (عروج بارکزائیهها) مؤلف این کتاب (ایدوارد الای سیس ، ام - ای) میباشد و کتاب مذکور که بانگلیسی است از طرف بناغلی عبدالرحمن خان یژواک و بناغلی محمد عثمان خان صدقی ترجمه شده .

این کتاب پیشرفت و تمدن قوم و وطن را در دوره حکومت بارکزائیهها بیان میکند . از برج دلو ۱۳۳۰ نشر آن در مجله آریانا با طبع جداگانه اقدام شده است . مبرهن است مرام انجمن تاریخ بیشتر نشر کتب و موضوعاتی است که برای مؤرخین

ماخذ قرار گیرد و مطالعین را در هر وقت از تحقیق و تتبع خود معلومات داده و دروازه تحقیقات را درنگارش برای ذوقمندان مفتوح سازد بر علاوه شاغلی کهزاد مدیتر عمومی انجمن تاریخ حسب دعوت حکومت امریکا بانصوب مسافرت کرده و خدمات ذیل را در مسافرت خود انجام داده است .

۱- در موزه ایران باستان بحضور جمعی از رجال دانشمند و استادان دانشگاه راجع بسلامت تعلقات تاریخی و فرهنگی و روابط نژادی افغانستان و ایران کانسفراسی ایراد نموده و در آنجا با اکثر نامه نگاران و شعبات تبلیغاتی و باستان شناسان تماس از تشریحات تاریخی وطن صحبت کرده که کنفرانس ایشان بصورت رساله علیحده هم در طهران بطبع رسیده است .

۲- در استانبول به لاسکره مستشرقین که جم غفیری از علما و شرق شناسان جهان گرد هم جمع شده بودند شامل شده و با پروفسور ها و دانشمندان آنجا صحبت کرده و از تاریخ افغانستان معلومات داده و راجع به لشکر گاه سلطان محمود غازی بوزیر خارجه آنجا تفصیلات کافی بوفق میل او که خیلی آرزومند این مطلوبه بوده داده است .

۳- دررو ما با مستشرقین و دانشمندان و ارباب مطبوعات مساجبه و مذاکرات در موضوعات تاریخی نموده .

۴- در امریکا از رجال علمی و فرهنگی و موزه های اکثر شهر های آن دیدن کرده و افغانستان را طوری که لازم است معرفی نموده و درلاس انجلس در دانشگاه کالیفورنیا در محضر دوصد نفر از استادان دانشگاه و ارباب جرائد و عده از محصلین کشور های شرق میانه در موضوع نقش افغانستان در تهذیب و فرهنگ ممالک آسیائی کنفرانسی داده که مورد توجه سامعین واقع شده و در روز نامه ها اعلان شده و در دانشگاه کالیفورنیا درلاس انجلس در صنفی که مخصوص مطالعات تاریخی کشور های آسیای میانه است در حضور استاد تاریخ صنف مذکور سخن رانی نموده است .

مدیریت عمومی تربیه افکار !

این شعبه که در اثنای سال ۱۳۳۰ بمیان آمده است بامشکلاتیکه چه از حیث عدم دستیاب شدن اشخاص موظف باذوق و مسلکی و چه از حیث تشکیلات ابتدائی آن باند است باجرای امور محوله حسب آتی اقدامات لازمه نموده است :

۱- ترتیب پروژة کارهای اساسی دائره تربیه افکار وطنی مراتب اصولی آن .

۲- تثبیت عناوین کلی موضوعات تبلیغی بسلسله تربیه افکار .

۳- اتخاذ روش جدید در تبلیغات دینی و آمیزش آن ها بادلائل مدنی .

د پښتو ټولني د لوی مدیریت اجراءات

په تېرو کلونو کې چې دریاست نورو خانګو د پښتو ټولني د اعضاؤ و لځيني بستونه اخیستی وؤ په دې کال کې پښتو ټولني خپل ټول بستونه بیرته راغونډ کړل او د تېرو کلونو د بودجې په دائره کې دننه ئې یو نوی تشکیل جوړ کړ چې دا اختیار منو لځا یونو له خوانه منظور شو .

د نوی تشکیل له مخه د پښتو ټولني خانګې په دې ډول دی .

۱- دلغاتو او قواعدو خانګه ۲- دادیاتو خانګه (چې نوې جوړه شوې ده)

۳- د پښتو د ثرة المعارف خانګه ۴- د ترجمې خانګه ۵- د کابل مجلې خانګه

۶- د هېواد خانګه ۷- د تجریر او تو زیع خانګه ۸- د کورسونو خانګه .

د پښتو ټولني دغو یو رنه خانګو چې په ۱۳۳۰ کال کې کوم کار ونه کړی دی په وروسته کړنیو کې ښودل کېږي .

دلغاتو او قواعدو خانګه :-

۱- د پښتو د لوی قاموس اول جلد چې په تېرو کلونو کې د فنډمار د مطبوعاتو په مطبعه کې چاپ شوی و بیرته کابل ته راوغوښتل شو او داته ئې د اول او آخر پانې تکمیل او د کابل په عمومي مطبعه کې په ښه شان له طبع څخه راووت او د پښتو ټولني د لغاتو خانګه موفقه شوه چې د پښتو ژبې داغوره قیمتي اثر وگرته راوباسی د اټوک (۶۶۸) مخه دی اوله الف څخه تر (س) پورې لغات پکې دی .

۲- د پښتو قاموس دوهم جلد د کتنې او تصحیح د پاره د پښتو ادبیاتو هیئت وټاکل شوی هیئت په مخه کې یو لځل دلغاتو د تصحیح د پاره غونډیده او د دوهم جلد یوه برخه ئې تصحیح او ملاحظه او د چاپ د پاره تیاره کړه .

داد بیاتو خانګه :

۱- په دې خانګه کې د مطبع الله پخوانی فلمی دیوان نقل کړی شو او نقل شوی نسخه ئې په دغه خانګه کې وساتل شوه .

۲- دې خانګې د پښتو د خوږ و قصو، مثلونو او چی-تانونو یوه ذخیره راغونډه کړه او د کتاب په شکل ئې د چاپ د پاره تیاره کړه .

د هیواد خانګه :

دې خانګې په هفته کېنې یو ځل هره دوشنبه د هیواد اخبار نشر کړې دی او د دې اخبار د پاره ئې خوازه مضامین ، اشعار تیار کړې دی .
د هیواد زیات نشریات د پښتو نستان د پاره دی او په دی لار کېنې ئې د پره زیاته برخه آخستې ده .

د کابل مجلې خانګه :

۱- دې خانګې د کابل مجله پراخه پسی په هرو پنځلس ور لږو کېنې نشر کړې ده په مجله کېنې دادبې لار شوونې . پښتو څېړنې، پښتو ادب تر عنوانو لاندې ښه ښه مضامین نشر شوی وی او د پښتو نستان په نشریاتو کېنې ئې هم پوره برخه آخستې ده .
۲- د کابل مجله چه پخوا په هرو پنځلسو ور لږو کېنې (۳۲) مخه خپره ده له د (۱۳۳۰ کال د سرطان له اول څخه (۳۶) مخه او بیا وروسته (۴۰) مخه شوه یعنی هم ئې صوری او هم ئې معنوی تحول و موند .
۳- د کابل په مجله کېنې د خوشحال خان څه وائی او حمید با با د یوان په مسلسل ډول نشر شوی دی .

د تر جمې خانګه :

۱- دې خانګې در سمی او ملی دائرو د دفترې پانزو او جلد و لرونو سر لږو حوازه نورو شبانو (۹۴) پانې تر جمه کړې او خپلو لږایو نو ته ئې لېږلې دی .
۲- په دې خانګه کېنې ښاغلی سیفی له عربی اوار دوڅخه ډېرې مقالې، ترجمه کړې او په کابل مجله او هیواد کېنې نشر شوی دی .
۳- په دې خانګه کېنې د حمید بابا د دیوان یو څه برخه نقل شویده .

د پښتو دائره المعارف خانګه :

۱- په دې کال کېنې د دائره المعارف (۲۵۰۰) قانونی مخونه یعنی د فارسی دائره المعارف د دوهم جلد پڅخه واړه اجزا په پښتو ترجمه شویده .
۲- له دغې مجلې څخه (۲۰۰۰) مخه تدقیق او تصحیح شوی او لږینې ئې پاکنویس شوی دی .
۳- د فوس په میاشت کېنې د دوهم جلد په چا پولو پیل شوی دی او اول ټوک ئې د حوت په میاشت کېنې له طبع څخه خلاص شوی دی .
۴- د حق الزحمو د سنجو لو او اجرا کولو کار هم اجرا شوی دی .

د تحریر او توزیع خانګه :

- ۱- د کابل مجله او هېواد یې پر له پسې په خپل وخت توزیع کړی دی .
- ۲- دنوی ژوند، خوشحالخان څه وایی، پښتو ګا موس کتابونه یې لازمه لجا یونو ته لېږلای دی .
- ۳- د مکتبو یو نوی لیکلو او مطبعی ته د مضا مینو لېږلو او نور متفرق کارونه یې اجرا کړی دی .

د پښتو ټولني د لوی مدیریت ور کارونه

- ۱- (د خوشحال خان څه وایی) کتاب چه د ښاغلی ښوا اثر دی د پښتو ټولني له خوا اهم په مجله کېږي او هم لجان له په غټو حروفو به (۱۵۸) صفحو کېږي چاپ شوی دی په دې کتاب کېږي د خوشحال خان په اشعارو یوه خوزه تبصره شوې ده اودده سپیڅلې ویناوې پښتو ته وړاندې شوې دی .
- ۲- (نوی ژوند) کتاب چه د ښاغلی رشیدین اثر دی په (۱۸۴) صفحو کېږي په مستقل ډول چاپ شوی اود سنبلې په نهم د پښتو نستان په ورځ نشر شوی دی دا کتاب د پښتو نستان د پښتو تاریخي، اقتصادي، سیاسي اونورو حالاتو په باب ښه معلومات لری یوه برخه یې غوره انتخابات نی اود پښتو نستان د معرفی په باره کېږي د پښتو یو لمری اثر دی .
- ۳- حمید مومند دیوان چه د ښاغلی رشیدین له خوا تصحیح شوی دی اود حمید د پښتو نستان په باب کېږي یوه اوږده مقدمه هم لری د پښتو ټولني له خوا هم په مجله کېږي او هم لجانله چاپ شوی دی .
- ۴- پښتو ټولني د کابل مجلې په (۲۹۰) ګڼه کېږي د پسرلی یوه ښه مشاعره نشر کړیده پدې مشاعره کېږي (۳۵) تنو پښتنو شاعرانو برخه آخیستی ده .
- ۵- پښتو ټولني د سنبلې په نهمه ورځ د پښتو نستان په باب کېږي یوه لویه مشاعره ترتیب کړې وه پدې مشاعره کې (۴۰) تنو ګڼون کړی ؤ دا مشاعره په کابل رادیو کې هم وویل شوه اود کابل مجلې په (۲۹۷) ګڼه کېږي خپره شوه .
- ۶- پښتو ټولني په نورو ادارو کې د پښتو د قوی کولو په غرض د اوروسته اعضاء د کومک په ډول نورو شعبو ته ور کړی دی؛ ښاغلی عبدا لشکور خان او محمد عالم خان اتمان د آژانس مدیریت ته ښاغلی سید احمد خان مفتون د اصلاح روزنامې ته ښاغلی محمد گل نوری د پښتو ټولني د اعضاءو له بست څخه د قندهار د مطبوعاتو مدیریت ته او ښاغلی پاشده محمد خان زو هیلې د رادیو د نشریاتو مدیریت ته .

۷- پښتو ټولني د خپلو مسلكي كارونو د پرمخ تگك د پارو د اوروسته كسان له نورو محايونو څخه راوستلي او مهم وظائف يې ورته سپارلي دي ښاغلي خادم د پښتو ټولني د معاون په حيث . ښاغلي جبار داد پاتو د ځانگړي دمدير په حيث ، ښاغلي مراد د پښتو دائره المعارف دمدير په حيث ، ښاغلي پوونده د كابل مجلې دمهتمم په حيث .

د پښتو ټولني د كورسونو دمديريت د ۱۳۳۰ كال اداري او تدريسي لنډ اجراآت
الف :- دمر كرز او ولاياتو د كورسونو شهپر

۱ - دمر كرز كورسونه ۲۲۵ [۴۸۵ كورسونه
۲ - ديولا يساتو » ۲۶۰

ب:- هغه كورسونه چه نوي تاسيس شويدي :-

۱ - د دولتي انحصاراتو په رياست كښي	۶	كورسونه
۲ - د فواید عامی په وزارت كښي	۱	»
۳ - د ښاروالی په ریاست كښي	۱	»
۴ - د قبايلو » »	۱	»
۵ - د اطاق تجارت »	۱	»
۶ - د كورپراتيف »	۱	»
۱ - د تعاونی ډيو »	۱	»
۷- د څلورمې كارتې ډيو »	۱	»
۹ - د صحبې په وزارت كښي	۱	»
۱۰ - د كرهني په رياست كښي	۱	»
۱۱- د ملير يا دمجادلي »	۱	»
۱۲ - د اقتصاد په ليسي كښي	۱	»
۱۳ - د نساجی په شركت كښي	۱	»
۱۴ - د خارجي په وزارت كښي	۱	»
۱۵ - د سپيل په شركت كښي	۱	»
۱۶ - په ملي بانك كښي	۱	»
۱۷ په عمومي مطبعي كښي	۱	»
۱۸ په ميخانيكي ښونځي كښي	۲	»
۱۹ - د پغمان په حكومت كښي	۱	»
۲۰ - په لغمان كښي	۱	»
۲۱ - په جلال آباد كښي	۴	»

ج: - دمر کز کورسونه دمفتشینوله خوا هر وخت کتل شوی او په مقابل کنبې ئې اصولی اجراآت شویدی .

د: - دملی او رسمی دوائیرو اخستلی شوی امتحانونه :-

۱ -	درسمی دوائیرو	۳۱	کورسونه
۲ -	دملی دوائیرو	۱۲	»
۳ -	دولایاتو	۲۶	»
- ۶۹ کورسونه

ه: - دپښتو د کلمی گگانو توزیع :-

درسمی دوپارچو په قرار دمر کز او دولایاتو کورسونو د باره ۱۳۷۲ پښتو کلمی گگانی ور کپ شوی دی .

و: - وارده او صادره :-

۱ -	دمر کز خانگی	دصادری	مکتوبونه
۲ -	دنتایچو	دخانگی	»
۳ -	دولایاتو	دخانگی	»
- ۲۷۲۷

ز: - یو هیئت دپښتو ټولنی دلوی مدیر ترلاس لاندی دشرقی د شپږم

سمسترونو د امتحان اخیستلو دپاره لیزل شوی دی .

دپښتو ټولنی د کورسونو دمدیریت د ۱۳۲۹ کال اداری او تدریسی

لنډ اجراآت

الف: - تدریسی اجراآت :-

- ۱- دپښتو د مستعلی دخلرمی دوری (۳۵) تنه فارغ التحصیلان چه سر بیره په لمړی دوهمی دریمی دوری باندی چه د ۱۳۲۷ کال د سنبلی دمیاشتی خجه د ۱۳۲۸ کال تر آخره پوری دپښتو دمعلمی دپاره تر تعلیم او تدریس لاندی نیول شوی وو او د ۱۳۲۹ کال په ابتداء کی فارغ التحصیل او دمطبوعاتو مستقل ریاست دمجلس دتصویب په اساس دحربی وزارت او دپښتو ټولنی دمر کزی او اطرافی کورسو په معلمی او پښه نورو نشریاتی چارو مقرر او رسمی شهادتنامی هم ور کپ شویدی .
- ۲- په تیر کال کی د شخو دپاره دغه لاندنی کورسونه نوی تاسیس شویدی .

- ۱ - دستورالعمل دوشاخه‌خانی دځویندو دپاره :- ۴ کورسونه
 ۲ - دمرکزې معاینه‌خانی دځویندو دپاره :- ۱ کورس
 ۳ - دشه‌رآرا دزیږن‌تون دشاخه‌خانی دځویندو دپاره :- ۱ کورس
 ۴ - دغائبو جوړولو دمعاونو اومتعلماتو دپاره :- ۱ کورس
- ۳ دپښتو ټولني ټول مرکزې کورسونه (۲۰۰) کورسونو ته رسېږي او ددی کورسو په‌مقابل کېږي په لاندني ډول اجراءات شويدي :-

۱ درسمي دواړو دمترقو سمسترو دلمړي سمستر څخه ترپنځم سمستر پوري آخستل شوي امتحانونه - ۳۱ کورسونه)

۲ دملې « » « » « » « ۱۳ کورسونه) ټول ۳۹ کورسونه
 ۳ دغه ټول ۲۰۰ کورسونه دکورسو دمديريت دمفتشينو له‌خوا تفتيش او کتلي شويدي او له‌نوافصو څخه ئي داصولې اجرا آډوبه غرض مر بوطه خانگوته اطلاع ورکړ شويده

۴ دهغو ۲۹ کورسو دامتحانو دنتيجو څخه رسماً مر بوطه خانگوته اطلاع او د دفتر په‌کتابو کې معامله شويدي :-

۵ دمستعجلی دکورس تعلیمي او تدریسي مصارف دشرکتو دپیسو دذخیرو څخه مصرف شويدي :-

۶ دصدارت عظمي دلوړمقام څخه په ۲۹ کال کې دکورسو دپاره (۵۹۰۰۰) افغانی نوي منظوري را کړه شويده :-
 ب :- اداري اجراءات :-

۱ :- د۱۳۲۹ کال دلمړي نېټې څخه دکورسو دمديريت دخصوصي توجه په اثر دپښتو رسمي مخابراتي جريان موندلی او ټولو رسمي او ملي دوايرو دخوا دکورسو دمديريت سره په پښتو رسمي مخابراتي کېږي :-

۲ دکورسو دمديريت دمرکز څخه يوهيئت دټولو ولاياتو او اعلي حکومتو دکورسو دتفتيش او دسپږم سمستر دامتحان اخستلو دپاره استول شوي :-
 ۳ : دواردی اوصادری چاری :-

۱ دمرکز دڅانگې اجراء شوي مېکتوبونه - ۲۵۱۱ قطعي) ټول ۳۷۸ قطعي :
 ۲ دولایاتو دڅانگې « » « ۸۰۸ »
 ۳ دننائجو « » « ۴۶۱ »

دکورسو دمديريت ب ۱۳۲۹ کال تدریسي او اداري اجراءات په پورتني ډول صحیح دي.

مدیریت اجرائیه و مامورین :

- مدیریت اجرائیه و مامورین ریاست مطبوعات وظایف عادی و اداری خود را در سال ۱۳۳۰ باموفقیت انجام داده است خلاصه اجراءات این مدیریت حسب ذیل است :
- ۱- در ظرف ۱۱ ماه الی اخیر دلو ۱۳۳۰ سه صد و هجده فقره تصویبات انجمن مطبوعات تحت اجراء گرفته شده و تمامه دوائر مربوطه ابلاغ گردیده است .
 - ۲- از شعبه مامورین و شعبه اجرائیه و واردات جمعا (۸۰۰۰) مکتوب صادر شده است .
 - ۳- به (۶۶) نفر مامورین ریاست مطبوعات اصولا ترفیع داده شده و مراقب اصولی آن تکمیل گردیده و دوتنفر به تقاعد سوق داده شده است .
 - ۴- فعلا به ۱۵ نفر مامورین مطبوعات تبلیغ سری از روی ملاحظه سچل صادر گردیده است
 - ۵- از یولهای بقایا در حدود ۳۵۰۰ افغانی تحصیل و بحسابات مربوطه معامله گردیده است .
 - ۶- یولهای کسه عمرانی ذمت مامورین مطبوعات و هکنذا یولهای پیشکی معاشات و یول های تقاعدی و غیره که یک مبلغ هنگفتی میشود تماما الی اخیر دلو ۱۳۳۰ وضع و به حسابات مربوطه انتقال داده شده است .
 - ۷- احصائیه عمومی مامورین مطبوعات از نقطه نظر ترفیع و تقاعد تحت ترتیب گرفته شده و عنقریب اكمال خواهد شد .

اجراءات متفرقه

۱- ریاست مطبوعات در مورد جوائز بغرض تشویق تراجم و تالیفات یتو و فارسی توجه بیشتری نموده و به این سلسله یککعبه کتب وارده را مورد تقدیر قرارداد به برای تصمیم و تشویق موسیقی ملی سال گذشته ریاست مطبوعات ترتیب گرفت تا توسط نوازندگان سرودهای ملی ریکاردهای خام تهیه نموده و از آن توسط کمیته های خارج به تعداد زیاد صفحات پخته تهیه و در داخل نمایندگی های افغانی در خارج تقسیم نماید چنانچه سال گذشته بناغلی برین بنا بهمین غرض به بهی اعرام و قرار دادی عقد گردید که به عملیات آن شروع شده است

۳- سال گذشته ریاست مطبوعات مساعی بیشتری بخرچ داد تا به نشرات یتو در رادیو های مهم و بین المللی موفع بیشتر داده شود چنانچه رادیوی موسسه ملل متحده در قسمت نشرات یتوی خود با اساس نظریات ریاست مطبوعات ادامه داده و بیستهادات این ریاست

نمونه خط نستعلیق از خاتمه فاضل محترم سید محمد داؤد خان
الحسینی خطاط معروف وطن

را بتوسعه نشراتی موسسه ملل متحده در قسمت رساله های که به پشتو نشر میکنند پذیرفته شد
گذا ریاست مطبوعات درینمورد باراً دیوی انقره نیز همکاری نموده و با را دیوی صدای
امریکا نیز درصدمقافهه میباشد .

۴- ریاست مطبوعات برای استفاده جراید ولایات پروگرام و رولیک رادر رادیو کابل
افتتاح کرد .

۵- یکم اعضای خود را برای استفاده علمی و معرفی کشور به خارج اعزام نمود چنانچه
سال گذشته مدیر عمومی تخنیک رادیو به امریکا عزیمت نمود و دستگاہای رادیو و تلویزیون
را مطالعه نموده و به مطالعه بیشتر در اطراف تقویه دستگاہ رادیو کابل مراجعت کرد
کذا باغلی کهزاد به مسافرت ممالک شرق قریب و اروپا و امریکا عزیمت نمود و کنفرانس
هایی در مجامع آنجا راجع به مسایل مربوط به افغانستان ایراد کرد

لامورریاست زراعت

ایموضوع بر همه گسان واضح است که افغانستان از نقطه نظر خصوصیات و میلان فطری که مردم آن بامور زراعت دارد مملکتی است زراعتی و اگر مردم آن درین عصر که ملل جهان برای تهیه مواد ضروریه زنده گی خویش با مشکلات روز افزون دست و گریبان میباشند و تمام قوای خود را برای بدست آوردن مقصود بکار انداخته و میخواهند که پروژه های اصلاحاتی خود را برای آرامی و بهبود خودها در زمینهای مختلف عملی بتوانند بایست اولتر از همه توسعه و اصلاح زراعتی را تحت دقت قرار داد زیرا بهر صورت که باشد افغانستان نهضت اقتصادی و قوه تجارتي خود را از راه بلند بردن محصولات زراعتی حاصل خواهد توانست و بس .

نظری به صادرات مملکت اندازید خواهید دید که تمام مواد زراعتی است بمنابع مالیاتی مملکت متوجه شوید میبینید که همه آن بر دارائی های زراعتی وضع شده است یعنی آن چه از ثروت بدست داریم و آنچه از سرمایه ها اندوخته ایم همه از تجارت مواد زراعتی است از قبیل پنبه، پوست، پشم، میوه و غیره پس آیا لازم نیست که به امور زراعتی مملکت به نظر دقیق تری بنگریم و درینکه درین زمینه ها تا اکنون چه چیزها بعمل آمده است زیاد تر توجه نماییم و بدانیم که در زراعت چه کرده ایم و چه چیزها بایست بسکنیم .

امروز موضوع بلند بردن تولیدات زراعتی در دنیای پرفوس کنونی آنقدر کسب اهمیت نموده است که سازمان ملل متحده برای تحقیقات و اقدامات درباره آن شعبه بنام شعبه مواد اغذیه و زراعت تاسیس نموده است و مرام ازین موسسه اینست که تولیدات زراعتی را در ممالک بلند ببرند امروز بعضی ممالک که از نقطه نظر تکنیکی عقب مانده اند برای اصلاحات زراعتی خویش بامعاونتهای تخنیکی خیلی ها نیازمند میباشند این موسسه موظف میباشد تا به ممالک عقب مانده در اصلاحات زراعتی شان معاونت ها نمایند یعنی موضوع زراعت امروز تنها موضوع ملی نیست بلکه از روی اهمیت خود صوت بین المللی را اختیار کرده است و داشتن معلومات در اطراف مسایل زراعتی مسئله خیلی دل چسپ خواهد بود .

اینست که درباره اجراآت سنه ۱۳۳۰ ریاست مستقل زراعت تو ضیحاتی بـ رای

شایقین داده و کوشش می‌نمائیم در آن باره معلومات مفیدی را ذکر نمائیم .
وظیفه ریاست مستقل زراعت اینست که ذرایع اصلاح و توسعه زراعت را در مملکت فراهم
نماید تا از یک طرف تولیدات زراعتی ازدیاد پذیرد و از طرف دیگر در جنسیت حاصلات
زراعتی اصلاحات لازمه وارد گردد .

اینکه چطور زمینهای خاره لامزروع خود را قابل زرع سازیم و چطور قوه واستعداد
اراضی خود را بلند ببریم و نباتات و حیوانات خود را بکدام ذرایع اصلاح نمائیم و بر تعداد
آنها بیفزائیم و بچه ترتیب از بروز امراض مختلفه حیوانی و نباتی جلوگیری نمائیم و امراض
را که بروز نموده رفع نمائیم و بچه صورت آلات زراعتی خود را اصلاح نموده و ماشینهای
جدید را در وطن ترویج بخشیم از نقاط عمده پروگرام ریاست زراعت بوده و آنچه در آن
باره بعمل آمده است در صورت اختصار فرار ذیل معلومات داده میشود .

کارهای فنی که در میدانهای مختلف زراعتی در جریان ۱۳۳۰ بعمل آمده است از یکطرف
تسکامل و تقویه کارهای ۱۳۲۹ بوده و از طرف دیگر کارهای جدید فنی نیز که نتیجه
توسعه مزید امور اصلاحی زراعتی است متشکک گردیده است . ناگفته نمیگذاریم که این
دوشق کار که مراد از ادامه و توسعه کارهای فنی سابقه و شروع کارهای فنی جدید
است به نوبه خود به دو تفریق تقسیم میشوند :

یکی فریق کارهاییکه ذریعه متخصصین مربوطه ریاست زراعت بعمل آمده است و
دیگر فریق کارهاییکه ذریعه متخصصین یونو درزمینه های مختلف صورت علمی را اختیار
نموده است ما بالای هر یک از شقوق فوق الذکر قرار ذیل معلومات میدهیم :-

اول (ادامه و تسکامل کارهای سابق ذریعه متخصصین ریاست زراعت و کارهای
جدیدیکه ذریعه آنها در سنه ۱۳۳۰ بعمل آمده است .

متخصصین مربوطه ریاست زراعت کارهای فنی خود را در سنه ۱۳۳۰ - ادامه داده اند
و کارهای شان در سنه ۱۳۳۰ تسکامل و توسعه مزیدی را اختیار نموده است :

متخصصین کیمیای زراعتی کارهای لپوراتوری خود را تکمیل بخشیده و تجارب خود را
در فارم های گذرگاه و بگلان و قندوز ادامه داده اند .

متخصصین امراض نباتی نیز نواقص لابو را توری امراض نباتی (فیتوبالوجی) خود را
تکمیل نموده و مطالعات مفیدی را در اطراف امراض نباتی بعمل آورده است .

متخصص گیاه شناسی در اطراف نباتات طبی و گیاههای خودرو تحقیقات خود را ادامه
داده و کلمکسیون های نباتی را در لابراتور خویش تکمیل نموده است .

متخصص اصلاح حبوب در اطراف اصلاح غله جات و زرع نباتات صناعتی از قبیل لبلبو

و آفتاب پرست وغیره تجارب خویش ادامه داده وخلص اجرا آت سه ساله خود را بریاست تقدیم داشته است .

متخصص جنگلپاد در حصص شمال شرقی مملکت (نورستان - تگاب - نجراب) مطالعات بعمل آورده و درباره وضعیت و خصوصیات جنگلهای افغانستان و حفاظه و توسعه جنگلهای افغانستان را یورت مفصل با نقشه جنگلهای افغانستان یروگرام صحیحی طرح و اقدامات لازمه بعمل آورده شود .

۱) کارهای مستر هاووزر متخصص کیمیای زراعتی : پروگرام کار این متخصص مطالعات در اطراف اراضی افغانستان و اصول اصلاح و تقویه آن است . نزار نظریه این متخصص هر گاه در اصول زرع نباتات اصلاحات فنی را وارد نمایم و در عین حال اراضی مزروعه را بذرایع فنی تقویه نموده از آبیاری و خیشاوه وغیره عملیات زراعتی مراقبت بعمل آوریم میتوانیم حاصل فی جریب اراضی خود را در چند وحتی سه چند سازیم .

این متخصص عقیده دارد که اگر در زراعت ابلوی فندی پنبه که در فظن از نباتات صناعتی خیلی مهم اند نکات چندی را مد نظر گرفته عملی نمایم میتوانیم که حاصل فی جریبی موجود لبلبورا که فی جریب رویه مرفته دوتن میباشد سه چند و چهار چند بسازیم . همچنین می توانیم به مرعی داشتن بعضی نکات زراعت پنبه حاصل فی جریبی را که فعلا جریب ۳۰ سیر میباشد فی جریب یکصد سیر بسازیم به عبارت دیگر میتوانیم باقدری مراقبت زحمت حاصلات مجموعی ابلو را در بغلان که فعلا در حدود (۳۵۰۰۰) تن میباشد در اثر تطبیق و اصول زرع فنی اقلا (۱۰۰۰۰۰ تن) و حاصلات مجموعی پنبه را که بحال موجوده زیاده تر از (۲۵۰۰۰۰۰ = ۱۷۵۰۰۰ تن) نیست اقلا (۲۵۰۰۰۰ تن) فی سال بسازیم . حالافیاس نمائید که اگر بحال موجوده با (۵۰۰۰۰ تن) شکر یککه فابریکه از (۳۵۰۰۰ تن) ابلو حاصل مینماید و صرف یک تلک حصه شکر ضرورت اهالی را تامین نموده و مجبور میشویم که دو تلک شکر ضرورت سالانه خود را از خارج به صدور اسعار قیمتی (پوند و دارلر) فراهم نمایم این بلند بردن حاصلات که در اثر تطبیقات فنی سه چند بلند می رود در اقتصادیات مملکت و در رفاه عامه چه اهمیت بزرگی را دارا خواهد بود .

همچنین اگر ما به کشف بهترین اصول زرع پنبه کامیاب گردیده و حاصلات پنبه را از (۱۷۰۰۰ تن سالانه به ۲۵۰۰۰ تن) بلند می بریم در صنایع نساجی وطن و در تجارت پنبه بخارج چه تحولات مفیدی بروی کار خواهد آمد ؟

اینست مسایل مهمی که متخصص کیمیای زراعتی تحت تجربه فرار داده و امکان اینگونه تحولات را تجربتا در تجربه گاه های گذر گاه و بغلان ثابت نموده است .

علاوه بر آن فراری که متخصص تجربه نموده است در تطبیق اصول جدید زرع در مزارع لبلبوی بغلان در وقت و تعداد نفر کار نیز اقتصاد بعمل آمده و از مصرف و زحمت نیز خیلها کاسته میشود و صرف يك ثلث حصه وقت و نفر کار که با اصول قدیمه معمول میباشد کافی است که در اصول جدید نتیجه مطلوبه را بما بدهد .

علاوه بر تجاربی که متخصص مذکور در اطراف فنی ررع لبلبو در فارم گذرگاه و بغلان نموده است به سلسله موضوع و ارتباط مستقیمی که اصول زرع با اندازه اصولی آبیاری و استعداد زمین دارد متخصص مذکور پاروهای کیمیاوی را نیز تجربتا بر لبلبو و بر پنبه تطبیق نموده و نیز مسئله آبیاری را که بکدام وقت و بچه اندازه بر لبلبو و پنبه تطبیق گردد تحت تجارب فنی خود قرار داده است زیرا فرار نظریه متخصص مذکور اگر زمین ضعیف و اصول آبیاری ناقص باشد اگرچه در اصول زرع اصلاحات ممکنه وارد کرده شود باز هم محصولات طور دلخواه فراوان و از جنس مطلوب نخواهد بود و حتی تخم های اصلاح شده خارجی که بزمین قوی و اصول زرع فنی عادی میباشد در افغانستان نتیجه خوب داده نخواهد توانست . در يك زمین لاغر در بغلان تطبیق اصول فنی بدون دادن پاروی کیمیاوی از ۵ تا ۷ تن لبلبو فی جریب داده است - لاکن همان زمین با يك مقدار پاروی جریب - ۱۰ حتی ۱۱ تن لبلبو داده است و اگر ما این ۱۱ تن را بادو تن لبلبویی که بصورت عادی از اراضی بغلان گرفته میشود بمقایسه بگذاریم پس می بینیم که تفاوت راه از کجا تا به کجا است .

از تمام این تشریحات چنین برمی آید که آنچه در زراعت ما ناقص است تطبیق مراتب فنی است که از یکطرف مراتب مذکور معلوم نیست و اگر معلوم هم باشد طوری که لازم است به محل تطبیق گذاشته نمیشود .

مستتر هاووزر متخصص کیمیای زراعتی در فارم گذرگاه و بغلان بمعاونت مستر یوفر متخصص اصلاح حبوب لبلبوی فنندی را به سه اصل مختلف زرع نموده : باصول جویه ئی وطنی باصول نیم جویه ئی - و باصول هموار .

در اصول جویه ئی وطنی همان جویه ویلوان همواره بر زمین ترتیب داده شده است .

در اصول نیم جویه ئی قطعات زمین هموار ذریعه جویه های کم عمق از هم جدا میباشد .

و در اصول هموار لبلبو تقریبا مانند بادنجان بر کرد های هموار زرع شده است .

فراری که متخصص مذکور تجربه نموده اند بهترین نتیجه از زراعت هموار و بعد از آن

از زرع نیم هموار گرفته است و در اصول جویه ئی وطنی حاصل نسبت به هر دو اصول کمتر بوده است .

مقدار ابلېو در فی جریب از روی تن فیصد نند لبلېو . مقدار فند فی جریب حاصل فیصدی فیصد چند زیاده گئی حاصل شده است .

۱۰۰	۱۰۰	۱۴۱/۵	۱۷/۹۰	۵/۴۷	در اصول وطنی
۱۲۰	۱۱۱/۵	۱۶۹/۹	۱۹/۵۳	۶/۵	در اصول نیم جویه ئی
۱۳۸/۶	۱۳۴/۵	۱۹۷/۱	۱۸/۶۰	۷/۳۷	در اصول هموار

از روی جدول فوق معلوم میشود که در زراعت لبلېو به طریق هموار بلندترین حاصل یعنی ۷/۳۷ تن حاصل میشود که ۳۴ فیصد زیاده تر از اصول وطنی است و همچنین در مقدار فند نیز تفریق بوده و در لبلېوی زراعت هموار ۱۹۶/۱ فی جریب آمده گویا ۳۸۸ فیصد نسبت به لبلېوی زراعت جویه ئی وطنی زیاده تر بوده .

برای بلند بردن فیصدی فند در تعداد و اندازه آبیاری مراقبت لازمه بعمل آمده است زیرا هر قدر به لبلېو زیاده تر و از حد لزوم اضافه تر آب داده شود همانقدر از مقدار شیرینی آن کاسته می شود در زراعت لبلېو بطریق وطنی امکان آب خوردن زیاده تر فراهم است .

رویه همرفته فیصدی فند بصورت عمومی در تمام تجارب بلند است زیرا که آب کم داده شده است چنانچه در زراعت وطنی ۱۷۹ فیصد و در زراعت جویه ئی ۱۹۵ و در زراعت هموار ۱۸۶ فیصد بدست آمده و ازین ثابت میگردد که اگر در اصول زرع و آبیاری از قوانین فنی کار گرفته شود چه حاصل خود لبلېو و چه مقدار فند آن هر دو و بیک تناسب معین بلند رفته میتواند .

در زراعت هموار از یک طرف بر گهای لبلېو روی زمین را پوشانیده و از تبخیر زیاد آب جلوگیری بعمل می آید و لبلېو بالتدریج نمو کرده و شکل آن نیز منظم و روی همرفته تماما مخروطی میباشد .

در باره مقدار فیصدی فند اگر چه برای فابریکه فند هر قدر که فیصدی فند زیاده تر باشد بهتر است . لیکن نتیجه زرع بایست از روی مضروب مقدار لبلېو و فند آن تعیین گردد یعنی در زراعت هموار اگر چه فیصدی فند ۱۸/۶۰ و در اصول جویه ئی ۱۹/۵۳ است اما در حقیقت چون حاصل لبلېو به نسبت زرع هموار در آن کمتر است لذا زرع جویه ئی با وجود فیصدی بلندتر فند خود از زرع هموار بهتر شده نمیتواند و بهر صورت از روی کارهای متخصص تجربتا ثابت گردیده که زراعت هموار بهترین اصول زرع در لبلېوی فندی بحساب می رود و هم برای زار عین آسان تر و ارزان تر میباشد .

امور ریاست زراعت

مستر هاووزر همچنین در باره اینکه در زراعت لبلبوی قندی در قطنن میلان اها لی به آب دادن زیاد است و آب دادن زیاد از خواص و مقدار شیرینی لبلبو میکاهد تجارب مفیدی در کابل و در قطنن بعمل آورده است و درجات آبیاری را بچهار فریق ذیل تقسیم نموده است :-

فریق اول بعد از هر ۷ روز آب داده شده به مجموعی ۱۰۵ سانتی متر
فریق دوم « « « ۶ « « « ۱۳۱ « « «
فریق سوم « « « ۵ « « « ۱۵۲ « « «
فریق چهارم « « « ۴ « « « ۱۷۱ « « «

در نتیجه معلوم شده است که در از زیاد آب نه تنها در مقدار فیصدی قند تقلیلی و در مقدار آب لبلبو از دیاد بعمل می آید بلکه در مقدار حاصل نیز فرقی زیادی بوده - در آبیاری مناسب مقدار حاصل نیز بلند میشود .

چنانچه در آبیاری بعد از هر ۷ روز مقدار حاصل لبلبو فی جریب ۲/۲۶ تن و مقدار شکر ۶۶/۲ سیر فی جریب بوده .

در آبیاری بعد از هر ۶ روز مقدار حاصل لبلبو فی جریب ۱۲۲ و مقدار شکر ۳۰ سیر فی جریب بوده است .

در آبیاری بعد از هر چهار روز مقدار حاصل لبلبو فی جریب ۱۸۲ تن و مقدار شکر ۴۵ سیر فی جریب بوده است .

از اعداد فوق معلوم می شود که بهترین نتیجه از آبیاری کم گرفته می شود که مراد از ۱۰۰ سانتی متر آب بوده و مقدار حاصل لبلبو و اندازه شیرینی آن هم نسبت بدرجات دیگر که در آن آبیاری زیاد بوده است زیاده تر بود است . در بغلان دهافین از ابتداء زیاد آب میدهند و باب کم خساره خود را تصور کرده و تجربتا هم به آبیاری کم مبادرت نورزیده اند .

قرار نجار بیکه بعمل آمده است ، بعد از اوایل سنبله که لبلبو بایست بیخ خود را تقویه نماید زارعین از دادن آب زیاد دست بگیرند زیرا در آن صورت از دیاد آب باعث از دیاد و نموی برگ لبلبو شده و مواد اغذیه بعوض اینکه در بین لبلبو رفته و تبدیل بشکر گردد در برگها رفته سبب زیادتی برگ می شود .

علاوه بر آن مستر هاووزر تجربتا در اراضی بغلان ثابت نموده است که از تطبیق يك مقدار مواد کیمیای از قبیل نایتروجن و فسفور میتوان حاصل فی جریب را دوچند نمود .

روپه مرفته فرار نظريه متخصص برای اینسکه حاصل فيجریبی لبلبو را در بغلان زیاده نموده و از این زیادتی حاصل فسی جریبی خود را از احتیاج شکر خارجی برهانیم بایست بذرایع ذیل متشبهت گردیم :

(۱) زمین را طور عمیق قلبه نمائیم تا هوا و آب در آن خوبتر نفوذ کرده و مواد عفونی در آن خوبتر تجزیه شده و نباتات بصورت بهتر از مواد اغذیه زمین استفاده کرده بتوانند.
(۲) در لبلبو به عوض زراعت جو به نئی بصورت هموار در کرد ها زراعت نمایند تا لبلبو ها بصورت منظم نمو کرده وهم از تبخیر زیاد آب جلو گیری بعمل آید .

(۳) زمین را وقتاً فوقتاً خیشاوه نموده و علف های هرزه را از زمین دور کنند .
(۴) از آبیاری زیاد خود داری نموده و از ماه ثور تا ماه اسد بعد از هر نه روز و از اسد تا میزان بعد از هر هفت روز لبلبو را آبیاری نمایند بقسمیکه در تمام آبیاریها ارتفاع آب از صد سانتی متر تجاوز نکنند .

(۵) برای تقویه زمین بایست از یارو های کیمیاوی کتار بگیرییم زیرا در تطبیق این یارو ها میتوانیم حاصل فی جریبی زمین را دوچند سازیم .

اگر هر پنج عملیات فنی فوق در زراعت لبلبو مرعی گردد میتدائیم حاصل فی جریبی لبلبو را ازدو تن که فعلا گرفته می شود به ۱۲ تن یعنی شش چند بلندتر ببرییم وهم از طرف دیگر در مقدار فیصدی نقد لبلبو افزایش بعمل آورییم .

در همان اوقاتیکه مستر های زر به اجرای این تجارب مهم مشغول بوده است در تنظیم لابورا توری کیمیا نیز جدیت بتخرج برده و اکنون ریاست زراعت دا رای یک لابوراتوری کیمیاوی زراعتی مکمل وعصری میباشد که در آن علاوه بر تجربه خاک تجزیه دیگر مواد عضوی نیز بعمل آید مسترهاوزر فعلا به ترتیب نقشه اراضی زراعتی افغانستان مشغول است و ترتیب این نقشه که خصوصیات فزیکی و کیمیاوی خاک هر حصه را علیحدته نشان خواهد داد در اصلاح و تقویه اراضی خیلی ها کمک خواهد کرد .

(۲) کارهای مستر گروس متخصص در ۱۳۳۰ :

در حالیکه اراضی مملکت مادر اثر تواتر و توالی زرع قوای خود را بالتدریج باخته اند و بایست بعد از تجارب فنی لازمه بذرایع اصولی تقویه و اصلاح شوند نباتات مملکت ما که انهمچه اراضی ضعیف اخذ خورا که مینمایند نیز ضعیف بوده امکانات نفوذ امراض مختلفه و عملت حشرات مضره بر اجسام مرض پذیرشان زیاده تر میگردد چنانچه امروز اکثر نباتات ما با امراض مختلفی از قبیل جولاکتک و کرم پت دار وغیره مبتلا میباشد که اثرات سوء

و نامطبوعشان در اشجار غوربند و غزنی و بدخشان و قلات و غیره به همه کس معلوم است و اگر برضد این امراض از طریقهای فنی داخل مبارزه نمیگردیم نه تنها از باغهای غوربند و غزنی بایست دست بشوئیم بلکه چون در همهچیز امراض استعداد تکثیر و تولید جنس زیادت خطرات نفوذ و توسعه اضرار آن‌ها را در دیگر نقاط مملکت نیز بایست در خاطر داشته باشیم .

قرار اطلاعاتی که از شعبه مربوطه گرفته است در سال ۱۳۳۰ از روی پروگرام مرتبه در تجدید دایره حشره جولاکک در غوربند و غزنی به تعقیب اقدامات سنه ۱۳۲۹ خویش پرداخته و یک‌سده کافی نفر فنی را با سامان ادویه لازمه در ماهای حمل و ثور ۱۳۳۰ که م وقع بروز حشره مذکور بوده به غوربند و غزنی اعزام نموده و مامورین مذکور در آنجا به کمک اهالی مربوطه غوربند که نتیجه عملیات سنه ۱۳۲۹ آنها را به موثریت ادویه معتقد و خوشبین نموده بود در دفع مرض اجراآت مقیدی نموده اند ادویه مستعمله مراد از (ای آف - ۶۰۵) بود که بذریعه بجه ها به اشجار پاشیده شده است .

در غزنی در بدخشان آلو و غیره نیز ذریعه دوی (ای آف - ۶۰۵) برضد جولاکک آلو تحت مدافعه قرار داده شده است و درین عملیات نسبت به سال گذشته ترتیبات وسیع تری گرفته شده و موازی ۱۲ پایه ماشین ادویه پاشی کلان بطرول و موازی یکصد و پنجاه دانه ماشینهای ادویه پاشی ساده و یکسده موتورهای لاری و موتور جیب بکار انداخته شده اند در کاریز میر و مربوطات آن برضد حشره شیشک اشجار زیادی را استیلاء نموده بودند عملیات تدافعی فنی بعمل آمده و ادویه مستعمله هم (ای آف - ۶۰۵) بوده است باغات شخصی مراجعین در نقاط مختلفه مثل چهاردهی چهار آسیا - گلپهار - و غیره نیز برضد امراض جولاکک و غیره تحت عملیات گرفته شده است و ادویه و فرستادن نفر و سامان فنی طور رایگان بوده است .

مهمترین و مدعشترین حشره بین المللی که هجوم و حمله آن آمال تمام دهاقین را بخاک می نشانند همانا ملخ است که برضد آن مانند یک مجار به بزرگی از طیاره و سامان تدافعی مخصوصی کار میگیرند .

از روی راپورهای ارسالی مدیریت های زراعت در سال ۱۳۳۰ که دوره تکثیر ملخ های ایتالیوی و مراکشی در ولایات شمالی و هرات بوده از شعبه مربوطه ریاست یک مقدار ادویه فیلو سلیکاسودیم و یک اندازه آرد کنجاره از مرکز و قندوز در قطغن و مزار شریف و میمنه و هرات و قندهار و فراه و مشرقی و بدخشان ذریعه لاری ها نقل داده است و هم برای اینکه ادویه مذکور طور فنی پاشیده شود نفر فنی و سامان لازمه دیگر را نیز در نقاط مذکور فرستاده است زیرا قرار اطلاع وسیله امکانات حمله های شدید ملخ در سنه ۱۳۳۰

نسبت به سنوات گذشته زیاده تر متصور بوده است و هم ترتیبات مدافعه وی فنی سنه ۱۳۳۱ نیز در سنه ۱۳۳۰ گرفته شده است .

نوع ملخ که اضرار آن نسبت بدیگر انواع زیاده تر است شیتوسر کابلی (ملخ دریائی میباشد که اگر مالک دنیا را که در خط سیرش واقع اند از قبیل مصر - هندوستان - پاکستان ایران - ترکستان روسی و غیره تحت هجوم و استیلا قرار داده فقط وسیله روی را در نقاط حمله شده حکمفرما میسازد - قرار ملاحظه تریکه شده است از سنه ۱۳۲۸ با اینطرف ملخ مذکور سالیانه یسکی دو مرتبه از خاک خارج بطرف افغانستان از طرف قندهار و فراه و هرات و بعضی نقاط سمت جنوبی و مشرقی بر واز نموده و در بعضی نقاط تخم گذاری هم نموده و مچک هائیز بروز نموده در نتیجه از طرف شعبه مربوطه بذرایع فنی بر ضد آن اقدامات لازمه بعمل آورده شده است و درین اقدامات تدافعی از یکطرف از ذرایع دفاعی میکانیکی ملی و از طرف دیگر از ذرایع فنی یعنی پاشیدن فیلوسلیکات دو سودیم کنار گرفته شده است .

اکنون شعبه مربوطه برای اتخاذ وسایل تدافعی وسیع تری برای سنه ۱۳۳۱ داخل اقدامات میباشد .

۳) مستر نویبا ورم تخصص گیاه شناسی :

مطالعه در اطراف نباتات افغانستان که از کدام فامیل و نوعیت اند و در صنایع آزانها چگونه استفاده ها ممکن است از مسایل مهم فنی است نباتات را مطالعه نمودن و نوعیت شان را تعیین کردن و آنها را طبقه بندی نمودن از آن گونه کارهای با اهمیت است که برای عملی نمودن آن نفر فنی وقت زیاد لازم است و تا وقتیکه همچو یک کار مهم انجام داده نشده است مه کن نیست در اطراف اقتصاد مملکت که ثروت های عمده آن از تجارت محصولات نباتی است مفعوره صحیحی نزد خود قایم نموده بتوانیم همین کار مهم است که ریاست زراعت به عهده مستر نویبا ورم تخصص نباتات گذاشته است در سنه ۱۳۳۰ متخصص مذکور بالای نباتات طبی و خود روی افغانستان مطالعاتی مزیدی بعمل آورده و علاوه بر تعیین نمودن نوعیت یک عده زیاد آنها نمونه های حصص مختلف نباتات مذکور خصوصیات نباتات طبی و نباتات خود روی را نیز در فایلهای ترتیب نموده است در سنه ۱۳۳۰ مستر نویبا ورم تخصص مملو مات خویش جنگلات نورستان و مشرقی و جنگلات تنگاب و نجراب را نیز معاینه نموده و با خود نمونه های نباتات گیاهای مختلفه را آورده و راپورت های خود را درباره آنها بر ریاست زراعت تقدیم داشته است .

۴) مستربو فرمتخصص اصلاح حبوب :

اصلاحات حبوب نباتات در این وقت که در تمام روی دنیا به ضرورت ازدیاد حاصل و اصلاح جنسیت آن بشدت محسوس میشود از مسایلی عمده دیگر زراعت است و با دیگر اصلاحات زراعتی یک گونه تسلسل و رابطه دارد که نمیتوان صرف نظر نمود بای بالاینکه بذرایع فنی تقویه شود و شرایط لازمه تنبیه نباتات طور دایخواه فراهم گردد در صورتیکه تخمها ضعیف و به امراض دچار باشد نمیتوان از زمین حاصل فراوان اخذ نمود و از زرع حبوب ناقص دهقان مصرف و زحمت بی فایده و رایگان را متحمل شده خواهد بود علاوه بر آن چون غلبه فساد بر اجسام ضعیف زیاده تراست نباتات کم نوده زمین مساعدی برای تنبیه انواع امراض بوده خود ازین جهت خساردهای ماهشی متوجه دهقان و یابو به عبارت دیگر متوجه اقتصاد ملی خواهد بود .

لذا چون اصلاح حبوب از مسایلات شقوق حفا سطحه زراعتی است و از مدت سه سال است که یک نفر متخصص (مستربو) در اطراف اصلاح حبوب خصوصاً غلهجات با چند نفر معا و نین که به زیردستی اش داده شده است مشغول تجارت است و قرار نظریه متخصص افغانستان دارای بهترین انواع کندم است چنانچه در حدود پنجاه نوع کندم آبی و پنجاه نوع کندم المبی دارد و همچنین درباره دیگر غلهجات (جو جواری ارزن) محیط وسیع و مساعدی میباشد . لکن از مدت هاست که در بین انواع مختلف تخلیط جنس بعمل آمده و از انواع ثابت و اصل رقمهای دور که و حتی چندین رگه بعمل آمده است نمیتوان بالای آنها اسم نوع را گذاشته زیرا این رقمهای مخلوط جنس دارای خواص ثابت نیستند - علاوه بر آن انواعیکه ثابت اند نیز از مدتها است که تحت شرایط طبیعی از خواص خویش کاسته اند زیرا متوجه باید بود که در حالیکه زمین هر سال ارفسوه واستمداد خود میکهد طبعی است که تخمها نیز درابتداء در ارغنی قوی و مستعد دارای خواص مطلوبه بوده اند در مميزات و خواص خویش حمل تنقیص نموده اند بنابراین در موضوع اصلاح غلهجات بایست دوکار مهم بعمل آورده شود : اول بذرایع فنی انواع مختلف غلهجات بایست از حال تخلیط خارج کرده شوند و خواص مثبته نوع از خواص متغیره فرعی که زاده تغیرات محیط پرورش میباشد تفریق داده شده و اصلاح نوع باساس همان خواص مثبته نوعی تحت عملیات فنی قرار داده شوند . و خواص و مميزات مطلوبه طوری در آنها ثبت گردد که جز ولاینفک خصوصیات طبیعی آنها شده دیگر در اثر تخالیف محیط در آنها فتوری وارد نگردد در مرحله دوم بعد از آن که انواع ثابت و قایم بدست آید از روی خصوصیاتشان بالای شان نامهای مخصوصی که از خصوصیاتشان نمایندگی کرده بتواند گذاشته و باصلاح تدریجی آنها می پردازند .

(۵) مستر دو کلنن متخصص جنگلها :

جنگلها ازان گونه دارائی مهم طبیعی است که اگر يك مملکت ازان عاری است از آینده خود مطمئن بوده نمیتواند جنگل ثروتی است نامیه واگر در حمایه جنگلهای حالیه در احیای جنگلهای ازبین رفته دقت و صرف مساعی نشود بسیار ممکن است که در اثر سوء استعمال و سوء استفاده دامنه جنگلهای موجوده نیز تقلیل و تحدید پذیرد و در آینده قلیل بقلت فوق العاده مواد محروقاتی و تعمیراتی دچار گردید بر علاوه صنایع خوب مملکت هم بواسطه آن سقوط می نماید ازین جاست که مسترد و کلنن به تعقیب سنه گذشته در سنه ۱۳۳۰ نیز معاینات خود را درباره جنگلهای افغانستان ادامه داده و از بعضی حصص جنگل دار دیدن نموده و منطقه نورستان و مشرقی و شمال شرق (نجراب و تگاب) را مفصلاً گردش نموده و راپورت عمومی خود را با نقشه جنگلهای افغانستان که کارهای عمده متخصص بحساب می رود تکمیل نموده و بریاست زراعت تقدیم داشته است راپورت عمومی را که متخصص به ریاست زراعت تقدیم داشته است و نقشه جنگلهای افغانستان ضمیمه آن میباشد یکی از مکمل ترین راپورت فنی است که درباره جنگلات افغانستان تا حال نوشته شده است حصص جنگلی مملکت آب و هوا از تغایع و غیره خصوصیات طبیعی آن با تفصیل نشان داده شده و چیزیکه از همه مهمتر است تعیین نوع اشجار هر منطقه است که علاوه بر نامهای لاتینی شان نامهای فارسی و حتی امکان نامهای پختوی آن نیز معلوم گردیده این راپورت در طرح پروگرام آینده حفاظه و توسعه جنگلهای مملکت دارای اهمیت خاص میباشد .

همچنین درباره آنکه کوها و تپه های دورا دور کابل و چهاردهی و نواحی قریبه مرکز که قبلاً مشجر بوده و بعدها در اثر سهل انگاری و سوء استفاده اهالی ازبین رفته اند دوباره مشجر گردند معاینات مفیدی نموده و هم تجارب خود را در بعضی نقاط مثل نواحی گلباغ و کوه فروغ و غیره بازرع مقدار بسته هم عملی نموده است تا در صورت حصول نتیجه دامنه عملیات در دیگر نقاط نیز توسعه داده شود .

مسترد و کلنن در جریان سال ۱۳۳۰ تجارب خود را درباره تربیه تنبا کوی مخصوص سگرت ادامه داده و يك مقدار تخمیکه از نوع ورژینا قابل سگرت سازی بوده است و در تجربه گاه گذرگاه بدست آورده بود در نقاط مختلف مملکت فرستاده شده است تا ذریعه مدیریت های زراعت و نوع مذکور توسعه داده شود .

دوم ادامه کار های سابقه ذریعه متخصصین یونو و کار هائیکه جدید در سنه ۱۳۳۰ بعمل آورده شده است .

ریاست مستقل زراعت که برای پشبرد پروگرام خویش و توسعه و اصلاح زراعت در مملکت بنظر و وسایل فنی خیلی ها ضرورت دارد کوشش زیاد نموده است تا از معاونت های تکنیکی که از شعبات مختلف تعاونی تکنیکی یونو بافغانستان تقدیم میشود خصوصاً از شق مواد غذایی و زراعت که معاونت های آن تماماً دارای جنبه های زراعتی میباشد استفاده های لازمه بعمل آورده شود .

هیئت ها و اشخاص فنی که از طرف یونو به مطلوب مطالعات و تقدیم معاونت های فنی به افغانستان آمده و در مسایل مختلف زراعتی با ریاست زراعت در تماس بوده اند متعدد بوده و اکثر آن که در ابتدا وارد افغانستان شده بودند صرف به غرض مطالعات فنی و مساعد ساختن زمینه برای معاونتهای عملی تکنیکی بوده است و مادر اینجا محض به تذکر آن نفر فنی و کارهای شان میپردازیم که عملاً داخل کار شده و در میدان عمل از کار های شان استفاده لازمه بعمل آمده است .

نتایجی که از نفر فنی یونو با ریاست زراعت گرفته شده است در زمینه های مختلف زراعتی خصوصاً مجادله به امراض حیوانی که انلاف آن هر سال بالغ به میلیونها افغانی میباشد و اصلاح جنس حیوانات خصوصاً گوسفند قره قلی که عایدات آن بهشابه ستون فقرات دارائی ملی ماست و اصلاح و توسعه زرع نباتات صنعتی خصوصاً پنبه و لپلپو که در اقتصادات مملکت رول خیلی مهمی را بازی میکنند و در باره توریید و ترویج آلات جدید زراعتی که مملکت به آن خیلی ها احتیاج دارد و استفاده از آبهای زیر زمینی که فعلاً از آن فایده مطلوبه گرفته نمیشود و مانند دارائی های راکت به زیر خاک میباشد و غیره زمینهای زراعتی بوده است که طور اختصار بالای آنها ذیلاً معلومات میدهم :

۱) در میدان مجادله به امراض حیوانی که در پلان اول پروگرام فنی ریاست زراعت قرار گرفته است و حکومت و ملت به موضوع آن دلچسپی زیادی دارد توجه زیاد دی شده و در اثر زحمات ریاست زراعت و مجاهدات نفر فنی یونو نتایج بسیار خوبی بدست آورده شده است بهمه گمان معلوم است که سی و پنج فیصد حیوانات اهلی به امراض دچار است و این نسبت در وقت شدت و شیوع مرض مثلیکه در مرغان ناگو و مرض مرغ مرگسی دیده میشوند تا نود و نود و پنج فیصد میرسد یعنی اگر برضد شیوع مرض تدابیر موثر فنی گرفته نشود نود و پنج فیصد حیوانات مذکور به اتلاف خواهد رسید و به میلیونها افغانی به زارع خساره و به کارهای شان اختلال زیادی پیش خواهد شد .

از همین جهات است که ریاست زراعت از شعبه تعاونی تکنیکی یونو در مجادله به امراض مسری طالب معاونت شده است .

متخصصی که اولتر از همه بکابل رسیده است مستر کیسون متخصص امراض حیوانی بوده است که در دلو سنه ۲۸ بامامورین فنی ریاست زراعت داخل ار تباط شده و چنین نظر به تقدیم داشت که که بایست واکسین ضد مرض تاکو ذریعه تزریق خون از گاو که زحمت و مصرف زیاد دارد گرفته نشود بلکه واکسین مذکور ذریعه تزریق از خر گوش که زحمت و مصرف آن کمتر است بدست آورده شود .

متخصص مذکور به موسسه واکسین سازی بیئی حصار فرستاده شد تا تجارب خود در اعمالی نموده و هم اصول تزریق جدید و حصول واکسین عصری را بامامورین فنی موسسه مذکور بیاموزد . مومی الیه بعد از انجام تجارب و تلقین و تعلیم اصول جدید واکسین سازی واپس عازم وطن خود گردید .

لاکن کار مهمی را که در زمینه مجادله با امراض تاکو مرض مرغی انجام داده است مستر آلتن متخصص است که در ماه عقرب ۱۳۲۹ وارد کابل شده و در موسسه بیئی حصار برای ساختن واکسین جدید ضد مرض گاو مرغی که بنام واکسین بزهم یاد میشود اقدام نموده و نتیجه مثبتی بدست آورده .

واکسین جدید مستر آلتن نسبت به واکسین سابقه که قرار اصول سابقه ذریعه متخصصین سابق ساخته میشد از چندین نقاط نظر برتری دارد که در ذیل خلاصه میشود :

۱) واکسین سابق از اعضای مخصوص چراغه گاوها ساخته میشد گلیسرین و فور مالین و غیره مواد کیمیای در آن افزوده و به قیمت خیلی بلند تمام می شد و هم دوام و موثریت آن کمتر بوده است لیکن واکسین جدید از تلی بوت بدون مخلوط نمودن ادویه کیمیای به اسانی و وقت و مصرف بسیار کم بدست می آید و علاوه بر آن از یک بز برای هزار تا ۱۵۰۰ حیوان واکسین حاصل میشود .

۲) فراری که به ملاحظه رسیده است واکسین سابقه در وجود حیوان برای هشت ماه معافیت تولید می کند لکن واکسین جدید در وجود حیوان افلاً برای چهار سال معافیت تواید می کند . که این خود دارای اهمیت زیادی میباشد و چندین بار مصرف و زحمت را تقلیل می بخشد چنانچه مصرف واکسین نمودن یک گاو به اصول سابق از ۶ تا ۸ - افغانی تمام میشد در حالیکه در اصول جدید مصارف واکسین نمودن یک گاو تقریباً ده پول میشود یعنی شصت تا هشتاد دفعه کمتر تمام میشود در وقتیکه مستر آلتن وارد کابل و به موسسه بیئی حصار مشغول تجارب خود بوده مرض گاو مرغی در نقاط مختلف مملکت خصوصاً هرات شیوع زیادی داشته و در هر قریه هلاک هزار ها گاو ازین مرض مسری و مدهش تصور میرفت و با اینکه از طرف ریاست قوانین قرانطین شدیدی وضع شده بود

و درین وقت بهمان واکسین قدیم به جلو گیری مرض پرداخته میشد لکن ازیک اصول موثر تر و آسان تر به شدت زیاد احتیاج محسوس میشد همین بود که خوشبختانه مستر آلتن بعد از انجام کارهای خویش در مرکز درامد جدی سال ۱۳۲۹ با سامان و آلات لازمه معه هیئت مجادله روانه هرات گردید و در ولایت هرات مینه مز ارشرف ذریعه و اکسین جدیداً بتاریخ ۱۳۳۰ به تعداد ۶۶۶۰۸۶۰ فرد گاو را بیچککاری نموده که به بدون آن همه معروض به اتلاف بودند و بدین قسم یک باره خطر گاو مرگی که جان و مال دهقان ها را بیچاره را تهدید مینمود رفع گردیده . برای اینکه ریشه این مرض از بسخ کشیده شود مجادله در نقاط دیگر نیز شروع شده و مستر آلتن از اول سنبله با هیئت مجادله در اعل و سر جنگل هزاره جات باواکسین جدید داخل مجادله میباشند . مستر آلتن علاوه بر ساختن واکسین گاو مرگی به ساختن واکسین ضد مرض مرغ مرگی که هر سال در وطن عزیز ما سبب هلاک میلیون ها مرغ میگردد نیز موفق شده است قرار یسکه معلوم است مصرف این واکسین هم بسیار کم بوده و فی قطعه مرغ کمتر از دو پول است و اکثون در لاپراتور بینی حصار واکسین مذکور ذریعه متخصصین وطنی خود ما ساخته و در اطراف کابل بر ضد مرض مرغ مرگی بمحل تطبیق گذاشته میشود چنانچه تا امروز ۶۵۰۰۰ قطعه مرغ بیچککاری شده و هنوز هم بساختن و بکار انداختن آن مسارت بخرچ برده میشود تاواکسین مذکور در نقاط دور دست نیز مورد استفاده قرار بگیرد اکثون واکسین مذکور را خود متخصصین وطنی ما بپرا اندازه که خواسته باشیم در موسسه بینی حصار حاصل کرده میتوانند . بعضی آلاتیکه جهت این کار ضرورت داریم نیز از خارج خواسته شده است تا برای تمام افغانستان بخواست خدا واکسین مذکور را تهیه و تقسیم کرده بتوانیم .

مستر آلتن برای ساختن واکسین مرض چیچک گوسفند نیز در بینی حصار عملیات نموده و ناگفته نماند که این مرض یسکی از امراض خیلی مسری و مدهشی است که هر سال در بین رمه های گوسفند خصوصاً گوسفند قره قلی که اهمیت تجارقی آن بهمه کس معلوم است خساره های مدهشی را روی بکار می آورد . عنقریب این واکسین نیز بدست آمده و بر ضد مرض چیچک گوسفندان بمحل تطبیق گذاشته خواهد شد و به این ذریعه لسکها حیوان و میلیون ها افغانی خود را از اتلاف نجات خواهیم داد .

بنا بر یسکه مستر آلتن بر ضد مرض گاو مرگی و مرغ مرگی و چیچک گوسفند خدمات بس قابل قدری را انجام داده و در اجرای این کار های مهم شب و روز مصروف کار بوده و فعالیت بی سابقه را بخرچ برده است در اثر پیشنهاد ریاست زراعت از حضور اعلیحضرت همایونی به حصول نشان استور درجه ۴ فایز گردید .

۲ - اصلاح جنسیت حیوانات از مسایل برجسته دیگری است که ریاست زراعت آنرا در فقرات علیحده پروگرام خود داخل نموده است و درین موضوع از همه اونتر در اصلاح و تکثیر جنس گوسفند قره قلی که از افلام بسیار مهم تجارتي مملکت ما است و راجع به آن از ناحیه قتل خود که دچار مشکلات بوده اند و در اثر امراض هم روز بروز وضعیت آن رو به خرابی میرود لذا سعی و مجاهدات زیادی بشکار دارد چنانچه در اثر تقاضای زیاد ریاست زراعت قبلاً در سنه ۱۳۲۸ مستردیو متخصص تربیه حیوانات به افغانستان آمده و بعد از مذاکره با ریاست نقاط مختلف تربیه گوسفند قره قلی را در شمال مملکت معاینه نموده و راپورت معاینات خود را بر ریاست تقدیم نمود .

به تعقیب آن مستر برتونی متخصص تربیه حیوانات از طرف شعبه تخنیک یونیون وارد افغانستان شده و از طرف ریاست زراعت به نقاط مختلف تربیه قره قلی فرستاده شد . متخصص مذکور تنقیص و تقلیل قره قلی را از ناحیه قتل خورا که وجود امراض از قبیل مرض کرم جگر و چیچک و غیره دانسته و درباره اصلاحات قره قلی را پورت و نظریات خود را بر ریاست زراعت تقدیم داشته است راپورت مستر برتونی که برای اصلاح و تکثیر پوست قره قلی و رفع نواقصی که در خورا که وصحت گوسفندان است تشکیل يك مؤسسه مالداري را حتمی و ضروری میشناخت ریاست زراعت درین مورد با ریاست بانک ملی وارد مذاکره شده بالاخره توفیق حاصل شد که يك کورایتیف مالداري به اساس پیشنهاد یناغلی رئیس بانک ملی تاسیس یابد و چون موضوعات مختلف مسئله از یکطرف به شرکت قره قلی و از طرف دیگر بر ریاست زراعت تماس پیدا میکرد لهذا مجلس دیگری درباره عملی نمودن کورایتیف مورد نظر در ریاست زراعت که در آن یناغلی کفیل بانک و یناغلی معاین شرکت قره قلی و مالداران بزرگ و برخی مامورین بانک ملی حضور داشتند افتتاح گردید و بالاخر چنین تصویر شد که مسایل اداری و مالی و انضباطی کورایتیف به عهده شرکت قره قلی و رمه دار های بزرگ و مسایل فنی و تکنیک یونیون که به عهده ریاست زراعت گذاشته شده و موضوع بعد از استیذان مقامات عالی تحت اجراء آت گرفته شود چون پروژه اخیراً منظوری مقامات مربوطه را حاصل و در کار تشکیل است فعلاً در شبرغان در اثر درخواست مستر برتونی يك مؤسسه کوچک اصلاح قره قلی تاسیس شده است که بالتدریج توسعه خواهد پذیرفت .

۳ - اصلاح و توسعه زرع ینبه از مسایل مهمه دیگر زراعتی است که برای آن يك نفر متخصص مسترد کنسن در قطن مشغول تجارب میباشد . متخصص مذکور از يك طرف اجناس جدید ینبه را از لحاظ زودرسی و فراوانی حاصل شهرت دارند تحت تجربه قرار داده است

واز طرف دیگر وصول فنی و جدید زرع بنبه را در نقاط مختلف قطغن تطبیق نموده و قراریکه متخصص مینویسد از تطبیق و تعمیم اصول زرع فنی و انتشار انواع جدید بنبه حاصلات فی جریبی دوچند وسه چند نسبت به امروز مردم قطغن میگيرند بلند خواهدرفت .

۴ - آلات زراعتی ما بدرجه سطحی و ناقص است که باید بالتدریج آنها را به آلات عصری جدید تبدیل نمائیم . اینست که ریاست درین زمینه نیز خواسته است تا از معاونت های یونو و دیگر موسسات فایده گرفته شود . بهمین مطلوب پیشنهاد موسسه اطریشی را درباره اینکه میخواستند بواسطه یونو يك عده آلات زراعتی ساده و بسیط را از قبیل داس کلان گندم دروی و آلات مخصوص خیشاوه و غیره در افغانستان وارد و پس از نمایش آن طور رایگان در بین دهاقین تقسیم نمایند پذیرفته و آلات مذکور در ماه اسد با سه نفر اهل فن که برای این کار تعیین شده بود وارد افغانستان شده و بعد از مذاکرات با ریاست زراعت و ترتیب پروگرام در نقاط مختلف مملکت خصوصاً گردونواح کابل بانفری فنی ریاست زراعت گردش نموده و اصول استفاده و بسکار انداختن آلات مذکور را با اهالی آموختند قراریکه به ملاحظه رسیده است آلات مذکور خصوصاً داس کلان گندم دروی چیز جدید و حتی مفیدی است و نسبت به داس وطنی دوچند سریعتر کار میکند یعنی در حالیکه ذریعه داس وطنی يك نفر به زحمت زیاد رشقه و یا شپرد را درو کند ذریعه داس جدید زیاده ازدو جریب را يك نفر بدون زحمت زیاد میتواند درو بکند .

در نظر است که ازین آلات مفید و عام فهم يك عده زیاد تورید و در نقاط مختلف مملکت علاوه بر يك تعدادیکه در ابتدا طور رایگان تقسیم میشد توزیع گردد .

درباره استفاده مزید از معاونت های تکنیکی یونو و وسعت بخشیدن مزید دایره اصلاحات زراعتی مملکت چنین تصمیم گرفته شده است که متخصصین دیگر در شقوق ذیل از شروع سنه ۳۱ به افغانستان آمده و داخل کار گردند .

۱ - برای اصلاح زرع لبلبو و توسعه آن وجود يك نفر متخصص برای ۱۲ ماه جهت اصلاح و توسعه زرع لبلبو در بغلان خیلی ضرور است زیرا در صورتیکه لبلبو در مقدار و خواص بلند برود میتوان حاصلات سالیانه فابریکه قند بغلان را اقلان دوچند بلند برد و ازین راه رفاهیت زیادی برای اهالی فراهم نمود .

۲ - برای مطالعات در اطراف ملخ در افغانستان و مدافعه آن يك نفر برای ۱۲ ماه باید موحی باشد . قرار اطلاعاتیکه حاصل است در سالهای آینده هجوم ملخ شستوسر که از مدهش ترین حشرات است متصور بوده بایست در دفع اصولی آن و فراهم آوری نفر و سامان فنی اجراءات جدیدی و موثری بعمل آورده شود .

۳ - برای توسعه و اصلاح پبله وری در نقاط مختلف افغانستان يك نفر برای ۱۲ ماه لازم است پبله وری بصورت ناقص در اکثر نقاط مملکت (هرات - میمنه - مزار شریف - فطغن - مشرقی - جنوبی) متداول است . البته توسعه این صنعت زراعتی يك منبع ثروت مهمی برای مملکت خواهد بود .

۴ - برای تربیه و اصلاح حبوب يك نفر برای ۱۲ ماه باید موجهی باشد تربیه و اصلاح حبوب که قبلاً ذریعه يك نفر متخصص اطریشی شروع شده است بایست ادامه داده شود .

۵ - برای مدافعه امراض گوسفند فردقل يك نفر برای ۱۲ ماه .

و جوه این امراض از قبیل کرم جگر و کشته و چیچک و سیاه زخم و غیره یسکی از عوامل عمده تقلیل تعداد و تنقیص خواص گوسفندان فره قلمی است بنا برین چشین يك متخصص کارهای مهمی را در زمینه انجام خواهد داد .

۶ - برای اصلاح آلات و ادوات فنی زراعتی خصوصاً آلات ساده دستی يك نفر برای ۱۰ ماه .

تا وقتیکه آلات زراعتی ما اصلاح نشود با اینکه دیگر عواملی تولید طور دلخواه فراهم گردد منتظر به برداشت محصول زیاد از زمین نبایست بود . ازین جهت است که يك نفر متخصص عملی درین راه کارهای مفیدی را انجام خواهد داد .

۷ - برای دفع حشرات مضره يك نفر برای ۱۲ ما ، لازم است مثلیکه در دیگر ممالک دیده میشود در مملکت مانیز بعضی حشرات موجودند که مرکز دامنه اضرارشان توسعه مزیدی خواهد پذیرفت و زراعت مملکت را مواجه به خسارات مهمی خواهد ساخت . مور غوربند که در پغمان هم نفوذ کرده است و مور غزنی که تمام باغات را فرا گرفته و میلان بطرف فندهار دارد اگر به نظر بی اهمیتی دیده شود یسکی از خطرات بزرگ زراعتی خواهد بود .

۸ - يك نفر مشاور زراعتی بامسترباستو رئیس در ترتیب نمودن بلانهای زراعتی و استفاده مزید از همکاری های یونو حتمی است تا همکاری نمایسد نفر فوق الذکر . ر بعد از استیذان مقامات عالی برای سال ۳۱ وارد افغانستان شده و بکار شروع خواهد نمود . کارهاییکه ذریعه دیگر شعبات موسسات ریاست زراعت در جریان سنه ۳۰ بعمل آمده است .

(۱) فارم فندوز :-

در اطراف تجارب زرع پنبه را بورتی از طرف مستردکنسن که در فارم قنسوز در جریان سنه ۱۳۳۰ کار نموده است بریاست زراعت درین اواخر مواصلت ورزیده و تحت تحقیقات است و علاوه بر آن معلومات مفیدی در اطراف کارهای مذکور ذریعه بناغلی

محمد یاسین خان متخصص پنبه که با مستر دکسن در قندوز یکجا کار کرده است بر ریاست زراعت داده شده و اینک خلاص آن در ذیل شرح می‌دهم :

مستر دکسن از جمله قطعه زمین که نیلا متخصص مصری برای تجارب خویش در فارم قندوز تخصیص داده بود ۳۱ جریب آنرا برای تجارب خود گرفته و زرع انواع ذیل را نموده است .

- (۱) تخم پنبه امریکائی مروج .
- (۲) تخم روسی جدید - وارده روسی . (اصل آن از امریکا است) .
- (۳) تخم کوکو - وارده امریکا .
- (۴) تخم دلنا یابین - وارده امریکا .
- (۵) تخم نوع اکاله - وارده امریکا .
- (۶) تخم پنبه بنرا .

از روی وضعیت عمومی پنبه ها نشود نامی شاخچه ها و تعداد کرکله ها و خواص دیگر چنین معلوم شد که از انعام امریکائی جدید انورود کرکرد و دلنا یابین خوبتر نتیجه داده و از جنس تاردار میباشند قسم روسی جدید دارای الیاف ۲۴ تا ۲۵ ملیمتر است اما الیاف آن قدری درشت است و لاکن خود جنس زود رس میباشد که این خود دارای اهمیت خاصی است .

معلومات در اطراف خواص پنبه های مذکور فیصد پنبه محلول طول الیاف رنگت فیصد پخته گی مقاومت طول لطافت و غیره آن در آینده در بهمه متخصصیکه از هر نوع نمونه با خود گرفته است بعمل خواهد آمد .

ب - یارو :-

در سنه ۱۳۳۰ در باره یاروهای کیمیاوی نیز بعضی تجارب بعمل آمده که قرار ذیل است :

- (۱) بدون یارو در یک جریب علیحده .
- (۲) کنجاره به اندازه ۷۰ سیر فی جریب .
- (۳) امونیم نایتريت ۸۰ کیلو گرام فی جریب .
- (۴) سوپر فسفات ۶۰ کیلو گرام فی جریب .
- (۵) یازوی حیوانی ۲۰ جولی فسی جریب .
- (۶) یازوی حیوانی و فوسفورس .
- (۷) کنجاره و فوسفورس .
- (۸) نایتروجن و فوسفورس .

هنوز نتایج تطبیق یارو های مختلفه مذکور از فارم قندوز بریاست موافقت نکرده است .

چیزی که مهم است اینست که آیا از تطبیق کدام نوع یارو حاصلات فی جریبی بلند تر می رود و آیا یاروی مذکور که قیمت حمل و نقل را نیز بر حسب قیمتش بیفزاییم به اقتصاد مقرون خواهد بود یا نه یعنی زیادتیی حاصل فی جریب بعد از تکلیف فوری قیمت چه قدر بقسم مفاد خالص برای زرع باقی میماند .

طریق کشت جدید :-

یک عده کردهای نیم جریبی را برای تطبیق نمودن اصول های مختلف زرع تخصیص داده و مقدار ۲۰۰ یوند کهنجاره را فی جریب با خاک ذریعه قلبه مخلوط نموده و بعد یشته هارا به فاصله نود سانتی متر یعنی چهل و پنج سانتی متر برای یشته و چهل و پنج دیگر برای جویه گذاشته و متعاقب آب رها شده تا کرد ها مقدار زیاد آب را جذب نماید و در حال و تر آماده بندر گردد .

تخم ۲۴ ساعت پیش از کشت به آب تر کرده میشود :

علاوه بر فارم قندوز مستردکنسن به معیت بناغلی محمد یاسین خان در قلمعه زال - حضرت امام صاحب - خواجه نثار - تالقان - بلخ نیز تجاریبی نموده است . در هر منطقه دوقطعه زمین هر یک به مساحت تقریباً یک بر ده جریب انتخاب شده و در یکی از آن تخم امریکائی مروج به طریق جدید یعنی جویه که تاج بری شده و مقدار ۲۰۰ یوند کهنجاره هم داده شده بود و آبیاری و کتمن زدن آن قرار تشریحات فوق بعمل آورده شده است در یک قطعه زمین تخم روسی جدیدالورود بقسم پاشه کی وبدون یارو وبدون تاجبری کاشته شده بود مطلوب ازین تجارب محلی این بوده است که دهها قین هر منطقه متوجه اصول فنی گردند و طرز دادن کهنجاره را بیاموزند در این تجربه گاهای محلی پنجه امریکائی مروج که بطریق جدید و با مقدار ۲۰۰ یوند کهنجاره زرع شده بود پته های فوری و بزرگ و مقدار کلو له ها هم زیاد بوده است .

فارم زراعتی بغلان :

این موضوع که چه طور میتوانیم حاصل فی جریبی اراضی بلبلو کاری بغلان را بلند بریم و به چه ذرایع ممکن است که مقدار فی صدی شکر را در آن زیاد نماییم قرار یکجه درجا ای که اهالی به یک مقدار کافی شکر ضرورت شدیدی دارد از مهم ترین مسایل زراعتی بحساب می رود .

سالنامه (۵۰۰) جلد ۱ - سر دار محمدنور محمد عظیم حیدر - ۳۱/۲/۱۱

قرار تجارب و نظریات متخصصین ریاست زراعت که در فارم پفلان بعمل آورده اند معلوم میشود طرز موجوده زراعت لبلبو که درین اهالی پفلان معمول است نقایص زیادی دارد .

(۱) زمین لبلبو را عمیق قلبه نمیکشند زیرا که قلبه هائیکه در رند سطحی و معمولی است و ازین جهت ریشه های لبلبو نمیتواند طور عمیق به زمین رفته و از مواد اغذیه آن استفاده کنند .

(۲) زراعت لبلبو را بقسم جویهائی معمول میدارند و این طرز زرع علاوه بر اینکه زحمت و وقت زیاد را ایجاب میکند حاصل ناقص هم میدهد .

(۳) زمین را طوریکه باید خیشاوه میکنند و وجود غلاف های مرزه از استعمال دوفوه زمین میکاهد .

(۴) به لبلبو زیاده تر از مقدار لزوم آب میدهند و این رو به سبب میشود که آب در لبلبو زیاده شده و لاکن از فیصدی فنجان کاسته شود .

(۵) به زمین یارو نمیدهند و ازین سبب زمین بالتدریج کم فوه و از حاصل آن کاسته میشود و هم لبلبو خواص و ممیزات خود را می بازد .

در تجاربیکه ذریعه متخصصین ریاست در تجربه گاه پفلان بعمل آمده کاملاً طرف متضاد صورت های فوق عملی گردیده است زمین طور عمیق قلبه شود زرع لبلبو در کرها بصورت هموار بعمل آمده زمین بعد از هر ده یا نازده روز خیشاوه شده آب عنداللزوم به اوقات متباعد داده شده و هم یک مقدار یارو های کیمیاوی بر زمین تطبیق گردیده و در نتیجه حاصلات لبلبو سه چند بلند رفته بلکه امکان آن هم بوده است که اگر یارو های کیمیاوی به اندازه لزوم به زمین داده شود حاصل آن چهارچند بلند رفته و از یک جریب به عوض دوتن لبلبو هشت تن و حتی زیاده تر حاصل میگیرند .

در ضمن اقدامات مفید فنی که در سنه ۱۳۳۰ بعمل آمده است ترویج و توسعه تریبه زنبور عسل است که در بعضی از نقاط مملکت (جنوبی - نورستان - تگاب - نجراب) بصورت خیلی بسیط و سطحی متداول است و ایجاب میکند که در توسعه و اصلاح آن اقدامات لازمه بعمل آورد . شرد از طرف دیگر تنها حصص جنوبی و نورستان و تگاب و نجراب برای تریبه زنبور عسل مساعدت ندارد بلکه به استثنای کوهستانات مرکزی در دیگر نقاط مملکت مثل کابل ، غزنی ، فندهار ، فراه ، هرات ، میمنه ، مزار شریف ، فطن و بدخشان نیز که ترویج و توسعه زنبور داری نیست بمساعدت آب و هوا امکان پذیر است و ما بایست ذرایع لازمه فنی را برای عملی نمودن این پلان مفید فراهم نمائیم تا کثیر زنبور عسل در ممالک دیگر بدرجه اهمیت پیدا کرده است که در موسسات فنی متعدد ذریعه

متخصصین فن در اینکجه جنس این حشره مفید اصلاح و تکثیر پذیرد تحقیقات و تجارب بعمل می آید زیرا علاوه بر اینکه از تکثیر این حشره مفید بر مقدار عسل که از جمله خورا که های بس صحتی و با قیمتی است افزوده میشود بلکه تکثیر آن سبب می شود که اشجار مثرها به مقدار زیاد تر و خواص بهتر میوه میدهد زیرا رول این حشره در تلقیح و بارور ساختن شکوفه ها خیلی موثر است و اگر این حشره وجود نداشته باشد اشجار منتخب میوه کمتر داده و جنس آن پست تر خواهد بود بلکه بعضی میوه ها از قبیل انجیر و غیره که شکل گلهای شان طور پست که القاح آن مداخله حشرات را ایجاب میکنند بدون مداخله زنبور عسل بارور شده نمیتواند .

ازین ملحوظات است که ریاست زراعت يك نفر متخصص تربیه زنبور عسل آقای خواجه عبدالرؤف خان را که در شق عملی تربیه زنبور عسل مهارت دارد در سنه ۱۳۳۰ در مناطق چنگل زار جنوبی و نورستان فرستاده تا در اطراف وضعیت و چگونگی زنبور داری آن منطقه مطالعات لازمه بعمل آورده و راپورت نظریات خود را بر ریاست تقدیم دارد و مومی الیه قرار نظریه ریاست در نقاط مختلف جنوبی گردش نموده و راپورتی در اطراف مشاهدات خویش و امکانات اصلاحات زنبور داری جنوبی به ریاست تقدیم داشته محتویات آن جهت استفاده شایقین بروز نامه اصلاح هم نشر شده است .

در نتیجه بناغلی عبدالرؤف خان موظف فرار داده شده است تا در باغهای مربوطه ریاست مستقل زراعت يك عده کتندو های زنبور عسل را که به اصول فنی ساخته اند نصب نموده و کوشش کنند که تربیه زنبور عسل به اساس قوانین فنی اولاد در گرد و نواح کابل توسعه پیدا نماید و نیز بالتدریج به عده کتندوها افزوده شود تا بالتدریج در نقاط دیگر نیز تربیه آن وسعت پذیرد و هم در صورت تکثیر مزید در ولایات هم جمعیت های آن با کتندو های لازمه فرستاده شود و نیز در نظر است که عده زیاد ازین کتندوها تیار شده و به جنوبی و نورستان و غیره نقاط فرستاده شود تا اهالی آنجا بصورت بهتر و اساسی تر به تربیه و تکثیر زنبور عسل پرداخته و حاصل بهتر و فراوان تر از آن بگیرند .

فعلا در موسسه کوچک تربیه زنبور عسل در علی آباد دو کلوونی زنبور که نفوس هر کلوونی به چهل تا پنجاه هزار زنبور خواهد رسید نگهداری گردیده و این دو کلوونی که در سال آینده برای تزئید حاصل در بعضی فارم ها هم استعمال خواهد گردید متدرجا تزئید خواهد پذیرفت و قرار است که در بالا گفته شد امروز زنبور عسل را نه تنها از لحاظ حاصل عسل مورد استفاده قرار میدهند بلکه در فارم ها نیز برای تزئید حاصل این حشره مفید را استعمال میکنند و از فعالیت آن مستفید میگردد ریاست زراعت به ایجاد يك موسسه کوچک در علی آباد از سال گذشته شروع نموده تا بالتدریج بزرگش شود و مزارع مربوطه را از فعالیت آن بارور گرداند .

امور ولایت قندھار

مدیریت صحیبه :

۱- مدیریت صحیبه قندھار ۲۰ بستره در شفاخانه ملکی منظوری داشته که ده آن برای امراض جراحی و ده آن برای امراض داخله مخصوص بوده ولی در اواخر سال ۱۳۲۹ چهل و پنج بستره دیگر با لوازمات آن از قبیل چیرکتهای رسمی و غیره تزئینات بعمل آمده و بقرار آتی بکار انداخته شده است :-

۱ - ۱۵	بستره برای مریضان داخله اطاق جدا
۲ - ۱۵	» » » جراحی » »
۳ - ۱۷	» » » چشم » »
۴ - ۵	» » » جلدی » »
۵ - ۳	» » » افراد قرنطین » »
۶ - ۵	» » » ساری غیر استلائی اطاق جدا
۷ - ۸	» » » استلائی » »
۸ - ۲	» » » لوکس » »
۹ - ۵	» در مستورات .

۲ - بر علاوه یسکیایه تیلغون سابق شفاخانه سه پایه دیگر یکی برای اطاق و کور یوال

شب، دوم اطاق سر طبابت سوم شفاخانه مستورات.

(۳) پرسونل فنی از بودجه ۴۴ نفر مامورین و مستخدمین .

۱ - مامورین فنی ۴ نفر دوکتور .

۲ - » » ۳ » معاون دوکتور .

۳ - » » ۱ » دواساز .

۴ - » » ۱ » جراح .

۵ - » » ۲ » کمپوندر .

۶ - » » ۲ » آبله کوب .

۷ - » » ۰ » سر ستران .

(۴) مامور اجرائیه يك نفر کتاب رتبه ۱۱ يك نفر

(۵) ۲۷ نفر مستخدمین از قبیل پرستار های غیر فنی سقاو خاکروب دوی دلاک

تجویلدار، زیر دست تجویلدار و غیره .

(۶) جهت وقایع عاجله بصورت احتیاط لوازم خواب وغیره برای پنجاه بستره تهیه و موجود است.

(۷) سامان جدید جراحی مکفی برای پنجاه بستره در هذالسنه ذریعه وزارت جلیله صحبه از امریکا خریداری وار سال گذریده .
امور بلدییه :

۱- در اواخر سال ۱۳۲۹ دوره بلدییه سابق منحل وانتخابات دوره جدید شروع و در اوائل سال ۱۳۳۰ وکلای دوره جدید مقرر شدند که وکلای مذکور شمس بناغلی حاجی گل محمد خان را ریاست بلدییه انتخاب نمودند .

۲- در سال ۱۳۲۹ ریاست بلدییه بمشوره وهدایت حکومت يك تعداد زمین تقریباً در حدود ۲۴۰ جریب به الحاقیه شهر نو قندهار از مالکین آن خریداری کرده جاده ها و سرك های آنرا تمدید و زمین کوتی و ایارتمان هارا برای استفادۀ شائقین در معرض فروش گذاشتند ولی چون در قندهار استعداد کمتر و بعضی اشخاص هم ذوق مفروطی ندارند تاکنون برای يك تعداد ایارتمان زمین به نسبه فروخته شده که کار تعمیر آن جاری است .

۳- ریاست بلدییه بمشوره دارالحکومه گئی ۱۲۴ ایارتمان جدیداً تعمیر راپول و مصرف خود بلدییه زیر کار گرفته که بعضی از آن به بوشش رسیده و برخی نیمکاره و يك حصه باقیمانده آن زیر کار ابتدائی است .

۴- چون شهر قندهار يك شهر تاریخی وباستانی است وکلای جدید این دوره اول به اول توجه خود را بطرف تنظیم وتنویر شهر معطوف ساختند ولی متأسفانه چون قوه برق قندهار کمتر دیده شد صرف سرك شهر نو را ازدروازه هرات الی حصه آخرین شهر به چراغ های برق تنویر ساختند و در حصه تنظیمات اگرچه حسب دلخواه درین سال موفق شده نتوانستند ولی در پلان های آینده در نظر است .

۵- برای آبادی يك شهر وآسایش ساکنین آن ومراعات حفظالصحه بایست اول به اول خروج آب فاسده را از منطقه شهر در بیرون در نظر میگرفتند ولی متأسفانه چه در شهر کهنه و چه در شهر جدید این موضوع مهم تحت غور گرفته نشد وکلای بلدییه در نظر گرفتند تا اولتر در شهر کهنه حتی الامکان کوشیده و در این دوره موظفه خود تا جائیکه توانستند آبروهای شهر کهنه را از شهر خارج کنند وساکنین این بلد تاریخی را از تعفن و ضررهای عمرانی نجات دهند

۶- برای انتظام مواد خوراکی و تنظیم آن ترتیبات لازمه اتخاذ و وکلای بلد به علم آوری و کنترل این حصه را بردوش خود گرفته وجدیت تامه دارند .

مدیریت زراعت :

مرام و مطلب از تشکیل مدیریت عمومی زراعت سرسبزی و شادابی محیط است و لی بفضل و مرحمت خدای بزرگ (ج) مملکت عزیز ما عموماً و علی الخصوص ولایت قندهار طبیعتاً یک محیط زراعتی و برای هر گونه کشت و زراعت استعداد طبیعی را دارا بوده با آنهم مدیریت عمومی زراعت باوصف محدودیت بودجه مربوط خود در داخل چوکات و وظیفه خود اقداماتی را در هذمه السنه از پیش گرفته که تماماً بر آبدی و سرسبزی انجام پذیر و از آینده خوبی بما مزده نیکی میدهد که درین جا خلاصه آن عرض میشود .

۱- در سال ۱۳۳۰ در مناطق مختلفه یک تعداد بسیار اشجار و نهالهای ثمر دار و غیر ثمر غرس شده که تعداد مجموعی آن به حدود (۴۸۴۰۷۳۲) اصله بالغ میگردد مدیریت عمومی راهپورهای داخله مناطق مذکور را توسط هیئت های متعدد مورد تطبیق و مشاهدات خود قرار داد بالاخره مامورین و وظیفه دار و حکام مربوطه که در این راه زحمت کشیده بودند مورد الطاف و نوازش مقام محترم نائب الحکومه گئی قرار گرفته و به اخذ انعامات نائل گردیدند .

۲- برای آنکه مدیریت عمومی زراعت قوریه های اساسی و تجربه گناه فنی و نهال خانه های و افری داشته باشد لذا در مناطقی که هوای آن با مناسبه جهت تربیه و نموی نهال استعدادی دارد به ترتیب قوریه های مطلوبه موفق شده که عملاً قوریه های مذکور بمدد خداوندی به حد رشد و قوام رسیده و امید واثق است که در آینده فایده های بزرگی گرفته شود .

۳- از عرصه چند سال باینطرف در ولایت قندهار خشک سالی های متواتری حکمفرما بوده که در اثر آن یک تعداد قنوات و انهار و بخرابی و خشکی نهاده بودند برای رفع این نقیصه مدیریت عمومی پیش نهادی بمقام دارالحکومه گئی محترم تقدیم نمود و مقام دارالحکومه گئی درین مورد هیئتی را مقرر نمود تا تحقیقات لازمه نماید .

۴- یک اندازه کاریز ها خراب بود و اهالی نمی توانستند که به آبدی آن اقدام نمایند لذا مدیریت عمومی بعد از یک سلسله تحقیقات برای آنها پول کمک اعطاء کرد تا در اصلاح آنها توجه نماید .

۵- در حدود چند دهه کاریز مملو که حکومت از سالیان مدید که نسبتاً خراب شده بود مدیریت عمومی نسبت بر رفع خرابی آن تضمیمات لازمه اتخاذ نمود و فعلاً دودهنه کاریز در محل کشکن خود . مجدداً آباد شده و طالی هذا در حصه علاقه داری دامان دودهنه کاریز زیر مرمت کاری و عمران می باشد .

۶- در اواسط سال حاضر چند مرتبه ملخ از حاشیه سرحد مملکت یعنی از مسالك همجواریا به خاک قندهار پرواز نموده ولی مدیریت عمومی زراعت به تاسی از هدايات مقامات رفیعه و از حیث انجام وظیفه ترتیبات مؤثری را اتخاذ نموده و بذریعه مامورین فنی وادویه نسبت بدفع و فقدان ملخ مذکور مجادلات جدی نمود و به فضل خدا (ج) این حشره مضره را از بین برد.

۷- حسب تصویب مجلس عالی وزرا و منظوری مقامات عالییه در هداستنه امور املاکی نهر سراج اینولا مربوط بمدیریت عمومی زراعت گردید و برای ترمیم و اصلاح نهر مذکور يك هیئت فنی وارد و کار آن زیر جریان است و هم برای معاملات اداری آن تشیکل لازمه يك ماموریت اجرائیه را به تصویب مجلس ولایت رسانیده بمطلب منظوری و صحنه مقامات ذیصلاح تقدیم و تحت دوران است و همچنان کار نهر روضه نقشه و برآورد و مصارف آن ذریعه هیئت مذکور زیر نظر گرفته شده و علاوه تائاً کار نهر مرغنه سپین بولدک جاری میباشد.

مدیریت مجلس

۱ شعبه یافت کشمیره نخی؛ تعداد کاریگران ۴۵ نفر کار کرده گمی شان از اول سال الی اخیر دلو کشمیره رهدار ۹۲ الی ۱۰۰ سانتی عرض ۲۷۰۷ متر.

۲ شعبه سنیک تراشی؛ سنیک خشتی زینه ها تعداد کاریگران ۶۶ نفر در اول سال الی اخیر دلو سنیک خشتی زینه ۶۱۰ متر

سنیک نوشی زینه	خشتی	۱۶	متر
» سنیک سری وخر ند	»	۶۹	»
» فرشی	»	۵۵۹	»
» میل پایه برنده	»	۴۰	»

۳- شعبه سر سنیک پرانی؛ پارچه یرانه کوه سرپوزه تعداد کار یگران ۱۱۰ نفر کار کردگی شان سنیک پارچه از اول الی اخیر دلو ۴۰۰۰ متر

۴- شعبه آهنگری؛ تعداد کاریگران ۹ نفر ۱۰ نفر کار کردگی بیل دونیم پاوه و سه پاوه از اول ماه الی اخیر دلو ۷۲۳ دانه

۵- شعبه خیازی تعداد کار یگران ۹ نفر ۱۰ نفر کار کردگی

نان پخته پاوه و سه خورده خورا که محبوب سین ۲۰۴۵۱۸ قرص

۶- » جراب باقی تعداد کار یگران ۶ نفر جراب نیم ساق مردانه ۱۹۹۷ جورده

- ۷- شعبه نجاری: تعداد کارگران ۸ نفر
از چوب ارچه چار تراش دروازه و کلسکین ۲۵ باب
» » میز کار دو صندوقه و یک صندوقه ۲۲ پایه
» میز چای خوری ۲
» چوکی یک نفری ۲
- ۸- شعبه بوت دوزی تعداد کارگران (۲۲) نفر کار کرده گی شان بوت سیاه ساقه ار
» ۴۰۰ جوره
» ۵۰۰ چپلی
- ۹- شعبه بسک سازی تعداد کارگران ۵ نفر کار کرده گی بسک حلبی ۸۹ عدد
» ۱۱۱
» ۱۱
» ۲۰
- ۱۰- شعبه جاکت بافی تعداد کارگران (۲۰) نفر کار کرده گی جاکت پشمی درجه اعلی ۱۸۴ عدد
» ۷ کرتی بچه گانه
» ۷۰ جاکت
» ۳۹ دستمال گوش
» ۱۳ جراب
- ۱۱- عمده متفرقه مدیریت محبس از نفری محبوسین مثل مرکب کارها و نمایا بدو پیاده ها (۱۲) نفر
۱۲- محبوسین که به تعمیرات مدیریت فوائد عامه کار میکنند روزانه (۵۰) نفر
۱۳- محبوسات اناثیه که کار تباشیر سازی رامینمایند ۱۳ نفر کار کرده گی شان
تباشیر سفید رقم گول (۱۰۰۰۰۰) قلم

اجراآت فابریکه پشمینه بافی:

- ۱- سورت پشم در فابریکه ۴۳۴ / ۲۰۸۴۱ کیلو
۲- شست پشم « ۵۸۱ خروار
۳- نخ که در تخته نختایی تولید گردیده ۴۰۰ / ۱۴۵۸۴ کیلو
۴- که پیل خانه رنگه از فابریکه ۳۷۰ نیم تخته
۵- طوس ۴ « نارنجی » - ۵۰
۶- شال چادر زنانه رنگه « - ۷۵۲ تخته
۷- شال چادر دخترانه رنگه - ۱۴۲ تخته
۸- مقلر ۴ خانه رنگه - ۲۷۱ تخته
۹- کشمیر چهار خانه وغیره رقم ۲۰ / ۲۳۵۲۹ متر

فروش اجناس فابریکه در سال ۱۳۳۰:

- ۱- کشمیره - ۱۸ / ۱۵۳۳۲ متر
- ۲- کمپیل - ۲۲۰ تخته
- ۳- شال چادر ۰ / ۶۴۲ »
- ۴- مفلر ۰ / ۱۴۵ دانه
- ۵- نخ هون رنگه ۹۹۸ / ۷۲۹ کیلو

عایدات فابریکه:

- ۱- فروش نخ جری ۱۴۷۵۸/۷۵ - افغانی
- ۲- ترمیم پرزه جات ۲۹۳۳۲ / ۷۵ - افغانی
- ۳- کرایه گدام ۸۶۱۰/۰ - افغانی
- ۴- فروش ذغال ۳۰۷/۵۰ - »
- ۵- پر خچه چوب ۱۳۲ / ۰ - »

۶- « بوری های کهنه و بوتل وغيره ۰ / ۷۷۳۹ - افغانی

س- خریداری بشم فابریکه در سال ۱۳۳۰ - ۱۶ سیر امن ۱۹۱ خروار

ش- ۱ بشم که از فابریکه بامریکه ارسال شده ۹۷ عدل = ۱۴۰۸۲ کیلو

۲- برای خریداری ماشینها وغيره دالر که بامریکه داده شد ۰ / ۲۰۰۰۰ دالر

» » » » » » دفعه ۲۰۰۰۰ »
» » » » » » دفعه ۲۰۰۰۰ »

امور و اسیستانت

مستوفیت :

- ۱- اخذ محصول مواشی طبق مقررات در ختم برج اسد خاتمه پذیرفت و بقایای سال ۱۳۲۸ و سال ۱۳۲۹ که تمام نشده بود اتمام پذیرفت
 - ۲- محصول مواشی ۱۳۳۰ که برج اسد موعده ختم آن بود تماماً تحصیل گردید .
 - ۳- برای تحصیل بقایای اینولا نسبت به گذشته نتیجه بهتری گرفته شده است
 - ۴- در حدود پنجاه و دو هزار حساب اسامی مربوطه بحساب غله باوجود مشکلات فیصله گردیده و بقیه آن هم سردست است و برای ۴۸ هزار نفر باقیده مالیاتی که حساب تحصیلات نداشته حساب جدید ترتیب شده است .
 - ۵- تا بلوهای سنوات گذشته هر چه باقی بوده تا آخر ۱۳۲۸ تماماً بوزارت مالیه تقدیم و از ۱۳۲۹ نیز بوزارت مالیه فرستاده شده .
 - ۶- برخی از تا بلوهای اخصائیه وی که از سبب مشکلات ترتیب نشده بود ترتیب و مرجع آن فرستاده شد .
 - ۷- تزئینات در همه شقوق رو داده است .
 - ۸- در اطاق کار مستوفیت گراف های پنجساله ترتیب داده شده که جد اول مهم در سال ۱۳۲۷ الی ۱۳۳۱ را محتوی است .
 - ۹- ترتیب خزائن نقدی و جنسی در مرکز و محلات صورت بهتری را بخود گرفته است .
- مدیریت عمومی معارف :
- ۱ بنا بر اوامر مقامات صالحه در هذا لسنه به تعداد (۱۸) باب مکاتب دهاتی بصواب دیدن جلا لتماز نائب الحدیث که صاحب در مناطق دور دست که جمعیت زیاد تر داشته تاسیس معلمین آن مقرر و کتب و لوازم تحصیل به آنها توزیع گردید و از اول سال ۳۰ مکاتب مذکور تاسیس یافتند .
 - ۲ موسسه کودکان استان از سال ۲۴ باینطرف در هرات باز است تا حال فارغ التحصیل از صنف ششم داده سابقاً دوره تحصیل آن مانند مکاتب ابتدائی انی صنف ششم بوده لیک مدیریت عمومی معارف این دوره تحصیل را کافی نشمرده موضوع را بمقامات صالحه پیشنهاد و بالآخر دوره تحصیلات این مدرسه از شش سال به ۹ سال تعدیل یافت باین ترتیب مؤسسه مذکور امسال دارای صنف ۷ شد، کتب و لوازم تحصیل آن تا حد امکان تهیه گردیده است .
 - ۳ از اجرا آت مهمه این مدیریت تاسیس کلوب و کتابخانه که معارف است که یک تعداد کتب علمی ، تاریخی ، ادبی ، اجتماعی و اخلاقی تهیه گردیده این اقدام برای متعلمین نهایت مفید ثابت شده است نه تنها طلاب و هیئت تربیوی بل اکثر جوانان با ذوق محیط از مطالعه کتب مذکور بدون کدام قید و بست استفاده نموده بد خاطر علمی خودها افزوده میروند .
 - ۴- در سال ۲۹ تمام مکاتب مربوط ولایت هرات سه مرتبه از طرف مفتشین و آمران دایره معارف تفتیش و نتیجه بمقامات صالحه بغرض واریسی تقدیم گردیده .

مدیریت عمومی مخبررات :

- ۱- عمارت مدیریت عمومی مخبررات که برخی اطاق های آن از تهداب و اغلب دروازه های روی کار و درآمد و سقف های اطاقهای مذکور ترمیم طلب بوده ترمیم گردیده .
 - ۲- اصلاحات و ترمیم لاین های مرکزی و اطراف و ولایت هرات بخوبی صورت گرفت و بتعداد (۹۰۰) عدد پایه جدید سلیتر های لاین در مسافت (۴۵۰) کیلومتر جدیداً نصب گردیده است .
- اطاق تجارت :

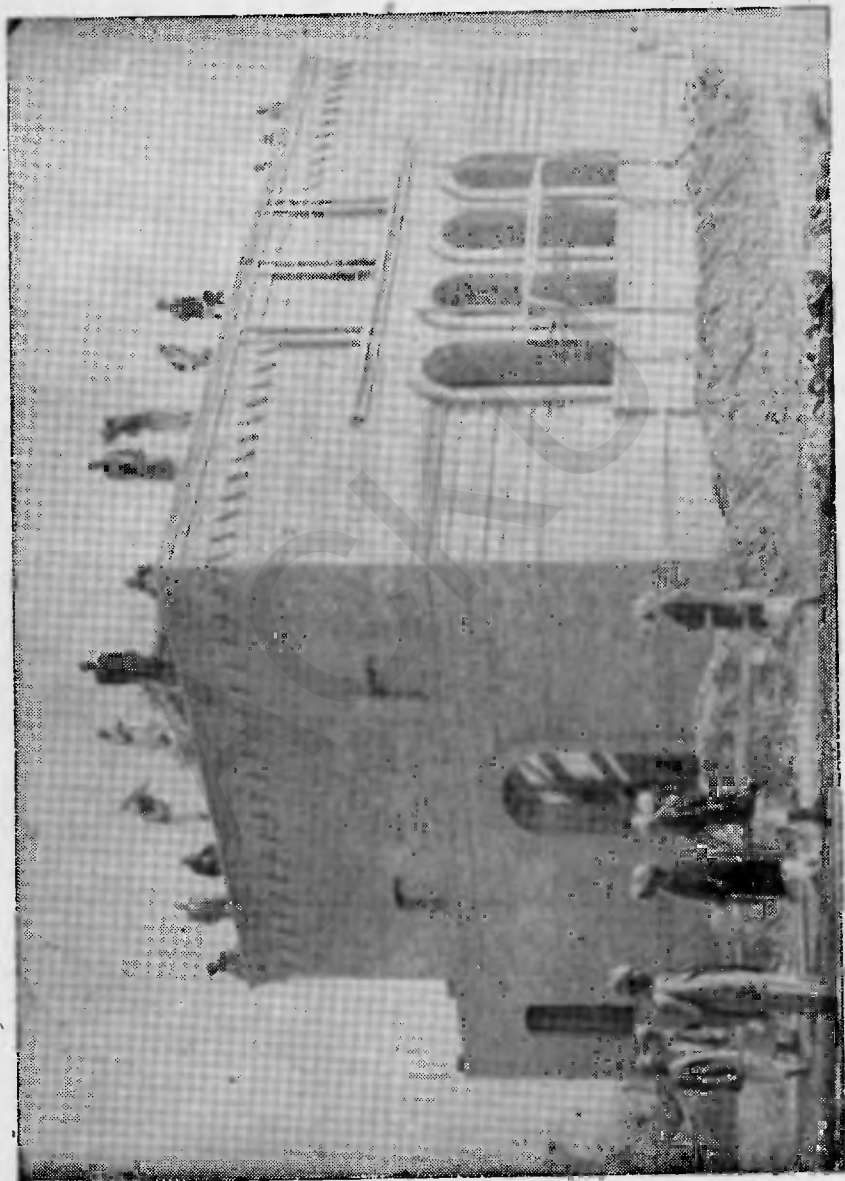
- ۱- تصویبات عادی راجع به تجارت و اقتصادیات (۱۷) فقره بعمل آمده .
- ۲- تجویلی و صدور مقدار ۵۲۱۶۹۰/۲۳۰ کیلو پشم عوض قرار داد منعقد شد - ۲۵ ستمبر ۱۹۵۰ برس ها به قیمت ۲۳۲۱۸۹/۴۱ دالر .
- ۳- واردات سمت روسی عوض یار کریت پشم .
- اول- رخت باب و دستمال ۷۸۴ عدد ۹ / ۶۰۴۳۳۰ متر قیمت ۴۳ / ۱۲۵۳۴۸ دالر
- ۲- سمت ۶۸۸۵ کسه ۳۰۴۲۱۹ کیلو قیمت متر ۴۸ / ۶۰۸۴ دالر

تبتمبر - توزیع و عرضه به بازار :

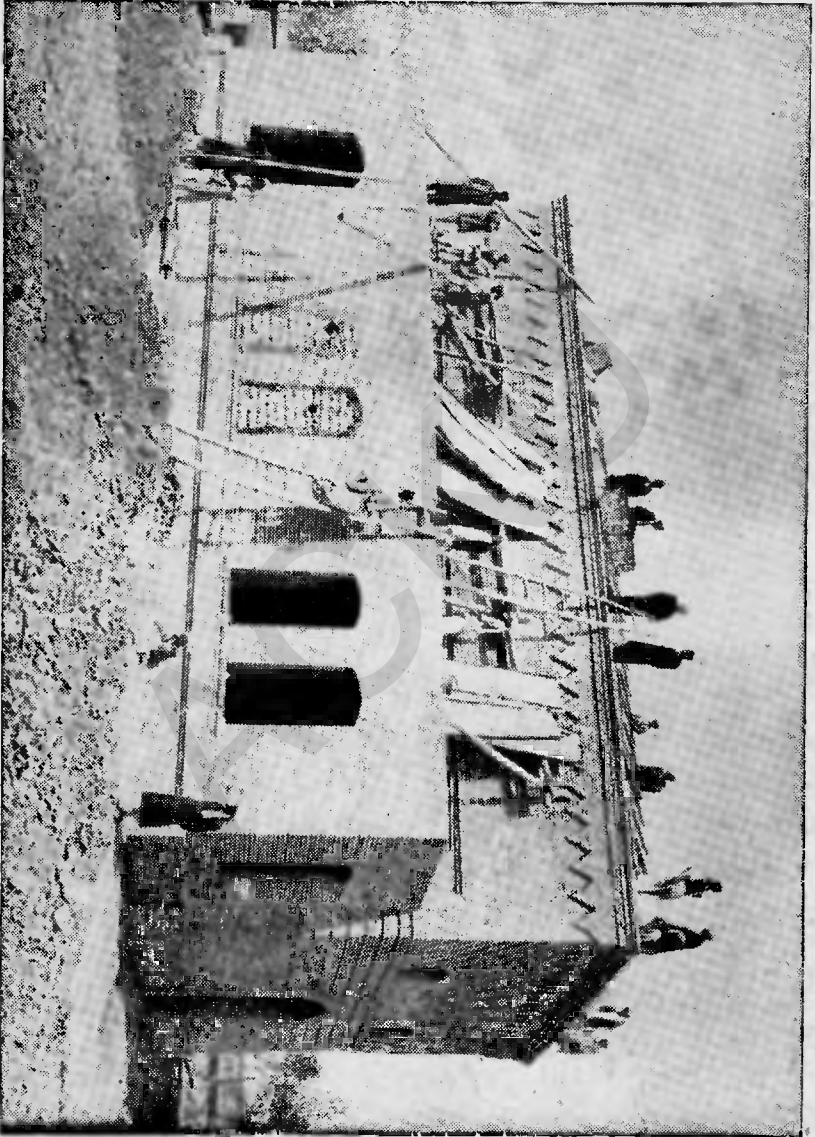
- ۱- رخت عوض یار کریت پشم تجارسی فیصد داده شده
- ۲- سمت ۳۹ کیلو ۱۰۰ تن تعلق مدیریت فواید عامه .
- ۴- از طرف اطاق تجارت و بر حسب عواید تجار و مغانه مقامات صلاحیت دار هیئتی جهت مذاکره فروش پشم با نماینده های خارجی بکابل روانه شد، هنوز کدام قرارداد تجارتنی بعمل نیامده .

اجراآت برق هرات

از چند سال است فابریکه برق مرحوم ایماق که سالها شهر هرات را تنویر مینمود فرسوده شده و از کار افتاده بود چون ترمیم و اصلاح اساسی آن مشکل بود. در نتیجه چند نفر از وکلاء بلدیة و جوانان و ثروتمندان حساس فیصله کردند که شرکتی برای این منظور بشمولیت بلدیة تشکیل شود و اشخاصی انتخاب و تعیین شده برای مذاکره با اولیاء امور بهرگز رفتند و در کابل با اتفاق جلالتماب نائب الحکومه هرات در ریاست بلدیة کابل بانهاغلی غلام محمد خان رئیس بلدیة و در بنینا لوی شرکت مذاکرات مفصل نمودند اخیراً رئیس نامبرده حاضر گردیده که یکی از دو پایه ماشین های دیزل پنجصد کلوواته را که برای تنویر احتیاطی کابل خریداری شده بود بهرات بدهند و نه ایندگان موصوف چند روزی در اطراف چگونگی این ماشین و تسهیلات سرعت انجام کار شرکت علم آوری نموده بهرات بازگشتند . بعداً موضوع تاسیس شرکت و تعیین هیئت مدیره و رئیس آن مدتی بطول انجامید تا اخیراً بانهاغلی ذبیح الله خان رسا بریاست شرکت تنویرات هرات تعیین شده و از روز ۵ دلو ۱۳۲۹ شروع بکار کردند و روز ۸ دلو تمام تجار و شرکاء شرکت را دعوت و تجمیع داده و یازده نفر را با عضویت هیئت مدیره انتخاب

گروه شعله شمال غربی عمارت فاطمی، برق هرات

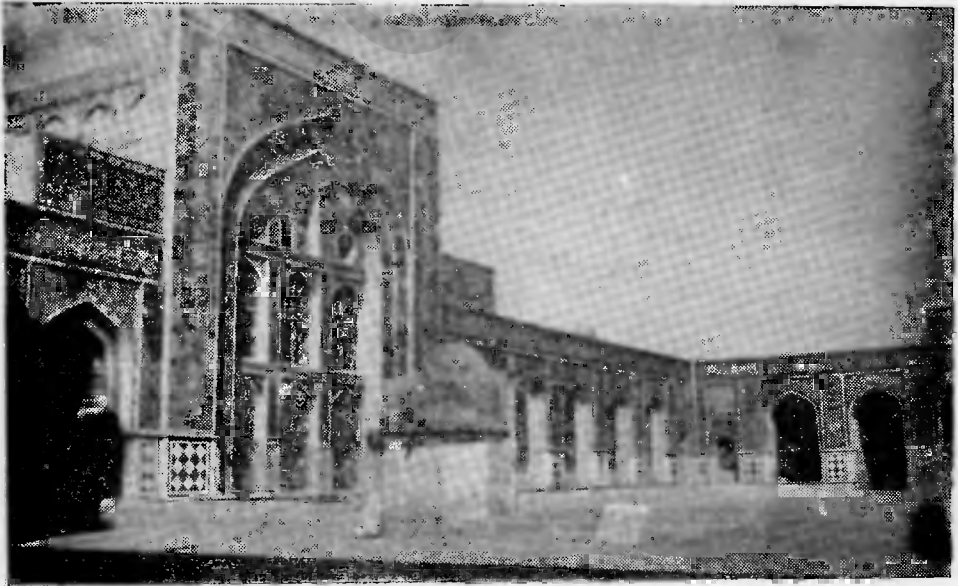

گوشه شمال مشرقی عمارت فابریکة برق هرات

آثار تاریخی هرات

تعمیر جدید مقبره حضرت سلطان مودود در چشت هرات

مسجد جامع هرات

دور نمای آثار تاریخی چشت

یک منظره از آثار تاریخی در چشت هرات

منظره چشمه اوبه

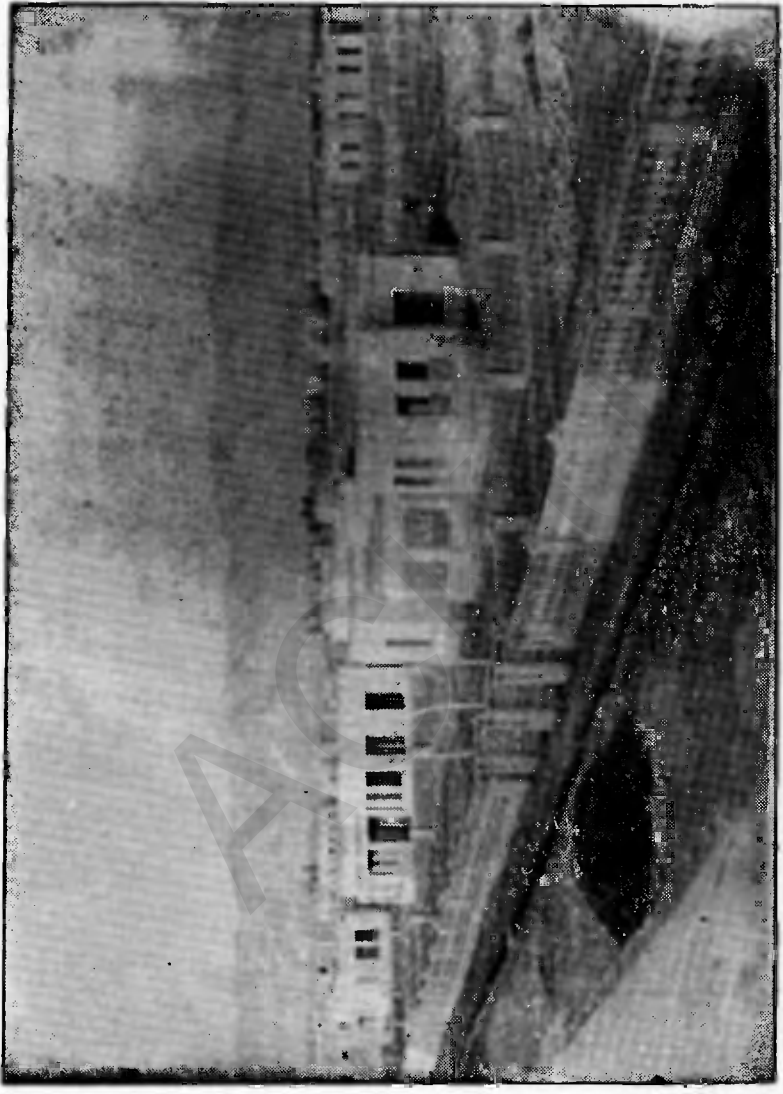
چشمه اوبه هرات و هوتل آن

چشمه اوزبه هرات و حمام های آن

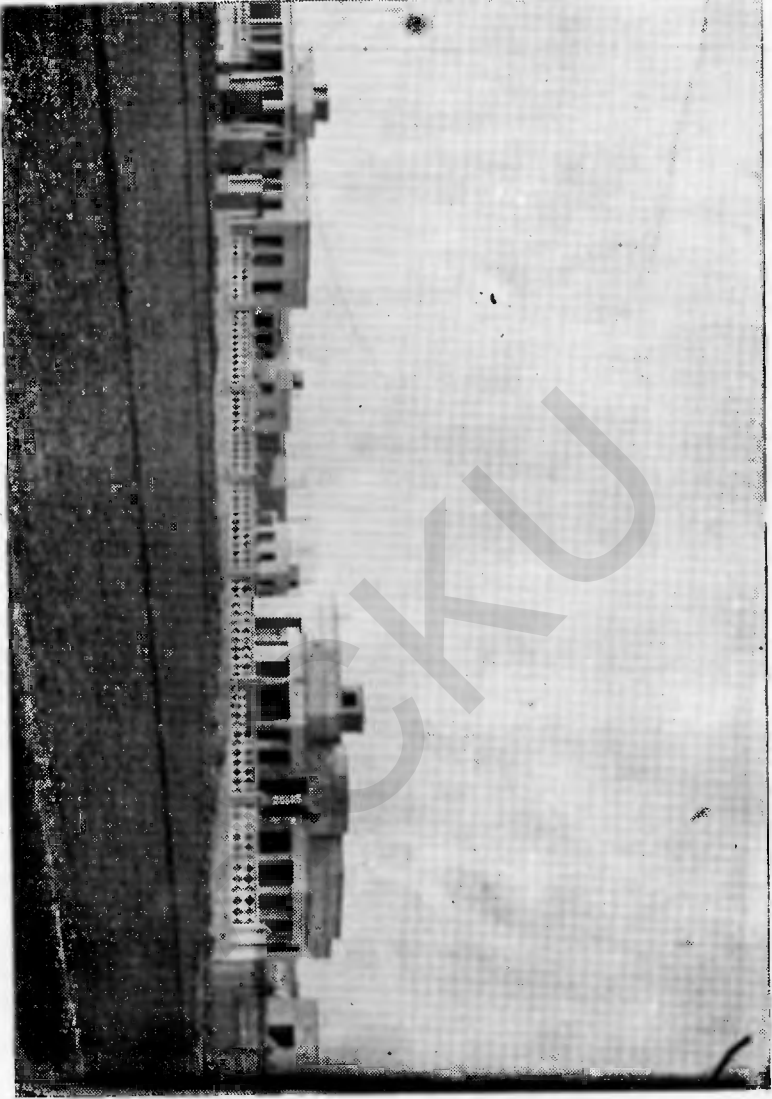
و تصویب نمودند که کل سرمایه بسته توسط یعنی تا اخیر دلو ۱۳۲۹ اخیر حمل ۱۳۳۰ و اخیر جوزای ۱۳۳۰ تجویب شود و در جمع آوری سرمایه قبول شد و ترید سرمایه عمومی هم اقدام کردند . چون دویایه ماشین دیزل پنجد کلمیواته فوق الذکر اساساً برای کابل خواسته شده بود که هر دو در یکجا نصب گردد و بعداً اولیای امور یک پایه آنرا برای هرات و یکی را برای غندهار تخصیص دادند لذا جدا نمودن این دو ماشین که اکثر حصص آن مشترک بود وجود اشخاص فنی را ایجاد میگرد و چون ماشین های مذکور به هدایت دبریننا لوی شرکت از راه چمن بقندهار رسیده بود با اثر اقدامات اداره برق هرات متخصصین دبریننا لوی شرکت برای جدا ساختن آنها بقندهار رفته و اینکار را انجام دادند و یک دستگاہ دیزل مذکور بهرات حمل گردید . در عین زمان اداره برق هرات در مسایل عقد قرارداد تیل دیزل برای مصرف دستگاہ مذکور و همچنین برای تهیه پرزجات که بود کارخانه جلوارچه بهمدستی دبریننا لوی شرکت اقدامات لازمه نموده است . آقایان سید محبوب خان انجنیر برق و مریهوبل انجنیر بسته کاری که برای تفکیک ماشین دیزل هرات وقندهار تعیین شده بودند در ۷ ثور ۱۳۳۰ بعدانجام کار مذکور بهرات وارد گردیده و تمام نقاط شهرنو و شهر جدید هرات را دیده پس از مطالعات لازمه موضع سمت جنوب بارک سینما متصل باره شهر کهنه را برای نصب دیزل مساعدشردند درینحال ماشین دیزل مذکور بهرات رسیده و در احاطه شرکت ارزاق سابقه پایان کرده شد و چون موضوع تاسیس این موسسه در هرات کاملاً فنی و محتاج مداخله مستقیم و عمومی دبریننا لوی شرکت محسوس گردید لازمه دیده شد بهر ترتیبی باشد این مرام مهم را دبریننا لوی شرکت بعهده گیرد و بشاغلی عبدالغفور خان رئیس شرکت عمارات هرات در مرکز رفته در عملی ساختن این تصمیم بهؤسسه برق مکرر مراجعه و مفاهمه و مشکلات فنی آنرا مدلل ساخت تا بالاخره دبریننا لوی شرکت در برج ثور ۱۳۳۰ تدویر برق دائمی و اساسی هرات را کاملاً بعهده گرفته هر نوع اجراءات فوری خود را در سرعت جریان برق وعده دادند و فیصله به کردند که ماشین برق آبی هم از طرف دبریننا لوی شرکت دائر شود در تهیه تانک ذخیره دیزل آئیل توسط انحصارات دولتی و تولید یک تانک گیلن دیزل آئیل برای مصرف ماشین نیز اقدام و یک اندازہ پول هم برای مصارف تعمیر و نصب دیزل و غیره از مرکز اداره برق هرات فرستادند متعاقباً اداره تئویرات هرات از هیئت فنی که در هرات آمدند بودند نظر به گرفت که هر دو پایه ماشین دیزل بهتر است بهرات داده شود تا بصورت متناوب کار کنند و در جریان برق هیچگاہ تعطیل رخ ندهد و این پیشنهاد نیز مورد قبول و موافقه قطعی دبریننا لوی شرکت واقع گردیده دیزل دوم را هم بهرات دادند و در حمل و نقل آن اقدام شد . چندی بعد نقشه تعمیر عمارت ماشین که برای ملاحظه و منظوری به مرکز فرستاد شده بود . در ۲۱ سرطان و ایس بهرات واصل و اراضی اختصاصی از مالکین آن خریداری و روز ۲۳ سرطان حفر

تهداب مذکور آغاز گردید و برای مطالعات مفصل و تسریع و تسهیل تعمیر و جریان برق هرات بتاريخ ۲۲ سنبله ۱۳۴۱ شمسی عبدالوهابخان حمیدی معاون دبرینا لوی شرکت بادونفر متخصصین خارجی وارد هرات شدند و بانائب الحکومه ملاقات و مذاکرات لازمیه نموده روز ۲۴ سنبله باتفاق جلالتمابی برای معاینه هریرود ورود کوگان و جوی گذره بمنظور احداث بند آبشار مولد برق اساسی آبی برآمده مواضع شیرخاج چشت تگاب فزه و کوگان و کورت را مفصل دیدند و پس از مطالعات و تحقیقات مبسوطی در بالای هریرود موضع تگاب فزه را با احداث بند و تأسیس فابریکه برق آبی مساعد شناختند و یادداشت های فنی کاملی گرفته بخود بهرکز بودند تا مکرر تحت غور و مطالعه قرار گیرد همچنین نسبت بجای تعمیر فابریکه دیزل مجدداً غور نمودند . و قسمتی از اراضی جنوب نهرانجیل واقع شرق سرک تخت صفرا برای تعمیر اطاق فابریکه تخصیص فرمودند و پس از انجام پاره امور اداری و اعطاء دستاویز لازمیه روز ۳۰ سنبله عازم ولایات شمالی گردیدند متعاقباً اداره تنویرات هرات زمین مطلوبه را خریداری و حفرتهداب آنرا توسط شرکت عمرانات آغاز نمود و روز ۲۰ میزان بحضور نایب الحکومه و تمام بزرگان هرات اولین سنگ بنای عمارت مذکور با تشریفات مجملی وضع گردیده بشدت ساختمان آن ادامه یافت درین ضمن ماشین دوم دیزل پنجمید کلبیوآته هم بهرات رسیده در پهلو عمارت دیزل پایان کرده شد و چندی بعد یعنی روز ۱۵ فوس ۱۳۴۱ شمسی غلام محمدخان رئیس دبرینا لوی شرکت و یناغلی عبدالوهابخان حمیدی معاون پلان و پروژه شرکت و یناغلی دکتور سلطان احمدخان پویل متخصص طبقات الارضی و چند نفر انجیران خارجی بهرات وارد شده موضع تعمیر فابریکه و جای تعمیر اداره و غیره را مفصل معاینه کردند و هیئت فنی موصوف برای مطالعات ثانوی عازم هریرود و نواحی آن گردیده در طی دو هفته مطالعات مفصل بعمل آوردند و نظریه قطعی امسکان احداث و تأسیس فابریکه آبی در بالای هریرود از نقطه نظر شق جیولوژی و طبقات الارضی حاصل گردیده و مطالعات اولیه تأیید و اطمینان بخش دانسته شد هیئت موصوف پس از انجام وظیفه و تأمین تسهیلات فنی و اعطاء ارشادات لازمه با اداره تنویرات هرات روز ۲ جدی ۱۳۴۱ شمسی بکابل رفتند و کار عمارت دیزل مذکور تقریباً بنایه تکمیل رسیده و دبرینا لوی شرکت درصدد اعزام نفری بسته کار و نصب ماشین میباشد که بزودی در سال ۱۳۴۱ برق هرات جاری خواهد گردید علاوه بر وژه های دو کارخانه بزرگ برق آبی هرات که عبارت از پروژه موضع پل شیرخاج و پروژه موضع تگاب فزه باشد و در معاونیت پلان و پروژه دبرینا لوی شرکت امور مقدماتی آن تکمیل شده بغرض اجراءات مابعد بدسترس یناغلی عبدالحمید خان رئیس بانک ملی و یناغلی غلام محمدخان رئیس عمومی برق گذاشته شده و امید مسرود عنقریب تصمیاتی از جانب ذوات فوق الذکر درباره پروژه های مذکور که چاره اساسی برق هرات میباشد اتخاذ گردد .

تعمیرات جدیدی از عماراتی که بنیادها در شهر هرات ساخته شده

این قسم از مدارس است که جدیداً در شهر هرات ساخته شده است

امور والیست مزار شریف

مدیریت معارف :

از شروع سال جاری در همه شقوق مخصوصا در معارف مزار شریف روح فعالیت و جدیت دمیده الله الحمد امور معارف رو به بهبود گذاشته انتظامی صحیحی را مالک شده است . اینکه چگونه انتظام بدست آمده و چرخهای فعالیت مسکاتب بجنبش و حرکت در آمده است تفصیلاتی بیکار دارد که اگر درین مختصر بگنجانیم بمطول تبدیل وقت زیاد خواننده گان را صرف خواهد کرد اینک حسب این نظریه بصورت بسیار مختصر ذیلا اجرا آت سال روان مدیریت معارف را در فید تجریر ذر آورده و توضیح میدیم .

۱- در سال جاری نتایج تفتیش تمام مسکاتب مربوطه که از طرف مفتشین در سال تعلیمی ۲۹ و ۳۰ مدیریت معارف بعمل آمده بود بفرض اجرا آت اصولی بمراجع مربوطه اش یعنی مجلس مشورہ تفویض و از آنجا معلمین زحمت کش و فعال و صادق که خیر جامعه را در اعمال نیک خویش مضمحل دانسته سعی نموده و نمره اعلی و یا عالی را بدست آورده بودند مورد تحسین و مکافات فرار یافتند و کسانی که تنبیل و عاقل و بیسکار بوده و قدری بخود زحمت نداده و نمره کمتری برایشان داده شده بود اخطار و کسر معاش و حتی بر طرف و تحت محاکمه قرار یافته جزاهای بلندتری را سزاوار گردیده اند اینک طور خلاصه نتیجه آن را در ذیل تقدیم میداریم .

برای دوفتر یکماهه معاش بخششی داده شده .

برای یک نفر ۱۵ روزه » » »

برای ۱۴ نفر ورقه تحسین نامه داده شده .

۲۳ نفر اخطار دیده ،

۱۷ » انتباه گردیده .

چهار نفر کسر معاش شده .

هفت نفر از سر معلمی بمعلمی تبدیل شده اند .

همچنین در آغاز سال تعلیمی ۲۹ و ۳۰ مسکاتب تمام مربوطه مکرراً از طرف مفتشین مدیریت معارف تفتیش گردیده و نتایج آن بمدریت معارف سپرده شده که عنقریب بمراجع مربوطه جهت تعیین مکافات و مجازات تفویض میگردد تفتیشهای مسلسل - که در هنداسنه صورت گرفته است درین محیط بی سابقه گفته می شود . برعلاوه تفتیشهای مذکور

اکثریه مکاتب از طرف شخص مدیر معارف یک یادو مرتبه معاینه و اصلاحات لازمه صورت گرفته و رفیع نواقص آن بعمل آمده است .

۲- امتحان سالانه سال جاری در این ولایتونقی داشت که با ترتیبات سال های گذشته فرق متمایز و برتری کاملی نشان میداد یعنی امتحان سالانه ترتیبات لازمه ضد نقل کردن صورت پذیر بود، واحدی را مجال نبود که دست به نقل بزند و سوء استفاده کنند و از جانبی بر حسب امریه مدیریت روزمره از تمام مکاتب دور و نزدیک نقل اوراق جدول نمرات مضمون وار مسلسلا بعد پریت رسیده و بعد از کنترول آن را حفظ ننوده و پس از اینکه نتایج عمومی از مکاتب میرسید تطبیق و در صورت تغیر اداره مکتب مربوطه اش محل بازرس واقع میگردد ، در نتیجه بعد از اینکه تمام نتایج پس از اختتام امتحان مشروطها بعد پریت رسید به نتیجه ذیل رسیدیم :

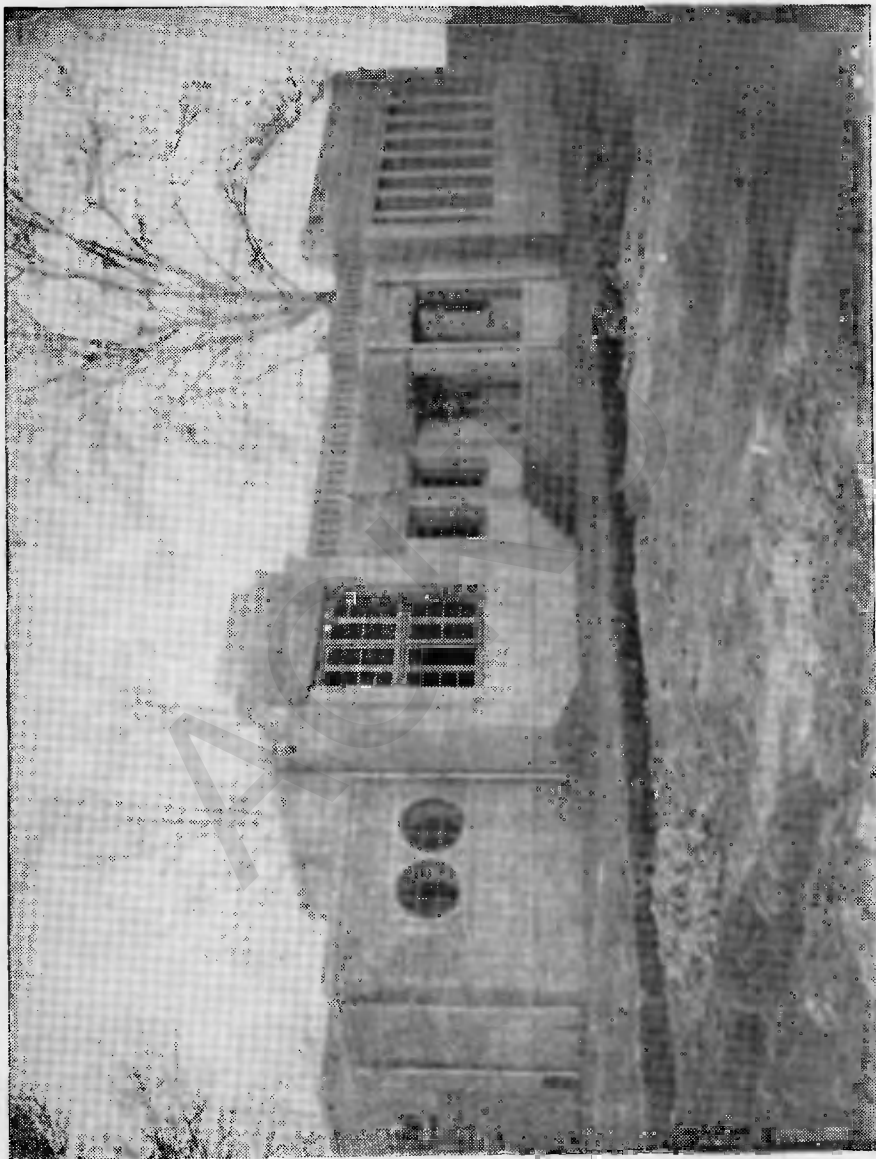
تعداد داخله شامل امتحان مجرور امتحان کامیاب مشروط و غیر مشروط ناکام

۷۳۰۱ ۶۰۰۶ ۱۲۹۲ ۳۸۹۷ ۲۱۰۹

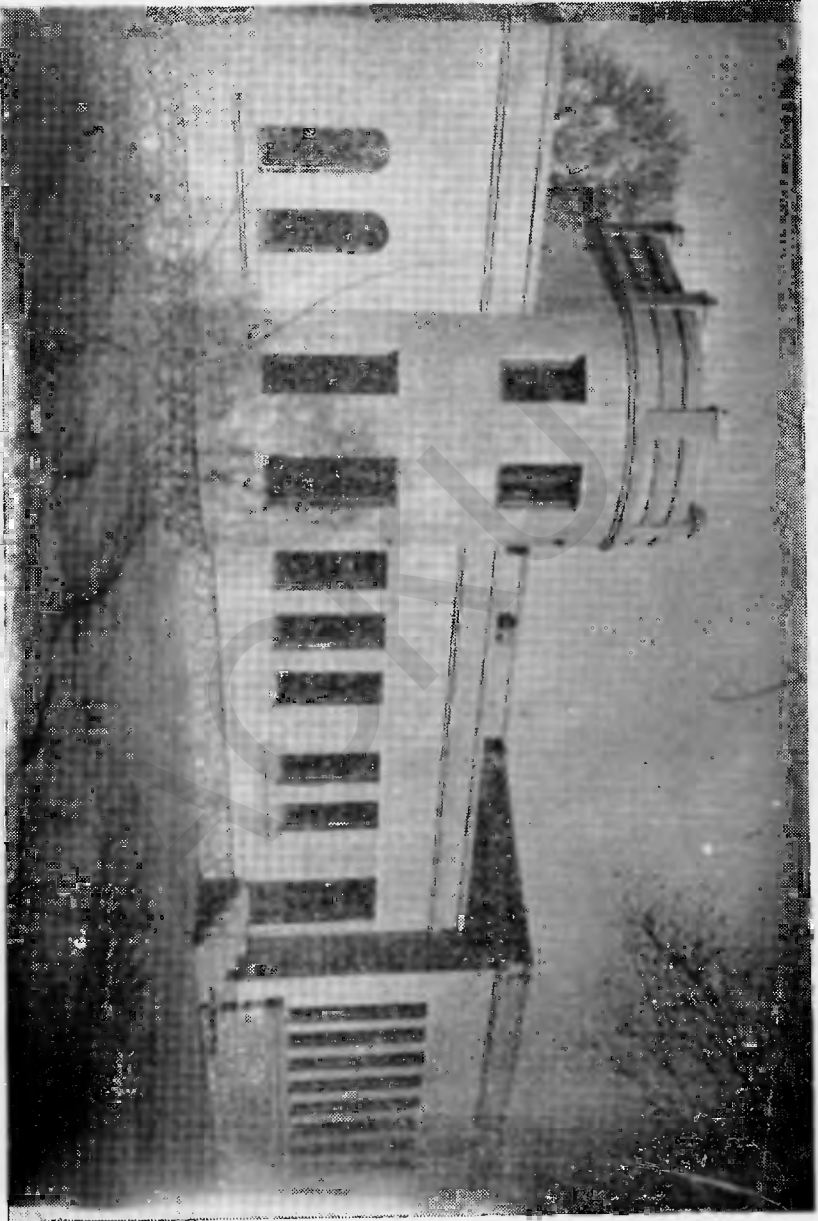
۳- از آنجا که شرط کامیابی در زندگی صحت است و ازین نقطه نظر مدیریت معارف نیز بهمسکاری مدیریت صحیح اینولا موفق گردیده است بعضی مکاتب را یکمرتبه و برخی آن را دو سه مرتبه معاینه نموده مصابین امراض ساری را از مکاتب تجویز و تحت تدای قرار داده و بعلاج شان پرداخته است و مبتلایان امراض غیر ساری نیز تدای شده اند بر علاوه تمام اولاد معارف این خطه آبله کوبی شده و همچنان تمام شاگردان مکاتب ما و اکسیناسیون ضد محرقه گردیده اند که بفضل خدای متعال نتایج خوبی از ان بدست آمده است .
۴- شامل ساختن اولاد خور دهن در مکاتب مشکلات عدیده را دارا بوده اکثر امکاتب ازین رهگذر متضرر و بلکه بعضی مکاتب قریب لغو و سقوط بوده چنانچه در سه سال قبل مدیریت معارف اینولا راجع به لغو و یا جلو گیری از سقوط چند باب مکتب بو زار تجلیله مخا بره کرده بود که چندان نتایج مثبتی بدست آورده نتوانسته و کامیاب نگردد دیده بودند اینک در سال جاری مدیریت معارف با اثر افکار عالی و رهنمونی های شخص نائب الحکومه توانست که به تمام مکاتب مربوطه خویش یک تعداد کثیر از جدید الشمول اخذ کنند ؛ بر علاوه که در اکثر مکاتب صنف اول در پنج و چهار و سه و دو شعبه ترتیب یافت مکاتب قابل لغو و سقوط نیز با استثنای یک مکتب باقی همه از سقوط نجات یافتند و دارای صنف های اول شدند .

۵- امسال مدیریت معارف قبل از اختتام تعطیل کتب و سامان و لوازم مکفی از وزارت معارف بدست آورده و بتمام مکاتب مربوطه خویش توزیع داشته است که هیچ یک از مکاتب مربوطه بی سامان نمائند .

از عمر اناث سال ۱۳۳۰ ولایت مزار شریف

يك قسمت از عمارات جديدۀ مزار شريف

یکی از عمارات جدید سال ۱۳۳۰ در مزار شریف

۶- برعلاوه پیشرفتهای شایانیکه در انتظام و تسهیلین مکاتبات این خطر روداده و تعلیمات آن رنگی بخود گرفته است در حسن تربیه نیز جدیت بعمل آمده چنانچه در سال جاری در همه مکاتبات مربوطه کنفرانسهای علمی و اخلاقی در هر پنجشنبه صورت گرفته که نتایج بس مفیدی ازان بدست آمده است. درین کنفرانسها متعلمین باذوق به کمک معلمین و اداره مکاتب خویش در اطراف مسائل اخلاقی و تعلیمی مکاتب و محیط خویش سخن رانیا کرده از یکطرف خدمتی بقلم و ادبیات اطفال بعمل آمده و از طرف دیگر در اصلاح امور تعلیمی و اخلاقی و اجتماعی خدمتی انجام یافته است.

۷- امر مهمیکه امسال اجرا شده تکمیل تعمیرات نیمکساره و ترمیمات تمام مکاتبات مربوطه اینولا بود که در سال جاری صورت گرفت وزارت جلیله معارف با اثر درخواستهای مقام ولایت یک مبلغ پول تخصیصه دادند که نسبت به سالهای گذشته بسیار جزئی بود اما با این کار بسیاری شد و تمام مکاتبات سروصورتی خوبی پیدا کرد. اگرچه گمان نمیرفت که این پول دو مکاتب نیمکساره ما را هم تکافو کند مگر بعلمتیکه شخص نایب الحکومه این ولا هر روزه و بلکه بعضاً در روز دو مرتبه از تعمیرات بازرسی میکردند نتایج خوبی بدست آمد. چنانچه در مزار شریف لیسه که چندی قبل مانند ویرانه از دور منظره مغروبه راوانمود میساخت امروز دارای کتاره های فشانگ و مقبولی گردیده که هر بیننده را مشغوف میسازد و همچنان یک حصه کارهای بزرگ تعمیرات و ترمیمات مکاتب ۳ و نمره ۴ پایان یافت و یک حصه جزئی آن باقی ماند. تعمیرات مکاتب نیمکساره تکمیل و ترمیم مکاتبات ترمیم طلب نیز تمام میگردد. در سال جاری تمام مکاتبات مربوط اینولا که ترمیم طلب بوده و به ۲۵ باب میرسد حصههای داخلی آن ها ترمیم و سفیده کاری شده و باهما کاگل کاری گردیده است که مجموع سفید کاری تخمیناً «۱۰۰۸۰۰» مربع متر و مجموع کاگل کاری تخمیناً «۲۵۲۰۰» مربع متر می شود.

۸- در جمله ترمیمات از همه مهمتر ترمیمات مکاتب نسوان میباشد چه مکاتب نسوان در اول و هله بکوتی کوچک جا داشت بعدها در اثر پیشرفت مکاتب تعمیر مذکور خوردی میکرد و لازم بود بیک جای وسیعی انتقال داده شود مدیریت معارف هر قدر کوشید بیافتن چنان عمارتیکه از هر حیث سزاوار مکاتب نسوان باشد بصورت کرائی بدست آورده نتوانست بالاخره با اثر توجه مقام ولایت عمارت بزرگ ولی مغروبه سابقه را که دارای حویلی وسیع و اطاقهای متعددی بود با تعمیر و کوتی عصری و مزین و کوچک نسوان عوض نمود به ترمیمات آن اقدام کرد مکاتب نسوان دارای یک عمارت دائمی گردید که اگر تعداد داخله اش به هزار نفر نیز برسد گنجایش دارد.

۹- درجلب غیرحاضران مکاتب اقدامات جدی بعمل آمده ومطابق تصویب مجلس انضباطی مدیریت ومنظوری مقام ولایت توسط شعبات مربوطه تعمیم گردیده امروز بفضل خدای متعال دراکثر مکاتب مربوط فیصدینچ نفر غیرحاضر دیده نمیشود .
معارف اینولا اگر بدین منوال به سیر حرکت خود ادامه بدهد انشاءالله تعالی بهرور اندک زمان بدرجات عالی رسیده ونتایج خوبی از آن برای ملت ودولت بدست خواهد آمد .

مدیریت مطبوعات :

دراواسط سال در مدیریت مطبوعات فعالیت بی سابقه صورت گرفت چنانکه بناغلی محمد ناصرخان غرغشت به مدیریت مطبوعات تعیین گردیده سامان مطبوعاتی و ماشین های طبع بجاهای موزون نصب ودوائر مطبوعات به یک تعارت مناسب نقل نموده حروف ولوازم جدید وارد مطبعه بیدار گردیده وروز نامه بیدار که ۳۰ سال عمر داشت دراثربیش نهاد دار الحکومه گی واوامر مقام صدارت وتصویب مجلس مملکتی بریاست مطبوعات آماده روزنامه شدن بود در اثر فعالیت مدیر جدید بیدار از اول قوس بحیث روز نامه منتشر گردید واین یکی از نمده ترین فعالیت های عرفانی بشمار میرود وهیکذا مجالس مطبوعاتی درمدیریت مطبوعات تحت یک پرو گرام منظم آغاز ودائر گزر دیده است .

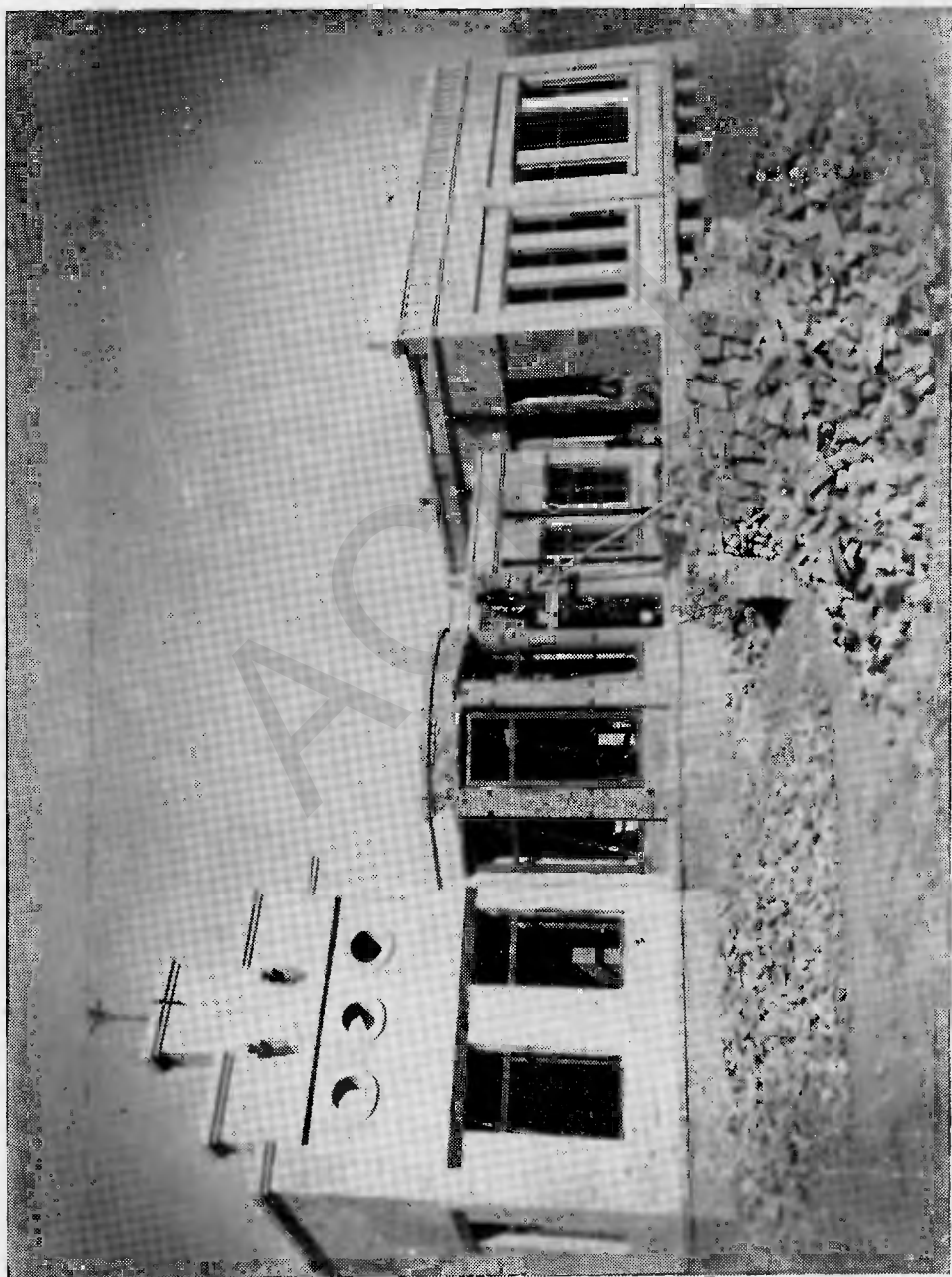
اوضاع صحی :

۱- برای اینکه ادویه بصورت کافی وپیمانه زیاد وبه قیمت نازل بدست رس اهالی گذاشته شود وادویه فروشی های بازار سیاه درانتصادات مریض داران صدمه وارد نکند درسال ۱۳۳۰ بناغلی نائب الحکومه بوزارت صحیه تاسیس یک دیپوی ادویه را بیش نهاد نموده پس ازمنظوری وزارت صحیه شعبه دیپوی ادویه فروشی در مزارشریف آغاز بکار نموده ومقدار زیاد ادویه ولوازم را وارد ودر معرض استفاده اهالی گذاشته اند .

۲- چون درسریل شفاخانه موجود نبود در ۱۳۳۰ بناغلی نائب الحکومه بوزارت صحیه پیش نهادتاسیس یک شفاخانه نموده که در آن بلدیة محلی نیز مساعدت می نماید پس از منظوری مقام وزارت صحیه ادویه کافی ، دکاتور وجراح ودواساز ولوازم به محال سریل فرستاده شده جهت استفاده اهالی یک شفاخانه بوجود آمده وازین حیث به اهالی آن محال خدمات مهمی را انجام میدهد .

۳- درشفاخانه مملکتی مزار شریف یک لبرا تور وشعبه جراحی تاسیس گردید .

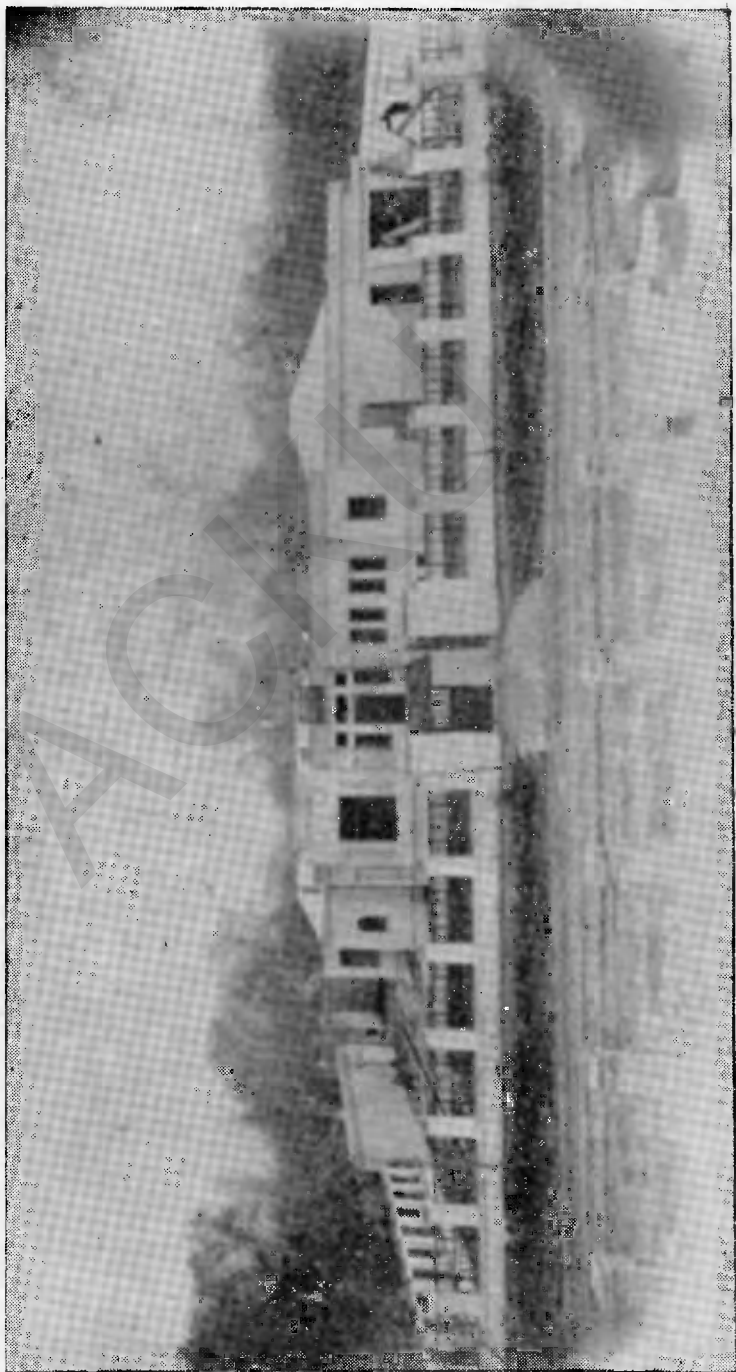
۴- برای حفظ نظافت در شفاخانه مملکتی تشناب های کاشی ساخته شده وچپرکت ها ومیز ها ولوازم شفاخانه اصولاً رنگت مالی گردیده .

الاعماران جدیدہ مزار شریف

تعمیر چکر کت پتتو یروالی مزار شریف

عمارت جدید شرکت فره‌قل در مزار شریف

قسمت تعمیرات :

- ۱- تعمیر سیتمای اساسی و معدری مطابق نقشه از کرسی به پوش سوم رسانیده شد.
- ۲- تعمیر شفاخانه مستورات از کرسی تا پوشش .
- ۳- تعمیر احاطه مکتب نمبر ۳ و متریالوژی بصورت پخته کاری .
- ۴- تعمیر گددام های غله خلم، تعمیر گددام دره صوف گددام بلخ و سنگگ چارک آنچه بصورت پخته کاری .
- ۵- عمارت احصائیه و عمارت مخازرات، گهرک، مستوفیت، دارالحکومه گنی مکتب نسوان مکتب نمبر ۳، مکتب نمبر ۴ که از مدتی ترمیم طلب بود تر میم گردیده .

بلدیه مزار شریف :

در بلدیه مزار شریف فعالیت های عمرانی آتی بعمل آمده است .

- ۱ - کشیدن جاده شرفی روضه مبارک طول ۱۲۰۰ متر عرض ۲۵ متر جمله ۳۰۰۰۰۰ مربع متر .
- ۲ - کشیدن جاده از حصه باغ حضورانی سرک غربی روضه مبارک جمله ۵۴۰۰۰ مربع متر.
- ۳ - کشیدن جاده تحت طاق از حصه سرک غربی روضه شریف الی اخیر شفاخانه جمله ۸۸۰۰ مربع متر .
- ۴ - ریگک اندازی سرک از حصه باغ حضور الی اخیر چغندک .
- ۵ - ریگک اندازی از حصه خواجه آبجوش الی چارسوق دروازه بلخ .
- ۶ - تعمیر شرکت قره قل که در سال ۱۳۲۹ نیم کاره بوده در هذالسنه تکمیل شده .
- ۷ - « « یووالی که در سال ۱۳۲۹ نیم کاره بود در هذالسنه تکمیل شده .
- ۸ - « « اتحادیه بلخ شریف در سال ۱۳۳۰ تکمیل شده .
- ۹ - « « اتحادیه مزار شریف « « « «
- ۱۰ - « « رشتیای بلخ « « « «
- ۱۱ - تعمیر عبدالقیوم خان رئیس گروپ در هذالسنه تکمیل شده .
- ۱۲ - « جمال الدین خان نماینده شرکت سرویس در هذالسنه تکمیل شده .
- ۱۳ - « حاجی رندی خان رئیس شرکت یووالی « « « «
- ۱۴ - « عبدالغفور خان رئیس اتحادیه مزار شریف « « « «
- ۱۵ - « محمد قل خان « « « «
- ۱۶ - « ضیاء خان پای « « « «
- ۱۷ - « حکمران سمنگان « « « «
- ۱۸ - « استاد سکندر « « « «

- ۱۹ - تعمیر مدیر عمومی شرکت قره فل
 ۲۰ - « حاجی عزیز الله خان
 ۲۱ - « استاد نیازی خان
 ۲۲ - « میرحفیظ الله خان
 ۲۳ - « نصرالدین خان نیم کاره میباشد .
 ۲۴ - جاده جنوبی روضه مبارک .
 ۲۵ - دکان ها و ایارتمان های محمد یعقوب خان و ورثه حاجی طوره در هده السنه تکمیل شده .
 ۲۶ - دکان ها و ایارتمان های حاجی محمد علی خان در هده السنه تکمیل شده .
 ۲۷ - دکان ها و ایارتمان غلام حیدر خان
 ۲۸ - دکان ها و ایارتمان غلام رسول خان
 ۲۹ - دکان ها و ایارتمان میرزا محمد امین خان
 ۳۰ - دکان ها و ایارتمان محمد ظاهر خان
 ۳۱ - ترمیمات مساجد جامع مزار شریف .
 ۳۲ - ترمیم مسجد تحت طاق نیم کاره بوده .
 ۳۳ - « باغ حضور
 ۳۴ - « « خلیفه دارالامان
 ۳۵ - « دیوان بیگی

تأسیس مرستون :

یکی از عمده ترین فعالیت های ۱۳۲۰ ولایت مزار شریف تأسیس دارالمساکین است که بناغلی نایب الحکومه جداً درین راه اهتمام نمودند در اثر احساسات نیک و نوع دوستی . رؤسای شرکت ها و سهام داران آن ها و تجار خیر اندیش این محیط بسک دارالمساکین تأسیس گردید و دارائی این موسسه خیریه از طرف سرمایه داران با عطفه قوت گرفته و جهة اداره آن از طرف مجمع تجار در اطاق تجارت هیئت مدیره آن و روسای شرکت های پنج گانه و دونفر از تجار انفرادی تعیین گردیدند اخیراً هیئت مدیره هیئت اداری را تعیین و آغاز بسکار نموده اند و عده از مساکین را گرد آورده برای شان جای ، لباس کافی و طعام و لوازم حیات تهیه و برای مصروف شدن شان بسکار های صنایع دستی اقدامات مفیده نموده و هیئت مدیره موظف گردیده اند که پول های جمع شده این موسسه را بسکار انداخته در تولید مدارک و افزودی سرمایه و دارائی دارالمساکین فعالیت نمایند و هیئت نظار جهة واری و باخبری از احوال و طرز معیشت شان عبارت از سرطیب شفاخانه ملکی و مدیر معارف و آمر شعبه امنیه و رئیس بلدییه تعیین گردیده اند .

امور ولایت قلعین

مدیریت معارف :

- ۱ - در سال ۱۳۳۰ يك كود كستان ويا مکتب دخترانه که دختران واطفال خورد سال دران تعلیم میگیرند در بلغمری تأسیس و جای و اوازاں تحصیل برای آن تهیه گردید .
 - ۲ - برای مکتب چاه آب يك تعمیر خامه کاری داری (۱۲) اطاق ساخته شده است .
 - ۳ - قسمتی از عمارت مکتب مرکز تالقان از طرف حکومت کلان تعمیر گردیده فعلاً طلاب دران درس میخوانند و کذا تعمیر مکتب چاردره فندز از طرف حکومت کلان آنجا بسر رسیده وطلاب دران به درس خود ادامه میدهند .
 - ۴ - يك دسته از معلمین خصوصی که تدریس شان ضعیف بود از معلمی سبکدوش و بیکار های غیر تعلیمی به تدریس دیگر مقرر و بعوض آن ها معلمین و فارغ التحصیل دارالمعلمین از طرف وزارت معارف تعیین شده اند و نیز چند نفر از فارغ التحصیلان دارالمعلمین به عوض که موجود معلمین در مکاتب مربوطه مقرر گردیده اند .
 - ۵ - به تعداد (۳۴) نفر فارغ التحصیلان مکاتب قلعین جهت تحصیل به مکاتب مسلکی پایتخت اعزام شدند .
 - ۶ - مفتشین مدیریت معارف سه بار مکاتب مربوطه را تفتیش نمودند، دو بار بصورت همکاری و رهنمائی و بار سوم یعنی در آخر سال برای تطبیق لایحه مکافات و مجازات .
 - ۷ - در سال ۱۳۳۰ در پیشرفت تدریسات ابتدائی سعی کفافی بعمل آورده شده و در اثر تفتیش و علم آوری ثابت شده که پیشرفتهای بارزی حاصل گردیده است .
 - ۸ - در سال جاری مثل سال گذشته به طلاب ضعیف و کند ذهن مکاتب مربوطه طبق هدایت مدیریت معارف روز دو ساعت يك ساعت قبل از وقت و يك ساعت بعد از وقت مقرر درس داده شده و در نتیجه طلاب مذکور در دروس خود پیشرفت کرده اند .
 - ۹ - برای سیوریت مین ها و طلاب ورزشکار بیش از جشن استقلال و بعداز آن باندازه چار صد دست دریشی بسیار مقبول از تکیه جیم سرخ و کرستون ساخته شده و در موقع جشن از طرف مکاتب بالخصوص مکتب فابریکه فند و متوسطه و مکتب خان آباد و بلغمری ، فندز نمایش های بسیار دلچسپ سیوریتی اجرا گردید .
- علاوه بر مواد فوق مدیریت معارف و شعبات آن دنباله کارها و فعالیت های گذشته را در سال جاری نیز تعقیب کرده است .

مدیریت فواید عامه :

شق بند وانهار :

۱ - سر بند نهر دشت ارچی درمحل بهتر و مساعد تری که جریان آب دریای کوکچه به آسانی آن را خراب نموده نمیتواند بطول ششصد متر عرض ۱۵ ارتفاع ۶ متر جدید کننده شده و مجموع کنار کشیدن آن به پنج هزار و چارصد متر مکعب بالغ میگردد .

۲ - سر بند نهر شهروان حضرت امام صاحب که با اثر طوفان دریای آمو خراب شده بود تحت نظارت پناغدشی سید آغا خان معاون معابر مدیریت فواید عامه دوباره ساخته شده . در ساختمان این سر بند دو هزار دانه مترس چوبی و یک هزار متر مکعب سنگ بکار برده شده که اگر این سر بند ساخته نمیشد چارلک جریب زمین هر روعی بسی آب و خشک می گردید .

شق معابر :

۱ - در سال ۱۳۳۰ در سرک عمومی از بلخمری تا قلندز سیزده پل و بیست و هشت بلچه از سنگ و خشت و چونه ساخته شده که مواد ذیل در آن بکار برده شده .

سنگ - ۱۶۰۰ متر مکعب

خشت پخته - ۴۴۹۰ متر مکعب

خامه کاری تپه‌اب ها ۶۹۸۸۷ متر مکعب

پرکاری ها - ۱۸۲۶۰

کشیدن خاک - ۱۵۹۵۰

۲ - در حصه کوتل چنار کبله گی بطول سه صد متر سرک جدید ساخته شده و قسمت باقیمانده آن تحت ساختمان است بعد از ساخت شدن این سرک در سرک عمومی رفت و آمد موترها بسهولت صورت میگردد .

۳ - دریابین فابریک، سماجی تحت نهر گور گان چون سرک عمومی از کچ گردش‌های خطرناک می گذشت بطول یک هزار دو صد متر سرک جدید و هموار ساخته شده .

۴ - در حصه گرداب بین بغلان و خان آباد برای آنسکه سرک عمومی از کچ گردش‌های و فراز و نشیب‌های خوفناک نجات یابد ساختن یک سرک جدید که راه را هم مستقیم تر و کوتاه تر میسازد تحت ساختمان گرفته شده که تا حال دو هزار متر در آن کار شده .

بلدیه های قطغن

- بلدیه پل خمیری .
- ۱ - باغ ذخیره پل خمیری توسعه داده شده و برای حفاظت گرها از سرما يك گل خانه در شمال قهوه خانه باغ ذخیره آباد گردیده است .
 - ۲ - يك مطبخ برای قهوه خانه باغ ذخیره ساخته شده .
 - ۳ - سي باب دكان جديد مطابق نقشه بصورت پخته کاری و خامه کاری در اخصه مندوی پل خمیری ساخته شده و میدان مندوی نیز وسعت یافته است .
 - ۴ - يك سرای بایک رشته دكانها مطابق نقشه تحت هدایت بلدیه از طرف بنا غلی حاجی یعقوب جدید در بازار پل خمیری آباد شده .
 - ۵ - دو پل پخته کاری در حصه نهر مندوی و سرک باغ ذخیره تعمیر گردیده است .
 - ۶ - يك آسیاب علاوه آسیای سابق از طرف بلدیه برای رفیع ضرورت مردم ساخته شده .
 - ۷ - در سرک های باغ ذخیره و سرک های بازار و غیره ریگ انداخته و نقاط خراب شده را ترمیم کرده اند .
 - ۷ - برای تربیه اقسام گلها و نباتات و اشجار و پیوند کردن درختان تر تیات مکمل گرفته شده است .
 - ۹ - پنج ماموریت ناحیه در پل خمیری تشکیل شده است .
 - ۱۰ - بعضی خدمت ها که در آن آب استفاده می شد بر گردیده .
 - ۱۱ - شصت جریب زمین در حصه باغ عمومی که چیه زار بود آباد ساخته شد .
 - ۱۲ - نهر بالادوری صاف و کمی وسعت یافته است .
 - ۱۳ - آبروها و دهانه های جوی های داخل شهر که اکثراً کج و بی ترتیب بودند بصورت مستقیم تمهید گردیدند .

بلدیه بغلان صنعتی :

- ۱ - در بازار بغلان دكان جدید و پخته کاری از طرف بلدیه ساخته شده است .
- ۲ - ۱۵ دكان مطابق نقشه ذریعه اشخاص تعمیر گردید .

بلدیه قندوز :

- ۱ - بلدیه قندوز ساختمان يك عمارت عصری را برای دوا تر بلدیه در دست اجرا گرفته و عمارت مزبور که ۹۰ لک افغانی بر آورده شده اکنون به پوشش رسیده است .

بلدیه خان آباد :

۱ - : د دکان های چوک خان آباد را که همه کهنه و فرسوده بود خراب کرده و بعوض مطابق نقشه مهندس یک رشته دکان های بخته کاری و عصری و مقبول ساخته و سرک و میدان حصه چوک را وسعت داده اند .

اجراآت ریاست بلدیه قندوز :

- ۱ - : انتخاب بلدیه قندوز طبق قانون .
- ۲ - : ساختمان عمارت بلدیه و تکمیل منزل اول آن
- ۳ - : ساختمان هشتاد باب دکان رسته خیابان .
- ۴ - : ساختمان سی باب دکان های سمت غربی عرض بیستگتی .
- ۵ - : ساختمان سی باب دکان های شرقی رحمن قل خان .
- ۶ - : ساختن هوتل عصری از طرف عبدالرسول خان .
- ۷ - : ساختمان یک باب حمام بزرگ عصری از طرف نازک میرخان .
- ۸ - : نصب (۳) لائو دسپیکرها .
- ۹ - : تعمیر استاد گاه های پولیس ترافیک و تکمیل افراد پولیس ترافیک بصورت عصری .
- ۱۰ - : تهیه لوازم و ضرورت های عمارت بلدیه .
- ۱۱ - : تکمیل و ساختمان یک پل بصورت بخته کاری جانب قرینه الچین و افیع در سرک حضرت امام صاحب ذریعه حاجی خیر محمد خان .
- ۱۲ - : پلستر کاری پل های بخته کاری داخل شهر .
- ۱۳ - : آغاز دیوار های چهل باغچه دوطرفه سرک عمومی علی آباد و در نظر گرفته شده که حصه علی آباد به مسافه (۶) میل دوطرفه سرک باغچه ها ساخته شود .
- ۱۴ - : ساختن پل عصری و بخته کاری علی آباد که از پل های مهم میباشد، قبلترین در اثر خرابی آن برای عابرین و مو ترها مشکل زیادی موجود بود .
- ۱۵ - : ساختن هوتل عصری در علی آباد .
- ۱۶ - : فیصله مسایل صفائی و کرایه عمارات شرکت بخته که از سال ه ای گذشته محصولات مذکور را نه برداشته .
- ۱۷ - : اجراآت دفاتر بلدیه از عرصه سال های گذشته بی نظم بود بنا بران اجراآت مذکور بصورت اصولی ترتیب و جریان دارد .
- ۱۸ - : شکن بند نه رنقی که یکی از شکن های بسیار مهم و خیلی قدیمی بشمار میرفت

و در سال‌های گذشته همه وقت بواسطه شکن آن در شهر قندوز قلت آب رخ میداد در هذه السنه به معاونت اهالی شکن مذکور بصورت پخته کاری آغاز و کار آن در جریان است .
۱۹ - : چند باب داش برای تهیه مصالح شهری جهت استفاده اهالی شهر و سهولت مردم اعمار گردید .

معدن نمك كلفكان :

اول : استخراج نمك ده ماهه .

الف : استخراج نمك كنده . ۱۴۶۱۰ بار] ۱۵۸۹۳ بار
ب : خاکه بقرار بار نامه بمديريت فرستاده شده ۱۲۸۳ »

دوم : واردات ده ماهه .

الف : فروشات نقره كنده - ۱۰۵۷۲ بار ۱۱۶۳۵۴ سیر ۰/۶۱۹۹۹ افغانستانی

خاکه - ۱۲۸۳ بار ۱۵۱۴۴ سیر ۰/۵۵۴۸۳ - »

۱۱۸۵۵ ۱۳۱۴۹۸ سیر ۰/۵۰۶۵۸۲ - »

ب : نسبه نمك كه بوزارت فرستاده شده ۴۴۷۱ » ۴۸۰۵۰ - سیر ۰/۲۱۲۶۲۵ »

چمله ۱۶۳۲۶ - » ۱۷۹ ۵۴۸ - سیر ۰/۷۱۹۲۰۷ - »

بلدیة خان آباد :

الف تعمیرات اهالی :

- ۱ - : مدرسه جامع حاجی محب الله خان مرحوم که ترمیم طلب شده بود به پول اعانه اهالی دو سال قبل سرازو بطور پخته کاری تعمیر آن شروع و امسال به پوشش رسیده این مسجد از تعمیرات بزرگ خان آباد محسوب میشود .
- ۲ - : بناغلی حاجی عبدالرحمن خان تاجر ۱۵ باب دکان جدید در بازار شیر خانی آباد کرده که روی کار آن پخته میباشد .
- ۳ - : بناغلی شیرزمان خان تاجر در بازار مزبور (۵) باب دکان جدید ساخته است .
- ۴ - : بناغلی غلام درویش خان تاجر (۱۲) باب دکان سابقه اش را در بازار مزبور ترمیم و سفیده کاری نموده .
- ۵ - : در حصه گدام سابق عسکری بواسطه رفع آبهای گندیده مندوی يك بروق تعمیر شده که دارای دوپایه کمان و تهداب پخته کاری میباشد .
- ۶ - : بناغلی حاجی شاه ولی خان در قریه چها ریسکارها يك باب مسجد آباد کرده که تهداب و پایه های آن از خشت پخته و سنگک میباشد .

۷- پل حاجی محب الله خان مرحوم که بالای زرگاوکش واقع است ترمیم شده .

۸- مسجد قره به چهار بکن به ترتیب بلوکه ترمیم و بهای روی کار آن پخته کاری گردیده .

ب اجراآت عمرانی بلدیة :

۱- پنج عدد بلچه های داخل بازار که سابق خامه کاری بود مجدداً طور پخته

کاری آباد شده .

۲- دکان های کهنه و فرسوده سابقه چوک خان آباد غلطاً نهه شده و بجای آن

مطابق نقشه مهندس بطور عصری چهل باب دکان پخته کاری جدیداً ساخته و آباد شده .

۳- در حصه مغدوی خان آباد فرار نقشه مهندس تعمیر ۶۸ باب دکان شروع و ۲۸ باب

آن یوشانده شد و ۲۴ باب دیگر آن بپوشش رسیده .

تعمیرات حکومتی :

عوارث چهلدر که اطاق ها و دیوار ها و سقف آن خراب و برهم شده بود از طرف

حکومتی تحت تعمیر و ترمیم گرفته شده و مجدداً دوایر حکومتی در آن نقل داده شده است .

امور ریاست تنظیم مشرق

دروالیت مشرقی علاوه بر اجراآت عادی و همه مالیه آنچه بیشتر اهمیت دارد در زمینه

عمرانات به تعقیب سال گذشته فعالیت های بزرگ عمرانی و اصلاحی در تمام مدت سال

۱۳۳۰ جریان داشته است که حصه بزرگ این فعالیت مربوط به فواید عامه و بیکحصه آن

هم مربوط به بلدیة شهر جلال آباد است اینک بالترتیب به ذکر آنها پرداخته و در اخیر

اجراآت مهمه دیگر دوایر مشرقی را متذکر میشویم .

امور مدیریت فواید عامه مشرقی :

الف : کار هائیکه در سنه ۱۳۲۹ آغاز و ناتمام مانده بود در ۱۳۳۰ دوباره تحت

کار گرفته شده و تکمیل گردیده اند .

۱- کارسرك جدید الاحداث دکه و تورخم که افتتاح و آغاز آن در ۱۳۲۹ گردیده بود

ونسبت به شت گرما معطل و کار آن اکثراً سرنگک پرانی و جیل کاری بوده امسال

بشیت جریان داشته و مصارف کار آن دؤسه ماه اخیر سال تخمیناً بالغ بر یک ملیون

و دو صد هزار افغانی میشود .

۲- کارهای سه پل سرک عمومی کابل و جلال آباد واقع کاه کچ و سرکنند و بابا در حصه لغمان که از زمان احداث سرک مذکور که نامکمل مانده بود با اصرار مجدد دوپل (وده گله) و (کتیرخانه) واقع لین مذکور که در اثر سیلاب های سال ۱۳۲۹ ویران گردیده بود امسال در اواخر ماه جدی آغاز و اکمال پل های مذکور انی اخیر سال ۳۰ در نظر است .

۳- پل بزرگ (سراچه) که سه کمان آن در اثر سرازیر شدن سیلاب های مدعش ویران گردیده بود کار آن امسال بشدت جاری بوده و در نظر است تا اخیر سال جاری تکمیل و در معرض استفاده قرار داده شود .

ب : ترمیمات پلها و سرک ها

۱- ترمیم پلچک های سرخکان انجام یافته و دوپل مشهور (نافی) و (کبوی) تحت ترمیم بوده و انجام ترمیمات دوپل مذکور الی اخیر سال جاری در نظر است .

۲- ترمیم و جغله اندازی سرک عمومی قریب شهر جلال آباد از حصه دوسر که سرخرو الی هتل جلال آباد و از میدان هوایی الی ماموریت تانک تیل جلال آباد خاتمه یافته است . همچنین در نظر است که جغله اندازی از پل درونچه الی دوسر که از میدان طیاره الی شرخیل بطول (۱۳) میل آغاز گردد .

۳- ترمیم سرک از حصه مارکوی تورخم اکمال و متبافی ترمیمات لین عمومی مذکور نیز تحت کار گرفته شده است .

۴- بخت مصالح پل های سرک جدید تورخم آغاز گردیده است و الی اخیر ثور سال آینده (۱۳۳۱) بخت یک ملیون خشت و سه هزار خروار چونه کلوخه مدنظر است .

۵- چون در اثر سیلاب های سال ۱۳۲۹ و اوائل ۱۳۳۰ به پل های (گر باوه) و نمله و هاشم خیل لویان ، گندمک و ختبه واقع لین عمومی قدیم کابل و مشرفی خسارات بزرگی رسیده بود امسال به تهیه مصالح لازمه پل های مذکور و تهیه سنگ و غیره لوازم آن اقدام بعمل آمده که کار اتمام مجدد پایه ها و جلو های آنها و هکذا ترمیمات پنج عدد پل های متذکره بعد از ۱۵ جوت سال ۱۳۳۰ نسبت به مساعد شدن هوا مدنظر بود .

ج : تعمیرات :- لست تعمیرات نیمکاره و تکمیل شده و تحت کار هرگز

و محالات قرار ذیل است :

۱- تعمیر مکعب متوسطه جلال آباد که کار آن در سال ۱۳۲۹ آغاز یافته بود امسال تکمیل گردیده .

۲- تعمیرات ملحقات شفاخانه ملکی طبق نقشه تکمیل گردیده .

- ۳- تعمیر بزرگ گهرک جلال آباد که کار آن در سال ۱۳۲۹ آغاز یافته بود الی اخیر سال جاری قابل استفاده میگردد .
- ۴- تعمیر بزرگ قبایل در سال ۱۳۲۹ شروع شده بود کار آن امسال بشدت جاری و در نظراست الی اخیر ما حمل ۱۳۳۱ تکمیل گردد .
- ۵- تعمیر عمارت بزرگ مستوفیت ولایت مشرقی که بتاريخ ۳۰ فوس سال ۱۳۳۰ آغاز گردیده ، کار آن بسرعت جاری و در نظر است تا سال ۱۳۳۱ تکمیل گردد .
- ۶- تعمیر رهائش مدیر مخابرات که امسال جدیداً آغاز گردیده در نظراست الی اخیر برج حمل ۱۳۳۱ بسر برسد .

تعمیرات محالات ولایت مشرقی :

- ۱- تعمیر گدام حکومت (شیوه) که در سال گذشته نیمکاره بود به اكمال رسیده است .
- ۲- « « « « (مارکو) « « « « بودالی ۱۵ حوت امسال تکمیل میگردد .
- ۳- تعمیر گدام مرکز کتورها به کرسی رسیده و نیم کاره است .
- ۴- « « گدام لغمان نیم کاره و کار آن بسرعت جاری است .
- ۵- تعمیر گدام حکومت قرغه بی امسال آغاز یافته است .
- ۶- تعمیر گدام حکومت رودات که امسال آغاز یافته است در نظر است بسرعت ممکنه تکمیل گردد .

امور ریاست تنظیم جنوبی

الف : مدیریت فواید عامه :

نظر به صوابدید حکومت بهی خواه و توجه ریاست تنظیم ولایت جنوبی سرک ختبه کند و که از هز حیث برای عابرین باعث تسهیلات زیادی بود از تاریخ ۴ برج میزان ۱۳۲۸ تمدید آن آغاز والی ۴ فوس ۱۳۳۰ کار آن جریان داشت بتاريخ ۵ فوس ۱۳۳۰ در حالیکه سرک مذکور برای مراده ها و عابرین مساعد بوده افتتاح گردید . راپور مختصر این سرک به تفصیل ایضاح میشود .

روز کار کرده گی طول کار شده تعداد فیر سرنگ با عمق ۴۵ الی ۶۰ سانتی سرنگ برانی (۴۴۹) (۳۳،۴۰۰) کیلومتر (۱۱۷۳۶) فیر سرنگ (۳۳۵۰۸۶) م - کعب متر

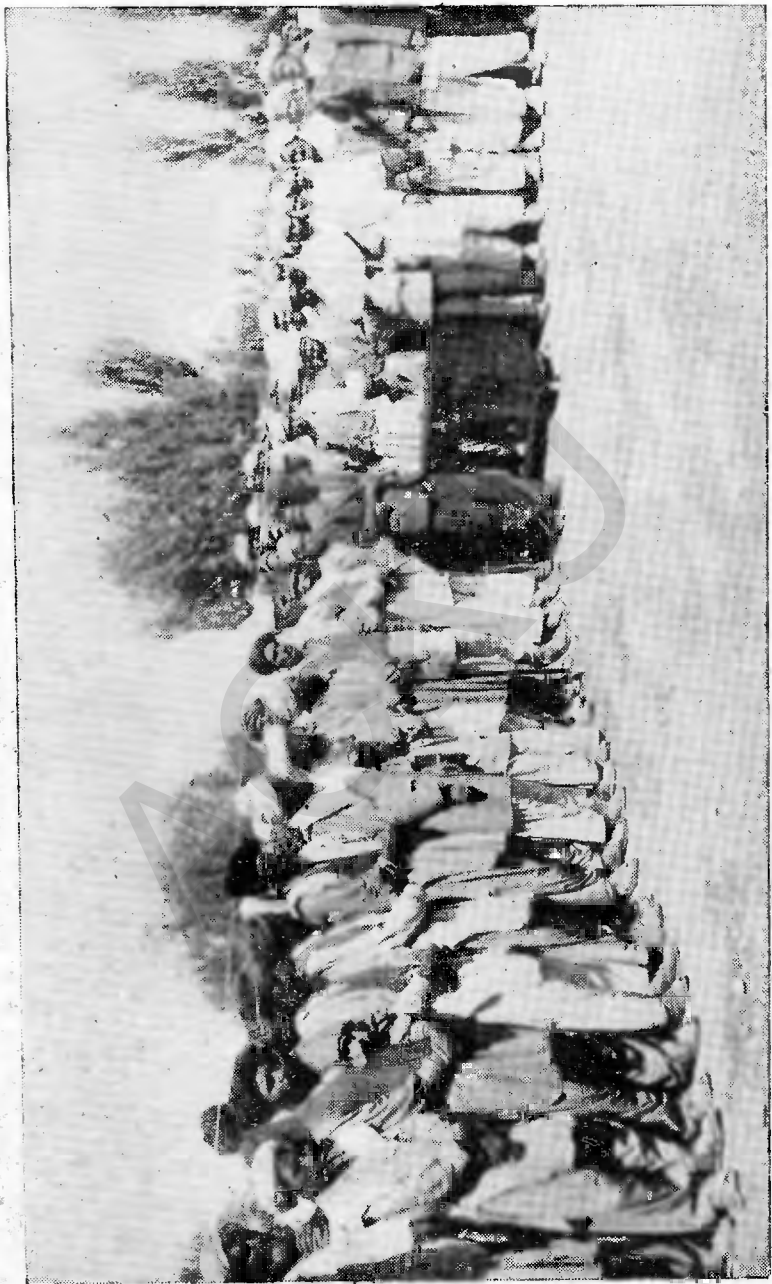
از مناظر عمرانی سال ۱۳۳۰ ولایت جنوبی

مناریکه بنام یادگار پنهونستان ساخته شده و از طرف یکی از مشران قوم به حضار معرفی می شود

بناغلی رئیس معظمیہ جنوری بعد از افتتاحیہ جادہ پشتونستان راجع بہ حقوق مشروع پشتونیا بیانہ ایراد مسی نمایندہ

افتتاح جاده مخصوصی بنام پهنونستان

امور ولایت جنوبی

جبل کاری	کندن ذریعه کلند پر کاری	سنگ کاری
« ۱۵۹۱۴۰۲۰ » متر	« ۱۱۲۲۶۳۰۸۱ » متر	« ۳۴۲۱۹۰۷۵ » متر
مجموع در مکعب متر	قطع درخت از لین سرک	
« ۱۷۷۸۶۹۰۶۴ »	« ۴۸۱۰ » اصله	

ب : مدیریت مطبوعات :

علاوه بر امور اداری و طبع اخبار مجله بنام « دیکتیا مرغری » که دارای مضامین منشور و اشعار جذاب میباشد هم طبع کرده است .

ج : مدیریت عمومی معارف :

مدیریت عمومی معارف برای پیشرفت امور تعلیمی مکاتب ولایت جنوبی حسب توان و قدرت اداری و مالی خود توجه زیادی نموده است اینک تعداد مکاتب ولایت جنوبی و جریان پیشرفت تعلیمی آن در خلال سال ۱۳۳۰ از جدول ذیل معلوم میشود :

۱- تعداد مکاتب	« ۲۲ » باب
۲- صنوف	« ۱۲۹ » صنف
۳- تعداد داخله شاملین مکاتب	« ۴۴۹۱ » نفر
۴- شاملین امتحان	« ۳۵۰۸ » نفر
۵- کامیاب	« ۴۸۴۹ »
۶- ناکام	« ۶۵۹ »
۷- مجرومین	« ۹۸۳ »

د : مدیریت گمرک

۶- ائدات مدیریت گمرک در سال ۱۳۳۰ در ده ماه اول سال ۳۸۳۹۷۸/۲۳ - افغانی

ه : مجاکم عدلی مرکز لایات

- ۱- فیصله های دهاوی حقوقی و جزائی « ۱۳۹۷ » فقره در ده ماه اول سال .
- ۲- عائدات و ثائق مجاکم مذکور در ده ماه اول سال « ۵۶۰۰۰ » افغانی .

و : مدیریت مخابرات

- ۱- لین های تیلفون دوائر مرکزی ولایت که عبارت از ۳۷ لین باشد از سیم جدید « فلید وائر » دولینه تمدید گردید . مصارف سیم لین های مذکور حاوی از (سی و چهار هزار هفت متر) سیم است .
- ۲- لین جدید که از راه سرک ختبه کند و جدید تمدید شده بعد مسافه آن از حصه دره الی وزی چدران عبارت از (۴۸) کیلو متر می شود .

ز: مدیریت زراعت

کاریز هائیکه با اثر سیلاب های موسمی تخریب گردیده بود از مدیریت زراعت راجع بحفر آن به صیغه تقاوی برای اهالی یک مقدار پول داده شده و توسط اهالی تحت نگرانی مدیریت زراعت مجدد آحفر گ- ردیده عبارت از « ۱۸ » دهنه است که ۲۴۰۰ جریب زمین را آب یاری می کنند .

ح : مدیریت صحیه

۱- با اثر پیشنهاد ریاست تنظیمیه و منظوری مقام صلاحیت دار بحکومت کلان ارگون ماموریت جدید صحیه افتتاح و ادویه لازمه بدسترس کارکنان آن سپرده شده تا عندالمراجعه اهالی آنجا از ادویه شفاخانه مذکور استفاده نموده باشند .

۲- هکذا بحکومت محلی حاجی شفاخانه جدید افتتاح و عنقریب سامان ولوازم آن به آنطرف با عمه فنی اهزام می شود .

و : نظر به صوابدید مقامات عالییه و رفع مشکلات مدیریت نقلیات منظور گردیده و مدیریت موصوف و وظائف نقلیاتی و حمل و نقل بسته های داخل ولایت و بین کابل و جنوبی را ایفاء مینماید .

حکومت اعلی میمنه

۱ : در سال ۱۳۳۰ یک ج-اده جدید و بزرگ که دارای دو صد دکان عصری است در قسمت وسطی شهر میمنه افتتاح و کار آن ختم گردید .

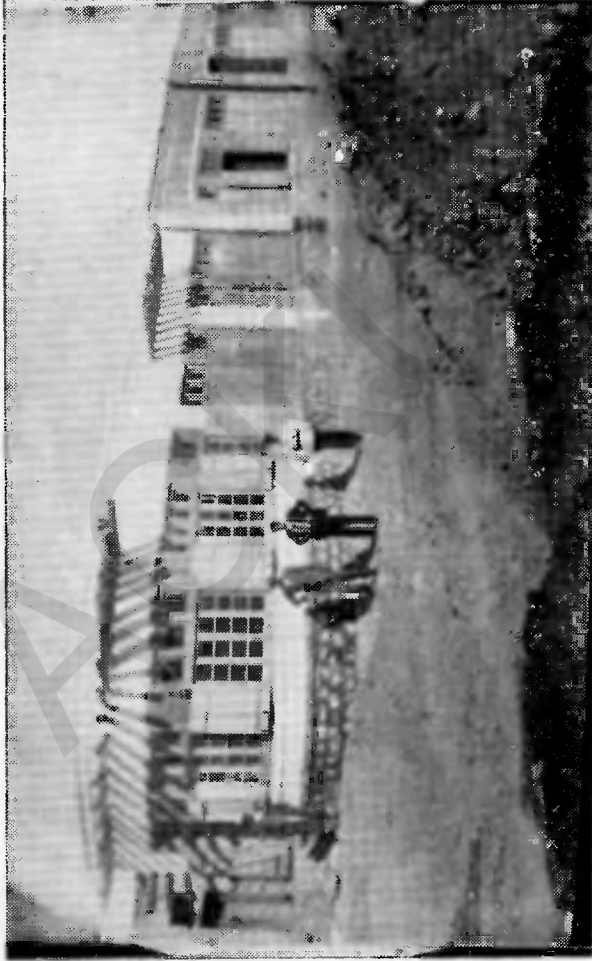
۲ : مدرسه ظاهر شاهی که یک مدرسه علوم شرعی میمنه است و قبل برین تنها از طرف روز طلاب آن درس میخواندند، بعد از تاریخ (۲۵ میزان) ۳۰ لیلیه گردیده و عجاتنا (۳۰) نفر طلبه دران اعاشه و اباته میگردند .

۳ : جریده ستوری که قبل برین هفته یک بار نشر میگردید از تاریخ ۱۱ برج قیوس وارد مرحله جدیدی گردیده و هفته دو بار بدسترس استفاده علاقه مندان گزارده میشود .

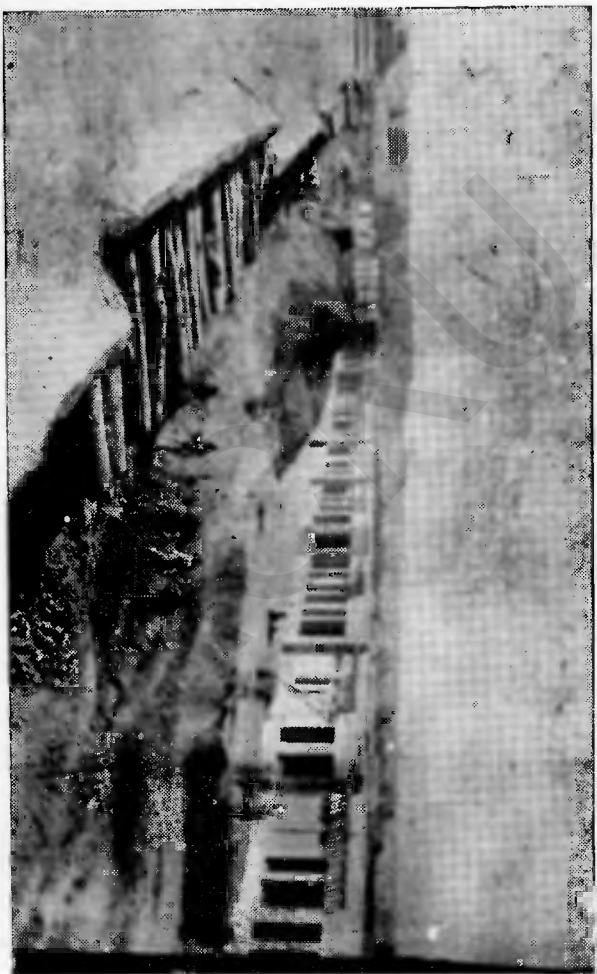
۴ : کلیات مرحوم نادم قیصاری از طرف مدیریت مطبوعات میمنه طبع گردید .

۵ : امسال نسبت به سال گذشته تا آخر برج جدی تخمیناً مبلغ (۱۴۲۳۷۳) افغانی در عایدات معین نمک تزئید بعمل آمد .

از عمارات سال ۱۳۳۰ مینمه

قسمتی از عمارات يك منزله يك گوشه جاده ظاهرشاهي بصورت ناتمام

قسمت دیگر جاده ظاهر شاهی بصورت نایبام

- ۶: همچنان در محصول مویشی نسبت به سال ۱۳۲۹ مبلغ (۶۹۶۷) افغانسی ترتیب رخ داد .
- ۷: برای ساختن دوپل در راه حکومت بلچراغ مواد و مصالح مہیا گردیدہ و سر از شروع سال ۱۳۳۱ کار آن ها آغاز خواهد یافت .
- ۸: برای نصب ماشین برق آبی در موضع اسلم از طرف ہیئت دبیریننا لوی شرکت مطالعہ بعمل آمدہ و از ابتدای سال آیندہ کار آن شروع میشود .
- ۹: بہ نسبت سال گذشتہ در سال جاری در صادرات سنگ کہ یکی از پیداوار مہم میمنہ است از دیاد (۲۶۸۹۳) سیر بعمل آمدہ .
- ۱۰: بند سرحوض کہ سر بند شہر میمنہ است و بہرور زمان ترمیم طلب شدہ و امکان داشت در آبخیزی ہای سال آیندہ بکلی از بین برود در سال ۱۳۳۰ بصورت فنی ترمیم گردید .
- ۱۱: ساختمان یک تعداد دکاکین عصری در حکومتی شیرین سنگاب صورت گرفتہ و ہم تصمیم گرفتہ شدہ کہ ہمہ سالہ بہ ہمکاری اہالی بر تعداد آنہا افزودہ گردد .
- ۱۲: پروژہ تعمیر یک عددہ دکاکین و سرای ہا از طرف اہالی چچکوتو حسب خواہش خودشان روی دست بردہ و از ابتدای سال ۱۳۳۱ کار آن شروع میگردد .
- ۱۳: همچنین اہالی العار برای ساختن یک عددہ دکاکین جدید عارض نقشہ آن تحت غور مهندس مربوطہ است .
- ۱۴: مصالح و مواد پل شیخان کہ در حصہ معدن نمک واقع است تہیہ و منظوری آن رسیدہ است و کارش نسبت بجلول زمستان در سال آیندہ شروع میشود .
- ۱۵: معدن سنگ سلیت از طرف جیورجست وزارت معدن ملاحظہ و راپور مشاہدات آن بہ حکومت اعلیٰ و دوائر مربوطہ تقدیم یافتہ است .
- ۱۶: مبارزہ برعلیہ ہجوم ملخ صورت گرفتہ است .
- ۱۷: ترتیب یک نقشہ عمارت برای اطاق تجارت میمنہ و ارسال آن بفرض منظوری بوزارت اقتصاد ملی .
- ۱۸: تاسیس پنج باب مکاتب دہاتی در محلات میمنہ از طرف مدیریت معارف .
- ۱۹: در دہ ماہ اول سال سرطبات شفا خانہ ملکی از حملہ ۹۱ نفر مریض ۸۸ آن صحت یافتہ و ۳ نفر آن فوت گردیدہ اند .

حکومت اعلیٰ فراه

ماموریت تحریرات حکومت اعلیٰ :

- ۱- نمرهٔ مکتوبهای وارده و صادره (۵۱۱۸)
- ۲- « عرایض رسمی (۵۴۱)
- ۳- در مجلس مشوره (۶۱) فقره جزائی و (۱۲۵) فقره متفرقه فیصله و (۶۷) تصویب انتخابات بعمل آمده .

سرشته داری اعلیٰ :

- ۱- از گددام های خود برای تقویهٔ دهاقین (۸۰) خروار غله تقاوی داده است .

قوماندانی امنیه :

- ۱- در فراه و تمام مربوطات بجاهاى لازمه پناه قره قلی تشکیل کرده .
- ۲- چهل فقرهٔ جزائی و (۳۴) فقره حقوقی را فیصله نموده است .

محکمهٔ مراغه :

- (۲) فقرهٔ جزائی و ۲ فقرهٔ حقوقی را فیصله نموده .

ه : محکمهٔ ابتدائیه :

- (۵۵) فقرهٔ جزائی و (۱۱۹) فقرهٔ حقوقی را تصفیه نموده است .

مدیریت مطبوعات :

علاوه بر نشریات هفتهٔ دو مراتب جریدهٔ سیستان يك رساله بنام ادبی سوغات طورهدیه طبع و توزیع نموده و به دعوت مدیریت مطبوعات چند کنفرانس از طرف علماء داده شده و از چندین کورس های پشتو امتحانات اخذ و نتیجهٔ آن بمقام صلاحیت دار تقدیم گردید و هم مطبعهٔ سیستان جداول و دفاتر تمام دوایر را موفقانه چاپ و بوقت معینه سپرده است .

مدیریت زراعت :

- ۱- (۱۸۲۷۰) نهال متمر و (۵۶۷۳۰) نهال غیر متمر غرس وهم به اثر تشویق مدیریت موصوف زارعین اراضی اطراف نهر نصرت را زرع نموده اند که از آن (۱۸) خروار غله حاصل برداشته اند .
- ۲- بذریعهٔ دوا پاشی اشخاص فنی و معاونت اهالی باملخ و مچک آن مجادله و مدافعه بعمل آمده است .

۳- ماموریت زراعت چخانسور به ذریعہ زمیندار ها چند عدد دهنه آب خوری پخته کاری شده وهم درنهر كوهك (۵۰) كيلومتر لای كشی وكار صوت گرفته است .
 ۴- تخم تمباكوی ورجینیا كه چته تجربه ازمرکز ارسال شده نتیجه خوب داد وهم از قطع جنگل های جیجه جلوگیری بعمل آمده وعلاوه برین يك هیئت باتفاق هیئت كابل املاك وكاریز های مغروبه را معاینه و نتیجه آن را بمقامات صلاحیت دار تقدیم نمود ، وهم دروقت معینه باحشرات مضره گاو زنبور مجادله بعمل آمد .

مدیریت صحیه :

۱: از ابتدای سال مریضانیکه به شفاخانه مراجعه نموده اند (۱۴۰۵۶) نفر است .
 ازان جمله ادویه بردگان (۷۶۸۸) نفر میباشند .

۲- پیچكاری شده (۳۲۰) نفر

۳- بانسمان شده گان (۱۸۳۰) نفر

۴- مریضان بستری كه صحت شده (۹۱) نفر فوت (يك نفر)

۵- واكسین شده گان چيچك (۴۱۲۶) نفر .

۶- درجهای لازمه پودریاشی بعمل آمده است .

مدیریت مخابرات :

سوچپورد های جدید ارسالی وزارت مخابرات در تيلفون خانه موكوزوچخانسور ودل آرام نصب وچندعدد تيلفون های جدید به دوائریکه تيلفون نداشت توزیع گردیده .

ماموریت گمرک :

۱- عایدات سال تمام ۱۳۲۹ :- ۴۱ - ۶۸۲ - ۵۱۱ افغانی

۲ - « حمل الی ۲۲ دلو ۱۳۳۰ :- ۵۲ - ۰۸۲ - ۷۲۹ »

۳- افزود درده ماه و ۲۲ روز :- ۱۱ - ۴۰۰ - ۲۱۱ »

فرقه عسکری :

۱- درباغ قشله عسکری به اندازه زیاد ازهر قسم نهال شانی صورت گرفته وبه تربیه آن زیاد کوشش بعمل آمده كه امروز باغ مذکور سراسر سرسبز ونهال ها در حال بهترین نشو نما می باشد .

۲- قبل ازین نام فرقه بنام قشله عسکری محسوب ومعروف بوده امسال به اثرخواست فرقه ومنظوری وزارت دفاع ملی قشله عسکری بنام فراه گوت محسوب ومعروف گردیده .

- ۳- د رفراه کوټه پناه يک مسجد جامع گڼداسې شمهده و کار آن عنقریب خاتمه پندیراست .
- ۴- کتار یس- مانده بازار ارازدو تکمیل شده است .
- ۵- يک کتابخانه تاسیس و برای مطالعه صاحب منصبان و جوانان عسکر کتابهای علمی و عصری تهیه و موجود شده است .
- ۶- تعمیر يک پارک عسکری تکمیل شده است .
- ۷- قبلیترین حیوانات فرقه در يک کار وانسراء نگهداری میشدند . پهلوی فشه يک طبله خدیبه ساخته شده و حیوانات دران نقل داده شدند .

حکومت اعلی پروان

مدیریت معارف :

- ۱- طبق درخواستی اهالی سیاه گرد غور بند و موافقه وزارت جلیله معارف که بیاید يک باب مکتب جدید دران موضع تشکیل و جاری شود لذا مدیریت معارف اقدام و مکتب مذکور افتتاح گردید .
- ۲- حسب درخواستی و عرایض جدا گانه مناطق مختلف دور دست حکومتی اعلای پروان مدیریت معارف تشکیل شش باب مکتب را منظوری گرفته که عنقریب جاری و تدریس مکتب مذکور شروع خواهد شد مکتب مذکور در مواضع ذیل تاسیس میشوند :
سرخ پارساء - کهمر د - دره سیدان غور بند - سنجن - آناوه پنجشیر - علاقه داری اول پنجشیر .

مدیریت فواید عامه :

- ۱- کار تعمیرات دو باب مکتب ۹ صنفی طور بخته کاری در پنجشیر و اشتر گرام کوهستان در سال جاری يک اندازه انجام یافته و انشاء الله تعالی در سال آینده مکتب بازارک پنجشیر تکمیل میشود .
- ۲- تعمیر يک پل بزرگ بخته کاری دو کمانه که ۹ متر عرض دارد در بالای سرک عمومی جوی دختر واقع غور بند تکمیل گردیده است .
- ۳- در سرک غور بند اصلاحات بعمل آمده و يک گولائی خیلی مهم درست شده و در آن قریباً سه هزار متر مکعب کار شده و بکلی تکمیل گردیده است .
- ۴- ترمیم و يک اندازه ریگ اندازی سرکها از حصه قره باغ الی حدود بخشی ولایت فطن نیز تحت اجرا آمده است .

الف امور عمرانی :

- ۱- حفر شش کاریز در دامنه کوه خواجه سیاران برای آبیاری و سرسبزی دامنه غربی شهر و مشروب ساختن اهالی شهر جدید که ذریعه نل صورت میگیرد .
- ۲- ساختمان يك ذخیره آب که گنجایش ششصد و پنجاه متر مکعب آب را دارد مطابق نظریه مهندسین بالای يك تپه مرتفع در غرب شهر که آب کاریزها در آن ذخیره و بذریعه نل بشهر جدید آورده می شود پخته کاری می گردد .
- ۳- ترتیب پلان شهر جدید بدامنه غربی شهر موجوده .
- ۴- ساختمان يك پل پخته کاری که دارای دورواق و کتاره آهنی و تنویر برق است بالای نهر کلان بین شهر .
- ۵- ساختمان يك تعداد دکان و اپارتمان پخته کاری متصل سرك تسکيه .
- ۶- ساختمان يك تعداد دکان و اپارتمان طرف غربی سرك ولایات شمالی بصورت پخته کاری .
- ۷- ساختمان يك تعداد دکان و اپارتمان طرف شرقی سرك ولایات شمالی بصورت پخته .
- ۸- ساختمان عمارت صحنه تمثیل بصورت پخته کاری متصل سرك ولایات شمالی که البته بعد از طی مراتب اصولی به نمایش آغاز خواهد کرد .
- ۹- شروع کار تعمیر و پیعودن مراتب اصولی بسکار آغاز می نماید .
- ۱۰- خریداری (۱۱۰) باب دکان و سه باب اپارتمان و دو صد و چهل سه متر مربع زمین اهالی برای وسعت دادن سرك عمومی داخل شهر و تادیبه قیمت و تخریب آن .
- ۱۱- اصلاح كوچه ها و پل پوش کردن تمامی آبروهای كوچه های شهر .
- ۱۲- وسعت دادن سرك بین شهر از جمله مندوی و مسجد جامع سرای پادشاهی السی اخیر عمارت سابقه ریاست بلديه از هفت متر عرض به ۱۶ متر .
- ۱۳- ساختمان پایه های برق بصورت فشننگک و نصب آن به تمامی سرك های عمومی و تنویر برق جاده های عمومی .
- ۱۴- قوریه اشجار متمر و غیر متمر در زمین های تسکيه مربوط بلديه .
- ۱۵- غرس نهال های پنجه چنار به اطراف جاده های عمومی شهر .
- ۱۶- تهیه يك مقدار زیاد خشت پخته و چونه برای پیشرفت تعمیرات و دکان و اپارتمان های اهالی که مصالح مذکور به قیمت نازل بدسترس اهالی گذاشته شده و اهالی از آن استفاده نموده اند .

۱۷- ترتیب نقشه دکان‌ها و اپارتمان‌های اهالی شهر و هدایت کار وسهوات رسانیدن و فراهم آوردی وسایل برای ساختمان‌های دکان‌ها و اپارتمان‌های مذکور که از حد چهار راهی الی پل جدید بدوطرفه سړک عمومی بصورت عمومی پخته کاري و در هذه السنه ساخته شده .

۱۸- ترتیب نقشه و هدایت کار برای ساختمان دکان و عمارات دیگر مراجمین و اهالی شهر .

۱۹- تعمیر عمارت بلدیة جبل السراج که آنهم از ملجعات چاریک‌اراست مطابق نقشه .

ب : شق اداری :

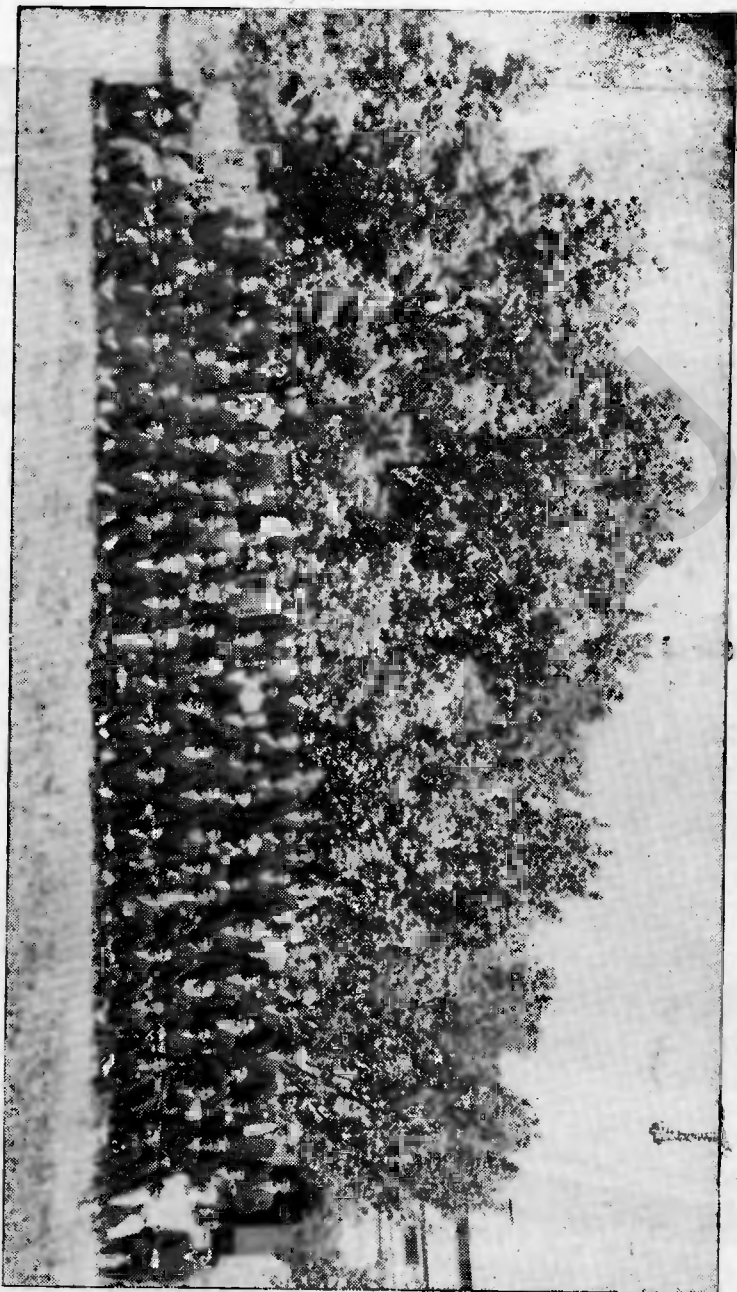
- ۱- تقسیم شهر به ناحیه‌ها و تشکیل اداره و تقرر مامورین آن .
- ۲- تشکیل پولیس ترافیک و استخدام یک تعداد جوانان باسواد بکار پوایس و تهیه و تدارک البسه و معیشت آنها درانتظام امور ترافیک مطابق اصول و ایجاب عصری .
- ۳- اداره امور ارتزاقی و تغذی و انتظام نرخ‌ها .
- ۴- اداره امور نظافتی شهر و اداره صحتی اهالی تا حد ممکن .
- ۵- انتظام تکفین و تدفین مساکین و مسافرین .
- ۶- تبلیغات همیشه گي راجع به حسن اخلاق و اداره صحتی و خود داری از مسخرافات و رسوم ناجایز و جلوگیری جدی از آن و پابند ساختن اهالی به اخلاق «حسن و کبار و فعالیت در امور خانه گي و شخصی و اجتماعی» .
- ۷- انتظام واردات بلدیة بصورت قانونی که در نتیجه واردات بلدیة نسبت به سال‌های ماقبل فی صد دو صد افغانی سالیانه زیاد شده .

وکلاي دورۀ ۷ شوراي ملي افغانستان

وکلاي مجلس عمومي دورۀ ۷ شوراي ملي افغانستان ۱۳۵۱ هـ

بک عدده آواز و کلائی محترم دورہ ۷ شورای ملی

1907

امور ریاست شورای ملی

۱- تصویب مورخه ۱۳ جوزای ۱۳۳۰ مجلس عمومی از اثر استفتای قانونی مکتوبی
نمبر ۱۰۰ مورخه ۱۴ عقرب ۱۳۲۸ ریاست مجاکمات عالی صدارت عظمی راجع
به تمیز خواهی مامورین توضیحات داده شده راجع به ماموریکه به فقره نسبتی خویش تمیز
طلب و عریضه بر ریاست مجاکمات تقدیم می نماید مامور مذکور الی میعاد یکماه از تاریخ
تقدیم عریضه اعتراض بر فیصله مرافعه شخصاً خودش و یا توسط وکیل خود بر ریاست تمیز
حاضر و ریاست تمیز راجع به مسئله مذکور فیصله صادر میکنند هر گاه مامور در میعاد
فوق اعتراض قانونی خود را بدون عذر معقول حاضر نتواند البته ریاست تمیز کدام فیصله
درین باره صادر نتوانسته و اوراق مربوطه را بمناسبت طی میعاد تمیز خواهی به مراجع
مربوطه مسترد می نماید. این را هم متذکر میشویم اگر محکوم علیه در میعاد یک ماه
مذکور اعتراض قانونی خود را بر فیصله مرافعه به تمیز حاضر و محکمه آنرا دائر کرده
باشد و بعداً غائب شود ریاست تمیز مکلف است که موضوع مذکور را بصورت ممکنه
در حضور مدعی و مدعی علیه فیصله و اصدار حکم نماید و از موضوع به مکتوب نمبر ۲/۲۷۱
سرطان ۱۳۳۰ مدیریت تجربیات دارالانشای شورا بر ریاست عمومی مجاکمات صدارت عظمی
اطلاع شده است.

۲- تصویب مورخه ۲۱ جوزای ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا از اثر عرائض اهالی جرم
بدخشان و چهاربیکار که محصولات بلدیہ از مناطق خارج بلدیہ مواخذہ نشود ذریعہ
مکتوب نمبر ۲۸۶ / ۵ سرطان ۱۳۳۰ مدیریت تجربیات دارالانشای شورا به مقام
صدارت عظمی ابلاغ شده است.

۳- تصویب مورخه ۲۱ جوزای ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا از اثر مکتوب نمبر ۲/
حمل ۱۳۲۹ محکمه تمیز ریاست مجاکمات مامورین صدارت عظمی راجع به فیصله جات
محاکم ابتدائی ولایات در مورد مامورین اینککه اگرچه وکیل اثبات جرم و متهم و آمر
اداره منسوبه هر سه به فیصله مذکور قانع شده مرافع طلب نشوند مگر وزارت منسوبه
به آن قانع نباشد چون ولایات و حکومتات اعلی استقلال نداشته و وزارت مربوطه آمر
و مسئول ادارات ولایات و نایب الحکومه ها و حکام اعلی می باشد پس وزارت منسوبه

میتواند که در داخل میعادیکه اصول معین کرده است به فیصله ابتدائیه ولایات مرافعه طلب و به فیصله مرافعه تمیز طلب شود صورت تصویب مجلس بمکتوب نمبر ۲۹۰ / ۷ سرطان ۱۳۳۰ ریاست مجامعات صدارت عظمی ابلاغ شده است .

۴- تصویب ۲۸ جوزای ۳۰ مجلس عمومی شورای ملی عالی د به معاهده تجارتنی بین حکومت شاهی افغانستان و حکومت جمهوری هند و صورت تصویب بمکتوب نمبر ۷/۲۸۹ سرطان ۱۳۳۰ بصدارت عظمی ابلاغ شده است .

۵- تصویب مورخه ۱۷ سرطان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا عالی د به معاهده مودت بین حکومت شاهی افغانستان و حکومت جمهوری لبنان ذریعه مکتوب نمبر ۵۱۵ / ۱۳ اسد ۱۳۳۰ مدیریت تحریرات دارالانشای شورا بوزارت امور خارجه ابلاغ شده است .

۶- تصویب مورخه ۱۷ سرطان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی راجع به معاهده مودت بین حکومت شاهی افغانستان و مملکت اردینقه هاشمیه توسط مکتوب نمبر ۱۳/۵۱۷ اسد ۱۳۳۰ مدیریت تحریرات دارالانشای شورا بوزارت امور خارجه ابلاغ شده است .

۷- تصویب مورخه ۲۹ سرطان ۱۳۳۰ راجع به معاهده مودت بین حکومت شاهی افغانستان و حکومت سوریا ذریعه مکتوب ۵۱۶ / ۱۳ اسد ۱۳۳۰ مدیریت تحریرات دارالانشای شورا بوزارت امور خارجه ابلاغ گردیده است .

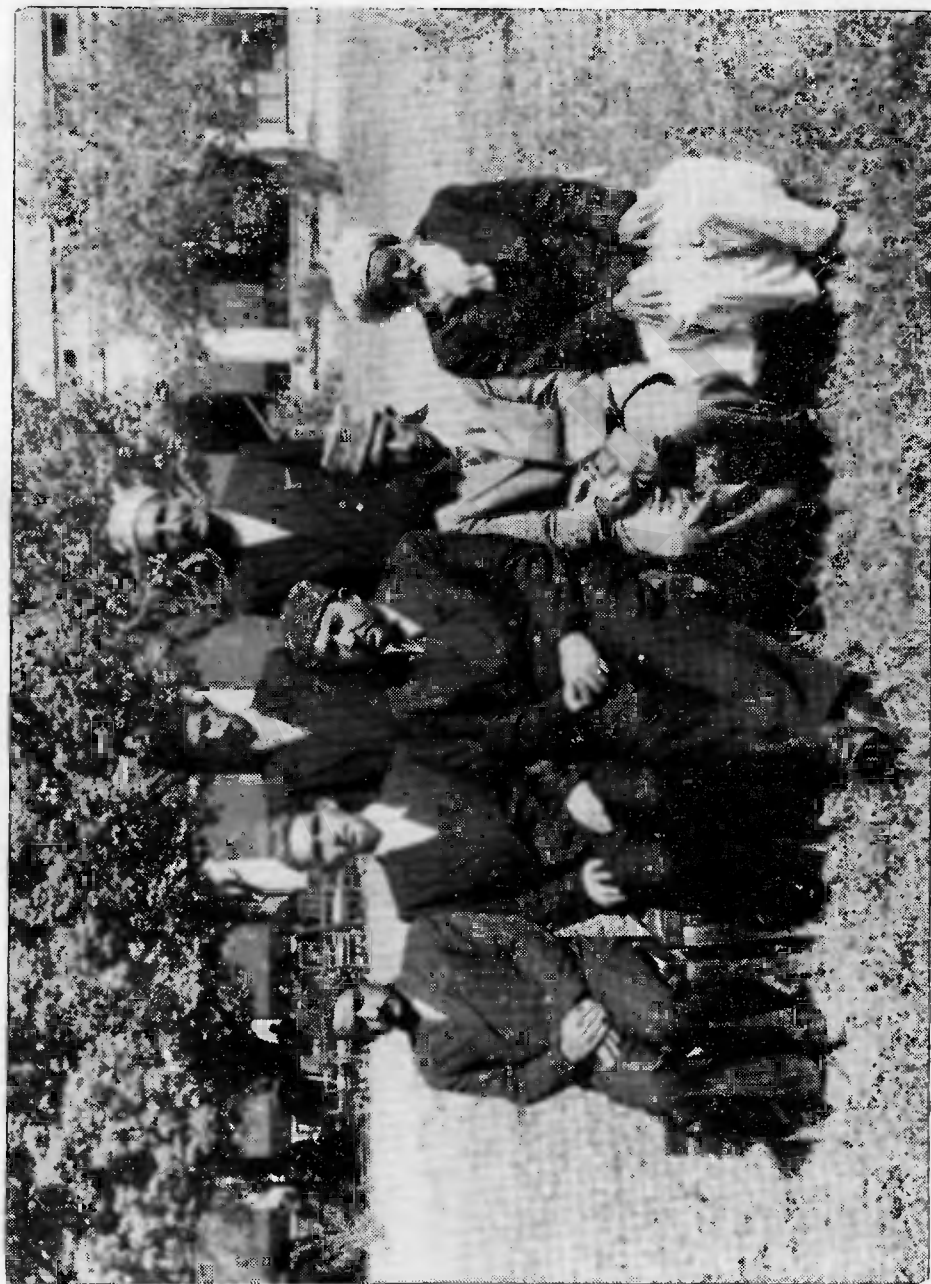
۸- تصویب مورخه ۲۰ اسد ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا راجع به اینکه ریاست المپیک و بودجه آن از صدارت عظمی منفک و بوزارت معارف مربوط شود به مرجع آن ابلاغ شد .

۹- تصویب مورخه ۲۷ اسد ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا از اثر تقدیم فقره تقمیش دیو که ذریعه هیئت معینه شورا بعمل آمده فراز تصویب مجلس عمومی ذریعه مکتوب ۶۳۴ اسد ۳۰ مدیریت تحریرات شورا با اوراق مذکور جهت تعقیب بصدارت عظمی فرستاده شده است .

۱۰- تصویب مورخه ۲۸ اسد ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا با اثر پیشنهاد وکلای شوزای ملی عالی د بروز ایشتونستان که ۹ سنبله را آزادی عمومی قراردادند بصورت ضمیمه باصولنامه حاضری و رخصتی مامورین وضع شده است .

۱۱- تصویب مورخه ۲۸ اسد ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی راجع به موافقه نامه استاسیونهای رادیو تلگرافی بین افغانستان و حکومت هند ذریعه مکتوب ۷۴۸ اول میزان ۱۳۳۰ مدیریت تحریرات شورای ملی بمقام عالی صدارت عظمی ابلاغ شده است .

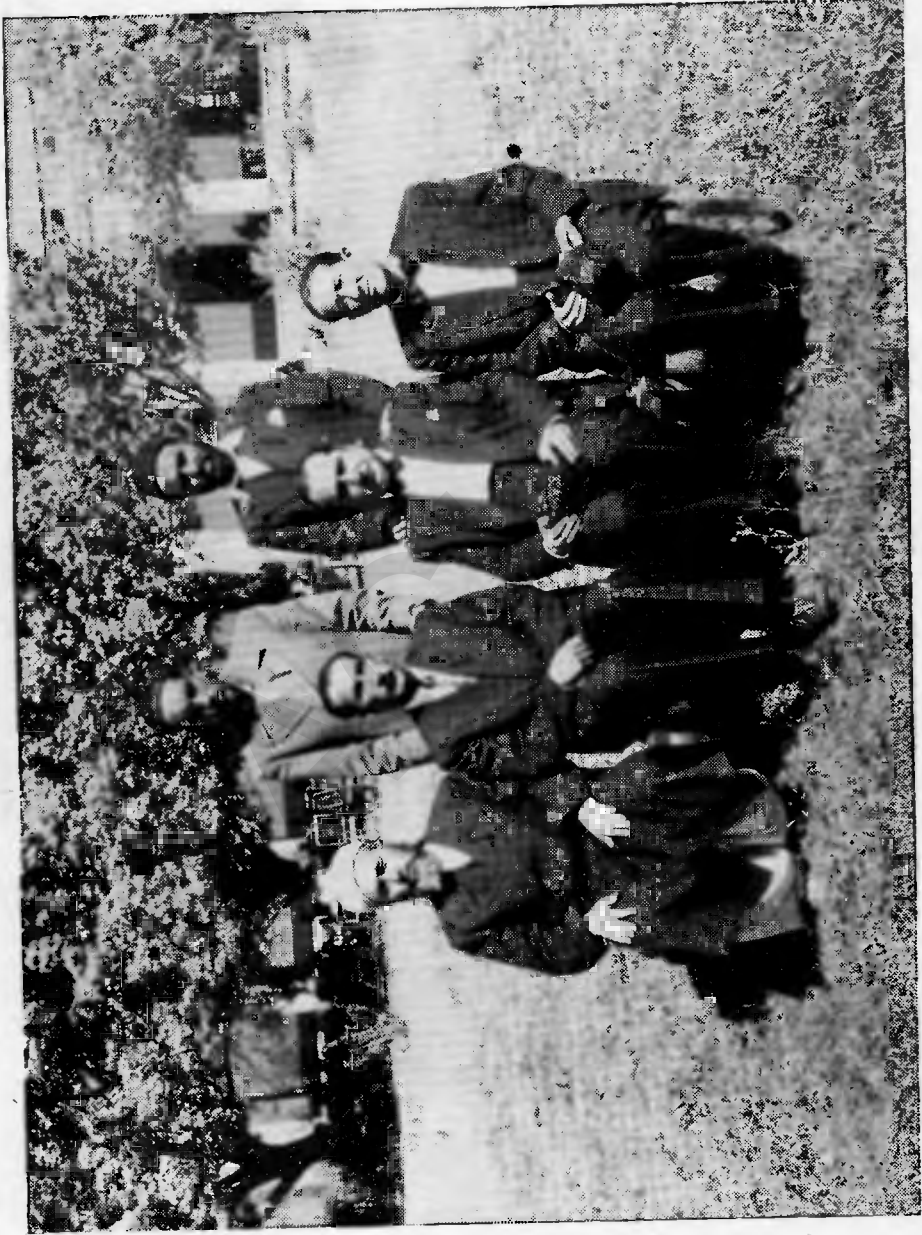
۱۲- تصویب مورخه ۲۶ سنبله ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی راجع به تعدیل ضمیمه

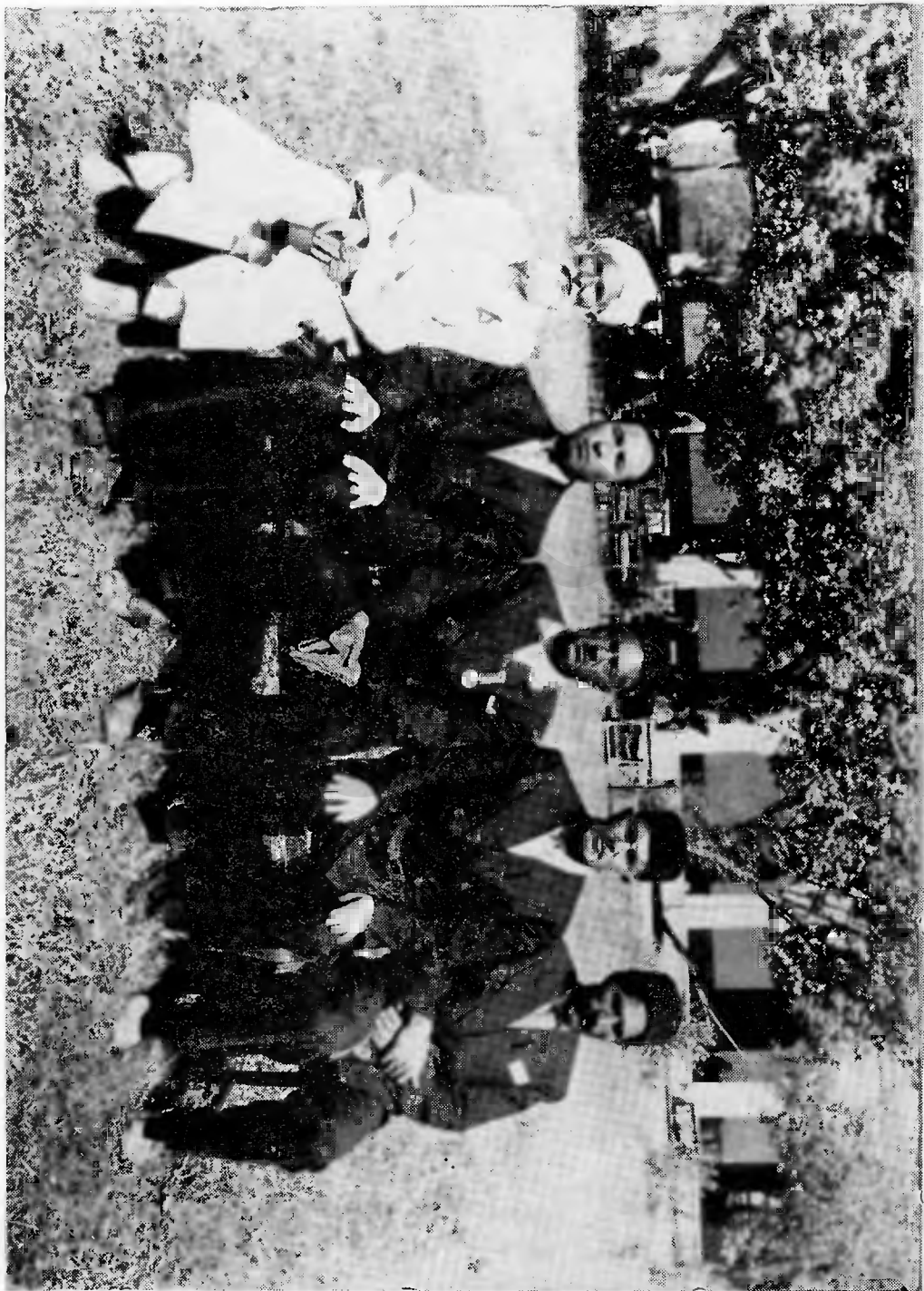
اعضای کمیسیون مغایرات شورای ملی

اعضای انجمن دفاع ملی

یکده اعضای انجمن امور خارجه شورای ملی

یکهوه اعضای انجمن معارف شورای ملی

نمبر ۳ اصولنامه نوتهای مروجۀ افغانستان درخصوص نوتهای مندرس ونمره بدل دولتی و بانکی به مرجع آن ابلاغ شد .

۱۳ - تصویب ۲۶ سنبله ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی راجع بوضع دونوع ضمیمه کسه یکی آن باصوولنامه جزای عسکری و دیگرش باصوولنامه مجا کسات عسکری از اثر پیشنهاد وزارت دفاع ملی صورت گرفته است و به مرجع آن اطلاع داده شد .

۱۴ - تصویب مورخه ۲۶ سنبله ۱۳۳۰ مجلس عمومی شو رای ملی حاوی دو قسمت میباشد یکی جزای انضباطی مثل اخطار تنقیص قدم و کسر معاش بر مامورینیکه در نتیجه کسه یکی از چنین جزاها محکوم میشوند بدون تعهیل همان جزای متعینه بالایشان اجراء و باقی حقوق آنها تادیه شده و تلف نمیشود مثلاً مامورینیکه در نتیجه مجا کسه بیک ماهه کسر معاش محکوم میشود اگر چه مجا کسه آن به چند ماه منجر شده باشد همان یک ماه معاش کسر و باقی حقوق آن تلف نمیشود دیگر آن عبارت از جزای جرم و جنایت بوده که از اثر آن مامور متهم در نتیجه مجا کسه محکوم به طرد، عزل، یا تعطیل ملازمت و یا حبس میگردد و در حال محکوم شدن مامورینیکه ازین جزاها مامور مذکور چو کی اولیه خود را مجدداً اشغال کرده نمیتواند پس تمام حقوق آن ساقط میشود این تصویب از اثر استیضاح مکتوبی ۴۹۷ / ۱۱ حوت ۱۳۲۸ ریاست مجا کسات صدارت عظمی در مورد حکم ماده (۱۷) اصولنامه مامورین و متقاعدین ملکیه بعمل آمده و موضوع این تصویب ذریعه مکتوب ۷۸۰ / ۷ / ۱۳۳۰ مدیریت تجربیات شورای ملی بصدارت عظمی اطلاع شده است .

۱۵ - تصویب مورخه ۲۶ سنبله ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی از اثر استیضاح مکتوبی ۸۲۳ / ۲۸ ثور ۱۳۲۹ مدیریت مامورین وزارت مختبرات عاید به مجا کسه مامورین راجع به تفسیر ماده (۲۰) اصولنامه مجا کسات در مورد مامورینیکه تحت مجا کسه گرفته میشوند در صورتیکه ازوم دیده شود در حین جریان مجا کسه آنها دستشان از کار کشیده میشود و اگر ازوم دیده نشود بسکار ادامه میدهند و در صورتیکه در جریان مجا کسه دستشان از کار کشیده شده باشد اجراء معاش آنها تا معلوم شدن نتیجه مجا کسه معطل می ماند و در صورت ادامه دادنشان بوظیفه در جریان مجا کسه معاششان باید اجراء گردد و صورت تصویب شورا در آنباره به مکتوب ۷۹۶ / ۱۴ / ۱۳۳۰ مدیریت تجربیات شورا بمقام صدارت عظمی اطلاع گردیده است .

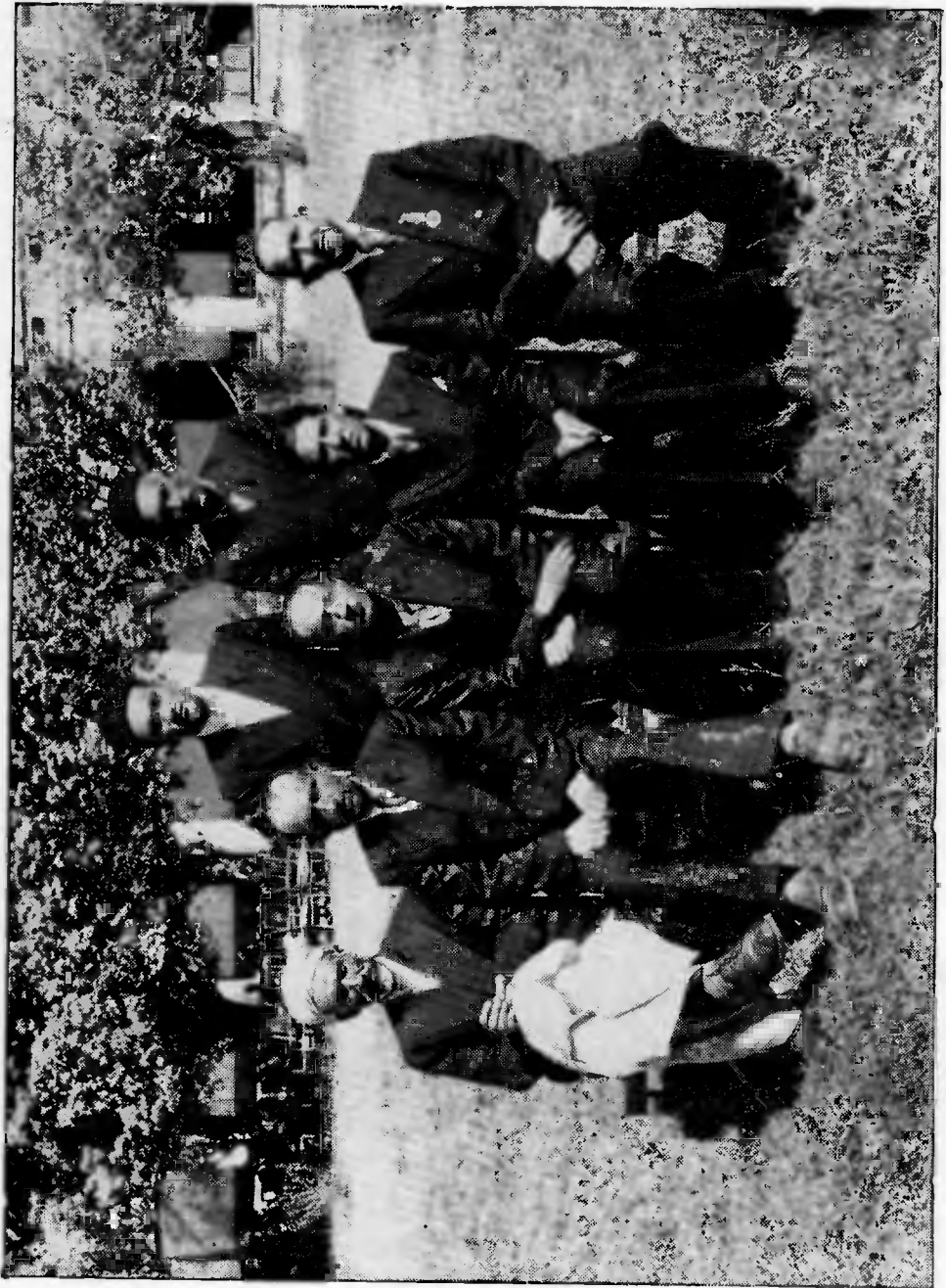
۱۶ - تصویب مورخه ۲۶ سنبله ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا راجع به دو موضوع :
۱ - از اثر مکتوب ۳۳۶۳ - ۲۹ جدی ۲۸ وزارت مختبرات راجع به معاش کفالت های مامورین ماده (۲۸) اصولنامه مامورین و متقاعدین ملکیه تفسیر شده که : مامورینیکه

موظف بیک وظیفه بحیث کفالت میشود در صورت بادر عهده داشتن وظیفه اصلی یعنی (مامور یک شعبه که بحیث کفیل مامور یک شعبه دیگر که کمبود میباشد موظف میگردد و بر علاوه وظیفه خود وظیفه شعبه دیگر را نیز کفالتاً اجرا میدارد مستحق نیم معاش همان مقام و اگر بوظیفه مذکور اشتراک داشته باشد مثلاً (در داخل یک شعبه یک مامور در دست ماموریت بلند تر از رتبه آن بحیث کفیل مقرر میشود و بیا یک شعبه رتبه مامور و رتبه مدیر را منظوری میداشته باشد در حال کمبود مدیر مامور بحیث کفیل مدیر از طرف مقام مربوطه آن اصولاً موظف میشود) $\frac{7}{1}$ معاش بنام معاش کفالت برایش تادیه و ابراش میتواند زیرا مقام مربوطه مامور مذکور را که بحیث اجرای همان وظیفه کفیل مقرر میدارد ایفای و اعلیٰ تادیه را بر این سزاوار دانسته و اقدام می نماید پس شخص و کفیل مستحق معاش کفالت همان مقام را که وظیفه آنرا بحیث کفیل اجرا میدارد خواهد معاش $\frac{4}{1}$ و یا $\frac{7}{1}$

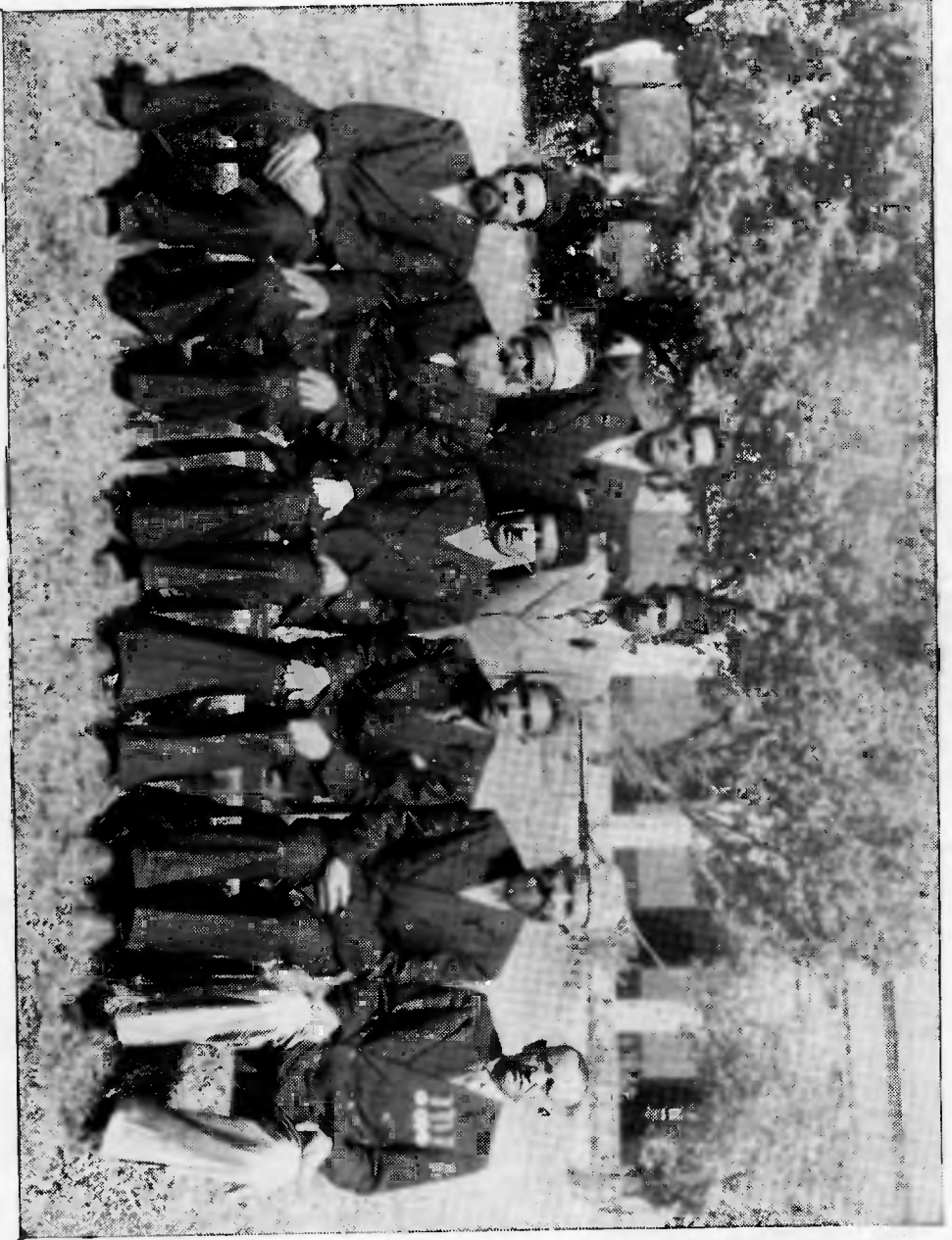
باشد مستحق بود و هم مشارالیه مسئول امور همان مقام میباشد چنانچه حکم اصل ۲۸ اصولنامه مامورین و متقاعدین ملیکه از همین نقطه نظر در باره معاش کفالت های مامورین صریح و واضح حکم فرماید تفسیر مذکور به مکتوب ۷۹۷ / ۱۴ میزان ۱۳۳۰ مدیریت تجریرات شررا بصدارت عظمی اطلاع شده است .

۲ - از اثر استفسار مکتوبی ۴۳۵۴ / ۱۲ / ۱۳۰۸ دایه شعبه اجرائیه بلدیة ولایت مزار شریف تصویب مجلس شورای ملی اینکه مامورین بلدیها با استثنای رئیس و معاونین و منشی های آن که از وکلا انتخاب میشوند باید دیگر مامورین بلدیة از وکلا نباشند و موضوع اصولی نیست تنها دوره وکالت و کلاهی بلدیة بشرطیکه قبل از وکالت یکبار ماموریت رسمی داخل بوده باشند بخدمت مامورین مامورین مامورین این فقره به مکتوب ۸۰۶ مورخه ۱۴ میزان ۱۳۳۰ مدیریت تجریرات دارالاشای شورا بصدارت عظمی اطلاع شده است .

۱۷ - تصویب مورخه ۲۶ سنبله ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی از اثر استعلامیه مورخه اول اسد ۱۳۲۹ مدیریت عمومی کنترول وزارت فوائد عامه در مورد مامورین که در برج حوت سال بریض گردیده و بریضی آن به سال مابعد ادامه یابد اما کفالت توضیحات داده شده که همان قسمتی که مامور مذکور استحقاق یک ماه رخصت بریضی را در سال

یكدمه از اعضای انجمن تدوین و تدقیق قوانین

اعضای انجمن سرحد شورای ملی

گروه اعضای انجمن معارف شورای ملی

یکمده اعضای انجمن صبحیه شورای ملی

جاری دارد در سال آینده ۵۵ یکماده رخصت مریضی را استعفاقی پیدامی نماید و صورت تصویب شورا بمکتوب ۷۱۱ / ۹ / ۸ / ۳۰ مدیریت تجریرات شورا بمقام صدارت عظمی ابلاغ شده است .

۱۸ - تصویب مورخه ۲۶ سنبله ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی با اثر استفسار مکتوبی ۷۷۸ / ۸۱۸ / ۲۲ / ۲۹ / ۱۱ / ۳۰ مدیریت تجریرات وزارت عدلیه عاید بمسئله بیاعلی

میرنلام خان سابق مامور اجرائیه ریاست تیز وزارت عدلیه که راجع به ساخته کاری بوتل های رنگ در انجمن وزارت عدلیه دایر و بعدم مسئولیت او خاتمه یافته و کدام جزا برای اوتعین نشده لهذا بموجب ماده (۱۷) اصولنامه مامورین و متقاعدین ملکیه مستحق تمام حقوق ماموریتش از نوع معاش ، تر فیح و غیره میباشد و صورت تصویب مذکور مجلس شورا بمکتوب ۷۹۰ / ۱۳ / ۷ - ۳۰ مدیریت تجریرات شورا بمقام صدارت عظمی اطلاع شده است .

۱۹ - تصویب مورخه ۸ میزان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا ملی به تجاویز سه گانه خود مجلس شورا راجع باشغال وظیفه صدارت عظمی از طرف والا حضرت سیه سالار غازی صدراعظم صاحب ودان رای اعتماد مجلس شورای ملی بوالا حضرت مندوح و مرفی کسببون متعینه مجلس عمومی در موضوع غله بوالا حضرت شان بمکتوب ۷۹۲ / ۱۳ / میزان ۱۳۳۰ مدیریت تجریرات شورا بحضور والا حضرت موصوف اطلاع شده است .

۲۰ - تصویب مورخه ۹ میزان مجلس عمومی شورا راجع بتفسیر ماده (۱۸) اصولنامه مامورین و متقاعدین ملکیه از اثر استفسار و استیضاح مکتوبی نمبر $\frac{۱۷۹۹}{۵۶۸} / ۶ /$ جدی ۱۳۲۹ مدیریت عمومی مامورین صدارت عظمی در مورد محسوب شدن دوره خدمت عسکری مامورین بقدم و موافق بودن آن به ترفیع آنها و صورت تصویب مجلس بمکتوب نمبر ۸۱۰ / ۷ / ۱۳۳۰ مدیریت تجریرات شورا بصدارت عظمی اطلاع شده است .

۲۱ - تصویب مورخه ۹ میزان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی از اثر استفسار و استیضاح مکتوبی نمبر $\frac{۳۸۲۹}{۳۱۹۶} / ۲ / ۲۱ / ۱۳۲۸$ شعبه ترانسپورت مدیریت عمومی صنایع وزارت اقتصاد ملی

عاید به ماده (۴۵) اصولنامه اساسی در باب تاسیس شرکت های تجارتهی و صنعتی و کمپانی ها یعنی شرکتهائی که به آنها در امور عمومی امتیازات داده شده و بجیت کمپانی های بزرگ تشکیل میگردد به دو صورت شده میتواند :

۱- یا این قبیل شرکت‌ها از جانب تبعه خود ملت بواسطه گرد آوردن سرمایه تشکیل میشود ۲- و یا امتیاز آن به کمیانیها و دول خارجه تفویض میگردد در هر دو صورت آن شرط است تا شورای ملی در آنباره اظهار نظر نموده و مسئله را تصویب کند و در باره باقی شرکت‌های عادی تجاریه تصویب شورای ملی لزوم ندارد چه ممکن است روزمره بصددها چنین شرکت‌ها تاسیس و بصددهای آن انفساخ و یا ورشکست شوند اگر تصویب شورای ملی در باره اینها هم شرط گذاشته شود پس شورای ملی نمیتواند که وظائف خود را انجام دهد و صورت تصویب مجلس شورا ب مکتوب نمبر ۸۵۷ مورخه ۲۷ می- ۱۳۳۰ بمقام صدارت عظمی اطلاع شده است .

۲۲- تصویب مورخه ۹ میزان مجلس عمومی شورای ملی راجع به تعدیل مواد ۷۳ الی ۷۷ و ۸۰ الی ۸۲ و ۸۷ و ۸۸ اصولنامه ترافیک عاید به تبدیل سیر و حرکت عراده‌ها و غیره از چپ بر راست جاده‌ها که مسئله بصورت ضمیمه اصولنامه ترافیک وضع شده است .

۲۳- تصویب مورخه ۹ میزان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی راجع به مصارف سفر خرج و کلاسیکه بولایت خدمتی مقرر میشوند بقرار نظریه مشاور حقوق تصویب شده که سفر خرج آنها مانند سفر خرج مامورین رتبه اول و زارت خانه‌ها اجرا شود و نظریه ب مکتوب نمبر ۹۵۴ مورخه ۲۹ عفر ۱۳۳۰ مدیریت تحریرات شورا بمقام صدارت عظمی اطلاع شده است .

۲۴- تصویب ۱۶ میزان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی راجع به اینکه از طرف وزارت داخله تشکیلی بنام فراقول‌ها تاسیس شده و تشکیل فراقول‌های مذکور از طرف مجلس ملغی قرار داده شده و مطلب ب مکتوب نمبر ۲۷/۷۵۵ میزان ۱۳۳۰ و نمبر ۹۸۰ مورخه ۲۴/۱۰/۱۳۳۰ مدیریت تحریرات شورای ملی بمقام صدارت عظمی اطلاع شده است .

۲۵- تصویب مورخه ۲۲ میزان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا از اثر پیشنهاد نمبر ۷۵۴ اول اسد ۱۳۳۰ ریاست بلدیة کابل راجع به محصولات جدید اضافی بلدیة که اجرای موضوع مذکور به انجمن فوق العاده محول وبعد تدقیق محصولات مذکور در مجلس عمومی نهایت تخفیف و بعضاً معاف و منحصر به بلدیة کابل و بنام ضمیمه اصولنامه محصولات بلدیة وضع شده است .

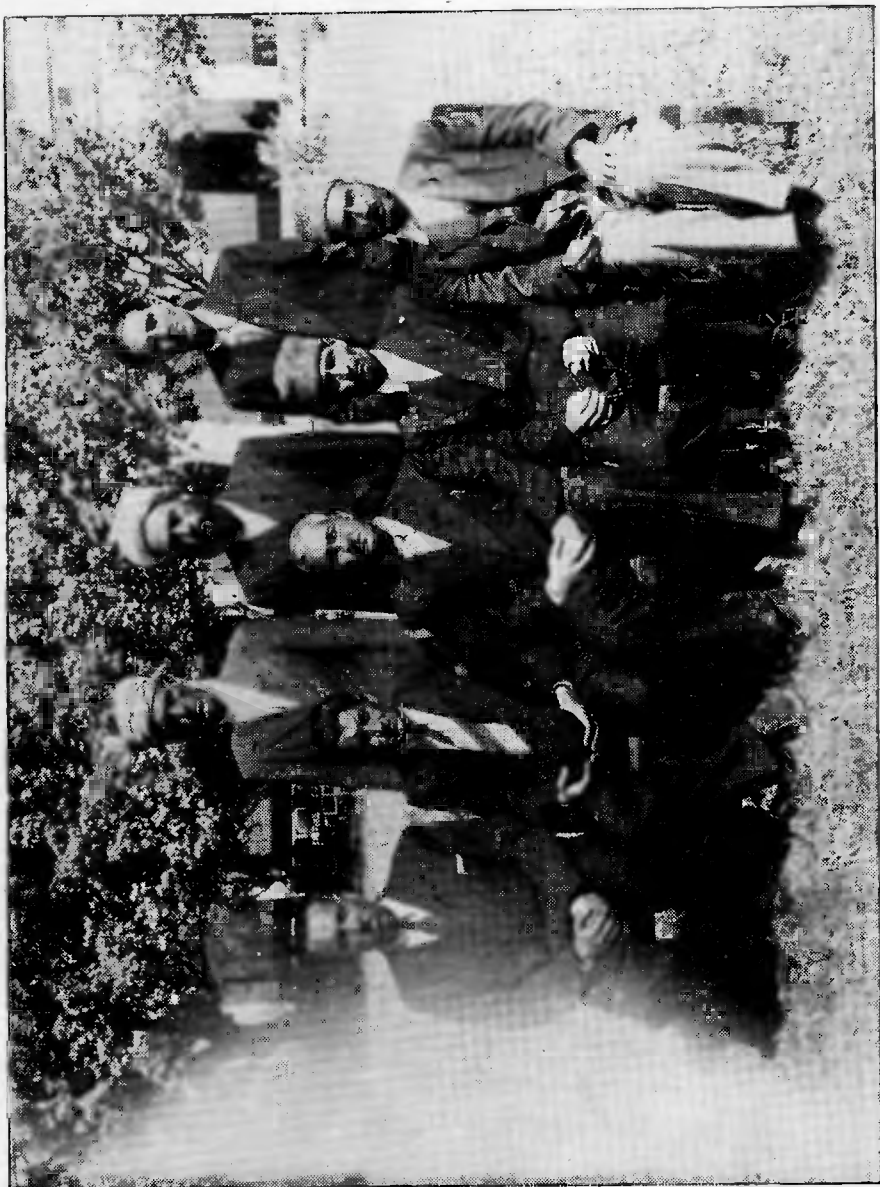
۲۶- تصویب مورخه ۲۸ میزان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا راجع بوضع اساسنامه ریاست انحصارات دولتی .

اعضای کمیسیون فواید عامه در شورای ملی

اعضای کمیسیون مطبوعات در شورای ملی

نگارنده اعضای انجمن داخلیه وبلدی شورای ملی

کمیته اعطای انجمن اقتصاد شورای ملی

- ۲۷- تصویب مورخه ۳۰ میزان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورای ملی راجع به تعدیلات نرخهای اصولنامه صکوک و وثائق پیشنهادی وزارت مالیه .
- ۲۸- تصویب مورخه ۳۰ میزان ۳۰ مجلس عمومی شوراراجع به موازنه بودجه عمومی واردات و مصارفات مملکتی سال ۱۳۳۰ و قروض بانکی آن .
- ۲۹- تصویب مورخه ۳۰ میزان ۳۰ مجلس عمومی شوراراجع به تعیین قیمت مجله شورا که مصارف طبع آن بالغ بمبلغ پنج افغانی و هشتاد و دو گریده ولی از طرف مجلس تصویب شده که فی مجله دوا افغانی بفروش برسد وهم يك تعداد آن بصورت رایگان به مواضعی که مناسب دیده شود جهت تنویر افغان توده به لزوم دیدن شاغلی رئیس شورا مجاناً توزیع و فرستاده شود و باقی کسر قیمت مجله مذکور از بودجه شورا تکافو شود و موضوع بدریغه مکتوب نمبر ۳۰/۱۰/۲۱/۱۰۴۰ و نمبر ۳۰/۱۱/۹/۱۰۷۵ مدیریت تجریرات دارالانشای شورا بصدارت عظمی اطلاع شده است .
- ۳۰- تصویب مورخه ۳۰ میزان ۱۳۳۰ مجلس عمومی شوراراجع بموافقنامه روشن نمودن خطوط سرحدی بین حکومت شاهی افغانستان و اتحاد شوروی که موضوع موافقت نامه متذکره قبلاً بتاريخ ۱۸ سنبله ۱۳۲۵ از طرف شورای ملی دوره ششم به تصویب رسیده لهذا شورای دوره هفتم هم مسائل مذکور را که در دو قسمت الف و ب خشکه و آبی که محتوی
- ۳۸۵
۱۵۱
- بازده ساده بوده و ذریعه مکتوب نمبر ۳۰/۱۱/۲۴/۱۳۲۸ وزارت خارجه جهت تصویب شورای ملی دوره هفتم ارائه شده بود موافقه و تصویب نموده و چنانچه از صورت تصویب مذکور توسط مکتوب نمبر ۳۰/۸/۱۴/۹۱۴ مدیریت تجریرات شورا بمقام صدارت عظمی اطلاع شده است .
- ۳۱- تصویب مورخه ۷ عقرب ۱۳۳۰ مجلس عمومی شوراراجع بخریداری غله عسکری دولت که الی ختم سال ۱۳۳۲ از طرف ملت پرداخته شود و بعداً حکومت در اوقات عادی اخذ غله را بطور حواله و ریزش از اهالی خواهش نه نماید و غیره مطلب بمکتوب نمبر ۱۲۳۰/۸/۱۲/۹۰۵ مدیریت تجریرات دارالانشای شورا بصدارت عظمی اطلاع شده است .
- ۳۲- تصویب مورخه ۷ عقرب ۱۳۳۰ مجلس عمومی شوراراجع بوضع اصولنامه جدید مکلفیت عسکری مرتبه وزارت دفاع ملی .
- ۳۳- تصویب مورخه ۷ عقرب ۳۰ مجلس عمومی شورای ملی غاید بقرارداد یونسکو و حکومت شاهی افغانستان در خصوص معاونت تخنیکي و صورت تصویب مذکور ذریعه مکتوب نمبر ۱۳/۹۰۷ عقرب ۳۰ مدیریت تجریرات دارالانشای شورا بصدارت عظمی اطلاع شده است .

۳۴- تصویب مورخه ۷ عقرب ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا راجع به استخراج پطرویل سرپل ولایت مزار شریف صورت تصویب مذکور ذریعه مکتوب ۱۳/۹۰۹ عقرب ۱۳۳۰ مدیریت تجریات شورا بمقام صدارت عظمی اطلاع شده است .

۳۵- تصویب مورخه ۷ عقرب ۱۳۳۰ مجلس عمومی شورا عاید به همکاری تکنیکی بین حکومت افغانستان وممالک متحده امریکامربوط نقطه ۴ بیانیه ترومن صورت تصویب مذکور بمکتوب نمبر ۳۰/۸/۱۳/۹۰۸ مدیریت تجریات شورا بصدارت عظمی ابلاغ شده است .

نوت: از جمله کارهای تصویب شده هذه السنه ۱۳۳۰ کمیسیون های شورا که به تصویب مجلس عمومی رسیده نتوانسته و برای سال ۱۳۳۱ باقیمانده قرار آتی است .

۱- کمیسیون مالی و بودجه شورا ۷ فقره

۲- « تدقیق قوانین » ۲

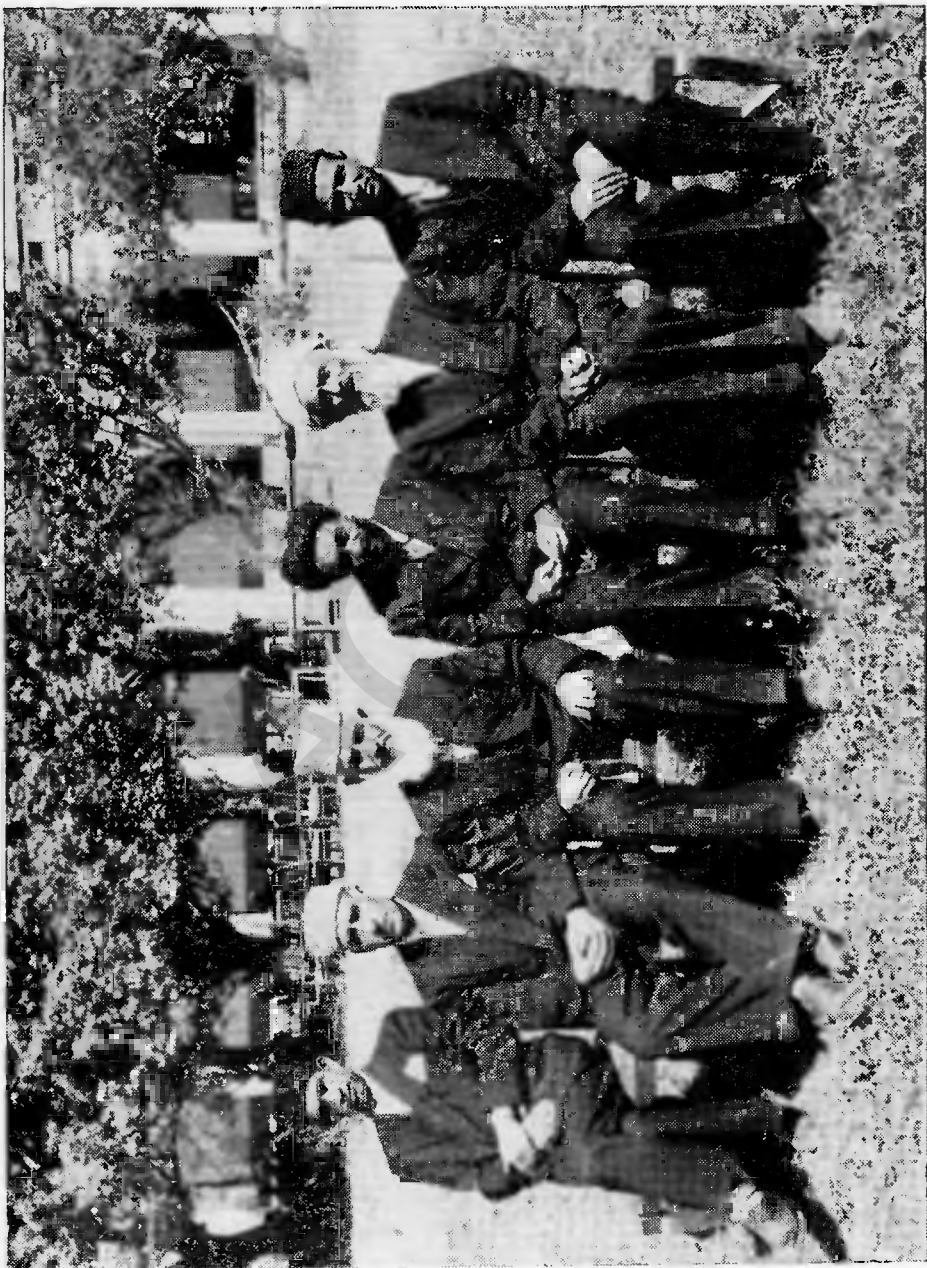
۳- « صحیه » ۱

۴- « داخله، عدلیه، بلدیہ » ۱

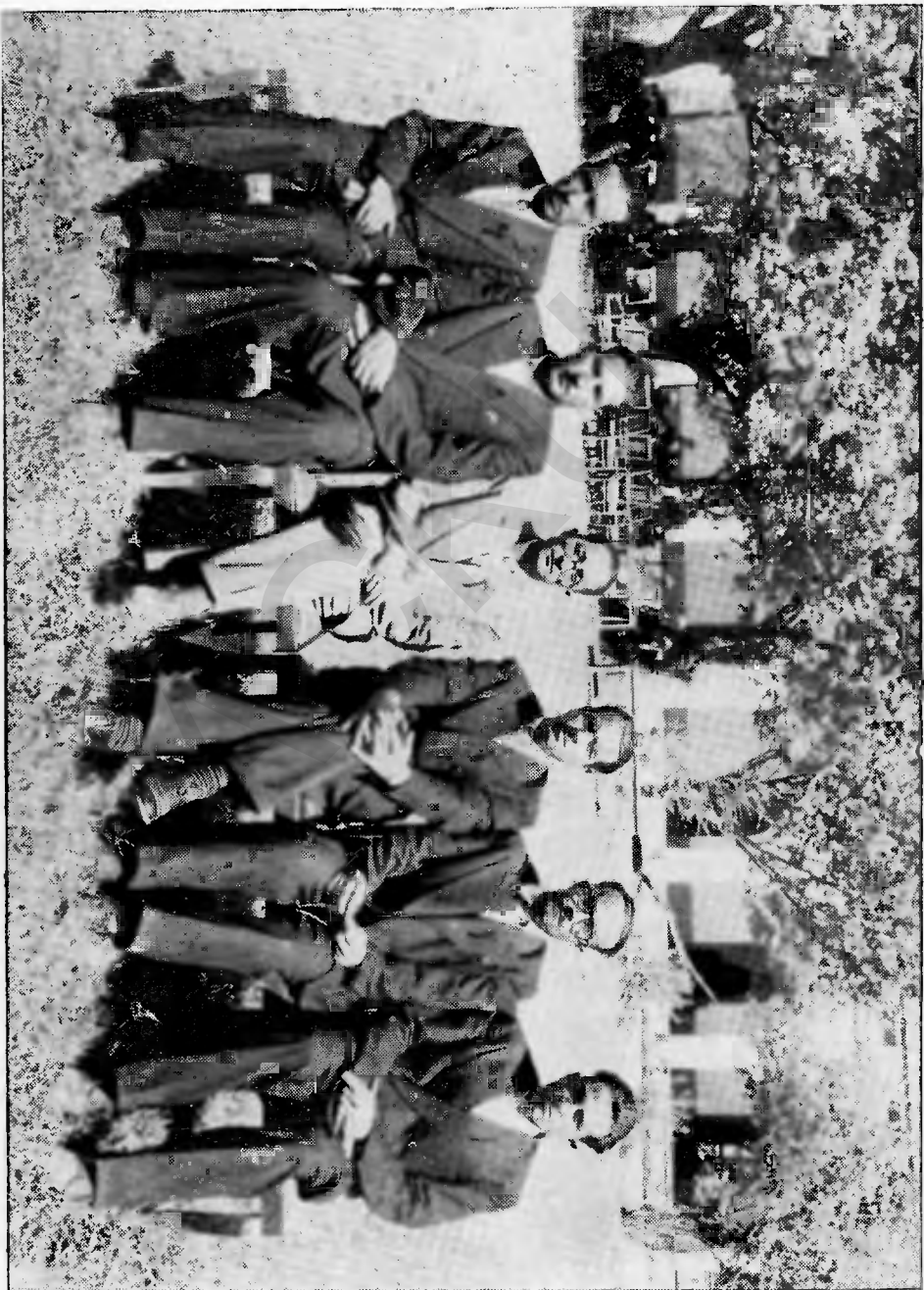
۵- « زراعت » ۱

۶- « دفاع ملی » ۱

یکمده اعضای انجمن اداری، شورای ملی

یکمده از اعضای انجمن سمیع شکایات شورای ملی

امور مجلس عالی اعیان

- ۱: موایح اصولنامه ها و ضمایم که در سنه ۱۳۳۰ به مجلس اعیان بتصویب رسیده .
- ۱۱: معاهده تجارتي بین دولت افغانستان و دولت جمهوری هندوستان .
- ۲: « مودت » « » « » واپنان .
- ۳: « » « » « » « » و سوریان .
- ۴: « » « » « » « » و مملکت اردنیه .
- ۵: ضمیمه اصولنامه حاضری و رخصتی راجع به روز پختونستان .
- ۶: « » « » « » « » نوت های مندرس .
- ۷: « » « » « » « » مجازات عسکری حامل (۷) اصل .
- ۸: « » « » « » « » جزای عسکری (۸) .
- ۹: تصویب شورای ملی راجع به حرکت موترها و عراده ها از طرف چپ بر است .
- ۱۰: « » « » « » « » راجع به اسم وزارت حربیه که با اسم وزارت دفاع ملی یاد شود .
- ۱۱: راجع به نقطه (۴) بیانیه مستر ترومن در خصوص معاونت تخنیکي .
- ۱۲: لایحه مکلفیت عسکری .
- ۱۳: « » محصولات اصنافی و غیره بلدیه .
- ۱۴: تصویب شورای ملی راجع به زرع و خرید و فروش و نگهداشت تهاکو .
- ۱۵: معاهده راجع به خریداری تیل از دولت ایران .
- ۱۶: راجع به استخراج بطرول وانغ سریل مزار شریف .
- ۱۷: « » « » « » « » به قانون ثبت سجل نفوس و تعلیمنامه نفوس شماری عمومی .
- ۱۸: راجع به پروتوکول های سرحدی بین دولتین افغانستان و شوروی .
- ۱۹: نسبت فرار دادیو نسکو و حکومت افغانستان در شق معارف راجع به معاونت تخنیکي .
- ۲۰: ضمیمه اصولنامه مکلفیت عسکری راجع به اشخاصیکه در دستگا های فنی کار میکنند .

هغو ښاخلو ته چه ښانونه ور کړ شوی دی

- ۱- داکټر فرانک سی او بک د سواد خانې د کمېټې رئیس ته د حمل ۲۶۶ نېټې په ۴۳۶/۲۵۴
نمبر فرمان د معارف لومړۍ درجه ښان .
- ۲- نلغر بور کجی د ژاندارمی د مکتب معلم ته د سرطان ۲۵۵ نېټې په ۲۳۵۲/۱۵۷۷
نمبر فرمان د ستوری دریمه درجه ښان .
- ۳- ع ، ص داکټر محمد یوسف خان د قوایم کز د شفا خانې سرطیب ته د اسد ۳۰۵
نېټې په ۴۰۰۵/۲۶۹۹
نمبر فرمان د ستوری دریمه درجه ښان .
- ۴- ع ، ص داکټر عبدالرحیم خان د ملاریا د مجادلې رئیس ته د اسد د ۳۰ نېټې په
۳۹۷۰/۲۶۷۳
نمبر فرمان د ستوری دریمه درجه ښان .
- ۵- ص داکټر نوروز علی خان د ستونې او غوړو متخصص ته د اسد د ۳۰ نېټې په
۳۹۷۱/۲۶۷۴
د ستوری دریمه درجه ښان .
- ۶- مسټر آلتن د حیوانی امراضو متخصص ته د اسد د ۳۰ نېټې په ۳۹۶۹/۲۶۷۰
د ستوری دریمه درجه ښان .
- ۷- بای محمد شمس د ج ، ب د قومانده د انځر د مخاږی معلم ته د اسد د ۲۹ نېټې په
۳۷۵۰/۱۱۶۳
نمبر فرمان د ستوری دریمه درجه ښان .
- ۸- عزت مند صنعتی بالامیر اول غنډ مشر د ژاندارمی د مکتب معلم ته د ۲۶ نېټې په
۴۳۷۱/۲۹۳۰
نمبر فرمان د ستوری دریمه درجه ښان .
- ۹- بای توفیق امین اوسر عنډ مشر د ملی دفاع د داخله مرضو د شفا خانې متخصص ته
د میزان ۱۹۵ نېټې په ۴۷۴۷/۱۵۰۹
نمبر فرمان د ستوری دریمه درجه ښان .
- ۱۰- د ښاغلی سعید نفیسی د طهران د پوهنځی استاد ته د قوس ۲۵ نېټې په ۵۵۸۷/۳۷۸۳
نمبر فرمان د معارف لومړۍ درجه ښان .
- ۱۱- ع ، ج عبدالحمین خان مسعود انصاری په افغانستان کې د ایران لوی سفیر ته
د قوس د ۲۰ نېټې په ۵۸۴۵/۳۹۴۵
نمبر فرمان د سردار اعلی ښان .
- ۱۲- ع ، ص میر عبدالعزیز خان د پروان اعلی حاکم ته د جدی ۱۵۵ نېټې په ۶۲۶۷/۴۱۹۸
نمبر فرمان د ستوری لومړی ښان .
- ۱۳- ع ، ع محمد جانخان د کاپیسا لوی حاکم ته د جدی ۱۵۵ نېټې په ۶۲۶۸/۴۱۹۹
نمبر فرمان د ستوری دوهم ښان .
- ۱۴- ش ، امیر محمد خان د امنیې قوماندان ته د ۱۵۵ نېټې په ۶۲۶۹/۴۲۰۰
نمبر فرمان د خدمت طلائی ښان .

دملی شوری داوومی دورې هغه و کیلان چه د اوومی دورې
د یادگارنیاونه دعقرب دمیاشتی ۸۵ نیټی په فرمانو ور کړی

شوی دی

- ۱ - بیاغلی ادينه محمد خان د بدخشان دواخان و کليل ته دعقرب ۸۵ نيټي په ۳۵۵۰ نمبر فرمان
- ۲ - « ابوالخير خان دمیعنی دشرین تسکاب » » » ۳۵۵۱ » » »
- ۳ - « احمدخان دهرات دغوریانو » » » ۳۵۵۲ » » »
- ۴ - « احمدمدنی خان دمزارد کشنده او بونقره » » » ۳۵۵۳ » » »
- ۵ - « اخترمحمدخان دقطغن دقلعه ذال » » » ۳۵۵۴ » » »
- ۶ - « الله میرخان دجنوبی دتنی خوست » » » ۳۵۵۵ » » »
- ۷ - « امیرمحمد خان دکابل دسروبی » » » ۳۵۵۶ » » »
- ۸ - « بسم الله خان دلقمان دقرغه نی » » » ۳۵۵۷ » » »
- ۹ - « بهرام خان دمشرقی داجین » » » ۳۵۵۸ » » »
- ۱۰ - « تاج گل خان دقندهار دزمینداور » » » ۳۵۵۹ » » »
- ۱۱ - « جان محمد خان دهرات دیرچمن » » » ۳۵۶۰ » » »
- ۱۲ - « جلادخان دمشرقی دخاص کنړ » » » ۳۵۶۱ » » »
- ۱۳ - « جلال الدین خان دقندهار دشینکی » » » ۳۵۶۲ » » »
- ۱۴ - « حبیب الله خان دکابل دیکساوولنسک » » » ۳۵۶۳ » » »
- ۱۵ - « خان محمدخان خسته دمزارشریف دمرکز » » » ۳۵۶۴ » » »
- ۱۶ - « خجوخان دجنوبی دجاجی میدان » » » ۳۵۶۵ » » »
- ۱۷ - « خدایار خان دهرات دچغچران » » » ۳۵۶۶ » » »
- ۱۸ - « خدای رحم خان دقندهار دترنگ او جلدک » » » ۳۵۶۷ » » »
- ۱۹ - « خدای رحم خان داووزگان » » » ۳۵۶۸ » » »
- ۲۰ - « درالی خان ددایه او چویان » » » ۳۵۶۹ » » »
- ۲۱ - « درمندجانخان دجنوبی دجانی خیلو » » » ۳۵۷۰ » » »
- ۲۲ - « دوست محمدخان دقندهار ددهراود » » » ۳۵۷۱ » » »
- ۲۳ - « دین محمد خان دهرات دیسا بند » » » ۳۵۷۲ » » »
- ۲۴ - « ازیم خان دجنوبی دارگون » » » ۳۵۷۳ » » »

د کابل کالنی

۲۵	»	باغلی رسول دادخان دهرات دهرات	و کابل ته د عقرب د ۸ نېټې په ۳۵۷۴ نمبر فرمان
۲۶	»	سغی امین خان د قطغن د دوشی	» » ۳۵۷۵ » » »
۲۷	»	سعادت خان د گردیز د مرکز	» » ۳۵۷۶ » » »
۲۸	»	سعدالدین خان دهرات داوږه	» » ۳۵۷۷ » » »
۲۹	»	سید محمد خان دهرات د تولاک	» » ۳۵۷۸ » » »
۳۰	»	سلطان محمد خان د کابل د گوستان	» » ۳۵۷۹ » » »
۳۱	»	سلطان محمد خان دهرات د یادغیسات	» » ۳۵۸۰ » » »
۳۲	»	سلطان محمد خان دقندهار د نوزاد	» » ۳۵۸۱ » » »
۳۳	»	سید احمد خان د کابل د کوداږ	» » ۳۵۸۲ » » »
۳۴	»	سید عمر خان د قطغن د بلان	» » ۳۵۸۴ » » »
۳۵	»	سید محمد خان دهقان د پانځمان د مرکز	» » ۳۵۸۵ » » »
۳۶	»	سید محمد خان دقندهار د شورابک	» » ۳۵۸۶ » » »
۳۷	»	سید محمد خان دهرات د ادر سکن	» » ۳۵۸۷ » » »
۳۸	»	شاه محمد خان دقندهار د قلات	» » ۳۵۸۸ » » »
۳۹	»	شاهدار عالی خان د کابل د دایر ننگی	» » ۳۵۸۹ » » »
۴۰	»	شرف علی خان د مزار د دره صوف	» » ۳۵۹۰ » » »
۴۱	»	شیر احمد خان دغزنی د قره باغ	» » ۳۵۹۱ » » »
۴۲	»	شیر محمد خان دقندهار د اجربستان	» » ۳۵۹۲ » » »
۴۳	»	صلاح الدین خان سلجوقی دهرات د مرکز	» » ۳۵۹۴ » » »
۴۴	»	عبد الاحد خان د اندراب	» » ۳۵۹۵ » » »
۴۵	»	عبد الاول خان قرشی د تالقان	» » ۳۵۹۶ » » »
۴۶	»	عبد الحبيب خان دهرات د زر تون	» » ۳۵۹۷ » » »
۴۷	»	عبد الحکیم خان د قندز	» » ۳۵۹۸ » » »
۴۸	»	عبد الحمید خان د فراه د جفانسور	» » ۳۵۹۹ » » »
۴۹	»	عبد الرب خان دغزنی د اندرو	» » ۳۶۰۰ » » »
۵۰	»	عبد الحکیم خان د کابل د بگرام	» » ۳۶۰۱ » » »
۵۱	»	عبد الرحمن خان د کابل د نجراب	» » ۳۶۰۲ » » »
۵۲	»	عبد الرحمن خان محمودی د کابل د مرکز	» » ۳۶۰۳ » » »
۵۳	»	عبد الرشید خان دقندهار د نهر سراج	» » ۳۶۰۴ » » »

د کابل کالنی

۸۵ - شاهغلی غلام حیدر خان دقطغن دخان آباد وکیل ته د عقرب ۸۵ نېټې په ۳۶۳۴ نومبر فرمان

» » ۳۶۳۵	» » »	» » غلام علی خان د کابل د جاغوری	۸۶ -
» » ۳۶۳۶	» » »	» » عبدالحمید خان د کابل د بامیانو	۸۷ -
» » ۳۶۳۷	» » »	» » میر غلام محمد خان غبار د کابل د مرکوز	۸۸ -
» » ۳۶۳۸	» » »	» » فقیر احمد خان د مشرقی دسر کالنی	۸۹ -
» » ۳۶۳۹	» » »	» » قدرت شاه خان د مشرقی د شینوارو	۹۰ -
» » ۳۶۴۰	» » »	» » گلاب شاه خان د کابل د لاهو گرد	۹۱ -
» » ۳۶۴۱	» » »	» » گل جانخان د لخواجو	۹۲ -
» » ۳۶۴۲	» » »	» » گل اصغر خان د مشرقی دننگهار د کوچی	۹۳ -
» » ۳۶۴۳	» » »	» » گل پاچا خان الفت د مشرقی دمرکز	۹۴ -
» » ۳۶۴۴	» » »	» » لعل محمد خان د فندهار دهله	۹۵ -
» » ۳۶۴۵	» » »	» » لعل محمد خان د فندهار د گزاب	۹۶ -
» » ۳۶۴۶	» » »	» » محراب الدین خان د مزار شریف د بلخ	۹۷ -
» » ۳۶۴۷	» » »	» » محمد ابراهیم خان د جنوبی د زرمت	۹۸ -
» » ۳۶۴۸	» » »	» » محمد ابراهیم خان د فندهار د گرم سیر	۹۹ -
» » ۳۶۴۹	» » »	» » محمد اسلم خان د مزار شریف د شبرغان	۱۰۰ -
» » ۳۶۵۱	» » »	» » محمد اعظم خان د هرات د گنداره	۱۰۱ -
» » ۳۶۵۲	» » »	» » محمد اعظم خان د میمنی د پشتهون کونج	۱۰۲ -
» » ۳۶۵۳	» » »	» » محمد افضل خان د هرات د کپسان	۱۰۳ -
» » ۳۶۵۴	» » »	» » محمد اکبر خان د کابل د لعل اوسر جنګل	۱۰۴ -
» » ۳۶۵۵	» » »	» » محمد بالله خان د مشرقی د اسمار د مرکز	۱۰۵ -
» » ۳۶۵۶	» » »	» » محمد انور خان د کابل د بیګرامی	۱۰۶ -
» » ۳۶۵۷	» » »	» » محمد ایوب خان د کابل د پغمان	۱۰۷ -
» » ۳۶۵۸	» » »	» » محمد ایوب خان د بدخشان د جرم	۱۰۸ -
» » ۳۶۵۹	» » »	» » محمد جانخان د مشرقی د دره پیچ	۱۰۹ -
» » ۳۶۶۰	» » »	» » محمد جانخان د مشرقی د لنبوی سین	۱۱۰ -
» » ۳۶۶۱	» » »	» » محمد جمال خان د کابل د دوازخواه	۱۱۱ -
» » ۳۶۶۲	» » »	» » محمد حسین خان د مزار د دولت آباد	۱۱۲ -
» » ۳۶۶۳	» » »	» » محمد حسین خان د جنوبی د شمکینو	۱۱۳ -

دملی شوری داووی دورې

- ۱۱۴- ښاغلی محمد حیدر خان د قندهار د کشکک څخه دو کبیل ته د عقرب ۸۰ نېټې په ۳۶۶۴ نېټه فورمان
- » ۱۱۵- محمد خان د قندهار دارغستان » » »
- » ۱۱۶- محمد داؤد خان د مزار شریف د نهر شاهي » » »
- » ۱۱۷- محمد رحیم خان د کابل د کلهنگار » » »
- » ۱۱۸- محمد رفیق خان د مشرفی د سرخ رود » » »
- » ۱۲۹- محمد زمان خان د مشرفی د حصارکد خط جانی » » »
- » ۱۲۰- محمد شاه خان د قندهار د سپین بولدک » » »
- » ۱۲۱- محمد شاه خان د کتوواز » » »
- » ۱۲۲- محمد صادق خان د قندهار د ترین » » »
- » ۱۲۳- محمد صدیق خان دهرات د جوند » » »
- » ۱۲۴- محمد صدیق خان د مشرفی د کنړو » » »
- » ۱۲۵- محمد صدیق خان د قندهار د گرشک » » »
- » ۱۲۶- محمد طاهر خان د غزنی د جغتو » » »
- » ۱۲۷- محمد طاهر خان د قطن د فرخار » » »
- » ۱۲۸- محمد عثمان خان د مشرفی دروداتو » » »
- » ۱۳۹- محمد عظیم خان د مشرفی د دوا بگیل » » »
- » ۱۳۰- محمد علی خان د فراه د بکوا » » »
- » ۱۳۱- محمد علی خان دهرات د فادس » » »
- » ۱۳۲- محمد علی شاه خان دهرات د گلران » » »
- » ۱۳۳- محمد سهر خان د قطن د خوست او فرنگک » » »
- » ۱۳۴- محمد فرخ شاه خان د مشرفی د کاهي » » »
- » ۱۳۵- محمد فیروز خان د کابل د جبل السراج » » »
- » ۱۳۶- محمد قاسم خان د مزار د سرپل » » »
- » ۱۳۸- محمد کبیر خان د کابل د غور بند » » »
- » ۱۳۹- محمد کبیر خان د مزار شریف د خلم » » »
- » ۱۴۰- محمد کریم خان د کابل د چهار بکارو » » »
- » ۱۴۱- محمد کریم خان نزیهی د میمنی د اندخوی » » »
- » ۱۴۲- محمد کریم خان د کابل د پنجشیر » » »

د کابل کالنی

- ۱۴۳- بماغلی محمد موسی خان د دایز ننگی د شهرستان وکیل ده د عقرب د ۸ نېټې په ۳۶۹۱ نېټه فرمان
 » » ۳۶۹۲ » » » محمد موسی خان د مشرقی د کوز کنړو
 » » ۳۶۹۳ » » » محمد نبی خان د قطغن د ننگی قلعی
 » » ۳۶۹۴ » » » محمد نسیم خان د مشرفی د لغمان
 » » ۳۶۹۵ » » » محمد نسیم خان د غزنی د کوچی
 » » ۳۶۹۶ » » » محمد یاسین خان د فراه د اناردری
 » » ۳۶۹۷ » » » محمد یوسف خان د کابل د کهمرد
 » » ۳۶۹۸ » » » محمد یوسف خان د مزار د قرقین
 » » ۳۶۹۹ » » » محمد یوسف خان د میمنی د قیصار
 » » ۳۷۰۰ » » » محمد یونس خان د غزنی د کټوازد د کوچیانو
 » » ۳۷۰۱ » » » محمود خان د غزنی د مرکز
 » » ۳۷۰۲ » » » مشک علم خان د مشرقی د نورستان
 » » ۳۷۰۳ » » » محمود خان د قندهار د ریگستان
 » » ۳۷۰۴ » » » میراجانخان د مشرفی د خوگیانیو
 » » ۳۷۰۵ » » » میر حاتم خان د جنوبی د بخدرانیو
 » » ۳۷۰۶ » » » میر حامد خان د هرات د کرخ
 » » ۳۷۰۷ » » » سعدالله خان د جنوبی د خوست
 » » ۳۷۰۸ » » » نجم الدین خان د قطغن د رستاق
 » » ۳۷۰۹ » » » نجیب الله خان د هرات د غور اتو
 » » ۳۷۱۰ » » » نصر الله خان د قندهار د ډنډ
 » » ۳۷۱۱ » » » نظر محمد خان نوا د میمنی د مرکز
 » » ۳۷۱۲ » » » تنگرهار خان د مشرفی د مهمندرې
 » » ۳۷۱۳ » » » نور علم خان د کابل د میدان
 » » ۳۷۱۴ » » » نور محمد خان د قندهار د پنجوانی
 » » ۳۷۱۵ » » » نیک محمد خان د غزنی د ښرنی
 » » ۳۷۱۶ » » » ولی محمد خان د قندهار د پشترود د کوچی

امور و اوقات استان بانک

سال ۱۳۲۸ بغرض مقایسه

دارائی -

۵۱۲۰۵۸۴۰۹۵۵/۰۳	افغانی	۵۱۲۰۵۰۲۰۸۱۴/۱۶	طلا
۶۴۰۵۶۸۰۲۸۵/۳۳	»	۶۴۰۶۰۳۰۲۸۵/۳۹	نقره
۱۴۱۰۷۸۳۰۷۲۱/۷۵	»	۳۵۶۰۱۳۱۰۹۵۲/۳۸	اسعار خارجه
۱۷۵۰۹۳۷۰۱۳۵/۰۰	»	۱۷۵۰۹۸۰۰۹۰۲/۰۰	نوتهای دولتی
۸۵۰۳۹۶۰۲۵/۰۰	»	۷۱۰۵۱۷۰۸۱۵/۰۰	بانک‌نوتهها
۱۰۳۸۶۰۹۷۳/۹۹	»	۱۰۳۲۴۰۵۵۲/۶۷	مسکوک
۴۶۶۰۵۹۸۰۲۲۴/۷۴	»	۵۴۶۰۹۹۰۰۷۶۷/۳۲	مدیونین
۳۰۰۹۳۳۰۴۷۵/۰۰	»	۳۶۰۴۲۶۰۵۰۸/۰۰	اشترک
۸۰۶۰۸۹۳/۲۶	»	۷۵۸۰۱۶۲/۵۱	عمارت موسسه
۶/۰۰	»	۷/۰۰	اثاثیه
۱۰۴۷۹۰۹۹۹۰۳۹۵/۱۰	»	۱۰۷۶۶۰۲۳۶۰۷۶۶/۴۳	جمع کل دارائی

سال ۱۳۲۸ بغرض مقایسه

بدهی :-

۱۲۰۰۰۰۰۰۰۰/۰۰	افغانی	۱۲۰۰۰۰۰۰۰۰/۰۰	سرمایه
۳۳۰۹۷۷۰۴۶۷/۲۲	»	۴۹,۵۳۳۰۰۲۸/۱۴	ذخیره
۳۷۰۳۱۵۰۹۲۵/۹۶	»	۳۷۰۰۴۹۰۹۴/۶۶	مقدار تقسیم نشده
۱۷۲۰۰۰۸۰۸۱۸/۵۳	»	۲۱۶,۷۷۲,۱۲۷/۷۸	کریدورها با افغانی
۲۴۰۱۲۱۰۷۸۱/۴۲	»	۱۱۲,۵۲۱,۶۹۶/۰۶	» به اسعار خارجه
۶۲۰۲۵۳۰۷۶۷/۰۰	»	۷۴۰۵۹۴,۴۸۰/۰۱	امانات
۱۸۰۰۰۰۰۰۰۰/۰۰	»	۱۸۰۰۰۰۰۰۰۰/۰۰	نوتهایی منتشره دولتی
۸۴۴,۹۹۵,۱۱۰/۰۰	»	۹۶۷,۹۹۵,۱۱۰/۰۰	بانک‌نوتهها در جریان
۴۰۸۲۶,۵۲۴/۹۷	»	۷,۷۷۲,۲۲۹/۷۸	حساب موقتی
۱۰۴۷۹۰۹۹۹۰۳۹۵/۱۰	»	۱۰۷۶۶۰۲۳۶۰۷۶۶/۴۳	جمع کل بدهی

مفاد و ضرر سال ۱۳۲۹ د افغانستان بانک

مفاد :-

افغانی	۲۳۰۷۹۹۰۹۵۳/۵۲	تسکت بولی
»	۱۰۹۳۴۰۹۵۱/۵۳	کمیشن
»	۱۶۰۱۶۷۰۸۱۵/۱۷	اسعار خارجه
»	۲۰۴۰۴۸۶/۱۰	درک متفرقه
افغانی	<u>۴۲۰۱۰۷۰۲۰۶/۳۲</u>	جمله شد مفاد

ضرر :-

افغانی	۱۰۸۵۶۷۰۸/۶۸	معاشات
»	۳۰۲۰۱۰۴۰۲/۹۸	مصارفات
»	۳۷۰۰۴۹۰۰۹۴/۱۶	مفاد خالص
»	<u>۴۲۰۱۰۷۰۲۰۶/۳۲</u>	جمله شد ضرر

امور سال ۱۳۳۰ بانک ملی

بانک ملی در سال ۱۳۳۰ هم نظر بهرام و مشی اساسی خود علاوه بر تمشیت امور بانکی در توسعه صناعت و تجارت مملکت نیز صرف مساعی نموده که ذیلاً طور اختصار اشعار می‌گردد :

امور بانکی :

علاوه بر شعباتی که بانک ملی در کابل - قندهار - هرات - مزار شریف - خان آباد - اندخوی و میمنه دارد برای امور بانکی و مناطق صنعتی بلخ - ری قندوز و بغلان با اساس موافقه نامه‌هایی با شرکت نساجی و فابریکه قندسازی در سال ۱۳۳۰ تصمیم گرفته که نمایندگان بانک ملی در قندوز و بلخ و ری و بغلان نیز دایر گردانند که از آن جمله نمایندگان بانک ملی در قندوز شروع به کار نموده و نمایندگان بلخ و ری و بغلان هم عملاً قریب دایر می‌شود .

احصائیه حسابات جاری و امانت در برج جدی سال ۱۳۳۰

که مقارن با ترتیب راپور هذا می‌باشد

شعبات	حسابات جاری			امانات		
	کریدیت	دبت	فاضل	کریدیت	دبت	فاضل
کابل	۱۲۹۰۸۳۹۳۱	۶۷۲۶۳۳۳۵	۶۳۳۲۰۵۹۶	۲۸۱۷۴۶۸	۳۰۵۳۹۱	۲۵۱۲۰۷۷
بشاری خانگه	۱۵۰۸۶۰۳۴	۱۱۳۲۲۷۲۷	۳۷۶۳۳۰۷	۱۹۲۹۰۰	.	۱۹۲۹۰۰
قندهار	۲۰۴۳۵۰۴۳	۱۲۳۷۹۱۹۶	۸۰۵۵۸۳۷	۹۶۱۰۸۶	۵۱۸۳۴۴	۴۴۲۷۴۲
هرات	۱۵۴۵۹۴۵۹	۶۲۴۰۲۶۳	۹۲۱۹۱۹۶	۳۳۲۸۱۰۸	۵۷۹۰۳۵	۲۷۴۹۰۷۳
مزار شریف	۲۰۳۱۲۲۹۵	۸۶۹۴۳۹۴	۱۱۶۱۷۹۰۱	۹۲۹۷۵۳	۶۴۶۳۲	۸۶۵۱۲۱
خان آباد	۴۱۵۴۸۸۹	۲۲۰۹۱۴۹	۱۹۴۵۷۴۰	۶۳۱۷۰۴	۳۰۰۶۷۹	۳۳۱۰۲۵
اندخوی	۱۴۰۱۵۹۴	۴۵۴۶۹۶	۹۴۶۸۹۸	۸۵۵	—	۸۵۵
میمنه	۴۶۶۴۶۹۴	۱۹۷۰۶۷۷	۲۶۹۴۰۱۷	۵۲۲۰۲۰	۲۳۴۳۲۴	۲۸۷۶۹۶

بانک ملی برای تشویق اهالی بصره جوئی و پس انداز صندوقی بنام پس انداز در مرکز و شعبات خود در ولایات دایر ساخت که حتی از اهالی مبلغ ده افغانی و از طلاب معارف دوافغانی می‌پذیرد و علاوه بر آن در سال ۱۳۲۹ مبلغی هم طور جائزه بدارندگان حسابات پس انداز از طریق قرعه توزیع کرد بالنتیجه عده حسابات پس انداز که در سال ۱۳۲۹ باندازه ۱۶۸۲ حساب بود در سال ۱۳۳۰ عده حسابات مذکور به ۲۴۸۴۹ حساب ارتقا یافت .

افغانی ۶۲۰۹۰۴/۶۰	۵۸۲۰۶/۴۵	۲- قرضه مالداری
		ب (شعبه هرات :
	» ۱۰۷۸۳۸/۹۷	۱- قرضه اعتباریه
» ۲۱۰۲۵۰۹۰/۸۲	» ۱۲۹۴۰۵۰۴/۵۹	۲- قرضه درك تكميل سرمايه شركتها
	» ۷۹۷۶۷۴۷/۲۶	۳- قرضه باعبار سهام
		ج (شعبه اندخوی :
» ۲۱۹۶۷۱۹/۱۵		قرضه باعبار سهام
		د (شعبه ميمنه :
» ۶۹۸۷۱۴/۹۲		قرضه باعبار سهام
		ه (شعبه قندهار :
	افغانی ۳۶۸۷۴۳۳/۳۵	۱- قرضه اعتباریه سفید
» ۴۴۰۴۹۳۴/۸۳	» ۷۱۷۵۰۱/۸	۲- قرضه باعبار سهام

امور تجارتي

الف (فره ملی :

بازار عموم مواد خام که با اثر شروع جنگ کوریا در ۲۵ جون ۱۹۵۰ (۳ سرطان ۱۳۲۹) در اواخر سال ۱۳۲۹ صعود نموده بود با حلول سال ۱۳۳۰ سقوط نمود - علت بزرگ بلند رفتن قیمتها چنانکه معلوم است وارد شدن امریکا در بازار دنیا جهت ذخیره برای جنگ بود - پروگرام خرید که تا اندازه اجرا شده امریکا از خرید دست گرفت قیمتها رو به نزول و سقوط گذارد .

اثر این وضع در قیمت مواد خام عموماً و در نرخ فره ملی خصوصاً محسوس گردید . بلند ترین نقطه صعود خـود را قیمتها در ماه مارچ یعنی اواخر سال ۱۳۲۹ طی نمود چنانچه متوسط قیمت فره قل افغانی به ۱۰۹ دالر و پوست جنوب غرب افریقا ۸/۵۰ دالر رسیده بود . از آن تاریخ به بعد قیمتها متوالیاً رو به نزول رفت .

در ۲۱ جون (۳۰ جوزای ۱۳۳۰) انتظام لیلامی از طرف افغان امریکن نیویارک بعمل آمد که در آن مجموعاً ۴۰۰ هزار جلد پوست (يك ثلث كجود و دو ثلث سیاه) بمعرض فروش گذارده شد . از آنجمله ۷۰ فی صد سیاه و ۴۴ فی صد تقریباً ۱۸ فی صد كجود بفروش رفته است . حدود قیمتها در این لیلام قرار ذیل ظاهر شده است :

د کابل کالنی

سیاه :

از ۹/۲۵ دالر تا ۱۶/۵۰ دالر	ناز کچه
» ۶/۷۵ » » ۵/۵۰ »	فرا کلمچه
» ۱۴/۵۰ » » ۹/۲۵ »	نازک یرنی
» ۱۲/۷۵ » » ۹/۲۵ »	یرنی
» ۱۱/۵۰ » » ۸/۰۰ »	آق گل یرنی
» ۱۰/۲۵ » » ۷/۵۰ »	آق گل
» ۸/۰۰ » » ۵/۷۵ »	آق گل کلان گل
» ۱۱/۰۰ » » ۷/۲۵ »	پلوسکی
» ۹/۰۰ » » ۶/۰۰ »	دوغ یرنی
» ۸/۰۰ » » ۳/۲۰ »	فلورا
» ۵/۵۰ » » ۲/۶۰ »	فیکورنی
» ۸/۵۰ » » ۴/۵۰ »	جیکیت

کسبود :

از ۱۰/۰۰ دالر تا ۱۴/۵۰ دالر	روشن
از ۹/۷۵ دالر تا ۱۲/۷۵ دالر	آسمانی
» ۵/۷۵ » » ۹/۷۵ دالر	تاریک
» ۳/۰۰ » » ۷/۰۰ دالر	کسبود مخلوط

تقر :

از ۲/۷۰ دالر تا ۹/۵۰ دالر	تقر درجه اول
» ۱/۰۰ » » ۴/۵۰ دالر	تقر درجه دوم
» ۰/۲۰ » » ۲/۰۰ دالر	تقر درجه سوم

پوست کسبود که تقریباً انحصار فعلی تولید آن در دنیا بدست افغانستان است از مدت است که بازار در خریداری آن مقاومت نشان میدهد - علت آن اینست که نسبت تولید این پوست افزایش یافته است چنانچه در سالهای گذشته تعداد این نوع پوست از ۲۰ تا ۲۵ فی صد مجموع تولیدات تجاوز نیکرد ولی در اموال جدید نسبت مذکور ۴۰ الی ۵۰ فی صد میرسد چون در بازار برای این مقدار کثیر تقاضا موجود نیست بنابراین قیمت این جنس تنزل زیادی کرده است منافع مملکت اقتضاء میدارد که تولیدات این قبیل پوست بحد

معقول نگه داشته شود سیر تنزل قیمتها در طول سال ادامه داشت چنانچه در سرطان پوست کبود قطعاً خریدار نداشته و متوسط قیمت سیاه تخمین ۸/۵۰ دالر بود در جولائی (سرطان ۱۳۳۰) یکصد و سی و سه هزار جلد پوست افریقائی از طرف کمپنی هدسنز بی درلندن لیلام شد گرچه مقدار عرضه شده صد فیصد فروش شد مگر متوسط قیمت فی جلد ۴۹/۹ شلنگک برآمده و نسبت به لیلام ۶ می ۱۵ فیصد تنزل به مشاهده پیوست در ۲۳ جولائی در اینن گراد ۵۰۰ هزار جلد پوست از طرف روسها به لیلام گذاشته شد ازین جمله فقد ۳۰ فیصد بفروش رفت و متوسط قیمت ۱۵۷/۲۰ دالر برآمد در سنبله عدم تقاضا نسبت به پوست کبود دوام داشت و قیمت بهترین پوست کبود فی جلد ۱۱ دالر تخمین شده است - قیمت پوست سیاه ۷ الی ۱/۵۰ دالر بوده است در ماه ستمبر لیلام دیگری درلندن بعمل آمد در آن ۵۰۰ هزار جلد پوست افریقائی عرضه شد متوسط قیمت فی جلد ۴۷ شلنگک و نسبت به لیلام جولائی ۵ فیصد تنزل ظاهر برآمد در برج عقرب قیمت پوست خوب کبود افغانی فی جلد ۱۰ تا ۱۰۰ دالر و پوست سیاه الی ۶/۵۰ دالر تخمین شده است در برج عقرب کمپنی (ایستود) ۱۵۰ هزار جلد پوست جنوب غرب افریقا را لیلام نمود متوسط قیمت ۵/۲۱ دالر ظاهر شد همچنین در همین ماه هدسنز بی کمپنی ۸۰۵ هزار جلد پوست را که ۳۰۰ هزار آن روسی و ۵۰۰ هزار افغانی و باقی جنوب افریقائی بود به لیلام گذاشت متوسط قیمت جنوب افریقا ۶ دالر و پوست روسی ۱۵۷ دالر ظاهر شد .

در ۱۷ جنوری (۲۶ جدی) افغان امریکن نیویارک انتظام انعقاد لیلام دیگری را نمود صورت عرضه و فروش در این لیلام فرار ذیل بود :

۱) سیاه عرضه	۲۵۷ هزار	فروش ۱۴۵ هزار با	۵۶ فیصد
۲) کبود عرضه	۱۲۱ هزار	فروش ۷۸ هزار با	۶۴ فیصد
۳) تفرع عرضه	۲۸ هزار	فروش ۲۵ هزار با	۹۰ فیصد

جمله ۴۰۶ هزار فروش ۲۴۸ هزار یا ۶۱ فیصد
 قیمت های حداقل واحد اکثر فرار ذیل است :

۱ - سیاه	از	۶/۷۵ دالر	تا ۱۴ / ۲۵ دالر
نازک کچه	»	۸/۵۰	» ۱۲ / ۰۰ دالر
نازک یرنی	»	۸/۵۰	» ۱۰ / ۲۵ دالر

دالر	تا ۹/۰۰	از ۷/۰۰ دالر	آق کدل یرنی
دالر	» ۸/۰۰	» ۶/۰۰	آق کدل
دالر	» ۶/۷۵	» ۵/۶۰	آق کدل کلان گدل
دالر	» ۸/۰۰	» ۴/۳۰	چقمائی
دالر	» ۷/۵۰	» ۵/۵۰	دوغ یرنی
دالر	» ۵/۵۰	» ۳/۲۰	فلورا
دالر	» ۳/۴۰	» ۲/۰۰	فیکورنی
دالر	» ۶/۵۰	» ۵/۴۰	جسکیت
دالر	» ۵/۴۰	» ۲/۷	قره فلپچه

۲ - کبود

کبود سفیداز ۷/۵۹ دالر تا ۱۱/۷۵ دالر
 کبود آسمانی از ۶/۵۰ دالر تا ۱۲/۲۵ دالر
 کبود سیاه از ۶/۲۵ » » ۸/۵۰ »

مطابق آخرین اطلاعاتیکه بدست هست کساد بازار همچنان دوام دارد و تقاضا برای خرید انواع پوست باب بالعموم و راجع به پوست قره قلی بالخصوص وجود ندارد و نرخها روبه تنزل میرود .

چون قرار مشاهده لیلان آخرین هدسنزی کمیتهی برداشت و تقاضای پوست در بازار اروپا وبالخاصه فرانسه محسوس است - جهت آنکه ازین موقع تا جائیکه امکان دارد استفاده شود مقرر شده است که یکصد هزار جلد پوست به لندن حمل شود - چنانکه ۴۲ هزار جلد قبلا از طرف شرکت قره قل حمل شده و ۶۰ هزار جلد دیگر عنقریب از طرف شرکت اتحادیه مزارشریف از کابل حمل لندن میشود مجموع مقدار پوستیکه تا اخیر دلو ۱۳۳۰ از مملکت صادر شده بالغ بر ۹۲۱۶۶۳ جلد میگردد .

(ب) پنبه

نرخ پنبه مثل قیمت سایر مواد خام با شروع سال ۱۳۳۰ تنزل نمود علت آن خوبی فصل پنبه امریکای و تولیدات در ممالک دیگر و حذف سهمیه بندی صدور پنبه از امریکای بوده است قابل ملاحظه است که اضافه از نصف تولیدات پنبه از امریکاست و ترقی و تنزل قیمت این متاع بهرول آن مملکت در عرضه این جنس رابطه قریب دارد .

در ظرف سال ۱۳۳۰ پنجصد تن ینبه اذرك باقی یشم قرارداد ۱۴ اگست ۱۹۴۸ بروسیه صادر شده و مقرر شده است که یک هزار و پنجصد تن به هند و یک هزار تن به هامبورگ صادر شود جریان حمل این مقدار در طی سال ۱۳۳۰ دوام دارد .

ج) یشم

در اواخر سال ۱۳۲۹ قیمت یشم ترقی بی سابقه کرده بود چنانچه در فروری ۱۹۵۱ (دلو ۲۹) یشم سفید درجه اول فی یونید $1/75$ دالرو رنگه ۶۵ تا ۸۵ سنت قیمت داشت ولی با شروع سال ۱۳۳۰ این وضع تغییر خورد و مثل دیگر مواد خام قیمت یشم نیز تنزل نمود نرخ حاضره در نیویارک تقریباً فی یونید (یشم سفید درجه اول صافی) ۹۰ سنت میباشد - در صادرات یشم شرکتها از احاطه قیود کنترول اسعار و تجویلی بروسیه دچار مشکلات بودند و از همین جهت به بیعانه نورمال صادرات بعمل نیامده است .

امور صنعتی:

چون بعد از مواد ارتزاقی البسه در درجه اول مورد احتیاج عامه میباشد و تخمیناً تورید منسوجات ۶۰ فیصد واردات مملکت را تشکیل میداد بمنظور رفع یا تخفیف این احتیاج مبرم و سوق دادن سرمایه از تجارت بصناعت و بلند بردن پایه تولیدات مملکت بانك ملی در اواخر سال ۱۳۲۹ پروژة برای توسعه صناعت نساجی ترتیب و بمقامات عالیہ تقدیم داشت که از طرف مقامات موصوف منظور و امراجرای آن داد بشد متعاقباً هیئتی برای خریداری فابریکهها و ماشینهای لازمه به اروپا اعزام گردید و هیئت مسند کور مقد مات کار را فراهم نمود که عنقریب قرار دادها با کمپنی های مر بوضه منعقد و بخریداری ماشینها و فابریکهها اقدام میشود .

برای اینکه خوانندگان محترم راجع به پروژة مذکور تا اندازه معلوم داشته باشند طور خلاصه به ذکر ماشینها و فابریکه هائی که مطابق پروژة منظور شده وارد میگردد به بیعانه تولیدات آنها می پردازیم :

۱) شرکت نساجی برای توسعه فابریکه نساجی پلغمری به تورید ۱۵ هزار دوک نختابی اقدام نموده بدینوسیله مقدار تولیدات نخ پلغمری مضاعف میگردد و فابریکه مسند کور در سال ۱۳۳۱ عوض ۸ میلیون متر تکه و ۶۰ هزار گنده نخ ۱۲ میلیون متر تکه و ۳۰۰ هزار گنده نخ تولید خواهد نمود هر گاه نخ حاصله کاملاً بساختن تکه ۹۰ سانتی متر عرض مانند صحن پلغمری استعمال شود ۱۲ میلیون متر تکه دیگر از آن بدست می آید که مجموعاً ۲۴ میلیون متر میشود و اگر طوریکه در نظر گرفته شده نخبهای حاصله برای بسافندگان

دستی داده شود عوض ۱۲ ملیون متر صحن ۹۰ ساتی عرض ۱۸ ملیون متر تکه که عرض آن پنجاه ساتی متر باشد بدست می آید که جمله ۳۰ ملیون متر تکه میشود .

(۲) فابریکه نساجی گلپهار عبارت است از کارخانه نختابی شامل ۶۰ هزار دوک کارخانه بافت حاوی ۱۲۵۰ پایه ماشین بافت و یک کارخانه رنگرزی برای تکمیل برای صباغت منسوجات فابریکه مذکور .

تولیدات فابریکه نساجی گلپهار سالانه در صورت ۲۰ ساعت کار شبانه روز عبارت است ۳۷۵۰۰۰۰۰ متر تکه و ۳۰ هزار گده یاسه ملیون یونید نسج اگر از نسج مذکور تکه که ۹۰ ساتی عرض داشته باشد بافته شود ۱۲ ملیون متر بر تولیدات منسوجات مامی افزایش و باین حساب تولید منسوجات فابریکه های نساجی بلخیری و گلپهار مجموعاً به هفتاد و سه و نیم ملیون متر بالغ میگردد .

(۳) کارخانه ریخته گری واقع چند گنگ کابل تعمیر میشود و علاوه بر اینکه سامان مورد احتیاج فابریکه های نساجی و برق و پنجه پاک کنی و قند سازی و تیل کشی و صابون سازی و غیره را تا اندازه فراهم میسازد برای رفع احتیاجات عامه نیز مورد استفاده قرار میگردد .

(۴) توسعه کارخانه های پنجه پاک کنی موجوده قندوز و توریید ماشینهای تیل کشی و ریقایبری جدید در آن ولا .

(۵) توسعه کارخانه چینی سازی در قندوز - علاوه بر اینکه بانک ملی برای عملی ساختن این پروژه ها وظایف سنگینی به دوش دارد در تهیه سرما به لازمه سهم بزرگی را بهمه گرفته در اواخر سال ۱۳۲۹ - پروژه تاسیس فابریکه برق سربوی نیز برای تدویر ماشینها و فابریکه ها و تنویر منازل از طرف بانک ملی ترتیب و مورد منظوری مقامات مربوطه واقع شده که به اغلی رئیس شرکت برق برای خریداری و توریید ماشینهای لازمه عازم اروپا گردیده اند .

شرکتهای صنعتی مزار شریف و قندهار

الف) شرکت صنعتی مزار شریف :

بتاریخ ۳۰/۶/۲۹ برای سوق دادن سرمایه از تجارت بصناعت و رفع احتیاجات محلی راجع به لزوم تاسیس یک شرکت سهامی صنعتی در ولایت مزار شریف جهت ایجاد یک فابریکه نساجی و بشمربشی قالین و رنگرزی و شستن تا این پیشنهادی از طرف بانک

ملی بوزارت اقتصاد ملی تقدیم گردید - پیشنهاد مذکور اخیراً از مقامات عالی‌تر منظور و مؤسسين که عبارت از شرکت اتحادیه مزار شریف شرکت رشتیای بلخ - شرکت اتحادیه بلخ گروپ وارداتی رخت و شرکت یووالی - مزار شریف میباشد شروع بکار نموده اند راجع به توريد ماشینها عنقریب اقدام میشود .

برای پیشبرد این منظور و تقویه و تشویق مؤسسين شرکت صنعتی مزار شریف بانك ملی مبلغ (چار کرور) افغانی اعتباریه به شرکت مذکور اعطا و شرکت نساجی هم تمام فابریکات پنجه پاك کخی خود را در آنولا رعایتاً برایشان با شرایطی بفروش رسانید .
ب) شرکت صنعتی قندهار :

روی این مرام اساسی که تولیدات مملکت فزونی یابد و احتیاجات اهالی مرتفع گردد و سرمایه از تجارت برای انکشاف صناعت جلب شود مخصوصاً که پلان وسیع انکشاف وادی هیرمند و ارغنداب زمینہ را برای استفاده و افاده مساعد ساخته - بانك ملی راجع به تاسیس شرکت صنعتی ولایت قندهار ب سرمایه هفتاد ملیون افغانی پیشنهادی بوزارت اقتصاد ملی تقدیم نمود تا شرکت مذکور بتاسیس یک فابریکه نساجی که احتیاج البسه اهالی آنجا را رفع نماید اقدام و همچنین بانکشاف زراعت پخته در آنولا مبادرت ورزد امیداست بعد از منظور شدن پیشنهاد مذکور شرکت صنعتی قندهار هم مانند شرکت صنعتی مزار شریف بکار آغاز نماید .

امور فلاحتی :

الف) شرکت پیله :

درهنده السه برای انکشاف تولید ابریشم در ولایت فطغن راجع بتاسیس یک شرکت پیله در آنجا ب سرمایه ابتدائی مبلغ پنج ملیون افغانی پیشنهادی بوزارت اقتصاد ملی تقدیم گردید که ۱۵ فیصد سرمایه شرکت مذکور را شرکت نساجی و ۱۵ فیصد را شرکت فند سازی متقبل و یک اندازه معتناهای سرمایه هم از درک مساهمت اشخاص جمع آوری شده - شرکت پیله ولایت فطغن فعلاً شروع بکار نموده و امید است با اقدامات اساسی که از قبیل تهیه اراضی جهت درخت توت و پرورش گناه ها و تولیدات تخم پیله رو بدست گرفته حاصلات ابریشم عنقریب در ولایت فطغن و دیگر مناطق افغانستان که برای اینکار مساعد باشد منکشف گردد .

ب) کواپراتیف مالداري :

پوست قره قلی عمدۀ ترين محصول نفيس و ذيقيمت مملکت هزير ما و بزركتر ين قلم صادرات مارا تشكيل ميدهد هرچند كه بانك ملي براي عرضه اين متاع قيمتي در بازارهاي مهم عالم و تكثير توليدات و بهتر ساختن جنسيت آن و تقويه و تشويق رمة داران مجا هدا تي بعمل آورده و در طي چند سال بموفقيت قابل توجهي هم ناييل شده ايم - چنانچه اين مسئله كه در سال ۱۳۱۳ تمام صادرات پوست قره قلی ما يازده لك جلد پوست بود و در سال ۱۳۲۴ صادرات پوست قره قلی به ۳۲ لك جلد بالغ شد نتیجه مجا هدا ت و موفقيت ما را در تكثير توليدات قره قلی و صادرات آن مشهود ميسازد - اما طوريكه ديگر ممالك مستحصل پوست قره قلی با اقدامات وسيع علمي و فني مبادرت ميورزند براي حفاظة كوستفند قره قلی و بهتر ساختن جنسيت آن تهيه علوفه كافي و غيره ترتيب اساسي گر فته نشده و فقط به آب و هوای ولايات شمالي كه اين محصول مملکت مارا موهبتاً ممتاز ساخته متسكي بوده ايم - خشكسالي هاي بين سنوات ۲۲ و ۲۱ و زمستانهاي شديد - قلت علوفه - بروز ياره امراض كه باعث اتلاف كوستفند قره قلی ميگرديد بانك ملي را متوجه ساخت تا براي تقويه رمة داران تهيه علوفه كافي - نگهداري علوفه براي زمستان - تهيه چراگاها - حفر چاهها جهت آب دادن رمة ها در مناطق كم آب بزراع تخم گياه در بعضي اراضي و غيره تجويزي بنمايد - روي اين منظور بتاريخ ۳۰/۶/۲۵ پروژة تاسيس يك كواپراتيف وسيع مالداري ترتيب و بر ياست مستقل زراعت تقديم شد - پروژة مذكور از طرف مقامات عاليه منظور و اخيراً هيئت مديره آن در مر كز ولايت مزار شريف تشكيل جلسه داده به تشكيلات اداري و شعبات خود اقدام نموده اند - با عملي شدن پروژة كواپراتيف مالداري اميد قوي ميروود كه محصول پوست قره قلی ما از حيث كمثرت و بهتر شدن جنسيت بصورت قابل توجهي ارتقاء يابد .

پیشرفت‌های عمرانی در ولایت

قندهار

انکشاف عمرانی در وادیهای هیرمند و ارغنداب

سرك قندهار - سپين بلدك .

در بهار سال ۱۹۴۶ حکومت شاهي افغانستان با (موريسن كنفودسن كمپني انكار پوريتد) داخل قرار دادی شد كه بموجب آن كمپني بمطالعات انجنيري - ساختمان سركها و بندها و ديگر پروژه های انجنيري در مملكت افغانستان آغاز نمايد؛

بعد از اينكه دسته انجنيران مطالعاتي نمودند حكومت افغانستان فبصله كرد كه سرك جديد بين قندهار و سپين بلدك هم احداث گردد كه بالنتيجه دسته انجنيران مذكور بقندهار فرستاده شدند تا بمطالعات و سروی ابتدائی سرك سپين بلدك و قندهار آغاز نمايند .

انجنيران مذكور ابتدا در هتل قندهار اقامت داشتند و بعد از آن كه كارها پيشرفت كرد يك كمپ دائمي در منزل باغ قندهار تاسيس گرديد، بمحض اينكه كارهای انجنيري به نقاط فضايت بخشي واصل شد يك دسته كاريگران ساختمانی به افغانستان وارد شدند در همان وهله (موريسن كنفودسن انكار پوريتد) يك تعداد تركتور ساخت كميتر پيلار ، پاور شاول، ديمپ تر كس (موتور های خاك كش) موتور گرید رود و ديگر ماشين باب مورد ضرورت احداث يك سرك عصري را بطرف افغانستان چالان نمود، هنگاميكه اولين جويه ماشينهای ثقيله به افغانستان وارد شد يك يك نفر كاريگر امريكائی برای هر کدام اين ماشينها آورده شدند تاجهت بكار انداختن و مراقبت ماشينهای مذكور مصروف باشند در ظرف چندين ماهيكه كار ساختمان سرك سپين بلدك و قندهار تكميل گرديد چندين صد نفر افغان برای عمليات ساختمان يك سرك عصري تريبه شدند و در طول مدتي كه سرك مذكور تكميل شد افغانها توانستند

به تنهایی ماشینهای ثقیله مذکور را بیکار بیندازند. بر علاوه سرك دو پل عصری كه از گاد روسمنت ساخته شده تسكـمیل گردید و يك دستگاہ جغله نمودن سنگك بـكار انداخته شد و بروی سرك از سپین بولدك تا قندهار يك طبقه جغله سنگك هموار گردید و قتیكه این سرك تسكـمیل شد يك ريكار د تازه حمل و نقل را بوجود آورده مسافه بین سپین بولدك و قندهار كه بیشتر از آن ذریعه لاری ها (۶) ساعت وقت می گرفت كنون باین سرك قطع مسافه مذکور به (۲) ساعت انجام می شود.

این سرك بطرز بسیار عصری ساختمان سرك ساخته شده است.

افغانهاییكه با این شق تربیه گردیدند اند مهارت دملی خوبی حاصل كرده و در كار های ساختمانی آینه بكمك يك تعداد محدود خارجی ها میتوانند این قبیل ساختمان هارا پیش ببرند، كنون عوض اینكه خارجی ها برای بكار انداختن ماشینهای ثقیله استخدام شوند كفایت میكنند اگرچند نفر محدود محض بصفت معلم استخدام گردند.

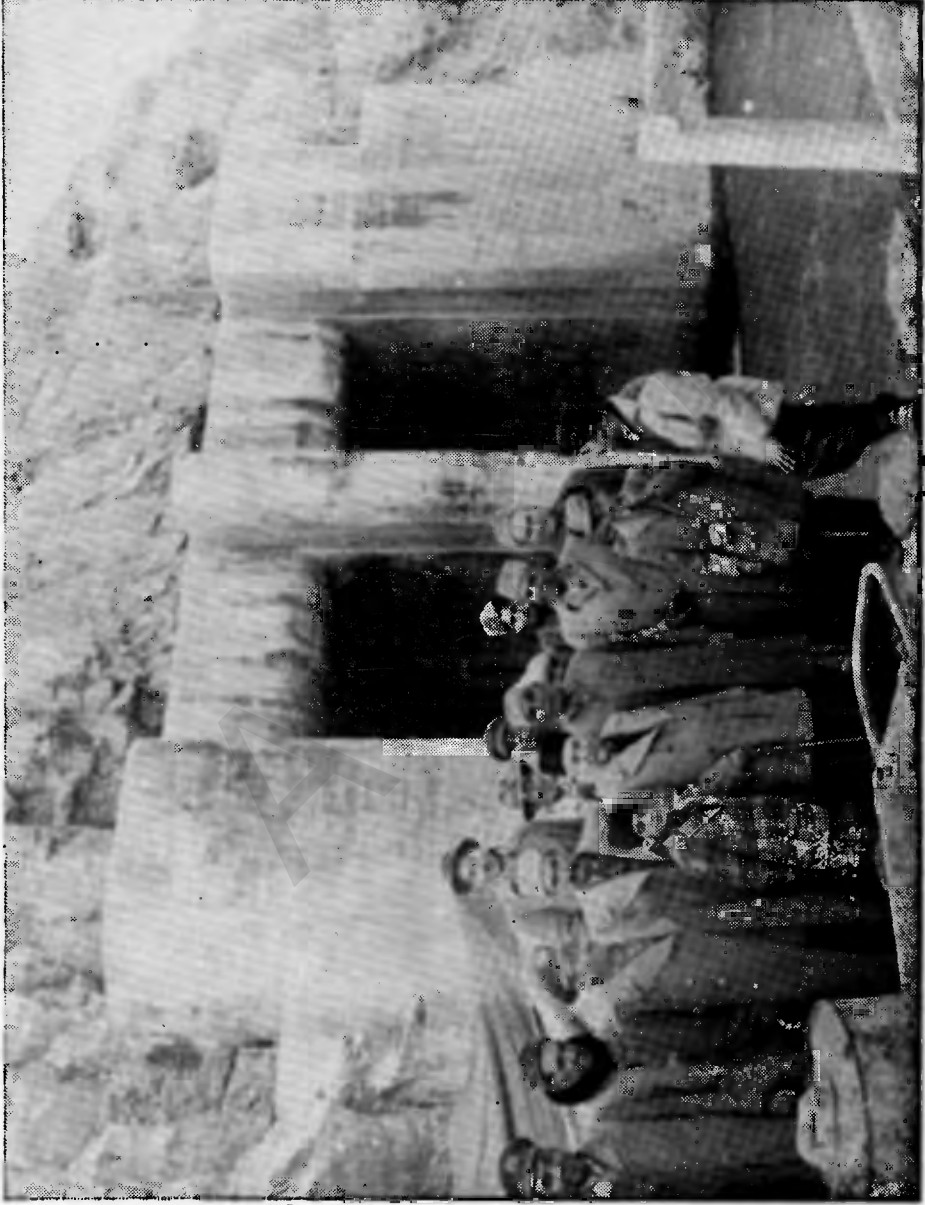
اندازه تخمینی كار سرك و پل های فوق از ملاحظه ار قام ذیل بخوبی تصور شده میتواند طول سرك بین قندهار و سپین بولدك ۱۰۳۰۵ کیلومتر عرض سرك بین قندهار و سپین بولدك ۸۰۵ متر

خامه كاری سرك بین قندهار و سپین بولدك (۱۳۶۳۵۰۰) مكعب متر
 كانكریتیكه بسرك مذکور مصرف شده (۹۶۶۴) »
 یغته كاری ساختمان بنائی (۶۵۰۰) »
 سیخهای فولادی كه با كانكریت سرك مصرف شده (۵۸۵۰۰۰) یوند.
 طول پل ار غستان (۴۰۰) متر طول پل میلهانده (۱۹۰) متر

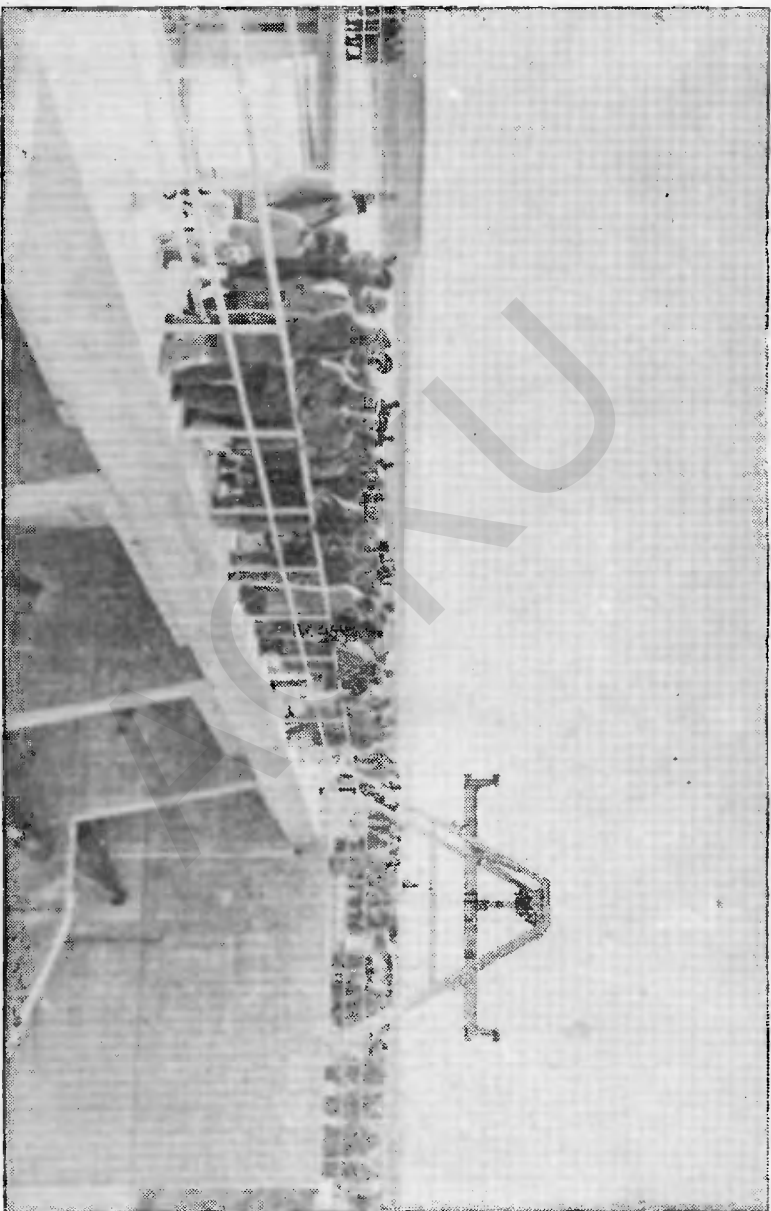
مقدار كانكریت هر دو پل (۲۲۰۰) مكعب متر
 سیخهای مصرف شده گي هر دو پل (۷۳۶۰۰۰) یوند

سرك مذکور از يكطرف نمونه يك راه كاملاً عصری و سهل را به مملكت معرفی میكنند و از طرفی چون راه واراتی و صا دراتی مملكت میباشد ازین حیث چه بانزدیك ساختن وقت از حیث همواری و مسا عدت راه و چه از حیث مداومت و سایل حمل و نقل از قبیل موتر و سامان كه كوچكترین زحمتی از حیث راه بدانها هاید نمیگردد به بنیه اقتصاد ملی افغانستان كمك مینماید. عرض سرك طوری گرفته شده كه امكانات بیشتر بودن ترافیک مال التجاره را نظر به انكشاف امور اقتصادی نیز در نظر گرفته اوست لهذا بزرگترین خدمت را در راه تجارت افغانستان انجام میدهد.

انکشافات عمرانی در بغرا و کجکی در قندهار

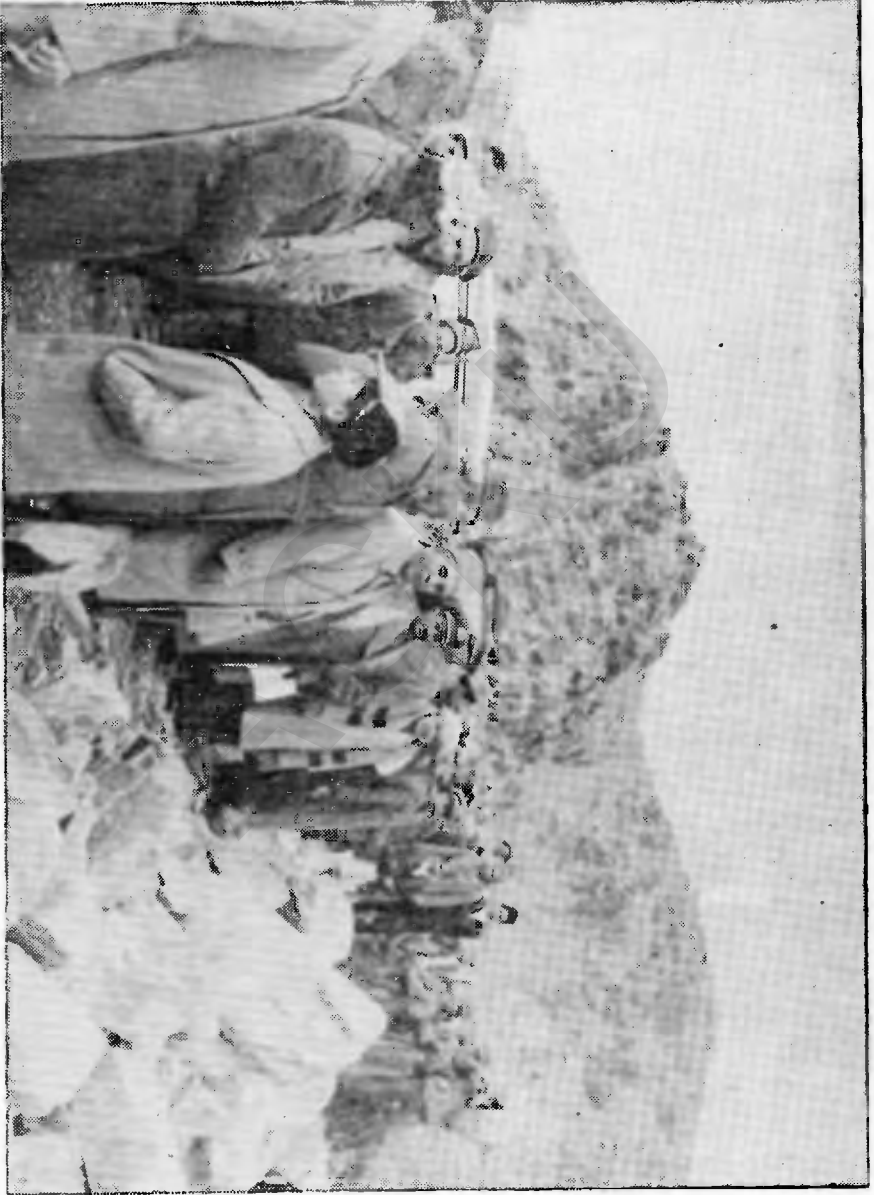
والاحضرت غازي ورفقای همسرشان تونل بند کجکی را معاينه می فرمایند

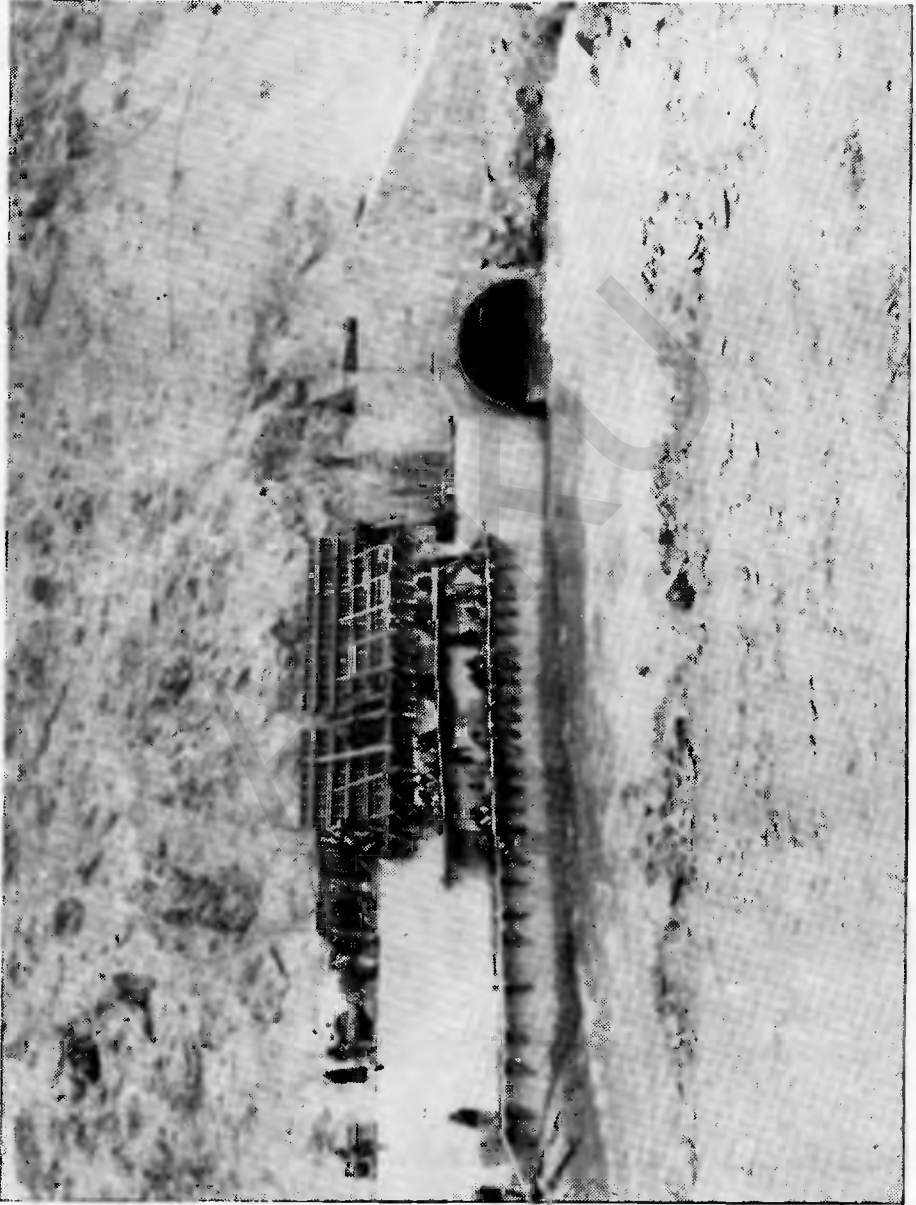
والا حضرت غازی بارقهای مہتبی شان بند کمال بفر را دین می فرمایند

والاحضرت غازی صدر اعظم ازیند ارغنداب دیدن می فرمایند

والاحضرت غازى صدر اعظم ورفقائى مهمتى شان سر بندگان ارغنداب را معاينه مى فرمايند

تعمیر برقیخانه ووالو خانه بند ارغنداب

اولین حاصل کتیم نیریز را که در حصه ناد علی بهست آمده

انکشاف بغرا

چندسال قبل به غرض استفاده از ارضی لامرروع و خدمت افزونی تولیدات ملی و بیکار انداختن استعداد های طبیعی حکومت شاهی افغانستان فیصله نمود که انکشاف زمینهای زراعتی در وادی هلمند نزدیک گرشک روی کنار آورده شود که این منطقه بنام بغرا معروف است و عملیاتی توسط قوه کار داخلی در آن آغاز گردید در تابستان ۱۹۴۶ بوزارت فواید عامه هدایت داده شده بود که فوه انجنیری کمپنی مورپسن کشودسن بطرف گرشک اعزام گردند یک دسته کوچک انجنیران کمپنی بصوب گرشک حرکت کرده در هوتل آنجا اقامت داشتند و بمطالعات انجنیری - غرض تکمیل حفر نهر بغرا بر فراز داختند در سالهای ماقبل این انکشاف ذریعه جایزانیها آغاز شده بود که بعد ها ترک داده شد. انجنیران کمپنی مورپسن مصمم شدند که همان قسمتی که جایزانیها در آن کنار کرده بودند طرف استفاده قرار گیرد بالنتیجه چنین فیصله نمودند که نهر مذکور را طوری که حفريات آن زیرنگرانی جایزانیها بعمل آمده بود مورد استعمال قرار دهند. در تابستان ۱۹۴۷ کمپانی مورپسن کشودسن کعب خود را به حصه زنبولی تعمیر نموده و بوقت مذکور بساختمان بند منحرف کننده در نقطه آغاز نهر بغرا پرداختند تا به آن وسیله جریان آن درای هلمند را غرض استعمال به کانال بغرا زیر کنترل داشته باشند کار مذکور پروژه بزرگ ساختمانی بود. بند منحرف کننده در نقطه آغاز نهر بغرا احداث شده و چنان یک بنای نفیس کانکریتی است که در دیگر حصص دنیا تعمیر شده است. بعد از آنکه بند منحرف کننده و کارهای آن ساخته شد عملاً کار به تعمیر یک بنای کانکریتی دیگری بنام تعمیر کارخانه برقی پرداختند این کارخانه برای تنویر شهر گرشک و نواحی همجوار آن در آینده مورد استفاده قرار گیرد. این تعمیر هم یک بنای عظیم کانکریتی است و بطوری ساخته شده که آب قبل از جریان در نهر بغرا برای بیکار انداختن جنسهای برفی - بهر وقتیکه حکومت خواسته باشد مورد استفاده قرار گرفته میتواند. مشکلات زیادی در حفريات ابتدائی نهر بغرا رخ داده چه یک نوع سنگ ریزه سمیت مانندی در زمین موجود بوده که کار حفريات را بسیار دشوار میساخت بنابراین لازم دیده شد که باستعمال بودر های انفلاق کننده و دیگر انواع برمه کناری و مواد منفجره در قسمت تحتانی نهر تمسک شود تا بحریان حفريات سگته عاید نشود موقعی که کار حفريات روبه پیشرفت بود اداره زراعت حکومت شاهی افغانستان آماده گسی میگرفت تا از زمینهایی که بوسیله نهر بغرا زیر آب یاری گرفته می شود استفاده گردد. بغرض اینکه فهمیده شود زمینهای این منطقه برای کدام اقسام کشت مندی مساعد است یک فورمه زراعتی (۲۶۰) جریبه در حصه نادعلی انتخاب شد و یک نفر متخصص زراعت به آنکار گاشته شد تا تجربه نماید چه نوع زراعت درین منطقه افغانستان بیشتر مفید و مساعد است

ولذا باین فارم درخت های میوه مختلفه خارجی ونهالهای میوه دار وطنی مورد آزمایش قرار داده شد کذا سبزیجات داخلی و خارجی بدرگه-ردید تا معلوم شود کدام آن نشوونما می تواند همچنین کاه وعلف چر مختلفه باین زمینها امتحان شد تا دیده شود کدام آن مساعد تر است تا در آینده بفرض تریه مواشی زرع شود . چندین نوع مختلفه کچالوی امریکائی توریید شد ازهر تخم اصلی که تقریبا (۶۰) یونید کچالوی داشت استعیاد تزیید را باندازه دارا بود که از آن تخم در ۱۹۵۱ هشتادجریب زمین زرع کچالو شد . بعد از امضاء يك فرار داد دیگر در ۱۹۵۰ بین حکومت شاهي افغانستان و کمپنی کنودسن افغانستان جهت انکشاف بزرگتر وادی های هلمند و ارغنداب - حکومت فیصله نمود که کمپنی موريسن کنودسن افغانستان بایست بزراعت گندم جهت خوراکه عمله کار و سبزیجات برای استعمال کمپ های کمپنی بیر دازد بالنتیجه سه هزار جریب از زمینهای فارم ساخته شده کمپنی در حوالی ناد علی زراعت گندم بعمل آمد و کذا فریبا هشتاد جریب زمین سبزیجات زرع شد . در زمستان ۱۹۵۱ و بهار ۱۹۵۲ به تعداد (۴۴۰۰) جریب زمین زراعت گندم خواهد شد . در بهار ۱۹۵۱ حکومت شاهي افغانستان و کمپنی موريسن افغانستان يك فرار داد ضمیمه وی دیگری را امضا نمودند که بموجب آن انکشاف (۳۲۰۰۰) جریب زمین از زمینهای بفراتر در نردیک ناد علی به کمپنی تفویض شد این مسئله گویا اولین اقدامی است که زمینهای بفراتر جهت اسکان ناقل بکار برده می شود . در بهار ۱۹۵۲ انکشاف سی و دو هزار جریب زمین متذکره تکمیل خواهد شد و برای اسکان ناقل با تمام - ضروریات آن از قبیل نهرهای فرعی و قریه جات برای سکونت عایلهوی وزمین هاجت زراعت مستعد خواهد بود . تعمیر منازل ذریعه اداره بهره برداری جاری بود و پیشرفت دارد و توقع می شود همیشه زمینهای بیشتری برای آبیاری شدن آماده می شود و جهت اسکان ناقل مستعد میگردد قریه های برای سکونت - تکمیل خواهد گردید قرار یلان فعلی که جهت انکشاف نواحی بغراء روی دست است در حدود (سه لک و پنجاه هزار جریب زمین) برای تولید محصولات زراعتی مورد استعمال قرار داده خواهد شد و به این ترتیب زمینه را مستعد خواهد گردانید که دیگر فامیلی ها از نقاط مختلفه افغانستان از آن استفاده نمایند انتظار میرد همیشه بند های ارغنداب و کجکی تکمیل شوند و کاسه های آن از آب معلوم میگرددند برای آبیاری - (۱۳۰۰۰۰۰) جریب زمین در وادی ارغنداب و هلمند آب کافی موجود خواهد بود . تا این تاریخ (۱۱۰) کیلومتر از نهر مذکور تکمیل شده بر علاوه آن ساختمانهای کانکریتی چک (کنترول کننده) و ساختمانهای کم کننده سرعت آب و ترناب های آن تکمیل گردیده اند . این ترنابها برای این منظور ساخته شده تا هنگامیکه ناقلین بیشتری برای زمینها میسر میگرددند شاخهای فرعی زیاد تر امتداد داده شده بتوانند . اندازه کار کرد نهر فوق از ملاحظه افلام ذیل مفهوم می گردد .

بند کیهکی در حالت تعمیر از طرف کاسه، بند ملاحظه میشود

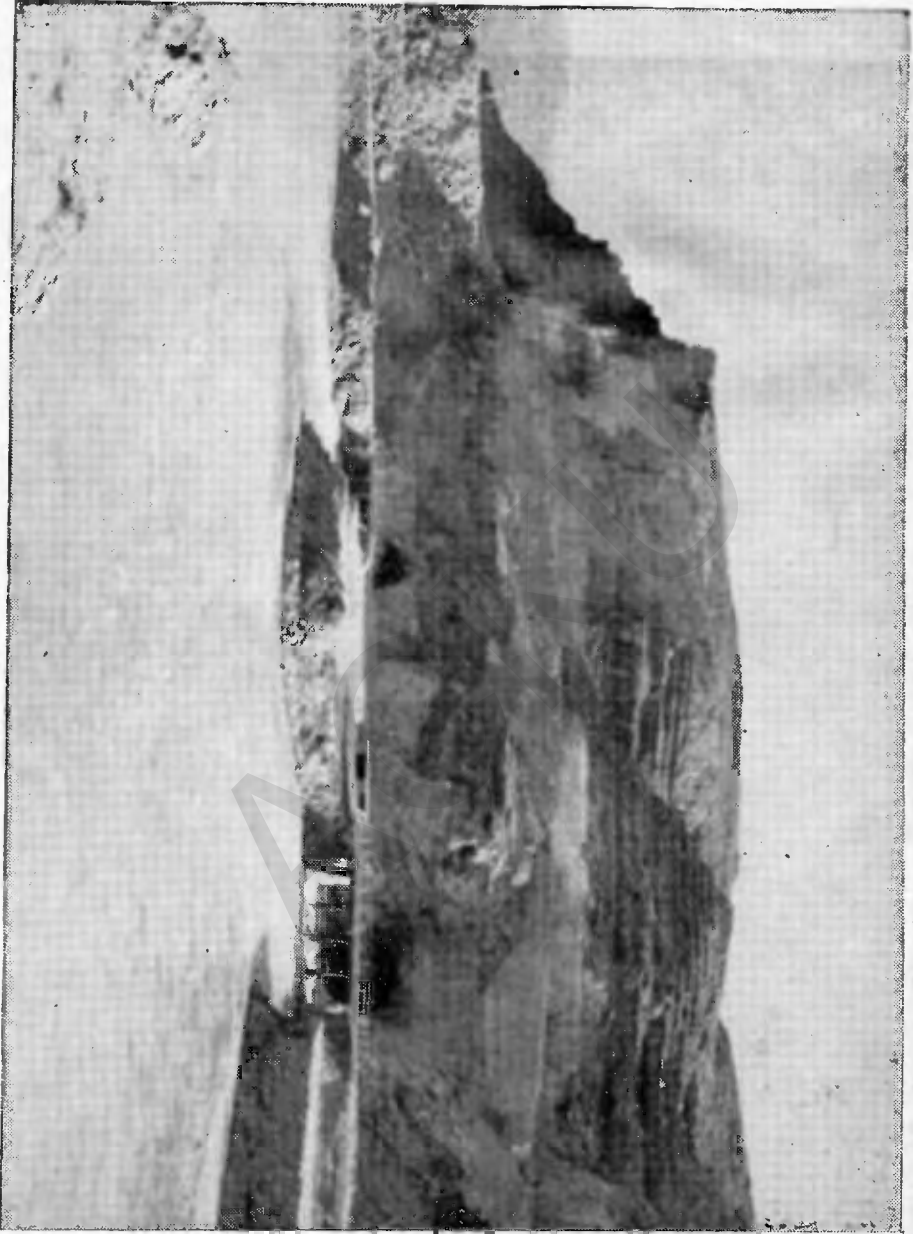

پل حصه بند کبکی در امتد تهران

در بند کجکی آب از يك تونل كه براي برق تخصيص داده شده داخل ميشود

دو تونل بر روی بند کجکی که آب از آنها بجاوای حیران می‌نهد

الف : سر بند کانسکریتی که ذریعه آن آب دریا به نهر جریان مینماید .

- ۱- طول بند (۱۸۰) متر
- ۲- عرض بند (۱۲) »
- ۳- ارتفاع » (۳/۷۰) »

ب . بندیکه از سنگ ساخته شده .

- ۱- طول بند (۴۸۰) متر
- ۲- عرض » (۲۰/۵۰) »
- ۳- ارتفاع » (۲) »

(بند فوق جهت تبدیل نمودن مجرای آب بطرف بند کانسکریتی ساخته شده) .

ج : ساختمان بخته کاری که آب از سر بند به نهر جریان می یابد .

- ۱- طول (۳۴/۸۵) متر
- ۲- عرض (۱۹/۸۲) »

۳- مقدار کانسکریتی که مصرف ساختمان فوق گردیده (۳۶۴۴) مکعب متر .

۴- دروازه های آهنی که ذریعه آنها آب نهر کم و زیاد میشود (۵) عدد .

۵- مقدار کانسکریتی که بمصرف جری های دروازه ها و غیره آن رسیده (۱۱۱۶) مکعب متر .

د : استیشن برق جهت استفاده تنویر و غیره شهر گرشک و نواحی آن ساخته شده .

- ۱- طول (۴۳/۰) متر
- ۲- عرض (۱۴/۷) »

۳- ارتفاع استیشن مذکور به چهار طبقه منقسم شده .

۴- مقدار کانسکریتی که بمصرف استیشن مذکور رسیده (۵۸۶۰) مکعب متر و هم

استیشن مذکور دارای دوعدد دروازه آهنین میباشد .

ه : مجموعه تخمین خا مه کاری که تا این تاریخ در نهر بغرا بعمل آمده :

۱- کندن نهر غیر مرتب (۳۹۶۶۰۳) متر مکعب .

۲- کندن ساختمان تعمیراتی غیر مرتب (۳۴۴۵۲۲) متر مکعب .

۳- کندن زمینهای نادعلی (۱۸۷۷۰۵) مکعب متر و مقدار کانسکریتی که تا امروز بمصرف

نهر رسیده (باستثنای کانسکریت استیشن برق) (۱۲۹۸۴) مکعب متر

طول نهر، و می باشاخ نهر شهالان تخمین (۱۱۰) کیلومتر . عجاله در اثر این نهر منطقه نادعلی

که سابقاً بیابان و بی آب و تلف بوده و ذی حیاتی در آن راه نداشت کاملاً سرسبز گردیده

د کابل کالنی

است با احداث اولین مرکز بهره برداری درین حصه يك تعداد زياد دهقان خانه های عصری دران تعمیر و باغ ها و قوریه های ذخیره دران بوجود آمده است و يسكده نر كوچيهای خروتي دران اسكان گرديده اند و طراوت و زيبائي مخصوصی كسب کرده است البته با توسعه پلان بهره برداری در تمام طول نهر اراضی وسيعی سرسبز خواهد گرديد .

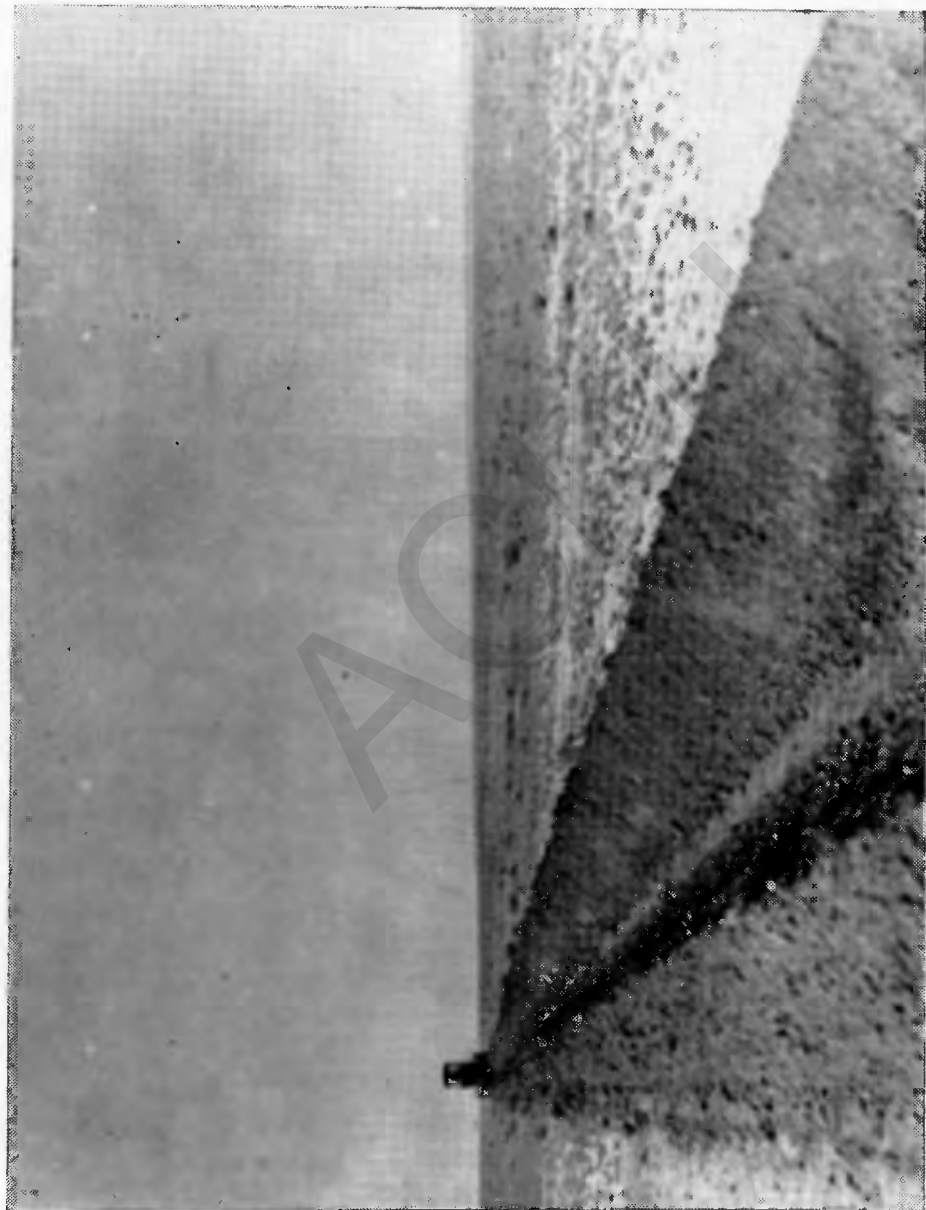
بند كجکی :

در جريان تابستان ۱۹۴۶ حكومت شاهي افغانستان به كمپني موريسن كنيود سن هدايت داد كه يك موضع ذخيره را انتخاب و تعيين نمايد كه موضع مذکور بصورت ذخيره ندي آب جهت آبياری وادی هلمند استعمال و مورد استفاده قرار گرفته بتواند .
بالنتيجه كمپني به يك دسته انجينران مذکور هدايت داد تا به امتداد جريان در يای هلمند بالا بروند .

مشاور اليهم از گرشك بطرف سر بند و سر چشمه بالا رفته تا به موضع مناسبی برای تعمیر بند ذخيره رسيدند . هيئت انجينران مذکور صرف يسكيد كيلومتر از گرشك بالا رفته بودند كه موضع مناسبی را بنزد يکی قريه موسوم به كجکی كشف کردند بعد از چند هفته مطالعات ابتدائی انجنيري اين مسئله واضح گرديد كه حصه مذکور موقعيت خوبی بوده و در نتيجه اين انكشاف از موريسن كنيود سن افغانستان درخواست شد تا پلانها و خصوصيات

ساختمان يك بند را در نقطه مذکور تهيه و تسكميل نمايند موضع بند در دو بلندی طبيعي واقع بوده و اين فيصله گرديد كه بلندی بار تفاع يسكيد متر تعمیر و احداث گردد . تخمين کرده شد كه از بند مذکور به بلندی يسكيد متر تعمیر می شود (۶/۳) مليون جريب فـت آب بر عقب بند ذخيره شده ميتواند كه مقداری آب مذکور غرض مطالب آبياری و انكشاف زمينهای

زراعتی و توليد قوه برق آبی استعمال شود اين مسئله هم تخمين شده بود كه وقتي كه اين بند ذخيره از آب مملو گردد يك جهيلي را تشكيل خواهد داد كه (۵۸) كيلو متر طول داشته و عرض اكثر آن (۸) كيلومتر و عرض اوسط آن (۲) كيلو متر خواهد بود . در بهار ۱۹۴۹ وزير فواید عامه افغانستان به كمپني موريسن افغانستان صلاحيت تعمیر كمپ كنيو را در حصه بند صادر كرد . در بهار ۱۹۴۹ احداث يك سرك كار از قندهار تا گرشك غرض نقل دادن ماشينهاى لازمه مراد و ماشينهای ثقيه جهت ساختمان بند كجکی آغاز گرديد . و در زمستان ۱۹۴۹ مذاكرات عقد قرارداد تعمیر بند كجکی شروع شد اين مذاكرات در اپريل ۱۹۵۰ تسكميل گرديد و به تبع امضای قرارداد ماشينهاى لازمه و ماشين آلات برای جريان كار بند خريمداری شد در كار تعمیر اين بند اولین كاري كه لازم شمرده می شد حفر دو تونل بوده كه تونلهای مذکور در انهای ساختمان بند جهت جريان آب دريا از بستر

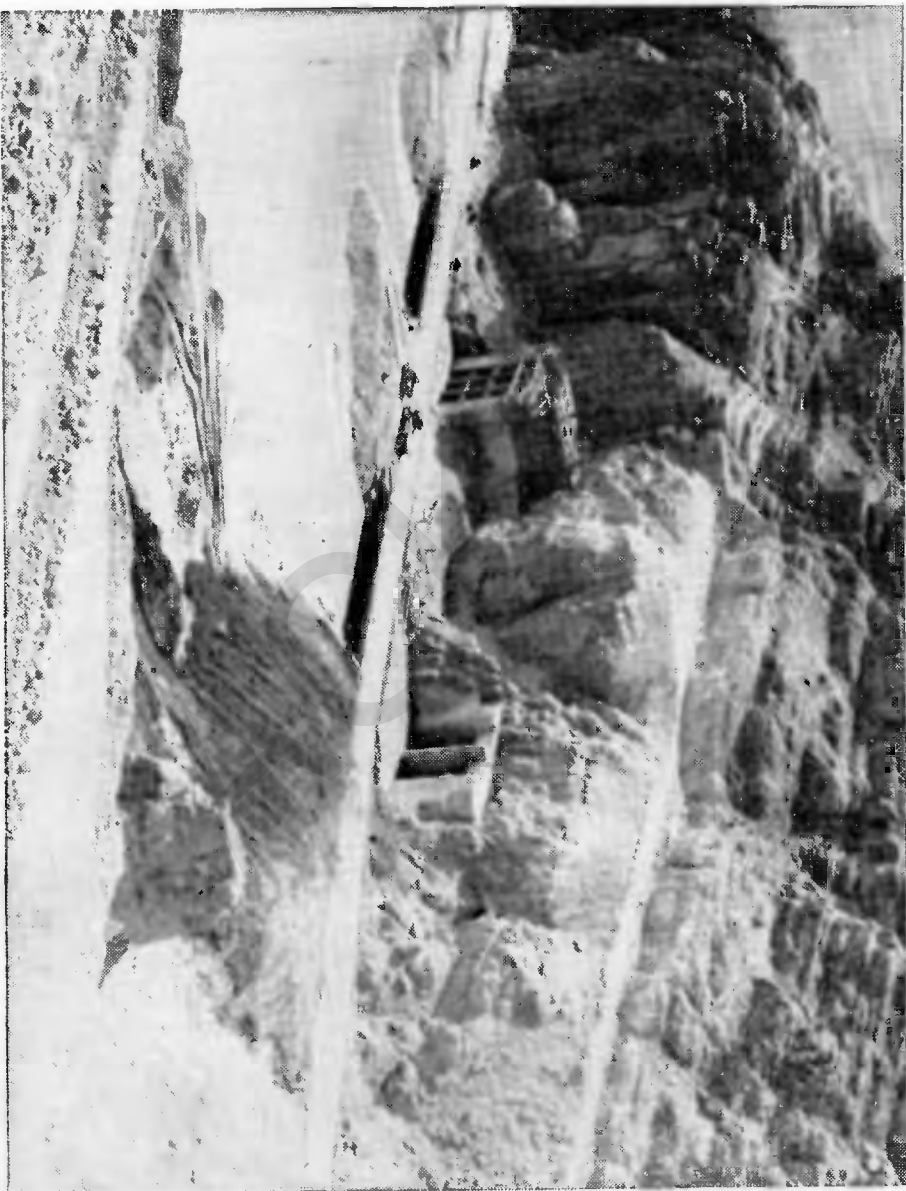
آغاز کار براراضی که بوسیله نهر بفرآ آبیاری میشوند

کارکنان افغانی یک ماشین حفرو گول کش بر شانه شمالان نهر بپرا

ترك های حامل سنگ که در بند کجکی سنگ می آورند.

پاك منظره د بنگر بند كچه كې وداخل تونل هاي برق و تونل آبياري در حالت تهدير

بیشرفتهای عمرانی در ولایت قندهار

اصلی آن باین تونلها و بعد تکمیل بند يك تونل غرض كنترول آبهای آبیاری و دومی برای كنترول آب جهت بكار انداختن ماشینهای برق آبی مورد استعمال خواهند داشت .
 كار اصلی جفر تونلها در ماه فروری ۱۹۵۰ آغاز گردیده و در ماه جنوری ۱۹۵۱ تکمیل شده است در اثنای مدتیكه تونلها زیر كار بوده سر كهای لازم غرض نقل دادن سامان و مواد لازمه كشیده شده و دیگر امور لازمۀ اعمار بند انجام گردیده است . در آگست ۱۹۵۱ آب در باین تونلها گشتا و شد و دیگر كارهای ساختمانی بجانب بند آغاز گردید ، بعد از آن كه بستر دریا صاف شد كار اصلی ساختمان بند شروع گردید تصور میشود كه بند مذکور در تابستان ۱۹۵۳ با تمام برسد موقعیكه بند ساخته میشود از آبیكه در آن ذخیره میشود يك ملیون جریب زمین در وادی هلمند آبیاری شده می تواند يك لك و بیست هزار كيلوات قوه برق تولید میگردد این بند و ذخیره بعد از تکمیل در جمله بندهای بزرگ دنیا بحساب میرود .
 وسعت این پروژه از ملاحظه ارقام ذیل بخوبی تصور شده میتواند :

الف :

- ۱ - ارتفاع بند در وقتيكه تکمیل میگردد (۱۰۰) میتر
 - ۲ - طول بند در قسمت فوقانی . (۲۷۵) »
 - ۳ - ضخامت بند در قاعده حصه تحتانی (۴۲۰) »
 - ۴ - خاک - سنگ و سنگ ریزه جهت پر كاری دیوارهای بند استعمال شده . (۳۰۰۰۰۰۰) مكعب میتر
 - ۵ - ظرفیت ذخیره وی (۶۳۰۰۰۰۰) جریب فت آب
 - ۶ - رقبه ذخیره وی بند (۶۰۰۰۰) »
 - ۷ - طول جهیل . (۵۸) كيلو میتر
 - ۸ - عرض اوسط جهیل (۲) »
 - ۹ - عمق اوسط آب جمع شده جهیل (۵۰) میتر
- تبصره : يك جریب فت آب كه در بالا ذکر شده عبارت است از يك جریب زمین كه بالای آن با ارتفاع يك فت آب استاده باشد .

ب : تونل آبیاری ،

- ۱ - طول تونل (۷۱۷) متر
- ۲ - ارتفاع (۱۰/۶۰) »
- ۳ - عرض (۱۰/۴۰) »
- ۴ - مقدار سنگ پرانی (۷۰۸۰۰) مكعب میتر

ج . تونل قوه برق :

د کابل کالنی

- ۱ - طول (۵۷۵) میتر
- ۲ - ارتفاع (۱۰/۶۰)
- ۳ - عرض اکثر (۱۰/۳۶)
- ۴ - مقدار سرننگ یرانی (۵۶۷۰۹) مکعب میتر
- ۵ - مجموعه کانسکریتی که بمصرف هر دونونل رسیده . (۱۲۱۱) میترمکعب
ساختمان رهائش .

۱ - (۸۵) اطاق برای کارگران افغانی که هر اطاق آن ظرفیت ده الی دوازده نفر را دارا میباشد و یک مهمانخانه دو اطاقه برای افغانها .

۲ - یک بارک که دارای بیست اطاق میباشد که هر یک اطاق آن گنجایش (۳) نفر را دارد برای کارگران خارجی بدون عایله و (۱۱) خانه (۴) اطاقه برای فامیل داران .

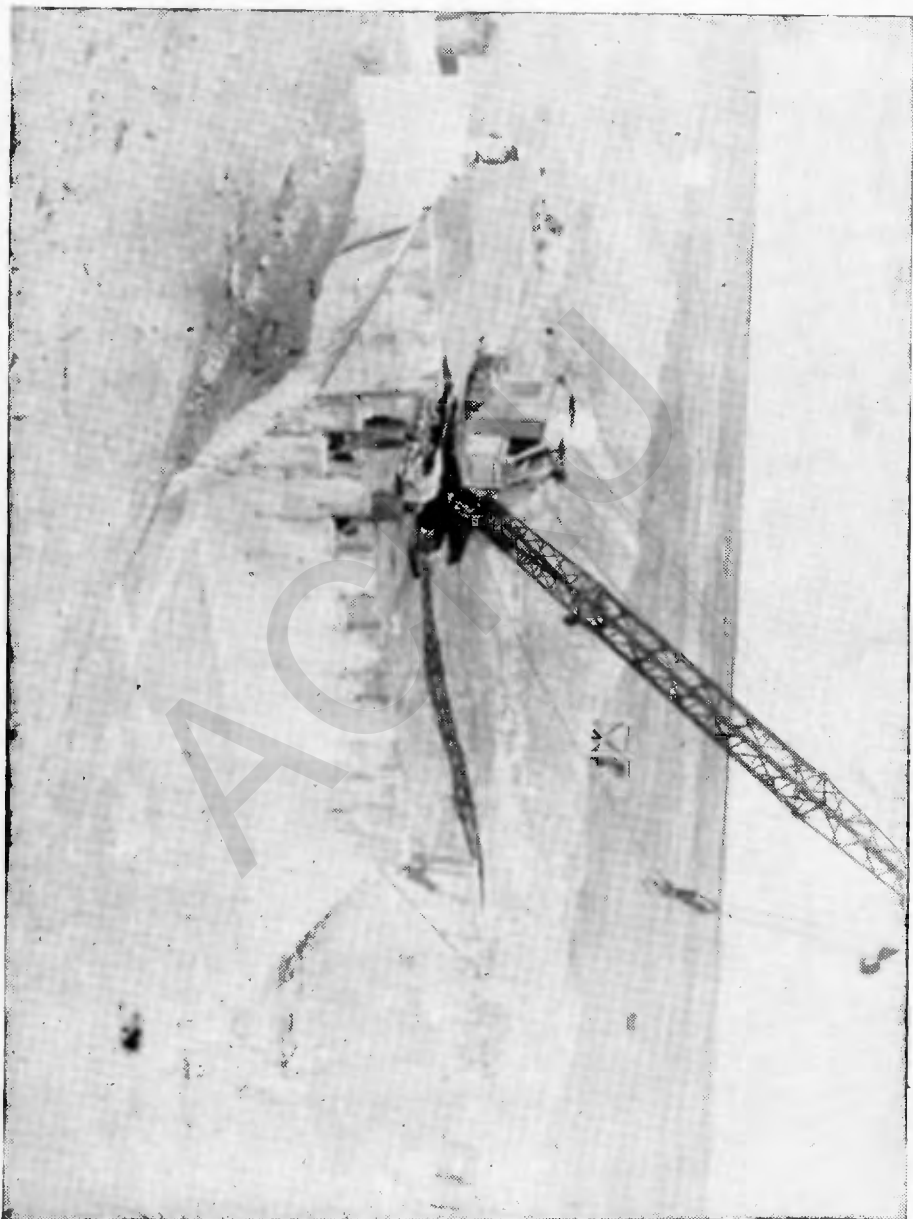

ارغنداب :

چندسال قبل وادی ارغنداب که باغستان قندهار را تشکیل میدهد و منبع بزرگ تولید میوه صادراتی کشور بحساب میرود به کم آبی روی گشت بکسبیکه اکثر باغداران به قطع اشجار شروع کردند و نزدیک بود این باغستان سرسبز بکلی از بین برود ذات ملو کانه باملاحظه این اوضاع امر فرمودند کمیسیون اوزرا بقندهار رفته و برای رفع این آفت و چاره جوئی آینده مطالعات و اقداماتی تجویز نمایند همان بود که مفکوره با احداث بند در دریای ارغنداب بوجود آمد و به این ترتیب قدم مهمی در راه ادامه و توسعه سرسبزی باغستان قندهار برداشته شد در زمستان ۱۶۴۹ مجلسی در دار الحکومه گی ولایت قندهار دایر شد که رئیس مجلس جلالتهاب نایب الحکومه قندهار بوده و جلالتهاب وزیر فواید عامه و جلالتهاب رئیس زراعت با چندتن از انجیران کمیتهی مورین کنودسن افغانستان نیز درین مجلس اشتراک و شمولیت داشتند مرام این کنفرانس عبارت بود از مذاکرات در اطراف امیکنات احداث بند ذخیره وی غرض آبیاری وادی ارغنداب بعد از بحث زیادی که روی موضوع بعمل آمد آخر الامر جلالتهاب وزیر فواید عامه به کمیتهی مورین صلاحیت دادند که مطالعات لازمه انجیرری را جهت یافتن موضوع مناسبی برای احداث یک بند که تمام احتیاجات آبیاری وادی ارغنداب را تکافو نموده بتواند آغاز نمایند بنا بر آن یک دسته از انجیران کمیتهی غرض مطالعات انجیرری با آنصوت اعزام گردیدند که این مطالعات هیئت مذکور شامل برمه کاری برای یافتن موضع مناسبی جهت تعمیر تهداب بند و ملاحظه جریان آب در یا برای معلوم ساختن مقدار آبیکه ممکن است در هر سال ذخیره گردد نیز بوده

آب از دریای هلمند در بند بزرگه آبیاری بهرا میریزد

نصبی از نهر پرا در نواحی شمالی بند از تکمیل

است قبلا در بهار ۱۹۴۸ مطالعات زمین و میدان‌ها تکمیل شده و معلوماتی که بالنتیجه آن بدست آمده بود به انتر نیشنل انجنیر نگت کمپنی دیز این انجنیر نگت در امریکا فرستاده شده بود بعد از آنکه تمام جزئیات اعمار بند مذکور در امریکا (اداره سانفرانسسکو کمپنی موریسن کنودسن افغانستان) تکمیل گردید معلومات مذکور اناده شد و درینجا بجلالتعاب وزیر فواید عامه تقدیم گردید در اوایل بهار ۱۹۵۰ مذاکرات عقد قرارداد با این مناسبت آغاز گردیده و در ۱۹ اپریل ۱۹۵۰ قرار داد متذکره امضاء شده متصل به امضاء قرار داد بصورت فوری کار ساختمان بند جاری گردید و تا ترتیب این را پورت پیشرفت کار به نقطه رسیده که خاتمه یافته تصور میشود.

تونل منحرف کننده آب که در بین بند ساخته و مکمل گردیده است برای تولید قوه برق آبی نیز استعمال شده میتواند و کنون پلانهای تاسیس فابریکه برق آن روی دست است که پس از تاسیس قوه برق تولید نموده و برای استفاده شهر قندهار بشهر قندهار نقل داده می شود این قوه برای شهر قندهار هر قدر برقیکه ضرورت باشد و لازمه یک شهرزنده شمرده شود تولید مینماید از آب ذخیره که در کاسه بند جمع می شود تخمین (۴) لک جریب زمین دروادی ارغنداب آبیاری خواهد شد ارقام ذیل برای ارائه بزرگی بند ارغنداب در اینجا توضیح می گردد.

الف: بند ارغنداب :

- ۱- ارتفاع (۵۰) میتر
- ۲- طول بند در قسمت فوقانی (۵۳۰) میتر
- ۳- طول بند در قسمت تحتانی (۲۲۰) میتر
- ۴- ضخامت بند در قسمت تحتانی (۲۲۰) میتر
- ۵- خاک و سنگ و سنگ ریزه که در زیر کردن دیوار بند استعمال شده (۲۵۰۰۰۰۰) مکعب میتر
- ۶- ظرفیت کاسه بند (۱۰۰۰۰۰۰) جریب فت آب
- ۷- رقبه ذخیره وی بند (۲۵۳۰۰) جریب
- ۸- طول جهیل (۱۸) کیلو میتر
- ۹- عرض اوسط جهیل (۲) » »

ب: تونل بند :

- ۱- طول (۲۶۴) میتر
- ۲- شعاع تونل (۵/۴۰) »

- ۳ - مجموعه سرنگک پرانی تونل (۱۲۰۶۷) مکعب میتر
 ۴ - مجموعه کانکریتی که بمصرف رسیده (۲۲۰۰) مکعب میتر
 ج : جای رهائش :
- ۱ - برای فامیل داران خارجی (۷) خانه پنج اطافه
 ۲ - برای بدون عایله یک بارک (۱۹) اطافه
 ۳ - برای عمله و فعله کارگران افغانی (۱۰۰) اطاق یازده الی دوازده نفره
 ۴ - یک مهمانخانه (۴) اطافه برای افغان ها

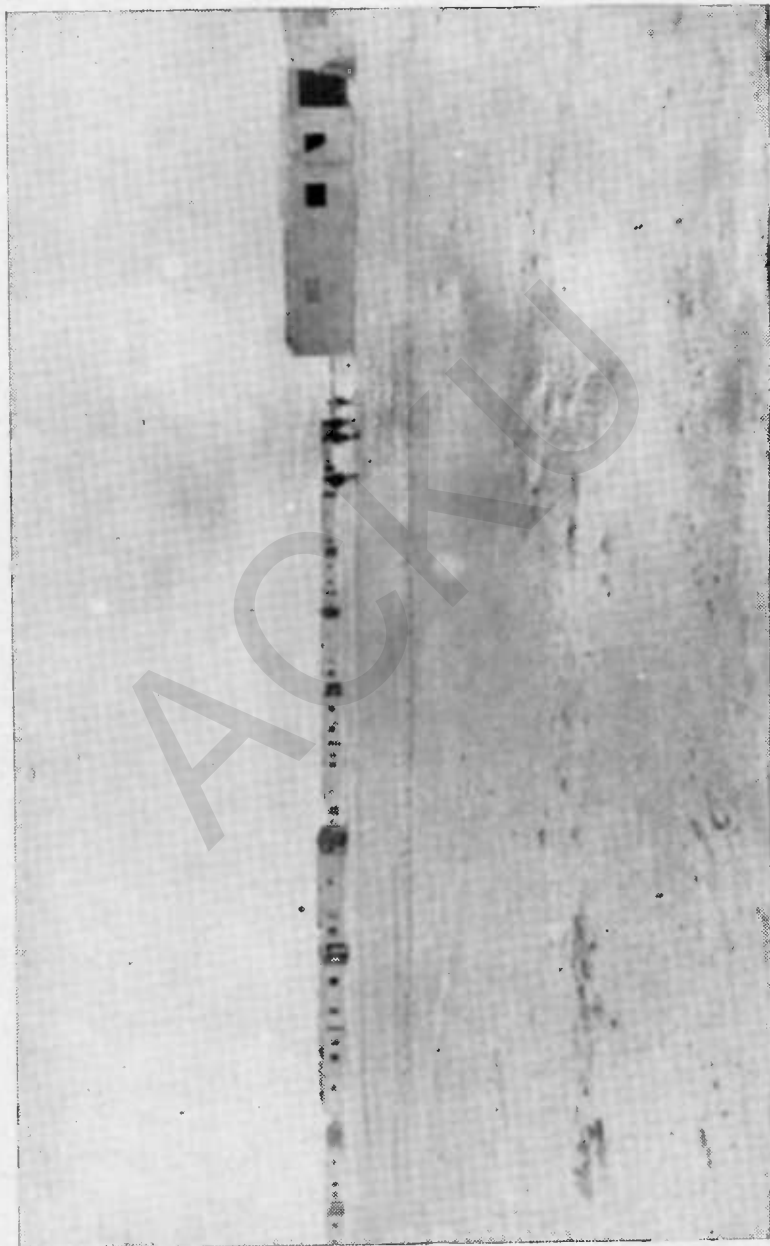
منزل باغ

موقعیکه دولت پادشاهی افغانستان تصمیم گرفت تايک پروگرام وسیع ساختمانی را در جنوب افغانستان جاری سازد کمینتی موريسن کنودسن افغانستان فیصله نمود که مرکزی را در آن ناحیه تاسیس نماید. بالاثر بعد از مذاکرات باوزارت فوائد عامه افغانستان وزارت موصوف فیصله نمود که منزل باغ و تعمیراتیکه در آن می باشد همه را برای کمینتی موريسن کنودسن افغانستان تخصیص خواهد داد.

پیشبرد عملیات ساختمانی به آن پیمانہ که ذکر شد لزوم داشتن ادارات مرکزی تجویلخانه ها و فابریکات ترمیم را طبعاً ایجاب می نمود بالنتیجه تعمیراتی برای اداره و شعبات انجنیری و کذا بعضی خانه های فامیلی برای آن مستخدمینیکه باعایله به افغانستان آمده بودند و لازم بود به منزل باغ بود و باش داشته باشند ساخته شد بعضی از تعمیرات سابقه منزل باغ جهت تجویلخانه ها و فابریکات ترمیم استعمال شده اند و قصر موجود منزل باغ برای شفاخانه کلوب اطاق مرکزی رادیو، تیلفون و لایرا توری انجنیری مورد استفاده قرار گرفت. دیگر تجویلخانه ها و فابریکات ترمیم تعمیر گردیدند و در حال حاضر در احاطه منزل باغ یک دستگاہ بسیار مکمل ترمیم خانه ماشینهای اتوموبیل موجود و دائر است. درین ترمیم خانه اتوموبیل هر گونه ترمیم اتوموبیل لاری ترکتور یا ماشینهای ثقیله صورت گرفته می تواند یک فابریکه ترمیم دیگری هم موجود است که مخصوصاً در قسمت ترمیم ماشین آلات برقی اتوموبیلها و لاری ها بشمول جنریترها و طبقه دارد یک دستگاہ دیگری مخصوص ترمیم و سراز نو ساختن ریدیتورهای ماشین آلات است در دستگاہ ترمیم تاینر هر گونه ترمیم و ازهر سازی باشد صورت گرفته می تواند در شعبه ترمیم بطری هر قسم بطری فوری ترمیم و قابل کار و باره می شود در فابریکه ترمیم ماشینبای ماشینهای مخصوص بکار انداخته شده که هر قسم گیر و دیگر ضروریات ماشین

دور نمای بند کچکی

خانه هاییکه درینجا ساخته شده اند

و آلات ساختمان را ترمیم و قابل کار ساخته می‌تواند بالاخر یک دستگاه رنگمالی عصری اوتوماتیف و ماشین آلات هم دایر شده است تا موثرها و ماشیناب که از کار گاه های ترمیم بعد مرمت کاری خارج میشود ذریعه این دستگاه بعدا رنگمالی می‌شوند رنگمالی های که درین شعبه بعمل می‌آید هم بصورت عصری و بخاری است بیشتر ازین غا زبیه آکسیژن و اسی تی لین در بوتل های فولادی مخصوصه آن از امریکا تولید می‌گردید و لذا برفیتم و گران بود ضرورت شد یک دستگاه تهیه گازهای مذکور، دیده می‌شد لذا دستگاه ساخت و استحصال گازهای مذکور توریید و شروع بکار نموده است. همچنین در منزل باغ داشهای خشت یزی بنجوی که درین مملکت معمول است تهیه شده و عمده موظفی دارد که بصورت مسلسل خشت ها را در دایرهای چیده و در کوره آتش می‌افرو زبند و خشت پخته حاصل مینمایند که این خشت ها در تعمیرات مربوط کمپنی در منزل باغ و خارج آن مورد استعمال قرار می‌گیرد.

یکی از موسسات مهم دیگر فندهار دستگاه ااره کشی است چوب های چهار تراش از نواحی گردیز آورده می‌شود و در دستگاه ااره کشی منزل باغ بشکل های معینی در آورده شده و ذریعه رنده های عصری صاف کرده می‌شوند بعد از آنکه چوب های تکه شده بشکل های طرف ضرورت بریده شده و رنده می‌شود بشکلهای مختلفه ارسال می‌گردد تا در ساختمان قالب های کانکریت برورده های مربوطه طرف استفاده قرار گیرند در اوایلیکه کار های ساختمانی آغا ز گردید، بود چوب های طرف ضرورت قالبهای کانکریت از امریکا خریداری و بطرف افغانستان چالان می‌شد که خیلی برفیتم و گران تمام میشد بعداً تجویز شد که دستگاه سیار ااره کشی توریید شود باین مفسکوره دستگاه مذکور وارد و کتون تمام ضروریات تعمیرات کمپنی را از قبیل قالبهای کانکریت و غیره تهیه و تکمیل مینماید. تجویلخانه کمپنی مورپسن کهنودسن افغانستان از کما ملترین تجویلخانه جنوب شرقی براعظم ایشیا بشمار می‌رود بعلمت ضرورت توریید هر قسم لوازم و پرزه جات از اضلاع متحده امریکا بواسطه شکلاتیکه همه وقت در مورد حمل و نقل این چنین اجناس از امریکا پیش می‌آید حتمی شمرده می‌شود که لوازم و پرزه جات طرف ضرورت چندین ماهه بصورت احتیاطی و پیش بینی در تجویلخانه موجود باشد تا فلام طرف ضرورت متذکره همه آن بدست بوده و بعلمت عدم آن موانع در پیشبرد کار ها عاید نگردد درین تجویلخانه های مختلفه و دستگاه های کمپنی مورپسن و کهنودسن افغانستان افغانها را تربیه کردند تا بصورت عملی تمام کار های مربوط به ترمیم جزئی و ترمیمات کلی و انجام کار دیگر او توماتیف و ماشین آلات ساختمانی را اجراء نمایند شک نیست

که در بین شقوق، امر بکاتبان هم موجود می باشند مگر وظیفه آنها فقط و فقط نگرانی و دادن هدایات به افغانها می باشد به نظریه هر کس پیشبرد این مفکوره (تربیه افغانها و شقوق مختلفه) با کمال موفقیت انجام داده شده است و چون متعلمین افغانی در فنون مختلف ترمیمات جزئی و کلی ماشینها تربیه شده اند اوشان به کمپهای مختلفه برای چلانیدن و بیکار انداختن ماشینها ب ساختمانهای فرستاده شده اند تا درین راه معاونت نمایند.

همچنین در منزل باغ یک ذخیره جای دیزل و مواد سوخت و بطرول موجود است یکدسته لاری های تانکدار همه و قته مصروف حمل و نقل دیزل مواد سوخت و بطرول از چمن به قندهار می باشد که اینجا مواد مذکور به کمپهای مرکز کار در ارغنداب، چاه انجیر و کجسکی فرستاد می شود. ظرفیت تانکهای ذخیره دیزل و بطرول موجوده منزل باغ چهارلک و چهل هزار گیلن می باشد که ممکن است گیلن بطرول و (۴۴۰۰۰۰) گیلن دیزل به تانکهای منزل باغ ذخیره است.

بر علاوه تانکهای ذخیره وی منزل باغ هر کمپ تانکهای جدا گانه جهت ذخیره ساختن دیزل و بطرول کارآمد خود دارد بصورت عموم ممکن است در تمام تانکهای ذخیره وی تخمیناً موازی (۷۰۰۰۰۰) گیلن دیزل و (۶۰۰۰۰۰) گیلن بطرول را ذخیره کرد.

دسته تانکهای لاری عصری که واگونها هم در دنبال خود دارد عیناً نقل همان تانکهای لاری ها میباشد که در امریکا برای حمل و نقل محصولات بطرولی مورد استعمال میباشد. ظرفیت این تانکها و واگونها هر کدام (۵۰۰۰) گیلن بطرول یا دیزل می باشد بر علاوه دسته تانکهای مذکور که در خارج منزل باغ مصروف کار هستند یک دسته دیسگری لاری های کارگر دیزلی و واگون های موسود می باشند که وظیفه آنها حمل و نقل لوازم و مواد از منزل باغ به کمپ های ساحه کارهای ساختمانی می باشند تمام این لاری های کارگر ذریعه افغانها چلانده می شود، همچنین منزل باغ نقطه مرکزی تربیه افغانها در شقوق مختلفه از قبیل دفتر داری، مخفف نویسی، اصول اجرا آت، تجویزخانه ها، آشپزی میباشد.

بسیاری از متعلمین افغانی که زیر تربیه کارکنان کمپنی بوده اند بعضاً تاپیست های ماهر کار بارآمده اند و برخی هم در اصول دفتر داری و حساب داری مهارت بسزائی کسب نموده اند و فعلاً آشپزی های تمام کمپ ها افغانها میباشد و فقط یک نفر امریکائی وجود دارد که بالای کار این نفری بالا چینی کرده و به آنها هدایت میدهد.

(انتهای)

د پښتو دستان پیدې

په ۱۳۳۰ کي

د پښتونستان په مملکت کې د نورو کلمونو

پشان په ۱۳۳۰ کې دېر واقعات پېښ شوي دي. په دې کال کې د پښتونستان د آزادۍ تحریک لاتېز شو او د پښتونستان پښتو سر پرې به ورو اقداماتو مخې اویسی مظا مری او منظمی جرگی هم وکړې. د ادا تاول واقعات د پښتونستان په تاریخ کې دېر اهمیت لری. د پښتانه حکومت لاهور دېر د تشدد په پالیسی روان دی، مگر پښتو ورتنه پوره مرانه لمان ټینګه کړې دی او عزیمتې کړې دي چه له دې ملي مرام څخه به په هېڅ شان ولنه وړی. د تېر کال له واقعاتو اوملي حرکاتو څخه معلومېږي چه پښتانه د پښتونستان د آزادۍ په ملي مرام کې

د پښتانه کامیاب پېښو کې دې د ادا دی اوس په خپله د ۱۳۳۰ کال د واقعاتو په رڼا کې د پورته خبرو حقیقت وگوری.

د حمل میاشت:

- د حمل ۷ - دوانا د تحصیلدار د لټو کرانو اومسعودو دملي غازیانو په منځ کې دوه ساعده جگړه وشوه.
- د حمل ۸ - خان محمد یحیی خان وویل د ستر خوځان عبدالغفار خان اونیورسټی خدمتگار خوشې نسکړی شی نو د سرحد د صوبې انتخابات اصولی نه گڼل کېږي.
- د حمل ۲۲ - پښتون ایسک په دینور کې جلسا وکړه او د پښتونستان د پاره دې دعوای مجاهدې اعلان وکړه.

حمل - داڅکزیو پنځوس کورونه د ښاغلي ملتان خان او محمد افضل خان په مشرۍ اوشپته نور کورونه د سلطان علي خان په مشرۍ د پاکستانی مامورینو د ظلم له لاسه دجنوبي پښتونستان مرکز توبې ته راغلل .

ښاغلي خضر خان له ۲۵ ټو ملګرو سره ، ښاغلي ملک عبدالله خان له ۲۵ تنو سره د (پوره چا) له تانې څخه ، ښاغلي ولیداد له (۳۰) تنو سره دجلګې له تانې څخه اوښاغلي جان محمدخان له (۱۵) تنو سره دمنزګي له تانې څخه (توبې) ته راغلل اوپه ملي غازیانو کېښي شامل شول .

دحمل ۳۰ - دپښتونستان پېرغونه دتبراً په هره دره اوهرکلی کېښي په ډېر جم جوش ودرولې شول .

دثور میاشت :

دثور ۲ - دپاکستان حکومت د پښتونستان دچهارمې په جرم (۹۹) خاګزی مومند ونيو،دې وجه دثورتنو یوې جزګې دپاکستان حکومت ته خبرداری ورکړه چې دغه خلک خوشي کړي دکراچۍ حکومت دچمن حاکم چه یوپښتون دی او دپښتونستان له آزادۍ سره علاقه لري له کاره موقوف کړ .

دثور ۲ - دکراچۍ مامورینو دچمن خانانوته په کوبه کېښي وویل چه دافغانستان ملت چه دپښتونستان له خلکو سره کومک کوي دې کارته باید تاسې بد اوډګشمبر جنګ ته غزا وویاست . دوی جواب ورکړ چه افغانستان زموښتر سره اخلاقي همدردي کوي نوځکه مونږ بهځکه ورته بدرد نشوویلی .

ثور - دکراچۍ حکومت امر کړی دی چه هغه پښتانه چه دکار او مزدورۍ دپاره پاکستان ته ځي له پاکستان څخه دې ووېستل شي .

ثور - پېښورته دلیاقت علي خان دراتګک په وجه ډېر ملي پښتانه ونيوي شول ، داګتر جان محمد چه په لاهور کېښي به ښې دپښتونستان دآزادۍ خبرې کولې دکراچۍ پولیسو وواژه .

دثور ۱۵ - ملک فیض محمد خان اوملهم خان اڅکزی چه له چمن څخه (توبې) ته راتلل ، په دوی پسې (۲۸) تنو پاکستانی عسکرو هڅه وکړه اود (سکان) دتانې سره له افغانی سرحد څخه وریسې راتېر شول مګر په لاس ورانه غلې به دغه وڅپ ورسره افغانی سرحدی سپاهیانو دفاعی جګړه ونهولو له (۲۸) واړه ئې ونيول .

په دې حمله کېښي له دښمن څخه یوه لاری او (۱۹) ټویکونه هم واخیستی شول .

د کراچۍ حکومت د چمن له خانانو نه وغوښتل چې د افغانۍ تانوي په حمله کېنې زمونږ سره کومک وکړي. مگر دغو خانانو ډېر سخت محو اب ورکړ چې مونږ دغسې د بې ننگۍ کار هېڅکله نه کوو. کوم پاکستانی عسکر چې د افغانستان په تانوي باندې د حملې کولو په وخت کېنې مړه شوی دی د چمن حقاني عالمانو د دوی مرگک بڼه ونه گانېه اود دوی جنازه ئې ونه کړه .

د ثور ۱۵ - د دوو څو تنو ملي غازيانو د (رشيد) نومی سړی په کور حمله وکړه اوڅو به ئې پرې واچول ولې چې د پاکستان د پاره ئې کار کاوه .

د ثور ۱۶ - د پېښور ډېر عالمان او مشران د جناب فقیر دین محمد خان په مشرۍ گروپک ته راغلل اود منځنی پښتونستان د حکومت رئیس ته ئې دخپل قوم د قربانۍ وعده ورکړه .
ثور - جلال خان اڅکزی له لسو تنو نوکرانو سره د (توبې) مرکز ته راغی اولهان ئې د جنوبی پښتونستان حکومت ته وسپاره دغه شان د ملک امین خان اڅکزی و رور محمد عمر خان هم د پاکستان له نوکری څخه راوتښتید .

د ثور ۲۲ - د ډېو اورزمک تر منځ د منځنی پښتونستان ملي غازيانو د پاکستان په فوځی لاریو حمله وکړه .

د کاکړو د مقام یوسل وینځوس تنه خانان د جنوبی پښتونستان مرکز ته راغلل اود خپل ملی حکومت سره ئې دخپل قوم د مالی اولهانی خدمتونو وعده وکړه . دا نمایندگان بیا فته هار ته راغلل اولهته ئې په ډېر جوش هر کلمی وشو په فندهار کېنې مـولوی غلام حیدر خان کاکړ دخپل قوم په وکالت د افغانستان له اخلاقی کو مکونو څخه ډېره خوښی ښکاره کړه .

د ثور ۲۴ - څو تنو بلول زیو مسردو د (سبگۍ) په تانیه حمله اود کراچۍ له عسکرو سره ئې ۶ ساعته جگړه وکړه .

د پېښور د ثا کال په خوا کېنې د کراچۍ د عسکرو اوملی غازيانو په منځ کېنې لنډه جگړه وشوه .

د جوزا میاشت :

د جوزا اول - غازي مرجان توری خیل وزیر د کابل په راډیو کېنې د پښتونستان په باب وینا وکړه .

جوزا - د کورمې غازيانو په (توتنگۍ) کېنې د پېښور په گورنر چې د کوم مقصد د پاره راغلی ؤ دشپې له مخی حمله اودزې وکړې .

د کابل کالنی

ملک محمد امین خان اڅکزی د دوو سوو تنو سره او د غسې نور ډېر خلک د جنوبی پښتونستان مرکز ته راغلل او د پښتونستان په لار کې یې خپل خدمتونه خپل ملی حکومت ته وړاندې کړل .

د جوړا ۶ - مولانا محمد اکبر د کلاکتې په یوه جلسه کې وویل : د پښتونستان له پلوه ۸۵ ملیونو پښتنو له ارادې څخه پیدا شوی دی او د افغانستان او پښتونستان د پښتنو ارتباط یوه طبیعي خبره ده .

د جوړا ۷ - د کورمی عالمانو د کراچی حکومت ته اخطار ورکړ چه باید شرعی قانون پاری کړی او د پښتونستان آزادی ومني .

نواب محمد خان جوگی زی په کراچی کې اخباری نمایندگانو ته وویل : که د پاکستان ایښتنان له پښتونستان څخه ونه وځي نوموړې به د زور گټورو په خلاف سخت اقدامات وکړو . د جوړا ۸ - پوښ سوو پاکستانی ملیشه و د احمدزیو په ملی غازیانو حمله وکړه چه په دې وجه سخت جنگ وپیل او په نتیجه کې د دینم ملیشه و ماتې وکړه .

د جوړا ۹ - د پاکستانی ملیشه و د حملې په وجه چه د ملی غازیانو په مورچو کې وکړه د (سرویکې) دنازي سره نژدې جگړه وشوه ، چه بیا د دینم ملیشه خپلې تانې ته وپیلیدل .

د جوړا ۱۳ - له چترال څخه (۸) کورونه چه د کراچی له زور گټورو څخه تنگ شوي و افغانستان ته راغلل ، د دوی د مشرانو نومونه دادی :
ملک محمد خان ، محراب خان ، عمرا خان ، سرفراز خان انور .

د مردان او اشتر په علاقو کې د پښتونستان بېرغونه لځای په لځای نصب کړی شول .
نابلی محمد اکبر خادم چه د کراچی د حکومت د ظالمونو په خلاف یو کتاب نشر کړی و ، د کراچی د حکومت له خوا بندی کړی شو .

جوړا - د کراچی حکومت په پېښور کې استاذ احمد صاحب ، فصیح الله پاچا او مولانا امیر محمد بنديان کړل .

د جوړا ۲۱ - د منځنی پښتونستان د خپجوری د تانې په شاوخوا کې د ملی غازیانو او پاکستانی ملیشه و ترمنځ جگړه وشوه .

د جوړا ۲۰ - مهربان خان کاکړ په زوب کې یو پاکستانی ایجنټ ووژه .
د جوړا ۲۱ - د پاکستان وسله دارو عسکرو د قندهار په سرحد کې د (خیمې) په تانې یرغل وکړ ، د تانې دساتونکو او د دوی ترمنځ جگړه وشوه او بیا پاکستانی عسکرو ماتې وکړه .

د جوزا ۲۳، ۲۵ - د کراچۍ واناڼو خوالو ته کډې، دوزيرو په مداخللو، دوه ساعده سره خاوره وگرځېدې او بيا وايي ميرانشاهه لارې .
- د منځني پښتونستان ملي غازيانو د ميرانشاهه په چوڼۍ لاسي په ونه وغورځول .
د جوزا ۳۱ - د پښتونستان د تير اخانگي ملي شوري د پاكستان حكومت ته پروټسټ وركړ چې بايد پاكستان له هغو ظلمو څخه چه دمحكوم پښتونستان په پښتو ټي كوي لاس واخلي كه نه وي مونږ به مجبوراً توره راواخلو او د ظالم لاس به پرېكړو .

د سرطان مياشت :

سرطان - ښاغلي محمد گل خان اشكزي له خپل كېول سره د كراچۍ د نظام اهلانه د جنوبي پښتونستان د ملي حكومت مرگيزه پناه راوړه .
د سرطان ۱۳ - د كورمې خونو غازيانو د پوليسكل په لځاي حمله او دوزير وگرځېد .
د سرطان ۱۹ - د كراچۍ د زورگيرو عسكرو او د منځني پښتونستان د اجسټو په منځ كښې د (كښيگي) د ټاټبې سره نژدې جگړه پېښه شوه ، تر څو ساعتو پورې كښيگي وروسته غازيانو دغه ټاټبه ونيوله او ورانې كړه او دوه تنه مېشه ټي هم پندريان ونيول .

د اسد مياشت :

د اسد اول - د ايريو د كو كې خيلو غلام جان نومي سړي د پاكستان پر بيرغ تپل كورنه راوړه ، دده ښځې لال خانم چه وليد ورته ټي وويل چه د ايرغ د نيراملي شوري ته وسپاره لاكن ده له شرمه دا كار ونه كړ آخر دغې پښتني غيرتي ښځې دغه بيرغ د ايرغ را د اوړي رئيس ته يووړ او په دې صورت ټي د پاكستان بيرغ له خپل كورنه ووېست .
- عامل داداو ولايت خان مسود د پاكستان له عسكرو څخه د منځني پښتونستان ملي حكومت ته راغلل .

- د افغانستان خارجه وزارت د پاكستان حكومت ته په مومندو كښې دا پېښې جوړولو په اقدام سخت پروټسټ وركړ .

د اسد ۱۸ - د اوركزو ټولو قومونو د پښتونستان د اوركزو څانگي د شوري د نيراملي انتخابات و كړل او بيا ټي ښاغلي ملك مير اصغر خان د دغې شوري په رياست غوره كړ .
د دې شوري مرگيز (موزي) وټاكل شو .

- داسد ۲۰ - بلوڅانو په کابل راډیو کې د بلوچي ژبي د پروگرام په شروع کېدلو خوشحالي وکړه .
- داسد ۲۸ - دچترال شهزاده عزيز الرحمن دچترال دصدر اعظم لهجوي اوخپل کهول سره کابل ته راغی .
- داسد ۲۵ - دوانه دچونۍ په شاوخوا کې دپاکستان دمسکرو اودمنځني پښتونستان دانهکرو ترمنځ يوه جگړه وشوه .

دسنبلي مياشت :

- دسنبلي اول - ښاغلي ملک ولي خان کواکي خيل اوښاغلي ملک سيد احمد خان زخه خيل له پاکستان څخه راواړېدل او کابل ته راغلل .
- دسنبلي ۳ - دشمالی پښتونستان خوتنو غازيانو د جمرود په کلا ، او شاگي ښهې دپاکستان په مسکرو اوتانو حمله وکړه .
- دسنبلي ۴ - په منځني پښتونستان کې د (سيد گي) چونۍ ته نژدې دپاکستان مليشه و اوملي غازيانو ترمنځ خوساعته جگړه وشوه .
- دسنبلي ۹ - دپښتونستان په ټولو برخو کې د پښتونستان دورنجي مراسم وشول اوداورځ په ډېر جوش استقبال شوه .
- دسنبلي ۱۰ - د لواړگي ملکانو د کراچي دپولتيکل په خواب کې وويل : چه دپښتونستان ورځ دپښتو دخوښۍ ورځ ده ، مونږ ددې ورنجۍ د خوشحالي څخه هيڅوک نشي منع کولای .
- دمنځني پښتونستان خوتنو غازيانو دښي له مخي د (دته خيلو) په چونۍ حمله وکړه .
- دسنبلي ۲۰ - دمنځني پښتونستان ملي غازيانو ددورو د (سوخيلو) دکلي په څنگ کې دپاکستان دمسکرو يو محاي وسواوه .
- دکراچي دحکومت پولتيکل د د پير له نواب څخه دکشمير دجگړې دپاره رضا کار غوښتي وومگر دپير نواب دغه غوښتنه ونه منله .
- دپېښور خدائي خدمتگارو په راتلونکو انتخاباتو کې د نه شرېکېدو فيصله وکړه .
- دسنبلي ۲۹ - دلاهور په چونۍ کې يو پښتون منصبدار خونورو پښتو ته دپښتونستان په باب خبرې کولې ، په دې وجه ددوی او خوتنو پنجابي منصبدارانو ترمنځ جگړه پېښه شوه ، په دې جگړه کې دوه تنه پنجابي منصبداران اوخوتنه عسکر مړه شول او بيا دغه پښتانه دپاکستان دحکومت له خوا بنديان کړي شول .

- دمج-حکوم پښتونستان حاکم بحالاتو دخرابی او گډېری په وجه به پښور کښې مظاهري او جرگي جلسي منع کړي .
دسنپلي ۳۰ - دپېرر گورنر په مېرانشا کښې خپلو ايځنټوانوته وويل چه دوزيرو او توچي قومونو مشران په څه چل ونيسي ، ددې اقدام په وجه دملي غازيانو او پاکستاني مليشه و په منځ کښې سخته جگړه دونه ، دې جگړې ته پاکستانيانو ټانکونه هم راوسنلي وو او دالوتکو بهیاري ئې هم کوله ، تر ټولې ورځ جگړې نه وروسته کراچي وانانو ماتې وکړه او ۳۳ کسه ترینه مړه او ۲۲ کسه ئې ژوبل شول او دغازيانو له خوا نه هم دوه نارینه ، پنځه ښځي او پنځه تنه واړه شهيدان او ځیني زخمیان شول .
- ملي غازيانو دمېرانشا اومیرعلی ترممنځ د کراچي وانانو د ټېلفون مزی وشلول .

دميزان میاشت :

دافغانستان صدراعظم والا حضرت شاه محمود خان دآژانس باختر نماینده ته داسي وويل : دپښتونستان دآزادۍ موضوع دمنځني شرق يوه مهمه موضوع ده او پښتونستان زمونږ يو گاونډی هم نژاد او ورور مملکت دی نو ځکه زما اوزما د حکومت لومړۍ مسلكي ، اخلاقي او وجداني وظیفه داده چه تر آخری لحظې پوري دپښتونستان د مشروع حق نه دفاع وکړو او ترڅو چه ژوندی يم د پښتونستان دآزادۍ مقدس خدمت به خپل افتخار گڼم .

- په دمج-حکوم پښتونستان کښې جبري او غیر قانونی انتخابات شول دهغه په اثر دپاکستان حکومت ته دافغانستان حکومت يو سخت پروتست ورکړ .

- دميزان ۱۲ - دکورمي يوڅو تنو غازيانو دکورمي د (سر میر) په کلي کښې دپاکستان پورسمي لځای وسيزه .

- دميزان ۱۲ - دوانې دچونۍ سره نزدی داحمد زيو دڅو تنو غازيانو او پاکستاني مليشه ؤ په منځ کښې يوه جگړه وشوه .

- پاکستاني الوتکو دپتي اوسيلگي په کلیو بهیاري وکړه .

- دجنبلوله دچونۍ سره نزدی دڅو تنو پښتو غازيانو او پاکستاني مليشه ؤ ترممنځ جگړه وشوه چه دپاکستان درې تنه منصبداران اوانه تنه عسکر پکښې ژوبل شول .

- دشمالی پښتونستان ټولو شور را گانويوه اعلاميه خپره کړه او په هغې کښې ئې په دمج-حکوم پښتونستان کښې دقيوم دستبد حکومت دزور او جبر انتخاباتو ته بدو ويل او دغه انتخابات ئې غیر قانونی وبلل .

- دمنځنی پښتونستان حکومت په یوه اعلامیه کې یې د محکوم پښتونستان انتخاباتو ته غیر قانونی او جعلی انتخابات وویل .

دمیزان ۲۶ - دمنځنی پښتونستان داحمد زیوختونو غازیانو دوانا په چوڼۍ حمله وکړه اودغه چوڼۍ یې دمیزان تر ۲۷ پورې گېره کړې وه .

دمیزان ۲۸ - یوختونو ملی مجاهدینو دبنود بازار په نمر ختیزه خوا کې د کراچی وانانو یوه گډام ته اوروا چاوه .

- دامریکې پښتنو په سا نفر انسس-کو کې دپاکستان دخارجو وزیر سرظفر الله دوراندی دپښتونستان دآزادۍ مظاهره وکړه اوده په مخکې یې (دژوندی دې وی پښتونستان) چیغې ووهلې .

دعقرب میاشت

- ملی مجاهدینو دشوی سپیلی اوتپه الم په تانپو حمله وکړه .

- یوپتقون لعلی دمیرامشاد پترولو تانک ته اوروا چاوه او په شپږه کې دغه لعلی هم دتانک دچاودلو په وجه شهیدشو .

دعقرب ۲۵ - داپریو داخوردزې لښو مشرانو دملک محمد عالم خان په لخوا کې یوه جرگه وکړه اودا فیصلی یې وکړې چه مونږ به دتیراد شوری هر ډول فیصلی عملی کوو اوپه پښتونستان کې د کراچی دحکومت اثر نه منو اوتر آخری سلگی پوری دوطن آزادی ته ولاړ یو .

دقوس میاشت

- دقوس ۲ - خان غلام محمد خان دعوامی لیگک مشرو ویل . چه په صوبه سر حد کې دمنصفانه انتخاباتو امیدنشته لکه چه حکومت یسکې بنیکاره مداخلی کولو ته ملاتړ لې ده .

- دمومند و ملکانو لکه ملک لالی خان سردار خان او نورو دپاکستان پولیسکل ته رتیلخواب ورکړ چه مونږ د کشمیر دجگری دپاره خپل لخوانان نشو در کولای پښتانه چه ستاسی دپاره قربانی کوی وای یې دپښتونستان دآزادی دپاره نکوی ؟

- دافغانستان حکومت په مومند وکی دپاکستان دحکومت دگوتو وهلو اه کبه دغه حکومت ته سخت پروتست ورکړی دی .

دقوس په اول دقبا یلو دپوونځی هلکان چه دپښتونستان نشانونه یې په سینو او مېلی وو جمرودته ورسیدل اوهمته یې دنورو پښتنو سره دپښتونستان یوه مظاهره وکړه .

دقوس ۸ - دمنځنی پښتونستان ملی غازیانو د (بویه کلا) دچوڼۍ په خوا کې دپاکستان دملیشه ورسره یوه کلکه جگره وکړه اود میرانشا پواتیکل یې له خه عسکر

سره معا صره كېره بيا دوى دټا نكونو په مرسته لځان خلاص كړ او مجاهد يې خپلو لځايو ته راغلل .

دټيرا په (بنياسته خوله) نومي لځايي كښې د جناب مولانا نوردل خان درياست لاندې دټيرا دشورى دو كيلانو عالمانو او مشرانو يوه لويه جرگه وشوه په دې جرگه كې ملك ولى خان كوكي خېل د كراچي دواكمنو د بدو پروگرامونو او نورو ظلمونو په باب وينا وكړه په دې جرگه كښې ډېرو كسانو وويل چه د پښتنو له خاورې نه د پاكستان ويستل دهر پښتانه ايجاني وظيفه ده .

- دخواجه شهاب الدين دې غلطي وينا چه د قبايلو خلك د پاكستان سره وفاداردى په پښتونستان كې بد تاثير وكړ او افغانستان هم د پاكستان حكومت نه پر وسته وركړه .
- مستر عبدالنبيوم په محكوم پښتونستان كښې دانتخاباتو تر خلاصيدو پورې نظامي حكومت اعلان كړه .

- د كراچي ايجنټانو چه نصافو له نوم څخه دخاصه دارو غوښتنه وكړه نودغه نوم په مړانه سره دغه مطالبه رد كړه او وئې ويل چه مونږ د پردو نو كړى او غلامى نه كوو .
دقوس ۲۳ - مولانا محمد اكبې په ډيلى كښې د پښتون جرگې په كالنې جلسه كې وويل :

چه د پښتنو د حقوقو غوښتنو جگړه يوه حقه جگړه ده . په دې جرگه كښې دخان عبدالغفار خان دخلاصواو مطالبه هم وشوه .

- دافغانستان دخارجه چارو دوزارت نطق وويل : د محكوم پښتونستان شورى چه دغير قانوني انتخاباتو له مخه جوړه شوى ده يوه جعلى شورى ده او په هيڅ صورت ددغه لځاي دخلكو نمايندگي نشي كولاي .

دجدي مياشت :

- دجدي ۳ - د منځنى پښتونستان يوې ډلې نمازيانو دمير على او سپين وام په منځ سر ك باندې د پاكستاني سپاهيانو سره لښه غونډى جگړه وكړه .

دغه شان په همدغه ورځ چه د بټيو خو تنه مشران دمنځنى پښتونستان درئيس ليدلو ته راتلل نو په لار كښې ئې د كراچي دعسكرو سره جگړه پېښه شوه چه د ډيمن دوه تنه عسكرو پكښې زخميان شول .

- دكوټې په ښار كښې دننه يوڅو تنو فداكارو پښتو د پښتونستان د آزادى نارې ووهلي .
- د آزاد پښتونستان دشوراگانو له خوانه دليبيا باچانه دټبريكي پيغامونه وليدل شول .

- دمجمکوم پښتونستان خواتنه نماينه گان دغیر قانون انتخاباتو په باب کښي د شکایت کولو په غرض کراچي ته لاړل .

دجدي ۹- دمنځني پښتونستان خواتنو لخوا نانو ددورو په آسوخيلو کښي دپاکستان يوې سرکاری ودانۍ ته اور واچاوه .

- دهند دپښتولووبی جرگي دکالني جرگي په ورځ په ټیلي کښي دپاکستان د هائي کمشنر د دفتر په مخکښي مظاهره وکړه او دپښتونستان دآزادۍ غوښتنه ئي تری وکړه .
- دزکوری پیر صاحب وویل چه دمجمکوم پښتونستان په انتخاباتو کي دحکومت له خوانه لاس وهل شوی دی اودغه انتخابات هر گوره آزاد اواصولي نه دی .

- دکراچي حکومت دافغانستان په مالونو باندي نوی فیود لښکولي دی .

- دجدي ۱۰- دباچور او اتمان خیلو مشرانو به (میا عمر بابا) کښي یوه مهمه فیصله وکړه چه دپاکستان حکومت یواسلامي حکومت نه دی دوی دپښتنو په ملک کښي دحکومت کولو حق نه لري څوک چه دپاکستان سره کومک کوی هغه ملی مجرم گڼل کیږي او دپاکستان غوندي ظالم حکومت سره مرسته کول شرعاً منع دی او دپاکستان کومکي ته به سزروا کول کیږي .
- ملی مجاهدینو په میرامشا کښي یو پاکستاني پیره دار وو اژه او دټیلفون مزی ئي ورخراب کړل

- دجدي ۱۰- دباچور دملي شوري دفیصلې سره سم د(ملک تور خیل خان) کورچه دپاکستان دباره ئي کار کاوه وسپزل شو اوقومی جرگي اعلان وکړ چه دپښتونستان دمخالفینو کورونه به دغسی سوزول کیږي .

- دجدي ۲۰- دمومندو ملی مجاهدینو به (کر په) کښي دکراچي دحکومت په لار یو حمله وکړه او ددوی اویا پاکستان دعسکرو ترمنځ دوه ساعته جگړه وشو چه دپاکستان ۴ تنه عسکر پکښي ووژل شول او پاتې عسکر ئي وتښتېدل

- دخټکوغیر تي قام له منځني پښتونستان څخه دپښتونستان بیرغونه لهخان سره یوړل اودغه بیرغونه ئي د(سوری غره) په دلافة کي ودرول اوددڅو بیرغونو دساتلو دپاره ئي تسموئو کړل .

- دجدي ۲۴- دکور می یو خواتنو غازیانو دکراچي په زور گټو حمله وکړه او دستختي جگړي نه وروسته هغوی ماتي وخوړه .

- دجدي ۱۸- دمنځني پښتونستان قومونو په (ارنک) کښي یوه جرگه وکړه او دافیسلي ئي پکښي وکړي :

۱- دکراچي حکومت دپښتونستان په چارو کښي گوتی وهی نوڅکه مونږ مجبور یو چه ددوی په مقابل کښي عملی اقدام وکړو .

- ۲ — د پښتو نستان بنديان دې خوشى كړى شى .
- ۳ — د پښتو نستان ملت به محكوم پښتونستان كې اجبارى او غير قانونى رايو اخيستلو ته هيڅ اهميت نه وركوى او دغه د كراچى يوه دسيسه گڼي .
- ۲۹ — د كراچى د حكومت كار دارانو چه د (دورو په خدر خيلو) كې يو عسكرى لځاى جوړ كړى ؤ ، د منځنى پښتونستان د مجاهدينو له خوا ډرنگك كړى شواو ساتونكې ئې د غازيانو له ويري و ته تبدل .
- ۲۰ — ملي مجاهدينو د ميرامشا سره نژدې په يوه كپتان او دوو عسكري لاريو حمله وكړه او خوساعته ئې ورسره سخته جگړه وكړه .

دد لو مياشت

دداو ۳ — د منځنى پښتونستان يوى ډلې غازيانو د پاكستان يو (بل) چه د (ميرا) په پله ياديني په بم والوزاده ، چه په دې وجه د ميرامشا پوليتكل يوڅه بې گناه پښتانه ونيول .

دداو ۵ — د كراچى د حكومت يوڅه پوليسو د ټپو د قدام د صورت خان نو مى په كور چه يو ښه مجاهد سړى دى حمله وكړه او دده او ورسره دخوتنو گاونډيانو كورونه ئې وسيزل . په دې وخت كښى نور مجاهدين ور ورسيدل او ۲۴ ساعته جگړه ئې ورسره وكړه په پاى كې د كراچى له پوليسو څخه پنځه كسه مړه او يو تحصيلدار ژوبل شو .

د قدام محمد خان وويل چه محكوم سرحد دمچپس په څېر دى او هلته يوالجى فيوم آزاد اونور خلك بنديان دى .

دداو ۳ — د پښتو نستان يو آزاد پښتانه واه په (بنو) كښى د پاكستان له يو منصبدار سره ونهت ، منصبدار غوښتل چه دى بندي كړى كړده پرې حمله وكړه او مړ ئې كړ .

— خان محمد پښى خان وويل : چه بايد پاكستان دخداى خدمتگارانو بنديان خوشى كړى اويائې په ښكاره محاكمه كړى لكه چه اوس بې موجه بنديان دى ،

— د منځنى پښتونستان يو ټولگى عسكرو د (عبدك) او ميرامشا د چوڼيو ترمنځ د كراچى د زور گيرو ټېلفونو نه وشلول او ډېر تاوان ئې ورساوه .

— د تيرا الويى قومى جرگې چه د اېرېډو ټول قومونه پكښى شامل وو، د جناب ملانوردل خان د تيرا دشورى درئيس او ملك ولى خان په مشرۍ به اېرېډو كښى يوه لويه دوره شروع كړه دغه جرگه دداو په ۲۲ خيبر ته راغله او هلته ئې يوه اعلاميه خپره كړه :

د پښتو نستان آزادى ز مونږ مشروع حق دى ، مونږ به چا تعرض نه كوو خو كه له دغه حق څخه موڅوك منع كوى نو مونږ به په ټول قوت دهغه مقابله وكړو .

د دلو- ۲۵ دغی تاریخی او درنی جرگی چه په خیبر کبهي درې ورلجی د قوم په اتفاق او تنظیم تیری کړی نو د دلو په ۲۵ د جمرود خواته په لوی سرک و خو لږیده ، لځای په لځای ئی د پښو او نرو له خواته په ډېر جوش هر کسلی کبده او د پښتو نستان د ژوند نارې به رهل کبدي د دلو ۲۶- دغی اویې جرگی چه د لوارگی شینواری هم ورسره و و په جمرود کی د (ولی بابارح) په زیارت کبهي یوه لویه غونډه و کړه اول جناب ملانور دل خان د پښتو نستان د آزادۍ دحقا نیت په باب وینا وکړه وروسته ملک ولی خان وویل: زمونږ هدف د پښتو نستان آزادۍ ده او ددې مرام دپاره دسر او مال قربانی ته تیار یو - زمونږ دعوه حقه ده او خدای دحق ملگری دی.

د دلو ۲۸ - دایریدو دغه لویه جرگه د کجوری- ایلم گودرته ورسیده او هلته ئی یوه لویه غونډه وکړه ، په ایلم گودر کی د پښتو نستان یو لوی بنیایسته بیرغ د جناب ملانور دل خان له خواته جگ کړی شو دلته د پښتو نستان د آزادۍ مظاهري وشوې از بیا جرگه د حوت په اول دستوری خیلو علاقې ته لاړه او هلته ئی بڼه هر کسلی وشو - دغه لوی د کسارونو له سمون څخه وروسته جرگه په ډېره کامیابی خپره شوه .

- د پښتو نستان یو ننگیالی مجاهد، سرتېر سپاهی ، غیرتی پښتون قاضی عطاء الله خان چه د پاکستان د ظلم په جیل کبهي له درې کالو راسی بندی ؤ اوسخت ناروغه شوی ؤ ، د لاهور په یوه شفاخانه کبهي وفات شو چه د کراچی مامورینو د بدنامۍ لاسه ویری څخه خو ورلجی یخوا و ر داخل کړی ؤ .

د دلو ۲۹ - د منځنی پښتونستان څو تنو مجاهدینو د (میرالی) په چوڼۍ حمله وکړه او د دوی او د کراچی د عسکرو تر منځ کله که جگړه ونښته ، په پای کبهي د کراچی عسکرو ماتې وکړه او درې تنه ترې مړه او پنځه تنه ئی ژوبل شول .

د حوت میاشت :

د حوت ۵ - د اور کزو د ټولو قومونو یوه لویه قومی جرگه د جناب ملک میر اصغر خان د اور کزو دشوری درئیس په مشرۍ په (چنارک) کبهي غونډه شوه .

په دې جرگه کبهي ملک میر اصغر خان د پښتو نستان د آزادۍ په لار کبهي د پښتنو د کلمک عزم په شاوخوا کبهي یوه وینا وکړه او بیا د وروسته فیصلی وشوې :

- ۱ - اور کزی به په ټول قوت د پښتو نستان د آزادۍ مجاهده پرمخ بیایی .
- ۲ - مونږ د قاضی عطاء الله خان په مرگ چه د کراچی د واکمنو د ظلم د لاسه شهید شو خپله زیاته خواشینۍ ښکاره کوو .

- ۳ - مونیځ حتی الامکان د پښتونستان آزادی دامن اوسولې په وسیله غواړو او که په دې ونشو نو بیا به په قوت اوزور خپل حق اخلو .
- ۴ - مونیځ د کراچی د حکومت ظلمونه چه په پښتونۍ کې کوی د تویې دنیا غوږونو ته رسوو او د متحدہ ملکو له مؤسسې څخه غواړو چه د پښتونستان د آزادی مسئلې ته زرتو زره توجه وکړی .
- دحوت اول - د دورو د قوم مجاهدینو د کراچی د عسکرو په یوه عمارت حمله وکړه او هغه ټپي وسولجاوه .
- دحوت ۸ - د مومندو د قوم لویه جرگه د حاجی محمد حسن خان د مومندو دشوری درئیس په مشرۍ په (زیارت غاښی) کې غونډه شوه . په دې جرگه کې حاجی محمد حسن خان د پښتونستان د آزادی په باب وینا وکړه او دایې هم وویل : چه د کراچی د حکومت له ظلمونو څخه د پښتونو د صبر کاسه نکه شوی ده او پښتانه مجبور دی چه توری نه لاس ورته کړی . ده د قاضی عطاء الله خان په مېنه هم ډېر غم ښکاره کړه او دایې د پښتونو یوه لویه ضایعه وبلله .
- دحوت ۹ - د اورکزو جرگه چه دخپلې علاقې په دوره وتلې وه د ټول په مربوطاتو کې (میله) نومی خای ته ورسېده د دې جرگې شمېر (۲۰) زرو تنو ته رسیده ، جناب ملک میر اصغر خان د ټول سره نزدې په یوه جرگه کې وویل : چه پاکستان یو متجاوز حکومت دی او مونږ شرعاً او قانوناً حق لرو چه د ضرورت په وخت کې د متجاوز په مقابل کې وسله واخلو . د اورکزو د جمعیت العفما د ځانگړي مشر موای فضل اکبر خان هم دغسې وینا کړه .
- دحوت ۱۰ - دغه جرگه بیا (سامانی) ته لاړه او هلته ټپي هم جرگې او مظاهری وکړې او په ټول او کوهات کې ټپي کراچی وانان وارخطا کړل .
- د احمد خیلو د قوم یو ټپي غازیانو د (وانان) په عسکری چوڼۍ حمله وکړه او د کراچی له عسکرو سره ټپي درې ساعته جگړه وکړه .
- دحوت ۱۴ - د صافو ، شینوارو قومونو لویه قومی جرگه په (شیخ بابا) کې غونډه شوه او په خپله علاقې کې د دورې کولو فیصله وکړه . په دې جرگه کې میرزا تاج محمد صافی د پښتونستان د آزادی په باب کې وینا وکړه او د قاضی عطاء الله خان په شهادت ټپي دجرگې له خوا خپلگان ښکاره کړ .
- دحوت ۱۴ - د صافو او شینوارو لویه قومی جرگه چه د پښتونستان بیرغونه ورسره وو په ډېر جوش د چمر کنډ ، الیشنگار تر دورې وروسته د مسوډو او گربزو علاقې ته ورسیده او دخلکو له خوا ټپي په ډېره مېنه هر کلمی وشو .

دا جرگه د حوت ۱۷ - د جمعې په ورځ د ترونگزو د حاجي صاحب مزار ته ورغلې ،
 په دې وخت کېنې د پښتونستان بېرغ دده په قبر ولاړو ، جناب پاچا گل صاحب د جرگې
 هر کسلي ته راووت او د جرگې د کاميابي او د پښتونستان د آزادي دعائې وکړه .

- د منځني پښتونستان ملي غازيانو د کورمې په علاقه کېنې د پاکستان په يوه عمارت
 حمله وکړه او هغه ئې وسيزه .

- د مانېکي پير صاحب په يوه جلسه کېنې د پاکستان له حکومت څخه د خان عبدالغفار خان
 دخوشی کولو مطالبه وکړه او د قاضي عطاء الله خان قتل ئې يو سياسي قتل وباله .

د حوت ۲۱ - د صافو او شينووارو جرگه د قندهارو په علاقه کېنې وگرځېده ، دخلکو
 په منځ کېنې ئې اتفاق راووست او بيا واپسي راوگرځېد ، او د ناوگي
 د خان صاحب لځای ته لاړه - د ناوگي خان ئې په ډير مهينه هر کسلي وکړ دلته يوه نويه
 جلسه وشوه ، د ناوگي خان صاحب مولوي گل منان او نورو پکېنې د پښتونستان د تحريک
 تقريرونه وکړل او جرگه د پښتونستان د ژوند په نارو خلاصه شوه .

د حوت ۲۸ - د اورکزو جرگه (شنه وړی) ته ورسیده او بيا را بيا خيلوته چه په
 ښنگو کېنې دی لاړه او هلته ئې مظاهري او تقريرونه وکړل .

د حوت ۲۸ - د منځني پښتونستان غازيانو د کورمې په (نستي کوټ) کېنې د کراچي
 د استعمار رڼيانو يوه عسکري لځای ته اور واچاوه .

د حوت ۲۹ - د مامونډو د قام لويه جرگه د ښاغلي ملک سيفور خان په مشرۍ د مامونډو
 په دوره ووت ، او خلوزو ته لاړه ، دې جرگې د ۱۳۳۱ کال د حمل په ۲ په (پالننگت)
 کېنې چه د مامونډو د جرگو و لځای دی يوه لويه غونډه وکړه په دې جرگه کېنې قاضي
 عبدالحق دخلوزو ، د پښتونستان د مشروعی آزادي په باب وينا وکړه ، بيا ملک عبدالحکيم خان
 د کراچي د حکومت ظلمونه چه په پښتنو ئې کوي بيان کړل . په دې جرگه کېنې د قاضي
 عطاء الله خان په شهادت خپلگان ښکاره کړي شو .

دې جرگې په اتفاق فيصله وکړه چه مونږ د پښتونستان د آزادي دپاره له سر او مال نه
 تېر يو - که په مامونډو کېنې څوک پاکستان ته لاړ نو هغه ته به سخته سزا ورکوله کېنې .
 مونږ د افغانستان له اخلاقي کوم کونو څخه ډير خوشحاله يو . دا جرگه د حمل په ۳ (کمور)
 او د حمل په ۵ ، (گبري) او (شاتنگي) ته لاړه ، هلته ئې په دخلکو کېنې د پښتونستان
 تبليغونه وکړل او بيا د ملک عبدالحکيم خان لځای ته لاړه دلته جرگې آخري غونډه
 وکړه او بيا د پښتونستان د ژوند په نارو خلاصه شوه .

د حمل اول : - د اورکزو جرگه په ډير جوش او خروش (مياميلي) ته ورسیده ،

چه د کوهات سره نژدې لځای دی . په دې لځای کېږي زورور نطقونه وشول چه پاکستانی مامورین ئې په کوهات کېږي ولړزول دا جرگه د حمل په ۶ ، د (بوری) منطقی ته لاره ، په دې لځای کېږي د جرگې د لڼه-کر شهر ۱۰۰ زرو کسانو ته رسېده ، دلته دملک-پیر اصغر خان داور کزو دشوری درئیس له خوانه دیومسجد دودانې تیږه کېږدی شوه په دې لځای کېږي ښاغلی رئیس دجرگې دپوره کامیابۍ نه خوښی ښکاره کړه . په دې لځای کېږي داور کزو غټه تاریخی جرگه خپره شوه او خلک خپلو کورونه لارل .

د حمل ۷ : د مومندو دقلم او په تاریخی جرگه دخپلی علاقې په دوره ووتله ، لومړی د کونداخیلو علاقې ته لاره او بیا خوږو ته وخوځېده ، په هر لځای کېږي تقریرونه وشول ، د پښتونستان پیرغونه د لڼه-کر په مخکې روان وو او ملی ساز او سرود کېده .

په دې جرگه کېږي ښاغلی محمد حسن خان د مومندو دشوری رئیس د پاکستان دظلمونو اود پښتنو دآزادۍ دجرگو په باب یوه وینا وکړه او وئې ویل ترڅو چه د پښتونستان آزادی وانه خپله میجاهده به پری نژدو . دې جرگې دا وروسته مادې فیصله کړې .

• مونږ په کله-که سره له پاکستان نه د پښتونستان آزادی غواړو .

مونږ غواړو چه د متحد ملتو مؤسسه د پښتونستان مسئلې ته فوری توجه وکړي . مونږ د متحد کوم پښتونستان له خلکو سره وعده کوي چه د پاکستان له منځگولو څخه به ئې خلاصوو . دا جرگه د حمل په ۱۰ ، کمالی ته لاره ، په ناڅی کېږي جرگه وکړه ، بیا (دانش کول) ته لاره له هغه لځای نه (پښتالی) ته واوښته ، په مهاښ ئې یوه او په غونډه وکړه او په دغه علاقې کېږي چه گرځېده بېرته راستنه شوه ، او د یخ ډنډ او د دویزو په علاقې کېږي دگرځېدو او جرگو او تقریرونو نه وروسته په کامیابۍ ختمه شوه .

د حمل ۱۶ : د اتمان خیلو د لوی قوم ملی او په جرگه د میاعمر بابا په زیارت کېږي غونډه شوه په دې جرگه کېږي ددغه لځای دشوری رئیس جناب محمد شعیب خان وینا وکړه او بیا جرگه د اتمان خیل د لڼه-کر سره دشورزو علاقې ته روانه شوه او د اتمان خیلو په ټوله علاقې کېږي وگرځېده .

د ۱۳۳۰ کال مه مهی پېښې

داخلي :

په ۱۳۳۰ کال کې د افغانستان کورنیو واقعاتو ته یوه کتنه په ښکاره ډول په ټولو شقو کې پېښو او پرمخ تګ حس کېدې او د افغانستان پالیسي هماغه د دنیا د امن او د اسلام د ساتنې او د نورو آزادی او خپلواکۍ ته په احترام کتل د متحدو مللو د منشور په اساس متکي او مېنې وه. د افغانستان سیاسي روابط د دنیا دل ډلې او د نړۍ دولتو سره خصوصاً د اسلامي دولتو سره په هم دغه اساس ټینګ او استوارول په ټولنه د دنیا کې یوالخی د پاکستان حکومت زموږ سره مخلصانه رویه تعقیبوله او سبب ئې هم دا و چې افغانستان د حق د پاره او د دنیا د امن د ساتلو د پاره د اوبالکویو په تود حقه حقوقو پښتیماني کوي .

د ۱۳۳۰ کال د حمل میاشتي په ۲۰ د پاکستان د عسکرو سل کسيز ټولګي په پښتني خاوره کې د باغي په تپانه برید وکړ. زموږ غیر تمنو عسکرو د دغه تېري په مقابل کېښي. سخته دفاع وکړه چې د کله کې جګړې نه وروسته په نتیجه کې د پاکستان متعرض عسکر و تېږتیدل. دغه رنگه د ثور میاشتي په ۱۸ د پاکستان ۲۰۰ تنو د سپین بولدک په شوق د افغانستان په خاوره نا برید او تېري وکړه چې په نتیجه کې د کراچۍ متجاوزي قواو د افغاني رشیدو عسکرو د کله مقاومت نه کېله تر شا و تېږتیدلې .

پیا هم د ثور میاشتي د ۲۰ شپي په سهار د پاکستان یوه عسکري اوملبشیايي مفـرزه ۲۸۵ موټرو په ذریعه د سپین بولدک غربی خواته وخوځیدله او داڅکزي داروخان په کلمې چې د افغانستان په خاوره کې دی حمله وکړه. افغاني محافظینو په مدافعی شروع وکړه او د دښمن مخه ئې ونیوله .

د ۱۳۳۰ کال د اسد په میاشتي کې د پاکستان اسوشي ايټدیرس آژانس داڅرځور کې چې گویا د پاکستان دولت د مهمندو په آزاده علاقې د مهمندو د ایجنټي په نامه پخپلې ادارې پوری تړلې څرنگه چې دغسی اقدام د ټولو بین المللي مقرراتو سره منافی و او د پښتونستان د آرزوگانو سره مخالف و .

د خارجه چارو وزارت د پاکستان دولت ته یو سخت پروټسټ په کابل کې د دغه دولت لوی سفارت ته ورتسليم کې اوله پاکستان نه ئې وغوښتل چې دغسی اقداماتو نه چې د دغی حساسی څښای امن او کراړی ته د پدیدوی لاس واخلي .

داعلیحضرت معظم همایونی هغه وینا چه د ۳۳ جشن دافتتاح کولو

په نسبت ئی ایراد فرمائلی ده

بسم الله الرحمن الرحيم

ناسی ټولو ته دخپلواکي ۳۳ جشن تبریک وایم ، اوله پاک خدای نه غواړم ، چه دادخوشحالی اوسر لوړی ورځی دهه بشه دپاره زمونږ اوستاسی په نصیب کړی . د جشن دورځو راتنگ همیشه دملت راتلونکسی وخت دتبروخت سره مربوط کوی ، اودپخوانیو همتناکو خلکو سرښندنی او کوششونه داوسنی اوراتلونکی نسل دپاره سرمشق گرځوی اودغه شان په ټولو پسرله پسی دورو کښې دملسی ثقافت دتائیراتو پوخوالی اوژوروالی لازیات ښکاره کوی . باید دی چه مونږ دخپلو قیمتی وختونو زیاته برخه په داسی چارو اوکارونو کښې صرف کړو چه ملی مقصدونه فوی اومضبوط کړی او دحکومت اوسنجول شوو کوششونو سره پوره اوکامله همکاري واری که داسی نهوی نو باید وپوهیږو چه ملی ژوندون بهدخطر سره مخامخ شی . خولخله مووبلی دی چه دجشن ورځسی کهڅه هم په ښکاره د تعطیل ورځی دی ، لاکن په حقیقت کښې دراتلونکی وخت دډېر کوشش دپاره دځان تیارولو ورځی دی اودا دملکت دخلکو او دوستانو په منځ کښې د محبت دزیاتولو دپاره یوشه فرصت دی په ډېر ډره خوښی وښو ، چه حکومت د داخلی امنیت په باب حساس ، اوڅر دار ، اوملت ددې خبری قدردان دی اوډېر نور کارونه هم دغور اوفعالیت ښکاره کوونکی دی ، د بغرا اوارچی داویو نپرونو په شاوخوا دخلکو کښې دبی دخلکو داآبادواو کار شروع شوی دی ، اودفایدی اخیستلو اندازه ئی دامیدورده دارنناب ار کهچکی دښونو کارونو وړاندی تلل ، اودخلکو کومک دتقدیر وړدی . دجهان دسړلی اواونیت په لار کښې زمونږ کوششونه دوس او طاقت سره سم جاری دی او جاری به وی ، ټولو دوستانو ملگرونو او خصوصاً داسلامی ملگرونو سره زمونږ مناسبات مخ په پښه کیدو او زیاتیدو دی .

مگر له بده مرغه یوالخی دپاکستان حکومت په سرحد کښې اخ اوډ ته دوام ورکوی ، بی گناه سوداگر بندیانوی ، زمونږ دتبعه ژ او دتجارت په کارونو کښې بندشونه پیدا کوی ، تردې چه دپهتونستان په هغو برخو کښې چه دمرحوم محمدعلی جناح تخلیه کړی دی ، بی ضرورته عسکری اقدامونه کوی نو داڅیره ورځ په ورځ مسایل خرابوی اودبری نازکی درجی ته ئی رسوی .

مونږ به ټينگه سره آرزو لرو چه په تونستان هم دغسی مبارکو وړخو ته چه نن ئې په افغانستان کېنې دنوی حقیقی ورونه، عزت و احترام کوی ، ورو سینی ئې او گټه تری واخلی . په آخر کېنې د پاك خدای له لوی دربار څخه هبله کوم چه داستقلال دشپیدانو ، او خصوصاً زما دامجد پلار اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید رحمه الله علیه ، روحونه خوشحاله کړی ، اوددغه دایمی افتخارونو ملگرو ته اجر و ور کړی ، اود مملکت اشخاص په خپلو مساعبو کېنې بریالی کړی .

د خپلوا کی جشن

د ۱۳۳۰ کال د سنبلې په اوله ورځ د گران وطن د خپلوا کی ۳۳ جشن دمعظم ټواواک په وینا افتتاح شو دافغانستان په مرکز ، نایب الحکومگېر ، اعلی حکومتونو ، اوبو حکومتونو او علاقه دارو کېنې د جشن د وړخو دراتنگ په مناسبت دیرینه دخوښی مراسم اجرا شول او دافغانستان په ټولو نقاطو کېنې په دغه مناسبت په مینه او خوشحالی جشنونه جوړشوی و.

د والا حضرت سپه سالار غازی مسافرت

ښاغلو ستنه کیوته به معلومه وی چه تیر کال والا حضرت سپه سالار صدر اعظم دناروغی له کبله دخپل علاج دپاره امریکاته تشریف یووړ اود (جون هایسکیند) په شفاخانه کی نر علاج لاندی ونیول شو د والا حضرت آبریشن او معالجه دلوی څښتن به فضل به مو فغانه ډول پای ته ورسیده په اتازونی کېنې دملی او رسمی محافلو له خوا د والا حضرت هر کلی په شاندار ډول وشو د والا حضرت سپه سالار غازی صدر اعظم په افتخار د اضلاع متحده دبحری اکانمی دمنسربنو له خوا پورسم گذشت اجرا شو چه په دغه رسم گذشت کېنې ۳۵۳۱ نفر گډون کړی و ښاغلی ترومن د امریکا رئیس جمهور هم د غازی والا حضرت په اعزاز دلمستیا ورکړه والا حضرت غازی سپه سالار او صدر اعظم د جوزا په ۲۴ له نیویارک نه دلندن خواته وخوځید په لندن کی هم د والا حضرت غازی سپه سالار او صدر اعظم ښه استقبال او هر کلی وشو مستراتلی دانگلستان صدر اعظم والا حضرت غازی سپه سالار اوصدر اعظم ته دلمستیا ورکړه دغه رنگه والا حضرت سپه سالار غازی صدر اعظم چه فرانسې ته ورسید دفرانسې رئیس جمهور د والا حضرت دراتنگ په اعزاز و احترام یوه دلمستیا ترتیب کړه ښاغلی دفرانسې رئیس جمهور د « گراند کوردون دوله ایژیون دولوز » ښان والا حضرت سپه سالار صدر اعظم ته ور تقیم کی بیا والا حضرت صدر اعظم دفرانسې څخه ترکیې ته لاړ او په ترکیه کی ئې ښه استقبال او هر کلی هم دیادولو وردی کوم وخت څه والا حضرت دالو تسکی په ذریعه استامبول ته ورسید داستامبول نظامی حاکم ئې هر کلی

از مناظر پذیرائی والاحضرت سیه سالار غازی درهند

والاحضرت سیه سالار غازی صدر اعظم ہنگام ملاقات با داکٹر را چند را برشاد
رئیس جمہور ہند

از مناظر پذیرائی و الاحضرت سیدسالار غازی صدر اعظم در امریکا

والاحضرت سید سالار غازی صدراعظم در موقع ملاقات بارئیس جمهور امریکا

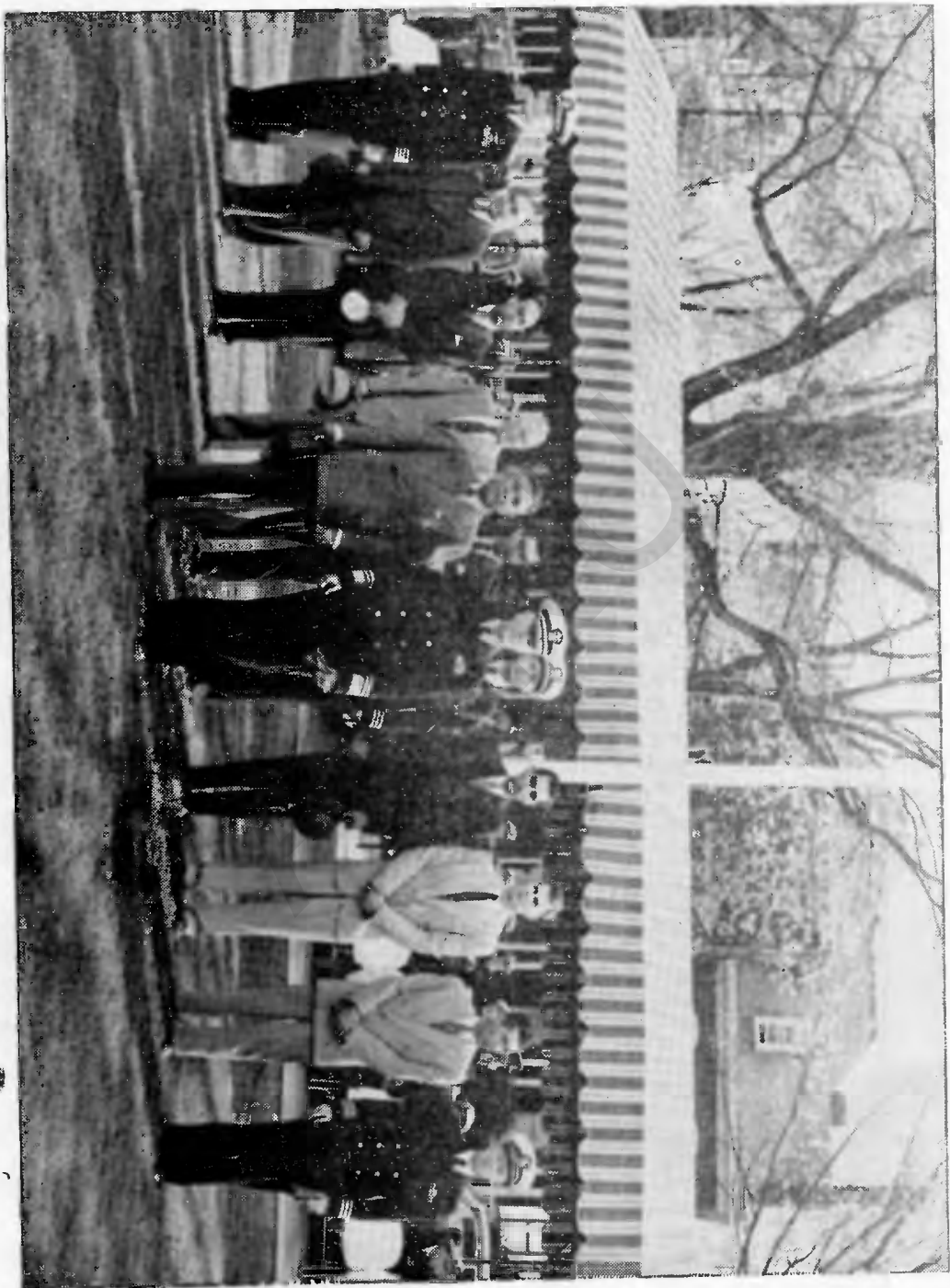
والا حضرت افخم سہ سالہ غازی صدر اعظم ہاشم الدین ایچسن وزیر امور خارجاتاریکا

از مناظر مسافرت والا حضرت سپه سالار غازی صدر اعظم در امریکا

رئیس اکادمی بحری انابولی بحضور والا حضرت سپه سالار غازی صدر اعظم خیر مقدم میگوید

از مناظر مسافرت والا حضرت سید سالار غازی صدر اعظم در امریکا

والا حضرت سید سالار غازی صدر اعظم هنگام معاینه رسم گنبدت معجین اکادسی بعری انانیزولی

او استقبال وکړی او داستامبول نه انقري ته لار په انقره کې دشاغلی جلال بایار د ترکیې درئیس جمهور له خوا استقبال شو او د ترکیې خارجه وزیر د والا حضرت سپه سالار غازی صدر اعظم په اعزاز یوه ملامستیا دشاغلی جلال بایار د ترکیې درئیس جمهور له خوا هم د والا حضرت په اعزاز ملامستیا ورکړه شوه. والا حضرت سپه سالار صدر اعظم د اسد په ۲۰ داستامبول څخه دلندن خواته وخوځید او دلندن څخه په ۸ د سنبلې مېښې ته ورسید په ډیلی کې دریل په تېښ کې دهند د صدر اعظم جواهر لال نهرو او دهند د خارجه وزارت دعالی رتبه مامورینو او دهند درئیس جمهور په نمایندګۍ عسکری یاور او د اتحاد شوروی ، اتازونی او د چین د لویو سفیرانو له خوا د والا حضرت هر کلمې وشو. والا حضرت سپه سالار غازی صدر اعظم د سنبلې په ۱۸ محترمانه کابل ته وارد شو .

د پښتونستان د ورځی استقبال

څرنګه چه د پښتونستان شجعو بېته و دخپل ملی تاریخ او دخپل سیاسی نوی ژوندون شروع د سنبلې نهمه تمه کلمې اویه دغه ورځ د پښتونستان مشرانو د خپلې آزادۍ او دخپلواکۍ دپاره دمېچا هدی فیصله کړیده او د پښتونستان ملی مجاملو دا ورځ خپله ملی ورځ پیژندلې ده . دافغانستان د ملی شوری نمایندګانو هم د سنبلې ۹ نیټه د پښتونستان دورځی په نامه عمومی تعطیل فیصله او منظور کړ او دکابل د ښاروالی د ریاست له خوا دکابل د ښار یوه لویه جاده د پښتونستان پنامه نوموړې شوه . چه ددې ورځی داستقبال دپاره فریباً شلزره تنه د مرکز اود کابل د شاوخوا خلق راغلی وو ، د مشرانو له خوا جذاب نطقونه وشوه اود کشرانو په خوښۍ انهنه کول . په پای کې ټولو حاضرینو د پښتونستان د ازادۍ دپاره دعا کولې و کړې همداراز دافغانستان په ټولو ولایتو اعلی حکومتو اویه لویو حکومتو کې د پښتونستانیا نو ورونیو سره د همدردۍ د ښکاره ولو او شر گندولو ترتیبات نیول شوی وو .

دمیزان دمیاشتی په ۳ دینجشنې په ماینام په ۸ بجو د والا حضرت شهزاده ګر بلمیس دواده مجلس د سردار عبدالولی خان سره چه د والا حضرت شاه ولی خان دکابل دفاتح زوی دی دد لکشا په مننې کېږي داعلی حضرت همایونی او علیا حضرت معظمی ملکسی او د شاهی کورنی د نورو اعضاو او ددوی د ټولو د وستانو په حضور کېږي جوړ شوی و - ددې عالی وصلت مسنونه نکاح پخوا په خارج کېږي د زوجینو په حضور کېږي داسلامی مشهور عالم جناب مولانا عبدالقادر خان یواسطه د شنبی په ورځ د ۱۳۷۰ کال د رجب د میاشتی په ۱۶ چه د ۱۳۳۰ کال د ثور دوهمه کیښی ترپای شوی وه .

د کابل کالنی

د پښتنی سری میاشتی (هلال احمر افغانی) د ۱۳۲۹ کال د مربوطه چارو د ترتیب او تنظیم دپاره په شپږ فصلو او لسو مادو کی جامع او اساسی دستور العمل ترتیب کړی و چه دوزرا و د عالی مجلس له تصویب او د عالی حضرت همایونی تر منظوری و روسته د کابل په عمومی مطبعه کې چاپ شو ددغی عام المنفعه موسسی عالی ریاست ښاغلی والا حضرت سردار احمد شاه خان د عالی حضرت همایونی مشر زوی ته وروسیارل شو .

ښاغلی دولیف دمتمده ملتو دمؤسسې د تخنیکي مرستی په هیئت پوری مربوط د بطورول د ایستلو د چارو د اداری لوی متخصص او مشاورو د قوس په ۲۴ ورځ کابل ته راغی او یو پیشنهاد یې دمعادنو وزیر ته وړاندی کړ او په دغه پیشنهاد دمعادنو وزارت غور وکړ او په دې مطا لعی او غور کولو کې په خپله مستر دولیف هم شامل و - او د جدی په ۱۷ ښاغلی دولیف د بطورولو د ایستلو متخصص او اداری مشاور او اعلی کرازیه پکابل کې دمتمده ملتو د تخنیکي مرستی د خانگی صنعتی انجنیر چه د جدی په میاشت کې کابل ته راغی و ، د ښاغلی فلیپ پک په کابل کې دیونو د تخنیکي مرستی د هیئت درئیس په ذریعه د ملی اقتصاد له ښاغلی وزیر سره یې هم په مربوطه چارو باندی خبری اتوری وکړی .

ښاغلی محمد نعیم خان دمعادنو وزیر او ښاغلی عبدالله خان یفتلی د دولتی انحصاراتو رئیس د تیر کال داسد دمیاشتی په ۱۳ د ایران نه د تیلو د واردولو په باره کې د فندهار او دهرات په لار تهران ته و خو خیدل د افغانستان او ایران د دولتونو په منځ کې ۳۱۰ زره ټو تیلو واردولو د دواړو دولتو له موافقه هم وشوه .

د افغانستان او غربی المان د تجارتی تړون پروژه چه پخوا جوړه شوی او ل ورو مقاماتو ته وړاندی شوی وه خپل تقنینیه اصول یې تیر کړی و او دمقتضیه اقداماتو دپاره د ملی اقتصاد د تجارتی ریاست ته بیرته واستول شوه دغه پروژه د دواړو مملکتو تر منځ د تجارتی روابطو د سمی په اساس جوړه شوې وه او د هغی د لاس لیک کولو صلاحیت ښاغلی دکتور عبدالرؤف خان ته ورکړ شو .

د افغانستان د ملی شوری او اعیانو په مجلس کې دا لاندی معاهدی تصویب او دمعظم ټولو لیک په مبارکه صحنه هم ورسیدی :-

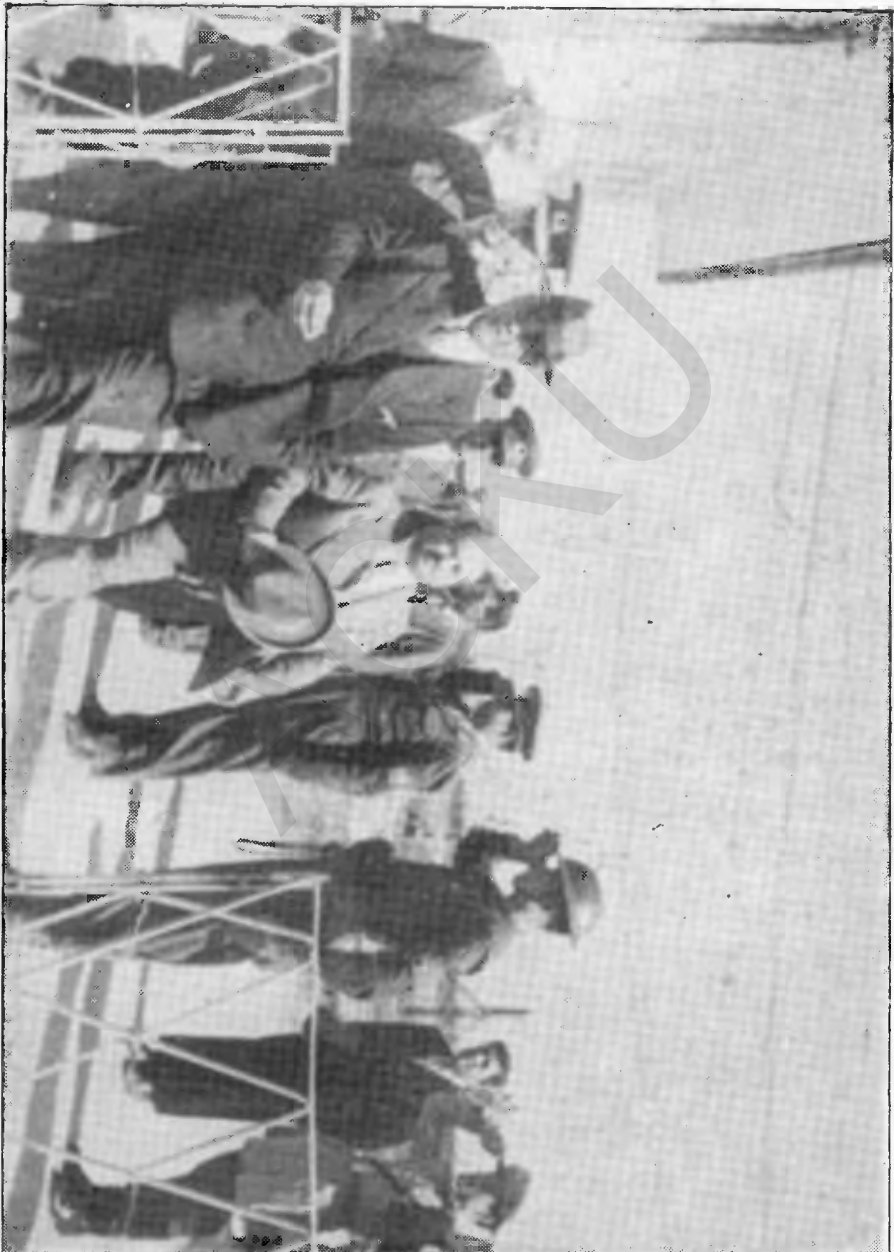
۱- د افغانستان او د اردنیه هاشمی مملکت په منځ کې د دوستی معاهده چه درې مادی او د ۱۹۶۹ هجری کال د ذی الحجی په ۲۰ نیټه ده اود ۱۹۵۰ کال د اکتوبر د میاشتی په ۲ نیټه د دواړو خواونو نمایندگانو په میان کې کړی او لاس لیک کړی وه

از مناظر مسافرت والا حضرت سیه سالار غازی صدر اعظم در تتر کیه

رسم تعظیم از طرف قطعه تشریفاتی دلا میدان طیاره استامبول

از مناظر مسافرت و الا حضرت سیه سالار غازی صدر اعظم در تبرکيه

روانه شدن طرف چهاره برای حرکت طرف لندن

از مناظر مسافرت والا حضرت سپهسالار غازی صدر اعظم دوتر کیه

والا حضرت سپهسالار غازی صدراعظم با جلالتماب رئیس جمهور و رئیس مجلس کبیر ملی ترکیه

از مناظر مسافرت والا حضرت سپه سالار غازي صدر اعظم در تریکه

والا حضرت سپه سالار غازي، صدر اعظم در ابتدای وداع با جلالهنگام جلان با یار رئیس جمهور تریکه
هنگامیکه از تریکه عزیمت می فرمایند

د کابل کالنی

د ازم په تیر کال کې د یادولو وړ دی چه د دلو په ۲ نېټه د یونو د تخنیکي مرستی
شاعلی فلپ جی ایک او د ملی اقتصاد د پناغلی وزیر تر منځ نوی تړونونه لاس ایک شول ددغو
موافقه نامو څخه یو موافقه نامه چه د مکتوب شوندي وه د افغانستان سره د یونو د تخنیکي
مرستی د دوام په باره کېې وه او بله ئې دکار او کاریگر د بین المللی مؤسسی او د ملی
هرانی بین المللی مؤسسی څخه د یونو د تخنیکي مرستی د حصول په باره کېې وه او دوهم
ئې یو فرعی تړون وچه په افغانستان کېې د ملکي د هوانی خانکی د جوړیدو د باره د یونو
له بلوه د مشاورینو او متخصصینو او د ضروری شیانو د لېږت لاسو په شاوخوا کې و .

د ازم په تیر کال کې د یادولو وړ ده چه په مزار شریف کې د مالدارۍ یو کوپراتیف
د دلو په ۲۵ چه ابتدائی سرمایه ئې پنځلس لکه افغانی وی د فله فولی پوستو د پروالی
او د تېږگې په غرض تشکیل شو دغه کوپراتیف به د یسودز می وابته تېبه کوی او دخوراکی
شیانو قلت او بې کفایتی به رفع کوی د فله فولی د یسونو د هر ډول مرضونو سره به مجادله کوی
د یسونو دخړدلو په مخا یو کېې به خاوی کینی او د برمی د ماشین په ذریعه به او په ورته تېبه کوی .

په تیر کال کې دا هم یو مفید اقدام وچه د قندوز یو شمیر بی مخکی خلیکواله دولت
څخه د یو څه لامرورع مخکی د قندوز په کور تېبه کوی دودا نو او اجازه اخیستی وه د قندوز
د سین څخه ئې د یونو په کینلو شروع وکړه چه د هغه په تکمیل سره ۱۲ زره جریبه
مخکه تراو بو لاندی کېږی دغه نهر ۳ متره سوراری او د دلو تر آخره پوری دوی کرو
کینل شوی او نور کار ئې هم په بیره سره جاری و .
تیر کال په مزار شریف کې یو مرستون دندو گوډو، ناروغانو او د پیوزلو او خوارانو
د لاس نیوی او د مرستی د باره افتتاح شو .

یو عمومی اقتصادی، عرفانی او اجتماعی بلان د والا حضرت سپه سالار صدر اعظم د حکومت
له خوا د ملک د سعادت او د بهبود د باره ترتیب او رویکار شو په دغه بلان کې د لاندی
لکنتی تر نظر لاندی نیولی شوی وی :

- ۱ - د بطرلو ایستل .
- ۲ - د هلمند او ارغنداب له درو څخه پوره انکشاف او استفاده کول .
- ۳ - د لارو اوسر کو په تیره د کابل نه تر قندهار نه تر فراه د فراه څخه تر هراته د طورخم
نه تر جلال آباده د جلال آباده تر کابل نه تر قلعنه د قلعن نه تر مزار شریف
د مزار شریف تر میمنی پورې او د میمنی نه تر هرات دسر کو اصلاح کول .
- ۴ - د سمنو جوړولو د فابریکی تاسیسول .
- ۵ - په عمومی ډول د تولیداتو زیاتول او د هغو د توزیع کولو انتظام او د فله فول زیاتول

از مناظر مسافرت والا حضرت سیه سالار غازی صدر اعظم در ترکیه

والا حضرت سیه سالار غازی صدر اعظم و شاقلی رئیس مجلس کبیر ملی ترکیه
و شاقلی امدالله خان سفیر کبیر اعلم حضرت در ترکیه

از مناظر مسافرت والا حضرت سیه سالار غازی صدر اعظم در ترکیه

رسیدن به فرودگاه طیاره در استامبول و پذیرائی از طرف والی استامبول

چه د مملکت دنده صادراتو څخه دی په نېره دزراعتي تولیداتو زیاتول او دزراعت دطرز
عصری کول او دپزگرانو او کښتگرو او مالدارانو دوضعیت ښه کول .

۶ دماشیني صنعتي تولیداتو په تېره دزراعتي دټولو دزیات وړ صنعتي شیانو زیاتول
اودلاسی صنایعو تشویق اوزیاتول .

۷ - دکابو په نېره دطرزو او دډبرو دسکرو مالګې ، کره ، گوړو او نورو کسانو موندل .

۸ دښو لکه دکوکچې دسیند دښو دهرات دپاشتان دښو دزراعتي دښو دفراه دښو

اونورو جوړول .

۹ - ترمنځکي لاندی ناوېو پلټل .

۱۰ - دحمل اونقل دوضعیت ښه کول .

۱۱ - دکریدیت تنظیم اودپیسو اودهغو ددوران تنظیم .

۱۲ - دعرفانی سويټي لوړول .

۱۳ - دټول صحې وضعیت ښه کول .

۱۴ - دمخا براتو دټول وضعیت ښه کول .

ددغه پلان دتربولو عالی ریاست دښاغلی علی محمد خیلان دغسارچه چارو وزیر
دصدارت عظمی معاون ته سپارلی شوی دی اوددغه پلان په ترتیبولو او عملی کولو کې
به دښاغلی ترومن له (۴) نقطی اوله داخلی متخصصینو څخه به استفا ده وشي .

دجوزایه ۷ نېټه داطفالو جشن دښاغلی دروغتیا دوزارت دتشکیلاتو د رئیس په وینا چه
دکابل رانډیو کچه ئی وکړه افتتاح شو د استقلال دلیسې چمن چه دروزنتون له خوا په
ملی بیرفو مزین شوی و دوالاحضرت شهزاده احمدشاه جان داطفالو دحمایې د ملی انجمن
افتخاری رئیس ، والاحضرت شهزاده محمد نادر جان ، شهزاده محمود جان په نوموړی
مجلس کې گډهون کړی وو .

خارجی :

امریکا :

درئیس جمهور د انتخاباتو مقدماتی جریانات په امریکا کې د ټوای نړۍ په تېره بیا شرقی پلاک او د غربی پلاک توجه لمانځه جلبه کړې وه او دې ته لږ وروسته چې په دغو انتخاباتو کې به بری د چا په برخه شی په امریکا کې هم لږ او لږ د نارضايتی سببونه د جمهوریت غوښتونکی گوند دمشرانگونه او ویسټل کمیټل هغه وینا چې د اړوند ستاسن د جمهوریت غوښتونکی گوند یوه مشر وکړه په هغې کې ټی ټی باغلی ترومن د انفراسیون مسئول و باله همدغه رنگه د انازونی د جمهوریت غوښتونکی گوند یوه بل مشر رابرتافت یوه وینا وکړه د ټی ټی باغلی ترومن په خارجه سیاست ټی انتقاد وښو او وټی ویل چې دغه سیاست د انازونی آیند تهدید وی د کاندید شویو کسانو د چلې څخه ستانور تافت ټی کوشش درلود چې کامیابی ټی په برخه شی اما ټی موفقت د جنرال ایزن هاور په برخه ټی کاریده .

جاپان :

ټی کال د جاپان دسولی دامتیا کولو کشفرانس په سان فرانسسکو کې د سنبلې دمیاشتی په ۲۲ شپه د امریکا درئیس جمهور په نطق افتتاح شو دغه تړون ۲۷ مادی دی چې هره ماده ټی څو برنی لری او مهم موضوعات دادی :

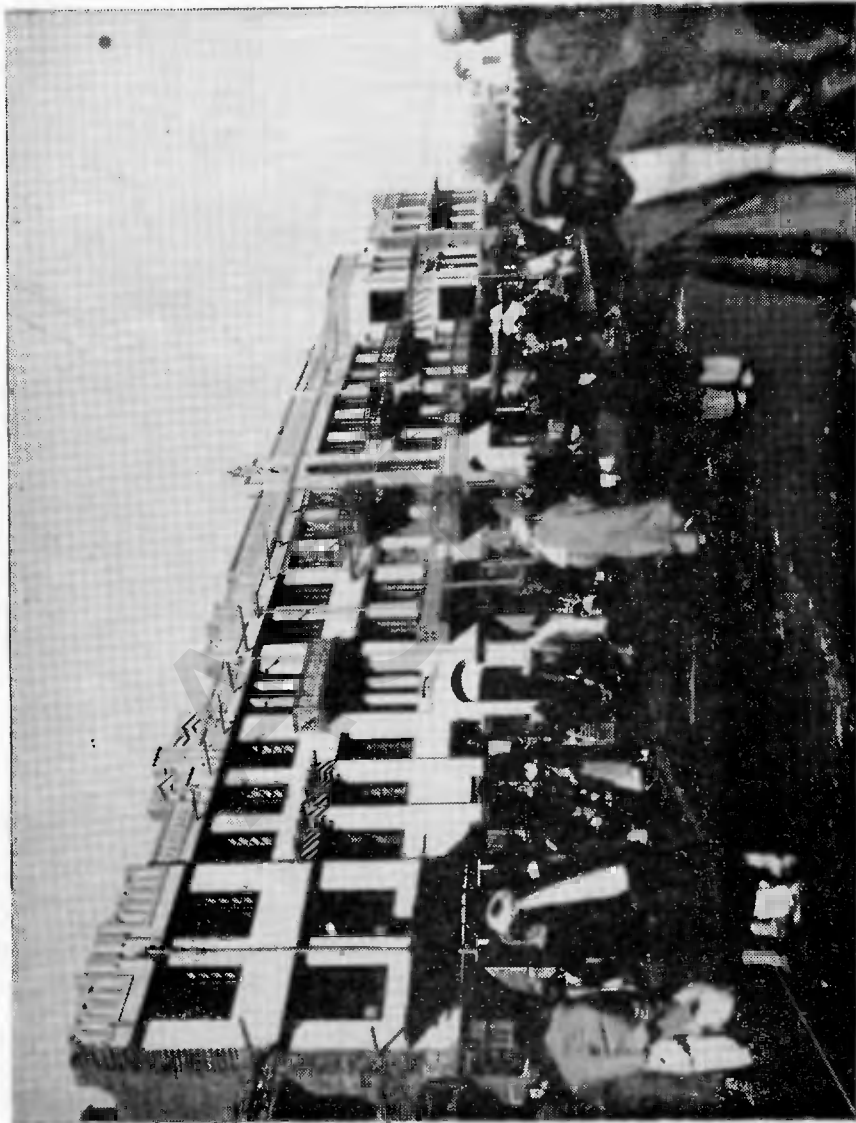
وروسته تر تړون په اشغالی قواوی د جاپان څخه ووزی او د جاپان ټول مایملک به جاپان ته بیرته مسترد شی جاپان به وکولای شی د متحدو ملتو له هر ملت سره چې ټی خوښه وی دخپلو اقتصادي ، بحری او تجارتي روابطو مذاکره وکړی .

د فارموسا ، کوریا ، دکوریل دجزیرو ، دسخالین دجزیری دجنوب دکارولین دجزیرو د مجمع الجزایر دریو کیوټین او داو کیوبا د جزیری دغوښتنو او دعوا څخه به جاپان منصرف کیږي .

متحدو دولتو تعهد وکلی چې دخپلو ټولو غراماتی دعواو څخه به دخپلو اشغالی قواو دمستقیم مصرف او دمتحدو دولتو دنورو ادعاگانو څخه چې د جگړې په وخت کې د جاپان په اقداماتو پوری مربوطی دی منصرف کیږي .

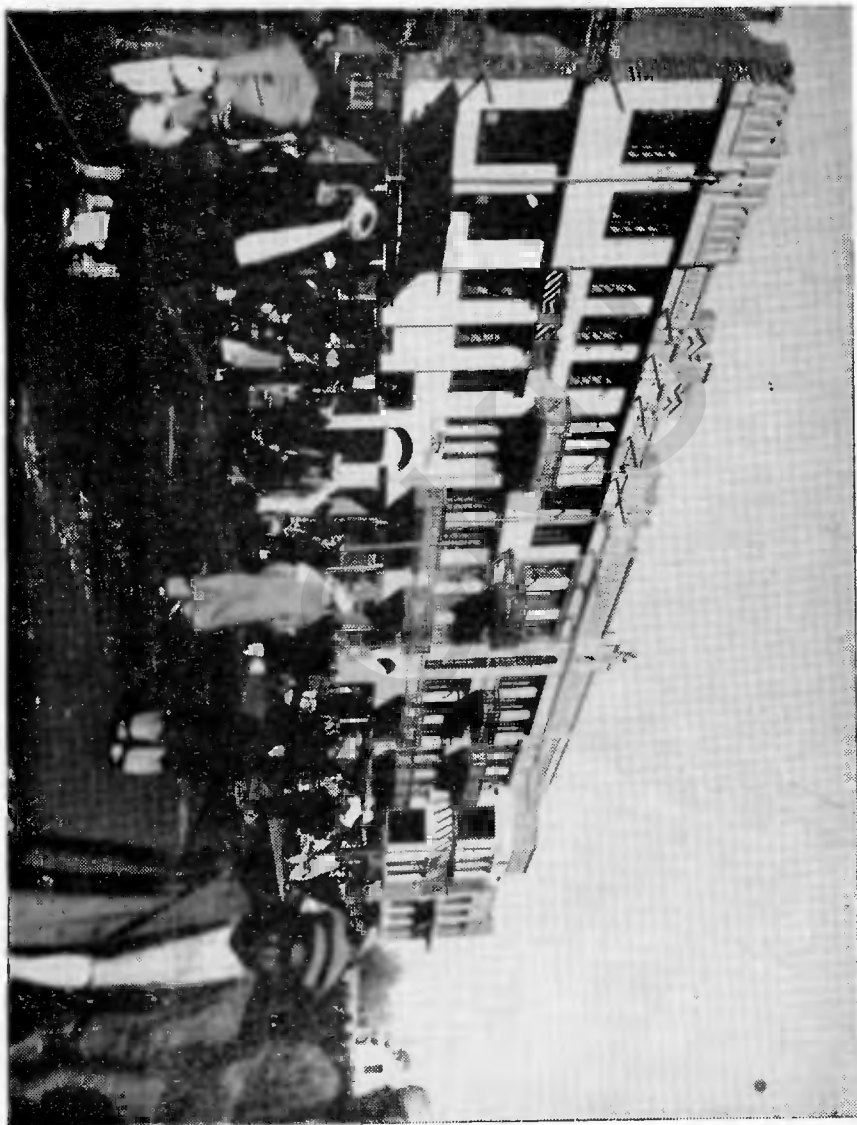
په دغه کشفرانس کې چې د ۴۸ دولتو نمایندگان حاضر و ټولو دا معاهده یو منصفانه معاهده و بلله اما روسې نشرا تو دامعاهد یو طرفه د امریکا په گټه او مفاد معرفی کړه او ضمناً ټی ولیکل که رښتیا د جاپان سره متحده دولتونه صلح کوی او ملی حاکمیت ټی هم ورته سپاری باید چې ټولی اشغالی قواوی د جاپان څخه ووزی .

از عمرانات سال ۳۰ ریاست بناروالی کابل

آبادی های سمت غربی جاده نادر پشتون

از عمر اناات سال ۳۰ ریاست بناروالی کابل

آبادی های سمت غربی جاده نادر پشتون

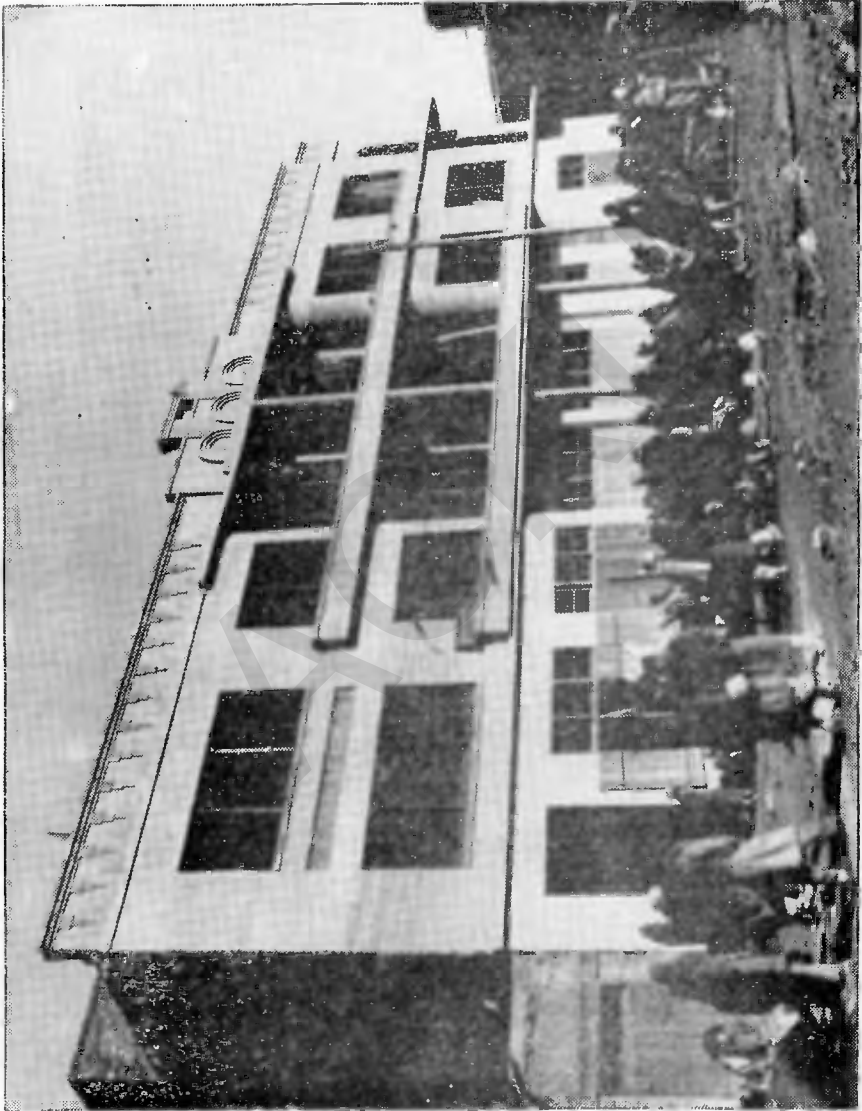
ایران :

د ایران او دانګلیسی کمپنۍ اختلافات هم په تېر کال کې دنړۍ د مهمو پېښو څخه گڼل کېږي هغه وخت چه حسین علاء د ایران پخوانی صدراعظم استعفی وکړه د ایران ملی شوری په اکثریت د آراو سره د ملی جبهې رئیس داکتر مصدق د صدراعظم په حیث وټاکه او داکتر مصدق هغه څوک دی چه د ایران د نفتو د ملی کولو او فکر نړۍ لځل د نوموړی د دماغ څخه راووت داکتر مصدق دخپل حکومت لاند پرو گرام د ایران د ملی شوری مجلس ته وړاندی کې او دا فیصله دا عملی کړه چه د نفتو صنعت او فعلی اسباب د کمپنۍ څخه تسلیم اود یوه پارلمانی هیئت تر نظر د مالیې دوزیر تر اشر لاندی پرمخ ولاړ شی ده یوه نوټه کمپنۍ ته وروسپارله چه باید یاد ایران د نفتو د ملی کولو په مسئله رسماً نایل او یا باید د ایران د خاورې څخه ووزی د ایران د حکومت په دی اقدام دانګلستان حکومت خپل ۱۶ نمبر پراسوتی غنډه داماد گڼی امرور کې خوسره ددې د داکتر مصدق عز پراسخ او د ایران د ملت پښتیبانی کلهکه اوخلل نایدیږی و او دې مسئلې ورځ په ورځ و خامت موندی خوچه د اتانزوی رئیس جمهور تر و من خپل خصوصی مشاور ایریل هری من سره له خپل خصوصی مکتوبه د ایران د پاچا په نامه طهران ته راواستاو چه د برطانیا او د ایران په منځ کې وساطت وکې نوموړی په طهران کې د ایران داوړو مقاماتوسره په تماس کې شو . خو کومه نقطه ئې چه دانګلستان حکومت او د ایران حکومت د نفتو د ملی کولو په مسئله کې سره نږدی کې ونه موندله او بیرته امریکانه لار په پای کې دانګلستان حکومت د ایران د تیلو قضیه دامنې مجلس ته پېښ کړه اودامنې مجلس په اکثریت آراو سره دافصله وکړه چه د برطانیا په پیشنهاد به د ایران د تیلو په قضیه بحث و کړی خو دروسیې اودپولند نمایندگانو دافصله د ایران په کورنیو چارو کې مداخله وبلله داکتر مصدق تردې وروسته چه د برطانیاتول د نفتو متخصصین ئې د ایران له جنوب څخه و ایستل پخپله هم دایک سکس خواته وخولجیدی نوموړی صدراعظم چاته د امو قع ورنکړه چه څوک د ایران په داخلی چارو کې مداخله و کړی او ئې نه غوښتل چه د ایران د تیلو د صنعت د ملی کولو مسئله دخارجیانو له خوا فیصله شی دامنې مجلس د داکتر مصدق هغه بیانات چه دانګلو ایران د تیلو پخوانی کمپنۍ دظلمونو او مداخلاتو په باره کې ایراد کړل وازوېدل اودامنې مجلس یوشمیر نمایندگانو بیا هم دا مسئله د ایران داخلی مسئله وبلله گواکې مصدق پخپل عزم کې کامیاب او بریالی شو اودنړۍ هغه لاره په تصفی خانه چه د ایران په ابادان کې ده اوتر اوسه د کمپنۍ په اختیار کې د تردې وروسته د ایران مال اوملك شوه د افغانستان حکومت په رسمی ډول خپله هم تردی د ایران د ملی منابعو سره اظهار کړه .

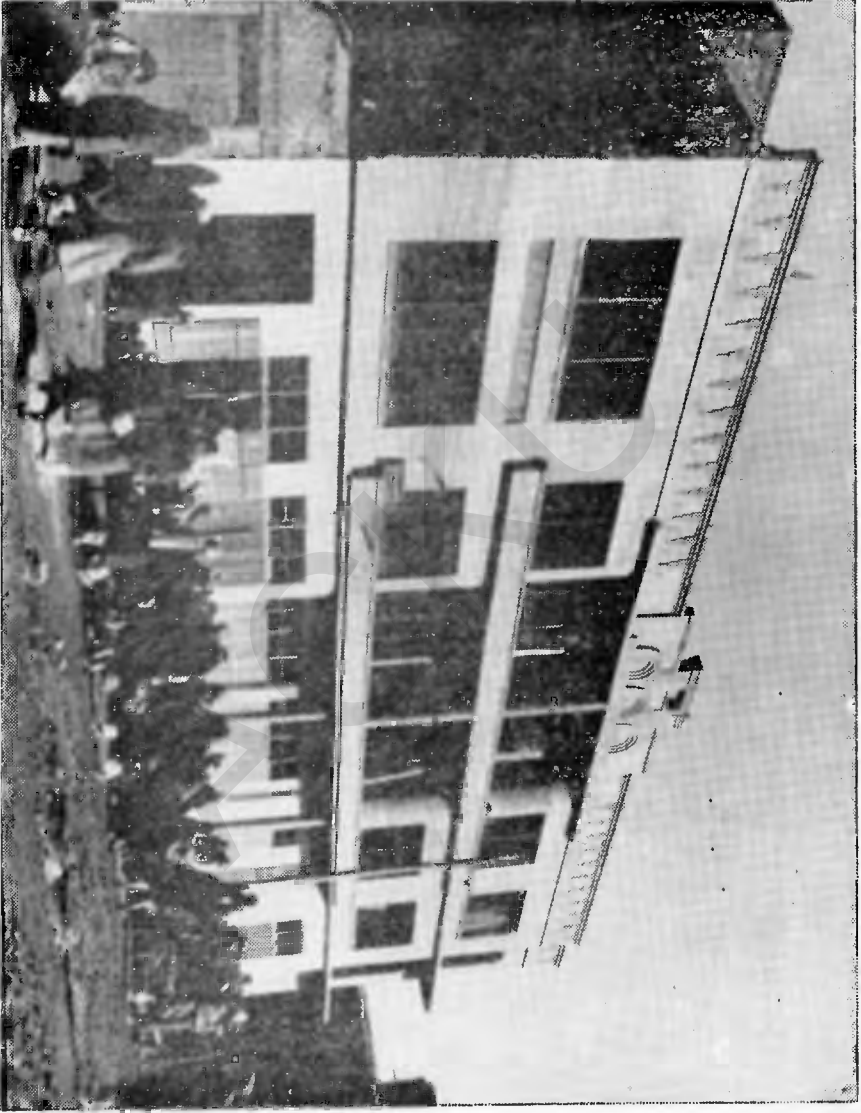
مصر :

په تير کال کېنې کوم وخت چه دمصر پارلمان دمصر او برطانيا د ۱۹۳۱ کال گرده قرار دادونه چه په سوډان پوری مربوطه لغو و گڼل سوډان او کاناډا سويزي د مصر بوجزه تصويب کړل دمصر او دانگليس په منځ کې شخړې شروع شوي لکه چه انگلستان هغه قرار دادونه دا اعتبار او رعایت وړ بلل امامصر په هغو د لغوی او د بطلان کړينه کش کړه په هم دغه سبب دمصر دمکاتبو اوفاکلتو متعلمينو مظاهري وکړی اوددغو مظاهرو لمن ورځ په ورځ پسی اوژده شوه دمصر مجاهدينو اودانگليس دمسلح عسکرو په منځ کې اخ تپ پېښ شو چه په نتيجه کې خو کسه مصریان شهيدان شول د عربو جامعي چه دمصر اودانگليس وضعه وخيمه ولېده غونډه وکړه اودافغانستان وکړه چه دمصر اودانگلستان په اختلافاتو کېنې به دمصر د سياست حمايه او طرفداري کوی برطانيا د مصر پسانو احساساتو دخاموشولو دپاره خپلې بجري او بری قواوی د سويز کاناډا منطقي ته په دې پلمه چه دمصر حکومت د برطانيا مال او خان ه شی ساتلی داخلی کسې پښانې نښې مهم ښايونه لکه اسکندريه او پورت سعید ا نخل کپل په دی سوقياتو کې خو کسه مصریان هم ووژل شول اومصر ته مالی تاوان هم ورسیدی دمصر حکومت ددغو ټولو تيريو په مقابل کې د تمکين څخه کار واخيست خودمصر په خاوره کې مصري مجاهدينو د برطانيا په خلاف خپلې مجاهدي لایسی زياني کسې يوشمير دولتو اعليحضرت فاروق دمصر او سوډان دپاچا په حيث په رسميت و پېژانده دمصر حکومت د سويز کاناډا منطقه دمصر له خاورې شميری اوداعا کوی چه بايد دغه منطقه د بېگانه عساکرو څخه پاکه شی او ټول اجنبي عسکر ورڅخه خارج شی دمصر حکومت دا هم وایي که چيري سويز کاناډا ته له شرقي خوا کوم خطر متوجه وی بغه يواځی له دغه کبله ده چه په دی لحای کې برطانیوی عسکرو لځای نيولی دی .

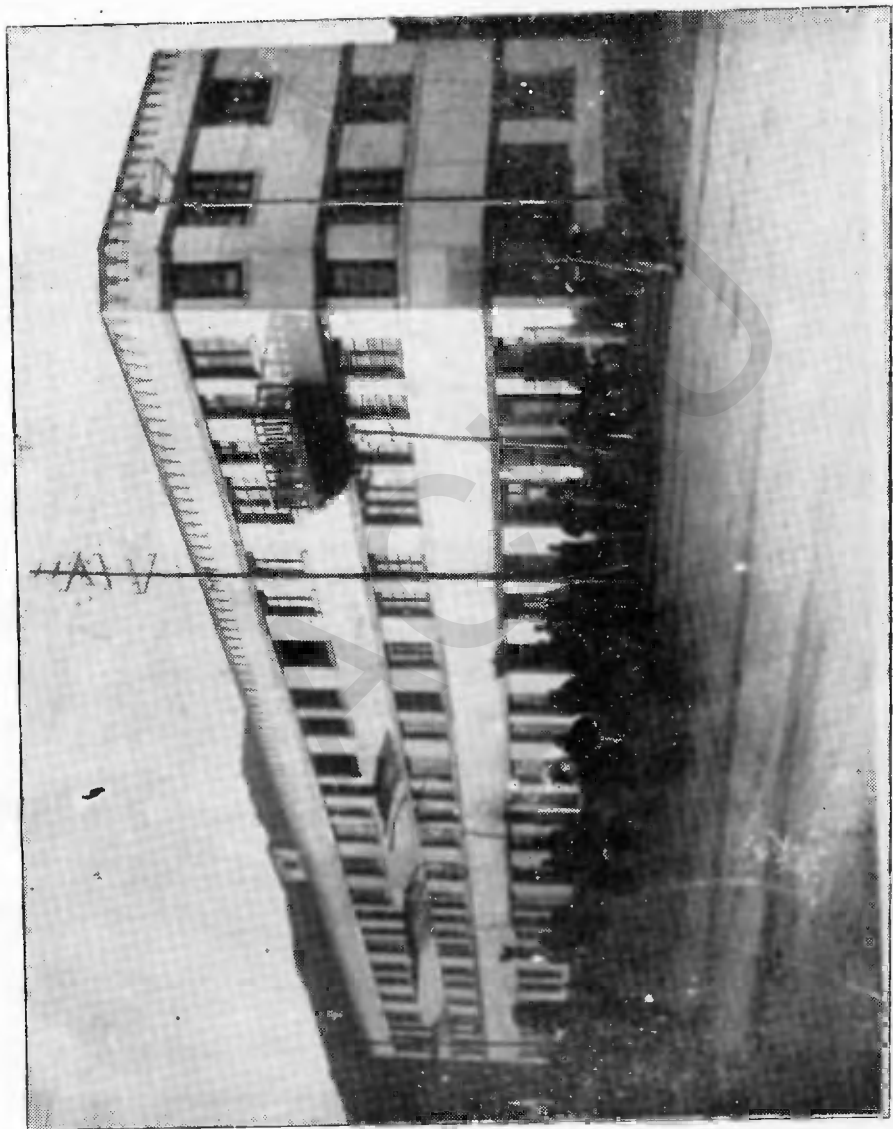
دمصر دملی مجاهدينو د مقاومت اودفدا کاري دائره هم ورځ په ورځ ارتيدله کومه ورځ به نوه چه په هغې کې به خو کسه مصریان نهو شهيدان شوی دمصر او دانگليس اختلافات هم دې درجې ته سره ورسيدل چه نزدی وه خپل دپلوماسی روابط سرد قطع کړی په دغه وخت کې اعليحضرت فاروق مصطفي نجاس پاشا برطرف او پارلمان ټپي منحل کې اوله تلی ماهر پاشا څخه ټپي وغوښته چه نوی کابينه جوړه کړی علی ماهر پاشا دخپل حکومت سياست داراز اعلام کړ چه بايد دواډی نیل وحدت تامین شی او دکاناډا سويز له منطقي نه د برطانيا ټول عسکر خارج شی خو وروسته علی ماهر پاشا هم استعفی وکړه او اعليحضرت فاروق احمد نقیب الهلالي د نوی کابينې په تشکیل مامور کې او نوموړی صدراعظم هم دخپل سياست اساس دکاناډا سويز

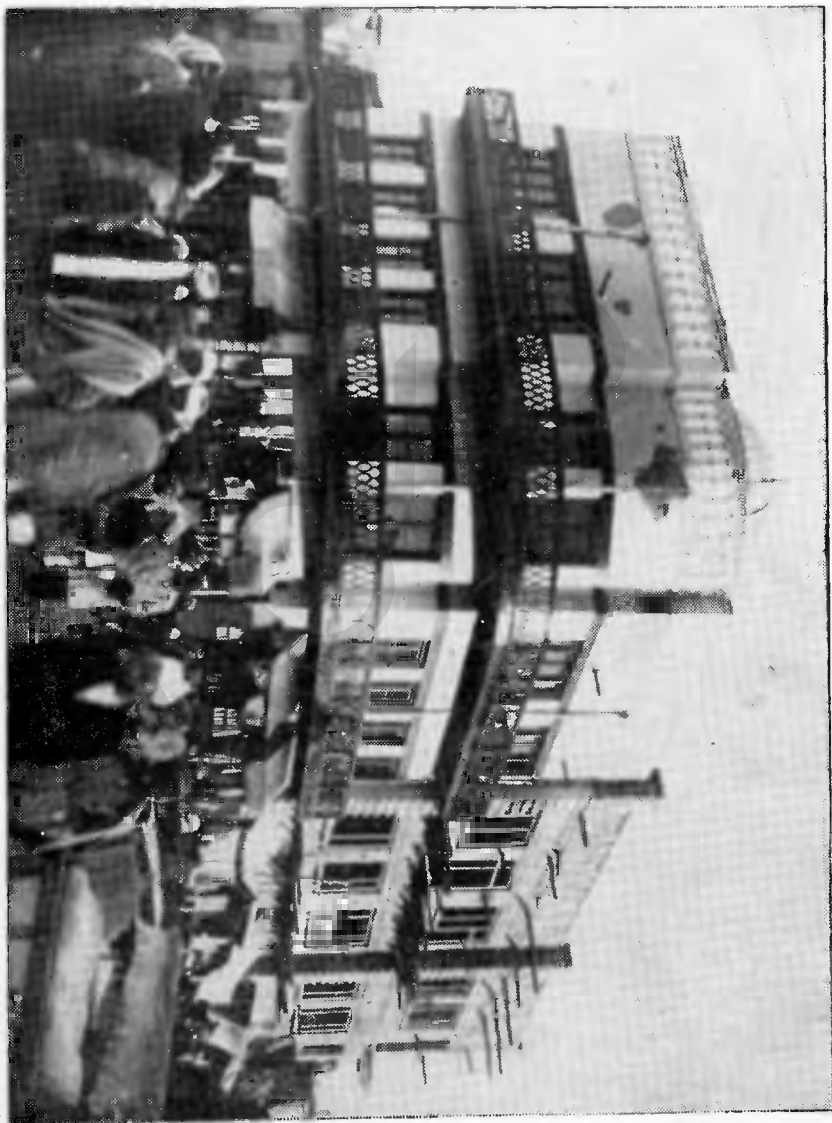
ایبارقما نهای سمت شمالی حصه دوم چاده میوزد

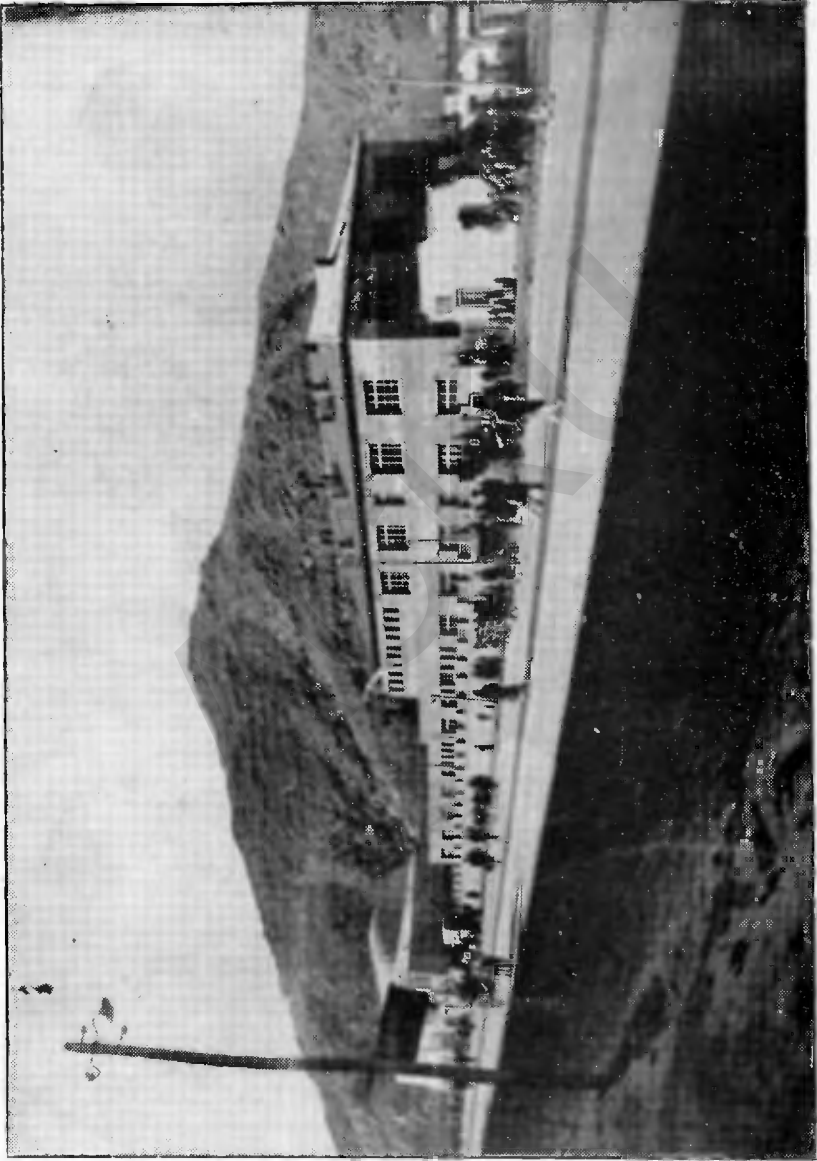
ایبارقما نهای سمت شمالی حصه دوم جاده میوزن

ایارتما نہای حصہ اول جادہ میوند

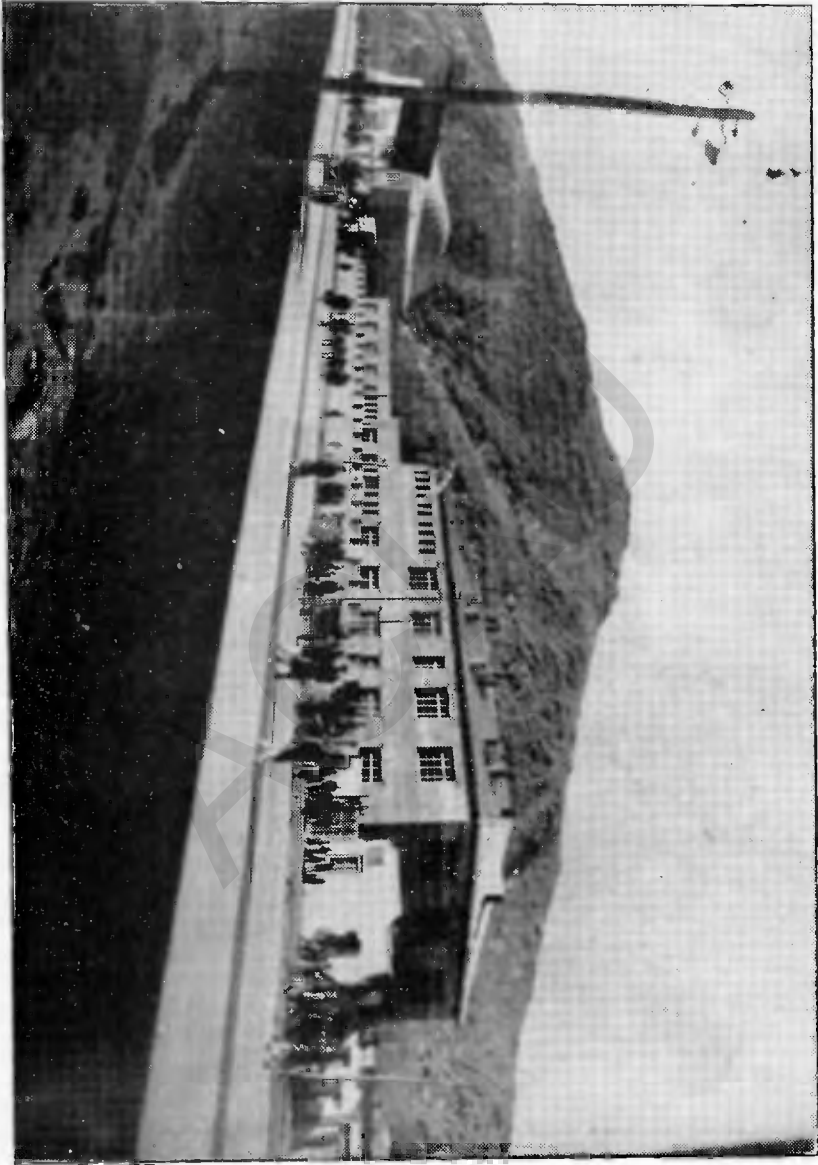

قسمت شرفی بازار نما نهایی جاده نادر یشتون

مدرسة مسورزان واقع جاده ميوند

تعمیر جدید شفاخانه مستورات واقع جادہ میوند

له منطقی نه د برطانوی فوځونو په ایستو او د نیل د وادی په یووالی متکمی و باله اونی مودی صدر اعظم و کولای شوای چه د کاناال سویز په منطقه کښی آرامی او امنیت رویکار کړی خود برطانیا د حکومت سره ئی د کال تر آخره پوری د موافقې کومه لارونه موندله د افغانستان خارجه وزارت پخپله بڼانیه کی د افغانستان د ملت همثوائی د دصرد دملی آمالو سره رسماً شر گنده کړه .

شوق اردن :

په تأسف سره لیکو چه امیر عبدالله د اردن پې پاچا د دمر فاروق په مسجد کی مصطفی شاکر نومی په مردک وویش او شهید ئی کی قاتل د ستمی دشاه د محافظینو لیکخوا په مردک وویشتل شو او مشو شهزاد، نجف دامیر عبدالله دوهم زوی د نائب السلطنه په حیث دامیر طلال تر راتگ پوری مقرر شو اوس امیر طلال د اردن پې پاچا دی .

تونس :

په تونس کی د آزادی او د خپلواکی غوښتلو نهضت ورځ په ورځ زیاتېږی د تونس خلقو ټینگ عزم کړی دی چه د استعمار له پنجو خلاص شی خو خپله د متحدو ملکو موسسی ته عارض شول او د حقوق بشر د اعلامیې په اساس ئی خپله آزادی وغوښتله مگر د متحدو ملکو د موسسې سکرتری جنرال هغه عربیه دفرانسې نمایندې ته ور وسپاره نو په دغه نسبت په تونس کی تر دې حده پوری بدامنی اونا آرامی شت وموندی چه حکومت د نظامی حکومت اعلامیدو ته اړ او مجبور شو په دغه اړ و دور کی دفرانسې لیکرو ۲۰۰۰ کسه د تونس ملیون نیول او په سلو بسی د تونس کورونه و پلټل د افغانستان حکومت خپله هم د دی د تونس له ملیونو سره ښکاره کړه .

لیبیا :

د تېر کال د دسمبر د میاشتې په ۱۰ په دغه ډول یوڅېر د جینوا څخه خپور شو « ټا کلی شوی ده چه ستر کال د دسمبر په ۱۵ به د آزادی لیبیا حکومت تشکیل شی » هغه وچه د طرابلس څخه د لیبیا د آزادی څېر خپور شو چه د لیبیا حکومت لیبیا ته خپله ملی آزادی او استقلال ور وسپاره او د لیبیا د استعماری قفس څخه آزاد او په دغه ورځ ئی دخپل استقلال د لومړی جشن ترتیبات و نیول او د لیبیا د پاچا ملک محمد ادريس السنوسی ښاغلی مجموع د بی منتصر د کابینې په جوړولو مامور کړ .

داڅېر په ټول اسلامی مملکتو کښی په خوشالی استقبال شو به تیر د بیاد افغانستان په محافظو کی په دی مناسبت د ډېری خوشالی اظهارات وشول د افغانستان مطبوعاتو استقبال مقالې وایکلی .

کوريا :

په تير کال د کوريا د جگړې له امله ټوله نړۍ په تشويش کې وه. د جگړې په لمر يو ورځو کې چهد جنرال مکارتر فوا پر مخ ولاړه. دغربي دولتو دا نظريه وه چه زر تر زره به د شمالي کوريا څخه دمقابل طرف فوا وایستله شي دمتحدو دواتو تر سر پرستی لاندې به يوه متحده کوريا تشکيل او تر انتخاباتو وروسته به د کوريا متحد جمهوريت تاسيس شي کوم وخت چه د جنرال مکارتر فواوی تر ۳۸ خط تېری شوی اود شمالي کوريا سرحداتو ته ورسېدلې په دغه وخت کې د چين رضا کاران دمنچوريا دسرحداتو څخه شمالي کوريا ته ور ننوتل د شمالي کوريا فواؤ او چيني رضا کارانو دجنرال مکارتر فواوی تر شد دووهلې او يوشه واټن دجنوبي کوريا په خاورو کې ننوتل په دغه وخت کې غربي دولتو خپلې فواوی تقويه کړلې بيا ئې خپل پيشرفت ته ادامه ورکړه چه دامريکا له خوا جنرال مکارتر پر طرف او په عوض کې ئې جنرال رجوی مقرر شو په دې وخت کې د يعقوب مالک دشوروی نمايند. په پېښه ددواړو خواؤ يو يو هيئت دمذا کړی دپاره وټاکل شو .

اود جولای په ۸ نېټه ئې په کيساننگ کې په خبرواترو پيل وکړ او بانه ونجام ئې دیوی بيطرفی منطقي په حيث سره وټاکل او تر څه مذا کړې وروسته متاز که تصویب شوه اماخنی مهم مسایل ددواړو خواؤ په منځ کې لاینحل پاتې وو .

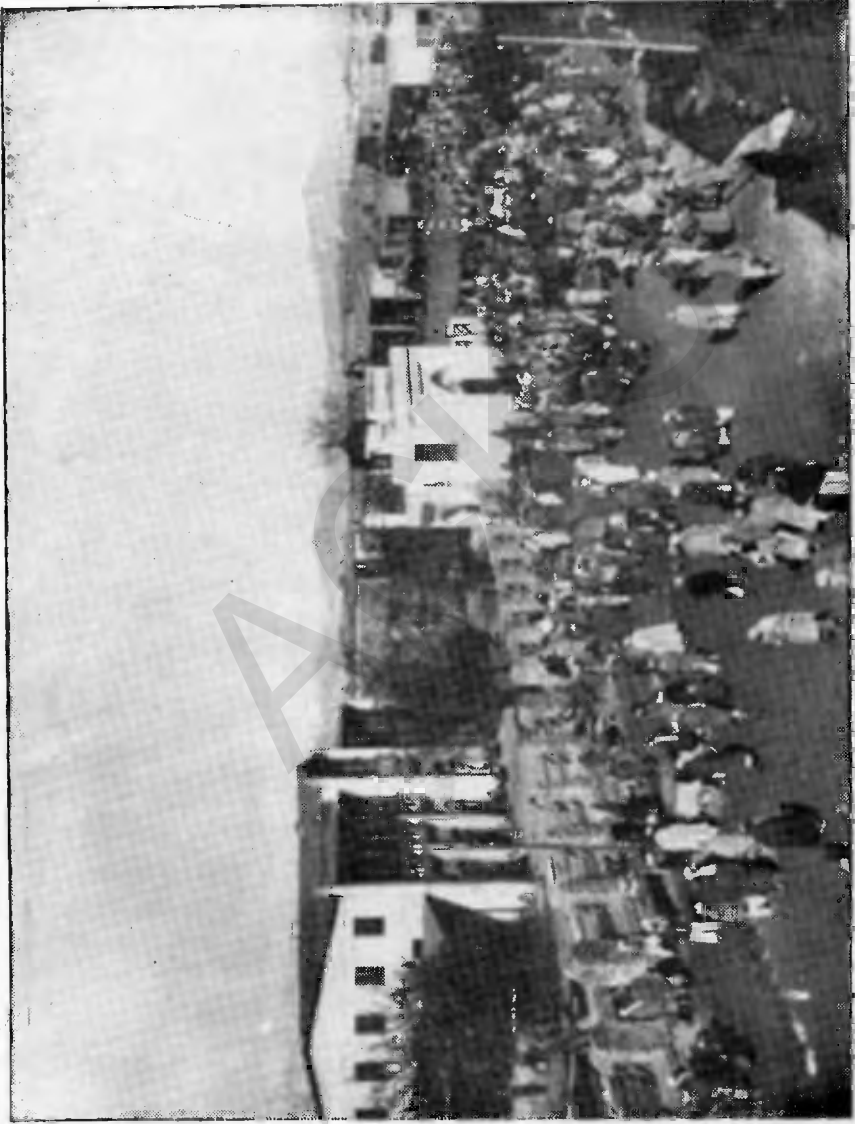
سوريا :

د فوس دمیاشتي له ۱۰ نېټه دسورې د نظامی افسرانو له خوا په سوریه کې یو نظامی کودتای پېښ شو اود هاشم الاتاشی دسورې سر تیس جمهور حکومت له منځ لاړ اود حکومت واگی دسورې دواړو د نوماندان اهد کورد تایانو ستر مشر « ادیب ششکلی » په لاس کې ونېولې .

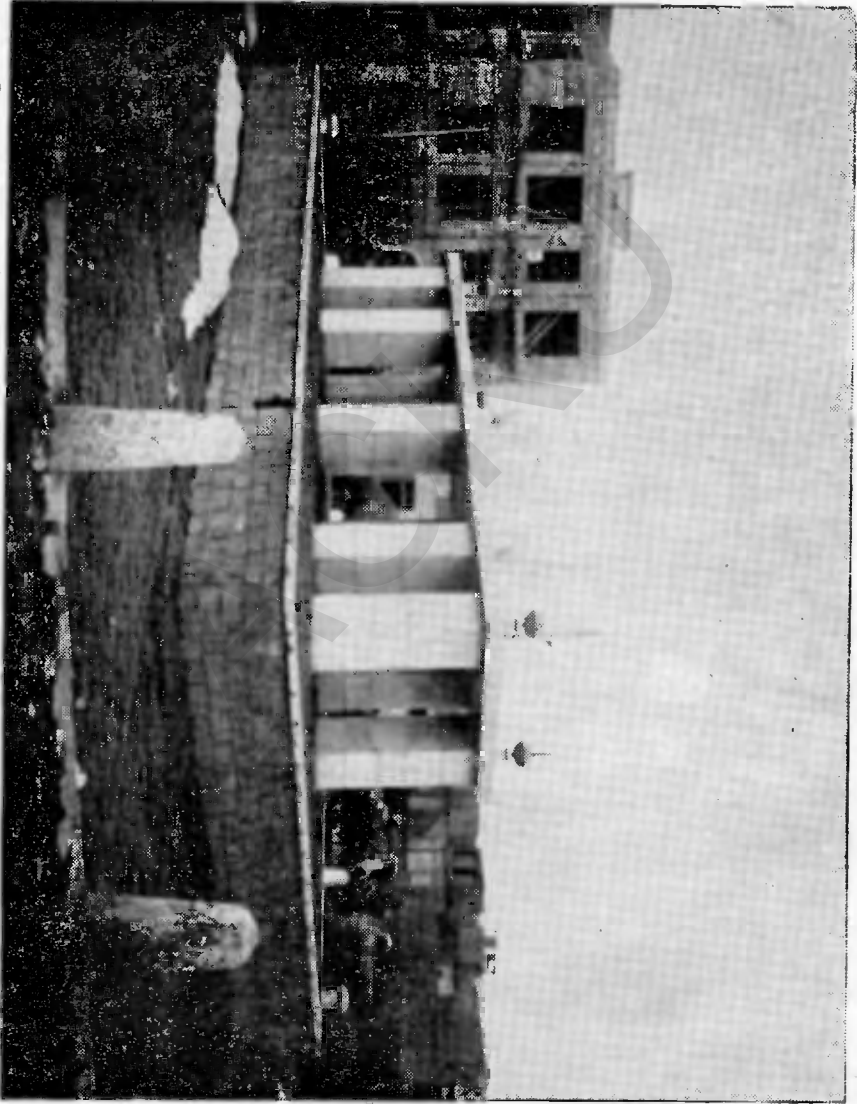
پاکستان :

دميزان دمیاشتي په ۲۲ ښاغلی لیاقت علی خان دپاکستان صدر اعظم په راوړلېدې کېږي چه د مسلم ليگ دگوند په جلسه کېږي بیا ئېه ایرادوله دیو نفر سید محمد اکبر نامی له خوا چه دوزار په ضلع کې اوسېدی په دوو گولپو وویشتل شو دمرجوم لیاقت علی خان قاتل په هغه لږای کېږي چه لیاقت علی خان ئې په گولپو ویشتلې و، دخپل لیکو په هجوم کېږي ووژل شو دلیاقت علی خان تر مړینې وروسته ښاغلی خواجه نظام الدین دپاکستان نوی صدراعظم په حيث وټاکل شو .

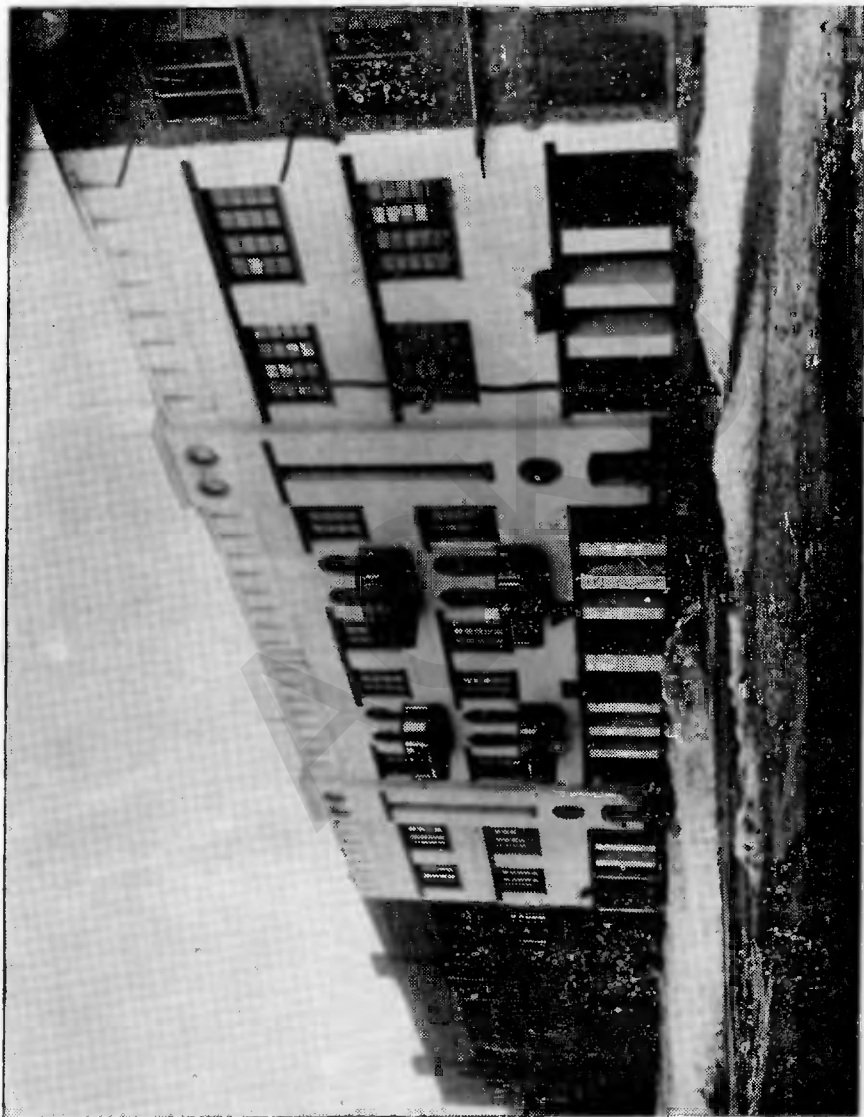
قاتل دمرجوم بېرک خان لوی و چه د افغانستان دحکومت په مقابل کې ئې دخپل ووړدمرک سره جننگ کړی او بیانی دیخوانی هند حکومت ته خان تسلیم کړی و دپاکستان حکومت هم هغه ته ترخواه مقرر کړی اود هستو گنی بنسټله ئې ورته ټاکلې وه .

دور نمای مسجد بلی خشتی کابل

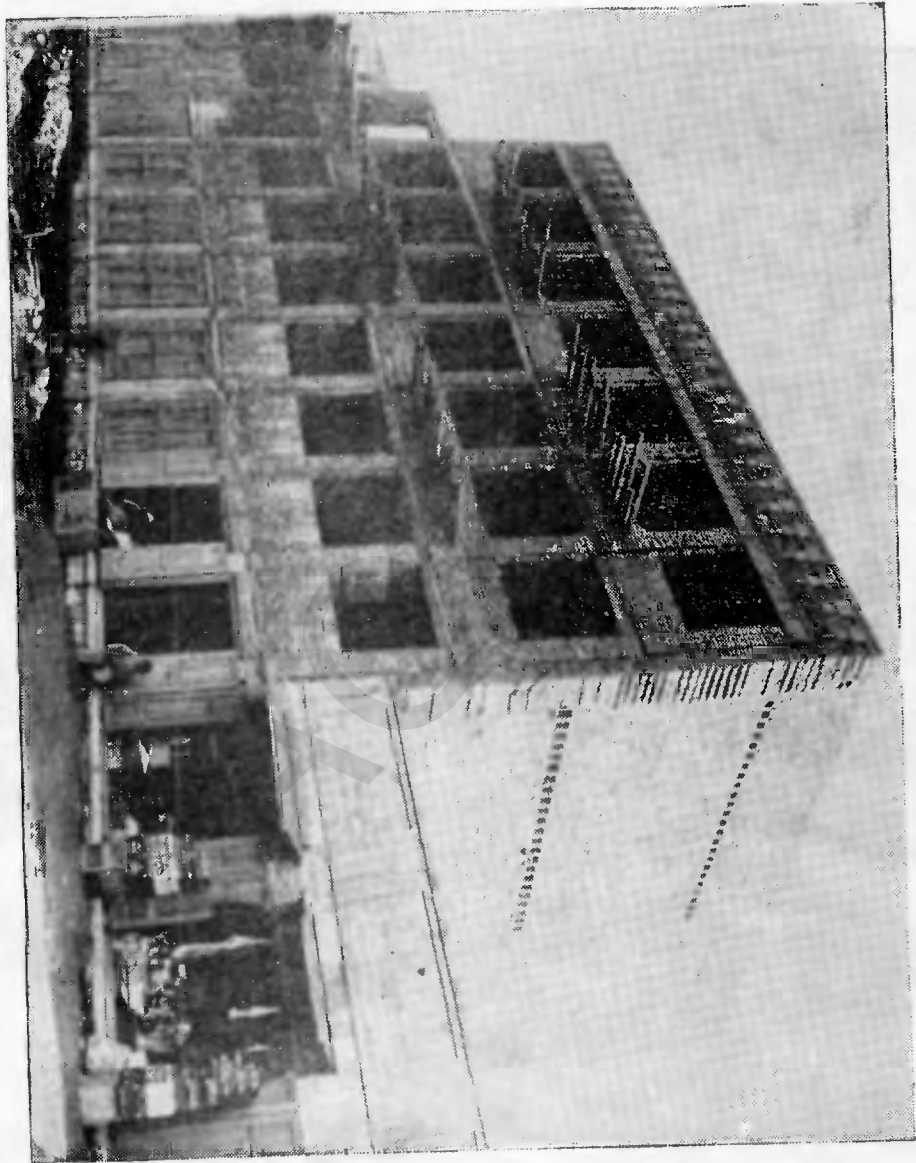

منظره سمت غربی چوک جاہلہ ہیرنہ

آبار تما نهای سمت جنوبی حصه دوم جاده میوند

ایارتان چهار منزله در حصه دوم جاده میوند

انگلستان :

د انگلستان د عمومي انتخاباتو و په نتيجه کې د کارگر حزب ماتې و موندله او موفقيت دمخافه کار حزب په برخه شو دقرب په ۲ مستر اېلي د انگلستان پخوانی سدر اعظم استعفی وکړه اود انگلستان پاچاه چرچل نه د کابينې خواهش وکړ او چرچل هم د ستې دخپلې کابينې غړی معرفي کول په اوسني کابينه کې چرچل د دفاع وزير هم دی .

د د لو په ۱۷ په ۱۰ بجو او د ۴۵ دقيقو د (گرينويچ په وخت) د انگلستان پاچاه تيزم چارچ د لندن د ښار نه د باندې د ساندرنگهم په ماڼۍ کې د غروب په حالت کې دويو د جريان د ښار د او په اثر مړ شو ، د نوموړي اعليحضرت ۲۶ کلنه لور اليزابت چه استراليا ته تلله په نای روږي کې ده د انگلستان ملکه شوه سپټم چارچ په هم معنی ماڼۍ کې چاد ۱۸۹۵ کال د دسمبر په ۱۴ زېږيدلی و ۵۶ کلن له دنيا نه تېر شو .

هسپانيا :

هسپانيې تر تېر کال پورې د (يو - ان) دمقاطعي په سبب ډيری اقتصادي بې نظمی اوربرې وکړلای شو خپله بېطرفي ئې د غربي بلاک او د روسی بلاک په منځ کې و ساتله که څه د هسپانيې فرانسې او د انگلستان د حکومتونو د بېلوماسی روابط سره چندان ښه نه و خو بيا هم هسپانيې کوم تمايل د روسیې خوا ته ونه ښود کوم وخت چه د کوریا جگړه جدي شوه نو امریککا وغوښته خپل دوستانه روابط د هسپانيې سره بشکته کړي له همدی کبله وچه د اتازونی د ټولو بحری غواو قوماندان « ادنیرال شرمين » د فرانسو سره خبری اتري وکړې .

او هم د امریککا لوی سفیر گريفلیس په مادريد کې ډیر کوشش کاوه چه هسپانيه او امریککا سره نزدی کې او يو ددوسه تری قرار داد د حوت په مياشت د اتازونی او د هسپانيې په منځ کې په دغه ډول وشو چه د دواړو مملکتو تبعی داکولای شي چه بېله ويزی لراو يو د بل مملکت ته تنگ او راتنگ وکړي .

ایټاليا :

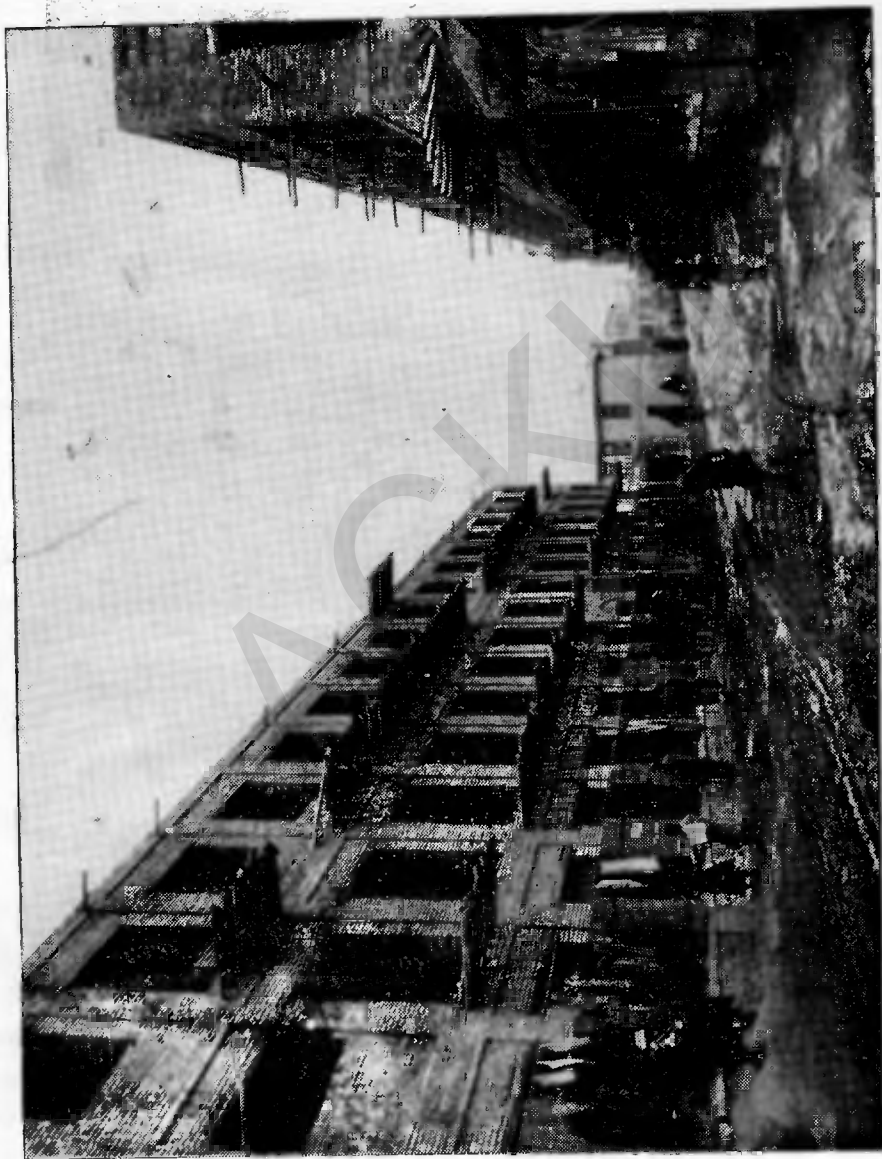
د گاسپری د ایټاليا صدر اعظم او د خارج چه چارو وزير د امریککا د انکلیس اود فرانسې د حکومتو سره په دې مذاکره کې شوي چه باید د ایټاليا دسولای د تړون په موضوع باید

نوی بحث وشي اوداسی یونوی زون باید دایطالیا سره وشي چه په دغه کبني د ایطالیا دنوموړو دولتو دیوه ملگری دیه تیر تلقی شي نادیوه دشمن په غیر دغه وچه امر یکسا ، انگلیس اوفرانسی په گډه یوه اعلامیه دایطالیا دسولې دتړون پرتجدید نظر د روسیې حکومت ته وسپاره شاعلی ویشنسکی دانجاز شوروی دخارجه چاروزیر دغه لیکلی جواب ورکړ چه انگلستان ، انازونی اودفرانسی حکومتونه ددنیا دنورو مملکتو سره د ایطالیا دهمکاری دتقویه کولو دپاره نه غواړی چه دایطالیا دسولې دعهدی پرفقرو تجدید نظر وکړی بلکه غواړی چه بدغه بهانه داتلانتیک متحر ضانه پلاک تقویه کسړی سرد ددی داتحاد شوروی حکومت دایطالیا دسولې دعاهدی پرفقرو تجدید نظر ته حاضر دی اوبه متحده قومو کی ددغه مملکت په شمول څه اعتراض نه اړی په دې شرط چه دبلغاریا ، هکری نلیند دسولې پرمعاهدو هم تجدید نظر وشي اودغه مملکتونه دی هم په متحده اتوامو کی شامل کړی شي اویطالیا دشمالی اتلانتیک په معاهده (بکت) کی دخپل شمول څخه صرف نظر کی په هم دې نسبت دایطالیا دسولې پرمعاهده دمتحده مملکتو اود شوروی دولت په منځ کی کومه موافقه ونه شوه .

المان

په تیر کمال کبني متحده دولتو دغزبی المان دجگړی حالت دپای ته رسولو دعاهدی اقدام وکی ازروسیې اخبارو دمتحده دولتو دا اقدام دالمان دوحدت دپاره مشرنلقی کی اووې لیکل چه متحدينو دیو واحد المان دسولې دقرار داد دامتضا کولو امکان له منځ یووړ که شه هم په تیر کال کی دالمان دواړو حکومتو صدراعظمان دالمان دوحدت دعاهدی په غرض مستقیماً سره په تماس کبني شول خود المان دوحدت لارې ونه نداه دالمان دوحدت موضوع هم دغور عمده ومسائلو څخه گڼله کبني چه تقریباً ددوکلو را پردې خوا طرح شوې وه اما دشرق اودغرب دپلاکونو دشدیدو اختلافاتو له کبله بی نتیجې پاتی ودهوچه دعومی اسامبلی په شینزمه غونډه کی فیصله شوه چه یوهیئت دې دآزادی رای گیری دکبني دپاره شرقی اوغربی المان ته لارشی دانظریه اوفیصله دغزبی المان دحکومت له خوا ومنله شوه اما شرقی المان دافیصله ونه منله داتحاد شوروی حکومت نظریه درلوده چه باید یو کنفرانس دالمان دوحدت دپاره منعقد شي .

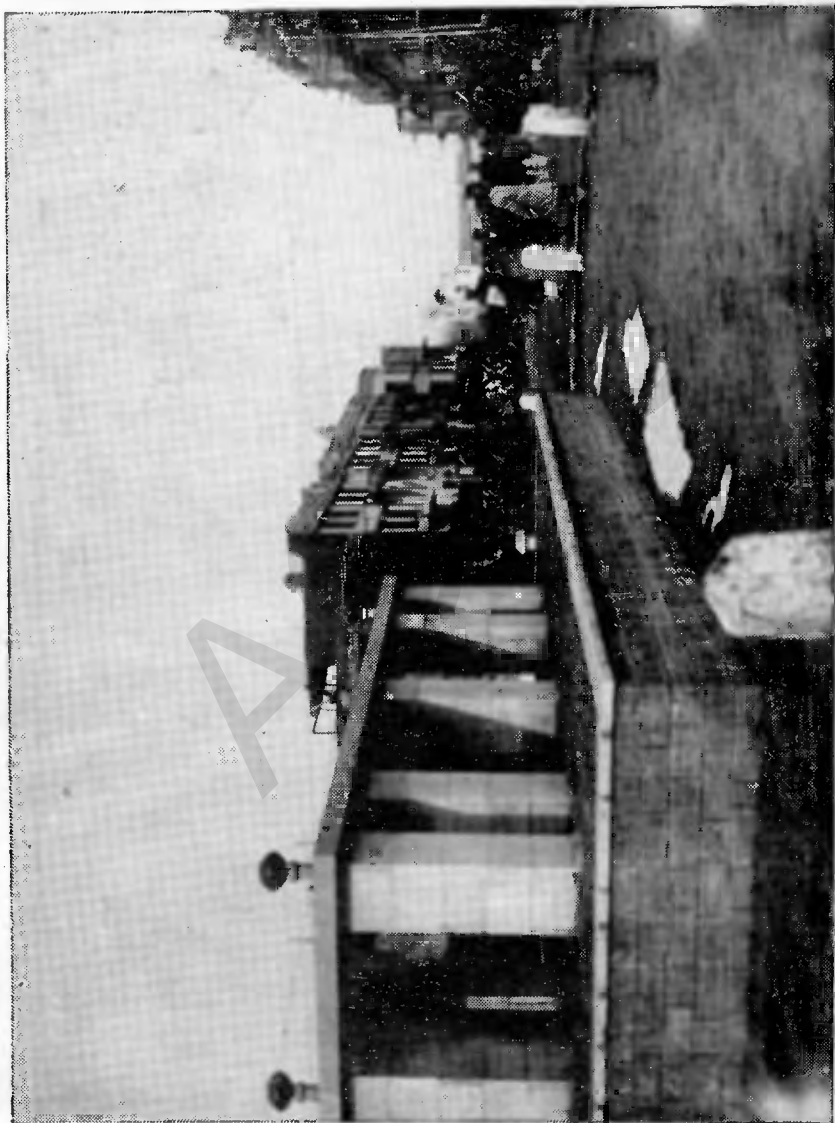
په موجوده حالت کی غربی المان دغزبی اروپا په دفاعی نظام کی هم شامل دی چه ٦٠ زره تنه به ددغه نظام دخدمت دپاره چمتو کوی .

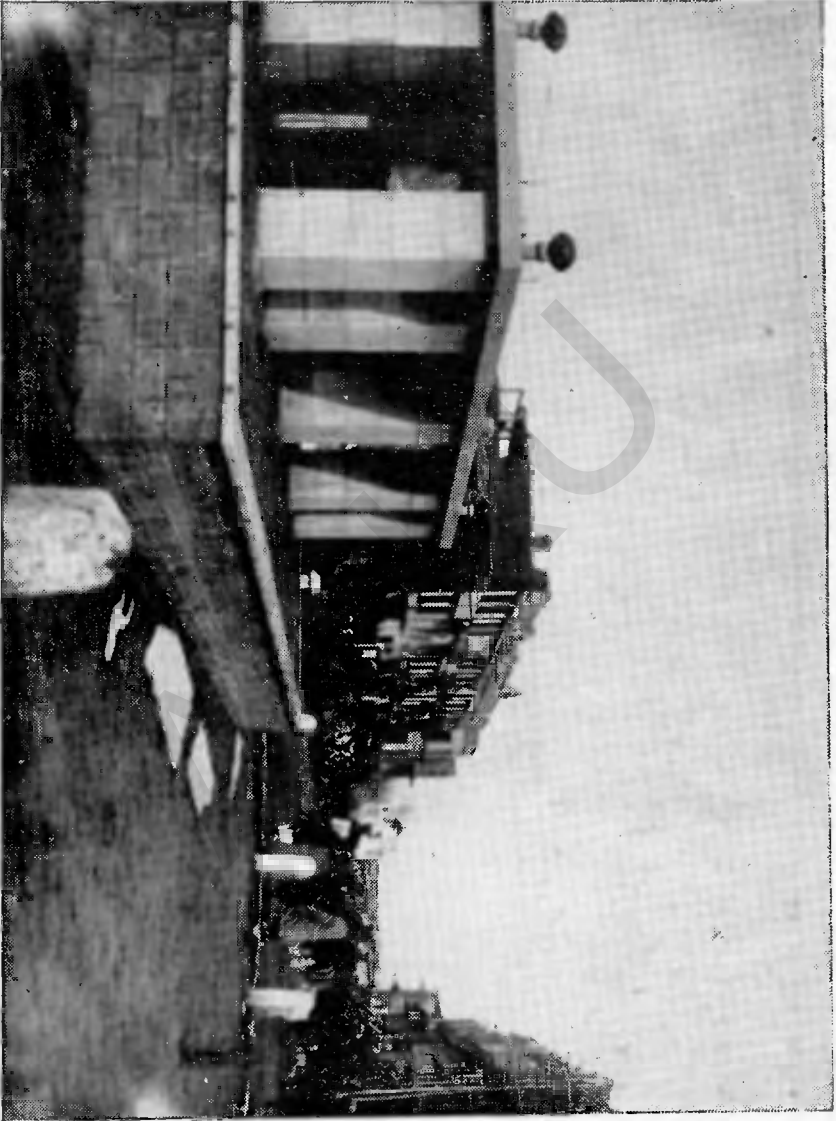
سمت شرقی بازار مندوی کابل

منظره از مازندران بازار ماز کتیت های جدید

منظره سمت شرقی جاده نادر پشتون

منظره سمت شرقی جاده نادر پتهون

فهرست مندرجات

سالنامه ۱۳۳۰

صفحه	مؤسسات
	تشکيلات دولتي
	الف - مضامين
۲	۱ مقدمه
۴	۲ د افغانستان ياد شاه
۷	۳ تشکيلات دوائر صدارت عظمي
۱۳	۴ تشکيلات وزارت خارجه
۲۳	۵ » » داخله
۲۵	۶ » » عدليه
۲۸	۷ » » معارف
۳۰	۸ » » ماليه
۳۳	۹ » » اقتصاد
۳۶	۱۰ » » فوائد عامه
۳۹	۱۱ » » صحتيه
۴۲	۱۲ » » مخابرات
۴۳	۱۳ » » معادن
۴۷	۱۴ » » رياست مطبوعات
۵۷	۱۵ » » رياست زراعت
۵۸	۱۶ » » ولايت كابل

(ب)

۵۹	۱۷ تشکیلات ولایت قندهار
۶۰	۱۸ » » هرات
۶۲	۱۹ » » مزار شریف
۶۳	۲۰ » » فطن
۶۳	۲۱ » » مشرفی
۶۳	۲۲ » » جنوبی
۶۵	۲۳ » » حکومت اعلی میمنه
۶۶	۲۴ » » » فراه
۶۷	۲۵ » » بدخشان
۶۸	۲۶ » » پروان و غزنی
۷۵	۲۷ » » شورای ملی
۷۷	۲۸ » » مجلس اعیان
۷۸	۲۹ » » وزارت دربار
۷۹	۳۰ » » داخلی روزنامه او مجلو لیکونکی
۸۰	۳۱ » » دارالتحریر شاهی
۸۱	۳۲ » » د افغانستان بانک
۸۳	۳۳ » » بانک ملی

ب - اجراءات

۸۵	۳۴ امور دوائر صدارت عظمی
۱۰۳	۳۵ » » وزارت خارجه
۱۱۶	۳۶ » » داخله
۱۲۴	۳۷ » » عدلیه
۲۰۱	۳۸ » » معارف
۲۳۹	۳۹ » » مالیه
۲۵۰	۴۰ » » اقتصاد

ج - مضامین

۲۵۶	۴۱ تربیة افکار
۲۷۲	۴۲ نباتات صناعتی در افغانستان
۲۸۸	۴۳ تاریخچه مختصر موسسه نسوان

(د)

۵۷۲	۶۹	امور د افغانستان بانك
۵۸	۷۰	» بانك ملی
۵۹۴	۷۱	پیشرفت‌های عمرانی در قندهار
۶۰۹	۷۲	د پښتونستان پښی
	۷۳	۱۳۳۰ کال مهمی پښی
۶۰۶		د - فوتوها و مناظر
۲	۷۴	تمثال فرخنده ذات‌ملوکانه مقابل صفحه
۴	۷۵	» والا حضرت شهزاده احمد شاه جان مقابل صفحه
	۷۶	» » » محمد نادر جان
	۷۷	» » » شاه محمود جان
	۷۸	» » » محمد داؤد جان
۶	۷۹	فوتوی والا حضرت غازی صدر اعظم مقابل صفحه
۸	۸۰	» » » مارشال شاه ولی خان مقابل صفحه
۱۰	۸۱	فوتوی والا حضرت سردار محمد نعیم خان مقابل صفحه
۸۴	۸۲	» صاحب منصبان وزارت دفاع ملی
۸۶	۸۳	فوتوی سفراء و وزراء مختار
۹۲	۸۴	منظره سی و چهارمین کنفرانس کار و کارگر
۹۴	۸۵	جلسه عمومی کنفرانس کارگر
۴ و ۱۱۲	۸۶	فوتوی صاحب منصبان قوماندانی ژاندارم
۱۲۶	۸۶	تعمیر الحاقیه لیسه نجات
۱۳۲	۸۷	» » غازی
۱۴۰	۸۸	» مکتب تخنیک
۱۴۸	۸۹	» مطبعه وزارت معارف
۱۶۵ و ۱۵۶	۹۰	» طلاب کورس اکابر
۲۰۰	۹۱	نمونه خط شکست
۲۴۲	۹۲	ترقیات وزارت اقتصاد
۲۹۰	۹۳	صحن فابریکه قند و دورنمای عمارت فابریکه
۲۹۲	۹۴	ترانسپورت تفاله لیلبو
۲۹۶	۹۵	ذخایر لیلبو و داس چونه فابریکه

(ج)

۳۰۷	۴۴	فابریکه قند سازی بهلان
۳۲۴	۴۵	شاهنامه ها و شاهنامه دقیقی بلخی
۳۵۴	۴۶	لیدران امروزی ینتوستان
۳۹۳	۴۷	افغانستان و موسسه ملل متحد
۳۹۹	۴۸	فابریکه تولید برق سروبی
۴۳۱	۴۹	مهمترین مخترعات در سال گذشته
۴۴۰	۵۰	بقیه اجراءات وزارت اقتصاد
۴۵۲	۵۱	امور وزارت فوائد عامه
۴۶۴	۵۲	» » صحیه
۴۶۶	۵۳	» » مخبرات
۴۷۳	۵۴	» » معادن
۵۰۱	۵۵	» ریاست مطبوعات
۵۲۲	۵۶	» » ریاست زراعت
۵۲۸	۵۷	» ولایت قندهار
۵۳۲	۵۸	» » هرات
۵۳۸	۵۹	» » مزار شریف
۵۴۴	۶۰	» » فطهن
۵۴۶	۶۱	» ریاست تنظیمیه مشرقی
۵۴۸	۶۲	» » جنوبی
۵۴۹	۶۳	» حکومت اعلى میمنه
۵۵۲	۶۴	» » فرام
۵۵۴	۶۵	» » پروان
۵۶۲	۶۶	» ریاست شورای ملی
۵۶۳	۶۷	» » عالی اعیان
۵۷۰	۶۸	اعطاء نشانها

۲۹۸	مقابل صفحه	دستگاه دیفوزیون و داس مخصوص تسو لیدی	۹۶
۳۵۶	»	نخستین هیئت امداد تخنیکي	۹۷
۳۶۲	»	گروپ هیئت امداد تخنیکي که فعالیت در افغانستان مصروف کار اند	۹۸
۳۸۰	»	گروپ موسسه غذا و زراعت مربوط موسسه امداد تخنیکي	۹۹
۳۸۸	»	گروپ یونیسف و موسسه صحتی جهان	۱۰۰
۳۹۴	»	فابریکه ۷۵۰ کیلو وات برق سروبی	۱۰۱
۳۹۶	»	» برق سروبی بصورت نیم کاره	۱۰۲
۳۹۸	»	یک حصه از راهایشکاهای مامورین برق سروبی و تونل ۳۶۰ متر	۱۰۳
۴۴۲	مقابل صفحه	فوتوی مامورین فوائد عامه	۱۰۴
۴۴۶	»	تعمیر مقبره اعلیحضرت شهید	۱۰۵
۴۴۸	»	» آستد یم چمن	۱۰۶
۴۵۰	»	» استدیم	۱۰۷
۴۶۶	»	» مامورین وزارت مختبرات	۱۰۸
۴۶۸	»	» معادن	۱۰۹
۴۷۳	»	» نمونه خطاطی	۱۱۰
۴۷۴	»	» مامورین ریاست مطبوعات	۱۱۱
۴۸۲	»	» » »	۱۱۲
۵۳۰	»	» عمارت فابریکه برق هرات	۱۱۳
۵۳۲	»	» جدید هرات	۱۱۴
۵۳۴	»	» عمارات جدید مزارشریف	۱۱۵
۵۳۶	»	» عمارت »	۱۱۶
۵۴۶	»	» منار یادگار پکتونستان	۱۱۷
۵۴۸	»	» منظره جاده ظاهرشاهی میمنه	۱۱۸
۵۵۴	»	» جلسه عمومی و کسای دوره هفتم شورای ملی	۱۱۹
۵۵۶	»	» اعضای انجمن دفاع ملی	۱۲۰
۵۵۸	»	» اعضای انجمن تدوین و تدقیق قوانین	۱۲۱
۵۶۰	»	» کمیون فوائد عامه	۱۲۲
۵۶۲	»	» کمیون انجمن اداری	۱۲۳
۵۷۶	»	» نمونه خط شکست	۱۲۴
۵۸۴	»	» والا حضرت غازی حین معاینه تونل کجکی	۱۲۵
۵۸۶	»	» بند کجکی در حالت تعمیر	۱۲۶

**Almanach
de
Kaboul**

